ཀུན་བཏུས་པོད། ༣

ནང་པའི་ཚན་རིག་དང་
ལྟ་གྲུབ་ཀུན་བཏུས།

གཞི་དངོས་པོའི་རྣམ་གཞག་གམ་ཚན་རིག

སྨད་ཆ།

ཀུན་བཏུས་རྩོམ་སྒྲིག་ཚོགས་ཆུང་ནས་རྩོམ་སྒྲིག་ཞུས།
དགའ་ལྡན་ཕོ་བྲང་ཡིག་ཚང་ནས་པར་དུ་བསྐྲུན།
2014

༄༅། །འཕགས་ཡུལ་གྱི་ནང་པའི་གཞུང་ལས་
བྱུང་བའི་ཚན་རིག་དང་ལྟ་གྲུབ་
ཀུན་བཏུས།

པོད་གཉིས་པ།

གཞི་དངོས་པོའི་རྣམ་གཞག་གམ་ཚན་རིག
སྨད་ཆ།

སྤྱི་ནོར་༧གོང་ས་༧སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོའི་བཀའ་ཁྱབ་ལམ་སྟོན་འོག་
ཀུན་བཏུས་རྩོམ་སྒྲིག་ཚོགས་ཆུང་ནས་རྩོམ་སྒྲིག་ཞུས།
ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༨

© Gaden Phodrang Trust
(Office of His Holiness the Dalai Lama)

All rights reserved
Compiled, edited and published under the
auspices of the Office of His Holiness the Dalai Lama

ནང་པའི་ཚན་རིག་དང་ལྟ་གྲུབ་ཀུན་བཏུས།
པོད་གཉིས་པ།

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༨ དཔར་ཐེངས་དང་པོར་དེབ་གྲངས། ༦༠༠༠
ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༨ དཔར་ཐེངས་གཉིས་པར་དེབ་གྲངས། ༡༠༠༠༠

དགའ་ལྡན་ཕོ་བྲང་ཡིག་ཚང་ནས་པར་དུ་བསྐྲུན།

Series title: *nang pa'i tshan rig dang lta grub kun btus*, Vol. 1
Volume title: *tshan rig gam gzhi dngos po'i rnam gzhag*, Part 2

Compiled and edited by the Kuntue Committee

Classical Indian Thought – Buddhist Sciences – Buddhist Philosophy – Buddhist Psychology – Buddhist Epistemology – Nature of Consciousness – Mind Body Relationship – Abhidharma – Mental Factors – Meditation Practices – Mental Transformation – Subtle Body and Subtle Mind – Nature of the Person

The Buddha – Nagarjuna – Aryadeva – Maitreya – Asanga – Vasubhandu – Bhavya – Chandrakirti – Dignaga – Dharmakirti – Shantideva – Yashomitra – Dharmottara – Shantarakshita – Kamalashila

ISBN 978-93-83091-25-6
Printed in Delhi
2014

དཀར་ཆག

༧གོང་ས་མཆོག་གིས་ཆེད་དུ་སྩལ་བའི་སྔོན་གླེང་། 1

༡ ཐོག་མར་ཚན་རིག་དང་ཐྲད་ཚུལ། 1

༢ ནང་པའི་གཞུང་གི་བརྗོད་བྱ་ལ་སྤྱི་ཚན་གསུམ་དུ་འབྱེད་པའི་ཚུལ། 10

༣ ནང་པའི་གཞི་དངོས་པོའི་རྣམ་གཞག་གམ་ཚན་རིག 16

༤ ནང་པའི་ལྟ་གྲུབ། 35

༥ ནང་པའི་ཆོས། 39

༦ བཀའ་བསྡུ་རིམ་པ་གསུམ་ཇི་ལྟར་མཛད་པའི་སྐོར། 42

༧ བཀའ་བསྟན་བོད་སྐད་དུ་བསྒྱུར་ཚུལ། 46

༨ ནང་པའི་ཚན་རིག་དང་ལྟ་གྲུབ་ཀུན་བཏུས་རྩོམ་སྒྲིག་གི་སྐོར། 55

རྩོམ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བཤད། .... □

སྐབས་བདུན་པ། ཡུལ་ཅན་བློའི་རྣམ་གཞག་བཤད་པ། 1

༡ ཡུལ་ཅན་བློའི་ངོ་བོ་སྤྱིར་བཤད་པ། 1

༢ ཡུལ་ཅན་བློའི་དབྱེ་ཚུལ་བཤད་པ། 14

༣ དབང་ཤེས་དང་ཡིད་ཤེས་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་བཤད་པ། 15

༤ དབང་ཤེས་ཀྱི་རྐྱེན་གསུམ་བཤད་པ། 23

༥ རྟོག་པ་དང་རྟོག་མེད་ཀྱི་བློའི་ཁྱད་པར་བཤད་པ། 33

༦ ཚད་མ་དང་ཚད་མིན་གྱི་བློ་བཤད་པ། 41
༧ འབྲེལ་ཤེས་དང་མ་འབྲེལ་བའི་ཤེས་པའི་ཁྱད་པར་བཤད་པ། 45

སྐབས་བརྒྱད་པ། སེམས་བྱུང་གི་རྣམ་གཞག་རྒྱས་པར་བཤད་པ། 51
༡ སེམས་དང་སེམས་བྱུང་གི་ཁྱད་པར་བཤད་པ། 51
༢ མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས་བཤད་པའི་སེམས་བྱུང་ང་གཅིག་གི་རྣམ་གཞག 62
༡) ཀུན་འགྲོ་ལྔ། 64
༢) ཡུལ་ངེས་ལྔ། 70
༣) དགེ་བ་བཅུ་གཅིག 80
༤) བྱམས་པ་དང་སྙིང་རྗེ་སོགས་བཤད་པ། 88
ཀ) སྤྱི་བཤད། 88
ཁ) བྱམས་པ་བཤད་པ། 96
ག) བཟོད་པ་བཤད་པ། 100
ང) སྙིང་རྗེ་བཤད་པ། 104
༥) རྩ་ཉོན་དྲུག 108
༦) ཉེ་ཉོན་ཉི་ཤུ། 119
༧) གཞན་འགྱུར་བཞི། 132
༣ མངོན་པ་མཛོད་ལས་བཤད་པའི་སེམས་བྱུང་ཞེ་དྲུག་གི་རྣམ་གཞག 137
༡) སེམས་ཀྱི་ས་མང་བཅུ། 137
༢) དགེ་བའི་ས་མང་བཅུ། 139
༣) ཉོན་མོངས་ཆེན་པོའི་ས་མང་དྲུག 140
༤) མི་དགེ་བའི་ས་མང་གཉིས། 141
༥) ཉོན་མོངས་ཆུང་ངུའི་ས་པ་བཅུ། 141
༦) མ་ངེས་པ་བརྒྱད། 142

༧) སེམས་གཅིག་གི་འཁོར་དུ་སེམས་བྱུང་དུ་འབྱུང་བ། 144

༨) གཞི་ཕྲན་ཚེགས་ལས་བྱུང་བའི་ཉེ་ཉོན་ཉེར་བཞི། 145

(༩)བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པ་ཆེན་པོ་ལས་བཤད་པའི་སེམས་བྱུང་། 146

༤ གཞི་བསྡུ་བ་ལས་བཤད་པའི་སེམས་བྱུང་གི་རྣམ་གཞག.....................147

༥ སེམས་བྱུང་རྣམས་ཀྱི་རྫས་བཏགས་ཀྱི་ཁྱད་པར། 156

༦ གཞུང་གཞན་ལས་བཤད་པའི་སེམས་བྱུང་གི་རྣམ་གཞག........................162

༡) མདོ་དྲན་པ་ཉེར་བཞག་ནས་གསུངས་པའི་སེམས་བྱུང་།.....................162

༢) གནས་བརྟན་པའི་ཆོས་མངོན་པ་བསྡུས་པའི་སེམས་བྱུང་ང་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་གཞག 169

༣) སློབ་དཔོན་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱི་རིན་ཆེན་ཕྲེང་བ་ལས་བཤད་པའི་ཉེས་པ་འབྱུང་བའི་གཞི་ང་བདུན་གྱི་རྣམ་གཞག .174

༤) ཆོས་ཡང་དག་པར་བསྡུས་པ་ལས་བཤད་པའི་སེམས་བྱུང་བཞི་བཅུ། ..177

༥) དཔལ་ལྡན་ཟླ་བས་མཛད་པར་གྲགས་པའི་ཕུང་པོ་ལྔའི་རབ་བྱེད་ལས་བྱུང་བའི་སེམས་བྱུང་གི་རྣམ་གཞག 178

༧ སེམས་བྱུང་གི་གྲངས་འདྲེན་མི་འདྲ་བ་རྣམས་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་བསྡོམས་པ། 190

སྐབས་དགུ་པ། སེམས་ཕྲ་རགས་དང་འཆི་རིམ་གྱི་རྣམ་གཞག 193

༡ ཐེག་པ་ཐུན་མོང་བའི་གཞུང་ལས་སེམས་ཕྲ་རགས་གསུངས་ཚུལ། 194

༢ སྔགས་བླ་མེད་ཀྱི་གཞུང་ནས་བྱུང་བའི་སེམས་ཕྲ་རགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག 201

༡) སྤྱིར་བཤད་པ། 201

༢) སྣང་གསུམ་གྱི་སེམས་མཚོན་བྱེད་ཀུན་རྟོག་བརྒྱད་ཅུ་བཤད་པ། 207

༣) ཕྲ་བ་དང་ཤིན་ཏུ་ཕྲ་བའི་རླུང་སེམས་ཀྱི་རྣམ་གཞག.......................... 213

༤) རླུང་སེམས་ཐིམ་པའི་རིམ་པ་དང་འཆི་རིམ་བཤད་པ། 218

སྐབས་བཅུ་པ། བློ་ཡུལ་ལ་འཇུག་པའི་ཚུལ་བཤད་པ། 228

༡ སྣང་ཡུལ་དང་འཇུག་ཡུལ་སོགས་བློའི་ཡུལ་གྱི་རྣམ་གཞག 228

༢ དབང་ཤེས་རྣམ་པ་དང་བཅས་མ་བཅས་ཀྱི་རྩོད་པ། 231

༣ རྣམ་པ་འཆར་ཚུལ་ལ་གཟུང་འཛིན་གྲངས་མཉམ་པ་སོགས་ཀྱི་རྩོད་པ། 239

༤ སེལ་འཇུག་དང་སྒྲུབ་འཇུག་གི་རྣམ་གཞག.. 240

༥ ཡུལ་ལ་འཇུག་ཚུལ་གྱི་རིམ་པ་དང་སྒྱུར་ནས་བློ་རིག་བདུན་གྱི་རྣམ་གཞག. 248

༡) ལོག་ཤེས། 251

༢) ཐེ་ཚོམ། 253

༣) ཡིད་དཔྱོད། 254

༤) རྗེས་དཔག..257

༥) བཅད་ཤེས། 259

༦) མངོན་སུམ་བཤད་པ། 260

༧) སྣང་ལ་མ་ངེས་པ་བཤད་པ།...265

སྐབས་བཅུ་གཅིག་པ། བློས་ཡུལ་འཇལ་བའི་ཐབས་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག
....266

༡ ཆོས་ཉིད་ཀྱི་རིགས་པ་སོགས་རིགས་པ་བཞིའི་རྣམ་གཞག................ 266

༢ མཐའ་གཅིག་འཛིན་གྱི་ལོག་རྟོག་སེལ་བའི་ཐབས་ཐལ་འགྱུར་གྱི་རྣམ་གཞག
....273

༡) སྤྱི་བཤད། 273

༢) ཐལ་འགྱུར་གྱི་གོ་དོན་དང་དབྱེ་བ། 275

༣) ཐལ་འགྱུར་ཁྱབ་པ་སྒོ་བརྒྱད། 280

༣ མཐའ་གཉིས་སུ་དོགས་པའི་ཐེ་ཚོམ་སེལ་བའི་ཐབས་སྒྲུབ་ངག་གི་རྣམ་གཞག

....282

༤ སྒྲུབ་ངག་གི་ཤུགས་བསྟན་བསྒྲུབ་བྱའི་རྣམ་གཞག 289

༥ སྒྲུབ་ངག་གི་དངོས་བསྟན་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག 293

༡) གཏན་ཚིགས་སྤྱིའི་རྣམ་གཞག 293

༢) ཚུལ་གསུམ་གྱི་སྐོར། 295

༣) རྟགས་ཡང་དག་ལ་ངོ་བོའི་སྒོ་ནས་དབྱེ་བ། 299

ཀ) འབྲས་རྟགས་ཡང་དག 301

ཁ) རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག 304

ག) མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག 306

༡) སྤྱི་བཤད། 306

༢) མི་སྣང་བ་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག 308

༣) སྣང་རུང་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག 309

༤) རྟགས་ཡང་དག་ལ་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་བ། 314

༥) རྟགས་ཡང་དག་ལ་སྒྲུབ་ཚུལ་གྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་བ།.............................. 315

༦) རྟགས་ཡང་དག་ལ་བསྒྲུབ་བྱའི་སྒོ་ནས་དབྱེ་བ། 316

༧) རྟགས་ཡང་དག་ལ་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་འཇུག་ཚུལ་གྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་བ། 321

༨) རྟགས་ཡང་དག་ལ་རྒོལ་བའི་སྒོ་ནས་དབྱེ་བ། 322

༩) རྟགས་ཡང་དག་གི་ལྡོག་ཕྱོགས་གཏན་ཚིགས་ལྟར་སྣང་བཤད་པ། 323

ཀ) སྤྱི་བཤད།...323

ཁ) འགལ་བའི་གཏན་ཚིགས། 323

ག) མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས། 324

ང) མ་གྲུབ་པའི་གཏན་ཚིགས།...327

༡༠) གཏན་ཚིགས་འཁོར་ལོ། 330

༦ ཐོས་བསམ་སྒོམ་གསུམ་གྱི་ཤེས་རབ་ཀྱི་འགྲོས། 338

༧ ཐོས་བསམ་སོགས་ཀྱི་སྐབས་དྲན་པ་དང་ཤེས་བཞིན་བསྟེན་པ་གལ་ཆེ་ཚུལ།

....342

སྐབས་བཅུ་གཉིས་པ། བློ་སྦྱོང་བའི་ཐབས་སྒོམ་གྱི་རྣམ་གཞག་བཤད་པ།

༡ ཉོན་མོངས་སྐྱེ་བའི་རྒྱུ་དང་རྐྱེན་བཤད་པ། 348

༢ སེམས་བྱུང་རིགས་ཁག་ཅིག་ནང་ཕན་ཚུན་འགལ་ཟླར་འགྱུར་བའི་ཚུལ། 358

༣ ལྷ་སྒོམ་སྦྱོར་གསུམ་གྱི་ཚུལ། 363

༤ གང་ཟག་ལ་སྤྱད་པའི་སྒོ་ནས་རིགས་བདུན་དུ་འཇོག་པ། 368

༥ སེམས་རྩེ་གཅིག་པའི་ཞི་གནས་སྒྲུབ་པའི་ཚུལ་བཤད་པ། 373

༡) ཞི་གནས་ཀྱི་ཚོགས་བསྟེན་པ། 375

༢) ཞི་གནས་ཀྱི་དམིགས་པ། 381

༣) ཞི་གནས་ཀྱི་ངོ་བོ། 384

༤) ཉེས་པ་ལྔའི་གཉེན་པོར་འདུ་བྱེད་བརྒྱད་བསྟེན་ཚུལ། 385

༥) འགལ་རྐྱེན་བྱིང་རྒོད་གཉིས་བཤད་པ། 389

༦) སེམས་གནས་པའི་ཐབས་དགུའི་རྣམ་གཞག 397

༧) བསྒོམས་པས་ཞི་གནས་གྲུབ་ཚུལ། 403

༦ སོ་སོར་རྟོག་པའི་ལྷག་མཐོང་སྒྲུབ་ཚུལ་བཤད་པ། 410

༧ དཔྱད་སྒོམ་གལ་ཆེ་བའི་ཚུལ། 413

༨ དྲན་པ་ཉེར་བཞག་སྒོམ་ཚུལ། 419

༩ ཞར་བྱུང་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཆོས་བརྒྱད་མགོ་སྙོམས་བྱེད་ཚུལ། 438

༡༠ བློ་ལ་འགྱུར་བ་འགྲོ་བའི་ཤེས་བྱེད། 448

༡༡ ཡུལ་འཛལ་བ་པོའི་བདག་གམ་གང་ཟག་བཤད་དེ་མཇུག་བསྡུ་བ། 454

ཀ༽ རྩོམ་སྒྲིག་པའི་མཆན། 462
སྐབས་བདུན་པའི་མཆན། 462
སྐབས་བརྒྱད་པའི་མཆན། 466
སྐབས་དགུ་པའི་མཆན། 479
སྐབས་བཅུ་པའི་མཆན། 482
སྐབས་བཅུ་གཅིག་པའི་མཆན། 485
སྐབས་བཅུ་གཉིས་པའི་མཆན། 490

ཁ༽ ལུང་འདྲེན་ཕྱག་དཔེའི་མཚན་གཞུང་། 499
༡ བཀའ་འགྱུར། 499
༢ བསྟན་འགྱུར། 501
༣ གཞུང་གཞན། 506
པར་བྱང་སྨོན་ཚིག 507

༧གོང་ས་མཆོག་གིས་ཆེད་དུ་སྩལ་བའི་སྔོན་གླེང་།

༡ ཐོག་མར་ཚན་རིག་དང་ཐད་ཚུལ།

༄༅། །ངོས་རང་ཆུང་དུའི་སྐབས་ནས་རྩེད་ཆས་འཕྲུལ་འཁོར་རིགས་ལ་དགའ་མོས་དང་དོ་སྣང་ཡོད་ཅིང་། ལྷག་པར་རྒྱ་གར་དུ་སླེབས་རྗེས་ཚན་རིག་གི་སྐོར་ལ་རང་ཉིད་ཀྱི་ཤེས་རྒྱ་བསྐྱེད་པ་དང་ཚན་རིག་དང་ཆོས་ལུགས་བར་གྱི་རྒྱང་ཁྱད་ཅི་ཡོད་ཤེས་རྟོགས་སྤེལ་སྙད། ཚན་རིག་པ་དང་འགྲོས་མོལ་བྱ་རྒྱུའི་འདོད་པ་བྱུང་། ངོས་ནས་ཚན་རིག་པར་བགྲོ་གླེང་བྱེད་པའི་གནད་སྐབས་ཡོང་བའི་རྒྱུ་མཚན་གཙོ་བོ་ནི། སྟོན་པ་རང་ཉིད་ཀྱི་ཞལ་ནས།

དགེ་སློང་དག་གམ་མཁས་རྣམས་ཀྱིས།།
བསྲེགས་བཅད་བརྡར་བའི་གསེར་བཞིན་དུ།།
ལེགས་པར་བརྟགས་ལ་ང་ཡི་བཀའ།།
བླང་བར་བྱ་ཡི་གུས་ཕྱིར་མིན།།

ཞེས་སྟོན་པས་རང་གི་རྗེས་འཇུག་རྣམས་ལ་གསུང་རབ་ཀྱི་དོན་ལ་འཇུག་པ་ན་གསེར་ལ་བསྲེགས་བཅད་བརྡར་གསུམ་གྱིས་ལྷད་ཡོད་མེད་བརྟག་པ་ལྟར། བརྗོད་བྱའི་དོན་དེར་དཔྱད་པ་ཞིབ་མོར་བྱས་ནས་གདེང་འཁེལ་བ་བྱུང་ན་ད་གཟོད་ཡིད་ཆེས་བྱ་རིགས་པ་ལས། དཔྱད་པ་གང་ཡང་མ་བྱས་པར་རང་གི་སྟོན་པས་གསུངས་

པ་རྒྱུ་མཚན་དུ་བྱས་ནས་ཡིད་ཆེས་བྱ་མི་རིགས་པར་གསུངས་པ་དེ་ཡིན། དེ་ནི་སྔོན་པས་ཅི་ཞིག་གསུངས་པ་ཚད་མ་ཡིན་མིན་ཡང་། ང་རང་ཚོས་ཚོད་ལྟ་དང་རིགས་པའི་དཔྱད་པ་བརྒྱུད་ནས་ཐག་གཅོད་བྱེད་དགོས་པ་ལས། བཀའ་ལུང་ཙམ་གྱིས་ཚད་མར་འཛིན་མི་རིགས་པར་ཆེད་དུ་གདམས་པ་ཡིན་པས། སྐབས་ཆེན་གྱི་བསླབ་བྱ་འདིས་དངོས་པོའི་གནས་ལུགས་ལ་དཔྱོད་པ་ན་ཡང་དག་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་ཉིད་གཙོ་བོར་བསྟན་ཡོད།

ནང་པའི་གཞུང་སྤྱི་དང་ལྷག་པར་དཔལ་ན་ལེནྡྲ་སོགས་ཀྱི་མཁས་དབང་ཁག་གིས་དོན་གང་ཞིག་ལ་དཔྱོད་པ་ན་མངོན་སུམ་གྱི་སྤྱོད་བ་ནི་རིགས་པ་དང་ལུང་ལས་ཀྱང་གལ་གནད་ཆེ་བའི་རྩ་དོན་དུ་བཟུང་བར་མ་ཟད། ཅི་སྟེ་དངོས་པོའི་སྡོད་ལུགས་ལ་དཔྱོད་པ་ན་ལུང་ཙམ་ཁུངས་སུ་འཛིན་ན། ལུང་དེ་ཡང་ལུང་གཞན་ཞིག་གིས་ཚད་མར་སྒྲུབ་དགོས་པས་ཐུག་མེད་དུ་ཐལ་བ་དང་། ལུང་ཁས་མི་ལེན་པའི་ཕྱོགས་སུ་མར་དགག་སྒྲུབ་བྱེད་མི་ནུས་པར་ཐལ་བ་དང་། ལུང་ལའང་སྒྲ་ཇི་བཞིན་པ་ཡིན་མིན་སྣ་ཚོགས་ཤིག་ཡོད་པས་རྣམ་གཞག་གང་ཡང་བྱེད་མི་ནུས་པར་འགྱུར་རོ། །གཞན་ཡང་དངོས་པོའི་གནས་ལུགས་ལ་དཔྱོད་པ་ན་ལུང་སྒྲུབ་བྱེད་དུ་འགོད་པ་ནི་ཤེས་རབ་འཆལ་བའི་རྟགས་སུའང་གསུངས་པས། དེ་ལྟར་འགོད་པ་པོ་རང་ཉིད་རིགས་པ་སྨྲ་བའི་གྲལ་དུ་མི་ཚུད་པར་གསུངས།

དེ་དང་ཚུལ་མཚུངས་པར་ཚན་རིག་པས་ཀྱང་། ཞིབ་འཇུག་གི་གྲུབ་དོན་ཐམས་ཅད་ཚོད་ལྟའམ་རྩིས་རིག་གིས་བདེན་དཔང་བྱེད་པ་ལས་སྐྱེ་བོ་གཞན་ཞིག་གི་ལུང་ལ་ཁུངས་གཏུག་གི་མེད་པས། མངོན་སུམ་ལ་མངོན་དུ་གྱུར་པའི་སྣང་ཚུལ་

ཞིག་ལ་ཞིབ་ལྟ་བྱས་ནས་མངོན་དུ་མ་གྱུར་པའི་ཆོས་རྟུལ་ཐྲན་སོགས་ལ་རྗེས་སུ་དཔག་པའི་ཚུལ་དེ་ནི། ནང་པ་དང་ཚན་རིག་པའི་ཕྱོགས་གཉིས་ཀར་ཐུན་མོང་དུ་གནས་པར་མཐོང་བས། ངོས་རང་དེང་རབས་ཚན་རིག་པར་འབྲེལ་བ་བྱ་རྒྱུར་སྤྲོབས་པ་ལྷག་ཏུ་འཕེལ།

ཚན་རིག་པས་ཐྲ་མཐོང་ཆེ་ཤེལ་དང་། རྒྱང་ཤེལ། ཨང་རྩིས་སོགས་བཀོལ་ནས་རྟུལ་ཕྲན་དང་ཡངས་པའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་བཀོད་དབྱིབས་སོགས་ལ་ཞིབ་ལྟ་བྱས་ཏེ། དབང་པོའི་བློས་གསར་མཐོང་གི་ནུས་ཚད་ལ་གཞི་བཅོལ་ནས་རྗེས་དཔག་གིས་དཔྱད་པས་དངོས་དོན་ཤེས་རྟོགས་གསར་པ་དུ་མ་ཞིག་བྱུང་ཡོད། དེ་ཡང་ཚན་རིག་གིས་ཚོད་དཔག་བྱེད་པའི་དོན་དེ་ར་སྤྲོད་པར་མཐར་སྦྱོང་བ་ལ་གཏུག་དགོས་པས། ནང་པ་དང་ཚན་རིག་པ་གཉིས་ཀས་དཔྱད་པའི་གཞི་རྩ་སྦྱོང་བ་ལ་བརྟེན་པར་མཚུངས་པས། དཔྱད་དོན་གཏན་ལ་འབེབས་ཚུལ་གྱི་ཐད་རྩ་བའི་འགྲོ་ཕྱོགས་གཅིག་གྱུར་ཅིག་ཡོད་པ་གསལ་པོ་ཡིན། སངས་རྒྱས་པའི་གཞུང་དུ་སྦྱོང་བ་ཞེས་པ་དབང་ཤེས་ཀྱི་སྦྱོང་བ་ཙམ་མིན་པར་སྒོམ་བྱུང་ཡང་ཟབ་པའི་རྒྱ་ཆེན་པོ་ཞིག་ལ་གོ་བ་དང་། ཐོས་བསམ་ལས་བྱུང་བའི་སྒོམ་བྱུང་འདི་ཡང་ཚན་རིག་གི་བརྟག་དཔྱད་དང་མཚུངས་པར་སྦྱོང་བར་གཏུགས་པའི་ཡུལ་ལ་དབྱོད་བྱེད་ཀྱི་བརྟག་ཐབས་ཤིག་ལའང་ངོས་འཛིན་བྱས་ཡོད།

༡༩༥༣ ལོར་ངོས་ཡོ་རོབ་ལ་ཐོག་མར་བསྐྱོད་སྐབས་དུས་རབས་ཉི་ཤུ་པའི་མཁས་དབང་ཆེན་པོ་མཚན་ཉིད་རིག་པ་སྨྲ་བ་སྐུ་ཞབས་ཀརླ་པོ་པྤེར་ (Sir Karl Popper) དང་། རིམ་གྱིས་ནུབ་འཛར་མན་སྲིད་འཛིན་གྱི་སྨྱུན་མཆེད་དང་

ཁོན་ཊུམ་(quan tum)དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་ཝན་ནར་ཧེའི་སན་བེརྒ་ (Werner Heisenberg) ཡི་ལས་རོགས་བཙས་ཡིན་པ་མཚན་ཉིད་རིག་པ་དང་དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་ཝོན་ཞའི་ཛེ་ཀེར་ (Carl von Weizsacker) དང་། དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་ད་ཕིད་བོཧམ་ (David Bohm) སོགས་སྔན་གྲགས་ཆེ་བའི་ཚན་རིག་པ་ཚོར་རེམ་གྱིས་ཐུག་འཕྲད་བྱས་ཏེ། འཇིག་རྟེན་ཁམས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་དང་། ཀླད་རྩའི་རྣམ་གཞག སྐྱེ་དངོས་རིག་པ། དངོས་ཁམས་རིག་པའམ་རྡུལ་ཕྲན་གྱི་རྣམ་གཞག་སྟེ། ཕྱི་གཟུགས་ཅན་གྱི་དངོས་པོར་ཆ་ཤས་བསིལ་ནས་མཐར་རྟེན་རྒྱུ་མེད་པ། སེམས་ཙམ་པའི་ཕྱི་དོན་འགོག་པའི་རིགས་པ་དང་ཉེ་པོ་ཡོད་ཅིང་། དབུ་མའི་གཞུང་ནས་བརྟགས་དོན་བཙལ་ནས་མི་རྙེད་པར་བཤད་པ་དང་གཅིག་མཚུངས་ཡིན་པའི་ཚན་རིག་གི་སྡེ་ཚན་ཁག་དེ་དག་དང་། རྒྱ་གར་གྱི་ཞི་ལྷག་གི་ཚུལ་སྟོན་པའི་ཆོས་བརྒྱུད་སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་སངས་རྒྱས་པའི་གཞུང་ནས་གསུངས་པའི་སེམས་ཁམས་རིག་པའི་རྣམ་གཞག་སོགས་ཀྱི་ཐོག་ཏུ་གོ་བསྡུར་ལན་མང་བྱས་པ་ཡིན།

ཕྱོགས་གཞན་ཞིག་ནས་བཤད་ན། ད་ལྟ་འཇིག་རྟེན་འདིར་ཚན་རིག་གི་གཡོལ་ཐབས་མེད་པའི་ཤུགས་རྐྱེན་ཆེན་པོ་ཞིག་ཁྱབ་གདལ་དུ་འགྲོ་བཞིན་ཡོད་པས། དེང་རབས་ཚན་རིག་ལ་ཤེས་འདོད་ཙམ་མ་ཡིན་པར་ཐ་དྲག་ངང་དང་ལེན་མི་འདོད་བཞིན་དུ་བྱེད་དགོས་པ་ལྟ་བུར་གྱུར་ཡོད། དེར་མ་ཟད་དེང་རབས་ཚན་རིག་གི་རྣམ་གཞག་ནང་དུའང་སེམས་ཁམས་རིག་པའི་སྐོར་སོགས་གླེང་སློང་གི་ཁོར་ཡུག་ངེས་ཅན་ཞིག་ཡོང་བཞིན་ཡོད་པ་དང་། ང་ཚོའི་མི་ཚེའི་མངོན་འདོད་བདེ་སྐྱིད་ཡིན་པའི་གནད་དོན་འདི་ལ་གཞིགས་ཏེ། ཚན་རིག་གི་ཐོན་སྐྱེད་ཁག་འཇིག

རྟེན་འདིར་འཚོ་བའི་སྐྱེ་འགྲོ་སྤྱིའི་ཕན་བདེའི་དགོས་མཁོར་བསྒྱུར་རྒྱ་གཡོལ་ཆེར་མཐོང་ནས། ངོས་ནས་ལོ་མང་ཚན་རིག་གི་མཁས་པ་རྣམས་དང་གོ་བསྡུར་བྱས་པ་ཡིན། ཕན་ཚུན་གྲོས་བསྡུར་ལ་བརྟེན་ནས་དེང་རབས་ཚན་རིག་དང་སེམས་ཁམས་རིག་པ་ཟུང་འབྲེལ་གྱིས་མིའི་རིགས་ཀྱི་ལུས་སེམས་བདེ་ཞིང་སྐྱིད་པའི་དགོས་མཁོ་ལ་ཞབས་འདེགས་བསྒྲུབ་ཐུབ་པའི་རེ་བ་ཡོད། དེའི་ཕྱིར་ཚན་རིག་པ་རྣམས་དང་གོ་བསྡུར་བྱེད་སྐབས། ངོས་ནས་དམིགས་ཡུལ་གཉིས་འཆང་བཞིན་ཡོད།

དམིགས་ཡུལ་དང་པོ་ནི། ད་བར་རྒྱལ་སྤྱིར་ཡོད་བཞིན་པའི་ཤེས་བྱའི་རྣམ་གཞག་གི་ཁྱོན་ཤིན་ཏུ་ཆེན་པོ་ཡོད་པར་མ་ཟད། ད་དུང་ཡང་ལོ་རེ་ནས་ཡར་རྒྱས་འགྲོ་བཞིན་ཡོད་མོད། ཚན་རིག་ཐོག་མར་དར་སྐབས་ནས་ཕྱིའི་དངོས་པོར་གཙོ་བོར་དམིགས་པ་ཞིག་ཡིན་སྟབས། དེང་རབས་ཚན་རིག་གི་དཔྱད་ཞིབ་བྱ་ཡུལ་ཕྱི་གཟུགས་ཅན་གྱི་དངོས་པོ་གཙོ་བོར་གྱུར་པ་ལས། དཔྱོད་མཁན་རང་ཉིད་ཀྱི་རང་བཞིན་དང་། དྲན་པ་སྐྱེ་ཚུལ། རང་གི་བདེ་སྡུག་གི་ཚོར་བ་སོགས་ཀྱི་ཐོག་ཏུ་ཉམས་ཞིབ་ཆེར་བྱས་མེད། དེའི་ཕྱིར་ད་ཡོད་ཚན་རིག་གིས་ལེགས་པར་ཉམས་ཞིབ་བྱེད་ཐུབ་པའི་གཞི་ནི་ཕྱིའི་གཟུགས་ཅན་གྱི་དངོས་པོ་གཙོ་བོ་ཡིན། དེ་ལྟ་ནའང་མིའི་རིགས་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་གྱི་ངོས་ནས་བལྟས་ནའང་། ད་ལྟའི་ཚན་རིག་གི་ཤེས་བྱ་མ་འདངས་པའི་ཆ་གང་མང་ཞིག་ཡོད་པར་ཐེ་ཚོམ་མེད། དེའི་ཕྱིར་ཤེས་བྱའི་སྡེ་ཚན་གྱི་ནང་དུ་སེམས་ཁམས་རིག་པའི་རྣམ་གཞག་ཀྱང་ངེས་པར་ཚུད་དགོས་པར་བརྟེན། ད་ཡོད་གླང་རྩའི་རྣམ་གཞག་ནས་སྒོ་ལྔའི་ཤེས་པ་སོགས་གླད་པ་ལ་བརྟེན་པའི་དབང་པོའི་ཤེས་པའི་རིགས་མང་པོ་ཞིག་ལ་

འབྲེལ་བཤད་ཡོད་ཐོག་ད་དུང་ཤེས་པའི་རྣམ་གཞག་རྒྱ་ཆེ་རུ་དང་། ཞིབ་ཚགས་སུ་བཏང་སྟེ་སེམས་ཁམས་རིག་པའི་རྣམ་གཞག་གསལ་བའི་དེང་རབས་ཚན་རིག་གི་གཞུང་ལུགས་འདང་ངེས་ཤིག་བྱས་ཏེ་ཤེས་བྱའི་གཞི་རྒྱ་ཇེ་ཆེར་གཏོང་རྒྱུ་དེ་དམིགས་ཡུལ་གཅིག་ཡིན།

སངས་རྒྱས་པའི་ཆོས་ལུགས་དང་དེང་རབས་ཚན་རིག་གི་བར་ཕན་ཚུན་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་འོས་པ་མང་པོ་ཞིག་ཡོད་པར་མ་ཟད། ང་ཚོར་ལུས་ཙམ་མ་ཡིན་པར་སེམས་ཀྱི་རྣམ་རྟོག་དང་འབྲེལ་བའི་བདེ་སྡུག་ཅིག་ཀྱང་ཡོད་སྐབས་ལུས་སེམས་གཉིས་ཀ་དང་འབྲེལ་བའི་ཤེས་ཡོན་ང་ཚོར་དགོས་ངེས་ཡིན། དེས་ན་མིའི་སྤྱི་ཚོགས་ནང་བདེ་སྐྱིད་ཇི་ལྟར་སྐྲུན་ཐབས་ལ་གཞིགས་ནའང་དེང་རབས་ཚན་རིག་དང་སེམས་ཁམས་རིག་པ་ཟུང་འབྲེལ་གྱིས་མིའི་རིགས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་གྱི་སྡེ་ཚན་གསར་པ་ཞིག་སྤྲོལ་གཏོང་ཐུབ། དེ་ཡང་ངོས་ཀྱི་བསམ་པར་ཚན་རིག་གིས་དངོས་པོའི་མཐར་ཐུག་གི་རང་བཞིན་འཚོལ་ཞིབ་བྱས་ཏེ་གསར་དུ་རྙེད་པའི་ཤེས་བྱས་འགྲོ་བ་མིའི་ཤེས་ཡོན་ལ་ཁ་སྣོན་བྱས་ཏེ། མཐར་ཐུག་གི་དམིགས་ཡུལ་ནི་ཆ་ཚང་ཞིང་ཕུལ་དུ་བྱུང་བའི་ཤེས་ཡོན་གྱི་གཞུང་ལུགས་ཤིག་དགོས་རྒྱུ་དེ་རེད་སྙམ།

དམིགས་ཡུལ་གཉིས་པ་ནི། ང་ཚོ་མིའི་རིགས་ལ་ཐྲད་པའི་དཀའ་ངལ་ལ་མི་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཆེད་དུ་བྱས་པའི་དཀའ་ངལ་ཞིག་དང་རང་བྱུང་གི་འབྱུང་བས་བསྐྱེད་པའི་དཀའ་ངལ་གཉིས་ཡོད་ཅིང་། མིས་བཟོས་པའི་དཀའ་ངལ་ནི་མི་རང་ཉིད་ཀྱིས་བཟོས་པར་བརྟེན། དེ་སེལ་ཐབས་ཀྱང་མི་རང་ཉིད་ཀྱིས་བྱེད་ནུས་པར་

ཐེ་ཚོམ་མེད། ད་ལྟའི་མིའི་སྤྱི་ཚོགས་འདིར་ཤེས་ཡོན་གྱིས་ཆེར་ཐོངས་མེད་ཀྱང་མིས་བྱས་པའི་དཀའ་ངལ་ཁག་མུ་མཐུད་གནས་པ་དེས་ང་ཚོར་དཀའ་ངལ་དེ་དག་སེལ་ཐབས་ད་དུང་འདང་ངེས་ཤིག་མེད་པ་གསལ་པོ་ཡིན། དཀའ་ངལ་དེ་དག་མིའི་བསམ་བློའི་ནང་རང་གཅེས་འཛིན་དང་། འདོད་ཆགས། སྡང་བ། འདོད་རྔམ། ཕྱོགས་རིས། ཐག་དོག འཁྲུན་སེམས་སོགས་ཤུགས་ཆེ་དྲགས་པ་དང་། ཕྱོགས་གཞན་ནས་ང་ཚོའི་བསམ་བློའི་ནང་གཞན་གཅེས་འཛིན་དང་། བྱམས་བརྩེ། བཟོད་སེམས། བག་ཡོད། ཤེས་རབ་སོགས་ཀྱིས་ཐོངས་པ་ལས་བྱུང་ཡོད་པས། ལྟ་གྲུབ་ཡོད་པའི་ཆོས་བརྒྱུད་ཁག་གི་ནང་དུ་ཆགས་སྡང་དང་བྱམས་བརྩེ་སོགས་ལ་ཇི་ལྟར་འདོར་ལེན་བྱེད་པའི་རྣམ་གཞག་རྒྱ་ཆེར་གཏན་ལ་ཕབ་ཡོད་པར་བརྟེན། རྣམ་གཞག་དེ་རྣམས་ཀྱིས་མིས་བཟོས་པའི་དཀའ་ངལ་ཁག་སེལ་བར་ཞབས་འདེགས་ཞུ་ཐུབ་པར་ཐེ་ཚོམ་མེད།

ཚན་རིག་གི་དགོས་དོན་ནམ་གྲུབ་དོན་གཙོ་བོ་ནི་མིའི་རིགས་ལ་ཕན་ཐོགས་དང་། ཞབས་འདེགས་བསྒྲུབ་རྒྱུ་དེ་ཡིན་ཞིང་། ཚན་རིག་གི་གྲུབ་དོན་ནས་མིའི་རིགས་ལ་སླན་བཙོས་དང་། ཁོར་ཡུག དཔལ་འབྱོར། འཕྲིམ་འགྲུལ། འཚོ་བའི་ཡོ་བྱད། འབྲེལ་ལམ་སོགས་ཀྱི་ཐད་ཕན་ཐོགས་མངོན་གསལ་དོད་པོ་བྱུང་ཡོད། ཡིན་ནའང་མིའི་རིགས་རང་ཉིད་ཀྱིས་བཟོས་པའི་དཀའ་ངལ་ཁག་ད་དུང་ཡང་རང་འཛུགས་སུ་གནས་ཡོད་དེ། དཔེར་ན་ཚན་རིག་ཏ་ཅང་དར་རྒྱས་བྱུང་བའི་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་གི་ནང་དུའང་རྐུ་འཕྲོག་དང་། གསོད་རྡུང་། འཐབ་རྩོད་རྣམས་ཇི་ཙམ་བྱུང་མིན་མཐོང་ཆོས་སུ་འགྱུར་བཞིན་པ་དེ་དང་། ལྷག་པར་སེམས་ལ་

བརྟེན་པའི་སྡུག་བསྔལ་ཁག་སྔར་བཞིན་གནས་ཡོད་དེ། རང་རང་གི་སེམས་ནང་འདོད་ཧམ་དང་། ཁོང་ཁྲོ། ང་རྒྱལ། ཕྲག་དོག་སོགས་ཀྱིས་ཁེངས་ནས་ཡོད་ན་ཕྱི་རོལ་གྱི་ཆ་རྐྱེན་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ཇི་ཙམ་བྱུང་རུང་མི་ཚེ་སྐྱིད་པོ་ཞིག་ཡོང་མི་ཐུབ་པ་དང་། ཆོག་ཤེས་དང་བྱམས་བརྩེ་སོགས་ཀྱི་བསམ་བློ་ཞི་ཞིང་དུལ་བ་ཞིག་ཡོད་ན་ཕྱི་དངོས་པོའི་ཆ་རྐྱེན་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ཞིག་མེད་རུང་མི་ཚེ་བདེ་སྐྱིད་ལྡན་པ་ཞིག་ཡོང་བཞིན་ཡོད་པས། མི་ཚེར་བདེ་སྐྱིད་ཡོང་མིན་དེ་གཙོ་བོར་ནང་བསམ་བློའི་ཁྱད་པར་ལས་ཡིན་པར་བསྟོན་དུ་མེད།

ལུས་ལ་བརྟེན་པའི་སྡུག་བསྔལ་སེལ་བར་ཚན་རིག་གིས་ད་བར་ཕན་ཐོགས་རྒྱ་ཆེན་བྱས་དང་བྱེད་བཞིན་ཡོད་ཀྱང་། སེམས་ཀྱི་དཀའ་སྡུག་བསམ་བློ་གཏོང་སྟངས་ཁོ་ནར་བརྟེན་ནས་གདོང་ལེན་བྱེད་དགོས་སྟབས། མིའི་བྱམས་བརྩེ་སོགས་ཀྱི་རིན་ཐང་གོང་མཐོར་གཏོང་རྒྱུ་ནི་མིའི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་བདེ་སྐྱིད་ཀྱི་རྩ་བར་མེད་དུ་མི་རུང་བ་ཞིག་ཡིན། དེང་རབས་ཚན་རིག་པས་སེམས་ཁམས་རིག་པ་ལ་རྟོག་ཞིབ་དང་། ལྷག་པར་དུ་ཡ་རབས་སྤྱོད་བཟང་ཐེ་བའི་འགྲོ་བ་མིའི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་རྒྱ་ཆེ་བའི་གནད་དོན་གཞན་ཁག་ལ་དོ་སྣང་བྱས་ན། ཚན་རིག་ལའང་ཡར་སྐྱེད་དང་དགེ་མཚན་གསར་པ་ཞིག་ཡོང་བའི་ཡིད་ཆེས་ཡོད། ད་བར་ཚན་རིག་གིས་ཐླང་ངོར་གྱི་རྣམ་གཞག་དང་བྱམས་བརྩེ་སོགས་སེམས་ཀྱི་རིན་ཐང་ལ་ཐེ་གཏོགས་བྱེད་ཀྱི་མེད་ཀྱང་། ཚན་རིག་ནི་མིའི་རིགས་ཀྱི་དགོས་མཁོར་དམིགས་ནས་བྱུང་ཡོད་སྟབས། མིའི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་གལ་གནད་ཆེ་ཤོས་ཀྱི་གནད་དོན་གཞན་ཁག་དང་ཁ་འབྲལ་མི་ཐུབ།

གནའ་བོའི་རྒྱ་གར་གྱི་གྲུབ་མཐའ་སྤྱི་དང་། བྱེ་བྲག་སངས་རྒྱས་པའི་གཞུང་ནས་གསུངས་པའི་སེམས་ཁམས་རིག་པར་ནི། ཞི་ལྷག་སོགས་སེམས་སྦྱོང་བའི་ཚུལ་ཞིབ་ཏུ་ཐོན་པས། ད་ལྟ་ཡོད་བཞིན་པའི་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཤེས་ཡོན་ལམ་ལུགས་ཀྱི་ཆ་ཤས་སུ་གཏོགས་པའི་སེམས་ཁམས་རིག་པའི་སྡེ་ཚན་ལ་བློ་སྐྱེད་ངེས་པར་འབུལ་ཐུབ་པ་དང་། མིའི་རིགས་སྤྱིའི་ནང་སེམས་ཀྱི་གདུང་བ་སེལ་བ་དང་ཞི་བདེ་སྒྲུབ་པར་ཕན་ནུས་ཐོན་པའི་དམིགས་བསལ་གྱི་ཆ་རྐྱེན་ཞིག་ཡོད་སྟབས། ཆ་རྐྱེན་དེས་ད་ཡོད་ཤེས་ཡོན་གྱི་ལམ་ལུགས་ཕུན་སུམ་ཚོགས་སུ་འགྱུར་བའི་རམ་འདེགས་བྱས་ཏེ་མིའི་སྤྱི་ཚོགས་འདི་སྐྱིད་བཟང་གིས་མི་ཕོངས་པ་ཞིག་ཡོང་རྒྱུ་དེ་ངའི་དམིགས་ཡུལ་གཉིས་པ་ཡིན།

དེང་སྐབས་ཚན་རིག་དང་འཕྲུལ་ལས་ཀྱིས་ཤུགས་རྐྱེན་མ་ཐེབས་པའི་མིའི་འཚོ་བའི་ཆ་ཞིག་ཕལ་ཆེར་མེད་པས། ང་ཚོའི་འཚོ་བའི་ཁྲོད་དུ་ཚན་རིག་གིས་གནས་བབ་ཇི་ཙམ་ཞིག་བཟུང་ཡོད་མེད་གསལ་པོ་ཡིན། ཡིན་ནའང་ཚན་རིག་གི་དགོས་པ་ཅི་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། ཚན་རིག་གིས་ང་ཚོའི་དགོས་མཁོ་གང་བསྒྲུབས་པ་དེའི་མཐའ་མའི་འབྲས་བུ་ཅི་ཞིག་ཡིན་མིན་བཅས་ལ་ང་ཚོས་ཡིད་འཇོག་བྱེད་རིགས། ཡང་དུས་རབས་ཉི་ཤུ་པའི་འགོ་སྟོད་དུ། ཚན་རིག་དང་རྒྱས་ཀྱིས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་དད་སེམས་ལ་ཤུགས་རྐྱེན་ཐེབས་རྒྱུར་ཡིད་ཆེས་བྱེད་མཁན་བྱུང་ཡང་། དུས་རབས་ཉེར་གཅིག་པའི་འགོ་སྟོད་འདིར་ནི་ཞི་དུལ་གྱི་སྤྱོད་པ་སྤྱི་དང་ལྷག་པར་སེམས་ཁམས་དང་ལྟ་གྲུབ་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཡོད་པའི་གནའ་བོའི་གཞུང་ལུགས་ཁག་ལ་དེ་བས་དོ་སྣང་བྱེད་ཡུལ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཡོད།

༢ ནང་པའི་གཞུང་གི་བརྗོད་བྱ་ལ་སྡེ་ཚན་གསུམ་དུ་འབྱེད་པའི་ཚུལ།

ང་ཚོས་མིའི་སྤྱི་ཚོགས་ནང་རྒྱུན་དུ་མི་གསོད་རྐུ་འཕྲོག མགོ་སྐོར་གཡོ་སྒྱུ། གཞན་ལ་གནོད་འཚེ། ཉམ་ཐག་ལ་མཐོང་ཆུང་། སྤྱི་ཛུས་ལ་བག་མེད། ཆང་རག་ལ་ངན་གོམས། སྤྱི་དོན་རྒྱབ་སྐྱུར། དུག་ཛས་འཐེན་པ། གྲོགས་མེད་དུ་ལུས་པ། འཁོན་འཛིན་དང་ཐྲག་དོག འགྲན་སེམས་དང་དངངས་སྐྲག་སོགས་མང་པོ་ཞིག་མཐོང་རྒྱུ་ཡོད། ངོས་ཀྱི་བསམ་པར་དེ་ནི་ང་ཚོས་ད་བར་ཀུན་སྤྱོད་དང་བསམ་བློའི་རིན་ཐང་བྱམས་བརྩེ་སོགས་སྣང་མེད་དུ་ཤོར་བའི་རྐྱེན་ལས་བྱུང་ཡོད་པས། ཇི་ལྟར་བྱས་ནས་ཀུན་སྤྱོད་ཡར་རྒྱས་དང་དར་སྤེལ་གཏང་རྒྱུའི་ཐབས་ལམ་ལ་དོ་སྣང་བྱེད་དགོས་པར་མཐོང་། སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་གནས་སྟངས་དངོས་མཐོང་འདིས་ང་ཚོར་ཅི་ཞིག་གིས་འདང་གི་མེད་པ་དང་། གཅིག་ལ་གཅིག་བརྟེན་གྱི་དེང་གི་འཛིག་རྟེན་སྤྱིའི་གནས་སྟངས་དེ་གས་ང་ཚོ་ཕན་ཚུན་བར་བྱམས་བརྩེའི་ཚོར་བས་ཁྱབ་པའི་ཁོར་ཡུག་ཅིག་དགོས་པར་གསལ་པོར་སྟོན་གྱི་ཡོད།

གལ་ཏེ་ང་ཚོས་ཀུན་སྤྱོད་དང་བསམ་བློའི་རིན་ཐང་དར་སྤེལ་གཏོང་དགོས་ན་གཞི་ཅི་ཞིག་ལ་བརྟེན་དགོས་སམ། ཆོས་ལ་བརྟེན་པའི་ཀུན་སྤྱོད་ཀྱི་བསླབ་བྱ་ནི་ལྟ་གྲུབ་ཡོད་པའི་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་སྒྲོམ་གཞིའི་སྟེང་བསླངས་ཡོད་པས། གལ་ཏེ་ཡ་རབས་སྤྱོད་བཟང་ནི་ངེས་པར་ཆོས་ལུགས་ཤིག་ལ་བརྟེན་དགོས་ཚེ། ལྟ་གྲུབ་

ཡོད་པའི་ཆོས་བརྒྱད་ཁག་གི་བསླབ་བྱ་ལ་བརྟེན་པའི་ཀུན་སྤྱོད་ནི་ཆོས་དད་མེད་པའི་སྐྱེ་བོ་ཚོར་ཁྱབ་མི་ཐུབ་པ་དང་། ཆོས་དད་མེད་པ་ཚོར་ཆོས་དད་མེད་པ་དང་ཆབས་ཅིག་བྱམས་བརྩེ་སོགས་ཡ་རབས་སྤྱོད་བཟང་དག་ཀྱང་འཐུས་ཤོར་བར་འགྱུར། བྱམས་བརྩེའི་རིན་ཐང་ང་ཚོའི་མི་ཚེའི་ནང་ཇི་ཙམ་མགོ་གལ་ཆེ་མིན་ཉིན་རེའི་འཚོ་བའི་ནང་ཤེས་རྟོགས་ཐུབ་པ་དང་། ཐ་ན་དུད་འགྲོ་དག་ཀྱང་བརྩེ་སེམས་ཀྱི་ཚོར་བས་འཚོ་བཞིན་ཡོད་སྟབས་བྱམས་བརྩེའི་བསམ་བློ་ནི་ངེས་པར་ཆོས་ལུགས་ལ་བརྟེན་མི་དགོས་པར་གསལ།

དེ་བཞིན་ང་ཚོར་ཐོག་མ་ནས་ཆོས་ལུགས་ཀྱིས་ཤུགས་རྐྱེན་ཐེབས་མེད་ཀྱང་ཕྲུ་གུའི་སྐབས་ནས་གཞན་ལ་བརྩེ་བ་དང་། བྱམས་པ་དང་། ཕན་སེམས་དང་། བཟོད་སྒོམ་སོགས་རང་གི་ངང་གིས་ཡོད་པ་དང་། དེ་དག་དང་འབྲེལ་བའི་ལུས་ངག་གི་བྱ་སྤྱོད་ཀྱང་རང་ཆས་སུ་ཡོད། དེའི་ཕྱིར་མི་ཀུན་ལ་ལྷན་སྐྱེས་སུ་ཡོད་པའི་བཟང་པོའི་རིགས་ཀྱི་བསམ་བློ་དང་བྱ་སྤྱོད་བཟང་པོ་འདི་དག་ལ་གཞི་བཅོལ་སྟེ། ངོས་ནས་ཆོས་ལུགས་དང་ལྷ་གྲུབ་བྱེ་བྲག་པ་གང་གིའང་ཁོངས་སུ་མ་གཏོགས་པའི་མིའི་གཞི་རྩའི་ཀུན་སྤྱོད་བཟང་པོ་དེ་དར་སྤེལ་གཏོང་ཐབས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། རྒྱུ་མཚན་ནི་ཆོས་ལུགས་ལ་མ་བརྟེན་པར་ང་ཚོ་ཞི་བདེར་འཚོ་གནས་ཐུབ་ཀྱང་། མིའི་གཞི་རྩའི་དགོས་མཁོ་བྱམས་བརྩེ་དང་ཁ་བྲལ་ན་ང་ཚོ་གསོན་པོར་གནས་དཀའ་ཞིང་གནས་ཀྱང་བདེ་སྐྱིད་ཀྱིས་ཕོངས་པའི་ཁེར་རྐྱང་གི་མི་ཚེ་ཞིག་ཏུ་འགྱུར་བར་ངེས།

གལ་ཏེ་ང་ཚོས་ཡ་རབས་སྤྱོད་བཟང་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་བསླབ་བྱ་ལ་བརྟེན་ནས་སྤེལ་ཐབས་བྱས་པའི་དབང་དུ་བཏང་ནའང་། ཆོས་ལུགས་དང་རིག་གཞུང་སྣ་མང་ལས་གྲུབ་པའི་གོ་ལ་གཅིག་གྱུར་གྱི་སྤྱི་ཚོགས་འདིའི་ནང་དུ་ཆོས་ལུགས་བྱེ་བྲག་པ་ཞིག་ཡ་རབས་སྤྱོད་བཟང་གི་རྒྱུ་རྐྱེན་དུ་འཛིན་རྒྱུར་བདེ་པོ་མེད། དེས་ན་ཀུན་ལ་ཁྱབ་པའི་སྤྱོད་བཟང་ཞིག་སྤེལ་དགོས་ན་དེ་ནི་མིའི་གཞི་རྩའི་བཟང་གཤིས་རྣམས་དར་སྤེལ་གཏང་རྒྱུ་ལས་མ་འདས། གཞི་རྩའི་བཟང་གཤིས་དེ་དག་ལ་གལ་སྲིད་ང་ཚོས་མཐོང་ཆུང་བྱས་ཚེ་དེའི་འཇིག་འབྲས་ལ་ང་ཚོས་འགན་ལེན་ཇི་ལྟར་བྱེད། ངོས་ནས་ཆོས་ལུགས་དང་མ་འབྲེལ་བའི་སྤྱོད་བཟང་ (secular ethics) ཞེས་པ་ནི། མིའི་རིགས་ལ་ལྷན་སྐྱེས་སུ་ཡོད་པའི་གཞི་རྩའི་བཟང་གཤིས་རྣམས་ལྷ་གྲུབ་ཡོད་པའི་ཆོས་བརྒྱུད་ཁག་གིའང་བྱམས་བརྩེའི་བསླབ་བྱའི་རྨང་གཞི་རུ་གྱུར་པ་དེ་རྣམས་ལ་ཟེར་གྱི་ཡོད།

དེ་ཡང་ཆོས་དད་ཡོད་མིན་ལ་མ་ལྟོས་པར་ཕྱོགས་གཉིས་ཀར་གུས་བརྩི་ཞུ་བའི་ལམ་སྲོལ་ཞིག་རྒྱ་གར་གྱི་སྲོལ་རྒྱུན་དུ་གནའ་དུས་ནས་ཡོད་པ་ནི། དཔེར་ན། སྔར་རྒྱ་གར་དུ་རྒྱང་འཕེན་པར་ལྷ་གྲུབ་ཀྱི་ཐོག་གྲུབ་མཐའ་གཞན་རྣམས་ནས་དགག་པ་ཤུགས་ཆེར་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་ཀྱང་ལྷ་གྲུབ་དེ་འཛིན་མཁན་གྱི་རྒྱང་འཕེན་པར་གུས་བཀུར་གྱི་ཐ་སྙད་འབོད་སྲོལ་ཞིག་ཡོད་པ་ལྟ་བུ་ཡིན། སྲོལ་དེ་དང་འདྲ་བར་དུས་རབས་ཉི་ཤུ་པའི་ནང་རྒྱ་གར་རང་དབང་རྒྱལ་ཁབ་ཏུ་གྱུར་རྗེས། རྒྱ་གར་གྱི་རྩ་ཁྲིམས་ཀྱང་ཆོས་དང་མ་འབྲེལ་བ་ཞིག་སྲོལ་གཏོད་བྱས་ཡོད། རྒྱ་གར་གྱི་ཆོས་དང་མ་འབྲེལ་བའི་རྩ་ཁྲིམས་གཏན་འབེབས་བྱས་པ་དེ་ནི་ཆོས་ལུགས་ལ་གུས་བརྩི་

མེད་པ་ལྟ་བུ་གདན་མིན་པར་ཆོས་ལུགས་ཚང་མ་མཉམ་གནས་དང་མཉམ་དར་ཡོང་ཕྱིར་ཡིན། རྒྱ་ཁྲིམས་དེ་གདན་འབེབས་ཡོང་བར་སྐུལ་འདེབས་བྱེད་མཁན་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་གླུན་ཏྲི་གང་ཉིད་ཆོས་པ་གཞུང་ཞིག་ཡིན། ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཐོག་ནས་གལ་འགངས་ཆེ་བའི་དཔེ་མཚོན་དེ་དག་མཐོང་སྟེ། ངོས་རང་ལ་ཆོས་ལུགས་དང་མ་འབྲེལ་བའི་སྤྱོད་བཟང་དར་སྤེལ་གྱི་བྱ་བ་འདིར་མི་བདེ་བ་གང་ཡང་མ་བྱུང་།

ཕྱིར་ཡུལ་ལུང་སོ་སོར་གནའ་རབས་ནས་ཡོད་པའི་རང་གི་ཆོས་ལུགས་དེ་རང་ཉིད་ལ་འཚམ་ཤོས་ཡིན་པས་ཆོས་ལུགས་གཞན་དུ་བསྒྱུར་ན་སྔེར་རང་ཉིད་ལ་དཀའ་ངལ་འཕྲད་ཉེན་ཆེ་བ་དང་། སྤྱི་ཚོགས་ནང་ཆོས་ལུགས་མཐུན་སྒྲིལ་ལའང་གནོད་གཞིར་འགྱུར་སྲིད་པར་བརྟེན། ཆོས་ལུགས་གཞན་གྱི་རྗེས་འཇུག་པ་སངས་རྒྱས་པའི་ཆོས་པར་བསྒྱུར་སྙམ་པའི་སངས་རྒྱས་པའི་ཆོས་ཁྱབ་སྤེལ་གྱི་བསམ་བློ་གཏན་ནས་གཏོང་མི་འོས། དེ་ལྟ་ནའང་ཆོས་ལུགས་ཚང་མར་རང་རང་གི་གསུང་རབ་ནས་འཇིག་རྟེན་སྤྱི་ལ་ཕན་ཐོགས་པའི་ཆ་ངེས་པར་དུ་ཡོད་པ་དེ་དག་ལག་ལེན་དུ་བཀལ་ནས་སྐྱེ་འགྲོ་སྤྱི་ལ་ཞབས་འདེགས་ངེས་པར་སྒྲུབ་འོས་པ་ཞིག་ཡིན། ནང་པ་སངས་རྒྱས་པའི་ངོས་ནས་ཆོས་དད་ཡོད་མེད་ཀྱི་སྐྱེ་བོ་ཀུན་ལ་ཕན་ཐོགས་སྒྲུབ་པའི་ཆ་རྐྱེན་གཙོ་བོ་ནི་ནང་པའི་གཞུང་ནས་གསུངས་པའི་ཚན་རིག་གམ་གཞི་དངོས་པོའི་རྣམ་གཞག་དང་། ནང་གི་གདུང་བ་སེལ་བ་དང་ཞི་བདེ་སྒྲུབ་ཐབས་ཀྱི་བློ་སྦྱོང་བའི་ཐབས་ལམ་དེ་དག་ཡིན་སྟབས། སངས་རྒྱས་པའི་གཞུང་དུ་ཚན་རིག་དང་། ལྟ་གྲུབ། ཆོས་ཉམས་ལེན་གྱི་རྣམ་གཞག་རྒྱ་ཆེར་གསུངས་ཡོད་པ་དེ་དག་སྡེ་ཚན་སོ་སོར་འབྱེད་དགོས། ཕྱིར་བཏང་ཆོས་དད་དམ་ཆོས་ཉམས་ལེན་ཞེས་པ་

ནི་ཆོས་ལུགས་སོ་སོའི་སྐྱབས་ཡུལ་ལ་དད་པ་དང་འབྲེལ་ནས་ཡོང་དགོས་པས། ནང་ཆོས་ཀྱང་ནང་པའི་དད་ལྡན་པ་ཁོ་ནར་འབྲེལ་བ་ལས་ཆོས་ལུགས་གཞན་དང་། ཆོས་དད་མེད་པ་ཚོར་དམིགས་བསལ་འབྲེལ་བ་མེད། དེས་ན་ཆོས་དད་དང་འབྲེལ་བའི་རྣམ་གཞག་ནི་སྐྱེ་བོ་ཀུན་ལ་རན་པ་ཞིག་མིན་ཏེ། ད་ལྟ་འཛམ་གླིང་འདིར་མི་འབོར་དུང་ཕྱུར་བདུན་ཅུའི་ནང་དུང་ཕྱུར་བཅུ་ལྷག་ལ་ཆོས་དད་དམིགས་བསལ་མེད་པ་དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་ཆགས་ཡོད།

ནང་པའི་ལྟ་གྲུབ་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ལས་ཆོས་ཐམས་ཅད་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བའི་ལྟ་གྲུབ་ལྟ་བུར་མཚོན་ན། རྟག་པ་རང་བྱུང་གི་སྐྱེས་བུ་དང་གང་ཟག་གི་བདག་འདོད་པའི་ལྟ་གྲུབ་དང་མི་མཐུན་ཡང་། སོ་སོ་རང་ཉིད་ཀྱི་བསམ་པའི་རྒྱ་བསྐྱེད་པ་སྟེ། གནད་དོན་གང་ཡིན་རུང་དེ་ཉིད་ཕྱོགས་མང་པོར་ལྟོས་ནས་གྲུབ་པར་མཐོང་ཆེ་གནད་དོན་དེ་རྒྱུ་གཅིག་དང་རྐྱེན་གཅིག་པུ་ལས་བྱུང་བའི་ཀུ་དོག་གི་བསམ་བློ་ཁག་བསལ་ཐུབ་པའི་ཁྱད་ཆོས་ལྡན། དེའི་ཕྱིར་སངས་རྒྱས་པའི་ལྟ་གྲུབ་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཀྱང་ཟུར་དུ་བཀོལ་ཐུབ་ན་དགེ་མཚན་ཡོད། སངས་རྒྱས་པའི་གཞུང་ནས་ཐོན་པའི་ཚན་རིག་དང་ལྟ་གྲུབ་ཀྱི་གཙོ་གནད་ཁག་ཅིག་ཟུར་དུ་བཀོལ་བ་དེས། ཕྱོགས་གཅིག་ནས་སངས་རྒྱས་པའི་གཞི་དངོས་པོའི་རྣམ་གཞག་དང་ལྟ་གྲུབ་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ལ་སྦྱོང་བར་སངས་རྒྱས་པའི་ཆོས་པ་ཞིག་ཡིན་མི་དགོས་པ་དང་། གཉིས་ནས་སངས་རྒྱས་པས་དངོས་པོའི་གནས་ལུགས་ཇི་ལྟར་གཏན་ལ་ཕབ་པ་དང་། དངོས་པོའི་གནས་ལུགས་ལ་ལྟ་ཚུལ་གང་ཡིན་ཤེས་ཐུབ་པ་སོགས་ཀྱི་དགེ་མཚན་ཆེན་པོ་ཡོད་པར་མཐོང་།

བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཐོག་མར་བདེན་བཞི་གསུངས་ཚུལ་ལ་དཔྱད་ནའང་། བདེན་བཞིའི་ངོ་བོ་ལ་བལྟས་པ་དེས་གཞི་དངོས་པོའི་གནས་ཚུལ་དང་། བདེན་བཞིའི་བྱ་བ་ལ་བལྟས་པ་དེས་ལམ་བགྲོད་པའི་རིམ་པ། བྱེད་པ་འབྲས་བུ་དང་བཅས་པ་ལ་བལྟས་པ་དེས་འབྲས་བུ་མངོན་དུ་བྱེད་ཚུལ་གསུངས་པར་ཤིན་ཏུ་གསལ་བས། ནང་པའི་གཞུང་དུ་ལྟ་གྲུབ་དང་བླང་དོར་གྱི་རྣམ་གཞག་གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་དངོས་པོའི་གནས་ལུགས་ཤིག་ལ་གཞི་བཅོལ་ནས་བྱེད་དགོས་པ་དེ་ཙ་བའི་འགྲོ་ཕྱོགས་ཤིག་ཡིན་པ་གསལ་པོར་རྟོགས་ཐུབ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྡེ་སྣོད་དམ་ཐེག་ཆེན་གྱི་སྡེ་སྣོད་དུ་གྲགས་པའི་ནང་དུའང་གཞི་བདེན་པ་གཉིས། ལམ་ཐབས་ཤེས་གཉིས། འབྲས་བུ་སྐུ་གཉིས་ཞེས་གསུངས་པ་དེ་དག་ཀྱང་གཞིའི་རྣམ་གཞག་ལ་བརྟེན་པ་དང་། ནང་པའི་དམིགས་ཡུལ་མཐར་ཐུག་འབྲས་བུ་སྐུ་གཉིས་དང་ལྷག་པར་སྐུ་བཞིའི་བདག་ཉིད་ཀྱི་སངས་རྒྱས་ཞེས་པ་དེ་འགྲུབ་ཐུབ་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡང་། མཐར་གཏུགས་ན། ང་ཚོར་ད་ལྟ་ནས་ཡོད་བཞིན་པའི་ཤིན་ཏུ་ཕྲ་བའི་གཙུག་མ་ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་པའི་འོད་གསལ་དེ་གའི་སྟེང་དུ་སྐུ་བཞི་འགྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ནུས་པ་རང་ཆས་སུ་ཡོད་པ་དེ་ཡིན་པས། ནང་པའི་གཞུང་དུ་རྣམ་གཞག་ཡོད་ཚད་གཞི་ཡི་གནས་ཚུལ་ཞིག་ལ་གཏུགས་ནས་བྱས་པར་ཤིན་ཏུ་གསལ་ལོ།།

དཔལ་ན་ལེནྡྲ་སོགས་ཀྱི་སྔོན་གྱི་ནང་པའི་མཁས་དབང་ཁག་གིས་སྟོན་པའི་གསུང་རབ་ཀྱི་དགོངས་པ་འགྲེལ་ཚུལ་ལྟར་ནའང་། བཀའ་དང་དགོངས་འགྲེལ་གྱི་བསྟན་བཅོས་པོད་སུམ་བརྒྱ་ཉི་ཤུ་ལྷག་བོད་དུ་བསྒྱུར་ཡོད་པ་དེ་དག་གི་བརྗོད་བྱ་ཡོངས་རྫོགས་གཞི་དངོས་པོའི་རྣམ་གཞག་དང་། ལམ་བགྲོད་པའི་རིམ་པ། འབྲས་

བུ་མངོན་དུ་བྱ་ཚུལ་གསུམ་དུ་བསྡུས་པས། སངས་རྒྱས་པའི་གཞུང་གི་བརྗོད་བྱ་རྣམས་གཞི་དངོས་པོའི་རྣམ་གཞག་གམ་ཚན་རིག་དང་། གྲུབ་མཐའི་རྣམ་གཞག་སྟེ་ལྟ་གྲུབ་དང་། ལམ་བསྒྲོད་པའི་རིམ་པ་དང་འབྲས་བུ་མངོན་དུ་བྱ་ཚུལ་སྟེ་ཆོས་ཉམས་ལེན་གྱི་རིམ་པ་གསུམ་དུ་ངེས་པས། ངོས་ནས་བཀའ་བསྟན་ཡོངས་རྫོགས་ཀྱི་བརྗོད་བྱ་ལ་ཚན་རིག་གི་རྣམ་གཞག་དང་། ལྟ་གྲུབ་ཀྱི་རྣམ་གཞག ཆོས་ཉམས་ལེན་གྱི་རྣམ་གཞག་བཅས་གསུམ་དུ་ཕྱེ་ནས་བརྟག་གཞིག་བྱས་ན་དེང་གི་དུས་སུ་ཕན་ཐོགས་ཆེན་པོ་ཡོད་པར་མཐོང་ངོ་།།

༣ ནང་པའི་གཞི་དངོས་པོའི་རྣམ་གཞག་གམ་ཚན་རིག

སྤྱིར་ཚན་རིག་ཅེས་པ་ནི། གང་ཟག་གཞན་སུ་ཞིག་གིས་ཀྱང་རྟོག་ཞིབ་པ་དང་པོ་དེའི་དཔྱད་ཐབས་དེ་གའི་ལམ་ནས་དཔྱོད་པ་ན་གྲུབ་དོན་གཅིག་གྱུར་ཏུ་འབྱུང་བའི་གྲུབ་དོན་རྣམས་དང་། དེའི་ཞིབ་འཇུག་གི་དཔྱད་ཐབས་གཉིས་ཀ་ལ་བརྗོད་ཚོག་ཅིང་། གཙོ་བོར་ཚན་རིག་ཅེས་པ་ཆ་ལག་ཚང་བའི་ལག་ལེན་ཞིབ་འཇུག་གི་དཔྱད་ཐབས་ཤིག་ལ་གོ་དགོས་པར་སེམས། དཔེར་ན། ཚན་རིག་པས་དོན་གང་ཞིག་ལ་བརྟག་པ་ན་ཐོག་མར་ཚོད་དཔག་དང་། ཚོད་དཔག་དེ་དོན་ལ་གནས་མིན་ཞིབ་འཇུག་ལག་ལེན་གྱིས་ཚོད་ལྟ་དང་། རང་ཉིད་ལ་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་ལྟ་དེའི་འབྲས་བུ་གང་ཞིག་མངོན་གྱུར་ཏུ་འབྱུང་བ་དེ་གང་ཟག་གཉིས་པ་དང་གསུམ་པས་ཀྱང་ཚོད་ལྟ་དེ་གའི་ལམ་ནས་གྲུབ་འབྲས་གཅིག་མཐུན་དུ་འབྱུང་ན། ད་གཟོད་ཞིབ་འཇུག་ཚོད་

ལྟ་དེའི་འབྲས་བུ་ཡོངས་གྲགས་ཚན་རིག་གི་ཤེས་བྱ་དང་། རྙེད་དོན་ཤེས་བྱ་དེའི་སྟོན་འགྲོའི་འཚོལ་ཞིབ་ཀྱི་རིག་པ་ལ་ཚན་རིག་ཅེས་འབོད་པ་ལྟར་རེད། དེ་ནི་དབུ་མའི་གཞུང་དུ་ཇི་ཙམ་ནས་ཡོད་པར་འཇོག་པའི་ཆ་རྐྱེན་ལ་གསུམ་གསུངས་པའི་དང་པོ་ཐ་སྙད་པའི་ཤེས་པ་ལ་གྲགས་པ་དང་། གཉིས་པ་གྲགས་པའི་དོན་དེ་ལ་ཐ་སྙད་པའི་ཚད་མ་གཞན་གྱིས་མི་གནོད་པ་དགོས་པར་གསུངས་པ་དང་གནད་གཅིག་ལ་འབབ་པར་སྣང་།

ནང་པས་གཞི་དངོས་པོའི་གནས་ལུགས་ལ་དཔྱོད་པ་ན་དཔྱོད་པ་པོ་ལ་མ་མཐའ་ཚང་དགོས་པའི་ཆ་རྐྱེན་ནི་རྟོན་པ་བཞི་རེད། དེ་ཡང་དོན་གང་ཞིག་ལ་དཔྱོད་པ་ན། དོན་དེ་སྨྲ་བ་པོའི་གང་ཟག་གི་གྲགས་པ་དང་རྣམ་འགྱུར་སོགས་ལ་བརྟེན་ནས་ཐག་གཅོད་མི་རིགས་པར་དེས་གང་བཤད་པ་ལ་གཙོ་བོར་དཔྱོད་དགོས་པ་དང་། གང་བཤད་པ་དེ་ཡང་ཚད་མར་རིགས་མིན་ཚིག་གི་སྡེབ་སྦྱོར་ལེགས་པ་དང་སྨྲ་བ་བདེ་མིན་ཙམ་གྱིས་བཤད་བྱའི་དོན་དེ་འཐད་པར་མ་ངེས་པས་ཚིག་ལས་དོན་ལ་གཙོ་བོར་དཔྱོད་དགོས་པ་དང་། ཚིག་གི་དོན་ཡང་དགོས་དབང་གིས་གཞན་དུ་གསུངས་པའི་དོན་ཙམ་ལ་ཆ་འཇོག་མི་རིགས་པས་ངེས་དོན་དངོས་པོའི་གནས་ལུགས་ཉིད་ལ་གཙོ་བོར་འཛིན་དགོས་པ་དང་།(ངེས་དོན་ལ་སྐབས་སྐབས་ཀྱིས་འཇོག་ཚུལ་དུ་མ་ཡོད།) ངེས་པའི་དོན་དེ་ཡང་མངོན་སུམ་གྱིས་མྱོང་བས་མཐོང་བ་ཞིག་ལ་ཆ་འཇོག་དགོས་པ་ལས་ཚོད་དཔག་དང་ཐོས་བྱུང་གི་བློ་བ་ཙམ་གྱིས་ཆོམ་མི་རིགས་པར་གསུངས་པའི་ཆ་རྐྱེན་བཞི་པོ་འདི་ནི་དོན་ཅི་ཞིག་ལ་དཔྱད་ནའང་ངེས་པར་སྦྱར་དགོས་པ་ཞིག་ཡིན།

དཔྱད་པའི་ཚུལ་ལ་རིགས་པ་བཞིའི་རྣམ་གཞག་གསུངས་ཡོད་ཅིང་། རིགས་པ་བཞི་འདི་ནི་ནང་པས་འཇིག་རྟེན་ལ་ལྟ་ཚུལ་ཇི་ཡིན་མཚོན་བྱེད་ཙམ་དུ་མ་ཟད། ཞིབ་ཏུ་དཔྱད་ན་ནང་པའི་རྣམ་གཞག་ཡོངས་རྫོགས་མཚོན་བྱེད་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་ཅིག་ཀྱང་ཡིན་ཞེས་སྨྲ་ཆོག དེ་ཡང་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་རིགས་པས་རྒྱ་བའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་རྩོམ་གཞི་ལ་ཐོག་མཐའ་མེད་པར་གསལ་བཤད་བྱེད་པར་མ་ཟད། གཟུགས་ཅན་གྱི་གནས་སྐབས་ཀྱི་བཟོ་བཀོད་དམ་རྣམ་འགྱུར་ལ་ཐོག་མཐའ་ཞིག་བཤད་ཆོག་ཀྱང་རྒྱ་བའི་གཟུགས་ཅན་གྱི་རྩོམ་གཞི་ལ་ཐོག་མ་ཞིག་ཡོད་ན་དེ་ཉིད་རྒྱུ་མེད་དང་ཡང་ན་བྱེད་པོ་ཞིག་གིས་བཀོད་དགོས་པ་དང་། སྔོན་ཙམ་གྱི་བདག་ཉིད་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་ལ་ཡང་ཐོག་མ་ཞིག་བཤད་ན་སྔོན་བའི་བདག་ཉིད་ལས་འདས་པའི་གཟུགས་ཅན་གྱི་འདུས་སྦྱོར་གྱི་རིམ་པ་ཞིག་གི་ནང་རྣམ་ཤེས་འབྱུང་དགོས་པས་ཐོག་མའི་རྣམ་ཤེས་གཅིག་གི་སྟེང་དུ་འགལ་ཟླའི་བློ་རིགས་གཉིས་ཡོང་དཀའ་བར་སྣང་ངོ་།།

དེས་ན་གཟུགས་ཅན་རྣམས་ཀྱིས་རང་གི་ངོ་བོ་འཛིན་ཅིང་རྒྱུན་སྤེལ་བ་དང་། རྣམ་པར་ཤེས་པ་སྔོན་བའི་ངོ་བོར་གྲུབ་པའང་ཆོས་ཉིད་དུ་བཤད་པས་དངོས་པོ་སོ་སོས་རང་གི་རྒྱུན་བསྐྱེད་པ་དེ་ཙམ་ནི་ཆོས་ཉིད་ཡིན། ཆོས་ཉིད་ཀྱི་རིགས་པ་འདིར་ཞི་བ་ལྷས་དབྱེ་འབྱེད་གསལ་པོ་ཞིག་གནང་ཡོད་པ་ནི། ཁོང་གིས་མཛད་པའི་སྤྱོད་འཇུག་ཏུ། གཞི་རྒྱའི་དངོས་པོ་རྣམས་ཀྱི་གྲུབ་ཚུལ་ནི་རང་བྱུང་གི་འཕེལ་རིམ་ཞིག་ནས་གྲུབ་ཡོད་པ་དང་། དེ་ཉིད་སྐྱེས་བུའི་བདེ་སྡུག་གི་རྟེན་གཞི་ཞིག་ཏུ་གྱུར་པ་ན་ད་གཟོད་ཆོས་ཉིད་ཙམ་གྱི་རྒྱུ་ལས་བརྒལ་བའམ་ཡང་ན་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་རང་བཞིན་གཞི་མར་བྱས་ཐོག་བློ་བུར་བའི་སྐྱེས་བུའི་བྱེད་རྩོལ་ཞིག་དང་འབྲེལ་དགོས་པར་གསུངས་པ་དེ་ཡིན།

ལྟོས་པའི་རིགས་པ་ནི། འབྲས་བུའི་རྣམ་འགྱུར་ཇི་ལྟར་ཐོན་མིན་ནི་རྒྱུའི་ཁྱད་པར་ལ་ལྟོས་པ་སྟེ། འབྲས་བུའམ་རྒྱུན་ཕྱི་མའི་སྟེང་གི་སྣ་ཚོགས་པའི་ཁྱད་པར་ནི་རྒྱུའི་སྟེང་གི་ཁྱད་པར་སྣ་ཚོགས་པའི་འདུ་འཛོམས་ཤིག་ལ་ལྟོས་པ་སྟེ། གོ་བདེ་བའི་དཔེ་མཚོན་ཞུ་ན། སྐྱེས་བཟང་བ་དང་། འབུས་མ་ཐོས་པ་དང་། དུས་སུ་སྨིན་པ་སོགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་དང་ལྡན་པའི་སྟོན་ཐོག་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་དེ་རྒྱུ་ས་བོན་ཡོད་ཙམ་གྱིས་མི་ཆོག་པར་རྐྱེན་གྱི་ཁྱད་པར་དྲོད་དང་། ཆུ་དང་། ལུད་དང་། སྐྱེས་བུའི་བྱེད་རྩོལ་ལ་སོགས་པ་འབྲེལ་རྐྱེན་དུ་མའི་འདུས་སྦྱོར་ལ་ལྟོས་པས་སྟོན་ཐོག་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་འབྱུང་བ་དེ་ནི་ཆོས་ཉིད་ཡིན་ཞེས་སྨྲ་མི་ནུས། ལྟོས་གྲུབ་ཀྱི་རིགས་པ་འདི་ལ་རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་ལྟོས་གྲུབ་ཅིག་དང་། ཆ་ཅན་ཞིག་གི་ཚུགས་ཀ་མངོན་པར་རང་གི་ཆ་ཤས་ལ་ལྟོས་ཤིང་བློ་ངོར་ཆ་ཅན་དུ་ཤར་བའང་ཆ་ཤས་ལ་ལྟོས་ནས་ཤར་དགོས་པས་ཆ་ཆ་ཅན་གྱི་ལྟོས་གྲུབ་ཅིག་དང་། ཆེས་ཤིན་ཏུ་ཟབ་པ་ནི་ཆོས་གང་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ནའང་འདོགས་བྱེད་ཀྱི་བློས་བཏགས་ཙམ་དུ་གྲུབ་པས་འདོགས་བྱེད་ཀྱི་རྟོག་པ་ལ་ལྟོས་པའི་རྟེན་འབྲེལ་སྟེ་གསུམ་དུ་དབྱེ་དགོས།

བྱ་བ་བྱེད་པའི་རིགས་པ་ནི། དངོས་པོ་སོ་སོའི་ངོ་བོ་མི་འདྲ་བས་ངོ་བོ་ལ་བརྟེན་པའི་བྱ་བའི་ཁྱད་པར་ཡང་རེ་རེ་བྱེད་པ་སྟེ། རྒྱུའི་གཙོ་བོ་ས་བོན་དང་རྐྱེན་ཆུ་ལུད་སོགས་ཀྱི་རང་རང་གི་བྱ་བའི་ཁྱད་པར་མི་འདྲ་བས་དེ་དག་བསྡེབས་པ་ནའང་འབྲས་བུའི་ཁྱད་པར་དམིགས་བསལ་ཞིག་སྐྱེད་པའི་བྱ་བ་བྱེད་པ་ཡིན། སྤྱིར་ས་ཡིས་འཛིན་པའམ་བརྟན་པར་བྱེད་པ་དང་། ཆུས་སྡུད་པར་བྱེད། མེས་སྨིན་པར་བྱེད། རླུང་གིས་འཕེལ་བར་བྱེད་པ་སོགས་ལ་བྱ་བ་བྱེད་པའི་རིགས་པ་ཞེས་འབོད།

འཐད་པའི་རིགས་པ་ནི་ད་ལྟའི་གནས་བབ་འདི་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ན་མ་འོངས་པར་ཡང་གནས་སྟངས་དེ་འདྲ་ཞིག་ཡིན་དགོས་ཞེས་པ་དང་། འབྲས་བུ་གང་ཞིག་གི་སྟེང་དུ་རྣམ་འགྱུར་སྣ་ཚོགས་ཡོད་པས་ངེས་པར་འབྲས་བུ་དེའི་རྒྱུའི་སྟེང་དུའང་ཁྱད་པར་སྣ་ཚོགས་ཤིག་ཡོད་དགོས་སོ་ཞེས་པ་དང་། རེས་འགར་སྐྱེས་པའི་རྟགས་ལས་མི་རྟག་པ་ཡིན་དགོས་སོ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་རྣམས་ཡིན། གཏན་ཚིགས་རིག་པའི་སྐོར་ཅུང་ཞིབ་པར་ནི་འོག་ཏུ་འཆད་པར་འགྱུར།

ནང་པའི་གཞུང་ནས་གསུངས་པའི་གཞི་དངོས་པོའི་རྣམ་གཞག་ལ་ཅུང་ཞིབ་པར་དབྱེ་ན།༡ ཤེས་པར་བྱ་བ་ཡུལ་གྱི་རྣམ་གཞག་དང་། ༢ ཤེས་པར་བྱེད་པ་བློའི་རྣམ་གཞག ༣ ཤེས་པ་ཡུལ་ལ་ཇི་ལྟར་འཇུག་པའི་ཚུལ། ༤ ཤེས་བྱའི་ཡུལ་གཏན་ལ་འབེབས་བྱེད་ཀྱི་ཐབས་གཏན་ཚིགས་རིག་པའི་རྣམ་གཞག་རྣམས་སུ་འབྱེད་ནུས་པ་ལྟར། ཀུན་བཏུས་ཀྱི་གཞུང་འདིར་ཡང་སྤྱི་སྒྲོམ་འདི་ལྟར་བཀོད་ཡོད།

དང་པོ་ཤེས་བྱ་ཡུལ་གྱི་རྣམ་གཞག་ལ། གཞལ་བྱ་མཐའ་བྱེད་ཀྱི་བློས་དོན་དེ་རྟོགས་པ་ན་རྟགས་དང་ངག་ཚད་མ་ལ་བརྟེན་དགོས་མི་དགོས་ཀྱི་སྒོ་ནས་ཕྱེ་བ་གཞལ་བྱའི་གནས་གསུམ་སྟེ། ང་ཚོས་རྟགས་དང་ལུང་གང་ལ་ཡང་མ་བརྟེན་པར་མངོན་སུམ་དུ་མཐོང་བའི་ཆོས་ཤིག་དང་། མངོན་དུ་མ་གྱུར་ཀྱང་རིགས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་དཔོག་ནུས་པའི་ཆོས་ཤིག་དང་། སྤྱོད་བ་དང་རིགས་པ་གང་གིས་ཀྱང་དཔོག་མི་ནུས་ཀྱང་ཡིད་ཆེས་པའི་གང་ཟག་གཞན་གྱི་ངག་ལས་རྟོགས་ནུས་པའི་ཆོས་ཤིག་དང་བཅས་གསུམ་ཡོད།

དཔེར་ན་ང་ཚོས་མངོན་སུམ་དུ་མཐོང་བའི་ལུས་པོའི་ཐོག་གི་ནད་རྟགས་མདངས་ཤོར་བ་དང་། དབུགས་འཚང་བ་དང་། ལུས་སྐྲངས་པ་སོགས་རིམ་པ་དང་པོའི་ཤེས་བྱ་སྟེ་མཐོང་བ་མངོན་གྱུར་ཅེས་བྱ་བ་དང་། ལུས་སྐྲངས་པ་སོགས་ལ་བརྟེན་ནས་མི་དེར་ནད་ཡོད་པ་དང་ནད་ཀྱི་འབྱུང་རྐྱེན་གཞན་ཡོད་པར་ཤེས་ནུས་པས་དེ་དག་ཅུང་ཟད་ལྐོག་གྱུར་ཏེ། ཤེས་བྱའི་རིམ་པ་གཉིས་པ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། འོན་ཀྱང་རིམ་པ་གཉིས་པ་འདི་ལ་ང་ཚོ་སྤྱིར་བཏང་གི་མི་ཀུན་ལ་ཐུན་མོང་དུ་ལྐོག་ཏུ་གྱུར་པའི་སྟེ་ཚན་ཞིག་དང་གནས་དུས་ཀྱིས་བཞག་པའང་ཡོད། ད་དུང་ཤེས་བྱའི་རིམ་པ་གཞན་ཞིག་ཡོད་པ་ནི་ཤིན་ཏུ་ལྐོག་གྱུར་དེ་ཡིན། དཔེར་ན་ང་རང་ཚོར་རང་གི་སྐྱེས་ཚེས་ལྷ་བུ་ཡིན་ཏེ། དེ་ནི་ཕ་མའི་ངག་ལྷ་བུ་ཁོ་ན་ལས་ཤེས་ནུས་པ་ལས་ཐབས་གཞན་མེད། དེ་བཞིན་ཏ་ཅང་ཕྲ་བའི་རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་དང་། འཇིག་རྟེན་འདིར་རིགས་མི་འདྲ་བའི་སེམས་ཅན་མང་པོ་ཞིག་ཇི་ལྟར་ཡོང་བའི་རྒྱུ་རྐྱེན་སོགས་ཡིན།

ཤིན་ཏུ་ལྐོག་གྱུར་གྱི་རིམ་པ་འདིའི་ནང་རྒྱབ་རྟེན་དུ་གསུང་རབ་ཀྱི་ལུང་འདྲེན་དགོས། འོན་ཀྱང་འདྲེན་རྒྱུའི་ལུང་དེར་དོན་ཚན་ཁ་ཤས་ཤིག་ངེས་པར་ཚང་དགོས། ལུང་གི་དོན་ལ་མངོན་སུམ་དང་རིགས་པས་མི་གནོད་པ་དང་། ལུང་ཚིག་ལ་སྔ་ཕྱི་དངོས་ཤུགས་ནང་འགལ་མེད་པ་དང་། གསུང་བ་པོར་དགོས་དམིགས་གཞན་མེད་པ་བཅས་ཚང་དགོས། ང་ཚོས་གོམས་པའི་དབང་གིས་ཉིན་རེའི་འཚོ་བའི་ཁྲིད་འཆར་ཅན་ལུང་གིས་དཔྱོད་ཚུལ་འདི་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། དཔེར་ན། གསར་འགྱུར་བརྒྱུད་ལམ་ཞིག་ནས་གནས་ཚུལ་ག་གེ་མོ་ཞིག་བསྒྲགས་པ་ལ

བརྟེན་ནས་ང་ཚོས་ཁས་ལེན་པ་དང་། འདས་པའི་བྱུང་བ་མང་པོ་ལོ་རྒྱུས་ལ་བརྟེན་ནས་ཐག་བཅད་པ་སོགས་ཚུད་ཡོད། ཐ་ན་ཚན་རིག་པའི་ནང་དུའང་ཞིབ་འཇུག་པ་གཞན་ཚོས་ཚན་རིག་གི་དུས་དེབ་ཁག་ཏུ་བཀོད་པའི་མཇུག་འབྲས་དེ་རང་ཉིད་ནས་ཚོད་ལྟ་མ་བྱས་པར་ཁས་ལེན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་ལྟ་བུ་རེད།

མངོན་སུམ་དང་། རྗེས་དཔག ལུང་ཚད་མ་གསུམ་གྱི་སྒོ་ནས་ཤེས་བྱའི་གནས་གསུམ་ལ་དཔྱད་པའི་ཚུལ་དེ་སངས་རྒྱས་པར་དང་པོ་ནས་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་ཡང་། གཏན་ཚིགས་རིག་པའི་སྐོར་དེ་ཆ་ཚང་བའི་གཞུང་ལུགས་ཤིག་ཏུ་གཏན་འབེབས་བྱེད་མཁན་ནི་ཡོངས་གྲགས་སུ་དུས་རབས་ལྔ་པར་བྱོན་པའི་རྒྱ་གར་གྱི་སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་གླང་དང་། དུས་རབས་བདུན་པའི་སློབ་དཔོན་ཆོས་གྲགས་གཉིས་ཡིན། སྟོན་པ་རང་ཉིད་ཀྱི་སྐབས་དང་ལྷག་པར་དུས་རབས་དང་པོ་ཙམ་ནས་མགོན་པོ་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱིས་རིགས་པའི་དཔྱད་པ་གཙོ་བོར་བཀོལ་ཏེ་དབུ་མའི་ལྟ་གྲུབ་གཏན་ལ་ཕབ་པ་བྱུང་ཡང་། སངས་རྒྱས་པའི་གཞུང་ལུགས་སུ་ཆ་ལག་ཚང་བའི་གཏན་ཚིགས་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་དམིགས་བསལ་ཅིག་བྱུང་བ་ནི་སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་གླང་ཆོས་གྲགས་ནས་བཙུ་དགོས་པར་སེམས།

སྤྱིར་རྒྱ་གར་དུ་ཚད་མ་རིག་པ་ནི་ཕྱོགས་གླང་ཆོས་གྲགས་ཀྱི་སྔོན་དུ་ནྱཱ་ཡ་རིགས་པ་ཅན་པའི་གཞུང་ལུགས་རྣམས་སུ་གཞི་ཚུགས་ཟིན་ཡོད། སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་གླང་གིས་ཚུལ་གསུམ་གྱི་རིགས་པ་དང་། གཞན་སེལ་སོགས་གཏན་ལ་ཕབ་སྟེ་ཚད་མ་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་ཆ་ཚད་ཤིན་ཏུ་མཐོ་རུ་གཏོང་བར་མཛད། དེ་ཡང་ཕྱོགས་གླང་གིས་རིགས་པ་ཅན་པ་དང་། བྱེ་བྲག་པ། གྲངས་ཅན་པ་སོགས་

ཀྱི་འདོད་པ་ཞིབ་ཏུ་བཀག་པ་ལ། རིགས་པ་ཅན་པའི་སློབ་དཔོན་ཨུད་ཏྟོ་ཏ་ཀ་ར་དང་། དཔྱོད་པ་བའི་མཁས་པ་གཞོན་ནུ་མ་ལེན་སོགས་ཀྱིས་བརྗོད་པ་དང་། དེ་དག་གི་འདོད་པ་དཔལ་ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པས་ཕྱོགས་སྔར་མཛད་པ་སོགས་ལ་བརྟགས་ན། རྒྱ་གར་དུ་ཚད་མ་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་ཚད་ཤིན་ཏུ་མཐོ་པོར་སོན་པར་རྟོགས་ནུས།

ཡང་ཤེས་བྱའི་ཡུལ་གྱི་ངོ་བོ་དང་ཁྱད་པར་ཐ་དད་པས་ཕྱེ་བ་ཤེས་བྱ་གཞི་ལྔ་སྟེ། ༡ སྣང་བ་གཟུགས་ཀྱི་གཞི་དང་། ༢ གཙོ་བོ་སེམས་ཀྱི་གཞི་དང་། ༣ འཁོར་སེམས་བྱུང་གི་གཞི་དང་། ༤ ལྡན་པ་མ་ཡིན་པའི་འདུ་བྱེད་ཀྱི་གཞི་དང་། ༥ འདུས་མ་བྱས་པའི་གཞི་དང་ལྔའོ། །གཞན་ཡང་དགོས་པའི་དབང་གིས་གཞལ་བྱའི་ཡུལ་ལ་ཁམས་བཅོ་བརྒྱད་དང་སྐྱེ་མཆེད་བཅུ་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ་སོགས་ནང་པའི་གཞུང་གི་སྐབས་སོ་སོར་ངོ་བོ་དང་། ཁྱད་པར་དང་། དགོས་པ་དང་། རིགས་སོགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་གཞལ་བྱའི་ཡུལ་གྱི་དབྱེ་བསྡུ་བྱེད་ཚུལ་སྣ་ཚོགས་ཤིག་ཡོད།

ཤེས་བྱ་གཞི་ལྔའི་དང་པོ་གཟུགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ལ། གཟུགས་ཀྱི་ངོ་བོ་དང་། ཐོགས་བཅས་ཐོགས་མེད་ཀྱི་གཟུགས་ཅན་བཅུ་གཅིག ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་གཟུགས། འབྱུང་བ་དང་འབྱུང་གྱུར། སྣོད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཆགས་ཚུལ། གཟུགས་ཅན་རྫོམ་བྱེད་རྡུལ་ཕྲན་གྱི་རྣམ་གཞག ལྷག་པར་གཟུགས་ཅན་གྱི་ཆོས་ཇི་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ནའང་མཐར་གཏུགས་ན་ཕྱི་རོལ་གྱི་དོས་ནས་རྫོམ་གཞི་རྡུལ་ཕྲན་བསགས་ནས་གྲུབ་པ་མེད་པར་ནང་སེམས་ཀྱི་སྣང་ཆ་ཙམ་དུ་གྲུབ་པ། རྡུལ་ཕྲན་གྱི་སྐབས་འབྱུང་བ་གཞན་གྱི་རྟེན་བྱེད་པའི་མཁའ་ཡི་རྡུལ། ཕྲ་བ་མཐར་ཐུག་པའི་རྡུལ་ཕྲ་

རབ་ཅིག་ལའང་རང་ངོས་ནས་འཛིན་པའི་གོ་ས་ལ་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་མཁན་གྱི་གང་ཟག་གཉིས་ལ་ལྟོས་ནས་ཁྱད་པར་གནམ་ས་ལྟ་བུ་ཡོང་ཚོག་པའི་གཞི་རྩའི་ལྟ་ཚུལ་ཞིག་ཀྱང་ཡོད། འབྱུང་བའི་སྐབས་ནམ་མཁའི་འབྱུང་བ་ཞེས་འབྱུང་བ་ལྔ་པ་ཞིག་ཀྱང་གསུངས་ཤིང་། འབྱུང་བཞིའི་རྫས་ལ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་གོང་བུར་གྲུབ་པ་ཞིག་ལ་གོ་མི་དགོས་པར་ནུས་པའི་ངོ་བོར་གནས་པ་ལ་ཡང་ངོས་འཛིན་པ་ཡོད། ཕྲ་བ་མཐར་ཐུག་པའི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཀྱང་འབྱུང་གྱུར་དུ་གསུངས་པས། རྡུལ་ཕྲ་རབ་རང་ཉིད་གང་ལས་མཆེད་པའི་འབྱུང་བའི་རྣམ་གཞག་ཅིག་ཀྱང་དོན་གྱིས་ཐོབ་པས། ང་ཚོའི་མཐོང་ཆོས་སུ་གྱུར་པའི་ས་ཆུ་མེ་རླུང་དག་ལ་འབྱུང་བར་བཏགས་པ་ནི་རགས་པའི་རྣམ་གཞག་ཅིག་ཏུ་འཁུམས་སོ། །ཡང་ནང་པའི་གཞུང་དུ་ལུས་ལ་རགས་པ། ཕྲ་བ། ཤིན་ཏུ་ཕྲ་བ་གསུམ་དང་། རླུང་ལ་རྩ་བ་དང་། ཡན་ལག་གི་རླུང་དང་། དེ་བཞིན་ཉིན་ཞག་གཅིག་ལ་རླུང་ཉིས་ཁྲི་ཆིག་སྟོང་དྲུག་བརྒྱ་རྒྱུ་ཚུལ་སོགས་ལུས་ཁམས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་གི་བཤད་པའང་ཤིན་ཏུ་ཞིབ་པར་ཐོན།

ཕྱི་ནང་གི་སྣོད་བཅུད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་བྱུང་ཚུལ་ལ། དཔེར་ན་སློབ་དཔོན་ཐོགས་མེད་ཀྱིས། གཡོ་བ་མེད་པ་དང་། མི་རྟག་པ་དང་། ནུས་པའི་རྐྱེན་གསུམ་གྱི་བཤད་པའི་སྟེང་ནས་སྣོད་བཅུད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་རྣམས་རྐྱེན་ཉིད་འདི་པ་ཙམ་དུ་གྲུབ་པ་ལས། བྱེད་པ་པོའི་བློའི་གཡོ་བ་སྔོན་སོང་ལས་གྲུབ་པ་མིན་ཚུལ་སྒྲུབ་པ་ནི་སངས་རྒྱས་པའི་རྩ་བའི་ལངས་ཕྱོགས་དེ་ཡིན། དེ་ནི་ཚན་རིག་པའི་རྩ་བའི་ལངས་ཕྱོགས་དང་ཡང་ཤིན་ཏུ་མཐུན། དེ་ལྟ་ནའང་གོ་ལའི་དབྱིབས་དང་ཚད། ཉི་ཟླ་སོགས་ཀྱི་འཁོར་བསྐྱོད། ཉི་ཟླ་གཟའ་འཛིན་སོགས་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་བཅས

གནད་བྱེ་བྲག་པ་མང་པོ་ཞིག་ལ་སངས་རྒྱས་པའི་གཞུང་ཆོས་མངོན་པ་ལྟ་བུར་རི་རབ་དཀྱིལ་དུ་བྱས་ཤིང་། འཛམ་གླིང་ལེབ་མོ་དང་། ཉི་ཟླ་སོགས་རྒྱུ་སྐར་རྣམས་འཛམ་གླིང་ལ་ཚུར་བསྐོར་བའི་བཤད་པ་ཐོན་པ་ནི། སྔོན་གྱི་རྒྱ་གར་གྱི་རིག་བྱེད་སོགས་ཀྱི་བཤད་པ་གཞིར་བཞག་པར་མངོན། དེ་དག་ལས་བརྩམས་པའི་གནད་རྣམས་དེང་རབས་ཚན་རིག་གི་གྲུབ་དོན་དང་དངོས་སུ་འགལ་བས་ཁོ་བོས་སྤྱིར་ཙམ་ནས་རང་ལུགས་སུ་བྱེད་ཀྱི་མེད།

གཞན་ཡང་ནང་པའི་གཞུང་དུ་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཐོག་མར་ཆགས་པ་དང་། དེ་ནས་གནས་པ་དང་། དེ་ནས་འཇིག་པ་དང་། དེ་ནས་སྟོང་པར་འདོད་ཅིང་། སྟོང་པའི་གནས་སྐབས་སུ་བར་སྣང་གི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་བམ་སྟོང་པའི་རྡུལ་དེ་དག་ལས་སླར་ཡང་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་གསར་པ་ཞིག་འགྲུབ་པས་སྟོང་པ་ནས་ཆགས་པ་དང་། གནས་པ་དང་། འཇིག་པ་དང་། སླར་ཡང་སྟོང་པ་སྟེ་བརྒྱུད་རིམ་གྱི་འཁོར་ལོ་འདིས་མཐའ་མེད་པར་རང་ཉིད་ཀྱི་རྒྱུན་འཛིན་པར་བྱེད།

སྟོང་པའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་བར་སྣང་གི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་དེ་ལ་དུས་འཁོར་ནས་ནམ་མཁའི་རྡུལ་ཞེས་འབོད་ཅིང་། གཟུགས་ཅན་མཐའ་དག་གི་རྒྱུ་རྫ་གནས་ཤིང་ཏ་ལམ་ཤུས་པ་ཙམ་དུ་ཟད་པས་མངོན་པར་གསལ་བའི་གོང་བུའི་རང་ཚུགས་ཤིག་ཡོད་པར་མི་འདོད། མཁའི་རྡུལ་དེ་དག་གི་ཤུགས་རྐྱེན་ལ་བརྟེན་ནས་འབྱུང་བ་བཞི་པོ་ཕྲ་བའི་གནས་རིམ་ནས་རགས་པའི་གནས་རིམ་བར་དུ་འབྱུང་བ་དང་། སླར་ཡང་དེ་དག་རགས་པའི་གནས་རིམ་ནས་ཕྲ་བའི་གནས་རིམ་བར་དུ་རིམ་གྱིས་འཐོར་ཞིག་ཏུ་སོང་སྟེ་སླར་ཡང་མཁའི་རྡུལ་གྱི་རང་བཞིན་དེ་ཉིད་དུ་ཐིམ་པས། མཁའི་རྡུལ་ཕྲ་

རབ་དེ་ཚོ་ནི་འཇིག་རྟེན་ཆགས་འཇིག་གི་བརྒྱུད་རིམ་ཕྱིལ་པོ་འདིའི་རྩ་བའི་རྒྱུ་རྐྱེན་ཡོད། མཁའ་རྡུལ་ཕྲ་མོ་དེ་དག་ཇི་ཙམ་ནས་འཇིག་རྟེན་ཆགས་པའི་རྒྱུ་རྐྱེན་འགྱུར་མིན་དུས་འཁོར་གྱི་བཤད་པ་ལྟར་ན། འཇིག་རྟེན་བྱེ་བྲག་པ་གང་ཞིག་ཡིན་རུང་མ་གྲུབ་པའི་སྤྱི་རོལ་ཏུ་སྟོང་པའི་རང་བཞིན་དུ་གནས་པ་དང་། འཇིག་རྟེན་བྱེ་བྲག་པ་དེའི་གཟུགས་ཅན་གྱི་རྫས་གཞི་ཐམས་ཅད་མཁའ་རྡུལ་གྱི་རང་བཞིན་དུ་གནས་པས་དེ་ལྟ་བུའི་མཁའ་རྡུལ་དེ་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་བྱེ་བྲག་པ་དེའི་རྩ་བའི་རྫས་གཞི་དང་། དེའི་སྟེང་དུ་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་བྱེ་བྲག་པ་དེར་སྐྱེ་འགྱུར་གྱི་སེམས་ཅན་དག་གི་ལས་ཀྱི་ནུས་པ་སྨིན་ཏེ་དེར་ཞུགས་རྐྱེན་ཐེབས་པ་ནས་རླུང་གི་རྡུལ་རྣམས་འདུ་འགོ་ཚུགས་ཏེ་རིམ་གྱིས་འཇིག་རྟེན་དེ་གྲུབ་པར་འདོད།

ཕྱིའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཐོག་མའི་བྱུང་རིམ་སྐོར་ལ་ཚན་རིག་གི་ནང་། འབར་གས་ཆེན་པོ་ཐོག་མར་བྱུང་ཚུལ་སོགས་ཀྱི་བཤད་པ་ཟབ་མོ་ཡོད་ནའང་། ད་དུང་དྲི་བ་གལ་ཆེན་གང་མང་ཞིག་ལྷག་ཡོད་པ་ནི། འབར་གས་ཆེན་མོའི་སྔ་རོལ་ལ་ཅི་ཞིག་ཡོད་སྲིད་དམ། འབར་གས་ཆེན་མོ་དེ་གང་ནས་བྱུང་ངམ། རྒྱུ་རྐྱེན་གང་ཞིག་གིས་འབར་གས་ཆེན་མོ་དེ་བསྐྱེད་དམ། རྒྱུ་མཚན་ཅིའི་ཕྱིར་ང་ཚོའི་སའི་གོ་ལ་འཕེལ་འགྱུར་བྱུང་ནས་ཚེ་སྲོག་གི་རྒྱུ་རྐྱེན་གྱུར་པ་ཡིན་ནམ། འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་དང་དེའི་ནང་དུ་འཕེལ་འགྱུར་བྱུང་བའི་སེམས་ཅན་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་ཅི་ཡིན་ནམ་ཞེས་པ་འདི་དག་རེད།

སངས་རྒྱས་པའི་གཞུང་ལས་བཤད་པ་ལྟར་ན། ཕྱི་སྣོད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་གྱི་གྲུབ་རིམ་ནང་བཅུད་ཀྱི་སེམས་ཅན་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་དང་། བཅུད་ཀྱི་སེམས

ཅན་གྱི་ལུས་ད་ལྟར་ང་ཚོར་མངོན་བཞིན་པའི་རགས་པའི་ལུས་འདི་ཕྲ་བའི་རིམ་པ་ཞིག་དང་འབྲེལ་པ་ཡོད་པ་དང་། ཕྲ་བ་དེ་ཡང་མཐར་ཐུག་ན་རླུང་སེམས་དབྱེར་མེད་ཀྱི་ཆེས་ཕྲ་རིམ་ཞིག་ནས་གྲུབ་ཚུལ་གསུངས་པས་ང་ཚོའི་ལུས་ཕུང་གིས་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཆེན་པོ་འདི་ཆ་ཕྲ་མོའི་ལམ་ནས་མཚོན་ཡོད།

ཚན་རིག་གི་སྤྱི་ཚན་ནང་དར་ཁྱབ་གྱིས་འཕེལ་འགྱུར་རིག་པའི་རྣམ་གཞག་དང་། ལྷག་པར་དུ་རང་བྱུང་འདེམས་སྒྲུག་གི་ཐོག་ནས་ཚེ་སྲོག་གི་རྣམ་པ་འདྲ་མིན་དང་ཚེ་སྲོག་གི་ཐོག་མ་འཚོལ་ཞིབ་བྱས་ཏེ། གཟུགས་ཅན་གྱི་རྫོམ་གཞིའི་རྫུལ་ཕྲན་གྱི་འདུ་འཛོམས་རྟོག་འཛིང་ཆེ་བ་ཞིག་གི་ནང་ནས་ཚེ་སྲོག་བྱུང་བ་དང་། རིགས་རྒྱུད་སྐྱེད་སྤེལ་སོགས་ཁྱད་ཆོས་ལྡ་སྲོག་ལྡན་ཞིག་ལ་ཚང་དགོས་པར་བཤད་ཅིང་། ཚེ་སྲོག་གི་ཐོག་མར་འགྲེལ་བཤད་བྱེད་སྐབས་ཕྲ་ཕུང་གི་རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་སྨྲ་བས་སྲོག་ལྡན་ཀུན་ཕྲ་ཕུང་ལས་བྱུང་བ་དང་། འོ་ན་ཕྲ་ཕུང་གི་ཐོག་མ་གང་ཡིན་ཞེས་པའི་ལན་དུ་ཚོད་དཔག་གིས་དུས་ཡུན་རིང་པོ་ཞིག་གི་བྱུང་རིམ་ཁྲིད་བྱུང་བར་སྨྲོ།།

འཕེལ་འགྱུར་རིག་པས་ཚེ་སྲོག་གི་ཐོག་མར་འགྲེལ་བཤད་བྱེད་པའི་རྣམ་གཞག་ནང་། རིགས་རྒྱུན་གྱི་འགྱུར་ལྡོག་དེ་ཚོ་ཐོལ་བྱུང་ཡིན་པའི་ལྟ་ཚུལ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ནི་ནང་པ་ཞིག་གིས་བལྟས་ན་སྐྱེས་དབང་ངམ་རྒྱུ་མེད་ལས་བྱུང་བར་སྨྲ་བ་དང་ཚུལ་མཚུངས་པར་འགྱུར་བས་རྩོད་གཞི་ཅན་དུ་མཐོང་། དོས་ནས་སྨར་རྒྱུ་མཚན་ཅིའི་ཕྱིར་དེང་རབས་ཀྱི་སྐྱེ་དངོས་རིག་པས་སེམས་ལྡན་སྲི་དང་ལྷག་པར་མིའི་རྩ་བའི་རང་གཤིས་སུ་ཡོད་པའི་སེམས་ཀྱི་རིན་ཐང་ཁས་མི་ལེན་པ་དང་།

གཞན་ཕན་གྱི་སེམས་དང་སྙིང་རྗེ་ལྟ་བུ་སེམས་ཅན་དག་གི་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་རྩ་བའི་ཡོན་ཏན་ཞིག་ཏུ་ཅིའི་ཕྱིར་མི་མཐོང་བ་ཡིན་ནམ་ཞེས་དྲི་བ་བཀོད་སྒྲོང་།

སངས་རྒྱས་པའི་གཞུང་རྣམས་ནས་དུས་ཀྱི་ངོ་བོ་ངོས་འཛིན་པ་ན། གཟུགས་ཤེས་ཀྱི་གནས་སྐབས་ལ་བཏགས་པ་ཙམ་ལས་གཟུགས་ཤེས་ལས་ངོ་བོ་ལོགས་སུ་མེད་པ་དང་། འདས་པའམ་ཞིག་པས་བྱ་བ་ཕྱི་མ་སྐྱེ་བའི་གོ་འབྱེད་པར་མ་ཟད་བྱ་བ་ཕྱི་མ་དེ་རྫོགས་པར་མངོན་པའི་གྲོགས་སུ་ཞིག་པ་ངེས་པར་དགོས་པར་འདོད། དུས་ཀྱི་ཐུང་མཐའ་ནི་རྩལ་ཕྲ་རབ་བླ་འོག་བསྒྱུར་བའི་ཡུན་ལ་བཤད་ཅིང་། སེ་གོལ་གཅིག་གཏོགས་པའི་ཡུན་ལ་སྐད་ཅིག་མ་དྲུག་ཅུ་རེ་ལྡ་དང་སུམ་བརྒྱ་རེ་ལྔར་ཕྱེ་བ་བཅས་ནི་རགས་པའི་རྣམ་གཞག་ཅིག་ལས། དེའི་ཡུན་ལ་སྐད་ཅིག་མ་དཔག་ཏུ་མེད་པ་ཞིག་དབྱེ་རུང་བར་མགོན་པོ་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱིས་ཕལ་པོ་ཆེ་མདོ་ཀུན་བཏུས་སུ་དྲངས་པར་གསལ་ལ། བསྐལ་པ་དང་སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་ལྟ་བུ་ནང་ཕན་ཚུན་ལྟོས་པའི་བར་ཁྱད་ཤིན་ཏུ་ཆེན་པོ་ཡོད་ཀྱང་། གང་ཟག་གཉིས་ཀྱི་སྒྲོང་བ་ལ་ལྟོས་ནས་མི་འགལ་བ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སའི་ཡོན་ཏན་གྱི་སྐབས་སུ་གསལ།

གཉིས་པ་ཤེས་པར་བྱེད་པ་བློའི་རྣམ་གཞག་གམ་སེམས་ཁམས་རིག་པའི་རྣམ་གཞག་ནང་། བློའི་ངོ་བོ་དང་། དབྱེ་བ། ཕྱེ་བ་སོ་སོའི་དོན་སོགས་རྒྱས་པར་བཤད་ཡོད་ཅིང་། དེ་ཡང་བློའི་དབྱེ་བའི་སྐབས། བདག་རྐྱེན་དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་པ་ལ་བརྟེན་དགོས་མི་དགོས་དང་། ཡུལ་སྒྲོང་བ་ཙམ་མ་ཡིན་པར་ཡུལ་གྱི་ཁྱད་པར་ལ་རྟོག་གཞིག་ནུས་མིན་བཅས་ཀྱི་སྒོ་ནས་དབང་བློ་དང་ཡིད་བློ་གཉིས།

ཡུལ་ལ་བསླུ་མི་བསླུའི་སྒོ་ནས་ཚད་མ་དང་ཚད་མིན་གཉིས། འདི་དང་འདིའོ་ཞེས་ཡུལ་ལ་སྒྲ་བརྡ་སྦྱོར་བའི་བྱེད་ལས་ལྡན་མིན་དང་། སྒྲ་དོན་གྱི་སྣང་བ་ཡོད་མེད་ཀྱི་སྒོ་ནས་རྟོག་པ་དང་རྟོག་མེད་གཉིས། གཙོ་འཁོར་དང་ཡུལ་གྱི་ངོ་བོ་དང་ཁྱད་པར་ལ་འཇུག་ཚུལ་གྱི་སྒོ་ནས་སེམས་དང་སེམས་བྱུང་གཉིས། སྣང་བ་ལྟར་དོན་ལ་གནས་མི་གནས་ཀྱིས་འཁྲུལ་པ་དང་མ་འཁྲུལ་བའི་ཤེས་པ་གཉིས། ཡུལ་གྱི་སྒོ་ནས་རང་རིག་དང་གཞན་རིག་གཉིས། ཡུལ་ལ་འཇུག་ཚུལ་གྱི་སྒོ་ནས། ལོག་ཤེས། ཐེ་ཚོམ། ཡིད་དཔྱོད། སྣང་ལ་མ་ངེས་པ། མངོན་སུམ། རྗེས་དཔག བཅད་ཤེས་བཅས་བདུན་དུ་དབྱེ་ཚུལ་སོགས་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པར་བྱུང་།

དེ་བཞིན་སེམས་བྱུང་གི་ངོ་བོ་དང་། དབྱེ་བ། སོ་སོའི་བྱེད་ལས། ནང་གསེས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས། སྐྱེ་བའི་རིམ་པ། ནང་ཕན་ཚུན་གྱི་འབྲེལ་པ་སོགས་ཏེ། མི་ཤེས་པའི་རྨོངས་པ་དང་། ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་རྟོག་པའི་རྨོངས་པ་ལས་ཚུལ་མིན་ཡིད་བྱེད་ཀྱི་རྣམ་རྟོག་སྐྱེ་ཚུལ་དང་། དེ་ལས་ཆགས་སྡང་སྐྱེ་ཚུལ། ཆགས་སྡང་ལས་ང་རྒྱལ་དང་ཕྲག་དོག་སོགས་སེམས་མ་ཞི་བར་བྱེད་པའི་བློའི་རིགས་རྣམས་ཇི་ལྟར་སྐྱེ་བ་དང་། དེ་བཞིན་འདོད་ཆགས་ལས་བྱུང་བའི་གྱོད་པ་དང་། སེམས་ཕྱི་རོལ་ཏུ་དབང་མེད་དུ་གཡེང་བའི་རྣམ་གཡེང་དང་། སེམས་ཀྱིས་ཡུལ་དམ་པོར་འཛིན་པའི་ནུས་པ་ཤོར་བའི་བྱིང་བ་དང་། ལུས་སེམས་ལས་སུ་མི་རུང་བར་བྱེད་ཅིང་། སེམས་མུན་པར་ཞུགས་པ་ལྟ་བུའི་དམིགས་པ་མི་གསལ་བའི་རྨུགས་པ་སོགས་དང་། དེ་དག་གི་བཟློག་ཕྱོགས་ཡུལ་གྱི་ཁྱད་པར་མ་འདྲེས་པར་འབྱེད་པའི་ནུས་པ་ཟབ་པའི་ཤེས་རབ་དང་། བྱམས་པ་དང་། བརྩེ་བ་དང་། བཟོད་པ་དང་། སྤོབས་པ་དང་། དྲན་

ཤེས་བཞིན་རྣམས་སྐྱེད་སྲིང་བྱས་ཏེ་སེམས་དམིགས་པ་ལ་རྩེ་གཅིག་ཏུ་གཏད་དེ་ཡུལ་ལ་རྒྱུན་ཆགས་པར་གནས་པའི་ནུས་པ་གོང་མཐོར་འཕེལ་བའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་སོགས་སེམས་བྱུང་གི་རིགས་བརྒྱ་ལྷག་གི་ངོས་འཛིན་དང་། སེམས་བྱུང་ནང་ཕན་ཚུན་འགལ་ཟླའི་གནད་ལས་བློ་ཅིག་ཤོས་ཀྱི་སྟོབས་བསྐྱེད་དེ་བློ་གཞན་དེའི་ནུས་པ་ཇི་ལྟར་འགོག་པའི་རིམ་པ་སོགས་གསལ་བར་བཤད་ཡོད་པས། སེམས་ཁམས་རིག་པའི་རྣམ་གཞག་དེ་ནི་སའི་གོ་ལ་འདིའི་ཐོག་གི་མི་འབོར་དུང་ཕྱུར་བདུན་ཙམ་ཡོད་པ་དེ་རྣམས་ལ་ཉེ་བར་མཁོ་བའི་གཞུང་ཞིག་ཆགས་ཡོད།

དེ་བཞིན་སེམས་ཕྲ་རགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་སྟེ། གཉིད་སད་དུས་ཀྱི་ཤེས་པ་རགས་པ་དང་། དེ་ལས་རྨི་ལམ་གྱི་གནས་སྐབས་ཀྱི་སེམས་ཕྲ་བ་དང་། དེ་ལས་གཉིད་མཐུག་པོའི་སྐབས་ཀྱི་སེམས་ཕྲ་བར་བཤད་ཅིང་། ཡང་སེམས་ལ། རགས་པ། ཕྲ་བ། ཤིན་ཏུ་ཕྲ་བ་གསུམ་ལས་དང་པོ། སྒོ་ལྔའི་ཤེས་པ་དང་། གཉིས་པ། རྟ་ཉོན་དྲུག་དང་རང་བཞིན་བརྒྱད་ཅུའི་སེམས་དང་། ཤིན་ཏུ་ཕྲ་བ་ནི་སྟོང་པ་བཞིའི་སེམས་རྣམས་སོ།།

སྟོང་པ་བཞིའི་སེམས་ལ་ནང་གསེས་ཀྱིས་ཕྲ་རགས་ཀྱང་དབྱེ་ཚོག་པ་ནི། སྣང་མཆེད་ཐོབ་གསུམ་གྱི་སེམས་གཉུག་སེམས་ལ་ལྟོས་ཏེ་རགས་པ་དང་། གཉུག་སེམས་ཆེས་ཤིན་ཏུ་ཕྲ་བར་འཇོག་གོ །ཤིན་ཏུ་ཕྲ་བའི་གཉུག་སེམས་དང་རང་གི་གཞོན་པའི་རླུང་ངོ་བོ་གཅིག་ལ་ལྡོག་པ་ཐ་དད་དུ་གསུངས་པས། གཉུག་སེམས་དེ་ཉིད་ཡུལ་ལ་གཡོ་བའི་ཆ་ནས་རླུང་དང་། ཡུལ་རིག་པའི་ཆ་ནས་ཤེས་པར་གསུངས་སོ།།

ནང་པའི་སེམས་ཁམས་རིག་པ་དང་འབྲེལ་བའི་གལ་གནད་ཆེ་བའི་དོན་ཚན་ཁག་གཞན་ཞིག་ནི། བློ་བུར་གྱི་དྲི་མ་སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་ལ་ཞུགས་མེད་པས་སེམས་ཀྱི་ངོ་བོ་འོད་གསལ་བ་དང་། གསལ་རིག་གི་རིགས་རྒྱུན་ལ་ཐོག་མཐའ་མེད་པས་རྒྱུན་བརྟན་པ་དང་། གོམས་ཐེན་འབད་བརྩོན་བསྐྱར་མ་ལ་མི་ལྟོས་པས་སེམས་ལ་བརྟེན་པའི་ཡོན་ཏན་མཐའ་མེད་དུ་འཕེལ་དུ་རུང་བ་བཅས་ཡིན་པས། སུ་ཞིག་གིས་འདི་དག་ལ་གོ་བ་ཟབ་མོ་ཞིག་མ་ཐེབས་ཕྱིན་སངས་རྒྱས་པའི་གཞུང་གི་གོ་རྟོགས་ཕྱོགས་རེ་བར་འགྱུར་ངེས། དེ་བཞིན་དུ་སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་གླང་དང་དཔལ་ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པའི་ཚད་མའི་གཞུང་དུ་དབང་ཤེས་ཀྱི་ངོ་བོ་དང་། དབང་ཤེས་རྟོག་བྲལ་དུ་སྒྲུབ་ཚུལ། རྟོག་པ་རྣམས་ཀྱིས་སྒྲ་དོན་བརྒྱུད་ནས་དོན་རང་མཚན་ལ་འཇུག་ཚུལ། སྒྲ་དོན་གྱི་ངོས་འཛིན། སྤྱི་བློ་དང་སྤྱི་སྒྲ་གསལ་བ་ཐ་དད་པ་ལ་ཐུན་མོང་དུ་འཇུག་པའི་ཚུལ། སྤྱི་མཚན་དངོས་མེད་དུ་སྒྲུབ་པའི་རིགས་པ་སོགས་བྱུང་བ་རྣམས་ཀྱིས། དེང་རབས་སེམས་ཁམས་རིག་པར་ཞིབ་འཇུག་པ་དག་ལ་རམ་འདེགས་ཀྱི་ནུས་པ་ཐོན་པར་ངེས།

གསུམ་པ་བློ་ཡུལ་ལ་འཇུག་ཚུལ་གྱི་སྐོར་ལ། བློ་ལ་དོན་དེ་ཤར་ཚུལ་མི་འདྲ་བའི་སྒོ་ནས་བཞག་པ་དགག་སྒྲུབ་གཉིས་དང་། བློ་ལ་དངོས་པོས་རྣམ་པ་གཏད་སྟོབས་ཀྱིས་ཡུལ་ལ་འཇུག་མི་འཇུག་གཉིས་ཡོད་པས་སེལ་འཇུག་སྒྲུབ་འཇུག་གཉིས། རྟོག་པར་ཆོས་དེའི་དོན་སྤྱི་ཤར་བ་ན་གཅིག་དང་ཐ་དད་དུ་སྣང་ཚུལ་གཉིས་ལས་མ་འདས་པས་རྟོག་པར་དོན་དེ་སྣང་ཚུལ་གྱི་སྒོ་ནས་བཞག་པ་གཅིག་དང་ཐ་དད་གཉིས། ངོ་བོ་གཅིག་ཀྱང་རྟོག་ངོར་གོ་བྱ་གོ་བྱེད་ཐ་དད་དུ་སོང་

བའི་དབང་གིས་བཞག་པའི་ལྡོག་པ་ཐ་དད། བློ་གཅིག་གིས་དོན་དེ་ཡུལ་དུ་བྱེད་པ་ན་སྣང་ཚུལ་དང་འཛིན་ཚུལ་གཉིས་ཡོད་པས་སྣང་བའི་ཡུལ་དང་འཛིན་སྟངས་ཀྱི་ཡུལ་གཉིས་དང་། བློས་ཡུལ་དེས་དོན་གང་ཞིག་བྱེད་ནུས་པར་འཛིན་པ་ལྟར་ཡུལ་དོན་གཉེར་གྱི་སྐྱེས་བུ་ཡུལ་དེར་འཇུག་པ་ན་མི་བསླུ་བའི་ཡུལ་ལ་འཇུག་ཡུལ་དང་། བློས་སྒྲོ་འདོགས་གཅོད་གཞི་ཡིན་པས་དམིགས་ཡུལ་དུ་བཞག་པ་དག་ཡོད།

དབང་པོའི་ཤེས་པས་ཡུལ་རིག་པ་ནའང་ཡུལ་གྱི་འདྲ་རྣམ་ཤར་བའི་སྒོ་ནས་རིག་པ་ལས་རྣམ་པས་བར་མ་ཆོད་པར་རིག་ན་ཡུལ་གཅིག་ལ་སྣང་བ་ཐ་དད་དུ་འཆར་བར་མི་རིགས་པ་དང་། ཡང་རྣམ་བཅས་སུ་རིག་ན་དོན་དངོས་སུ་མི་རིག་པས་མི་སྣང་བའི་དོན་ཡོད་པ་ལ་སྒྲུབ་བྱེད་མེད་པར་བཤད་པ་སོགས་ཤེས་པ་རྣམ་བཅས་རྣམ་མེད་ཀྱི་འདོད་ཚུལ་བཅས་བྱུང་ཡོད།

བཞི་པ་ཤེས་པར་བྱ་བའི་ཡུལ་གཏན་ལ་འབེབས་བྱེད་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་རིག་པ་ནི། བློས་བསྒྲུབ་བྱ་མཐོང་བའི་ཐབས་དང་གསང་བ་ལྐོག་གྱུར་རྟོགས་བྱེད་ཀྱི་ལྡེ་མིག་ལྟ་བུ་ཡིན་པས། གལ་འགངས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་ཞིང་། གཏན་ཚིགས་རིག་པའི་རྨང་གཞི་ནི་གོང་དུ་སྨོས་པའི་རིགས་པ་བཞི་དེ་ཡིན། གཏན་ཚིགས་རིག་པའི་སྐབས་བསྒྲུབ་བྱ་སྒྲུབ་ནུས་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་ལ་ཚང་དགོས་པའི་ཁྱད་པར་དང་། དེའི་བསྒྲུབ་བྱ་དང་སྒྲུབ་བྱེད་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་གང་ཡིན་དང་། སྤྱིར་འབྲེལ་བ་ལས་འབྲེལ་བ་ཅན་དཔོག་ནུས་ཀྱང་འབྲེལ་བ་ཅན་གྱི་ཁྱད་པར་མཐའ་དག་དཔོག་མི་ནུས་པ་དཔེར་ན། འབྲས་བུ་ལས་རྒྱུ་དང་། རང་བཞིན་ལས་རང་བཞིན་ཅན་དཔོག་ནུས་ཀྱང་། རྒྱུ་དང་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་ཁྱད་པར་མཐའ་དག་དཔོག་མི་ནུས་པ་ལྟར་ཡིན།

སྦྱོར་བ་སྐོར་གཅིག་གི་རྟགས་དང་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་གཉིས་འབྲེལ་བའི་ཚུལ་ལས་གཏན་ཚིགས་ཡང་དག་ལ་གསུམ་དུ་དབྱེ་བ་ལས། འབྲས་བུའི་གཏན་ཚིགས་ལ་ཕྱི་རྒོལ་གྱི་ཤེས་འདོད་ཀྱི་ཁྱད་པར་ལས་རྟགས་སྦྱོར་འགོད་ཚུལ་མི་འདྲ་བས་ལྔར་དབྱེ་བ་དང་། རང་བཞིན་གྱི་གཏན་ཚིགས་ལ་རང་ཉིད་བརྗོད་པའི་སྒྲས་རང་གི་བྱེད་ཆོས་འཕེན་མི་འཕེན་གྱིས་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ་དང་། འབྲེལ་ཟླ་མ་མཐོང་བ་དང་འགལ་ཟླ་མཐོང་བའི་རྟགས་ལས་མེད་པར་སྒྲུབ་པའི་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ལའང་ནང་གསེས་གཉིས་སུ་ཕྱེ་བ་སོགས་ཡོད་དེ། དེ་ཡང་སྤྱིར་ཡོད་ཀྱང་ང་ཚོར་སྣང་དུ་མི་རུང་བའི་ཆོས་ཤིག་གཞི་དེར་མ་མཐོང་བའི་རྟགས་ཙམ་ལས་མེད་པར་དཔོག་མི་ནུས་ཀྱང་གཞི་དེར་ཆོས་དེ་ཚད་མས་མེད་པར་མཐོང་ན་ད་གཟོད་མེད་པར་ཐག་གཅོད་རིགས་པའི་དོན་སྟོན་པའི་མི་སྣང་བ་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་དང་། ཡོད་ན་ང་ཚོར་སྣང་དུ་རུང་བའི་ཆོས་གང་ཞིག་གཞི་དེར་མི་སྣང་བས་མེད་པར་དཔོག་པའི་སྣང་རུང་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་སྦྱོར་བཅས་གཉིས་ཡོད།

སྣང་རུང་མ་དམིགས་པར་ནང་གསེས་དབྱེ་བ་གཉིས་ལས། འབྲེལ་ཟླ་མ་དམིགས་པས་ནི་རང་ཉིད་ཡོད་པ་ལ་ངེས་པར་གཞི་དེ་ལ་ལྟོས་དགོས་པའི་ལྟོས་གཞི་དེ་མེད་ན་དེ་ལ་ལྟོས་པའི་ལྟོས་ཆོས་ཡོད་མི་སྲིད་པར་སྒྲུབ་པ་ཡིན། དཔེར་ན། དུ་བའི་འབྲེལ་ཡུལ་མེ་མེད་པའི་རྟགས་ལས་དུ་བ་མེད་པར་དཔོག་པ་ལྟ་བུ་ཡིན། འབྲེལ་ཟླ་མ་དམིགས་པ་ལའང་། ཆོས་དེའི་འབྲེལ་ཡུལ་རྒྱུ་དང་ཁྱབ་བྱེད་དང་རང་བཞིན་གསུམ་མ་དམིགས་པས་ཆོས་དེ་མེད་པར་སྒྲུབ་པ་དང་། ཡང་ཆོས་དེའི་འགལ་ཟླ་མཐོང་བའི་རྟགས་ལས་ཆོས་དེ་ཡིན་པའམ་ཡོད་པར་མི་རིགས་པར་སྒྲུབ་

པའི་འགལ་ཟླ་དམིགས་པའི་གཏན་ཚིགས་ལ། ཆོས་དེ་རྒྱུན་ཆགས་སུ་གནས་པ་ལ་གནོད་བྱེད་ཀྱི་འགལ་ཟླ་སྟོབས་ལྡན་མཐོང་བས་འགོག་པ་ལྷན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་ལ་བརྟེན་པའི་རྟགས་དང་། གཉིས་ཡིན་གྱི་ཕྱུང་སུམ་མི་སྲིད་པའི་འགལ་ཟླ་མཐོང་བས་དོན་དེ་ཡིན་པ་འགོག་པ་བཅས་རིགས་གཉིས་ཡོད་ཅིང་། ནང་པའི་བདག་མེད་པའི་དོན་སྒྲུབ་པའི་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་གཏན་ཚིགས་ནི་གཉིས་པའི་ཁོངས་སུ་གཏོགས། ལྷན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་ལ་བརྟེན་པའི་འགལ་དམིགས་ལའང་། འགལ་བའི་རང་བཞིན་དང་འབྲས་བུ་དང་ཁྱབ་བྱ་དམིགས་པ་གསུམ་དང་། དེ་དག་ནང་གསེས་ལའང་གནོད་བྱེད་རང་ཉིད་དང་དེའི་ཁྱད་པར་དང་དེའི་འབྲས་བུ་སོགས་དམིགས་པས་གནོད་བྱ་དང་གནོད་བྱའི་ཁྱད་པར་དང་གནོད་བྱའི་འབྲས་བུ་སོགས་ཡོད་པ་འགོག་པའི་རྟགས་སྦྱོར་གྱི་རྣམ་གྲངས་བཅུ་གཉིས་སུ་དབྱེ་ཚུལ་དང་། དེ་ལས་མང་བར་དབྱེ་ཚུལ་སོགས་ཡོད།

ཡང་ཕ་རོལ་པོའི་ཁས་བླངས་ལ་ནང་འགལ་དང་གནོད་བྱེད་བསྟན་ཏེ་གཞན་གྱི་ལོག་རྟོག་སུན་འབྱིན་བྱེད་ཀྱི་ཐལ་འགྱུར་ནི། གཙོ་བོར་ཕ་རོལ་པོས་དེ་ལྟར་ཁས་བླངས་པ་ལ་གནོད་བྱེད་བསྟན་ཏེ་བཟློག་པ་ཤས་ཆེ་ཡང་། དམ་བཅའ་ལ་གནོད་བྱེད་སྟོན་པ་དང་ཆབས་ཅིག་དམ་བཅའི་བཟློག་ཕྱོགས་ལ་རིགས་མཚུངས་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་ཤུགས་ཀྱིས་འཕེན་པའང་ཡོད། མི་འཕེན་པ་ནི་གནོད་བྱེད་ཁོ་ན་བསྟན་ཏེ་དམ་བཅའ་ལྟར་སྣང་དེ་བཟློག་པར་བྱེད་པ་ཡིན། དེ་ལྟར་གཞལ་བྱ་ངེས་པའི་ཐབས་གཏན་ཚིགས་རིག་པའི་སྐོར་འདིས་ཡུལ་ལ་དཔྱོད་པའི་སྒོ་སྣ་ཚོགས་ཤིག་མཆོན་ཡོད་ཅིང་། ཤེས་རབ་ཀྱིས་དཔྱོད་པའི་སྒོ་འདི་དག་བརྒྱུད་ནས་དངོས་པོའི་གནས་

ལུགས་མཐར་ཐུག་རིག་ཐུབ་པ་དང་། དཔྱོད་པའི་སྒོ་འདི་དག་བརྒྱུད་ནས་ཡང་ནས་ཡང་དུ་དཔྱད་ན་དཔྱོད་བྱེད་ཀྱི་བློའི་ནུས་པ་གོང་མཐོར་ཕྱིན་ཏེ་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་ཡིན་ལུགས་མཐར་ཐུག་ལ་ལྟ་ཚུལ་སྙོམས་པོ་ཞིག་ཡོང་ཐུབ།

༥ ནང་པའི་ལྟ་གྲུབ།

ལྟ་གྲུབ་ནི་གཞི་དངོས་པོའི་གནས་ལུགས་ལ་དཔྱད་པའི་གྲུབ་དོན་ནམ་མཐའ་མའི་སྨོམ་ཚིག་ཅིག་ཡིན། ནང་པར་མཚོན་ན་ལྟ་གྲུབ་ཀྱི་རྣམ་གཞག་གཙོར་འདོན་བྱས་པའི་གཞུང་རྩོམ་སྤྲོལ་ཆེས་སྔ་ཙམ་ནས་བྱུང་ཡོད་པ་ནི། ཕྱི་ལོའི་སྔོན་དུ་བྱུང་བའི་རྒྱལ་པོ་མི་ལིནྡྲས་ཞུས་པའི་བསྟན་བཅོས་དང་། ཕྱི་ལོའི་དུས་རབས་དང་པོ་དང་གཉིས་པ་ཡས་མས་སུ་བྱུང་བའི་ཆོས་མངོན་པའི་གཞུང་རྣམས་དང་། མགོན་པོ་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱི་རིགས་ཚོགས་ཀྱི་གཞུང་སོགས་ལས་དཔོག་ནུས། དེ་ཙམ་དུ་མ་ཟད་ཕྱི་ནང་གི་ལྟ་གྲུབ་གཙོ་བོ་རྣམས་ཀྱི་འདོད་པ་རྣམས་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་བཏུས་ཏེ་དཔྱོད་པའི་གྲུབ་མཐའི་གཞུང་ཆེད་དུ་མཛད་པ་ཡང་། དཔེར་ན་དུས་རབས་ལྔ་པར་སློབ་དཔོན་ལེགས་ལྡན་གྱིས་རྟོག་གེ་འབར་བ་མཛད་པ་དང་། དུས་རབས་བརྒྱད་པར་མཁན་ཆེན་ཞི་བ་འཚོས་ཚད་ཆེན་མཛད་པ་ལྟ་བུའང་བྱུང་ཡོད། ནང་པའི་རྩ་བའི་ལྟ་གྲུབ་ནི་ཡོངས་གྲགས་སུ་ཕྱག་རྒྱ་བཞིར་གྲགས་པ་དེ་ཡིན་ཞིང་། དེ་ཡང་། འདུས་བྱས་ཐམས་ཅད་མི་རྟག་པ། ཟག་བཅས་ཐམས་ཅད་སྡུག་བསྔལ་བ། ཆོས་ཐམས་ཅད་སྟོང་ཞིང་བདག་མེད་པ། མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ཞི་བ་དང་བཅས་བཞི་པོ་དེ་ཡིན།

མི་རྟག་པ་ནི་དངོས་པོའི་འཇིག་པ་ཕྱིས་འབྱུང་གི་རྒྱུ་ལ་མི་ལྟོས་པར་རང་ཉིད་སྐྱེད་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུ་དེ་ཉིད་ཀྱི་དབང་གིས་འཇིག་པའི་རང་བཞིན་དུ་སྐྱེས་པས། རང་ཉིད་གྲུབ་ཙམ་ནས་སྐད་ཅིག་ཀྱང་མི་སྡོད་པར་འགྱུར་བའི་རང་བཞིན་ཏེ་འདི་ནི་ཞིབ་ཏུ་བསམས་ན་འགྱུར་བ་རགས་པ་ང་ཚོས་མཐོང་དུ་ཡོད་པ་དེས་དཔོག་ནུས། འདིར་ཟག་བཅས་ཐམས་ཅད་སྡུག་བསྔལ་བར་གསུངས་པ་ནི། ཟློ་མ་ཞི་བ་དང་དེ་དང་རྒྱུ་འབྲས་ཅི་རིགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་འབྲེལ་བ་དང་ཡང་ན་དེའི་གཞན་དབང་དུ་ཚུད་པ་ཐམས་ཅད་ལ་བྱེད་པ་དང་། མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ཞི་བ་ནི་སློབ་དཔོན་ཆོས་གྲགས་ཀྱིས་སེམས་སྙིང་གི་དྲི་མ་ཟད་པ་ཞིག་ལ་བྱེད་པར་གསུངས་པ་དང་། དེ་ཡང་རིགས་པས་རྗེས་སུ་དཔགས་ནས་བསྒྲུབས་པས་དད་པ་ཞིག་དང་འབྲེལ་ནས་འགྲེལ་བཤད་དགོས་པ་ཞིག་མིན།

བདག་མེད་པའི་རྣམ་གཞག་གིས་གཙོ་བོར་སྣང་ཚུལ་དང་གནས་ཚུལ་མི་མཐུན་པའི་སྤྱོད་ལུགས་ཤིག་མཚོན་ཡོད་ཅིང་། དེ་ཡང་ནང་པའི་ལྟ་གྲུབ་སྨྲ་བ་ཕལ་མོ་ཆེས། བདག་གམ་གང་ཟག་ཅེས་པ་ཕུང་པོའི་སྙིང་དུ་ཡོད་དགོས་ཤག་བྱས་ཏེ། བདག་གི་མཚན་གཞིར་ཕུང་པོ་ལྔ་ཀ་འཛིན་པ་དང་། སེམས་འཛིན་པ་དང་། འཇུག་ཤེས་དྲུག་ཆུའི་ལྦུ་བ་ལྟར་མི་བརྟན་པས་བདག་གི་མཚན་གཞིར་མི་རུང་བསམས་ནས་རྣམ་ཤེས་ཚོགས་བརྒྱད་དུ་བྱས་ཏེ་ཀུན་གཞི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཞེས་ནན་གྱིས་བཙལ་ནས་བདག་གམ་གང་ཟག་ཏུ་འཛིན་པ་དང་། ལ་ལས་ཕུང་པོ་ཉིད་བདག་ཡིན་པ་ལའང་གནོད་བྱེད་མཐོང་ཞིང་ཕུང་པོ་ལས་གཞན་དུ་བདག་འཛིན་པ་ལའང་གནོད་བྱེད་མཐོང་ནས། དེ་ཉིད་དང་གཞན་གང་དུའང་བརྗོད་དུ་མེད་པའི་

བདག་འདོད་པ་སོགས་བྱུང་ཡོད། དེ་ལྟ་ནའང་ནང་པ་ཀུན་གྱིས་ཐུན་མོང་དུ་རྟག་གཅིག་རང་དབང་བའི་བདག་མེད་པར་འདོད་ཀྱི་ཡོད།

དེ་ཡང་ནང་པའི་གྲུབ་མཐའ་སོ་སོའི་སྐབས་ཀྱི་བདག་མེད་པའི་འགྲེལ་བཤད་ཕྲ་རགས་མི་འདྲ་བར་ཡོད་མོད། འདིར་གཙོ་བོར་ཤེར་ཕྱིན་གྱི་མདོའི་དགོངས་དོན་ཀླུ་སྒྲུབ་ཡབ་སྲས་ཀྱིས་བཀྲལ་བ་ལ་བརྟེན་ན། བདག་མེད་པ་ནི་རྟེན་འབྱུང་གི་དོན་ཏེ། ཁྱད་གཞིའི་གནད་ཀྱིས་བདག་མེད་པ་རྣམ་པ་གཉིས་ལས་དགག་བྱ་དང་དེ་བཀག་པའི་མེད་དགག་ལ་ཕྲ་རགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་མེད་པས་ཆོས་དང་གང་ཟག་གི་སྟེང་དུ་འགོག་རྒྱུའི་བདག་ནི་གཞན་ལ་རག་མ་ལས་པའི་ངོ་བོ་དེ་ཉིད་ཡིན། དེའི་ཕྱིར་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་ཉིད་ཀྱིས་བདག་དེ་མེད་པར་གྲུབ་པ་སྟེ། དཔེར་ན་འདོགས་བྱེད་དང་གདགས་བྱ། ཤེས་པ་དང་ཤེས་བྱ། བྱ་བ་དང་བྱེད་པོ་སོགས་ཕན་ཚུན་ལྟོས་གྲུབ་ཙམ་གྱིས་ད་གཟོད་འཛོག་ནུས་པ་ཡིན། གལ་ཏེ་མདུན་དུ་ཡོད་པའི་ཅོག་ཙེ་གྲུ་བཞི་མ་འདི་འདོགས་བྱེད་ཀྱི་རྟོག་པ་ལ་མི་ལྟོས་པར་ཅོག་ཙེ་རང་ངོས་ནས་ཅོག་ཙེ་ཡིན་མིན་གྱི་རང་ཚུགས་ཐུབ་ན། ཇི་ཙམ་ནས་ཅོག་ཙེ་རུ་འཛོག་པའི་ས་མཚམས་ངེས་ཅན་ཞིག་ཅོག་ཙེ་རང་ངོས་ནས་གཏན་ལ་འབེབས་དགོས་ན། དེ་མེད་པས་བློས་བཞག་ཙམ་དུ་འོས་མེད་ཀྱིས་གྲུབ་པར་སེམས།

དེའི་ཕྱིར་ཡུལ་གྱིས་ཡུལ་ཅན་ལ་སྣང་ས་འཛིན་བྱེད་པ་དང་། ཡུལ་ཅན་གྱིས་ཀྱང་དེ་བཞིན་དུ་ཡུལ་ལ་སྣང་ས་འཛིན་བྱེད་དེ། དཔེར་ན་ཡི་གེ་ཀ་ལྟ་བུར་མཚོན་ན་དེའི་གཟུགས་རིས་དང་། འབྲི་སྐྱུག སྣག་ཚ། བྲི་ཤོག འབྲི་མཁན། ཡི་གེ་བྱེད་པོའི་འཆར་འགོད་ཀྱི་བསམ་བློ། ཀ་ཞེས་མིང་དུ་འདོགས་མཁན། ཡི་གེར་ངོས་འཛིན་

བྱེད་མཁན། ཡོངས་སྒྲུབ་སའི་ཁོར་ཡུག་སོགས་མེད་པར་ཡི་གེ་དེ་ཡོད་མི་སྲིད་པ་ལྟར་ཡིན། ཆོས་ཀུན་གྱི་གནས་ལུགས་དེ་ལྟར་ཡིན་པས་དེ་དག་གི་རྩ་བའི་ངོ་བོ་ཡང་ཕྱོགས་ཡོངས་ནས་གཞན་ལ་བརྟེན་པའི་རང་བཞིན་ཅན་དུ་གསུངས། དེ་ལྟར་དབུ་མའི་སློབ་དཔོན་ཟླ་བ་གྲགས་པ་ལྟ་བུས་ཆོས་རྣམས་དཔྱད་མཐར་གང་ཡང་རྙེད་དུ་མེད་ཀྱང་བློས་བཏགས་ཙམ་གྱི་སྒོ་ནས་འཇོག་ཚུལ་གསུངས་པ་དེ། དེང་རབས་དངོས་ཁམས་རིག་པས་རྡུལ་ཕྲན་ལ་དཔྱད་པའི་མཐར་རྙེད་དུ་མེད་པར་བཤད་པ་དང་ཞིན་ཏུ་མཐུན་པར་སྣང་།

བདེན་གཉིས་ཀྱི་ཐ་སྙད་ནི་ སྤྱིར་སྔ་སྔེགས་པའི་གཞུང་དུའང་ཡོད་པར་སྣང་ལ། སངས་རྒྱས་པའི་གྲུབ་མཐའ་བཞི་ཀས་བདེན་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཞལ་གྱིས་བཞེས་པར་མཚུངས་མོད་འཇོག་ཚུལ་མི་མཐུན། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་གྲུབ་མཐའ་དབུ་སེམས་གཉིས་ལ་བདེན་གཉིས་ཀྱི་ངོ་བོ་འཇོག་ཚུལ་ལ་མི་མཐུན་པ་ཆེར་མེད་ཀྱང་། མཚན་གཞི་ལ་ཁྱད་པར་ཆེ། མདོར་བསྡུས་ན་དོན་དམ་བདེན་པ་ནི་གནས་ཚུལ་གྱི་རྣམ་གཞག་དང་། ཀུན་རྫོབ་བདེན་པ་ནི་སྣང་ཚུལ་གྱི་རྣམ་གཞག་ཅིག་ཡིན་ཞིང་། དབུ་སེམས་གཉིས་ཀས་དོན་དམ་གནས་ལུགས་ཀྱི་ཚུལ་ནི་སྟོང་པ་ཉིད་ཁོ་ན་ལ་བཤད་ཡོད། སེམས་ཙམ་པས་དོན་དམ་བདེན་པའི་མཚན་གཞིར་ཕྱི་རོལ་དོན་དུ་གྲུབ་པས་སྟོང་པའམ་གཟུང་འཛིན་གཉིས་སྟོང་དང་། དབུ་མ་པས་བདེན་པར་གྲུབ་པ་རྡུལ་ཙམ་དུ་ཡང་མ་གྲུབ་པ་དེ་ལ་བཤད། ཀུན་རྫོབ་བདེན་པ་ནི་ད་ལྟར་ཚོར་སྣང་བཞིན་པ་འདི་དག་སྟེ། སྣོད་བཅུད་དང་། སྐྱེ་འགག་དང་། འཕེལ་འགྲིབ་དང་། རྒྱུ་འབྲས་དང་། བདེ་སྡུག་དང་། བཟང་ངན་ལ་སོགས་པའི་ཆོས་འདི་དག

ཡིན། ང་ཚོར་སྣང་བཞིན་པའི་མེ་ཏོག་གི་རྫ་བུམ་ནི་ཀུན་རྫོབ་དང་། རྫ་བུམ་དེ་ཇི་ལྟར་སྣང་བ་ལྟར་རང་གི་སྟེང་དུ་འཚོལ་དུ་འགྲོ་ན་རྙེད་དུ་མེད་པས་དོན་ལ་ངོ་བོས་སྟོང་པ་དང་། སྣང་དུས་ན་སྟོང་པ་དང་སྟོང་དུས་ན་སྣང་བ་ཡིན་པས་བདེན་གཉིས་ངོ་གཅིག་ལ་ལྡོག་པ་ཐ་དད་དུ་དབུ་མ་པས་བཤད་དོ། །མདོར་ན་སངས་རྒྱས་པས་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་ཡིན་ལུགས་བཤད་པ་ན། སྒྲོ་འདོགས་དང་སྐུར་འདེབས་གཉིས་ཀ་དོར་ཏེ་དངོས་པོ་རྣམས་ཀྱི་ཡིན་ལུགས་གང་ཡིན་དེ་ཉིད་ཇི་བཞིན་དུ་ངོས་འཛིན་དགོས་པར་བཞེད་དོ།།

༥ ནང་པའི་ཆོས།

སྤྱིར་ནང་པའི་གཞུང་ནས་བྱུང་བའི་ཆོས་ཀྱི་ཉམས་ལེན་དང་འབྲེལ་བའི་གནད་རྣམས་ནི། དད་པ་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་མེད། ནང་ཆོས་ཀྱི་རྩ་བའི་སྒྲོམ་གཞི་བདེན་པ་བཞི་ལྟ་བུ་ནི་རྒྱུ་འབྲས་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་རང་བྱུང་གི་གནས་ཚུལ་དེ་གཞི་འོག་གཏན་ལ་ཕབ་ཡོད། དེ་ཡང་སྡུག་བསྔལ་མི་འདོད་པ་ང་ཚོར་རང་ཆས་སུ་ཡོད་པ་དང་ཚོར་བ་སྡུག་བསྔལ་གྱི་གཞི་ཡང་འདུ་བྱེད་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་ཡིན་པས་སྡུག་བསྔལ་བདེན་པ་དང་པོ་དང་། སྡུག་བསྔལ་ཡང་རྒྱུ་ལས་འབྱུང་དགོས་པས་བདེན་པ་གཉིས་པ་ཀུན་འབྱུང་སྟེ་སྡུག་བསྔལ་རྒྱུ་འབྲས་གཉིས་དང་། རྒྱུ་དེ་ཡང་མཐར་གཏུགས་ན་མི་ཤེས་པ་ཡིན་པར་གསུངས་ཤིང་མི་ཤེས་པ་ཟད་ཟུང་དུ་གྲུབ་པས་བདེན་པ་གསུམ་པ་འགོག་པ་དང་། འགོག་པ་དེ་ཡང་རྒྱུ་མེད་པར་ཡོང་མི་སྲིད་པས་

དེ་འཐོབ་བྱེད་ཀྱི་ཐབས་ལམ་གྱི་བདེན་པ་སྟེ་ཐར་པ་རྒྱུ་འབྲས་གཉིས་སོ། །དེ་ལྟར་བདེན་བཞིའི་རྩ་བའི་རྟེན་གཞི་རྒྱུ་འབྲས་རྟེན་འབྱུང་གི་གནས་བབ་དེ་ཀ་ཡིན། སློབ་དཔོན་ཆོས་གྲགས་ཀྱིས་འགོག་བདེན་ངོ་སྤྲོད་པ་ན་སྡུག་བསྔལ་གྱི་རྒྱུ་མི་ཤེས་པ་ཟད་རུང་ཡིན་པའི་གནད་ཀྱིས་སྒྲུབ་པ་ལས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ལུང་ལ་བརྟེན་དགོས་པར་གསུངས་མེད། དེ་ཡང་ལུགས་འབྱུང་གི་རྟེན་འབྲེལ་བཅུ་གཉིས་ཀྱིས་སྡུག་ཀུན་གཉིས་དང་། ལུགས་ལྡོག་གི་རྟེན་འབྲེལ་བཅུ་གཉིས་ཀྱིས་འགོག་ལམ་གཉིས་ལ་ཟབ་བཤད་བྱས་ཡོད། བདེ་སྡུག་ཅེས་པ་མྱོང་ཚོར་གྱི་ངོ་བོ་ཡིན་པས་མྱོང་ཚོར་དང་ཁ་བྲལ་ནས་བདེ་སྡུག་ལ་འགྲེལ་བཤད་མེད་སྟབས། མྱོང་བའི་སྟེང་གི་རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་བརྒྱུད་རིམ་ཞིག་ཞིབ་བཀོད་བྱས་ཡོད།

དེ་ཡང་སངས་རྒྱས་པའི་ལུགས་ལྟར་ན། ཆོས་ཞེས་པའི་གོ་བ་མཐར་ཐུག་འཐོབ་བྱ་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ཡིན་པས། དེ་སྒྲུབ་པའི་ཐབས་ལམ་དང་དེ་དག་སྟོན་པའི་གསུང་རབ་དག་ལའང་ཆོས་ཞེས་པའི་སྒྲ་འཇུག་པར་བཞེད་དོ།།

དེ་ལྟར་ནང་པའི་གཞུང་ལས་བྱུང་བའི་གཞིའི་གནས་ལུགས་དང་། ལྟ་གྲུབ་དང་། ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་གསུམ་དུ་ཕྱེ་སྟེ། སྡེ་ཚན་དང་པོ་གཉིས་ཀྱི་སྐོར་ལ་བཤད་པ་བཀོད་པ་རྣམས་གང་ལས་བཏུ་བའི་གཞུང་གི་ཁུངས་ངོས་བཟུང་ན། བོད་སྐད་དུ་བསྒྱུར་བའི་མདོ་སྔགས་གཉིས་ཀྱི་སྡེ་སྣོད་གསུམ་དུ་གཏོགས་པའི་རྒྱལ་བའི་བཀའ་འགྱུར་རིན་པོ་ཆེ་དང་། དེ་དག་གི་དགོངས་པ་འགྲེལ་བའི་བསྟན་བཅོས་འཕགས་ཡུལ་གྱི་པཎ་གྲུབ་ལུང་གིས་ཟིན་པའི་ཤིང་རྟ་ཆེན་པོ་རྣམ་གཉིས་ཀྱིས་དབུས་པཎ་

གྲུབ་བཅུ་བདུན་སོགས་ཚད་ལྡན་གྱི་མཁས་གྲུབ་བརྒྱ་ཕྲག་དུ་མས་མཛད་པའི་བསྟན་བཅོས་བསྟན་འགྱུར་རིན་པོ་ཆེ་གཉིས་ཡིན། བོད་སྐད་དུ་བསྒྱུར་བའི་བཀའ་བསྟན་གཉིས་པོ་ནི་རྣམ་འདྲེན་བཞི་པའི་ལུང་གི་ཆོས་མདོ་རྒྱུད་གཉིས་དང་། དེའི་དགོངས་པ་འགྲེལ་པའི་བསྟན་བཅོས་ད་ལྟའི་ཆར་མིའི་འཛིག་རྟེན་དུ་ཡོད་པའི་གསུང་རབ་གྲངས་འབོར་མང་ཤོས་དང་། འགྱུར་ལེགས་ཤོས། ཆ་ཚང་ཤོས་སུ་གྱུར་ཡོད་པ་གཟུར་གནས་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་སྨྲ་བཞིན་པ་ལྟར་ལགས། ལེགས་སྦྱར་གྱིས་མཚོན་པའི་རྒྱ་གར་གྱི་སྐད་རིགས་ཁག་ཏུ་བཞུགས་པའི་མདོ་རྒྱུད་ཕལ་མོ་ཆེ་དུས་འགྱུར་དབང་གིས་རྩ་བརླག་ཏུ་སོང་སྟེ་གཞུང་ངོ་མ་ཆེས་ཉུང་ཤས་ལས་མ་ལྷག་ཅིང་། པླ་ལིའི་སྐད་དུ་བཞུགས་པའི་གནས་བརྟན་སྡེ་པའི་སྡེ་སྣོད་གསུམ་གྱི་ནང་དུའང་སྡེ་པ་རང་ཉིད་ཀྱི་སྡེ་སྣོད་ཆུང་བ་ལས་གཞན་མི་བཞུགས། རྒྱ་ནག་གི་སྐད་དུ་མདོ་རྒྱུད་བསྟན་བཅོས་མི་ཉུང་བ་ཞིག་བསྒྱུར་ཡོད་ཀྱང་། སྐད་ཀྱི་རང་གཤིས་ཀྱི་དབང་གིས་དོན་གྱི་སྒྱུར་འགྱུར་ཙམ་ལས། སྒྲ་དོན་གཉིས་ཟད་ནས་ཇི་མ་ཇི་བཞིན་བོད་སྐད་དུ་བསྒྱུར་བ་ལྟ་བུ་མེད་པར་དེང་རབས་ཀྱི་དཔྱད་ཞིབ་པ་དག་གིས་བཤད། དེར་བརྟེན་ད་ཆ་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ནི་སྟོན་མཆོག་རྣམ་འདྲེན་བཞི་པའི་ལུང་གི་བསྟན་པའི་སྣོད་གཅིག་པུར་གྱུར་པ་དང་། ཐེག་པ་གསུམ་ཕྱོགས་དང་བཅས་པའི་གཞུང་ལུགས་ཆ་ཚང་ལ་ཐོས་བསམ་བྱ་བའི་འཇུག་ངོགས་གཉིས་པ་མེད་པ་དེ་ཡིན།

༦ བཀའ་བསྡུ་རིམ་པ་གསུམ་ཇི་ལྟར་མཛད་པའི་སྐོར།

དེ་ཡང་ནང་པའི་ཚན་རིག་དང་ལྟ་གྲུབ་ཀུན་བཏུས་གློག་པ་པོ་རྣམས་ལ། བོད་ཀྱི་བཀའ་བསྟན་དུ་བཞུགས་པའི་གཞུང་རྣམས་ཀྱི་རྒྱ་བའི་འབྱུང་ཁུངས་རགས་ཙམ་ངོ་སྤྲོད་ན་ཕན་ངེས་པས། འདིར་མདོ་ཙམ་ཞིག་སྨྲོའོ། །དེ་ཡང་ཐེག་པ་ཐུན་མོང་བ་ལྟར་ན་སྟོན་པ་བཅོམ་ལྡན་འདས་མངོན་པར་རྫོགས་པར་སངས་རྒྱས་ནས་ཞག་བདུན་ཕྲག་བདུན་གྱི་རྗེས། ཡུལ་ཝཱ་རཱ་ཎ་སིའི་འཁོར་ལྔ་སྡེ་བཟང་པོ་ལ་བརྗོད་བྱ་བདེན་པ་བཞི་ལས་བརྩམས་པའི་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐོར་བ་ནས་བཟུང་། ཡུལ་རྩྭ་ཅན་དུ་ཡོངས་སུ་མྱ་ངན་ལས་འདས་པའི་མཛད་པ་བསྟན་པའི་བར་ལོ་ངོ་བཞི་བཅུ་ཙམ་གྱི་རིང་། འཕགས་ཡུལ་དབུས་ཀྱི་ས་ཕྱོགས་དུ་མར་ཞབས་ཀྱིས་བཅགས་ཏེ། ཆེད་དུ་བྱ་བའི་གདུལ་བྱ་གྲངས་ལས་འདས་པར་རང་རང་གི་བློ་དང་འཚམ་པའི་ཆོས་ཀྱི་ཕུང་པོ་ཇི་སྙེད་ཅིག་བཀའ་སྩལ་པ་དག་ཕྱིས་བཀའ་སྡེ་སྣོད་གསུམ་དུ་བསྡུས་པ་བྱུང་། དེ་ཡང་སྟོན་པ་མྱ་ངན་ལས་འདས་པའི་ལོའི་དབྱར་དེར་རྒྱལ་པོའི་ཁབ་ཀྱི་བདེ་ཅན་ཕུག་ཏུ་གནས་བརྟན་ཆེན་པོ་འོད་སྲུངས་ཀྱི་བཀས་བསྐུལ་ཏེ་བཀའ་བསྡུ་དང་པོ་མཛད་པའི་སྐབས། འོད་སྲུངས་རང་ཉིད་ཀྱིས་མངོན་པའི་སྡེ་སྣོད་དང་། དགྲ་བཅོམ་པ་ཉེ་བར་འཁོར་གྱིས་འདུལ་བའི་སྡེ་སྣོད། དགྲ་བཅོམ་པ་ཀུན་དགའ་བོས་མདོ་སྡེའི་སྡེ་སྣོད་བཅས་བསྐྱར་ཟློས་ཀྱིས་དབྱུར་འདི་སྐད་བདག་ཐོས་སོགས་གླེང་གཞི་དང་། མཐར་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་གསུངས་པ་ལ་མངོན་པར་བསྟོད་དོ་ཞེས་

མཇུག་སྡུད་བཅས་སྦྱར་ཏེ་བཀའ་བསྡུ་དང་པོ་མཛད་པ་ནས་བཟུང་ཐེག་པ་ཐུན་མོང་བའི་སྡེ་སྣོད་རྣམས་ཉམས་མེད་རྒྱུན་འཛིན་བྱ་བའི་དབུ་ཚུགས།

དེ་ནས་ལོ་བརྒྱ་འདས་རྗེས་ཡངས་པ་ཅན་དུ་བཀའ་བསྡུ་གཉིས་པ་མཛད་ཚུལ་ད་ཡོད་སྡེ་པ་ཀུན་གྱི་བཞེད་པ་མཐུན་ཞིང་། འདུལ་བ་ལུང་དུའང་གསལ། དེ་ནས་བཀའ་བསྡུ་གསུམ་པའམ་དེ་ལས་མང་བ་མཛད་ཚུལ་ལུང་དུ་མི་གསལ་བར་མ་ཟད། སྡེ་པ་སོ་སོའི་བཞེད་པའང་མི་མཐུན་པ་ཡོད། གཞི་ཐམས་ཅད་ཡོད་པར་སྨྲ་བའི་སྡེ་པ་ལྟར་ན། ཆོས་རྒྱལ་ཀ་ནི་ཥྐའི་སྐབས་ཁ་ཆེའི་ཡུལ་གྱི་ན་རྒྱན་ནགས་ཀྱི་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་གནས་བརྟན་རྩིབ་ལོགས་སོགས་དགྲ་བཅོམ་པ་ལྔ་བརྒྱ་དང་། སློབ་དཔོན་དབྱིག་བཤེས་དང་རྟ་དབྱངས་ལ་སོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལྔ་བརྒྱ། སོ་སོ་སྐྱེ་བོའི་པཎྜི་ཏ་སོགས་ཆིག་སྟོང་ལྔ་བརྒྱ་འདུས་ཏེ་སྡེ་པ་བཅོ་བརྒྱད་མཐའ་དག་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པར་ངོས་འཛིན་ཐོབ་སྟེ། སྡེ་པ་ཕན་ཚུན་གྱི་རྩོད་པ་ཆོས་ཕྱོགས་སུ་ཞི་བར་བཞེད། ཕྱིས་ཀྱི་མཁས་པ་འགས་སྡེ་པ་བཅོ་བརྒྱད་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གནས་བརྟན་རྣམས་འདུས་པ་མི་འཐད་པར་བཞེད་པའང་ཡོད། སྐབས་དེར་སྔར་ཡིག་ཐོག་ཏུ་མ་འཀོད་པའི་སྡེ་སྣོད་རྣམས་ཡིག་ཐོག་ཏུ་བཀོད་ཅིང་། ཟངས་ཀྱི་གླེགས་བུར་བཀོད་པར་གྲགས་པ་དང་། བྱེ་བྲག་བཤད་མཛོད་ཆེན་པོའང་དེ་དུས་བརྩམས་པའམ་ཕྱོགས་བསྒྲིགས་མཛད་པར་གྲགས། དེང་རབས་ཀྱི་མཁས་པ་འགས་ན་རྒྱན་ནགས་ཀྱི་གཙུག་ལག་ཁང་ཞེས་པ་ད་ལྟ་རང་རེའི་གནས་ཡུལ་ཀཾ་གཊའི་རྫོང་ཁོངས་འདིའི་ས་ཁུལ་ཞིག་ཏུ་ཡོད་སྲིད་པར་བཞེད་པའང་ཡོད།

འཕགས་པ་གནས་བརྟན་པ་ལྟར་ན། སྟོན་པ་འདས་ནས་ལོ་ ༢༡༨ ལ་ཆོས་རྒྱལ་མྱ་ངན་མེད་ཀྱི་ཁྲི་ལོ་བཅུ་བདུན་པའི་སྐབས་སྐྱ་ནར་བུའི་གྲོང་དུ་གནས་བརྟན་མོགྒལ་བུ་སྐར་རྒྱལ་གྱི་གཙོ་སྐྱོང་འོག་གནས་བརྟན་ཆིག་སྟོང་འདུས་ཏེ་ཟླ་བ་དགུའི་རིང་སྡེ་སྣོད་གསུམ་པོ་བསྡུས་པར་བཤད་ཅིང་། དེ་ཡང་པཱ་ལིའི་སྐད་དུ་བཞུགས་པའི་གནས་བརྟན་སྡེ་པ་ཁོ་ནའི་སྡེ་སྣོད་བསྡུས་པ་ལྟ་བུར་གསུངས། གཞན་ཡང་པཱ་ལིའི་སྡེ་སྣོད་གསུམ་དང་། དེའི་དགོངས་འགྲེལ་གྱི་བསྟན་བཅོས་རྣམས་ཕྱི་ལོའི་གོང་གི་ལོ་ ༢༧ པར་སིཾཧླའི་རྒྱལ་པོ་བཊྚགཱམིནིའི་སྐབས་ཐོག་མར་ཡི་གེར་ཕབ་པར་བཞེད།

ཐེག་ཆེན་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་སྡེ་སྣོད་རྣམས་ནི་གོང་གསལ་བཀའ་བསྡུ་རྣམས་སུ་མ་བསྡུས་པར་འཛམ་དཔལ་དང་། སྤྱན་རས་གཟིགས། གསང་བའི་བདག་པོ་སོགས་ནས་དག་པའི་སྣང་ངོར་གནས་ཡུལ་ངེས་མེད་དུ་བཀའ་བསྡུ་མཛད་པར་བཞེད་ཅིང་། གསང་སྔགས་ཀྱི་བཀའ་བསྡུ་མཛད་ཚུལ་རྒྱུད་སྡེ་སོ་སོའི་བཞེད་ཚུལ་སྣ་ཚོགས་ཡོད། ཉན་ཐོས་སྡེ་པ་རྣམས་ཀྱིས་བདེན་བཞིའི་ཆོས་འཁོར་ཁོ་ན་ལུང་གི་ཆོས་འཁོར་དང་། བཀའ་གཞན་དག་དེའི་འགྲེལ་དོན་ནམ་རྒྱས་བཤད་ལྟ་བུར་བཞེད་ཅིང་། ཐེག་ཆེན་པ་རྣམས་ཀྱིས་ནི་བྱ་རྒོད་ཕུང་པོའི་རིར་བཀའ་བར་པ་མཚན་ཉིད་མེད་པའི་ཆོས་འཁོར་དང་། ཡངས་པ་ཅན་དུ་ལེགས་པར་རྣམ་པར་ཕྱེ་བའི་ཆོས་འཁོར་བཅས་འཁོར་ལོ་རིམ་པ་གསུམ་གྱི་རྣམ་གཞག་མཛད་ཅིང་། སྟོན་པ་འདས་ནས་ལོ་གྲངས་བཞི་བརྒྱ་ཙམ་གྱི་རྗེས་དཔལ་མགོན་འཕགས་པ་ཀླུ་སྒྲུབ་མ་བྱོན་བར་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ་སྡེ་རྣམས་འཛིག་རྟེན་ཐུན་མོང་བའི་སྤྱོད་ཡུལ་དུ་ཕལ་ཆེར་མི་བཞུགས། དཔལ་མགོན་འཕགས་པ་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱིས་ཤར་ཕྱིན་གྱི་མདོ་སྡེ་ལ་སོགས་པ་ཐེག་པ་ཆེན་

པོའི་མདོ་སྡེ་དུ་མ་སླར་ཡང་ཁྱབ་གདལ་མཛད་དེ་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་དང་། དབུ་མའི་ལྟ་གྲུབ་ཀྱི་ཤིང་རྟའི་སྲོལ་ཕྱེ་ཞིང་། རིགས་ཚོགས་ལ་སོགས་པའི་བསྟན་བཅོས་དུ་མ་བརྩམས་ནས་ཡུམ་གྱི་མདོའི་དངོས་བསྟན་སྟོང་ཉིད་ཀྱི་རིམ་པ་གསལ་བར་མཛད།

སྐབས་དེར་ཉན་ཐོས་སྡེ་པ་ཕལ་མོ་ཆེས་ཐེག་ཆེན་གྱི་མདོ་སྡེ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བཀའ་མ་ཡིན་པར་འདོད་པས་དུས་ཡུན་གང་འཚམས་རྩོད་གཞིར་གནས་པ་ཀླུ་སྒྲུབ་རང་ཉིད་དང་། རིམ་བཞིན་རྗེ་བཙུན་བྱམས་མགོན། སློབ་དཔོན་ལེགས་ལྡན་འབྱེད་སོགས་ཀྱིས་ཐེག་ཆེན་བཀའ་སྒྲུབ་ཀྱི་རིགས་པ་དུ་མ་བཀོད་ཅིང་། རྒྱལ་སྲས་ཞི་བ་ལྷའི་སྐུ་དུས་སུའང་ཐེག་ཆེན་བཀའ་སྒྲུབ་ཀྱི་དགོས་མཁོ་ད་དུང་ཡོད་པར་མངོན།

འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་ཀྱིས་རྣམ་རིག་པའི་ཤིང་རྟའི་སྲོལ་ཕྱེ་སྟེ་བྱམས་ཆོས་སྡེ་ལྔ་གདན་དྲངས་ཤིང་། ས་སྡེ་ལ་སོགས་པའི་བསྟན་བཅོས་ཧ་ཅང་མང་པོ་བརྩམས་ཏེ་ཡུམ་ཤེར་ཕྱིན་གྱི་མདོའི་སྦས་དོན་མངོན་རྟོགས་ཀྱི་རིམ་པ་གསལ་བར་མཛད། རིམ་གྱིས་ཐེག་པ་གསུམ་གའི་སྡེ་སྣོད་རྒྱལ་བ་རང་ཉིད་ཀྱིས་གསུངས་པའི་བཀའ་ཡིན་པར་རྩོད་མེད་མཐུན་སྣང་དུ་གྲུབ་པ་བྱུང་བའི་རྗེས། རྒྱ་གར་འཕགས་པའི་ཡུལ་གྱི་མཐའ་དབུས་ཀུན་ཏུ་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་སྔགས་དང་བཅས་པའི་བསྟན་པ་ཧ་ཅང་དར་རྒྱས་སུ་གྱུར། དེ་ཙམ་མ་ཟད་དབུས་ཨེ་ཤི་ཡའི་ཡུལ་ལུང་དུ་མ་དང་། རྒྱ་ནག་སོགས་སུའང་ཐེག་པ་གསུམ་གའི་བསྟན་པས་ཁྱབ་ཅིང་། འབར་མ་དང་། ཤ་ཡམ། སིངྒ་ལ་སོགས་ད་ལྟ་གནས་བརྟན་སྡེ་པའི་རྒྱལ་ཁམས་དེ་དག་ཏུའང་བསྟན་པ་སྤྱི་དར་གྱི་སྐབས་ཐེག་ཆེན་གྱི་བསྟན་པ་དར་བའི་དན་རྟགས་དུ་མ་བྱུང་རབས་སུ་གསལ།

༧ བཀའ་བསྟན་བོད་སྐད་དུ་བསྒྱུར་ཚུལ།

གངས་ལྗོངས་བུར་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་ཁམས་ནི་ས་ཁད་མཐོ་ཞིང་། འགྲུལ་ལམ་དཀའ་བས་རྒྱལ་ཁམས་གཞན་དང་འབྲེལ་མེད་ཀྱང་དུ་ཡུན་རིང་གནས་པ་དང་། ཕྱི་ལོ་བརྒྱ་ཕྲག་ལྔ་པའི་ནང་ལྷ་ཐོ་ཐོ་རི་གཉན་བཙན་གྱི་སྐབས་གསུང་རབ་ཀྱི་གླེགས་བམ་འབྱོར་བ་ནས་བཟུང་དམ་པའི་ཆོས་ཀྱི་དབུ་བརྙེས་པར་བརྩིས། ཕྱི་ལོ་བརྒྱ་ཕྲག་བདུན་པའི་ནང་ཆོས་རྒྱལ་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོའི་སྐབས་སྔོན་ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་དར་ཁྱབ་ཟིན་པའི་རྒྱ་ནག་དང་བལ་ཡུལ་གྱི་རྒྱལ་པོའི་སྲས་མོ་ཁབ་ཏུ་བཞེས་ཏེ་སྟོན་པའི་སྣང་བརྙན་ཁྱད་པར་ཅན་བོད་ཡུལ་དུ་གདན་དྲངས་ཏེ་ལྷ་ལྡན་སྤྲུལ་བའི་གཙུག་ལག་ཁང་དང་། རྒྱས་བཏབ་ར་མོ་ཆེ་སོགས་བཞེངས་ཤིང་། ཐུག་མཆོད་བྱ་བའི་སྲོལ་དར། ལྷག་པར་ཐུ་མི་ཨ་ནུ་སོགས་བོད་ཕྲུག་ཤེས་རབ་ཅན་དུ་མ་རྒྱ་གར་དུ་བཏང་ནས་ལེགས་སྦྱར་གྱི་སྐད་ཡིག་དང་། ཆོས་ཀྱི་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་དུ་བཅུག་སྟེ་ཐུ་མི་སམ་བྷོ་ཊས་བོད་ཀྱི་ཡིག་གཟུགས་དང་། བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ལེགས་སྦྱར་གྱི་སྐད་ནས་དཔེ་བླངས་ཏེ་གསར་གཏོད་མཛད་པར་མ་ཟད། སྐད་ཡིག་དེ་ཉིད་ལེགས་སྦྱར་ལྷ་ཡི་སྐད་དང་དོ་མཉམ་པར་འཕེལ་རྒྱས་སུ་མཛད་པ་ལ་བརྟེན་ནས། རྒྱལ་བའི་གསུང་རབ་རྣམས་སྒྲ་དོན་གཉིས་ཟད་ནས་འཁྲུལ་བའི་དྲི་མ་ཕྲ་མོ་ཙམ་ཡང་མེད་པར་བསྒྱུར་ཐུབ་པའི་སྐད་ཡིག་གི་སྒྱུ་རྩལ་ཡར་རྒྱས་ཀྱི་རྩེ་མོར་སོན་པར་མཛད། ཚུལ་འདི་ནི་བོད་མི་རིགས་ཀྱི་བྱུང་རབས་ནང་གཟི་བརྗིད་ལྡན་པའི་འགྱུར་བ་ངོ་མཚར་ཅན་ཞིག་ཡིན།

པུར་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་ཕྱོགས་ལ་ཆོས་ལྡན་གྱི་ཞིང་ཞེས་པའི་མིང་ཐོབ་ཅིང་། ད་ལྟའི་གནས་སྐབས་སུ་འཛམ་གླིང་ཡོངས་ལ་སྟོན་མཆོག་རྣམ་འདྲེན་བཞི་པའི་ལུང་རྟོགས་ཀྱི་བསྟན་པའི་བགོ་བཤའ་བྱེད་ནུས་པའི་རྒྱལ་ཁམས་ཁྱད་པར་ཅན་ཞིག་ཏུ་གནས་ཐུབ་པ་ནི་ཐུ་མིས་བོད་ཀྱི་ཡིག་གཟུགས་དང་། བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་ཁྱད་འཕགས་སྤེལ་བཏོད་པ་དང་ལོ་པཎ་རྣམས་ཀྱི་བཀའ་དྲིན་ཁོ་ན་ལས་བྱུང་བ་ཡིན།

ཐུ་མི་སམ་བྷོ་ཊས་བོད་ཀྱི་ཡིག་གཟུགས་དང་། བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་གསར་གཏོད་མཛད་པའི་རྗེས་ཐུ་མི་རང་ཉིད་ཀྱིས་མདོ་རྒྱུད་ཇི་སྙེད་ཅིག་བསྒྱུར་བ་དང་། དེ་བཞིན་སྒྲ་སྒྱུར་མཁན་གཞན་རེ་ཟུང་ཡང་བྱུང་བར་མངོན་ཡང་། འཆར་གཞི་དང་སྒྲིག་འཛུགས་ལྡན་པའི་སྒྲ་སྒྱུར་གྱི་ལས་རིམ་གཞི་རྒྱ་ཆེ་བ་དུས་ཡུན་གང་འཚམས་ཀྱི་རྗེས་སུ་བྱུང་ཞིང་། ཐུ་མི་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཐོག་མར་བསྒྱུར་བའི་གསུང་རབ་ཁག་ནི་སྤོན་ལྷ་ཐོ་ཐོ་རི་གཉན་བཙན་སྐབས་བྱུང་བའི་མདོ་སྡེ་སྤང་སྐོང་ཕྱག་བརྒྱ་པ་དང་། ཟ་མ་ཏོག་བཀོད་པའི་མདོ། རྟེན་འབྲེལ་གྱི་མདོ་སོགས་དང་། སྤྲིན་རས་གཟིགས་ཀྱི་མདོ་རྒྱུད་ཉེར་གཅིག་རྒྱལ་པོས་བཀའ་བབ་པ་ལྟར་བསྒྱུར་བར་གྲགས་ཀྱང་། མདོ་རྒྱུད་དེ་དག་གང་དང་གང་ཡིན་མིན་ད་ཡོད་བཀའ་འགྱུར་ནས་ངོས་འཛིན་གསལ་པོ་བྱ་དཀའ་བར་སྣང་། བོད་ཀྱི་ལོ་ཙཱ་བ་ཐུ་མི་རང་ཉིད་དང་། ཧྐྨ་གི་ཀ། ལྷ་ལུང་རྡོ་རྗེ་དཔལ་བཅས་ནས་མདོ་སྡེ་དཀོན་མཆོག་སྤྲིན་དང་། ལང་ཀར་གཤེགས་པ་སོགས་ཀྱི་སྔ་འགྱུར། དེ་བཞིན་རྒྱ་ཡི་ཏཱ་ཤང་དང་མཉམ་དུ་སྨན་རྩིས་ཀྱི་གཞུང་ཅི་རིགས་རྒྱ་སྐད་ནས་བསྒྱུར་བར་གྲགས།

ཕྱི་ལོ་བརྒྱ་ཕྲག་བརྒྱད་པའི་ནང་ཆོས་རྒྱལ་ཁྲི་ལྡེ་གཙུག་བརྟན་གྱི་སྐབས་མཆིམས་ཕུ་དང་། བྲག་དམར་མགྲིན་བཟང་། འཕང་ཐང་སོགས་གཙུག་ལག་ཁང་རྣམས་བཞེངས་ཏེ་བྲན་ཀ་མུལ་ཀོ་ཥ་དང་། གཉགས་ཛྙཱ་ན་ཀུ་མཱ་ར་བཅས་ནས་མདོ་སྡེ་ལས་བརྒྱ་པ་དང་། གསེར་འོད་དམ་པ་སོགས་བསྒྱུར། དེ་ནས་ཆོས་རྒྱལ་ཁྲི་སྲོང་ལྡེའུ་བཙན་གྱི་སྐབས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པའི་གཞི་ལེགས་པར་ཚུགས་པ་ལ། བསྟན་པའི་འབྱུང་གནས་རྒྱ་གར་གྱི་ཡུལ་ནས་འགྲན་ཟླ་བྲལ་བའི་ནང་ཆོས་ཀྱི་མཁས་དབང་དགེ་འདུན་དང་བཅས་པ་གདན་དྲང་དགོས་པར་གཟིགས་ཏེ། སྐབས་དེའི་འཕགས་པའི་ཡུལ་གྱི་དཔལ་ན་ལེནྡྲའི་རྩོད་མེད་ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་མཁས་དབང་ཟ་ཧོར་གྱི་རྒྱལ་རྒྱུད་ལས་རབ་ཏུ་བྱུང་ཞིང་། གཞི་ཐམས་ཅད་ཡོད་པར་སྨྲ་བའི་སྡེ་པའི་འདུལ་བ་འཛིན་པ། རང་དང་གཞན་གྱི་གྲུབ་མཐའ་རྒྱ་མཚོ་ལྟ་བུའི་ཕ་རོལ་ཏུ་གཤེགས་པའི་སྨྲ་བའི་དབང་ཕྱུག་ཆེན་པོ་མཁན་ཆེན་ཞི་བ་འཚོ་དང་། སློབ་དཔོན་ཐུགས་རྗེ་ཅན་རྣམ་གཉིས་གདན་དྲངས། སློབ་དཔོན་རིན་པོ་ཆེས་ཕྱི་ནང་གི་བར་ཆད་བཟློག་པར་མཛད་དེ་བསམ་ཡས་དཔལ་མི་འགྱུར་ལྷུན་གྱིས་གྲུབ་པའི་གཙུག་ལག་ཁང་ཆེན་པོ་ཕྱག་བཏབ།

མཁན་ཆེན་ཐུགས་རྗེ་ཅན་དེས་ཆོས་རྒྱལ་ཁྲི་སྲོང་ལྡེའུ་བཙན་ལ་བོད་ཀྱི་ཡུལ་དུ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པའི་གཞི་བརྟན་པོ་ཚུགས་པར་འདོད་ན་རྒྱལ་བའི་གསུང་རབ་དགོངས་འགྲེལ་དང་བཅས་པ་བོད་པ་རང་ཉིད་ཀྱི་སྐད་དུ་བསྒྱུར་དགོས་པ་དང་། བོད་རིགས་རང་གི་ནང་ནས་བློ་གསལ་ན་གཞོན་རབ་ཏུ་བྱུང་སྟེ་བོད་རང་གི་ཡུལ་མིའི་དགེ་འདུན་གྱི་སྡེ་ཚུགས་ཐུབ་པ་དགོས་ཀྱི་གལ་གནད་ཆེ་ཞེས་བཀའ་

སྤྱལ་པ་བཞིན། མཁན་ཆེན་ཐུགས་རྗེ་ཅན་གྱི་ལམ་སྟོན་འོག་བསམ་ཡས་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་སྒྲ་སྒྱུར་རྒྱ་གར་གླིང་ཕྱག་བཏབ་སྟེ་རྒྱ་གར་གྱི་པཎྜི་ཏ་དང་། བོད་ཀྱི་ལོ་ཙཱ་བ་བརྒྱ་ཕྲག་མང་པོ་མཉམ་འཛོམས་ཀྱིས་འཆར་གཞི་ལྡན་པའི་སྒོ་ནས་བཀའ་བསྟན་བསྒྱུར་བའི་མགོ་ཚུགས་ཏེ་ཕྱི་ལོ་བརྒྱ་ཕྲག་དགུ་པའི་ནང་གླང་དར་གྱིས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་ལ་རྒོལ་བའི་བྱ་བ་མ་བརྩམས་བར་སྒྲ་སྒྱུར་གྱི་ལས་དོན་རྒྱུན་ཆགས་སུ་མཛད་འདུག་གོ།

སྐབས་དེར་རྒྱ་གར་གྱི་པཎྜི་ཏ་ནི་མཁན་ཆེན་ཞི་བ་འཚོ་རང་ཉིད་ཀྱིས་གཙོར་མཛད་སློབ་དཔོན་ཆེན་པོ་པདྨ་སཾ་བྷ་བ་དང་། བི་མ་ལ་མི་ཏྲ་སོགས་དང་། བོད་ཀྱི་ལོ་ཙཱ་བ་སྦ་གསལ་སྣང་དང་། སྦ་གོར་བཻ་རོ་ཙ་ན་རཀྵི་ཏ། འཁོན་ཀླུའི་དབང་པོ་སྲུང་། རྨ་རིན་ཆེན་མཆོག ངན་ལམ་རྒྱལ་བ་མཆོག་དབྱངས། རིན་ཆེན་ལེགས་གྲུབ། སྦ་ཡེ་ཤེས་དབང་པོ་བཅས་སད་མི་བདུན་དང་། གཞན་ཡང་སྣ་ན་དཔལ་བརྩེགས། ཅོག་རོ་ཀླུའི་རྒྱལ་མཚན་སོགས་བརྒྱ་ལ་ཉེ་བ་བྱུང་། དེ་རྣམས་ཀྱིས་བཀའ་བསྟན་བསྒྱུར་བའི་ལས་རིམ་རྒྱུན་རིང་གནང་བའི་ཉམས་མྱོང་ལ་གཞི་བཅོལ། བོད་སྐད་ཀྱི་བརྡ་སྙད་མི་ཞུང་བ་ཞིག་དུས་དང་བསྟུན་ཏེ་ལེགས་བཅོས་དགོས་པ་བཅས་དགག་དགོས་རྒྱུ་མཚན་དུ་མ་ལ་གཟིགས་ཏེ་མངའ་བདག་ཁྲི་ལྡེ་སྲོང་བཙན་གྱི་སྐབས་རྒྱ་གར་གྱི་མཁན་ཆེན་ཛི་ན་མི་ཏྲ་དང་། སུ་རེནྡྲ་བོ་དྷི། ཤཱི་ལེནྡྲ་བོ་དྷི། དཱ་ན་ཤཱི་ལ། བོ་དྷི་མི་ཏྲ་བཅས་དང་། བོད་ཀྱི་ལོ་ཙཱ་བ་རཏྣ་རཀྵི་ཏ་དང་། དྷརྨ་ཏཱ་ཤཱི་ལ། ཛྙཱ་ན་སེ་ན། ཛ་ཡ་རཀྵི་ཏ། མཉྫུ་ཤྲཱི་ཝརྨ། རཏྣེནྡྲ་ཤཱི་ལ་སོགས་ཚོགས་ཏེ་ཆོས་ཚིག་གལ་ཆེ་བ་རྣམས་རྒྱ་སྐད་ནས་བོད་སྐད་དུ་ཇི་ལྟར་སྒྱུར་བའི་ཚུལ་ཚིག་མཛོད་དུ་བཀོད་པ་བྱེ་

བྲག་རྟོགས་བྱེད་ཆེན་མོ་དང་། བྱེ་བྲག་རྟོགས་བྱེད་འབྲིང་པོའམ་སྒྲ་སྦྱོར་བམ་གཉིས་བཅས་མཛད་དེ་སྐད་གསར་བཅད་དང་། སྒྲ་སྦྱོར་གྱི་ལམ་སྲོལ་ཐབས་ལམ་བཅས་པ་ལེགས་པར་གཏན་ལ་འབེབས་པར་མཛད་པ་ནས་བཟུང་། ད་ལྟའི་བར་ལེགས་སྦྱར་གྱིས་མཚོན་རྒྱ་གར་གྱི་སྐད་རིགས་ཁག་ནས་བོད་སྐད་དུ་སྒྱུར་ཚུལ་སྐྱོན་དང་བྲལ་ཞིང་གཅིག་གྱུར་དེ་བྱུང་བ་ཡིན། བྱེ་བྲག་རྟོགས་བྱེད་ཆུང་ངུ་ཞེས་པ་ཞིག་ཀྱང་མཛད་མོད་དེང་སང་དཔེ་རྒྱུན་མི་སྣང་།

སྒྲ་སྒྱུར་གྱི་སྐོར་དེ་ལྟ་བུའི་ལམ་སྟོན་ནི་འཛིག་རྟེན་འདིའི་སྒྲ་སྒྱུར་གྱི་བྱུང་རབས་ནང་གཞན་སུ་ལའང་མཐོང་དཀོན་པའི་བོད་མིའི་དམིགས་བསལ་གྱི་རིག་རྩལ་དང་། སྒྲ་སྒྱུར་རིག་པར་ཞབས་འདེགས་རླབས་ཆེན་ཞིག་ཡིན་པ་སྨོས་མ་དགོས།

དེ་ལྟར་སྒྲ་སྒྱུར་གྱི་ལས་རིམ་ཡར་རྒྱས་འགྲོ་བཞིན་པ་དང་བསྟུན། སྐྭ་བ་དཔལ་བརྩེགས་དང་། བན་དེ་ཀླུའི་དབང་པོ་སོགས་ལོ་ཆེན་རྣམས་ཀྱི་གཟིགས་སྐྱོང་འོག་ཕོ་བྲང་ལྡན་དཀར་དུ་བཞུགས་པའི་བཀའ་བསྟན་བསྒྱུར་ཟིན་པ་རྣམས་དཀར་ཆག་ཏུ་བཀོད་པར་དཀར་ཆག་ལྡན་དཀར་མ་ཞེས་གྲགས་ཤིང་། བཀའ་བསྟན་ཟུར་དུ་མ་ཕྱེ་བར་སྡེ་ཚན་ ༣༧ དང་། ཆོས་ཚན་ ༧༣༥ ཐོ་འགོད་གནང་། འདི་ནི་གསུང་རབ་སྡེ་ཚན་དབྱེ་འབྱེད་ (Classification) དང་། དཀར་ཆག་ཏུ་བཀོད་པའི་ (Cataloguing) ལས་གཞི་ཐོག་མ་ལྟ་བུར་སྣང་ཞིང་། བོད་མིའི་གནའ་རབས་ཀྱི་རྣམ་དཔྱོད་ངོ་མཚར་བའི་མཚོན་རྟགས་ལྟ་བུར་སྣང་།

སྔར་དུས་རབས་དགུ་པའི་ནང་ལོ་ཙཱ་བ་སྐ་བ་དཔལ་བརྩེགས་དང་། ཆོས་ཀྱི་སྙིང་པོ་སོགས་ཀྱིས་ཐོ་བྲང་མཆིམས་ཕུ་ན་བཞུགས་པའི་བཀའ་བསྟན་ཡོངས་རྫོགས་ཀྱི་དཀར་ཆག་བཀོད་སྒྲིག་མཛད་དེ་དཀར་ཆག་མཆིམས་ཕུ་མ་ཞེས་པ་ཞིག་ཡོད་ཚུལ་གསལ་ཡང་། དེང་སྐབས་དཔེ་རྒྱུན་མི་རྙེད། རིང་པོར་མ་ལོན་པར་ཐོ་བྲང་འཕང་ཐང་ཀ་མེད་ནང་བཞུགས་པའི་བཀའ་བསྟན་ཡོངས་ཀྱི་དཀར་ཆག་ཕྱོགས་སྒྲིག་མཛད་པ་ད་ལྟ་དཀར་ཆག་འཕང་ཐང་མ་ཞེས་གྲགས་པ་དེ་ཡིན་ཞིང་། དཀར་ཆག་འདི་གཉིས་སུ་བཀའ་བསྟན་གྱི་མཚན་དང་། བམ་པོ། ཤློ་ཀའི་གྲངས་སོགས་འཁོད་ཅིང་། སྡེ་ཚན་དབྱེ་ཕྱོགས་ནི་བརྗོད་བྱའི་སྒོ་ནས་ཕྱོགས་མཐུན་རྣམས་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་བསྒྲིགས་པ་ལྟ་བུར་སྣང་། ཕྱི་ལོ་བརྒྱ་ཕྲག་དགུ་པའི་དཀྱིལ་སྐོར་ནས་གླང་དར་གྱིས་བསྟན་ལ་གནོད་པའི་བྱ་བ་བརྩམས་པ་ནས་བཟུང་བོད་སིལ་བུར་གྱུར་ཅིང་། སྒྲ་སྒྱུར་གྱི་སྒྲིག་འཛུགས་ཐོར་ཞིག་ཏུ་སོང་ཐོག རྒྱ་བལ་གྱི་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱང་ཐོར་གྱར་གྱིས་དུས་ཡུན་གང་འཚམས་སོང་བའི་སྐབས་སུའང་མངའ་རིས་སོགས་མཐའ་མཚམས་ཁག་ཏུ་སྒྲ་སྒྱུར་གྱི་བྱ་བ་ཅུང་ཤས་སུ་མཐུད་དུ་གནས་པར་སྣང་།

ཕྱི་ལོ་བརྒྱ་ཕྲག་བཅུ་པའི་ནང་ལྷ་བླ་མ་ཁུ་དབོན་གྱིས་བོད་ཕྲུག་མང་པོ་ཁ་ཆེའི་ཡུལ་དུ་ཆོས་སློབ་ཏུ་བཏང་བ་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་ཕུལ་དུ་ཕྱིན་པ་ལོ་ཆེན་རིན་ཆེན་བཟང་པོ་དང་། རྔོག་ལེགས་པའི་ཤེས་རབ་སོགས་ལེགས་སྦྱར་དང་མདོ་ཕྱོགས་ཡོངས་ལ་མཁས་པར་སྦྱངས་ཏེ་བོད་དུ་ཕྱིར་ཕེབས་ཀྱིས་རྒྱ་གར་གྱི་པཎྜི་ཏ་ཤྲདྡྷཱ་ཀ་ར་ཝརྨ་སོགས་སྤྱན་དྲངས་ཏེ་མདོ་རྒྱུད་མང་པོ་བསྒྱུར་ཅིང་། ལྷག་པར་དཔལ་མཉམ་མེད་ཇོ་བོ་ཆེན་པོ་བོད་དུ་ཕེབས་རྗེས་རྒྱུན་སྣང་དང་ཧོག་གེ་སྣང་བ་

སོགས་གཞུང་མང་པོ་བསྒྱུར། ལྷག་པར་ལོ་ཆེན་རིན་ཆེན་བཟང་པོའི་རྨད་དུ་བྱུང་བའི་མཛད་བཟང་གཞན་ཞིག་ནི་བར་སྐབས་རྒྱལ་བསྟན་ཉམས་རྒུད་སོང་རིང་འགྱུར་དག་དང་མ་དག་ཅི་རིགས་བྱུང་ཡོད་པའི་དོགས་གཞིར་བརྟེན། སྔར་འགྱུར་ཟིན་པའི་བོད་དཔེ་ཡོངས་རྫོགས་ཀྱི་བསྒྱུར་གཞི་རྒྱ་དཔེ་འཚོལ་སྒྲུབ་གནང་སྟེ་རྒྱ་དཔེ་མ་རྙེད་པ་རྣམས་ཟུར་དབྱེ་གནང་བར་གྲགས་ཤིང་། ཁོང་གི་སྐུ་དུས་ནས་སྔ་འགྱུར་གསར་འགྱུར་གྱི་དབྱེ་མཚམས་ཀྱང་བཟུང་།

གཞན་ཡང་ཕྱི་ལོ་བརྒྱ་ཕྲག་བཅུ་གཅིག་དང་བཅུ་གཉིས་ནང་ལོ་ཆེན་རིན་བཟང་གི་རྗེས་སུ་བྱུང་བའི་ལོ་ཙཱ་བ་གྲགས་ཆེ་བ་འབྲོག་མི་ཤཱཀྱ་ཡེ་ཤེས་དང་། སྟག་ཚང་ལོ་ཙཱ་བ་གཞོན་ནུ་བརྩོན་འགྲུས། མཁས་གྲུབ་ཁྱུང་པོ་རྣལ་འབྱོར། ནག་ཚོ་ལོ་ཙཱ་བ་ཚུལ་ཁྲིམས་རྒྱལ་བ། རོང་ཟོམ་ཆོས་བཟང་། འགོས་ཁུག་པ་ལྷས་བཙས། ལྷ་བླ་མ་ཞི་བ་འོད། རྔོག་སྐྱ་ཤེས་རབ་བརྩེགས། པ་ཚབ་ཉི་མ་གྲགས་སོགས་བཅུ་ཕྲག་དྲུག་སྐོར་བྱུང་རབས་རྣམས་སུ་གསལ་བ་ལྟར་ལགས།

ལྷག་པར་རྔོག་ལོ་ཆེན་པོ་བློ་ལྡན་ཤེས་རབ་ཀྱིས་མཚན་ཉིད་རིག་པའི་གཞུང་སྤྱི་དང་། བྱེ་བྲག་བྱམས་ཆོས་དང་ཚད་མ་རིག་པའི་གཞུང་གལ་ཆེ་བ་རྣམས་གསར་དུ་བསྒྱུར་བ་དང་། སྔར་འགྱུར་ལ་ཞུས་བཅོས་དང་། བསྟན་བཅོས་གལ་ཆེ་བ་རྣམས་ལ་བསྡུས་དོན་བཀོད་པ་སོགས་ཀྱིས། བོད་དུ་མཚན་ཉིད་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་ཐང་ཚུགས་པར་མཛད། དུས་སྐབས་དེ་དག་ཏུ་བོད་དུ་བྱོན་པའི་རྒྱ་གར་གྱི་པཎ་ཆེན་གྲགས་ཅན་དཔལ་མཉམ་མེད་ཇོ་བོ་ཆེན་པོ་གོང་དུ་ཕུད། པཎྜི་ཏ་གཡཱ་ཀྲར། པཎྜི་ཏ་སྨྲྀ་ཏི་ཛྙཱ་ན་ཀཱིརྟི་སོགས་ཡིན་ནོ།།

ཕྱི་ལོ་བརྒྱ་ཕྲག་བཅུ་གསུམ་ནས་བཅུ་དགུ་པའི་བར་དཔང་ལོ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ་དང་། ཞོང་སྟོན་རྡོ་རྗེ་རྒྱལ་མཚན། བུ་སྟོན་རིན་ཆེན་གྲུབ། སྨྲ་ཚད་པ་རིན་ཆེན་རྣམ་རྒྱལ། འགོས་ལོ་གཞོན་ནུ་དཔལ། སྟག་ཚང་ལོ་ཙཱ་བ་ཤེས་རབ་རིན་ཆེན། ཞ་ལུ་ལོ་ཙཱ་བ་ཆོས་སྐྱོང་བཟང་པོ། རྗེ་ནང་པ་ཏཱ་ར་ནཱ་ཐ་སོགས་ཏ་ཅང་མང་པོ་བྱོན་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་མདོ་སྔགས་ཀྱི་གཞུང་དང་། བཟོ་སྦྱོར། གསོ་བ་རིག་པ། ཚིག་རྒྱན་སོགས་བཀའ་བསྟན་དུ་མ་ཞིག་བསྒྱུར་བར་མཛད་འདུག

དེ་ལྟར་ཕྱི་ལོ་བརྒྱ་ཕྲག་བདུན་པ་ནས་བཟུང་བརྒྱ་ཕྲག་བཅུ་བདུན་པའི་བར་མི་ལོ་ཆིག་སྟོང་བརྒལ་བའི་རིང་བོད་ཀྱི་ལོ་ཙཱ་བ་བཀའ་དྲིན་ཅན་རྣམས་ཀྱིས་རྒྱ་གར་འཕགས་པའི་ཡུལ་ནས་ཐེག་པ་གསུམ་དང་། རྒྱུད་སྡེ་བཞིས་བསྡུས་པའི་རྒྱལ་བའི་གསུང་རབ་དང་། དེའི་དགོངས་པ་འགྲེལ་བའི་བསྟན་བཅོས་ཕལ་མོ་ཆེ། གཞན་ཡང་སྒྲ་ཚད་བཟོ་གསོ་སོགས་ཐུན་མོང་བའི་རིག་གནས་ཀྱི་གཞུང་ལུགས་གལ་ཆེ་བ་ཕལ་མོ་ཆེ་བོད་སྐད་དུ་བསྒྱུར་གནང་མཛད་པའི་བཀའ་དྲིན་ནི་བོད་མི་ཙམ་མ་ཟད། རྒྱ་གར་འཕགས་པའི་ཡུལ་གྱི་གནའ་བོའི་རིག་གཞུང་ལ་དོ་སྣང་ཡོད་པའི་སྐྱེ་འགྲོ་ཡོངས་ཀྱིས་ནམ་ཡང་གཞལ་བར་དཀའ་བ་ཡིན་ནོ།།

གོང་གསལ་བཀའ་བསྟན་དེ་དག་ལས་ཡུལ་མི་རང་བཞིན་པའི་སྐད་ནས་བསྒྱུར་བའང་ཆོས་ཚན་རེ་ཟུང་ཡོད་པར་མངོན་ལ། རྒྱ་ནག་གི་སྐད་ནས་མདོ་མྱང་འདས་སོགས་མདོ་ཚན་ ༢༥ བསྒྱུར་བར་སྣང་ཞིང་། བསྟན་འགྱུར་དུའང་མདོ་སྡེ་དགོངས་འགྲེལ་གྱི་འགྲེལ་ཆེན་སོགས་བསྟན་བཅོས་གྲངས་ ༡༣ ཙམ་རྒྱ་ནག་གི་སྐད་ནས་བསྒྱུར་བར་གསལ། ཕྱི་ལོ་བརྒྱ་ཕྲག་བཅུ་གསུམ་པའི་ནང་བུ་སྟོན་གྱི་ལྷ་

མ་ལོ་ཙྪ་བ་ཉི་མ་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་སིདྡྷལའི་སློབ་དཔོན་ཨ་ནནྡ་ཤྲཱིའི་དྲུང་ནས་སྐྱེས་པའི་རབས་ཀྱི་གླེང་གཞི་དང་། མདོ་སྡེ་ཚངས་པའི་དྲ་བ་སོགས་མདོ་ཚན་ ༡༣ པཱ་ལི་ནས་བསྒྱུར་བ་ད་ལྟ་བཀའ་འགྱུར་དུ་བཞུགས་ཤིང་། དེ་ལས་གཞན་པའི་ཉན་ཐོས་སྡེ་པའི་མདོ་ད་ལྟ་པཱ་ལིའི་སྡེ་སྣོད་དུ་བཞུགས་པ་དང་མཚན་མཐུན་པ་མང་རབས་ཤིག་ཡོད་ཀྱང་། ནང་དོན་བརྗོད་བྱ་མི་མཐུན་པ་འདུག་པས་པཱ་ལི་ནས་བསྒྱུར་བ་མིན་པར་མངོན།

དེ་བཞིན་བཙོམ་ལྡན་རིགས་རལ་གྱི་དཀར་ཆག་ལྟར་ན་ལྷ་མོ་དྲི་མ་མེད་པའི་འོད་ཀྱིས་ཞུས་པ་དང་། ལི་ཡུལ་ལུང་བསྟན་སོགས་མདོ་ཚན་ ༡༤ དང་། བསྟན་འགྱུར་ཁོངས་དབྱིག་གཉེན་གྱིས་མཛད་པའི་རྟེན་འབྲེལ་མདོ་འགྲེལ་དང་། ལང་གཤེགས་མདོ་འགྲེལ་བཅས་ལི་ཡུལ་གྱི་སྐད་ནས་བསྒྱུར་བར་གསལ། དེ་དག་ཕུད་པའི་བཀའ་བསྟན་གྱི་ཆོས་ཚན་སྤྱི་གྲངས་ཏེ་གཞུང་གྲངས་སྟོམ་ ༥༡༩༢ ཙམ་ཆེ་བ་ལེགས་སྦྱར་གྱི་སྐད་ནས་བོད་སྐད་དུ་ཐད་ཀར་བསྒྱུར་ཡོད།

༤ ནང་པའི་ཚན་རིག་དང་ལྟ་གྲུབ་ཀུན་བཏུས་རྩོམ་སྒྲིག་གི་སྐོར།

སྟོན་པ་བདེ་བར་གཤེགས་པའི་གསུང་རབ་ནི་ཤིན་ཏུ་རྒྱ་ཆེ་བས་ཆོས་ཀྱི་ཕུང་པོ་བརྒྱད་ཁྲི་བཞི་སྟོང་དུ་གྲགས་ཤིང་། དེ་དག་བརྗོད་བྱ་དང་རྗོད་བྱེད་ཅི་རིགས་ཀྱི་ཆ་ནས་གསུང་རབ་ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་དང་། ཡན་ལག་དགུ བསྡུས་ན་སྡེ་སྣོད་གསུམ་དུ་འདུས་པ་དེ་ལྟར་ཡང་། འཛིག་རྟེན་འདིའི་ཆོས་ལུགས་གཞན་དང་མི་འདྲ་

བར་ལུང་ཆོས་ཀྱི་ཡིག་ཚོགས་ཧ་ཅང་ཆེ་བ་དང་། དེ་དག་ལས་ཆ་ཤས་ཙམ་བོད་དུ་བསྒྱུར་བ་ལ་མཚོན་ན་འང་། ཆོས་ཚན་ ༥༠༠༠ ལྷག་དང་། པོད་གྲངས་ ༣༣༠ བཀལ་བར་བཞུགས་སྐབས། གང་ཟག་གཅིག་གིས་མི་ཚེའི་ནང་ཡོངས་རྫོགས་ཐེངས་གཅིག་ཀློག་པའང་དཀའ་བའི་གནས་སུ་ཡོད། དེའི་ཕྱིར་རྒྱ་ཆེ་མུ་མཐའ་མེད་པའི་གསུང་རབ་ཀྱི་གལ་ཆེའི་དོན་གནད་རྣམས་ཕྱོགས་བསྡུས་ཀྱིས་གདུལ་བྱའི་བློ་མོས་དང་འཚམ་པར་འཇུག་པ་བདེ་བའི་ཚུལ་དུ་ཕྱོགས་བཏུས་མཛད་པའི་ཚུལ་ཤིང་རྟ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱི་སྐབས་ནས་དར་ཡོད་དེ། དཔེར་ན། དཔལ་མགོན་འཕགས་པ་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱིས་མདོ་ཀུན་ལས་བཏུས་པ་མཛད་ཡོད་པ་དང་། རྒྱལ་སྲས་ཆེན་པོ་ཞི་བ་ལྷས་ཀྱང་མདོ་ཀུན་ལས་བཏུས་པ་དང་། བསླབ་པ་ཀུན་ལས་བཏུས་པ་མཛད། དཔལ་མཉམ་མེད་ཇོ་བོ་ཆེན་པོས་མཛད་པའི་མདོ་ཀུན་ལས་བཏུས་པ་ཆེན་པོ། གཞན་ཡང་ཤིང་རྟ་ཆེན་པོ་ཐོགས་མེད་ཀྱིས་མངོན་པ་ཀུན་ལས་བཏུས་པ། དེ་བཞིན་དུ་སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་གླང་གིས་རང་ཉིད་ཀྱིས་བརྩམས་པའི་གཞུང་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་དང་། ཚིགས་སུ་བཅད་པ་ཅུང་དུར་བརྩམས་པ་རྣམས་གཅིག་ཏུ་བསྡུས་པ་ཚད་མ་ཀུན་ལས་བཏུས་པ་སོགས་སྣ་ཚོགས་ཤིག་བཞུགས་པ་དེ་དག་ཕྱི་རབས་ཀྱི་གདུལ་བྱར་ཕན་ནུས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བ་མཐུན་སྣང་དུ་གྲུབ་པ་ལྟར་ལགས།

ཚུལ་དེ་དང་མཐུན་པར་དེང་གི་དུས་སུའང་། སྟོན་མཆོག་རྣམ་འདྲེན་བཞི་པས་ལེགས་པར་གསུངས་པའི་གཞི་དངོས་པོའི་གནས་ལུགས་དང་། དེ་ལ་བརྟེན་པའི་ལྟ་གྲུབ་ཀྱི་རྣམ་གཞག་རྣམས་ནང་པ་ཡིན་མིན་དང་། ཆོས་དད་ཡོད་མིན་ལ་མ་ལྟོས་པར་མིའི་འགྲོ་བ་ཡོངས་ལ་འབྲེལ་དང་ཡུན་གྱི་ཕན་བདེ་སྐྲུན་པ་ལ་ཉེ་བར་

མཁོ་བ་ཞིག་ཡིན་སྟབས། དེ་དག་དེང་རབས་ཀྱི་ཤེས་བྱའི་གནས་ལ་འཇུག་པའི་རིམ་པ་དང་མཚུངས་པར་རྩོམ་སྒྲིག་ཐུབ་ན་སྐྱེ་བོ་མང་པོར་ཕན་ཐོགས་མི་ཡོང་དམ་སྙམ་པའི་རེ་འདུན་དང་ལྷག་བསམ་བཟང་པོས་ཀུན་ནས་བསླངས་ཏེ། ལོ་ཤས་སྔོན་འབྲེལ་ཡོད་འགར་གླེང་སློང་དང་འབོད་བསྐུལ་བྱས་དོན་ལྟར། འབྲེལ་ཡོད་རྣམས་ནས་བརྗོད་བྱ་སྡེ་ཚན་གསུམ་ལས་དང་པོ་གཉིས་དང་འབྲེལ་བའི་གཞུང་ཚན་ཆར་བགོས་ཀྱིས་བཀའ་བསྟན་གྱི་གཞུང་པོད་དཔངས་མཐོ་ཞིང་གྲངས་མང་བ་དེ་དག་རྣམས་ལས་འབད་པ་ལྷུར་ལེན་གྱིས། གཞི་དངོས་པོའི་རྣམ་གཞག་གམ་ཚན་རིག་དང་ལྟ་གྲུབ་ཀྱི་སྐོར་རྣམས་བཏུས་ཏེ་རྩོམ་སྒྲིག་བྱས་ཤིང་། ད་ཆར་ངོས་ཀྱི་ཐོག་མའི་དམིགས་ཡུལ་དང་བསམ་འཆར་ལྟར་ནང་པའི་གཞུང་ནས་བྱུང་བའི་ཚན་རིག་དང་ལྟ་གྲུབ་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཟུར་འདོན་གྱིས་རྩོམ་སྒྲིག་གི་བྱ་བ་རྫ་བའི་ཆ་ནས་གྲུབ་འདུག་པས་རྩོམ་སྒྲིག་གི་བྱ་བར་དངོས་སུ་ཞུགས་པ་རྣམས་དང་། རྩོམ་སྒྲིག་སྐབས་རང་རེའི་བསླབ་པ་རྒན་གྲས་ཁག་ཅིག་ནས་དགོངས་འཆར་བཏོན་ཡོད་པ་དེ་དག་ཀུན་ལ་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་ཞུ་རྒྱུ་ཡིན། གཞན་ཡང་དཔེ་དེབ་འདི་དག་དབྱིན་ཡིག་དང་རྒྱ་ཡིག་སོགས་སྐད་ཡིག་གཞན་དང་གཞན་དུ་སྒྱུར་མཁན་ལོ་ཙཱ་བ་དག་ལའང་ཡི་རང་དང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་ཞུ་རྒྱུ་ཡིན།

བཀའ་བསྟན་གྱི་གཞུང་ནི་ཤིན་ཏུ་རྒྱ་ཆེ་ཞིང་གཏིང་ཟབ་པ་ཞིག་ཡིན་སྟབས། རྩོམ་སྒྲིག་ཞུས་པའི་དེབ་འདི་དག་ཏུ་གཞུང་དེ་དག་ནང་གསལ་བའི་སྐབས་འབྲེལ་གྱི་དོན་གནད་ཐད་ལྷག་ཆད་ནོར་གསུམ་བྱུང་ཡོད་སྲིད་ནའང་། མ་མཐར་ཡང་ནང་

པའི་བཀའ་བསྟན་གྱི་གཞུང་དེ་དག་ཏུ་གཞི་དངོས་པོའི་རྣམ་གཞག་གམ་ཚན་རིག་གི་སྐོར་དང་། ལྟ་གྲུབ་ཀྱི་སྐོར་དང་། ཆོས་ཉམས་ལེན་གྱི་སྡེ་ཚན་དང་བཅས་གསུམ་པོ་སོ་སོར་དོན་གྱིས་ཡོད་པ་དེ་དག་གསལ་པོར་ཟུར་འདོན་ཚོམ་སྒྲིག་ཐུབ་ཡོད་པས། སླད་ཕྱིན་སྣོན་འཕྲི་དགོས་པ་བྱུང་ནའང་སྐབས་བདེའི་ངང་སྣོན་འཕྲི་ཆོག་པ་བྱུང་ཡོད།

མཇུག་དོན་དུ། ནང་པའི་གཞུང་ནས་བྱུང་བའི་གཞི་དངོས་པོའི་རྣམ་གཞག་གམ་ཚན་རིག་དང་ལྟ་གྲུབ་ཀྱི་རྣམ་གཞག་དག་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་ཚོམ་སྒྲིག་བྱས་པའི་གླེགས་བམ་འདི་དག་གིས་ད་ཡོད་འཛིག་རྟེན་སྤྱི་ཡོངས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་སློབ་གསོའི་གཞུང་ལུགས་ཐད་ཁ་སྐོང་དང་གསར་གཏོད་ཀྱི་ལེགས་སྐྱེས་ཤིག་འབུལ་ཐུབ་པ་དང་། སྐྱེ་འགྲོ་མང་པོར་ཕན་པ་རྒྱ་ཆེར་འབྱུང་བའི་སྨོན་ལམ་དང་བཅས། ཤཱཀྱའི་དགེ་སྦྱོང་ཆོས་སྨྲ་བ། ཏཱ་ལའི་བླ་མ་བསྟན་འཛིན་རྒྱ་མཚོས། ༢༠༡༨ ཟླ་ ༤ ཚེས་ ༡ ལ།

རྩོམ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བཤད།

འཕགས་ཡུལ་གྱི་ནང་པའི་གཞུང་ལས་བྱུང་བའི་ཚན་རིག་དང་ལྟ་གྲུབ་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཀུན་ལས་བཏུས་པ་འདི་ཉིད་རྩོམ་སྒྲིག་ཞུས་པའི་དམིགས་ཡུལ་དང་། རྩོམ་སྒྲིག་བྱ་བའི་བརྒྱུད་རིམ། བརྗོད་དོན་ཁག་བཅས་ངོ་སྤྲོད་མདོར་བསྡུས་ཙམ་ཞུ་བ་ལ། དེ་ཡང་འཛམ་གླིང་ཞི་བདེའི་དེད་དཔོན་བླ་ན་མེད་པ་སྤྱི་ནོར་༧གོང་ས་༧སྐྱབས་མགོན་༧རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་སྐུ་ཕྲེང་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་མཆོག་གི་རླབས་ཆེན་དགོངས་གཞི་དང་ཇ་ཆེའི་ལམ་སྟོན་བཀའ་སློབ་སྤུ་ཕྱི་རིམ་ཕེབས་ལྟར། སྟོན་པ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བཀའ་དང་དཔལ་ན་ལེནྡྲའི་མཁས་གྲུབ་རྣམས་ཀྱིས་གཙོས་རྗེས་འཇུག་མཁས་པ་རིམ་བྱོན་གྱིས་མཛད་པའི་དགོངས་འགྲེལ་གྱི་བསྟན་བཅོས་དག་གི་བརྗོད་བྱ་རྣམས། གཞི་དངོས་པོའི་རྣམ་གཞག་གམ་ཚན་རིག་དང་། དེ་དང་འབྲེལ་བའི་ལྟ་གྲུབ་དང་། ཉམས་ལེན་གྱི་རིམ་པ་བཅས་སྡེ་ཚན་ཆེན་པོ་གསུམ་དུ་འདུ་ཞིང་། དེ་དག་ལས་གཞི་དངོས་པོའི་རྣམ་གཞག་གམ་ཚན་རིག་དང་། ལྟ་གྲུབ་ཀྱི་སྡེ་ཚན་གཉིས་ནི་ནང་པ་སངས་རྒྱས་པ་ཙམ་དུ་མ་ཟད་ཆོས་ལུགས་གཞན་ལ་ཞུགས་པ་དང་། ཆོས་ལུགས་ལ་དོ་སྣང་མེད་པའི་རིགས་དང་། ཆོས་ལུགས་ལ་ངོ་རྒོལ་བྱེད་མཁན་ཞིག་ཡིན་ནའང་སྦྱང་བརྩོན་བྱ་འོས་པའི་ཤེས་ཡོན་གྱི་སྡེ་ཚན་ཁྱད་ཆོས་འབུར་དུ་ཐོན་པ་དུ་མས་ཕྱུག་ཅིང་། ད་ལྟའི་དུས་རབས་འདིའི་ནང་ཧ་ཅང་ཕན་ཐོགས་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་པས་འཛམ་གླིང་སྤྱིའི་ཤེས་ཡོན་གྱི་སྡེ་ཚན་ནང་འཇུག་

ཐབས་དང་། དེང་དུས་ཀྱི་ཚན་རིག་པས་དཔྱད་ཞིབ་བྱ་རྒྱུའི་སྡེ་ཚན་ནང་ཤེས་པའི་རྣམ་གཞག་ཆ་ཚང་བ་ཞིག་ཡོང་ཐབས་བྱ་རྒྱུ།

ནང་པ་སངས་རྒྱས་པའི་རྗེས་འཇུག་རྣམས་ཀྱི་ནང་དུའང་། གནའ་སྲོལ་བཞིན་ཆོས་སྡེ་ཆེན་པོ་ཁག་ཏུ་སློབ་གཉེར་རྒྱུན་རིང་པོར་བྱ་རྒྱུའི་གོ་སྐབས་མེད་པའི་རིགས་ལའང་བཀའ་བསྟན་གྱི་བརྗོད་བྱ་གཞི་དང་ལྟ་གྲུབ་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ལ་ཁྲུངས་དང་འབྲེལ་བའི་གོ་བ་རགས་རིམ་སྤྲེར་ཐུབ་པ་དང་། ཚན་རིག་པ་དང་ཉམས་ཞིབ་པའི་ཁྲོད་དུ་སངས་རྒྱས་པའི་གཞུང་ལས་བཤད་པའི་སེམས་ཁམས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་དང་འབྲེལ་བའི་གནད་དོན་མང་པོ་ཞིག་ལ་དོ་སྣང་གསར་པ་སླེབ་བཞིན་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཚན་རིག་དང་ལྟ་གྲུབ་ཀུན་ལས་བཏུས་པ་འདི་ཉིད་ཀྱིས་ལྷེ་མིག་བྱས་ཏེ། གཏིང་ཟབ་ལ་རྒྱ་ཆེ་བའི་བཀའ་དང་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་གཞུང་ལུགས་ལ་ཞིབ་འཇུག་གི་སྒོ་མོ་ཡངས་པོར་འབྱེད་ཐུབ་པ་སོགས་མདོར་ན་འཛམ་གླིང་སྤྱི་ལ་ཕན་ཐོགས་ཡོང་ཐབས་སུ་དམིགས་ཏེ་གོང་གསལ་སྡེ་ཚན་གཉིས་པོ་ནང་ཆོས་ཀྱི་གཞུང་ལུགས་རྒྱ་མཚོ་ལྟ་བུ་ལས་ཟུར་དུ་བཏོན་ཏེ་བསླབ་བྱའི་རྣམ་གྲངས་ཀྱི་ངོ་བོའི་ཐོག་ནས་སྦྲང་བའི་གཞིར་གསར་སྒྲིག་ཞུས།

སྤྱིར་ནང་པའི་གཞུང་ནས་གསུངས་པའི་ནང་སེམས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་དང་དེང་རབས་ཚན་རིག་གཉིས་ཟུང་འབྲེལ་གྱིས་སེམས་ཁམས་ཚན་རིག་གི་ཁྱབ་ཁོངས་རྒྱ་སྐྱེད་བཏང་སྟེ་དུས་རབས་འདི་དང་འབྱུང་འགྱུར་གྱི་དུས་རབས་ནང་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་རྣམས་བདེ་སྐྱིད་ལྡན་པ་དང་། ཕྱི་ནང་གི་དཔལ་ཡོན་གཉིས་དང་ལྡན་པའི་མི་སྡེའི་སྤྱི་ཚོགས་གསར་པ་ཞིག་འཛུགས་སྐྲུན་བྱ་རྒྱུ་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་ཞིང་། དེང་འཛམ་

བུའི་གླིང་འདིར་བྱུང་དང་འབྱུང་བཞིན་པའི་དབུལ་ཕོངས་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་དང་། རང་བྱུང་འབྱུང་བའི་གནོད་འཚེ་སོགས་དང་། ཁྱད་པར་ཁོར་ཡུག་ཉམས་ཆག་ཤིན་ཏུ་ཆབས་ཆེ་བ། དཔལ་འབྱོར་གྱི་གནས་སྟངས་དོ་མི་མཉམ་པ། ཆོས་ལུགས་ཕན་ཚུན་གྱི་འཐེན་འཁྱེར་སོགས་མིས་བཟོས་པའི་དཀའ་ངལ་མང་དག་ཅིག་གི་འབྱུང་རྐྱེན་ནི་འདོད་ཆགས་དང་འཁྲུག་སེམས། འཁོན་འཛིན་དང་གནོད་སེམས། ང་རྒྱལ་དང་ཕྲག་དོག་སོགས་མདོར་ན་ཉོན་མོངས་པ་ཆགས་སྡང་རྨོངས་གསུམ་གྱིས་རྩ་བ་བྱས་པ་ཤ་སྟག་ཡིན།

དོན་གྱི་དབང་འདི་གཟིགས་ནས་༧གོང་ས་༧སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་མིའི་སྤྱི་ཚོགས་ནང་ཤེས་ཚད་ཡར་རྒྱས་གཏོང་རྒྱུ་གཅིག་པུས་མི་འགྲིག་པར་ནང་བསམ་བློའི་འཁྱེར་སོ་ཡར་རྒྱས་གཏོང་རྒྱུར་དོ་སྣང་བྱེད་དགོས་ཚུལ་དང་། སེམས་ཀྱི་བདེ་སྡུག་གི་རྣམ་གཞག་ཤེས་ཐུབ་པ་ཞིག་དང་། སེམས་ཀྱི་བདེ་སྡུག་ལ་སྟངས་འཛིན་བྱེད་ཐུབ་པ། བྱ་བ་ཆེ་ཕྲ་གང་ལ་འཇུག་ཀྱང་ཐོག་མའི་ཀུན་སློང་བཟང་པོ་དགོས་ཚུལ། སེམས་ཀྱི་ཀུན་སློང་བཟང་པོ་ཞེས་པ་ངེས་པར་ཆོས་ལུགས་ཤིག་གི་ལྟ་ཚུལ་གྱི་ཐོག་ནས་བཤད་དགོས་པ་ཞིག་མིན་པར། འགྲོ་བ་མི་ཞིག་ཡིན་ཕྱིན་སེམས་པ་བཟང་པོ་དང་བྱམས་བརྩེས་ཕྱུག་པ་ཞིག་ངེས་པར་དགོས་ཤིང་། དེ་ནི་མི་སྒེར་དང་། ཁྱིམ་ཚང་། སྤྱི་ཚོགས་བཅས་སུ་བདེ་སྐྱིད་འབྱུང་བའི་གཞི་རྩ་ཡིན་ལ། བྱ་བ་ཡང་དག་པ་དང་ཡར་རྒྱས་ལྡན་པ། ཚུལ་དང་མཐུན་པ་བཅས་ཡོང་བ་ཡང་ཀུན་སློང་ལ་ཐུག་ཅིང་། མདོར་ན། འགྲོ་བ་མི་རྣམས་ཀྱི་ངག་གི་སྨྲ་བརྗོད་དང་། ལུས་ཀྱི་རྣམ་འགྱུར། ཐ་ན་བྱ་བ་ཆུང་ཙག་ཡན་ཆད་ཀུན་སློང་གི་སྒོ་ནས་བཟང་ངན་འབྱེད་

པ་ཡིན་པས། མཐར་གཏུགས་ན་ཚང་མ་ཀུན་སློང་ལ་རག་ལས་པ་དང་། འཇིག་རྟེན་འདིའི་སྐྱེ་འགྲོ་ཀུན་གྱི་བདེ་ཐབས་སུ་རིགས་རུས་དང་། ལྷ་གྲུབ། ཆོས་ལུགས་སོགས་ཀྱི་མི་མཐུན་པ་ཐམས་ཅད་རྒྱབ་ཏུ་བསྐྱུར་ཏེ་ཆོས་དང་མ་འབྲེལ་བའི་མིའི་རིགས་ཀྱི་བཟང་སྤྱོད་གོང་མཐོར་གཏོང་རྒྱུ་ནི་ད་ལྟའི་སྤྱི་ཚོགས་འདིའི་ནང་གལ་འགངས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་ཚུལ་དང་། འཛམ་གླིང་འདིའི་ནང་ཆོས་ལ་དོ་སྣང་དང་དད་མོས་མེད་པའི་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ཀྱི་གྲངས་འབོར་ཤིན་ཏུ་མང་ཞིང་། མི་སྡེའི་སྤྱི་ཚོགས་ཆེན་པོ་འདི་ཉིད་ནི་བཟའ་བཏུང་མཉམ་སྤྱོད་ཀྱི་ཁྱིམ་ཚང་ཞིག་དང་འདྲ་བར་ངེས་པར་གཅིག་ལ་གཅིག་བརྟེན་གྱི་སྒོ་ནས་འཚོ་དགོས་པས། རང་ཉིད་གང་ལ་བརྟེན་པའི་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་དང་སྤྱི་ཚོགས་དེར་སྡང་སེམས་དང་གནོད་འཚེ་སྤངས་ཏེ་སེམས་ཁུར་མཉམ་ལེན་གྱིས། བྱམས་པ་དང་བརྩེ་བས་འཚོ་བའི་མི་སྡེའི་སྤྱི་ཚོགས་ཤིག་བསྐྲུན་དགོས་པའི་ལམ་སྟོན་ཟབ་མོ་དུས་ནས་དུས་སུ་གནང་ཡོད།

ནང་པའི་གཞུང་ནས་གཞི་དངོས་པོའི་རྣམ་གཞག་གམ་ཚན་རིག་འཆད་པ་ན། བཟང་ངན་དང་ བླང་དོར་གྱི་དབྱེ་བ་མ་ཕྱེ་བར་རང་རང་གི་རང་བཞིན་ནམ་དངོས་པོའི་གནས་ཚུལ་གང་ཡིན་པ་དེ་གཏན་ལ་ཕབ་ཡོད་ཅིང་། དེ་ལ་ནི་ནང་པའི་གཞུང་ནས་གསུངས་པའི་ཚན་རིག་ཅེས་བྱ་ལ། ནང་པའི་གཞུང་གི་ཆོས་སྐད་ལྟར་ན་གཞི་དངོས་པོའི་གནས་ཚུལ་ཞེས་པ་དེ་ཡིན། སྤྱིར་ཚན་རིག་ཅེས་པ་ཡུལ་དངོས་པོའི་གནས་ཚུལ་ལ་དཔྱད་པའི་གྲུབ་དོན་དང་། ཞིབ་འཇུག་གི་དཔྱད་ཐབས་གཉིས་ཀ་ལ་བརྗོད་ཚིག་ཀྱང་། གཙོ་བོ་ནི་གང་ལ་དཔྱོད་པའི་ཡུལ་དང་། དཔྱད་པའི་གྲུབ་དོན་ཙམ་གྱི་

སྙིང་ནས་མི་འཇོག་པར། ཇི་ལྟར་དཔྱོད་པའི་ཐབས་ལམ་དམིགས་བསལ་བ་ཞིག་གི་སྙིང་ནས་ཀྱང་འཇོག་དགོས་པར་དེང་རབས་ཀྱི་འགྲེལ་བརྗོད་པ་ཕལ་ཆེ་བས་བཤད།

གཞིའི་གནས་ཚུལ་ལ་སྡུག་བསྔལ་མི་འདོད་པ་དང་། བདེ་བ་འདོད་པ་རང་གི་ངང་གིས་ཡོད་ལ། སྡུག་བསྔལ་ཞེས་པ་དེ་རྒྱུ་མེད་རྐྱེན་མེད་དུ་གྲུབ་པའམ་མི་མཐུན་པའི་རྒྱུ་ལས་བྱུང་བ་ཞིག་མིན་པར་རྒྱུ་དང་རྐྱེན་སྣ་ཚོགས་པ་ཚོགས་པས་བྱས་པ་དང་། རྒྱུ་རྐྱེན་དེ་དག་ཀྱང་བསྒྱུར་དུ་མེད་པའི་གཏན་དུ་བ་ཞིག་མིན་པས་བདེ་སྡུག་གཉིས་པོ་དེ་འགྱུར་བའི་རང་བཞིན་ཅན་ཡིན་པའི་ཚུལ་སོགས་གཞི་དངོས་པོའི་གནས་ཚུལ་གཞི་ལ་བཞག་པའི་ཐོག་ནས་ལྟ་གྲུབ་ཀྱི་སྐོར་འགྲེལ་བརྗོད་བྱེད། གཞི་དངོས་པོའི་གནས་ཚུལ་དང་མཐུན་པའི་ལྟ་གྲུབ་ཅིག་ཡིན་ན་དེ་ནི་ལྟ་གྲུབ་ཡང་དག་པ་ཞིག་དང་། གཞི་དངོས་པོའི་གནས་ཚུལ་དང་མི་མཐུན་པའི་ལྟ་གྲུབ་ཡིན་ན་དེ་ནི་ལྟ་གྲུབ་ཡང་དག་པ་ཞིག་མིན།

ནང་པའི་ལྟ་གྲུབ་ཅེས་པ་ནི་རྩ་བ་བརྟེན་ནས་འབྱུང་བའི་རྟེན་འབྱུང་ངམ་བརྟེན་ནས་བཏགས་པའི་རྟེན་འབྱུང་གཞི་ལ་བཞག་པའི་ཐོག་ནས་གཞི་དངོས་པོའི་གནས་ཚུལ་ལམ་བདེན་དོན་ལ་དཔྱོད་པའི་དཔྱད་ཐབས་དང་དེས་རྙེད་པའི་གྲུབ་དོན་ཞིག་ལ་འཇོག་དགོས་ལ། བརྟེན་ནས་འབྱུང་བའི་རྟེན་འབྱུང་ངམ་རྒྱུ་འབྲས་རྟེན་འབྱུང་གི་ལྟ་བ་དང་བརྟེན་ནས་བཏགས་པའི་རྟེན་འབྱུང་གི་ལྟ་བ་གཉིས་ནི་ནང་པའི་ལྟ་གྲུབ་གཙོ་བོ་ཡིན། རྟེན་འབྱུང་གི་ལྟ་བ་འདིས་མཐའ་གཉིས་སེལ་བར་བྱེད་པར་མ་ཟད། བདེ་སྡུག་རྣམས་ཕྱི་རོལ་ཡུལ་གྱི་དངོས་པོ་བཟང་ངན་ཁོ་ན་ལ་བརྟེན་ནས་བྱུང་བ་མིན་པར་ནང་སེམས་ཀྱི་འཕྲེར་སོ་བཟང་ངན་ལ་བརྟེན་ནས་བྱུང་བར་ངོས་འཛིན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།

སྤྱིར་རྒྱལ་བའི་བཀའ་དང་འཕགས་ཡུལ་གྱི་སློབ་དཔོན་རྣམས་ཀྱི་གཞུང་དག་ལས་ཡུལ་དུས་གནས་སྐབས་མི་འདྲ་བའི་གདུལ་བྱའི་ཁམས་དང་མོས་པ་སྣ་ཚོགས་པ་དང་བསྟུན་ཏེ་གསུངས་པ་དུ་མ་ཞིག་ཡོད་པས། འདིར་བཤད་པའི་གནས་དུ་མ་ཞིག་དེང་དུས་ཚན་རིག་པས་བཤད་པ་དང་མཐུན་དགོས་པའི་ངེས་པ་མེད་ལ། ནང་པ་སྤྱིའི་བཞེད་པ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པ་དེ་བས་ཀྱང་མེད་མོད། གཙོ་བོར་ཚན་རིག་པས་ཉམས་ཞིབ་བྱ་ཡུལ་དང་། གྲུབ་མཐའ་གོང་འོག་གི་ཁྱད་པར་ཤེས་ཆེད་བཀོད་ཡོད། འདིར་བཤད་པའི་གནད་ཆེ་ཤོས་ནི་སེམས་ཁམས་རིག་པའི་སྐོར་ཡིན་ཞིང་། དེ་ལ་ནི་ནང་པའི་གཞུང་ལུགས་ཁག་ཏུ་འགྲེལ་བཤད་མཐིལ་ཕྱིན་པ་གནང་ཡོད། ཕྱི་གཟུགས་ཅན་གྱི་སྐོར་ལ་ནང་པའི་གཞུང་དུ་བཤད་པ་ལས་དེང་དུས་ཚན་རིག་པའི་འགྲེལ་བཤད་ཞིབ་ཚགས་པ་དང་རྒྱས་པ་ལྟ་བུ་ཡོད།

༸གོང་ས་༸སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ལ་ཀུན་ལས་བཏུས་པ་འདི་ལྟ་བུ་ཞིག་བསྒྲིག་པར་བཞེད་པའི་ཐུགས་འདུན་སྔ་མོ་ནས་ཡོད་ཐོག་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༠ ལོའི་ཕྱི་ཟླ་དྲུག་པའི་ནང་རྡ་སྟེང་བོད་ཐུག་ཁྱིམ་སྟེང་ན་གཞོན་སློབ་ཐུག་རྣམས་གཙོས་དོན་གཉེར་ཅན་མང་པོར་གསུང་ཆོས་གནང་སྐབས། ནང་པ་སངས་རྒྱས་པའི་བཀའ་བསྟན་གྱི་བརྗོད་བྱ་རྣམས་ཚན་རིག་དང་། ལྟ་གྲུབ། ཉམས་ལེན་བཅས་སྡེ་ཚན་གསུམ་དུ་འདུ་ཚུལ་གྱི་རྣམ་གཞག་རྒྱས་པར་བཀའ་སློལ་ཅིང་། རྣམ་རྒྱལ་གྲྭ་ཚང་གི་མཁན་པོ་ཁྲིམ་ཐོག་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་ལ་དམིགས་བསལ་གྱིས་སྒྲིག་འཛུགས་ཤིག་བཙུགས་ཏེ་ཇོམ་སྒྲིག་མི་སྣ་དྲག་བསྒྲུགས་ཀྱིས་ནང་ཆོས་ནས་བཤད་པའི་ཚན་རིག་དང་ལྟ་གྲུབ་

ཀྱི་རྣམ་གཞག་སྟོན་པའི་ཚན་རིག་དང་ལྷ་སྒྲུབ་ཀུན་བཏུས་ཞེས་པ་ཞིག་གསར་སྒྲིག་གི་ཐུགས་འགན་ཁུར་བཞེས་གནང་དགོས་པའི་བཀའ་སློབ་གཟབ་ནན་ཕེབས་པ་དང་སྦྲགས། ནང་པའི་གཞུང་ནས་བཤད་པའི་ཚན་རིག་དང་ལྷ་སྒྲུབ་སྐོར་གྱི་བརྗོད་བྱ་དབྱེ་སྟངས་དང་། བརྗོད་བྱའི་ཁང་གྲངས་བཅས་ལ་ལམ་སྟོན་གནང་བར། མཁན་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་དང་། ཚོགས་མི་གསུང་སྒྱུར་དགེ་བཤེས་རྡོ་རྗེ་དགྲ་འདུལ། ཡང་སྙིང་རིན་པོ་ཆེ། དགེ་བཤེས་ཐུབ་བསྟན་དཔལ་བཟང་། རྣམ་གྲྭ་ཐུབ་བསྟན་ཡར་འཕེལ་བཅས་ཀྱིས་བརྗོད་དོན་ས་བཅད་ཀྱི་རགས་ཟིན་ཐོག་མར་བསྒྲིགས་ཏེ་༧དགོང་ས་མཆོག་ལ་སྙན་བསྐུར་ཞུས་པའི་ཕྱིར་ཕེབས་ལམ་སྟོན་བཀའ་སློབ་གཞིར་བཟུང་ཐོག་རྩོམ་སྒྲིག་འགན་འཛིན་ཚོགས་ཆུང་གི་ངོས་ནས་གདན་ས་ཁག་ནས་དགེ་བཤེས་བདུན་ཙམ་སྐོར་དྲག་འདེམས་ཀྱིས་ས་བཅད་བགོ་འགྲེམས་གནང་ཞིང་། ཆོས་སྡེ་ཆེན་པོ་སེ་ར་ཐེག་ཆེན་གླིང་དུ་༧དགོང་ས་མཆོག་གིས་ལམ་སྟོན་བཀའ་སློབ་ཟབ་རྒྱས་གནང་བའི་དགོངས་དོན་ལྟར་དགེ་བཤེས་རྣམ་པས་བཀའ་དང་བསྟན་བཅོས་བོད་སྐད་དུ་འགྱུར་རོ་ཅོག་ལས་བརྗོད་གཞི་དང་འབྲེལ་བའི་ལུང་ཁུངས་ས་བོན་འཚོལ་སྡུད་གནང་སྟེ། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༠ ནང་རྩོམ་སྒྲིག་འགན་འཛིན་ཚོགས་ཆུང་གི་ཚོགས་མི་དང་དཔྱད་ཞིབ་པ་དགེ་བཤེས་བདུན་ཙམ་སྐོར་བཅས་ཆོས་སྡེ་ཆེན་པོ་དཔལ་ལྡན་འབྲས་དཀར་སྤུངས་པར་ལྷན་འཛོམས་ཀྱིས་རྩོམ་གཞིའི་ལུང་ཁུངས་ས་བོན་གྱི་ཐོག་བགྲོ་གླེང་གནང་།

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༡ ནང་༧དགོང་ས་༧སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་ཆོས་སྡེ་ཆེན་པོ་དགའ་ལྡན་རྣམ་པར་རྒྱལ་བའི་གླིང་དུ་དཔྱད་ཞིབ་པ་དགེ་བཤེས་རྣམ་པར་ཚན་རིག་དང་ལྷ་སྒྲུབ་ཀུན་ལས་བཏུས་པ་འདི་ཉིད་རྩོམ་སྒྲིག་གི་ལས་རིམ་དང་འབྲེལ་བའི་

ལམ་སྟོན་བཀའ་སློབ་གནང་ཞིང་། ལོ་དེ་གའི་ཕྱི་ཟླ་ ༩ ནང་གདན་ས་གསུམ་གྱི་གྲྭ་ཚང་དྲུག་ནས་གུས་པ་ཆོམ་སྒྲིག་པ་དྲུག་བདམས་བསྐྲུགས་ཀྱིས་རྡ་རམ་ས་ལའི་སྐྱུ་བཅར་རྣམ་རྒྱལ་གྲྭ་ཚང་པན་བདེ་ལེགས་བཤད་གླིང་དུ་འཛོམས་ཏེ་ཆོམ་སྒྲིག་གི་ལས་རིམ་དབུ་འཛུགས་ཞུས་ཤིང་། ༸གོང་ས་༸སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོར་མཇལ་བཅར་ཞུས་པར། ཀུན་བཏུས་ཆོམ་སྒྲིག་ཞུ་ཕྱོགས་དང་། ཚན་རིག་དང་ལྟ་གྲུབ་ཀྱི་དབྱེ་མཚམས། བརྗོད་གཞི་གནད་འགག་ཆེ་རིགས་སོགས་ཀྱི་ཐད་ལམ་སྟོན་བཀའ་སློབ་ཟབ་མོ་ཕེབས་པའི་དགོངས་དོན་ལྟར་སྔར་ཡོད་ཆོམ་གཞིའི་ལུང་ཁུངས་ས་བོན་ལ་ཞིབ་འཇུག་ཐོག་ད་དུང་ལུང་ཁུངས་གསར་པ་འཚོལ་སྡུད་དང་། འབྲེལ་ཡོད་བཀའ་དང་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་གཞུང་ཆེན་དག་ལ་རྒྱ་བོད་ཀྱི་མཁས་པའི་དགོངས་འགྲེལ་ཁག་གིས་ལྟེ་མིག་བྱས་ཏེ་ཞིབ་འཇུག་བགྱིས་ཤིང་། བརྗོད་གཞི་ཁག་ལ་གང་ཐུབ་ཀྱིས་ཁ་གསལ་གོ་བདེའི་འགྲེལ་བཤད་ཞིབ་མོར་བགྱིས་ཏེ། ཚན་རིག་དང་ལྟ་གྲུབ་ཀུན་ལས་བཏུས་པའི་དེབ་ཀྱི་སྒྲོམ་གཞི་ཐོག་མར་བསྒྲིངས། གུས་ཅག་ཆོག་སྒྲིག་པ་དྲུག་ལས་སེར་སྨད་དགེ་བཤེས་བྱམས་པ་ཡེ་ཤེས་དང་། སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་ཡ་མ་བསོད་ནམས་གཉིས་དགེ་ལུགས་རྒྱུགས་སྤྲོད་ཆེན་མོའི་ཕྱག་ལས་སོགས་ལ་བརྟེན་ནས་དགོངས་ཞུས་ཀྱིས་ཆོམ་སྒྲིག་གི་ཕྱག་ལས་ཐོག་མའི་ཟླ་བ་གསུམ་ཙམ་ལས་གནང་རྒྱུ་མ་བྱུང་། ལོ་དེ་གའི་ཕྱི་ཟླ་ ༡༢ ནང་ཆོས་སྡེ་ཆེན་པོ་དཔལ་ལྡན་འབྲས་དཀར་སྤུངས་པར་གདན་ས་གསུམ་གྱི་དགེ་བཤེས་མཁས་དབང་སུམ་ཅུ་ཙམ་དང་། ཆོམ་སྒྲིག་འགན་འཛིན་ཚོགས་ཆུང་དང་གུས་ཅག་ཆོམ་སྒྲིག་པ་བཅས་ནས་དེབ་འདི་དག་གི་རགས་ཟིན་ཐོག་མའི་བརྗོད་གཞི་ཁག་ལ་བགྲོ་གླེང་གནང་།

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༣ ཟླ་བ་ ༡ ནང་ཆོས་སྡེ་ཆེན་པོ་དཔལ་ལྡན་འབྲས་དཀར་སྤུངས་པར། སེམས་དང་སྲོག་གི་ཚོགས་པས་གོ་སྒྲིག་ཞུས་ཏེ། སྤྱི་ནོར་༧གོང་ས་༧སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་དབུ་བཞུགས་ཐོག ཚན་རིག་དང་ནང་པའི་ལྟ་གྲུབ་བར་གྱི་མཁས་པའི་བགྲོ་གླེང་ཚོགས་ཆེན་ཚུགས་པའི་སྐབས་དང་སྟབས་བསྟུན། རྩོམ་སྒྲིག་འགན་འཛིན་ཚོགས་གཙོ་རྣམ་གྲྭ་མཁན་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་གིས་གཙོ་སྐྱོང་མཛད་དེ་གདན་སའི་གྲྭ་ཚང་དྲུག་ནས་དཔྱད་ཞིབ་པ་མཁས་དབང་དགེ་བཤེས་གསུམ་རེ་དང་། སྐུའི་གསུང་སྒྱུར་གླིང་རི་བ་ཐུབ་བསྟན་སྦྱིན་པ། ལྷ་ཊ་མཐོ་སློབ་ཁང་གི་ངེས་སྟོན་པ་དགེ་བཤེས་ངག་དབང་བསམ་གཏན། ཏྲ་ས་དཔེ་མཛོད་ཁང་གི་དབུ་འཛིན་དགེ་བཤེས་ལྷག་རྡོར། ཨ་རི་ཨེ་མོ་རི་མཐོ་སློབ་ཁང་གི་སློབ་དཔོན་བློ་བཟང་བསྟན་འཛིན་དང་། དགེ་བཤེས་དགྲ་འདུལ་རྣམ་རྒྱལ་སོགས་ཕྱི་ཕྱོགས་སུ་བཞུགས་པའི་མཁས་དབང་ཁག་ཅིག་དང་། གུས་ཅག་རྩོམ་སྒྲིག་པ་བཅས་ནས་༧གོང་ས་༧སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོར་མཇལ་བཅར་ཞུས་ཐོག སྟག་ཚང་ར་བ་སྟོད་པའི་གྲྭ་ཚང་དུ་ཉིན་གསུམ་གྱི་རིང་ཚན་རིག་དང་ལྟ་གྲུབ་ཀུན་ལས་བཏུས་པ་ལས་གཞི་དངོས་པོའི་རྣམ་གཞག་གམ་ཚན་རིག་གི་སྐོར་གྱི་རགས་ཟིན་ཐ་མའི་བརྗོད་གཞི་ཁག་ལ་བགྲོ་གླེང་ཞིབ་རྒྱས་གནང་།

ཚན་རིག་དང་ལྟ་གྲུབ་ཀུན་ལས་བཏུས་པ་འདི་ཉིད་རྩོམ་སྒྲིག་བྱ་བའི་བརྒྱུད་རིམ་ཁྲིད་གླིང་རི་བ་མཁས་དབང་ཐུབ་བསྟན་སྦྱིན་པས་རྩ་བའི་སྒྲོམ་གཞིར་སྐབས་བསྟུན་གྱིས་བསྒྱུར་བཅོས་དང་། དཀར་ཆག་ལེགས་བསྒྲིགས་གནང་བ་༧གོང་ས་མཆོག་ལ་སྙན་བསྟར་ཞུས་པའི་ཕྱིར་ཕེབས་ལམ་སྟོན་བཀའ་སློབ་གཞིར་བཟུང་ཐོག་རྩོམ་སྒྲིག་ཞུས་པའི་སྔ་ཕྱིའི་རགས་ཟིན་རྣམས་མཁས་དབང་མང་དག་ཅིག་ལ་གཟིགས་ཞིབ་ཏུ

ཕུལ་ཏེ། བགྲོ་གླེང་སྤྱི་ཕྱིར་ཚོགས་པའི་དགོངས་ཚུལ་ཁག་ལ་ཞིབ་དཔྱད་ཐོག་རྩོམ་སྒྲིག་འགན་འཛིན་ཚོགས་ཆུང་གི་ཚོགས་གཙོ་རྣམ་གྲྭ་མཁན་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་དང་། དགེ་བཤེས་ཐུབ་བསྟན་དཔལ་བཟང་སོགས་ཚོགས་མི་རྣམས་དང་། རྩོམ་སྒྲིག་སློབ་སྟོན་པ་སྐུའི་གསུང་སྒྱུར་མཁས་དབང་ཐུབ་བསྟན་སྦྱིན་པ་ལའང་གོ་བསྒྱུར་ཡང་ཡང་ཞུས་ཏེ་ཞུན་ཐར་བཅད་ཅིང་། ལྷག་པར་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༣ ཕྱི་ཟླ་ ༥ ནང་སྐྱི་ནོར་༧གོང་ས་༧སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་དབུ་བཞུགས་ཐོག མཁས་དབང་ཟམ་གདོང་རིན་པོ་ཆེ་དང་། རྩོམ་སྒྲིག་འགན་འཛིན་ཚོགས་ཆུང་གི་ཚོགས་མི་རྣམ་པ། ཟུར་ཉན་ལ་ཕེབས་པའི་མཁས་དབང་ཁག གུས་ཅག་རྩོམ་སྒྲིག་པ་བཅས་བཞུགས་སྒར་རྒྱལ་བའི་ཕོ་བྲང་དུ་ལྷན་འཛོམས་ཐོག ནང་པའི་གཞུང་ནས་བྱུང་བའི་ཚན་རིག་གི་རྣམ་གཞག་སྐོར་གྱི་བརྗོད་དོན་ཁག་ཉིན་ལྔའི་རིང་ཞིབ་ཕྲ་སྙན་སྒྲོན་དང་འབྲེལ་བགྲོ་གླེང་དཔྱད་བསྡུར་གནང་བར་༧གོང་ས་༧སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་ཚན་རིག་གི་སྐོར་རྣམས། ༡ ཞེས་བྱ་ཡུལ་གྱི་རྣམ་གཞག་དང་། ༢ ཞེས་བྱེད་བློའི་རྣམ་གཞག ༣ བློ་ཡུལ་ལ་ཇི་ལྟར་འཇུག་པའི་ཚུལ། ༤ བློས་ཡུལ་འདུལ་བའི་ཐབས། ༥ ཡུལ་འདུལ་བ་པོའི་གང་ཟག་གི་རྣམ་གཞག་བཅས་དོན་ཚན་ཆེན་པོ་ལྔའི་ནང་དུ་བསྡུས་ནས་འཆད་པའི་རིམ་པ་དེ་ལྟར་བྱས་ན་དེང་དུས་ཀྱི་དོན་གཉེར་ཅན་རྣམས་ཀྱི་བློ་ལ་འཇུག་བདེ་བ་སོགས་དགེ་མཚན་དུ་མ་ཡོད་ཚུལ་གྱིས་མཚོན། དོན་ཚན་རེ་རེའི་ཐོག་ཞིབ་ཅིང་ཕྲ་བའི་རྩ་ཆེའི་ལམ་སྟོན་བཀའ་སློབ་ཕེབས་པའི་དགོངས་དོན་ལྟར་མཐའ་མཇུག་གི་བཟོ་བཅོས་གང་དགོས་ཀྱིས་གཏན་འབེབས་ཞུས་ཤིང་། ཀུན་ལས་བཏུས་པའི་དེབ་འདི་གཉིས་གཙོ་བོར་དེང་རབས་ཀྱི་གཞོན་སྐྱེས་དང་ཚན་རིག་པ་དང་ཉམས་ཞིབ་པ་

སོགས་ཀྱི་ཆེད་དུ་བསྒྲིགས་པ་ཞིག་ཡིན་པས་འཛམ་གླིང་སྐད་ཡིག་དུ་མའི་ཐོག་ཕབ་སྒྱུར་ཞུ་གཏན་འཁེལ་ཡོད།

ཡང་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༩ ཕྱི་ཟླ་ ༣ ཚེས་ ༡༨ ཉིན་ཆོས་སྒྲིག་འགན་འཛིན་ཚོགས་ཆུང་དང་། དེབ་འདི་དབྱིན་ཡིག་ཐོག་ཕབ་སྒྱུར་བ་གཉིས། གུས་ཅག་ཆོས་སྒྲིག་པ་བཅས་༧གོང་ས་༧རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་མཇལ་བཅར་སྐབས། རྒྱས་པ་འདི་ནི་བཀའ་བསྟན་གྱི་གཞུང་མང་པོ་བསྡུས་ཡོད་ཅིང་སྦྱུས་དག་པོ་དང་ཞིབ་ཚགས་པོ་བྱུང་ཡོད། ད་དུང་ལས་དང་པོ་བ་རྣམས་འཇུག་པ་བདེ་བའི་ཆེད་དུ་བཀའ་བསྟན་ལུང་ཁུངས་ཀྱི་སྦྱོར་བ་མེད་ཅིང་ད་ལྟའི་དེབ་འདིའི་ནང་ནས་སྙིང་པོ་བསྡུས་ཏེ་འབྲིང་བ་ཞིག་དང་བསྡུས་པ་ཞིག་སྟེ་རྒྱས་འབྲིང་བསྡུས་གསུམ་བྱུང་ན་ལེགས་ཞེས་༧བཀའ་ལུང་གསེར་གྱི་ཅོད་པན་སྤྱི་བོར་བཅིངས་པ་བཞིན། ལུང་ཁུངས་ཀྱི་སྦྱོར་བ་དོར་བའི་དེབ་བསྡུས་པ་ཞིག་ཀྱང་ཆོས་སྒྲིག་ཞུ་བཞིན་པ་ལགས།

ཚན་རིག་དང་ལྟ་གྲུབ་ཀུན་ལས་བཏུས་པའི་བརྗོད་བྱ་རྣམས་ཚན་རིག་གི་སྐོར་དང་ལྟ་གྲུབ་ཀྱི་སྐོར་གཉིས་སུ་བསྡུས་ཤིང་། གཞི་དངོས་པོའི་རྣམ་གཞག་གམ་ཚན་རིག་གི་སྐོར་ལ། རྫོད་བྱེད་སྐབས་བཅུ་གཉིས་དང་བརྗོད་བྱ་ ༡ ཤེས་བྱ་ཡུལ་གྱི་རྣམ་གཞག་དང་། ༢ ཡུལ་ཅན་བློའི་རྣམ་གཞག ༣ བློ་ཡུལ་ལ་ཇི་ལྟར་འཇུག་པའི་ཚུལ། ༤ བློས་ཡུལ་འཛལ་བའི་ཐབས། ༥ ཡུལ་འཛལ་བ་པོའི་གང་ཟག་བཅས་དོན་ཚན་ཆེ་ཁག་ལྔར་བསྡུས་ཡོད། དེ་ཡང་པོད་དང་པོའི་བརྗོད་བྱ་ནི། འགོ་བརྗོད་དུ་ནང་པ་སངས་རྒྱས་པའི་རིང་ལུགས་དང་དེང་རབས་ཚན་རིག་བར་གྱི་འབྲེལ་བའི་སྐོར་

དང་། གཞུང་དངོས་གཞིའི་སྐབས་དང་པོ་སྤྱི་བཤད་ལ། ནང་པའི་གཞུང་ནས་གཞི་དངོས་པོའི་རྣམ་གཞག་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་སྤྱི་སྒྲོམ་མི་འདྲ་བར་གསུངས་པའི་ཚུལ་དང་། དངོས་པོའི་རྣམ་གཞག་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་ཐབས་དང་དཔྱོད་པའི་སྒོ། རིགས་ལམ་སྦྱོང་བའི་ཐབས། སྐབས་གཉིས་པ་ནས་དྲུག་པའི་བར་རྣམས་སུ་གཟུགས་ཅན་གྱི་ངོ་བོ་དང་ཕྱི་ནང་གི་གཟུགས། འབྱུང་བ་དང་འབྱུང་གྱུར་གྱི་ཁྱད་པར། ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་གཟུགས། ལྡན་པ་མ་ཡིན་པའི་འདུ་བྱེད་ཀྱི་ཆོས། རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་གཞག འདུས་མ་བྱས་ཀྱི་ཆོས། མཚན་མཚོན་གཞི་གསུམ། གཅིག་དང་ཐ་དད་ཀྱི་རྣམ་གཞག སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག རྗེས་ཆོས་དང་ལྡོག་ཆོས། འགལ་བ་དང་འབྲེལ་བ། དགག་པ་དང་སྒྲུབ་པ། གཞལ་བྱའི་གནས་གསུམ། དུས་ཀྱི་ངོ་བོ་དང་དུས་གསུམ་འཇོག་པའི་ཚུལ། དུས་ཀྱི་ཐུང་མཐའ་ལས་བརྩམས་པའི་དཔྱད་པ། མི་རྟག་པ་ཕྲ་མོ་འཇོག་ཚུལ། གཟུགས་ཅན་ཆོས་བྱེད་ཀྱི་རྡུལ་ཕྲ་མོའི་རྣམ་གཞག མངོན་པའི་གཞུང་ནས་གསུངས་པའི་སྣོད་བཅུད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་འབྱུང་འཇིག་གི་སྐོར། དུས་འཁོར་ནས་གསུངས་པའི་མཁའ་རྡུལ་དང་གོ་ལའི་འཁོར་བགྲོད། ཨཱརྱ་བྷ་ཊའི་རྩིས་གཞུང་ཨཱརྱ་བྷ་ཊི་ཡམ་ལས་བཤད་པའི་གོ་ལའི་འཁོར་བགྲོད། འཇལ་བྱེད་ཀྱི་ཚད་དང་གྲངས་ཀྱི་རྣམ་གཞག མདོ་སྡེ་དང་དུས་འཁོར་སྨན་གཞུང་བཅས་ནས་མངལ་དུ་ལུས་ཀྱི་ཆགས་རིམ་གསུངས་པའི་ཚུལ། སྔགས་ཀྱི་གཞུང་ནས་གསུངས་པའི་རྩ་རླུང་ཐིག་ལེའི་རྣམ་གཞག ཞར་བྱུང་སྨན་གཞུང་ནས་བྱུང་བའི་རྩ་རླུང་དང་གླད་པའི་རྣམ་གཞག ལུས་སེམས་ཀྱི་འབྲེལ་བའི་སྐོར་སོགས་ཞེས་བྱ་ཡུལ་གྱི་རྣམ་གཞག ཞིབ་རྒྱས་སུ་བཀོད་ཡོད།

 པོད་གཉིས་པའི་བརྗོད་བྱ་ནི། གཙོ་བོ་ཡུལ་ཅན་ཤེས་པའི་སྐོར་ཡིན་ཞིང་། དེ་ལའང་ནང་གསེས་ཡུལ་ཅན་བློའི་ངོ་བོ་དང་དབྱེ་ཚུལ། དབང་ཤེས་དང་ཡིད་ཤེས་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར། དབང་ཤེས་ཀྱི་རྐྱེན་གསུམ། རྟོག་པ་དང་རྟོག་མེད་ཀྱི་བློ་དང་། ཚད་མ་དང་ཚད་མིན། འཁྲུལ་པ་དང་མ་འཁྲུལ་བའི་ཤེས་པ་བཅས་ཀྱི་ཁྱད་པར། སེམས་དང་སེམས་བྱུང་གི་ཁྱད་པར། མངོན་པ་གོང་འོག གཞི་བསྡུ་བ། མདོ་དྲན་པ་ཉེར་བཞག གནས་བརྟན་སྡེ་པའི་གཞུང་སོགས་ནས་བཤད་པའི་སེམས་བྱུང་གི་རྣམ་གཞག སེམས་བྱུང་རྣམས་ཀྱི་རྫས་བཏགས་ཀྱི་ཁྱད་པར། སེམས་བྱུང་གི་གྲངས་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་བསྡོམས་པ། ཐེག་པ་ཐུན་མོང་བའི་གཞུང་ལས་བཤད་པའི་སེམས་ཕྲ་རགས་དང་། སྔགས་བླ་མེད་ཀྱི་གཞུང་ནས་བྱུང་བའི་སེམས་ཕྲ་རགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག བློ་ཡུལ་ལ་འཇུག་པའི་ཚུལ་ལས་སྣང་ཡུལ་དང་འཇུག་ཡུལ་སོགས་བློའི་ཡུལ་གྱི་རྣམ་གཞག དབང་ཤེས་རྣམ་པ་དང་བཅས་མ་བཅས་ཀྱི་སྐོར། རྣམ་པ་འཆར་ཚུལ་ལ་གཟུང་འཛིན་གྲངས་མཉམ་པ་སོགས་ཀྱི་རྩོད་ཚུལ། སེལ་འཇུག་དང་སྒྲུབ་འཇུག་གི་རྣམ་གཞག ཡུལ་ལ་འཇུག་ཚུལ་གྱི་རིམ་པ་དང་སྦྱར་ནས་བློ་རིག་བདུན་གྱི་རྣམ་གཞག བློས་ཡུལ་འཇལ་བའི་ཐབས་སུ་རིགས་པ་བཞི་དང་། མཐའ་གཅིག་ཏུ་འཛིན་པའི་ལོག་རྟོག་སེལ་བའི་ཐབས་ཐལ་འགྱུར་གྱི་རྣམ་གཞག མཐའ་གཉིས་སུ་དོགས་པའི་ཐེ་ཚོམ་སེལ་བའི་ཐབས་སྒྲུབ་ངག་གི་རྣམ་གཞག སྒྲུབ་ངག་གི་ཤུགས་བསྟན་བསྒྲུབ་བྱ་དང་དངོས་བསྟན་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག ཐོས་བསམ་སྒོམ་གསུམ་གྱི་ཤེས་རབ་ཀྱི་འགྲོས། ཐོས་བསམ་སོགས་ཀྱི་སྐབས་ཀུན་ཏུ་དྲན་པ་དང་ཤེས་བཞིན་བསྟེན་པ་གལ་ཆེ་ཚུལ། ཞི་ལྷག་གཉིས་སོགས་དམྱད་འཛོག་གི་སྒོམ་

གྱི་སྒོ་ནས་བློ་སྦྱོང་བའི་ཐབས། ཡུལ་འཛུལ་བ་པོའི་གང་ཟག་གི་རྣམ་གཞག་སོགས་བཀོད་ཡོད་ལ། དེ་དག་ཀྱང་རྒྱལ་བའི་བཀའ་དང་འཕགས་ཡུལ་གྱི་པཎ་གྲུབ་རྣམས་ཀྱི་གཞུང་ཁུངས་མ་དང་གཏུགས་ཏེ་བཀའ་བསྟན་གྱི་གཞུང་ཚན་མི་འདྲ་བ་བརྒྱ་དང་བརྒྱད་ཅུ་ལྷག་ནས་སྐབས་དོན་དང་འབྲེལ་བའི་ལུང་ཁུངས་དགུ་བརྒྱ་བདུན་ཅུ་ལྷག་བཏུས་ཡོད།

སྤྱིར་བཀའི་དགོངས་པ་འགྲེལ་བའི་འཕགས་ཡུལ་གྱི་མཁས་པའི་གཞུང་ལ་འང་མཐའ་གཅིག་ཏུ་ཚད་ལྡན་ཡིན་པའི་ངེས་པ་མི་སྣང་ནའང་། འདིར་ནི་རྒྱ་བོད་ཀྱི་མཁས་པ་ཕལ་མོ་ཆེས་ཚད་ལྡན་གྱི་ཁུངས་སུ་མཛད་པའི་ན་ལེནྡྲའི་པཎ་གྲུབ་བཅུ་བདུན་གྱིས་མཚོན་ཡོངས་སུ་གྲགས་པའི་སློབ་དཔོན་ཆེན་པོ་དག་གི་གཞུང་ཆེན་རྣམས་ལ་ཁུངས་བཙོལ་ཏེ། དེ་དག་གི་དཀའ་གནས་རྣམས་ལ་འཕགས་ཡུལ་གྱི་མཁས་པའི་འགྲེལ་པ་འགྲེལ་བཤད་རྣམས་དང་བོད་ཀྱི་མཁས་པའི་གཞུང་ཆེན་ཁག་གི་བཤད་པ་ལ་བརྟེན་ནས་བདར་ཤ་བཅད་ཐོག དགག་གཞག་དང་ཚིག་སྦྱོར་གྱི་སྦྱོར་བ་བསྒྲུངས་ཏེ། སྐབས་བབ་ཀྱི་བརྗོད་དོན་ཁག་བདེ་བླག་ཏུ་རྟོགས་ཆེད་གཞུང་ཚན་པ་སོ་སོའི་ཐད་དང་བརྗོད་དོན་ཆེ་ཁག་གི་དབུར་མཚམས་སྦྱོར་དང་ངོ་སྤྲོད་ཀྱི་བཤད་པ་སོགས་ཀྱང་བཀོད་དེ་གོ་བདེར་བཀྲལ་ཡོད་ཅིང་། ༄གོང་ས་མཆོག་གི་གསུང་ཆོས་ཁག་ལས་ཀྱང་གང་འཚམས་རེའི་སྙིང་པོ་བསྡུས་ཏེ་སྐབས་སྐབས་ཀྱི་བརྗོད་དོན་ཁག་གི་ངོ་སྤྲོད་ཀྱི་བཤད་པར་བསྟན་ཡོད། འདིར་བཀོད་པའི་འཕགས་ཡུལ་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱི་གཞུང་ཚིག་དུ་མར་ཕྱོགས་སྒྲ་ནང་པའི་གྲུབ་མཐའ་འོག

མ་རྣམས་ཀྱི་འདོད་ཚུལ་ཁག་དང་། མུ་སྟེགས་ཀྱི་མཁས་པའི་འདོད་ཚུལ་ཁག་ལ་དགག་གཞག་སྐབས་དུ་མར་འབྱུང་ལ། མུ་སྟེགས་པའི་འདོད་ཚུལ་དེ་དག་ཕལ་ཆེ་བ་སྐབས་དེའི་མུ་སྟེགས་ཀྱི་གྲུབ་མཐའ་སྨྲ་བའི་མཁས་པ་དག་གི་འདོད་ཚུལ་ཡིན་པ་ལས། དུས་ཕྱིས་ཀྱི་མུ་སྟེགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་དེ་ཁོ་ན་ལྟར་འདོད་པའི་ངེས་པ་མི་སྣང་།

༡ གཞུང་ཁུངས་འདྲེན་སྐབས་རེ་ཟུང་མ་གཏོགས་ཕལ་ཆེ་བ་སྡེ་དགེའི་བཀའ་བསྟན་དཔར་མ་གཞིར་བཟུང་ཞུས་ཡོད་པས། འདིར་རྩོམ་སྒྲིག་པས་མཆན་དུ་བཀོད་པའི་པོད་ཀྱི་ཨང་གྲངས་དང་ཤོག་གྲངས་སོགས་ནི་སྡེ་དགེའི་བཀའ་བསྟན་དཔར་མ་གཞིར་བཟུང་ཡིན། སྐབས་འགར་ལུང་ཚིག་རྣམས་ལས་ཡིག་ནོར་ལྟ་བུར་འདུག་པ་རྣམས་སྣར་ཐང་དང་པེ་ཅིན་དཔར་མའི་བཀའ་བསྟན་གཉིས་དང་། ཞོལ་བཀའ་འགྱུར་བཅས་ལ་ཕན་ཚུན་ཞིབ་བསྡུར་གྱིས་བཟོ་བཅོས་ཞུས་ཡོད།

༢ གཞུང་དོན་གཞིའི་ནང་དུ་ལུང་དྲངས་པ་ཁག་གི་ཚིག་མཚམས་གསལ་པོར་ངེས་ཆེད། ལུང་ཚིག་ཚིགས་བཅད་རྣམས་ཤོག་ངོས་ཀྱི་དབུས་སུ་བཀོད་ཅིང་། ཚིག་ལྷུག་ཡིག་ཕྲེང་ལྔ་ཡན་ལོངས་པ་རྣམས་ལ་ཤོག་ངོས་ཀྱི་གཡོན་དུ་ཆེག་བར་གཉིས་རེའི་ས་མལ་སྟོང་ཆར་བཞག་ཡོད་ལ། ལུང་ཚིག་ཡིག་ཕྲེང་ལྔར་མ་ལོངས་པ་རྣམས་དེང་དུས་ཀྱི་ལུགས་དང་མཐུན་པར་ལུང་འདྲེན་གྱི་རྟགས་ □………” འདིའི་ནང་དུ་བཅུག་ཡོད།

༣ ལུང་ཁུངས་རྣམས་འཚོལ་བདེའི་སླད་ལུང་ཚིག་གི་མཇུག་ཏུ་མཆན་རྟགས་ཨང་གྲངས་བཀོད་དེ། གཤམ་མཆན་དུ་དང་པོར་བཀའ་འགྱུར་གང་ཡིན་ལ།

བཀའ། བསྟན་འགྱུར་གང་ཡིན་ལ། བསྟན། ཞེས་དང་། དེ་རྗེས་དབུ་མ་དང་སེམས་ཙམ་སོགས་ཚན་པ་གང་གི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པ་དང་། དེ་རྗེས་གླེགས་བམ་གྱི་ཀ་རྟགས་གང་ཡིན་དང་། དེ་རྗེས་ལེའུའམ་རབ་བྱེད་སོགས་ཡོད་པའི་རིགས་ཡིན་ཚེ་ལེའུ་སོགས་ཀྱི་གྲངས་དང་། དེ་མེད་པར་བམ་གྲངས་ཡོད་ཚེ་དེ་ཉིད་དང་། དེ་རྗེས་ཚིགས་བཅད་ཡིན་ཚེ་ཤློ་ཀའི་གྲངས་དང་། དེ་རྗེས་ཤོག་གྲངས་དང་། དེ་རྗེས་མདུན་གཟིགས་ལ་ན་ཡིག་དང་། རྒྱབ་གཟིགས་ལ་བ་ཡིག་བཅས་རིམ་བཞིན་བཀོད་ཡོད། ལུང་ཚིག་སྔ་ཕྱི་གཉིས་གཞུང་གཅིག་པ་ཡིན་ཚེ། ཚིག་ཚོགས་སྐྱུར་ཆེད་གོང་མཚུངས། ཞེས་བཀོད་ཡོད།

༤ དེང་དཔེ་མཛོད་ཁང་མང་པོ་ཞིག་ལ་བསྟན་འགྱུར་དཔེ་བསྡུར་མ་བཞུགས་སྐབས། ཀློག་པ་པོ་རྣམས་ཀྱིས་འདིར་ཁུངས་སུ་དྲངས་པའི་རྒྱ་གཞུང་རྣམས་འཚོལ་བདེའི་སླད། བསྟན་འགྱུར་དཔེ་བསྡུར་མའི་དེབ་ཨང་དང་ཤོག་གྲངས་བཅས་ཀྱང་བཀོད་ཡོད།

༥ དེབ་ཀྱི་མཇུག་ཏུ་དཀྱུས་གཅིག་ལ་ལུང་འདྲེན་ཕྱག་དཔེའི་མཚན་གཞུང་དང་དེ་དག་མཛད་པ་པོའི་མཚན་དང་བཅས་པ་བཀོད་ཅིང་། སློབ་དཔོན་སོ་སོའི་མཚན་གྱི་རྗེས་སུ་ནམ་བྱོན་གྱི་དུས་རབས་གུག་རྟགས་ ( ) འདིའི་ནང་བཙུག་ཡོད་ལ། བཀའ་བསྟན་ནང་མི་བཞུགས་ཀྱང་འདིར་ཁུངས་སུ་དྲངས་པ་གཞན་རྣམས་གཞུང་གཞན་ཞེས་མཛད་པ་པོའི་མཚན་དང་བཅས་པ་བཀོད་ཡོད།

མཐའ་དོན་དུ། རང་ཅག་བོད་ཀྱི་ཆེས་མཐོའི་རིག་གཞུང་གི་ཉིང་བཅུད་དུ་གྱུར་པ་འཕགས་ཡུལ་གྱི་ནང་པའི་གཞུང་བཀའ་འགྱུར་དང་བསྟན་འགྱུར་ལས་བྱུང་བའི་ཚན་རིག་དང་ལྟ་གྲུབ་ཀུན་ལས་བཏུས་པ་འདི་ཉིད་ནི། སྐྱེ་ནོར་༸གོང་ས་༸སྐྱབས་མགོན་༸རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་སྐུ་ཕྲེང་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་མཆོག་གི་ཐུགས་རྒྱུད་རིང་པོའི་རླབས་ཆེན་དགོངས་གཞི་དང་དུས་ཀྱི་དགོས་མཁོ་དང་འཚམ་པའི་ལམ་སྟོན་དང་། ལྷག་པར་ཡང་༸མགོན་པོ་མཆོག་ནས་ཀུན་ལས་བཏུས་པའི་པོད་གཉིས་ཀྱི་ཟིན་བྲིས་ཆ་ཚང་སྙན་སྒྲོན་ཞུ་བའི་སྐལ་བཟང་སྐལ་ཐོག་འདིའི་བརྗོད་བྱ་དང་རྗོད་བྱེད་གང་ཅིའི་ཐད་བཀའ་སློབ་ལམ་སྟོན་གནད་སྨིན་གནང་ཞིང་། དེབ་འདི་ཉིད་ཀྱི་སྔོན་གླེང་དུ་མགོན་པོ་གང་གིས་འདི་ཉིད་རྩོམ་སྒྲིག་དགོས་པའི་ཐོག་མའི་ལམ་སྟོན་གནང་བའི་དགོངས་བཞེས་གང་ཡིན་དང་། ཐོག་མར་ཚན་རིག་དང་ཕྲད་ཚུལ། ནང་པའི་གཞུང་གི་བརྗོད་བྱ་ལ་སྡེ་ཚན་གསུམ་དུ་འབྱེད་ཚུལ། བཀའ་བསྡུ་རིམ་པ་གསུམ་ཇི་ལྟར་མཛད་པའི་སྐོར། བཀའ་བསྟན་བོད་སྐད་དུ་བསྒྱུར་ཚུལ། དེབ་འདི་ཉིད་རྩོམ་སྒྲིག་གི་སྐོར་སོགས་དགོངས་ཚུལ་དང་ཐུགས་རེ་ལྷུག་པོར་སྟོན་པའི་ཆེད་རྩོམ་བརྩེ་བས་བཀའ་དྲིན་སྐྱོལ་བར་མ་ཟད། ཐོག་མའི་དབུ་འབྱེད་ཀྱང་ལ་དྭགས་སུ་དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་དབང་ཆེན་གནང་སྐབས་མགོན་པོ་གང་ཉིད་ཀྱི་སྐུའི་འཁྲུངས་སྐར་གྱི་དུས་ཆེན་ཁྱད་པར་ཅན་ཉིན་བཀའ་དྲིན་བསྐྱང་རྒྱུའི་ཞལ་བཞེས་ཟབ་མོ་གནང་བས་མཆོད་ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་དུ་བླ་ན་མེད་པའི་ཐུགས་ཁུར་ཁྲ་ཆེར་གནང་བའི་འོག་རྩོམ་སྒྲིག་ཞུས་པ་ཞིག་ཡིན་ལ། འདི་ལས་༸མགོན་པོ་མཆོག་ནས་ཀུན་བཏུས་རྩོམ་སྒྲིག་གི་རྩ་ཆེའི་ལས་གཞི་འདི་ཉིད་བསྟན་འགྲོའི་བྱ་བ་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེན་ཞིག་ཏུ་དགོངས་པའང་ཤེས་ནུས།

ཀུན་བཏུས་ཀྱི་པོད་དང་པོ་གཉིས་རྩོམ་སྒྲིག་གི་ལས་དོན་འདིའི་ཐོག སྐུ་བཅར་རྣམ་རྒྱལ་གྲྭ་ཚང་པན་བདེ་ལེགས་བཤད་གླིང་གི་མཁན་པོ་སེར་བྱེས་ཁྲིམས་ཐོག་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་ནས་རྩོམ་སྒྲིག་གི་ལས་རིམ་ཡོངས་རྫོགས་ལ་གཟིགས་རྟོག་དང་། རྩོམ་འབྲིའི་བྱ་བ་མཇུག་མ་བསྒྲིལ་བར་བགྲོ་གླེང་སྤྱི་ཕྱི་ཚང་མའི་གཙོ་སྐྱོང་དང་མཐུན་འགྱུར། རྩོམ་སྒྲིག་པ་རྣམས་ཀྱི་མཐུན་རྐྱེན་གྱིས་མཚོན་གང་ཅིའི་འགྲོ་གྲོན་གནང་བ་སོགས་ཐུགས་ཁུར་རྒྱ་ཆེ་གནང་ཞིང་། གདན་ས་ཆེན་པོ་གསུམ་གྱི་མཁས་དབང་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་དུ་མས་རྩོམ་གཞིའི་ལུང་ཁུངས་ས་བོན་འཚོལ་སྡུད་དང་། སྐབས་དུ་མར་བགྲོ་གླེང་དཔྱད་བསྡུར་གནང་བ་དང་། མཁས་དབང་ཟམ་གདོང་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་ནས་ན་ལེནྡྲའི་སྐད་རྩིས་རིག་པའི་མཁས་པ་ཨཙྱུ་ཧྣ་ཏའི་གཞུང་གི་ཁུངས་རྣམས་འཚོལ་སྒྲུབ་ལམ་སྟོན་གནང་བ། སྐུའི་གསུང་སྒྱུར་གླང་རི་བ་མཁས་དབང་ཐུབ་བསྟན་སྦྱིན་པ་མཆོག་གིས་པོད་འདི་དག་གི་དབུར་སངས་རྒྱས་པའི་རིང་ལུགས་དང་དེང་རབས་ཚན་རིག་བར་གྱི་འབྲེལ་བའི་སྐོར་ཞིབ་རྒྱས་རྩོམ་འབྲི་གནང་བ་དང་འབྲེལ་དེང་རབས་ཀྱི་ལུགས་དང་བསྟུན་ཏེ། སྒྲོམ་གཞི་བསྐྱར་བཅོས་ཀྱིས་དཀར་ཆག་ལེགས་བསྒྲིགས་དང་། སྐབས་སོ་སོའི་དབུ་དང་དེ་བཞིན་དུ་བརྗོད་དོན་ཆེ་ཁག་ཁག་ཅིག་གི་དབུར་མཚམས་སྦྱོར་དང་ངོ་སྤྲོད་ཀྱི་བཤད་པ། ཚིག་དོན་ཁག་ལ་སྐབས་བསྟུན་སྟོན་འཕྲི་དང་བསྒྱུར་བཅོས། མཐའ་མའི་ཟིན་བྲིས་ལ་ཞུ་དག་དང་དེང་རབས་ཀྱི་སློལ་དང་བསྟུན་པའི་པར་གཞི་བསྒྲིགས་པ་སོགས་རོགས་དན་རྒྱ་ཆེར་གནང་བ་དང་། རྩོམ་སྒྲིག་འགན་འཛིན་ཚོགས་ཆུང་གི་ཚོགས་མི་སེར་སྨད་དགེ་བཤེས་ཡང་སྙིང་རིན་པོ་ཆེ་དང་། ལྷག་པར་བློ་གླིང་དགེ་བཤེས་

ཐུབ་བསྟན་དཔལ་བཟང་སོགས་ནས་ཞུ་དག་དང་སྐབས་བསྟུན་སྔོན་འཕྲི་གང་དགོས་ཀྱི་དགོངས་འཆར་ལྷུག་པོར་གནང་བ་དང་། རྣམ་གྲྭ་དགེ་སློང་ཐུབ་བསྟན་ཡར་འཕེལ་ནས་༸གོང་ས་མཆོག་གི་གསུང་རྩོམ་ཁག་མཁོ་སྒྲུབ་དང་། བགྲོ་གླེང་སྡེ་ཕྱིའི་རགས་ཟིན་དེབ་གཟུགས་དང་མཐའ་མའི་དེབ་གཟུགས་བཀོད་སྒྲིག་གིས་མཚོན་རོགས་འདེགས་མི་དམན་པ་གནང་བ། ལཱ་ཧ་མཐོ་སློབ་གསོ་བ་རིག་པའི་སློབ་དཔོན་རག་རྡོ་བློ་བཟང་བསྟན་འཛིན་ནས་སྨན་གྱི་རྒྱུད་བཞི་དང་སྨན་དཔྱད་ཟླ་བའི་རྒྱལ་པོར་བྱུང་བའི་ཀླད་པའི་རྣམ་གཞག་གི་ས་བོན་བྲིས་གནང་བ་དང་དབུས་སྨན་རྩིས་ཁང་ནས་དེར་ཞུ་དག་གནང་བ། རྒྱལ་ལྷ་དཀར་པོ་བློ་བཟང་ཚེས་དར་ནས་གློག་པ་པོ་རྣམས་ཀྱིས་གཞུང་འཚོལ་བདེའི་སླད་བསྟན་འགྱུར་དཔེ་བསྡུར་མའི་ཤོག་གྲངས་བཀོད་པ། ཟ་ས་བོད་ཀྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་དང་། དགའ་ལྡན་ཕོ་བྲང་གི་དཔེ་མཛོད། སྐུ་བཅར་རྣམ་རྒྱལ་གྲྭ་ཚང་ཕན་བདེ་ལེགས་བཤད་གླིང་གི་དཔེ་མཛོད་ཁང་། ས་རཱ་མཐོ་སློབ་ཀྱི་དཔེ་མཛོད་བཅས་ནས་ཕྱག་དཔེ་གང་དགོས་སྐབས་འཕྲལ་གཡར་པོ་གནང་བ།

ཁྱད་པར་དུ་དགའ་ལྡན་ཕོ་བྲང་ཡིག་ཚང་ནས་འཛམ་གླིང་སྐད་ཡིག་གཞན་གྱི་ཐོག་ཕབ་སྒྱུར་དང་པར་སྐྲུན་ཞུ་རྒྱུས་མཚོན་གང་ཅིར་ཐུགས་འགན་བཞེས་པ་དང་། སྐུ་བཅར་རྣམ་རྒྱལ་གྲྭ་ཚང་ནས་ཆོས་སྒྲིག་ལས་ཁུངས་དང་གུས་ཅག་ཆོས་སྒྲིག་པ་རྣམས་ཀྱི་སྡོད་ཤག་གོ་སྒྲིག་དང་འཚོ་བའི་མཐུན་རྐྱེན་གནང་བ་བཅས་འབྲེལ་ཡོད་རྣམ་པའི་ཕྱར་བྱ་མཉམ་འདེགས་ཀྱི་ཐུགས་ཁུར་ཚད་མེད་ཐོབ་པའི་བཀའ་དྲིན་དང་། གུས་པ་ཆོས་སྒྲིག་པ་རྣམས་ནས་ལོ་ངོ་གསུམ་གྱི་རིང་ངལ་བ་ལྷུར་ལེན་བྱས་པའི་འབྲས་བུར། ད་ལམ་ཚན་རིག་དང་ལྟ་གྲུབ་ཀུན་ལས་བཏུས་པའི་པོད་དང་པོ་གཉིས་ལེགས་པར་

གྲུབ་པ་ཡིན་ལ། གྲུས་ཚོའི་བློ་གྲོས་ཀྱི་བུ་གར་མ་ཤོང་བའི་ཚད་ལྷག་ནོར་འཁྲུལ་ཇི་སྙེད་ཡོད་སྲིད་པར་བརྟེན་མཁས་དབང་རྣམ་པས་ཞིབ་གཟིགས་ཀྱིས་ད་དུང་སྐྱུས་ཀ་ཇེ་ལེགས་ཇེ་མཐོར་གཏོང་རྒྱུར་དགོངས་འཆར་ལྷུག་སྩོལ་ཡོང་བའི་རེ་བ་ཞུ་ཞིང་། ཐུན་མོང་བའི་རྣམ་དཀར་གྱི་བྱ་བ་འདི་ལ་བརྟེན་ནས་༸གོང་ས་༸སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོའི་ཐབས་ཆེན་ཐུགས་ཀྱི་བཞེད་དགོངས་ཆ་ཙམ་སྐོང་ཐུབ་པ་དང་། འཛམ་གླིང་ཁྱོན་གྱི་ཕྱོགས་དང་རིས་སུ་མ་མཆིས་པའི་དོན་གཉེར་ཅན་དག་གི་བློ་གྲོས་ཀྱི་གན་མཛོད་བྱམས་བརྩེའི་སྙིང་པོ་ཅན་གྱི་གཞི་འོད་འབར་བའི་ཤེས་རིག་གི་ནོར་བུས་རབ་ཏུ་ཕྱུག་ཅིང་། འཇིག་རྟེན་ཡངས་པའི་ཁྱོན་འདི་འཆི་མེད་ཞི་བདེའི་འོད་སྣང་གིས་ཁྱབ་པའི་སྨོན་འདུན་བཅས། གྲུས་པ་རྩོམ་སྒྲིག་པ་དགའ་ལྡན་ཤར་རྩེ་དགེ་བཤེས་བྱང་ཆུབ་སངས་རྒྱས་དང་། འབྲས་སྤུངས་བློ་གསལ་གླིང་དགེ་བཤེས་ངག་དབང་སངས་རྒྱས། དགའ་ལྡན་བྱང་རྩེ་དགེ་བཤེས་དཔྱི་ས་དྲུང་ཆེན་སྤྲུལ་སྐུ། འབྲས་སྤུངས་སྒོ་མང་དགེ་བཤེས་བློ་བཟང་མཁས་མཆོག་བཅས་སྤྱི་མཐྲིན་ནས་བོད་རབ་བྱུང་ ༡༧ ཤིང་རྟ་ལོའི་ས་ག་ཟླ་བའི་ཉ། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༨ ཟླ་ ༦ ཚེས་ ༡༣ ལ།

༄༅། །འཕགས་ཡུལ་གྱི་ནང་པའི་གཞུང་ལས་བྱུང་བའི་

ཚན་རིག་དང་ལྟ་གྲུབ་ཀུན་བཏུས།

པོད་གཉིས་པ།

གཞི་དངོས་པོའི་རྣམ་གཞག་གམ་ཚན་རིག

སྨད་ཆ།

སྐབས་བདུན་པ། ཡུལ་ཅན་བློའི་རྣམ་གཞག་བཤད་པ།

༡ ཡུལ་ཅན་བློའི་ངོ་བོ་སྤྱིར་བཤད་པ།

དེ་ལྟར་གོང་དུ་ཤེས་བྱ་ཡུལ་སྤྱི་དང་། ཁྱད་པར་གཟུགས་ཅན་གྱི་རྣམ་གཞག་དང་། སྣོད་བཅུད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་ཆགས་འཇིག་གི་རིམ་པ་སོགས་བཤད་ཟིན་ནས། ད་ནི་ཡུལ་ཅན་བློའི་རྣམ་གཞག་བཤད་པ་ལ། སྤྱིར་ཡུལ་ཅན་བློའམ་ཤེས་པ་ཞེས་པ་ནི། དཔེར་ན། ཚོར་བ་བདེ་བ་དང་སྡུག་བསྔལ། སེམས་ཀྱི་དགའ་སྣང་དང་སྐྱོ་སྣང་། དེ་བཞིན་དུ་ཉེན་ཁ་ལ་སྐྲག་པའི་འཇིགས་སྣང་དང་། གནོད་བྱེད་ལ་སྡང་བའི་ཁོང་ཁྲོ། གཉེན་ཉེ་དུ་ལ་འཁྲེང་བའི་ཆགས་སེམས། སེམས་ཅན་སྡུག་བསྔལ་བ་ལ་དམིགས་པའི་སྙིང་རྗེ་སོགས་མྱོང་ཚོར་གྱི་རིགས་དང་། དེ་བཞིན་དུ་མདུན་གྱི་མེ་ཏོག་མཛེས་པོ་སྣ་ཚོགས་ཀྱིས་གང་བའི་བུམ་པ་མཐོང་བའི་མིག་ཤེས་དང་། གཞས་དང་རོལ་མོའི་སྒྲ་སྙན་པོ་སོགས་ཐོས་པའི་རྣ་བའི་ཤེས་པ་ལྟ་བུའི་དབང་པོའི་ཤེས་པ་དང་། ངས་འདི་བསམས་བྱུང་། འདི་དྲན་བྱུང་ཞེས་པ་ལྟ་བུའི་སྔར་གྱི་མྱོང་བ་དྲན་པའི་བློ་དང་། དེ་ཡིན་ན་དེའང་ཡིན་དགོས་སྙམ་དུ་རྒྱུ་མཚན་བསམ་པའི་བློ་སོགས་ནང་གི་མྱོང་བའི་ཆོས་རྣམས་ཡོད་པས། ཤེས་པའི་ངོ་བོ་གཟུགས་ཅན་དང་གཟུགས་ཅན་མིན་པའི་ཕྱོགས་གང་བཟུང་རུང་། སྤྱིར་ཤེས་པ་ཞེས་པ་ཞིག་ཡོད་པ་ནི་མྱོང་བས་གྲུབ་པས་ངེས་པར་རིགས་པས་བསྒྲུབ་དགོས་པའི་གནས་ཤིག་མིན། དེ་ལྟ་ནའང་བློ་ཕྲ་མོའི་རིགས་མང་པོ་ཞིག་རིགས་པས་སྒྲུབ་དགོས་པའང་ཡོད་དོ།།

དེ་ལྟར་ཤེས་པ་ལ་རིགས་མི་འདྲ་བ་མང་དུ་ཡོད་ཅིང་། དེ་དག་རྒྱུ་རྐྱེན་མང་པོ་ལ་བརྟེན་ནས་འབྱུང་བ་དང་བློ་མང་པོ་ཞིག་དང་འབྲེལ་ནས་ཡོད་པར་ཤེས་དགོས།

ནང་པ་སངས་རྒྱས་པ་རྣམས་ཀྱིས་བློ་དང་ཤེས་པ་དོན་གཅིག་ཏུ་འདོད་ཅིང་། གོང་དུ་བཤད་པ་ལྟར་གྱི་བློའི་རིགས་ཤིན་ཏུ་ཐ་དད་པ་སྤྱོད་ཚོར་གྱི་གྲས་དང་། དབང་པོའི་ཤེས་པ། ཡིད་ཤེས་རྟོག་པ་ལྟ་བུ་རྣམས་བློའམ་ཤེས་པ་ཞེས་རིགས་གཅིག་ཏུ་བསྡུས་ཏེ། ཡུལ་དང་ཡུལ་ཅན་གཉིས་སུ་ཕྱེ་བའི་ཡུལ་ཅན་གྱི་ཕྱོགས་སུ་གཏོགས་པར་བཞེད། འོ་ན་ཤེས་པ་དང་གཟུགས་ཅན་གྱི་ཆོས་གཉིས་བར་གྱི་འབྱེད་ཆོས་གང་ཡིན་ཞེ་ན། སྐྱིར་སྐྱེས་བུའི་མངོན་པར་འདོད་པའི་དོན་འགྲུབ་པ་ལ་སེམས་གཙོ་བོར་གྱུར་པ་དང་། སེམས་དེ་གཟུགས་ཅན་གྱི་ཆོས་རྣམས་དང་མི་འདྲ་བར་ངོས་གཟུང་དཀའ་བ་དང་། དྲན་ཤེས་བག་ཡོད་སོགས་བསྐྱེན་ཏེ་བློ་སྦྱངས་ན་གནས་སྐབས་དང་མཐར་ཐུག་གི་བདེ་བ་རྣམས་འཐོབ་པར་འགྱུར་བས། སངས་རྒྱས་པ་རྣམས་ཀྱི་ལུགས་ལ་ནི། ཚེས་སྔ་མོ་ནས་སེམས་ཀྱི་སྐོར་ལ་རྟོག་དཔྱོད་ཤིན་ཏུ་ཞིབ་མོ་བྱེད་པའི་སྲོལ་དར་ཡོད་ལ། ནང་པའི་གཞུང་རྣམས་སུ་སེམས་ཁམས་རིག་པའི་སྐོར་ལ་བཤད་པ་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པ་འོང་བའི་གནད་ཀྱང་དེ་དག་ཡིན། དེ་ཡང་སྟོན་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཆོས་ཀྱི་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་ལས།

སྡིག་པ་ཅི་ཡང་མི་བྱ་ཞིང་། །དགེ་བ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པར་སྤྱོད། །
རང་གི་སེམས་ནི་ཡོངས་སུ་འདུལ། །འདི་ནི་སངས་རྒྱས་བསྟན་པ་ཡིན། །[1]

1 ཆོས་ཀྱི་ཚིགས་སུ་བཅད་པ།ལེའུ་བཅུ་བཞི་པ། ཤློཀ ༥ ལུང་འདིའི་ཚིག་རྐང་དང་པོ་ལ། སྡིག་པ་ཐམས་ཅད་མི་བྱ་སྟེ། །ཞེས་པ་མ་གཏོགས་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་སོ་སོར་ཐར་པའི་མདོར་ཡང་འབྱུང་།

ཞེས་སྐྱེས་བུའི་འདོད་དོན་དང་འབྲེལ་བའི་བདེ་སྡུག་གཉིས་ནི་མཐར་གཏུགས་ན་སེམས་ཀྱི་བྱེད་ལས་ལ་ལྟོས་པ་དང་། སེམས་དུལ་མ་དུལ་གྱི་དབང་གིས་གནས་སྐབས་དང་མཐར་ཐུག་གི་བདེ་སྡུག་རྣམས་འབྱུང་བས། སངས་རྒྱས་པའི་ཆོས་ཀྱི་སྙིང་པོའང་སེམས་ཡོངས་སུ་འདུལ་བ་དེ་ཡིན་པར་གསུངས།

ཆེད་དུ་བརྗོད་པའི་ཚོམས་ལས་ཀྱང་།

སེམས་དུལ་བ་ནི་ལེགས་པ་སྟེ། །སེམས་དུལ་བ་ཡིས་བདེ་བ་འདྲེན།།[2]

ཞེས་སོགས་སེམས་དུལ་བ་དེ་ལེགས་པའི་མཆོག་དང་། སེམས་དུལ་བ་ལ་བརྟེན་ནས་བདེ་བ་འབྱུང་བར་གསུངས་ཤིང་། སྤྱོད་འཇུག་ལས་ཀྱང་།

འདི་ལྟར་འཇིགས་པ་ཐམས་ཅད་དང་། །སྡུག་བསྔལ་དཔག་ཏུ་མེད་པ་ཡང་།།
སེམས་ལས་བྱུང་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས། །ཡང་དག་གསུང་བ་ཉིད་ཀྱིས་བསྟན།།[3]

ཅེས་སོགས་རྒྱ་ཆེར་གསུངས་སོ།།

འོ་ན་དེ་ལྟ་བུའི་སེམས་དང་ཤེས་པའི་ངོ་བོ་གང་ཡིན་ཞེ་ན། ཤེས་པ་རྣམས་ཐོགས་བཅས་གཟུགས་ཅན་གྱི་ཆོས་ལས་ལྡོག་སྟེ། ༡ ཐོགས་མེད་ཀྱི་ཆོས་སུ་གྲུབ་པ་དང་། ༢ ཕྱི་ནང་གི་ཡུལ་རྣམས་རང་ལ་འཆར་ནུས་ཀྱི་གསལ་བའི་ཁྱད་པར་དང་ལྡན་པ་དང་། ༣ ཡུལ་རིག་པའི་ཁྱད་པར་དང་ལྡན་པ་དང་། ༤ མྱོང་བ་ཙམ་གྱི་བདག་ཉིད་དུ་གྲུབ་པ་སོགས་སུ་འཇོག་པ་ལ་ནི། སྔོན་གྱི་ནང་པའི་མཁས་པ་ཕལ་ཆེ་བ་རྣམས་བཞེད་པ་མཐུན་ནོ། །དེ་བཞིན་སེམས་ཀྱི་ངོ་བོ་ངོས་འཛིན་པ་ན། མདོ་ལས་སེམས་དེ་ངོས་གཟུང་དཀའ་བ་དང་། ཐོགས་རེག་ཅན་གྱི་ཆོས་མིན་པས་ཡང་བ་དང་། མགལ་མེ་བཞིན་དུ་འཁོར་བས་རྣལ་དུ་མི་སྡོད་པ་དང་། རྒྱ་མཚོའི་རླབས་བཞིན་རྟག་ཏུ་གཡོ་

བས་མི་བརྟན་པ་དང་། ནགས་ཀྱི་མེ་བཞིན་དུ་ལུས་ངག་གི་སྤྱོད་པ་ཐམས་ཅད་སྲེག་པ་ལྟ་བུར་བྱེད་པ་དང་། ཆུ་བོ་ཆེན་པོ་བཞིན་དུ་སེམས་ཀྱིས་ནང་གི་བློའི་འགྱུ་བ་ཤིན་ཏུ་མང་པོ་ཞིག་ཤུགས་ཀྱིས་འདྲེན་པ་སོགས་གསུངས་སོ།།

སྤྱིར་རིག་པ་བློའི་ངོ་བོ་དང་། གསལ་ཞིང་རིག་པ་ཤེས་པའི་ངོ་བོར་འཛོག་ཅིང་། འདིའི་གསལ་བ་ནི་ཤེས་པའི་ངོ་བོ་དང་རིག་པ་ནི་ཤེས་པའི་བྱེད་ལས་སོ། །དེ་ཡང་གསལ་བ་ཞེས་པ་ལ་ཐོགས་རེག་ཅན་གྱི་བེམ་པོའི་རང་བཞིན་ལས་འདས་པས་ངོ་བོ་གསལ་བ། མེ་ལོང་དུ་གཟུགས་བརྙན་འཆར་བ་བཞིན་ཤེས་པ་ལ་འང་ཡུལ་བཟང་ངན་དང་བདེ་སྡུག་སོགས་ཕྱི་ནང་གི་ཡུལ་ཅི་ཡང་འཆར་དུ་རུང་བས་བྱེད་ལས་གསལ་བ་དང་། ཡང་རང་གི་ངོ་བོ་ལ་ཆགས་སོགས་ཉོན་མོངས་པའི་དྲི་མས་བསླད་པ་མ་ཞུགས་པས་རང་བཞིན་གསལ་བའམ་འོད་གསལ་བ་སྟེ་གོ་དོན་དུ་མ་གསུངས།

ཐེག་པ་ཆེ་ཆུང་གི་མདོ་སྡེ་དུ་མར་སེམས་སྙིང་ན་ཡོད་པའི་ཆགས་སོགས་ཉོན་མོངས་རྣམས་གློ་བུར་བ་དང་། སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་འོད་གསལ་བར་གསུངས་ཏེ། དཔེར་ན། གནས་བརྟན་སྡེ་པའི་མདོ་ཨ་ནུ་ཏ་ར་ནི་ཀ་ཡ་ཞེས་པར།[2] “དགེ་སློང་དག་སེམས་འདི་འོད་གསལ་ལ། གློ་བུར་གྱི་ཉོན་མོངས་པ་ལས་ཉོན་མོངས་པའོ། །དེ་ཐོས་པ་མེད་པའི་སོ་སོའི་སྐྱེ་བོས་ཡང་དག་པར་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་རབ་ཏུ་མི་ཤེས། དེའི་ཕྱིར་སོ་སོ་སྐྱེ་བོ་ཐོས་པ་དང་མི་ལྡན་པ་ལ་སེམས་ཀྱི་སྒོམ་པ་མེད་པའོ། །ཞེས་ང་སྨྲའོ། །”[4] ཞེས་སོགས་དང་། ཤེར་ཕྱིན་གྱི་མདོ་འཕགས་པ་བརྒྱད་སྟོང་པར་ཡང་།

2 ལུང་འདི་འཕགས་པ་གནས་བརྟན་པའི་མདོ་ཨངྒུཏྟ་ར་ནི་ཀཱ་ཡ་སྡེ་གཅིག་ལས་འཕྲོས་པའི་མདོ། ལེའུ་དང་པོ་གཅིག་གི་རྣམ་གྲངས་ཀྱི་ནང་དུ་འབྱུང་།

"འདི་ལྟར་སེམས་དེ་ནི་སེམས་མ་མཆིས་པ་སྟེ། སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་ནི་འོད་གསལ་བ་ལགས་སོ། །"[5] ཞེས་དང་། འཕགས་པ་ལང་ཀར་གཤེགས་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་།

སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་འོད་གསལ་བ།།[6] ཞེས་དང་།

དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྙིང་པོའི་མདོ་ལས།

འདི་ན[7] རིན་ཆེན་མཆོག་གི་གསེར་ཡོད་པ།།
རྣམ་པར་སྦྱངས་ལ་དེས་ནི་བྱ་བ་གྱིས།།
དེ་བཞིན་ངས་ནི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱང་།།
ཉོན་མོངས་རྣམས་ཀྱིས་ཡུན་རིང་རྟག་ནོན་མཐོང་།།
དེ་དག་གིས་ནི་གློ་བུར་ཉོན་མོངས་ཞེས།།
རང་བཞིན་སྣང་ཕྱིར་ཐབས་ཀྱིས་ཆོས་སྟོན་ཏོ།།[8] ཞེས་དང་།

འཕགས་པ་སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཡུལ་ལ་འཇུག་པའི་ཡེ་ཤེས་སྣང་བའི་རྒྱན་ཅེས་བྱ་བ་ལས། "འཇམ་དཔལ་སེམས་ནི་རང་བཞིན་གྱིས་འོད་གསལ་བའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་ནི་གློ་བུར་གྱི་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཉེ་བར་ཉོན་མོངས་པར་ཟད་ཀྱི། རང་བཞིན་གྱིས་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་ཉིད་མ་ཡིན་ནོ། །རང་བཞིན་གྱིས་འོད་གསལ་བ་ཉིད་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་མེད་པ་ཉིད་ཡིན་ནོ། །"[9] ཞེས་སོགས་འབྱུང་བ་ལྟ་བུའོ།།

བསྟན་བཅོས་ལ་འཕགས་པ་བྱམས་པའི་རྒྱུད་བླ་མ་ལས།

རིན་ཆེན་ནམ་མཁའ་ཆུ་དག་བཞིན། །རྟག་ཏུ་རང་བཞིན་ཉོན་མོངས་མེད།།[10]

ཅེས་གསེར་གྱི་རང་བཞིན་ལ་གཡའ་མ་ཞུགས་པ་དང་ནམ་མཁའི་རང་བཞིན་ལ་སྤྲིན་

མ་ཞུགས་པ་དང་ཆུའི་རང་བཞིན་ལ་རྙོག་པ་མ་ཞུགས་པ་བཞིན་སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་ལ་དྲི་མ་མ་ཞུགས་པར་གསུངས།

ཡང་དེ་ཉིད་ལས།

སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་འོད་གསལ་གང་ཡིན་པ།།
དེ་ནི་ནམ་མཁའ་བཞིན་དུ་འགྱུར་མེད་དེ།།
ཡང་དག་མིན་རྟོག་ལས་བྱུང་འདོད་ཆགས་སོགས།།
གློ་བུར་དྲི་མས་དེ་ཉོན་མོངས་མི་འགྱུར།།[11]

ཞེས་སྣོད་ཀྱི་ཁྱད་པར་མི་འདྲ་བས་ནམ་མཁའ་གཞན་དུ་མི་འགྱུར་བ་བཞིན་དུ། སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་སེམས་བདེན་པར་མ་གྲུབ་པ་དེ་ཉིད་ཀྱང་གློ་བུར་བའི་དྲི་མ་འདོད་ཆགས་སོགས་ཉོན་མོངས་ཀྱིས་གཞན་དུ་འགྱུར་མི་ནུས་པར་གསུངས་ལ། གཞུང་འདིར་སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་ནི་སེམས་བདེན་པར་མ་གྲུབ་པ་དང་། དྲི་མ་གློ་བུར་བའི་དོན་ཡང་དྲི་མ་དེ་དག་སེམས་གསལ་རིག་གི་ངོ་བོར་བདེན་པར་མ་གྲུབ་པའི་དོན་དུ་གསུངས་ཤིང་། དེ་ཡང་སེམས་སྙིང་གི་དྲི་མ་བདེན་པར་གྲུབ་ན་གང་ལའང་ཕྱིས་མེད་དུ་གྲུབ་དགོས་པས། གཉེན་པོ་གོམས་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་སེམས་དང་འབྲལ་མི་རུང་བ་ཡིན་དགོས་ཀྱང་། དེ་དག་བདེན་པར་མ་གྲུབ་པས་གཉེན་པོ་སྐྱེ་རུང་དང་དྲི་མ་སེམས་དང་འབྲལ་རུང་གི་ཚུལ་དེ་འཐད་པར་བསྟན་ཏོ།།

དེ་བཞིན་དུ་དཔལ་ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པའི་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་དུའང་།

སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་འོད་གསལ་ཏེ། །དྲི་མ་རྣམས་ནི་གློ་བུར་བ།།[12]

ཞེས་སོགས་ཀྱིས་སྡུག་བསྔལ་སྐྱེ་བའི་རྒྱུ་ཡང་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་ཡིན་ཅིང་

རྣམས་གཉེན་པོ་བསྟེན་ན་འབྲལ་རུང་དང་། དྲི་མ་དེ་དག་ཀྱང་སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་ལ་མ་ཞུགས་པས། སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་འོད་གསལ་བར་སྟོར་ལྟར་གསུངས་སོ།། ཡང་གོ་དོན་གཅིག་ལ་སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་འོད་གསལ་བ་ཞེས་པ། མེ་ལོང་དུ་གཟུགས་བརྙན་འཆར་བ་བཞིན། ཤེས་པ་ལ་ཕྱི་ནང་གི་ཡུལ་སྣང་དུ་རུང་བའི་ཁྱད་པར་དང་ལྡན་པ་དེ་ལ་ངོས་འཛིན་པ་དང་། ཡང་རང་རིག་བཞེད་པ་རྣམས་ཀྱིས་སེམས་གསལ་བའི་གོ་དོན་ལ། ཤེས་པ་རྣམས་རང་གི་ཡུལ་གསལ་བ་ཙམ་དུ་མ་ཟད། རང་གི་བདག་ཉིད་གསལ་བ་སྟེ་རང་བཞིན་གྱིས་རང་གསལ་བ་ལའང་ངོས་འཛིན་པར་མཛད། དེ་ཡང་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་དུ།

དེའི་ཕྱིར་དེད་ཀྱི་བློ་རང་ཉིད། །གསལ་བའི་ངོ་བོས་རབ་གསལ་ཞིང་།།
གཞན་དེར་ངོ་བོ་འཕོ་བ་ཡིས། །གསལ་བ་ན་ནི་རབ་གསལ་ཉིད།།[13]

ཅེས་ཡུལ་ཅན་གྱི་བློ་དེ་རང་ཉིད་གསལ་བའི་ངོ་བོས་རབ་ཏུ་གསལ་ཞིང་། གཞན་ཏེ་ཡུལ་གཟུགས་སོགས་གསལ་བའི་ཤེས་པ་དེ་གཟུགས་སོགས་ཀྱི་ངོ་བོ་སྟེ་དེའི་རྣམ་པ་ཚུར་འཕོ་བ་ལྟ་བུའི་སྒོ་ནས་ཡུལ་གཟུགས་སོགས་དེ་ཤེས་པ་དེའི་སྣང་ཡུལ་དུ་གྱུར་པས། ཤེས་པ་དེ་ལ་གཟུགས་སོགས་དངོས་སུ་འམ་རབ་ཏུ་གསལ་བ་ཞེས་བརྗོད་པར་གསུངས་ལ། དེ་ལྟར་ན་ཤེས་པ་ལ་རང་ཉིད་གསལ་བའི་ཚུལ་གྱིས་གསལ་བའི་ཁྱད་པར་དང་། ཡུལ་གྱི་རྣམ་པ་ཤར་བའི་སྒོ་ནས་ཡུལ་གསལ་བའི་ཁྱད་པར་བཅས་གསལ་བའི་ཁྱད་པར་གཉིས་དང་ལྡན་པར་གསུངས་སོ། །སྐབས་འགར་གོང་གི་གསལ་བ་དང་རིག་པ་གཉིས་ཀྱི་སྟེང་། ཐོགས་བཅས་ཀྱི་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་པས་ན་སྟོང་པ་ཞེས་པ་བསྣན་ཏེ། སྟོང་པ་དང་། གསལ་བ་དང་། རིག་པ་ཞེས་ཁྱད་ཆོས་གསུམ་ལྡན་ཞིག་ཤེས་པའི་ངོ་བོར་ངོས་འཛིན་པ་ཡང་གཞུང་དག་ལས་འབྱུང་།

ཤེས་པ་རྣམས་ཐོགས་བཅས་ཀྱི་ཁྱད་པར་དང་བྲལ་བའི་ཚུལ་ཡང་། མདོ་ལས་གསལ་བར་གསུངས་ཏེ། དཔེར་ན། དཀོན་བརྩེགས་ལས། "ཅི་སེམས་འདི་སྔོན་པོ་ཞེས་བྱ་བ་ཞིག་གམ། སེར་པོ་ཞེས་བྱ་བ་ཞིག་གམ།"[14] ཞེས་སོགས་དང་། སུམ་ཅུ་རྩ་གསུམ་པའི་ལེའུ་ལས། "སེམས་དེ་ཡང་གཟུགས་མེད་པ། བསྟན་དུ་མེད་པ། ཐོགས་པ་མེད་པ། རྣམ་པར་རིག་པར་བྱེད་པ་མ་ཡིན་པ།"[15] ཞེས་སེམས་ནི་ཁ་དོག་དང་དབྱིབས་སོགས་དང་བྲལ་བ། མིག་ལ་བསྟན་དུ་མེད་པ། ཐོགས་པ་མེད་པར་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ། །

སྤྱིར་ནང་པའི་གཞུང་མང་པོར། བློ་སྟེ་ལེགས་སྦྱར་གྱི་སྐད་དོད་བུདྡྷི་ཞེས་པ་དང་། ཤེས་པ་སྟེ་ལེགས་སྦྱར་གྱི་སྐད་དོད་ལ་ཛྙཱ་ཞེས་པ་དང་། རིག་པ་སྟེ་སྐད་དོད་སམ་བིཏྟི་ཞེས་པ་རྣམས་དོན་གཅིག་ཁྱབ་མཉམ་དུ་མཛད་ཅིང་། དེ་བཞིན་དུ་མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས། "རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཕུང་པོའི་རྣམ་པར་གཞག་པ་གང་ཞེ་ན། སེམས་དང་ཡིད་གང་ཡིན་པ་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཡང་དེ་ཡིན་ནོ། །"[16] ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། སྤྱིར་སེམས་ཏེ་ཙིཏྟ་དང་། ཡིད་དེ་མནྶ་དང་། རྣམ་ཤེས་ཏེ་བིཛྙཱ་ན་གསུམ་ཡང་ཁྱབ་མཉམ་དོན་གཅིག་ཏུ་གསུངས། དེ་ལྟ་ནའང་དེ་གསུམ་ལ་སྒྲ་བཤད་བྱེད་སྐབས། འཇུག་ཤེས་དྲུག་པོ་རྣམས་སྐྱེས་བུའི་རྒྱུད་ལ་སྤྱོད་པ་དང་གོམས་པ་སོགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་བག་ཆགས་གསོག་པས་ན་སེམས་དང་། ཡུལ་རྟོགས་པའི་བྱ་བ་བྱེད་པས་ཡིད་དང་། ཡུལ་གྱི་རྣམ་པ་སོ་སོར་ཤེས་པས་ན་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཞེས་སྒྲ་བཤད་སོ་སོ་ནས་ཡོད། ཡང་ན་བག་ཆགས་གསོག་པས་ན་སེམས་དང་། རྟེན་དུ་གྱུར་པས་ན་ཡིད། བརྟེན་པར་གྱུར་པས་ན་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཞེས་བརྗོད། ཡང་ཀུན་

གཞི་བཞེད་པའི་སེམས་ཙམ་པའི་གཞུང་རྣམས་ལས་སྐབས་འགར། ཀུན་གཞི་རྣམ་ཤེས་ཀྱིས་ལས་ཀྱི་ས་བོན་རྣམས་ཀྱི་རྟེན་བྱེད་པས་ན་སེམས་དང་། ཉོན་ཡིད་ཀྱིས་ཀུན་གཞི་ལ་ངར་འཛིན་པས་ན་ཡིད་དང་། འཇུག་ཤེས་དྲུག་གིས་ཡུལ་སོ་སོར་རྣམ་པར་རིག་པས་ན་རྣམ་ཤེས་ཞེས་སེམས་དང་ཡིད་དང་རྣམ་ཤེས་གསུམ་དོན་སོ་སོར་བཤད་པའང་ཡོད་དེ། ལང་ཀར་གཤེགས་པའི་མདོ་ལས།

སེམས་ནི་ཀུན་གཞི་རྣམ་ཤེས་ཏེ། །ངར་སེམས་ཉིད་ནི་ཡིད་ཡིན་ནོ།།
གང་གིས་ཡུལ་རྣམས་འཛིན་པ་ནི། །དེ་ནི་རྣམ་པར་ཤེས་ཞེས་བྱ།།[17]

ཞེས་དང་། སློབ་དཔོན་ཐོགས་མེད་ཀྱི་ཐེག་བསྡུས་ལས་ཀྱང་། "ཁ་ཅིག་འདི་སྙམ་དུ་སེམས་དང་ཡིད་དང་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་དོན་གཅིག་ཁོ་ན་སྟེ། འདིར་ཚིག་འབྲུ་ཐ་དད་དོ་སྙམ་དུ་སེམས་པ་དེ་ཡང་མི་འཐད་དེ། ཡིད་དང་རྣམ་པར་ཤེས་པ་གཉིས་དོན་ཐ་དད་པར་དམིགས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེའི་ཕྱིར་སེམས་ཀྱང་དོན་ཐ་དད་པར་འགྱུར་རོ། །"[18] ཞེས་སོགས་འབྱུང་བ་ལྟར་རོ།།

གོང་དུ་སྨོས་པའི་ཤེས་པའི་ཁྱད་ཆོས་གཉིས་པ་རིག་པ་ཞེས་པ་ནི། ཤེས་པའི་བྱེད་ལས་ཏེ། དེ་ཡང་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས།

རྣམ་ཤེས་ཡུལ་འཛིན་པ་ཡི་ཆོས། །ཇི་ལྟར་ཡོད་དེ་འཛིན་པ་དང་།།
ཡོད་པ་དེ་ཡི་བདག་ཉིད་དེ། །འདི་ཡིས་སྐྱེད་པར་བྱེད་པའང་ཡིན།།[19]

ཞེས་ཤེས་པ་ནི་ཡུལ་འཛིན་པའམ་ཡུལ་རིག་པའི་སྒོ་ནས་འཇོག་པར་གསུངས་པས། ཤེས་པའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཁྱད་ཆོས་གཙོ་བོ་ཡུལ་འཛིན་པའམ་ཡུལ་རིག་པ་ལ་བྱ་དགོས་པར་གསུངས།

སློབ་དཔོན་ཞི་བ་འཚོས་ནི། རྣམ་ཤེས་ཀྱི་ངོ་བོ་རང་གི་བདག་ཉིད་རིག་པའི་ཁྱད་པར་དང་ལྡན་པའི་སྒོ་ནས་བེམ་པོའམ་གཟུགས་ཅན་གྱི་ངོ་བོ་ལས་བཟློག་པར་གསུངས་ཏེ། དབུ་མ་རྒྱན་ལས།

རྣམ་ཤེས་བེམ་པོའི་རང་བཞིན་ལས། །བཟློག་པ་རབ་ཏུ་སྐྱེ་བ་སྟེ།།
བེམ་མིན་རང་བཞིན་གང་ཡིན་པ། །དེ་འདིའི་བདག་ཉིད་ཤེས་པ་ཡིན།།[20]

ཞེས་སོགས་དང་། དེའི་ཐད་ཀྱི་དབུ་མ་རྒྱན་གྱི་རང་འགྲེལ་ལས་ཀྱང་།

> དེ་ལ་རེ་ཞིག་གཉིས་ཀྱི་ཚུལ་རྣམ་པ་མེད་པའི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཕྱོགས་ནི། རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཡུལ་གྱི་སྣང་བ་དང་མ་བྲལ་བ། བདག་ཙམ་རིག་པ་ཙམ་ལ་གཞོལ་བ་ཁོ་ནར་ཟད་པས། བདག་དང་ཐ་དད་པའི་དོན་སྤྱོད་པའི་བདག་ཉིད་དུ་མི་རུང་ངོ་། །འདི་རང་རིག་པའི་རང་བཞིན་དུ་རྣམ་པར་བཞག་པ་ནི་རང་བཞིན་གྱིས་གསལ་བའི་བདག་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཤིང་རྟ་ལ་སོགས་པ་ལ་རིག་པ་མེད་པའི་རང་བཞིན་ལས་བཟློག་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ནི་རང་གི་ངོ་བོ་རིག་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་སྔོན་པོ་ལ་སོགས་པ་བཞིན་དུ་རིག་པར་བྱེད་པ་གཞན་ལ་མི་ལྟོས་པས་ཏེ། རིག་པ་མེད་པ་མ་ཡིན་ཞེས་བྱ་བའི་དོན་འདི་ནི་རིག་པ་ཞེས་བྱ་བར་བརྗོད་དོ། །[21] ཞེས་འབྱུང་།

གཞུང་དེ་དག་གི་དགོངས་པ་ཡང་། སློབ་དཔོན་ཀ་མ་ལ་ཤཱི་ལའི་དབུ་མ་རྒྱན་གྱི་དཀའ་འགྲེལ་ལས། “མདོར་བསྡུས་པའི་དོན་ནི་རང་རིག་པའི་ལས་ནི་ཤིང་རྟ་དང་རྩིག་པ་ལ་སོགས་པ་བེམ་པོའི་རང་བཞིན་དག་ལས་ལོག་པ་ཁོ་ན་ཡིན་ཏེ་གསལ་བ་གཞན་ལ་མི་ལྟོས་པ་ཉིད་དུ་ཐ་སྙད་ཀྱི་ལམ་ལ་འཇུག་པ་ཡིན་ནོ། །”[22] ཞེས་གསུངས་སོ།།

འདིར་དྲངས་པའི་སློབ་དཔོན་ཞི་བ་འཚོའི་གཞུང་རྩ་འགྲེལ་གཉིས་དང་། ཀ་མ་ལ་ཤཱི་ལའི་དཀའ་འགྲེལ་བཅས་ཀྱི་ཚིག་ཟིན་ལ། རང་རིག་འདོད་པའི་ཕྱོགས་བཟུང་སྟེ་ཤེས་པའི་ངོ་བོ་གཟུགས་ཅན་གྱི་ཆོས་ལས་བཟློག་པར་གཏན་ལ་འབེབས་པར་མཛད། འོན་ཀྱང་རང་རིག་མི་འདོད་པ་ལྟར་ནའང་། ཞི་འཚོའི་རིགས་པ་དེས་སྤྱིའི་ཆ་ནས་གཟུགས་ཤེས་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཤིན་ཏུ་གསལ་ཆེ་བ་ཞིག་སྟོན་ཏེ། དཔེར་ན་གཟུགས་ཅན་གྱི་ཆོས་པདྨ་དམར་པོ་ལྟ་བུའམ། ཞི་བ་འཚོ་རང་ཉིད་ཀྱིས་བཀོད་པའི་དཔེ་ཤྲི་རོལ་གྱི་ཆོས་ཤིང་རྟ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་རིག་པར་བྱེད་པ་ནི། ཆོས་གཞན་གཟུགས་ཅན་མིན་པའི་ཤེས་པ་ཞིག་ལ་ལྟོས་དགོས་པས། སྤྱིར་ཤེས་པས་ཤེས་པ་རིག་ནུས་ཀྱི། གཟུགས་ཅན་གྱིས་གཟུགས་ཅན་རིག་མི་ནུས་ལ། དེས་ན་གཟུགས་ཅན་ཐོགས་བཅས་ཀྱི་ཆོས་ལ་ནི་ཡུལ་རིག་པའི་ཁྱད་པར་མི་ལྡན་ནོ།།

སྤྱིར་གཟུགས་ཤེས་གཉིས་ངོ་བོའི་ཆ་ནས་ཐོགས་བཅས་ཡིན་མིན་དང་། གསལ་རིག་གི་བདག་ཉིད་དུ་གྲུབ་མ་གྲུབ། མྱོང་བ་ཙམ་གྱི་ཆོས་ཡིན་མིན་གྱི་ཁྱད་པར་ཡོད་ན། གཞིའི་གནས་ཚུལ་ལ་གཟུགས་ཤེས་གཉིས་ལས་གང་ཞིག་རྩ་བར་འཛིན་དགོས་པ་དང་། གཟུགས་ཤེས་གཉིས་འབྲེལ་པ་ཡོད་མེད་ཀྱི་ཚུལ་ལ། སྤྱིར་སྔོན་གྱི་རྒྱ་གར་གྱི་གྲུབ་མཐའ་སྨྲ་བ་རྒྱང་ཕན་པ་རྣམས་ཀྱིས་གཟུགས་ཅན་གྱི་ཆོས་རྩ་བར་འཛིན་ཅིང་། ནང་ཤེས་པའི་ཆོས་རྣམས་གཟུགས་དང་གྲིབ་མ་ལྟ་བུའམ། མར་མེ་དང་མར་མེའི་འོད་ལྟ་བུའམ། ཆང་དང་ཆང་གི་ནུས་པ་ལྟར་གཟུགས་ཅན་གྱི་ཆོས་ཀྱི་ཁྱད་པར་འབའ་ཞིག་ཏུ་འདོད། དེ་ལྟ་ནའང་སྔོན་གྱི་ནང་

པའི་མཁས་པ་ཕལ་མོ་ཆེ་སྔ་ཕྱི་དོན་མི་འདོད་པ་རྣམས་མ་གཏོགས། གཞིའི་གནས་ཚུལ་ལ་གཟུགས་ཤེས་གཉིས་ཀ་ཆ་མཉམ་དུ་རྩ་བའི་ཆོས་སུ་འཇོག་ཅིང༌། གཟུགས་ཅན་གྱི་ཆོས་རྣམས་མཐར་གཏུགས་ན་ཤེས་པའི་རྫས་སམ་རྣམ་འགྱུར་ལྟ་བུར་སྤྲུལ་ཏུ་མེད་པ་དེ་བཞིན་དུ། ཤེས་པའི་ཆོས་རྣམས་ཀྱང་མཐར་གཏུགས་ན་གཟུགས་ཅན་གྱི་རྫས་དཔེར་ན་འབྱུང་བ་ཕྲ་མོ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཏུ་སྤྲུལ་ཏུ་མེད་པར་ཞལ་གྱིས་བཞེས་སོ།།

ཤེས་པ་མིན་པ་གཟུགས་ཅན་གྱི་ཆོས་ལྟ་བུ་ཞིག་གིས་ཤེས་པའི་ཉེར་ལེན་གྱི་རྒྱུ་བྱེད་མི་ནུས་ཀྱང༌། གཟུགས་ཤེས་གཉིས་ཕན་ཚུན་གཅིག་ལ་གཅིག་བརྟེན་གྱི་ལྷན་ཅིག་བྱེད་པའི་རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཡོད་པར་ནི་ངེས་པར་ཁས་ལེན་དགོས་ཏེ། དཔེར་ན། དབང་ཤེས་རྣམས་རྟེན་དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་པ་མེད་ན་མི་སྐྱེ་བ་ནི་ཤིན་ཏུ་གསལ་ལ། ཡིད་ཤེས་ཀྱི་རིགས་ཀྱང་མང་པོ་ཞིག་དབང་པོའི་ཤེས་པས་དྲངས་པས་བརྒྱུད་ནས་དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་པ་ལ་ལྟོས་པ་དང༌། དེ་བཞིན་དུ་ནང་པ་རང་གི་གྲུབ་མཐའ་གཞིར་བྱས་ནའང༌། སྣོད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁྱད་པར་མང་པོ་ཞིག་བཅུད་ཀྱི་སེམས་ཅན་གྱི་ལས་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པར་གསུངས་ཤིང༌། ཁྱད་པར་གསང་སྔགས་བླ་མེད་ཀྱི་གཞུང་རྣམས་ལས། རླུང་སེམས་ངོ་བོ་དབྱེར་མེད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་གསུངས་པས། ཆེས་ཕྲ་བའི་ཡིད་ཀྱི་ཤེས་པ་ལ་མཚོན་ནའང་རླུང་དང་འབྲལ་མེད་དུ་གནས་པར་བཞེད་པས། གཟུགས་ཤེས་གཉིས་གཏན་དུ་ཁ་འབྲལ་དུ་མེད་པར་ཁས་ལེན་དགོས་སོ།།

འོ་ན་ཤེས་པ་ཞེས་པ་དེ་གཟུགས་ཅན་ལས་འདས་པའི་གསལ་རིག་གི་ཆ་ཞིག་ཡིན་མོད། ཤེས་པ་རྣམས་ཀྱི་རྟེན་དང་གནས་གང་ཞེ་ན། སྤྱིར་ཤེས་པ་ནི་གཙོ་བོར་རླུང་ཁམས་ལ་བརྟེན་ཅིང་ལུས་ཀྱི་སྤྱི་གཙུག་ནས་རྐང་མཐིལ་བར་གྱི་ལུས་ཀྱི་

སྟོད་སྨད་ཀྱི་ཆ་ཐམས་ཅད་ལ་ཁྱབ་ནས་གནས་ཡོད། བྱེ་བྲག་དབང་ཤེས་ལྔའི་ནང་གི་མིག་ཤེས་ནི་མིག་གི་དབང་རྟེན་ཕོག་པ་ལ་གནས་པ་དང་། དེ་བཞིན་རྣ་བའི་ཤེས་པ་རྣའི་དབང་རྟེན་ཕོག་པ་ལ་གནས་པ་ནས། ལུས་ཀྱི་ཤེས་པ་ལུས་ཀྱི་དབང་རྟེན་ཕོག་པ་ལ་གནས་པའི་བར་འདྲ་ཡང་། དབང་ཤེས་དང་པོ་བཞི་ལུས་ཀྱི་ཆ་སོ་སོ་དང་ལྔ་པ་ལུས་ཤེས་ལུས་ཀྱི་ཆ་ཐམས་ཅད་ལ་གནས་ལ། ཡིད་ཤེས་ལ་ཕྲ་རགས་གཉིས་ལས་རགས་པ་ནི་སྲོག་འཛིན་གྱི་རླུང་རགས་པ་ལ་བརྟེན་པ་དང་ཕྲ་མོ་ནི་སྲོག་འཛིན་གྱི་རླུང་ཕྲ་མོ་ལ་བརྟེན་ཅིང་སྙིང་གར་གནས་པར་གསང་སྔགས་བླ་མེད་ཀྱི་གཞུང་ལས་གསུངས་སོ།།

ཚེས་ཤིན་ཏུ་ཕྲ་བའི་ཡིད་ཤེས་ཀྱི་རྟེན་སྲོག་འཛིན་གྱི་རླུང་སྙིང་གར་གནས་པར་བཤད་པའི་སྙིང་ག་ནི་མི་ལྟ་བུ་ལ་མཚོན་ན་ནུ་མ་གཉིས་ཀྱི་བར་གྱི་ཐད་དྲང་སྐལ་ཚིགས་དང་ཉེ་བ་ན། རྩ་དབུ་མར་རོ་རྐྱང་གི་མདུད་པ་སྟེང་འོག་གཉིས་ཡོད་པའི་དབུས་སུ་མི་ཤིགས་པའི་ཐིག་ལེ་གནས་པ་དེ་ལ་ཟེར་བ་ཡིན། སྲོག་འཛིན་རགས་པ་ནི། གཞི་དུས་ནས་སྣ་བུག་ལ་འབྱུང་འཇུག་བྱེད་ཅིང་སྙིང་གའི་རྩ་འཁོར་ལ་གནས་ཀྱང་སྙིང་གའི་རྩ་མདུད་ཀྱི་ཐྲུ་དྲིའི་ནང་ན་གནས་པ་མིན་ལ། ཡན་ལག་གི་རླུང་ལྔ་པོའི་གནས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ནི་ཤས་ཆེར་སྲོག་འཛིན་གྱི་ཡན་ལག་ཡིན་པས། འདི་རྣམས་འཆར་བ་དང་ནུབ་པ་གཉིས་ཀ་གཙོ་བོའི་གནས་ནི་སྙིང་ག་ཡིན་ཞིང་། སྙིང་གའི་རྩ་འདབ་བརྒྱད་དེ། དབང་ཤེས་ལྔས་གཟུགས་སྒྲ་སོགས་ཡུལ་ལྔ་ལ་བྱ་བ་བྱེད་ཚུལ་སྤྱོད་བསྡུས་སྒྲོན་མར་གསུངས་པའི་ཚུལ། ཀུན་བཏུས་བོད་དང་བོར་བཤད་ཟིན་པ་དེ་ལས་ཤེས་པར་བྱའོ།།

༢ ཡུལ་ཅན་བློའི་དབྱེ་ཚུལ་བཤད་པ།

བློའི་རྣམ་གཞག་ལེགས་པར་ཤེས་པའི་ཆེད་དུ་སྔོན་གྱི་ནང་པའི་གཞུང་དུ་བློ་ལ་དབྱེ་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་མང་དུ་གསུངས་ཏེ། དེ་ཡང་བློ་རིག་བདུན་དུ་དབྱེ་བ། བློ་རིག་གསུམ་དུ་དབྱེ་བ། བློ་རིག་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ་རྣམས་སོ། །དང་པོ་བློ་རིག་བདུན་དུ་དབྱེ་བ་ནི། ༡ མངོན་སུམ། ༢ རྗེས་དཔག ༣ བཅད་ཤེས། ༤ ཡིད་དཔྱོད། ༥ སྣང་ལ་མ་ངེས་པ། ༦ ཐེ་ཚོམ། ༧ ལོག་ཤེས་རྣམས་ཏེ་རྒྱས་པར་འོག་ཏུ་བློ་ཡུལ་ལ་འཇུག་པའི་ཐད་དུ་འཆད་དོ།།

གཉིས་པ་བློ་རིག་གསུམ་དུ་དབྱེ་བ་ནི། ༡ དོན་སྤྱི་གཟུང་ཡུལ་དུ་བྱེད་པའི་རྟོག་པ། ༢ རང་མཚན་གཟུང་ཡུལ་དུ་བྱེད་པའི་རྟོག་མེད་མ་འཁྲུལ་བའི་ཤེས་པ། ༣ མེད་པ་གསལ་སྣང་ཅན་གཟུང་ཡུལ་དུ་བྱེད་པའི་རྟོག་མེད་འཁྲུལ་ཤེས་དང་གསུམ། དང་པོ་ནི་བུམ་འཛིན་རྟོག་པ་ལྟ་བུ། གཉིས་པ་ནི་གཟུགས་འཛིན་མངོན་སུམ་ལྟ་བུ། གསུམ་པ་ནི་གངས་རི་སེར་པོར་སྣང་བའི་རྟོག་མེད་ལོག་ཤེས་ལྟ་བུ། བློ་ལ་དེ་གསུམ་དུ་དབྱེ་བ་ནི་གཙོ་བོ་གཟུང་ཡུལ་གྱི་སྒོ་ནས་ཕྱེ་ཞིང་མདོ་སྡེ་པའི་ལུགས་སོ།།

བློ་རིག་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ་ལ་ནང་གསེས། ༡ དབང་ཤེས་དང་ཡིད་ཤེས་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ་དང་། ༢ རྟོག་པ་དང་རྟོག་མེད་ཀྱི་ཤེས་པ་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ་དང་། ༣ ཚད་མ་དང་ཚད་མིན་གྱི་ཤེས་པ་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ་དང་།༤ འཁྲུལ་ཤེས་དང་མ་འཁྲུལ་བའི་ཤེས་པ་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ་དང་། ༥ སེལ་འཇུག་གི་བློ་དང་སྒྲུབ་འཇུག་

གི་བློ་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ། ༦ སེམས་དང་སེམས་བྱུང་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ་དང་དྲུག་ཡོད། དེ་ཡང་བདག་རྐྱེན་དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་པ་ལ་བརྟེན་དགོས་མི་དགོས་ཀྱི་སྒོ་ནས་དབང་བློ་དང་ཡིད་བློ་གཉིས། སྒྲ་དོན་གྱི་སྣང་བ་ཡོད་མེད་ཀྱི་སྒོ་ནས་རྟོག་པ་དང་རྟོག་མེད་གཉིས། ཡུལ་ལ་བསླུ་མི་བསླུའམ་གསར་རྟོགས་ཡིན་མིན་གྱི་སྒོ་ནས་ཚད་མ་དང་ཚད་མིན་གཉིས། སྣང་བ་ལྟར་དོན་ལ་གནས་མི་གནས་ཀྱིས་འཁྲུལ་པ་དང་མ་འཁྲུལ་བའི་ཤེས་པ་གཉིས། རང་ཡུལ་ལ་ཆ་ཤས་སུ་ཕྱེ་ནས་འཇུག་མིན་གྱིས་སེལ་འཇུག་དང་སྒྲུབ་འཇུག་གཉིས། གཙོ་འཁོར་རམ་ཡུལ་གྱི་ངོ་བོ་དང་ཁྱད་པར་ལ་འཇུག་ཚུལ་གྱི་སྒོ་ནས་སེམས་དང་སེམས་བྱུང་གཉིས་བཅས་གཞུང་ལས་དབྱེ་བའི་སྒོ་དྲུག་ཏུ་གསུངས་སོ།།

༣ དབང་ཤེས་དང་ཡིད་ཤེས་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་བཤད་པ།

ཤེས་པ་ལ་ནང་གསེས། མིག་ཤེས་དང་། རྣ་བའི་ཤེས་པ། སྣ་ཤེས། ལྕེ་ཤེས། ལུས་ཤེས། ཡིད་ཤེས་བཅས་དྲུག་ཏུ་ཡོད་པ་ལས། དང་པོ་ལྔ་རང་གི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་རྐྱེན་དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་པ་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེས་པས་དབང་པོའི་ཤེས་པ་དང་། ཕྱི་མ་ནི་བདག་རྐྱེན་ཡིད་ཀྱི་དབང་པོ་ཙམ་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེས་པས་ཡིད་ཀྱི་ཤེས་པ་ཞེས་བྱ། མིག་གི་ཤེས་པས་གཟུགས་ལ་དམིགས་པ་དང་། རྣ་བའི་ཤེས་པས་སྒྲ། སྣའི་ཤེས་པས་དྲི། ལྕེའི་ཤེས་པས་རོ། ལུས་ཀྱི་ཤེས་པས་རེག་བྱ་ལ་དམིགས་ཤིང་། ཡུལ་གཟུགས་སོགས་དོན་ལྔ་པོ་དེས་དམིགས་རྐྱེན་དང་། མིག་

སོགས་དབང་པོ་ལྔས་བདག་རྐྱེན་བྱས་ནས་དབང་ཤེས་ལྔ་པོ་དེ་དག་སྐྱེས་པ་ཡིན། ཡིད་ཀྱི་ཤེས་པ་རྣམས་ཀྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་རྐྱེན་ནི་ཡིད་ཀྱི་དབང་པོ་ཡིན་གྱི་དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་པ་མིན་ལ། དེས་ན་དབང་ཤེས་དང་ཡིད་ཤེས་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ནི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་རྐྱེན་གྱི་སྒོ་ནས་འབྱེད་དོ། །དེ་ཡང་ཚད་མ་ཀུན་བཏུས་ལས།

ཐུན་མོང་མིན་པའི་རྒྱུ་ཡི་ཕྱིར། །དེ་ཡི་ཐ་སྙད་དབང་པོས་བྱས།།
དེར་དོན་དུ་མས་བསྐྱེད་པའི་ཕྱིར། །རང་དོན་སྤྱི་ཡི་སྤྱོད་ཡུལ་ཅན།།
དུ་མའི་ངོ་བོའི་ཆོས་ཅན་ནི། །དབང་པོ་ལས་རྟོགས་སྲིད་མ་ཡིན།།
རང་རང་རིག་བྱ་ཐ་སྙད་ཀྱིས། །བསྟན་མིན་ངོ་བོ་དབང་པོའི་ཡུལ།།
ཡིད་ཀྱང་དོན་དང་ཆགས་ལ་སོགས།།[23] ཞེས་དབང་ཤེས་དང་ཡིད་ཤེས་

ཞེས་པ་ནི། ཡུལ་གྱི་སྒོ་ནས་ཐ་སྙད་བཏགས་པ་མིན་པར་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་རྐྱེན་གྱི་སྒོ་ནས་བཏགས་པ་ཡིན་ཞིང་། དཔེར་ན། ཛ་སྒྲ་དེ་ལག་པ་དང་དབྱུ་གུ་སོགས་ལས་བྱུང་ཡང་། དེ་དག་གི་སྒྲ་ཞེས་མི་ཟེར་བར་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་རྒྱུ་ཛ་ཡིན་པས། ཛ་སྒྲ་ཞེས་མིང་བཏགས་པ་བཞིན་ཡིན་པར་གསུངས་སོ།།

གཞན་ཡང་དཔེར་ན། མིག་གི་ཤེས་པས་མེ་ཏོག་སྣ་ཚོགས་པའི་ལྡུམ་ར་ཞིག་ལ་ལྟ་བའི་ཚེ། མེ་ཏོག་གི་ལྡུམ་ར་དེའི་ནང་མེ་ཏོག་གི་རིགས་མི་འདྲ་བ་སྣ་ཚོགས་ཡོད་ཀྱང་། མིག་གི་ཤེས་པ་ལ་དེ་རྣམས་གཅིག་ཏུ་འདུས་པའི་གོང་བུ་ཞིག་ཏུ་སྣང་ལ། གལ་ཏེ་མེ་ཏོག་གི་རིགས་བྱེ་བྲག་པ་ཞིག་ཟུར་དུ་དམིགས་ཀྱིས་བཀར་ནས་བློས་འཛིན་པའི་ཚེ། དབང་ཤེས་ལས་འདས་ཏེ་ཡིད་ཤེས་ཀྱི་ངོ་བོར་སོང་བ་ཡིན།

ཡང་མིག་ཤེས་ལ་གཟུགས་སྣང་བ་དང་དུས་མཉམ་དུ་རྣ་ཤེས་ལ་སྒྲ་སྣང་པོ་ཞིག་སྣང་བ་ན། ལྟ་འདོད་དང་ཉན་འདོད་ཀྱི་ཀུན་སློང་ཡུལ་གང་ལ་འདྲིས་ཤས་ཆེ་བའི་ཡུལ་དེ་ཉིད་དབང་ཤེས་ཀྱིས་འཛིན་ཅིང་ངེས་ལ། ཡུལ་གཞན་རྣམས་དབང་ཤེས་ལ་སྣང་ཡང་མ་ངེས་པར་འགྱུར་ཞིང་། དེ་ལྟ་བུའི་ལྟ་འདོད་དང་ཉན་འདོད་ཀྱི་ཀུན་སློང་དེ་དག་ཀྱང་ཡིད་ཤེས་ཡིན་ནོ།།

ཡང་ཡིད་ཀྱི་ཤེས་པ་ལ་འདས་མ་འོངས་དང་རྟོག་བཏགས་སོགས་ཡུལ་སྣ་ཚོགས་འཆར་ནུས་ཀྱང་། དབང་པོའི་ཤེས་པ་ལ་དེ་ལྟར་འཆར་མི་ནུས། མིག་གི་ཤེས་པ་ལ་ད་ལྟ་བའི་ཡུལ་སྔོན་པོ་གསལ་བར་སྣང་བ་ན། སྔོན་པོ་ལ་ལྟ་འདོད་ཀྱི་ཡིད་བློ་རྟོག་པས་ཡུལ་དེ་ལ་སེམས་མ་གཏད་ན་མིག་ཤེས་དེས་ཡུལ་གསལ་བར་སྣང་ཡང་མ་རྟོགས་ལ། སེམས་གཏད་ན་མིག་ཤེས་དེས་འདི་སྔོན་པོའོ་སྙམ་པའི་ངེས་ཤེས་འདྲེན་ནུས། ཡང་མིག་གི་ཤེས་པས་གཟུགས་མཐོང་ཡང་ཡིད་ཡུལ་གཞན་དུ་གཡེངས་པ་དང་། མིག་ཤེས་ཀྱིས་ཡུལ་གཟུགས་དང་འཕྲད་སྐབས་ཡུལ་གཟུགས་དེ་རིག་ལ། རིག་པའི་རྗེས་སུ་དེ་བཟང་ངན་གང་ཡིན་ཤེས་པའི་བློ་རྣམས་ཀྱང་ཡིད་ཤེས་སུ་འཇོག་དགོས། དེ་ལྟར་ཡང་ཆོས་མངོན་པའི་མདོའི་དོན་ཚད་མ་ཀུན་བཏུས་རང་འགྲེལ་དུ་བཀོད་པ་ལས། “མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་ལྡན་པས་སྔོན་པོ་ཤེས་ཀྱི་སྔོན་པོའོ་སྙམ་དུ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །”[24] ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ།།

ཡང་དབང་པོའི་ཤེས་པ་རྣམས་ཕྱི་རོལ་གྱི་དམིགས་པ་ཉེ་བར་ཡོད་པ་ལ་ཤིན་ཏུ་ལྟོས་ཤིང་། རང་གི་གཟུང་དོན་དུ་གྱུར་པའི་གཟུགས་དེས་དམིགས་རྐྱེན་བྱས་ནས་སྐྱེ་དགོས་ལ། ཡིད་ཤེས་ནི་དེ་ལྟ་བུའི་ཕྱིའི་གཟུང་དོན་ཉེ་བར་ཡོད་པ་ལ་

ངེས་པར་ལྟོས་མི་དགོས། དེའི་ཕྱིར་མེ་ཏོག་མཐོང་བའི་མིག་ཤེས་ནི་གཟུང་དོན་མེ་ཏོག་མེད་ན་མི་སྐྱེ་ལ། དེ་ལས་ལྡོག་སྟེ་མེ་ཏོག་འཛིན་པའི་ཡིད་ཤེས་དྲན་པ་རྟོག་པ་ལྟ་བུ་ནི་གཟུང་དོན་མེ་ཏོག་ཉེ་བར་མེད་ནའང་སྐྱེ་ནུས་པར་གསུངས་ཏེ། དེ་ཡང་ཚད་མ་རྣམ་ངེས་ལས། “དབང་པོའི་ཤེས་པ་ལ་ནི་དེ་སྲིད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། དོན་གྱི་མཐུ་ཡིས་ནི། ཡང་དག་སྐྱེ་བ་ཡིན་ཕྱིར་རོ། །གང་གི་ཕྱིར་དེ་དོན་གྱི་ནུས་པ་ལས་སྐྱེས་པ་ན་དེའི་རང་བཞིན་ཁོ་ནའི་རྗེས་སུ་བྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །” ཞེས་དང་། “རྣམ་པར་རྟོག་པ་ཅན་ནི་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་སྟེ། དོན་གྱི་ནུས་པ་ཉེ་བ་ལ་ལྟོས་པ་མེད་པར་རྣམ་པར་རྟོག་པའི་བག་ཆགས་ཀྱིས་ཀུན་ནས་བསླངས་པ་ལས། དབང་པོའི་དོན་མ་ངེས་པར་འཛིན་པ་ཅན། ཉམས་སུ་མྱོང་བ་འགའ་ཞིག་དང་འབྲེལ་བ་ལས་ལྷན་ཅིག་གམ། སོ་སོར་འཛིན་པར་བྱེད་དོ། །”[25] ཞེས་ལུང་དང་པོས་དབང་ཤེས་རྣམས་གཟུང་དོན་གྱི་མཐུ་ལས་སྐྱེས་པས་བརྗོད་བྱ་རྗོད་བྱེད་འདྲེས་རུང་དུ་འཛིན་པ་མི་སྲིད་པ་དང་། ལུང་གཉིས་པས་རྟོག་པ་རྣམས་གཟུང་དོན་གྱི་ནུས་པ་ཉེ་བ་ལ་ལྟོས་པ་མེད་པར་དབང་པོའི་མངོན་སུམ་གྱིས་གཟུང་བའི་དོན་གྱི་སྤྱི་མ་ངེས་པར་འཛིན་པ་ཅན་དུ་གསུངས་པ་སོགས་ཀྱིས། དབང་ཤེས་དང་རྟོག་པ་ཡིད་ཤེས་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་གསལ་བར་ཤེས་སོ།།

མདོར་ན་སྐྱོང་ཚོར་ཅན་གྱི་ཤེས་པ་རྣམས་གཟུགས་སྒྲ་ལ་སོགས་པའི་ཆོས་དག་ལ་འཇུག་པའི་ཚེ་གཙོ་བོ་ལུས་དང་འབྲེལ་བའི་སྒོ་ནས་འཇུག་པ་དང་། གཙོ་བོ་སེམས་དང་འབྲེལ་བའི་སྒོ་ནས་འཇུག་པ་གཉིས་ཡོད་པའི་སྔ་མ་ལ་དབང་ཤེས་དང་ཕྱི་མ་ལ་ཡིད་ཤེས་ཞེས་བྱ་ཞིང་། མིག་གི་ཤེས་པས་གཟུགས་དང་། རྣ་བའི་ཤེས་པས་

སྒྲ་བཟུང་བ་ལ་བརྟེན་ནས་ཡིད་བློས་འདི་ནི་འདིའོ། །འདི་ནི་འདི་ལྟར་ཡིན་ཞེས་བཟང་ངན་འབྱེད་ལ། མིག་བཙུམས་པའི་དུས་སུ་མིག་ཤེས་ཀྱིས་བྱ་བ་མི་བྱེད་ཀྱང་། ཡིད་བློ་སུ་མཐུད་དུ་གནས་ཏེ་ཡུལ་ལ་བྱ་བ་བྱེད། དེ་བཞིན་དུ་རྨི་ལམ་གྱི་གནས་སྐབས་སུ་དབང་པོའི་ཤེས་པས་བྱ་བ་མི་བྱེད་ཀྱང་། ཡིད་བློ་རྟོག་པས་རྨི་ལམ་གྱི་གནས་སྐབས་སུ་འང་བདེ་སྡུག་གི་ཚོར་བ་མྱོང་བ་སོགས་བྱ་བ་སྣ་ཚོགས་བྱེད་པས་སྔོ་ལྡུའི་ཤེས་པ་དང་། ཡིད་བློ་བཅས་ཤེས་པ་རིགས་གཉིས་ཡོད་པ་མྱོང་བས་གྲུབ་ལ། དེས་ན་དེར་མི་རྟོག་འདུག་སྣམ་པ་དང་། འདི་རྣམས་མི་རྟོག་གོ་སྙམ་དུ་ངོ་བོ་ཙམ་འཛིན་པའི་བློ་དང་། མི་རྟོག་འདི་དག་དྲི་མ་ཞིམ་མོ་སྙམ་དུ་ཁྱད་པར་འཛིན་པའི་བློ་དང་། མི་རྟོག་མཛེས་པོ་རྨིས་པའི་རྨི་ལམ་གྱི་བློ་དང་། སྔར་མི་རྟོག་མཐོང་བ་ཡིས་དྲན་པའི་ཤེས་པ་དང་། མིག་བཙུམས་པའི་ཚེའང་བློ་ལ་མེ་ཏོག་སྣང་བའི་ཤེས་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་འཇིགས་སྣང་དང་། བརྩེ་བ་དང་། གདུང་སེམས་སོགས་མྱོང་ཚོར་དང་། འདོད་ཆགས་དང་། ཁོང་ཁྲོ་དང་། ང་རྒྱལ་སོགས་ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་བློ་དང་། གཞན་ཡང་ཞི་གནས་ལྷག་མཐོང་སོགས་བློའི་རིགས་ཤིན་ཏུ་མང་པོ་ཞིག་གཙོ་བོ་ཡིད་ཀྱི་ཤེས་པའི་སྟེང་ནས་འཇོག་དགོས་སོ།།

དེ་ལྟར་དབང་ཤེས་དང་ཡིད་ཤེས་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་བཤད་ནས། དེ་གཉིས་སོ་སོའི་ངོ་བོ་བཤད་པ་ལ། རང་གི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་རྐྱེན་དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་པ་ལ་བརྟེན་པའི་ཤེས་པ། དབང་ཤེས་ཀྱི་ངོ་བོ་དང་། རང་གི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་རྐྱེན་ཡིད་ཀྱི་དབང་པོ་ལ་བརྟེན་པའི་ཤེས་པ། ཡིད་ཤེས་ཀྱི་ངོ་བོར་འཛོག་གོ།

དབང་ཤེས་ལ་དབྱེ་ན། མིག་གི་ཤེས་པ། རྣ་བའི་ཤེས་པ། སྣའི་ཤེས་པ། ལྕེའི་ཤེས་པ། ལུས་ཀྱི་ཤེས་པ་དང་ལྔ། རང་གི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་རྐྱེན་མིག་གི་དབང་པོ་ལ་བརྟེན་པའི་ཤེས་པ་ལ་མིག་ཤེས་ཞེས་བྱ་ལ། དཔེར་ན། དཀར་པོ་མཐོང་བའི་མིག་ཤེས་ལྟ་བུ། རང་གི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་རྐྱེན་རྣ་བའི་དབང་པོ་ལ་བརྟེན་པའི་ཤེས་པ་ལ་རྣ་བའི་ཤེས་པ་ཞེས་བྱ་ཞིང་། དཔེར་ན། ཆུའི་སྒྲ་ཐོས་པའི་ཉན་ཤེས་ལྟ་བུ། རང་གི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་རྐྱེན་སྣའི་དབང་པོ་ལ་བརྟེན་པའི་ཤེས་པ་ལ་སྣ་ཤེས་ཞེས་བྱ་སྟེ། དཔེར་ན། ཙན་དན་གྱི་དྲི་སྣོམ་པའི་སྣ་ཤེས་ལྟ་བུ། རང་གི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་རྐྱེན་ལྕེའི་དབང་པོ་ལ་བརྟེན་པའི་ཤེས་པ་ལ་ལྕེ་ཤེས་ཞེས་བྱ་སྟེ། དཔེར་ན། བུ་རམ་གྱི་རོ་མྱོང་བའི་ལྕེ་ཤེས་ལྟ་བུ། རང་གི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་རྐྱེན་ལུས་ཀྱི་དབང་པོ་ལ་བརྟེན་པའི་ཤེས་པ་ལ་ལུས་ཤེས་ཞེས་བྱ་སྟེ། དཔེར་ན། འཇམ་པའི་རེག་བྱ་མྱོང་བའི་ལུས་ཤེས་ལྟ་བུའོ། །དེ་ཡང་མདོ་སྡེ་དགོངས་འགྲེལ་ལས།

> བློ་གྲོས་ཡངས་པ། ལེན་པའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དེ་ལ་རྟེན་ཅིང་གནས་ནས་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཚོགས་དྲུག་པོ་འདི་ལྟ་སྟེ། མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་། རྣ་བ་དང་། སྣ་དང་། ལྕེ་དང་། ལུས་དང་། ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དག་འབྱུང་ངོ་། །དེ་ལ་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་བཅས་པའི་མིག་དང་གཟུགས་རྣམས་ལ་བརྟེན་ནས་མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་འབྱུང་སྟེ། མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དེ་དང་ལྷན་ཅིག་རྗེས་སུ་འཇུག་པ། དུས་མཚུངས་པ། སྤྱོད་ཡུལ་མཚུངས་པ། རྣམ་པར་རྟོག་པའི་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཡང་འབྱུང་ངོ་། །[26] ཞེས་སོ། །

དེ་བཞིན་དུ་མདོ་སྡེ་ལང་གཤེགས་དང་། དཀོན་བརྩེགས། རྒྱ་ཆེར་རོལ་པའི་མདོ་སོགས་ལས་ཀྱང་རྣམ་ཤེས་ཚོགས་དྲུག་གི་རྣམ་དབྱེ་གསལ་བར་གསུངས་སོ། །

ཡིད་ཀྱི་ཤེས་པ་ལ་རྟོག་པ་ཙམ་དུ་མ་ཟད། དབང་ཤེས་ཀྱིས་དེ་མ་ཐག་རྐྱེན་བྱས་ཏེ་བྱུང་བའི་རྟོག་མེད་ཡིད་ཀྱི་མངོན་སུམ་དང་། དངོས་པོ་བདེན་པའི་གནས་ལུགས་དཔེར་ན་མི་རྟག་པ་སོགས་ལ་ཐོས་བསམ་སྒོམ་གསུམ་རིམ་གྱིས་བྱས་པ་ལས་ཡུལ་ལ་གསལ་སྣང་ཇེ་ཆེར་འཕེལ་ཏེ་ནམ་ཞིག་མི་རྟག་པ་སོགས་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་ཡིད་ཀྱི་མངོན་སུམ་སོགས་དུ་མ་ཡོད་དོ།།

སྤྱིར་དབང་ཤེས་ཀྱིས་དེ་མ་ཐག་རྐྱེན་བྱས་པ་ལས་སྐྱེས་ཤིང་། དབང་ཤེས་བཞིན་དུ་ཕྱི་རོལ་གྱི་གཟུང་དོན་ཡུལ་དུ་བྱེད་པའི་རྟོག་མེད་ཡིད་ཀྱི་མངོན་སུམ་ཞིག་ཡོད་མེད་ལ། སྔོན་གྱི་ནང་པའི་མཁས་པ་རྣམས་བཞེད་པ་མི་མཐུན་པ་ཡོད་ལ། དེ་ལྟ་བུའི་ཡིད་མངོན་ཡོད་པར་འདོད་པ་རྣམས་ཀྱིས་ནི། མདོ་ལས།[27] “དགེ་སློང་དག་གཟུགས་ཤེས་པ་ནི་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། མིག་དང་ཡིད་ལ་བརྟེན་པའོ། །”[3] ཞེས་པའི་ལུང་ལ་བརྟེན་པར་མཛད། དེ་ཡང་ནང་པའི་ཚད་མའི་སློབ་དཔོན་ཆེན་པོ་དཔལ་ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པས་ཚད་མ་རྣམ་ངེས་སུ། “དབང་ཤེས་དེ་མ་ཐག་རྐྱེན་ལས། །བྱུང་ཞིང་དེ་དོན་དེ་མ་ཐག །འཛིན་པར་བྱེད་པའི་ཡིད་ཀྱང་ངོ་། །མངོན་སུམ་ཞེས་བྱ་བར་སྒྲུར་རོ། །རང་གི་ཡུལ་གྱི་དེ་མ་ཐག་པའི་སྐད་ཅིག་མ་ལྷན་ཅིག་བྱེད་པ་ཙམ་གྱི་དབང་པོའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་མཚུངས་པ་དེ་མ་ཐག་པའི་རྐྱེན་གྱིས་བསྐྱེད་པའི་ཡིད་ཀྱང་

3 མདོ་ལུང་འདི་ཡོངས་སུ་གྲགས་མོད། མདོ་གང་ལས་ཡིན་ཚད་མའི་གཞུང་རྣམས་སུ་ངོས་འཛིན་མཛད་པ་མ་མཐོང་། ལང་གཤེགས་འགྲེལ་པ་བདེ་གཤེགས་སྙིང་པོ་རྒྱན་ལས། ཇི་ལྟར་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་དགེ་སློང་དག་གཟུགས་ཤེས་པའི་ཤེས་པ་ནི་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ་མིང་དང་དེའི་རྗེས་སུ་བྱུང་བའི་ཡིད་དོ། །ཞེས་པ་ལ་སོགས་པའི་མངོན་སུམ་གྱི་རྣམ་པར་དབྱེ་བ་དང་། ཞེས་འབྱུང་། སྡེ་དགེ་བསྟན། མདོ་སྡེ། ལེའུ་གཉིས་པའི་བཤད་པ། ཤོག ༨༥ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༠ ཤོག ༡༥༥

མངོན་སུམ་ཡིན་ནོ། །”[28] ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ཕྱི་རོལ་གྱི་གཟུང་དོན་ཡུལ་དུ་བྱེད་པའི་དབང་པོའི་ཤེས་པས་དེ་མ་ཐག་རྐྱེན་བྱས་པ་ལས་སྐྱེས་པའི་ཡིད་ཀྱི་མངོན་སུམ་ཞིག་ཀྱང་འཇོག་པར་གསལ་བར་གསུངས། དེ་ཡང་ཞིབ་ཏུ་དཔྱད་ན། རང་འདྲེན་བྱེད་ཀྱི་དབང་ཤེས་གཅིག་ཉིད་ཀྱིས་ཡིད་ཀྱི་མངོན་སུམ་དེའི་དེ་མ་ཐག་རྐྱེན་དང་། བདག་རྐྱེན་གཉིས་ཀ་བྱེད་པར་བཤད་དེ། དེ་ལྟ་བུའི་དབང་ཤེས་འདས་མ་ཐག་པས་དོན་རིག་ཡིད་མངོན་དེ་སྐྱེ་བའི་གོ་འབྱེད་པའི་བྱེད་ལས་ཀྱི་ཆ་ནས་བདག་རྐྱེན་དང་། དེ་ལྟ་བུའི་དབང་ཤེས་དེས་ཡིད་མངོན་དེ་ཉིད་སྔོང་བ་གསལ་རིག་ཏུ་བསྐྱེད་པའི་ཆ་ནས་དེའི་དེ་མ་ཐག་རྐྱེན་དུ་འཇོག་དགོས་སོ།།

འོ་ན་དེ་ལྟ་བུའི་དོན་རིག་ཡིད་ཀྱི་མངོན་སུམ་དེས་རང་འདྲེན་བྱེད་ཀྱི་དབང་ཤེས་དེས་བཟུང་ཟིན་གྱི་ཡུལ་ཞིག་འཛིན་ནམ། མ་བཟུང་བ་ཞིག་འཛིན། དང་པོ་ལྟར་ན་ཤེས་པ་དེ་བཅད་ཤེས་སུ་འགྱུར་ལ། གཉིས་པ་ལྟར་ན་གཟུགས་མཐོང་བ་མིག་ཡོད་མེད་ལ་མི་ལྟོས་པས་ལོང་བས་ཀྱང་གཟུགས་མཐོང་བའི་སྐབས་ཡོད་པར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། དེའི་ལན་དུ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་དུ།

དེ་ཕྱིར་དབང་པོའི་རྣམ་པར་ཤེས། །དེ་མ་ཐག་རྐྱེན་ལས་བྱུང་ཅན།།
ཡིད་ནི་ཡུལ་གཞན་ཉིད་འཛིན་བྱེད། །དེ་ཕྱིར་ལོང་བས་མཐོང་བ་མིན།།[29]

ཞེས་དེ་ལྟ་བུའི་ཤེས་པ་དེས་ནི་རང་གི་དེ་མ་ཐག་རྐྱེན་དུ་གྱུར་པའི་དབང་ཤེས་ཀྱི་གཟུང་དོན་དེའི་སྐད་ཅིག་གཉིས་པའམ་ཕྱི་མ་འཛིན་པར་བྱེད་པས། དེ་ལྟ་བུའི་ཡིད་ཀྱི་མངོན་སུམ་ཡོད་ནའང་ལོང་བས་གཟུགས་མཐོང་བའི་ཉེས་པ་མི་འབྱུང་བར་གསུངས་སོ།།

༤ དབང་ཤེས་ཀྱི་རྐྱེན་གསུམ་བཤད་པ།

དབང་ཤེས་ཀྱི་རྐྱེན་གསུམ་བཤད་པ་ནི། ཤེས་པ་རྣམས་ལ་གཟུགས་ཅན་གྱི་ཆོས་དང་མི་འདྲ་བར་རྒྱུ་རྐྱེན་ཁྱད་པར་བ་གང་ཞིག་ཡོད་ཅེ་ན། དེ་ཡང་ཤེས་པ་ལ་དབང་ཤེས་དང་ཡིད་ཤེས་གཉིས་སུ་ཕྱེ་ནས་དབང་ཤེས་རྣམས་ལ་རྒྱུ་རྐྱེན་ཁྱད་པར་བ་རྐྱེན་གསུམ་ཡོད་ཅིང་། ཡིད་ཤེས་རྣམས་ལ་རྐྱེན་གཉིས་དང་གསུམ་ཅི་རིགས་ཡོད།

སྤྱིར་རྒྱུས་རང་འབྲས་རྣམས་སྐྱེ་བ་ལ་གྲོགས་བྱེད་པ་རྐྱེན་གྱི་ངོ་བོ་ཡིན། དཔེར་ན། ས་བོན་གྱིས་མྱུ་གུ་སྐྱེད་པར་རྐྱེན་ཆུ་ལུད་ཀྱིས་གྲོགས་བྱེད་པ་ལྟ་བུ། རྒྱུ་དང་རྐྱེན་གཉིས་དོན་གཅིག་ཅིང་མིང་ཐ་དད་པ་ཙམ་ཡིན། རྐྱེན་ལ་དབྱེ་ན། རྒྱུ་རྐྱེན། དམིགས་རྐྱེན། བདག་རྐྱེན། དེ་མ་ཐག་རྐྱེན་དང་བཞི་ཡོད། དེ་ཡང་མཛོད་རང་འགྲེལ་ལས། "གང་ནས་གསུངས་ཤེ་ན། མདོ་ལས་རྐྱེན་ཉིད་ནི་བཞི་སྟེ། རྒྱུའི་རྐྱེན་ཉིད་དང་། དེ་མ་ཐག་པའི་རྐྱེན་ཉིད་དང་། དམིགས་པའི་རྐྱེན་ཉིད་དང་། བདག་པོའི་རྐྱེན་ཉིད་དོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །"[30] ཞེས་འབྱུང་།

དབང་ཤེས་ཡུལ་གྱི་རྣམ་ལྡན་དུ་གཙོ་བོར་དངོས་སུ་སྐྱེད་བྱེད་དེ། དབང་ཤེས་ཀྱི་དམིགས་རྐྱེན་གྱི་ངོ་བོ་དང་། དབང་ཤེས་རང་འདྲའི་རྣམ་ལྡན་དུ་གཙོ་བོར་དངོས་སུ་སྐྱེད་བྱེད་དེ། དབང་ཤེས་ཀྱི་གཟུང་དོན་གྱི་ངོ་བོ་ཡིན། དབང་ཤེས་ཀྱི་དམིགས་རྐྱེན་དང་། དབང་ཤེས་ཀྱི་གཟུང་དོན་གཉིས་དོན་གཅིག

དབང་ཤེས་ཡུལ་འཛིན་ནུས་སུ་གཙོ་བོར་དངོས་སུ་སྐྱེད་བྱེད་དེ། དབང་ཤེས་ཀྱི་བདག་རྐྱེན་གྱི་ངོ་བོ་ཡིན། མིག་དབང་ལྟ་བུ་རང་འབྲས་མིག་ཤེས་ཀྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་རྐྱེན་དང་། ཡིད་དབང་ལྟ་བུ་རང་འབྲས་མིག་ཤེས་ཀྱི་ཐུན་མོང་བའི་བདག་རྐྱེན་དུ་འཇོག་གོ།

དབང་ཤེས་གསལ་རིག་གི་ངོ་བོར་གཙོ་བོར་དངོས་སུ་སྐྱེད་བྱེད་དེ། དབང་ཤེས་ཀྱི་དེ་མ་ཐག་རྐྱེན་གྱི་ངོ་བོ་ཡིན། རྐྱེན་གསུམ་སོ་སོའི་མཚན་གཞི་ནི། དཔེར་ན། མིག་གི་རྣམ་ཤེས་ལྟ་བུ་ལ་མཚོན་ན། དེའི་དམིགས་རྐྱེན་ལ་གཟུགས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་དང་། བདག་རྐྱེན་ལ་མིག་གི་དབང་པོ་དང་། དེ་མ་ཐག་རྐྱེན་ལ་གཟུགས་ཡིད་ལ་བྱེད་པའི་ཤེས་པ་སྔ་མ་ལྟ་བུ་འཇོག དེ་བཞིན་དུ་རྣ་བའི་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་རྐྱེན་གསུམ་ཡང་། དམིགས་རྐྱེན་ལ་སྒྲ་དང་བདག་རྐྱེན་ལ་རྣ་བའི་དབང་པོ་དང་། དེ་མ་ཐག་རྐྱེན་ལ་སྒྲ་ཡིད་ལ་བྱེད་པའི་ཤེས་པ་སྔ་མ་འཇོག་པ་ལྟར་སྣ་ཤེས་སོགས་ལྷག་མ་གཞན་ལའང་རྐྱེན་གསུམ་འཇོག་ཚུལ་མཚུངས། དེ་ཡང་ཕྱི་རོལ་ནས་གཟུགས་སྒྲ་སོགས་དམིགས་རྐྱེན་ཉེ་བར་གནས་པ་དང་། ནང་དུ་བདག་རྐྱེན་མིག་སོགས་དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་དང་། དེ་མ་ཐག་རྐྱེན་ཤེས་པ་སྔ་མ་བཅས་རྐྱེན་གསུམ་པོ་དེ་ཚང་བ་ན་དབང་ཤེས་རྣམས་སྐྱེ་བ་ཡིན་ནོ། །དེ་ཡང་དཔལ་ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པའི་གཏན་ཚིགས་ཐིགས་པ་ལས།

མིག་ལ་སོགས་པ་ལ་མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་སྐྱེ་བ་ལ་ཡང་རིག་པར་བྱ་སྟེ།

འདི་ལྟར་མཚུངས་པ་དེ་མ་ཐག་པའི་རྐྱེན་ལས་ནི་མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་

དམིགས་པའི་བདག་ཉིད་ཡིན་ལ་དམིགས་པའི་བདག་ཉིད་མིག་གི་དབང་པོ་ལས་ནི་གཟུགས་འཛིན་དུ་རུང་བ་ཉིད་དུ་སོ་སོར་ངེས་པ་ཡིན། ཡུལ་ལས་ནི་དེ་དང་འདྲ་བའི་ངོ་བོ་ཅན་ཉིད་ཅེས་བྱ་བ་ཡིན་ནོ། །དངོས་སུ་འབྲས་བུ་ཐ་དད་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་མ་ཡིན་ཡང་། རྒྱུའི་ངོ་བོ་ཉིད་ཐ་དད་པ་དག་ལས་ཁྱད་པར་ཐ་དད་པ་ཁོ་ན་དག་ཏུ་འགྱུར་བས། རྒྱུ་ཐ་དད་པ་ཡིན་ཡང་དེས་བྱ་བའི་ཁྱད་པར་ཐ་མི་དད་པ་ཡིན་ནོ། །རྒྱུའི་ནུས་པ་ཐ་དད་པ་དེ་དག་ཁོ་ན་སྐད་ཅིག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བདག་ཉིད་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་སོ་སོའི་ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་འབྲས་བུ་སྐྱེད་པར་ནུས་པ་ཚད་པ་མེད་པ་ཉིད་དུ་ཉེ་བར་གནས་པ་ནི་ཚོགས་པའི་འབྲས་བུའི་ངོ་བོ་ཉིད་གནས་པའི་གཞི་དག་ཡིན་ཞེས་བྱ་སྟེ། འདི་ལྟར་དེ་ནི་དེ་མཐའ་དག་ལས་དམིགས་པའི་བདག་ཉིད་དང་། གཟུགས་འཛིན་པར་སོ་སོར་ངེས་པ་དང་། ཡུལ་དང་ངོ་བོ་ཅན་ཞེས་བྱ་བ་སོ་སོའི་ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་ངོ་བོ་ཉིད་གཅིག་སྐྱེས་སོ། །[31] ཞེས་སོ།།

དེ་ལྟར་གཟུགས་འཛིན་དབང་ཤེས་སོགས་རྐྱེན་གསུམ་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེ་བར་ཡང་། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས།

དེ་ཡང་དབང་པོ་དོན་ནམ་བློ། །ཡང་ན་ཡིད་བྱེད་སྔ་མར་འགྱུར།།
རྒྱུ་འབྲས་ཚོགས་པ་འདི་དག་ལས། །འབྲེལ་པ་ཅན་གཞན་ཡོད་མིན་ཏེ།།[32]

ཞེས་བདག་རྐྱེན་དབང་པོ་དང་། དམིགས་རྐྱེན་གཟུགས་སོགས་དོན་ལྟ། དེ་མ་ཐག་རྐྱེན་ཡིད་བྱེད་སྔ་མ་རྣམས་ཚོགས་ནས་འབྲས་བུ་དབང་ཤེས་རྣམས་སྐྱེ་བར་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།།

དེ་ལྟར་དབང་ཤེས་ཀྱི་རྐྱེན་གསུམ་པོ་སོ་སོའི་ལག་རྗེས་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ཡང་། དམིགས་རྐྱེན་གྱི་ལག་རྗེས་ལས་ནང་གི་ཤེས་པ་དེ་ཡུལ་གྱི་རྣམ་ལྡན་དུ་སྐྱེས་པ་དང་། བདག་རྐྱེན་གྱི་ལག་རྗེས་ལས་དབང་ཤེས་དེ་ཡུལ་འཛིན་ནུས་སུ་སྐྱེས་པ་དང་། དེ་མ་ཐག་རྐྱེན་གྱི་ལག་རྗེས་ལས་ཤེས་པ་དེ་གསལ་རིག་གི་ངོ་བོར་སྐྱེས་ལ། དེ་ཡང་དཔེར་ན། སྔོ་སྣང་དབང་ཤེས་ལྟ་བུ་ཡུལ་སྔོན་པོའི་རྣམ་པ་ཅན་དུ་སྐྱེས་པ་ནི་གཙོ་བོ་དམིགས་རྐྱེན་སྔོན་པོས་བྱེད་ཅིང་། སྔོ་སྣང་དབང་ཤེས་སྔོན་པོ་འཛིན་ནུས་སུ་སྐྱེས་པ་ནི་གཙོ་བོར་མིག་དབང་གིས་བྱེད་ལ། སྔོ་སྣང་དབང་ཤེས་གསལ་རིག་གི་ངོ་བོར་སྐྱེས་པ་ནི་གཙོ་བོར་དེ་མ་ཐག་རྐྱེན་གྱིས་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །གཞན་ཡང་བདག་རྐྱེན་གྱིས་ཤེས་པ་དེ་དབང་ཤེས་དང་ཡིད་ཤེས་གང་གི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་མ་གཏོགས་ཀྱི་རིགས་འབྱེད་པ་དང་། མིག་ཤེས་ཀྱིས་གཟུགས་འཛིན་ལ་སྒྲ་སོགས་མི་འཛིན་པ་དང་རྣ་ཤེས་ཀྱིས་སྒྲ་ཐོས་ཀྱི་གཟུགས་སོགས་མི་འཛིན་པའང་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་རྐྱེན་གྱིས་བྱས་སོ།།

གཟུགས་འཛིན་ཡིད་མངོན་དང་སྒྲ་འཛིན་ཡིད་མངོན་སོགས་ཀྱི་རྐྱེན་གསུམ་ནི། དབང་མངོན་སྐད་ཅིག་ཐ་མའི་སྟེང་གི་རང་འབྲས་ཡིད་མངོན་དང་དབང་དུ་སྐྱེད་པའི་ཆ་ཡིད་མངོན་དེ་དག་གི་བདག་རྐྱེན་དང་། ཡང་དེའི་སྟེང་གི་རང་འབྲས་ཡིད་མངོན་གསལ་རིག་ཏུ་སྐྱེད་པའི་ཆ་ཡིད་མངོན་དེ་དག་གི་དེ་མ་ཐག་རྐྱེན་ཡིན་པས་ཡིད་མངོན་དེ་དག་གི་བདག་རྐྱེན་དང་། དེ་མ་ཐག་རྐྱེན་གཉིས་ངོ་བོ་གཅིག་ལ་ལྡོག་པ་སོ་སོ་བ་ཡིན། རང་འདྲེན་བྱེད་ཀྱི་དབང་མངོན་སྐད་ཅིག་ཐ་མའི་གཟུང་དོན་གྱི་རིགས་འདྲ་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་ནི་ཡིད་མངོན་དེ་དག་གི་དམིགས་རྐྱེན་དུ་འཇོག་གོ།

དེ་ལྟར་གོང་དུ་བཤད་པའི་རྐྱེན་གསུམ་གྱི་རྣམ་གཞག་དེ་ནི་མདོ་སྡེ་པའི་ལུགས་བཞིན་བཤད་པ་སྟེ། ནང་པའི་གྲུབ་མཐའ་སྤྱིའི་ཐུན་མོང་བའི་འདོད་ཚུལ་ཡང་དེ་ལྟར་ཡིན་ལ། བྱེ་བྲག་སྨྲ་བའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་འདོད་ཚུལ་སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱི་མངོན་པ་མཛོད་ལས་གསུངས་པ་ལྟར་ཡིན་ལ་འོག་ཏུ་འཆད་དོ།།

སེམས་ཙམ་པའི་ལུགས་ལ་དམིགས་རྐྱེན་འཇོག་ཚུལ་ནི། སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་ཀྱི་གླང་པོའི་དམིགས་བརྟག་ཏུ།

ནང་གི་ཤེས་བྱའི་ངོ་བོ་ནི། །ཕྱི་རོལ་ལྟར་སྣང་གང་ཡིན་དེ།།[33]

དོན་ཡིན་རྣམ་ཤེས་ངོ་བོའི་ཕྱིར། །དེའི་རྐྱེན་ཉིད་ཀྱང་ཡིན་ཕྱིར་རོ།།[4*]

ཞེས་ནང་གི་ཤེས་པའི་ངོ་བོར་གྱུར་པའི་ཤེས་བྱའི་ངོ་བོ་ནི་ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་དུ་མེད་བཞིན་དུ་ཕྱི་རོལ་ལྟ་བུར་སྣང་བ་ནང་ན་ཡོད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཁོ་ན་དོན་ཏེ་དམིགས་པའི་རྐྱེན་ཡིན་ཞིང་། སྔོ་འཛིན་མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་སྔོན་པོའི་ངོ་བོར་སོང་བ་

4* སྡེ་དགེར་དེར་ཞེས་འབྱུང་ཡང་པེ་སྣར་གཉིས་དང་རང་འགྲེལ་དུ་དེ་ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟར་བཅོས། གོང་གི་དམིགས་བརྟག་གི་གཞུང་དོན་བོད་འགྲེལ་འགའ་ཞིག་ཏུ། དབང་ཤེས་ལ་ཕྱི་རོལ་ལྟ་བུར་སྣང་བའི་སྔོན་པོ་སོགས་ནི། དབང་ཤེས་དེ་དང་དེའི་དོན་ཏེ། དམིགས་པ་ཡང་ཡིན་ལ་དེའི་རྐྱེན་ཡང་ཡིན་པས་དམིགས་རྐྱེན་ཡིན་ནོ། །(དོན་ཞེས་པ་སྤྱིར་ཡུལ་དུ་མར་འཇུག་ཀྱང་འདིར་སྐབས་ཀྱི་དབང་ལས་དམིགས་རྐྱེན་ལ་འཇུག་པར་གསུངས།) ཅིའི་ཕྱིར་དམིགས་པ་ཡིན་ཞེ་ན། རྣམ་ཤེས་ངོ་བོའི་ཕྱིར། ཞེས་སྨོས་ཏེ། དེའི་དམིགས་པར་ཐལ། དེའི་རྣམ་པར་ཤེས་པར་བྱ་བའི་ངོ་བོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པའོ། །ཅིའི་ཕྱིར་རྐྱེན་ཡིན་ཞེ་ན། གཅིག་ཆའང་མི་འཁྲུལ་ཕྱིར་ན་རྐྱེན། །ཅེས་སྨོས་ཏེ། དབང་ཤེས་ལ་སྣང་བའི་སྔོན་པོ་དེ་དབང་ཤེས་གཅིག་པོ་དེའི་བདག་ཉིད་དུ་གྱུར་པའི་ཆ་ཡིན་པས། དུས་མཉམ་ཡིན་ནའང་རྐྱེན་དུ་འཐད་དེ། ཁོ་ཡུལ་དུ་ཡོད་ན་སྐྱེ། མེད་ན་མི་སྐྱེ་བས། ཁོ་ལ་རྗེས་སུ་འགྲོ་ལྡོག་མི་འཁྲུལ་བའི་ཕྱིར། ཞེས་པའོ། །ཞེས་འབྱུང་།

དེའི་ཕྱིར་མིག་ཤེས་ལ་སྔོན་པོར་སྣང་བ་དེ་མིག་ཤེས་དེའི་སྣང་ཡུལ་ཡིན་པར་མ་ཟད་དེའི་རྐྱེན་ཉིད་ཀྱང་ཡིན་པར་གསུངས། དེ་ནི་དམིགས་རྐྱེན་བཏགས་པ་བ་སྟེ་སྣང་བའི་དམིགས་རྐྱེན་དུ་བཞག་ནས། རང་ལུགས་ཀྱི་དམིགས་རྐྱེན་མཚན་ཉིད་པ་སྟོན་པ་ནི། དམིགས་བརྟག་ལས།

ནུས་པ་འཇོག་ཕྱིར་རིམ་གྱིས་ཡིན།།[34]

ཞེས་དབང་ཤེས་སྔ་མ་སྔ་མའི་སྟེང་གི་རང་འབྲས་དབང་ཤེས་ཕྱི་མ་ཡུལ་གྱི་རྣམ་ལྡན་དུ་སྐྱེད་པའི་ནུས་པ་དེ་རང་འབྲས་དབང་ཤེས་ཕྱི་མ་ཕྱི་མ་དེ་དག་ལ་ཡུལ་གྱི་རྣམ་པ་འཇོག་པའི་རྐྱེན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རིམ་གྱིས་དབང་ཤེས་ཕྱི་མའི་དམིགས་རྐྱེན་ཡིན་པར་གསུངས། འདི་ནི་དམིགས་རྐྱེན་དངོས་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་དབང་ཤེས་སྔ་མའི་སྟེང་གི་ནུས་པ་དབང་ཤེས་ཕྱི་མའི་དམིགས་རྐྱེན་དུ་བཞག་པ་དེ་ཡང་། དབང་ཤེས་ཕྱི་མ་དེའི་དམིགས་པ་ཡང་ཡིན་ལ་རྐྱེན་ཀྱང་ཡིན་པས་དེའི་དམིགས་རྐྱེན་དུ་འཇོག་པ་མ་ཡིན་གྱི། དབང་ཤེས་ཕྱི་མ་དེ་རང་གི་དམིགས་པའི་རྣམ་ལྡན་དུ་སྐྱེད་པའི་གཙོ་བོའི་རྐྱེན་ཡིན་པས་དེའི་དམིགས་རྐྱེན་ཞེས་བྱའོ། །དེས་ན་དམིགས་རྐྱེན་ལ་སྣང་བའི་དམིགས་རྐྱེན་དང་ནུས་པ་འཇོག་པའི་དམིགས་རྐྱེན་གཉིས་ལས་སྔ་མ་དམིགས་རྐྱེན་བཏགས་པ་བ་དང་ཕྱི་མ་དམིགས་རྐྱེན་མཚན་ཉིད་པར་བཞེད་དོ།།

དམིགས་བརྟག་རང་འགྲེལ་དུ། དམིགས་རྐྱེན་ལ་ཆོས་གཉིས་དང་ལྡན་དགོས་པར་གསུངས་པ་ནི། དབང་ཤེས་ལ་སྣང་བའི་སྔོན་པོ་སོགས་དམིགས་རྐྱེན་ཡིན་པའི་ལུགས་ལ་ནི་ཤེས་པ་དེའི་དམིགས་པ་ཡང་ཡིན་ལ་རྐྱེན་ཀྱང་ཡིན་པ་ཆོས་གཉིས་དང་ལྡན་པའི་དོན་ཡིན་ལ། ནུས་པ་དམིགས་རྐྱེན་དུ་འདོད་པ་རང་ཉིད་ཀྱི་ལུགས་ལ་ནི་

དབང་ཤེས་ལ་དམིགས་པའི་རྣམ་པ་འཛིན་བྱེད་ཡིན་པ་དང་དབང་ཤེས་ཀྱི་རྐྱེན་ཡིན་པ་ཉིད། དབང་ཤེས་ཀྱི་དམིགས་རྐྱེན་ཆོས་གཉིས་དང་ལྡན་པའི་དོན་ཡིན་ནོ། །དེས་ན་དབང་ཤེས་ཀྱི་དམིགས་རྐྱེན་ཡིན་ན་དབང་ཤེས་དམིགས་པའི་རྣམ་ལྡན་དུ་སྐྱེད་བྱེད་ཡིན་དགོས་ལ། དབང་ཤེས་དམིགས་པའི་རྣམ་ལྡན་དུ་སྐྱེད་བྱེད་ཡིན་ཡང་། དབང་ཤེས་ཀྱི་དམིགས་པ་ཡིན་མི་དགོས་པ་ཤེས་པར་བྱའོ།།

དེ་ལྟར་ཤེས་པའི་རྐྱེན་གསུམ་གྱི་ནང་ཚན་དེ་མ་ཐག་རྐྱེན་ལས། ད་ལྟའི་ཤེས་པ་གསལ་རིག་གི་ཆ་འདི་སྐྱེས་པ་དང་། ད་ལྟའི་གསལ་རིག་གི་ཤེས་པས་བཞག་པའི་ནུས་པ་ལས་ཕྱི་མའི་ཤེས་པ་སྐྱེ་བ་སོགས་གསལ་རིག་གཅིག་ནས་གཅིག་ཏུ་བརྒྱུད་དེ་འགྲོ་བའི་ཤེས་པའི་རྒྱུན་སྔ་ཕྱི་ཇི་ལྟར་འགྱུར་ཚུལ་ལས་འཕྲོས་ཏེ་སྐྱེ་བ་སྔ་ཕྱིའི་སྐོར་མདོ་ཙམ་འཆད་པ་ལ།

དེ་ཡང་འདུས་བྱས་ཀྱི་ཆོས་གང་དང་གང་ཡིན་ཡང་ཉེར་ལེན་དང་ལྷན་ཅིག་བྱེད་རྐྱེན་གཉིས་ལས་སྐྱེ་དགོས་པ་བཞིན་དུ། རང་གི་རྒྱུད་ཀྱི་ད་ལྟའི་རྣམ་ཤེས་འདིའང་རྒྱུ་མེད་དང་མི་མཐུན་པའི་རྒྱུ་ལས་བྱུང་བ་མིན་པར་མཐུན་པའི་རྒྱུ་ཞིག་ལས་བྱུང་ཞིང་། ༡ རྒྱུ་དེ་ལའང་ངོ་བོ་སྐྱེད་བྱེད་ཀྱི་ཉེར་ལེན་དང་། ༢ ངོ་བོ་སྐྱེད་བྱེད་མིན་ཡང་ཉེར་ལེན་དེ་དང་ལྷན་ཅིག་རང་འབྲས་སྐྱེ་བའི་རྐྱེན་བྱེད་པའི་ལྷན་ཅིག་བྱེད་རྐྱེན་གཉིས་ཡོད། དེ་བཞིན་དུ་ཚེ་འདིའི་རྣམ་ཤེས་ཐོག་མའང་ཉེར་ལེན་དང་ལྷན་ཅིག་བྱེད་རྐྱེན་གཉིས་ལས་སྐྱེ་དགོས་པའི་ཚུལ་ལ་བསམས་ན་སྐྱེ་བ་སྔ་ཕྱི་ཡོད་པར་རྒྱུ་

མཚན་ཡང་དག་གིས་འགྲུབ་བོ། །དེ་ཡང་ཞིབ་ཏུ་བསམས་ན། མི་ལྟ་བུ་ལ་མཚོན་ན་གཟུགས་ཀྱི་ཕུང་པོ་དང་། རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཕུང་པོ་གཉིས་ལས། འབྱུང་ལུས་རགས་པའི་གཟུགས་ཕུང་འདི་ནི་རྡུལ་དུ་གྲུབ་པ་ཞིག་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་རྡུལ་དུ་གྲུབ་པའི་ཕ་མའི་ཁུ་ཁྲག་སོགས་ལས་བྱུང་བ་ཡིན་ཞིང་། རང་གི་ཕ་མ་གཉིས་ཀྱི་ལུས་ཀྱང་རང་རང་གི་ཕ་མ་གཞན་དང་གཞན་གྱི་ལུས་ཀྱི་ཁུ་ཁྲག་ལས་བྱུང་ཞིང་། དེ་ལྟར་ལུས་འདི་གཅིག་ནས་གཅིག་ཏུ་བརྒྱུད་པའི་རྒྱུན་སྔ་མ་གང་དང་གང་ནས་ཡོང་བ་བརྟགས་ཤིང་དཔྱད་ན་ཐོག་མའི་མཐའ་ཐུག་ས་མེད་པ་ཞིག་ཏུ་འགྱུར་བ་ནི། གོང་དུ་དྲངས་ཟིན་པའི་འཕགས་པ་ལྷའི་བཞི་བརྒྱ་པར།

གང་ཚེ་འབྲས་བུ་གཅིག་གི་ཡང་། །ཐོག་མའི་རྒྱུ་ནི་སྣང་མིན་པ།།[35]

ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།།

དེ་ལྟར་གཟུགས་ཅན་རགས་པའི་ཉེར་ལེན་ལ། རང་དང་རིགས་འདྲ་བའི་རྒྱུན་ཞིག་དགོས་པ་བཞིན། ཚེ་འདིའི་ཡིད་ཤེས་ཐོག་མའང་ངེས་པར་དུ་རང་གི་རིགས་འདྲའི་རྒྱུན་ཞིག་ལས་འབྱུང་དགོས་ལ། དེ་ཡང་རྣམ་ཤེས་མ་ཡིན་པ་རྡུལ་དུ་གྲུབ་པའི་གཟུགས་ལྟ་བུ་ཞིག་གིས་ཚེ་འདིའི་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་ཉེར་ལེན་བྱེད་ན། རང་བཞིན་ཆེས་མི་འདྲ་བའི་དངོས་པོ་གཉིས་ཕན་ཚུན་གཅིག་གཅིག་གི་ངོ་བོར་འགྱུར་བའི་སྐྱོན་འཇུག་པའི་ཚུལ་ནི། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས།

རྣམ་ཤེས་མིན་པ་རྣམ་ཤེས་ཀྱི། །ཉེར་ལེན་མིན་པའི་ཕྱིར་ཡང་འགྲུབ།།[36]

ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།།

གལ་ཏེ་རྣམ་ཤེས་རྣམས་རང་གི་རིགས་འདྲ་སྔ་མའི་ཡིད་ལས་འབྱུང་མི་དགོས་པར་འབྱུང་ལུས་འབའ་ཞིག་ལ་བརྟེན་ནས་འབྱུང་བ་ཡིན་ན། བརྗེ་བ་དང་ཤེས་རབ་དང་འདོད་ཆགས་ལ་སོགས་པའི་བློའི་ཁྱད་པར་དེ་དག་ཀྱང་། འབྱུང་ལུས་ཀྱི་འཕེལ་འགྲིབ་ཁོ་ནའི་དབང་ལས་འཕེལ་བ་དང་འགྲིབ་པར་འགྱུར་དགོས་ལ། དེ་རྣམས་དེ་ལྟར་མིན་པར་རང་རང་གི་རིགས་འདྲའི་བློ་སྔ་མ་གོམས་པའི་ཁྱད་པར་ལས་འཕེལ་བ་དང་འགྲིབ་པར་མཐོང་ངོ་།།

གལ་ཏེ་སེམས་ཀྱི་རྒྱུན་སྔ་མའི་སེམས་ཤིག་ཡོད་ཀྱང་། དེ་ནི་ཕ་མའི་སེམས་ཀྱི་ཆ་ཤས་ཡིན་ལ། དེ་ཉིད་རང་གི་སེམས་ཀྱི་ཉེར་ལེན་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། དེ་ལྟ་ན་ཕ་མ་བཟོ་སོགས་ལ་མཁས་ན་བུ་ཡང་དེ་ལྟར་འགྱུར་དགོས་ཀྱང་དེ་ལྟར་མ་ངེས་པར་མངོན་སུམ་གྱིས་གྲུབ་ལ། ཕ་མ་གཅིག་གི་བུ་རྒྱུད་ལའང་བསམ་སྤྱོད་མི་འདྲ་བ་ཆེན་པོ་འབྱུང་བས་ཀྱང་གནོད་དོ་ཞེས་སོགས་སློབ་དཔོན་ཆོས་མཆོག་གི་འཇིག་རྟེན་ཕ་རོལ་གྲུབ་པ་ལས་སྨྲས་པ་ལྟར་ཏེ། དེ་ཉིད་ལས།

> བློ་གཞན་སྔོན་དུ་འགྲོ་བ་ཅན་ཉིད་ཡིན་ན་ཡང་བུའི་བློ་ནི་མའི་བློ་ལས་རབ་ཏུ་སྐྱེ་བ་ཅན་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གང་སྨྲས་པ་དེ་ཡང་ཡང་དག་པ་མ་ཡིན་ཏེ། འདི་ལྟར་ཤེས་རབ་ཕུལ་དུ་བྱུང་བ་ནི་རྗེས་སུ་འགྲོ་བ་དང་ལྡོག་པ་དག་ལས་སྔར་གྱི་གོམས་པའི་རྒྱུ་ཅན་དུ་འགྱུར་ཞིང་གཞན་གྱི་རྒྱུ་ཅན་དུ་བརྟག་པར་མི་ནུས་སོ། །མ་གཅིག་ལས་སྐྱེས་ཤིང་གཟུགས་དང་ལང་ཚོ་དང་དབང་པོ་མ་ཚང་བ་མེད་ལ་མངོན་པར་སྦྱོར་བ་དང་བཅས་པར་འདོད་པ་དག་ལས་གཅིག་ནི་ཤེས་རབ་ཕུལ་དུ་བྱུང་བ་ཡིན་ལ། གཞན་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །[37] ཞེས་སོ།།

གཞན་ཡང་ཚེ་འདིའི་སེམས་ལ་སེམས་ཀྱི་རྒྱུན་སྔ་མ་ཡོད་པར་གྲུབ་པས་སྐྱེ་བ་སྔ་མའི་སེམས་ཡོད་པར་འགྲུབ་ལ། དེ་ལྟ་ན་སྐྱེ་བ་སྔ་མའི་སེམས་ལ་ཡང་རང་གི་རྒྱུན་སེམས་སྔ་མ་སྔོན་དུ་འགྲོ་དགོས་པར་མཚུངས་པས། རང་གཞན་གྱི་སེམས་ཀྱི་ཡ་མཐའ་ཐུག་མེད་དང་སྐྱེ་བ་ལ་ཐོག་མ་མེད་པར་འགྲུབ་བོ།།

སྐྱེ་བ་ཕྱི་མ་ཡོད་ཚུལ་ནི། རང་གི་སྐྱེ་བ་སྔ་མ་སྔ་མའི་སེམས་ཚེ་འདིའི་བར་དུ་སེམས་ཀྱི་རྒྱུན་ཕྱི་མ་ཕྱི་མར་མཚམས་སྦྱར་ནས་འོངས་པ་ལྟར། ཚེ་འདིའི་འཆི་ཁའི་སེམས་ཐ་མ་ལའང་རང་གི་རིགས་འདྲ་ཕྱི་མར་མཚམས་སྦྱོར་བ་ལ་རྒྱུ་མ་ཚང་བ་མེད་པ་ཡོད་པས། འཆི་ཁའི་སེམས་ཀྱང་སེམས་ཕྱི་མར་མཚམས་སྦྱོར་བ་འགྲུབ་ལ། དེས་ན་སྐྱེ་བ་ཕྱི་མ་ཡང་ཡོད་པར་འགྲུབ་བོ། །ཚེ་འདིའི་བདག་སྐྱེ་བ་ཕྱི་མར་འགྲོ་བའི་ཚུལ་དང་། ཚེ་འདིའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་སྐྱེ་བ་ཕྱི་མའི་རྣམ་ཤེས་སུ་ཉིང་མཚམས་སྦྱོར་ཚུལ་ཇི་ལྟར་ཡིན་པ་ཤེས་ན། འགྲོ་བ་རིགས་མི་འདྲ་བ་ནས་འགྲོ་བ་རིགས་མི་འདྲ་བར་སྐྱེ་བར་རིགས་པ་དང་། དེ་ལྟར་སྐྱེ་བའི་ཚུལ་ཤེས་ནུས་སོ།། དེའི་ཚུལ་ནི། བདག་དེ་ཉིད་ཚེ་འདིའི་ཕུང་པོའི་ནང་དུ་རྟག་པའི་ངོ་བོར་གནས་ཏེ་ཡོད་པ་ལྟ་བུ་དེ་ཚེ་འདིའི་ཕུང་པོའི་ནང་ནས་འཐོས་ཏེ་སྐྱེ་བ་ཕྱི་མའི་ཕུང་པོའི་ནང་འཇུལ་ཞུགས་བྱས་པ་ལྟ་བུའི་ཚུལ་དུ་སྐྱེ་བ་ལེན་པ་མ་ཡིན་ཞིང་། ཡང་ཚེ་འདིའི་བདག་དེ་འགྱུར་བ་མེད་པར་ཕྱི་མར་འཕོ་བ་ཡང་མ་ཡིན་ནོ། །དེ་བཞིན་དུ་རྒྱུ་མེད་དུ་སྐྱེ་བ་ལེན་པ་དང་། འཇིག་རྟེན་གྱི་བྱེད་པ་པོའི་བློའི་གཡོ་བ་ལས་སྐྱེ་བ་དང་། རྣམ་པར་ཤེས་པ་འགགས་ཏེ་རྒྱུན་ཡོངས་སུ་ཆད་ནས་སྐྱེ་བ་ཕྱི་མ་འབྱུང་བ་ཡང་མ་ཡིན་པར་ཚེ་འདིའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་། རགས་པའི་ཕུང་པོ་སོ་སོར་ཁ་བྲལ་ཏེ་

ཆེ་འདིའི་སྣང་བ་ཡོངས་སུ་ཉུབ་ནས། རྣམ་པར་ཤེས་པ་དེ་ཉིད་ཀྱི་རྫས་རྒྱུན་སྐྱེ་བ་ཕྱི་མའི་རྣམ་ཤེས་དང་མཚམས་སྦྱོར་བ་ན། བདག་དེས་སྐྱེ་བ་ལེན་པར་འཛོག་པ་ཡིན་ནོ། །ནང་པའི་གཞུང་རྣམས་ལས་རིགས་པ་དང་དཔེའི་སྒོ་ནས་སྐྱེ་བ་སྔ་ཕྱི་སྒྲུབ་པའི་རྣམ་གཞག་རྒྱ་ཆེར་འབྱུང་བའི་ཚུལ་རྣམས་ཞིབ་པར་ལྷ་གྲུབ་ཀྱི་སྐབས་སུ་བཤད་པར་བྱའོ།།

༥ རྟོག་པ་དང་རྟོག་མེད་ཀྱི་བློའི་ཁྱད་པར་བཤད་པ།

སྤྱིར་རྟོག་པའི་གོ་དོན་ལ་སྔོན་གྱི་ནང་པའི་གཞུང་དུ་གསུངས་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་འགའ་ཞིག་འབྱུང་སྟེ། དཔེར་ན། ཆོས་མངོན་པ་མཛོད་ལས།

རྟོག་དང་དཔྱོད་པ་རྩིང་ཞིབ་ཉིད།།[38]

ཅེས་རང་ཡུལ་ལ་འཇུག་པའི་ཚེ་རྩིང་བའི་རྣམ་པས་འཇུག་པའི་སེམས་བྱུང་ཞིག་ལ་རྟོག་པ་དང་། ཞིབ་པའི་ཚུལ་གྱིས་འཇུག་པའི་སེམས་བྱུང་ཞིག་ལ་དཔྱོད་པར་གསུངས་པ་དང་། ཡང་དབུས་མཐའ་རྣམ་འབྱེད་དུ།

ཡང་དག་མ་ཡིན་ཀུན་རྟོག་ནི། །སེམས་དང་སེམས་བྱུང་ཁམས་གསུམ་པ།།[39]

ཞེས་ཁམས་གསུམ་གང་རུང་གི་སས་བསྡུས་ཀྱི་གཉིས་སྣང་འཁྲུལ་པའི་ཆར་གྱུར་པའི་སེམས་དང་སེམས་བྱུང་ལ་རྟོག་པར་གསུངས་པ་དང་། ཚད་མའི་གཞུང་དུ་ནི། སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་ཀྱི་གླང་པོའི་ཚད་མ་ཀུན་བཏུས་སུ།

མིང་དང་རུས་སོགས་སུ་སྦྱོར་བའི། །རྟོག་པ་དང་བྲལ་མངོན་སུམ་མོ།།[40]

ཞེས་མིང་སྔེ་མངོན་བརྗོད་ཀྱི་མིང་དང་རྫས་སམ་རིགས་ཏེ་སྤྱིས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་ནས་འཛིན་པའི་བློ་ལ་རྟོག་པར་བཤད་པ་རྣམས་ཡོད་པ་ལས། འདིར་ནི་ཚད་མའི་གཞུང་ལས་འབྱུང་བ་བཞིན་བཤད་པར་བྱ་ལ། དེ་ནི་མདོ་སྡེ་ལང་ཀར་གཤེགས་པ་ལས། "དེ་ལ་བློ་གྲོས་ཆེན་པོ། རྣམ་པར་རྟོག་པ་ནི་གང་གིས་མིང་དུ་བརྗོད་ཅིང་། འདི་ནི་གླང་པོ་དང་། རྟ་དང་། ཤིང་རྟ་དང་། རྐང་ཐང་དང་། སྐྱེས་པ་དང་། བུད་མེད་ལ་སོགས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ། དེ་བཞིན་གྱི་འདི་ནི་གཞན་དུ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་མཚན་མ་གསལ་བར་བྱེད་པ་དེ་ནི་རྣམ་པར་རྟོག་པའོ། །"[41] ཞེས་པ་ལྟ་བུའི་མདོ་སོགས་ལས་ཀྱང་འབྱུང་ངོ་།།

སྤྱིར་གོང་དུ་བཤད་པའི་དབང་ཤེས་རྣམས་རྟོག་མེད་དང་། ཡིད་ཤེས་ལ་རྟོག་པ་དང་རྟོག་མེད་གཉིས་ཀའི་ཆ་ཡོད། ཤེས་པའི་རིགས་འགའ་ཞིག་རང་ཉིད་གང་ལ་འཇུག་པའི་ཡུལ་དེ་ཐད་ཀར་རིག་ཅིང་། དེ་ལ་རྟོག་མེད་ཀྱི་ཤེས་པ་ཟེར། དཔེར་ན། མདུན་གྱི་བུམ་པ་མཐོང་བའི་མིག་ཤེས་ལྟ་བུ། ཡང་ཤེས་པའི་རིགས་མང་པོ་ཞིག་ཡུལ་དེ་ཐད་ཀར་སྣང་མི་ཐུབ་པར། ཡུལ་དེ་དང་ཆ་འདྲ་བའི་སྣང་ཆ་ཞིག་གཟུང་ཡུལ་དུ་བྱས་པའི་སྒོ་ནས་ཡུལ་དེ་ལ་འཇུག་པ་ཡིན། དེ་འདྲའི་བློ་ལ་རྟོག་པ་ཟེར། དཔེར་ན། ད་ལྟའི་དུས་སུ་ཁ་སང་གི་ཟས་དྲན་པའི་བློ་ལྟ་བུ། ད་ལྟའི་དུས་སུ་ཁ་སང་གི་ཟས་དེ་ཐད་ཀར་མི་སྣང་ཡང་། དྲན་ཤེས་དེ་ལ་ཁ་སང་གི་ཟས་དེ་དང་ཆ་འདྲ་བའི་སྣང་བ་ཞིག་འཆར་ཞིང་དེ་བརྒྱུད་ནས་ཁ་སང་གི་ཟས་དེ་ཡུལ་དུ་བྱེད་པ་དང་དྲན་པ་ཡིན་ནོ།།

ཡང་བུམ་པ་མཐོང་བའི་མིག་གི་ཤེས་པ་དེ་རྟོག་མེད་ཀྱི་ཤེས་པ་དང་། མིག་ཤེས་དེས་བུམ་པ་མཐོང་ཟིན་པའི་རྗེས་སུ་མིག་བཙུམས་པའི་ཚེ་བུམ་པ་ཡིད་ལ་འཆར་

ཞིང་། དེ་འདྲའི་ཡིད་ཀྱི་ཤེས་པ་ནི་རྟོག་པ་ཡིན། དེ་ཡང་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས།

རྣམ་པར་རྟོག་དང་རྗེས་འབྲེལ་ནི། །དོན་གསལ་སྣང་བ་ཅན་མ་ཡིན།།[42]

ཞེས་དང་།

ཡང་དེ་ཉིད་ལས།

གསལ་བར་སྣང་བ་ཅན་བློ་གང་། །དེ་ནི་རྟོག་མེད།[43] ཅེས་ལུང་སྔ་མས་ཡུལ་དེ་དང་དེ་སྣང་བ་ན་དོན་སྤྱི་དང་འདྲེས་ནས་སྣང་དགོས་པའི་བློ་ལ་རྟོག་པ་དང་། ལུང་ཕྱི་མས་དོན་སྤྱི་དང་མ་འདྲེས་པར་ཡུལ་ཐད་ཀར་སྣང་བའི་བློ་ལ་རྟོག་མེད་ཀྱི་ཤེས་པར་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།།

གཞན་ཡང་སློབ་དཔོན་ཆོས་གྲགས་ཀྱི་ཚད་མ་རྣམ་ངེས་སུ་རྟོག་པ་དང་རྟོག་མེད་ཀྱི་བློའི་ཁྱད་པར་གསལ་བར་གསུངས་ཏེ། དེ་ཉིད་ལས། "རྣམ་པར་རྟོག་པ་ཅན་ནི་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་སྟེ། དོན་གྱི་ནུས་པ་ཉེ་བ་ལ་ལྟོས་པ་མེད་པར་རྣམ་པར་རྟོག་པའི་བག་ཆགས་ཀྱིས་ཀུན་ནས་བསླངས་པ་ལས། དབང་པོའི་དོན་མ་ངེས་པར་འཛིན་པ་ཅན། ཉམས་སུ་མྱོང་བ་འགའ་ཞིག་དང་འབྲེལ་བ་ལས་ལྷན་ཅིག་གམ། སོ་སོར་འཛིན་པར་བྱེད་དོ། །"[44] ཞེས་བློ་རྟོག་པ་རྣམས་རང་གི་གཟུང་དོན་གྱི་ནུས་པ་ཉེ་བར་ཡོད་པ་ལ་མི་ལྟོས་པར། སྔོན་གྱི་གོམས་པའམ་མཐོན་པར་བརྗོད་པའི་བག་ཆགས་ཀྱི་དབང་གིས་སྐྱེ་བར་གསུངས།

ཡང་ཚད་མ་རྣམ་ངེས་ལས།

ཁྱད་པར་དང་ནི་ཁྱད་པར་ཅན། །འབྲེལ་དང་འཇིག་རྟེན་ཚོས་ལུགས་ནི། །
གཟུང་སྟེ་དེ་ལྟར་བསྒོམས་བྱས་ན། །དེ་ལྟར་རྟོགས་ཀྱིས་གཞན་དུ་མིན། །

> ཁྱད་པར་དང་ཁྱད་པར་ཅན་དང་དེའི་འབྲེལ་པ་དང་འཇིག་རྟེན་པའི་རྣམ་པར་གཞག་པ་ཤེས་ན་ནི་དེ་བསྒོམས་ནས་འཛིན་པས་འགའ་ཞིག་གིས་ཁྱད་པར་ཅན་དུ་འཛིན་པ་ཡིན་ཏེ། དབྱིག་པ་ཅན་ལ་སོགས་པ་བཞིན་ནོ། །དོན་དང་འབྲེལ་པ་དང་རྗོད་པར་བྱེད་པའི་གཙུག་ལག་རྣམས་མི་ཤེས་ན་མི་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་གཞན་དུ་ནི་མ་ཡིན་ནོ།།[45]

ཞེས་རང་ཉིད་གཙོ་བོ་མ་ཡིན་ཡང་སྐྱེས་བུ་གཞན་གོ་བའི་ཡན་ལག་ཏུ་དོན་དུ་གཉེར་བྱ་ཁྱད་པར་དུ་བྱེད་ཆོས་དབྱིག་པ་ལྟ་བུ་དང་ནི་རང་ཉིད་གཙོ་བོར་དོན་དུ་གཉེར་བྱ་ཁྱད་པར་ཅན་སྐྱེས་བུ་ལྟ་བུ་དང་། དེ་གཉིས་བལྟོས་ས་བལྟོས་ཆོས་ཀྱི་འབྲེལ་པ་དང་། འཇིག་རྟེན་གྱི་ཆོས་ལུགས་སྐྱེས་བུ་དབྱུག་པ་ཅན་ནོ་ཞེས་པའི་སྒྲའི་ཐ་སྙད་ནི་དང་པོར་སོ་སོར་བཟུང་སྟེ་དེ་ནས་སྐྱེས་བུ་འདི་ནི་དབྱུག་པ་ཅན་ནོ་སྙམ་དུ་དེ་དག་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་བསྒོམས་ནས་འཛིན་པའི་དོན་སྤྱོར་གྱི་བློ་རྣམས་ཡོད་ཤེས་རྟོག་པར་གསུངས།

གཞན་ཡང་རྟོག་མེད་དབང་ཤེས་ནི་རང་གི་རྐྱེན་གསུམ་ཚང་བ་ལས་སྐྱེ་ཡི་འདོད་པའི་རྗེས་སུ་འགྲོ་ལྡོག་མི་བྱེད་དེ། དཔེར་ན། བ་ལང་མཐོང་བའི་མིག་ཤེས་ཀྱི་རྐྱེན་གསུམ་ཚང་བ་ལས་དེ་ལྟ་བུའི་མིག་ཤེས་སྐྱེས་པའི་ཚེ། རང་གི་འདོད་པས་ཆེད་དུ་ཧུར་སྒྲོ་བཏགས་ནའང་བ་ལང་ཉིད་དུ་མཐོང་ལ། དེ་ལས་ལྡོག་སྟེ་བ་ལང་འཛིན་པའི་བློ་རྟོག་པ་ནི་སོ་སོར་བརྟགས་པ་སྟེ་བློ་ཆེད་དུ་བཅོས་ནས་གཞན་དུ་སེམས་པའི་ཚེ་བ་ལང་གི་བློ་ལྡོག་ནུས་པའི་ཁྱད་པར་ཡོད་ཚུལ་གསུངས་ཏེ། དེ་ལྟར་ཡང་ཚད་མ་རྣམ་ངེས་ལས།

> གཞན་ཡང་འདི་ཁྱད་པར་ལ་སོགས་པའི་རྟོག་པས་བསླང་བ་ཡིན་ན་ཚོགས་པ་ཚང་བ་ཅན་གྱི་འཇུག་པ་ཡང་འདོད་པས་ལྡོག་པར་འགྱུར་ཏེ། དེ་ལས་གཞན་པའི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་བཞིན་ནོ། །རྣམ་པར་རྟོག་པ་རྣམས་ནི་སོ་སོར་བརྟགས་པ་ལས་བཟློག་པར་ནུས་པ་ཡིན་གྱི། དབང་པོའི་བློ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། ཚོགས་པ་ཚང་བ་ལ་བ་ལང་གི་བློ་བཟློག་ཅིང་ཧར་རྣམ་པར་བརྟགས་ཀྱང་བ་ལང་དུ་མཐོང་བའི་ཕྱིར་རོ། །[46] ཞེས་སོ།།

སྤྱིར་རྟོག་པའི་ངོ་བོ་འཛོག་ཚུལ་ལ་ཚད་མ་ཀུན་བཏུས་ཀྱི་གཞུང་གོང་དུ་དྲངས་པ་ལྟར་དང་། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་དུ།

ཤེས་གང་གང་ལ་སྒྲ་དོན་འཛིན། །དེ་ནི་དེ་ལ་རྟོག་པ་ཡིན།།[47]

ཞེས་ཤེས་པ་གང་ཡུལ་གང་ལ་ལྟོས་ཏེ་དེའི་སྒྲ་དོན་ཏེ་སྤྱི་གཟུང་ཡུལ་དུ་བྱས་ནས་འཛིན་པའི་ཤེས་པ་དེ་ནི་ཡུལ་དེ་ལ་རྟོག་པར་གསུངས་པ་དང་། ཡང་ཚད་མ་རྣམ་ངེས་སུ། "རྟོག་པ་དེ་ཡང་གང་ཞེ་ན། རྟོག་པ་མངོན་པར་བརྗོད་ཅན་གྱི། །ཤེས་པ་རྟོག་པ་ནི་བརྗོད་པ་དང་འདྲེར་རུང་བ་སྣང་བའི་ཤེས་པ་སྟེ།"[48] ཞེས་བརྗོད་པ་དང་འདྲེར་རུང་བར་སྣང་བའམ་འཛིན་པའི་བློ་ལ་རྟོག་པར་གསུངས། ཚད་མ་རིགས་ཐིགས་ལས་ཀྱང་དེ་བཞིན་དུ་གསུངས་སོ།།

དེས་ན་སྒྲ་དོན་འདྲེས་རུང་དུ་འཛིན་པའི་ཞེན་རིག རྟོག་པའི་ངོ་བོ་ཡིན་ལ། འདྲེས་རུང་ཞེས་སྨོས་པའི་དོན་ནི། བརྡ་ལ་མ་བྱང་བའི་བྱིས་པ་ལྟ་བུའི་རྒྱུད་ཀྱི་རྟོག་པས་སྒྲ་སྤྱི་དང་དོན་སྤྱི་གང་རུང་ཡུལ་དུ་བྱེད་ཀྱང་གཉིས་ཀ་ཚོགས་པ་ཡུལ་དུ་མི་བྱེད་པས། སྒྲ་དོན་འདྲེས་པར་མི་འཛིན་ཀྱང་འདྲེས་རུང་དུ་འཛིན་པ་ཡིན་པར་གསུངས།

འོན་ཀྱང་གཞུང་འགའ་ཞིག་ཏུ། སྒྲ་དོན་ཞེས་པ་ནི་བློ་ལ་ཤར་བའི་སྤྱི་ཉིད་ལ་འཇོག་གི་སྒྲ་སྤྱི་དང་དོན་སྤྱི་ཞེས་སོ་སོར་ཕྲལ་ནས་འཆད་རྒྱུ་མིན་པར་ཡང་གསུངས།

རྟོག་པ་ལ་དབྱེ་ན། རྟོག་པ་དོན་མཐུན་དང་དོན་མི་མཐུན་གཉིས། རང་གི་འཇུག་ཡུལ་ཡོད་པའི་རྟོག་པ་ལ། རྟོག་པ་དོན་མཐུན་ཟེར། དཔེར་ན། བུམ་འཛིན་རྟོག་པ་ལྟ་བུ། རང་གི་འཇུག་ཡུལ་མེད་པའི་རྟོག་པ་ལ། རྟོག་པ་དོན་མི་མཐུན་ཟེར། དཔེར་ན། རི་བོང་རྭ་འཛིན་རྟོག་པ་ལྟ་བུ། བུམ་པ་དེ་བུམ་འཛིན་རྟོག་པའི་འཇུག་ཡུལ་དང་། རི་བོང་གི་རྭ་དེ་རི་བོང་རྭ་འཛིན་རྟོག་པའི་འཇུག་ཡུལ་དུ་འཇོག་གོ།

ཡང་རྟོག་པ་ལ་དགོས་པའི་དབང་གིས་དབྱེ་ན། མིང་སྦྱོར་རྟོག་པ་དང་དོན་སྦྱོར་རྟོག་པ་གཉིས་ལས། བརྡ་དུས་ཀྱི་མིང་དང་ཐ་སྙད་དུས་ཀྱི་དོན་སྦྱར་ནས་འཛིན་པའི་བློ་ལ། མིང་སྦྱོར་རྟོག་པ་ཟེར། དཔེར་ན། དཀར་ཟལ་འདི་བ་ལང་ངོ་སྙམ་དུ་འཛིན་པའི་རྟོག་པ་ལྟ་བུ། བརྡ་དང་ཐ་སྙད་ཀྱི་ཁྱད་པར་ནི། ཡུལ་དེ་ལ་དང་པོར་བརྟགས་པ་བརྡ་དང་བརྡ་དེ་ཕྱིས་སུ་འཇུགས་པའི་གནས་སྐབས་ལ་ཐ་སྙད་ཅེས་བྱ། ཁྱད་གཞིའི་དོན་དང་ཁྱད་ཆོས་ཀྱི་དོན་སྦྱར་ནས་འཛིན་པའི་རྟོག་པ་ལ་དོན་སྦྱོར་རྟོག་པ་ཟེར། དཔེར་ན། སྐྱེས་བུ་འདི་དབྱུག་པ་ཅན་ནོ་སྙམ་དུ་འཛིན་པའི་རྟོག་པ་ལྟ་བུ། དེ་ནི་ཁྱད་གཞི་སྐྱེས་བུ་ལ་ཁྱད་ཆོས་དབྱུག་པ་སྦྱར་ནས་འཛིན་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ཡང་སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་གླང་གི་ཚད་མ་ཀུན་བཏུས་རང་འགྲེལ་ལས།

རྟོག་པ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ཇི་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན་ཞེ་ན། མིང་དང་རིགས་སོགས་སུ་སྦྱོར་བའོ། །འདོད་རྒྱལ་བའི་སྒྲ་རྣམས་ལ་མིང་གིས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་ནས་

དོན་རྗོད་པར་བྱེད་དེ། ལྷ་སྦྱིན་ཞེས་བྱ་བ་དང་། རིགས་ཀྱི་སྒྲ་རྣམས་ལ་ཙེ་སྟེ་བ་ལང་ཞེས་བྱ་བ་དང་། ཡོན་ཏན་གྱི་སྒྲ་རྣམས་ལ་ཡོན་ཏན་གྱིས་ཏེ་དཀར་པོ་ཞེས་བྱ་བ་དང་། བྱ་བའི་སྒྲ་རྣམས་ལ་བྱ་བའི་སྒོ་ནས་ཏེ་འཚེད་པ་ཞེས་བྱ་བ་དང་། རྫས་ཀྱི་སྒྲ་རྣམས་ལ་རྫས་ཀྱི་སྒོ་ནས་ཏེ། དབྱུག་པ་ཅན་རྭ་ཅན་ཞེས་བྱ་བ་ལྟ་བུའོ།།[49]

ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །དེ་ཡང་མིང་དང་ཞེས་པས་མིང་སྦྱོར་རྟོག་པ་དང་། རིགས་སོགས་ཞེས་པས་དོན་སྦྱོར་རྟོག་པ་སྤྱིར་བསྟན་ནས། སྐྱེས་བུ་འདི་ནི་ལྷ་སྦྱིན་ནོ་སྙམ་པའི་རྟོག་པ་ལྟ་བུ་མིང་སྦྱོར་རྟོག་པ་དང་། ནོག་སོགས་འདུས་པའི་གོང་བུ་འདི་ནི་བ་ལང་ངོ་སྙམ་པའི་རྟོག་པ་ལྟ་བུ་རིགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་དོན་སྦྱོར་རྟོག་པ་དང་། པདྨ་དཀར་པོའི་ཁ་དོག་འདི་ནི་དཀར་པོའོ་སྙམ་པའི་རྟོག་པ་ལྟ་བུ་ཡོན་ཏན་གྱི་སྒོ་ནས་དོན་སྦྱོར་རྟོག་པ་དང་། འབྲས་འཚེད་པའོ་སྙམ་པའི་རྟོག་པ་ལྟ་བུ་བྱ་བའི་སྒོ་ནས་དོན་སྦྱོར་རྟོག་པ་དང་། སྐྱེས་བུ་འདི་ནི་དབྱུག་པ་ཅན་ནོ་སྙམ་པའི་རྟོག་པ་དང་གཡག་འདི་ནི་རྭ་ཅན་ནོ་སྙམ་པའི་རྟོག་པ་གཉིས་ལྟ་བུ་རྫས་ཀྱི་སྒོ་ནས་དོན་སྦྱོར་རྟོག་པར་འཇོག་པར་གསུངས་སོ།།

ཡང་རྟོག་པ་ལ་བརྡ་རྗེན་ཅན་གྱི་རྟོག་པ། དོན་གཞན་ལ་སྒྲོ་འདོགས་པའི་རྟོག་པ། ལྐོག་ཏུ་གྱུར་པའི་རྟོག་པ་དང་གསུམ་དུའང་བཤད་ཅིང་། མིང་བརྡ་སྦྱོར་བ་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེས་པའི་རྟོག་པ་ནི་བརྡ་རྗེན་ཅན་གྱི་རྟོག་པ་ཡིན། དཔེར་ན། ལྟོ་ལྡིར་བ་འདི་ནི་བུམ་པའོ་ཞེས་བརྗོད་པའི་སྒྲའམ་བརྡ་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེས་པའི་རྟོག་པ་ལྟ་བུ།

དོན་དེ་གཞན་དུ་སྒྲོ་འདོགས་པའམ་གཞན་དུ་འཛིན་པ་ནི་དོན་གཞན་ལ་སྒྲོ་འདོགས་པའི་རྟོག་པ་ཡིན། དཔེར་ན། ཡུལ་ཡིད་དུ་མི་འོང་བ་ལ་ཡིད་དུ་འོང་བར་སྒྲོ་འདོགས་པའི་ཚུལ་མིན་ཡིད་བྱེད་ཀྱི་རྣམ་རྟོག་ལྟ་བུ། རང་ཡུལ་ལྐོག་ཏུ་གྱུར་པའི་ཆོས་ཤིག་ལ་དམིགས་པའི་རྟོག་པ་ནི་ལྐོག་ཏུ་གྱུར་པའི་རྟོག་པ་ཡིན། དཔེར་ན། འདས་པའི་དོན་དྲན་པ་དང་བུམ་པ་མི་རྟག་པར་འཛིན་པའི་རྟོག་པ་ལྟ་བུའོ། །ཚུལ་འདི་སློབ་དཔོན་ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པའི་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས།

བརྡ་རྗེན་ཅན་དང་དོན་གཞན་ལ། །སྒྲོ་འདོགས་རྣམ་པར་རྟོག་པ་དག །
མངོན་སུམ་ཉེར་འཇུག་ཅན་ཉིད་ཕྱིར། །འགའ་ཆེ་འཁྲུལ་པའི་རྒྱུ་ཡིན་ནོ།།
ཇི་ལྟར་ལྐོག་ཏུ་གྱུར་དོན་ཅན། །དྲན་པ་ལ་སོགས་རྟོག་པ་འདི།།
བརྡ་ལ་ལྟོས་པའི་དང་ཚུལ་ཅན།།མངོན་སུམ་དོན་ལ་འཛིན་མི་བྱེད།།[50]

ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།།

སྒྲ་དོན་འདྲེས་རུང་དུ་འཛིན་པའི་ཞེན་རིག་དང་བྲལ་བའི་ཤེས་པ། རྟོག་མེད་ཀྱི་ཤེས་པའི་ངོ་བོ་ཡིན། དབྱེ་ན། རྟོག་མེད་ཀྱི་ཤེས་པ་དོན་མཐུན་དང་དོན་མི་མཐུན་གཉིས། རང་གི་འཇུག་ཡུལ་ཡོད་པའི་རྟོག་མེད་ཀྱི་ཤེས་པ་ལ། རྟོག་མེད་ཀྱི་ཤེས་པ་དོན་མཐུན་ཟེར། དཔེར་ན། བུམ་འཛིན་མིག་ཤེས་དང་ཀ་བ་འཛིན་པའི་མིག་ཤེས་ལྟ་བུ། རང་གི་འཇུག་ཡུལ་མེད་པའི་རྟོག་མེད་ཀྱི་ཤེས་པ་ལ། རྟོག་མེད་ཀྱི་ཤེས་པ་དོན་མི་མཐུན་ཟེར། དཔེར་ན། གངས་རི་སྔོན་པོར་སྣང་བའི་དབང་ཤེས་དང་ཟླ་གཅིག་ཟླ་གཉིས་སུ་སྣང་བའི་དབང་ཤེས་ལྟ་བུའོ།།

མདོར་ན་རྟོག་པ་ཡིད་ཤེས་དང་རྟོག་མེད་དབང་ཤེས་གཉིས་ལ། རང་ཡུལ་གསལ་བར་སྣང་མི་སྣང་། སྒྲ་དོན་འདྲེས་རུང་དུ་འཛིན་མི་འཛིན། བརྡ་ལ་བརྟེན་མ་བརྟེན། ཡུལ་དེ་དང་དེ་སྣང་བ་ན་དོན་སྤྱི་སོགས་དང་འདྲེས་ནས་སྣང་མི་སྣང་། ཁྱད་གཞི་ཁྱད་ཆོས་ཐ་དད་དུ་སྣང་མི་སྣང་། ཁྱད་གཞི་དང་ཁྱད་ཆོས་ཕན་ཚུན་སྦྱར་ནས་འཛིན་མི་འཛིན། རིགས་དང་ཡོན་ཏན་དང་བྱ་བའི་ཁྱད་པར་སྦྱར་མ་སྦྱར། བརྡ་དྲན་པས་རྒྱུ་བྱས་མ་བྱས། དུས་ཀྱིས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་མ་བྱས་དང་། དེ་བཞིན་དུ་དུས་སྔ་ཕྱི་འདྲེས་པར་འཛིན་མི་འཛིན། གཟུང་དོན་གྱི་ཡུལ་ཉེ་བའི་སྟོབས་ལས་སྐྱེ་མི་སྐྱེ་སོགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཡོད་དོ།།

༦ ཚད་མ་དང་ཚད་མིན་གྱི་བློ་བཤད་པ།

གསུང་རབ་རྣམས་སུ་ཚད་མའི་རྣམ་གཞག་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་དགོས་པ་ནི། སྐྱེས་བུའི་འདོད་དོན་མངོན་པར་འགྲུབ་པའི་ཆེད་དུ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་འཇིག་རྟེན་ཁམས་སུ་མི་འདོད་པའི་སྡུག་བསྔལ་སྣ་ཚོགས་པ་དེ་དག་ཡུལ་གྱི་གནས་ཚུལ་ཇི་བཞིན་མ་ཤེས་པའི་དབང་གིས་བྱུང་ཞིང་། ཚད་མ་ཡང་དག་པ་ཞིག་རྙེད་ན། དེ་ལ་ཡིད་རྟོན་བཅས་ནས་ཤེས་བྱའི་ཆོས་གང་ལ་དཔྱད་ཀྱང་ལོག་པར་ལྷུང་བར་མི་འགྱུར་རོ། །དེ་ལྟར་ཡང་སློབ་དཔོན་ཆོས་གྲགས་ཀྱི་ཚད་མ་རིགས་ཐིགས་ལས། "ཡང་དག་པའི་ཤེས་པ་ནི། སྐྱེས་བུའི་དོན་ཐམས་ཅད་འགྲུབ་པའི་སྔོན་དུ་འགྲོ་བ་ཅན་ཡིན་པས་ན་དེ་བསྟན་ཏོ། །"[51] ཞེས་གསུངས་པ་བཞིན་ནོ།།

ཚད་མའི་སྐད་དོད་པྲ་མ་ཎའི་པྲ་ཞེས་པ་དོན་དུ་མ་ལ་འཇུག་ཀྱང་། འདིར་པྲ་ཞེས་པ་དང་པོ་དང་། མ་ཎ་ཞེས་པ་འཇལ་བ་ལ་འཇུག་པས། སྔར་མ་རྟོགས་པའི་དོན་དང་པོར་ཏེ་གསར་དུ་འཇལ་བར་བྱེད་པས་ཚད་མ་སྟེ། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་དུ།

མ་ཤེས་དོན་གྱི་གསལ་བྱེད་ཀྱང་།།

ཞེས་པ་དང་བསྟུན་པའི་བཤད་པའོ། །ཡང་ན་པྲ་ནི་པ་ར་མ་ཐ་སྟེ་མཆོག་གམ་རབ། མ་ཎ་འཇལ་བྱེད་དེ། རང་གི་གཞལ་བྱ་ལ་མི་བསླུ་བས་འཇལ་བྱེད་མཆོག་ཡིན་པས་ཚད་མ་སྟེ། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས།

ཚད་མ་བསླུ་མེད་ཅན་ཤེས་པ།།ཞེས་པ་དང་མཐུན་པར་བཤད་པའོ།།

གསར་དུ་མི་བསླུ་བའི་རིག་པ་ཚད་མའི་ངོ་བོ་དང་། མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཟུར་དུ་གསར་དུ་ཞེས་སྨོས་པས་བཅད་ཤེས་ཚད་མ་ཡིན་པ་གཅོད་ཅིང་། མི་བསླུ་བ་ཞེས་པས་ཡིད་དཔྱོད་དང་ཟེ་ཆོམ་ལོག་ཤེས་རྣམས་ཚད་མ་ཡིན་པ་གཅོད། རིག་པ་ཞེས་པས་མིག་དབང་གཟུགས་ཅན་པ་ཚད་མ་ཡིན་པ་གཅོད་པར་གསུངས། །དེ་ཡང་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས།

ཚད་མ་བསླུ་མེད་ཅན་ཤེས་པ། །དོན་བྱེད་ནུས་པར་གནས་པ་ནི།།

མི་བསླུ།[52] ཞེས་དང་།

མ་ཤེས་དོན་གྱི་གསལ་བྱེད་ཀྱང་།།[53] ཞེས་ཡུལ་དངོས་པོའི་གནས་ཚུལ་དང་མཐུན་པར་ཤེས་པས་མི་བསླུ་བ་དང་། ཡུལ་དང་པོར་ཤེས་པའམ་རང་དབང་དུ་ཡོངས་སུ་གཅོད་པས་གསར་རྟོགས་སུ་གསུངས་སོ།།

ཡང་ན་རང་དབང་དུ་རང་གིས་ཡོངས་སུ་བཅད་པའི་གཞལ་བྱ་ལ་སླུ་བ་མེད་པའི་ཤེས་པ་དེ་ཚད་མའི་ངོ་བོར་འཇོག་སྟེ། ཚད་མ་རྣམ་ངེས་ལས། ཡང་དག་པའི་ཤེས་པ་དེ་ནི་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། མངོན་སུམ་དང་ནི་རྗེས་སུ་དཔག །ཅེས་བྱ་བའོ། །འདི་དག་གིས་དོན་ཡོངས་སུ་བཅད་ནས་འཇུག་པ་ན་དོན་བྱ་བ་ལ་བསླུ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །”[54] ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།།

ཚུལ་འདི་མདོ་སྡེ་པ་ནས་དབུ་མ་རང་རྒྱུད་པའི་བར་ཐམས་ཅད་དགོངས་པ་མཐུན་པར་གནས་སོ། །དཔལ་ལྡན་ཟླ་བས་དབུ་མ་ཚིག་གསལ་དུ། ཕྱོགས་གླང་གི་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་དང་མངོན་སུམ་འདོད་ཚུལ་སོགས་རང་མཚན་གྱི་ཆོས་གཞིར་བྱས་པའི་བཤད་པ་ཡིན་པ་སོགས་ཀྱི་སྐྱོན་བརྗོད་དེ་བཀག་ཅིང་། རང་ལུགས་ལ་འཇིག་རྟེན་ན་མི་བསླུ་བ་ཙམ་ལ་ཚད་མར་འཇོག་པས། མི་བསླུ་བ་ཙམ་གྱིས་ཚད་མའི་དོན་རྫོགས་པ་དང་། ཚད་མ་ལ་གསར་རྟོགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་སྦྱར་མི་དགོས་པ་སོགས་ཚད་མའི་བཞེད་ཚུལ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ཞིག་ཡོད་པའང་ཤེས་དགོས།

སྤྱིར་ཚད་མ་ཞེས་པའི་སྒྲ་འཇུག་ས་ལ། ཤེས་པ་ཚད་མ། སྐྱེས་བུ་ཚད་མ། ལུང་ཚད་མ་སོགས་ཡོད་ཀྱང་ཕྱི་མ་གཉིས་ཚད་མ་དངོས་མིན་ཞིང་། ཤེས་པ་ཚད་མ་དང་ཚད་མ་དོན་གཅིག་ཡིན། ཚད་མའི་དབྱེ་བ་མངོན་རྗེས་གཉིས་ནི་བློ་རིག་བདུན་གྱི་སྐབས་སུ་འཆད་དོ།།

ནང་པའི་ཚད་མའི་གཞུང་དུ། ཚད་མའི་བར་ཆོད་པའི་འབྲས་བུ་དང་། ཚད་མའི་བར་མ་ཆོད་པའི་འབྲས་བུ་གཉིས་སུ་ཕྱེ་སྟེ། སྐྱེས་བུའི་འདོད་དོན་ཡང་དག་པ་མཐའ་དག་དངོས་ཤུགས་ཅི་རིགས་ཀྱིས་ཚད་མའི་འབྲས་བུ་འབའ་ཞིག་ཏུ་གནས་པར་རྒྱལ་དུ་བཏོན་ནས་སྒྲུབ་པར་མཛད་དོ།།

ཚད་མིན་གྱི་བློའི་ངོ་བོ་ནི། ཡུལ་ལ་གསར་དུ་མི་བསླུ་བ་མ་ཡིན་པའི་རིག་པ་ལ་བྱ་ཞིང་། མཚན་གཞི་ནི། སྒྲ་མི་རྟག་པ་རྟོགས་པའི་བཅད་ཤེས་དང་། སྒྲ་རྟག་འཛིན་རྟོག་པ་ལྟ་བུ། དེ་ཡང་སྒྲ་མི་རྟག་པ་རྟོགས་པའི་བཅད་ཤེས་སྒྲ་མི་རྟག་པ་ལ་མི་བསླུ་བ་ཡིན་པས་མི་བསླུ་བའི་དོན་ཚང་ཡང་། སྒྲ་མི་རྟག་པ་གསར་དུ་རྟོགས་པ་མིན་པས་གསར་རྟོགས་ཀྱི་དོན་མ་ཚང་ལ། སྒྲ་རྟག་འཛིན་རྟོག་པ་ནི་སྒྲ་ལ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་སྒྲོ་འདོགས་པའི་བློ་ཡིན་པས་མི་བསླུ་བ་དང་གསར་རྟོགས་གཉིས་ཀའི་དོན་མ་ཚང་ངོ་། །ལོག་ཤེས། ཐེ་ཚོམ། ཡིད་དཔྱོད། བཅད་ཤེས། སྣང་ལ་མ་ངེས་པའི་བློ་རྣམས་ཚད་མིན་གྱི་བློ་ཡིན་ནོ།།

དབུ་མ་ཐལ་འགྱུར་བའི་སློབ་དཔོན་ཟླ་བ་གྲགས་པ་སོགས་ཀྱིས་ཚད་མ་ལ་གསར་རྟོགས་མི་དགོས་པར་འཇིག་རྟེན་གྱི་གྲགས་པ་དང་བསྟུན་ནས་མི་བསླུ་བའི་ཤེས་པ་ཙམ་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་དུ་བཞེད་པས། བཅད་ཤེས་རྣམས་ཀྱང་རང་ཡུལ་གྱི་གཙོ་བོ་ལ་མི་བསླུ་བའི་ཤེས་པ་ཡིན་པས་ཚད་མར་འདོད་པར་མ་ཟད། རྟོག་བཅས་དང་རྟོག་མེད་ཀྱི་བཅད་ཤེས་རྣམས་ཀྱིས་རང་ཡུལ་རྟགས་ལ་མ་ལྟོས་པར་སྟོང་སྟོབས་ཀྱིས་རྟོགས་པས་མངོན་སུམ་ཚད་མར་འདོད་ལ། དེ་ནི་དཔེར་ན། འཇིག་རྟེན་ན་སྔར་གོམས་འདྲིས་སུ་གྱུར་པའི་མི་ལྟ་བུ་རྟགས་ལ་མ་ལྟོས་པར་རྟོགས་ནུས་པ་ལ། མི་དེ་ངས་མངོན་སུམ་གྱིས་རྟོགས་ཞེས་ཟེར་བ་ལྟ་བུ་ཡིན་ལ། དེས་ན་ལུགས་འདིར་མངོན་སུམ་ཚད་མ་ལ་རྟོག་བཅས་དང་རྟོག་མེད་གཉིས་འདོད་པས། སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་གླང་སོགས་ཀྱི་གཞུང་ནས་འབྱུང་བའི་ཚད་མ་སྤྱི་དང་ལྷག་པར་མངོན་སུམ་འཇོག་ཚུལ་ལ་དགག་པ་མཛད་དེ་རང་ལུགས་འཇོག་ཚུལ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ཡོད་པ་རྣམས་རྒྱས་པར་ལྟ་གྲུབ་ཀྱི་སྐབས་སུ་བཤད་པར་བྱའོ།།

༨ འཁྲུལ་ཤེས་དང་མ་འཁྲུལ་བའི་ཤེས་པའི་ཁྱད་པར་བཤད་པ།

སྤྱིར་འཁྲུལ་ཤེས་ལ། སྣང་ཡུལ་ཙམ་ལ་འཁྲུལ་བ་དང་། སྣང་ཡུལ་དུ་མ་ཟད་འཛིན་ཡུལ་ལའང་འཁྲུལ་བ་སྟེ་རིགས་གཉིས་ཡོད། དཔེར་ན། བུམ་པ་འཛིན་པའི་རྟོག་པ་ལྟ་བུ་སྣང་ཡུལ་ཙམ་ལ་འཁྲུལ་བ་དང་། བུམ་པ་རྟག་པར་འཛིན་པའི་རྟོག་པ་ལྟ་བུ་སྣང་ཡུལ་དུ་མ་ཟད་འཛིན་ཡུལ་ལའང་འཁྲུལ་བ་ཡིན། དེ་ཡང་བུམ་པ་འཛིན་པའི་རྟོག་པ་ལ་རང་གི་སྣང་བ་བུམ་པ་མ་ཡིན་ཡང་བུམ་པ་ཡིན་པར་སྣང་བས་རང་གི་སྣང་ཡུལ་ལ་འཁྲུལ་བ་ཞེས་བྱ། བུམ་པ་རྟག་པར་འཛིན་པའི་རྟོག་པ་ལ་བུམ་པ་རྟག་པ་ཡིན་པར་སྣང་བ་མ་ཟད། བུམ་པ་རྟག་པ་ཡིན་པར་སྣང་བ་ལྟར་འཛིན་པས། དེ་ནི་རང་གི་སྣང་ཡུལ་དུ་མ་ཟད་འཛིན་ཡུལ་ལའང་འཁྲུལ་བ་ཞེས་བྱའོ།།

འཁྲུལ་ཤེས་ཀྱི་ངོ་བོ་ནི། རང་གི་སྣང་ཡུལ་ལ་འཁྲུལ་བའི་རིག་པའོ། །དེ་ཡང་འཁྲུལ་ཤེས་ལ་རང་གི་འཛིན་སྟངས་ཀྱི་ཡུལ་ལ་འཁྲུལ་མ་འཁྲུལ་ཅི་རིགས་ཡོད་ཀྱང་། རང་གི་སྣང་ཡུལ་ལ་འཁྲུལ་བ་ཞིག་དགོས་སོ། །དབྱེ་ན། རྟོག་པ་འཁྲུལ་ཤེས་དང་། རྟོག་མེད་འཁྲུལ་ཤེས་གཉིས། དང་པོ་ནི། བུམ་འཛིན་རྟོག་པ་ལྟ་བུ། གཉིས་པ་ནི། གངས་རི་སྔོན་པོར་སྣང་བའི་དབང་ཤེས་ལྟ་བུ། རྟོག་པ་རྣམས་དོན་སྤྱི་དོན་དུ་སྣང་བའི་ཚ་ནས་སྣང་ཡུལ་ལ་འཁྲུལ་བ་དང་། ལོག་ཤེས་རྣམས་རང་གི་འཛིན་ཡུལ་དེ་མ་ཡིན་བཞིན་དུ་དེར་འཛིན་པའི་ཚ་ནས་འཛིན་ཡུལ་ལ་འཁྲུལ་བར་འཇོག

འཁྲུལ་ཤེས་རྣམས་འཁྲུལ་གྱི་འཁྲུལ་རྒྱུ་དང་ཕྱུགས་ཀྱི་འཁྲུལ་རྒྱུ་གང་རུང་གི་སྟོབས་ཀྱིས་ཡུལ་ལ་འཁྲུལ་ཞིང་། འཁྲུལ་གྱི་འཁྲུལ་རྒྱུ་ལ། ༡ འཁྲུལ་རྒྱུ་རྟེན་ལ་ཡོད་པ། ༢ འཁྲུལ་རྒྱུ་ཡུལ་ལ་ཡོད་པ། ༣ འཁྲུལ་རྒྱུ་གནས་ལ་ཡོད་པ། ༤ འཁྲུལ་རྒྱུ་དེ་མ་ཐག་རྐྱེན་ལ་ཡོད་པ་བཅས་བཞི་ཡོད། དེ་ལ་དང་པོ་འཁྲུལ་རྒྱུ་རྟེན་ལ་ཡོད་པ་ནི། མིག་རབ་རིབ་ཀྱིས་བསྒྲུད་པ་ལས་ཟླ་གཉིས་གསལ་བར་སྣང་བའི་དབང་ཤེས་ལྟ་བུ། ཟློ་དེ་འཁྲུལ་བར་བྱེད་པའི་རྐྱེན་གཙོ་བོ་ནི་རྟེན་མིག་དབང་གིས་བྱེད་པས། འཁྲུལ་རྒྱུ་རྟེན་ལ་ཡོད་པ་ཟེར། འཁྲུལ་རྒྱུ་ཡུལ་ལ་ཡོད་པ་ནི། ཡུལ་མགལ་མེ་མྱུར་དུ་བསྐོར་བ་ལས་འཁོར་ལོར་སྣང་བའི་དབང་ཤེས་ལྟ་བུ། འཁྲུལ་རྒྱུ་གནས་ལ་ཡོད་པ་ནི། གྲུར་ཞུགས་པ་ལས་ལྗོན་ཤིང་འགྲོ་བར་སྣང་བའི་དབང་ཤེས་ལྟ་བུ། འཁྲུལ་རྒྱུ་དེ་མ་ཐག་རྐྱེན་ལ་ཡོད་པ་ནི། དེ་མ་ཐག་རྐྱེན་ཞེ་སྡང་གིས་ཡིད་དཀྲུགས་པ་ལས་ས་གཞི་དམར་པོར་སྣང་བའི་དབང་ཤེས་ལྟ་བུའོ། །དེ་ཡང་ཚད་མ་རིགས་ཐིགས་ལས། "རབ་རིབ་དང་། མྱུར་དུ་བསྐོར་བ་དང་། གྲུར་ཞུགས་པ་དང་། འཁྲུག་པ་ལ་སོགས་པས་འཁྲུལ་པ་མ་སྐྱེས་པའི་ཤེས་པ་ནི་མངོན་སུམ་མོ། །"[55] ཞེས་གསུངས།

ཡང་འཁྲུལ་བའི་རྐྱེན་དེ་ལ་དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་པ་ལ་གནོད་པའི་རྐྱེན་དང་། ཡིད་ཀྱི་དབང་པོ་ལ་གནོད་པའི་རྐྱེན་གཉིས། དང་པོ་ལ། དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་པ་ལ་གནོད་པའི་རྐྱེན་ཕྱི་ན་ཡོད་པ་དང་། ནང་ན་ཡོད་པ་གཉིས། དང་པོ་ནི། མེ་ལོང་དང་། ཐག་ཕྱུག་ལ་སོགས་པའི་ནང་ནས་སྒྲ་བརྗོད་པ་དང་། སོས་ཀའི་ཉི་མའི་འོད་ཟེར་བྱེ་མ་སྐྱ་བོའི་ཡུལ་དང་འཇེ་བར་གྱུར་པ་ལ་སོགས་པ་སྟེ། དེ་དག་ནི་དབང་པོ་ལ་གནོད་པའི་རྐྱེན་ནང་ན་མེད་ཀྱང་རིམ་པ་བཞིན་དུ་གཟུགས་བརྙན་ལ་བྱེད་བཞིན་

དང་། ཐག་ཆ་ལ་སྒྲ་དང་། སྐྱིག་རྒྱུ་ལ་ཆུ་ལ་སོགས་པར་འཛིན་པའི་རྒྱུར་འགྱུར་རོ། །གཉིས་པ་དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་པ་ལ་གནོད་པའི་རྐྱེན་ནང་ན་ཡོད་པ་ནི། རབ་རིབ་དང་མིག་སེར་དང་རིམས་ནད་ལ་སོགས་པ་སྟེ་དེ་དག་ནི་དབང་པོ་ལ་གནོད་པའི་རྐྱེན་ཕྱི་ན་མེད་ཀྱང་དེ་དག་གིས་དབང་ཤེས་འཁྲུལ་བར་བྱེད་པས་སོ། །

གཞན་ཡང་དབྱིབས་དང་ཁ་དོག་དང་གྲངས་དང་ཚད་སོགས་ལ་འཁྲུལ་བ་ནི། དཔེར་ན། མགལ་མེ་མྱུར་དུ་བསྐོར་བ་ལས་འཁོར་ལོར་སྣང་བའི་དབང་ཤེས་ལྟ་བུ་དབྱིབས་ལ་འཁྲུལ་བ་དང་། དུང་དཀར་སེར་པོར་སྣང་བའི་དབང་ཤེས་ལྟ་བུ་ཁ་དོག་ལ་འཁྲུལ་བ་དང་། གྲུར་ཞུགས་སྐྱོབས་ཀྱིས་ལྗོན་ཤིང་འགྲོ་བར་སྣང་བའི་དབང་ཤེས་ལྟ་བུ་བྱ་བ་ལ་འཁྲུལ་བ་དང་། ཟླ་གཅིག་ཟླ་གཉིས་སུ་སྣང་བའི་དབང་ཤེས་ལྟ་བུ་གྲངས་ལ་འཁྲུལ་བ་དང་། སྐྲ་ཤད་འཛག་སྣང་གི་དབང་ཤེས་ལྟ་བུ་ངོ་བོ་ལ་འཁྲུལ་བ་དང་། ནམ་ཕྱེད་ན་ཉི་མ་ཤར་བར་སྣང་བའི་རྨི་ལམ་གྱི་ཤེས་པ་ལྟ་བུ་དུས་ལ་འཁྲུལ་བ་དང་། རྒྱང་རིང་པོ་ནས་བལྟས་པའི་ཚེ་གོང་བུ་ཆེན་པོ་ཡང་ཆུང་དུར་སྣང་བའི་མིག་ཤེས་ལྟ་བུ་ཚད་ལ་འཁྲུལ་བ་ཡིན། འདི་དག་ལས་རྨི་ལམ་གྱི་ཤེས་པ་ནི་ཡིད་ཤེས་ཡིན་ལ་གཞན་རྣམས་དབང་ཤེས་ཡིན། གཞན་ཡང་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་ཀྱི་རྣལ་འབྱོར་སྤྱོད་པའི་ས་ལས། “རྣམ་པ་ལྔས་འཁྲུལ་པའོ། །རྣམ་པ་ལྔས་འཁྲུལ་པ་གང་ཞེ་ན། འདུ་ཤེས་འཁྲུལ་པ་དང་། གྲངས་འཁྲུལ་པ་དང་། དབྱིབས་འཁྲུལ་པ་དང་། ཁ་དོག་འཁྲུལ་པ་དང་། ལས་འཁྲུལ་པའོ། །”[56] ཞེས་གསུངས། དེ་ལ་འདུ་ཤེས་འཁྲུལ་བ་ནི། ལྷས་བྱིན་མཐོང་བ་ན་དེ་མཆོད་སྦྱིན་ནོ་སྙམ་པ་ལྟ་བུ། ལས་ལ་འཁྲུལ་བ་དང་། བྱ་བ་ལ་འཁྲུལ་བ་གཉིས་རྣམ་གྲངས་ཡིན་ནོ། །

ཕྱུགས་ཀྱི་འཁྲུལ་རྒྱུ་ཞེས་པ་ནི་དབུ་མ་རྒྱན་ལས།

ཇི་སྐྱེ་ཐོག་མ་མེད་རྒྱུད་ཉིད། །བག་ཆགས་སྨིན་པས་སྤྲུལ་པ་ཡི།།

རྣམ་པ་དག་ནི་སྣང་བ་ཡང་། །ནོར་བས་སྒྱུ་མའི་རང་བཞིན་འདྲ།།[57]

ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟར་ཐོག་མ་མེད་པ་ནས་བྱུང་བའི་འཁྲུལ་པའི་རྒྱུ་བརྟན་པོ་དག་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན། རང་དང་ཕྱི་རོལ་གྱི་ཆོས་རྣམས་ལྟོས་མེད་ཚུགས་ཐུབ་ལྟ་བུར་ཡོད་པར་འཛིན་པ་རིང་ནས་གོམས་པའི་དབང་གིས། མི་འདོད་པའི་ཡུལ་དགྲ་ལྟ་བུ་ལ་ཁོང་ཁྲོ་སྐྱེ་བའི་ཚེ། དམིགས་ཡུལ་གྱི་གང་ཟག་དེ་ལྟོས་མེད་ཚུགས་ཐུབ་ཀྱི་མི་སྡུག་པར་སྣང་བ་ལྟ་བུའོ། །དེ་བཞིན་དུ་མདོ་ལང་ཀར་གཤེགས་པ་ལས་ཀྱང་། "དེ་བཞིན་དུ་བློ་གྲོས་ཆེན་པོ་བྱིས་པ་སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ་རྣམས་ཀྱང་ཐོག་མ་མེད་པའི་དུས་ཀྱི་རྣམ་པ་སྣ་ཚོགས་ཀྱིས་སྦྱོར་བ་ལ་རྣམ་པར་རྟོག་པས་བསྒོས་པའི་བློ་ཅན། འདོད་ཆགས་དང་། ཞེ་སྡང་དང་། གཏི་མུག་གི་མེས་ཡོངས་སུ་གདུངས་པའི་ཡིད་ཅན།"[58] ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ།།

གཉིས་པ་ཡིད་ཀྱི་དབང་པོ་ལ་གནོད་པའི་རྐྱེན་ནི། རྨི་ལམ་དང་ཆང་འཐུང་བ་དང་སྨན་ལ་སོགས་པ་སྟེ་དེ་དག་གིས་ཡིད་ཤེས་འཁྲུལ་བར་བྱེད་དོ།།

ཚད་མའི་གཞུང་དུ་འཁྲུལ་ཤེས་རྣམས་ལ་མངོན་སུམ་ལྟར་སྣང་གི་ཐ་སྙད་ཀྱང་མཛད་ཡོད་པས། དེ་གཉིས་ལ་ཁྱད་པར་ཅི་ཡོད་ཅེ་ན། འཁྲུལ་ཤེས་དང་མངོན་སུམ་ལྟར་སྣང་གཉིས་དོན་གཅིག་ཡིན། རང་གི་སྣང་ཡུལ་ལ་འཁྲུལ་བའི་རིག་པ། མངོན་སུམ་ལྟར་སྣང་གི་ངོ་བོ་ཡིན། དེ་ལ་ཚད་མ་ཀུན་བཏུས་སུ།

འཁྲུལ་དང་ཀུན་རྫོབ་ཤེས་པ་དང་། །རྗེས་དཔག་རྗེས་སུ་དཔག་ལས་བྱུང་། །
དྲན་དང་མངོན་འདོད་ཅེས་བྱ་བའོ། །མངོན་སུམ་ལྟར་སྣང་རབ་རིབ་བཅས། །[59]

ཞེས་ནང་གསེས་བདུན་དུ་གསུངས། དེ་དག་ཀྱང་རིམ་པ་བཞིན། ༡ སྨིག་རྒྱུ་ལ་ཆུར་འཛིན་གྱི་རྟོག་པ་ལྟ་བུ་འཁྲུལ་པའི་རྟོག་པ་དང་། ༢ རགས་པ་དང་རྒྱུན་འཛིན་པའི་རྟོག་པ་ལྟ་བུ་ཀུན་རྫོབ་པའི་རྟོག་པ། ༣ རྟགས་འཛིན་སེམས་ལྟ་བུ་རྗེས་དཔག་གི་རྟོག་པ། ༤ རྟགས་ཅན་རྗེས་དཔག་ལྟ་བུ་རྗེས་སུ་དཔག་པ་ལས་བྱུང་བའི་རྟོག་པ། ༥ འདས་པའི་དོན་དྲན་པའི་རྟོག་པ་ལྟ་བུ་དྲན་པའི་རྟོག་པ། ༦ མ་འོངས་པའི་དོན་མངོན་པར་འདོད་པའི་རྟོག་པ་ལྟ་བུ་མངོན་འདོད་ཀྱི་རྟོག་པ། ༧ མིག་རབ་རིབ་ཅན་ལ་སྐྲ་ཤད་འཛག་པར་སྣང་བའི་དབང་ཤེས་ལྟ་བུ་རྟོག་མེད་མངོན་སུམ་ལྟར་སྣང་དུ་འཛོག་ལ། རྟགས་འཛིན་སེམས་ལ་རྗེས་དཔག་ཅེས་པ་ནི། རྟགས་འཛིན་སེམས་དེ་རང་འབྲས་རྟགས་ཅན་རྗེས་དཔག་གི་རྒྱུ་ཡིན་པས་འབྲས་མིང་རྒྱུ་ལ་བཏགས་པ་ཡིན་ནོ། །སློབ་དཔོན་ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པའི་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་དུ་ནི། མངོན་སུམ་ལྟར་སྣང་བདུན་པོ་དེ་དག ༡ བརྡ་རྗེས་ཅན་གྱི་བློ་དང་། ༢ དོན་གཞན་ལ་སྒྲོ་འདོགས་པ་དང་། ༣ ལྐོག་ཏུ་གྱུར་པའི་དོན་ཅན་བཅས་རྟོག་པ་མངོན་སུམ་ལྟར་སྣང་གསུམ་དང་། ༤ རྟེན་དབང་པོ་བསླད་པ་ལས་བྱུང་བའི་རྟོག་མེད་མངོན་སུམ་ལྟར་སྣང་བཅས་བཞིར་བསྡུ་བར་མཛད།

མ་འཁྲུལ་བའི་ཤེས་པའི་ངོ་བོ་ནི། རང་གི་སྣང་ཡུལ་ལ་མ་འཁྲུལ་བའི་རིག་པའོ། །མདོ་སྡེ་པ་དང་མདོ་སྡེ་སྤྱོད་པའི་དབུ་མ་པའི་ལུགས་ལ། མངོན་སུམ་རྣམས་མ་འཁྲུལ་བར་འདོད་པས། སྔོན་པོ་རྟོགས་པའི་མིག་ཤེས་ལྟ་བུ་མ་འཁྲུལ་བའི་ཤེས་པའི་མཚན་གཞི་ཡིན་ནོ། །རྟོག་པ་རྣམས་ཡུལ་དེའི་དོན་སྤྱི་དོན་དུ་འཁྲུལ་བའི་རིག

པ་ཡིན་པས་འཛིན་སྟངས་ཀྱི་ཡུལ་ལ་འཁྲུལ་མ་འཁྲུལ་ཇི་ལྟར་ཡང་འཁྲུལ་ཤེས་ཡིན་དགོས་ལ། རྟོག་མེད་ཤེས་པ་ནི་རང་གི་འཛིན་སྟངས་ཀྱི་ཡུལ་ལ་མ་འཁྲུལ་ན་སྣང་ཡུལ་ལའང་མ་འཁྲུལ་བ་ཡིན་དགོས་པས། མ་འཁྲུལ་བའི་ཤེས་པ་ཡིན་ན་རྟོག་མེད་ཡིན་དགོས་སོ། །ཡང་མངོན་སུམ་བཅད་ཤེས་དང་། སྣང་ལ་མ་ངེས་པའི་བློ་རྣམས་ཀྱང་མ་འཁྲུལ་བའི་ཤེས་པ་ཡིན་པས་མ་འཁྲུལ་བའི་ཤེས་པ་ལ་ཚད་མའང་ཡིན་མི་དགོས་སོ།།

དེ་ལྟ་ནའང་སེམས་ཙམ་པ་དང་། རྣལ་འབྱོར་སྤྱོད་པའི་དབུ་མ་པ། དབུ་མ་ཐལ་འགྱུར་བ་རྣམས་ཀྱི་ལུགས་ལ་སྔོན་པོ་རྟོགས་པའི་མིག་ཤེས་ལྟ་བུའང་ཕྱུགས་ཀྱི་འཁྲུལ་རྒྱུས་བསླད་པས་འཁྲུལ་ཤེས་སུ་འདོད་ལ། ཡང་དབུ་མ་ཐལ་འགྱུར་བས་ནི། ཐ་མལ་པའི་རྒྱུད་ཀྱི་རྟོག་བཅས་རྟོག་མེད་ཀྱི་ཤེས་པ་ཐམས་ཅད་འཁྲུལ་ཤེས་སུ་འདོད་ཀྱང་། ཤེས་པ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་རང་གི་སྣང་བ་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པར་འདོད་པའི་ཁྱད་པར་ཕྲ་མོ་རྣམས་ལྟ་གྲུབ་ཀྱི་སྐབས་སུ་འཆད་དོ།། །།

སྐབས་བརྒྱད་པ། སེམས་བྱུང་གི་རྣམ་གཞག་རྒྱས་པར་བཤད་པ།

༡ སེམས་དང་སེམས་བྱུང་གི་ཁྱད་པར་བཤད་པ།

གོང་དུ་བཤད་པའི་ཤེས་པ་གསལ་རིག་གི་རང་བཞིན་ཅན་དེ་ལ་ནང་པའི་གཞུང་རྣམས་སུ་གཙོ་བོར་བྱེད་ལས་ཀྱི་སྒོ་ནས་སེམས་དང་སེམས་བྱུང་གཉིས་སུ་ཕྱེ་བར་མཛད། དེ་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཡང་། དབུས་མཐའ་རྣམ་འབྱེད་ལས།

དེ་ལ་དོན་མཐོང་རྣམ་པར་ཤེས། །དེ་ཡི་ཁྱད་པར་སེམས་ལས་བྱུང་། །[1]

ཞེས་པའི་རྩ་འགྲེལ་གཉིས་ཀ་ལས་གསལ་བར་འབྱུང་ཞིང་། གཞུང་འདིར་དེ་ཡི་ཁྱད་པར་སེམས་ལས་བྱུང་། ཞེས་པའི་དེ་སྒྲ་དེ་སེམས་ལ་འཇུག་པ་དང་། ཡང་སེམས་དེའི་ཡུལ་ལ་འཇུག་པར་འགྲེལ་ཚུལ་གཉིས་ཡོད། འགྲེལ་ཚུལ་སྔ་མ་ལྟར་ན་སེམས་བྱུང་ཞེས་པ་གཙོ་བོ་སེམས་ཀྱི་ཁྱད་པར་རམ་བྱེད་ལས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ལས་འཇོག་དགོས་པ་དང་། འགྲེལ་ཚུལ་ཕྱི་མ་ལྟར་ན་སེམས་བྱུང་ཞེས་པ་ཡུལ་གྱི་ངོ་བོ་རིག་ཙམ་མིན་པར་ཡུལ་དེའི་ཁྱད་པར་རིག་པའི་ཆ་ནས་འཇོག་དགོས།

དེ་ཡང་འགྲེལ་ཚུལ་དང་པོས་ནི། སེམས་དང་སེམས་བྱུང་གི་ཁྱད་པར་ཡུལ་གྱི་སྒོ་ནས་མ་བཞག་པར་ཡུལ་ཅན་གྱི་བྱེད་ལས་མི་འདྲ་བའི་དབང་གིས་བཞག་ཅིང་། གཙོ་བོ་སེམས་སམ་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དེའི་བྱེད་ལས་ཀྱི་ཁྱད་པར་

ལ་སེམས་བྱུང་དུ་བཞེད་དོ། །དཔེར་ན། གཟུགས་འཛིན་མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་གཙོ་འཁོར་ལྔ་བུ་ལ་མཚོན་ན། གཙོ་བོ་གཟུགས་འཛིན་དབང་པོའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལྟ་བུ་ཡུལ་གཟུགས་ལ་དམིགས་པ་ཙམ་གྱིས་རང་གི་ངོ་བོ་རྫོགས་པ་ཡིན་ལ། དེའི་འཁོར་སེམས་བྱུང་རྣམས་ནི་གཟུགས་ལ་དམིགས་པ་གཞིར་བྱས་ནས་དེ་ལ་སེམས་གཡོ་བར་བྱེད་པ་དང་། སྦྱར་རྟོགས་ཟིན་གྱི་ཡུལ་མི་བརྗེད་པར་བྱེད་པ་སོགས་བྱེད་ལས་ཀྱི་ཁྱད་པར་མི་འདྲ་བ་རེ་རེའི་སྒོ་ནས་འཛོག་དགོས་པ་ཡིན། དེས་ན་ཡུལ་ལ་དམིགས་པ་ཙམ་གྱིས་ཁྱད་པར་དུ་ཕྱེ་ཞིང་། ཁྱད་པར་གཞན་གྱི་སྒོ་ནས་གཞག་དགོས་པ་མ་ཡིན་པའི་རིག་པ་ལ་གཙོ་སེམས་དང་། ཡུལ་དེ་ཉིད་ལ་དམིགས་པ་གཞིར་བྱས་ནས་བྱེད་ལས་སོགས་ཁྱད་པར་གྱི་ཆོས་གཞན་གྱི་སྒོ་ནས་ཡུལ་ལ་འཇུག་པའི་རིག་པ་ལ་སེམས་བྱུང་དུ་འཇོག་གོ།

སེམས་དང་སེམས་བྱུང་གཉིས་མཚུངས་ལྡན་རྣམ་པ་ལྔ་མཚུངས་ཡིན་པས་དོན་གྱི་ངོ་བོ་དང་ཁྱད་པར་གཉིས་ཀ་རིག་པར་ཁྱད་པར་མེད་ལ། འོན་ཀྱང་ཚོར་བ་ལས་གཞན་པའི་འདུ་ཤེས་ལ་སོགས་པའི་སེམས་བྱུང་རྣམས་དང་གཙོ་སེམས་ཀྱིས་ཡུལ་མྱོང་བ་ནི་རང་རང་གི་སྟོབས་ཀྱིས་མ་ཡིན་པར་ཚོར་བའི་སྟོབས་ཀྱིས་ཡིན་པ་དང་། ཡང་འདུ་ཤེས་ལས་གཞན་པའི་སེམས་བྱུང་དང་གཙོ་སེམས་རྣམས་ཀྱིས་ཡུལ་གྱི་སྣ་རིས་འབྱེད་པའང་རང་སྟོབས་ཀྱིས་མ་ཡིན་པར་འདུ་ཤེས་ཀྱི་སྟོབས་ཀྱིས་ཡིན་པ་སོགས་ཐམས་ཅད་ལ་རིགས་བསྒྲེའོ། །དེ་ཡང་དཔེར་ན། གཙོ་སེམས་དེ་བུམ་པ་འཛིན་པའི་རྣམ་པ་ཅན་ཞིག་ཡིན་ན། དེའི་འཁོར་གྱི་ཚོར་བ་དང་། འདུ་ཤེས་དང་། སེམས་པ་དང་། རེག་པ་དང་། ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ལ་སོགས་པའི་སེམས་བྱུང་གཞན་

ཡོད་ན་ཡང་དེ་དག་ཐམས་ཅད་བྱུམ་པའི་ངོ་བོ་འཛིན་པའི་རྣམ་པ་ཅན་ཡིན་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་སེམས་བྱུང་ཚོར་བ་དེ་རང་ཡུལ་ཕན་གནོད་བར་མ་གང་རུང་ཉམས་སུ་མྱོང་བའི་རྣམ་པ་ཅན་ཡིན་པ་བཞིན་དེ་དང་མཚུངས་ལྡན་གྱི་གཙོ་སེམས་དང་འདུ་ཤེས་དང་སེམས་པ་ལ་སོགས་པ་དང་དད་པ་ལ་སོགས་སེམས་བྱུང་གང་ཡིན་ཡང་རང་ཡུལ་ཕན་གནོད་བར་མ་གང་རུང་ཉམས་སུ་མྱོང་བའི་རྣམ་པ་ཅན་ཡིན་དགོས་པ་བཞིན་ནོ། །དེ་ཡང་རྒྱལ་བའི་སྲས་གྲགས་པའི་བཤེས་གཉེན་གྱི་ཆོས་མངོན་པ་མཛོད་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་དོན་གསལ་ལས།

> རྟེན་དང་དམིགས་པ་དང་རྣམ་པ་དང་དུས་དང་རྫས་མཚུངས་པ་དག་གིས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་རྟེན་གང་གིས་སེམས་སྐྱེ་བའི་རྟེན་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཚོར་བ་དང་འདུ་ཤེས་དང་སེམས་པ་ལ་སོགས་པ་སྐྱེ་ལ། དེ་བཞིན་དུ་དམིགས་པ་གང་གིས་སེམས་སྐྱེ་བ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་ཚོར་བ་ལ་སོགས་པ་སྐྱེའོ། །རྣམ་པ་གང་གིས་སེམས་སྐྱེ་བ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་ཚོར་བ་ལ་སོགས་པ་སྐྱེ་སྟེ། གལ་ཏེ་སེམས་སྔོན་པོའི་རྣམ་པ་ཅན་ཡིན་ན་དེ་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་ཚོར་བ་ལ་སོགས་པ་སྔོན་པོའི་རྣམ་པ་ཅན་ཁོ་ནར་སྐྱེའོ། །སེམས་དུས་གང་དུ་སྐྱེ་བ་དེ་ཁོ་ནར་ཚོར་བ་ལ་སོགས་པ་སྐྱེའོ།།[2]

ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟར་བཞིན་ནོ།།

འགྲེལ་ཚུལ་གཉིས་པས་ནི། གཟུགས་སྒྲ་སོགས་དོན་གྱི་ངོ་བོ་རིག་པར་བྱེད་པ་ལ་སེམས་དང་། དོན་གྱི་ཁྱད་པར་རིག་པར་བྱེད་པ་ལ་སེམས་བྱུང་དུ་བཤད། དོན་གྱི་ངོ་བོ་དང་ཁྱད་པར་ཞེས་པ་ནི། གཟུགས་ལྟ་བུ་དོན་གྱི་ངོ་བོ་དང་། གཟུགས་རིང་

ཐུང་དང་མཛེས་མི་མཛེས་ལ་སོགས་པ་དོན་གྱི་ཁྱད་པར་ཡིན། དེ་བཞིན་དུ་སྒྲ་ངོ་བོ་དང་། དེ་སྙན་མི་སྙན་སོགས་ཁྱད་པར་ཡིན་ལ། དོན་གྱི་ངོ་བོ་དམིགས་པར་བྱེད་པའི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཚོགས་དྲུག་ནི་སེམས་ཡིན་ཞིང་། དོན་གྱི་ཁྱད་པར་བདེ་སྡུག་གི་གནས་ཡིད་དུ་འོང་མི་འོང་ལ་སོགས་པ་དམིགས་པར་བྱེད་པ་ཚོར་བ་ལ་སོགས་པ་ལྔ་བཅུ་རྩ་གཅིག་ནི་སེམས་ལས་བྱུང་བ་ཡིན་ནོ།།

དཔེར་ན། མིག་གི་རྣམ་ཤེས་ཀྱིས་གཟུགས་ཀྱི་ངོ་བོའི་རྣམ་པ་འཛིན་པ་ན། དེའི་འཁོར་ཚོར་བས་ཕན་གནོད་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་པ་འཛིན་ཅིང་། འདུ་ཤེས་ཀྱིས་ཐ་སྙད་སྣ་ཚོགས་སུ་གདགས་པར་བྱ་བའི་མཚན་མའི་རྣམ་པ་འཛིན་པ་དང་། རེག་པས་གཟུགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་སྡུག་མི་སྡུག་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་པ་འཛིན་ལ། ཆགས་སྡང་གིས་ཡིད་དུ་འོང་བ་དང་མི་འོང་བར་འཛིན་པ་སོགས་རྣམ་པ་གཞན་ལའང་རིགས་བསྒྲེའོ། །དེ་ཡང་སློབ་དཔོན་ཐོགས་མེད་ཀྱི་རྣལ་འབྱོར་སྤྱོད་པའི་ས་ལས། “དེ་ཉིད་ལ་སྡུག་པ་དང་མི་སྡུག་པ་དང་གཉིས་ཀ་ལས་བཟློག་པའི་མཚན་ཉིད་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་རེག་པས་རིག་པར་བྱེད་དོ། །དེ་ཉིད་ལ་ཕན་པ་དང་གནོད་པ་དང་། གཉིས་ཀ་ལས་བཟློག་པའི་མཚན་ཉིད་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་ཚོར་བས་རིག་པར་བྱེད་དོ། །དེ་ཉིད་ལ་ཐ་སྙད་ཀྱི་མཚན་མའི་མཚན་ཉིད་གང་ཡིན་པ་ནི་འདུ་ཤེས་ཀྱིས་རིག་པར་བྱེད་དོ། །”[3] ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་བཞེད་དོ།།

དེ་ལྟར་འགྲེལ་ཚུལ་གཉིས་གང་ལྟར་ནའང་སེམས་གཅིག་གི་འཁོར་དུ་སེམས་བྱུང་ཐ་དད་པ་ཡོད་ཚུལ་གཙོ་བོ་རྒྱལ་པོ་ཞིག་གི་འཁོར་དུ་བློན་པོ་ཐ་དད་པ་མང་པོ་འཛོམས་ནས་ཡོད་པ་ལྟ་བུར་གོ་རྒྱུ་མིན་ཏེ། དེ་ལྟར་ན། “སེམས་ཅན་

རྣམས་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ནི་རྒྱུན་རེ་རེ་བའོ། །”[5] ཞེས་དང་།[4] ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་དུ།

རྟོག་གཉིས་ཅིག་ཅར་མཐོང་བ་མེད།།[5] ཅེས་པ་ལྟ་བུ་མདོ་དང་

བསྟན་བཅོས་དུ་མར་ཡང་ཡང་འབྱུང་བ་དང་ཡང་འགལ་བར་འགྱུར་རོ། །འོ་ན་གཙོ་སེམས་གཅིག་གི་འཁོར་དུ་སེམས་བྱུང་ཐ་དད་པ་ཡོད་ཚུལ་ཇི་ལྟར་ཡིན་ཞེ་ན། དཔེར་ན། མེ་ཏོག་ཅིག་ལ་ལྟ་བཞིན་པའི་ཚེ་ཡིད་ཀྱི་མྱོང་བ་སྤྱི་ཙམ་པ་ཞིག་ཡོད་པར་འཇོག་དགོས་པས། དེ་ནི་གཙོ་སེམས་ཡིན་ལ། མྱོང་བ་དེ་དང་ལྡན་ཅིག་ཏུ་འཇུག་པའི་བདེ་སྡུག་བཏང་སྙོམས་གང་རུང་གི་མྱོང་བ་ཁྱད་པར་ཅན་ལྟ་བུ་ནི་ཚོར་བ་དང་། འདི་སྔོན་པོ་དང་འདི་སེར་པོའོ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ཡུལ་གྱི་ཁྱད་པར་རམ་སྤུ་རིས་འབྱེད་པའི་བྱེད་ལས་ཅན་ལ་འདུ་ཤེས་དང་། རྗེ་ཁབ་ལེན་གྱིས་ལྕགས་གཡོ་བར་བྱེད་པ་བཞིན་དུ་སེམས་དང་སེམས་བྱུང་རྣམས་རང་ཡུལ་ལ་གཡོ་བར་བྱེད་པའི་བྱེད་ལས་ཅན་ལ་སེམས་པ་དང་། སེམས་ཀྱི་དམིགས་པའི་ཡུལ་དུ་ཆོས་དུ་མ་ཞིག་ཡོད་མོད་སེམས་དམིགས་པ་བྱེ་བྲག་པ་ལ་གཏོད་པའི་བྱེད་ལས་ཅན་ལ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ། སེམས་དེ་ཡུལ་དང་འཕྲད་པར་བྱེད་པའི་བྱེད་ལས་ཅན་ལ་རེག་པ་དང་། དམིགས་པ་དེ་མ་བརྗེད་པར་འཛིན་དུ་འཇུག་བྱེད་ལ་དྲན་པ་དང་། དམིགས་པ་ལ་སེམས་གནས་པར་བྱེད་པ་ལ་ཏིང་ངེ་འཛིན་དུ་འཇོག་པ་སོགས། མདོར་ན་བློའི་བྱེད་ལས་དང་ཡུལ་གྱི་ཁྱད་པར་གང་རུང་གི་སྒོ་ནས་སེམས་དང་སེམས་བྱུང་གི་ངོས་འཛིན་དང་ཁྱད་པར་འབྱེད་

---

5 མདོ་ལུང་འདི་ཤིན་ཏུ་གྲགས་ཆེ་མོད། མདོ་གང་ལས་ཡིན་ངོས་འཛིན་གཞུང་གང་དུའང་མཛད་པ་མ་མཐོང་། སྐབས་འགར། སེམས་ཅན་རྣམས་ནི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་རྒྱུད་རེ་རེ་བའོ། །ཞེས་དང་། ཡང་སྐབས་འགར། རྣམ་པར་ཤེས་པ་གཉིས་ཅིག་ཆར་འབྱུང་བ་ནི་གནས་མ་ཡིན་ཞིང་སྐབས་མེད་དོ། །ཞེས་དྲངས་པའང་འབྱུང་བས་བརྟག

དགོས། ཡུལ་གཟུགས་ལྟ་བུ་ཞིག་ལ་དྲན་པ་སྐྱེས་པའི་ཚེ་གཙོ་བོ་སེམས་དང་དེའི་འཁོར་དྲན་པ་གཉིས་ཡུལ་གཟུགས་ལ་དམིགས་པར་མཚུངས་ཀྱང་སོ་སོར་འཇོག་པ་ནི་ཡུལ་གཟུགས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཙམ་རིག་པ་སེམས་དང་། སླར་མི་བརྗེད་པར་བྱེད་པའི་བྱེད་ལས་ཀྱི་ཆ་ནས་དྲན་པ་ཞེས་བརྗོད་པ་ལྟ་བུའོ།།

དེ་ལྟར་འགྲེལ་ཚུལ་གཉིས་ཀ་ཡང་གོང་དུ་དྲངས་པའི་དབུས་མཐའ་རྣམ་འབྱེད་ཀྱི་གཞུང་དང་། སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱི་དབུས་མཐའི་འགྲེལ་པ་ལས། "དོན་ཙམ་མཐོང་བ་ནི་རྣམ་པར་ཤེས་པའོ། །དོན་གྱི་ཁྱད་པར་མཐོང་བ་ནི་སེམས་ལས་བྱུང་བ་རྣམས་ཏེ་ཚོར་བ་ལ་སོགས་པའོ། །"[6] ཞེས་དང་། སློབ་དཔོན་བློ་གྲོས་བརྟན་པའི་དབུས་མཐའི་འགྲེལ་བཤད་ལས།

> དེ་ལ་དོན་ཙམ་མཐོང་བ་ནི་རྣམ་པར་ཤེས་པའོ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་ཙམ་ཞེས་བྱ་བའི་སྒྲ་ནི། ཁྱད་པར་སེལ་བའི་ཕྱིར་ཏེ་ཁྱད་པར་མི་འཛིན་གྱི་དངོས་པོའི་རང་གི་ངོ་བོ་ཙམ་དམིགས་སོ་ཞེས་བྱ་བའི་ཐ་ཚིག་གོ །དོན་གྱི་ཁྱད་པར་མཐོང་བ་ནི་སེམས་ལས་བྱུང་བ་རྣམས་ཏེ་ཚོར་བ་ལ་སོགས་པའོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཁྱད་པར་གྱི་ངོ་བོ་དེ་དང་དེས་དེར་མངོན་པར་འཇུག་པའི་ཕྱིར་རོ།། དེ་ལ་གང་དངོས་པོ་དེའི་ཁྱད་པར་སིམ་པ་དང་། གདུང་བ་ཉིད་ཡིད་བདེ་བ་ལ་སོགས་པའི་གནས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་འཛིན་པ་ནི་ཚོར་བའོ། །བུད་མེད་དང་སྐྱེས་པ་ལ་སོགས་པར་ཐ་སྙད་གདགས་པའི་མཚན་མ་དོན་གྱི་ཁྱད་པར་གང་ཡིན་པ་དེ་འཛིན་པ་ནི་འདུ་ཤེས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་གཞན་ཡང་ཅི་རིགས་སུ་སྦྱར་བར་བྱའོ། །[7] ཞེས་གསུངས་པའི་རྗེས་སུ་འབྲང་ངོ་།།

ཆོས་མངོན་པ་མཛོད་ལས་ནི།

སེམས་དང་ཡིད་དང་རྣམ་ཤེས་ནི།།
དོན་གཅིག་སེམས་དང་སེམས་བྱུང་དང་།།
རྟེན་དང་དམིགས་དང་རྣམ་བཅས་དང་།།
མཚུངས་པར་ལྡན་པའང་རྣམ་པ་ལྔ།། [8]

ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟར། རང་གི་འཁོར་དུ་གྱུར་པའི་སེམས་བྱུང་དང་མཚུངས་ལྡན་རྣམ་པ་ལྔ་མཚུངས་ཀྱི་ཤེས་པ། སེམས་ཀྱི་ངོ་བོ་དང་། རང་འཁོར་དུ་འགྲོ་ཡུལ་ཀྱི་གཙོ་སེམས་དང་མཚུངས་ལྡན་རྣམ་པ་ལྔ་མཚུངས་ཀྱི་རིག་པ། སེམས་བྱུང་གི་ངོ་བོར་འཛིན་གོ །སེམས་སེམས་བྱུང་གཉིས་མཚུངས་ལྡན་རྣམ་པ་ལྔ་མཚུངས་ཡིན་ཚུལ་ནི། ༡ རྟེན་མཚུངས་པ། ༢ དམིགས་པ་མཚུངས་པ། ༣ རྣམ་པ་མཚུངས་པ། ༤ དུས་མཚུངས་པ། ༥ རྫས་མཚུངས་པ་སྟེ། དེ་ལ་རྟེན་མཚུངས་པ་ནི། གཙོ་འཁོར་གཉིས་ཀ་དབང་པོ་གཅིག་ལ་བརྟེན་པ་སྟེ། དེ་ཡང་གཙོ་སེམས་གང་ལ་བརྟེན་པའི་བདག་རྐྱེན་དབང་པོ་དེ་ལ་འཁོར་སེམས་བྱུང་ཡང་བརྟེན་པའོ། །དམིགས་པ་མཚུངས་པ་ནི། ཡུལ་གཅིག་ལ་དམིགས་པ་སྟེ། སེམས་ཀྱིས་ཡུལ་གང་ལ་དམིགས་པ་དེ་ལ་འཁོར་སེམས་བྱུང་གིས་ཀྱང་དམིགས་པའོ། །རྣམ་པ་མཚུངས་པ་ནི། འཛིན་སྟངས་ཀྱི་ཡུལ་གཅིག་པ་སྟེ། སེམས་དེ་ཉིད་ཡུལ་གང་གི་རྣམ་པ་ཅན་དུ་སྐྱེས་ཀྱང་འཁོར་སེམས་བྱུང་ཡང་ཡུལ་དེ་ཉིད་ཀྱི་རྣམ་པ་ཅན་དུ་སྐྱེས་པ་ནི་རྣམ་པའམ་འཛིན་སྟངས་མཚུངས་པའོ། །དུས་མཚུངས་པ་ནི། དུས་ཅིག་ཅར་དུ་འབྱུང་བ་སྟེ། སེམས་དང་དེའི་འཁོར་སེམས་བྱུང་གཉིས་སྐྱེ་འགག་གནས་གསུམ་མཉམ་པ་ནི་དུས་མཚུངས་པའོ། །རྫས་མཚུངས་པ་ནི། སེམས་དང་དེའི་འཁོར་སེམས་བྱུང་གཉིས་རྫས་རེ་རེ་བ་ལས་མི་འབྱུང་བ་ནི་

རྫས་མཚུངས་པ་སྟེ། གཙོ་སེམས་གཅིག་གི་འཁོར་དུ་ཚོར་བ་གཅིག་དང་། འདུ་ཤེས་གཅིག་ལས་མེད་པ་སོགས་གཙོ་འཁོར་ཐམས་ཅད་རྫས་རེ་རེ་བར་མཚུངས་པའོ།།

དེ་ཡང་དཔེར་ན། མིག་གི་རྣམ་ཤེས་དང་དེའི་འཁོར་དུ་བྱུང་བའི་ཚོར་བ་ལྟ་བུ་ལ་མཚོན་ན། མིག་གི་རྣམ་ཤེས་བདག་རྐྱེན་མིག་གི་དབང་པོ་ལ་བརྟེན་པ་ན་དེའི་འཁོར་གྱི་ཚོར་བའང་མིག་གི་དབང་པོ་ལ་བརྟེན་པ་དང་། མིག་གི་རྣམ་ཤེས་ཀྱིས་ཡུལ་གཟུགས་ལ་དམིགས་པ་ན་དེའི་འཁོར་གྱི་ཚོར་བས་ཀྱང་གཟུགས་ལ་དམིགས་པ་དང་། མིག་གི་རྣམ་ཤེས་སྔོན་པོའི་རྣམ་པ་ཅན་དུ་སྐྱེས་པ་ན་དེའི་འཁོར་གྱི་ཚོར་བའང་སྔོན་པོའི་རྣམ་པ་ཅན་དུ་སྐྱེས་པ་དང་། མིག་གི་རྣམ་ཤེས་ནམ་བྱུང་བ་ན་དེའི་འཁོར་གྱི་ཚོར་བའང་བྱུང་བ་དང་། མིག་གི་རྣམ་ཤེས་རྫས་རེ་རེ་བ་ཡིན་པས་ན་དེའི་འཁོར་གྱི་ཚོར་བའང་རྫས་རེ་རེ་ལས་མི་འབྱུང་བ་ལྟ་བུའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་སློབ་དཔོན་གང་སྤེལ་གྱི་མཛོད་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་མཚན་ཉིད་རྗེས་འབྲང་ལས།

རྟེན་དང་། དམིགས་པ་དང་། རྣམ་པ་དང་། དུས་དང་། རྫས་མཚུངས་པ་དག་གིས་ཞེས་བྱ་བ་ལ། མིག་ལ་སོགས་པའི་དབང་པོའི་སྐད་ཅིག་གང་དག་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་རྟེན་ཡིན་པ་དེ་དག་ཁོ་ན་དེ་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་ཚོར་བ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ཀྱི་ཡང་རྟེན་ཡིན་ནོ། །དེ་བཞིན་དུ་ཐམས་ཅད་དམིགས་པ་ཐ་མི་དད་པའི་ཕྱིར་ན་དམིགས་པ་མཚུངས་པ་ཉིད་ཡིན་ལ། ཐམས་ཅད་རྣམ་པ་གཅིག་ཏུ་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་རྣམ་པ་མཚུངས་པ་ཉིད་དོ།། དུས་གང་ན་ཚོར་བ་ལ་སོགས་པ་དེ་ཉིད་ན་སེམས་ཡོད་པ་ནི་དུས་མཚུངས་པའོ། །རྫས་མཚུངས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་གྲངས་མཉམ་པའོ། །[9] ཞེས་སོ།།

སློབ་དཔོན་ཐོགས་མེད་ཀྱི་མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས་ནི།

མཐུན་པར་རྟོགས་པས་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་གང་ཞེ་ན། སེམས་དང་སེམས་ལས་བྱུང་བའི་ཆོས་རྣམས་དམིགས་པ་གཅིག་ལ་མཐུན་པར་རྟོགས་པའོ། །མཐུན་པར་རྟོགས་པས་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་དེ་ཡང་གཞན་གྱི་དངོས་པོས་ཡིན་གྱི་བདག་གི་དངོས་པོས་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །མཐུན་པ་གཉིས་ཡིན་གྱི་མི་མཐུན་པ་གཉིས་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །དུས་འདྲ་བ་གཉིས་ཡིན་གྱི་དུས་མི་འདྲ་བ་གཉིས་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །མཐུན་པའི་ཁམས་དང་། ས་པ་གཉིས་ཡིན་གྱི་མི་མཐུན་པའི་ཁམས་དང་། ས་པ་གཉིས་ནི་མ་ཡིན་ནོ།།[10]

ཞེས་རྫས་མཚུངས་པ། དམིགས་པ་མཚུངས་པ། ངོ་བོ་མཚུངས་པ། དུས་མཚུངས་པ། ཁམས་དང་ས་མཚུངས་པའི་སྒོ་ནས་སེམས་དང་སེམས་བྱུང་རྣམས་མཚུངས་ལྡན་དུ་གསུངས་པས་མཚུངས་ལྡན་འཇོག་ཚུལ་ཅུང་ཟད་མི་འདྲའོ།།

འདིའི་རྫས་མཚུངས་པ་དང་དུས་མཚུངས་པ་སྔར་དང་འདྲ་ལ། དམིགས་པ་གཟུགས་སོགས་ལ་དམིགས་ནས་འཛིན་པས་དམིགས་པ་མཚུངས་པ་དང་། ངོ་བོ་མཚུངས་པ་ནི། གཙོ་བོ་སེམས་ཉོན་མོངས་ཅན་དུ་སོང་ན་དེའི་འཁོར་གྱི་སེམས་བྱུང་ཡང་ཉོན་མོངས་ཅན་དུ་འགྱུར་བ་དང་། གཙོ་བོ་སེམས་དགེ་བའི་ཀློར་སོང་ན་དེའི་འཁོར་གྱི་སེམས་བྱུང་ཡང་དགེ་བར་འགྱུར་བའི་དོན་ནོ། །ཁམས་དང་ས་མཚུངས་པ་ནི། འདོད་པའི་ཁམས་ཀྱི་སེམས་ཀྱི་འཁོར་དུ་གཟུགས་ཁམས་པའི་སེམས་བྱུང་འབྱུང་བ་དང་། བསམ་གཏན་དང་པོའི་སེམས་ཀྱི་འཁོར་དུ་བསམ་གཏན་གཉིས་པའི་སེམས་བྱུང་འབྱུང་བ་ལྟ་བུ་མ་ཡིན་པར། གཙོ་བོ་སེམས་དེ་ཁམས་དང་ས་

གང་ཡིན་པ་འཁོར་སེམས་བྱུང་ཡང་ཁམས་དང་ས་དེ་དང་དེ་ཡིན་པར་མཚུངས་པའོ། །འདིར་མཛོད་ལས་བཤད་པའི་མཚུངས་ལྡན་རྣམ་པ་ལྔ་མཚུངས་ཀྱི་གྲངས་ལ་མེད་པ་ངོ་བོ་མཚུངས་པ་དང་ཁམས་དང་ས་མཚུངས་པ་རྣམས་བགྲངས་སོ། །དེ་རྣམས་ཀྱི་དོན་འཆད་པའི་ཚེ། རྒྱལ་བའི་སྲས་ཀྱི་ཆོས་མངོན་པ་ཀུན་ལས་བཏུས་པའི་རྣམ་པར་བཤད་པ་ལས་འདི་ལྟར་བྱུང་སྟེ།

> མཐུན་པར་རྟོགས་པས་སྦྱོར་བ་གང་། སེམས་དང་སེམས་ལས་བྱུང་བའི་ཆོས་རྣམས་དམིགས་པ་གཅིག་མཐུན་པར་རྟོགས་པའོ། །མཐུན་པར་རྟོགས་པས་སྦྱོར་བ་དེ་ཡང་གཞན་གྱི་དངོས་པོ་ཡིན་གྱི། བདག་གི་དངོས་པོ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །འདི་ལྟར་སེམས་ནི་སེམས་གཞན་དང་མཚུངས་པར་མ་ཡིན་ཞིང་། ཚོར་བ་ཡང་ཚོར་བ་གཞན་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་མ་ཡིན་པ་ལ་སོགས་པ་ལྟ་བུའོ། །མཐུན་པ་གཉིས་ཡིན་གྱི། མི་མཐུན་པ་གཉིས་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །དཔེར་ན། འདོད་ཆགས་དང་ཞེ་སྡང་གཉིས་དང་། དགེ་བ་དང་མི་དགེ་བ་གཉིས་ལ་སོགས་པ་ལྟ་བུའོ། །དུས་འདྲ་བ་གཉིས་ཡིན་གྱི། དུས་མི་འདྲ་བ་གཉིས་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །འདི་ལྟ་སྟེ། ད་ལྟར་དང་མ་འོངས་པ་གཉིས་དང་། འདས་པ་དང་ད་ལྟར་གཉིས་སོ། །མཐུན་པའི་ཁམས་དང་ས་པ་ཉིད་ཡིན་གྱི། མི་མཐུན་པའི་ཁམས་དང་ས་པ་གཉིས་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །འདི་ལྟ་སྟེ། འདོད་པ་དང་གཟུགས་ན་སྤྱོད་པ་གཉིས་དང་། བསམ་གཏན་དང་པོ་དང་། གཉིས་པའི་ས་ལ་སོགས་པ་ལྟ་བུའོ། །[11] ཞེས་སོ།།

འོ་ན་སློབ་དཔོན་ཐོགས་མེད་ཀྱི་གདན་ལ་དབབ་པ་བསྡུ་བར། "སྨྲས་པ། རྫས་མཚུངས་པ་དང་། ཡུལ་མཚུངས་པ་དང་། དུས་མཚུངས་པ་དང་། བྱ་བ་བྱེད་པ་མཚུངས་པ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་རོ། །ཅིའི་ཕྱིར་རྣམ་པ་དང་བཅས་པ་དག་ཅེས་བྱ་ཞེ་ན། སྨྲས་པ། དམིགས་པ་གཅིག་ལ་རྣམ་པ་དུ་མ་འཇུག་པའི་ཕྱིར་རོ། །"[12] ཞེས་སེམས་དང་སེམས་བྱུང་གཉིས་རྣམ་པ་མི་མཚུངས་པས་རྫས་སོགས་བཞི་ཙམ་མཚུངས་པར་གསུངས་ལ། དེ་བཞིན་དུ་སློབ་དཔོན་བློ་གྲོས་བརྟན་པའི་དབུས་མཐའི་འགྲེལ་བཤད་ལས་ཀྱང་། "རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་ཁྱད་པར་མེད་པར་ཐལ་བར་འགྱུར་བས་རྣམ་པ་མཚུངས་པས་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །"[13] ཞེས་སེམས་དང་སེམས་བྱུང་གཉིས་རྣམ་པ་མི་མཚུངས་པར་གསུངས་པ་མ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། དེའི་དོན་ནི་གཟུགས་འཛིན་མིག་གི་རྣམ་ཤེས་ལྟ་བུ་ལ་གཟུགས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཤར་བའི་སྒོ་ནས་གཟུགས་ལ་དམིགས་པ་ཙམ་གྱིས་སེམས་ཀྱི་གོ་དོན་ཚང་ལ། དེའི་འཁོར་སེམས་པ་ལྟ་བུ་ལ་དེ་ཙམ་གྱིས་སེམས་བྱུང་གི་གོ་དོན་མི་ཚང་བར། སེམས་ཡུལ་ལ་སྐུལ་བ་ལྟ་བུའི་ཁྱད་ཆོས་གཞན་གྱི་སྒོ་ནས་བཤད་དགོས་པའི་དོན་ཡིན་པར་གསུངས་པ་ལས་སྤྱིར་རྣམ་པ་མི་མཚུངས་པར་གསུངས་པའི་དོན་མིན་ནོ།།

རང་སྡེ་མདོ་སྡེ་པ་ཡན་ཆད་ཀྱི་ལུགས་ལ་གཙོ་སེམས་དང་དེའི་འཁོར་གྱི་སེམས་བྱུང་རྣམས་རྫས་གཅིག་ལ་ལྡོག་པ་ཐ་དད་པར་བཞེད་ཅིང་། གཙོ་སེམས་གཅིག་གི་འཁོར་དུ་ཡོད་པའི་སེམས་བྱུང་ནང་ཕན་ཚུན་ཡང་རྫས་གཅིག་ཡིན་པར་བཤད་དོ། །སེམས་གཅིག་གི་འཁོར་གྱི་སེམས་བྱུང་ནང་ཕན་ཚུན་མཚུངས་ལྡན་རྣམ་པ་ལྔ་མཚུངས་ཡིན་ཡང་བྱེད་ལས་སྟོབས་ཆེ་ཆུང་གི་ཁྱད་པར་ཡོད་དེ། དཔེར་

ན། སེམས་བྱུང་དད་པ་ཤས་ཆེ་བའི་མི་ལ་དད་ལྡན་དང་། འདུན་པ་ཤས་ཆེ་བ་ལ་དོན་གཉེར་ཅན་དང་། དྲན་པ་ཤས་ཆེ་བ་ལ་དྲན་རིག་ཅན་དང་། ཏིང་ངེ་འཛིན་ཤས་ཆེ་བ་ལ་བློ་བརྟན་པ་དང་། ཤེས་རབ་ཤས་ཆེ་བ་ལ་དབང་རྣོན་ཞེས་ཟེར་བ་ལྟ་བུའོ། །སེམས་བྱུང་གི་སྒྲ་བཤད་ནི། ཆུ་ལས་ཆུ་རླབས་འབྱུང་བ་ལྟར་སེམས་ལས་འཕྲལ་འཕྲལ་དུ་བྱུང་བའམ་སེམས་ཀྱི་རྣམ་འགྱུར་ཡིན་པའི་ཕྱིར་སེམས་བྱུང་ཞེས་བྱའོ།།

སེམས་གཅིག་གི་འཁོར་དུ་སེམས་བྱུང་ཚོར་བ་མེད་ན་ཡུལ་མྱོང་བའི་བྱ་བ་བྱེད་མི་ནུས་ལ། སེམས་པ་མེད་ན་སེམས་ཡུལ་ལ་གཡོ་བའི་བྱ་བ་བྱེད་མི་ནུས་པ་སོགས་ཡིན་པས་སེམས་དེ་ཉིད་རང་གི་འཁོར་སེམས་བྱུང་ཅི་རིགས་དང་ངེས་པར་ལྡན་ཅིག་ཏུ་སྐྱེ་དགོས་ཤིང་འབྲལ་མི་རུང་བ་ཡིན། དེ་ཡང་ཆོས་མངོན་པ་མཛོད་ལས།

སེམས་དང་སེམས་བྱུང་ངེས་ལྡན་ཅིག །[14] ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།།

༢ མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས་བཤད་པའི་སེམས་བྱུང་ང་གཅིག་གི་རྣམ་གཞག

སྔོན་གྱི་ཆོས་མངོན་པའི་གཞུང་ཡེ་ཤེས་ལ་འཇུག་པ་དང་། རབ་ཏུ་བྱེད་པ། ཆོས་ཀྱི་ཕུང་པོ་སོགས་མངོན་པ་སྡེ་བདུན་དུ་གྲགས་པའི་གསུང་རབ་དང་། དེ་དག་ལ་བརྟེན་པའི་མངོན་པའི་བསྟན་བཅོས་བྱེ་བྲག་བཤད་མཛོད་ཆེན་མོ་སོགས་ལས་

ཀྱང་སེམས་བྱུང་གི་རྣམ་གཞག་འབྱུང་ལ། འདིར་ནི་གོང་གི་གཞུང་ཆེན་མོ་རྣམས་གཞིར་མཛད་དེ་གདན་ལ་ཕབ་པའི་མངོན་པའི་བསྟན་བཅོས་གྲགས་ཆེ་བ་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་ཀྱི་མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་དང་། སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱི་ཆོས་མངོན་པ་མཛོད་གཉིས་གཙོ་བོར་བྱས་ཏེ་སེམས་བྱུང་གི་རྣམ་གཞག་བཤད་པར་བྱའོ། །དེ་ལ་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་ཀྱི་མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་སུ་ཕུང་པོ་ལྔའི་རྣམ་གཞག་གདན་ལ་འབེབས་པ་ན། ཚོར་བའི་ཕུང་པོ་དང་འདུ་ཤེས་ཀྱི་ཕུང་པོ་གཉིས་ཀྱི་ངོ་བོ་དང་བྱེད་ལས་ལོགས་སུ་སྟོན་ཅིང་། འདུ་བྱེད་ཀྱི་ཕུང་པོ་ལ་མཚུངས་ལྡན་དང་མཚུངས་ལྡན་མ་ཡིན་པའི་འདུ་བྱེད་ཀྱི་ཕུང་པོ་གཉིས་སུ་ཕྱེ་ནས། མཚུངས་ལྡན་འདུ་བྱེད་ཀྱི་ཕུང་པོ་འཆད་སྐབས་སེམས་བྱུང་ལྷག་མ་རྣམས་གདན་ལ་ཕབ་སྟེ་སྤྱིར་སེམས་བྱུང་གི་གྲངས་ང་གཅིག་ཏུ་གསུངས།

སེམས་བྱུང་ང་གཅིག་གསུངས་པ་དེའི་ནང་དུ་སེམས་བྱུང་ཐམས་ཅད་འདུས་སམ་ཞེ་ན། འོག་ཏུ་འཆད་འགྱུར་ལྟར་གཞི་ཕྲན་ཚེགས་ལས་བཤད་པའི་ཁྲོ་གཉེར་སོགས་ལུས་ངག་གི་གཡོ་བ་འབྱུང་བའི་ཉེས་རྩོམ། སེམས་ཤིན་ཏུ་དམའ་བའི་ཞུམ་པ། འཆི་བའི་འཇིགས་པས་མི་དོགས་པའི་མི་འཆི་བའི་རྣམ་པར་རྟོག་པ། སེམས་རྙོག་པ་ལྟ་བུ་སེམས་བྱུང་གི་རིགས་དུ་མ་ཞིག་དང་། གཞན་ཡང་གཞི་བསྡུ་བ་དང་། དབུ་མ་རིན་ཆེན་ཕྲེང་བ་སོགས་གཞུང་གཞན་དུ་གསུངས་པ་མང་པོ་ཞིག་ཀུན་བཏུས་ཀྱི་གྲངས་འདྲེན་དེའི་ནང་དུ་མ་འདུས་པར་ཀུན་བཏུས་ཀྱི་འགྲེལ་པ་འགའ་ཞིག་ཏུ་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།།

༡) ཀུན་འགྲོ་ལྔ།

འདིར་ཐོག་མར་མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་སུ་གསུངས་པའི་སེམས་བྱུང་ང་གཅིག་གི་རྣམ་གཞག་འདི་གྲགས་ཆེ་བས། ཅུང་ཟད་རྒྱས་པར་འཆད་པ་ལ། གཞུང་དེར་བཤད་པའི་སེམས་བྱུང་ང་གཅིག་རྣམས་སྡེ་ཚན་དུ་བསྡུས་ན། ཀུན་འགྲོ་ལྔ་དང་། ཡུལ་ངེས་ལྔ། དགེ་བ་བཅུ་གཅིག རྩ་ཉོན་དྲུག ཉེ་ཉོན་ཉི་ཤུ། གཞན་འགྱུར་བཞི་རྣམས་སོ། །དེ་ལ་སྡེ་ཚན་དང་པོ་ཀུན་འགྲོ་ལྔ་ནི། ༡ ཚོར་བ་དང་། ༢ འདུ་ཤེས་དང་། ༣ སེམས་པ་དང་། ༤ ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དང་། ༥ རེག་པ་རྣམས་ཡིན་ལ། ཚོར་བས་ཡུལ་བདེ་སྡུག་བར་མ་གསུམ་གང་རུང་ཉམས་སུ་མྱོང་བ་དང་། འདུ་ཤེས་ཀྱིས་འདི་སྔོན་པོ་དང་འདི་སེར་པོའོ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ཡུལ་གྱི་ཁྱད་པར་རམ་སྤྱི་རིས་འབྱེད་པ་དང་། རྡོ་ཁབ་ལེན་གྱིས་ལྕགས་གཡོ་བར་བྱེད་པ་བཞིན་དུ་སེམས་པས་སེམས་དང་སེམས་བྱུང་རྣམས་རང་ཡུལ་ལ་གཡོ་བར་བྱེད་པ་དང་། རེག་པས་སེམས་དེ་ཡུལ་དང་འཕྲད་པར་བྱེད་པ་དང་། ཡིད་ལ་བྱེད་པས་སེམས་དམིགས་པ་བྱེ་བྲག་པ་ལ་གཏོད་པར་བྱེད་དོ།།

སྡོམ་ལ།[15] ཚོར་བ་འདུ་ཤེས་སེམས་པ་དང་།།
རེག་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་རྣམས་ལ།།
སེམས་བྱུང་ཀུན་འགྲོ་ལྔ་ཞེས་བཤད།།ཅེས་སོ།།

དང་པོ་ཚོར་བའི་ངོ་བོ་ནི། སིམ་གདུང་བར་མ་ཅི་རིགས་རང་སྟོབས་ཀྱིས་ཉམས་སུ་མྱོང་བའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །དེ་ནི་མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས། "ཚོར་བའི་མཚན་ཉིད་ཅི་ཞེ་ན། མྱོང་བའི་མཚན་ཉིད་དེ།"[16] ཞེས་གསུངས།

ཚོར་བ་ལ་དབྱེ་ན། ཚོར་བ་བདེ་སྡུག་བཏང་སྙོམས་གསུམ་དུ་དབྱེ་བ་དང་། ལུས་ཚོར་དང་སེམས་ཚོར་གཉིས་སུ་དབྱེ་ཚུལ་ཡོད། དང་པོ་ནི། སྤྱོང་ཚོར་ཅན་གྱི་ཤེས་པ་ཡུལ་ལ་འཇུག་པ་ན། བདེ་བ་དང་སྡུག་བསྔལ་དང་བདེ་སྡུག་གང་ཡང་མ་ཡིན་པའི་བཏང་སྙོམས་དང་གསུམ་ཡོད་པས་ཡིན། གཉིས་པ་ནི། དབང་པོའི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་འཁོར་དུ་བྱུང་བའི་ཚོར་བ་རྣམས་ལ་ལུས་ཚོར་ཞེས་བྱ་ལ། ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་འཁོར་དུ་བྱུང་བའི་ཚོར་བ་རྣམས་ལ་སེམས་ཚོར་ཞེས་བྱའོ། །འཕགས་པ་ལྷའི་དབུ་མ་བཞི་བརྒྱ་པ་ལས་ཀྱང་།

ལུས་ལ་ལུས་དབང་ཇི་བཞིན་དུ། །གཏི་མུག་ཀུན་ལ་གནས་གྱུར་ཏེ།།[17]

ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལུས་ཀྱི་དབང་པོས་ནི་སྤྱི་བོ་ནས་རྐང་མཐིལ་གྱི་བར་ཐམས་ཅད་ལ་ཁྱབ་པས་ན་མིག་ཤེས་སོགས་དབང་ཤེས་གཞན་བཞིའི་འཁོར་དུ་ཚོར་བ་གང་སྐྱེས་ཀྱང་ལུས་ཚོར་ཞེས་བྱའོ། །ཡང་ཚོར་བ་ལ་ཚོར་བ་བདེ་བ། སྡུག་བསྔལ། ཡིད་བདེ། ཡིད་མི་བདེ། བཏང་སྙོམས་དང་ལྔར་ཡང་དབྱེ་ཚུལ་ཡོད།

གཉིས་པ་འདུ་ཤེས་ཀྱི་ངོ་བོ་ནི། རང་ཡུལ་ལ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་མཚན་མར་འཛིན་པའི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །མཚན་མར་འཛིན་ཅེས་པ་ནི་ཡུལ་གྱི་ཁྱད་པར་རམ་སྣ་རེས་མ་འདྲེས་པར་འབྱེད་པའི་དོན་ཡིན། དེ་ཡང་མདོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས། “འདུ་ཤེས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཅི་ཞེ་ན། འདུས་ཏེ་ཤེས་པར་བྱེད་པའི་མཚན་ཉིད་དེ་མཚན་མར་འཛིན་པ་དང་། བཀྲ་བར་འཛིན་པའི་ངོ་བོ་གང་གིས་ཇི་ལྟར་མཐོང་བ་དང་། ཐོས་པ་དང་། བྱེ་བྲག་ཕྱེད་པ་དང་། རྣམ་པར་ཤེས་པའི་དོན་རྣམས་ལ་ཐ་སྙད་འདོགས་པའོ།།”[18] ཞེས་གསུངས།

འདུ་ཤེས་ལ་དབྱེ་ན། མཚན་མར་འཛིན་པའི་འདུ་ཤེས་དང་། བཀྲ་བར་འཛིན་པའི་འདུ་ཤེས་གཉིས་སུ་ཡོད་ལ། དབང་ཤེས་ལྔའི་འཁོར་གྱི་འདུ་ཤེས་ལྔ་བུས་སྔོ་སེར་སོགས་ཀྱི་དོན་མ་འདྲེས་པར་འཛིན་པས་ན་དང་པོ་དང་། ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་འཁོར་གྱི་འདུ་ཤེས་ལྔ་བུས་འདི་ནི་སྔོན་པོའོ། །འདི་ནི་དཀར་པོའོ་ཞེས་སོགས་ཐ་སྙད་མ་འདྲེས་པར་འཛིན་པས་ན་གཉིས་པར་འཇོག་གོ །འདུ་ཤེས་དེ་གཉིས་གང་ལ་འཇུག་པའི་གཞི་ནི། མཐོང་བ་སོགས་བཞི་ལས་མཐོང་བ་ནི་མངོན་སུམ་གྱིས་མཐོང་བའི་དོན་ལ་ཐ་སྙད་འདོགས་པ་དང་། ཐོས་པ་ནི་ཡིད་ཆེས་པའི་ཚིག་ཐོས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ཐ་སྙད་འདོགས་པ་དང་། བྱེ་བྲག་ཕྱེད་པ་ནི་རྟགས་ལ་བརྟེན་ནས་ངེས་པའི་དོན་ལ་ཐ་སྙད་འདོགས་པ་དང་། རྣམ་པར་ཤེས་པ་ནི་མངོན་སུམ་དུ་ངེས་པའི་དོན་ལ་འདུ་ཤེས་ཀྱིས་ཐ་སྙད་འདོགས་པའོ། །མཛོད་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་དག་ལས་མིག་གིས་མཐོང་བ་དང་། རྣ་བས་ཐོས་པ་དང་། ཡིད་ཀྱིས་ཤེས་པ་དང་། སྣ་ལྕེ་ལུས་གསུམ་གྱིས་བྱེད་པ་ཞེས་སྨྲ།

གསུམ་པ་སེམས་པའི་ངོ་བོ་ནི། རང་དང་མཚུངས་ལྡན་གྱི་སེམས་ཡུལ་ལ་གཡོ་ཞིང་སྐྱུལ་བར་བྱེད་པའི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །དེ་ལྟར་ཡང་མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས། "སེམས་པ་གང་ཞེ་ན། སེམས་མངོན་པར་འདུ་བྱེད་པ་ཡིད་ཀྱི་ལས་ཏེ། དགེ་བ་དང་མི་དགེ་བ་དང་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་རྣམས་ལ་སེམས་འཇུག་པར་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ། །"[19] ཞེས་དང་། གཏན་ལ་དབབ་པ་བསྡུ་བར། "སེམས་པ་ལས་གང་དང་ལྡན་ཞེ་ན། རྣམ་པར་རྟོག་པ་དང་། ལུས་དང་ངག་གི་ལས་ཀུན་ནས་སློང་བའི་ལས་

ཅན་ནོ། །”[20] ཞེས་གསུངས། དཔེར་ན། ཁབ་ལེན་གྱི་རྡོས་ལྕགས་གཡོ་བར་བྱེད་པ་ལྟར་སེམས་སེམས་བྱུང་གང་ཡིན་ཡང་ཡུལ་ལ་འཇུག་པར་བྱེད་པ་སེམས་བྱུང་འདིའི་མཐུ་ཡིན་པར་གསུངས་སོ།།

དེ་ལ་རྟེན་དབང་པོའི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན། མིག་གི་འདུས་ཏེ་རེག་པ་ལས་བྱུང་བའི་སེམས་པ་ནས་ཡིད་ཀྱི་འདུས་ཏེ་རེག་པ་ལས་བྱུང་བའི་སེམས་པའི་བར་དྲུག་ཡོད། སྤྱིར་ལས་ལ་སེམས་པའི་ལས་དང་བསམ་པའི་ལས་གཉིས་ཡོད་པ་ལས། སེམས་པའི་ལས་ནི། ཡིད་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་སེམས་པ་ལ་འཇོག་ཅིང་། དེས་ཀུན་ནས་བསླངས་པའི་ལུས་ངག་གི་ལས་ལ་བསམ་པའི་ལས་ཞེས་བྱ་སྟེ། ཆོས་མངོན་པ་མཛོད་ལས།

དེ་ནི་སེམས་པ་དང་དེས་བྱས། །སེམས་པ་ཡིད་ཀྱི་ལས་ཡིན་ནོ།།

དེས་བསྐྱེད་ལུས་དང་ངག་གི་ལས།།[21] ཞེས་གསུངས་ཤིང་།

སློབ་དཔོན་ཟླ་བ་གྲགས་པས་ཀྱང་དེ་བཞིན་དུ་གསུངས་སོ།།

བཞི་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་པའི་ངོ་བོ་ནི། རང་དང་མཚུངས་ལྡན་གྱི་སེམས་དམིགས་པ་བྱེ་བྲག་པ་ལ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་གཏོད་པའི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །འདི་དང་སེམས་པ་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ནི། སེམས་པས་རང་དང་མཚུངས་ལྡན་གྱི་སེམས་ཡུལ་སྤྱི་ལ་གཡོ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ལ། ཡིད་ལ་བྱེད་པས་ནི་ཡུལ་བྱེ་བྲག་པ་ལ་སེམས་ཕྱོགས་པར་བྱེད་པའོ། །དེ་ནི་མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས། “ཡིད་ལ་བྱེད་པ་གང་ཞེ་ན། སེམས་ཀྱི་འཇུག་པ་སྟེ། དམིགས་པ་ལ་སེམས་འཛིན་པའི་ལས་ཅན་ནོ། །”[22] ཞེས་གསུངས་སོ།།

ལྔ་པ་རིག་པའི་ངོ་བོ་ནི། ཡུལ་དབང་རྣམ་ཤེས་གསུམ་འདུས་ནས་ཚོར་བ་བདེ་བ་སོགས་གང་སྒྱུར་འགྱུར་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པའི་ཡུལ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་ཡོངས་སུ་གཅོད་པར་བྱེད་པའི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །ཡུལ་ཡོངས་སུ་གཅོད་པའི་དོན་ནི། ཡུལ་དབང་རྣམ་ཤེས་གསུམ་འདུས་པ་ན་ཡུལ་བྱེ་བྲག་པ་དེ་རང་གི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཡུལ་དུ་བྱེད་པ་ལ་བྱའོ། །ཡུལ་དབང་རྣམ་ཤེས་གསུམ་འདུས་ཞེས་པ་ནི་དུས་མཉམ་དུ་འདུས་པ་ལ་བྱ་མི་རུང་སྟེ། བདག་རྐྱེན་དབང་པོ་དང་དེ་ལ་བརྟེན་པའི་རྣམ་ཤེས་གཉིས་སྔ་ཕྱི་བ་ཡིན་པས་དུས་མི་མཉམ་མོ། །དེས་ན་ཡུལ་དབང་རྣམ་ཤེས་གསུམ་ཚང་བ་ལ་བྱེད་དོ། །དེ་ཡང་མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས། "རེག་པ་གང་ཞེ་ན། གསུམ་འདུས་ནས་དབང་པོའི་འགྱུར་བ་ཡོངས་སུ་གཅོད་པ་སྟེ། ཚོར་བའི་རྟེན་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ། །"[23] ཞེས་གསུངས། དཔེ་ན། རྟེན་གྱི་སྒོ་ནས་མིག་གི་འདུས་ཏེ་རེག་པ་ནས་ཡིད་ཀྱི་འདུས་ཏེ་རེག་པའི་བར་དྲུག་ཡོད་དོ།།

དེ་ལྟར་ཚོར་བ་སོགས་སེམས་བྱུང་ལྔ་པོ་དེ་ལ་ཀུན་འགྲོ་ཞེས་བརྗོད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། དེ་དག་སེམས་ཀུན་གྱི་འཁོར་དུ་འགྲོ་བའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་ཡིན། དེ་ཡང་སེམས་གང་ཡིན་ཡང་རང་གི་འཁོར་དུ་སེམས་བྱུང་ཀུན་འགྲོ་ལྔ་པོ་གང་རུང་ཞིག་མ་ཚང་ན། ཡུལ་ལ་རྫོགས་པར་ལོངས་སྤྱོད་མི་ནུས་ཏེ། ཚོར་བ་མེད་ན་སྤྱོད་བ་མེད་པར་འགྱུར་ལ། འདུ་ཤེས་མེད་ན་ཡུལ་གྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་མཚན་མ་འཛིན་པའམ་ཡུལ་གྱི་ཁྱད་པར་འབྱེད་མི་ནུས་ལ། སེམས་པ་མེད་ན་ཡུལ་ལ་གཡོགས་པ་མེད་ཅིང་། ཡིད་ལ་བྱེད་པ་མེད་ན་དམིགས་པ་བྱེ་བྲག་པ་ལ་ཡིད་གཏོད་པ་མེད་

པར་འགྱུར་ལ། རེག་པ་མེད་ན་ཡུལ་དང་འཕྲད་པར་མི་ནུས་པས་སེམས་ཡུལ་ལ་འཇུག་པ་ལ་ཀུན་འགྲོ་ལྔ་ཀ་ཚང་དགོས་སོ། །དེ་ལྟར་ཡང་སློབ་དཔོན་ཐི་ན་མི་ཏྲས་མཛད་པའི་རྣལ་འབྱོར་སྤྱོད་པའི་ས་རྣམ་པར་བཤད་པ་ལས།

ཅིའི་ཕྱིར་ལྔ་ཁོ་ན་ཞེ་ན། དེ་དག་ལས་གང་ཡང་རུང་བ་ཞིག་མེད་ན་ཡུལ་གྱི་ལོངས་སྤྱོད་ཀྱི་བྱ་བ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་མི་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་ཅུང་བར་ཡང་མ་ཡིན་ལ་དྲན་པ་དང་། འདུན་པ་ལ་སོགས་པ་ནི་འཁྲུལ་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་མང་བ་ཡང་མ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་མེད་ན་རྣམ་པར་ཤེས་པ་མི་འབྱུང་བ་ཁོ་ནར་འགྱུར་ཏེ། ཚོགས་པ་མ་ཚང་བའི་ཕྱིར་རོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཀྱང་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ཉེ་བར་གནས་ན་མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་འབྱུང་བར་འགྱུར་རོ་ཞེས་ཇི་སྐད་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ། །ཡང་གཅིག་ཏུ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དང་། སེམས་པ་མེད་ན་མ་བསྒྲུབས་ཤིང་མངོན་པར་འདུས་མ་བྱས་པར་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཇི་ལྟར་འབྱུང་བར་འགྱུར། འདུ་ཤེས་དང་ཚོར་བ་མེད་ན་ཡུལ་མཚན་མར་འཛིན་པ་དང་། མྱོང་བ་མེད་པ་ཁོ་ནར་འགྱུར་ཏེ། དེའི་ཕྱིར་རྣམ་པར་ཤེས་པ་འབྱུང་བ་ནི་དོན་མེད་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར་རོ། །རེག་པ་མེད་ན་ཚོར་བ་དང་འདུ་ཤེས་དང་། སེམས་པ་དག་ཀྱང་མི་འབྱུང་བ་ཁོ་ནར་འགྱུར་ཏེ། རྟེན་པོ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ།།[24] ཞེས་བཤད་པ་ལྟ་བུའོ།།

༣) ཡུལ་ངེས་ལྔ།

སྔེ་ཚན་གཉིས་པ་ཡུལ་ངེས་ལྔ་ནི། ༡ འདུན་པ་དང་། ༢ མོས་པ་དང་། ༣ དྲན་པ་དང་། ༤ ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་། ༥ ཤེས་རབ་དང་ལྔ་ཡོད་དེ། རྣམ་པར་གཏན་ལ་དབབ་པ་བསྡུ་བ་ལས། "ཀུན་ཏུ་འགྲོ་བ་མ་ཡིན་པ་དུ་འབྱུང་ཞེ་ན། སྨྲས་པ། ཀུན་ཏུ་འགྲོ་བ་མ་ཡིན་པ་ནི་མང་མོད་ཀྱི་གཙོ་བོ་ནི་ལྔ་སྟེ། འདི་ལྟ་སྟེ། འདུན་པ་དང་། མོས་པ་དང་། དྲན་པ་དང་། ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་། ཤེས་རབ་བོ། །"[25] ཞེས་གསུངས། དེ་ཡང་གོ་རིམ་བཞིན་དུ་འདོད་པའི་ཡུལ་དང་། ངེས་པའི་ཡུལ་དང་། འདྲིས་པའི་ཡུལ་དང་། ཉེ་བར་བརྟགས་པའི་ཡུལ་ཏེ་ཡུལ་བྱེ་བྲག་པ་ཁོ་ནར་ངེས་པས་ན་ཡུལ་ངེས་ཞེས་བྱ་སྟེ། རྣམ་པར་གཏན་ལ་དབབ་པ་བསྡུ་བ་ལས། "ཀུན་ཏུ་འགྲོ་བ་མ་ཡིན་པ་གང་དག་ཡིན་པ་དེ་དག་དངོས་པོ་སོ་སོར་ངེས་པ་གང་ལ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་ཞེ་ན། སྨྲས་པ། རྣམ་པ་བཞི་པོ་འདོད་པ་དང་། ངེས་པ་དང་། འདྲིས་པ་དང་། ཉེ་བར་བརྟགས་པ་ལ་གོ་རིམས་བཞིན་དུ་སྟེ། དེ་ལ་ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་ཤེས་རབ་ནི་ཐ་མ་ལའོ། །ལྷག་མ་རྣམས་ནི་གོ་རིམས་བཞིན་དུ་གོང་མ་གསུམ་ལའོ། །"[26] ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

སྡོམ་ལ། ཡུལ་ངེས་ལྔ་ནི་འདི་ལྟ་སྟེ།།
འདུན་པ་མོས་པ་དྲན་པ་དང་།།
ཏིང་འཛིན་ཤེས་རབ་རྣམ་ལྔ་འོ།།ཞེས་སོ།།

དང་པོ་འདུན་པ་བཤད་པ་ལ། འདུན་པའི་རྒྱུ་ནི་ཡུལ་དེའི་ཡོན་ཏན་མཐོང་བ་སོགས་ལ་བྱ་ཞིང་། འདུན་པའི་ངོ་བོ་ནི། འདོད་པའི་དངོས་པོ་ཞིག་ལ་དམིགས་ནས་

དེ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་དོན་དུ་གཉེར་བའི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །དཔེར་ན། རང་ལ་ཡོན་ཏན་མ་སྐྱེས་པ་རྣམས་སྐྱེ་བའི་ཆེད་དུ་ཡོན་ཏན་དེ་དོན་དུ་གཉེར་བའི་སེམས་བྱུང་ལྟ་བུ།

སྒྲ་བཤད་ནི། རང་ཡུལ་དོན་དུ་གཉེར་བའི་སྒོ་ནས་རང་དང་མཚུངས་ལྡན་གྱི་སེམས་སེམས་བྱུང་ཐམས་ཅད་རང་ཡུལ་ལ་འདུན་པར་བྱེད་པས་ན་འདུན་པ་ཞེས་བཤད། དེ་ཡང་མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས། "འདུན་པ་གང་ཞེ་ན། འདོད་པའི་དངོས་པོ་ལ། དེ་དང་དེ་ལྡན་པར་བྱེད་འདོད་པ་ཉིད་དེ། བརྩོན་འགྲུས་རྩོམ་པའི་རྟེན་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ། །"[27] ཞེས་གསུངས།

འདུན་པའི་བྱེད་ལས་ནི། དངོས་སུ་བརྩོན་འགྲུས་སྐྱེད་ཅིང་། བརྒྱུད་ནས་ཤེས་བྱའི་ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་གོང་ནས་གོང་དུ་འཕེལ་བར་བྱེད་པ་སྟེ། རྣམ་པར་གཏན་ལ་དབབ་པ་བསྡུ་བ་ལས་ཀྱང་། "འདུན་པ་ལས་གང་དང་ལྡན་ཞེ་ན། བརྩོན་འགྲུས་རྩོམ་པ་སྐྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ། །"[28] ཞེས་གསུངས།

འདུན་པ་ལ་དབྱེ་ན། འཕྲད་པར་འདོད་པའི་འདུན་པ། མི་འབྲལ་བར་འདོད་པའི་འདུན་པ། དོན་དུ་གཉེར་བའི་འདུན་པ་དང་གསུམ། ཡང་འདུན་པ་ལ་དགེ་མི་དགེ་ལུང་མ་བསྟན་གྱི་དབྱེ་བ་གསུམ་ཡོད་ཅིང་ཚུལ་འདི་ཡུལ་ངེས་གཞན་ལའང་འདྲ།

གཉིས་པ་མོས་པ་བཤད་པ་ལ། མོས་པའི་རྒྱུ་ནི། ཡུལ་དེའི་ཡོན་ཏན་མཐོང་བ་དང་ཐོས་པ་དང་དྲན་པ་སོགས་སོ། །མོས་པའི་ངོ་བོ་ནི། སྔར་ངེས་པའི་ཡུལ་ཞིག་ལ་དམིགས་ནས་རང་སྟོབས་ཀྱིས་དེ་དེ་ཁོ་ན་ལྟར་འཛིན་པའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །དཔེར་ན། རང་གིས་དོན་ཞིག་ལ་དཔྱད་ནས་ངེས་པ་རྙེད་

པ་ལྟར་དེ་ཀ་རང་ཡིན་སྙམ་པའི་སེམས་བྱུང་ལྟ་བུའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས། "མོས་པ་གང་ཞེ་ན། ངེས་པའི་དངོས་པོ་ལ་ཇི་ལྟར་ངེས་པ་བཞིན་དུ་འཛིན་པ་སྟེ། མི་འཕྲོགས་པ་ཉིད་ཀྱི་ལས་ཅན་ནོ། །"[29] ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།། མངོན་པ་མཛོད་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་སོགས་ལས། ངེས་པ་ལྟར་སྣང་དྭངས་ཟིན་པའི་ཡུལ་ལ་དེ་ཁོ་ན་ལྟར་འཛིན་པའི་མོས་པ་མི་དགེ་བ་ཡོད་པས། མོས་པ་ལ་རང་ཡུལ་རྟོགས་པའི་བློ་ཡིན་མི་དགོས་པར་གསུངས་སོ།།

སྒྲ་བཤད་ནི། ལེགས་སྦྱར་གྱི་སྐད་དོད་ཨ་དྷི་མོ་ཀྵ་ཞེས་པ་རང་ཡུལ་ངེས་པས་ན་མོས་པ་ཞེས་པའོ། །མོས་པ་དང་འདུ་ཤེས་ལ་ཁྱད་པར་ཡོད་དེ། མོས་པས་རང་སྟོབས་ཀྱིས་སེམས་ཡུལ་ལས་མི་འཕྲོག་པ་དང་། འདུ་ཤེས་ཀྱིས་རང་སྟོབས་ཀྱིས་ཡུལ་ལ་ཐ་སྙད་འདོགས་པར་བྱེད་པ་དང་། ཡང་མོས་པས་རང་སྟོབས་ཀྱིས་ཡུལ་དེ་ལ་དེར་འཛིན་པ་དང་། འདུ་ཤེས་ཀྱིས་ཡུལ་དེའི་སྤྱི་རིས་ཙམ་འབྱེད་པའོ།།

མོས་པའི་བྱེད་ལས་ནི། རང་གི་ཡུལ་གྱི་ཡོན་ཏན་སོགས་ལ་དེ་ཁོ་ན་ལྟར་མོས་ནས་གཞན་དུ་མི་འཕྲོག་པར་བྱེད་པ་སྟེ། རྣམ་པར་གཏན་ལ་དབབ་པ་བསྡུ་བ་ལས་ཀྱང་། "མོས་པ་ལས་གང་དང་ལྡན་ཞེ་ན། དམིགས་པ་ལ་ཡོན་ཏན་ནམ། སྐྱོན་ནམ། གཉི་ག་མ་ཡིན་པ་ལ་མོས་པའི་ལས་ཅན་ཡིན་ནོ། །"[30] ཞེས་གསུངས།

མོས་པ་ལ་དབྱེ་ན། གོང་གི་གཏན་ལ་དབབ་པ་བསྡུ་བའི་གཞུང་ལས་འབྱུང་བ་ལྟར། རང་གི་དམིགས་ཡུལ་གྱི་ཡོན་ཏན་ལ་དམིགས་པའི་མོས་པ་དང་། དེའི་སྐྱོན་ལ་དམིགས་པའི་མོས་པ་དང་། དེའི་སྐྱོན་ཡོན་གང་ཡང་མ་ཡིན་པ་ལ་དམིགས་པའི་མོས་པ་དང་གསུམ་མོ།།

གསུམ་པ་དྲན་པ་བཤད་པ་ལ། དྲན་པའི་རྒྱུ་ནི། ཤིན་ཏུ་གོམས་པ་དང་། དྲན་པ་རང་ཉིད་འདྲེན་པར་བྱེད་པའི་སྔར་འདྲིས་པའི་ཡུལ་རྣམས་ཡིན་པ་ཡང་། སློབ་དཔོན་ཞི་བ་ལྷའི་བསླབ་པ་ཀུན་ལས་བཏུས་པའི་ཚིག་ལེའུར་བྱས་པ་ལས།

དྲན་པ་ཤིན་ཏུ་གོམས་ལས་འབྱུང་།།[31]

ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་དང་། དྲན་པ་སྐྱེ་བའི་རྒྱུ་གཞན་ཡང་སློབ་དཔོན་ཞི་བ་ལྷའི་སྤྱོད་འཇུག་ལས།

བླ་མ་དང་ནི་འགྲོགས་པ་ལས། །མཁན་པོས་རྗེས་སུ་བསྟན་པ་དང་།།

འཇིགས་པས་སྐལ་ལྡན་གུས་བྱེད་ལ། །དྲན་པ་བདེ་བླག་ཉིད་དུ་སྐྱེ།།[32]

ཞེས་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་དང་འགྲོགས་པ་དང་། མཁན་པོས་གདམས་པ་དང་རྗེས་སུ་བསྟན་པ་ཉན་པ་དང་། ངོ་ཚ་ཤེས་པ་དང་གཞན་གྱིས་སྨད་དོགས་པའི་འཇིགས་པ་དང་ལྡན་པ་དང་། སྐལ་བ་དང་ལྡན་པའི་གང་ཟག་གི་བསླབ་པ་ལ་གུས་པར་བྱེད་པ་ལས་དྲན་པ་སྐྱེ་བར་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ།།

དྲན་པའི་ངོ་བོ་ནི། སྔར་འདྲིས་པའི་ཡུལ་ལ་དམིགས་ནས་རང་སྟོབས་ཀྱིས་དེ་མི་བརྗེད་པའི་ལས་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །དཔེར་ན། སྔར་ཆུང་དུའི་དུས་ནས་འདྲིས་པའི་ཕ་མ་དང་སྤུན་མཆེད་དྲན་པའི་དྲན་ཤེས་ལྟ་བུ། མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས། "དྲན་པ་གང་ཞེ་ན། འདྲིས་པའི་དངོས་པོ་ལ་སེམས་ཀྱི་བརྗེད་པ་མེད་པ་སྟེ།"[33] ཞེས་གསུངས། དྲན་པ་དེ་ཡང་ཁྱད་པར་གྱི་ཆོས་གསུམ་དང་ལྡན་ཏེ། ཡུལ་གྱི་ཁྱད་པར་འདྲིས་པའི་དངོས་པོ། རྣམ་པའི་ཁྱད་པར་ཡུལ་དེ་ལ་དམིགས་ནས་བརྗེད་པ་མེད་པ། བྱེད་ལས་ཀྱི་ཁྱད་པར་སེམས་ཡུལ་ལས་རྣམ་པར་མི་གཡེང་བར་

བྱེད་པ་དང་སེམས་དམིགས་པ་ལ་རྒྱུན་དུ་གནས་པའི་རྟེན་བྱེད་པའོ། །དེ་ཡང་སྔར་མ་འདྲིས་པ་ལ་དྲན་པ་མི་སྐྱེ་བས་ཡུལ་གྱི་ཁྱད་པར་ལ་འདྲིས་པའི་དངོས་པོ་ཞེས་དང་། སྔར་འདྲིས་ཀྱང་དེ་ལྟ་བློ་ཡུལ་དུ་མ་ཤར་ན་དྲན་པར་མི་འགྱུར་བས་རྣམ་པའི་ཁྱད་པར་ལ་སེམས་ཀྱི་བརྗེད་པ་མེད་པ་ཞེས་དང་། དྲན་པ་ཁྱད་པར་ཅན་ལ་བརྟེན་ནས་སེམས་གནས་པོང་འཕེལ་དུ་འགྱུར་བས་བྱེད་ལས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ལ་མི་གཡེང་བའི་ལས་ཅན་ཞེས་གསུངས་སོ།།

མངོན་པ་མཛོད་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་སོགས་ལས་འདི་ལ་མི་དགེ་བའང་ཡོད་པར་བཤད་པས། མི་དགེ་བའི་དྲན་པ་ནི་ཉོན་མོངས་པའི་ཡུལ་དེ་ཉིད་རང་སྟོབས་ཀྱིས་དྲན་པ་ཙམ་ལས་དགེ་བའི་དམིགས་པ་བརྗེད་པའི་བྱེད་ལས་ཅན་མ་ཡིན་ལ། མི་དགེ་བའི་བརྗེད་ངས་ནི་ཉོན་མོངས་པའི་ཡུལ་དེ་ཉིད་རང་སྟོབས་ཀྱིས་དྲན་པའི་རྣམ་པ་ཅན་དང་དགེ་བའི་དམིགས་པ་གང་རུང་ཞིག་བརྗེད་པར་བྱེད་པའི་བྱེད་ལས་ཅན་ཞིག་ལ་གསུངས།

སྒྲ་བཤད་ནི། རང་ཡུལ་བརྗེད་པ་མེད་པར་དྲན་པས་ན་དྲན་པ་ཞེས་བཤད་དོ།།

དྲན་པའི་བྱེད་ལས་ནི། དམིགས་པ་ལས་སེམས་གཞན་དུ་མི་གཡེང་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ལ། རྣམ་པར་གཏན་ལ་དབབ་པ་བསྡུ་བ་ལས་ཀྱང་། “དྲན་པ་ལས་གང་དང་ལྡན་ཞེ་ན། ཡུན་རིང་པོ་ནས་བསམས་པ་དང་། བྱས་པ་དང་། སྨྲས་པ་དྲན་པ་རྗེས་སུ་དྲན་པར་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ཡིན་නོ། །”[34] ཞེས་སྔར་ཡུན་རིང་དུ་ཡང་ཡང་བསམས་པའི་དོན་དང་། སྔར་བྱ་བ་བྱས་པ་དག་དང་། སྨྲས་པའི་དོན་དེ་དག་རྗེས་སུ་དྲན་པའི་སྒོ་ནས་མི་གཡེང་བར་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་དུ་གསུངས།

དྲན་པ་ལ་དབྱེ་ན། གོང་གི་བསྡུ་བའི་གཞུང་ལྟར་སེམས་ཀྱིས་བསམས་པ་དྲན་པ། ལུས་ཀྱིས་བྱས་པ་དྲན་པ། ངག་གིས་སྨྲས་པ་དྲན་པ་དང་གསུམ།

དྲན་པའི་འབྲས་བུ་ནི། དམིགས་རྣམ་མི་བརྗེད་པའི་དྲན་པ་ལ་བརྟེན་ནས་རང་ཡུལ་ལ་རྩེ་གཅིག་ཏུ་འཛོག་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་། སོ་སོར་རྟོག་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་རང་གི་རྒྱུད་ལ་གོང་ནས་གོང་དུ་འཕེལ་བ་དང་། གཞན་ཡང་སྤྱོད་འཇུག་ལས།

སེམས་བསྲུང་འདོད་པ་རྣམས་ལ་ནི། །དྲན་པ་དང་ནི་ཤེས་བཞིན་དག
ཐམས་ཅད་འབད་པས་སྲུངས་ཤིག་ཅེས། །བདག་ནི་དེ་ལྟར་ཐལ་མོ་སྦྱོར།།[35]

ཞེས་དྲན་པ་དང་ཤེས་བཞིན་བསྟེན་པ་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བར་གསུངས་སོ།།

བཞི་པ་ཏིང་ངེ་འཛིན་བཤད་པ་ལ། ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་རྒྱུ་ནི། ལུས་འདུ་འཛིས་དབེན་པ་སྟེ་སྐྱེ་བོ་མང་པོའི་འདུ་ཚོགས་མེད་པ་དང་། སེམས་རྣམ་རྟོག་རགས་པས་དབེན་པ་སྟེ་རྟོག་པ་ཡུལ་སྣ་ཚོགས་ཀྱི་རྗེས་སུ་མི་འགྲོ་བ་གཉིས་ཡིན་ཏེ། འཕགས་པ་ནམ་མཁའ་མཛོད་ཀྱིས་ཞུས་པ་ལས། “ཞི་གནས་ཀྱི་ཚོགས་ནི་ལུས་དབེན་པ་དང་། སེམས་དབེན་པས་བསྡུས་སོ། །”[36] ཞེས་གསུངས་ཤིང་། གཞན་ཡང་སེམས་དམིགས་པ་ལ་འཛོག་པ་དང་། རང་གི་དམིགས་པ་མི་བརྗེད་པར་དྲན་པ་དང་། དམིགས་པ་ལ་སེམས་ཡང་ཡང་འཛོག་པར་བྱེད་པའི་བརྩོན་འགྲུས་རྣམས་ཀྱང་དེའི་རྒྱུ་ཡིན་ཏེ། འཕགས་པ་བྱམས་པའི་མདོ་སྡེ་རྒྱན་ལས།

སེམས་ནི་ནང་དུ་གནས་པ་དང་།། དྲན་དང་བརྩོན་འགྲུས་ལ་བརྟེན་པ།།[37]

ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།།

ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་ངོ་བོ་ནི། དམིགས་པ་ལ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་སེམས་རྩེ་གཅིག་ཏུ་གནས་ཤིང་ཤེས་རབ་ཀྱི་རྟེན་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །དཔེར་ན་ཡིད་དུ་འོང་བའི་ཡུལ་ཞིག་ལ་ལྷག་པར་དམིགས་པའི་ཚེ་དེ་ལས་གཞན་དུ་མི་གཡེང་བར་དེ་ལ་རྩེ་གཅིག་ཏུ་གནས་པའི་སེམས་བྱུང་ལྟ་བུ། མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས། "ཏིང་ངེ་འཛིན་གང་ཞེ་ན། བརྟག་པའི་དངོས་པོ་ལ་སེམས་རྩེ་གཅིག་པ་ཉིད་དེ། ཤེས་པའི་རྟེན་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ། །"[38] ཞེས་གསུངས། རྩེ་གཅིག་པར་བྱེད་པ་ནི་དམིགས་པ་གཉིས་པ་མེད་པར་དམིགས་པ་གཅིག་ལ་འདྲིལ་བར་བྱེད་པ་ལ་བྱ་དགོས་ཤིང་། ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་ཡིད་བྱེད་གཉིས་མི་འདྲ་སྟེ། ཡིད་བྱེད་ཀྱིས་རང་དང་མཚུངས་ལྡན་གྱི་སེམས་རང་ཡུལ་ལ་གཏོད་པར་བྱེད་ཀྱང་རང་སྟོབས་ཀྱིས་ཤེས་རབ་སྐྱེད་པར་མི་བྱེད་ལ། ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱིས་དེ་སྐྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ།།

སྒྲ་བཤད་ནི། ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་སྐད་དོད་ས་མཱ་དྷི་ཞེས་པ་ཡང་དག་པར་འཛིན་པའི་དོན་ཡིན་ལ། ཡང་སེམས་དམིགས་པ་ལ་སྦྲེང་ཆགས་སུ་ཚུགས་གེ་འཛིན་པས་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཅེས་བཤད། ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་བྱེད་ལས་ནི། རང་འབྲས་ཤེས་རབ་ཀྱི་རྟེན་བྱེད་པ་ཡིན་ལ། རྣམ་པར་གཏན་ལ་དབབ་པ་བསྡུ་བ་ལས་ཀྱང་། "ཏིང་ངེ་འཛིན་ལས་གང་དང་ལྡན་ཞེ་ན། ཤེས་པའི་རྟེན་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ཡིན་ནོ། །"[39] ཞེས་གསུངས།

ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་འབྲས་བུ་ནི། ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་བརྟེན་ནས་ལྷག་མཐོང་གི་ཤེས་རབ་སྐྱེ་བ་དང་། ཕྱི་རོལ་གྱི་འདོད་པའི་ཡོན་ཏན་ལ་སེམས་ཆགས་པ་དང་རྒོད་པ་དང་འཕྲོ་བ་དང་རྣམ་རྟོག་གི་རྒྱུ་བ་རགས་པས་སེམས་འཁྲུག་པ་སོགས་ཞི་བ་དང་། ལུས་སེམས་ལས་སུ་རུང་བ་སོགས་འབྱུང་བ་ཡིན་ཏེ། མདོ་སྡུད་འདས་ལས།

"རིགས་ཀྱི་བུ། གང་ཞིག་ཉིད་དེ་འཛིན་བསྒོམས་ན་ཡང་དག་པའི་ཤེས་པ་དང་། ཡང་དག་པར་མཐོང་བ་འདི་ལྟ་བུ་ཐོབ་སྟེ།"[40] ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ།།

ལྔ་པ་ཤེས་རབ་བཤད་པ་ལ། ཤེས་རབ་ཀྱི་རྒྱུ་ནི། ཐོས་པ་དང་རིགས་འདྲ་གོམས་པ་ལས་སྐྱེ་བ་དང་འཕེལ་བ་ཡིན་ཏེ། རྒྱུད་བླ་མ་ལས།

ཤེས་རབ་ཉོན་མོངས་ཤེས་བྱ་ཀུན་སྤོང་དེ་ཡི་ཕྱིར།།

འདི་མཆོག་ཉིད་དེ་དེ་ཡི་རྒྱུ་ནི་ཐོས་པ་ཡིན།།[41] ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟ་བུའོ།།

ཤེས་རབ་ཀྱི་ངོ་བོ་ནི། བརྟག་པར་བྱ་བའི་ཆོས་ལ་དམིགས་ནས་རང་སྟོབས་ཀྱིས་དཔྱོད་པར་བྱེད་པའི་བྱེད་ལས་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །དཔེར་ན། རྟུལ་ཕྲ་རགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ལ་དཔྱད་པ་བྱེད་པའི་སྐབས་སུ་ལེགས་པར་དཔྱོད་བྱེད་ཀྱི་སེམས་བྱུང་ལྟ་བུ་སྟེ། མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས། "ཤེས་རབ་གང་ཞེ་ན། བརྟག་པ་ཉིད་ཀྱི་དངོས་པོའི་ཆོས་རྣམས་ལ་རབ་ཏུ་རྣམ་པར་འབྱེད་པ་སྟེ། སོམ་ཉི་བཟློག་པའི་ལས་ཅན་ནོ། །"[42] ཞེས་གསུངས། བྱེད་ལས་ཀྱང་རང་ཡུལ་ལ་ཐེ་ཚོམ་སོགས་ཟློག་པར་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ།།

ཤེས་རབ་ཀྱི་ངོ་བོ་འཇོག་པའི་སྐབས་སུ་རྣམ་པར་འབྱེད་པ་ཞེས་གསུངས་པ་ནི། ཡུལ་སོ་སོར་མ་འདྲེས་པར་འབྱེད་པའི་དོན་ཡིན། ཤེས་རབ་དང་འདུ་ཤེས་གཉིས་མི་འདྲ་སྟེ། ཤེས་རབ་ཀྱིས་དོན་སོ་སོར་རང་སྟོབས་ཀྱིས་འབྱེད་ལ་འདུ་ཤེས་ཀྱིས་རང་སྟོབས་ཀྱིས་ཐ་སྙད་འདོགས་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་དང་། ཡང་ཤེས་རབ་ཀྱིས་རང་སྟོབས་ཀྱིས་ཐེ་ཚོམ་གཅོད་ལ། འདུ་ཤེས་ཀྱིས་དེ་མི་གཅོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །རྟོག་པ་དང་དཔྱོད་པ་གཉིས་ཀྱང་ཤེས་རབ་དང་མི་འདྲ་སྟེ། དེ་གཉིས་ཀྱིས་ཐེ་

ཆོམ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་མི་གཅོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་ན་ཤེས་རབ་ཅེས་པ་ཡུལ་གྱི་གནས་ལུགས་འཚོལ་བ་ལ་རབ་ཏུ་གྱུར་པའམ། ཡང་ན་ཤེས་པའི་རབ་ཏུ་གྱུར་པས་ཀྱང་ཤེས་རབ་ཅེས་སྒྲ་བཤད་དུ་རུང་ངོ་།།

ཤེས་རབ་ལ་དབྱེ་ན། ངོ་བོའི་སྒོ་ནས་སྐྱེས་ཐོབ་ཀྱི་ཤེས་རབ་དང་། སྦྱོར་བྱུང་གི་ཤེས་རབ་གཉིས། ཕྱི་མ་ལའང་ནང་གསེས་ཀྱིས་ཕྱེ་ན། ཐོས་བྱུང་གི་ཤེས་རབ། བསམ་བྱུང་གི་ཤེས་རབ། སྒོམ་བྱུང་གི་ཤེས་རབ་དང་གསུམ། དེ་ཡང་མཛོད་རང་འགྲེལ་ལས། “གང་དང་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཐོས་པ་དང་བསམས་པ་དང་བསྒོམས་པ་ལས་བྱུང་བའི་ཤེས་རབ་གང་ཟག་པ་དང་བཅས་པ་དང་། སྐྱེས་ནས་ཐོབ་པ་རྗེས་སུ་འབྲང་བ་དང་བཅས་པའོ། །”[43] ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །དང་པོ་ནི། ཐོས་པ་ལ་སོགས་པའི་སྦྱོར་བ་ལ་ལྟོས་མི་དགོས་པར་གང་ཟག་རང་ཉིད་ཀྱི་རྒྱུད་ལ་ངང་གིས་སྐྱེས་པའི་ཤེས་རབ་དང་། གཉིས་པ་ནི། གསུང་རབ་ཀྱི་ཚིག་སྤྱར་མ་ཐོས་པ་ཉན་པ་དང་། མི་བརྗེད་པར་བློ་ལ་འཛིན་པ་དང་། བཟུང་བ་བྱུང་བའི་ཚེད་དུ་ཁ་ཏོན་དང་གཤར་སྦྱང་བྱེད་པ་སོགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་སྒྲ་སྤྱི་ཙམ་གྱི་ངེས་པ་རྙེད་པའི་ཤེས་རབ་དང་། གསུམ་པ་ནི། ཇི་ལྟར་ཐོས་པའི་དོན་ལ་བརྟགས་ཤིང་དཔྱད་པའི་མཐར་ཚད་མས་ངེས་པ་རྙེད་པའི་ཤེས་རབ་དང་། བཞི་པ་ནི། བསམ་བྱུང་གིས་ངེས་པ་རྙེད་པའི་དོན་ལ་ཡང་ཡང་གོམས་པར་བྱས་པ་ལས་ལུས་དང་སེམས་ལས་སུ་རུང་བའི་ཤིན་སྦྱངས་ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་གྲོགས་དང་ལྡན་པའི་སེམས་རྩེ་གཅིག་པའི་ཤེས་རབ་བོ།།

དེ་ལྟར་ཡང་སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱི་མདོ་སྡེའི་རྒྱན་གྱི་བཤད་པ་ལས། “ཐོས་པས་ནི་སེམས་ལ་བག་ཆགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་སོ། །བསམས་པས་ནི་རྟོགས་པར་བྱེད་པའི་སྒོ་

ནས་སོ། །བསྒོམས་པས་ནི་ཞི་གནས་ཀྱིས་ཞི་བར་བྱེད་པའི་སྒོ་ནས་དང་ལྷག་མཐོང་གིས་རབ་ཏུ་རྟོགས་པའི་སྒོ་ནས་སོ། །”[44] ཞེས་གསུངས་སོ། །གཞན་ཡང་ཤེས་རབ་ལ། ཤེས་རབ་ཆེ་བ་དང་། ཤེས་རབ་མྱུར་བ། ཤེས་རབ་ཟབ་པ། ཤེས་རབ་གསལ་བ་སོགས་ཀྱང་ཡོད་དོ།།

ཤེས་རབ་ཀྱི་འབྲས་བུ་ནི། སྐྱེ་བོའི་ཉོན་མོངས་པ་བསལ་ནས་ཤེས་བྱའི་གནས་ལུགས་ཤེས་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ཏེ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱོད་ཡུལ་གྱི་ཐབས་ཀྱི་ཡུལ་ལ་རྣམ་པར་འཕྲུལ་བ་བསྟན་པའི་མདོ་ལས།

ཤེས་རབ་འཕགས་པ་འདི་ནི་སྣང་ལྟ་བུར།།
རྟག་ཏུ་སྐྱེ་རྒུ་རྣམས་ཀྱི་མུན་པ་སེལ།།
དེ་ནི་སྒྲོན་མ་ལྟ་བུར་སྣང་ཕྱིར་བྱུང་།།
ཉོན་མོངས་ཚོགས་ལ་འདི་ནི་སྣང་བར་བྱེད།།
སྲིད་དང་ཉོན་མོངས་པའི་རྒྱ་རྣམས་བསལ་བའི་ཕྱིར།།[45]

ཞེས་ཤེས་རབ་ཁྱད་པར་ཅན་ནི་སྣང་བ་ལྟ་བུར་དུས་རྟག་ཏུ་སྐྱེ་རྒུ་རྣམས་ཀྱི་ལོག་པར་འདུན་པའི་མུན་པ་སེལ་བ་དང་། ཁྱད་དོར་གྱི་གནས་མ་ནོར་བར་སྟོན་པའི་སྒྲོན་མའི་སྣང་བ་ལྟ་བུ་དང་། སྲིད་པ་དང་ཉོན་མོངས་པའི་རྒྱ་བ་བསལ་བའི་སྒོ་ནས་འདོད་ཆགས་ཀྱི་མུན་པ་སེལ་བའི་སྣང་བ་ལྟ་བུ་ཡིན་པར་གསུངས་སོ།།

དེ་ལྟར་གོང་དུ་སྨོས་པའི་འདུན་པ་ལ་སོགས་པའི་སེམས་བྱུང་ལྔ་པོ་དེ་དག་མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་སུ་ཡུལ་ངེས་སུ་བཤད་ཅིང་ཀུན་འགྲོར་མི་འཇོག་པ་ཡང་། དེ་དག་ཡུལ་སོ་སོར་ངེས་པ་ཅན་ཡིན་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་ཡིན་ཏེ། འདུན་པ་ནི་དོན་དུ་གཉེར་བྱའི་ཡུལ་ལ་འབྱུང་ཡང་གཞན་ལ་མི་འབྱུང་བ་དང་། མོས་པ་སྔར་ངེས་པ་

དྲངས་པའི་ཡུལ་ལ་འབྱུང་ལ་གཞན་ལ་མི་འབྱུང་བ་དང་། དྲན་པ་འདྲིས་པའི་ཡུལ་ཁོ་ན་ལ་འབྱུང་བ་དང་། ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་ཤེས་རབ་གཉིས་བརྟག་པར་བྱ་བའི་ཡུལ་ཁོ་ན་ལ་འབྱུང་བས་སོ། །མངོན་པ་འོག་མའི་གཞུང་ཆོས་མངོན་པ་མཛོད་ལས་ལྔ་པོ་དེ་དག་ཀུན་འགྲོར་བཤད་པ་ནི། དཔེར་ན། ཐེ་ཚོམ་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་སེམས་ལའང་ཤེས་རབ་ཅུང་ཟད་ཡོད་མོད། ཤེས་རབ་ཤས་ཆུང་ཞིང་ཐེ་ཚོམ་ཤས་ཆེ་བས་ཡིན་པ་སོགས་འོག་ཏུ་འཆད་དོ།།

༣) དགེ་བ་བཅུ་གཅིག

སྔེ་ཚན་གསུམ་པ་དགེ་བ་བཅུ་གཅིག་ནི། ༡ དད་པ་དང་། ༢ ངོ་ཚ་ཤེས་པ་དང་། ༣ ཁྲེལ་ཡོད་པ་དང་། ༤ འདོད་ཆགས་མེད་པ་དང་། ༥ ཞེ་སྡང་མེད་པ་དང་། ༦ གཏི་མུག་མེད་པ་དང་། ༧ བརྩོན་འགྲུས་དང་། ༨ ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པ་དང་། ༩ བག་ཡོད་པ་དང་། ༡༠ བཏང་སྙོམས་དང་། ༡༡ རྣམ་པར་མི་འཚེ་བའི་སེམས་བྱུང་རྣམས་སོ།།

སྡོམ་ལ། དགེ་བ་བཅུ་གཅིག་འདི་ལྟ་སྟེ།།
དད་དང་ངོ་ཚ་ཁྲེལ་ཡོད་དང་།།
མ་ཆགས་མི་སྡང་གཏི་མུག་མེད།།
བརྩོན་འགྲུས་ཤིན་སྦྱངས་བག་ཡོད་དང་།།
བཏང་སྙོམས་མི་འཚེ་བ་རྣམས་སོ།།ཞེས་སོ།།

དེ་རྣམས་ཀྱི་དང་པོ་དད་པ་ནི། རང་ཉིད་གང་ལ་དད་པའི་སྐྱེས་བུ་དམ་པར་

ཡིད་ཆེས་པ་དང་། དང་བ་དང་། འདོད་པ་གང་རུང་གི་རྣམ་པ་ཅན་ཡུལ་དོན་དུ་གཉེར་བའི་འདུན་པའི་རྟེན་བྱེད་པའི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །དེ་ཡང་མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས། "དད་པ་གང་ཞེ་ན། ཡོད་པ་ཉིད་དང་། ཡོན་ཏན་ཅན་དང་། ནུས་པ་རྣམས་ལ་མངོན་པར་ཡིད་ཆེས་པ་དང་། དང་བ་དང་། འདོད་པ་སྟེ་འདུན་པའི་རྟེན་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ། །"[46] ཞེས་གསུངས། འདིར་ཡོད་པ་ཉིད་ཅེས་པས་ཡིད་ཆེས་ཀྱི་དད་པའི་དམིགས་ཡུལ་བསྟན་ཏེ། བདེན་པ་དང་། ཡོད་པ་དང་། མི་བསླུ་བའི་ཚུལ་ལ་ཡིད་ཆེས་སྐྱེད་པའི་དད་པ་དེ། ཡིད་ཆེས་པ་དང་། ཞེས་པའི་དངོས་བསྟན་གྱི་དད་པ་ཡིན་ལ། ཡོན་ཏན་ཅན་དང་ཞེས་པས་དང་བའི་དད་པའི་དམིགས་ཡུལ་བསྟན་ཏེ། རང་ཉིད་གང་ལ་དད་པའི་སྐྱེས་བུ་དམ་པ་སོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་མཐོང་ནས་ཆུའི་རྙོག་པ་དྭངས་པ་བཞིན་དུ་སེམས་ཉོན་མོངས་ཀྱིས་རྙོག་པ་སངས་ནས། ཡོན་ཏན་གོང་མ་རྒྱུད་ལ་སྐྱེ་རུང་དུ་སོང་བའི་དད་པ་དེ། དང་བ་དང་ཞེས་པའི་དངོས་བསྟན་གྱི་དད་པ་ཡིན་ནོ། །ནུས་པ་ཞེས་པས་མངོན་འདོད་ཀྱི་དད་པའི་དམིགས་ཡུལ་བསྟན་ཏེ། མི་མཐུན་ཕྱོགས་སྤོང་ནུས་དང་། ཡོན་ཏན་གོང་མ་ཐོབ་ནུས་སུ་ཤེས་ནས་ངེས་པར་འཐོབ་པར་བྱའོ་སྙམ་པའི་མངོན་འདོད་ཀྱི་དད་པ་དེ། འདོད་པ་ཞེས་པའི་དངོས་བསྟན་གྱི་དད་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ཡང་སྤྱིར་ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྒྱུ་ནི་བརྩོན་འགྲུས་ཡིན་ལ། བརྩོན་འགྲུས་སྐྱེ་བ་ལ་དོན་གཉེར་གྱི་འདུན་པ་དགོས་ཤིང་། འདུན་པ་སྐྱེ་བ་ལ་ཡོན་ཏན་མཐོང་ཞིང་ཡིད་ཆེས་པའི་དད་པ་དགོས་པས། དད་པ་ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གཞིར་གསུང་རབ་དགོངས་འགྲེལ་དང་བཅས་པ་ལས་ཡང་ཡང་གསུངས་སོ།།

གཉིས་པ་ངོ་ཚ་ཤེས་པའི་སེམས་བྱུང་ནི། རང་རྒྱུ་མཚན་དུ་བྱས་ནས་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་ལ་འཛེམ་ཞིང༌། བྱེད་ལས་ནི་ཉེས་སྤྱོད་སྡོམ་པའི་རྟེན་བྱེད་པའི་སེམས་བྱུང་ངོ༌། །དེ་ནི་མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས། "ངོ་ཚ་ཤེས་པ་གང་ཞེ་ན། བདག་ཉིད་ལས་ཁ་ན་མ་ཐོ་བས་འཛེམ་པ་སྟེ། ཉེས་པར་སྤྱོད་པ་ལེགས་པར་སྡོམ་པའི་རྟེན་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ། །"[47] ཞེས་གསུངས།

གསུམ་པ་ཁྲེལ་ཡོད་པའི་སེམས་བྱུང་ནི། གཞན་རྒྱུ་མཚན་དུ་བྱས་ནས་ཁ་ན་མ་ཐོ་བའམ་ཉེས་སྤྱོད་ལ་འཛེམ་པ་དང༌། བྱེད་ལས་ནི་ཉེས་སྤྱོད་སྤོང་ཞིང་ལེགས་སྤྱོད་ལ་འཇུག་པར་བྱེད་པའི་སེམས་བྱུང་ངོ༌། །མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས། "ཁྲེལ་ཡོད་པ་གང་ཞེ་ན། གཞན་ལས་ཁ་ན་མ་ཐོ་བས་འཛེམ་པ་སྟེ། དེའི་ལས་ཅན་ཉིད་དོ། །"[48] ཞེས་གསུངས། ངོ་ཚ་དང་ཁྲེལ་ཡོད་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ནི། གཉིས་ཀ་ཁ་ན་མ་ཐོ་བའམ་ཉེས་སྤྱོད་ལ་འཛེམ་པར་འདྲ་ཡང་ངོ་ཚ་ཤེས་པ་ནི། གང་ཟག་རང་ཉིད་ཉེས་སྤྱོད་འདི་ལ་ཞུགས་ན་འཕྲལ་ཕུགས་གང་དུའང་མི་ཕན་པར་མ་ཟད། གནོད་པ་འོང་བས་འདི་ནི་བདག་གི་བྱ་བ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་རང་རྒྱུ་མཚན་དུ་བྱས་ནས་ཉེས་སྤྱོད་ལ་འཛེམ་པ་དང༌། ཁྲེལ་ཡོད་པ་ནི། བདག་ཉེས་སྤྱོད་འདི་ལ་ཞུགས་ན་དམ་པ་རྣམས་ཐུགས་ཁྲེལ་བ་དང༌། གཞན་གྱིས་སྨད་པ་སོགས་འབྱུང་བས་མི་རུང་ངོ་ཞེས་གཞན་རྒྱུ་མཚན་དུ་བྱས་ནས་ཉེས་སྤྱོད་ལ་འཛེམ་པའོ། །སེམས་བྱུང་འདི་གཉིས་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་བསླབ་པ་ལ་འཇུག་པའི་ཆ་རྐྱེན་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བ་ཡིན་ཞིང༌། ལྷག་པར་ལས་དང་པོ་བ་རྣམས་མི་དགེ་བ་ལས་སྡོམ་པའི་ཐབས་མེད་དུ་མི་རུང་བ་ཡིན་ནོ།།

བཞི་པ་འདོད་ཆགས་མེད་པའི་སེམས་བྱུང་ནི། སྲིད་པ་དང་སྲིད་པའི་ཡོ་བྱད་ལ་དམིགས་ནས་དེ་ལ་ཞེན་པ་ལོག་ཅིང་ཉེས་པ་ལ་མི་འཇུག་པའི་རྟེན་བྱེད་པའི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས། "མ་ཆགས་པ་གང་ཞེ་ན། སྲིད་པ་དང་སྲིད་པའི་ཡོ་བྱད་རྣམས་ལ་ཆགས་པ་མེད་པ་སྟེ། ཉེས་པར་སྤྱོད་པ་ལ་མི་འཇུག་པའི་རྟེན་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ། །"[49] ཞེས་སོ།།

ལྔ་པ་ཞེ་སྡང་མེད་པའི་སེམས་བྱུང་ནི། ཞེ་སྡང་སྐྱེ་བའི་ཡུལ་གསུམ་པོ་གང་རུང་ལ་དམིགས་ནས་ཞེ་སྡང་སྐྱེ་བ་འཇོམས་ཤིང་གནོད་པ་བྱ་འདོད་པ་སོགས་མེད་པའི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །ཞེ་སྡང་སྐྱེ་བའི་ཡུལ་གསུམ་ནི། སེམས་ཅན་དང་། སྡུག་བསྔལ་དང་། སྡུག་བསྔལ་གང་ལས་འབྱུང་བའི་གནས་རྣམས་ཡིན། མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས། "ཞེ་སྡང་མེད་པ་གང་ཞེ་ན། སེམས་ཅན་རྣམས་དང་སྡུག་བསྔལ་དང་སྡུག་བསྔལ་གྱི་གནས་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་ལ་ཀུན་ནས་མནར་སེམས་པ་མེད་པ་སྟེ། ཉེས་པར་སྤྱོད་པ་ལ་མི་འཇུག་པའི་རྟེན་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ། །"[50] ཞེས་སོ།།

དྲུག་པ་གཏི་མུག་མེད་པའི་སེམས་བྱུང་ནི། སྐྱེས་ཐོབ་དང་སྦྱོར་བྱུང་གང་རུང་གི་རྒྱུ་ལ་བརྟེན་ནས་གཏི་མུག་གི་གཉེན་པོ་བྱེད་ཅིང་སོ་སོར་རྟོག་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཆ་ལ་བཏགས་པའི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས། "གཏི་མུག་མེད་པ་གང་ཞེ་ན། རྣམ་པར་སྨིན་པ་ལས་སམ། ལུང་ལས་སམ། བསམ་པ་ལས་སམ། རྟོགས་པ་ལས་ཤེས་ཤིང་སོ་སོར་བརྟགས་པ་སྟེ། ཉེས་པར་སྤྱོད་པ་ལ་མི་འཇུག་པའི་རྟེན་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ། །"[51] ཞེས་སོ།།

གཏི་མུག་མེད་པའི་དགེ་རྩ་ལ་སྐྱེས་ཐོབ་དང་སྦྱོར་བྱུང་གཉིས་ཡོད་པས། སྐྱེས་ཐོབ་ནི་སྔོན་གྱི་སྦྱངས་སྟོབས་ཀྱི་རྣམ་སྨིན་ལས་བྱུང་བ་དང་། དེ་ནི་རྣམ་སྨིན་ལས་སམ་ཞེས་པས་བསྟན། སྦྱོར་བྱུང་ལ་ཐོས་བསམ་སྒོམ་གསུམ་གྱི་དེ་གསུམ་ཡོད་པས་དེ་གསུམ་ལུང་ལས་སམ། བསམ་པ་ལས་སམ། རྟོགས་པ་ལས་ཤེས་ཤིང་ཞེས་པས་རིམ་པ་བཞིན་དུ་བསྟན་ཏོ།།

འོ་ན་གཏི་མུག་མེད་པའི་སེམས་བྱུང་དང་ཤེས་རབ་གཉིས་ལ་ཁྱད་པར་ཅི་ཡོད་ཅེ་ན། གཏི་མུག་མེད་པའི་སེམས་བྱུང་ནི་རྣམ་པ་མ་རྨོངས་པ་ཙམ་གྱིས་ཚོག་ཅིང་། བྱེད་ལས་ཉེས་སྤྱོད་ལ་མི་འཇུག་པའི་རྟེན་བྱེད་པ་ཙམ་གྱི་ཆ་ནས་བཞག་པ་དང་། ཤེས་རབ་ནི་ཆོས་རྣམས་སོ་སོར་རྣམ་པར་འབྱེད་པའི་རྣམ་པ་ཅན་དང་། བྱེད་ལས་ཐེ་ཚོམ་ཟློག་པར་བྱེད་པའི་བྱེད་ལས་ཅན་གྱི་ཆ་ནས་བཞག་པ་ཡིན། འདོད་ཆགས་མེད་པ་དང་ཞེ་སྡང་མེད་པ་གཏི་མུག་མེད་པའི་སེམས་བྱུང་འདི་གསུམ་ནི་དགེ་བའི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྩ་བ། ཉེས་སྤྱོད་ཐམས་ཅད་འགོག་པའི་ཐབས་ཡིན་ནོ།།

བདུན་པ་བརྩོན་འགྲུས་ནི། དགེ་བའི་བྱ་བ་ལ་དམིགས་ནས་སེམས་མངོན་པར་སྤྲོ་བའི་རྣམ་པ་ཅན། བྱེད་ལས་ནི་དགེ་བ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པའི་སེམས་བྱུང་ངོ་།། མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས། "བརྩོན་འགྲུས་གང་ཞེ་ན། གོ་ཆ་དང་། སྦྱོར་བ་དང་། མི་འགོང་བ་དང་། མི་ལྡོག་པ་དང་། ཆོག་པར་མི་འཛིན་པ་ལ་སེམས་མངོན་པར་སྤྲོ་བ་སྟེ། དགེ་བའི་ཕྱོགས་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་བྱེད་པ་དང་། ཡོངས་སུ་བསྒྲུབ་པའི་ལས་ཅན་ནོ། །"[52] ཞེས་གསུངས། བརྩོན་འགྲུས་ནི་དགེ་བ་ལ་སྤྲོ་བ་ཞིག་དགོས་པས་འཇིག་རྟེན་པའི་བྱ་བ་ཐལ་པར་འབད་པ་རྣམས་བརྩོན་འགྲུས་མ་ཡིན།

བརྩོན་འགྲུས་ལ་དབྱེ་ན་ལྔ་བཤད་དེ། དགེ་བ་ལ་འཇུག་པའི་སྤུ་རོལ་ནས་མངོན་པར་སྦྱོ་བ་ནི་གོ་ཆའི་བརྩོན་འགྲུས་དང་། དགེ་བར་སྦྱོར་བའི་ཚེ་རྟག་སྦྱོར་དང་གུས་སྦྱོར་གྱི་སྒོ་ནས་མངོན་པར་སྦྱོ་བ་ནི་སྦྱོར་བའི་བརྩོན་འགྲུས་དང་། དགེ་བ་སྐྱེས་པ་ན་སེམས་མི་ཞུམ་པར་སྦྱོ་བ་ནི་མི་འགོང་བའི་བརྩོན་འགྲུས་དང་། གང་ཟག་གཞན་ལ་སོགས་པའི་འགལ་རྐྱེན་གྱིས་དགེ་བ་ལས་མི་ལྡོག་པར་སྦྱོ་བ་ནི་མི་ལྡོག་པའི་བརྩོན་འགྲུས་དང་། དགེ་བ་ལ་ཆོག་མི་ཤེས་པར་སྦྱོ་བ་ནི་ཆོག་པར་མི་འཛིན་པའི་བརྩོན་འགྲུས་ཡིན་ནོ། །དེ་རྣམས་གོང་དུ་དྲངས་པའི་མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ཀྱི་གཞུང་དུ། གོ་ཆ་དང་ཞེས་སོགས་ཀྱིས་རིམ་པ་བཞིན་དུ་བསྟན་ཏོ།།

བརྒྱད་པ་ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པའི་སེམས་བྱུང་ནི། སེམས་དགེ་བའི་དམིགས་པ་ལ་ཇི་ལྟར་འདོད་པ་བཞིན་བཀོལ་དུ་རུང་བའི་ལག་རྗེས་འཛོག་ཅིང་། ལུས་དང་སེམས་ཀྱི་གནས་ངན་ལེན་རྒྱུན་གཅོད་པར་བྱེད་པའི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས། "ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པ་གང་ཞེ་ན། ལུས་དང་སེམས་ཀྱི་གནས་ངན་ལེན་རྣམས་ཀྱི་རྒྱུན་གཅོད་པའི་ཕྱིར། ལུས་དང་སེམས་ལས་སུ་རུང་བ་ཉིད་དེ། སྒྲིབ་པ་ཐམས་ཅད་སེལ་བའི་ལས་ཅན་ནོ། །"[53] ཞེས་གསུངས།

སྤྱིར་ཤིན་སྦྱངས་ལ་དབྱེ་ན། ལུས་ཤིན་སྦྱངས་དང་། སེམས་ཤིན་སྦྱངས་གཉིས་ལས་འདིར་བཤད་པའི་ཤིན་སྦྱངས་ནི་སེམས་ཤིན་སྦྱངས་ཡིན་ལ། ཤིན་སྦྱངས་དེ་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་འོག་ཏུ་ཞི་གནས་ཀྱི་སྐབས་སུ་འཆད་དོ།།

དགུ་པ་བག་ཡོད་པའི་སེམས་བྱུང་ནི། དུག་གསུམ་མེད་པ་དང་བརྩོན་འགྲུས་བཅས་ལ་བརྟགས་ཤིང་དགེ་བའི་ཆོས་གང་རུང་ཞིག་ལ་དམིགས་ནས་སེམས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལས་སྲུང་བའི་རྣམ་པ་ཅན། བྱེད་ལས་དགེ་བ་སྐྱེ་བ་གནས་པ་འཕེལ་བ་ཅི་རིགས་བྱེད་པའི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས། "བག་ཡོད་པ་གང་ཞེ་ན། མ་ཆགས་པ་དང་། ཞེ་སྡང་མེད་པ་དང་། གཏི་མུག་མེད་པ་བརྩོན་འགྲུས་དང་བཅས་པ་ལ་གནས་ནས། གང་དགེ་བའི་ཆོས་རྣམས་བསྒོམ་པ་དང་།"[54] ཞེས་སོགས་གསུངས།

བག་ཡོད་ལ་ནང་གསེས་ཀྱིས་དབྱེ་ན། སྔོན་གྱི་མཐའ་དང་། ཕྱི་མའི་མཐའ་དང་། དབུས་ཀྱི་མཐའ་དང་ལྡན་པར་སྤྱོད་པ་གསུམ་དང་། སྔ་ནས་བྱ་བ་དང་། ལྷན་ཅིག་རྗེས་སུ་སྤྱོད་པའི་བག་ཡོད་དང་བཅས་ལྔར་གསུངས་ཤིང་། དེ་དག་རིམ་པ་བཞིན་ཀུན་བཏུས་ཀྱི་གཞུང་གི་ཚིག མི་དགེ་བ་འདས་པ་སྤོང་བ་དང་། མ་འོངས་པ་སྤོམ་པ་དང་། ད་ལྟ་བ་ལ་མི་འཇུག་པ་དང་། ཀུན་སློང་ལ་བརྟག་པ་དང་། རྒྱུན་དུ་བག་ཡོད་པར་གནས་པ་ཞེས་སོགས་ཀྱིས་བསྟན་པར་གསུངས།

བཅུ་པ་བཏང་སྙོམས་ནི། ནང་དུ་སེམས་དམིགས་པ་ལ་རྩེ་གཅིག་ཏུ་འཛོག་པའི་ཐབས་རྣམས་ལ་བརྟེན་ནས་སེམས་གནས་དགུ་རིམ་གྱིས་བསྒྲུབས་ཏེ། སེམས་གནས་དགུ་པ་ཐོབ་པའི་ཚེ་བྱིང་རྒོད་ཀྱི་གཉེན་པོ་བསྟེན་པའི་རྩོལ་བ་བྱ་མི་དགོས་པར་སེམས་ལྷུན་གྱིས་གྲུབ་པར་གནས་པ་ཐོབ་པའི་སེམས་བྱུང་ཞིག་གོ །མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས། "བཏང་སྙོམས་གང་ཞེ་ན། མ་ཆགས་པ་དང་། ཞེ་སྡང་མེད་པ་དང་། གཏི་མུག་མེད་པ་བརྩོན་འགྲུས་དང་བཅས་པ་ལ་གནས་ནས། ཀུན་ནས་ཉོན་

མོངས་པ་ཅན་དུ་གནས་པ་དང་མི་མཐུན་པ། སེམས་མཉམ་པ་ཉིད་དང་། སེམས་རྣལ་དུ་འདུག་པ་ཉིད་དང་། སེམས་ལྷུན་གྱིས་གྲུབ་པར་གནས་པ་ཉིད་དེ། ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པའི་སྐབས་མི་འབྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ། །"[55] ཞེས་གསུངས། བཏང་སྙོམས་ཀྱི་བྱེད་ལས་ནི། བྱིང་རྒོད་སོགས་ཉོན་མོངས་པ་འབྱུང་བའི་སྐབས་མི་འབྱེད་པའོ།།

སྤྱིར་བཏང་སྙོམས་ཙམ་ལ་འདུ་བྱེད་བཏང་སྙོམས། ཚོར་བ་བཏང་སྙོམས། ཚད་མེད་བཏང་སྙོམས་བཅས་གསུམ་ཡོད་ཀྱང་། སྐབས་འདིར་བཤད་པ་ནི་དང་པོ་དེ་ཡིན་ནོ། །ཉན་ས་ལས་ཀྱང་། "དེ་ལ་བཏང་སྙོམས་གང་ཞེ་ན། ཞི་གནས་དང་ལྷག་མཐོང་གི་ཕྱོགས་ཀྱི་དམིགས་པ་ལ་སེམས་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་མེད་པའི་སེམས་མཉམ་པ་ཉིད་དང་རྣལ་དུ་འབབ་པ་དང་རང་གི་ངང་གིས་འཇུག་པ་དང་སེམས་ཉམས་བདེ་བ་དང་སེམས་ལས་སུ་རུང་བའི་རྗེས་སུ་རྩོལ་བ་མེད་པའི་བྱ་བས་གཏོད་པ་གང་ཡིན་པའོ། །"[56] ཞེས་གསུངས་སོ།།

བཅུ་གཅིག་པ་རྣམ་པར་མི་འཚེ་བའི་སེམས་བྱུང་ནི། ཞེ་སྡང་མེད་པའི་ཆར་གཏོགས་ཤིང་དམིགས་པ་སེམས་ཅན་ལ་དམིགས་ནས་སྡུག་བསྔལ་དང་བྲལ་ན་སྙམ་དུ་མི་བཟོད་པའམ་བརྩེ་བའི་རྣམ་པ་ཅན། སེམས་ཅན་གསོད་པ་དང་རྡེག་པ་སོགས་སྤོང་བའི་བྱེད་ལས་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས། "རྣམ་པར་མི་འཚེ་བ་གང་ཞེ་ན། ཞེ་སྡང་མེད་པའི་ཆར་གཏོགས་པ། སྙིང་རྗེ་བའི་སེམས་ཉིད་དེ། མཐོ་མི་འཚམ་པའི་ལས་ཅན་ནོ། །"[57] ཞེས་གསུངས་སོ། །འདིར་མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལྟར་ན། སྙིང་རྗེ་ནི་སེམས་བྱུང་འཚེ་བ་མེད་པའི་རང་བཞིན་དུ་འཇོག་གོ།

༨) བྱམས་པ་དང་སྙིང་རྗེ་སོགས་བཤད་པ།

ཀ) སྤྱི་བཤད།

བྱམས་བརྩེའི་ཕན་ཡོན།

སྐབས་འདིར་འགྲོས་དོན་བྱམས་པ་དང་སྙིང་རྗེ་བཤད་པ་ལ། བྱམས་པ་དང་སྙིང་རྗེའི་ཁེ་ཕན་དང་པོ་དེ་ནི་རྟག་ཏུ་རང་ཉིད་ལ་འོང་ཞིང་། སོ་སོའི་རྒྱུད་ལ་བྱམས་པ་དང་སྙིང་རྗེ། བཟོད་བསྲན་སོགས་བཟང་པོའི་བློ་རྣམས་མངོན་དུ་གྱུར་པའི་ཚེ་འཇིགས་སྣང་ཅུང་དུ་འགྲོ་བ་དང་། གདེང་ཚོད་གོང་མཐོར་འགྲོ་བ་སོགས་ནང་གི་སྟོབས་ཤུགས་སྤྲིན་གྱི་ཡོད་ལ། གཞན་དང་ལྷན་དུ་ཉེ་འབྲེལ་གྱི་ཚོར་བ་སྤྲིན་ཞིང་། མི་ཚེའི་ནང་དམིགས་ཡུལ་དང་དོན་སྙིང་ལྡན་པའི་ཚོར་བ་རྣམས་ཡོང་བ་མ་ཟད། བྱམས་པ་དང་སྙིང་རྗེས་རང་ཉིད་དཀའ་ཚེགས་ཆེ་བའི་སྐབས་ངལ་གསོའང་སྤྲིན་གྱི་ཡོད།

མི་སུ་ཞིག་གི་རྒྱུད་ན་གཞན་ལ་བརྩེ་བའི་བསམ་པ་བཟང་པོ་ཞིག་ཡོད་ན་སོ་སོའི་མི་ཚེ་སྐྱིད་ལ། སོ་སོ་སྤྱོད་སའི་སྤྱི་ཚོགས་དེའི་ནང་ལའང་ཞི་བདེ་བག་ཕེབས་ཡོང་ཐུབ། གལ་ཏེ་ང་ཚོ་མི་རེ་ངོ་རེས་བཟང་སྤྱོད་ཀྱི་གལ་གནད་ལ་བརྩི་མཐོང་བྱེད་པ་དང་། བྱམས་པ་དང་སྙིང་རྗེ། བཟོད་པ་ལྟ་བུའི་ནང་སེམས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་རྣམས་སོ་སོའི་མི་ཚེའི་ནང་ཁ་འབྲལ་ཐབས་མེད་པའི་ཆ་ཤས་ཤིག་ཏུ་སྒྱུར་ཐུབ་པ་ན། དེའི་འབྲས་བུ་གཡུར་དུ་ཟ་བ་ཞིག་ཡོང་ངེས།

མི་རྣམས་ནི་ཕ་མའི་བརྩེ་བའི་འོག་ནས་སྐྱེས་ཤིང་འཚར་ལོངས་བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན་སྟབས། གཞོན་ནུའི་སྐབས་ཀྱི་བྱམས་བརྩེའི་ཚོར་ཤུགས་ཟུངས་ཁྲག་གི་ནང་དུ་སིམ་ནས་བསྡད་ཡོད། མི་ཚེའི་ནང་བྱམས་བརྩེའི་ཚོར་ཤུགས་ཆེན་པོ་དང་སེམས་ལ་ཞི་བདེ་ཡོད་ཚེ་ལུས་ཀྱི་འཁྲོད་བསྐྱེན་ལ་ཕན་པ་དང་། སེམས་འཁྲུགས་ནས་བསྡད་ཚེ་ལུས་པོའི་འཁྲོད་བསྐྱེན་ལའང་གནོད་ཀྱི་ཡོད་པར་གསོ་རིག་སྨན་པས་ཉམས་ཞིབ་བྱས་པ་བརྒྱུད་དངོས་སུ་ར་འཕྲོད་བྱུང་ཡོད།

བདེ་སྐྱིད་ཀྱི་རྩ་བ་བྱམས་བརྩེ་ལ་ཐུག་ཚུལ།

བྱམས་པ་དང་སྙིང་རྗེ་ནི་འགྲོ་བ་མི་རྣམས་གཞན་གྱིས་བསྐུལ་བ་ལ་མ་ལྟོས་པར་རང་བཞིན་གྱིས་ཡིད་སྨོན་བྱ་ཡུལ་ཞིག་དང་། ནང་སེམས་ཀྱི་རྩ་ཆེའི་ཁྱད་ནོར་ཞིག་ཡིན་པར་མ་ཟད། ང་ཚོའི་བདེ་ཐབས་དང་མཛའ་མཐུན་སྤྱི་ཚོགས་བཅས་ཀྱི་གཞི་རྟེན་ཡིན། དེར་བརྟེན་གལ་ཏེ་སོ་སོའི་ཆེད་དུ་བདེ་སྐྱིད་འཚོལ་བའམ། གཞན་གྱི་དོན་དུ་བདེ་སྐྱིད་འཚོལ་ནའང་ངེས་པར་དུ་བྱམས་པ་དང་སྙིང་རྗེའི་ཉམས་ལེན་དགོས། ནང་གི་ཀུན་སློང་བཟང་པོའི་ཁྱབ་ཚད་ནི་བཟང་སྤྱོད་ཀྱི་གལ་ཆེ་ཤོས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཞིག་ཡིན་ལ། ཀུན་སློང་ལྷག་བསམ་རྣམ་དག་གིས་གཞན་གྱི་ཁེ་ཕན་ལ་བློ་ཁ་ཕྱོགས་སྐབས། རང་བཞིན་གྱིས་སོ་སོའི་བྱ་སྤྱོད་རྣམས་བཟང་སྤྱོད་ཀྱི་ཆ་ནས་ལྷད་མེད་པ་ཞིག་ཆགས་ཐུབ། དེས་ན་བྱམས་པ་དང་སྙིང་རྗེ་ནི་བཟང་སྤྱོད་ཀྱི་ཐབས་ལམ་ཡོངས་རྫོགས་ཀྱི་རྩ་བ་ཚུགས་སའི་གཞི་རྟེན་གཙོ་བོ་ཞིག་ཏུ་ངེས། ཞི་བདེ་ཞེས་

པའང་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ལ་གནོད་འཚེ་མི་བྱེད་པ་ཙམ་མིན་པར་བྱམས་བརྩེའི་རྣམ་པ་གསལ་བར་མངོན་པ་ཞིག་ཡིན།

འགྲོ་བ་མིའི་བདེ་སྐྱིད་ཀྱི་རྩ་བ་བྱམས་བརྩེ་ལ་ཐུག་ཡོད་པས་འཛམ་གླིང་སྟེང་གི་ཆོས་ལུགས་གཙོ་ཆེ་བ་མཐའ་དག་གིས་བྱམས་བརྩེའི་ཉམས་ལེན་རྒྱལ་འདོན་བྱས་ནས་གསུངས་ཡོད། བྱམས་བརྩེ་ལ་མི་རྣམས་ལྷ་ཅི་དྲུད་འགྲོས་ཀྱང་དགའ་མོས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། མི་ལ་རིན་ཐང་བྲལ་བའི་དངོས་པོ་ཞིག་ཡོད་པ་ནི་སེམས་བཟང་པོ་འདི་ཡིན་ལ། གཞན་ལ་ཕན་པ་སྒྲུབ་པ་དང་ཡ་རབས་དང་སེམས་བཟང་བྱེད་པ་དེ་དག་ནི། མི་ཚེའི་ནང་གི་སྙིང་པོ་ཡིན་ཞིང་། དེ་དག་མེད་པར་གྱུར་ན་མི་ཚེའི་སྙིང་པོ་བརླགས་པ་ཡིན།

བྱམས་བརྩེ་གོང་འཕེལ་གཏོང་ཐབས།

བྱམས་བརྩེ་ཞེས་པ་འདི་ཡོང་ཐབས་མེད་པ་ཞིག་མིན་པར་མི་རྣམས་ཀྱི་རྒྱུད་ལ་ལུས་པོའི་གྲུབ་ཆ་དེ་ཉིད་ཀྱི་དབང་གིས་བྱམས་བརྩེའི་ནུས་པ་ཞིག་ཡོད་ཅིང་། ནུས་པ་དེ་རྣམ་དཔྱོད་ཀྱི་ཤེས་རབ་ལ་བརྟེན་ནས་གོང་འཕེལ་དུ་གཏོང་དགོས། མི་ཙམ་དུ་མ་ཟད་སྲོག་ཆགས་གཞན་ལའང་བྱམས་བརྩེས་ཁྱབ་པར་བྱེད་པ་དང་། ཆོས་ལ་དད་པ་མེད་ནའང་བྱམས་པ་དང་སྙིང་རྗེ་ཞེས་པ་ནི་མི་ཚེའི་ནང་གལ་ཆེན་པོ་དང་ཕན་ཐོགས་ཆེན་པོ་ཡིན་པ་ངོས་འཛིན་ཐུབ་དགོས། གཞོན་ནུའི་དུས་སྐབས་སུ་བྱམས་བརྩེའི་ཚོར་བ་དང་སྤྱོད་བཀྱུགས་ཆེན་པོ་ཡོད་ནའང་། རིམ་གྱིས་འཚར་ལོངས་བྱུང་བའི་དུས་རིམ་ནང་ཕྱིའི་ཁོར་ཡུག་གི་ཀྱུགས་རྐྱེན་སྣ་ཚོགས་ལ་བརྟེན་

ནས་བྱམས་བརྩེའི་ནུས་ཤུགས་ལ་འགོག་རྐྱེན་བཟོ་བཞིན་ཡོད། ཚོས་ཁས་ལེན་མིན་ཇི་ལྟར་ཡང་རང་ཉིད་དང་ཁྱིམ་ཚང་། སྤྱི་ཚོགས་བཅས་བདེ་སྐྱིད་ཡོང་བ་ལ་བྱམས་བརྩེ་དགོས་ཤིང་། བྱམས་བརྩེ་ནི་སེམས་ནང་བདེ་སྐྱིད་དང་ཞི་བདེ་སྐྲུན་བྱེད་ངོ་མ་ཡིན་པར་ཤེས་དགོས།

སྤྱིར་བྱམས་པ་དང་སྙིང་རྗེ་ལ་རིམ་པ་གཉིས་འབྱེད་དགོས་ཤིང་། གཅིག་ནི་ལུས་པོའི་གྲུབ་སྟངས་ཀྱི་ཆ་ནས་འོངས་པ་ཨ་མ་ཞིག་གིས་རང་གི་ཕྲུ་གུར་བརྩེ་པའི་བརྩེ་དུང་ལྟ་བུ་དང་། གཉིས་པ་ནི་བརྩེ་བ་དེ་ཉིད་རྒྱ་བསྐྱེད་པའི་རིམ་པ་སྟེ་ཆེད་དུ་བསྒོམས་ནས་བསྐྱེད་དགོས་པའི་བྱམས་པ་དང་སྙིང་རྗེའོ།།

ཕྱི་མ་དེ་ཡོང་བ་ལ་ཐབས་རིས་དང་བྲལ་བའི་ལྟ་ཚུལ་ཞིག་དགོས། དེ་ཡང་དཔོན་པོ་དང་གཡོག་པོ། ཕྱུག་པོ་དང་དབུལ་པོ། མཁས་པ་དང་བླུན་པོ། གཟུགས་པོ་སྟོབས་ཆེ་ཆུང་དང་། ཤ་མདོག་དཀར་ནག་གང་ཡིན་ལ་མ་ལྟོས་པར། འཛམ་གླིང་འདིའི་སྟེང་གི་མི་དུང་ཕྱུར་བདུན་ཙམ་ལྷག་ཡོད་པ་རྣམས་མི་གཅིག་མཚུངས་ཡིན་པའི་འདུ་ཤེས་དང་། དེ་དག་ཐམས་ཅད་བདེ་བ་འདོད་པ་དང་སྡུག་བསྔལ་མི་འདོད་པར་གཅིག་མཚུངས་ཡིན་པའི་འདུ་ཤེས་རྣམས་དགོས་པ་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ། དེ་ལྟ་བུའི་འདུ་ཤེས་དེ་ཡོད་ན་ང་ཚོ་དང་ཁོང་ཚོ་ཞེས་པ་དང་། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་བྱུང་བའི་ཆགས་སྡང་གི་བློ་རྣམས་ཤུགས་ཆུང་དུ་འགྲོ་ཐུབ། ཡང་ལུང་ཚན་དང་མི་རིགས། སྐད་ཡིག ཆོས་ལུགས་སོགས་མི་འདྲ་བ་ཡིན་བསམ་པའི་འདུ་ཤེས་དམ་དུ་འཛིན་པའམ། དེ་དག་གི་ནང་གསེས་ལའང་དབུལ་ཕྱུག་དང་ཤེས་ཡོན་ཡོད་མེད་སོགས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་དམ་དུ་བཟུང་ཆེ་ང་ཚོ་དང་ཁོང་ཚོ་ཞེས་རིས་སུ་གཅོད་པ་དེ་ཡོང་གི་

ཡོད་ཅིང་། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་དགྲ་གཉེན་གྱི་འདུ་ཤེས་ཡོང་གི་ཡོད། ང་དང་ཁྱོད་ཅེས་དབྱེ་འབྱེད་བྱས་པའི་ཐོག་ནས་བརྩེ་བ་ཞིག་སྐྱེས་ཀྱང་། དེ་ནི་ཕྱོགས་རིས་ཅན་གྱི་བརྩེ་བ་ཡིན་ཞིང་། ཕྱོགས་རིས་ཅན་གྱི་བརྩེ་བ་ཡོད་ས་དེར་སྡང་སེམས་ཡང་ཡོང་གི་ཡོད། ང་ཚོ་ཉེར་སའི་ཕྱོགས་ལ་བརྩེ་བ་དང་ཁོང་ཚོ་ཉེར་སའི་ཕྱོགས་ལ་དོགས་པ་དང་། གནག་སེམས། གནོད་སེམས་རྣམས་ཡོང་གི་ཡོད། མི་གཅིག་གྱུར་ཡིན་པའི་འདུ་ཤེས་བཟུང་བ་ལས་སྐྱེས་པའི་བརྩེ་བ་དེ་ཕྱོགས་རིས་མེད་པའི་བྱམས་བརྩེ་ཡིན། དེས་ན་ང་ཚོར་དགོས་པའི་བྱམས་བརྩེ་ནི་མི་གཅིག་གྱུར་གྱི་འདུ་ཤེས་ཀྱི་སྟེང་ནས་ཡོང་བའི་བརྩེ་བ་དེ་ཡིན།

སྤྱོད་འཇུག་ལས་ཀྱང་།

གང་ཚེ་བདག་དང་གཞན་གཉིས་ག །བདེ་བ་འདོད་དུ་མཚུངས་པ་ལ།
བདག་དང་ཁྱད་པར་ཅི་ཡོད་ན། །གང་ཕྱིར་བདག་གཅིག་བདེ་བར་བརྩོན།།
གང་ཚེ་བདག་དང་གཞན་གཉིས་ག །སྡུག་བསྔལ་མི་འདོད་མཚུངས་པ་ལ།།
བདག་དང་ཁྱད་པར་ཅི་ཡོད་ན། །གང་ཕྱིར་གཞན་མིན་བདག་སྲུང་བྱེད།།[58]

ཅེས་གང་གི་ཚེ་བདག་དང་གཞན་གཉིས་ཀ་བདེ་བ་འདོད་པར་མཚུངས་པ་ལ་བདག་དང་གཞན་ཁྱད་པར་ཅི་ཡང་མེད་པས། བདག་གཅིག་པུ་བདེ་བར་བརྩོན་པར་བྱེད་ཅིང་གཞན་གྱི་བདེ་བ་ལ་མི་བརྩོན་པ་མི་རིགས་ཞེས་པ་དང་། ཡང་གང་གི་ཚེ་བདག་དང་གཞན་གཉིས་ཀ་སྡུག་བསྔལ་མི་འདོད་པར་མཚུངས་པ་ལ་བདག་དང་གཞན་ཁྱད་པར་ཅི་ཡང་མེད་པས། གཞན་གྱི་བདེ་བ་བསྲུང་བ་མིན་པར་བདག་གི་བདེ་བ་གཅིག་པུ་སྲུང་བ་མི་རིགས་པར་གསུངས།

ཡང་འགྲོ་བ་མི་རྣམས་ཕན་ཚུན་གཅིག་ལ་གཅིག་བརྟེན་ནས་ཡོད་པའི་གནས་ཚུལ་དག་ཤེས་ནའང་། ཕྱོགས་རིས་མེད་པའི་བྱམས་བརྩེ་དེ་ཡོང་ཐུབ། མིའི་སྤྱི་ཚོགས་ནི་འདུས་སྡོད་ཀྱིས་འཚོ་དགོས་པ་ལས་ཁེར་རྐྱང་གིས་འཚོ་མི་ཐུབ་པ་ཡིན་ལ། འགྲོ་བ་མིའི་ཁྱད་ཆོས་ཐུན་མོང་བ་ལུས་པོའི་གྲུབ་ཆའི་རང་བཞིན་གྱི་ཆ་ནས་ཀྱང་རང་གི་བདེ་སྐྱིད་གཞན་ལ་བརྟེན་ནས་ཡོང་དགོས་པས། ཆེ་ས་རྒྱལ་ཁབ་ནས་ཆུང་ས་ཁྱིམ་ཚང་བར་གྱི་ཤེས་ཡོན་དང་འཕྲོད་བསྟེན། ཚོང་དང་དཔལ་འབྱོར། བཟའ་བཏུང་རྒྱུན་གོས་སོགས་དགོས་མཁོ་ཡོད་དོ་ཅོག་གཞན་ལ་མ་བརྟེན་པ་གཅིག་ཀྱང་མེད་ལ། རང་བཞིན་གྱི་གནས་སྟངས་དེ་འདྲ་ཞིག་ཡིན་བཞིན་དུ་གཅིག་གིས་གཅིག་ལ་མ་དགའ་བ་དང་དོགས་པ་བྱེད་ཅིང་། གཅིག་གིས་གཅིག་ལ་མགོ་སྐོར་དང་། གནོད་འཚེ་བྱེད་རེས་ཀྱིས་གནས་ན་བདེ་སྐྱིད་ཡོང་ཐབས་མེད།

བདེ་སྡུག་གི་འབྱུང་རྐྱེན།

དེང་འཛམ་གླིང་གི་ཡུལ་གྲུ་ཀུན་ཏུ་དངོས་པོ་ཡར་རྒྱས་ཕྱིན་པ་ཙམ་གྱིས་བདེ་སྐྱིད་ཡོང་གི་ཡོད་པ་དང་མི་ཚེ་གཅིག་གི་བདེ་སྐྱིད་ཀྱི་རྩ་བ་ཚུགས་པར་འདོད་ཀྱི་ཡོད། ནུབ་ཕྱོགས་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་མང་པོ་ཞིག་ལ་མཚོན་ན་དངོས་པོ་ཡར་རྒྱས་ཚད་ལས་བརྒལ་བ་ཕྱིན་ཡོད་ལ། ཚན་རིག་དང་ལག་རྩལ་རྣམས་ཀྱང་དངོས་པོ་ཡར་རྒྱས་ཁོ་ནའི་ཆེད་དུ་དམིགས་པ་ལྟ་བུ་ཆགས་ཡོད། ཤར་ཕྱོགས་པ་རྣམས་ཀྱང་ནུབ་ཕྱོགས་པའི་དངོས་པོ་ཡར་རྒྱས་ཕྱིན་པ་དེར་མིག་དཔེ་བལྟས་ནས་འགྲོ་བཞིན་ཡོད། དེང་དུས་འཛམ་གླིང་གི་ཤེས་ཡོན་སློབ་སྦྱོང་སྤྲོད་སྟངས་དེའང་དངོས་པོ་ཡར་རྒྱས་ལ་

དམིགས་པའི་ཤེས་ཡོན་སྦྱོང་སྟངས་ཤིག་ཡིན་ལ། ཤེས་ཡོན་ལམ་ལུགས་དེ་ལྟ་བུའི་འོག་འཚར་ལོངས་བྱུང་བའི་མི་རྣམས་ཀྱི་བསམ་བློའི་ནང་རང་བཞིན་གྱིས་དངོས་པོ་ཡར་རྒྱས་ཁོ་ན་མ་གཏོགས་བསམ་རྒྱུ་གང་ཡང་མེད། རང་རང་གི་སེམས་ནང་རང་གཅེས་འཛིན་དང་། འདོད་ཆགས། ཁོང་ཁྲོ། ང་རྒྱལ། གནོད་སེམས། ཕྲག་དོག འཁྲུན་སེམས། རེ་དོགས། ཕྱོགས་རིས་ཅན་གྱི་བསམ་བློ་སོགས་ཀྱིས་ཁེངས་ནས་ཡོད་ན་ཕྱི་རོལ་གྱི་ཆ་རྐྱེན་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ཇི་ཙམ་བྱུང་རུང་མི་ཚེ་བདེ་སྐྱིད་ལྡན་པ་ཞིག་ཡོང་མི་ཐུབ་པ་དང་། གཞན་གཅེས་འཛིན་དང་། ཕན་སེམས། ཚོག་ཤེས། བྱམས་བརྩེ། བཟོད་སེམས་སོགས་ཀྱི་བསམ་བློ་ཞི་ཞིང་དུལ་བ་ཞིག་ཡོད་ན་ཕྱི་དངོས་པོའི་ཆ་རྐྱེན་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ཞིག་མེད་རུང་མི་ཚེ་བདེ་སྐྱིད་ལྡན་པ་ཞིག་ཡོང་བཞིན་ཡོད་པས་མི་ཚེར་བདེ་སྐྱིད་ཡོང་མིན་དེ་གཙོ་བོ་ནང་བསམ་བློའི་ཁྱད་པར་ལས་ཡིན་པར་བསྟན་དུ་མེད། དེས་ན་ཁྱིམ་ཚང་རེ་རེའི་ནང་བསམ་བློའི་བདེ་སྐྱིད་མེད་ན་ཁྱིམ་ཚང་ཡང་བདེ་སྐྱིད་ཡོང་མི་ཐུབ་པ་དང་། དེ་མེད་ན་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱང་བདེ་སྐྱིད་ཡོང་མི་ཐུབ།

སྡུག་བསྔལ་ཡོང་རྐྱེན་གཙོ་བོ་ཞིག་ནི་རྨི་ལམ་ཚུན་ཆད་དུ་དངོ་སྐམ་པའི་ངར་འཛིན་དང་རང་གཅེས་འཛིན་ཡོད་པ་དེ་ཡིན། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས་ཀྱང་།

བདག་ཡོད་ན་ནི་གཞན་དུ་ཤེས། །བདག་གཞན་ཆ་ལས་འཛིན་དང་སྡང་།།
འདི་དག་དང་ནི་ཡོངས་འབྲེལ་ལས། །ཉེས་པ་ཐམས་ཅད་འབྱུང་བར་འགྱུར།།[59]

ཞེས་བདག་འཛིན་ཡོད་ན་ནི་གཞན་དུ་འདུ་ཤེས་པ་འབྱུང་ལ། དེ་ལས་བདག་གཞན་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་རིགས་དང་ཆ་སོ་སོར་ཕྱེ་བ་ལས་རང་ཕྱོགས་ལ་འཛིན་ཅིང་ཆགས་པ་དང་གཞན་ཕྱོགས་ལ་སྡང་བར་འགྱུར་ལ། ཆགས་སྡང་འདི་དག་དང་རྒྱུད་ཡོངས་སུ་འབྲེལ་བ་ལས་རང་ཕྱོགས་བདེ་བའི་ཕྱིར་དང་གཞན་ཕྱོགས་སྡུག་བསྔལ་བའི་

ཕྱིར་དུ་སྲོག་གཅོད་པ་དང་མ་བྱིན་པར་ལེན་པ་ལ་སོགས་པ་ཉེས་པ་ཐམས་ཅད་འབྱུང་བར་གསུངས།

དེ་བཞིན་སྤྱོད་འཇུག་ལས།

འཇིག་རྟེན་བདེ་བ་ཇི་སྙེད་པ། །དེ་ཀུན་གཞན་བདེ་འདོད་ལས་བྱུང་།།
འཇིག་རྟེན་སྡུག་བསྔལ་ཇི་སྙེད་པ། །དེ་ཀུན་རང་བདེ་འདོད་ལས་བྱུང་།།[60]

ཞེས་འཇིག་རྟེན་ན་བདེ་བ་ཇི་སྙེད་ཡོད་པ་དེ་ཐམས་ཅད་གཞན་བདེ་བར་འདོད་པ་གཞན་དོན་བྱས་པ་ལས་བྱུང་ལ། འཇིག་རྟེན་ན་སྡུག་བསྔལ་ཇི་སྙེད་ཡོད་པ་དེ་ཐམས་ཅད་བདག་གཅེས་པར་འཛིན་པའི་རང་བདེ་འདོད་པ་ལས་བྱུང་བས་བདག་གཅེས་འཛིན་སྒོ་དུ་མ་ནས་དགག་དགོས་པར་གསུངས།

མདོར་ན་ཇི་ཙམ་གྱིས་གཞན་ལ་བརྩེ་བའི་བསམ་པ་དང་ཕན་པའི་བསམ་པ་ཡོད་ཚེ། སོ་སོ་མ་སྐྱིད་པ་བཟོ་མཁན་གྱི་ཆགས་སྡང་གི་བློ་རྣམས་རང་ཤུགས་ཀྱིས་ཆུང་དུ་འགྲོ་བ་དང་། ཇི་ཙམ་གྱིས་རང་གཅེས་འཛིན་དང་བདག་ཏུ་འཛིན་པའི་ངར་འཛིན་གྱི་བློ་རྣམས་ཡོད་ཚེ་རང་ཕྱོགས་ལ་ཆགས་པ་དང་གཞན་ཕྱོགས་ལ་སྡང་བའི་བློ་རྣམས་ཤུགས་ཆེ་བ་ཡོང་བ་དང་དེས་རང་ཉིད་མ་སྐྱིད་པ་བཟོ་བཞིན་ཡོད། འཛམ་གླིང་ནང་ཆེ་ས་དམག་འཁྲུག་དང་ཆུང་ས་བཟའ་ཚང་ཁ་འབྲལ་བ་ཚུན་ཆད་རང་གཅེས་འཛིན་གྱིས་བྱས་ཤིང་། གཞན་ཕན་གྱི་བསམ་བློ་ཡོད་ན་དྲང་པོ་དང་གཡོ་སྒྱུ་མེད་པ་ཕྱི་གསལ་ནང་གསལ་རྣམས་ཡོང་ཐུབ། དེ་དག་ཡོད་ན་གཅིག་གིས་གཅིག་ལ་ཡིད་ཆེས་དང་དགའ་ཉེ་མང་པོ་ཡོང་ཐུབ་བོ།།

(ཁ) བྱམས་པ་བཤད་པ།

བྱམས་པའི་ངོ་བོ་ནི། སེམས་ཅན་ལ་དམིགས་ནས་བདེ་བ་དང་ལྡན་ན་ཅི་མ་རུང་། ལྡན་པར་གྱུར་ཅིག་སྙམ་པའི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །དེ་ཡང་འཕགས་པ་བསོད་ནམས་ཐམས་ཅད་བསྡུས་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་མདོ་ལས། "སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་བདེ་བར་གྱུར་ཅིག ཅེས་བྱ་བ་འདི་ནི། བྱམས་པ་དང་།"[61] ཞེས་གསུངས།

བྱམས་པའི་བྱེད་ལས་ནི། སེམས་ཅན་ལ་དམིགས་པའི་གནོད་སེམས་དང་། ཁྲོ་བ་དང་། འཁོན་འཛིན་ཞི་བར་བྱེད་པ་སྟེ། དེ་ཡང་བློ་གྲོས་མི་ཟད་པས་བསྟན་པའི་མདོ་ལས། "བྱམས་པ་ནི་བདག་སྲུང་ཞིང་གཞན་ལ་ཕན་པར་གནས་པ་སྟེ། མཆོག་ཏུ་རྩོད་པ་མེད་པ་དང་། གནོད་སེམས་ཀྱི་ཐ་བའི་སྐྱོན་དང་། ཁྲོ་བ་དང་། འཁོན་དུ་འཛིན་པ་ཐམས་ཅད་རབ་ཏུ་འཇོམས་པའོ། །"[62] ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

གཞན་ཡང་ཞི་སྡང་གི་གཉེན་པོ་བྱེད་པ་དང་། ངན་སྤྱོད་ལ་མི་འཇུག་པའི་རྐྱེན་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ཏེ། སློབ་དཔོན་སའི་རྩ་ལག་གི་ཕུང་པོ་ལྔའི་བཤད་པ་ལས། "སེམས་ཅན་ལ་ཕན་འདོགས་པའི་རྣམ་པར་ཞུགས་པའི་བྱམས་པ་ཡང་ཞེ་སྡང་གི་གཉེན་པོ་ཡིན་ནོ། །འདིའི་ལས་ཀྱང་ངན་པར་སྤྱོད་པ་ལ་མི་འཇུག་པའི་རྐྱེན་བྱེད་དེ། ཞེ་མི་སྡང་བ་ཡོད་ན་སྲོག་གཅོད་པ་ལ་སོགས་པ་སྡིག་པའི་ལས་ལ་མི་འཇུག་པའི་ཕྱིར་རོ། །"[63] ཞེས་སོ།།

བྱམས་པའི་འབྲས་བུ་ནི། ཐག་རིང་དང་འགྲན་སེམས་དང་གནོད་སེམས་རྣམས་ཞི་བ་དང་། ཡིད་བདེ་བ་དང་། སེམས་མི་ཞུམ་པ་དང་། སྙིང་སྟོབས་དང་སྤོབས་

པ་བརྟས་པ་དང་། བཟོད་བསྲན་ཆེ་བ་དང་། སེམས་ཞི་ཞིང་བདེ་བས་ཁྲག་རླུང་གི་འཁོར་རྒྱུག་སྙོམས་པ་དང་། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ལུས་བདེ་བ་དང་ཚེ་རིང་བ་སོགས་ཡིན། དེ་ཡང་མདོ་དྲན་པ་ཉེར་བཞག་ལས། "སེམས་ཅན་རྣམས་ཐམས་ཅད་ལའང་ཕན་པར་འདོད་པ་དེ་ནི། མཆོག་ཏུ་ཁྲག་རབ་ཏུ་དང་བར་འགྱུར་རོ། །ཁྲག་རབ་ཏུ་དང་བར་གྱུར་པས་བཞིན་གྱི་མདོག་དང་ངོ་། །དེའི་བཞིན་གྱི་མདོག་རབ་ཏུ་དང་བས་བལྟ་ན་མཛེས་པར་འགྱུར་རོ། །དེས་སེམས་ཅན་རྣམས་ཐམས་ཅད་དགའ་བར་འགྱུར་ཏེ། མཐོང་བའི་ཆོས་ལ་ཡིན་ནོ། །"[64] ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་རྣམས་སོ།།

བྱམས་པའི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཞེ་སྡང་གི་གཉེན་པོ་བསྟེན་ཚུལ་ནི། དེ་ཡང་དགོས་པ་མེད་ཅིང་ཉེས་དམིགས་ཆེ་བས་ཁྲོ་བར་མི་རིགས་པ་ནི། དཔེར་ན། གཞན་གྱིས་རང་ལ་གནོད་པ་བྱས་པ་ལས། རང་གིས་གནོད་བྱེད་དེ་ལ་ཁྲོས་ནས་ལན་སློག་ན། གནོད་པ་བྱས་ཟིན་པ་སླར་ལྡོག་ཏུ་མེད་པས། དེ་ལ་གནོད་ལན་བྱས་པ་དོན་མེད་ཚུལ་དཔལ་ལྡན་ཟླ་བ་གྲགས་པའི་དབུ་མ་ལ་འཇུག་པ་ལས།

གནོད་པ་བྱས་པས་གལ་ཏེ་དེར་བཀོན་ན།།
དེ་ལ་བཀོན་པས་བྱས་ཟིན་ལྡོག་གམ་ཅི།།
དེ་ཕྱིར་དེར་བཀོན་ངེས་པར་འདིར་དོན་མེད།།[65]

ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།།

ཡང་ཕྱིས་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་མི་འདོད་པ་དང་གནོད་ལན་བྱེད་པ་གཉིས་འགལ་བ་ནི། གནོད་ལན་བྱས་པས་འཐབ་རྩོད་སོགས་ཆེ་རུ་སོང་ནས་རང་ཅམ་དུ་མ་ཟད་རང་གི་གཉེན་ཉེ་དུ་སོགས་ལའང་གནོད་པ་དང་། ཐ་ན་རང་གི་སྲོག་ཀྱང་འདོར་

དགོས་པའི་མཐོང་ཆོས་ཀྱི་ཉེས་དམིགས་བྱུང་དང་འབྱུང་བཞིན་ཡོད། དེས་ན་སྨན་པས་ནད་གསོ་བའི་ཐབས་སུ་གཙུགས་བུ་རྣོན་པོས་གཏར་བའི་སྡུག་བསྔལ་བཟོད་པ་ལྟར། ཕུགས་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་མཐའ་ཡས་པ་ལྡོག་པའི་དོན་དུ། འཕྲལ་གྱི་སྡུག་བསྔལ་ཆུང་ངུ་ལ་ཆེས་ཤིན་ཏུ་བཟོད་བསྲན་བསྐྱེན་དགོས་ཤིང་གནོད་ལན་བྱེད་པ་མི་རིགས་སོ་སྙམ་ནས་ཁོང་ཁྲོ་དགག་པའོ།།

ཡང་སྨྱོ་ནད་ཀྱིས་ཟིན་པ་འགའ་ཞིག་སྨན་བཅོས་བྱེད་མཁན་ལ་གནོད་པ་བྱེད་ཀྱང་སྨན་པའི་ངོས་ནས་འདི་རང་དབང་མེད་པའོ་སྙམ་ནས་མི་ཁྲོ་བར་སྨྱོ་ནད་སེལ་ཐབས་ལ་བརྩོན་པ་ལྟར། གནོད་བྱེད་ཀྱིས་གནོད་པ་བྱེད་པའི་ཚེ་འདི་ནི་སེམས་ཉོན་མོངས་པས་དབང་མེད་དུ་བསྐྱུལ་བས་དེ་ལྟར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ་སྙམ་ནས། ཉོན་མོངས་དང་དེ་རྒྱུད་ལྡན་གྱི་གང་ཟག་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཕྱེ་སྟེ། གང་ཟག་དེ་ལ་མི་ཁྲོ་བར་འདི་ཉོན་མོངས་པ་དེ་དང་དབྲལ་བར་བྱའོ་སྙམ་དུ་བསམས་ནས་ཁྲོ་བ་དགག་ཚུལ་ནི། སློབ་དཔོན་འཕགས་པ་ལྷའི་བཞི་བརྒྱ་པ་ལས།

ཁྲོ་ཡང་འབྱུང་པོས་བཟུང་བ་ལ། །སྨན་པ་འཁྲུག་པ་མིན་པ་ལྟར།།

ཐུབ་པ་ཉོན་མོངས་དགྲར་གཟིགས་ཀྱི། །ཉོན་མོངས་དང་འབྲེལ་གང་ཟག་མིན།།[66]

ཞེས་དང་། ཟླ་བ་གྲགས་པའི་བཞི་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་པ་ལས།

འདི་འདིར་སེམས་ཅན་སྐྱོན་མིན་གྱི། །འདི་ནི་ཉོན་མོངས་རྣམས་སྐྱོན་ཞེས།།

རྣམ་པར་དཔྱད་ནས་མཁས་པ་རྣམས། །སེམས་ཅན་དག་ལ་འཁྲུག་མི་བྱེད།།[67]

ཅེས་གསུངས་སོ།།

གཞན་གྱིས་བརྡེག་པའི་ཚེ་དངོས་སུ་གནོད་བྱེད་ལ་ཁྲོ་ན་དབྱུག་པ་དང་མཚོན་ཆ་ལའང་ཁྲོ་རིགས་ལ། བརྒྱུད་ནས་གནོད་པ་སྐྱེལ་བ་ལ་ཁྲོ་ན་གནོད་བྱེད་དེ་ཞེ་སྡང་གིས་བསྐུལ་བས་དེ་ལ་ཁྲོ་བར་རིགས་ཀྱི་གནོད་བྱེད་ལ་དངོས་བརྒྱུད་གང་གི་དབང་དུ་བྱས་ཀྱང་ཁྲོ་མི་རིགས་ཚུལ་ནི། སྤྱོད་འཇུག་ལས།

དབྱུག་པ་ལ་སོགས་དངོས་བཀོལ་ཏེ། །གལ་ཏེ་འཕེན་པ་ལ་ཁྲོ་ན།།

དེ་ཡང་ཞེ་སྡང་གིས་སྤད་པས། །ཉིས[68]ན་ཞེ་སྡང་ལ་ཁྲོ་རིགས།།[69] ཞེས་སོ།།

གཞན་ལ་གནོད་འཚེ་བྱེད་པ་བྱིས་པ་མི་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཡིན་ན་མེ་ཚ་ཞིང་སྲེག་པའི་རང་བཞིན་ལ་ཁྲོ་མི་རིགས་པ་དང་མཚུངས་ལ། གློ་བུར་བ་ཡིན་ན་ནམ་མཁར་དུ་བ་འཐུལ་བའི་སྐྱོན་གྱིས་ནམ་མཁའ་ལ་ཁྲོ་མི་རིགས་པ་དང་མཚུངས་པའི་ཚུལ་ནི། སྤྱོད་འཇུག་ལས།

གལ་ཏེ་གཞན་ལ་འཚེ་བྱེད་པ། །བྱིས་པ་རྣམས་ཀྱི་རང་བཞིན་ན།།

དེ་ལ་ཁྲོ་བར་མི་རིགས་ཏེ། །བསྲེག་པའི་རང་བཞིན་མེ་བཀོན་འདྲ།།

འོན་ཏེ་སྐྱོན་དེ་གློ་བུར་ལ། །སེམས་ཅན་རང་བཞིན་ངེས་པ་ནའང་།།

འོ་ནའང་ཁྲོ་བར་མི་རིགས་ཏེ། །མཁའ་ལ་དུད་འཐུལ་བཀོན་པ་བཞིན།།[70]

ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ལྟར་དཀྲིའི་མཆོག་ཁོང་ཁྲོ་འཛོམས་པར་བྱེད་པའི་ཚུལ་འདི་ལ་སོགས་པ་མང་དུ་འབྱུང་བས། སོ་སོར་རྟོག་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་ལེགས་པར་དཔྱད་ནས་རིགས་པའི་སྒོ་དུ་མ་ནས་བཀག་ན་ཁོང་ཁྲོའི་ནང་ཚན་གྱི་རིགས་དུ་མ་ཁེགས་ཤིང་བཟོད་པ་སྒོ་དུ་མ་ནས་སྐྱེའོ།།

ག) བཟོད་པ་བཤད་པ།

ཞེ་སྡང་གི་གཉེན་པོ་ལ་བྱམས་པ་དང་བཟོད་པ་གཉིས་སུ་གསུངས་པའི་བཟོད་པ་ནི། འཇམ་དཔལ་རྣམ་པར་རོལ་པའི་མདོ་ལས། “འཇམ་དཔལ་གྱིས་སྨྲས་པ། བུ་མོ། ཁོང་ཁྲོ་བ་མེད་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཇི་ལྟ་བུ་ཡིན། བུ་མོས་སྨྲས་པ། འཇམ་དཔལ། གང་གིས་སེམས་ལ་ཞེ་འགྲས་པ་མ་མཆིས་ཤིང་ཡུལ་ཐམས་ཅད་ལ་གནོད་པ་མི་བགྱིད་པ་སྟེ། དེ་ནི་བཟོད་པ་ལགས་པར་རིག་པར་བགྱིའོ། །”[71] ཞེས་གསུངས་ལ། ཟླ་བ་གྲགས་པའི་དབུ་མ་ལ་འཇུག་པ་ལས་ཀྱང་།

གཏོང་བ་སྦྱིན་པའི་ཕ་རོལ་ཕྱིན། །ཚུལ་ཁྲིམས་གདུང་མེད་མཚན་ཉིད་བཟོད།།

ཁྲོ་མེད་མཚན་ཉིད།[72] ཅེས་སྦྱིན་སོགས་ཀྱི་ངོ་བོ་གསུང་སྐབས་བཟོད་པ་ཞེས་པ་ཁྲོ་བ་མེད་པ་སྟེ་གནོད་བྱེད་དང་སྡུག་བསྔལ་ལ་ཡིད་མི་འཁྲུག་པ་ཞིག་ལ་གསུངས་སོ།།

བཟོད་པ་ལ་གསུམ་ཡོད་པ་ནི། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སྤྱོད་པ་ལ་འཇུག་པའི་དཀའ་འགྲེལ་ལས། “དེ་ལ་བཟོད་པ་ནི་རྣམ་པ་གསུམ་སྟེ། ཆོས་ཡང་དག་པར་སྡུད་པའི་མདོ་ལས་བཤད་པ། འདི་ལྟ་སྟེ། སྡུག་བསྔལ་དང་དུ་ལེན་པའི་བཟོད་པ་དང་། ཆོས་ལ་ངེས་པར་སེམས་པའི་བཟོད་པ་དང་། གཞན་ཞིག་གིས་གནོད་པ་བྱེད་པ་ལ་ཇི་མི་སྙམ་པའི་བཟོད་པའོ་ཞེས་སོ། །”[73] ཞེས་གསུངས།

༡ སྡུག་བསྔལ་དང་ལེན་གྱི་བཟོད་པ་ནི། སོ་སོའི་འཚོ་གནས་དང་ཁ་འབྲལ་ཐབས་མེད་པའི་སྡུག་བསྔལ་དང་དཀའ་ངལ་ཆེ་བ་རྣམས་དང་ལེན་བྱེད་པ་ལྟ་བུ། གལ་ཏེ་སོ་སོར་དཀའ་ངལ་ཞིག་བྱུང་སྐེ་བཟོད་བསྲན་བསྟེན་མི་ཐུབ་ན་དེ་ལ་སྤྱོད་འཇུག་ཏུ་འདི་ལྟར་གསུངས་ཏེ།

གལ་ཏེ་བཅོས་སུ་ཡོད་ན་ནི། །དེ་ལ་མི་དགའ་ཅི་ཞིག་ཡོད།།

གལ་ཏེ་བཅོས་སུ་མེད་ན་ནི། །དེ་ལ་མི་དགའ་བྱས་ཅི་ཕན།།[74]

ཞེས་གང་ལ་སྡུག་བསྔལ་སྐྱེ་བའི་ཡུལ་དེ་གལ་ཏེ་བཅོས་སུ་ཡོད་ན་ནི་དེ་ལ་མི་དགའ་བར་བྱ་བའི་རྒྱུ་ཅི་ཞིག་ཡོད། དེ་མ་ཐག་བཅོས་པས་སྡུག་བསྔལ་མེད་པར་འགྱུར་བས་སོ། །གལ་ཏེ་བཅོས་སུ་མེད་ན་ཡང་དེ་ལ་མི་དགའ་བ་བྱས་པས་ཅི་ཕན་ཏེ་ནམ་མཁའ་ཐོགས་བཅས་ཀྱིས་སྟོང་པ་ལ་མི་དགའ་བ་བྱས་ཀྱང་མི་ཕན་པ་བཞིན་དུ་གསུངས་སོ།།

༢ ཆོས་ལ་ངེས་སེམས་ཀྱི་བཟོད་པ་ནི། བསྒོམ་བྱའི་དོན་ལ་དཔྱོད་པ་དང་སེམས་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། དཔེར་ན། མཚན་ཉིད་པས་རྟགས་གསལ་རྩོད་པའི་སྐབས་རྟགས་གསལ་གྱི་དོན་སེམས་པ་ལྟ་བུ།

༣ གནོད་བྱེད་ལ་ཇི་མི་སྙམ་པའི་བཟོད་པ་ནི། དགྲ་སོགས་གཞན་གྱིས་རང་ལ་གནོད་པར་བྱེད་པའི་ཚེ་ན། དེ་ལ་མི་ཁྲོ་བར་བཟོད་པ་བསྒོམ་པའོ། །དེ་ཡང་ཁོང་ཁྲོས་ནི། རང་གི་སེམས་ཀྱི་ཞི་བདེ་དེ་མ་ཐག་གཏོར་བཤིག་གཏོང་བ་དང་སེམས་ཁམས་མི་བདེ་བ་བཟོ་བ། རང་གི་གཡས་གཡོན་གྱི་ཁོར་ཡུག་ལ་གནོད་སྐྱོན་གཏོང་བ་སོགས་བྱེད་པས། ཁོང་ཁྲོའི་ཉེས་དམིགས་རྣམས་ཤེས་པའི་སྒོ་ནས་བཟོད་པ་བསྟེན་

དགོས་ཤིང་། ཁོང་ཁྲོ་མ་བྱུང་གོང་ནས་དང་། བྱུང་བའི་ཚེ་རྐྱེན་ཐུབ་པར་བྱས་ཏེ་ཉེས་དམིགས་བསམས་ནས་བཟོད་པ་བསྒོམ་དགོས།

བཟོད་པ་འདི་གསུམ་ལས། ཕྱི་མ་འདི་གནོད་བྱེད་ལ་བརྟེན་ནས་འབྱུང་བ་དང་། གཞན་གཉིས་ནི་སྐབས་ཀུན་ཏུ་འབྱུང་སྟེ། སློབ་ཁྲིད་ཀྱི་དུས་སུ་ལང་རྒྱུན་རིང་བ་སོགས་བཟོད་པར་བྱས་ཏེ། རྩེ་གཅིག་ཏུ་ཉན་ནས་དོན་སེམས་པ་དང་། ཐ་ན་ལམ་དུ་འགྲོ་བའི་སྐབས། ལུས་ཀྱི་སྤྱོད་ལམ་ལ་གཟབ་ཅིང་། བགྲེས་སྐྱོམ་བཟོད་པ་ཚུན་ལ་བཟོད་པ་དེ་གཉིས་ཆང་བར་བྱར་ཡོད་དོ།།

བཟོད་པ་བསྟེན་པའི་ཕན་ཡོན་བསམ་པ་ནི། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོ་ངེས་པར་བསྟན་པའི་མདོ་ལས། "བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཞེ་སྡང་བའི་སེམས་མེད་པ་ནི། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཡིད་དུ་འོང་ཞིང་དགའ་བ་སྟེ།"[75] ཞེས་དང་། མདོ་དྲན་པ་ཉེར་བཞག་ལས། "བཟོད་པ་དང་ལྡན་པ་ཁྲོ་བ་རྣམ་པར་སྤངས་པའི་སྐྱེས་བུ་ལ་སྐྱེ་བོ་རྣམས་ཐམས་ཅད་དང་མཐུན་པར་འགྱུར་རོ། །ཡིད་དུ་འོང་བ་དང་མཐོང་ན་དགའ་བར་ཡང་འགྱུར་རོ། །མཆོག་ཏུ་ཡིད་ཆེས་པའི་ས་དང་བཞིན་གྱི་མདངས་རབ་ཏུ་དང་བ་དང་། སེམས་རབ་ཏུ་དང་བར་ཡང་འགྱུར་རོ། །"[76] ཞེས་གསུངས་ཤིང་། སྤྱོད་འཇུག་ལས་ཀྱང་།

ཞེ་སྡང་ལྟ་བུའི་སྡིག་པ་མེད། །བཟོད་པ་ལྟ་བུའི་དཀའ་ཐུབ་མེད།།[77]

ཅེས་སེམས་དཀྲུག་པ་དང་དགེ་བ་འཇོམས་པ་ལ་ཞེ་སྡང་ལྟ་བུའི་སྡིག་པ་གཞན་མེད་ཅིང་། ཉོན་མོངས་ཀྱི་ཚ་གདུང་འཇོམས་པ་ལ་བཟོད་པ་ལྟ་བུའི་དཀའ་ཐུབ་དམ་པ་གཞན་མེད་པར་གསུངས་སོ།།

གཞན་ཡང་སློབ་དཔོན་ཟླ་བ་གྲགས་པའི་དབུ་མ་ལ་འཇུག་པར།

བཟོད་པས་བཤད་ཟིན་དང་འགལ་ཡོན་ཏན་རྣམས་བྱེད་དོ། །

བཟོད་པས་མཛེས་ཤིང་སྐྱེ་བོ་དམ་པ་ལ། །

ཕངས་དང་ལུགས་དང་ལུགས་མིན་ཤེས་པ་ལ། །

མཁས་པར་འགྱུར་ཞིང་། [78]

ཞེས་བཟོད་པ་བསྒོམས་པས་གཟུགས་མཛེས་པ་ཐོབ་པ་དང་། སྐྱེ་བོ་དམ་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཕངས་ཤིང་གཅེས་པ་དང་། རིགས་པ་ཡང་དག་པ་ཡིན་མིན་ཤེས་པ་ལ་མཁས་པར་འགྱུར་བའི་ཚུལ་སོགས་གསུངས། འདིར་ལུགས་ཞེས་པ་རིགས་པ་ལ་གོ་དགོས།

བཟོད་པའི་ཉམས་ལེན་ཡང་སེམས་ལ་རག་ལས་ཚུལ་སྤྱོད་འཇུག་ལས་གསུངས་ཏེ།

སེམས་ཅན་མི་སྲུན་ནམ་མཁའ་བཞིན། །དེ་དག་གཞོམ་གྱིས་ཡོང་མི་ལང་། །

ཁྲོ་བའི་སེམས་འདི་གཅིག་བཅོམ་ན། །དགྲ་དེ་ཐམས་ཅད་ཆོམས་དང་འདྲ། །

ས་སྟེངས་འདི་དག་ཀོས་གཡོགས་སུ། །དེ་སྙེད་ཀོ་བས་ག་ལ་ལང་། །

ལྷམ་མཐིལ་ཙམ་གྱི་ཀོ་བས་ནི། །ས་སྟེངས་ཐམས་ཅད་གཡོགས་དང་འདྲ། ། [79]

ཞེས་སེམས་ཅན་མི་སྲུན་པ་ནམ་མཁའ་བཞིན་དུ་མཐའ་ཡས་པས་དེ་དག་ཀུན་གཞོམ་པས་མི་ལང་བས། ཁྲོ་བའི་སེམས་འདི་གཅིག་པུ་བཅོམ་ཞིང་བཏུལ་ན་ཕྱི་རོལ་གྱི་དགྲ་དེ་ཐམས་ཅད་ཆོམས་པ་དང་འདྲ་བར་འགྱུར་བ་ནི། དཔེར་ན། རྐང་པ་ལ་ཚེར་མ་ལ་སོགས་པའི་གནོད་པ་བསྲུང་བའི་དོན་དུ་ས་སྟེང་འདི་དག་ཐམས་ཅད་ཀོ་བ་འཇམ་པོས་གཡོག་དགོས་ན་དེ་སྙེད་ཀྱི་ཀོ་བས་མི་འདང་ལ། དེ་ལྟར་ནའང་ལྷམ་མཐིལ་

ཅམ་གྱི་ཀོ་བས་ནི་རང་རང་གི་རྐང་པ་གཡོགས་ན་ས་སྟེང་ཐམས་ཅད་གཡོགས་པ་དང་འདྲ་བར་གསུངས་སོ། །གང་ལྟར་ཡང་ཞེ་སྡང་གི་ཉེས་དམིགས་དང་གཉེན་པོ་བཟོད་པ་བསྟེན་ཚུལ་སོགས་ནི། རྒྱལ་སྲས་ཞི་བ་ལྷའི་སྤྱོད་འཇུག་ལས་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པར་འབྱུང་བས་དེ་ལས་ཤེས་པར་བྱའོ།།

ང) སྙིང་རྗེ་བཤད་པ།

སྙིང་རྗེའི་ངོ་བོ་ནི། སེམས་ཅན་གཞན་ལ་དམིགས་ནས་སྡུག་བསྔལ་རྒྱུ་དང་བཅས་པ་དང་བྲལ་ན་ཅི་མ་རུང་། བྲལ་བར་གྱུར་ཅིག་སྙམ་པའི་རྣམ་པར་མི་འཚེ་བའི་ལས་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །དཔེར་ན། ཉམ་ཐག་པའི་སེམས་ཅན་སྡུག་བསྔལ་གྱིས་མནར་བ་མཐོང་ནས་དེ་སྡུག་བསྔལ་དང་བྲལ་ན་ཅི་མ་རུང་སྙམ་པའི་བརྩེ་བ་དང་། སྡུག་བསྔལ་གྱི་རྒྱུ་ལ་སྤྱོད་པའི་སེམས་ཅན་ལ་དམིགས་ནས་རྒྱུ་དེ་དང་བྲལ་བར་གྱུར་ཅིག་སྙམ་པའི་བརྩེ་བ་ལྟ་བུའོ། །དེའི་སྟེང་སེམས་ཅན་རྣམས་སྡུག་བསྔལ་དང་བྲལ་བར་བདག་གིས་བྱའོ་ཞེས་སྐྱོབ་འདོད་ཀྱི་སྙིང་རྗེ་ཁྱད་པར་ཅན་ཡང་གཞུང་དག་ལས་གསུངས། དེ་ལྟར་ཡང་འཕགས་པ་བསོད་ནམས་ཐམས་ཅད་བསྡུས་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་མདོ་ལས། "སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་སྡུག་བསྔལ་ཐམས་ཅད་ལས་ཡོངས་སུ་གྲོལ་བར་བྱེད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི། སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོའོ། །"[80] ཞེས་གསུངས།

སྙིང་རྗེའི་སྐད་དོད་ཀ་རུ་ཎཱའི་ཀཾ་བདེ་བ་དང་། རུ་ཎ་འགོག་པ་ལ་འཇུག་པས། གཞན་གྱི་སྡུག་བསྔལ་གྱི་ཁྱད་པར་མཐོང་ན་མི་བཟོད་ཅིང་རང་གི་བདེ་བ་འགོག་ནུས་པས་སྙིང་རྗེ་ལ་ཀ་རུ་ཎཱ་སྟེ་བདེ་བ་འགོག་པ་ཞེས་གསུངས།

སྙིང་རྗེའི་བྱེད་ལས་ནི། སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་རྣམ་པར་མི་འཚེ་བའི་ལས་ཅན་ཡིན་ཏེ། ཆོས་མངོན་པ་ཀུན་ནས་བཏུས་པའི་རྣམ་པར་བཤད་པ་ལས། "རྣམ་པར་མི་འཚེ་བ་གང་། ཞེ་སྡང་མེད་པའི་ཆ་ཤས་སྙིང་རྗེའི་སེམས་ཉིད་རྣམ་པར་མི་འཚེ་བའི་ལས་ཅན་ནོ། །"[81] ཞེས་གསུངས། མཛོད་རང་འགྲེལ་ལས། "བྱམས་པ་ནི་ཞེ་སྡང་མེད་པའི་རང་བཞིན་ནོ། །" ཞེས་དང་། "སྙིང་རྗེ་ཡང་དེ་དང་འདྲའོ། །"[82] ཞེས་པ་ལྟར་སྙིང་རྗེ་དང་བྱམས་པ་གཉིས་སེམས་བྱུང་ང་གཅིག་གི་ནང་ཚན་སེམས་བྱུང་ཞེ་སྡང་མེད་པའི་རང་བཞིན་ཡིན་པ་གང་ཞིག་ལ། སྙིང་རྗེས་སེམས་ཅན་སྡུག་བསྔལ་བའི་ཆ་ལ་དམིགས་ནས་དེ་དང་འབྲལ་འདོད་ཀྱི་རྣམ་པ་ཅན་དུ་སྐྱེ་ཞིང་། བྱམས་པ་ནི་བདེ་བའི་ཆ་ནས་དམིགས་ཏེ་སེམས་ཅན་རྣམས་དེ་དང་ལྡན་འདོད་ཀྱི་རྣམ་པ་ཅན་དུ་སྐྱེ་བའི་ཁྱད་པར་ཡོད་དོ།།

སྙིང་རྗེའི་རྒྱུ་ནི། རང་དང་སེམས་ཅན་རྣམས་བདེ་བ་འདོད་ཅིང་སྡུག་བསྔལ་མི་འདོད་པ་གཅིག་མཚུངས་ཡིན་པས་སེམས་ཅན་བློས་གཏོང་མི་རུང་བ་དང་། སེམས་ཅན་རྣམས་སྔོན་ཡུན་རིང་པོ་ནས་རང་གི་གཉེན་དུ་གྱུར་ཚུལ་དང་། དེ་དག་སྡུག་བསྔལ་སྣ་ཚོགས་ཀྱིས་མནར་ཚུལ་སེམས་པ་དང་། སེམས་ཅན་ལ་ཕན་གནོད་བྱས་པས་འབྲས་བུ་བདེ་སྡུག་འབྱུང་ཚུལ་སོགས་ཞིབ་ཏུ་སེམས་པ་དང་། མདོ་ཉི་ཁྲི་ལས་ཀྱང་། "སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་མའི་སེམས་དང་། ཕའི་སེམས་དང་། ཕུ་ནུའི་སེམས་དང་། སྲིང་མོའི་སེམས་དང་། གྲོགས་པོ་དང་། གཉེན་པ་དང་། རུས་གཅིག་པའི་སེམས་བསྐྱེད་པར་བྱའོ། །"[83] ཞེས་སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་ཕ་མ་སོགས་གཉེན་གྱི་འདུ་ཤེས་བསྐྱེད་དགོས་པར་གསུངས་པ་ལྟ་བུས་མཚོན་མདོ་དང་བསྟན་བཅོས་རྣམས་ལས་སྙིང་རྗེའི་རྒྱུ་མང་དུ་གསུངས་སོ།།

སྙིང་རྗེ་སྐྱེ་བའི་རྒྱུ་ལ་སེམས་ཅན་རང་གི་གཉེན་དུ་འདུ་ཤེས་དགོས་པར་གསུངས་པ་ནི། རང་ལ་དམིགས་བསལ་གྱི་འབྲེལ་བ་མེད་པའི་བར་མའི་སེམས་ཅན་དང་། གཞན་ཡང་རང་ལ་གནོད་པ་བྱེད་པའི་དགྲ་ལྟ་བུ་ལ་དམིགས་ནས་སྙིང་རྗེའི་བློ་སྦྱོང་བ་ལ་དགོངས་པ་ཡིན་གྱི། སྤྱིར་རང་གི་གཅེས་པའི་གཉེན་དང་། དེ་བཞིན་དུ་མ་ཤི་བའི་མྱུ་ངན་གྱིས་གདུངས་པའི་ཕྲུ་གུ་ལྟ་བུ་ལ་ནི་སྙིང་རྗེ་སྦྱོང་མི་དགོས་པར་དང་གིས་སྐྱེ་འོང་བ་ནི་སྨོས་མི་དགོས་སོ། །དེ་ཡང་སྙིང་རྗེའི་བསམ་པ་སྦྱོང་བའི་སྐབས་བར་མའི་སེམས་ཅན་ལྟ་བུ་ལ་གཉེན་གྱི་བློ་སྐྱེད་དགོས་པའི་གནད་ནི། དེ་དག་ལ་དམིགས་ནས་སྡུག་བསྔལ་ལ་མི་བཟོད་པའི་བློ་སྐྱེ་བའི་ཆེད་དུ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟ་བུའི་མི་བཟོད་པའི་བློ་མེད་ཚེ་དེ་རྣམས་ལ་དམིགས་པའི་སྙིང་རྗེ་མི་འབྱུང་བ་ལ་དགོངས་སོ། །དེ་ལྟ་ནའང་རྒྱལ་སྲས་ཞི་བ་ལྷའི་སྤྱོད་འཇུག་ཏུ་ནི། སེམས་ཅན་ལ་གཉེན་གྱི་འདུ་ཤེས་བསྒོམ་པ་ལ་མི་ལྟོས་པར། རང་གཞན་བདེ་བ་འདོད་པར་མཉམ་པ་དང་། སྡུག་བསྔལ་མི་འདོད་པར་མཉམ་པའི་བཏང་སྙོམས་ཀྱི་བློ་སྦྱང་བ་རྩལ་དུ་བཏོན་ཏེ། དེ་ནས་བདག་གཞན་བརྗེ་བའི་བློ་བསྐྱེད་དེ་སྙིང་རྗེའི་བློ་སྦྱོང་བའི་མན་ངག་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ཞིག་གསུངས་པ་དེ་ཉིད་ལས་ཤེས་པར་བྱའོ།།

སྙིང་རྗེའི་འབྲས་བུ་ནི། མདོ་དྲན་པ་ཉེར་བཞག་ལས། "སྙིང་རྗེ་ཞེས་བྱ་བའི་ཆོས་ནི། སྐྱེ་བོ་རྣམས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཡིད་དུ་འོང་བ་དང་། སྐྱེ་བོ་རྣམས་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཡིད་ཆེས་པར་བྱེད་པ་དང་། འཁོར་བའི་འཇིགས་པས་འཇིགས་པ་རྣམས་ཀྱི་ཡིད་ཆེས་པའི་ས་གཞི་དང་། ལེགས་པར་བསྒྲུབས་པའི་ཡིད་ཅན་རྣམས་ཀྱི་མྱུ་ངན་ལས་འདས་པ་དང་། སྐྱོབ་པ་མེད་པ་རྣམས་ཀྱི་སྐྱབས་ཀྱི་ས་ཡིན་ནོ། །"[84] ཞེས་

དང་། རང་བཞིན་མཉམ་པ་ཉིད་རྣམ་པར་སྦྱོས་པ་ཏིང་ངེ་འཛིན་རྒྱལ་པོའི་མདོ་ལས།

དེས་ཤིང་བརྟུལ་ཞུགས་བཟང་ལ་རྟག་ཏུ་ཞི།།
བདག་ལ་ཕན་ཞིང་སེམས་ཅན་གཞན་ལ་ཕན།།
བྱམས་པ་དང་ནི་སྙིང་རྗེ་བསྒོམ་པར་གྱིས།།[85]

ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་རྣམས་སོ།།

སྤྱིར་དགེ་བ་ལ་དོན་དམ་པའི་དགེ་བ། ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་དགེ་བ། མཚུངས་ལྡན་གྱི་དགེ་བ། ཀུན་སློང་གི་དགེ་བ། རྗེས་སུ་འབྲེལ་བའི་དགེ་བ་དང་ལྔར་གཞུང་རྣམས་སུ་བཤད་པ་ལས། གོང་དུ་དྲངས་པའི་སེམས་བྱུང་དགེ་བ་བཅུ་གཅིག་པོ་རྣམས་ནི། ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་དགེ་བར་འཛོག་སྟེ། ཀུན་སློང་དང་མཚུངས་ལྡན་སོགས་གཞན་ལ་མ་ལྟོས་པར་རང་གྲུབ་ཙམ་ནས་དགེ་བའི་ངོ་བོར་གྲུབ་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དོན་དམ་པའི་དགེ་བ་ནི་དེ་བཞིན་ཉིད་ལ་བཤད་དེ། དེ་བཞིན་ཉིད་ལ་དམིགས་ནས་བསྒོམས་ན་ཆགས་སོགས་ཉེས་པ་ཐམས་ཅད་དག་པར་འགྱུར་བས་དགེ་བ་ཞེས་བཏགས་པ་ཡིན་གྱི་དགེ་བ་དངོས་ནི་མིན་ནོ། །མཚུངས་ལྡན་གྱི་དགེ་བ་ནི་དད་སོགས་བཅུ་གཅིག་པོ་དེ་དག་དང་མཚུངས་ལྡན་དུ་སོང་བའི་སེམས་སེམས་བྱུང་རྣམས་སོ། །ཀུན་སློང་གི་དགེ་བ་ནི་སྙིང་རྗེ་སོགས་ཀྱིས་ཀུན་ནས་བསླངས་པའི་ལུས་ངག་གི་ལས་ལྟ་བུ། རྗེས་སུ་འབྲེལ་བའི་དགེ་བ་ནི་དགེ་བའི་བག་ཆགས་རྣམས་ལྟ་བུའོ།།

༥) རྩ་ཉོན་དྲུག

སྡེ་ཚན་བཞི་པ། རྩ་ཉོན་དྲུག་ནི། ༡ འདོད་ཆགས་དང་། ༢ ཁོང་ཁྲོ་དང་། ༣ ང་རྒྱལ་དང་། ༤ ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་མ་རིག་པ་དང་། ༥ ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་ཐེ་ཚོམ་དང་། ༦ ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་ལྟ་བ་རྣམས་སོ། །

སྡོམ་ལ། རྩ་ཉོན་དྲུག་ནི་འདི་ལྟ་སྟེ། །འདོད་ཆགས་ཁོང་ཁྲོ་ང་རྒྱལ་དང་། །
མ་རིག་པ་དང་ཐེ་ཚོམ་དང་། །ལྟ་བ་ཉོན་མོངས་ཅན་རྣམས་སོ། །ཞེས་སོ། །

དེ་ལ་ཉོན་མོངས་སྤྱིའི་ངོ་བོ་ནི། རང་ཉིད་རྒྱུད་ལ་ལྡན་པའི་གང་ཟག་གི་སེམས་རྒྱུད་མ་ཞི་བར་བྱེད་པའི་བྱེད་ལས་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་སྟེ། མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས། "ཆོས་གང་འབྱུང་བ་ན་རབ་ཏུ་མ་ཞི་བའི་མཚན་ཉིད་དུ་འབྱུང་སྟེ། དེ་བྱུང་བས་སེམས་ཀྱི་རྒྱུད་རབ་ཏུ་མ་ཞི་བར་འབྱུང་བ་དེ་ཉོན་མོངས་པའི་མཚན་ཉིད་དོ། །"[86] ཞེས་དང་། རྒྱལ་བའི་སྲས་ཀྱི་ཆོས་མངོན་པ་ཀུན་ལས་བཏུས་པའི་རྣམ་པར་བཤད་པ་ལས། "རབ་ཏུ་མ་ཞི་བའི་མཚན་ཉིད་ནི། ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་ཀྱི་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་དུ་རིག་པར་བྱའོ། །དེ་ཡང་རྣམ་པ་དྲུག་སྟེ། འདི་ལྟར་རྣམ་པར་གཡེང་བས་རབ་ཏུ་མ་ཞི་བ་དང་། ཕྱིན་ཅི་ལོག་གིས་རབ་ཏུ་མ་ཞི་བ་དང་། རྒོད་པས་རབ་ཏུ་མ་ཞི་བ་དང་། རྨུགས་པས་རབ་ཏུ་མ་ཞི་བ་དང་། བག་མེད་པས་རབ་ཏུ་མ་ཞི་བ་དང་། འཇེམ་པ་མེད་པས་རབ་ཏུ་མ་ཞི་བའོ། །"[87] ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟར་རོ། །

རྩ་ཉོན་དྲུག་གི་དང་པོ་འདོད་ཆགས་ནི། ཟག་བཅས་ཀྱི་དངོས་པོ་ལ་རང་གི་ངོ་བོའི་སྒོ་ནས་ཡིད་འོང་དུ་ཞེན་ནས་དོན་དུ་གཉེར་བའི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །དེ་ཡང་ཡུལ་ཡིད་དུ་འོང་བ་ལུས་དང་ཟས་གོས་ནོར་སོགས་མཐོང་བ་ན། དེ་ལ་དམིགས་ནས་ཞེན་ཞིང་དེ་དང་མི་འབྲལ་བར་འདོད་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། དཔེར་ན། ཉོན་མོངས་གཞན་རྣམས་རས་སྐམ་པ་ལ་རྡུལ་ཞུགས་པ་བཞིན་དབྱུང་སླ་ཡང་། འདོད་ཆགས་ནི་སྣུམ་གྱིས་བརླན་པའི་རས་ལ་རྡུལ་ཞུགས་པ་དབྱུང་དཀའ་བ་བཞིན་དུ། རང་གི་དམིགས་པ་ལ་ཞེན་ཞིང་ཆགས་པ་ཉོན་མོངས་གཞན་རྣམས་འདྲེན་པ་དང་། ཡུལ་དེ་དང་དེ་ལ་བལྟ་བ་དང་རེག་པ་ལ་སོགས་པར་འདོད་པས་ཆགས་ཡུལ་ལ་ཞེན་པ་ཇེ་ཆེར་འཕེལ་ཏེ་འབྲལ་དཀའ་བའི་སེམས་བྱུང་ཞིག་ཡིན་ལ། འདོད་ཆགས་ཀྱི་འཕྲལ་གྱི་གཉེན་པོར་མི་སྡུག་པ་བསྒོམ་དགོས་པར་གསུངས།

བྱེད་ལས་ནི། རང་འབྲས་སྡུག་བསྔལ་སྐྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ། །དེ་ཡང་མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས། “འདོད་ཆགས་གང་ཞེ་ན། ཁམས་གསུམ་པའི་རྗེས་སུ་ཆགས་པ་སྟེ། སྡུག་བསྔལ་བསྐྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ། །”[88] ཞེས་གསུངས་སོ།།

གཉིས་པ་ཁོང་ཁྲོ་ནི། ཁོང་ཁྲོའི་དམིགས་ཡུལ་གསུམ་པོ་གང་རུང་ལ་དམིགས་ནས་མི་བཟོད་ཅིང་ཀུན་ནས་མནར་སེམས་པའམ་གནོད་པ་བྱ་བར་འདོད་པའི་སེམས་བྱུང་སྟེ། །དེ་ཡང་དགྲ་སོགས་ཡིད་དུ་མི་འོང་བ་ལ་དམིགས་ནས་སེམས་ཤིན་ཏུ་རྩུབ་པའི་རྣམ་པ་ཅན་ཞིག་ཡིན། དཔེར་ན། མི་ཞིག་གིས་ཚིག་རྩུབ་སྨྲས་པ་ན་དེ་མ་ཐག་སེམས་ལ་མི་བཟོད་པ་སྐྱེས་པ་ལྟ་བུ། དེ་ཡང་མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས། “ཁོང་ཁྲོ་བ་གང་ཞེ་ན། སེམས་ཅན་རྣམས་དང་། སྡུག་བསྔལ་དང་། སྡུག་བསྔལ་གྱི་

གནས་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་ལ་ཀུན་ནས་མནར་སེམས་པ་སྟེ། རེག་པར་མི་གནས་པ་དང་། ཉེས་པར་སྤྱོད་པའི་རྟེན་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ། །”[89] ཞེས་སོ།།

ཁོང་ཁྲོའི་དམིགས་ཡུལ་གསུམ་ནི། སེམས་ཅན་དང་། རང་རྒྱུད་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་དང་། མཚོན་དང་ཚེར་མ་སོགས་སྡུག་བསྔལ་དེ་དག་གང་ལས་འབྱུང་བའི་གནས་རྣམས་སོ།།

ཁོང་ཁྲོ་སྐྱེ་བའི་ཡུལ་ལ་མདོ་ལས་གསུངས་པའི་ཀུན་ནས་མནར་སེམས་ཀྱི་གཞི་དགུ་ནི། སློབ་དཔོན་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱི་རིན་ཆེན་ཕྲེང་བར།

གནོད་སེམས་བདག་དང་གྲོགས་དང་དགྲའི།།
ཕྱོགས་ལ་དུས་གསུམ་དོན་མིན་པ།།
གནོད་བྱས་གནོད་པ་གནོད་དོགས་ཕྱོགས།།
དོགས་པའི་གཞན་ལ་གནོད་པའི་སེམས།།
རྒྱུ་དགུ་ལས་ནི་བྱུང་བ་ཡིན།།[90]

ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟར་བདག་ལ་འདས་པའི་དུས་སུ་གནོད་པ་བྱས་སོ། །ད་ལྟ་བྱེད་དོ། །མ་འོངས་པ་ན་བྱེད་པར་འགྱུར་སྙིད་དོ་སྙམ་དུ་དོགས་པ་དང་། བདག་གི་གཉེན་ལ་དེ་བཞིན་གསུམ་དང་། བདག་གི་དགྲ་ལ་འདས་པ་དང་མ་འོངས་པ་དང་ད་ལྟ་བའི་དུས་སུ་རིམ་པ་བཞིན་ཕན་བཏགས་སོ། །འདོགས་སོ། །གདགས་པར་འགྱུར་སྙིད་སྙམ་དུ་དོགས་པ་གསུམ་བཅས་དགུ་ཡིན་པར་གསུངས་སོ།།

ཁོང་ཁྲོའི་བྱེད་ལས་སམ་ཉེས་དམིགས་ནི། མདོ་དྲན་པ་ཉེར་བཞག་ལས། “དེ་ལ་ཁྲོ་བ་ཉིད་སྐྱེས་པར་གྱུར་ན་དེ་སྲིད་དུ་སྐྱེས་བུ་རང་ཉིད་ཀྱི་རྟེན་སྲེག་པར་བྱེད་

དོ། །བཞིན་འགྱུར་བར་བྱེད་དོ། །ཁྲག་རྣམས་ངོར་ལྡོག་པར་བྱེད་དོ། །གཞན་ལ་བག་མེད་པ་གོ་བར་བྱེད་དོ། །འཇིག་རྟེན་པ་འཇིགས་པ་སྐྱེད་པར་བྱེད་དོ། །ཡུལ་ལྗོངས་པ་རྣམས་ཐམས་ཅད་དང་ཡང་མི་མཐུན་པ་དང་། ཡིད་དུ་མི་འོང་བ་དང་། སླེ་བར་ཡང་བྱེད་པར་འགྱུར་རོ། །"[91] ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་ལྟར་ཁོང་ཁྲོའི་དབང་དུ་སོང་བའི་སྐྱེས་བུ་དེ་ཉིད་མཐོང་ཚོས་ལ་དགེ་བའི་རྟེན་དུ་མི་རུང་བར་བྱེད་པ་དང་། བཞིན་གྱི་མདོག་མི་མཛེས་པ་དང་། གཞན་གྱིས་རང་ཉིད་བག་མེད་པར་མཐོང་བ་དང་། སྐྱེ་བོ་ཀུན་དང་མི་མཐུན་པ་དང་། སྐྱེ་བོ་ཀུན་གྱི་ཡིད་དུ་མི་འོང་བ་དང་། སྒོ་གསུམ་མི་གཙང་བར་བྱེད་པར་འགྱུར་བ་སོགས་ཉེས་དམིགས་ཤིན་ཏུ་མང་། སྤྱོད་འཇུག་ལས་ཀྱང་།

ཞེ་སྡང་ཟུག་རྔུའི་སེམས་འཆང་ན། །ཡིད་ནི་ཞི་བ་ཉམས་མི་མྱོང་།།
དགའ་དང་བདེ་བའང་མི་འཐོབ་ལ། །གཉིད་མི་འོང་ཞིང་བརྟན་མེད་འགྱུར།།
གང་དག་ནོར་དང་བཀུར་སྟི་ཡིས། །དྲིན་བྱིན་དེ་ལ་བརྟེན་གྱུར་པ།།
དེ་དག་ཀྱང་ནི་སྡང་ལྡན་པའི། །རྗེ་དཔོན་དེ་ལ་གསོད་པར་རྒོལ།།
དེ་ཡིས་མཛའ་བཤེས་སྐྱོ་བར་འགྱུར། །སྦྱིན་པས་བསྡུས་ཀྱང་བསྟེན་མི་བྱེད།།
མདོར་ན་ཁྲོ་བས་བདེར་གནས་པ། །དེ་ནི་འགའ་ཡང་ཡོད་མ་ཡིན།།
ཁྲོ་བའི་དགྲ་ཡིས་དེ་ལ་སོགས། །སྡུག་བསྔལ་དག་ནི་བྱེད་པར་འགྱུར།།[92]

ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་སྡུག་བསྔལ་དྲག་པོ་སྐྱེད་པར་བྱེད་པས་ཞེ་སྡང་ནི་ཟུག་རྔུ་ལྟ་བུ་ཡིན་ལ། ཞེ་སྡང་གི་སེམས་འཆང་ན་ཡིད་ལ་སྡུག་བསྔལ་ཞི་བའི་དགའ་བ་དང་། ལུས་བདེ་བའང་མི་འཐོབ་ལ། གཉིད་མི་འོང་ཞིང་སེམས་བག་ཕེབས་པའི་བརྟན་པའང་མེད་པར་འགྱུར་ལ། ཁྲོ་བའི་དབང་དུ་སོང་ན་རང་ལ་ནོར་དང་བཀུར་སྟིས་དྲིན་གྱིས

བསྐྱངས་པའི་རྗེ་དཔོན་དག་ཀྱང་གསོད་པར་བྱེད་ཅིང་། མཛའ་བཤེས་རྣམས་ཀྱང་ཡིད་སུན་ནས་སྐྱོ་བར་འགྱུར་ལ། སྐྱེ་བོ་གཞན་སྦྱིན་པས་བསྡུས་ཀྱང་དགའ་བས་བསྟེན་པར་མི་འགྱུར་བ་སོགས་མདོར་ན་ཁྲོ་བའི་དབང་དུ་སོང་བའི་སྐྱེ་བོ་ལ་བདེ་བར་གནས་པའི་གོ་སྐབས་ནམ་ཡང་མེད་པས། ཅི་ནས་ཀྱང་ཁོང་ཁྲོ་བ་ལ་སྐབས་མི་སྦྱིན་སྙམ་པས་ཁྲོ་བ་དགག་པར་བྱ་བ་སྟེ་རྒྱས་པར་བྱམས་པའི་སྐབས་སུ་བཤད་ཟིན་ཏོ།།

གསུམ་པ་ང་རྒྱལ་ནི། རྒྱ་ནོར་རམ་ཡོན་ཏན་སོགས་རང་གི་ཕྱུན་ཚོགས་ཅི་རིགས་ལ་དམིགས་ནས་སེམས་ཁེངས་པའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །དེ་ཡང་རང་ཉིད་ཀྱི་སྟོབས་འབྱོར་རིགས་རུས་ཡོན་ཏན་ཐ་ན་སྐད་བཟང་བ་དང་ཤེད་ཤུགས་ཆེ་བ་ཚུན་ཆད་ཀྱི་ཡུལ་གང་རུང་ལ་དམིགས་ནས་སེམས་ཁེངས་པ། དཔེར་ན། རི་མཐོན་པོའི་རྩེ་ནས་ལྟ་བ་ན་གཞན་རྣམས་དམའ་ཞུམ་ཞུམ་བྱེད་པ་བཞིན་རང་ཉིད་མཆོག་ཏུ་འཛིན་ཅིང་། ཕ་རོལ་པོ་དམའ་བར་བཟུང་ནས་མཐོ་བའི་རྣམ་པ་ཅན་དུ་འཇུག་པ་ལྟ་བུའོ།།

བྱེད་ལས་ནི། གཞན་ལ་མ་གུས་པ་དང་ཡོན་ཏན་གོང་མ་སྐྱེ་བ་ལ་གེགས་བྱེད་ཅིང་། སྡུག་བསྔལ་འབྱུང་བའི་རྟེན་བྱེད་པའོ། །ང་རྒྱལ་གྱི་གཉེན་པོར་ཁམས་ཀྱི་རབ་དབྱེ་བསྒོམ་དགོས་པར་གསུངས་པ་ལྟར་རང་གིས་མི་ཤེས་པའི་ཤེས་བྱའི་རྣམ་གྲངས་མཐའ་ཡས་པ་ཡོད་ཚུལ་དང་རང་ལས་ལྷག་པའི་གང་ཟག་ཁྱད་པར་བ་རྣམས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་བསམ་དགོས་སོ། །དེ་ཡང་མདོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས། “ང་རྒྱལ་གང་ཞེ་ན། འཇིག་ཚོགས་ལ་ལྟ་བ་ལ་བརྟེན་ནས་སེམས་ཁེངས་པ་སྟེ་མི་གུས་པ་དང་། སྡུག

བསྡུལ་འབྱུང་བའི་རྟེན་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ། །"[93] ཞེས་གསུངས། འདིར་འཇིག་ལྟ་ལ་བརྟེན་ཅེས་པ་ནི། ང་རྒྱལ་གང་སྐྱེ་བ་ཐམས་ཅད་རང་རྒྱུད་ཀྱི་དངོས་སྨྲ་བའི་ངར་འཛིན་ལྷན་སྐྱེས་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེ་བས་དེ་ལྟར་གསུངས་སོ།།

དབྱེ་ན། བདུན་དུ་ཡོད་པར་གསུངས་ཏེ། ང་རྒྱལ་དང་། ལྷག་པའི་ང་རྒྱལ་དང་། ང་རྒྱལ་ལས་ཀྱང་ང་རྒྱལ་དང་། ངའོ་སྙམ་པའི་ང་རྒྱལ་དང་། མངོན་པའི་ང་རྒྱལ་དང་། ཅུང་ཟད་སྙམ་པའི་ང་རྒྱལ་དང་། ལོག་པའི་ང་རྒྱལ་དང་བདུན་ནོ། །དང་པོ་ང་རྒྱལ་ནི། དམན་པ་འདི་ལྟ་བུ་ལས་བདག་མཆོག་གོ་སྙམ་དུ་སེམས་ཁེངས་པའོ། །གཉིས་པ་ལྷག་པའི་ང་རྒྱལ་ནི། རང་དང་མཉམ་པ་ལས་ལྷག་གོ་སྙམ་དུ་སེམས་ཁེངས་པའོ། །གསུམ་པ་ང་རྒྱལ་ལས་ཀྱང་ང་རྒྱལ་ནི། རང་ལས་ལྷག་པ་ལས་ཀྱང་བདག་མཆོག་གོ་སྙམ་དུ་སེམས་ཁེངས་པའོ། །བཞི་པ་ངའོ་སྙམ་པའི་ང་རྒྱལ་ནི། ཕུང་པོ་ལ་དམིགས་ནས་ངའོ་སྙམ་དུ་སེམས་ཁེངས་པའོ། །ལྔ་པ་མངོན་པའི་ང་རྒྱལ་ནི། ཡོན་ཏན་མ་ཐོབ་པ་ཐོབ་པར་རློམ་ནས་སེམས་ཁེངས་པའོ། །དྲུག་པ་ཅུང་ཟད་སྙམ་པའི་ང་རྒྱལ་ནི། རང་ལས་ཆེས་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ་ལ་དམིགས་ནས་འདི་ལས་བདག་ཅུང་ཟད་དམན་པ་ཙམ་མོ་སྙམ་དུ་སེམས་ཁེངས་པའོ། །བདུན་པ་ལོག་པའི་ང་རྒྱལ་ནི། ཡོན་ཏན་མ་ཡིན་པ་ལ་ཡོན་ཏན་དུ་རློམ་ནས་སེམས་ཁེངས་པའོ། །གཞན་ཡང་རིན་ཆེན་ཕྲེང་བ་ལས།

བདག་དགོས་མེད་པ་ཉིད་དོ་ཞེས། །བདག་ཉིད་སྨོད་པ་གང་ཡིན་དེས།།
དམན་པའི་ང་རྒྱལ་ཞེས་བྱ་སྟེ།།[94] ཞེས་བདག་གསོན་ཡང་དགོས་པ་མེད་དོ་སྙམ་དུ་བདག་ཉིད་ལ་སྨོད་པ་ནི་དམན་པའི་ང་རྒྱལ་ཡིན་པར་གསུངས་སོ།།

བཞི་པ་མ་རིག་པ་ནི། སྤྱིར་མ་རིག་པ་ཞེས་པ་མ་མཐོང་མ་རིག་ཟེར་བ་ལྟར་རིག་པ་ལ་དགག་སྒྲ་སྦྱར་བས་མ་རིག་པ། མ་མཐོང་བ། མི་ཤེས་པ། མི་གསལ་བ་ལྟ་བུ་ལ་བྱ་སྟེ། དཔེར་ན། མིག་བཙུམས་པ་ལྟ་བུའི་ནག་ཐོམ་མེ་བའམ་མུན་པས་ཁྱབ་པའི་ཚེ་ཕྱི་རོལ་གྱི་གཟུགས་སོགས་མི་མཐོང་བ་བཞིན་ཡུལ་གྱི་གནས་ལུགས་སོགས་མི་ཤེས་པའོ། །ངོ་བོ་ནི། རང་ཡུལ་ལ་རྨོངས་པའི་རྣམ་པས་འཇུག་པའི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །དེ་ཡང་མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས། "མ་རིག་པ་གང་ཞེ་ན། ཁམས་གསུམ་པའི་མི་ཤེས་པ་སྟེ། ཆོས་རྣམས་ལ་ལོག་པར་ངེས་པ་དང་། ཐེ་ཚོམ་དང་། ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་འབྱུང་བའི་རྟེན་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ། །"[95] ཞེས་གསུངས།

མ་རིག་པ་འདི་ལ་སེམས་བྱུང་མི་ཤེས་པའི་རྨོངས་པ་དང་། ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་འཛིན་པའི་བློ་གཉིས་ལས། སློབ་དཔོན་ཐོགས་མེད་སྐུ་མཆེད་གཉིས་ཀྱིས་གཙོ་བོ་སེམས་བྱུང་མི་ཤེས་པ་ལ་བཞེད་ལ། སློབ་དཔོན་ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པ་སོགས་ཀྱིས་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་འཛིན་པའི་རྨོངས་པ་ལ་བཞེད་དོ། །དེ་ལྟར་ན་ཕྱོགས་དང་པོས་ནི་མ་རིག་པ་ནི་ལོག་པར་རྟོག་པ་དང་མ་རྟོགས་པའི་བློ་གཉིས་ལས་མ་རྟོགས་པའི་བློར་བཞེད་ཅིང་། གཉིས་པས་ནི་ལོག་པར་རྟོག་པ་ལ་འདོད་དོ། །འོན་ཀྱང་དེ་གཉིས་ཀས་མ་རིག་པའི་ལྡོག་ཕྱོགས་ཀྱི་གཉེན་པོའི་གཙོ་བོ་ལ་བདག་མེད་པ་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་འཛོག་པ་ནི་འདྲའོ། །དེ་ཡང་གཏན་ལ་དབབ་པ་བསྡུ་བ་ལས། "དེ་ལ་མ་རིག་པ་ནི་ཡང་དག་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་མི་རྟོགས་པའི་མཚན་ཉིད་ཡིན་ལ་ལྟ་བ་རྣམས་ནི་ཡང་དག་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་མ་རྟོགས་ན་ལོག་པའི་དངོས་པོ་ལ་མངོན་པར་ཞེན་པའི་མཚན་ཉིད་ཡིན་ཏེ།"[96] ཞེས་དང་། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས་ཀྱང་།

རིག་པའི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཕྱིར་དང་།།
སེམས་བྱུང་ཉིད་ཀྱིས་དམིགས་པའི་ཕྱིར།།
ལོག་པར་དམིགས་ཉིད་མ་རིག་པར།།
གསུངས་ཕྱིར་གཞན་ནི་རིགས་མ་ཡིན།།[97] ཞེས་གསུངས་སོ།།

མ་རིག་པའི་བྱེད་ལས་ནི། མ་རིག་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་གཞན་རྣམས་འབྱུང་ཞིང་། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ལས་དང་། ལས་ལ་བརྟེན་ནས་སྡུག་བསྔལ་རྣམས་འབྱུང་བས་ཉོན་མོངས་པ་དང་ཉེས་པ་ཐམས་ཅད་འབྱུང་བའི་རྟེན་བྱེད་དོ། །དེ་ཡང་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས།

ཉེས་པ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དག །འཇིག་ཚོགས་ལྟ་ལས་སྐྱེས་པ་ཡིན།།
དེ་མ་རིག་དེར་དེ་ལ་ཆགས། །དེ་ལས་ཞེ་སྡང་ལ་སོགས་འབྱུང་།།
དེ་ཉིད་ཀྱིས་ན་ཉེས་རྣམས་ཀྱི། །རྒྱུ་ནི་གཏི་མུག་ཡིན་པར་གསུངས།།[98]

ཞེས་དང་། དཔལ་ལྡན་ཟླ་བའི་དབུ་མ་ལ་འཇུག་པ་ལས་ཀྱང་།

ཉོན་མོངས་སྐྱོན་རྣམས་མ་ལུས་འཇིག་ཚོགས་ལ།།
ལྟ་ལས་བྱུང་བར་བློ་ཡིས་མཐོང་གྱུར་ཅིང་།།[99]

ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཡིན་ལ་ཞིབ་པར་འོག་ཏུ་ཉོན་མོངས་སྐྱེ་བའི་རྒྱུ་རྐྱེན་འཆད་པའི་སྐབས་སུ་འབྱུང་བ་ལྟར་རོ།།

ལྔ་པ་ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་ཐེ་ཚོམ་ནི། བདེན་བཞི་དང་ལས་འབྲས་སོགས་གང་ཡང་རུང་བ་ཞིག་ལ་དམིགས་ནས་མཐའ་གཉིས་སུ་དོགས་པའི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །དཔེར་ན། བདག་མི་རྟག་པ་ཡིན་ནམ་མིན་སྙམ་དུ་མཐའ་གཉིས་སུ་དོགས་པ་

ལྟ་བུ། ལམ་དུ་འགྲོ་འདོད་པའི་ཚེ་ལམ་དངོས་གནས་ཡིན་མིན་ཐེ་ཚོམ་ཟ་བས་ལམ་དུ་འགྲོ་བའི་གེགས་བྱེད་པ་ལྟར་ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་ཐེ་ཚོམ་གྱིས་ཀྱང་གནས་ལུགས་སོགས་མཐོང་བའི་གེགས་བྱེད་དོ། །དེ་ཡང་མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས། "ཐེ་ཚོམ་གང་ཞེ་ན། བདེན་པ་རྣམས་ལ་ཡིད་གཉིས་ཟ་བ་སྟེ། དགེ་བའི་ཕྱོགས་རྣམས་ལ་མི་འཇུག་པའི་རྟེན་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ། །"[100] ཞེས་གསུངས།

བྱེད་ལས་ནི། ནང་དོར་ཚུལ་བཞིན་དུ་བྱེད་པ་ལ་བར་དུ་གཅོད་པ་སོགས་སོ། །སྤྱིར་ཐེ་ཚོམ་ལ་ཉོན་མོངས་ཅན་ཡིན་མི་དགོས་ཏེ། མི་འདི་བཀྲ་ཤིས་ཡིན་ནམ་མིན་སྙམ་པ་དང་། སང་ཉིན་གནམ་གཤིས་ཇི་འདྲ་ཡོང་སྙམ་པ། ཁང་པ་འདི་ཚེ་རིང་གི་ཁང་པ་ཡིན་ནམ་མིན་སྙམ་པ་སོགས་དུ་མ་ཞིག་ཡོད་པས་སོ།།

ལྟ་བ་ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་ལྟ་བ་ལ་ལྔ་ཡོད་དེ། འཇིག་ལྟ་དང་། མཐར་ལྟ་དང་། ལོག་ལྟ་དང་། ལྟ་བ་མཆོག་འཛིན་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་དང་བརྟུལ་ཞུགས་མཆོག་འཛིན་རྣམས་སོ། །དང་པོ་འཇིག་ལྟ་ནི། དམིགས་པ་རང་རྒྱུད་ཀྱི་ང་དང་ང་ཡི་བ་གང་རུང་ལ་དམིགས་ནས་རྣམ་པ་རང་དབང་བའི་ང་དང་ང་ཡིར་སྙམ་དུ་སེམས་པའི་ཤེས་རབ་ཉོན་མོངས་ཅན་ཞིག་གོ །དཔེར་ན། རང་ཉིད་ལ་གཞན་གྱིས་བསྟོད་སྨད་སོགས་བྱེད་པའི་ཚེ་ང་ལ་དེ་ལྟར་བྱེད་པ་ཅི་ཡིན་སྙམ་དུ་བློ་ཕུགས་སུ་ང་ལིང་ལིང་བ་ཞིག་ཤར་ཡོང་བ་དེ་ལྟར་དུ་ཡོད་པར་འཛིན་པ་སྟེ། འཇིག་ཅིང་ཚོགས་པའི་ཕུང་པོ་ལ་བདག་དང་བདག་གིར་ལྟ་བས་ན་འཇིག་ལྟ་ཞེས་བྱའོ། །དེ་ཡང་མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས། "འཇིག་ཚོགས་ལ་ལྟ་བ་གང་ཞེ་ན། ཉེ་བར་ལེན་པའི་ཕུང་པོ་ལྔ་པོ་རྣམས་ལ་བདག་དང་བདག་གིར་ཡང་དག་པར་རྗེས་སུ་ལྟ་བའི་བཟོད་པ་དང་། འདོད་པ་དང་།

བློ་གྲོས་དང་། རྟོག་པ་དང་། ལྟ་བ་གང་ཡིན་པ་སྟེ། ལྟ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྟེན་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ། །”[101] ཞེས་གསུངས། འདིར་ཀུན་བཏུས་སུ་འཇིག་ལྟའི་ངོ་བོ་འཆད་པའི་སྐབས་བཤད་པ་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་གྲངས་དུ་མ་གསུངས་པའི་དོན་ནི། ཕྱིན་ཅི་ལོག་གི་དོན་ལ་མི་སྐྲག་པས་ན་བཟོད་པ་དང་། ཡུལ་ལ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་འཇུག་པས་ན་འདོད་པ་དང་། ཡུལ་དེ་རབ་ཏུ་འབྱེད་པས་ན་བློ་གྲོས། ཡུལ་དེར་མངོན་པར་ཞེན་པས་ན་རྟོག་པ། ཡུལ་དེར་དམིགས་པར་བྱེད་པས་ལྟ་བ་ཞེས་བརྗོད་དོ།།

གཉིས་པ་མཐར་ལྟ་ནི། འཇིག་ལྟའི་དམིགས་ཡུལ་དེ་རྟག་པའམ་ཆད་པ་གང་རུང་དུ་འཛིན་པའི་ཤེས་རབ་ཉོན་མོངས་ཅན་ནོ། །དེ་ཡང་མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས། “མཐར་འཛིན་པར་ལྟ་བ་གང་ཞེ་ན། ཉེ་བར་ལེན་པའི་ཕུང་པོ་ལྔ་པོ་དག་ལ་རྟག་པའམ་ཆད་པར་ཡང་དག་པར་རྗེས་སུ་ལྟ་བའི་བཟོད་པ་དང་། ”[102] ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། །འདིས་རྟག་ཆད་ཀྱི་མཐར་ལྟུང་བར་བྱེད་པས་ན་རྟག་ཆད་ཀྱི་མཐའ་དང་བྲལ་བའི་དབུ་མའི་ལམ་དུ་འགྲོ་བ་ལ་བར་ཆད་ཀྱི་གཙོ་བོའོ། །མཐར་ལྟ་ལ་དབྱེ་ན། རྟག་པར་ལྟ་བ་དང་། ཆད་པར་ལྟ་བ་གཉིས་སོ།།

གསུམ་པ་ལོག་ལྟ་ནི། ལས་རྒྱུ་འབྲས་དང་། བྱ་བྱེད་སོགས་ཡོད་པའི་ཆོས་ཤིག་ལ་དམིགས་ནས་དེ་མེད་པར་ལྟ་བའི་ཤེས་རབ་ཉོན་མོངས་ཅན་ཞིག་གོ །འདིའི་བྱེད་ལས་ནི། དགེ་བ་ལ་མི་འཇུག་པ་དང་། དགེ་རྩ་གཅོད་པ་དང་། མི་དགེ་བ་ལ་འཇུག་ཅིང་སྡིག་སེམས་དམ་འཆའ་བ་སོགས་ བླང་དོར་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ཡིན་ནོ། །དེ་ཡང་མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས། “ལོག་པར་ལྟ་བ་གང་ཞེ་

ན། རྒྱུའམ། འབྲས་བུའམ། བྱེད་པ་ལ་སྐུར་བ་འདེབས་པ་དང་ཡོད་པའི་དངོས་པོ་འཇིག་པ་སྟེ། ལོག་པར་རྣམ་པར་རྟོག་པའི་བཟོད་པ་དང་།”[103] ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ།།

བཞི་པ་ལྟ་བ་མཆོག་འཛིན་ནི། ལྟ་ངན་གཞན་རྣམས་དང་དེ་གང་ལ་བརྟེན་ནས་འབྱུང་བའི་གནས་ཕུང་པོ་གཉིས་པོ་གང་ཡང་རུང་བ་ཞིག་ལ་དམིགས་ནས་མཆོག་ཏུ་འཛིན་པའི་ཤེས་རབ་ཉོན་མོངས་ཅན་ཞིག་གོ །དེ་ཡང་མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས། “ལྟ་བ་མཆོག་ཏུ་འཛིན་པ་གང་ཞེ་ན། ལྟ་བ་དང་ལྟ་བའི་གནས་ཉེ་བར་ལེན་པའི་ཕུང་པོ་ལྔ་པོ་དག་ལ་མཆོག་དང་གཙོ་བོ་དང་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པ་དང་དམ་པར་ཡང་དག་པར་རྗེས་སུ་ལྟ་བའི་བཟོད་པ་དང་།”[104] ཞེས་སོགས་གསུངས། འདིར་མཆོག་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་གྲངས་གསུངས་པ་ནི། ཕུལ་དུ་བྱུང་བར་བློམ་པས་ན་མཆོག་ཏུ་འཛིན་པ་དང་། འདི་ལས་ལྷག་པ་གཞན་མེད་པར་འཛིན་པས་ན་གཙོ་བོར་འཛིན་པ་དང་། གཞན་ལས་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པར་འཛིན་པས་ན་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པ་དང་། འདི་དང་མཉམ་པ་གཞན་མེད་པར་འཛིན་པས་ན་དམ་པར་ལྟ་བའོ།།

ལྔ་པ་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་བརྟུལ་ཞུགས་མཆོག་འཛིན་ནི། ལྟ་ངན་གྱིས་ཀུན་ནས་བསླངས་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ངན་པའམ་ཚུལ་འཆལ་གྱི་དམ་བཅའ་དང་། ལུས་ངག་གི་བརྟུལ་ཞུགས་ངན་པ་དང་། དེ་དག་གང་ལས་འབྱུང་བའི་ཕུང་པོ་སོགས་ལ་དམིགས་ནས་དག་གྲོལ་གྱི་རྒྱུའམ་མཆོག་ཏུ་ལྟ་བའི་ཤེས་རབ་ཉོན་མོངས་ཅན་ནོ། །དེ་ཡང་མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས། “ཚུལ་ཁྲིམས་དང་བརྟུལ་ཞུགས་མཆོག་ཏུ་འཛིན་པ་གང་ཞེ་ན། ཚུལ་ཁྲིམས་དང་བརྟུལ་ཞུགས་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་དང་བརྟུལ་ཞུགས་ཀྱི་

གནས་ཉེ་བར་ལེན་པའི་ཕུང་པོ་ལྔ་པོ་དག་ལ་འདག་པ་དང་། གྲོལ་བ་དང་། ངེས་པར་འབྱིན་པར་ཡང་དག་པར་རྗེས་སུ་ལྟ་བའི་བཟོད་པ་དང་།"[105] ཞེས་སོགས་གསུངས།

དེ་ལྟར་གོང་དུ་སྨོས་པའི་ལྟ་བ་ལྔ་དང་། འདོད་ཆགས། ཁོང་ཁྲོ། ང་རྒྱལ། མ་རིག་པ། ཐེ་ཚོམ་བཅས་ལྟ་མིན་ལྔ་ལ་རྩ་ཉོན་ཞེས་བརྗོད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། འདི་བཅུ་པོ་གང་རུང་ལས་མ་སྐྱེས་པའི་ཉེ་ཉོན་མེད་ཅིང་། ཉེ་ཉོན་རྣམས་འདི་བཅུ་པོ་གང་རུང་དང་ཉེ་བ་ཁ་སྟག་ཡིན་པའམ། སེམས་ཉོན་མོངས་པར་བྱེད་པའི་གཙོ་བོ་ཡིན་པས་ན་རྩ་ཉོན་ཞེས་བྱའོ།།

༦) ཉེ་ཉོན་ཉི་ཤུ།

སྡེ་ཚན་ལྔ་པ་ཉེ་ཉོན་ཉི་ཤུ་ནི། ༡ ཁྲོ་བ་དང་། ༢ ཁོན་འཛིན་དང་། ༣ འཆབ་པ་དང་། ༤ འཚིག་པ་དང་། ༥ ཕྲག་དོག་དང་། ༦ སེར་སྣ་དང་། ༧ སྒྱུ་དང་། ༨ གཡོ་དང་། ༩ རྒྱགས་པ་དང་། ༡༠ རྣམ་པར་འཚེ་བ་དང་། ༡༡ ངོ་ཚ་མེད་པ་དང་། ༡༢ ཁྲེལ་མེད་པ་དང་། ༡༣ རྨུགས་པ་དང་། ༡༤ རྒོད་པ་དང་། ༡༥ མ་དད་པ་དང་། ༡༦ ལེ་ལོ་དང་། ༡༧ བག་མེད་དང་། ༡༨ བརྗེད་ངས་དང་། ༡༩ ཤེས་བཞིན་མ་ཡིན་པ་དང་། ༢༠ རྣམ་པར་གཡེང་བའི་སེམས་བྱུང་རྣམས་སོ།།

སྡོམ་ལ། ཉེ་ཉོན་ཉི་ཤུ་འདི་ལྟ་སྟེ། །ཁྲོ་དང་ཁོན་འཛིན་འཆབ་པ་དང་།།
འཚིག་པ་ཕྲག་དོག་སེར་སྣ་སྒྱུ། །གཡོ་རྒྱགས་རྣམ་འཚེ་ངོ་ཚ་མེད།།
ཁྲེལ་མེད་རྨུགས་དང་རྒོད་པ་དང་། །མ་དད་ལེ་ལོ་བག་མེད་དང་།།
བརྗེད་ངས་ཤེས་བཞིན་མིན་པ་དང་། །རྣམ་གཡེང་དང་ནི་ཉི་ཤུ་འོ།།ཞེས་སོ།།

དང་པོ་ཁྲོ་བ་ནི། ཁོང་ཁྲོ་བའི་ཆར་གཏོགས་ཤིང་ཀུན་ནས་མནར་སེམས་པའི་གཞི་དགུ་གང་རུང་ཉེ་བར་གནས་པ་ན་གནོད་པ་བྱ་བར་འདོད་པའི་སེམས་བྱུང་ཞིག་སྟེ། མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས། "ཁྲོ་བ་གང་ཞེ་ན། གནོད་པར་བྱེད་པའི་རྒྱུ་ཉེ་བར་གནས་ན་ཁོང་ཁྲོ་བའི་ཆར་གཏོགས་པའི་སེམས་ཀྱིས་ཀུན་ནས་མནར་སེམས་པ་སྟེ། མཚོན་ཆ་ལེན་པ་དང་། ཆད་པས་གཅོད་པ་ལ་སོགས་པ་དང་། གནོད་པ་ཞོམ་པའི་རྟེན་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ། །"[106] ཞེས་གསུངས།

ཁོང་ཁྲོ་དང་། ཁྲོ་བ་གཉིས་ལ་ཁྱད་པར་ཅི་ཡོད་ཅེ་ན། ཁོང་ཁྲོ་ནི་ཁྲོ་བའི་ཡུལ་ཉེ་བར་མི་གནས་ཀྱང་། སེམས་ལ་ཤར་བ་ཙམ་གྱིས་མི་བཟོད་པར་ཁོང་ནས་འཁྲུགས་པ་མེ་འབར་བ་ལྟ་བུ་ཡིན་ལ། ཁྲོ་བ་ནི་ཁྲོ་བའི་གཞི་ཉེ་བར་གནས་པ་ན་ཁོང་ཁྲོ་ཆེར་འཕེལ་ཏེ་ལུས་ཀྱིས་རྡེག་པ་ལ་སོགས་པ་བྱ་འདོད་པ་མེ་ལ་མར་ཁུ་བླུགས་པ་ན་མེ་ལྕེ་ཆེར་འབར་བ་ལྟ་བུ་ཞིག་གོ།

གཉིས་པ་ཁོན་འཛིན་ནི། ཁོང་ཁྲོ་བའི་ཆར་གཏོགས་ཤིང་གནོད་ལན་བྱེད་འདོད་པ་མི་གཏོང་བའི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །ཁོན་པའི་རྒྱུན་དམ་དུ་འཛིན་པས་ན་ཁོན་འཛིན་ཅེས་བྱའོ། །དེ་ཡང་མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས། "ཁོན་དུ་འཛིན་པ་གང་ཞེ་ན། དེའི་འོག་ཏུ་ཁོང་ཁྲོ་བའི་ཆར་གཏོགས་པ་ཉིད་ཀྱིས། ཤར་གཉེར་བའི་བསམ་པ་མི་གཏོང་བ་སྟེ། མི་བཟོད་པའི་རྟེན་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ། །"[107] ཞེས་གསུངས་སོ།།

གསུམ་པ་འཚིག་པ་ནི། གཏི་མུག་གི་ཆར་གཏོགས་ཤིང་གཞན་གྱིས་ཕན་པར་འདོད་པའི་བསམ་པས་ཉེས་པ་གླེང་བ་ན་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་མཆུད་པ་སྟེ་སྦ་བར་འདོད་

པའི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །བྱེད་ལས་ནི་དངོས་སུ་འགྱོད་པ་དང་། བརྒྱུད་ནས་ལུས་སེམས་བདེ་བ་ལ་རེག་པར་མི་གནས་པའམ་མི་བདེ་བར་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ། །དེ་ཡང་མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས། "འཆབ་པ་གང་ཞེ་ན། ལེགས་པར་བསྐུལ་བ་ལ་གཏི་མུག་གི་ཆར་གཏོགས་པས་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་མཚུངས་པ་སྟེ། འགྱོད་པ་དང་། རེག་པར་མི་གནས་པའི་རྟེན་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ། །"[108] ཞེས་གསུངས་སོ།།

བཞི་པ་འཚིག་པ་ནི། གཞན་གྱིས་རང་གི་ཉེས་པ་གླེང་བ་ན་ཉེས་པ་ལ་འགྱོད་པ་དང་མཐོལ་བཤགས་ཀྱི་བསམ་པ་མེད་པར་ཁྲོ་བ་དང་ཁོན་འཛིན་གྱི་དབང་གིས་ཞེ་འཁྲུས་པའི་བསམ་པས་ཚིག་རྩུབ་པོ་སྨྲ་བར་འདོད་པའི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །འདིའི་བྱེད་ལས་ནི་ཚིག་རྩུབ་སོགས་བྱ་བ་མ་ཡིན་པ་དུ་མར་འཇུག་པས་སྡུག་བསྔལ་སྐྱེད་པར་བྱེད་པའོ། །དེ་ཡང་མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས། "འཚིག་པ་གང་ཞེ་ན། ཁོང་ཁྲོ་བའི་ཆར་གཏོགས་པ་ཁྲོ་བ་དང་ཁོན་དུ་འཛིན་པ་སྔོན་དུ་འགྲོ་བའི་སེམས་ཀྱིས་ཀུན་ནས་མནར་སེམས་པ་སྟེ། ཚིག་རྩུབ་པོ་བརྗོད་ཅིང་དྲག་པོའི་རྟེན་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་དང་། བསོད་ནམས་མ་ཡིན་པ་འཕེལ་བའི་ལས་ཅན་དང་། རེག་པར་མི་གནས་པའི་ལས་ཅན་ནོ། །"[109] ཞེས་སོ།།

ལྔ་པ་ཕྲག་དོག་ནི། ཞེ་སྡང་གི་ཆར་གཏོགས་ཤིང་རྙེད་བཀུར་ལ་ཆགས་ནས་གཞན་གྱི་ཕུན་ཚོགས་ལ་མི་བཟོད་པར་སེམས་ཁོང་ནས་འཁྲུག་པའི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །དེ་ཡང་མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས། "ཕྲག་དོག་གང་ཞེ་ན། རྙེད་པ་དང་བཀུར་སྟི་ལ་ལྷག་པར་ཆགས་ནས་གཞན་གྱི་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པའི་ཁྱད་པར་ལ་མི་བཟོད་

པར་གྱུར་པ་སེམས་ཁོང་ནས་འཁྲུག་པ་ཞེ་སྡང་གི་ཆར་གཏོགས་པ་སྟེ། ཡིད་མི་བདེ་བ་དང་། རེག་པར་མི་གནས་པའི་ལས་ཅན་ནོ། །"[110] ཞེས་གསུངས།

ཕྲག་དོག་ལ་དབྱེ་ན་རང་དང་མཉམ་པའི་ཕུན་ཚོགས་ལ་དམིགས་པའི་ཕྲག་དོག་དང་། རང་ལས་ལྷག་པའི་ཕུན་ཚོགས་ལ་དམིགས་པའི་ཕྲག་དོག་གཉིས་ཏེ། སེམས་ཀྱི་ཕྲག་གམ་བར་དོག་པར་བྱེད་པས་ན་ཕྲག་དོག་གོ།

དྲུག་པ་སེར་སྣ་ནི། འདོད་ཆགས་ཀྱི་ཆར་གཏོགས་ཤིང་རྙེད་བཀུར་ལ་ཆགས་ནས་ཡོ་བྱད་གཏོང་མི་ནུས་པར་འཛིན་པར་འདོད་པའི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །བྱེད་ལས་ཡོ་བྱད་མ་བསྟུངས་པའི་རྟེན་བྱེད་པ་སོགས་མི་འདོད་པ་ཆེན་པོ་སྐྱེད་དོ། །ཡོ་བྱད་མ་བསྟུངས་པ་ཞེས་པ་ནི། ཡོ་བྱད་མི་མཁོ་བ་རྣམས་ཀྱང་ཉུང་དུ་མ་བཏང་བར་བསགས་པ་ལ་བྱའོ། །དེ་ཡང་མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས། "སེར་སྣ་གང་ཞེ་ན། རྙེད་པ་དང་བཀུར་སྟི་ལ་ལྷག་པར་ཆགས་ནས། ཡོ་བྱད་རྣམས་ལ་སེམས་ཀྱི་ཀུན་ཏུ་འཛིན་པ་འདོད་ཆགས་ཀྱི་ཆར་གཏོགས་པ་སྟེ། ཡོ་བྱད་མ་བསྟུངས་པའི་རྟེན་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ། །"[111] ཞེས་གསུངས་སོ། །

བདུན་པ་སྒྱུ་ནི། འདོད་ཆགས་དང་གཏི་མུག་གང་རུང་གི་ཆར་གཏོགས་ཤིང་རྙེད་བཀུར་ལ་ཆགས་ནས་གཞན་བསླུ་བའི་བསམ་པས་རང་ལ་མེད་པའི་ཡོན་ཏན་ཡོད་པ་ལྟར་སྟོན་པར་འདོད་པའི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །འདིའི་བྱེད་ལས་ནི་ལོག་འཚོ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པའོ། །དེ་ཡང་མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས། "སྒྱུ་གང་ཞེ་ན། རྙེད་པ་དང་བཀུར་སྟི་ལ་ལྷག་པར་ཆགས་ནས། འདོད་ཆགས་དང་གཏི་མུག་གི་ཆར་གཏོགས་

པས་ཡོན་ཏན་མ་ཡིན་པ་ཀུན་ཏུ་སྟོན་པ་སྟེ། ལོག་པས་འཚོ་བའི་རྟེན་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ། །”[112] ཞེས་སོ།།

བརྒྱད་པ་གཡོ་ནི། འདོད་ཆགས་དང་གཏི་མུག་གང་རུང་གི་ཆར་གཏོགས་ཤིང་རྙེད་བཀུར་ལ་ཆགས་པའི་དབང་གིས་གཞན་མགོ་སྐོངས་པར་བྱེད་འདོད་ཅིང་། རང་གི་ཉེས་པ་གཞན་གྱིས་མི་ཤེས་པར་བྱེད་འདོད་པའི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །བྱེད་ལས་ཡང་དག་པའི་གདམས་ངག་རྙེད་པའི་བར་དུ་གཅོད་པའི་ལས་ཅན་ནོ། །དེ་ཡང་མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས། “གཡོ་གང་ཞེ་ན། རྙེད་པ་དང་བཀུར་སྟི་ལ་ལྷག་པར་ཆགས་ནས། འདོད་ཆགས་དང་གཏི་མུག་གི་ཆར་གཏོགས་པས་ཉེས་པ་ཡང་དག་པར་སྦྱིད་པ་སྟེ། ཡང་དག་པའི་གདམས་ངག་རྙེད་པའི་བར་དུ་གཅོད་པའི་ལས་ཅན་ནོ། །”[113] ཞེས་སོ།།

དགུ་པ་རྒྱགས་པ་ནི། འདོད་ཆགས་ཀྱི་ཆར་གཏོགས་ཤིང་རང་ཉིད་ལ་ནད་མེད་པ་སོགས་ཟག་བཅས་ཀྱི་ཕུན་ཚོགས་ཀྱི་མཚན་མ་གང་རུང་མཐོང་ནས་དགའ་ཞིང་ཡིད་བདེ་བས་སེམས་ཁེངས་པའི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །དེ་ཡང་མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས། “རྒྱགས་པ་གང་ཞེ་ན། ནད་མེད་པ་དང་ལང་ཚོ་ལ་བབ་པ་ལ་བརྟེན་ཅིང་ཚེ་རིང་བའི་མཚན་མ་དང་། ཟག་པ་དང་བཅས་པའི་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་གང་ཡང་རུང་བ་མཐོང་ནས། འདོད་ཆགས་ཀྱི་ཆར་གཏོགས་པའི་དགའ་བ་དང་། ཡིད་བདེ་བ་སྟེ། ཉོན་མོངས་པ་དང་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྟེན་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ། །”[114] ཞེས་གསུངས།

རྒྱགས་པའི་བྱེད་ལས་ནི། ལྷག་པའི་བསམ་པ་བསྐུལ་བའི་མདོ་ལས།
རྒྱགས་འདི་བག་མེད་ཀུན་གྱི་རྩ་བ་སྟེ།།[115]

ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་བག་མེད་པ་སོགས་ཉོན་མོངས་པ་དང་། ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྟེན་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ།།

བཅུ་པ་རྣམ་འཚེ་ནི། ཁོང་ཁྲོ་བའི་ཆར་གཏོགས་ཤིང་གཞན་ལ་སྙིང་བརྩེ་བ་སོགས་མེད་པར་ཐོ་འཚམ་པར་འདོད་པའི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །དེ་ཡང་མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས། "རྣམ་པར་འཚེ་བ་གང་ཞེ་ན། ཁོང་ཁྲོ་བའི་ཆར་གཏོགས་པ། སྙིང་བརྩེ་བ་མེད་པ་དང་། སྙིང་རྗེ་བ་མེད་པ་དང་། བརྩེ་བ་མེད་པ་སྟེ། རྣམ་པར་ཐོ་འཚམ་པའི་ལས་ཅན་ནོ། །"[116] ཞེས་གསུངས། འདིར་སྙིང་བརྩེ་བ་མེད་པ་སོགས་རྣམ་གྲངས་འགའ་གསུངས་པ་ནི། རང་གིས་ཐོ་འཚམ་པར་འདོད་པས་ན་སྙིང་བརྩེ་བ་མེད་པ་དང་། གཞན་ལ་ཐོ་འཚམ་པ་བྱེད་དུ་འཇུག་འདོད་པས་ན་སྙིང་རྗེ་བ་མེད་པ་དང་། གཞན་གྱིས་བྱེད་པ་མཐོང་ངམ་ཐོས་ན། རྗེས་སུ་ཡི་རང་བས་ན་བརྩེ་བ་མེད་པ་ཞེས་བརྗོད་དོ། །བྱེད་ལས་ཐོ་འཚམ་པའམ་གནོད་པའི་ལས་ཅན་ནོ།།

བཅུ་གཅིག་པ་ངོ་ཚ་མེད་པ་ནི། དུག་གསུམ་གང་རུང་གི་ཆར་གཏོགས་ཤིང་། རང་ངམ་ཆོས་རྒྱུ་མཚན་དུ་བྱས་ནས་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་ལ་མི་འཛེམ་པའི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །ངོ་ཚ་མེད་པ་འདི་ངོ་ཚ་ཤེས་པའི་ལྡོག་ཕྱོགས་ཀྱི་སེམས་བྱུང་ཡིན་ནོ། །དེ་ཡང་མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས། "ངོ་ཚ་མེད་པ་གང་ཞེ་ན། འདོད་ཆགས་དང་། ཞེ་སྡང་དང་། གཏི་མུག་གི་ཆར་གཏོགས་པ་ཁ་ན་མ་ཐོ་བས་བདག་ལས་མི་འཛེམ་པ་

སྟེ། ཉོན་མོངས་པ་དང་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གྲོགས་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ། །"[117] ཞེས་གསུངས་སོ།།

བཅུ་གཉིས་པ་ཁྲེལ་མེད་པ་ནི། དུག་གསུམ་གང་རུང་གི་ཆར་གཏོགས་ཤིང་གཞན་རྒྱུ་མཚན་དུ་བྱས་ནས་ཉེས་པ་ལ་མི་འཛེམ་པའི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །ཁྲེལ་མེད་པ་ནི་ཁྲེལ་ཡོད་པའི་ཕྱོག་ཟློགས་ཀྱི་སེམས་བྱུང་ཡིན་ནོ། །དེ་ཡང་མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས། "ཁྲེལ་མེད་པ་གང་ཞེ་ན། འདོད་ཆགས་དང་། ཞེ་སྡང་དང་། གཏི་མུག་གི་ཆར་གཏོགས་པ་ཁ་ན་མ་ཐོ་བས་གཞན་ལས་མི་འཛེམ་པ་སྟེ། ཉོན་མོངས་པ་དང་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གྲོགས་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ། །"[118] ཞེས་སོ།།

བཅུ་གསུམ་པ་རྨུགས་པ་ནི། དམིགས་པ་གང་ལ་རྣམ་པ་ཇི་ལྟར་བཟུང་ཡང་ལུས་སེམས་ལྕི་ཞིང་ལས་སུ་མི་རུང་བར་ཉོག་ཉོག་པོར་བྱེད་པ་གཏི་མུག་གི་ཆར་གཏོགས་པའི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །བྱེད་ལས་ནི་ཉོན་མོངས་ཐམས་ཅད་འཕེལ་བར་འགྱུར་བའི་ལས་ཅན་ནོ། །དེ་ཡང་མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས། "རྨུགས་པ་གང་ཞེ་ན། གཏི་མུག་གི་ཆར་གཏོགས་པ་སེམས་ལས་སུ་མི་རུང་བ་ཉིད་དེ།"[119] ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ།།

བཅུ་བཞི་པ་རྒོད་པ་ནི། འདོད་ཆགས་ཀྱི་ཆར་གཏོགས་ཤིང་འདོད་ཡོན་སོགས་སྡུག་པའི་མཚན་མ་ལ་དམིགས་ནས་སེམས་མ་ཞི་བར་ཕྱིར་འཕྲོ་བར་བྱེད་པའི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །བྱེད་ལས་ནི། སེམས་དམིགས་པ་ལ་གནས་པའི་བར་ཆད་བྱེད་པའོ། །དེ་ཡང་མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས། "རྒོད་པ་གང་ཞེ་ན། སྡུག་པའི་མཚན

མའི་རྗེས་སུ་འཇུག་པའི་འདོད་ཆགས་ཀྱི་ཆར་གཏོགས་པའི་སེམས་རྣམ་པར་མ་ཞི་
བ་སྟེ། ཞི་གནས་ཀྱི་བར་དུ་གཅོད་པའི་ལས་ཅན་ནོ། །”[120] ཞེས་སོ།།

བཅོ་ལྔ་པ་མ་དད་པ་ནི། གཏི་མུག་གི་ཆར་གཏོགས་ཤིང་དད་པའི་ཡུལ་
ལ་ཡིད་མི་ཆེས་པ་དང་། མི་དང་བ་དང་། མི་འདོད་པར་བྱེད་པའི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །
བྱེད་ལས་ནི་ལེ་ལོའི་རྟེན་བྱེད་པའོ། །དེ་ཡང་མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས། “མ་དད་
པ་གང་ཞེ་ན། གཏི་མུག་གི་ཆར་གཏོགས་པ་དགེ་བའི་ཆོས་རྣམས་ལ་སེམས་ཀྱིས་
ཡིད་མི་ཆེས་པ་དང་། མ་དད་པ་དང་། མི་འདོད་པ་སྟེ། ལེ་ལོའི་རྟེན་བྱེད་པའི་ལས་
ཅན་ནོ། །”[121] ཞེས་སོ།།

བཅུ་དྲུག་པ་ལེ་ལོ་ནི། གཏི་མུག་གི་ཆར་གཏོགས་ཤིང་ཉལ་བ་སོགས་ལ་
བརྟེན་ནས་དགེ་བ་ལ་སེམས་མི་སྤྲོ་བར་བྱེད་པའི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །བྱེད་ལས་ནི་
དགེ་བའི་ཕྱོགས་ཉམས་པར་བྱེད་པ་སྟེ། མདོ་དྲན་པ་ཉེར་བཞག་ལས།

ཉོན་མོངས་རྣམས་ཀྱི་གཞི་གཅིག་ནི། །ལེ་ལོ་ཡིན་ཏེ་གང་ལ་ཡོད།།

གང་ལ་ལེ་ལོ་གཅིག་ཡོད་པ། །དེ་ལ་ཆོས་ནི་མེད་པ་ཡིན།།[122] ཞེས་དང་།

མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས། “ལེ་ལོ་གང་ཞེ་ན། ཉལ་བ་དང་། སྙེས་པ་དང་། འཕྲེས་
པའི་བདེ་བ་ལ་བརྟེན་ནས། གཏི་མུག་གི་ཆར་གཏོགས་པའི་སེམས་མི་སྤྲོ་བ་སྟེ། དགེ་
བའི་ཕྱོགས་ལ་སྦྱོར་བའི་བར་དུ་གཅོད་པའི་ལས་ཅན་ནོ། །”[123] ཞེས་གསུངས་སོ།།

ལེ་ལོ་ལ་དབྱེ་ན། སྙོམ་ལུག་པའི་ལེ་ལོ། བྱ་བ་ངན་ཞེན་གྱི་ལེ་ལོ། བདག་ཉིད་
ལ་བརྙས་པའི་ལེ་ལོ་དང་གསུམ་ཡོད། སྙོམ་ལུག་པའི་ལེ་ལོ་ནི། དགེ་བ་གང་ཡང་ཕྱི་
བཤོལ་གྱི་དབང་དུ་ཤོར་ནས་ཉིན་འགྲངས་ཞག་འགྲངས་ལྷ་བུ་བྲས་ཏེ་འཐྲལ་འཐྲལ་

དུ་བྱེད་སྙིང་མི་འདོད་པའོ། །བྱ་བ་ངན་ཞེན་གྱི་ལེ་ལོ་ནི། འཇིག་རྟེན་གྱི་བྱ་བ་ཕལ་པ་སོགས་ལ་ཞེན་ཏེ་དགེ་བ་ལ་མི་སྤྲོ་བའོ། །བདག་ཉིད་ལ་བརྙས་པའི་ལེ་ལོ་ནི། དགེ་བ་བསྒྲུབ་པ་ལ་སྙིད་ལུག་ནས་བདག་ལྟ་བུས་མི་ནུས་སྙམ་དུ་བདག་ཉིད་ལ་བརྙས་པའོ། །དཔེར་ན། ང་ལྟ་བུས་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་ཇི་ལྟར་བྱེད་ནུས་སྙམ་པའི་ཡིད་ཞུམ་པ་ལྟ་བུ། དེ་ཡང་སྤྱོད་འཇུག་ལས།

ལེ་ལོ་ངན་ལ་ཞེན་པ་དང་། །སྙིད་ལུག་བདག་ཉིད་བརྙས་པ་འོ།།[124] ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།།

བཅུ་བདུན་པ་བག་མེད་ནི། དུག་གསུམ་གང་རུང་ལེ་ལོ་དང་བཅས་པ་ལ་གནས་ནས་ཉོན་མོངས་དང་ཉེས་པའི་ཚོགས་རྣམས་ལས་སེམས་མི་སྲུང་བར་བག་ཡངས་སུ་གཏོང་བར་བྱེད་པའི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །དེ་ཡང་མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས། “བག་མེད་པ་གང་ཞེ་ན། ཆགས་པ་དང་། ཞེ་སྡང་དང་། གཏི་མུག་ལེ་ལོ་དང་བཅས་པ་ལ་གནས་ནས། དགེ་བའི་ཆོས་རྣམས་མི་བསྒོམ་ཞིང་ཟག་པ་དང་བཅས་པའི་ཆོས་རྣམས་ལས་སེམས་མི་སྲུང་བ་སྟེ། མི་དགེ་བ་འཕེལ་བ་དང་། དགེ་བ་འགྲིབ་པའི་རྟེན་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ། །”[125] ཞེས་སོ།།

བཅོ་བརྒྱད་པ་བརྗེད་ངས་ནི། ཉོན་མོངས་ཀྱི་དམིགས་པ་དྲན་པའི་སྒོ་ནས་དགེ་བ་ལ་སེམས་མི་གསལ་ཞིང་རྗེད་པར་བྱེད་པའི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །བྱེད་ལས་ནི། ཉོན་མོངས་པའི་དམིགས་རྣམ་རྣམས་ལ་སེམས་གཡེང་བར་བྱེད་པའོ། །དེ་ཡང་མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས། “བརྗེད་ངས་པ་གང་ཞེ་ན། ཉོན་མོངས་པ་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་དྲན་པ་སྟེ། གཡེང་བའི་རྟེན་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ། །”[126] ཞེས་སོ།།

བཅུ་དགུ་པ་ཤེས་བཞིན་མ་ཡིན་པ་ནི། ཤེས་རབ་ཉོན་མོངས་ཅན་གང་ཞིག་སྒོ་གསུམ་གྱི་སྤྱོད་པ་གང་རུང་ལ་མི་ཤེས་བཞིན་དུ་འཇུག་པར་བྱེད་པའི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །འདིས་སྡིག་པ་དང་ལྟུང་བའི་རྟེན་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ཡང་མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས། "ཤེས་བཞིན་མ་ཡིན་པ་གང་ཞེ་ན། ཉོན་མོངས་པ་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་ཤེས་རབ་སྟེ། དེས་ལུས་དང་། ངག་དང་སེམས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་ལ་མི་ཤེས་བཞིན་དུ་འཇུག་པ་སྟེ། ལྟུང་བའི་རྟེན་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ། །"[127] ཞེས་སོ།།

ཉི་ཤུ་པ་རྣམ་གཡེང་ནི། དུག་གསུམ་གང་རུང་གི་ཆར་གཏོགས་ཤིང་དམིགས་པ་ལས་སེམས་འཕྲོ་ཞིང་གཡེང་བར་བྱེད་པའི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །དེ་ཡང་མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས། "རྣམ་པར་གཡེང་བ་གང་ཞེ་ན། འདོད་ཆགས་དང་། ཞེ་སྡང་དང་། གཏི་མུག་གི་ཆར་གཏོགས་པའི་སེམས་ཀྱི་རྣམ་པར་འཕྲོ་བ་སྟེ། དེ་ཡང་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་གཡེང་བ་དང་། ཕྱི་རོལ་ཏུ་གཡེང་བ་དང་། ནང་གི་གཡེང་བ་དང་། མཚན་མའི་གཡེང་བ་དང་། གནས་ངན་ལེན་གྱི་གཡེང་བ་དང་། ཡིད་ལ་བྱེད་པའི་གཡེང་བའོ། །"[128] ཞེས་གསུངས།

ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་གཡེང་བ་སོགས་དྲུག་གི་ངོས་འཛིན་ནི། ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་གཡེང་བ་ལ་དབང་ཤེས་ལྔ་འཇོག་ཅིང་། ཕྱི་རོལ་ཏུ་གཡེང་བ་ལ་འཕྲོ་བ་ཕལ་ཆེར་དང་རྒོད་པ་འཇོག་ལ། ནང་གི་གཡེང་བ་ནི་བྱིང་བ་ཐྲ་རགས་དང་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་རོ་མྱོང་བའི་སྲེད་པ་དང་། མཚན་མའི་གཡེང་བ་ནི་རང་ལ་གཞན་གྱིས་འདི་ནི་བསམ་གཏན་པའོ་སྙམ་དུ་ཡིད་ཆེས་ན་ཅི་མ་རུང་སྙམ་ནས་དགེ་བ་ལ་སྦྱོར་བ་ལྟ་བུ་དང་། གནས་ངན་ལེན་གྱི་གཡེང་བ་ནི་ངའོ་སྙམ་པའི་ང་རྒྱལ་དང་། ཡིད་ལ་བྱེད་པའི་གཡེང་བ་ལ་ལམ་

མཆོག་དང་ཧིང་ངེ་འཛིན་མཆོག་བཏང་ནས་དམན་པ་ལ་འཇུག་གོ་སྙམ་དུ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ལྟ་བུ་འཛོག་ལ། འདི་དག་ནི་རྣམ་གཡེང་གི་སྒྲུས་བརྗོད་པ་ཙམ་ལས་ཉེ་ཉོན་གྱི་རྣམ་གཡེང་ཡིན་མི་དགོས་སོ། །བྱིང་རྒོད་བྲ་རགས་དང་རྣམ་གཡེང་སོགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ནི་ཞིབ་ཏུ་ཞི་གནས་ཀྱི་སྐབས་སུ་འཆད་པར་འགྱུར་རོ། །དེ་ལྟར་ཁྲོ་བ་ནས་རྣམ་གཡེང་གི་བར་ཉི་ཤུ་པོ་འདི་རྣམས་ལ་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་ཞེས་བརྗོད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། རང་ཉིད་གང་གི་ཆར་གཏོགས་པའི་རྩ་ཉོན་དེ་དང་ཉེ་ཞིང་སེམས་ཉོན་མོངས་པར་བྱེད་པས་ན་དེ་ལྟར་བརྗོད་དོ།།

རྩ་ཉོན་དང་ཉེ་ཉོན་དེ་དག་ནང་ཕན་ཚུན་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་དང་མི་ལྡན་པའི་ཚུལ་ནི། མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས།

མཚུངས་པར་ལྡན་པ་གང་ཞེ་ན། འདོད་ཆགས་ནི་ཁོང་ཁྲོ་བ་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་མ་ཡིན་ནོ། །ཁོང་ཁྲོ་བ་དང་ཇི་ལྟ་བར་ཐེ་ཚོམ་དང་ཡང་དེ་བཞིན་ནོ།། ལྷག་མ་ནི་དེ་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་ནོ། །འདོད་ཆགས་དང་ཁོང་ཁྲོ་ཇི་ལྟ་བ་དེ་བཞིན་དུ་ཁོང་ཁྲོ་བ་ཡང་འདོད་ཆགས་དང་ང་རྒྱལ་དང་ལྟ་བ་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་མ་ཡིན་ནོ། །ང་རྒྱལ་ནི་ཁོང་ཁྲོ་བ་དང་ཐེ་ཚོམ་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་མ་ཡིན་ནོ། །མ་རིག་པ་ནི་ཉོན་མོངས་པ་ཐམས་ཅད་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་དང་། མ་འདྲེས་པ་ཡང་ཡིན་ནོ། །མ་འདྲེས་པ་ནི་བདེན་པ་རྣམས་མི་ཤེས་པའོ། །ལྟ་བ་ནི་ཁོང་ཁྲོ་བ་དང་ཐེ་ཚོམ་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་མ་ཡིན་ནོ། །ཐེ་ཚོམ་ནི་འདོད་ཆགས་དང་། ང་རྒྱལ་དང་། ལྟ་བ་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་མ་ཡིན་ནོ། །ཁྲོ་བ་ལ་སོགས་པ་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་ནི་

> ཕན་ཚུན་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་མ་ཡིན་ནོ། །ངོ་ཚ་མེད་པ་དང་ཁྲེལ་མེད་པ་ནི་མི་དགེ་བ་ཐམས་ཅད་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་ནོ། །རྨུགས་པ་དང་། རྒོད་པ་དང་། མ་དད་པ་དང་། ལེ་ལོ་དང་། བག་མེད་པ་ནི་ཉོན་མོངས་པ་ཐམས་ཅད་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་ནོ།།[129]

ཞེས་འབྱུང་། དེ་དག་གི་དོན་ནི། འདོད་ཆགས་དང་ཁོང་ཁྲོ་ཕན་ཚུན་མཚུངས་པར་མི་ལྡན་པའི་རྒྱུ་མཚན་གང་ཞེ་ན། འཛིན་སྟངས་འགལ་བ་གཉིས་བློ་གཅིག་གི་འཁོར་དུ་དུས་གཅིག་ལ་མི་འབྱུང་བས་ཡིན་ནོ། །འདོད་ཆགས་དེ་ཉིད་ཐེ་ཚོམ་དང་མཚུངས་པར་མི་ལྡན་པའི་རྒྱུ་མཚན་གང་ཞེ་ན། བློ་ཐེ་ཚོམ་པར་གྱུར་ནས་ཕྱོགས་གཅིག་ལ་གནས་པ་མེད་ན་ཡུལ་དེ་ལ་ཆགས་པ་མི་རིགས་པས་ཡིན་ལ། རྩ་ཉོན་ལྷག་མ་ང་རྒྱལ་དང་མ་རིག་པ་དང་ལྟ་བ་ནི་འདོད་ཆགས་དང་འཛིན་སྟངས་མི་མཐུན་པ་མེད་པས་མཚུངས་ལྡན་དུ་རུང་ངོ་། །ཁོང་ཁྲོ་དེ་ཉིད་ང་རྒྱལ་དང་ལྟ་བ་དང་མཚུངས་པར་མི་ལྡན་པའི་རྒྱུ་མཚན་གང་ཞེ་ན། རིམ་པ་ལྟར་གང་ལ་ཞེ་འགྲས་པ་དེས་སེམས་ཁེངས་པར་མི་འགྱུར་བ་དང་། དེ་ལ་ལྟ་བའི་སྒོ་ནས་རྟོག་པར་མི་བྱེད་པས་ཡིན་ནོ།།

ང་རྒྱལ་ནི་ཁོང་ཁྲོ་དང་མཚུངས་པར་མི་ལྡན་པའི་རྒྱུ་མཚན་གང་ཞེ་ན། འཛིན་སྟངས་འགལ་བ་གཉིས་བློ་གཅིག་གི་འཁོར་ལ་དུས་གཅིག་ཏུ་མི་འབྱུང་བས་ཡིན་ནོ། །ཐེ་ཚོམ་དང་མཚུངས་པར་མི་ལྡན་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། གང་ལ་ཡིད་གཉིས་ཟ་བ་དེས་སེམས་ཁེངས་པར་མི་འགྱུར་བས་ཡིན་ནོ།།

མ་རིག་པ་ལ་ནི། ཀུན་གཞི་འདོད་པ་རྣམས་ཀྱི་ལྟར་ན། ཉོན་མོངས་གཞན་ཐམས་ཅད་དང་མཚུངས་ལྡན་གྱི་མ་རིག་པ་དང་། མ་འདྲེས་པའི་མ་རིག་པ་གཉིས་སུ་

ཕྱེ་ཞིང་། ཕྱི་མ་མ་འདྲེས་པའི་མ་རིག་པ་ལའང་མཚུངས་ལྡན་མ་འདྲེས་པ་སྟེ། དྲུག་པ་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་འཁོར་གྱི་བདེན་པའི་གནས་ལུགས་ལ་རྨོངས་པའི་མ་རིག་པ་རྩ་ཉོན་གཞན་དང་མཚུངས་པར་མི་ལྡན་པ་ཞིག་དང་། རྟེན་མ་འདྲེས་པའི་མ་རིག་པ་སྟེ། ཉོན་ཡིད་འབའ་ཞིག་གི་འཁོར་དུ་བྱུང་བའི་མ་རིག་པ་བཅས་བཞེད་མོད། །ནང་པའི་སློབ་དཔོན་ཕལ་མོ་ཆེས་ནི། མ་རིག་པ་དེ་རྩ་ཉོན་གཞན་ལྔ་ཀ་དང་མཚུངས་ལྡན་དུ་འགྱུར་བར་འདོད་པའི་ལུགས་བཟུང་ངོ་།།

ལྟ་བ་ནི་ཁོང་ཁྲོ་དང་ཐེ་ཚོམ་གཉིས་དང་མཚུངས་པར་མི་ལྡན་པའི་རྒྱུ་མཚན་གང་ཡིན་ཞེ་ན། ཐེ་ཚོམ་དེ་ཉིད་འདོད་ཆགས་དང་། ང་རྒྱལ་དང་། ལྟ་བ་དང་མཚུངས་པར་མི་ལྡན་པའི་རྒྱུ་མཚན་གོང་དུ་བཤད་པ་དག་གིས་ཤེས་ནུས་སོ།།

ཁྲོ་བ་ལ་སོགས་པ་ཁོང་ཁྲོའི་ཆར་གཏོགས་པའི་ཉེ་ཉོན་རྣམས་སེར་སྣ་སོགས་འདོད་ཆགས་ཀྱི་ཆར་གཏོགས་པའི་ཉེ་ཉོན་རྣམས་དང་མཚུངས་པར་མི་ལྡན་པའི་རྒྱུ་མཚན་གང་ཞེ་ན། དེ་རྣམས་ཁྲོ་ཆགས་བཞིན་དུ་འཛིན་སྟངས་མི་མཐུན་པས་ཡིན་ནོ། །ངོ་ཚ་མེད་པ་དང་ཁྲེལ་མེད་པ་གཉིས་མི་དགེ་བ་ཐམས་ཅད་དང་མཚུངས་ལྡན་ཡིན་དགོས་པའི་རྒྱུ་མཚན་གང་ཡིན་ཞེ་ན། རང་དང་གཞན་ལ་དམིགས་ནས་ཉེས་སྤྱོད་ལ་མི་འཛེམ་པ་མེད་ན་མི་དགེ་བ་མི་བྱེད་པས་ཡིན་ནོ། །རྨུགས་པ་དང་། རྒོད་པ་དང་། མ་དད་པ་དང་། ལེ་ལོ་དང་། བག་མེད་པ་རྣམས་ཉོན་མོངས་གཞན་ཐམས་ཅད་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་རྒྱུ་མཚན་གང་ཞེ་ན། སེམས་མི་གསལ་བ་དང་། ཕྱི་རོལ་ཏུ་འཕྲོ་བ་དང་། རྟོག་པར་བྱེད་པ་དང་། དགེ་བ་ལ་མི་སྤྲོ་བ་དང་། མི་དགེ་བ་ལས་སེམས་མི་སྲུང་བ་རྣམས་མེད་ན་ཉོན་མོངས་སུ་མི་རུང་བས་ཡིན་ནོ་

ཞེས་པའོ། །འོན་ཀྱང་རྨུགས་པ་དང་རྒོད་པ་གཉིས་ཉོན་མོངས་གཞན་ཐམས་ཅད་དང་མཚུངས་ལྡན་དུ་གསུངས་པ་ནི། ལས་སུ་མི་རུང་བ་ཙམ་དང་མ་ཞི་བ་ཙམ་ཉོན་མོངས་ཐམས་ཅད་ལ་ཡོད་པ་ལ་དགོངས་ནས། ཀུན་བཏུས་ལས་ཐེག་དམན་གྱི་གྲུབ་མཐའ་དང་སྒྲོ་བསྟུན་ཏེ་དེ་ལྟར་གསུངས་པར་ཀུན་བཏུས་འགྲེལ་པ་དག་ལས་བཤད་དོ།།

༤) གཞན་འགྱུར་བཞི།

སྤྱི་ཚན་དྲུག་པ་གཞན་འགྱུར་བཞི་ནི། ༡ གཉིད་དང་། ༢ འགྱོད་པ་དང་། ༣ རྟོག་པ་དང་། ༤ དཔྱོད་པ་རྣམས་སོ།།

སྡོམ་ལ། གཞན་འགྱུར་བཞི་ནི་གཉིད་དང་ནི།།
འགྱོད་པ་དང་ནི་རྟོག་དཔྱོད་དོ།།ཞེས་སོ།།

དང་པོ་གཉིད་ནི། ལུས་ལྕི་བ་དང་ཉམ་ཆུང་བ་དང་ངལ་བ་དང་མུན་པའི་མཚན་མ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་སོགས་ཀྱི་རྒྱུ་ལ་བརྟེན་ནས་དབང་ཤེས་ཡུལ་ལ་འཇུག་པ་ནང་དུ་སྡུད་པར་བྱེད་པའི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །འདི་ལ་དགེ་མི་དགེ་ལུང་མ་བསྟན་གསུམ་ཡོད། །དེ་ཡང་མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས། "གཉིད་གང་ཞེ་ན། གཉིད་ཀྱི་རྒྱུ་ལ་བརྟེན་ནས་དགེ་བ་དང་། མི་དགེ་བ་དང་། ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་དང་། དུས་དང་དུས་མ་ཡིན་པ་དང་། རིགས་པ་དང་། མི་རིགས་པ་ལ་སེམས་སྡུད་པ་གཏི་མུག་གི་ཆར་གཏོགས་པ་སྟེ། བྱ་བ་ཤོར་བའི་རྟེན་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ། །"[130] ཞེས་གསུངས།

དུས་ཞེས་པ་ནམ་གྱི་གུང་ཐུན་ལ་དུས་ཀྱི་གཉིད་དང་། དེ་ལས་གཞན་པ་དུས་

མ་ཡིན་པ་དང་། རིགས་པ་ནི་ལུས་ཀྱི་འབྱུང་བ་རྒྱས་ནས་དགེ་བ་ལ་འབད་འདོད་པ་དང་། མི་རིགས་པ་ནི་དུས་སུ་ཡིན་ཡང་མ་གནང་ཞིང་བཀག་པའི་གཉིད་དོ། །གཏི་མུག་གི་ཆར་གཏོགས་ཞེས་པ་དང་། བྱ་བ་ཤོར་བའི་རྟེན་ཅན་ཞེས་གསུངས་པ་ནི་གཉིད་ཐམས་ཅད་ལ་མི་བྱ་བར་ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་གཉིད་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་པ་ཡིན་ཏེ། སློབ་དཔོན་རྒྱལ་བའི་སྲས་ཀྱི་མངོན་པ་ཀུན་ལས་བཏུས་པའི་བཤད་པ་ལས། "གཏི་མུག་གི་ཆར་གཏོགས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལས་བྱེ་བྲག་ཏུ་དབྱེ་བའི་ཕྱིར་རོ། །དགེ་བ་ལ་སོགས་པའི་དངོས་པོའི་ཚིག་ནི་གདོན་མི་ཟ་བར་གཏི་མུག་གི་བདག་ཉིད་མ་ཡིན་ནོ། །" ཞེས་དང་། "བྱ་བ་ཤོར་བའི་རྟེན་བྱེད་པ་ནི་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པའི་བདག་ཉིད་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་པར་རིག་པར་བྱའོ། །"[131] ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།།

གཉིས་པ་འགྱོད་པ་ནི། བྱ་བར་རུང་བ་དང་མི་རུང་བ་གང་རུང་རང་གིས་བསམས་པའམ་གཞན་གྱིས་བྱེད་དུ་བཅུག་པ་ལ་བརྟེན་ནས་མི་འདོད་བཞིན་དུ་ཡིད་ལ་གཅགས་པའི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །དེ་ཡང་མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས། "འགྱོད་པ་གང་ཞེ་ན། བསམས་པ་དང་། མ་བསམས་པའི་བྱ་བ་དང་བྱ་བ་མ་ཡིན་པ་གང་ཡིན་པ་ལ་བརྟེན་ནས། དགེ་བ་དང་། མི་དགེ་བ་དང་། ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་དང་། དུས་དང་། དུས་མ་ཡིན་པ་དང་། རིགས་པ་དང་། མི་རིགས་པ་ལ་སེམས་ཀྱིས་ཡིད་ལ་གཅགས་པ་གཏི་མུག་གི་ཆར་གཏོགས་པ་སྟེ། སེམས་གནས་པའི་བར་དུ་གཅོད་པའི་ལས་ཅན་ནོ། །"[132] ཞེས་སོ།།

འགྱོད་པ་ལ་དབྱེ་ན། དགེ་མི་དགེ་ལུང་མ་བསྟན་གསུམ་ཡོད་ཀྱང་ཀུན་བཏུས་ལས་གཏི་མུག་གི་ཆར་གཏོགས་པ་ཞེས་པ་ནི་འགྱོད་པ་ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་

དབང་དུ་བྱས་པ་ཡིན་ཏེ། རྒྱལ་བའི་སྲས་ཀྱི་མངོན་པ་ཀུན་ལས་བཏུས་པའི་བཤད་པ་ལས། “གཏི་མུག་གི་ཆར་གཏོགས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པས་བསྡུས་པའོ། །”[133] ཞེས་གསུངས་སོ།།

གསུམ་པ་རྟོག་པ་དང་བཞི་པ་དཔྱོད་པ་ནི། སེམས་པའམ་ཤེས་རབ་ལ་བརྟེན་ནས་དོན་གང་ཡང་རུང་བ་རགས་པའི་རྣམ་པ་ཙམ་འཚོལ་བའི་སེམས་བྱུང་ཞིག་ལ་རྟོག་དཔྱོད་གཉིས་སུ་ཕྱེ་བའི་རྟོག་པ་དང་། སེམས་པའམ་ཤེས་རབ་ལ་བརྟེན་ནས་ཡུལ་ལ་ཞིབ་ཏུ་ཕྱེ་ནས་དཔྱོད་པའི་སེམས་བྱུང་ཞིག་ལ་དཔྱོད་པར་འཇོག་གོ །དེ་ཡང་མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས།

> རྟོག་པ་གང་ཞེ་ན། སེམས་པའམ། ཤེས་རབ་ལ་བརྟེན་ནས། ཀུན་ཏུ་ཚོལ་བའི་ཡིད་ཀྱིས་བརྗོད་པ་སྟེ། དེ་ནི་སེམས་རྩིང་བའོ། །དཔྱོད་པ་གང་ཞེ་ན། སེམས་པའམ། ཤེས་རབ་ལ་བརྟེན་ནས། སོ་སོར་རྟོག་པའི་ཡིད་ཀྱིས་བརྗོད་པ་སྟེ། དེ་ནི་སེམས་ཞིབ་པའོ། །རེག་པར་གནས་པ་དང་། རེག་པར་མི་གནས་པའི་རྟེན་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་དག་གོ །[134] ཞེས་སོ།།

རྟོག་དཔྱོད་གཉིས་ཀྱི་བྱེད་ལས་ལ་རེག་པར་གནས་པ་དང་། རེག་པར་མི་གནས་པའི་རྟེན་བྱེད་པར་གསུངས་པ་ནི། འདི་གཉིས་ལ་དགེ་སོགས་གསུམ་ཡོད་པས་དགེ་བའི་ཕྱོགས་སུ་གྱུར་པའི་རྟོག་དཔྱོད་གཉིས་ཀྱིས་འབྲས་བུ་ཡིད་འོང་སྐྱེད་པར་བྱེད་པས་བདེ་བ་ལ་རེག་པར་གནས་པའི་རྟེན་བྱེད་པ་ཞེས་བྱ་ལ། མི་དགེ་བའི་ཕྱོགས་སུ་གྱུར་པའི་རྟོག་དཔྱོད་གཉིས་ཀྱིས་འབྲས་བུ་ཡིད་དུ་མི་འོང་བ་སྐྱེད་པར་བྱེད་པས་བདེ་བ་ལ་རེག་པར་མི་གནས་པའི་རྟེན་བྱེད་པ་ཞེས་བྱའོ། །སེམས་བྱུང་འདི་བཞི་

གྲོགས་སྟོབས་དང་ཀུན་སློང་གི་སྟོབས་ཀྱིས་དགེ་མི་དགེ་ལུང་མ་བསྟན་གསུམ་པོ་ཅི་རིགས་སུ་འགྱུར་བས་ན་གཞན་འགྱུར་ཞེས་བཤད་པ་ཡིན་ནོ།།

གོང་དུ་བཤད་པའི་སེམས་བྱུང་ང་གཅིག་པོ་དེ་རྣམས། སློབ་དཔོན་ཐོགས་མེད་ཀྱི་གཞུང་གཞན་རྣལ་འབྱོར་སྤྱོད་པའི་ས་ལས་ཀྱང་མདོན་པ་ཀུན་བཏུས་སུ་བྱུང་བ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་འབྱུང་སྟེ། དེ་ཉིད་ལས།

གྲོགས་གང་ཞེ་ན། འདི་ལྟ་སྟེ། ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དང་། རེག་པ་དང་། ཚོར་བ་དང་། འདུ་ཤེས་དང་། སེམས་པ་དང་། འདུན་པ་དང་། མོས་པ་དང་། དྲན་པ་དང་། ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་། ཤེས་རབ་དང་། དད་པ་དང་། ངོ་ཚ་ཤེས་པ་དང་། ཁྲེལ་ཡོད་པ་དང་། མ་ཆགས་པ་དང་། ཞེ་སྡང་མེད་པ་དང་། གཏི་མུག་མེད་པ་དང་། བརྩོན་འགྲུས་དང་། ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པ་དང་། བག་ཡོད་པ་དང་། བཏང་སྙོམས་དང་། རྣམ་པར་མི་འཚེ་བ་དང་། འདོད་ཆགས་དང་། ཁོང་ཁྲོ་བ་དང་། མ་རིག་པ་དང་། ང་རྒྱལ་དང་། ལྟ་བ་དང་། ཐེ་ཚོམ་དང་། ཁྲོ་བ་དང་། ཁོན་དུ་འཛིན་པ་དང་། འཆབ་པ་དང་། འཚིག་པ་དང་། ཕྲག་དོག་དང་། སེར་སྣ་དང་། སྒྱུ་དང་། གཡོ་དང་། རྒྱགས་པ་དང་། རྣམ་པར་འཚེ་བ་དང་། ངོ་ཚ་མེད་པ་དང་། ཁྲེལ་མེད་པ་དང་། རྨུགས་པ་དང་། རྒོད་པ་དང་། མ་དད་པ་དང་། ལེ་ལོ་དང་། བག་མེད་པ་དང་། བརྗེད་ངས་པ་དང་། རྣམ་པར་གཡེང་བ་དང་། ཤེས་བཞིན་མ་ཡིན་པ་དང་། འགྱོད་པ་དང་། གཉིད་དང་། རྟོག་པ་དང་། དཔྱོད་པ་དང་། དེ་ལྟ་བུ་དང་མཐུན་པ་སེམས་ལས་བྱུང་བའི་ཆོས་ལྷན་ཅིག་འབྱུང་ཞིང་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་རྣམས་ཀྱི་གྲོགས་

ཞེས་བྱ་སྟེ། དམིགས་པ་གཅིག་ལ་རྣམ་པ་དུ་མ་དང་། ལྷན་ཅིག་འབྱུང་བ་རེ་རེ་བྱུང་བ། རང་གི་ས་བོན་ལས་ངེས་པར་འབྱུང་བ། མཚུངས་པར་ལྡན་པ། རྣམ་པ་དང་བཅས་པ། དམིགས་པ་དང་བཅས་པ། གནས་དང་བཅས་པ་དག་གོ །[135] ཞེས་སོ།།

སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱི་ཕུང་པོ་ལྔའི་རབ་བྱེད་ལས་ཀྱང་། མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་དང་རྣལ་འབྱོར་སྤྱོད་པའི་ས་ལས་གསུངས་པ་བཞིན། སེམས་བྱུང་ང་གཅིག་པོ་རེ་རེ་ནས་བགྲངས་པའི་མཐར། འདི་ལྟར། "དེ་རྣམས་ལས་ལྔ་ནི་ཀུན་ཏུ་འགྲོ་བའོ། །ལྔ་ནི་ཡུལ་སོ་སོར་ངེས་པའོ། །བཅུ་གཅིག་ནི་དགེ་བའོ། །དྲུག་ནི་ཉོན་མོངས་པའོ། །ལྷག་མ་རྣམས་ནི་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པའོ། །བཞི་ནི་གཞན་དུ་ཡང་འགྱུར་བའོ། །"[136] ཞེས་སོ་ཐུ་མཛད་པ་ལྟ་བུས་མཚོན་སློབ་དཔོན་ཐོགས་མེད་སྐུ་མཆེད་ཀྱི་གཞུང་དུ་མང་འབྱུང་ངོ་། །ཕུང་པོ་ལྔའི་རབ་བྱེད་ཀྱི་གཞུང་འདི། ཐོགས་མེད་ཀྱི་ཀུན་བཏུས་ལེའུ་དང་པོར་རྒྱས་པར་བྱུང་བའི་ཕུང་པོ་ལྔའི་རྣམ་གཞག་གི་བསྡུས་དོན་ལྟ་བུར་ཡོད་ཅིང་། དེ་བཞིན་དུ་བསྟན་འགྱུར་དུ་བཞུགས་པའི་ཕུང་པོ་ལྔའི་བཤད་པ་ཞེས་པའི་གཞུང་རྒྱས་ཙམ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ཡང་། མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལ་འཇུག་པའི་སྒོ་ལྟ་བུར་མཛད་ཅིང་། གཞུང་རང་ཉིད་ཀྱི་དབུར་ཆོས་མངོན་པའི་མཛོད་ལ་འཇུག་པའི་སྒོ་ཞེས་སྨྲས་པའི་ཆོས་མངོན་པ་དེ་ཀུན་བཏུས་ལ་གོ་དགོས། དེ་ལྟ་ན་ཀུན་བཏུས་ནས་གསུངས་པའི་ཕུང་པོ་ལྔའི་རྣམ་གཞག་ཞིབ་ཏུ་ཤེས་པ་ལ་སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱི་ཕུང་པོ་ལྔའི་རབ་བྱེད་དང་། ཕུང་པོ་ལྔའི་བཤད་པ་གཉིས་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བའི་རྒྱབ་རྟེན་གྱི་གཞུང་དུ་མཐོང་ངོ་།།

༣ མངོན་པ་མཛོད་ལས་བཤད་པའི་སེམས་བྱུང་ ཞི་དྲུག་གི་རྣམ་གཞག

སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱི་མངོན་པ་མཛོད་ལས་གསུངས་པའི་སེམས་བྱུང་གི་རྣམ་གཞག་བཤད་པ་ལ། ཆོས་མངོན་པ་མཛོད་ལས།

སེམས་བྱུང་རྣམ་ལྔ་སྟེ། །ས་མང་ལ་སོགས་ཐ་དད་ཕྱིར།།[137]

ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་དངོས་སུ་བསྟན་པ་སེམས་ཀྱི་ས་མང་པོ་བ་དང་། དགེ་བའི་ས་མང་པོ་བ་དང་། ཉོན་མོངས་ཆེན་པོའི་ས་མང་པོ་བ་དང་། མི་དགེ་བའི་ས་མང་པོ་བ་དང་། ཉོན་མོངས་ཆུང་ངུའི་ས་པ་ཞེས་ངེས་པའི་སྡེ་ཚན་ལྔ་དང་། ཞར་ལ་མ་ངེས་པའི་སྡེ་ཚན་གཅིག་བཅས་སྡེ་ཚན་དྲུག་ཏུ་གསུངས།

༡) སེམས་ཀྱི་ས་མང་བཅུ།

དེ་ཡང་སྡེ་ཚན་དང་པོ་སེམས་ཀྱི་ས་མང་དེ་ལ་བཅུ་ཡོད་དེ། ༡ ཚོར་བ། ༢ སེམས་པ། ༣ འདུ་ཤེས། ༤ འདུན་པ། ༥ རེག་པ། ༦ བློ་གྲོས་སམ་ཤེས་རབ། ༧ དྲན་པ། ༨ ཡིད་ལ་བྱེད་པ། ༩ མོས་པ། ༡༠ ཏིང་ངེ་འཛིན་རྣམས་སོ། །དེ་ལྟར་ཡང་ཆོས་མངོན་པ་མཛོད་ལས།

ཚོར་དང་སེམས་པ་འདུ་ཤེས་དང་། །འདུན་དང་རེག་དང་བློ་གྲོས་དྲན།།

ཡིད་ལ་བྱེད་དང་མོས་པ་དང་། །ཏིང་ངེ་འཛིན་སེམས་ཐམས་ཅད་ལ། །[138*]

ཞེས་གསུངས།

ཀུན་བཏུས་རྒྱ་འགྲེལ་དང་ཕུང་པོ་ལྔའི་རབ་བྱེད་ལྟར་ན། འདུན་པ་དང་། ཤེས་རབ་དང་། དྲན་པ་དང་། མོས་པ་དང་། ཏིང་ངེ་འཛིན་རྣམས་ཡུལ་ངེས་སུ་བཤད་པས་སེམས་ཀྱི་ས་མང་དུ་མི་འདོད་ལ། ལུགས་འདིར་དེ་དག་སེམས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འཁོར་དུ་ཡོད་པར་འདོད་ཅིང་། དེ་དག་གི་ངོ་བོ་ཡང་མཛོད་རང་འགྲེལ་ལས། "བློ་གྲོས་ནི་ཤེས་རབ་སྟེ། ཆོས་རབ་ཏུ་རྣམ་པར་འབྱེད་པའོ། །དྲན་པ་ནི་དམིགས་པ་མི་བརྗེད་པའོ། །ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ནི་སེམས་ཀྱི་འཇུག་པའོ། །མོས་པ་ནི་འདོད་པའོ། །ཏིང་ངེ་འཛིན་ནི་སེམས་རྩེ་གཅིག་པ་ཉིད་དོ། །"[6] ཞེས་གསུངས་སོ། །[139]འོ་ན་ཐེ་ཚོམ་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་སེམས་ཀྱི་འཁོར་དུའང་ཤེས་རབ་ཡོད་དགོས་ལ། དེ་ལྟར་ན་ཤེས་རབ་ཐེ་ཚོམ་ཟློག་པའི་བྱེད་ལས་ཅན་དུ་བཤད་པ་མི་འཐད་པར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། ཐེ་ཚོམ་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་སེམས་ལའང་ཤེས་རབ་ཅུང་ཟད་ཡོད་མོད་ཤུགས་ཆུང་ཞིང་ཐེ་ཚོམ་ཤུགས་ཆེ་བ་དཔེར་ན། བ་ཚྭ་ཅན་གྱི་རྒྱ་མཚོ་དང་འདྲེས་པའི་ཆུ་ཕྲན་བཞིན་ཡིན་ལ། དེ་བཞིན་དུ་ཁྲོ་བ་དང་ལྡན་པའི་སེམས་ལ་འདུན་པ་དང་། རྣམ་གཡེང་དང་ལྡན་པ་ལ་ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་། བརྗེད་ངས་དང་ལྡན་པ་ལ་དྲན་པ་དང་། མ་དད་པ་

6 མཛོད་ལས་སེམས་ཀྱི་ས་མང་སྟེ་ཀུན་འགྲོའི་སེམས་བྱུང་བཅུ་གསུངས་པ་པ་མདོ་དྲན་པ་ཉེར་བཞག་དང་མཐུན་ལ། མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་སུ་ནི་གོང་དུ་སྨོས་ཟིན་པ་ལྟར། ཀུན་འགྲོའི་སེམས་བྱུང་ལྔར་བཞེད། གནས་བརྟན་པའི་ཆོས་མངོན་པ་བསྡུས་པ་ལས་ནི། ཀུན་བཏུས་ཀྱི་སེམས་བྱུང་ཀུན་འགྲོ་ལྔའི་སྟེང་། འཚོ་བའི་དབང་པོ་དང་། དྲན་པ་བསྣན་ཏེ་ཀུན་འགྲོ་བདུན་དུ་གསུངས་པའི་ཁྱད་པར་ཡོད།

དང་ལྡན་པ་ལ་མོས་པ་ཡོད་ཚུལ་ཡང་ཤེསཆེ་ཆུང་གི་སྒོ་ནས་འཇོག་དགོས་པར་བཤད། དེ་རྣམས་ལ་སེམས་ཀྱི་ས་མང་ཞེས་བརྗོད་པའི་རྒྱུ་མཚན་གང་ཡིན་ཞེ་ན། དེ་དག་སེམས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འཁོར་དུ་འགྲོ་བས་སེམས་ཀྱི་ས་མང་དུ་འདོད།

༢) དགེ་བའི་ས་མང་བཅུ།

སྔེ་ཚན་གཉིས་པ་དགེ་བའི་ས་མང་པོ་བ་ལ་བཅུ་ཡོད་དེ། ༡ དད་པ། ༢ བག་ཡོད། ༣ ཤིན་སྦྱངས། ༤ བཏང་སྙོམས། ༥ ངོ་ཚ་ཤེས་པ། ༦ ཁྲེལ་ཡོད་པ། ༧ འདོད་ཆགས་མེད་པ། ༨ ཞེ་སྡང་མེད་པ། ༩ རྣམ་པར་མི་འཚེ་བ། ༡༠ བརྩོན་འགྲུས་རྣམས་སོ། །དེ་ཡང་ཆོས་མངོན་པ་མཛོད་ལས།

དད་དང་བག་ཡོད་ཤིན་ཏུ་སྦྱངས།།
བཏང་སྙོམས་ངོ་ཚ་ཤེས་ཁྲེལ་ཡོད།།
རྩ་བ་གཉིས་རྣམ་མི་འཚེ་དང་།།
བརྩོན་འགྲུས་རྟག་ཏུ་དགེ་ལ་འབྱུང་།།[140] ཞེས་གསུངས།

དེ་དག་ལས་གཞན་རྣམས་ཀུན་བཏུས་དང་འདྲ་ལ། ཡོན་ཏན་དང་ཡོན་ཏན་ཅན་ལ་མ་གུས་པའི་ངོ་ཚ་མི་ཤེས་པ་དང་། སྲོག་གཅོད་པ་ལ་སོགས་པའི་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་ལ་འཇིགས་པར་མི་ལྟ་བའི་ཁྲེལ་མེད་པ་གཉིས་ཀྱི་ལྡོག་ཕྱོགས་ངོ་ཚ་ཤེས་པ་དང་། ཁྲེལ་ཡོད་པར་འཇོག་ལ། གྲུབ་མཐའ་གཞན་གྱིས་རིམ་པ་ལྟར་བདག་གཞན་ལ་ལྟོས་ནས་སྡིག་པ་ལ་མི་འཛེམ་པར་འཇུག་པ་ནི་རིམ་པ་བཞིན་ངོ་ཚ་མེད་པ་དང་

ཁྲེལ་མེད་པ་ལ་འཛོག་པ་ཀུན་བཏུས་ལྟར་རོ། །འདོད་ཆགས་མེད་པ་དང་། ཞེ་སྡང་མེད་པ་སྟེ་རྩ་བ་གཉིས་དང་། གཞན་ལ་རྣམ་པར་ཐོ་མི་འཚམ་པའི་རྣམ་པར་མི་འཚེ་བ་དང་། དགེ་བ་ལ་སྤྲོ་བའི་བརྩོན་འགྲུས་བཅས་སོ། །བྱེ་བྲག་སྨྲ་བས་དེ་རྣམས་ལ་དགེ་བའི་ས་མང་པོ་ཞེས་བརྗོད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི་དགེ་བའི་སེམས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འཁོར་དུ་འབྱུང་བས་ན་དེ་ལྟར་བརྗོད།

༣) ཉོན་མོངས་ཆེན་པོའི་ས་མང་དྲུག

སྡེ་ཚན་གསུམ་པ་ཉོན་མོངས་ཆེན་པོའི་ས་མང་པོ་བ་ལ་དྲུག་ཡོད་དེ། ༡ རྨོངས་པ་དང་། ༢ བག་མེད་པའི་སེམས་བྱུང་། ༣ ལེ་ལོ། ༤ མ་དད་པ། ༥ རྨུགས་པ། ༦ རྒོད་པ་རྣམས་སོ། །དྲུག་པོ་དེ་དག་ནི་ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་སེམས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འཁོར་དུ་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་ཉོན་མོངས་ཆེན་པོའི་ས་མང་དུ་འདོད། དེ་ཡང་ཆོས་མངོན་པ་མཛོད་ལས།

རྨོངས་དང་བག་མེད་ལེ་ལོ་དང་། །མ་དད་པ་དང་རྨུགས་དང་རྒོད།།
ཉོན་མོངས་ཅན་ལ་རྟག་ཏུ་འབྱུང་།།[141] ཞེས་སོ།།

༤) མི་དགེ་བའི་ས་མང་གཉིས།

སྡེ་ཚན་བཞི་པ་མི་དགེ་བའི་ས་མང་ལ་གཉིས་ཡོད་དེ། ཆོས་མངོན་པ་མཛོད་ལས།

མི་དགེ་ལ་ནི་ཁྲེལ་མེད་དང་། །ངོ་ཚ་མེད་པའོ།།[142]

ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། ༡ ཁྲེལ་མེད་པ་དང་། ༢ ངོ་ཚ་མེད་པ་གཉིས་སོ། །དེ་གཉིས་ཀྱི་ངོ་བོ་ནི་ཀུན་བཏུས་སུ་བྱུང་བ་དང་ཙུང་མི་འདྲ་སྟེ། ཆོས་མངོན་པ་མཛོད་ལས།

མ་གུས་ངོ་ཚ་མེད་ཁྲེལ་མེད། །ཁ་ན་མ་ཐོ་འཇིགས་མི་ལྟ།།[143]

ཞེས་ངོ་ཚ་མེད་པའི་སེམས་བྱུང་ནི། ཡོན་ཏན་དང་ཡོན་ཏན་ཅན་ལ་མ་གུས་པའི་སེམས་བྱུང་དང་། ཁྲེལ་མེད་པའི་སེམས་བྱུང་ནི། སྲོག་གཅོད་པ་སོགས་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་ལ་འཇིགས་པར་མི་ལྟ་བའི་སེམས་བྱུང་དུ་གསུངས། དེ་གཉིས་ནི་མི་དགེ་བའི་སེམས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འཁོར་དུ་འབྱུང་བས་མི་དགེ་བའི་ས་མང་དུ་འདོད།

༥) ཉོན་མོངས་ཆུང་དུའི་ས་པ་བཅུ།

སྤྱི་ཚན་ལྔ་པ་ཉོན་མོངས་ཆུང་དུའི་ས་པ་ལ་བཅུ་ཡོད་དེ། ༡ ཁྲོ་བ་དང་། ༢ ཁོན་དུ་འཛིན་པ། ༣ གཡོ། ༤ ཕྲག་དོག ༥ འཆིག་པ། ༦ འཆབ་པ། ༧ སེར་སྣ། ༨ སྒྱུ། ༩ རྒྱགས་པ། ༡༠ རྣམ་འཚེ་རྣམས་སོ། །དེ་ཡང་ཆོས་མངོན་པ་མཛོད་ལས།

ཁྲོ་བ་དང་། །ཁོན་དུ་འཛིན་དང་གཡོ་དང་ནི།།
ཕྲག་དོག་འཆིག་འཆབ་སེར་སྣ་དང་།།
སྒྱུ་དང་རྒྱགས་དང་རྣམ་འཚེ་ནི།།
ཉོན་མོངས་ཆུང་དུའི་ས་པ་རྣམས།།[144] ཞེས་གསུངས།

དེ་རྣམས་གྲོགས་མ་རིག་པ་མ་གཏོགས་རྩ་ཉོན་གཞན་དང་མཚུངས་པར་མི་ལྡན་པས། མཚུངས་ལྡན་གྲོགས་ཀྱིས་ཆུང་བ་དང་། བདེན་པ་ལ་ལོག་པར་མི་རྟོག་ཅིང་

སྤང་བྱ་སྒོམ་སྤང་ཁོ་ན་ཡིན་པས། སྤང་བྱ་རིས་ཀྱིས་ཆུང་བ་དང་། ཡིད་ཤེས་ཁོ་ན་མ་གཏོགས་དབང་ཤེས་དང་མཚུངས་ལྡན་དུ་མི་འབྱུང་བས། འབྱུང་ས་རྟེན་གྱིས་ཆུང་བ་ཡིན་པས་ཉོན་མོངས་ཆུང་ངུའི་ས་པར་གསུངས།

༦) མ་ངེས་པ་བརྒྱད།

སྡེ་ཚན་དྲུག་པ་ཞར་བྱུང་མ་ངེས་པ་དེ་ལ་བརྒྱད་ཡོད་དེ། ༡ རྟོག་དཔྱོད་གཉིས་ཀྱི་ཡ་གྱལ་རྟོག་པ། ༢ དཔྱོད་པ། ༣ འགྱོད་པ། ༤ གཉིད། ༥ ཁོང་ཁྲོ། ༦ འདོད་ཆགས། ༧ ང་རྒྱལ། ༨ ཐེ་ཚོམ་རྣམས་སོ། །མཛོད་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་མཚན་ཉིད་རྗེས་འབྲང་ལས།

རྟོག་དང་དཔྱོད་དང་འགྱོད་པ་དང་།།
གཉིད་དང་ཁོང་ཁྲོ་ཆགས་རྣམས་དང་།།
ང་རྒྱལ་ཐེ་ཚོམ་ཞེས་བྱ་བ།།
བརྒྱད་ནི་མ་ངེས་པར་བཤད་དོ།།[145] ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟར་རོ།།

དེ་དག་ལས་རྟོག་དཔྱོད་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ནི་ཆོས་མངོན་པ་མཛོད་ལས།

རྟོག་དང་དཔྱོད་པ་རྩིང་ཞིབ་ཉིད།།[146]

ཅེས་འབྱུང་བ་ལྟར་རྟོག་པ་ནི་ཡུལ་ལ་རགས་པར་འཇུག་པ་དང་། དཔྱོད་པ་ནི་ཞིབ་པར་འཇུག་པ་ཡིན་པས། བྱེ་བྲག་སྨྲ་བས་འདི་གཉིས་སེམས་གཅིག་གི་འཁོར་དུ་སོང་བའི་ཚེ། ཉི་འོད་ཡོག་པའི་ཆུ་གྲང་གི་ནང་དུ་མར་བཙུག་པ་ན་ཉི་འོད་ཀྱིས་ཏ་ཅང་

ཚ་བར་བྱེད་མི་ནུས་ལ་ཆུ་གྲང་གིས་ཧ་ཅང་གྲང་བར་བྱེད་མི་ནུས་པ་བཞིན། རྟོག་པས་ཧ་ཅང་རགས་པར་མི་བྱེད་ལ་དཔྱོད་པས་ཧ་ཅང་ཞིབ་པར་མི་བྱེད་པར་འདོད་ལ། མདོ་སྡེ་པས་དོན་གྱི་ངོ་བོ་བརྗོད་པའི་ཚིག་ཀུན་ནས་སློང་བ་རྟོག་པ་དང་། ཁྱད་པར་བརྗོད་པའི་ཚིག་ཀུན་ནས་སློང་བ་དཔྱོད་པར་འདོག་ཅིང་། སེམས་ཙམ་པས་རྟོག་པ་ནི་དོན་འཚོལ་བར་བྱེད་པ་དང་། དཔྱོད་པ་ནི་དོན་ངེས་པར་བྱེད་པ་ལ་འདོད་པར་ཡང་བཤད་དོ། །འདི་བརྒྱད་ལ་མཇོད་ལུགས་སུ། མ་ངེས་པ་ཞེས་བརྗོད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། སྔེ་ཚན་དང་པོ་ལྔ་པོ་གང་དུ་ཡང་མ་ངེས་པས་མ་ངེས་པ་ཞེས་བརྗོད། གོང་དུ་སྨོས་པའི་སེམས་བྱུང་བཞི་བཅུ་ཙ་དྲུག་པོ་དེ་རྣམས་ཀྱི་སོ་སོའི་ངོ་བོ་དང་དབྱེ་བ་བྱེད་ལས་རྣམས་ཕལ་ཆེ་བ་ཀུན་བཏུས་ལས་གསུངས་པ་དང་འདྲ་བས་འདིར་དེ་ཙམ་ལས་མ་སྤྲོས་སོ།།

ཀུན་བཏུས་ལས་བཤད་པའི་ ༡ གཏི་སྨུག་མེད་པའི་དགེ་ཙ་དང་། ༢ ཙ་ཉོན་གྱི་ལྟ་བ། ༣ ཤེས་བཞིན་མ་ཡིན་པ། ༤ བརྗེད་ངས། ༥ རྣམ་གཡེང་བཅས་ལྔ་པོ་དེ་མཛོད་ཀྱི་གྲངས་འདྲེན་དུ་མ་བྱུང་ལ། མཛོད་ལས་སེམས་བྱུང་ཞེ་དྲུག་ཏུ་མཛད་པ་གཙོ་བོ་སེམས་བྱུང་སོ་སོའི་ངོ་བོ་མི་འདྲ་བའི་དབང་དུ་བྱས་ཤིང་། གཏི་སྨུག་མེད་པའི་དགེ་ཙ་དང་། ཙ་ཉོན་གྱི་ལྟ་བ། ཤེས་བཞིན་མ་ཡིན་པ་བཅས་གསུམ་ནི་ཤེས་རབ་ཀྱི་ངོ་བོ་དང་། བརྗེད་ངས་དང་། རྣམ་གཡེང་གཉིས་ནི་རིམ་པ་བཞིན། དྲན་པ་དང་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་ངོ་བོ་ཡིན་པས་དེ་དག་སེམས་བྱུང་ཞེ་དྲུག་ལས་ངོ་བོ་ལོགས་སུ་མེད་པ་ལ་དགོངས་པར་སྣང་། དེ་ཡང་ཤེས་རབ་དགེ་བ་ལ་གཏི་སྨུག་མེད་པ་དང་།

ཤེས་རབ་ཉོན་མོངས་ཅན་ལ་ལྟ་བ། སེམས་དང་སེམས་བྱུང་ཉོན་མོངས་ཅན་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་ཤེས་རབ་ལ་ཤེས་བཞིན་མ་ཡིན་པ་དང་། དྲན་པ་དང་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཉོན་མོངས་ཅན་ལ་བརྗེད་ངས་དང་རྣམ་གཡེང་དུ་བཏགས་པར་བཤད་དོ།།

༧) སེམས་གཅིག་གི་འཁོར་དུ་སེམས་བྱུང་དུ་འབྱུང་བ།

སེམས་གཅིག་གི་འཁོར་ལ་གོང་དུ་བཤད་པའི་སེམས་བྱུང་ཞེ་དྲུག་ལས་ཇི་ཙམ་འབྱུང་ཞེ་ན། སེམས་གཅིག་གི་འཁོར་དུ་མང་མཐའ་ཉི་ཤུ་རྩ་གསུམ་འབྱུང་བ་ཡོད་དེ། དེ་ཡང་འགྲོད་པ་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་དགེ་སེམས་ཀྱི་འཁོར་དུ་སེམས་ཀྱི་ས་མང་བཅུ། དགེ་བའི་ས་མང་བཅུ། རྟོག་དཔྱོད་གཉིས། འགྲོད་པ་བཅས་ཉེར་གསུམ་འབྱུང་བ་ཡོད་ལ། ཉུང་མཐའ་བཅུ་ཙམ་འབྱུང་སྟེ། བསམ་གཏན་གཉིས་པའི་མ་བསྒྲིབས་ལུང་མ་བསྟན་གྱི་སེམས་ཀྱི་འཁོར་དུ་སེམས་ཀྱི་ས་མང་བཅུ་ཙམ་འབྱུང་ངོ་། །དེ་ལས་མང་བ་བསམ་གཏན་དང་པོའི་དངོས་གཞི་ཁྱད་པར་ཅན་ལ་དཔྱོད་པ་བསྣན་པས་བཅུ་གཅིག འདོད་པའི་མ་བསྒྲིབས་ལུང་མ་བསྟན་ལ་སེམས་ཀྱི་ས་མང་བཅུ་དང་རྟོག་དཔྱོད་གཉིས་བཅས་བཅུ་གཉིས་འབྱུང་བ་སོགས་ཤེས་དགོས་སོ།།

༡) གཞི་ཕྲན་ཚེགས་ལས་བྱུང་བའི་ཉེ་ཉོན་ཉེར་བཞི།

གཞན་ཡང་། མཛོད་ཀྱི་འགྲེལ་པ་རྣམས་སུ་ཉེ་ཉོན་འཆད་པའི་ཞར་ལ་འདུལ་བ་གཞི་ཕྲན་ཚེགས་ལས་བྱུང་བའི་ཉེ་ཉོན་ཉེར་བཞིའི་གྲངས་འདྲེན་ཡང་འབྱུང་བས་དེ་དག་ནི། རྒྱལ་བའི་སྲས་གྲགས་པའི་བཤེས་གཉེན་གྱི་མཛོད་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་དོན་གསལ་ལས།

དེ་དག་ཀུང་གཞི་ཕྲན་ཚེགས་ལས་འབྱུང་བ་གང་དག་ཡིན་པའོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་གསུང་རབ་ཀྱི་ཆ་གཞི་ཕྲན་ཚེགས་ལས་འབྱུང་བ་གང་དག་ཡིན་པ་ཡིན་གྱི། སེམས་པ་ལ་སོགས་པ་ཁོ་ན་ནི་མ་ཡིན་ནོ་སྙམ་དུ་བསམས་པ་ཡིན་ཏེ། འདི་ལྟ་སྟེ་མི་དགའ་བ་དང་། གླལ་བྱེད་པ་དང་། སེམས་ཞུམ་པ་ཉིད་དང་། རྨྱ་བ་དང་། ཟས་ཀྱི་ཆོད་མི་ཟིན་པ་ཉིད་དང་། ཐ་དད་པ་ཉིད་ཀྱི་འདུ་ཤེས་དང་། ཡིད་ལ་མི་བྱེད་པ་དང་། ལུས་ཀྱི་གནས་ངན་ལེན་དང་། རུ་གདུག་དང་། འཕྱ་སྨོད་དང་། གནམ་པ་ཉིད་དང་། མི་གནམ་པ་ཉིད་དང་། རང་བཞིན་དུ་མི་འདུག་པ་ཉིད་དང་། འདོད་པའི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་དང་། འཚེ་བའི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་དང་། ཉེ་བའི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་དང་། ཡུལ་གྱི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་དང་། མི་འཆི་བའི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་དང་། བརྙས་པ་དང་ལྡན་པའི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་དང་། རིགས་སྨྲེམས་པ་དང་ལྡན་པའི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་དང་། མྱ་ངན་དང་། སྡུག་བསྔལ་དང་། ཡིད་མི་བདེ་བ་དང་། འཁྲུག་པ་ཞེས་བྱ་བ་དག་ཡིན་ནོ། །[147] ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟར་རོ།།

(༩)བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པ་ཆེན་པོ་ལས་བཤད་པའི་སེམས་བྱུང་།

སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱི་ཆོས་མངོན་པ་མཛོད་གང་ལ་གཞིར་མཛད་པའི་བྱེ་སྨྲའི་བསྟན་བཅོས་གྲགས་ཅན་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པ་ཆེན་པོར། སེམས་བྱུང་གི་གྲངས་འདྲེན་མངོན་པ་མཛོད་དང་ཅུང་མི་འདྲ་བ་ཞིག་ཡོད་པར་སྣང་ལ། དེར་སེམས་བྱུང་རྣམས་སྤྱི་ཚན་བདུན་དུ་མཛད་དེ་བསྡོམས་པས་སེམས་བྱུང་གྲངས་ ༥༧ ནས་ ༥༨ སྐོར་ཞིག་ཡོད་པར་བཤད་མོད།[148] ད་ཡོད་བོད་འགྱུར་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པ་ཆེན་པོའི་དཔེ་བྲིས་མ་དེའི་ནང་མཚུངས་ལྡན་འདུ་བྱེད་བཤད་པའི་ཐད་ཀྱི་གཞུང་ཆད་འདུག་པས་མཐའ་ཆོད་པ་ཞིག་ཞུ་མ་ནུས། གཞན་ཡང་མངོན་པའི་བསྟན་བཅོས་ཆོས་ཀྱི་ཕུང་པོར་སེམས་བྱུང་གི་སྐོར་ལ།[149] མངོན་པ་མཛོད་ལྟར་སེམས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འཁོར་དུ་འགྲོ་བའི་ཀུན་འགྲོ་བཅུ། མི་དགེ་བའི་ས་མང་བཅུ། ཉོན་མོངས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྗེས་སུ་འགྲོ་བའི་ཉོན་མོངས་པའི་ས་མང་བཅུ་བཅས་སུམ་ཅུའི་སྟེང་། འདོད་པ་ལ་འདུན་པ་དང་། གཟུགས་ལ་ཆགས་པ། གཟུགས་མེད་ལ་ཆགས་པ། གནོད་སེམས། ཐེ་ཚོམ་བཅས་སྒྲིབ་པ་ལྔ་དང་། ལྟ་བ་ལྔ། རེག་པ་དང་འབྲེལ་བའི་ཆོས་ལྔ། དབང་པོ་དང་འབྲེལ་བའི་ཆོས་ལྔ་སྟེ། ཡིད་ཆེས་པ་དང་། ཡིད་མི་བདེ་བ། ཚོགས་ཤེས། ཡིད་ཞུམ་པ། བཏང་སྙོམས་བཅས་དང་། འདུ་བྱེད་པའི་ཆོས་ལྔ་སྟེ། རྟོག་པ། དཔྱོད་པ། རྣམ་པར་ཤེས་པ། ངོ་ཚ་མེད་པ། ཁྲེལ་མེད་པ་བཅས་དང་། དེའི་སྟེང་ཚོར་བ་དང་། འདུ་ཤེས་དང་། འདུ་བྱེད་དང་། སྲེད་པ་བཅས་སོ་སོ་དང་འབྲེལ་བའི་ཆོས་རྣམས་གཏན་ལ་ཕབ་པ་སོགས་ཡོད་ཚུལ་བཤད།[7]

---

7 མངོན་པ་སྡེ་བདུན་གྱི་ཁོངས་གཏོགས་ཆོས་ཀྱི་ཕུང་པོར་བྱུང་བའི་སེམས་བྱུང་གི་སྐོར་གྱི་བཤད་པ་འདི་རྣམས། རྒྱ་གར་གྱི་ལྟ་གྲུབ་རིག་པའི་སྣེ་མང་ཚིག་མཛོད། དེབ། ༢ ཤོག ༣༩༧ ནས་ ༣༥༠ བར་ཆོས་ཀྱི་ཕུང་པོའི་སྐབས་དང་པོའི་སྙིང་དོན་ཞིག་བྱུང་བ་ལས་བཏུས།

༤ གཞི་བསྡུ་བ་ལས་བཤད་པའི་སེམས་བྱུང་གི་རྣམ་གཞག

ལུང་ཕྲན་ཚེགས་ལས་སེམས་ཉེ་བར་ཉོན་མོངས་པར་བྱེད་པས་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་སུ་གསུངས་པའི་སེམས་བྱུང་གི་གྲངས་དུ་མ་ཞིག་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་ཀྱི་གཞི་བསྡུ་བར་འགྲེལ་བཤད་དང་བཅས་གསུངས་ཤིང་། དེ་དག་གི་ནང་དུ་མངོན་པ་མཛོད་དང་ཀུན་བཏུས་ཀྱི་སེམས་བྱུང་གི་གྲངས་འཛིན་ལ་མེད་པའང་དུ་མ་ཞིག་འབྱུང་ངོ་།།

དེ་ལ་ཐོགས་མེད་ཀྱི་གཞི་བསྡུ་བར་གསུངས་པའི་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་ནི། ༡ ཆགས་པ་དང་། ༢ ཞེ་སྡང་དང་། ༣ གཏི་མུག་དང་། ༤ ཁྲོ་བ་དང་། ༥ ཁོན་དུ་འཛིན་པ་དང་། ༦ འཆབ་པ་དང་། ༧ ཉོན་མོངས་པའི་དབང་གིས་ཡིད་ཡོངས་སུ་གདུང་བ་དང་། ༨ ཕྲག་དོག་དང་། ༩ སེར་སྣ་དང་། ༡༠ སྒྱུ་དང་། ༡༡ གཡོ་དང་། ༡༢ ངོ་ཚ་མི་ཤེས་པ་དང་། ༡༣ ཁྲེལ་མེད་པ་དང་། ༡༤ ང་རྒྱལ་དང་། ༡༥ ཆེ་བའི་ང་རྒྱལ་དང་། ༡༦ ང་རྒྱལ་ལས་ཀྱང་ང་རྒྱལ་དང་། ༡༧ ངའོ་སྙམ་པའི་ང་རྒྱལ་དང་། ༡༨ མངོན་པའི་ང་རྒྱལ་དང་། ༡༩ ཆུང་བའི་ང་རྒྱལ་དང་། ༢༠ ལོག་པའི་ང་རྒྱལ་དང་། ༢༡ རྒྱགས་པ་དང་། ༢༢ བག་མེད་པ་དང་། ༢༣ ཁེངས་པ་དང་། ༢༤ འཐབ་རྩོད་སོགས་སློང་བར་བྱེད་པའི་ཉེས་རྩོམ་དང་། ༢༥ ཉོན་མོངས་པའི་དབང་གིས་རང་ལ་ཡོན་ཏན་ཡོད་པར་གཞན་ཡིད་ཆེས་པའི་ཆེད་དུ་སྤྱོད་ལམ་མཛེས་པ་ལྟར་སྟོན་པའི་ཚུལ་འཆོས་པ་དང་། ༢༦ ཉོན་མོངས་པའི་དབང་གིས་ཚིག་འཇམ་པོ་སྨྲ་བར་བྱེད་པའི་ཁ་གསག་

དང་། ༢༧ ཉོན་མོངས་པའི་དབང་གིས་རང་གི་འདོད་པའི་བསམ་པ་སྟོན་པའི་གཞོགས་
སློང་དང་། ༢༨ ཡོ་བྱད་ནན་གྱིས་སློང་བའི་ཐོབ་ཀྱིས་འཇལ་བ་དང་། ༢༩ རྙེད་པ་ལྷག་
པར་སློང་བའི་རྙེད་པས་རྙེད་པ་འདོད་པ་དང་། ༣༠ མ་གུས་པ་དང་། ༣༡ གཞན་གྱི་
ཕན་པའི་ཚིག་མི་བཟོད་པའི་བཀའ་བློ་མི་བདེ་བ་དང་། ༣༢ གཞན་ལ་གནོད་པའི་བྱ་
བ་ལ་འཇུག་པར་བྱེད་པའི་སྡིག་པའི་གྲོགས་པོ་དང་། ༣༣ ཟང་ཟིང་ལ་ཆགས་པའི་
དབང་གིས་སྡིག་པ་འདོད་པ་དང་། ༣༤ ཆེ་བ་རྣམས་ལས་རྙེད་བཀུར་ཆེན་པོ་འདོད་
པའི་འདོད་ཆེན་དང་། ༣༥ ཉོན་མོངས་ཀྱི་དབང་གིས་མི་བདེ་བའི་ཡོན་ཏན་སྟོན་ཅིང་
ཡིད་ཆེས་པར་བྱེད་འདོད་པའི་འདོད་པ་ཅན་དང་། ༣༦ གཤེ་བ་ལ་ཕར་གཤེ་བར་
འདོད་པ་དང་། ༣༧ ཁྲོས་པ་ལ་ཕར་ཁྲོ་བ་དང་། ༣༨ རྡེག་པ་ལ་ཕར་རྡེག་པར་འདོད་
པ་དང་། ༣༩ མཚང་འབྲུ་བ་ལ་ཕར་མཚང་འབྲུ་བར་འདོད་པ་སྟེ་འདི་བཞི་ནི་མི་བཟོད་
པ་ཡིན་ནོ། ། ༤༠ བདག་གི་ལོངས་སྤྱོད་ལ་ཆགས་པའི་ཞེན་པ་དང་། ༤༡ གཞན་
གྱི་ལོངས་སྤྱོད་ལ་ཆགས་པའི་ཡོངས་སུ་ཞེན་པ་དང་། ༤༢ ཡུལ་རྣམས་ལ་ལྷག་པར་
ཞེན་པའི་འདོད་ཆགས་དང་། ༤༣ ཉེས་སྤྱོད་ལ་ལྷག་པར་ཞེན་པའི་ཆོས་མ་ཡིན་པའི་
འདོད་ཆགས་དང་། ༤༤ བདག་གཞན་གྱི་ལོངས་སྤྱོད་ཀུན་ཏུ་འཛིན་པའི་མི་བཟད་
པའི་ཆགས་པ་དང་། ༤༥ འཛིག་ལྟ་དང་། ༤༦ འདུ་བྱེད་རྣམས་རྟག་པར་ལྟ་བའི་སྲིད་
པའི་ལྟ་བ་དང་། ༤༧ ཆད་པར་ལྟ་བ་དང་། ༤༨-༥༢ སྒྲིབ་པ་ལྔ་དང་། ༥༣ དུས་མ་
ཡིན་པར་གཉིད་ཀྱིས་ནོན་པའི་སྙོམ་པ་དང་། ༥༤ གནས་མ་ཡིན་པ་ལ་འདོད་པའི་
དགའ་བ་མ་ཡིན་པ་དང་། ༥༥ སེམས་ལས་སུ་མི་རུང་བར་གྱུར་ནས་ལུས་རྒྱིང་སྐྱུམ་
བྱེད་པའི་བྱ་རྒྱུངས་དང་། ༥༦ ཟས་མངས་ཙུངས་མི་ཤེས་པའི་ཟས་ཀྱི་ཚོད་མི་ཤེས་

པ་དང་། ༥༧ ཐག་མེད་པའི་དབང་གིས་ཐོས་བསམ་སྒོམ་གསུམ་ལ་མི་འཇུག་པའི་ཡིད་ལ་མི་བྱེད་པ་དང་། ༥༨ སེམས་དམིགས་པ་ལ་གཏད་པའི་ཚེ་ཡུར་བའི་གཉིད་ཀྱིས་ནོན་པའི་མི་རིགས་པར་འཇུག་པ་དང་། ༥༩ བདག་ཉིད་ལ་ཁྱད་དུ་གསོད་པའི་སེམས་ཞུམ་པ་དང་། ༦༠ ཕ་རོལ་ལ་གནོད་པའི་གདུག་པ་དང་། ༦༡ གཞན་ལ་འཕྱ་བར་བྱེད་པའི་འཕྱ་སྨྲེན་པ་དང་། ༦༢ སློབ་དཔོན་དང་གྲོགས་སོགས་ལ་སླུ་བར་བྱེད་པའི་མི་དྲང་བ་དང་། ༦༣ ལུས་ངག་ཡིད་གསུམ་གྱི་ལས་རྩུབ་པའི་མི་མཉེན་པ་དང་། ༦༤ ལྷ་སྤྱོད་སོགས་མི་མཐུན་པའི་མི་མཐུན་པར་འཛོག་པ་དང་། ༦༥ཆགས་པའི་དབང་གིས་འདོད་པའི་ཡུལ་ཡང་དང་ཡང་དུ་ཡིད་ལ་བྱེད་པའི་འདོད་པའི་རྟོག་པ་དང་། ༦༦ གཞན་གྱིས་གནོད་པ་བྱས་པའི་ཚུལ་ཡང་དང་ཡང་དུ་ཡིད་ལ་བྱེད་པའི་གནོད་སེམས་ཀྱི་རྟོག་པ་དང་། ༦༧ གཞན་ལ་གནོད་པ་བྱ་འདོད་ཡང་དང་ཡང་དུ་ཡིད་ལ་བྱེད་པའི་རྣམ་པར་འཚེ་བའི་རྟོག་པ་དང་། ༦༨ ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གྱི་སེམས་ཀྱིས་གཉེན་རྣམས་ཡང་དང་ཡང་དུ་ཡིད་ལ་བྱེད་པའི་གཉེན་ལ་རྟོག་པ་དང་། ༦༩ ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གྱི་སེམས་ཀྱིས་ཡུལ་གྱི་མི་རྣམས་ཡང་དང་ཡང་དུ་ཡིད་ལ་བྱེད་པའི་ཡུལ་གྱི་མི་ལ་རྟོག་པ་དང་། ༧༠ ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གྱི་སེམས་ཀྱིས་དུས་རིང་དུ་གནས་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་པའི་མི་འཆི་བའི་རྟོག་པ་དང་། ༧༡ གཞན་ཁྱད་དུ་གསོད་པ་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་རྟོག་པ་དང་། ༧༢ ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གྱི་སེམས་ཀྱིས་སྦྱིན་བདག་སོགས་ཀྱི་འབྱོར་པ་ཡང་དང་ཡང་དུ་ཡིད་ལ་བྱེད་པའི་རིགས་ཀྱི་འབྱོར་པ་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་རྟོག་པ་དང་། ༧༣ མྱ་ངན་དང་། ༧༤ སྨྲེ་སྔགས་འདོན་པ་དང་། ༧༥ སྡུག་བསྔལ་བ་དང་། ༧༦ ཡིད་མི་བདེ་བ་དང་། ༧༧ ཡིད་འཁྲུག་པ་

བཅས་སོ། །དེ་སྐད་དུ་གཞི་བསྡུ་བ་ལས།

ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་ནི་ཆགས་པ་མི་དགེ་བའི་རྩ་བ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཞེ་སྡང་དང་། གཏི་མུག་དང་། ཁྲོ་བ་དང་། ཁོན་དུ་འཛིན་པ་སྐྱེ་རྒྱུས་པར་ནི་དངོས་པོ་ཕྲན་ཚེགས་ཀྱི་མདོ་ལས་འབྱུང་བ་བཞིན་ཏེ། དེ་ལ་མི་དགེ་བ་ཐམས་ཅད་ཀུན་ནས་སློང་བ་ནི་ཆགས་པ་མི་དགེ་བའི་རྩ་བ་ཞེས་བྱའོ། །ཞེ་སྡང་དང་། གཏི་མུག་ཀྱང་དེ་དང་འདྲ་བར་རིག་པར་བྱའོ། །ཁའི་ཉེས་རྩོམ་ཁོང་ཁྲོ་བའི་ཀུན་ནས་དཀྲིས་པ་ནི་ཁྲོ་བའོ། །ནང་གི་བསམ་པ་ལ་ཡོད་པ་ནི་ཁོན་དུ་འཛིན་པའོ། །སྡིག་པ་མཛུད་པ་ནི་འཆབ་པའོ། །ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གྱིས་ཡོངས་སུ་ཡི་ཆད་པ་ནི་ཡོངས་སུ་གདུང་བའོ། །ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གྱི་སེམས་ཀྱིས་གཞན་གྱི་འབྱོར་པ་ལ་མངོན་པར་མི་དགའ་བ་ནི་ཕྲག་དོག་གོ །ཡོ་བྱད་རྣམས་ལ་ཀུན་ཏུ་འཛིན་པ་ནི་སེར་སྣའོ། །སླུ་བའི་བསམ་པས་བདག་ཉིད་གཞན་དུ་སེམས་ལ་གཞན་དུ་སྟོན་པ་ནི་སྒྱུའོ། །སེམས་མི་དྲང་བའི་ཕྱིར་མི་མངོན་པ་དང་མི་གསལ་བ་དང་བརྡ་ཕྲད་པར་མི་བྱེད་པ་ནི་གཡོའོ། །བདག་ལ་བརྟེན་ནས་ཁ་ན་མ་ཐོ་བས་མི་འཛེམ་པ་ནི་ངོ་ཚ་མི་ཤེས་པའོ། །གཞན་ལ་བརྟེན་ནས་ཁ་ན་མ་ཐོ་བས་མི་འཛེམ་པ་ནི་ཁྲེལ་མེད་པའོ། །ཆུང་ངུ་བས་བདག་ཆེའོ་སྙམ་པའམ་མཚུངས་པ་དང་མཚུངས་སོ་སྙམ་པའི་སེམས་ཀྱིས་འགྱིང་བ་ནི་ང་རྒྱལ་ལོ། །མཚུངས་པ་བས་བདག་ཆེའོ་སྙམ་པའམ་ཆེ་བ་དང་མཚུངས་སོ་སྙམ་པའི་འགྱིང་བ་ནི་ཆེ་བའི་ང་རྒྱལ་ལོ། །ཆེ་བ་བས་ཀྱང་བདག་ཆེས་ཆེའོ་སྙམ་པའི་འགྱིང་བ་ནི་ང་རྒྱལ་ལས་ཀྱང་ང་རྒྱལ་ལོ། །འདུ་བྱེད་རྣམས་ལ་བདག་གམ་བདག་གིར་ཡང་དག་པར་ལྟ་

བའི་འགྱིང་བ་ནི་ངའོ་སྙམ་པའི་ང་རྒྱལ་ལོ། །ཁྱད་པར་རྟོགས་པ་མ་ཐོབ་པར་བདག་གིས་ཐོབ་བོ་སྙམ་པའི་འགྱིང་བ་ནི་མངོན་པའི་ང་རྒྱལ་ལོ། །ཆེས་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པ་བས་བདག་ཅུང་ཟད་ཙམ་གྱིས་ཆུང་ངོ་སྙམ་པའི་འགྱིང་བ་ནི་ཆུང་བའི་ང་རྒྱལ་ལོ། །ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་པ་མ་ཡིན་བཞིན་དུ་བདག་ནི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་པའོ་སྙམ་པའི་འགྱིང་བ་ནི་ལོག་པའི་ང་རྒྱལ་ལོ། །འཁོར་བ་གང་ཡང་རུང་བ་ཞིག་གིས་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གྱི་སེམས་ཀྱི་དྲེགས་པ་ནི་རྒྱགས་པའོ། །དགེ་བའི་ཕྱོགས་ལ་མི་རྩོམ་པས་སྡིག་པ་མི་དགེ་བའི་ཆོས་རྣམས་ལས་སེམས་ཀུན་ཏུ་མི་སྲུང་བ་ནི་བག་མེད་པའོ། །བླ་མ་དང་ཡོན་གནས་ལ་མི་འདུད་པ་ནི་ཁེངས་པའོ། །མཚོན་ཐོགས་པ་དང་། དབྱུག་པ་ཐོགས་པ་དང་། འཐབ་པ་དང་། མཚང་འདྲུ་བ་དང་། འགྱེད་པ་དང་། རྩོད་པ་ཀུན་ཏུ་སློང་བར་བྱེད་པའི་ཉོན་མོངས་པའི་ཀུན་ནས་དཀྲིས་པ་ནི་ཉེས་རྩོམ་མོ། །ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གྱི་སེམས་ཀྱིས་ཡོན་ཏན་ཡོད་པར་ཡིད་ཆེས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་སྤྱོད་ལམ་བསྒྱུར་བ་ནི་ཚུལ་འཆོས་པའོ། །ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གྱི་སེམས་ཀྱིས་བདག་གི་ཡོན་ཏན་གླེང་བའམ་བརྟེན་པའི་ཚུལ་ཀུན་ཏུ་སྤྱོད་པས་ཚིག་གི་ལམ་འཇམ་པོ་ཀུན་ཏུ་སྤྱོད་པ་ནི་ཁ་གསག་གོ །ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གྱི་སེམས་ཀྱི་མཚན་མས་འདོད་པའི་བསམ་པ་སྟོན་པ་ནི་གཞོགས་སློང་ངོ་། །ནན་གྱིས་སློང་བ་ནི་ཐོབ་ཀྱིས་འཇལ་བའོ། །ཅི་རྙེད་པ་ཙམ་གྱིས་ཆོག་མི་ཤེས་ཏེ། གཞན་གྱི་རྙེད་པ་བསྙན་པས་རྙེད་པ་ལ་ལྷག་པར་སློང་བ་ནི་རྙེད་པས་རྙེད་པར་བྱེད་འདོད་པའོ། །ཡོན་ཏན་ལ་ཡིད་ཆེས་པར་གྱུར་པ་དང་། ཏ་ཙང་བྱམས་ཆེས་པས་བླ་མ་རྣམས་ལ་ཞེ་ས་མེད་པ་ནི་

མ་གྱུས་པའོ། །ཚིག་མི་བཟོད་པ་ནི་བཀའ་སློ་མི་བདེ་བའོ། །གནོད་པ་ལ་འཇུད་པའི་བཤེས་གཉེན་ནི་སྡིག་པའི་གྲོགས་པོའོ། །ཟང་ཟིང་ལ་འཆུམས་པས་མི་བདེ་བའི་ཡོན་ཏན་སྟོན་ཅིང་ཡིད་ཆེས་པར་བྱེད་པར་འདོད་པ་ནི་སྡིག་པ་འདོད་པའོ། །ཆེ་བ་རྣམས་ལས་རྙེད་པ་དང་བཀུར་སྟི་ཆེན་པོ་འདོད་པ་ནི་འདོད་ཆེན་ནོ། །ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གྱི་སེམས་ཀྱིས་མི་བདེ་བའི་ཡོན་ཏན་སྟོན་ཅིང་ཡིད་ཆེས་པར་བྱེད་འདོད་པ་ནི་འདོད་པ་ཅན་ནོ། །གཤེ་བ་ལ་ཕྱིར་གཤེ་བ་ནི་མི་བཟོད་པའོ། །ཁྲོ་བ་དང་རྗེག་པ་དང་མཚང་འབྲུ་བ་ལ་ཕྱིར་མཚང་འབྲུ་བ་ཡང་དེ་དང་འདྲའོ། །བདག་གི་ལོངས་སྤྱོད་རྣམས་ལ་རྗེས་སུ་ཆགས་པ་ནི་ཞེན་པའོ། །གཞན་གྱི་ལོངས་སྤྱོད་རྣམས་ལ་རྗེས་སུ་ཆགས་པ་ནི་ཡོངས་སུ་ཞེན་པའོ། །དེ་བཞིན་དུ་བཟང་པོ་རྣམས་དང་ངན་པ་རྣམས་ལ་ཡང་མཐུན་མཐུན་དུ་སྦྱར་བར་རིག་པར་བྱའོ། །ཡུལ་རྣམས་ལ་ལྷག་པར་ཞེན་པ་ནི་འདོད་ཆགས་སོ། །ཉེས་པར་སྤྱོད་པ་རྣམས་ལ་ལྷག་པར་ཞེན་པ་ནི་ཆོས་མ་ཡིན་པའི་འདོད་ཆགས་སོ། །བདག་དང་ཕ་མ་ལ་སོགས་པའི་ལོངས་སྤྱོད་དང་། ཡང་དག་པའི་ལོངས་སྤྱོད་དང་། གཞན་གྱི་རྫས་གཏམས་པ་ལ་ཀུན་ཏུ་འཛིན་པ་ནི་མི་བཟད་པའི་ཆགས་པའོ། །འདུ་བྱེད་རྣམས་ལ་བདག་གམ་བདག་གིར་མཐོང་ནས་རྟོག་པ་དང་ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་པའི་ལྟ་བ་ནི་འཇིག་ཚོགས་ལ་ལྟ་བའོ། །འཇིག་ཚོགས་ལ་ལྟ་བ་ལ་བརྟེན་ནས་འདུ་བྱེད་རྣམས་རྟག་པར་ལྟ་བ་ནི་སྲིད་པའི་ལྟ་བའོ། །ཆད་པར་ལྟ་བ་ནི་མེད་པར་ལྟ་བའོ།། སྲིབ་པ་ལྟ་ནི་སྔ་མ་བཞིན་དུ་འདི་ལྟ་སྟེ། མཉམ་པར་བཞག་པའི་ས་ལས་འབྱུང་བ་དང་འདྲ་བར་རིག་པར་བྱའོ། །མི་འདོད་པ་བཞིན་དུ་དུས་མ་ཡིན་

པར་གཉིད་ཀྱིས་ཀུན་ནས་དཀྲིས་པས་ནོན་པ་ནི་སྙོམ་པའོ། །གནས་མ་ཡིན་པ་ལ་འདོད་པ་ནི་དགའ་བ་མ་ཡིན་པའོ། །ལུས་ཀྱི་གནས་ངན་ལེན་རགས་པས་སེམས་ལས་སུ་མི་རུང་བར་གྱུར་ནས་ལུས་བརྐྱང་བསྐུམ་བྱེད་པ་ནི་བྱ་རྨྱངས་སོ། །ཁ་ཟས་ཚུངས་པ་དང་མངས་པ་མི་ཤེས་པ་ནི་ཟས་ཀྱི་ཚོད་མི་ཤེས་པའོ། །བྱ་བའི་རིགས་པ་མི་བྱེད་པ་དང་། བྱ་བའི་མི་རིགས་པ་བྱེད་པ་ལ་ཧི་ལྟར་ཐོས་པ་དང་བསམས་པ་དང་། བསྒོམས་པའི་ཆོས་རྣམས་ལ་བག་མེད་པ་སྔོན་དུ་བཏང་ནས་མི་འཇུག་པ་ནི་ཡིད་ལ་མི་བྱེད་པའོ། །སེམས་དམིགས་པ་ལ་བཏགས་པའི་ཡུར་བའི་གཉིད་ཀྱིས་ནོན་པའི་ཕྱིར་མི་རིགས་པར་འཇུག་པ་དང་། བདག་ཉིད་ལ་ཁྱད་དུ་གསོད་པ་ནི་སེམས་ཞུམ་པའོ། །ཕ་རོལ་ལ་གནོད་པའི་རང་བཞིན་ཅན་ནི་གདུག་པའོ། །འཕྲུས་འདོགས་པའི་རང་བཞིན་ཅན་ནི་འཕྲུ་སྐྱེན་པའོ། །སློབ་དཔོན་དང་། བླ་མ་དང་། ཡོན་གནས་དང་། ཆོས་མཐུན་པ་པ་ལ་ནི་སླུ་བ་མི་དྲང་བའོ། །ལུས་དང་ངག་གི་ལས་བརླང་ལ་སེམས་རྩུབ་ཅིང་མི་དེས་པ་ནི་མི་མཉེན་པའོ། །ཚུལ་ཁྲིམས་དང་། ལྟ་བ་དང་། སྤྱོད་པ་དང་། འཚོ་བ་མི་མཐུན་པ་ནི་མི་མཐུན་པར་འཛོག་པའོ། །ཆགས་པའི་སེམས་ཀྱིས་འདོད་པ་རྣམས་ལ་དམིགས་ནས་ཡིད་ཀྱིས་རྟོག་ཅིང་གོམས་པར་བྱེད་པ་དང་། ཡང་དང་ཡང་དུ་བྱེད་པ་ནི་འདོད་པའི་རྟོག་པའོ། །གཞན་གྱིས་གནོད་པ་བྱས་པའི་རྒྱུ་ལ་དམིགས་ནས་སྡང་བའི་སེམས་ཀྱིས་རྟོག་ཅིང་གོམས་པར་བྱེད་པ་དང་། ཡང་དང་ཡང་དུ་བྱེད་པ་ནི་གནོད་སེམས་ཀྱི་རྟོག་པའོ། །རྣམ་པར་འཚེ་བའི་སེམས་ཀྱིས་གཞན་ལ་གནོད་པ་བྱ་བ་ལ་དམིགས་ནས་ཡིད་ཀྱིས་

སྒྱུ་མ་བཞིན་དུ་བྱེད་པ་ནི་རྣམ་པར་འཚེ་བའི་རྟོག་པའོ། །ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གྱི་སེམས་ཀྱིས་གཉེན་རྣམས་ལ་དམིགས་ནས་ཡིད་ཀྱིས་སྒྱུ་མ་བཞིན་དུ་བྱེད་པ་ནི་གཉེན་ལ་རྟོག་པའོ། །ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གྱི་སེམས་ཀྱིས་ཡུལ་གྱི་མི་རྣམས་ལ་དམིགས་ནས་སྒྱུ་མ་བཞིན་དུ་བྱེད་པ་ནི་ཡུལ་གྱི་མི་ལ་རྟོག་པའོ། །ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གྱི་སེམས་ཀྱིས་རང་གི་དོན་ཐོབ་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་དུས་གཞན་ལ་ལྟ་བ་ལ་དམིགས་ནས་ཡིད་ཀྱིས་སྒྱུ་མ་བཞིན་དུ་བྱེད་པ་ནི་མི་འཆི་བའི་རྟོག་པའོ། །ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གྱི་སེམས་ཀྱིས་བདག་དང་གཞན་རྣམས་ཀྱི་ཐ་མ་དང་རབ་ལ་དམིགས་ནས་ཡིད་ཀྱིས་སྒྱུ་མ་བཞིན་དུ་བྱེད་པ་ནི་ཁྱད་དུ་གསོད་པ་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་རྟོག་པའོ། །ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གྱི་སེམས་ཀྱིས་སྦྱིན་བདག་དང་འབྲིས་པའི་ཁྱིམ་རྣམས་ཀྱི་འབྲོར་པ་ལ་དམིགས་ནས་ཡིད་ཀྱིས་རྟོག་ཅིང་གོམས་པར་བྱེད་པ་དང་། ཡང་དང་ཡང་དུ་བྱེད་པ་དེ་ནི་རིགས་ཀྱི་འབྲོར་པ་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་རྟོག་པའོ། །སྒྱུ་ངན་ལ་སོགས་པ་ནི་སྒྱུ་མ་བཞིན་དུ་རིག་པར་བྱའོ། །[150] ཞེས་དང་།

ཡང་དེ་ཉིད་ལས།

དེ་ལ་སྡུག་པའི་དངོས་པོ་རྣམ་པར་འགྱུར་བ་ལ་སྒྱུ་ངན་བྱེད་པའི་སྒོ་ནས་སེམས་གཟིར་བ་ནི་སྒྱུ་ངན་ཞེས་བྱའོ། །དེ་ལས་བྱུང་བའི་ཚིག་བརྗོད་པ་ནི་སྨྲེ་སྔགས་འདོན་པའོ། །ཁྲང་བརྟུང་བའི་ཕྱིར་ནི་སྡུག་བསྔལ་བའོ། །ནང་གི་ཡིད་གདུང་བའི་ཕྱིར་ནི་ཡིད་མི་བདེ་བའོ། །ཀུན་ཏུ་རྨོངས་པར་འགྱུར་བ་ནི་འཁྲུག་པའོ། །གཞན་ཡང་ལོངས་སྤྱོད་དང་ནད་མེད་པ་དང་། གཉེན་གྱི་སྡུག་བསྔལ་ལས་གང་ཡང་རུང་བའི་སྡུག་བསྔལ་གསར་དུ་འབྱུང་བ་ལ་བརྟེན་ཏེ། ཡིད་

> མི་བདེ་བར་གྱུར་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་སྨྱ་དན་ཞེས་བྱའོ། །དེ་ལ་བརྟེན་ནས་དེའི་རྗེས་ཐོགས་སུ་ཚིག་ཏུ་བརྗོད་པ་དང་ལུས་ཡོངས་སུ་གདུངས་པ་ནི་སྨྲེ་སྔགས་འདོན་པ་དང་སྡུག་བསྔལ་བའི་གནས་སྐབས་ཡིན་ནོ། །སྨྲེ་སྔགས་འདོན་པ་དང་། ལུས་ཡོངས་སུ་གདུང་བར་བྱེད་པའི་ཡིད་མི་བདེ་བ་ལས་འདས་པ་དེའི་ཉིན་པར་ཙུང་ཟད་ཞི་བར་གྱུར་ཏེ། སེམས་མི་དགའ་བར་གྱུར་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་ཡིད་མི་བདེ་བའི་གནས་སྐབས་སོ། །དང་པོའི་ཉིན་མོ་ལས་འདས་པའི་འོག་ཏུ་ཡང་དེའི་རྒྱུས་ཉིན་ཞག་གཉིས་སམ་གསུམ་མམ། ལྔའམ་བཅུའམ། ཟླ་བ་ཕྱེད་དམ། ཟླ་བ་གཅིག་གམ། དེ་ལས་ལྷག་པའི་བར་དུ་སེམས་མི་དགའ་བ་ནི་འཁྲུག་པ་ཞེས་བྱའོ།།[151]

ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །སེམས་བློང་གི་དེ་དག་ནང་དུ་མངོན་པ་མཛོད་དང་ཀུན་བཏུས་ཀྱི་སེམས་བྱུང་གི་གྲངས་འདྲེན་དུ་མེད་པ་ཉེས་རྩོམ་སོགས་དུ་མ་ཞིག་ཡོད་དོ།།

༥(སེམས་བློང་རྣམས་ཀྱི་རྗེས་བཏགས་ཀྱི་ཁྱད་པར།

སེམས་བློང་རྣམས་ལ་གཞུང་ལས། རང་ཉིད་ཀྱི་ངོ་བོ་རང་རྐྱ་བའམ་སེམས་བློང་གཞན་གྱི་ཆའམ་བྱེད་ལས་སོགས་ལ་བཏགས་པའི་སྒོ་ནས་འཇོག་མི་འཇོག་གི་སྟེང་ནས་རྗེས་ཡོད་དང་བཏགས་ཡོད་གཉིས་སུ་གསུངས། སྤྱིར་རྗེས་བཏགས་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ལ་གསུང་ཚུལ་མང་དུ་ཡོད་ཀྱང་། གཙོ་བོར་བསྡུ་བ་ལས་འབྱུང་བ་བཞིན་བཤད་ན། རང་ཉིད་ངོས་གཟུང་བ་ཆོས་གཞན་ངོས་གཟུང་བ་ལ་ལྟོས་དགོས

པའི་ཆོས་ལ་བཏགས་ཡོད་དང་། རང་ཉིད་ངོས་གཟུང་བ་ཆོས་གཞན་ངོས་གཟུང་བ་ལ་ལྟོས་མི་དགོས་པའི་ཆོས་ལ་རྫས་ཡོད་དུ་འཇོག དེ་ལྟར་ཡང་རྣམ་བར་གཏན་ལ་དབབ་པ་བསྡུ་བ་ལས།

མདོར་ན་རྫས་སུ་ཡོད་པར་རིག་པར་བྱ་བ་ནི་གང་། བཏགས་པའི་ཡོད་པ་ཡིན་པར་རིག་པར་བྱ་བ་ནི་གང་ཞེ་ན། གང་ཅི་ཡང་རུང་སྟེ་དེ་ལས་གཞན་པ་དག་ལ་མི་ལྟོས་ཤིང་དེ་ལས་གཞན་པ་དག་ལ་མི་བརྟེན་པར་རང་གི་མཚན་ཉིད་འདོགས་པར་བྱེད་པ་དེ་ནི་མདོར་ན་རྫས་སུ་ཡོད་པ་ཡིན་པར་རིག་པར་བྱའོ། །གང་ཅི་ཡང་རུང་སྟེ། དེ་ལས་གཞན་པ་དག་ལ་ལྟོས་ཤིང་དེ་ལས་གཞན་པ་དག་ལ་བརྟེན་ནས་རང་གི་མཚན་ཉིད་འདོགས་པར་བྱེད་པ་དེ་ནི་མདོར་ན་བཏགས་པའི་ཡོད་པ་ཡིན་པར་རིག་པར་བྱའི། རྫས་སུ་ཡོད་པ་ནི་མ་ཡིན།[152] ཞེས་གསུངས་སོ།།

རྫས་ཡོད་ལ་སྒྲས་བརྗོད་རིགས་ཀྱི་སྒོ་ནས། ༡ རིགས་པས་གྲུབ་པའི་རྫས་ཡོད། ༢ དོན་བྱེད་ནུས་པའི་རྫས་ཡོད། ༣ བརྟན་པ་མི་འགྱུར་བའི་རྫས་ཡོད། ༤ རང་རྐྱ་ཐུབ་པའི་རྫས་ཡོད་དང་བཞིར་གསུངས་པ་ལས། ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་དང་པོ་དང་། དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་གཉིས་པ། རྟག་པ་ཐམས་ཅད་གསུམ་པར་འཇོག རྫས་བཏགས་གཉིས་སུ་ཕྱེ་བའི་རྫས་ཡོད་ནི་བཞི་པ་ལ་བྱའོ། །དེ་བཞིན་བཏགས་ཡོད་ལའང་སྒྲས་བརྗོད་རིགས་ཀྱི་སྒོ་ནས། ༡ ཆ་ལ་བཏགས་པ་དང་། ༢ གནས་སྐབས་ལ་བཏགས་པ། ༣ མེད་བཞིན་དུ་བཏགས་པ། ༤ དེ་ལས་གཞན་པའི་བཏགས་ཡོད་དང་བཞི་ལས། དང་པོ་ནི་སེམས་བྱུང་རྫས་བཏགས་གཉིས་སུ་ཕྱེ་བའི་བཏགས

ཡོད་ལ་བྱ་ཞིང་། གཉིས་པ་ནི་གནས་སྐབས་རྣམ་པར་འགྱུར་བ་ལ་བཏགས་པ་བུམ་པ་མི་རྟག་པ་ལྟ་བུ། གསུམ་པ་ནི་མེད་བཞིན་དུ་བློས་བཏགས་པ་རི་བོང་གི་རྭ་ལྟ་བུ། བཞི་པ་ནི་རྣམ་འཇོག་གཞན་ལ་ལྟོས་ནས་རྟོགས་དགོས་པ་གང་ཟག་ལྟ་བུའོ།།

གདགས་གཞིའི་ཆོས་གཞན་ལ་ལྟོས་མི་དགོས་པར་རང་གི་ངོ་བོ་བློ་ཡུལ་དུ་འཆར་ནུས་པའི་རང་རྐྱ་ཐུབ་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་རྫས་ཡོད་དུ་འཇོག རང་གི་ངོ་བོ་བློའི་ཡུལ་དུ་འགྱུར་བ་གདགས་གཞིའི་ཆོས་ཤིག་བློ་ལ་འཆར་བ་ལ་ལྟོས་པས་བཏགས་ཡོད་དུ་འཇོག དེ་ཡང་མངོན་པ་གོང་འོག་གཉིས་ལས། དང་པོ་མངོན་པ་གོང་མ་སློབ་དཔོན་ཐོགས་མེད་ཀྱི་ཀུན་བཏུས་ཀྱི་གཞུང་ལས་བཤད་ཚུལ་ནི། སེམས་བྱུང་ལྔ་བཅུ་རྩ་གཅིག་ལས་ཀུན་འགྲོ་ལྔ་དང་། ཡུལ་ངེས་ལྔ། དགེ་བ་བཅུ་གཅིག་གི་དད་པ། ཤིན་སྦྱངས། ངོ་ཚ་ཤེས་པ། ཁྲེལ་ཡོད་པ། ཞེ་སྡང་མེད་པའི་དགེ་རྩ། འདོད་ཆགས་མེད་པའི་དགེ་རྩ། བརྩོན་འགྲུས་བཅས་དགེ་བ་བདུན་དང་། ལྟ་བ་མ་གཏོགས་པའི་རྩ་ཉོན་ལྔ་བཅས་ཉི་ཤུ་རྩ་གཉིས་རྫས་ཡོད་དང་། དགེ་བ་བཅུ་གཅིག་གི་གཏི་མུག་མེད་པ་དང་། བག་ཡོད། བཏང་སྙོམས། རྣམ་པར་མི་འཚེ་བ་བཅས་བཞི་དང་། རྩ་ཉོན་གྱི་ལྟ་བ་དང་། ཉེ་ཉོན་ཉི་ཤུ་དང་། གཞན་འགྱུར་བཞི་བཅས་ཉི་ཤུ་རྩ་དགུ་བཏགས་ཡོད་ཡིན་ནོ།།

དེ་ལྟར་མངོན་པ་གོང་མའི་གཞུང་དུ་མར་ཉེ་ཉོན་ཉི་ཤུ་བཏགས་ཡོད་དུ་བཤད་ཀྱང་ཉན་ཐོས་སྡེ་པ་ཁ་ཅིག་རྫས་ཡོད་དུ་འདོད་པའི་ཚུལ་ནི་སའི་རྩ་ལག་གི་ཕྱུང་པོ་ལྔའི་བཤད་པ་ལས། “དེ་ལ་ཉན་ཐོས་རྣམ་པར་སྨྲ་བ་པ་རྣམས་ནི་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་ཀྱང་རྫས་སུ་ཡོད་པར་འདོད་མོད་ཀྱི། རྣམ་པར་རིག་པ་ཙམ་དུ་སྨྲ་བའི་

རྣམ་པར་ཤེས་པར་ལྟ་བས་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་ཉོན་མོངས་པ་དྲུག་གི་ཤས་ལས་འབྱུང་བས་ན་དེ་དག་བཏགས་པ་ཙམ་དུ་ཡོད་ཀྱི་རྫས་སུ་མེད་པར་རིག་པར་བྱའོ། །"[153] ཞེས་གསུངས།

དེ་དག་གང་དང་གང་ལ་བཏགས་ཚུལ་ནི། གཏི་མུག་མེད་པ་དང་། ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་ལྟ་བ་དང་། ཤེས་བཞིན་མ་ཡིན་པ་གསུམ་ནི་ཤེས་རབ་ཁོ་ན་ལ་བཏགས། བག་ཡོད་དང་། བཏང་སྙོམས་ནི་དགེ་རྩ་གསུམ་དང་བརྩོན་འགྲུས་ལ་བཏགས། རྣམ་པར་མི་འཚེ་བ་ཞེ་སྡང་མེད་པ་ལ་བཏགས། ཁྲོ་བ་དང་། ཁོན་འཛིན་དང་། འཚིག་པ་དང་། ཕྲག་དོག་དང་། རྣམ་འཚེ་ལྔ་ནི་ཁོང་ཁྲོ་ལ་དང་། སེར་སྣ་དང་། རྒྱགས་པ་དང་། རྒོད་པ་གསུམ་ནི་འདོད་ཆགས་ལ་དང་། འཆབ་པ་དང་། རྨུགས་པ་དང་། མ་དད་པ་དང་། ལེ་ལོ་བཞི་གཏི་མུག་ལ་དང་། གཡོ་སྒྱུ་གཉིས་ནི་འདོད་ཆགས་དང་གཏི་མུག་ལ་བཏགས་པ་དང་། ངོ་ཚ་མེད་པ། ཁྲེལ་མེད་པ། རྣམ་གཡེང་གསུམ་དུག་གསུམ་ག་ལ་དང་། བག་མེད་ནི་དུག་གསུམ་ལེ་ལོ་དང་བཅས་པ་ལ་བཏགས་པ་དང་། བརྗེད་ངས་ནི་དྲན་པ་ཉོན་མོངས་ཅན་ལ་བཏགས་པ་དང་། གཉིད་དང་འགྱོད་པ་ཉེ་ཉོན་གྱིས་བསྡུས་པ་ཉོན་མོངས་ཅན་ནི་གཏི་མུག་ལ་བཏགས་པ་དང་། དགེ་བ་དང་མ་བསྒྲིབས་ལུང་མ་བསྟན་ནི་ཤེས་རབ་ལ་བཏགས་པ་དང་། རྟོག་དཔྱོད་གཉིས་ནི་སེམས་པ་དང་ཤེས་རབ་ལ་བཏགས་པ་ཡིན་ལ། དེ་ལྟར་བཏགས་པའི་ཚུལ་ཡང་། གོང་དུ་མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ཀྱི་སེམས་བྱུང་གི་ངོ་བོ་ངོས་འཛིན་ཚུལ་བཤད་པ་ལས་ཤེས་སོ།།

རྣམ་པར་གཏན་ལ་དབབ་པ་བསྡུ་བ་ལས་ནི། བཏགས་ཡོད་ལ་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་ཡོད་པའི་ཐ་སྙད་མཛད་དེ། དེ་ཉིད་ལས།

དགེ་བའི་ཆོས་དེ་དག་ལས་དུ་ཞིག་ནི་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་ཡོད། དུ་ཞིག་ནི་རྫས་སུ་ཡོད་ཅེ་ན། སྨྲས་པ། གསུམ་ནི་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་ཡོད་པ་ཡིན་ཏེ། བག་ཡོད་པ་དང་། བཏང་སྙོམས་དང་། རྣམ་པར་མི་འཚེ་བའོ། །བག་ཡོད་པ་དང་བཏང་སྙོམས་ནི་མ་ཆགས་པ་དང་། ཞེ་སྡང་མེད་པ་དང་། གཏི་མུག་མེད་པ་དང་། བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི་ཆ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཆོས་དེ་དག་ནི་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་མེད་པའི་དོན་གྱིས་བཏང་སྙོམས་ཡིན་པ་དང་། ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པའི་གཉེན་པོའི་དོན་གྱིས་བག་ཡོད་པ་ཡིན་པར་རྣམ་པར་གཞག་གོ །རྣམ་པར་མི་འཚེ་བ་ནི་ཞེ་སྡང་མེད་པའི་ཆ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །[154]

ཞེས་སོ།།

ཡང་དེ་ཉིད་ལས། "ཉོན་མོངས་པ་དེ་དག་ལས་དུ་ཞིག་ནི་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་ཡོད་པ་ཡིན། དུ་ཞིག་ནི་རྫས་སུ་ཡོད་པ་ཡིན་ཞེ་ན། སྨྲས་པ། ལྟ་བ་ནི་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་ཡོད་པ་ཡིན་ཏེ། ཤེས་རབ་ཀྱི་ཆ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ལྷག་མ་རྣམས་ནི་རྫས་སུ་ཡོད་པ་དང་སེམས་དང་སེམས་ལས་བྱུང་བ་དག་ཡིན་ནོ། །"[155] ཞེས་དང་། གཞན་ཡང་དེ་ཉིད་ལས།

ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་དེ་དག་ལས་དུ་ཞིག་ནི་བཏགས་པའི་ཡོད་པ་ཡིན། དུ་ཞིག་ནི་རྫས་སུ་ཡོད་པ་ཡིན་ཞེ་ན། ཁྲོ་བ་དང་། འཁོན་དུ་འཛིན་པ་དང་། འཚིག་པ་དང་། ཕྲག་དོག་དང་། རྣམ་པར་འཚེ་བ་ནི་ཁོང་ཁྲོ་བའི་

ཚར་གཏོགས་པའི་ཕྱིར་བརྟགས་པའི་ཡོད་པ་ཡིན་ནོ། །སེར་སྣ་དང་། རྒྱགས་པ་དང་། རྒོད་པ་ནི་འདོད་ཆགས་ཀྱི་ཚར་གཏོགས་པའི་ཕྱིར་དེ་དག་ཀྱང་བརྟགས་པའི་ཡོད་པ་ཡིན་ནོ། །འཆབ་པ་དང་། སྒྱུ་དང་། གཡོ་དང་། རྨུགས་པ་དང་། གཉིད་དང་། འགྱོད་པ་ནི་གཏི་མུག་གི་ཚར་གཏོགས་པའི་ཕྱིར་དེ་དག་ཀྱང་བརྟགས་པའི་ཡོད་པ་ཡིན་ནོ། །ངོ་ཚ་མེད་པ་དང་། ཁྲེལ་མེད་པ་དང་། མ་དད་པ་དང་། ལེ་ལོ་ནི་རྫས་སུ་ཡོད་པ་ཡིན་ནོ། །བག་མེད་པ་ནི་སྔ་མ་བཞིན་དུ་བརྟགས་པའི་ཡོད་པ་ཡིན་ནོ། །བརྗེད་ངས་པ་དང་། རྣམ་པར་གཡེང་བ་དང་། འཆལ་བའི་ཤེས་རབ་ནི་གཏི་མུག་གི་ཚར་གཏོགས་པ་ཁོ་ནའི་ཕྱིར། ཐམས་ཅད་བརྟགས་པའི་ཡོད་པ་ཡིན་ནོ། །རྟོག་པ་དང་། དཔྱོད་པ་ནི་ངག་ཀུན་ནས་སློང་བའི་སེམས་མངོན་པར་འདུ་བྱེད་པའི་ཚར་གཏོགས་པ་དང་། ཤེས་རབ་ཀྱི་ཚར་གཏོགས་པའི་ཕྱིར་བརྟགས་པའི་ཡོད་པ་ཡིན་ནོ།།[156]

ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། །འོན་ཀྱང་བསྡུ་བ་ལས་མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་དང་ཅུང་ཟད་མི་འདྲ་བར་དགེ་བ་བཅུ་གཅིག་གི་ནང་ཚན་གཏི་མུག་མེད་པ་དང་། ཉེ་ཉོན་གྱི་ནང་ཚན་ངོ་ཚ་མེད་པ་དང་། ཁྲེལ་མེད་པ། མ་དད་པ། ལེ་ལོ་རྣམས་རྫས་ཡོད་དུ་གསུངས་པ་ནི་དེ་དག་གཞན་ལས་ནུས་པ་ཆེ་བ་ཙམ་ལ་དགོངས་ནས་དེ་ལྟར་གསུངས་པར་བཤད།

མངོན་པ་འོག་མའི་གཞུང་དུ་སེམས་བྱུང་ལ་རྫས་བཏགས་ཀྱི་རྣམ་དབྱེ་བཤད་ཚུལ་ནི། མངོན་པ་མཛོད་ལས་བཤད་པའི་ངེས་པའི་སྤྱི་ཚན་ལྔ་དང་། མ་ངེས་

པ་བརྒྱད་བཅས་བཞི་བཅུ་རྩ་དྲུག་དང་། དེའི་སྟེང་གཞུང་གཞན་གཞི་ཐུན་ཚོགས་ནས་བཤད་པའི་ཉི་ཤུ་རྩ་བཞི་སྟེ་བདུན་ཅུ་རྫས་ཡོད་དང་། གཏི་མུག་མེད་པའི་དགེ་རྩ། རྩ་ཉོན་གྱི་ལྟ་བ། ཆོས་མངོན་པ་ལས་བྱུང་བའི་ཉོན་མོངས་པའི་ས་མང་པོ་པ་ཤེས་བཞིན་མ་ཡིན་པ། བརྗེད་ངས། རྣམ་པར་གཡེང་བ། ཚུལ་བཞིན་མ་ཡིན་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ། ལོག་པར་མོས་པ་ལྔ་སྟེ་བདུན་བཏགས་ཡོད་དུ་བཤད། དེ་ཡང་ཤེས་རབ་དགེ་བ་ཁོ་ན་གཏི་མུག་མེད་པ་དང་། ཤེས་རབ་ཉོན་མོངས་ཅན་ཁོ་ན་ལྟ་བ་དང་། སེམས་དང་སེམས་བྱུང་ཉོན་མོངས་ཅན་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་ཤེས་རབ་ཁོ་ན་ཤེས་བཞིན་མ་ཡིན་པ་ཡིན་ལ། དྲན་པ་ཉོན་མོངས་ཅན་ཁོ་ན་བརྗེད་ངས་དང་། ཏིང་ངེ་འཛིན་ཉོན་མོངས་ཅན་ཁོ་ན་ལ་རྣམ་གཡེང་དང་། ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ཉོན་མོངས་ཅན་ཁོ་ན་ལ་ཚུལ་བཞིན་མ་ཡིན་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དང་། མོས་པ་ཉོན་མོངས་ཅན་ཁོ་ན་ལོག་པར་མོས་པར་གསུངས།

འོན་ཀྱང་ཞིབ་ཏུ་དཔྱད་ན། རྣམ་པར་མི་འཚེ་བ་དང་། རྣམ་པར་འཚེ་བ་གཉིས་བཏགས་ཡོད་དུ་འཇོག་དགོས་པར་མངོན་ཏེ། རྣམ་པར་མི་འཚེ་བ་ཞེ་སྡང་མེད་པ་ལ་བཏགས་པ་དང་། རྣམ་འཚེ་ཞེ་སྡང་ལ་བཏགས་པ་ནི། ཆོས་མངོན་པ་མཛོད་ལས།

ཞེ་སྡང་མེད་བྱམས་སྙིང་རྗེ་ཡང་།།[157] ཞེས་ཞེ་སྡང་མེད་པའང་སྙིང་རྗེར་བཤད་ཅིང་། རྣམ་པར་མི་འཚེ་བ་སྙིང་བརྩེ་བ་དང་། རྣམ་འཚེ་སེམས་ཅན་སྡུག་བསྔལ་བར་འདོད་པ་ལ་བཤད་དོ།།

དེ་བཞིན་གཞི་ཐུན་ཚོགས་ལས་འབྱུང་བའི་མི་དགའ་བ་དང་། མྱ་ངན། སྡུག་བསྔལ་བ། ཡིད་མི་བདེ་བ་བཞི་ཚོར་བ་ལ་བཏགས་པ་དང་། སེམས་ཞུམ་པ་ལེ་ལོ་

དང་། ཡིད་ལ་མི་བྱེད་པ་ཤེས་རབ་ཉོན་མོངས་ཅན་དང་། འཁྲུག་པ་ཁོང་ཁྲོ་ལ་སོགས་པ་ལ་བཏགས་པར་བཤད་པས། སེམས་བྱུང་རྫས་ཡོད་དྲུག་ཅུ་རེ་གཅིག་དང་བཏགས་ཡོད་བཅུ་དྲུག་ཏུ་འདོག་དགོས་སམ་བརྟག་གོ།[158]*

༦ གཞུང་གཞན་ལས་བཤད་པའི་སེམས་བྱུང་གི་རྣམ་གཞག

༡) མདོ་དྲན་པ་ཉེར་བཞག་ནས་གསུངས་པའི་སེམས་བྱུང་།

མདོ་སྡེ་དྲན་པ་ཉེར་བཞག་ལས་སེམས་བྱུང་རྣམས་སྡེ་ཚན་དུ་བསྡུས་ཏེ་གསུངས་པ་དང་། ཐོར་བུར་གསུངས་པའི་སེམས་བྱུང་གི་རིགས་གཉིས་ཡོད་ལ།

སྡེ་ཚན་དུ་བསྡུས་ཏེ་གསུངས་པའི་སེམས་བྱུང་ལ། སེམས་དང་ལྡན་ཅིག་སྐྱེས་པ་བཅུ། ཉོན་མོངས་པའི་ས་ཆེན་པོ་བ་བཅུ། ཉོན་མོངས་པའི་ས་ཆུང་ངུ་པ་བཅུ། དགེ་བ་བཅུ་བཅས་སྡེ་ཚན་བཞི་ཡོད་པ་ལས།

སྡེ་ཚན་དང་པོ་སེམས་དང་ལྡན་ཅིག་སྐྱེས་པ་བཅུ་ནི། ༡ ཚོར་བ། ༢ འདུ་ཤེས། ༣ སེམས་པ། ༤ རེག་པ། ༥ ཡིད་ལ་བྱེད་པ། ༦ འདུན་པ། ༧ མོས་པ། ༨ དྲན་པ། ༩ ཏིང་ངེ་འཛིན། ༡༠ ཤེས་རབ་བཅས་བཅུའོ།།

དེ་དག་གི་གྲངས་དང་ངོ་བོ་ངོས་འཛིན་ནི། མདོ་དྲན་པ་ཉེར་བཞག་ལས། “འདི་ལྟར་ས་ཆེན་པོའི་ཆོས་བཅུ་ནི་ཚོར་བ་དང་། འདུ་ཤེས་དང་། སེམས་

པ་དང་། རེག་པ་དང་། ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དང་། འདུན་པ་དང་། མོས་པ་དང་། དྲན་པ་དང་། ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་། ཤེས་རབ་སྟེ།”[159] ཞེས་དང་། ཡང་མདོ་དེ་ཉིད་ལས། “དེ་ལ་ཚོར་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་སྤྱོད་པའོ། །”[160] ཞེས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ལས།

> ཆོས་དེ་དག་ནི་ཉི་མའི་འོད་ཟེར་ལྟར་དུས་གཅིག་ཏུ་འབྱུང་སྟེ། ཆོས་དེ་དག་གི་མཚན་ཉིད་ནི་མི་མང་མི་ཉུང་བར་སེམས་དང་ལྡན་ཅིག་འབྱུང་ངོ་། །དེ་ལ་འདུ་ཤེས་ནི་ཡང་དག་པར་ཤེས་པར་བྱེད་པའི་མཚན་ཉིད་ཡིན་ཏེ། ཆོས་རྣམས་སོ་སོའི་ངོ་བོའི་མཚན་ཉིད་དང་ལྡན་པ་ཡང་དག་པར་ཤེས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་འདུ་ཤེས་ཡིན་ནོ། །སེམས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་དགེ་བ་དང་མི་དགེ་བ་དང་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་རྣམ་པ་གསུམ་ལ་ཡིད་ཀྱི་གཡོ་བའོ། །ཡང་རྣམ་པ་གསུམ་སྟེ། ལུས་ལ་རྟེན་པའམ་ངག་ལ་རྟེན་པའམ་ཡིད་ལ་རྟེན་པའི་མཚན་ཉིད་ཡིན་ནོ། །གསུམ་འདུས་པ་ལས་རེག་པ་སྤྱོད་པར་འགྱུར་བ་གསུམ་འབྱུང་ངོ་། །སྤྱོད་པར་འགྱུར་བ་གསུམ་གྱི་གཙོ་བོ་ཇི་ལྟ་བུ་ཡིན་ཞེ་ན། བདེ་བ་སྤྱོད་པར་འགྱུར་བ་དང་། སྡུག་བསྔལ་སྤྱོད་པར་འགྱུར་བ་དང་། སྡུག་བསྔལ་ཡང་མ་ཡིན་བདེ་བའང་མ་ཡིན་པ་སྤྱོད་པར་འགྱུར་བའོ། །གཙོ་བོ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཆོས་རྣམས་ལ་འཇུག་པ་ཡིན་ནོ། །འདུན་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་བྱ་བའི་བསམ་པ་གང་ཡིན་པའོ། །གཙོ་བོ་མོས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་གང་གིས་སྤོབས་པ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བའི་སྤོབས་པ་ཡིན་ནོ། །དད་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་དད་པ་ཅན་ཉིད་དོ། །གཙོ་བོ་བརྩོན་འགྲུས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་སྤྲོ་བའོ། །དྲན་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་དམིགས་པ་མངོན་པར་མ་བརྗེད་པ་ཉིད་དེ། སེམས་

> ཟློངས་པ་མེད་པའོ། །གཙོ་བོ་ཧྲིང་ངེ་འཛིན་ཅེས་བྱ་བ་ནི་སེམས་རྩེ་གཅིག་པ་ཉིད་དོ། །ཤེས་རབ་ཅེས་བྱ་བ་ནི་ཆོས་རྣམ་པར་འབྱེད་པ་ཡིན་ཏེ། གང་གིས་ཆོས་རྣམས་རབ་ཏུ་རྣམ་པར་འབྱེད་པར་བྱེད་པའོ།།[161]

ཞེས་ཞར་ལ་དད་པ་དང་བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི་ངོ་བོ་བཅས་གསལ་བར་གསུངས་སོ།།

སྤྱི་ཚན་གཉིས་པ་ཉོན་མོངས་པའི་ས་ཆེན་པོ་བ་བཅུ་ནི། ༡ མ་དད་པ། ༢ ལེ་ལོ། ༣ བརྗེད་ངས། ༤ གཡེངས་པ། ༥ ཤེས་རབ་འཆལ་བ། ༦ ཚུལ་མིན་ཡིད་བྱེད། ༧ ལོག་པར་མོས་པ། ༨ རྒོད་པ། ༩ མ་རིག་པ། ༡༠ བག་མེད་པ་བཅས་བཅུའོ། །མདོ་ལས་མདོར་བསྟན་སྐབས་མ་དད་པའི་རྗེས་ལ་འཁྲུགས་པ་ཞེས་འབྱུང་ཡང་། རྒྱས་བཤད་སྐབས་ལེ་ལོ་ཞེས་འབྱུང་བས་གྲངས་འདྲེན་ཚུལ་འདི་རྒྱས་བཤད་དང་བསྟུན་པའོ།།

དེ་དག་གི་གྲངས་དང་ངོ་བོ་ངོས་འཛིན་མདོ་དྲན་པ་ཉེར་བཞག་ལས།[162] "མ་དད་པ་དང་། འཁྲུགས་པ་དང་། བརྗེད་ངས་པ་དང་། སེམས་གཡེངས་པ་དང་། ཤེས་རབ་འཆལ་བ་དང་། ཚུལ་བཞིན་མ་ཡིན་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དང་། ལོག་པར་མོས་པ་དང་། རྒོད་པ་དང་། མ་རིག་པ་དང་། བག་མེད་པའོ། །ཆོས་བཅུ་པོ་འདི་དག་ནི་ཉོན་མོངས་པའི་ས་ཆེན་པོ་རྣམས་ཡིན་ཏེ།"[8] ཞེས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ལས།

> འདི་རྣམས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་བཤད་པར་བྱའོ། །དེ་ལ་མ་དད་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་མོས་པ་མེད་པ་ཡིན་ཏེ། གང་གིས་ཆོས་རྣམས་ལ་མོས་པ་མེད་པའོ། །ལེ་

8 162* འདིར་མདོ་དྲན་པ་ཉེར་བཞག་ཏུ་སེམས་བྱུང་འདི་རྣམས་ལ་ཉོན་མོངས་པའི་ས་ཆེན་པོ་ཞེས་གསུངས་པ། མངོན་པ་མཛོད་ལྟར་ཉོན་མོངས་ཀུན་གྱི་རྗེས་སུ་འགྲོ་བས་ཆེན་པོ་ཞེས་ཟེར་བ་ཡིན་མིན་བརྟག

ལོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་བརྩོན་འགྲུས་གཏོང་བ་ལེ་ལོ་ཉིད་ཡིན་ནོ། །བརྗེད་ངས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཆོས་རྣམས་ལ་མི་དྲན་པ་གང་ཡིན་པའོ། །སེམས་གཡེངས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་དམིགས་པ་དུ་མར་འགྱུར་བའོ། །ཤེས་རབ་འཆལ་བ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་སེམས་མི་མཁས་པའོ། །ཚུལ་བཞིན་ཡིད་ལ་མི་བྱེད་པ་ནི་ལམ་མ་ཡིན་པས་ཆོས་རྣམས་ལ་ཚུལ་བཞིན་དུ་སེམས་པར་མི་བྱེད་ཅིང་མི་གཙང་བ་ལ་གཙང་ངོ་སྙམ་དུ་སེམས་པའོ། །གཙོ་བོ་ལོག་པར་མོས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ལོག་པར་འཛིན་པ་ལོག་པར་བཟུང་ནས་དམ་དུ་བྱེད་པའོ། །གཙོ་བོ་རྨོངས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་སེམས་རྣམ་པར་མ་ཞི་བའོ། །མ་རིག་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཁམས་གསུམ་པའི་ཆོས་མི་ཤེས་པའོ། །བག་མེད་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་གང་གིས་དགེ་བའི་ཆོས་རྣམས་མི་སྒྲུབ་པ་ཡིན་ཏེ། ཉོན་མོངས་པ་དེ་རྣམས་ནི་ས་ཆེན་པོ་པའི་ཆོས་དམད་པར་བྱ་བ་ཡིན་ནོ། །[163] ཞེས་སོ།།

སྡེ་ཚན་གསུམ་པ་ཉོན་མོངས་པའི་ས་ཆུང་དུ་པ་བཅུ་ནི། ༡ ཁྲོ་བ། ༢ འཁོན་འཛིན། ༣ སྟོན་པ། ༤ འཚིག་པ། ༥ སྒྱུ། ༦ གཡོ། ༧ ཕྲག་དོག ༨ སེར་སྣ། ༩ ང་རྒྱལ། ༡༠ ལྷག་པའི་ང་རྒྱལ་བཅས་བཅུའོ།།

དེ་དག་གི་གྲངས་དང་ངོ་བོ་ངོས་འཛིན་མདོ་དྲན་པ་ཉེར་བཞག་ལས། "ཆོས་བཅུ་པོ་གཞན་ས་ཆུང་དུ་པ་ཞེས་བྱ་བ་གང་ཡིན་པ་འབྱུང་སྟེ། དེ་དག་གང་ཞེ་ན། འདི་ལྟ་སྟེ། ཁྲོ་བ་དང་། འཁོན་དུ་འཛིན་པ་དང་། སྟོན་པ་དང་། འཚིག་པ་དང་། སྒྱུ་དང་། གཡོ་དང་། ཕྲག་དོག་དང་། སེར་སྣ་དང་། ང་རྒྱལ་དང་། ལྷག་པའི་ང་རྒྱལ་ཡིན་ནོ། །"[164]

ཞེས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ལས། “དེ་ལ་ཁྲོ་བ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་སེམས་འཁྲུགས་ཤིང་ཁྲོས་པ་ཉིད་ཡིན་ནོ། །འཁོན་དུ་འཛིན་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་དགྲ་ལ་དམ་དུ་སེམས་པ་ཉིད་ཡིན་ནོ། །སྨོན་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་སྡིག་པ་གསུམ་གྱི་འཆི་བའོ། །རབ་ཏུ་འཚིག་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཆོས་མ་ཡིན་པ་ལ་དམ་དུ་འཛིན་པའོ། །སྨྲ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་སླུ་བ་ཡིན་ཏེ་གང་གིས་སླུ་བར་བྱེད་པའོ། །”[165] ཞེས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ལས། “གཙོ་བོ་སེམས་ལས་བྱུང་བའི་གཡོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་དྲང་པོ་མ་ཡིན་པ་ཉིད་དེ། འཁོར་བར་ཤིན་ཏུ་འཆིང་བར་བྱེད་པ་མ་རུངས་པ་ཉིད་ཡིན་ནོ། །ཕྲག་དོག་ཅེས་བྱ་བ་ནི་གཞན་ལ་གནོད་པར་བྱེད་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་ཡིན་ནོ། །གཙོ་བོ་སེར་སྣ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ནོར་རྫས་ཟད་དུ་དོགས་པས་འཛིགས་པ་ཉིད་དང་། སེམས་ལས་བྱུང་བ་བརྐམ་པ་ཉིད་ཡིན་ཏེ། ”[166] ཞེས་ང་རྒྱལ་དང་ལྷག་པའི་ང་རྒྱལ་གཉིས་མ་གཏོགས་གཞན་བརྒྱད་ཀའི་ངོ་བོ་གསལ་བར་གསུངས།

སྡེ་ཚན་བཞི་པ་དགེ་བ་བཅུ་ནི། ༡ ཆགས་པ་མེད་པ། ༢ ཞེ་སྡང་མེད་པ། ༣ ངོ་ཚ་ཤེས་པ། ༤ ཁྲེལ་ཡོད་པ། ༥ དད་པ། ༦ ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པ། ༧ བག་ཡོད། ༨ བརྩོན་འགྲུས། ༩ བཏང་སྙོམས། ༡༠ འཚེ་བ་མེད་པ་བཅས་བཅུའོ། །དེ་དག་གི་གྲངས་དང་ངོ་བོ་ངོས་འཛིན་ཀུན་མདོ་དྲན་པ་ཉེར་བཞག་ལས།

གཞན་ཡང་གཙོ་བོ་དགེ་བ་ཆོས་བཅུ་པོ་ས་ཆེན་པོ་ལས་བྱུང་བ་ཡོད་དེ། གང་ཞེ་ན་འདི་ལྟ་སྟེ། ཆགས་པ་མེད་པ་དང་ཞེ་སྡང་མེད་པ་དང་ངོ་ཚ་ཤེས་པ་དང་ཁྲེལ་ཡོད་པ་དང་དད་པ་དང་ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པ་དང་བག་ཡོད་པ་དང་བརྩོན་འགྲུས་དང་བཏང་སྙོམས་དང་འཚེ་བ་མེད་པ་ཡིན་ཏེ། དགེ་

བ་འདི་དག་ནི་ས་ཆེན་པོ་ལས་བྱུང་བ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལ་འདི་དག་གི་སོ་སོའི་མཚན་ཉིད་འདི་ལྟ་སྟེ། དགེ་བའི་ཆོས་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གཞིར་གྱུར་པ་ནི་ཆགས་པ་མེད་པ་འདི་ཡིན་ཏེ། དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྩ་བར་གྱུར་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་བཞིན་དུ་ཞེ་སྡང་མེད་པ་ཡང་ཡིན་ནོ། །ངོ་ཚ་ཤེས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་བདག་ཉིད་དཔེན་པར་འདུག་ཅིང་བདག་ཉིད་འཛིགས་པར་སེམས་པའོ། །ཁྲེལ་ཡོད་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཕ་རོལ་གྱི་ཁྲེལ་ཡོད་པའོ།། དད་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་འགྲོ་བའི་དང་བའོ། །ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་དགེ་བའི་སེམས་དང་། ལུས་ཀྱི་སེམས་ཀྱི་གནས་ངན་ལེན་སེལ་བའི་གནས་ཡིན་ཏེ། རབ་ཏུ་སིམ་པར་བྱེད་པའོ། །བག་ཡོད་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་དགེ་བའི་ཆོས་རྣམས་སྒྲུབ་པའོ། །བཏང་སྙོམས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་བྱ་བ་དང་། མི་བྱ་བ་དང་། རྒྱུ་དང་། རྐྱེན་དག་ལ་སྙོམས་པར་འཇུག་པ་གང་ཡིན་པའོ། །གཙོ་བོ་མི་འཚེ་བ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་གནོད་པ་མེད་པ་ཡིན་ནོ། །[167] ཞེས་དང་།

ཡང་མདོ་དེ་ལས། “བརྩོན་འགྲུས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་སྤྲོ་བའོ། །”[168] ཞེས་བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི་ངོ་བོ་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ལས། “ལུས་ཀྱི་ཆོས་དང་སེམས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་ཇི་ལྟར་དེ་ལས་སུ་རུང་བ་ཉིད་དང་འཇམ་པ་དང་ཡང་བ་དེ་ལྟར་རྣལ་འབྱོར་ལ་བདེ་བ་འདུ་བ་ཉིད་དུ་འགྱུར་བ་ནི། ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པ་ཡང་དག་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཡན་ལག་ཡིན་ནོ། །”[169] ཞེས་ཤིན་སྦྱངས་ཀྱི་ངོ་བོ་གསུངས་སོ།།

དེ་ལྟར་སྡེ་ཚན་གྱིས་བསྡུས་པའི་སེམས་བྱུང་བཞི་བཅུ་གསུངས་པའི་ནང་ནས། མདོ་དེ་ཉིད་ཀྱི་ནང་དུ། ང་རྒྱལ་དང་ལྷག་པའི་ང་རྒྱལ་གཉིས་མ་གཏོགས། སེམས་བྱུང་གཞན་རྣམས་བྱེད་ལས་དང་ངོ་བོ་ཅི་རིགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་གསལ་བར་གསུངས་སོ།།

ཡང་གོང་གི་སྡེ་ཚན་དེ་དག་གི་གྲས་སུ་མེད་ཀྱང་། མདོ་དྲན་པ་ཉེར་བཞག་ལས་ཐོར་བུར་གསུངས་པའི་སེམས་བྱུང་གི་རིགས་གཞན་རྣམས་སྨོས་ན། ༡ འདོད་ཆགས། ༢ ཞེ་སྡང་། ༣ རྟོག་པ། ༤ དཔྱོད་པ། ༥ ཐེ་ཚོམ་ཉོན་མོངས་ཅན། ༦ རྒྱགས་པ། ༧ ངོ་ཚ་མེད་པ། ༨ ཁྲེལ་མེད་པ། ༩ རྨུགས་པ། ༡༠ གཉིད། ༡༡ འཆབ་པ། ༡༢ ལོག་པར་ལྟ་བ། ༡༣ འཁྲུགས་པ། ༡༤ དངངས་པ། ༡༥ འཇིགས་སྐྲག ༡༦ དྲེགས་པ། ༡༧ ཡིད་བྱུང་། ༡༨ ཚོག་མི་ཤེས་པ། ༡༩ ཞུམ་པ། ༢༠ སྐྱོ་བ། ༢༡ ངོམས་པ་མེད་པ། ༢༢ མི་བཟོད་པ། ༢༣ ཞེ་འགྲས་པ། ༢༤ སེམས་གཡོས་པ། ༢༥ ཡི་མུག་པ། ༢༦ དམུ་རྒོད། ༢༧ ཚིམ་པ། ༢༨ སྨྲ་དན། ༢༩ མི་འདོད་པ། ༣༠ འཁྲིང་བ། ༣༡ སྨྱོས་པ། ༣༢ ལོག་པའི་ང་རྒྱལ། ༣༣ དའོ་སྙམ་པའི་ང་རྒྱལ། ༣༤ མངོན་པའི་ང་རྒྱལ། ༣༥ ཛམ་པ་སོགས་དང་། གཞན་ཡང་༣༦ སྤྱོབས་པ། ༣༧ བཟོད་པ། ༣༨ འདོད་པ་ཆུང་བ། ༣༩ དེས་པ། ༤༠ ཚོག་ཤེས། ༤༡ གུས་པ། ༤༢ སྨོན་ལམ། ༤༣ བྱམས་པ། ༤༤ སྙིང་རྗེ། ༤༥ དགའ་བ། ༤༦ ཡིད་ཆེས། ༤༧ བསམ་པ་འཇམ་པ། ༤༨ སྦྱིན་པ། ༤༩ ཚུལ་ཁྲིམས། ༥༠ སེམས་དྲང་པོ། ༥༡ ཡང་དག་པའི་ལྟ་བ། ༥༢ རྗེས་སུ་ཡི་རང་། ༥༣ ཤེས་བཞིན་སོགས་གོང་གི་སྡེ་ཚན་བཞི་པོའི་གྲངས་འདྲེན་དུ་མེད་པ་དུ་མ་ཞིག་གསུངས་སོ། །དེ་ལྟར་ན་མདོ་སྡེ་དྲན་པ་ཉེར་བཞག་ལས་སེམས་བྱུང་གི་རྣམ་གྲངས་སྡེ་ཚན་དུ་ཕྱེ་བ་གྲངས་ཀ་ངེས་པ་ཅན་བཞི་

བཅུ་དང་། གྲངས་མ་ངེས་པ་ཐོར་བུ་མང་དུ་འབྱུང་བ་ལས་འདིར་ངོས་འཛིན་བྱས་པ་ང་གསུམ་བཅས་བསྡོམས་པས་སེམས་བྱུང་གི་གྲངས་ཚིག་ཟིན་ལ་ཐོན་པ་དགུ་བཅུ་གོ་གསུམ་འབྱུང་ངོ་།།

༢) གནས་བརྟན་པའི་ཆོས་མངོན་པ་བསྡུས་པའི་སེམས་བྱུང་ང་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་གཞག

གནས་བརྟན་པའི་སློབ་དཔོན་མ་འགགས་པས་མཛད་པ་པླ་ལིའི་སྐད་དུ་བཞུགས་པའི་ཆོས་མངོན་པ་བསྡུས་པའི་རབ་བྱེད་གཉིས་པ་ལས་སེམས་བྱུང་གི་བསྡུ་བ་གསུང་བའི་སྐབས་སུ།

ལྡན་ཅིག་སྐྱེ་དང་འགག་པ་དང་། །དམིགས་པ་དང་ནི་དངོས་པོ་གཅིག །
སེམས་དང་ལྡན་པ་ལྔ་བཅུ་གཉིས། །ཆོས་ནི་སེམས་ལས་བྱུང་བར་འདོད།།[170]

ཅེས་སེམས་བྱུང་ཞེས་པ་ནི། ༡ སྐྱེ་བ་དང་། ༢ འགག་པ་དང་། ༣ དམིགས་པ་དང་། ༤ དངོས་པོ་སྟེ། མཚུངས་ལྡན་རྣམ་པ་བཞིའི་སྒོ་ནས་སེམས་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་ཤེས་པ་ཞིག་ལ་ངོས་འཛིན་མཛད་ཅིང་། འདིའི་དངོས་པོ་མཚུངས་པ་ཞེས་པ་ནི་རྟེན་ནམ་བདག་རྐྱེན་མཚུངས་པ་ལ་བྱེད། སེམས་བྱུང་གི་དབྱེ་བ་ཡང་དེ་ཉིད་ལས།

བཅུ་གསུམ་གཞན་དང་ཐུན་མོང་བ། །བཅུ་བཞི་དེ་བཞིན་མི་དགེ་བ།།
དགེ་བ་ཉི་ཤུ་རྩ་ལྔ་སྟེ། །ལྔ་བཅུ་རྩ་གཉིས་རབ་ཏུ་བརྗོད།།[171]

ཅེས་འབྱུང་བ་ལྟར་སེམས་བྱུང་ལ་གཞན་དང་ཐུན་མོང་བ་བཅུ་གསུམ་དང་། མི་དགེ

བ་བཅུ་བཞི་དང་། དགེ་བ་ཉི་ཤུ་རྩ་ལྔ་སྟེ་ལྔ་བཅུ་རྩ་གཉིས་སྡེ་ཚན་གསུམ་དུ་བསྡུས་ཤིང་། སྡེ་ཚན་དང་པོ་ལ་སེམས་ཐམས་ཅད་དང་ཐུན་མོང་བ་བདུན་དང་། སེམས་བྱུང་ཐོར་བུ་པ་དྲུག་ལས། དང་པོ་བདུན་ནི། དེ་ཉིད་ལས། “༡ རེག་པ་དང་། ༢ ཚོར་བ་དང་། ༣ འདུ་ཤེས་དང་། ༤ སེམས་པ་དང་། ༥ རྩེ་གཅིག་པ་དང་། ༦ འཚོ་བའི་དབང་པོ་དང་། ༧ ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དང་བཅས་པ་སྟེ། བདུན་པོ་འདི་རྣམས་ནི་སེམས་ཐམས་ཅད་དང་ཐུན་མོང་བ་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ནོ། །”[9] ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟར་ལ། དེ་དག་ལས་འཚོ་བའི་དབང་པོ་ཞེས་པ་ནི། རང་དང་ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་པའི་ཆོས་རྣམས་སྐྱོང་བའི་བྱ་བ་ལ་དབང་བྱེད་ཅིང་འཇུག་པའི་སེམས་བྱུང་ཞིག་ལ་བཤད་དོ། །[172]

སེམས་བྱུང་ཐོར་བུ་པ་དྲུག་ནི། དེ་ཉིད་ལས། “༡ རྟོག་པ། ༢ དཔྱོད་པ། ༣ མོས་པ། ༤ བརྟོན་འགྲུས། ༥ དགའ་བ། ༦ འདུན་པ་སྟེ། དྲུག་པོ་འདི་རྣམས་ནི་སེམས་བྱུང་ཐོར་བུ་ཞེས་བྱ་བ་རྣམས་སོ། །”[173] ཞེས་པ་ལྟར་རོ། །དེ་དག་ལས་དགའ་བའི་སེམས་བྱུང་གི་ངོ་བོ་ནི། རང་དང་མཚུངས་ལྡན་གྱི་སེམས་དམིགས་པ་ལ་ཆགས་པར་བྱེད་པའམ་དགའ་བར་བྱེད་པའི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །བྱེད་ལས་ནི། ལུས་སེམས་ཡོངས་སུ་འཕེལ་བར་བྱེད་ཅིང་། ཚིམ་པར་བྱེད་པའོ། །དབྱེ་ན་དགའ་བ་ཕྲན་ཚེགས་སོགས་ལྔར་བཤད།

9 གཞུང་རང་དུ་ཨང་གྲངས་མེད་མོད། འདིར་ཀུན་བཏུས་སློག་པ་པོས་གྲངས་འདྲེན་རྣམས་ངོས་འཛིན་བདེ་བའི་སླད་ཨང་གྲངས་བཀོད་ཡོད།

སྡེ་ཚན་གཉིས་པ་མི་དགེ་བ་བཅུ་བཞི་ནི། དེ་ཉིད་ལས། "༡ རྨོངས་པ། ༢ ངོ་ཚ་མེད་པ། ༣ ཁྲེལ་མེད་པ། ༤ རྒོད་པ། ༥ འདོད་པ། ༦ ལྟ་བ། ༧ ང་རྒྱལ། ༨ ཞེ་སྡང་། ༩ ཕྲག་དོག ༡༠ སེར་སྣ། ༡༡ འགྱོད་པ། ༡༢ བྱིང་བ། ༡༣ གཉིད། ༡༤ ཐེ་ཚོམ་སྟེ། བཅུ་བཞི་པོ་འདི་རྣམས་ནི་མི་དགེ་བའི་སེམས་བྱུང་ཞེས་བྱ་བ་རྣམས་སོ། །"[174] ཞེས་པ་ལྟར་རོ།།

སྡེ་ཚན་གསུམ་པ་དགེ་བའི་སེམས་བྱུང་ལ། དགེ་བའི་སེམས་ཐུན་མོང་བ་བཅུ་དགུ་དང་། ཆགས་པ་དང་བྲལ་བ་གསུམ་དང་། ཚད་མེད་པ་གཉིས། ཤེས་རབ་ཀྱི་དབང་པོ་བཅས་ཉི་ཤུ་རྩ་ལྔ་ལས། དང་པོ་བཅུ་དགུ་ནི། དེ་ཉིད་ལས།

༡ དད་པ། ༢ དྲན་པ། ༣ ངོ་ཚ་ཤེས་པ། ༤ ཁྲེལ་ཡོད་པ། ༥ འདོད་ཆགས་མེད་པ། ༦ ཞེ་སྡང་མེད་པ། ༧ དེ་ལས་བར་དུ་གནས་པ་ཉིད། ༨ ལུས་ཤིན་སྦྱངས། ༩ སེམས་ཤིན་སྦྱངས། ༡༠ ལུས་ཡང་བ། ༡༡ སེམས་ཡང་བ། ༡༢ ལུས་འཇམ་པ། ༡༣ སེམས་འཇམ་པ། ༡༤ ལུས་ལས་སུ་རུང་བ། ༡༥ སེམས་ལས་སུ་རུང་བ། ༡༦ ལུས་རབ་ཏུ་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་པ། ༡༧ སེམས་རབ་ཏུ་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་པ། ༡༨ ལུས་དྲང་བ། ༡༩ སེམས་དྲང་བ་སྟེ། བཅུ་དགུ་པོ་འདི་རྣམས་ནི་དགེ་བའི་སེམས་ཐུན་མོང་བ་ཞེས་བྱ་བ་རྣམས་སོ། །[175] ཞེས་སོ།།

དེ་དག་ལས་བར་དུ་གནས་པ་ནི་བཏང་སྙོམས་དང་། ལུས་དང་སེམས་ཡང་བ་གཉིས་ནི་རིམ་པ་བཞིན། ལུས་དང་སེམས་གཉིས་ལྗི་བ་དང་། དེའི་སྒོ་ནས་ལུས་དང་སེམས་ལས་སུ་མི་རུང་བར་གྱུར་པ་རྣམས་ཞི་བར་བྱེད་པའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་སེམས་

བྱུང་ཡིན་ལ། ལུས་དང་སེམས་འཇམ་པ་གཉིས་ཀྱི་ངོ་བོ་ནི་རིམ་བཞིན། ལུས་དང་སེམས་གཉིས་ཀྱི་གྲོང་ཞིང་མཁྲིགས་པའི་ཆོས་རྣམས་ཞི་བར་བྱེད་པའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་ཡིན་ལ། ལུས་དང་སེམས་ལས་སུ་རུང་བར་བྱེད་པའི་སེམས་བྱུང་གཉིས་ཀྱི་ངོ་བོ་ནི་རིམ་བཞིན། ལུས་དང་སེམས་ལས་སུ་མི་རུང་བ་རྣམས་ཞི་བར་བྱེད་པའི་སེམས་བྱུང་ཡིན་ལ། ལུས་དང་སེམས་རབ་ཏུ་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་པར་བྱེད་པའི་སེམས་བྱུང་གཉིས་ཀྱི་ངོ་བོ་ནི་རིམ་བཞིན། ལུས་དང་སེམས་ཀྱི་ནད་མ་དང་པ་སོགས་རབ་ཏུ་ཞི་བར་བྱེད་པའི་སེམས་བྱུང་ཡིན་ལ། ལུས་དང་སེམས་དྲང་བར་བྱེད་པའི་སེམས་བྱུང་གཉིས་ཀྱི་ངོ་བོ་ནི་རིམ་བཞིན། གཡོ་སྒྱུ་སོགས་སེམས་མ་དྲང་བ་རྣམས་ཞི་བར་བྱེད་པའི་བྱེད་ལས་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་ངོ་།།

གཉིས་པ་ཆགས་པ་དང་བྲལ་བ་གསུམ་ནི། དེ་ཉིད་ལས། “༡ ཡང་དག་པའི་ངག ༢ ཡང་དག་པའི་ལས་ཀྱི་མཐའ། ༣ ཡང་དག་པའི་འཚོ་བ་སྟེ། གསུམ་པོ་འདི་རྣམས་ནི་ཆགས་པ་དང་བྲལ་བ་ཞེས་བྱ་བ་རྣམས་སོ། །”[176] ཞེས་གསུངས། འདི་གསུམ་གྱི་ངོ་བོ་ནི་རིམ་བཞིན། ངག་དང་ལུས་ཀྱི་ཉེས་སྤྱོད་དང་ལོག་འཚོ་ལ་འཇུག་པ་ལས་ལྡོག་པར་བྱེད་པའི་སེམས་བྱུང་དང་། བྱེད་ལས་ནི། ཉེས་སྤྱོད་ལ་ངོ་ཚ་དང་འཛེམས་སྣང་སྐྱེད་པར་བྱེད་པའོ།།

གསུམ་པ་ཚད་མེད་པ་གཉིས་དང་། བཞི་པ་ཤེས་རབ་ཀྱི་དབང་པོ་ནི། དེ་ཉིད་ལས། “༡ སྙིང་རྗེ་དང་། ༢ དགའ་བ་གཉིས་ནི་ཚད་མེད་པ་ཞེས་བྱ་སྟེ། དེ་ལྟར་ཤེས་རབ་ཀྱི་དབང་པོ་དང་ལྡན་ཅིག་པའི་སེམས་བྱུང་ཉེར་ལྔ་པོ་རྣམས་ནི། རྣམ་པ་ཐམས་

ཅན་དུ་དཀར་པོ་ཞེས་བྱ་བ་རྣམས་སོ། །”[177] ཞེས་གསུངས། སྙིང་རྗེའི་ངོ་བོ་ནི། གོང་དུ་བཤད་པ་ལྟར་གཞན་སྡུག་བསྔལ་དང་བྲལ་ན་སྙམ་དུ་འདོད་པ་དང་། བྱེད་ལས་ནི་གཞན་གྱི་སྡུག་བསྔལ་ལ་མི་བཟོད་པར་བྱེད་པའོ། །དགའ་བའི་ངོ་བོ་ནི། སེམས་ཅན་བདེ་བ་དང་ལྡན་པར་མཐོང་ནས། སེམས་དྭངས་ཤིང་དགའ་བར་གྱུར་པའི་སེམས་བྱུང་དང་། བྱེད་ལས་ནི། སེམས་ཅན་གཞན་གྱི་ལོངས་སྤྱོད་སོགས་ཕུན་ཚོགས་མཐོང་བ་ན་ཕྲག་དོག་སོགས་མེད་པར་སེམས་དྭངས་པར་བྱེད་པར་གསུངས་སོ། །ཞེས་རབ་ཀྱི་དབང་པོའི་ངོ་བོ་ནི། ཆོས་རྣམས་ཀྱི་ཇི་ལྟ་བ་དང་ཇི་སྙེད་པའི་གནས་ལུགས་ལ་རྟོག་པའི་སེམས་བྱུང་དང་། བྱེད་ལས་ནི། ཡུལ་སོ་སོར་སྣང་ཞིང་རབ་ཏུ་གཅོད་པའོ། །དེ་ལྟར་འཕགས་པ་གནས་བརྟན་པའི་ལུགས་ཀྱི་སེམས་བྱུང་ང་གཉིས་སོ་སོའི་ངོ་བོ་དང་། བྱེད་ལས། རྒྱུ་དང་བཅས་པ་རྒྱས་པར་གོང་དུ་བྲངས་པའི་ཆོས་མངོན་པ་བསྡུས་པ་རྒ་འགྲེལ་དང་བཅས་པ་ལས་འབྱུང་བ་བཞིན་ཤེས་པར་བྱའོ།།

༣) སློབ་དཔོན་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱི་རིན་ཆེན་ཕྲེང་བ་ལས་བཤད་པའི་ཉེས་པ་འབྱུང་བའི་གཞི་ང་བདུན་གྱི་རྣམ་གཞག

སློབ་དཔོན་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱིས་མདོ་ལས་ཁྱིམ་པ་དང་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་ཐུན་མོང་གིས་སྤང་བར་བྱ་བའི་ཉེས་པའི་གཞི་ལྔ་བཅུ་རྩ་བདུན་གསུངས་པ་རྣམས་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་བསྡུས་ནས་བཀོད་པའི་ནང་དུ། མངོན་པ་མཛོད་དང་མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས་གསུངས་པའི་སེམས་བྱུང་གི་གྲངས་འདྲེན་གྱི་ནང་དུ་འདུས་པ་དང་མ་འདུས་

པ་ཅི་རིགས་ཤིག་བྱུང་ལ། དེ་དག་ནི་རྒྱལ་པོ་ལ་གཏམ་བྱ་བ་རིན་པོ་ཆེའི་ཕྲེང་བར།

དེ་ནས་ཉེས་པ་ཕྲན་ཚེགས་ཤེས། །ཉེས་པའི་གཞི་རྣམས་སྤང་བར་བྱ། །
ལྔ་བཅུ་རྩ་བདུན་བསྒྲགས་པ་རྣམས། །འབད་དེ་ངེས་པར་བརྟག་པར་བྱ། །[178]

ཞེས་སོགས་ཀྱིས་བསྟན། དེ་ལྟར་གཞི་ང་བདུན་རྣམས་རེ་རེ་ནས་ངོས་གཟུང་ན། ༡ ཁྲོ་བ་དང་། ༢ ཁོན་དུ་འཛིན་པ་དང་། ༣ འཆབ་པ་དང་། ༤ འཚིག་པ་དང་། ༥ གཡོ་དང་། ༦ སྒྱུ་དང་། ༧ ཕྲག་དོག་དང་། ༨ སེར་སྣ་དང་། ༩ ངོ་ཚ་མེད་པ་དང་། ༡༠ ཁྲེལ་མེད་པ་དང་། ༡༡ སློབ་དཔོན་སོགས་ལ་འདུད་པར་མི་བྱེད་པའི་ཁེངས་པ་དང་། ༡༢ ཁྲོ་བས་ཀུན་ནས་བསླངས་ཏེ་ཁྲོ་གཉེར་སོགས་ལུས་ངག་གི་བྱ་བ་འབྱུང་བར་བྱེད་པའི་ཉེས་རྩོམ་དང་། ༡༣ རྒྱགས་པ་དང་། ༡༤ བག་མེད་པ་དང་། ༡༥ ང་རྒྱལ་བདུན་གཅིག་ཏུ་བགྲངས་པ་དང་། ༡༦ རྙེད་པ་དང་བཀུར་སྟི་ཐོབ་འདོད་ཀྱིས་དབང་པོའི་སྒོ་སྡོམ་པར་བྱེད་པའི་ཚུལ་འཆོས་དང་། ༡༧ རྙེད་པ་དང་བཀུར་སྟི་ཐོབ་འདོད་ཀྱིས་ཚིག་འཇམ་སྨྲ་བའི་ཁ་གསག་དང་། ༡༨ གཞན་གྱི་རྫས་དེ་ཐོབ་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་རྫས་དེ་ལ་བསྔགས་པར་བྱེད་པའི་གཞོགས་སློང་དང་། ༡༩ རྙེད་པའི་ཕྱིར་མངོན་སུམ་དུ་སེར་སྣ་ཆེ་བ་སོགས་གཞན་ལ་སྨོད་པར་བྱེད་པའི་ཐོབ་ཀྱིས་འཇལ་བ་དང་། ༢༠ རང་ཉིད་ལ་སྔར་ཐོབ་པའི་རྫས་ལ་བསྔགས་པར་བྱེད་པའི་རྙེད་པས་རྙེད་པ་འདོད་པ་དང་། ༢༡ གཞན་གྱི་ཉེས་པ་ཡང་ཡང་བརྗོད་པའི་སྐྱོན་ཟློས་པ་དང་། ༢༢ གཞན་ལ་ཡིད་མི་མགུ་བའི་སྤྱངས་མེད་པ་དང་། ༢༣ ངན་པ་ལ་ཆགས་པའི་ལེ་ལོ་ཅན་དང་། ༢༤ ཆགས་སྡང་གིས་བསྒྲིབས་པས་རང་གཞན་རིས་སུ་གཅོད་པའི་བདག་གཞན་ཐ་དད་ཀྱི་འདུ་ཤེས་དང་། ༢༥ དགེ་མི་དགེ་གང་ལའང་འདི་དང་འདིའོ་ཞེས་མི་དཔྱོད་པའི་སེམས་ལ་ལྟ་

བ་མེད་པ་དང་། ༢༦ ལེ་ལོའི་དབང་གིས་ཆོས་མཐུན་པར་བྱ་བ་རྣམས་ལ་བཀུར་སྟི་ཉམས་པ་དང་། ༢༧ གཞན་གྱིས་བླ་མར་བྱས་པ་ན་བཙོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་ཚུལ་དང་ལྡན་པས་བྱ་བ་མ་ཡིན་པ་བྱེད་པའི་སྐྱེ་བོ་ངན་པ་དང་། ༢༨ ཀུན་ནས་དཀྲིས་པ་མངོན་གྱུར་ཆུང་ངུ་འདོད་པའི་འདོད་ཆགས་ལས་བྱུང་བའི་ཞེན་པ་དང་། ༢༩ ཀུན་ནས་དཀྲིས་པ་ཆེ་བ་གཟུགས་སྒྲ་སོགས་ཡུལ་ལྔ་འདོད་པ་ལས་བྱུང་བའི་ཡོངས་ཞེན་དང་། ༣༠ རང་གི་རྫས་ལ་ཆགས་པ་དང་། ༣༡ གཞན་གྱི་རྫས་ལ་ཆགས་པའི་མི་རིགས་པའི་ཆགས་པ་དང་། ༣༢ སྐྱེས་པ་དང་བུད་མེད་ལ་ཆགས་ནས་ཚིག་གིས་བསྟོད་པའི་ཀུན་སློང་དུ་གྱུར་པའི་ཆོས་མིན་པའི་འདོད་ཆགས་དང་། ༣༣ རང་ལ་ཡོན་ཏན་མེད་བཞིན་དུ་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་པར་སྟོན་པའི་ཚུལ་འཆོས་པ་དང་། ༣༤ རྫས་ལ་ཤིན་ཏུ་བརྐམ་པ་སྟེ་ཚིག་ཤེས་པ་ལས་འདས་པའི་འདོད་ཆེན་དང་། ༣༥ བདག་ཉིད་ཅི་ནས་ཀྱང་ཡོན་ཏན་ཡང་དག་པ་དང་ལྡན་ནོ་ཞེས་ཕ་རོལ་པོས་གོ་བར་འདོད་པའི་ཐོབ་འདོད་དང་། ༣༦ གཞན་གྱིས་གནོད་པ་བྱེད་པ་དང་རང་ལ་སྡུག་བསྔལ་བྱུང་བ་དག་ཀྱང་མི་བཟོད་པ་དང་། ༣༧ སློབ་དཔོན་དང་བླ་མའི་བྱ་བ་རྣམས་ལ་མ་གུས་པའི་ཚུལ་མེད་པ་དང་། ༣༨ གཞན་གྱིས་ཕན་པའི་ཚིག་སྨྲ་བ་ན་ང་དགེ་ཡང་རུང་སྡིག་ཀྱང་རུང་ཞེས་སོགས་ཀྱིས་མ་གུས་པའི་བཀའ་བློ་མི་བདེ་བ་དང་། ༣༩ ཉེ་དུ་ལ་ཆགས་པའི་ཉེ་དུ་དང་འབྲེལ་བའི་རྣམ་རྟོག་དང་། ༤༠ ཡུལ་དེ་ཐོབ་པའི་དོན་དུ་ཡུལ་ངན་པ་ལ་ཡང་དེའི་ཡོན་ཏན་བརྗོད་པའི་ཡུལ་ལ་སྲེད་པ་དང་། ༤༡ འཆི་བའི་འཇིགས་པས་མི་དོགས་པའི་མི་འཆི་བའི་རྟོག་པ་དང་། ༤༢ ཇི་ལྟར་བྱས་ན་རང་ཉིད་གཞན་གྱིས་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་པར་མཐོང་སྟེ་བཀུར་སྟི་བྱེད་པར་འགྱུར་སྙམ་པའི་རྗེས་སུ་རྣམ་རིག་དང་

ལྡན་པའི་རྟོག་པ་དང་། ༤༣ སྐྱེས་པའམ་བུད་མེད་གཞན་དག་ལ་ཆགས་པའི་རྗེས་སུ་ཆགས་པ་དང་ལྡན་པའི་རྣམ་རྟོག་དང་། ༤༤ གང་ཟག་དེ་དང་དེས་རང་ལ་ཕན་པ་དང་མི་ཕན་པ་སེམས་པའི་གནོད་སེམས་རིག་པ་དང་། ༤༥ སེམས་མི་དགའ་བའི་བརྟན་པ་མེད་པའི་ཡིད་དང་། ༤༦ འདོད་པས་བསྙོགས་པའི་ཡིད་དང་། ༤༧ དགེ་བ་ལ་བརྩོན་པ་མེད་པར་ལུས་སྙོམ་ལུག་པའི་སྙོམ་པ་དང་། ༤༨ ཉོན་མོངས་པའི་དབང་གིས་ལུས་དང་ཁ་དོག་འགྱུར་བ་དང་། ༤༩ ཟས་ཟོས་དྲགས་པས་ལུས་མི་བདེ་བར་བྱེད་པའི་ཟས་མི་འདོད་པ་དང་། ༥༠ སེམས་ཞུམ་པར་གྱུར་པའི་སེམས་ཤིན་ཏུ་དམའ་བ་དང་། ༥༡ འདོད་པའི་ཡོན་ཏན་ལྔ་ལ་འདོད་པ་དང་དོན་དུ་གཉེར་བའི་འདོད་པ་ལ་འདུན་པ་དང་། ༥༢ གནོད་སེམས་དང་། ༥༣ རྨུགས་པ་དང་། ༥༤ གཉིད་དང་། ༥༥ རྒོད་པ་དང་། ༥༦ འགྱོད་པ་དང་། ༥༧ ཐེ་ཚོམ་རྣམས་སོ།།

དེ་དག་ལས་བཅོ་ལྔ་པ་ང་རྒྱལ་བདུན་པོ་ང་རྒྱལ་དུ་བསྡུས་ཏེ་གཅིག་ཏུ་བགྲངས་པ་དང་། བཅུ་དྲུག་པ་ནས་ཉེ་ཤུ་པའི་བར་ལོག་འཚོ་ལྔ་སོ་སོར་བགྲངས་ཤིང་། ང་གཅིག་པ་ནས་ང་བདུན་པའི་བར་༡ འདོད་པ་ལ་འདུན་པ་དང་། ༢ གནོད་སེམས་དང་། ༣ རྨུགས་གཉིད་གཉིས། ༤ རྒོད་འགྱོད་གཉིས། ༥ ཐེ་ཚོམ་བཅས་སྒྲིབ་པ་ལྔ་སོ་སོར་བགྲངས་པས་ལྔ་བཅུ་རྩ་བདུན་ཡོད་ལ། ང་བདུན་དེ་རྣམས་ལས་ཉེས་རྩོམ་དང་། ལོག་འཚོ་ལྔ་དང་། སྐྱོན་ཟློས་པ་དང་། སྤྱངས་མེད་པ་དང་། ཐ་དད་པ་ཉིད་ཀྱི་འདུ་ཤེས་དང་། སེམས་ལ་ལྷ་བ་མེད་པ་སོགས་ནི། སློབ་དཔོན་ཐོགས་མེད་ཀྱི་ཀུན་བཏུས་དང་། སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱི་མངོན་པ་མཛོད་གཉིས་ཀའི་སེམས་བྱུང་གི་གྲངས་འདྲེན་དུ་མ་བྱུང་ངོ་།།

༩) ཆོས་ཡང་དག་པར་བསྡུས་པ་ལས་བཤད་པའི་སེམས་བྱུང་བཞི་བཅུ།

ཡང་སློབ་དཔོན་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱིས་མཛད་པར་གྲགས་པའི་ཆོས་ཡང་དག་པར་བསྡུས་པ་ལས་སེམས་བྱུང་བཞི་བཅུ་གསུངས་ཏེ། གཞུང་དེ་ཉིད་ལས།

སེམས་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་འདུ་བྱེད་བཞི་བཅུ་ནི། འདི་ལྟ་སྟེ། ཚོར་བ། འདུ་ཤེས། སེམས་པ། འདུན་པ། རེག་པ། བློ་གྲོས། དྲན་པ། ཡིད་ལ་བྱེད་པ། མོས་པ། ཏིང་ངེ་འཛིན། དད་པ། བག་ཡོད། ཤིན་སྦྱངས། བཏང་སྙོམས། ངོ་ཚ། ཁྲེལ་ཡོད། མ་ཆགས་པ། མི་སྡང་བ། མི་འཚེ་བ། བརྩོན་འགྲུས། རྨོངས་པ། བག་མེད་པ། ལེ་ལོ། མ་དད་པ། རྨུགས་པ། རྒོད་པ། ངོ་ཚ་མེད་པ། ཁྲེལ་མེད་པ། ཁྲོ་བ། ཁོན་འཛིན། གཡོ་བ། ཕྲག་དོག འཚིག་པ། འཆབ་པ། སེར་སྣ། སྒྱུ། རྒྱགས་པ། རྣམ་འཚེ། རྟོག་པ་དང་། དཔྱོད་པ་རྣམས་སོ། །[10] ཞེས་གསུངས་ཤིང་། དེ་དག་ནི་འཁྲུལ་པ། གཉིད། ཁོང་ཁྲོ། འདོད་ཆགས། ང་རྒྱལ། ཐེ་ཚོམ་མ་གཏོགས་གཞན་ཆོས་མངོན་པ་མཛོད་ཀྱི་གྲངས་འདྲེན་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་འབྱུང་ངོ་། །[179]

10 ཆོས་ཡང་དག་པར་བསྡུས་པའི་གཞུང་འདི་བསྟན་འགྱུར་ཁྲོད་དུ་མི་བཞུགས་ཤིང་། དུས་ཕྱིས་ལེགས་སྦྱར་ནས་དབྱིན་ཡིག་དང་བོད་ཡིག་ཐོག་བསྒྱུར་འདུག

༥) དཔལ་ལྡན་ཟླ་བས་མཛད་པར་གྲགས་པའི་ཕུང་པོ་ལྔའི་རབ་བྱེད་ལས་བྱུང་བའི་སེམས་བྱུང་གི་རྣམ་གཞག

སློབ་དཔོན་ཟླ་བ་གྲགས་པས་མཛད་པར་གྲགས་པའི་ཕུང་པོ་ལྔའི་རབ་བྱེད་ལྟར་ན། རྟེན་དང་། དམིགས་པ་དང་། རྣམ་པ་དང་། དུས་དང་། རྫས་མཚུངས་པ་སྟེ། མཚུངས་ལྡན་ལྔའི་སྒོ་ནས་མངོན་པ་མཛོད་ལྟར་སེམས་བྱུང་རྣམས་སེམས་དང་མཚུངས་ལྡན་དུ་བཤད།

དེ་ལྟ་བུའི་སེམས་བྱུང་ལ་ནང་གསེས། ༡ སེམས་པ་དང་། ༢རེག་པ་དང་། ༣ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དང་། ༤ འདུན་པ་དང་། ༥ མོས་པ་དང་། ༦ དད་པ་དང་། ༧ བརྩོན་འགྲུས་དང་། ༨ དྲན་པ་དང་། ༩ ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་། ༡༠ ཤེས་རབ་དང་། ༡༡ རྣམ་པར་རྟོག་པ་དང་། ༡༢ དཔྱོད་པ་དང་། ༡༣ བག་མེད་པ་དང་། ༡༤ བག་ཡོད་པ་དང་། ༡༥ སྐྱོ་བ་དང་། ༡༦ རབ་ཏུ་དགའ་བ་དང་། ༡༧ ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པ་དང་། ༡༨ཤིན་ཏུ་མ་སྦྱངས་པ་དང་། ༡༩ རྣམ་པར་འཚེ་བ་དང་། ༢༠ རྣམ་པར་མི་འཚེ་བ་དང་། ༢༡ ངོ་ཚ་ཤེས་པ་དང་། ༢༢ ཁྲེལ་ཡོད་པ་དང་། ༢༣ བཏང་སྙོམས་དང་། ༢༤ རྣམ་པར་གྲོལ་བ་དང་། ༢༥ དགེ་བའི་རྩ་བ་དང་། ༢༦ མི་དགེ་བའི་རྩ་བ་དང་། ༢༧ ལུང་དུ་མ་བསྟན་པའི་རྩ་བ་དང་། ༢༨ ཀུན་ཏུ་སྦྱོར་བ་དང་། ༢༩ངེས་པར་འཆིང་བ་དང་། ༣༠ ཕྲ་རྒྱས་དང་། ༣༡ ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་དང་། ༣༢ ཀུན་ནས་དཀྲིས་པ་དང་། ༣༣ ཟག་པ་དང་། ༣༤ ཆུ་བོ་དང་། ༣༥ སྦྱོར་བ་དང་། ༣༦ ཉེ་བར་ལེན་པ་

དང་། ༣༧ མདུད་པ་དང་། ༣༨ སྒྲིབ་པ་དང་། ༣༩ ཤེས་པ་དང་། ༤༠ བཟོད་པ་སྟེ་བསྡུ་ན་བཞི་བཅུའི་གྲངས་འདྲེན་གྱི་རྣམ་དབྱེ་ཞིག་གསུངས་ཤིང་། དགེ་བའི་རྩ་བ་ནས་བཟོད་པའི་བར་གྱི་རྣམ་གྲངས་རྣམས་ལ་ནང་གསེས་ཀྱི་དབྱེ་བའང་ཡོད་པས་བསྡོམས་ན་གྲངས་བརྒྱ་ལྷག་འབྱུང་ངོ་། །དེ་ཡང་ཕུང་པོ་ལྔའི་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་ལས།

དེ་ལ་སེམས་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པས་ནི་སེམས་པ་དང་། རེག་པ་དང་།
ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དང་། འདུན་པ་དང་། མོས་པ་དང་། དད་པ་དང་། བརྩོན་འགྲུས་
དང་། དྲན་པ་དང་། ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་། ཤེས་རབ་དང་། རྣམ་པར་རྟོག་པ་དང་།།
དཔྱོད་པ་དང་། བག་མེད་པ་དང་། བག་ཡོད་པ་དང་། སྐྱོ་བ་དང་། རབ་ཏུ་
དགའ་བ་དང་། ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པ་དང་། ཤིན་ཏུ་མ་སྦྱངས་པ་དང་། རྣམ་པར་
འཚེ་བ་དང་། རྣམ་པར་མི་འཚེ་བ་དང་། ངོ་ཚ་ཤེས་པ་དང་། ཁྲེལ་ཡོད་པ་
དང་། བཏང་སྙོམས་དང་། རྣམ་པར་གྲོལ་བ་དང་། དགེ་བའི་རྩ་བ་དང་། མི་
དགེ་བའི་རྩ་བ་དང་། ལུང་དུ་མ་བསྟན་པའི་རྩ་བ་དང་། ཀུན་ཏུ་སྦྱོར་བ་དང་།
ངེས་པར་འཆིང་བ་དང་། ཕྲ་རྒྱས་དང་། ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་དང་། ཀུན་
ནས་དཀྲིས་པ་དང་། ཟག་པ་དང་། ཆུ་བོ་དང་། སྦྱོར་བ་དང་། ཉེ་བར་ལེན་པ་
དང་། མདུད་པ་དང་། སྒྲིབ་པ་དང་། ཤེས་པ་དང་། བཟོད་པ་ཞེས་བྱ་བའོ།།
སེམས་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་མིང་བསྟན་ཟིན་ཏོ། །[180] ཞེས་སོ།།

དེ་དག་ལས་སེམས་པ་དང་། རེག་པ་དང་། ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དང་། འདུན་པ་དང་། མོས་པ་དང་། དད་པ་དང་། བརྩོན་འགྲུས་དང་། དྲན་པ་དང་། ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་། ཤེས་རབ་དང་། རྣམ་པར་རྟོག་པ་དང་། །དཔྱོད་པ་དང་། བག་མེད་པ་དང་། བག་ཡོད་པ་

དང་། ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པ་དང་། རྣམ་པར་འཚེ་བ་དང་། རྣམ་པར་མི་འཚེ་བ་དང་། ངོ་ཚ་ཤེས་པ་དང་། ཁྲེལ་ཡོད་པ་དང་། བཏང་སྙོམས་རྣམས་ནི་གོང་དུ་མངོན་པ་གོང་འོག་གི་གཞུང་ལས་བྱུང་བའི་སེམས་བྱུང་བཤད་པས་ཤེས་ནུས།

སྐྱོ་བ་ནི། འཁོར་བའི་སྐྱོན་སྐྱེ་ཤ་ན་འཆིའི་སྡུག་བསྔལ་ལ་སོགས་པ་མཐོང་བ་ལ་བརྟེན་ནས་འཁོར་བར་ཡིད་སུན་པའི་སེམས་བྱུང་ཞིག་ལ་ངོས་བཟུང་ལ། དེའི་བྱེད་ལས་ནི་ཉོན་མོངས་སྤོང་བའི་རྒྱུ་བྱེད་པར་བཤད་དེ། གཞུང་དེ་ཉིད་ལས། “སེམས་ལས་བྱུང་བའི་ཆོས་གང་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པས་འཁོར་བའི་སྐྱོན་མཐོང་བ་ཉིད་ཀྱིས་སེམས་འཁོར་བ་ལས་སྐྱོ་བ་ཉིད་དེ། དེ་ནི་ཉོན་མོངས་པ་སྤོང་བ་ལ་རྗེས་སུ་མཐུན་པས་ངེས་པར་སྐྱོ་བ་ཞེས་བརྗོད་དོ། །”[181] ཞེས་སོ།།

རབ་ཏུ་དགའ་བ་ནི། བྱེ་བྲག་སྨྲ་བ་ལྟར་ན་སེམས་བྱུང་ཤིན་སྦྱངས་ཀྱི་བདེ་བ་དང་རྗེས་ཐ་དད་དུ་གྱུར་པའི་ཡིད་ཀྱི་ཚོར་བ་བདེ་བའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་ཞིག་སྟེ། དེ་ཉིད་ལས། “སེམས་ཀྱི་རབ་ཏུ་དགའ་བ་ནི་སེམས་ཀྱི་མགུ་བ་སྟེ། ཡིད་བདེ་བ་ལས་ཐ་དད་དུ་གྱུར་པ་ནི་རབ་ཏུ་དགའ་བའོ། །”[182] ཞེས་གསུངས། མངོན་པ་གོང་མ་ལྟར་ན་གཙོ་བོ་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་འཁོར་གྱི་སེམས་བྱུང་སིམ་པར་སྤྱོད་བ་གཅིག་ཉིད་ཀྱིས་དབང་པོ་རྟེན་བཅས་ལ་ཕན་འདོགས་པའི་ཆ་ནས་བདེ་བ་དང་། ཡིད་ཤེས་འཁོར་བཅས་སིམ་པར་བྱེད་པའི་ཆ་ནས་དགའ་བར་བཞག་པ་ཡིན་པས་དགའ་བདེ་གཉིས་རྫས་གཅིག་ཏུ་བཤད་དོ།།

ཤིན་ཏུ་མ་སྦྱངས་པ་ནི། སེམས་དགེ་བའི་ཕྱོགས་ལ་ཇི་ལྟར་འདོད་འདོད་དུ་བཀོལ་དུ་རུང་བའི་གེགས་བྱེད་ཅིང་རང་གི་དམིགས་པ་མི་གསལ་བའི་བྱིང་རྨུགས་

ཅེ་རིགས་ཀྱིས་བསྡུས་པའི་སེམས་བྱུང་ཞིག་སྟེ། དེ་ཉིད་ལས། “ཤིན་ཏུ་མ་སྦྱངས་པའི་ལུས་དང་སེམས་ལྕི་བ་ཉིད་དེ། ལྕི་ན་ནི་མི་གསལ་བའི་ཕྱིར་དེ་ནི་བྱིང་བ་དང་རྨུགས་པའི་བདག་ཉིད་དོ། །”[183] ཞེས་གསུངས།

རྣམ་པར་གཡེང་བ་ནི། དེ་ཉིད་ལས། “རྣམ་པར་གཡེང་བ་ནི་སེམས་ཀྱི་དྲི་མ་དང་བྲལ་བ་སྟེ། ཉོན་མོངས་པ་རབ་ཏུ་སྤྱངས་པས་རྣམ་པར་གཡེང་བ་ཞེས་བྱ་བའི་སེམས་ལས་བྱུང་བའི་ཆོས་འབྱུང་བ་གང་གིས་སེམས་དྲི་མ་དང་བྲལ་བར་གྱུར་པ་དེ་རྣམ་པར་གཡེང་བའོ། །”[184] ཞེས་པ་ལྟར་ཏེ། ཉོན་མོངས་སྤྱངས་པའི་སེམས་བྱུང་ཞིག་གོ།

དགེ་བའི་རྩ་བ་ནི། རང་འབྲས་དགེ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྟེན་བྱེད་ཅིང་མཚུངས་ལྡན་དང་ཀུན་སློང་ལ་མི་ལྟོས་པར་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་དགེ་བར་གྱུར་པའི་སེམས་བྱུང་ངོ་།། དེ་ལ་དབྱེ་ན། མ་ཆགས་པའི་དགེ་རྩ་དང་། ཞེ་སྡང་མེད་པའི་དགེ་རྩ་དང་། གཏི་མུག་མེད་པའི་དགེ་རྩ་དང་གསུམ་སྟེ། དེ་ཉིད་ལས། “དགེ་བའི་རྩ་བ་ནི་གསུམ་སྟེ། མ་ཆགས་པ་དང་། ཞེ་སྡང་མེད་པ་དང་། གཏི་མུག་མེད་པའོ། །”[185] ཞེས་གསུངས།

མི་དགེ་བའི་རྩ་བ་ནི། ལུས་ངག་གི་ལས་མི་དགེ་བ་ཀུན་ནས་སློང་ཞིང་དགེ་རྩ་གཅོད་པ་ལ་སྟོབས་དང་ལྡན་པའི་མི་དགེ་བར་གྱུར་པའི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །དེ་ལ་དབྱེ་ན་མི་དགེ་བར་གྱུར་པའི་ཆགས་པ་དང་། ཞེ་སྡང་དང་། དེར་གྱུར་པའི་གཏི་མུག་དང་གསུམ་ཡོད། དེ་ཡང་ཕུང་པོ་ལྔའི་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་ལས། “དགེ་བའི་རྩ་བ་གསུམ་པོ་འདི་དག་ལས་བཟློག་པ་གསུམ་ནི་མི་དགེ་བའི་རྩ་བ་སྟེ། ཆགས་པ་དང་། ཞེ་སྡང་དང་། གཏི་མུག་གོ །”[186] ཞེས་གསུངས།

ལུང་དུ་མ་བསྟན་པའི་རྩ་བ་ནི། རང་འབྲས་ལུང་མ་བསྟན་གྱི་ལས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྟེན་བྱེད་ཅིང་དགེ་མི་དགེ་གང་ཡང་མ་ཡིན་པའི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །དེ་ལ་དབྱེ་ན། ལུང་མ་བསྟན་དུ་གྱུར་པའི་སྲེད་པ་དང་། དེར་གྱུར་པའི་མ་རིག་པ་དང་། དེར་གྱུར་པའི་ལྟ་བ་དང་གསུམ་སྟེ། དེ་ཉིད་ལས། "ལུང་དུ་མ་བསྟན་པའི་རྩ་བ་ནི་གསུམ་སྟེ། སྲེད་པ་དང་། མ་རིག་པ་དང་། བློ་གྲོས་སོ། །"[187] ཞེས་སོ།།

ཀུན་ཏུ་སྦྱོར་བ་ནི། ཡུལ་ལ་སྲེད་པ་སྐྱེ་བ་ལ་ལྷག་པར་སྦྱོར་བའམ་རང་ཉིད་རྒྱུད་ལ་ཡོད་ན་སྡུག་བསྔལ་གྱི་ཁྱད་པར་དུ་མ་དང་ལྷག་པར་སྦྱོར་བའི་སེམས་བྱུང་ཞིག་གོ །དེ་ལ་དབྱེ་ན་རྗེས་སུ་ཆགས་པའི་ཀུན་ཏུ་སྦྱོར་བ་དང་། ཁོང་ཁྲོ་བའི་ཀུན་ཏུ་སྦྱོར་བ་དང་། ང་རྒྱལ་གྱི་ཀུན་ཏུ་སྦྱོར་བ་དང་། མ་རིག་པའི་ཀུན་ཏུ་སྦྱོར་བ་དང་། ལྟ་བའི་ཀུན་ཏུ་སྦྱོར་བ་དང་། མཆོག་ཏུ་འཛིན་པའི་ཀུན་ཏུ་སྦྱོར་བ་དང་། ཐེ་ཚོམ་གྱི་ཀུན་ཏུ་སྦྱོར་བ་དང་། ཕྲག་དོག་གི་ཀུན་ཏུ་སྦྱོར་བ་དང་། སེར་སྣའི་ཀུན་ཏུ་སྦྱོར་བ་སྟེ་དགུ་ཡོད་དེ། ཕུང་པོ་ལྔའི་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་ལས། "ཀུན་ཏུ་སྦྱོར་བ་ནི་ཀུན་ཏུ་སྦྱོར་བ་དགུ་སྟེ། འདི་ལྟ་སྟེ། རྗེས་སུ་ཆགས་པའི་ཀུན་ཏུ་སྦྱོར་བ་དང་། ཁོང་ཁྲོ་བའི་ཀུན་ཏུ་སྦྱོར་བ་དང་། ང་རྒྱལ་གྱི་ཀུན་ཏུ་སྦྱོར་བ་དང་། མ་རིག་པའི་ཀུན་ཏུ་སྦྱོར་བ་དང་། ལྟ་བའི་ཀུན་ཏུ་སྦྱོར་བ་དང་། མཆོག་ཏུ་འཛིན་པའི་ཀུན་ཏུ་སྦྱོར་བ་དང་། ཐེ་ཚོམ་གྱི་ཀུན་ཏུ་སྦྱོར་བ་དང་། ཕྲག་དོག་གི་ཀུན་ཏུ་སྦྱོར་བ་དང་། སེར་སྣའི་ཀུན་ཏུ་སྦྱོར་བ་ཞེས་བྱ་བའོ། །"[188] ཞེས་གསུངས།

ངེས་པར་འཆིང་བ་ནི། ཁམས་གསུམ་གྱི་སེམས་ཅན་ཐལ་པ་རྣམས་རང་དབང་མེད་པར་སྡུག་བསྔལ་གྱི་སྡུག་བསྔལ་སོགས་སུ་འཆིང་བྱེད་ཀྱི་སེམས་བྱུང་

ཞིག་གོ །དེ་ལ་དབྱེ་ན། འདོད་ཆགས་ཀྱི་ངེས་པར་འཆིང་བ་དང་། ཞེ་སྡང་གི་ངེས་པར་འཆིང་བ་དང་། གཏི་མུག་གི་ངེས་པར་འཆིང་བ་དང་གསུམ་མོ། །དེ་ཉིད་ལས། "ངེས་པར་འཆིང་བ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་ངེས་པར་འཆིང་བ་ནི་རྣམ་པ་གསུམ་སྟེ། འདོད་ཆགས་ཀྱི་ངེས་པར་འཆིང་བ་དང་། ཞེ་སྡང་གི་ངེས་པར་འཆིང་བ་དང་། གཏི་མུག་གི་ངེས་པར་འཆིང་བའོ། །འཆིང་བ་འདི་དག་གིས་ཁམས་གསུམ་པོ་རྣམས་རབ་ཏུ་བཅིངས་པས་ན་འདི་དག་ནི་ངེས་པར་འཆིང་བས།"[189] ཞེས་གསུངས།

ཕྲ་རྒྱས་ནི། འཁོར་བར་སྐྱེ་བ་འཕེན་བྱེད་ཀྱི་ལས་དང་འགྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ལས་གཉིས་ཀའི་རྩ་བར་གྱུར་ཅིང་ངོ་བོ་རྟོགས་པར་དཀའ་ཞིང་དམིགས་པ་དང་མཚུངས་ལྡན་གཉིས་ཀའི་སྒོ་ནས་རྒྱས་པར་འགྱུར་བའི་སེམས་བྱུང་ཞིག་གོ །དེ་ལ་དབྱེ་ན། འདོད་ཆགས་ཀྱི་ཕྲ་རྒྱས་དང་། ཁོང་ཁྲོའི་ཕྲ་རྒྱས་དང་། ང་རྒྱལ་གྱི་ཕྲ་རྒྱས་དང་། མ་རིག་པའི་ཕྲ་རྒྱས་དང་། ལྟ་བའི་ཕྲ་རྒྱས་དང་། ཐེ་ཚོམ་གྱི་ཕྲ་རྒྱས་ཏེ་དྲུག་གམ་ཡང་ན་ཁོང་ཁྲོའི་ཕྲ་རྒྱས་དང་། ང་རྒྱལ་གྱི་ཕྲ་རྒྱས་དང་། མ་རིག་པའི་ཕྲ་རྒྱས་དང་། ལྟ་བའི་ཕྲ་རྒྱས་དང་། ཐེ་ཚོམ་གྱི་ཕྲ་རྒྱས་དང་། འདོད་ཆགས་ཀྱི་ཕྲ་རྒྱས་ལ་གཉིས་སུ་ཕྱེ་ནས་འདོད་པའི་འདོད་ཆགས་ཀྱི་ཕྲ་རྒྱས་དང་། སྲིད་པའི་འདོད་ཆགས་ཀྱི་ཕྲ་རྒྱས་དང་བདུན་ནོ། །དེ་ཡང་གཞུང་དེ་ཉིད་ལས། "ཕྲ་རྒྱས་ཞེས་བྱ་བ་ལ་འདིར་དྲུག་ནི་ཕྲ་རྒྱས་ཀྱི་རྩ་བ་སྟེ། འདོད་ཆགས་ཀྱི་ཕྲ་རྒྱས་དང་། ཁོང་ཁྲོའི་ཕྲ་རྒྱས་དང་། ང་རྒྱལ་གྱི་ཕྲ་རྒྱས་དང་། མ་རིག་པའི་ཕྲ་རྒྱས་དང་། ལྟ་བའི་ཕྲ་རྒྱས་དང་། ཐེ་ཚོམ་གྱི་ཕྲ་རྒྱས་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ། ཕྲ་རྒྱས་དྲུག་པོ་འདི་དག་ལས་འདོད་པའི་འདོད་ཆགས་དང་། སྲིད་པའི་འདོད་ཆགས་ཞེས་བྱ་བས་འདོད་ཆགས་རྣམ་པ་གཉིས་སུ་དབྱེ་བས་ཡང་རྣམ་པ་བདུན་དུ་འགྱུར་རོ། །"[190] ཞེས་གསུངས།

ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་ནི། འཕེན་བྱེད་དང་འགྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ལས་གཉིས་ཀྱི་རྒྱུ་བར་གྱུར་པའི་ཕྲ་རྒྱས་ཉོན་མོངས་པ་དྲུག་དང་ཉེ་ཞིང་རང་རྒྱུད་ཉོན་མོངས་པར་བྱེད་པའི་སེམས་བྱུང་ཞིག་གོ །དེ་ལ་སྙུ་དང་། རྒྱགས་པ་དང་། རྣམ་པར་འཚེ་བ་དང་། འཚིག་པ་དང་། ཁོན་དུ་འཛིན་པ་དང་། གཡོ་སྙེ་དྲི་མ་དྲུག་དང་། སོགས་ཁོངས་ནས་ཐོན་པ་ངོ་ཚ་མེད་པ་དང་། ཁྲེལ་མེད་པ་དང་། ཕྲག་དོག་དང་། སེར་སྣ་དང་། རྒོད་པ་དང་། ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་འགྱོད་པ་དང་། རྨུགས་པ་དང་། ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་གཉིད་དང་། ཁྲོ་བ་དང་། འཆབ་པ་སྙེ་ཀུན་དཀྲིས་བཅུ་བཅས་བཅུ་དྲུག་དང་། གཞན་ཡང་། གཞི་ཕྲན་ཚེགས་ལས་བྱུང་བའི་ཉེ་ཉོན་ཉི་ཤུ་རྩ་བཞིའང་འདིའི་ཁོངས་སུ་འདུ་སྟེ། གཞུང་དེ་ཉིད་ལས།

ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་བརྗོད་པ་དེ་ལ་ཕྲ་རྒྱས་དྲུག་ཏུ་བརྗོད་པ་དེ་དག་ཉིད་དུ་ལུས་དང་ངག་དང་ཡིད་ཀྱི་རྒྱུར་ཉོན་མོངས་པར་བྱེད་པས་འདི་དག་ལ་ཉོན་མོངས་པ་ཞེས་བྱའོ། །དེ་ལ་རེ་ཞིག་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གང་ཡིན་པ་དེ་དག་ནི་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་ཡིན་នོ། །གཞན་གང་སེམས་ལས་བྱུང་བའི་ཆོས་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་འདུ་བྱེད་ཀྱི་ཕུང་པོས་བསྡུས་པ་ནི་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་ཉིད་དེ། དེ་དག་གིས་སེམས་ཉེ་བར་ཉོན་མོངས་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་དག་ཀྱང་གང་ཞེ་ན། སྙུ་དང་། རྒྱགས་པ་དང་། རྣམ་པར་འཚེ་བ་དང་། འཚིག་པ་དང་། ཁོན་དུ་འཛིན་པ་དང་། གཡོ་ལ་སོགས་པ་རྣམ་པ་དུ་མ་ཆོས་མངོན་པ་ལས་བྱུང་ངོ་། །[191] ཞེས་སོ།།

ཀུན་ནས་དཀྲིས་པ་ནི། དུས་ཐམས་ཅད་དུ་སེམས་ཅན་ཕལ་པའི་སེམས་ལ་འཁྲུད་ནས་གནས་ཤིང་བྱེད་ལས་དགེ་བའི་ཕྱོགས་ལ་འཇུག་པའི་གེགས་བྱེད་པའི་སེམས་བྱུང་ཞིག་གོ །དེ་ལ་དབྱེ་ན། རྨུགས་པ་དང་། ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་གཉིད་དང་། རྒོད་པ་དང་། འགྱོད་པ་དང་། ཐག་དོག་དང་། སེར་སྣ་དང་། ངོ་ཚ་མེད་པ་དང་། ཁྲེལ་མེད་པ་དང་། ཁྲོ་བ་དང་། འཆབ་པ་སྟེ་ཀུན་དཀྲིས་བཅུའོ། །དེ་ཡང་གཞུང་དེ་ཉིད་ལས། "ཀུན་ནས་དཀྲིས་པ་ནི་ཀུན་ནས་དཀྲིས་པ་བཅུ་སྟེ། རྨུགས་པ་དང་། གཉིད་དང་། རྒོད་པ་དང་། ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་འགྱོད་པ་དང་། ཕྲག་དོག་དང་། སེར་སྣ་དང་། ངོ་ཚ་མེད་པ་དང་། ཁྲེལ་མེད་པ་དང་། ཁྲོ་བ་དང་། འཆབ་པའོ། །"ཞེས་དང་། "ཀུན་ནས་འཁྲི་ཞིང་སེམས་ལ་ཐམས་ཅད་དུ་དཀྲིས་ནས་གནས་པས་ཀུན་ནས་དཀྲིས་པ་སྟེ། དགེ་བའི་ཕྱོགས་ལ་འཇུག་པའི་བར་ཆད་བྱེད་པ་ཉིད་དོ། །"[192] ཞེས་གསུངས།

ཟག་པ་ནི། འཁོར་བར་སྐྱེ་མཆེད་དྲུག་གི་རྒྱའི་སྒོ་ནས་ཟག་པར་བྱེད་པའི་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་ཞིག་གོ །དེ་ལ་དབྱེ་ན། འདོད་པའི་ཟག་པ་དང་། སྲིད་པའི་ཟག་པ་དང་། མ་རིག་པའི་ཟག་པ་དང་གསུམ་སྟེ། དེ་ཉིད་ལས། "ཟག་པ་ནི་འདི་ལྟར་ཟག་པ་གསུམ་སྟེ། འདོད་པའི་ཟག་པ་དང་། སྲིད་པའི་ཟག་པ་དང་། མ་རིག་པའི་ཟག་པའོ། །"[193] ཞེས་དང་།

ཆུ་བོ་ནི། འཁོར་བའི་རྒྱ་མཚོར་ཁམས་དང་འགྲོ་བ་དང་སྐྱེ་གནས་གཞན་དུ་འཁྱེར་བར་བྱེད་པའི་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་ཞིག་གོ །དེ་ལ་དབྱེ་ན། འདོད་པའི་ཆུ་བོ་དང་། སྲིད་པའི་ཆུ་བོ་དང་། ལྟ་བའི་ཆུ་བོ་དང་། མ་རིག་པའི་ཆུ་བོ་སྟེ་བཞི་

ཡོད་དོ། །དེ་ཡང་གཞུང་དེ་ཉིད་ལས། “ཆུ་བོ་ཞེས་བྱ་བ་ལ། ཆུ་བོ་ནི་བཞི་སྟེ། འདོད་པའི་ཆུ་བོ་དང་། སྲིད་པའི་ཆུ་བོ་དང་། ལྟ་བའི་ཆུ་བོ་དང་། མ་རིག་པའི་ཆུ་བོ་ཞེས་བྱ་བའོ། །”[194] ཞེས་གསུངས།

སྦྱོར་བ་ནི། སེམས་ཅན་ཕལ་པའི་རྣམ་ཤེས་འཁོར་བ་དང་ཁམས་དང་འགྲོ་བ་དང་སྐྱེ་གནས་སུ་ཉིང་མཚམས་སྦྱོར་བར་བྱེད་པའམ་ཡུལ་ལ་སྦྱོར་བར་བྱེད་པའི་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་ཞིག་གོ །དེ་ལ་དབྱེ་ན་འདོད་པའི་སྦྱོར་བ་དང་། སྲིད་པའི་སྦྱོར་བ་དང་། ལྟ་བའི་སྦྱོར་བ་དང་། མ་རིག་པའི་སྦྱོར་བ་བཅས་བཞི་སྟེ། ཕུང་པོ་ལྔའི་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་ལས། “བཞི་པོ་འདི་དག་ཉིད་སྦྱོར་བ་བཞིར་རིག་པར་བྱའོ། །”[195] ཞེས་སོ།།

ཉེ་བར་ལེན་པ་ནི། སེམས་ཅན་ཐ་མལ་པའི་རྣམ་ཤེས་འཁོར་བར་ཉེ་བར་འཛིན་པར་བྱེད་པའི་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་ཞིག་གོ །དེ་ལ་དབྱེ་ན། འདོད་པ་ཉེ་བར་ལེན་པ་དང་། ལྟ་བ་ཉེ་བར་ལེན་པ་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་དང་བརྟུལ་ཞུགས་ཉེ་བར་ལེན་པ་དང་། བདག་ཏུ་སྨྲ་བ་ཉེ་བར་ལེན་པ་དང་བཞི་ཡོད་དོ། །དེ་ཡང་ཕུང་པོ་ལྔའི་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་ལས། “ཉེ་བར་ལེན་པ་ནི་ཉེ་བར་ལེན་པ་བཞི་སྟེ། འདོད་པ་ཉེ་བར་ལེན་པ་དང་། ལྟ་བ་ཉེ་བར་ལེན་པ་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་དང་བརྟུལ་ཞུགས་ཉེ་བར་ལེན་པ་དང་། བདག་ཏུ་སྨྲ་བ་ཉེ་བར་ལེན་པའོ། །”[196] ཞེས་སོ།།

མདུད་པ་ནི། མ་གཡེངས་པའི་ཡིད་ཀྱི་རང་བཞིན་གྱི་ལུས་ཀྱི་བར་དུ་གཅོད་བྱེད་དུ་གྱུར་པའི་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་ཞིག་གོ །དེ་ལ་དབྱེ་ན། ལོངས་སྤྱོད་ལ་བརྣབ་སེམས་ལུས་ཀྱི་མདུད་པ་དང་། གང་ཟག་ལ་གནོད་སེམས་ལུས་ཀྱི་

མདུད་པ་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་དང་བརྟུལ་ཞུགས་མཆོག་ཏུ་འཛིན་པ་ལུས་ཀྱི་མདུད་པ་དང་། འདི་བདེན་པའོ་ཞེས་ལྟ་བ་ངན་པ་ལ་མཆོག་ཏུ་འཛིན་ཅིང་མངོན་པར་ཞེན་པ་ལུས་ཀྱི་མདུད་པ་བཅས་བཞི་སྟེ། ཕུང་པོ་ལྔའི་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་ལས། “མདུད་པ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་མདུད་པ་ནི་བཞི་སྟེ། བརྣབ་སེམས་ལུས་ཀྱི་མདུད་པ་དང་། གནོད་སེམས་ལུས་ཀྱི་མདུད་པ་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་དང་བརྟུལ་ཞུགས་མཆོག་ཏུ་འཛིན་པ་ལུས་ཀྱི་མདུད་པ་དང་། འདི་བདེན་པའོ་ཞེས་མངོན་པར་ཞེན་པ་ལུས་ཀྱི་མདུད་པའོ། །”[197] ཞེས་སོ། །དཔེར་ན། མདུད་པས་དམ་དུ་བསྡམས་པས་གྲོལ་བའི་བར་དུ་གཅོད་པ་བཞིན། འདི་དག་གིས་ཀྱང་སེམས་གཡེང་བར་བྱེད་པས་རྩེ་གཅིག་ཏུ་མཉམ་པར་འཇོག་པ་ལ་བར་དུ་གཅོད་པས་མདུད་པ་དང་འདྲ་བར་བཤད།

སྒྲིབ་པ་ནི། བསམ་གཏན་དང་རྣམ་པར་ཐར་པ་དང་ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་སྙོམས་པར་འཇུག་པ་ལ་སྒྲིབ་པའི་འདོད་པའི་མི་དགེ་བའི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །དེ་ལ་དབྱེ་ན། འདོད་པ་ལ་འདུན་པ་དང་། གནོད་སེམས་དང་། རྨུགས་པ་དང་། གཉིད་དང་། རྒོད་པ་དང་། འགྱོད་པ་དང་། ཐེ་ཚོམ་དང་ལྔ་སྟེ། དེ་ཡང་ཕུང་པོ་ལྔའི་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་ལས། “སྒྲིབ་པ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སྒྲིབ་པ་ལྔ་སྟེ། འདོད་པ་ལ་འདུན་པ་དང་། གནོད་སེམས་དང་། རྨུགས་པ་དང་། གཉིད་དང་། རྒོད་པ་དང་། འགྱོད་པ་དང་། ཐེ་ཚོམ་མོ། །སྒྲིབ་པ་ནི་འདོད་པར་གཏོགས་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཤིན་ཏུ་མི་དགེ་བ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་དགེ་བའི་ཕྱོགས་ལ་སྒྲིབ་པས་བསྒྲིབས་པའོ། །”[198] ཞེས་གསུངས་ལ། གཉེན་པོ་སྣང་བའི་འདུ་ཤེས་གཅིག་པ་དང་། ཟས་སམ་སྐྱེད་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུ་སྐྱོ་བ་དང་། མི་དགའ་བ་དང་། བྱ་རྨྱངས་དང་། ཁ་ཟས་ཀྱི་ཚོད་མི་ཟིན་པ་དང་། སེམས་ཞུམ་པ་ཉིད་རྣམས་གཅིག་པ་དང་། བྱ་བ་སེམས་ཞུམ་པར་བྱེད་པ་གཅིག་པས་རྨུགས་གཉིད་གཉིས་གཅིག་ཏུ་བཞག་པ་དང་།

གཉེན་པོ་ཞི་གནས་གཅིག་པ་དང་། ཟས་ཉེ་དུའི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་དང་། ཡུལ་གྱི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་དང་། མི་འཆི་བའི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་དང་། སྨོན་དགོད་པ་དང་རྩེས་པ་དང་དགའ་མགུར་སྤྱོད་པ་དྲན་པ་རྣམས་གཅིག་པ་དང་། བྱ་བ་སེམས་མ་ཞི་བར་བྱེད་པ་གཅིག་པས་རྒོད་འགྱོད་གཉིས་ཀྱང་གཅིག་ཏུ་བཞག་པ་ཡིན་ནོ། །ཡང་འདོད་པ་ལ་འདུན་པ་དང་གནོད་སེམས་ཀྱིས་ཚུལ་ཁྲིམས་ལ་བར་དུ་གཅོད། རྨུགས་པ་དང་གཉིད་ཀྱིས་ཤེས་རབ་ལ་བར་དུ་གཅོད། རྒོད་པ་དང་འགྱོད་པས་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་བར་དུ་གཅོད། ཐེ་ཚོམ་གྱིས་ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་ཤེས་རབ་ལ་བར་དུ་གཅོད་དོ།།

ཤེས་པ་ནི། ཟག་བཅས་ཀྱི་ཤེས་རབ་དང་རང་གི་སྣང་བྱ་ཐེ་ཚོམ་སྤྲངས་པའི་ངེས་པའི་བདག་ཉིད་ཅན་གྱི་ཤེས་རབ་གང་རུང་ངོ་། །དེ་ལ་དབྱེ་ན། ཆོས་ཤེས་པ་དང་། རྗེས་སུ་ཤེས་པ་དང་། གཞན་གྱི་སེམས་ཤེས་པ་དང་། ཀུན་རྫོབ་ཤེས་པ་དང་། སྡུག་བསྔལ་ཤེས་པ་དང་། ཀུན་འབྱུང་བ་ཤེས་པ་དང་། འགོག་པ་ཤེས་པ་དང་། ལམ་ཤེས་པ་དང་། ཟད་པ་ཤེས་པ་དང་། མི་སྐྱེ་བ་ཤེས་པ་སྟེ་བཅུ་ཡོད་དོ།། དེ་ཡང་ཕུང་པོ་ལྔའི་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་ལས། "ཤེས་པ་ནི་ཤེས་པ་བཅུ་སྟེ། ཆོས་ཤེས་པ་དང་། རྗེས་སུ་ཤེས་པ་དང་། གཞན་གྱི་སེམས་ཤེས་པ་དང་། ཀུན་རྫོབ་ཤེས་པ་དང་། སྡུག་བསྔལ་ཤེས་པ་དང་། ཀུན་འབྱུང་བ་ཤེས་པ་དང་། འགོག་པ་ཤེས་པ་དང་། ལམ་ཤེས་པ་དང་། ཟད་པ་ཤེས་པ་དང་། མི་སྐྱེ་བ་ཤེས་པའོ། །"[199] ཞེས་སོ།།

བཟོད་པ་ནི། རང་གི་ངོས་སྐལ་གྱི་སྣང་བྱའི་དངོས་གཉེན་བྱེད་པའི་ཟག་མེད་ཀྱི་སེམས་བྱུང་ཞིག་གོ །དེ་ལ་དབྱེ་ན། སྡུག་བསྔལ་ལ་ཆོས་ཤེས་པའི་བཟོད་པ་དང་། སྡུག་བསྔལ་ལ་རྗེས་སུ་ཤེས་པའི་བཟོད་པ་དང་། ཀུན་འབྱུང་ལ་ཆོས་ཤེས་

པའི་བཟོད་པ་དང་། ཀུན་འབྱུང་ལ་རྗེས་སུ་ཤེས་པའི་བཟོད་པ་དང་། འགོག་པ་ལ་ཆོས་ཤེས་པའི་བཟོད་པ་དང་། འགོག་པ་ལ་རྗེས་སུ་ཤེས་པའི་བཟོད་པ་དང་། ལམ་ལ་ཆོས་ཤེས་པའི་བཟོད་པ་དང་། ལམ་ལ་རྗེས་སུ་ཤེས་པའི་བཟོད་པ་སྟེ་བརྒྱད་ཡོད་དེ། དེ་ཉིད་ལས། "བཟོད་པ་གང་ཞེ་ན། མངོན་པར་རྟོགས་པའི་བཟོད་པ་བརྒྱད་དེ། སྡུག་བསྔལ་ལ་ཆོས་ཤེས་པའི་བཟོད་པ་དང་། སྡུག་བསྔལ་ལ་རྗེས་སུ་ཤེས་པའི་བཟོད་པ་དང་། ཀུན་འབྱུང་ལ་ཆོས་ཤེས་པའི་བཟོད་པ་དང་། ཀུན་འབྱུང་ལ་རྗེས་སུ་ཤེས་པའི་བཟོད་པ་དང་། འགོག་པ་ལ་ཆོས་ཤེས་པའི་བཟོད་པ་དང་། འགོག་པ་ལ་རྗེས་སུ་ཤེས་པའི་བཟོད་པ་དང་། ལམ་ལ་ཆོས་ཤེས་པའི་བཟོད་པ་དང་། ལམ་ལ་རྗེས་སུ་ཤེས་པའི་བཟོད་པའོ། །"[200] ཞེས་སོགས་འབྱུང་བ་ལྟར་རོ།།

༨ སེམས་བྱུང་གི་གྲངས་འདྲེན་མི་འདྲ་བ་རྣམས་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་བསྡོམས་པ།

སྤྱིར་སེམས་བྱུང་གི་གྲངས་ལ་འདི་ཙམ་དུ་ངེས་སོ་ཞེས་མཐའ་ཆོད་པའི་ཚད་གཟུང་མི་ནུས་མོད། འདིར་གོང་དུ་བཀོད་པའི་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་ཀྱི་མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་དང་། སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱི་མངོན་པ་མཛོད་སོགས་ལས་གསུངས་པའི་སེམས་བྱུང་མི་འདྲ་བ་རྣམས་ཀྱི་གྲངས་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་བསྡོམས་ན། མངོན་པ་མཛོད་དང་ཀུན་བཏུས་གཉིས་ཀས་ཐུན་མོང་དུ་བཤད་པ་ཚོར་བ་

སོགས་སེམས་བྱུང་ ༩༨ དང་། དེའི་སྟེང་ཀུན་བཏུས་ལས་གསུངས་པའི་གཏི་
མུག་མེད་པའི་དགེ་རྩ་དང་། རྩ་ཉོན་གྱི་ལྟ་བ། ཉེ་ཉོན་ཉི་ཤུའི་ནང་ཚན་གྱི་བརྗེད་
ངས། ཤེས་བཞིན་མ་ཡིན་པ། རྣམ་གཡེང་སྟེ་ལྔ་བསྣན་པས་ ༥༧ དང་། དེའི་སྟེང་
གཞི་ཕྲན་ཚེགས་ལས་གསུངས་པའི་མི་དགའ་བ་སོགས་ཉེ་ཉོན་ཉེར་བཞི་བསྣན་
པས་ ༦༥ དང་། དེའི་སྟེང་མདོ་དྲན་པ་ཉེར་བཞག་ལས་བཤད་པའི་སྤྱི་ཚན་ངེས་
པའི་གྲས་ཀྱི་ཉོན་མོངས་པའི་ས་ཆེན་པོ་བ་བཅུའི་ནང་ཚན་གྱི་ཚུལ་མིན་ཡིད་བྱེད་
དང་། ལོག་པར་མོས་པ་དང་། ཉོན་མོངས་པའི་ས་ཆུང་ངུ་བ་བཅུའི་ནང་ཚན་གྱི་
སྟོན་པ་སྟེ་གསུམ་བསྣན་པས་ ༦༡ དང་། དེའི་སྟེང་པླ་ལིའི་གཞུང་ཆོས་མངོན་པ་
བསྡུས་པ་ལས་བཤད་པའི་སེམས་ཐམས་ཅད་དང་ཐུན་མོང་བ་བདུན་གྱི་ནང་ཚན་
གྱི་འཚོ་བའི་དབང་པོ་དང་། ཐོར་བུ་བ་དྲུག་གི་ནང་ཚན་གྱི་དགའ་བ་དང་། མི་དགེ་
བ་བཅུ་བཞིའི་ནང་ཚན་གྱི་བྱིང་བ་དང་། དགེ་བ་ཉེར་ལྔའི་ནང་ཚན་གྱི་ལུས་ཡང་བ་
དང་། སེམས་ཡང་བ་དང་། སེམས་འཇམ་པ་དང་། ལུས་འཇམ་པ་དང་། ལུས་ལས་
སུ་རུང་བ་དང་། སེམས་ལས་སུ་རུང་བ་དང་། ལུས་རབ་ཏུ་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་པ་
དང་། སེམས་རབ་ཏུ་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་པ་དང་། ལུས་དྲང་བ་དང་། ཡང་དག་པའི་
ངག་དང་། ཡང་དག་པའི་འཚོ་བ་དང་། ཡང་དག་པའི་ལས་ཀྱི་མཐའ་དང་། དགའ་
བ་ཚད་མེད་དེ་བཅུ་དྲུག་བསྣན་པས་ ༤༩ དང་། དེའི་སྟེང་རིན་ཆེན་ཕྲེང་བ་ལས་
བཤད་པའི་ཉེས་རྩོམ་དང་། ཐོབ་ཀྱིས་འཇལ་བ་དང་། རྙེད་སོགས་ཐོབ་འདོད་ཀྱིས་
དབང་པོའི་སྒོ་སྡོམ་པར་བྱེད་པའི་ཚུལ་འཆོས་དང་། ཁ་གསག་དང་། རྙེད་པས་
རྙེད་པ་འདོད་པ་དང་། གཞོགས་སློང་དང་། སྐྱོན་ཟློས་དང་། སྤྱངས་མེད་པ་དང་

། ལྟ་བ་མེད་པ་དང་། བཀུར་སྟི་ཉམས་པ་དང་། སྐྱེ་བོ་ངན་པ་དང་། རང་ལ་ཡོན་ཏན་མེད་བཞིན་དུ་ཡོད་པར་སྟོན་པའི་ཚུལ་འཆོས་དང་། མི་བཟོད་པ་དང་། བཀའ་བློ་མི་བདེ་བ་དང་། གནོད་སེམས་རིག་པ་དང་། བརྙོགས་པའི་ཡིད་དང་། ཁ་དོག་འགྱུར་བ་དང་། ཟས་མི་འདོད་པ་སྟེ་བཅོ་བརྒྱད་བསྟན་པས་ ༡༡༣ དང་། དེའི་སྟེང་གཞི་བསྡུ་བ་ལས་བཤད་པའི་སེམས་བྱུང་སྡིག་པའི་གྲོགས་པོ་དང་། མི་རིགས་པར་འཇུག་པ་དང་། མི་མཉེན་པ་དང་། མི་མཐུན་པར་འཛོག་པ་དང་། སྙོམ་སྟུགས་འདོན་པ་སྟེ་ལྔ་བསྟན་པས་ ༡༡༤ དང་། དེའི་སྟེང་དཔལ་ལྡན་ཟླ་བས་མཛད་པར་གྲགས་པའི་ཕུང་པོ་ལྔའི་རབ་བྱེད་ལས་བཤད་པའི་འཁོར་བར་ཡིད་སུན་པའི་སྐྱོ་བ་དང་། མདུད་པ་གཉིས་བསྟན་པས་ཀུན་བཏུས་ཀྱི་གཞུང་འདིར་བཀོད་པའི་གཞུང་རྣམས་ལས་སེམས་བྱུང་གི་གྲངས་འདྲེན་མི་འདྲ་བ་གསུངས་པ་རྣམས་བསྡོམས་ན་ ༡༡༥ བརྩི་རུང་བར་མཐོང་ཡང་ད་དུང་ཞིབ་ཏུ་བརྟག་དགོས་སོ།།

དེ་ཡང་དཔལ་ལྡན་ཟླ་བའི་ཕུང་པོ་ལྔའི་རབ་བྱེད་ལས་བཤད་པའི་རྣམ་པར་གྲོལ་བ་དང་། ཤེས་པ་དང་། བཟོད་པ་སྟེ་གསུམ་པོ་ལྟ་བུ། གོང་དུ་དྲངས་པའི་མངོན་པ་ནས་བཤད་པའི་སེམས་བྱུང་རྣམས་དང་མིང་ཐ་དད་པ་ཙམ་ལས། རང་རང་གི་ངོ་བོའི་ཆ་ནས་ཚོར་བ་དང་། འདུ་ཤེས་དང་། ཤེས་རབ་དང་། འདུན་མོས་སོགས་ཅི་རིགས་སུ་འདུས་པས་མ་བགྲངས་ལ། དེ་བཞིན་དུ་དགེ་བའི་རྩ་བ་དང་། མི་དགེ་བའི་རྩ་བ། ལུང་མ་བསྟན་པའི་རྩ་བ། ཀུན་ཏུ་སྦྱོར་བ། ངེས་པར་འཆིང་བ། ཕྲ་རྒྱས། ཉེ་ཉོན། ཀུན་དཀྲིས། ཟག་པ། ཆུ་བོ། སྦྱོར་བ། ཉེ་བར་ལེན་པ། སྒྲིབ་པ་སོགས་ཀྱང་མངོན་པ་གོང་འོག་གཉིས་ཀར་བྱུང་ཞིང་། དེ་དག་གི་དབྱེ་བ་འཆད་

སྐབས་གོང་དུ་བཤད་པའི་མདོན་པ་གོང་འོག་གི་སེམས་བྱུང་རྣམས་ལས་ལོགས་སུ་མེད་པས་འདིར་ཕྱོགས་བསྡོམས་ཀྱི་གྲངས་སུ་ལོགས་སུ་མ་བགྲངས། དེས་མཚོན་ནས་མདོ་དྲན་པ་ཉེར་བཞག་དང་། པྲ་ལིའི་གཞུང་ཆོས་མངོན་པ་བསྡུས་པ་དང་། རིན་ཆེན་ཕྲེང་བ་དང་། གཞི་བསྡུ་བ་དང་། ཟླ་བས་མཛད་པར་གྲགས་པའི་ཕུང་པོ་ལྔའི་རབ་བྱེད་རྣམས་ལས་གསུངས་པའི་སེམས་བྱུང་འདིར་མ་བགྲངས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་། རང་རང་གི་ངོ་བོའི་སྒོ་ནས་མངོན་པའི་སེམས་བྱུང་ང་གཅིག་དང་གཞི་ཐུན་ཚོགས་ཀྱི་ཉེ་ཉོན་ཉེར་བཞི་སོགས་གང་གང་དུ་འདུ་མིན་ཕན་ཚུན་གྱུང་བསྒྲིགས་ནས་བརྟགས་པས་ཤེས་པར་ནུས་སོ།།

དེ་ལྟར་ནང་པ་སངས་རྒྱས་པའི་གཞུང་དུ་མར་སེམས་བྱུང་གི་གྲངས་འཛིན་དང་། དེ་དག་སོ་སོའི་ངོ་བོ་དང་བྱེད་ལས། ནང་ཕན་ཚུན་གྱི་རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་སོགས་ལ་དཔྱད་པ་རྒྱས་པར་བྱུང་བ་ནི། སྤྱིར་ཕྱིའི་ལུས་ངག་གི་བྱ་སྤྱོད་རྣམས་གཙོ་བོར་ནང་སེམས་ཀྱི་ཀུན་སློང་ལ་རག་ལས་པ་དང་། སེམས་ཀྱང་གཙོ་བོར་རང་ཉིད་གང་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་སེམས་བྱུང་གི་བྱེད་ལས་ཀྱི་རྗེས་སུ་འབྲང་བས་ན། ནང་སེམས་ལ་འགྱུར་བ་གཏོང་བར་འདོད་པ་རྣམས། མ་མཐར་སེམས་བྱུང་གལ་ཆེ་བའི་རིགས་སོ་སོའི་ངོ་བོ་དང་བྱེད་ལས་རགས་ཙམ་ཞིག་ཤེས་པ་གནད་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བར་དགོངས་ཏེ། གཞུང་རྣམས་སུ་དེ་དག་གི་རྣམ་གཞག་རྒྱས་པར་གཏན་ལ་འབེབས་པར་མཛད་དོ།། །།

སྐབས་དགུ་པ། སེམས་ཕྲ་རགས་དང་འཆི་རིམ་གྱི་རྣམ་གཞག

༡ ཐེག་པ་ཐུན་མོང་བའི་གཞུང་ལས་སེམས་ཕྲ་རགས་གསུངས་ཚུལ།

གོང་དུ་བཤད་པའི་སེམས་དང་སེམས་བྱུང་གིས་བསྡུས་པའི་བློ་དེ་དག་ལ་ནང་གསེས་ཕྲ་རགས་མང་པོ་ཡོད་ཅིང་། དེ་ཡང་མིའི་ཤེས་པ་ལྟ་བུ་ལ་མཚོན་ན་གསོན་པའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་ཤེས་པ་དེ་རགས་པ་དང་། འཆི་བའི་སྐབས་ཀྱི་ཤེས་པ་ཕྲ་བ་ཡིན་ལ། གསོན་པའི་གནས་སྐབས་སུའང་ཉིན་ཞག་ཕྲུགས་གཅིག་ལ་མཚོན་ན། སད་དུས་ཀྱི་གནས་སྐབས་ཀྱི་ཤེས་པ་དེ་རགས་ལ། དེ་ལས་རྨི་ལམ་གྱི་གནས་སྐབས་ཀྱི་ཤེས་པ་ཕྲ་ཞིང་། དེ་ལས་ཀྱང་རྨི་ལམ་མེད་པའི་གཉིད་མཐུག་པོའི་སྐབས་ཀྱི་ཤེས་པ་ཕྲ་བ་ཡིན་ལ། གཞན་ཡང་། སད་དུས་ཀྱི་དབང་ཤེས་དང་ཡིད་ཤེས་གཉིས་ལས་དབང་ཤེས་རྣམས་རགས་ཤིང་ཡིད་ཤེས་རྣམས་ཕྲ་བར་འཇོག

ཡང་ནང་པའི་གཞུང་དུ་སེམས་རྩེ་གཅིག་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་བསྒྲུབས་ཏེ། སེམས་ཕྲ་རུ་བཏང་ནས་ས་གོང་མ་གོང་མའི་སེམས་ཐོབ་པའི་ཚུལ་གསུངས་ཤིང་། དེ་ཡང་སེམས་ལ་འདོད་ཁམས་ཀྱི་སེམས་དང་། བསམ་གཏན་ནམ་གཟུགས་ཁམས་ཀྱི་སེམས། གཟུགས་མེད་ཀྱི་ཁམས་ཀྱི་སེམས་བཅས་ཁམས་གསུམ་དུ་

གཏོགས་པའི་སེམས་གསུམ་ཡོད་ལ། དེ་གསུམ་ལས་གཟུགས་མེད་ཀྱི་སེམས་ཕྲ་ཤོས་ཡིན་པར་གསུངས། དེའི་ནང་ནས་ཀྱང་སྲིད་རྩེའི་སེམས་ཕྲ་ཤོས་དང་འོག་མ་འོག་མའི་སེམས་རྣམས་རགས་པར་འཇོག་གོ །སེམས་ཀྱི་ཕྲ་རགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཡང་། སྔགས་བླ་མེད་ཀྱི་ལུགས་ལྟར་ན་ཤེས་པ་སོ་སོའི་བཞོན་པའི་རླུང་ཕྲ་རགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་འབྱེད་ལ། ཕར་ཕྱིན་ཐེག་པའི་གཞུང་ལྟར་ན་ནི། བློ་དེ་ངོས་འཛིན་བྱེད་དཀའ་སླ་དང་། རང་གི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་རྐྱེན་དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་པ་ལ་བརྟེན་པ་ཡིན་མིན་གྱི་སྒོ་ནས་དང་། བློ་དེའི་ཡུལ་ཕྲ་རགས་དང་། བློ་དེའི་དམིགས་རྣམ་གསལ་མི་གསལ་སོགས་ལས་ཕྲ་རགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་འབྱེད་དོ།།

དེ་དག་ལས་བློ་དེ་ངོས་ཟིན་དཀའ་བ་རྣམས་ཕྲ་བ་དང་། ངོས་ཟིན་སླ་བ་རྣམས་རགས་པར་འཇོག་པའི་ཚུལ་ནི། ཕྲ་རྒྱས་ཞེས་པའི་ཚིག་ཟུར་གྱི་ཕྲ་བའི་དོན་འཆད་པའི་ཐད་དུ། མཛོད་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་དོན་གསལ་ལས། "རྒྱུ་བ་ཕྲ་བའི་ཕྱིར་ཞེས་བྱ་བ་ནི་འཇུག་པ་ཕྲ་བའི་ཕྱིར་ཞེས་བྱ་བའི་ཐ་ཚིག་གོ །ཇི་ལྟར་འཇུག་པ་ཕྲ་ཞེ་ན། གཟུགས་ཅན་མ་ཡིན་པ་རྣམས་ཤེས་པར་དཀའ་བའི་ཕྱིར་རོ། །"[1] ཞེས་གཟུགས་ཅན་མ་ཡིན་པའི་ཕྲ་རྒྱས་ཉོན་མོངས་སོགས་ངོས་འཛིན་དཀའ་བས་ཕྲ་བར་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ།།

ཡང་ངོས་འཛིན་དཀའ་སླའི་སྒོ་ནས་ཤེས་པ་ཕྲ་རགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་འབྱེད་ཚུལ་ནི། ཚོར་བ་འདུ་ཤེས་འདུ་བྱེད་རྣམ་ཤེས་བཞི་ལ་སྦྱར་ན། ཚོར་བ་ནི་བདེ་བ་ལུས་ཀྱིས་ཚོར་རོ་ཞེས་པ་ལྟར་བློ་ལ་འཆར་སླ་བའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་ཕུང་པོ་ཕྱི་མ་རྣམས་ལས་རགས་པ་དང་། འདུ་ཤེས་ནི་མི་འདི་ནི་ཡོན་ཏན་ཆེའོ་སྙམ་དུ་འདུ་ཤེས་པ་ལྟར

བཀྲ་བར་འཛིན་པས་འདུ་བྱེད་དང་རྣམ་ཤེས་གཉིས་ལས་རགས་པ་དང་། མཚུངས་ལྡན་འདུ་བྱེད་ནི་བདག་བདེ་བར་བྱའོ་སྙམ་དུ་ཡུལ་གྱི་ཁྱད་པར་འཛིན་པས་རྣམ་ཤེས་ལས་རགས་པ་དང་། རྣམ་ཤེས་ནི་ཡུལ་གྱི་ངོ་བོ་ཙམ་འཛིན་ཅིང་ཚུལ་དེ་སྔ་མ་རྣམས་ལས་བློ་ལ་ཅུང་འཆར་དཀའ་བས་ཚོར་སོགས་སྔ་མ་གསུམ་ལས་ཕྲ་བར་འདོག་སྟེ། དེ་ཡང་མཛོད་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་དེ་ཉིད་ལས།

> གཟུགས་ཅན་མ་ཡིན་པ་རྣམས་ཀྱི་ནང་ན་ཡང་ང་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་ལ། ཚོར་བ་ནི་རྒྱུ་བ་རགས་པའི་ཕྱིར་ཏེ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ལུས་མེད་ཀྱང་རྟོགས་པར་ཆེས་སླ་བའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་འདི་ལྟར་ངའི་ལག་པས་ཞེས་བྱ་བ་རྒྱས་པར་འབྱུང་ངོ་། །འདུ་ཤེས་ནི་གཉིས་པས་ཆེས་རགས་པའོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་འདུ་བྱེད་དང་། རྣམ་པར་ཤེས་པ་གཉིས་པས་ཏེ། དེའི་བྱ་བ་རྟོགས་པར་ཆེས་སླ་བའི་ཕྱིར་རོ། །འདུ་ཤེས་ནི་སྐྱེས་པ་དང་བུད་མེད་ལ་སོགས་པའི་མཚན་མ་འཛིན་པའོ། །རྣམ་པར་ཤེས་པ་པས་ནི་འདུ་བྱེད་དེ་ཅི་ཞེ་ན། རགས་ཏེ་འདོད་ཆགས་ལ་སོགས་པའི་ཀུན་ཏུ་སྤྱོད་པ་ཏེ་པོར་གསལ་བར་རྟོགས་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཐམས་ཅད་པས་ཕྲ་བའི་ཕྱིར་ན་རྣམ་པར་ཤེས་པས་ནི་མཐར་ཏེ། འདུལ་བ་རྣམས་གཟུད་པ་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པའི་ཕྱིར་ན་རིགས་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་གོ་རིམས་ཡིན་ནོ།།[2]

ཞེས་ཕུང་པོ་ལྔ་ལ་ནང་གསེས་ཕྲ་རགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཡོད་པར་གསུངས།

ཡང་ངོས་འཛིན་དཀའ་སླའི་སྒོ་ནས་ཕྲ་རགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་འཇོག་ཚུལ་དེ་ཚོར་བ་བདེ་སྡུག་བཏང་སྙོམས་གསུམ་ལ་སྦྱར་ན། དེ་གསུམ་གྱི་ནང་ནས་ཚོར་བ་

བདེ་སྡུག་གཉིས་རགས་པ་དང་བཏང་སྙོམས་ཕྲ་བ་ཡིན། དེ་ཡང་ཚོར་བ་བདེ་སྡུག་གཉིས་རང་རྒྱུད་ལྡན་གྱི་གང་ཟག་ལ་ཕན་གནོད་དང་འབྲེལ་བའི་དབང་གིས་བློ་ལ་གསལ་བར་འཆར་སླ་བས་རགས་པ་དང་། བཏང་སྙོམས་ནི་རང་རྒྱུད་ལྡན་གྱི་གང་ཟག་ལ་ཕན་གནོད་དང་མ་འབྲེལ་ཞིང་བློ་ལ་སྔ་མ་གཉིས་ལྟར་གསལ་བར་མི་འཆར་བས་ཕྲ་བར་འདོག དེ་ཡང་མཛོད་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་མཚན་ཉིད་རྗེས་འབྲང་ལས།

ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ནི་ཚོར་བ་གསུམ་པོ་ཡིད་བདེ་བ་དང་ཡིད་མི་བདེ་བ་དང་བཏང་སྙོམས་ཀྱི་དབང་པོ་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་ཕྱིར་ཚོར་བ་གང་ལ་གནས་པ་ལ་འཆི་འཕོ་དང་སྐྱེ་བ་ཡོད་པ་མི་ཤེས་པས་དེའི་ཕྱིར་ཚོར་བ་ལ་ནི། འཆི་འཕོ་སྐྱེ་བ་བཏང་སྙོམས་ལ། །ཞེས་བྱ་བ་སྨོས་སོ། །ཚོར་བ་གཞན་དག་ནི་གསལ་བ་ཡིན་ཏེ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཡིད་བདེ་བ་དང་ཡིད་མི་བདེ་བའི་མཚན་ཉིད་ཅན་ཏེ། དེ་དག་ནི་ཀུན་ཏུ་བརྟགས་པ་ན་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར། ཕན་འདོགས་པ་དང་གནོད་པ་བྱེད་པ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་རོ།།[3]

ཞེས་བྱུང་བ་ལྟར་རོ།།

ཚོར་བ་ལའང་ནང་གསེས། མིག་སོགས་དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་པ་ལྔ་ལ་བརྟེན་པའི་ཚོར་བ་རྣམས། རང་ཉིད་གཟུགས་ཅན་མ་ཡིན་ཡང་རྟེན་དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་ལ་བརྟེན་པས་རགས་པ་དང་། ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་འཁོར་གྱི་ཚོར་བ་རྣམས་ནི། རང་ཉིད་ཀྱང་གཟུགས་ཅན་མ་ཡིན་ཞིང་རྟེན་ཡིད་དབང་ལ་བརྟེན་པས་ཕྲ་བར་གསུངས་ཏེ། མཛོད་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་དོན་གསལ་ལས། "ཚོར་བ་ལ་སོགས་པའི་རགས་པ་ནི་དབང་པོ་ལྔ་ལ་བརྟེན་པའི་ཚོར་བ་ལ་སོགས་པ་བཞི་ཡིན་

ཏེ། ལུས་ཅན་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རང་ལ་ཡོད་པའི་རིགས་པ་ཉིད་ནི་མེད་དོ། །ཕྲ་བ་ནི་ཡིད་ལས་བྱུང་བ་སྟེ། རྟེན་ཀྱང་ལུས་ཅན་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །”[4] ཞེས་བདག་རྐྱེན་དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་པ་ལ་བརྟེན་པ་ཡིན་མིན་གྱི་སྒོ་ནས་ཕྲ་རགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་གསུངས་སོ།།

ཡང་བློ་དེའི་ཡུལ་ཕྲ་རགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་ཕྲ་རགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་འབྱེད་ཚུལ་ཡང་གསུངས་ཏེ། རྣམ་པར་གཏན་ལ་དབབ་པ་བསྡུ་བ་ལས། “ཡང་དག་པའི་ཤེས་པ་ཡང་ཕྲ་བ་ཉིད་ཡིན་ཏེ། དོན་གྱི་ཆ་ཕྲ་བ་རྟོགས་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །”[5] ཞེས་དོན་ཕྲ་བ་སྟེ་དོན་རྟོགས་དཀའ་བས་དེའི་ཡུལ་ཅན་གྱི་ཡང་དག་པའི་ཤེས་པ་ཡང་ཕྲ་བར་དངོས་སུ་གསུངས་ནས། དོན་རྟོགས་སླ་བས་དེའི་ཡུལ་ཅན་གྱི་བློ་ཡང་རགས་པར་ཤུགས་ཀྱིས་བསྟན་པ་ལྟར་རོ།།

གསོན་དུས་ཀྱི་སེམས་ལ་ཡང་། ནང་གསེས་དམིགས་རྣམ་གསལ་མི་གསལ་གྱི་སྒོ་ནས་ཕྲ་རགས་འབྱེད་ཚུལ་ཡོད་དེ། སེམས་རང་དབང་མེད་པར་ནང་དུ་སྡུད་པའི་སེམས་བྱུང་ཞིག་གི་སྟོབས་ཀྱིས་དབང་ཤེས་ཀྱི་དེ་མ་ཐག་རྐྱེན་གྱི་ནུས་པ་ཉམས་ནས་དབང་ཤེས་རྣམས་ཐོག་མར་འགགས་ཤིང་། དེ་ནས་ཡིད་ཤེས་རགས་པ་རྣམས་རིམ་གྱིས་འགགས་ཏེ་མཐར་ཡིད་ཤེས་དམིགས་རྣམ་མི་གསལ་བ་ཞིག་གི་ངང་དུ་གནས་པའི་གཉིད་དུས་ཀྱི་སེམས་ནི། སད་དུས་ཀྱི་སེམས་ལས་ཕྲ་བ་དང་། ཡང་གཉིད་དུས་ཀྱི་སེམས་ལ་ཡང་རྨི་ལམ་གྱི་གནས་སྐབས་ཀྱི་སེམས་རགས་ཤིང་གཉིད་མཐུག་པོའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་སེམས་དེ་ལས་ཀྱང་དམིགས་རྣམ་མི་གསལ་བས་ཕྲ་བ་ཡིན་ནོ།།

ཡང་སྐྱེ་བོ་ཐལ་བ་རྣམས་རླུང་མཁྲིས་བད་ཀན་ཅི་རིགས་ཀྱི་དབང་གིས་འཆི་བའི་ཚེ་ལུས་ཀྱི་འབྱུང་བཞིའི་ནུས་པ་ཉམས་ཤིང་། དྲོད་རིམ་གྱིས་བསྡུས་ཏེ་དབང་ཤེས་རྣམས་འགགས་ནས་མཐར་ཡིད་ཤེས་གཅིག་པུ་གནས་ཤིང་། ཡིད་ཤེས་ཀྱང་རགས་པ་རྣམས་རིམ་གྱིས་འགགས་ཏེ་མཐར་འཆི་སེམས་ཕྲ་མོ་མངོན་དུ་གྱུར་པའི་ཚེ་འཆི་བ་དངོས་ཡིན་ཞིང་། འཆི་སེམས་ཕྲ་མོ་ནི་གཞིའི་གནས་སྐབས་སུ་སེམས་ཕྲ་ཤོས་སུ་འཇོག་གོ།

སྤྱིར་འཆི་སེམས་ཕྲ་མོའི་འཁོར་གྱི་ཚོར་བ་ནི་བཏང་སྙོམས་ཁོ་ན་དང་། འཆི་སེམས་ཕྲ་མོ་ལ་བྱེ་བྲག་སྨྲ་བས་དགེ་སོགས་གསུམ་ཀ་ཡོད་པར་འདོད་ཀྱང་། དབུ་སེམས་ཀྱི་གྲུབ་མཐའ་གོང་མ་རྣམས་ལུང་མ་བསྟན་ཁོ་ནར་བཞེད། དེ་ཡང་ཆོས་མངོན་པ་མཛོད་ལས།

འཆི་འཕོ་སྐྱེ་བ་བཏང་སྙོམས་ལ།། [6]

ཞེས་སྤྱིར་འཆི་སེམས་ཕྲ་མོའི་འཁོར་གྱི་ཚོར་བ་དེ་ཚོར་བ་བདེ་སྡུག་བཏང་སྙོམས་གསུམ་ལས་བཏང་སྙོམས་ཁོ་ན་ཡིན་པ་དང་། མཛོད་རང་འགྲེལ་ལས་ཀྱང་།

> རིམ་གྱིས་འཆི་བ་དག་ལ་བཞི། །རིམ་གྱིས་འཆི་ན་ལུས་དང་སྲོག་དང་ཡིད་དང་བཏང་སྙོམས་ཀྱི་དབང་པོ་དག་དང་དབང་པོ་བཞི་འགག་སྟེ། དེ་རྣམས་ལ་ནི་སོ་སོར་འགག་པ་མེད་དོ། །ཉོན་མོངས་པ་ཅན་དང་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པའི་སེམས་ཀྱིས་འཆི་བ་ལ་ནི་ཚུལ་དེ་ལྟ་བུ་ཡིན་པར་རིག་པར་བྱའོ། །གང་གི་ཚེ་དགེ་བའི་སེམས་ལ་གནས་ཏེ་འཆི་བ་དེའི་ཚེ་ནི། དགེ་ལ་ཐམས་ཅད་དག་ཏུ་ལྔ། །དགེ་བའི་སེམས་ལ་གནས་ཏེ་འཆི་ན་ཐམས་ཅད་

དུ་ཧི་སྐད་བཤད་པའི་དབང་པོ་རྣམས་དང་། ལྷག་པར་དད་པ་ལ་སོགས་པ་
ལྡེ་འགག་སྟེ། དེ་རྣམས་ནི་དགེ་བའི་སེམས་ལ་གནོད་མི་ཟ་བར་ཡོད་དོ།།[7]

ཞེས་བྱེ་བྲག་སྨྲ་བའི་ལུགས་ལ་ཉོན་མོངས་ཅན་མི་དགེ་བ་དང་། ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་དང་། དགེ་བའི་སེམས་ཀྱིས་འཆི་སེམས་བྱེད་པ་ཡོད་པར་གསུངས། རྣལ་འབྱོར་སྤྱོད་པའི་ས་ལས་ནི།

དགེ་བའི་སེམས་དང་ལྡན་པར་འཆི་འཕོ་བ་ཇི་ལྟ་བུ་ཡིན་ཞེ་ན། འདི་ལྟ་སྟེ། འདི་ན་ཁ་ཅིག་འཆི་བའི་ཚེ། དགེ་བའི་ཆོས་སྔོན་ཀུན་ཏུ་བསྟེན་པ་རྣམས་དྲན་ནམ། གཞན་གྱིས་དྲན་པར་བྱས་ཀྱང་རུང་སྟེ། དེའི་ཚེ་དེ་ལ་དད་པ་ལ་སོགས་པ་དགེ་བའི་ཆོས་གང་དག་སེམས་ལ་ཀུན་ཏུ་སྤྱོད་པ་དེ་དག་ཇི་སྲིད་དུ་འདུ་ཤེས་རགས་པ་འབྱུང་བའི་བར་དུའོ། །འདུ་ཤེས་ཆ་ཕྲ་མོ་རྒྱུ་བར་གྱུར་པའི་ཚེ་ནི་དགེ་བའི་སེམས་ལྡོག་ཅིང་། ལུང་དུ་མ་བསྟན་པའི་སེམས་ཉིད་དུ་གནས་ཏེ། འདི་ལྟར་དེས་ནི་དེའི་ཚེ་སྔོན་གོམས་པར་བྱས་པའི་དགེ་བ་ལ་བརྩལ་བར་ཡང་མི་ནུས་ལ་གཞན་དག་གིས་ཀྱང་དྲན་པར་བྱེད་མི་ནུས་སོ། །མི་དགེ་བའི་སེམས་དང་ལྡན་པར་འཆི་འཕོ་བ་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། འདི་ལྟར་འདི་ན་ཁ་ཅིག་འཆི་བའི་ཚེ། མི་དགེ་བའི་ཆོས་སྔོན་གོམས་པ་རྣམས་དྲན་ནམ། གཞན་དག་གིས་དྲན་པར་བྱས་ཀྱང་རུང་སྟེ། དེའི་ཚེ་དེ་ལ་ཆགས་པ་ལ་སོགས་པ་མི་དགེ་བའི་ཆོས་གང་དག་སེམས་ལ་ཀུན་ཏུ་སྤྱོད་པ་དེ་དག་ཇི་སྲིད་དུ་འདུ་ཤེས་རགས་པ་རྒྱུ་བའི་བར་དུའོ་ཞེས་བྱ་བ་ཐམས་ཅད་དགེ་བའི་སྐབས་སྔ་མ་དང་འདྲའོ།།[8]

ཞེས་སྔོན་དགེ་སོགས་ལ་ཇི་ལྟར་གོམས་ཀྱང་འཆི་སེམས་ཕྲ་མོའི་ཚེ་སེམས་ལུང་མ་བསྟན་ཉིད་དུ་གནས་པར་གསུངས་སོ།།

ཡང་ཁམས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ན། འདོད་པའི་ཁམས་ཀྱི་སེམས་ནི་ཚོར་བ་བདེ་སྡུག་བཏང་སྙོམས་གསུམ་ཀ་དང་ལྡན་པ་དང་། རྟོག་དཔྱོད་གཉིས་ཀ་དང་ལྡན་པ་སོགས་ཀྱིས་རགས་པར་འཇོག་ལ། དེ་ལ་ལྟོས་ཏེ་བསམ་གཏན་དང་པོའི་སེམས་ནི་ཚོར་བ་སྡུག་བསྔལ་དང་བྲལ་བས་ཕྲ་བ་དང་། བསམ་གཏན་གཉིས་པའི་སེམས་ནི། རྟོག་པ་དང་དཔྱོད་པ་གཉིས་ཀ་དང་བྲལ་བས་དེ་ལས་ཀྱང་ཕྲ་བ་དང་། གསུམ་པ་ནི་དགའ་བ་དང་བྲལ་བས་དེ་ལས་ཕྲ་བ་དང་། བསམ་གཏན་བཞི་པའི་སེམས་ནི་ཚོར་བ་བདེ་བ་དང་ཡང་བྲལ་ཏེ་བཏང་སྙོམས་འབའ་ཞིག་དང་ལྡན་པས་གསུམ་པ་ལས་ཀྱང་ཕྲ་བར་བཤད། གཟུགས་མེད་བཞི་ནི། གཟུགས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་མཐའ་དག་དང་བྲལ་ཞིང་། དམིགས་པ་ཕྲ་རིམ་ནས་བཞག་སྟེ། དང་པོ་ནམ་མཁའ་མཐའ་ཡས་པ་ལ་དམིགས་པ་དང་། གཉིས་པ་རྣམ་ཤེས་མཐའ་ཡས་དང་། གསུམ་པ་ཅི་ཡང་མེད་དང་། མཐའ་མ་སྲིད་རྩེའི་སེམས་ནི་དམིགས་རྣམ་མི་གསལ་བས་ཕྲ་ཤོས་སུ་གསུངས་ཏེ། མངོན་པ་མཛོད་རང་འགྲེལ་ལས། "དེ་ལ་ནི། ཕྲ་བ་ཕྲ་བའི་མཇུག་ཐོགས་སུ། །སྙོམས་པར་འཇུག་སྟེ། སྲིད་པའི་རྩེ་མོའི་འདུ་ཤེས་ནི་ཕྲ་བ་ཡིན་ཏེ།"[9] ཞེས་པ་ལྟར་རོ། །དེས་ན་འདོད་སེམས་དང་བསམ་གཟུགས་བརྒྱད་ཕྲ་མ་ཕྲ་མ་རགས་ཤིང་ཕྱི་མ་ཕྱི་མ་ཕྲ་བ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་ཕྱི་རོལ་ཏུ་གཡེང་བའི་སེམས་རགས་པ་རྣམས། ཞི་གནས་ལ་བརྟེན་ནས་ནང་དུ་བསྡུས་ཏེ་བྱིང་རྒོད་ཕྲ་རགས་ཀྱི་སྐྱོན་དང་བྲལ་བ་ལས། སེམས་རིམ་གྱིས་ཕྲ་རུ་ཕྲ་རུ་འགྲོ་བར་གཞུང་ལས་གསུངས་སོ།།

༣ སྔགས་བླ་མེད་ཀྱི་གཞུང་ནས་བྱུང་བའི་སེམས་ཕྲ་རགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག

༡) སྤྱིར་བཤད་པ།

འཕགས་ཡུལ་གྱི་ནང་པའི་གཞུང་ལས་བཤད་པའི་སེམས་ཁམས་རིག་པའི་རྣམ་གཞག་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་ནི། སྔགས་བླ་མེད་དུ་གྲགས་པའི་གཞུང་སྤྱི་དང་། ལྷག་པར་དཔལ་གསང་བ་འདུས་པའི་ཆོས་སྐོར་དཔེར་ན་སློབ་དཔོན་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱི་རིམ་ལྔ་དང་། འཕགས་པ་ལྷའི་སྤྱོད་བསྡུས་སྒྲོན་མ། ཀླུའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་རྣམ་གཞག་རིམ་པ། དཔལ་ནཱ་རོ་པའི་རིམ་ལྔ་བསྡུས་པ་སོགས་ནས་གསུངས་པའི་ཚུལ་དེ་ཡིན་ཞིང་། གཞུང་དེ་དག་གི་ནང་དུ་ནང་པའི་ཐེག་པ་ཆེ་ཆུང་ཐུན་མོང་བའི་གཞུང་ལས་བྱུང་བའི་སེམས་ཁམས་རིག་པའི་བཤད་པ་ལས་མ་ཐོན་པའི་གནད་མང་པོ་ཞིག་འབྱུང་སྟེ། དཔེར་ན། རྣམ་ཤེས་རྣམས་བཞོན་པའི་རླུང་དང་ལྡན་པ་དང་། ཕྲ་མོའི་གནས་སྐབས་སུ་རླུང་སེམས་ངོ་བོ་གཅིག་པས་མཐར་ཐུག་ཕྲ་མོའི་གནས་སྐབས་སུ་གཟུགས་ཤེས་གཉིས་ངོ་བོ་གཅིག་ཏུ་གནས་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་བྱ་བ་མང་པོ་ཞིག་བཞོན་པའི་རླུང་གི་སྟེང་ནས་འགྲེལ་བརྗོད་མཛད་པ་དང་། ཕྱི་རོལ་ཡུལ་དང་ནང་སེམས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ལྟ་བུ་ལ་མཚོན་ནའང་། རླུང་གི་བྱེད་ལས་ཀྱི་སྒོ་ནས་ཕྱིའི་འབྱུང་བ་དང་ནང་གི་འབྱུང་བའི་བར་གྱི་འབྲེལ་བའི་བཤད་པ་སོགས་ཞིབ་ཏུ་གསུངས་པས། འདིར་ཡང་སྔགས་བླ་མེད་ཀྱི་གཞུང་ལས་འབྱུང་བའི་སེམས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་སྐོར་མདོ་ཙམ་ཞིག་བཤད་པར་འདོད་དོ།།

སྤྱིར་སྤྱོད་པ་མཚམས་ཀྱི་གཞུང་རྣམས་སུ་ཤེས་པ་ལ་ནང་གསེས་༡ བློ་བུར་བའི་ཤེས་པ་དང་། ༢ གཉུག་མའི་ཤེས་པ་གཉིས་སུ་ཕྱེ་ནས། བློ་བུར་བའི་ཤེས་པ་ཞེས་པ་ནི། དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་པ་ལ་བརྟེན་པའི་མིག་གི་ཤེས་པ་དང་རྣ་བའི་ཤེས་པ་སོགས་དབང་ཤེས་རྣམས་དང་། དེ་བཞིན་དུ་འདས་མ་འོངས་ད་ལྟ་བའི་དོན་དྲན་པ་ལྟ་བུ་ཡིད་ཀྱི་དབང་པོ་ལ་བརྟེན་པའི་ཤེས་པ་རགས་པ་རྣམས་དང་། རྩ་ཉོན་དང་ཉེ་ཉོན་རྣམས་དང་། སྣང་བ་གསུམ་གྱི་སེམས་རྣམས་སོ། །དེ་ལྟ་བུའི་བློ་བུར་བའི་ཤེས་པ་རྣམས་རྟེན་ལུས་རགས་པ་ཡོད་པའི་སྐབས་སུ་ཡོད་ཅིང་། རྟེན་ལུས་རགས་པ་དེ་འགགས་པར་གྱུར་པ་ན་བློ་བུར་བའི་ཤེས་པ་དེ་དག་ཀྱང་རིམ་གྱིས་འགགས་པར་འགྱུར་ལ། ཆེས་ཤིན་ཏུ་ཕྲ་བ་གཉུག་མ་ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་པའི་འོད་གསལ་དང་དེའི་བཞོན་པའི་རླུང་ཤིན་ཏུ་ཕྲ་བ་གཉིས། ཚུ་དང་རླུན་བཞིན་སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་དུས་རྟག་ཏུ་མི་འབྲལ་བར་གནས་པར་གསུངས།

དེ་ཡང་ཐོག་མ་མེད་པ་ནས་བརྒྱུད་དེ་འོངས་པའི་གཉུག་མ་ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་པའི་ཤེས་པ་དེ་ལས་རགས་པ་བློ་བུར་བའི་ཤེས་པ་རྣམས་འབྱུང་ཞིང་། འདི་དག་འཆི་སེམས་ཕྲ་མོ་མངོན་དུ་མ་གྱུར་བར་དུ་སྲོག་འཛིན་གྱི་རླུང་རགས་པ་ལ་བརྟེན་ཏེ་གནས་ལ། འཆི་བའི་གནས་སྐབས་སུ་སྲོག་འཛིན་གྱི་རླུང་རགས་པ་ལ་བརྟེན་པའི་རགས་པ་བློ་བུར་བའི་ཤེས་པ་རྣམས་རིམ་གྱིས་ཕྲ་རུ་སོང་སྟེ། གཉུག་མ་ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་པའི་ཤེས་པ་ཤིན་ཏུ་ཕྲ་མོ་དེ་ཉིད་ལ་ཐིམ་ནས་གཉུག་སེམས་ཕྲ་མོ་ལ་གནས་པའི་ཚེ་འཆི་བ་འོད་གསལ་ཞེས་བརྗོད་ཅིང་། དེ་ནས་སླར་ཡང་གཉུག་མའི་ཤེས་པ་དེའི་རྟེན་སྲོག་འཛིན་གྱི་རླུང་ཕྲ་མོ་དེ་ལས་རླུང་རགས་པ་གཡོས་པ་དང་མཉམ་དུ། ཚེ་

འདིའི་ལུས་རྟེན་ལས་རྣམ་ཤེས་འཕོས་ཏེ་བར་དོ་གྲུབ་པ་དང་། གཙུག་མའི་ཤེས་པ་དེ་ལས་རགས་པ་བློ་བུར་བའི་ཤེས་པ་རྣམས་འབྱུང་བར་གསུངས།

དེ་ཡང་འགྲོ་བ་མི་ལྟ་བུ་ལ་མཚོན་ན། འཆི་བའི་གནས་སྐབས་སུ་ཕྱི་དབུགས་ཆད་དེ་ཀླད་པའི་ནང་ཁྲག་གི་རྒྱུ་བ་མཚམས་ཆད་ནས་ཀླད་པའི་བྱ་བྱེད་ཀྱང་འགགས་པ་ན། སྤྱིར་བཏང་གསོ་རིག་གི་བཤད་ཚུལ་ལྟར་ན་ཤི་ཟིན་པར་ངོས་འཛིན་བྱེད་མོད། གསང་སྔགས་བླ་མེད་ཀྱི་གཞུང་རྣམས་སུ་དེ་རྗེས་རིམ་གྱིས། སྣང་བའི་ཡེ་ཤེས་དང་། མཆེད་པའི་ཡེ་ཤེས། ཉེར་ཐོབ་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་བཅས་རིམ་བཞིན་ཐིམ་སྟེ། མཐར་ཆེས་ཤིན་ཏུ་ཕྲ་བའི་ཤེས་པ་འཆི་བ་འོད་གསལ་གྱི་སེམས་འཆར་བར་གསུངས། དེ་དག་གི་གནས་སྐབས་སུ་དབང་པོའི་ཤེས་པ་ཐམས་ཅད་འགགས་ཟིན་པ་ཡིན་ལ། ནམ་རྒྱུན་གྱི་ཡིད་བློ་རགས་པ་ལ་སྣང་བ་འདྲ་མིན་འཆར་བ་དེ་དག་ཀྱང་འགགས་ཟིན་པས་ཡུལ་སྣང་དེ་དག་ཀྱང་མེད་པར་འཇོག་དགོས།

དེ་ལྟ་བུའི་ཤེས་པ་ཕྲ་རགས་ཀྱི་རིམ་པ་ངོས་འཛིན་ཚུལ་ཡང་། དཔལ་ནཱ་རོ་པའི་རིམ་ལྔ་བསྡུས་པ་གསལ་བ་ལས།

དངོས་པོའི་གནས་ལུགས་གཉིས་ཡིན་ཏེ། །
སེམས་དང་ལུས་ཀྱི་གནས་ཐབས་ལས། །
རགས་དང་ཕྲ་དང་ཤིན་ཏུ་ཕྲ། །
ཐུན་མོང་དབྱེར་མེད་རིམ་ཞེས་བྱ། །[10]

ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཤེས་པ་སྤྱིའི་དབང་དུ་བྱས་ན། དབང་པོའི་ཤེས་པ་རྣམས་རགས་པ་དང་། ཀུན་རྟོག་བརྒྱད་ཅུ་དང་། རྩ་ཉོན་དང་ཉེ་ཉོན་རྣམས་ཕྲ་བ་དང་། སྣོང་

པ་བཞིའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་སེམས་རྣམས་ཤིན་ཏུ་ཕྲ་བ་དང་། དེའི་ནང་ནས་ཀྱང་སྟོང་པ་བཞི་པ་འཆི་བ་འོད་གསལ་གྱི་སེམས་ནི་ཆེས་ཤིན་ཏུ་ཕྲ་བའི་སེམས་སུ་གསུངས་སོ། །ཡིད་ཀྱི་ཤེས་པའི་དབང་དུ་བྱས་ན། ཀུན་རྟོག་བརྒྱད་ཅུའི་རྟོག་པ་རྣམས་རགས་པ་དང་། གཞི་དུས་ཀྱི་སྟོང་པ་དང་པོ་གསུམ་སྟེ། སྣང་བ་དང་། མཆེད་པ་དང་། ཉེར་ཐོབ་ཀྱི་ཤེས་པ་རྣམས་ཕྲ་བ་དང་། སྟོང་པ་བཞི་པ་འཆི་བ་འོད་གསལ་གྱི་སེམས་ནི་ཤིན་ཏུ་ཕྲ་བའི་སེམས་སུ་གསུངས་སོ། །

རྣམ་ཤེས་དེ་དག་ཕྲ་རགས་སུ་འགྱུར་ཚུལ་ཡང་། རྣམ་ཤེས་སོ་སོ་དང་ངོ་བོ་དབྱེར་མེད་གཅིག་ཏུ་འདྲེས་པའི་རྟེན་རླུང་ཕྲ་རགས་སམ་གཡོ་བ་ཤས་ཆེ་ཆུང་གིས་འཇོག་ལ། རྣམ་ཤེས་རླུང་གི་བཞོན་པ་ཅན་ཡིན་པ་ཡང་། སློབ་དཔོན་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱི་རིམ་ལྔ་ལས།

འདི་ནི་རྣམ་ཤེས་བཞོན་པ་སྟེ། །[11] ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་རླུང་གིས་རྣམ་ཤེས་གཡོ་བར་བྱེད་པའི་དོན་ཡིན་ནོ། །

འོ་ན་རྣམ་ཤེས་རླུང་གིས་གཡོ་བའི་དོན་ཇི་ལྟར་ཡིན་སྙམ་ན། རྣམ་ཤེས་ནི་རླུང་ལ་མ་ལྟོས་པར་ཡུལ་ལ་འགྲོ་འོང་གི་ནུས་པ་མེད་ལ། རླུང་དང་མཉམ་དུ་ཞུགས་ན་ནི་ཡུལ་བགྲོད་པའི་ནུས་པ་ཡོད་པར་གསུངས་ཏེ། དཔེར་ན། སློབ་དཔོན་འཕགས་པ་ལྷའི་སྤྱོད་བསྡུས་སྒྲོན་མ་ལས། "དེ་ལྟ་མོད་ཀྱི་སྣང་བ་དང་བཅས་པ་ཡིན་ལ་དེས་ན་རླུང་གི་ཁམས་དང་ལྷན་ཅིག་མེལ་ཚེ་བྱེད།"[12] ཅེས་འབྱུང་བ་ལྟ་བུའོ། །དེའི་དོན་ནི་སྣང་མཆེད་ཐོབ་གསུམ་གཟུགས་ཅན་མིན་མོད་ཀྱང་། ཡུལ་དང་བཅས་པ་ཡིན་པས་ན་རླུང་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་འགྲོ་འོང་བྱེད་ཅེས་པའོ། །དེས་ན་རླུང་གི་སྒོ་ནས་ཡུལ་

ལ་འཇུག་པ་ནི་སེམས་ཀྱིས་རླུང་ལ་ཞོན་ནས་ཡུལ་ལ་འཇུག་པའི་དོན་ཏེ། དེ་ལ་ནི་སེམས་ཡུལ་ལ་གཡེང་བར་བྱེད་མི་བྱེད་གཉིས་ཡོད།

རླུང་སེམས་ངོ་བོ་དབྱེར་མེད་དུ་འདྲེས་ནས་ཡུལ་ལ་བྱ་བ་བྱེད་ཚུལ་ནི། འཕགས་པ་ལྷའི་སྤྱོད་བསྡུས་སྒྲོན་མ་ལས། "ཁམས་ཕྲ་བ་དང་། རྣམ་པར་ཤེས་པ་སྣང་བ་དག་ནི། གཟུགས་མེད་པས་མར་གྱི་ནང་དུ་མར་བཙུག་པ་བཞིན་དུ་འདྲེས་པར་གྱུར་ནས་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་བྱ་བ་ཐམས་ཅད་རྫོགས་པར་བྱའོ། །"[13] ཞེས་མར་ལ་མར་བཙུག་པ་བཞིན་དུ་འདྲེས་པར་གསུངས་པས། རླུང་སེམས་གཉིས་ངོ་བོ་གཅིག་པའི་སྒོ་ནས་ཡུལ་ལ་བྱ་བ་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ཡང་རླུང་རགས་པ་རྣམས་རིམ་བཞིན་ཐིམ་ནས་ཕྲ་བ་ཕྲ་བས་བྱ་བ་བྱེད་པའི་ཚེ་དེ་ལ་བརྟེན་པའི་རྣམ་ཤེས་ཀྱང་རིམ་བཞིན་དམིགས་རྣམ་ཕྲ་རུ་འགྲོ་བ་ཡིན། དེ་ཡང་དཔལ་གསང་བ་འདུས་པའི་བཤད་རྒྱུད་རྡོ་རྗེ་ཕྲེང་བ་ལས།

རླུང་རྣམས་རིམ་གྱིས་ཉམས་འགྱུར་བ། །སྤྲ་མ་བཞིན་དུ་གོང་ནས་གོང་། །
རང་གི་བདག་ཉིད་ལ་ཐིམ་པར། །བཏང་བཟུང་སླར་ཡང་འགྲོ་བར་བྱེད། །[14]

ཅེས་འཆི་བའི་ཚེ་རླུང་སྤྲ་མ་རྣམས་ཕྱི་མ་ལ་རིམ་གྱིས་ཐིམ་ནས། སླར་ཡང་བཏང་བཟུང་ཞེས་པའི་སྲོག་རླུང་ལ་ཐུག་པའི་བར་དུ་འགྲོ་བར་གསུངས་ལ། འཕགས་པ་ལྷའི་སྤྱོད་བསྡུས་སྒྲོན་མ་ལས་ཀྱང་། "དེ་ལྟར་ལུས་ལ་གནས་པའི་སྐབས་སུ་ཐམས་ཅད་བྱ་སྟེ། མཐར་མི་ཤེགས་པར་ཞུགས་ནས།"[15] ཞེས་འཆི་བའི་མཐར་རླུང་རྣམས་སྙིང་གའི་མི་ཤིགས་པའི་རླུང་ཆེས་ཤིན་ཏུ་ཕྲ་བ་ལ་ཐིམ་ནས་དངོས་པོ་མེད་པ་འོད་གསལ་དུ་འཇུག་པར་གསུངས་སོ། །

དེ་ཡང་སྔགས་བླ་མེད་སྤྱིའི་ལུགས་ལྟར་ན། རང་རྒྱུད་ཀྱི་ས་ཆུ་མེ་རླུང་བཞི་སྔ་མ་ཕྱི་མ་ལ་ཐིམ་པའི་ཚེ། རླུང་གི་གཡོ་བ་ཇེ་ཆུང་ཇེ་ཆུང་དུ་སོང་བའི་མཐར། རང་བཞིན་གྱི་རྟོག་པ་གཡོ་བའི་རླུང་རྣམ་ཤེས་དང་བཅས་པ་སྣང་བ་དང་པོ་ལ་ཐིམ་པ་ན་རང་བཞིན་གྱི་རྟོག་པ་རྣམས་ལོག་པས། སྟོང་པ་གསུམ་དང་སྟོང་པ་བཞི་པ་འོད་གསལ་རིམ་གྱིས་འཆར་ལ། དེ་རྣམས་ཀྱང་སྔ་མ་སྔ་མ་ལས་རླུང་གི་གཡོ་བ་ཇེ་ཆུང་ཇེ་ཆུང་དུ་སོང་བའི་དབང་གིས་འཆར་རོ། །དེ་ནས་སྐྱེ་བའི་ཚེ་འོད་གསལ་གྱི་རླུང་ལས་རླུང་ཙམ་ཟད་གཡོས་པ་ན་ཉེར་ཐོབ་དང་། དེ་ནས་མཆེད་པ་དང་སྣང་བ་རྣམས་སྔ་མ་སྔ་མ་ལས་རླུང་གཡོ་བ་ཆེར་སོང་བའི་དབང་གིས་འབྱུང་ཞིང་། སྣང་བའི་རླུང་ལས་གཡོ་ཚབས་ཆེར་སོང་བ་ན་རང་བཞིན་གྱི་ཀུན་རྟོག་རྣམས་སྐྱེ་བར་གསུངས་སོ།།

༢) སྣང་གསུམ་གྱི་སེམས་མཚོན་བྱེད་ ཀུན་རྟོག་བརྒྱད་ཅུ་བཤད་པ།

དེ་ཡང་དཔལ་གསང་བ་འདུས་པའི་ཆོས་སྐོར་ལས་སྣང་བ་གསུམ་སྟེ། ༡ སྣང་བ་དང་། ༢ སྣང་བ་མཆེད་པ་དང་། ༣ སྣང་བ་ཉེར་ཐོབ་བཅས་སེམས་ཤིན་ཏུ་ཕྲ་བ་གསུམ་འཆད་པའི་སྐབས། སྣང་བ་དེ་གསུམ་མཚོན་བྱེད་ཀྱི་ཤེས་པ་སྣང་བའི་རང་བཞིན་སོ་གསུམ་དང་། མཆེད་པའི་རང་བཞིན་བཞི་བཅུ། ཉེར་ཐོབ་ཀྱི་རང་བཞིན་བདུན་བཅས་ཀུན་རྟོག་བརྒྱད་ཅུའི་རྣམ་གཞག་མཛད་ཅིང་། ཀུན་རྟོག་བརྒྱད་ཅུ་པོ་དེ་དག་དང་། དེ་བཞིན་དུ་འདུས་པའི་བཤད་རྒྱུད་རྡོ་རྗེ་ཕྲེང་བ་ལས་བཤད་པའི་རྣམ་རྟོག་བརྒྱ་རྩ་བརྒྱད་སོགས་ནི། རང་གི་བཞོན་པ་རྩ་བའི་རླུང་སྲོག་འཛིན་གཡོ་བ་ཤས་ཆུང་

བ་ལ་བརྟེན་པས་ཤེས་པ་ཕྲ་མོ་ཡིན་ནོ། །ཀུན་རྟོག་དེ་རྣམས་ཀྱང་རང་གི་བཞོན་པའི་རླུང་གིས་གཡོ་བ་ཡིན་ཚུལ་ནི། སློབ་དཔོན་ཀླུའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་རིམ་ལྔའི་དོན་གསལ་བྱེད་ལས། "གང་གི་ཕྱིར་ཤེས་པ་དང་བྲལ་བའི་རླུང་གིས། ཡུལ་གྱི་རྣམ་པར་རིག་པར་མི་ནུང་ངོ་ཞེས་ཀློལ་བ་དེའི་ལན་བསྟན་པའི་ཕྱིར། འདི་ནི་རྣམ་ཤེས་བཞོན་པ་སྟེ། །ཞེས་སྨོས་ཏེ་འདི་ཞེས་པ་ནི་རླུང་སྟེ་དངོས་སུ་ན་རླུང་ལ་རང་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཞོན་ནས་ཡུལ་གྱི་རྣམ་པར་རིག་པར་བྱེད་ཅེའོ། །"[16] ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།།

དེ་ལ་ཀུན་རྟོག་བརྒྱད་ཅུ་པོ་སོ་སོའི་ངོས་འཛིན་འཆད་པར། སྣང་བ་དང་པོའི་རང་བཞིན་སོ་གསུམ་ནི་རིམ་ལྔ་ལས།

དེ་ཡི་རང་བཞིན་འཕྲོ་གསལ་བ། །དེ་ནི་རབ་ཏུ་བཤད་པར་བྱ།།
ཆགས་བྲལ་དང་ནི་བར་མ་ཉིད། །དེ་བཞིན་དུ་ནི་ཆེན་པོ་དག །
ཡིད་ལ་འགྲོ་ཞིང་འོང་བ་དང་། །མྱ་ངན་ལ་སོགས་གསུམ་དེ་བཞིན།།
ཞི་དང་རྣམ་རྟོག་འཇིགས་པ་དང་། །འཇིགས་པ་བར་མ་ཤིན་ཏུ་འཇིགས།།
སྲེད་དང་སྲེད་པ་བར་མ་དང་། །ཤིན་ཏུ་སྲེད་དང་ཉེར་ལེན་པ།།
མི་དགེ་བཀྲེས་དང་སྐོམ་ཉིད་དང་། །ཚོར་དང་ཚོར་བ་བར་མ་དང་།།
ཤིན་ཏུ་ཚོར་བའི་སྐད་ཅིག་དང་། །རིག་པ་པོ་དང་རིག་འཛིན་གཞི།།
སོ་སོར་རྟོག་དང་ངོ་ཚ་ཤེས། །སྙིང་རྗེ་དང་ནི་བརྩེ་བ་གསུམ།།
དོགས་དང་བསགས་པ་ཉིད་དང་ནི། །ཕྲག་དོག་ཅེས་ནི་བྱ་བར་གྲགས།།
རང་བཞིན་སུམ་ཅུ་རྩ་གསུམ་གང་། །ལུས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་རང་རིག་སྟེ།།[17]

ཞེས་སོ།།

དེ་རྣམས་རེ་རེ་ནས་བཤད་ན། ༡-༣ དེ་ལ་ཆགས་བྲལ་ཞེས་པས་ནི། ཡུལ་མི་འདོད་པའི་རྣམ་པ་ཅན་ཏེ་དེ་ལ་ཤས་ཆེ་འབྲིང་ཆུང་གསུམ་མོ། །༤ ཡིད་ལ་སྐྱེ་ཡིད་ཀྱི་འགྲོ་བ་ནི། ཡིད་ཕྱིའི་ཡུལ་ལ་ཕར་འགྲོ་བ་དང་། ༥ འོང་བ་ནི་ནང་གི་ཡུལ་ལ་ཚུར་འཇུག་པའོ། །༦-༨ སྨྲ་དན་ནི་ཡུལ་ཡིད་དུ་འོང་བ་དང་བྲལ་བའི་སེམས་ཀྱི་གདུང་བ་སྐྱེ་ཆེ་འབྲིང་ཆུང་གསུམ་མོ། །༩ ཞི་བ་ནི་སེམས་ཞི་བར་གནས་པའམ་སེམས་རྣལ་དུ་འདུག་པའོ། །༡༠ རྣམ་རྟོག་ནི་ཆོད་པའམ་སེམས་རྩེང་བར་རྟོག་པའོ།། ༡༡-༡༣ འཛིགས་པ་ནི་ཡིད་དུ་མི་འོང་བ་དང་ཕྲད་ནས་སེམས་སྐྲག་པ་སྐྱེ་དེ་ཆེ་འབྲིང་ཆུང་གསུམ་མོ། །༡༤-༡༦ སྲེད་པ་ནི་ཡུལ་ལ་ཞེན་པ་སྐྱེ་དེ་ལའང་ཆེ་འབྲིང་ཆུང་གསུམ་མོ། །འདིའི་སྲེད་པ་ཞེས་པ་ནི་དགའ་བའི་རྣམ་པ་ཅན་མིན་པར་ཡུལ་དེ་ལ་གདུང་བ་ལ་སྲེད་པ་ཞེས་བཏགས་པ་ཡིན་པས་མཆེད་པའི་རང་བཞིན་བཞི་བཅུའི་གྲས་ཀྱི་ཆགས་པ་དང་མི་འདྲ་བར་གསུངས། ༡༧ ལེན་པ་ནི་འདོད་ཡོན་གྱི་ཡུལ་རྣམས་ལ་ཀུན་ཏུ་འཛིན་པའོ། །༡༨ མི་དགེ་བ་ནི་དགེ་བའི་ལས་ལ་ཡིད་གཉིས་ཟ་བའམ་རང་གི་ཡིད་གསོད་པའོ། །༡༩ བཀྲེས་པ་ནི་ཟས་འདོད་པའོ། །༢༠ སྐོམ་པ་ནི་བཏུང་བ་འདོད་པའོ། །༢༡-༢༣ ཚོར་བ་ནི་བདེ་སྡུག་བཏང་སྙོམས་གསུམ་སྟེ། དེ་ལ་ཡང་ཡུལ་གྱི་སྒོ་ནས་ཆེ་འབྲིང་ཆུང་གསུམ་མོ། །༢༤ རིག་པ་པོ་དང་། ༢༥ རིག་པར་བྱེད་པ་དང་། ༢༦ རིག་བྱའི་ལས་ཏེ་དེ་གསུམ་ལ་རྟོག་པ་གསུམ་མོ། །༢༧ སོ་སོར་རྟོག་པ་ནི་རིགས་པ་དང་མི་རིགས་པ་དཔྱོད་པའོ། །༢༨ ངོ་ཚ་ཤེས་པ་ནི་རང་ངམ་ཆོས་རྒྱུ་མཚན་དུ་བྱས་ནས་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་ལ་འཛེམ་པའོ། །༢༩ སྙིང་རྗེ་ནི་སྡུག་བསྔལ་དང་བྲལ་བར་འདོད་པའོ། །༣༠ བརྩེ་བ་ནི་

དམིགས་བྱ་ཡོངས་སུ་སྲུང་བ་དང་སྨུག་པ་དང་ཕྲད་པར་འདོད་པའོ། ། ༣༡ དོགས་པ་ནི་སེམས་ངེས་པར་མི་གནས་པའོ། ། ༣༢ བསགས་པ་ནི་ཡོ་བྱད་སྡུད་པའི་སེམས་སོ། ། ༣༣ ཕྲག་དོག་ནི་གཞན་གྱི་ཕུན་ཚོགས་ལ་སེམས་འཁྲུག་པའོ། །སོ་གསུམ་གྱི་གྲངས་འདྲེན་ཚུལ་ལ་ཡིད་ཀྱི་འགྲོ་བ་ཞེས་པ་ཀུན་གྱི་ཐུན་མོང་བ་ཡིན་པས་མ་བགྲངས་པར་བཀྲེས་སྐོམ་གཉིས་སོ་སོར་འདྲེན་པ་དང་། ཡང་ཡིད་ཀྱི་འགྲོ་བ་གྲངས་འདྲེན་དུ་བཙུག་ནས་བཀྲེས་སྐོམ་གཉིས་གཅིག་ཏུ་འདྲེན་པ་བཅས་ཚུལ་གཉིས་བྱུང་ཞིང་། གཞན་རྣམས་བཤད་མ་ཐག་པ་ལྟར་ཡིན་ནོ།།

གཉིས་པ་མཆེད་པའི་རང་བཞིན་བཞི་བཅུ་ནི། རིམ་ལྔ་ལས།

ཆགས་དང་ཞེན་དང་དེ་བཞིན་དགའ། །དགའ་བ་བར་མ་ཤིན་ཏུ་དགའ།།
རངས་དང་ཤིན་ཏུ་མགུ་བ་དང་། །ངོ་མཚར་དེ་བཞིན་གོད་པ་དང་།།
ཚིམ་དང་དེ་བཞིན་འཁྱུད་པ་དང་། །འོ་བྱེད་དེ་བཞིན་འཛིབ་པ་དང་།།
བརྟན་དང་བརྩོན་དང་ང་རྒྱལ་དང་། །བྱ་དང་དབྲོག་དང་སྟོབས་དང་ནི།།
སྤྲོ་དང་ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་ཉིད་དང་། །དེ་བཞིན་ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་བར་མ།།
ཤིན་ཏུ་ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་དང་དྲག །རྣམ་པར་སླེག་དང་ཞེ་འགྲས་ཉིད།།
དགེ་དང་ཚིག་གསལ་བདེན་པ་དང་། །མི་བདེན་པ་དང་དེ་བཞིན་ངེས།།
ཉེ་བར་མི་ལེན་སྦྱིན་པ་པོ། །སྐུལ་དང་དེ་བཞིན་དཔའ་བོ་དང་།།
ངོ་ཚ་མེད་དང་སྒྱུ་དང་གདུག །མི་སྲུན་པ་དང་གྱ་གྱུ་ཉིད།།
མཚན་ཉིད་བཞི་བཅུ་གང་ཡིན་པ། །ཤིན་ཏུ་སྟོང་པའི་སྐད་ཅིག་སྟེ།།[18]

ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟར་རོ། །༡ ཆགས་པ་ནི་མ་ཐོབ་པའི་ཡུལ་ལ་ཡིད་ཆགས་པའོ།། ༢ ཞེན་པ་ནི་ཐོབ་པའི་ཡུལ་ལ་ཡིད་ཆགས་པའོ། །༣-༥ ཡིད་དུ་འོང་བ་མཐོང་ནས་སེམས་དགའ་བ་ལ་ཆེ་ཆུང་འབྲིང་གསུམ་མོ། །༦ རངས་པ་ནི་འདོད་དོན་གྲུབ་པས་བདེ་བའི་སེམས་སོ། །༧ རབ་ཏུ་མགུ་བ་ནི་རངས་པའི་སེམས་ཀྱིས་ཡང་དང་ཡང་དུ་སྤྱོད་པའོ། །༨ ངོ་མཚར་ནི་སྔར་མ་བྱུང་བའི་དོན་ལ་སེམས་པའོ། །༩ རྒོད་པ་ནི་ཡིད་འོང་མཐོང་བས་སེམས་གཡེང་བའོ། །༡༠ ཚིམ་པ་ནི་ཡུལ་དེས་ངོམས་པའི་རྟོག་པའོ། །༡༡ འཁྱུད་པ་དང་། ༡༢ འོ་བྱེད་པ་དང་། ༡༣ འཇིབ་པ་གསུམ་ནི་བྱ་བ་དེ་གསུམ་བྱ་བར་འདོད་པའི་སེམས་སོ། །༡༤ བརྟན་པ་ནི་རྒྱུད་མི་འགྱུར་བའི་སེམས་སོ། །༡༥ བརྩོན་པ་ནི་དགེ་བ་ལ་གཞོལ་བའོ། །༡༦ ང་རྒྱལ་ནི་མཐོ་བར་སེམས་པའོ། །༡༧ བྱ་བའམ་ལས་ནི་རྟག་ཏུ་བྱེད་པའི་བྱ་བ་རྫོགས་པར་བྱེད་པའོ།། ༡༨ དགྲོག་པ་ནི་ནོར་འཕྲོག་པར་འདོད་པའོ། །༡༩ སྟོབས་ནི་གཞན་གྱི་དཔུང་འཇོམས་པར་འདོད་པའོ། །༢༠ སྤྲོ་བ་ནི་དགེ་བའི་ལམ་ལ་གོམས་པར་བྱེད་པའི་སེམས་སོ། །༢༡-༢༣ ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་པ་ནི་དྲེགས་པའི་དབང་གིས་མི་དགེ་བ་སྤྱོད་འདོད་ཀྱི་སེམས་ཆུང་འབྲིང་ཆེ་གསུམ་མོ། །༢༤ དྲག་པ་ནི་རྒྱུ་མེད་པར་དམ་པ་རྣམས་དང་རྩོད་འདོད་པའོ། །༢༥ སྙེག་པ་ནི་ཡིད་འོང་མཐོང་བས་འཁྱིང་བའམ་རྩེ་བར་འདོད་པའོ། །༢༦ ཞེ་འགྲས་པ་ནི་འཁོན་དུ་འཛིན་པའི་སེམས་སོ།། ༢༧ དགེ་བ་ནི་དེའི་ལས་ལ་རྩོལ་བར་འདོད་པའོ། །༢༨ ཚིག་གསལ་བ་ནི་གཞན་གྱིས་གོ་བར་སྨྲ་འདོད་པའོ། །༢༩ བདེན་པ་ནི་གཞན་ལ་འདུ་ཤེས་མ་བསྒྱུར་བར་སྨྲ་འདོད་པའོ། །༣༠ མི་བདེན་པ་ནི་འདུ་ཤེས་བསྒྱུར་ཏེ་སྨྲ་འདོད་པའོ། །༣༡ ངེས་པ་ནི་ཡི་

དམ་ཤིན་ཏུ་བརྟན་པའོ། །༣༢ ཉེ་བར་མི་ལེན་པ་ནི་ཡུལ་ཡོངས་སུ་འཛིན་པར་མི་འདོད་པའོ། །༣༣ སྦྱིན་པ་པོ་ནི་བདོག་པ་གཏོང་བར་འདོད་པའོ། །༣༤ སྐྱུལ་བ་ནི་གཞན་ལེ་ལོ་ཅན་སྐྱུལ་བར་འདོད་པའོ། །༣༥ དཔའ་བོ་ནི་ཉོན་མོངས་སོགས་ཀྱི་དགྲ་ལས་རྒྱལ་བར་འདོད་པའོ། །༣༦ ངོ་ཚ་མེད་པ་ནི་བདག་གམ་ཆོས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ནས་མི་འཛེམ་པར་མི་དགེ་བ་ལ་འཇུག་པའོ། །༣༧ སྒྲོ་ནི་བཙོས་མས་གཞན་སླུ་བའོ། །༣༨ གདུག་པ་ནི་ལྟ་བ་ངན་པ་ལ་བྱུང་བའོ། །༣༩ མི་སྲུན་པ་ནི་གཞན་ལ་ཁྲོ་འཚམ་པའོ། །༤༠ གྱ་གྱུ་ནི་མི་དྲང་བའོ།།

གསུམ་པ་ཉེར་ཐོབ་ཀྱི་རང་བཞིན་བདུན་ནི། རིམ་ལྔ་ལས།

ཆགས་པ་བར་མའི་སྐད་ཅིག་དང་། །བརྗེད་ངས་པ་དང་འཁྲུལ་པ་དང་།།

མི་སྨྲ་གྱུར་དང་སྐྱོ་བ་དང་། །ལེ་ལོ་དེ་བཞིན་ཐེ་ཚོམ་སྟེ།།[19] ཞེས་གསུངས་སོ།།

༡ ཆགས་པ་བར་མ་ནི་ཡུལ་ལ་འདོད་མི་འདོད་བར་མའོ། །༢ བརྗེད་ངས་ནི་དྲན་པ་ཉམས་པའོ། །༣ འཁྲུལ་པ་ནི་སྨིག་རྒྱུ་ལ་ཆུར་འཛིན་གྱི་རྟོག་པ་སོགས་སོ། །༤ མི་སྨྲ་བ་ནི་སྨྲ་མི་འདོད་པའོ། །༥ སྐྱོ་བ་ནི་ཡིད་སུན་པའོ།། ༦ ལེ་ལོ་ནི་དགེ་བ་ལ་མི་སྤྲོ་བའོ། །༧ ཐེ་ཚོམ་ནི་ཡིད་གཉིས་ཟ་བའོ།།

དེ་ལྟར་ཀུན་རྟོག་སྟེ་ཚན་གསུམ་དུ་ཕྱེ་བ་ནི། རླུང་གི་མཐུས་ཀུན་རྟོག་ཡུལ་ལ་གཡོ་བའི་བྱ་བ་ཤུགས་ཆེ་འབྲིང་ཆུང་གསུམ་གྱི་སྒོ་ནས་ནང་གསེས་ཕྲ་རགས་གསུམ་དུ་བཞག་པ་ཡིན་ལ། དེའང་སྣང་བ་གསུམ་གྱི་དབང་གིས་བྱུང་བ་

ཡིན་ནོ། །དེ་ལ་ལུགས་ལྡོག་ཏུ་འོད་གསལ་ལས་ཉེར་ཐོབ་དང་། དེ་ལས་མཆེད་པ། དེ་ལས་སྣང་བ་བྱུང་བའི་རྗེས་སུ་རླུང་ཆེས་ཆེར་གཡོས་པ་ལས་རང་བཞིན་གྱི་ཀུན་རྟོག་དེ་དག་སྐྱེ་བ་ཡིན་ལ། དེ་དག་ལས་སོ་གསུམ་པོ་གང་རུང་ཞིག་བྱུང་ན་སྣང་བའི་ལག་རྗེས་དང་། བཞི་བཅུ་པོ་གང་རུང་ཞིག་བྱུང་ན་མཆེད་པའི་ལག་རྗེས་དང་། བདུན་པོ་གང་རུང་ཞིག་བྱུང་ན་ཉེར་ཐོབ་ཀྱི་ལག་རྗེས་ཡིན་པས་ཀུན་རྟོག་དེ་དག་སྣང་བ་གསུམ་གྱི་འབྲས་བུར་གསུངས།

འདི་དག་ལ་སྣང་བ་གསུམ་གྱི་རང་བཞིན་ཞེས་པ་ནི་སྣང་བ་གསུམ་གྱི་མཚན་ཉིད་ཅེས་པའི་དོན་ཡིན་ལ། དེ་དག་གིས་སྣང་བ་གསུམ་མཚོན་ཚུལ་ཡང་། ལྡོ་ལྡིར་བ་བུམ་པའི་མཚན་ཉིད་དུ་འཇོག་པ་ལྟ་བུའི་ངོ་བོ་གཅིག་པའི་མཚོན་ཚུལ་མིན་པར། བྱ་རོག་གིས་བྱ་རོག་དང་ལྡན་པའི་ཁང་པ་མཚོན་པ་ལྟར་ངོ་བོ་ཐ་དད་པའི་མཚོན་བྱེད་ལ་མཚན་ཉིད་དུ་བཞག་པའོ། །དེ་ཡང་རང་བཞིན་གྱི་ཀུན་རྟོག་ལ་རླུང་གི་གཡོ་བ་ཆུང་འབྲིང་ཆེ་གསུམ་ཡོད་པའི་རྟགས་ཀྱིས་དེའི་རྒྱུ་སྣང་བ་ལའང་རླུང་གི་གཡོ་བ་ཆུང་འབྲིང་ཆེ་གསུམ་ཡོད་པར་མཚོན་ཞིང་། །རྟོག་པ་ཚན་པ་གསུམ་དུ་བཅད་པ་ནི་ཡུལ་དང་འཛིན་སྟངས་མི་འདྲ་བའི་སྒོ་ནས་མིན་གྱི། རླུང་གི་མཐུས་ཀུན་རྟོག་ཡུལ་ལ་གཡོ་བའི་བྱ་བ་ཤས་ཆེ་ཆུང་འབྲིང་གསུམ་གྱི་སྒོ་ནས་ཡིན་ལ། དེའང་སྣང་བ་གསུམ་གྱི་དབང་གིས་བྱུང་ངོ་། །རང་བཞིན་གྱི་ཀུན་རྟོག་ལ་དགེ་མི་དགེ་ལུང་མ་བསྟན་གསུམ་ཀ་དང་། རྟོག་བཅས་རྟོག་མེད་གཉིས་ཀ་ཡོད་པས་སྒྲ་དོན་འདྲེས་རུང་དུ་འཛིན་པའི་རྟོག་པ་ཁོ་ན་ལ་བྱར་མི་རུང་ངོ་།།

༣) ཐྲ་བ་དང་ཤིན་ཏུ་ཐྲ་བའི་རླུང་སེམས་ཀྱི་རྣམ་གཞག

ཐྲ་བ་དང་ཤིན་ཏུ་ཐྲ་བའི་རླུང་སེམས་ངོས་འཛིན་པ་ལ། སྣང་མཆེད་ཐོབ་གསུམ་བཞོན་པའི་རླུང་དང་བཅས་པ་ནི་ཐྲ་བ་དང་། གཙུག་སེམས་བཞོན་པའི་རླུང་དང་བཅས་པ་ཤིན་ཏུ་ཐྲ་བར་འཇོག་ཅིང་། སྤྱིར་སྣང་མཆེད་ཐོབ་གསུམ་སོགས་ཤེས་པ་ཤིན་ཏུ་ཐྲ་མོ་ཡིན་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། རང་གི་བདག་རྐྱེན་ཡིད་དབང་ཐྲ་མོ་དང་། བཞོན་པ་སྲོག་འཛིན་ཐྲ་མོ་གཡོ་བ་ཤིན་ཏུ་ཆུང་བ་ལ་བརྟེན་པའི་རགས་པའི་སྣང་བ་ནུབ་པའི་ཡིད་བློ་རྟོག་པ་ཡིན་པས་ཤིན་ཏུ་ཐྲ་མོར་བཞག་པ་ཡིན། རླུང་སེམས་ཐྲ་མོ་གཉིས་འདུག་པ་གཅིག་ཅིང་ངོ་བོ་དབྱེར་མེད་ཡིན་ཞིང་ཡུལ་གསལ་བའི་ཆ་ཤེས་པ་དང་། གཡོ་བའི་ཆ་རླུང་དུ་འཇོག་ཅིང་། ཁ་ཆེའི་མཁས་པ་ལཀྴྨཱིའི་རིམ་པ་ལྔའི་འགྲེལ་པར་ཞ་བོ་མིག་ཅན་དང་ལོང་བ་རྐང་ཅན་གཉིས་གཅིག་ལ་གཅིག་བརྟེན་ཏེ་ཡུལ་གཞན་དུ་བགྲོད་ནུས་པའི་དཔེ་དང་སྦྱར་ནས་རྣམ་ཤེས་ཡུལ་ལ་འཕོ་བའམ་བགྲོད་པ་ནི་རང་གི་བཞོན་པའི་རླུང་གིས་བྱེད་ལ་ཡུལ་མཐོང་བ་ནི་རྣམ་ཤེས་ཀྱིས་བྱེད་པས་དེ་གཉིས་ནམ་ཡང་འབྲལ་ཐབས་མེད་པའི་ཚུལ་པོད་དང་པོའི་ནང་བཤད་ཟིན་ཏོ།།

རིམ་ལྔ་ལས།

སྣང་དང་སྣང་བ་མཆེད་པ་དང་། །དེ་བཞིན་སྣང་བ་ཉེར་ཐོབ་པའོ།།

སེམས་ནི་རྣམ་པ་གསུམ་བཤད་ནས།།[20] ཞེས་སོགས་ཀྱིས་བསྟན་པའི་སྣང་མཆེད་ཐོབ་གསུམ་སོ་སོའི་ངོ་བོ་ནི། ཀུན་རྟོག་གཡོ་བ་དང་ཐིམ་པའི་བར་དུ་འབྱུང་ཞིང་། ནང་རྟགས་སུ་སྟོན་ཀའི་ནམ་མཁའ་གཡའ་དག་པ་ལ་ཟླ་བའི་འོད་ཀྱིས་ཁྱབ་པ

ལྷ་བུའི་སྟོང་སང་དཀར་ལམ་པའི་སྣང་བ་འཆར་གྱི། དེ་ལས་གཞན་པའི་གཉིས་སྣང་རགས་པ་གཞན་གང་ཡང་མི་འཆར་བའི་ཡིད་ཀྱི་ཤེས་པ་དེ། སྣང་བའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཡིན། སྒྲ་བཤད་ནི། ཀུན་རྟོག་གཡོ་བའི་རླུང་ཐིམ་ནས་ཟླ་འོད་ལྟ་བུར་སྣང་བའི་སྒོ་ནས་སྣང་བ་ཞེས་བྱ་ལ། དེ་ཉིད་ཀུན་རྟོག་བརྒྱད་ཅུ་རླུང་དང་བཅས་པས་སྟོང་པས་སྟོང་པ་ཞེས་ཀྱང་བྱེར་ཏེ། འཕགས་པ་ལྷའི་སྤྱོད་བསྡུས་སྒྲོན་མ་ལས།

དེ་ལ་སྣང་བའི་མཚན་ཉིད་གང་ཞེ་ན། རྣམ་པ་མེད་པའི་རང་བཞིན་ལུས་དང་ངག་མེད་པ་སྟེ། ཇི་ལྟར་སྟོན་གྱི་དུས་སུ་ནམ་མཁའ་དྲི་མ་མེད་པ་ལ་ཟླ་བའི་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་འོད་ཟེར་སྣང་བར་བྱེད་པས་ཁྱབ་པར་བྱེད་པ་བཞིན་དུ་རང་བཞིན་གྱིས་གསལ་བའི་རྣམ་པར་དངོས་པོ་མ་ལུས་པ་ཐམས་ཅད་ལ་དམིགས་པས་ན་སྣང་བ་སྟེ། འདི་ནི་དོན་དམ་པའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཤེས་རབ་ཀྱི་སྣང་བ་སྟོང་པ་དང་པོ་སྟེ།[21] ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ།།

སྣང་བ་མཆེད་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ངོ་བོ་ནི། ཀུན་རྟོག་གཡོ་བ་དང་ཐིམ་པའི་བར་དུ་འབྱུང་ཞིང་། ནང་རྟགས་སུ་སྟོན་ཀའི་ནམ་མཁའ་གཡའ་དག་པ་ལ་ཉི་མའི་འོད་ཀྱིས་ཁྱབ་པ་ལྟ་བུའི་སྟོང་སང་དམར་ལམ་པའི་སྣང་བ་འཆར་གྱི། དེ་ལས་གཞན་པའི་གཉིས་སྣང་རགས་པ་གཞན་གང་ཡང་མི་འཆར་བའི་ཡིད་ཀྱི་ཤེས་པའོ།། སྒྲ་བཤད་ནི། ཉི་འོད་བཞིན་དུ་ཆེས་གསལ་བའི་སྒོ་ནས་སྣང་བ་མཆེད་པ་དང་། སྣང་བ་རླུང་དང་བཅས་པས་སྟོང་པས་ཤིན་ཏུ་སྟོང་པ་ཞེས་ཀྱང་བྱེར་རོ། །དེ་ལྟར་ཡང་སྤྱོད་བསྡུས་སྒྲོན་མ་ལས། "སྣང་བ་མཆེད་པའི་མཚན་ཉིད་གང་ཞེ་ན། དེ་ཡང་གཟུང་བ་དང་འཛིན་པ་དང་བྲལ་བའི་རྣམ་པ་མེད་པའི་རང་བཞིན་ཅན་ལུས་དང་ངག་མེད་པ་སྟེ། ཇི་

ལྟར་སྟོན་ཀའི་དུས་སུ་ཉི་མའི་འོད་ཟེར་གྱིས་ཁྱབ་པ་བཞིན་དུ་ཤིན་ཏུ་གསལ་ཞིང་དྲི་མ་མེད་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་དུ་དངོས་པོ་མ་ལུས་པར་དམིགས་པ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཀུན་ཏུ་བཟང་པོ་གཉིས་པ་སྐྱེ།"[22] ཞེས་སོ།།

ཉེར་ཐོབ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ངོ་བོ་ནི། ཀུན་རྟོག་གཡོ་བ་དང་ཐིམ་པའི་བར་དུ་འབྱུང་ཞིང་། ནང་རྟགས་སུ་སྟོན་ཀའི་ནམ་མཁའ་གཡའ་དག་པ་ལ་མཚམས་ཀྱི་སྣག་འཐུག་པོས་ཁྱབ་པ་ལྟ་བུའི་སྟོང་སང་ནག་ལམ་པའི་སྣང་བ་འཆར་གྱི། དེ་ལས་གཞན་པའི་གཉིས་སྣང་རགས་པ་གཞན་གང་ཡང་མི་འཆར་བའི་ཡིད་ཀྱི་ཤེས་པའོ། །སྒྲ་བཤད་ནི། ཐུན་མཚམས་ཀྱི་སྣག་བཞིན་དུ་ཤིན་ཏུ་མི་གསལ་བར་སྣང་ཞིང་འོད་གསལ་དང་ཉེ་བས་སྣང་བ་ཉེར་ཐོབ་དང་། མཆེད་པ་རླུང་དང་བཅས་པས་སྟོང་པས་སྟོང་པ་ཆེན་པོ་དང་། མི་གསལ་བས་མ་རིག་པ་ཞེས་ཀྱང་བཏགས་ཏེ། ཉེར་ཐོབ་ཀྱི་ཕྱོགས་གཅིག་གི་མིང་ངོ་། །དེ་ཡང་སྤྱོད་བསྡུས་སྒྲོན་མ་ལས།

སྣང་བ་ཐོབ་པ་གང་ཞེ་ན། དེ་བཞིན་དུ་ནམ་མཁའི་མཚན་ཉིད་དངོས་པོ་མེད་པའི་གཟུགས་ཅན་ལུས་དང་ངག་མེད་པ་སྐྱེ། ཇི་ལྟར་མཚམས་ཀྱི་སྣག་ལ་བབ་པའི་ངོ་བོར་ཁྱབ་པ་ཐ་ཞིང་བདག་མེད་པ་སྲོག་དང་རྩོལ་བ་མི་རྒྱུ་བས་རྒྱུ་བ་མེད་པ་སྐྱེ། སེམས་མེད་པ་མི་གཡོ་བ་ངག་གི་ས་བོན་ལ་བརྟེན་པའི་སྒོ་ཡོངས་སུ་གྲུབ་པ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ནི་སྣང་བ་ཐོབ་པ་མ་རིག་པའི་མཚན་ཉིད་ཅན་སྟོང་པ་ཆེན་པོ་སྐྱེ་རྣམ་པར་ཤེས་པ་གསུམ་དུ་བཤད་དོ། །[23] ཞེས་སོ།།

ཉེར་ཐོབ་ནག་ལམ་པ་ཤར་བ་ན། རླུང་འགག་ཤུགས་ཆེར་སོང་བའི་རྐྱེན་གྱིས་ཡུལ་སྣང་ནི་སྟོན་ཀའི་ནམ་མཁའ་ཤིན་ཏུ་དྭངས་པ་ལ་མཚམས་ཀྱི་སྣག་གིས་

ཁྱབ་པ་འདྲ་བའི་ནག་པོའི་རྣམ་པ་འཆར་ལ། སེམས་དེའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་ཐོག་མའི་ཆ་ལ་དྲན་པ་ཡོད་ཅིང་། རིམ་གྱིས་ཡུལ་ཅན་གྱི་དྲན་པ་ཉམས་ནས་དྲན་མེད་དུ་འགྲོའོ། །

ཆེས་ཤིན་ཏུ་ཕྲ་བའི་གཉུག་སེམས་བཤད་པ་ལ། སློབ་དཔོན་འཕགས་པ་ལྷའི་བདག་བྱིན་གྱིས་བརླབ་པའི་རིམ་པ་ལས།

ས་ནི་ཆུ་ལ་ཐིམ་འགྱུར་ཏེ། །ཆུ་ནི་མེ་ལ་ཐིམ་པར་འགྱུར། །
མེ་ནི་ཕྲ་བའི་ཁམས་སུ་ཞུགས། །རླུང་ཡང་སེམས་ལ་ཐིམ་འགྱུར་ཏེ། །
སེམས་ནི་སེམས་ལས་བྱུང་ལས་འགྱུར། །སེམས་བྱུང་མ་རིག་པར་ཞུགས་ནས། །
དེ་ཡང་འོད་གསལ་བར་སོང་སྟེ། །སྲིད་པ་གསུམ་པོ་འགག་པར་འགྱུར། །[24]

ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རང་རྒྱུ་ཉེར་ཐོབ་ཡེ་ཤེས་བཞོན་པའི་རླུང་དང་བཅས་པ་ཐིམ་སྟེ། འོད་གསལ་ཤར་བའི་ཚེ་ཉེར་ཐོབ་ཀྱི་སྣང་དྲན་མེད་དེ་སངས་ནས་གཉིས་སྣང་རགས་པ་ཙུང་ཟད་ཀྱང་མེད་པར་སྟོན་ཀའི་ནམ་མཁའ་གཡའ་དག་པ་ལ་སློད་བྱེད་ཀྱི་སྐྱོན་ཟླ་ཉི་སྨག་གསུམ་དང་བྲལ་བའི་ཐོ་རངས་ཀྱི་ནམ་མཁའི་རང་མདོག་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་སྟོང་སང་ཤིན་ཏུ་དྭངས་པའི་སྣང་བ་འཆར་ཞིང་། རང་གི་བཞོན་པ་ཤིན་ཏུ་ཕྲ་བའི་གཉུག་རླུང་ལ་བརྟེན་པའི་གཞི་དུས་ཀྱི་ཡིད་ཤེས་དེ། གཞི་དུས་ཀྱི་ཆེས་ཤིན་ཏུ་ཕྲ་བའི་གཉུག་སེམས་ཀྱི་ངོ་བོར་འཛོག དེ་ནི་སྐྱོན་དང་ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་སྐྱེད་པའི་ནུས་པ་དང་ལྡན་པ། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྒྱུད་ལ་ཐོག་མ་མེད་པ་ནས་སྐད་ཅིག་ཀྱང་རྒྱུན་མི་ཆད་དུ་རྗེས་སུ་ཞུགས་པ། རང་གི་རང་བཞིན་དྲི་མས་མ་བསླད་ཅིང་། དྲི་མ་རྣམས་ནི་ཚུལ་བཞིན་མ་ཡིན་པའི་ཡིད་ལ་བྱེད་པའི་རྐྱེན་ལས་བྱུང་བས་འོད་གསལ་གྱི་སེམས་དེ་དང་འབྲལ་རུང་གི་གློ་བུར་བ་ཡིན་ལ། གཉུག་སེམས་དེ་ནི་གཞི་དུས་ཀྱི་སེམས་ཕྲ་ཤོས་ཡིན་ནོ། །

དེ་ལྟ་བུའི་གཙུག་སེམས་ཤིན་ཏུ་ཕྲ་བ་དེ་དང་། དེའི་བཞོན་པར་གྱུར་པ་གཙུག་སེམས་དེ་དང་ངོ་བོ་དབྱེར་མེད་པའི་རླུང་ཤིན་ཏུ་ཕྲ་བ་སྟེ། ངོ་བོ་དབྱེར་མེད་ཀྱི་རླུང་སེམས་ཤིན་ཏུ་ཕྲ་བ་དེ་གཉིས་ལ་གཙུག་མའི་ལུས་སེམས་ཞེས་བྱ་ལ། གཙུག་སེམས་ཀྱི་བཞོན་པར་གྱུར་པའི་རླུང་དེ་ལ་སྲོག་འཛིན་གྱི་རླུང་ཞེས་བྱ། སྤྱིར་སྲོག་འཛིན་གྱི་རླུང་ལ་ཕྲ་རགས་གཉིས་ལས་གཙུག་སེམས་ཀྱི་བཞོན་པའི་རླུང་ནི་སྲོག་འཛིན་ཕྲ་བ་དེ་ཡིན་ནོ། །ཚེས་ཤིན་ཏུ་ཕྲ་བའི་སེམས་ཀྱི་རྟེན་སྲོག་འཛིན་གྱི་རླུང་སྙིང་གར་གནས་པར་བཤད་པའི་སྙིང་ག་ནི་མི་ལྟ་བུ་ལ་མཚོན་ན་ནུ་མ་གཉིས་ཀྱི་བར་གྱི་ཐད་དྲང་སྐལ་པ་དང་ཉེ་བ་ན། རྩ་དབུ་མར་ངོ་རྐྱང་གི་མདུད་པ་སྟེང་འོག་གཉིས་ཡོད་པའི་དབུས་སུ་མི་ཤིགས་པའི་ཐིག་ལེ་གནས་པ་དེ་ལ་སྐབས་འདིའི་སྙིང་གར་བཤད། སྲོག་འཛིན་རགས་པ་ནི། གཞི་དུས་ནས་སྣ་བུག་ལ་འབྱུང་འཇུག་བྱེད་ཅིང་སྙིང་གའི་རྩ་འཁོར་ལ་གནས་ཀྱང་གོང་དུ་བཤད་པའི་སྙིང་གའི་རྩ་མདུད་ཀྱི་རྩྭ་ཏྟིའི་ནང་ན་གནས་པ་མིན་ལ། སྲོག་འཛིན་གྱི་རླུང་ཕྲ་བ་ནི་འོད་གསལ་གྱི་སེམས་ཤིན་ཏུ་ཕྲ་བ་དང་ངོ་བོ་དབྱེར་མེད་ཅིང་། སེམས་དེའི་བཞོན་པར་གྱུར་པ་འོད་ཟེར་ལྔ་འབར་བའི་མི་ཤིགས་པའི་རླུང་ཤིན་ཏུ་ཕྲ་བ་སྙིང་གའི་རྩ་འཁོར་གྱི་དབུས་རྩ་མདུད་ཀྱི་རྩྭ་ཏྟིའི་ནང་ན་གནས་པར་གསུངས་ཏེ། འདུས་པའི་བཤད་རྒྱུད་ལྷ་མོ་བཞིས་ཞུས་ལས།

ཕྱེད་ཚད་ཙམ་གྱི་ཕྲ་མོའི་མཆོག །ཡིད་ཀྱི་དངོས་པོའི་ཐིག་ལེའི་གཟུགས།།
རྟག་ཏུ་སྙིང་གི་དབུས་གནས་པ། །འོད་ཟེར་ཆེན་པོ་འབར་བ་ཅན།།[25]

ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟར་ཡིན་ལ། རླུང་གཞན་རྣམས་ཐིམ་ནས་ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་པའི་རླུང་རང་གནས་སུ་གནས་པ་ཡང་སྲོག་འཛིན་གྱི་རླུང་ཤིན་ཏུ་ཕྲ་བ་འདི་ཉིད་ཡིན་ནོ།།

༩) རླུང་སེམས་ཐིམ་པའི་རིམ་པ་དང་འཆི་རིམ་བཤད་པ།

འོ་ན་སེམས་རགས་པ་ཕྲ་མོར་ཐིམ་ཚུལ་དང་། སེམས་ཕྲ་མོ་ལས་རགས་པ་སྐྱེ་ཚུལ་གང་ཡིན་ཞེ་ན། དང་པོ་ནི། དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་ལུགས་ལྟར་ན། ཁམས་དྲུག་ལྡན་གྱི་མི་ལྟ་བུ་ཞིག་འབྱུང་ཁམས་རིམ་གྱིས་བསྡུས་ཏེ་འཆི་བའི་ཚེ་ཐོག་མར་ཆུའི་ཁམས་ཀྱིས་མེའི་ཁམས་ཉམས་པར་བྱེད་ཅིང་། དེ་ནས་སའི་ཁམས་ཀྱང་ཆུ་ལ་ཞུགས་ཏེ་མི་སྣང་བར་འགྱུར་ལ། དེ་ནས་ཆུའི་ཁམས་ཀྱང་རླུང་གིས་སྐེམ་པར་བྱེད། དེ་ནས་རླུང་ཡང་ནམ་མཁའ་ལ་རིམ་གྱིས་ཐིམ་སྟེ་མི་སྣང་བར་གྱུར་པ་དེའི་ཚེ། རྩ་དབུ་མའི་མདུད་པ་རང་གྲོལ་བྱུས་ནས་རོ་རྐྱང་གཉིས་ཀྱི་རླུང་གི་རྒྱུ་བ་འགགས་ཏེ་རླུང་དབུ་མར་ཞུགས་ཤིང་ཐིམ་པ་ན། བློ་བུར་ཡུལ་སྣང་གི་རྟོག་པ་མ་ལུས་པ་འགགས་པས། རང་བཞིན་འོད་གསལ་གྱི་སེམས་སྤྲོས་པའི་མཐའ་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་བ་སྟོང་པ་ནམ་མཁའ་ལྟ་བུའི་རྣམ་པ་ཅན་རང་གི་ངང་གིས་འཆར་ཞིང་། འདི་ལ་འཆི་བ་འོད་གསལ་མངོན་དུ་བྱུས་པ་ཞེས་ཟེར་ཏེ། དུས་འཁོར་སྒྲུབ་ཐབས་ལེའུའི་འགྲེལ་ཆེན་ལས།

> ཆུ་ཡིས་ཞེས་པ་ལ་སོགས་པ་སྟེ་མིའི་འཇིག་རྟེན་འདིར་མངལ་ནས་སྐྱེས་པ་རྣམས་འཆི་བའི་དུས་སུ་ཆུ་ཡིས་མེ་རྣམ་པར་ཉམས་པར་བྱེད་དོ། །དེའི་ཕྱིར་ཏིང་ངེ་འཛིན་དེ་ཉིད་ཀྱིས་ཆུ་ཡིས་མེ་ནི་རྣམ་པར་ཉམས་པ་དང་པོར་འདིར་ནི་ལུས་ཀྱི་དབུས་སུ་སྦོམ་བརྟེན་རྣམས་ཀྱིས་བྱ། ཕྱི་ནས་མེ་མེད་པའི་ཕྱིར་འཛིན་མ་དག་ནི་སྲ་བ་ཉིད་སྤངས་ཏེ་ལན་ཚྭ་བཞིན་དུ་ཞུ་བར་གྱུར་ནས་ཆུར་འགྱུར་

ཏེ་ཆུའི་དབུས་སུ་རབ་ཏུ་ཞུགས་སོ། །དེ་ནས་རླུང་ནི་ཆུ་དེ་རྣམས་མཐའ་དག་སྐམ་ནས་ནམ་མཁའ་ལ་མི་སྣང་བར་འགྱུར་རོ། །དེ་ལྟར་ཁམས་ཀྱི་ཚོགས་སྡུར་དུ་རྣམ་པར་ཉམས་ཏེ་དེ་ནས་སེམས་ནི་མེ་དང་མཚུན་པའི་མཐའ་སྟེ་ནམ་མཁའི་ཁམས་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་པའི་གཟུགས་ཡུལ་དང་རྣམ་པར་བྲལ་བ་དབུས་ཀྱི་ས་ལ་ཀུན་གཞིའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་གཞག་པར་བྱའོ།། [26]

ཞེས་གསུངས། འདིའི་ཀུན་གཞིའི་རྣམ་ཤེས་ཞེས་པ་འོད་གསལ་གྱི་སེམས་དང་། སེམས་ནི་མེ་དང་མཚུན་པའི་མཐའ་སྟེ་ཞེས་པའི་མཚུན་པ་འཆི་བའི་དུས་ཀྱི་ཉེར་ཐོབ་དང་། མེ་ནི་ཉེར་ཐོབ་དེ་ལས་བྱུང་བའི་འཆི་བའི་འོད་གསལ་ཡིན་ལ། འཆི་བའི་འོད་གསལ་དེ་ཐ་མལ་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཉམས་སུ་མྱོང་ཡང་ངེས་མི་ནུས་པར་གསུངས། དེ་ལྟར་ན་གཞི་དུས་སུ་དབང་ཤེས་མངོན་དུ་གྱུར་པའི་སྐབས་དབང་ཤེས་རྣམས་རགས་པ་དང་། དབང་ཤེས་འགགས་ནས་ཀུན་རྟོག་གཡོ་བའི་རླུང་མ་ཐིམ་པའི་བར་གྱི་སེམས་ནི་ཕྲ་མོ་དང་། ཀུན་རྟོག་གཡོ་བའི་རླུང་ཐིམ་ཞིང་སྣང་བ་གསུམ་གྱི་བཞོན་པའི་རླུང་མ་ཐིམ་པའི་བར་གྱི་སེམས་ནི་ཤིན་ཏུ་ཕྲ་བ་དང་། སྣང་བ་གསུམ་གྱི་བཞོན་པའི་རླུང་ཐིམ་པའི་སེམས་ནི་ཆེས་ཤིན་ཏུ་ཕྲ་བ་འོད་གསལ་འཆར་བའི་དུས་སུ་གསུངས་སོ།།

བླ་མེད་སྤྱིའི་ལུགས་ལྟར་ན། མངལ་སྐྱེས་ཁམས་དྲུག་ལྡན་གྱི་མི་ཞིག་རིམ་གྱིས་འཆི་བ་ན། རྣམ་ཤེས་རགས་པའི་རྟེན་བྱེད་པའི་འབྱུང་བ་སོགས་ཐིམ་པའི་རིམ་པས་རྣམ་ཤེས་རགས་རིམ་ནས་ཐིམ་རིམ་དང་། ཕྱི་ནང་གི་རྟགས་འཆར་ཚུལ་སོགས་གཞུང་གང་གིས་བསྟན་པ་ནི། གསང་འདུས་རྒྱུད་ཕྱི་མ་ལས།

མཚན་མའི་ཁམས་ནི་རྣམ་པ་ལྔར། །བྱང་ཆུབ་རྡོ་རྗེས་གསུངས་པ་ཡིན།།
སློག་རྒྱུ་འདྲ་བ་དང་པོ་སྟེ། །དུ་བ་ལྟ་བུ་གཉིས་པ་ཡིན།།

མཁའ་སྣང་འདྲ་བ་གསུམ་པ་སྟེ། །མར་མེ་ལྟར་འབར་བཞི་པ་འོ།།
སྤྲིན་མེད་ནམ་མཁའ་ལྟ་བུ་ནི། །རྟག་ཏུ་སྣང་བ་ལྔ་པ་འོ།།
བརྟན་འགྱུར་རྡོ་རྗེའི་ལམ་ནས་ནི། །ནམ་མཁའི་ཁམས་སུ་སྤྲོ་བར་བྱ།།[27]

ཞེས་གསུངས། དེ་ལྟར་ཐིམ་པའི་རིམ་པ་ནི། དེ་ཡང་གཟུགས་ཀྱི་ཕུང་པོ་ཐིམ་པའི་འགོ་ཚུགས་པ་ན། སའི་ཁམས་ཀྱིས་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་རྟེན་བྱེད་པའི་ནུས་པ་ཤུགས་ཆུང་དུ་ཕྱིན་ཏེ་ས་ཁམས་ཀྱི་ནུས་པ་ཉམས་པ་དང་དུས་མཉམ་དུ་ཆུའི་ཁམས་ཀྱིས་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་རྟེན་བྱེད་པའི་ནུས་པ་དེ་ཇེ་གསལ་ཇེ་གསལ་དུ་འགྲོ་བ་ཡིན། རིམ་པ་འདི་ལ་ས་ཁམས་ཆུ་ཁམས་ལ་ཐིམ་པ་ཞེས་བཤད་པ་ཡིན་གྱི། ས་ཁམས་ཆུ་ཁམས་ཀྱི་ངོ་བོར་སོང་བ་ནི་མ་ཡིན། མེ་རླུང་ལ་ཐིམ་པའི་བར་དུའང་དེ་བཞིན་ནོ། །འདིའི་ཕྱི་རྟགས་ལ་རྐང་ལག་ཕྲ་རུ་འགྲོ་བ་དང་། རྒུད་དུ་འགྲོ་བ། མདངས་ཡོར་བ་དང་། རང་གི་ལུས་ས་འོག་ཏུ་ཐིམ་པའི་སྣང་བ་འབྱུང་བ་དང་། མིག་མི་གསལ་བར་འགྱུར་བ་སོགས་འབྱུང་བར་གསུངས། ནང་རྟགས་ལ་གསང་བ་འདུས་པའི་རྒྱུད་ལྟར་ན་སྨིག་རྒྱུ་ལྟ་བུའི་སྣང་བ་འཆར་བར་གསུངས་ཏེ། སློབ་དཔོན་ཀླུའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་རྣམ་གཞག་རིམ་པ་ལས།

དེ་ལས་གཟུགས་ཀྱི་ཕུང་པོ་འོད་གསལ་དུ་ཞུགས་པའི་མཚན་མ་ལ་མཁས་པས་ཤེས་པར་བྱ་སྟེ། ཡན་ལག་ཐམས་ཅད་ཕྲ་བ་དང་། ལུས་ཀྱི་ཉམ་ཆུང་ཞིང་ལྡོད་པར་འགྱུར་རོ། །མེ་ལོང་ལྟ་བུའི་ཡེ་ཤེས་ཐིམ་པ་ན་རབ་རིབ་ཏུ་འགྱུར་རོ། །སའི་ཁམས་འགགས་པ་ན་ལུས་ཐམས་ཅད་སྐམས་པར་འགྱུར་རོ། །མིག་གི་དབང་པོ་འགགས་པ་ན་མིག་འགྱུར་ཞིང་ཟུམ་པར་འགྱུར་རོ།། གཟུགས་ཀྱི་ཡུལ་འགགས་པ་ན་རང་གི་ལུས་ཀྱི་མདངས་མེད་ཅིང་ཉམས་ཟད་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར་རོ། །[28] ཞེས་སོ།།

གཟུགས་ཕུང་གི་རྗེས་ཚོར་བའི་ཕུང་པོ་ཐིམ་ཞིང༌། སྐབས་འདིར་ཆུའི་ཁམས་ཀྱིས་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་རྟེན་བྱེད་པའི་ནུས་པ་ཆུང་དུ་འགྲོ་བ་དང༌། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་མེའི་ཁམས་ཀྱི་ནུས་པ་དེ་མངོན་གསལ་ཆེ་རུ་འགྲོ་ཞིང༌། ཕྱིའི་རྟགས་ལ་ལུས་ཀྱི་རླན་གཤེར་སྐམ་འགྲོ་བར་བཤད་དེ། དཔེར་ན། ཁ་སྐམ་པ་དང༌། མིག་ནང་གི་རླན་གཤེར་དེ་ཡང་ཕྲན་བུ་སྐམ་ཞིང༌། མིག་འགུལ་ཤུགས་ཆུང་དུ་འགྲོ་བར་གསུངས། གསང་བ་འདུས་པའི་རྒྱུད་ལྟར་ན་འདིའི་ནང་རྟགས་ལ་དུ་བ་ལྟ་བུའི་སྣང་བ་འཆར་བར་གསུངས་ཏེ། སློབ་དཔོན་ཀླུ་བྱང་གི་རྣམ་གཞག་རིམ་པ་ལས།

> ཚོར་བའི་ཕུང་པོ་ཐིམ་པ་ན་རླུང་དང་མཁྲིས་པ་དང་བད་ཀན་དང་འདུས་པ་ལ་སོགས་པ་ལུས་ཚོར་ཉམས་སུ་མྱོང་བར་མི་འགྱུར་རོ། །མཉམ་པ་ཉིད་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ཐིམ་པ་ན་ཡིད་ཀྱི་ཚོར་བ་རྣམ་པ་གསུམ་དྲན་པར་མི་འགྱུར་རོ། །ཆུའི་ཁམས་སྐམ་པ་ན་རང་གི་ལུས་ལ་ཁ་ཆུ་དང་ཁྲག་དང་ཁུ་བ་ལ་སོགས་པ་སྐམ་པར་འགྱུར་རོ། །རྣ་ཡི་དབང་པོ་ཐིམ་པ་ན་ཕྱི་དང་ནང་གི་སྒྲ་ཐོས་པར་མི་འགྱུར་རོ། །སྒྲའི་ཡུལ་ཐིམ་པ་ན་རང་གི་ལུས་ཀྱི་སྒྲ་ཐོས་པར་མི་འགྱུར་རོ། །[29] ཞེས་སོ།།

ཚོར་ཕུང་གི་རྗེས་སུ་འདུ་ཤེས་ཀྱི་ཕུང་པོ་ཐིམ་ཞིང༌། འདིའི་སྐབས་མེའི་ཁམས་ཀྱིས་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་རྟེན་བྱེད་པའི་ནུས་པ་ཆུང་དུ་འགྲོ་བ་དང༌། རླུང་ཁམས་ཀྱི་ནུས་པ་དེ་མངོན་གསལ་ཆེ་རུ་འགྲོ་ཞིང༌། ཕྱིའི་རྟགས་ལ་ལུས་ཀྱི་དྲོད་བསྡུས་པའི་སྒོ་ནས་དྲོད་ཀྱི་མྱོང་ཚོར་མེད་པར་འགྱུར་ཞིང༌། སོ་སོར་ཉེ་བའི་མི་རྣམས་ཀྱང་དྲན་མི་ནུས་པར་དྲན་པ་ཉམས་པར་འགྱུར་ཏེ། གསང་བ་འདུས་པའི་རྒྱུད་ལྟར་ན་ནང་རྟགས་

ལ་མཁའ་སྔང་མེ་འཁྱེར་རམ་མེ་སྟག་འཕྲོར་བ་ལྟ་བུའི་སྣང་བ་འཆར་རོ། །དེ་ཡང་རྣམ་གཞག་རིམ་པ་ལས།

འདུ་ཤེས་ཀྱི་ཕུང་པོ་ཐིམ་པ་ན་རྐང་གཉིས་པ་ལ་སོགས་སེམས་ཅན་རྣམས་དྲན་པར་མི་འགྱུར་རོ། །སོ་སོར་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་ཐིམ་པ་ན་ཕ་དང་མ་དང་བུ་དང་གཉེན་ལ་སོགས་པ་རྣམས་དང་འགྲོ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མིང་མི་དྲན་ནོ། །མེའི་ཁམས་ཐིམ་པ་ན་བཟའ་བ་ཐམས་ཅད་མི་འཇུ་འོ། །སྣའི་དབང་པོ་ཐིམ་པ་ན་སྙིང་གི་རླུང་རྩེག་ཅིང་རྩེག་ཅིང་སར་འགྲོ་བར་འགྱུར་རོ། །དྲིའི་ཡུལ་ཐིམ་པ་ན་རང་གི་ལུས་ལ་དྲིའི་ཡུལ་བྲོ་བར་མི་འགྱུར་རོ།།[30] ཞེས་གསུངས།

འདུ་ཤེས་ཀྱི་ཕུང་པོའི་རྗེས་སུ་འདུ་བྱེད་ཀྱི་ཕུང་པོ་ཐིམ་ཞིང་། དེའི་སྐབས་རླུང་ཁམས་ཀྱིས་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་རྟེན་བྱེད་པའི་ནུས་པ་ཆུང་དུ་འགྲོ་ཞིང་། ཕྱི་རྟགས་ལ་དབུགས་འགགས་པ་དང་། ནང་རྟགས་ལ་མར་མེ་ཏ་ལ་ལ་འབར་བ་ལྟ་བུའི་སྣང་བ་འཆར་བར་གསུངས། སྔར་མེ་སྟག་འཕྲོར་བ་ལྟ་བུའི་སྣང་བ་ཡོད་པ་དེ་ཐྲ་རྡུ་སོང་ནས་དམར་ལྷང་ལྷང་གི་སྣང་བ་ཙམ་ལྷག་ལ། སྐབས་དེར་སྙིང་འགྲུལ་མཚམས་དང་དབུགས་ཀྱི་འགྲོ་འོང་ཆད་པས་ཡོངས་གྲགས་ལ་ཤི་བར་ངོས་འཛིན་བྱེད། དེ་ལྟར་ཡང་རྣམ་གཞག་རིམ་པ་ལས།

དེ་ལ་འདུ་བྱེད་ཀྱི་ཕུང་པོ་ཐིམ་པ་ན་ལུས་ཀྱི་བྱ་བ་ཐམས་ཅད་ལ་འཇུག་པར་མི་འགྱུར་རོ། །བྱ་བ་གྲུབ་པའི་ཡེ་ཤེས་ཐིམ་པ་ན་འཇིག་རྟེན་པའི་བྱ་བ་དང་དགོས་པ་དྲན་པར་མི་འགྱུར་རོ། །རླུང་གི་ཁམས་ཐིམ་པ་ན་སྲོག་ལ་སོགས་པ་རླུང་བཅུ་རང་གི་གནས་ནས་འཕོ་འོ། །ལྕེའི་དབང་པོ་ཐིམ་པ་ན་ལྕེ་སྦོམ་པ་

དང་ཐུང་བ་དང་རྒྱ་བ་སྔོན་པོར་འགྱུར་རོ། །རོའི་ལུས་ཐིམ་པ་ན་རོ་དྲུག་ཉམས་སུ་མི་མྱོང་ངོ་། །”[31] ཞེས་སོ།།

འདུ་བྱེད་ཀྱི་ཕུང་པོའི་རྗེས་སུ་རྣམ་ཤེས་རགས་པ་རྣམས་རྣམ་ཤེས་ཕྲ་བར་ཐིམ་ཚུལ་ཡང་། རང་བཞིན་བརྒྱད་ཅུའི་ཀུན་རྟོག་བཞོན་པའི་རླུང་དང་བཅས་པ་ཐིམ་ཟིན་པ་ན། སྟོང་པ་ཞེས་པ་སྣང་བ་དང་པོ་འཆར་བར་གསུངས་ཏེ། ནམ་མཁའ་སྤྲིན་མེད་པ་ལ་ཟླ་འོད་ཤར་བ་ལྟ་བུའི་སྣང་བ་འབྱུང་། དེ་ནས་སྣང་བ་དེ་བསྡུས་པའི་རྗེས་སུ་ཤིན་ཏུ་སྟོང་པ་ཞེས་པ་སྣང་བ་མཆེད་པ་འཆར་ཏེ། ནམ་མཁའ་གཡའ་དག་པ་ལ་ཉི་འོད་ཤར་བ་བཞིན་དུ་དམར་པོའམ་དམར་སེར་གྱི་སྣང་བ་འཆར། དེ་ནས་སྣང་བ་དེའང་བསྡུས་པའི་རྗེས་སུ་སྟོང་ཆེན་ཞེས་པ་སྣང་བ་ཉེར་ཐོབ་འཆར་ཏེ། ནམ་མཁའ་གཡའ་དག་པ་ལ་མཚམས་ཀྱི་སྨག་གིས་ཁྱབ་པ་བཞིན་དུ་ནག་ལམ་པའི་སྣང་བ་འབྱུང་ཞིང་དྲན་པའང་ཉམས་ནས་འགྲོའོ། །དེ་ནས་ནག་ཐོམ་གྱིས་སོང་བའི་དྲན་མེད་དེ་སངས་པ་ན་ཐམས་ཅད་སྟོང་པ་ཞེས་པ་འོད་གསལ་འཆར་ཏེ། ནམ་མཁའ་སྐྱོན་བྱེད་ཟླ་ཉིའི་འོད་དང་ནག་པོའི་རྣམ་པ་ཅན་དང་བྲལ་བའི་ཐོ་རངས་ཀྱི་ནམ་མཁའ་གཡའ་དག་པ་ལྟ་བུའི་སྣང་བ་ཞིག་འཆར་ཞིང་དེ་ནི་འོད་གསལ་དངོས་གཞིའོ།།

གཞུང་དུ་རླུང་རྣམ་ཤེས་ལ་ཐིམ་ཞེས་གསུངས་པ་ནི། རང་བཞིན་གྱི་རྟོག་པ་དངོས་སུ་གཡོ་བར་བྱེད་པའི་རླུང་གིས་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་བཞོན་པ་བྱེད་པའི་ནུས་པ་ལོག་ནས་དེའི་ནུས་པ་སྣང་བའི་རླུང་ལ་འཐོས་པ་ལྟ་བུ་ལ་རླུང་སྣང་བ་ལ་ཐིམ་པར་གསུངས་ཀྱི་རླུང་ཐམས་ཅད་ཐིམ་པ་མིན་ནོ། །ལྷན་སྐྱེས་ཀྱི་རླུང་ཕྲ་མོ་གཅིག་པུས་ཤེས་པའི་རྟེན་བྱེད་ཅིང་རླུང་རགས་པས་རྟེན་མི་བྱེད་པའི་དུས་ནི། འབྱུང་བ་སྟུད་

པའི་ཚེ་རླུང་སེམས་སྣང་བ་ལ་ཐིམ་པ་དང་། དེ་མཆེད་པ་ལ་ཐིམ་པ་དང་། དེ་ཉེར་ཐོབ་ལ་ཐིམ་པ་དང་། དེ་ཐམས་ཅད་སྟོང་པ་འོད་གསལ་ལ་ཐིམ་པའི་དུས་རྣམས་ཡིན་ནོ།།

སེམས་ཕྲ་མོ་ལས་རགས་པ་སྐྱེ་ཚུལ་ཡང་། འདུས་པའི་བཤད་རྒྱུད་ཡེ་ཤེས་རྡོ་རྗེ་ཀུན་ལས་བཏུས་ལས་འདི་ལྟར་གསུངས་ཏེ།

> གང་འོད་གསལ་ལས་འབྱུང་བ་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དེ་ཉིད་སེམས་དང་། ཡིད་དང་། རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཞེས་བྱ་ལ། དེ་ནི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྩ་བ་སྟེ། ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་དང་། རྣམ་པར་བྱང་བའི་བདག་ཉིད་དེ་ལས་རྟོག་པ་གཉིས་སུ་གྱུར་ཏེ་བདག་དང་། གཞན་དག་ཏུའོ། །རྣམ་པར་ཤེས་པ་དེའི་བཞོན་པ་རླུང་ངོ། །རླུང་ལས་མེའོ། །མེ་ལས་ཆུའོ། །ཆུ་ལས་སའོ། །དེ་རྣམས་ལས་ཕུང་པོ་ལྔ་དང་། སྐྱེ་མཆེད་དྲུག་དང་། ཡུལ་ལྔ་སྟེ། དེ་དག་ཐམས་ཅད་ནི། རྣམ་པར་ཤེས་པ་རླུང་དང་འདྲེས་པའོ། །དེ་ནས་རྣམ་པར་ཤེས་པ་གསུམ་གྱི་རང་བཞིན་གྱི་སྣང་བ་རབ་ཏུ་གསལ་བར་སྤྱོད་པ་རྗེས་སུ་སྤྱོད་པར་བྱེད་དེ། སྣང་བའི་རྒྱུས་རང་བཞིན་རྣམས་ཡང་དག་པར་འབྱུང་ངོ་། །[32] ཞེས་སོ།།

འོད་གསལ་ལས་རླུང་ཙམ་གཡོས་ཏེ་ལངས་པ་ན། དང་པོར་ཉེར་ཐོབ་དང་། དེ་ནས་མཆེད་པ་དང་། དེ་ནས་སྣང་བ་སྐྱེ་ལ། དེ་ནས་མར་མེ་ལྟར་འབར་བ་ནས་སྨིག་རྒྱུ་ལྟ་བུའི་བར་བཞི་ལུགས་ལྡོག་ཏུ་འབྱུང་བར་གསུངས། དེ་ཡང་མངལ་དུ་ཉིང་མཚམས་སྦྱོར་མ་ཐག་ཏུ་འབྱུང་བ་བཞི་ཀ་ཡོད་མོད། འོན་ཀྱང་འབྱུང་བ་རགས་པས་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་རྟེན་བྱེད་པའི་དབང་དུ་བྱས་ནས། དང་པོར་རླུང་མེ་ཆུ་ས་རྣམས་རིམ་

པ་ལྟར་འབྱུང་ཞིང་། དེ་ནས་གཟུགས་སོགས་ཕུང་པོ་རྣམས་དང་། མིག་སོགས་སྐྱེ་མཆེད་རྣམས་འབྱུང་བར་གསུངས།

དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་གཞུང་ལྟར་ན། མངལ་སྐྱེས་ཁམས་དྲུག་ལྡན་གྱི་མིའི་ལུས་འགྲུབ་ཚུལ་སོགས་འདི་ལྟར་བྱ་སྟེ། དེ་ཡང་ཕ་མ་གཉིས་སྙོམས་འཇུག་བྱས་པ་ལས་བྱུང་བའི་ཁུ་ཁྲག་གི་དབུས་སུ་བར་དོ་འགགས་པའི་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་ཤིན་ཏུ་ཕྲ་བའི་འོད་གསལ་གྱི་སེམས་ཀུན་གཞིའི་མིང་ཅན་དེ་ཞུགས་པའི་ཁུ་ཁྲག་རྣམ་ཤེས་གསུམ་མའི་མངལ་དུ་འདྲེས་པ་ལས། སེམས་ཅན་གྱི་ལུས་འགྲུབ་པ་ཡིན་ལ། དེ་འདྲའི་ཁུ་ཁྲག་རྣམ་ཤེས་གསུམ་འདྲེས་པའི་གོང་བུ་དེ་མའི་མངལ་གྱི་སའི་ཁམས་ཀྱིས་འཛིན་པར་བྱེད། ཆུའི་ཁམས་ཀྱིས་སྡུད་པར་བྱེད། མེའི་ཁམས་ཀྱིས་སྨིན་པར་བྱེད། རླུང་གི་ཁམས་ཀྱིས་འཕེལ་བར་བྱེད། ནམ་མཁའི་ཁམས་མངལ་གྱི་སྟོང་པའི་ཆ་དེས་འཕེལ་བའི་གོ་སྐབས་འབྱེད་པར་བྱེད་དོ། །མངལ་གྱི་ཁུ་ཁྲག་རྣམ་ཤེས་འདྲེས་པ་དེའི་ཚོགས་པའི་སའི་ཁམས་ཀྱིས་ལྷེ་ཞིང་སྲ་བར་བྱེད། ཆུས་གཤེར་བ་ཉིད་དུ་བྱེད། མེས་སྨིན་པར་བྱེད། མ་འོངས་པ་ན་འབྱུང་བར་འགྱུར་བའི་རླུང་བཅུའི་ས་བོན་དུ་གྱུར་པའི་རླུང་གི་ཁམས་ཀྱིས་ལུས་དེ་འཕེལ་བར་བྱེད། ནམ་མཁའི་ཁམས་ཀྱིས་ལུས་དེ་འཕེལ་བའི་གོ་སྐབས་འབྱེད་པར་གསུངས་སོ།།

དེ་ལྟར་གོང་དུ་རྒྱུད་རྒྱལ་གསང་བ་འདུས་པའི་ཆོས་སྐོར་གཙོ་བོར་བྱས་ཏེ། གཞི་ལ་འཆི་བའི་རིམ་པ་ཇི་ལྟར་འབྱུང་ཚུལ་དང་སྦྱར་ནས་རགས་རིམ་ནས་ཕྲ་རིམ་ལ་ཐིམ་ཚུལ་དང་། ཕྲ་རིམ་ནས་རགས་རིམ་འགྲུབ་ཚུལ་སོགས་བཤད་པའི་ཚུལ་འདི། སྲིད་པར་སྐྱེ་འཆི་འབྱུང་ཚུལ་ཙམ་དུ་མ་ཟད། ཉིན་ཞག་ཐུགས་གཅིག་

གི་ ༡ སད་པ་དང་། ༢ རྨི་ལམ་དང་། ༣ གཉིད་འཐུག་པའི་གནས་སྐབས་གསུམ་ལ་འང་ཞེས་པ་རགས་རིམ་ནས་ཕྲ་རིམ་ལ་འཕོ་བར་འཇོག་ཏུ་ཡོད་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཐ་ན་རྣམ་ཤེས་སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་སྐྱེ་བའི་ཚུལ་ལ་འང་། གཉིད་ཀྱི་གནས་སྐབས་ལྟ་བུ་སྟོང་པའི་གནས་སྐབས་དང་། རྨི་ལམ་ལྟ་བུ་ཞེས་པ་སྐྱེ་བ་ལ་མངོན་དུ་ཕྱོགས་པའི་གནས་སྐབས་དང་། སད་པ་ལྟ་བུ་ཞེས་པ་མངོན་གྱུར་པ་སྐྱེ་བའི་གནས་སྐབས་བཅས་གསུམ་དུ་དབྱེར་རུང་བ་སོགས་གསུངས། དེ་ཡང་གཞིའི་གནས་སྐབས་སུ་སྲ་དང་རྣམ་རྟོག་དང་། གཟུང་འཛིན་གྱི་གཉིས་སྣང་རགས་པས་བསླད་པ་ལས་ཆེས་འདས་པའི་ལྷན་སྐྱེས་ཀྱི་གནས་ལུགས་སམ་གཉུག་མའི་འོད་གསལ་གྱི་སེམས་ཞིག་ཡོད་པ་ནི། རྒྱུན་གྱི་ཐ་མལ་པའི་སྤྱོད་པའི་གནས་སྐབས་སུའང་སྐབས་འགར་མཚོན་རྟགས་ཙམ་མངོན་ཐུབ་པ་ནི། སངས་རྒྱས་ཡེ་ཤེས་ཞབས་ཀྱི་རིམ་པ་གཉིས་ཀྱི་དེ་ཉིད་བསྒོམ་པ་ཞེས་བྱ་བའི་ཞལ་ལུང་དུ།

ཆོས་སྐུ་རབ་དགའ་མཁའ་མཉམ་པ།།
ཞི་དང་བརྒྱལ་དང་གཉིད་ལོག་དང་།།
གླལ་དང་འཁྲིག་དུས་སྐད་ཅིག་ཙམ།།
སྟོང་བར་འགྱུར་བས་རབ་བསྒོམས་ན།།[33]

ཞེས་ཞི་བ་དང་། བརྒྱལ་བ་དང་། གཉིད་འཐུག་པོའི་གནས་སྐབས་དང་། གླལ་བ་དང་། འཁྲིག་དུས་ཏེ་འཛགས་བདེ་སྟོང་བའི་གནས་སྐབས་རྣམས་སུ། ཐ་མལ་པ་རྣམས་ལའང་རང་བྱུང་གིས་གཉུག་སེམས་ཆ་འདྲ་བ་ཞིག་སྐད་ཅིག་ཙམ་སྟེ་ཡུན་ཐུང་དུ་ཞིག་ལ་འཆར་བར་གསུངས་སོ།། །།

སྐབས་བཅུ་པ། བློ་ཡུལ་ལ་འཇུག་པའི་ཚུལ་བཤད་པ།

༡ སྣང་ཡུལ་དང་འཇུག་ཡུལ་སོགས་བློའི་ཡུལ་གྱི་རྣམ་གཞག

གོང་དུ་ཡུལ་ཅན་བློའི་རྣམ་གཞག་བཤད་ཟིན་ནས། ད་ནི་བློ་ཡུལ་ལ་ཇི་ལྟར་འཇུག་པའི་ཚུལ་བཤད་པར་བྱའོ། །དེ་ལ་བློས་རིག་པར་བྱ་བ། ཡུལ་གྱི་ངོ་བོ་དང་། བློའི་ཡུལ་ལ་དབྱེ་ན། ༡ སྣང་ཡུལ། ༢ གཟུང་ཡུལ། ༣ ཞེན་ཡུལ། ༤ འཇུག་ཡུལ་དང་བཞི་ཡོད།

སྣང་ཡུལ་དང་གཟུང་ཡུལ་དོན་གཅིག་ཅིང་དེ་གཉིས་ཤེས་པ་ཐམས་ཅད་ལ་ཡོད། རྟོག་མེད་ཀྱི་ཤེས་པའི་སྣང་ཡུལ་དང་གཟུང་ཡུལ་ནི། རྟོག་མེད་ཤེས་པ་གང་ལ་ཆོས་དེའི་རྣམ་པ་གསལ་བར་ཤར་བའི་སྒོ་ནས་ཤེས་པ་དེའི་ཡུལ་དུ་གྱུར་པ་རྣམས་ཡིན། རྟོག་པའི་སྣང་ཡུལ་དང་གཟུང་ཡུལ་ནི། རྟོག་པ་རྣམས་ལ་རང་རང་གི་ཡུལ་འཆར་བའི་ཚེ་རྟོག་པ་དེའི་དངོས་ཀྱི་ཡུལ་དུ་གྱུར་པའི་སྣང་བ་སྤྱི་སྒྲ་དོན་དུ་བཤད་པའི་སྣང་བ་རྣམས་ཡིན། དེ་ལྟ་ན་རྟོག་པའི་དངོས་ཡུལ་གྱི་རང་ལྡོག་དངོས་མེད་ཡིན་ཡང་། སྔོན་གྱི་ཚད་མ་སྨྲ་བ་འགའ་ཞིག་གི་བཞེད་པ་ལྟར། འདུས་བྱས་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་ཀུང་རྟོག་པའི་དངོས་ཡུལ་དུ་གྱུར་པ་མི་འགལ་བས། རྟོག་པའི་སྣང་ཡུལ་དང་དངོས་ཡུལ་ལ་ཁྱད་པར་འབྱེད་དགོས་སོ།།

ཞེན་ཡུལ་ནི། རང་འཛིན་རྟོག་པའམ་སྐྱེས་བུའི་ཞེན་སྟངས་ཀྱི་ཡུལ་དུ་གྱུར་པ་ལ་འཇོག་ཅིང་། དེ་ནི་རྟོག་པ་དང་སྐྱེས་བུ་གཉིས་ལ་ཡོད། དཔེར་ན། བུམ་པ་ནི་བུམ་པོའི་སྣམ་དུ་འཛིན་པའི་རྟོག་པའམ་སྐྱེས་བུའི་ཞེན་སྟངས་ཀྱི་ཡུལ་ཡིན་པ་ལྟ་བུ། སྒྲ་མི་རྟག་པར་འཛིན་པའི་རྟོག་པ་ལྟ་བུ་ཞེན་སྟངས་དོན་དང་མཐུན་པ་རྣམས་ལ་ཞེན་ཡུལ་ཡོད་ལ། སྒྲ་རྟག་འཛིན་རྟོག་པ་ལྟ་བུ་ཞེན་སྟངས་དོན་དང་མི་མཐུན་པ་རྣམས་ལ་ཞེན་ཡུལ་མེད་དོ། །རྟོག་པ་རྣམས་ཀྱི་ཞེན་ཡུལ་དང་འཇུག་ཡུལ་དོན་གཅིག་ཅིང་། རྟོག་མེད་ཀྱི་ཤེས་པ་རྣམས་ལ་འདི་དང་འདིའོ་སྙམ་དུ་ཞེན་པ་མེད་པས་ཞེན་ཡུལ་མི་འཇོག་གོ།

འཇུག་ཡུལ་ནི། བློ་དོན་མཐུན་དང་། གང་ཟག་རྣམས་ལ་ཡོད། བུམ་པ་དེ་བུམ་འཛིན་མིག་ཤེས་དང་། བུམ་འཛིན་རྟོག་པ་གཉིས་ཀའི་འཇུག་ཡུལ་དུ་འཇོག ཇོ་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་ལའང་ཞེན་ཡུལ་དང་འཇུག་ཡུལ་ཡོད་པར་གསུངས་པའི་ལུགས་ལྟར་ན། ཇོད་བྱེད་ཀྱི་སྒྲའི་བརྗོད་བྱ་དེ་ཉིད་དེའི་ཞེན་ཡུལ་དང་འཇུག་ཡུལ་དུ་འཇོག་དགོས་སོ།།

འོ་ན་ཤེས་པ་ཐམས་ཅད་ལ་ཡུལ་བཞི་དང་ལྡན་པ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། ཤེས་པ་འགའ་ཞིག་ལ་ཡུལ་བཞི་ཀ་དང་། ལ་ལར་ཡུལ་གཉིས་དང་གསུམ་ཙེ་རིགས་དང་ལྡན་པ་ཡོད། དེ་ཡང་བུམ་འཛིན་རྟོག་པ་ལ་ཡུལ་བཞི་ཀ་ཡོད་ཅིང་། བུམ་འཛིན་རྟོག་པ་ལ་བུམ་པར་སྣང་བ་དེ་བུམ་འཛིན་རྟོག་པའི་སྣང་ཡུལ་དང་གཟུང་ཡུལ་གཉིས་ཀ་ཡིན། བུམ་པ་དེ་བུམ་འཛིན་རྟོག་པའི་ཞེན་ཡུལ་དང་འཇུག་ཡུལ་གཉིས་ཀ་ཡིན་ལ། སེར་པོ་འཛིན་པའི་མིག་ཤེས་ལ་ཡུལ་གསུམ་ཙམ་ཡོད་དེ། སེར་པོ་དེ་སེར་པོ་འཛིན་པའི་མིག་ཤེས་ཀྱི་སྣང་ཡུལ་དང་གཟུང་ཡུལ་འཇུག་ཡུལ་གསུམ་ཀ་ཡིན། རི་བོང་རྭ་

འཛིན་རྟོག་པ་ལ་ཡུལ་གཉིས་ཙམ་ཡོད་དེ། རི་བོང་རྭ་འཛིན་རྟོག་པ་ལ་རི་བོང་གི་རྭ་སྣང་བ་དེ་རྟོག་པ་དེའི་སྣང་ཡུལ་དང་གཟུང་ཡུལ་གཉིས་ཀ་ཡིན། རི་བོང་གི་རྭ་དེ་རྟོག་པ་དེའི་ཞེན་ཡུལ་དང་འཇུག་ཡུལ་ཡིན་ཡང་དེ་ནི་ཐ་སྙད་དུའང་མེད་དོ།།

གཞན་ཡང་། ཡུལ་ལ་འཛིན་སྟངས་ཀྱི་ཡུལ། དངོས་ཡུལ། ཤུགས་ཡུལ། དམིགས་ཡུལ་སོགས་ཀྱང་ཡོད། བུམ་པ་དེ་བུམ་འཛིན་མིག་ཤེས་དང་བུམ་འཛིན་རྟོག་པའི་འཛིན་སྟངས་ཀྱི་ཡུལ་དང་། སྒྲ་མི་རྟག་པ་དེ་སྒྲ་མི་རྟག་པར་རྟོགས་པའི་རྗེས་དཔག་དང་མངོན་སུམ་གྱི་འཛིན་སྟངས་ཀྱི་ཡུལ་ཡིན། དེ་བཞིན་དུ་སྒྲ་རྟག་པ་དེ་སྒྲ་རྟག་འཛིན་རྟོག་པའི་འཛིན་སྟངས་ཀྱི་ཡུལ་དང་། རི་བོང་གི་རྭ་དེ་རི་བོང་རྭ་འཛིན་རྟོག་པའི་འཛིན་སྟངས་ཀྱི་ཡུལ་ཡིན་པ་ལྟ་བུ། བློ་དོན་མཐུན་རྣམས་ཀྱིས་ཇི་ལྟར་བཟུང་བ་ལྟར་གྲུབ་པས་རང་གི་འཛིན་སྟངས་ཀྱི་ཡུལ་ཡོད་ལ། བློ་དོན་མི་མཐུན་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཇི་ལྟར་བཟུང་བ་ལྟར་མ་གྲུབ་པས་རང་གི་འཛིན་སྟངས་ཀྱི་ཡུལ་མེད་དོ།།

དངོས་ཡུལ་དང་ཤུགས་ཡུལ་ཞེས་པ་ནི།[11] བློ་དེ་ལ་སྣང་བའམ་རྣམ་པ་ཤར་བའི་ཡུལ་དེ་བློ་དེའི་དངོས་ཡུལ་དང་།[1] བློ་དེ་ལ་མི་སྣང་ཞིང་རྣམ་པ་མ་ཤར་ཡང་བློ་དེའི་ཡུལ་དུ་གྱུར་པ་དེ་བློ་དེའི་ཤུགས་ཡུལ་དུ་འཇོག་པ་ཡིན། དཔེར་ན། བུམ་འཛིན་རྟོག་པས་བུམ་པ་དངོས་སུ་རྟོགས་ཤིང་བུམ་པ་མ་ཡིན་པ་ལས་ལོག་པ་ཤུགས་ལ་རྟོགས་

11 བོད་ཀྱི་ཚད་མ་པའི་ཁྲོད་ནས་ས་པཎ་རྗེས་འབྲང་དང་བཅས་པ་རྣམས་བློ་ལ་ཤུགས་ཡུལ་གྱི་རྣམ་གཞག་མི་མཛད་ལ། སློབ་དཔོན་ཕྱྭ་པ་དང་། བཅོམ་ལྡན་རིག་རལ། རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ཡབ་སྲས་སོགས་ཀྱིས་གཙོ་བོར་སློབ་དཔོན་ཆོས་མཆོག་དང་། ཞི་འཚོ་ཡབ་སྲས་སོགས་འཕགས་ཡུལ་གྱི་ཚད་མ་པ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱི་དགོངས་པ་བླངས་ཏེ་བློ་ལ་ཤུགས་རྟོགས་ཡོད་པར་བཞེད་དོ།།

པས། བུམ་པ་དེ་བུམ་འཛིན་རྟོག་པའི་དངོས་ཡུལ་དང་བུམ་པ་མ་ཡིན་པ་ལས་ལོག་པ་དེ་བུམ་འཛིན་རྟོག་པའི་ཞུགས་ཡུལ་དུ་འཇོག དེ་བཞིན་དུ་སྒྲ་མི་རྟག་པར་རྟོགས་པའི་རྗེས་དཔག་གིས་སྒྲ་མི་རྟག་པ་དངོས་སུ་རྟོགས་ནས་སྒྲ་རྟག་པ་མ་ཡིན་པ་ཞུགས་ལ་རྟོགས་པས། སྒྲ་མི་རྟག་པ་དེ་རྗེས་དཔག་དེའི་དངོས་ཡུལ་དང་སྒྲ་རྟག་པ་མ་ཡིན་པ་དེ་རྗེས་དཔག་དེའི་ཞུགས་ཡུལ་དུ་འཇོག་པ་ལྟ་བུའོ།།

བློ་དེའི་དམིགས་པ་ཞེས་པ་ནི། བློ་དེས་སྒྲོ་འདོགས་གཅོད་པར་བྱ་བའི་གཞིའམ། བློ་དེས་སྒྲོ་འདོགས་སའི་གཞི་སོགས་སྐབས་སྐོབས་ཀྱིས་འཇོག་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་ཡོད། དཔེར་ན། སྒྲ་དེ་སྒྲ་མི་རྟག་པར་རྟོགས་པའི་རྗེས་དཔག་གིས་སྒྲོ་འདོགས་གཅོད་པར་བྱ་བའི་གཞི་དང་། སྒྲ་རྟག་པར་འཛིན་པའི་རྟོག་པས་སྒྲོ་འདོགས་སའི་གཞི་ཡིན་པས། དེ་གཉིས་ཀའི་དམིགས་པར་འཇོག་ཅིང་། སྒྲ་མི་རྟག་པར་རྟོགས་པའི་རྗེས་དཔག་དང་། སྒྲ་རྟག་པར་འཛིན་པའི་རྟོག་པ་གཉིས་དམིགས་པ་གཅིག་ལ་དམིགས་ནས་འཛིན་སྟངས་དངོས་སུ་འགལ་བའི་བློར་འཇོག་དགོས།

སྤྱིར་བློ་དེས་ཡུལ་ལ་བཅད་དོན་ཐོབ་མ་ཐོབ་ལས་ཡུལ་དེ་རྟོགས་མ་རྟོགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་འཇོག་ཅིང་། དེ་ཡང་ས་སྐམ་པ་ལ་ཕུར་བ་བཙུགས་པ་བཞིན་བརྟན་པོར་གནས་པའི་བློ་རྣམས་ཀྱིས་ཡུལ་རྟོགས་ཀྱི། འདམ་ལ་བཏབ་པའི་ཕུར་བ་བཞིན་མི་བརྟན་པའི་བློ་རྣམས་ཀྱིས་ཡུལ་རྟོགས་མི་ནུས་སོ། །རྟོགས་ཚུལ་ཡང་། དཔེར་ན། མིག་ཤེས་ཀྱིས་མདུན་གྱི་བུམ་པ་རྟོགས་པ་ལྟ་བུ་མངོན་སུམ་གྱིས་རྟོགས་ཚུལ་དང་། ཐག་རིང་ནས་ལའི་སྟེང་དུ་དུ་བ་མངོན་སུམ་དུ་མཐོང་བས་མེ་ཡོད་པར་རྟོགས་པ་ལྟ་བུ་རྟགས་སམ་རྗེས་དཔག་གིས་རྟོགས་ཚུལ་སོགས་ཡོད་དོ།།

༣ དབང་ཤེས་རྣམ་པ་དང་བཅས་མ་བཅས་ཀྱི་རྩོད་པ།

བྱེ་བྲག་སྨྲ་བས་ནི་མིག་ཤེས་ཀྱིས་གཟུགས་འཛིན་པའི་ཚེ་དེ་ལ་གཟུགས་ཀྱི་རྣམ་པ་མ་ཤར་བར་རྣམ་མེད་རྗེན་ཅེར་དུ་འཛིན་ཅེས་འདོད་ཀྱང་། ནང་པའི་གྲུབ་མཐའ་སྨྲ་བ་མདོ་སྡེ་པ་ཡན་ཆད་ཀྱིས་རྣམ་པ་ཤར་བའི་སྒོ་ནས་མཐོང་བར་འདོད། དེ་ཡང་བྱེ་བྲག་སྨྲ་བས་ཡུལ་གཟུགས་སོགས་ནི་དབང་པོ་ལ་ཤར་བ་ཡིན་གྱི། ཤེས་པ་གཟུགས་ཅན་མ་ཡིན་པས་དེ་ལ་གཟུགས་ཀྱི་རྣམ་པ་གཟུགས་བརྙན་གྱི་ཚུལ་དུ་ཤར་བ་མི་སྲིད་པ་དེའི་ཕྱིར། ཤེས་པ་ལ་སྔོ་སེར་སོགས་ཡུལ་གྱི་རྣམ་པ་ཤར་བར་མི་འདོད་དོ། །ཤེས་པ་རྣམ་བཅས་སུ་འདོད་པ་ལའང་ནང་གསེས། ཤེས་པ་ལ་ཤར་བའི་རྣམ་པ་དེ་ཤེས་པའི་རྣམ་པ་ཡིན་ཡང་ཤེས་པ་མིན་ཟེར་བ་དང་། ཡང་ཤེས་པའི་གཟུང་རྣམ་ཡིན་པས་ཤེས་པ་ཡིན་ཟེར་བ་སོགས་བཤད་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་ཡོད།

དབང་ཤེས་རྣམ་བཅས་སུ་འདོད་པ་རྣམས་ཀྱིས་དབང་ཤེས་ལ་ཤར་བའི་ཡུལ་གྱི་རྣམ་པ་དེ་ལ་གཟུང་རྣམ་ཞེས་བྱ་ལ། དེ་ཡང་དཔེར་ན། གཟུགས་འཛིན་མིག་ཤེས་ལྟ་བུ་ལ་ཕྱི་རོལ་གཟུགས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཤར་བའི་ཆ་དང་། རང་གི་ངོ་བོ་སྒྲོང་བ་གསལ་རིག་གི་ཆ་གཉིས་ཡོད་པ་ཡིན་ལ། དང་པོ་ལ་ནི། མིག་ཤེས་ཀྱི་གཟུང་རྣམ་ཞེས་བྱ་ཞིང་། དེ་དང་གཟུགས་འཛིན་མིག་ཤེས་དང་། གཟུགས་འཛིན་མིག་ཤེས་ལ་ཤར་བའི་གཟུགས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཞེས་པ་རྣམས་ཁྱད་མེད་པས། མིག་ཤེས་ཀྱི་གཟུང་རྣམ་ནི་མིག་ཤེས་ཉིད་ཡིན་ལ། མིག་ཤེས་ལ་རྣམ་པ་ཤར་ཞེས་པའི་དོན། རང་རྒྱུ་ལས་རང་

ཉིད་ཡུལ་གྱི་རྣམ་པར་སྐྱེས་པ་ལ་བྱའི། རང་ལས་གཞན་པའི་རྣམ་པ་འཆར་རྒྱུ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །གཉིས་པ་མིག་ཤེས་ཀྱི་སྐྱོང་བ་གསལ་རིག་གི་ཆ་ལ། མིག་ཤེས་ཀྱི་འཛིན་རྣམ་ཞེས་བྱ་ཞིང་། རང་རིག་འདོད་པ་ལྟར་ན་དེ་དང་མིག་ཤེས་ཉམས་སུ་སྐྱོང་བའི་རང་རིག་མངོན་སུམ་ལ་ཁྱད་པར་མེད་དོ།།

སྔོན་འཛིན་མིག་ཤེས་ཀྱི་གཟུང་རྣམ་ཞེས་པའི་གཟུང་བ་ནི་སྔོན་པོ་དང་། རྣམ་པ་ཞེས་པ་ནི་སྔོན་འཛིན་མིག་ཤེས་དེ་གཟུང་བ་སྔོན་པོའི་རྣམ་པར་སྐྱེས་པ་ལ་འདོད་པར་མདོ་སེམས་གཉིས་ཀ་མཐུན་ཡང་། མདོ་སྡེ་པས་མིག་ཤེས་གཟུགས་ཀྱི་རྣམ་ལྡན་དུ་རང་རྒྱུ་ཕྱི་རོལ་གྱི་གཟུགས་ལས་སྐྱེས་པར་འདོད་ལ། སེམས་ཙམ་པས་བག་ཆགས་ཀྱི་དབང་གིས་རྣམ་པའི་ངོ་བོར་སྐྱེས་པར་འདོད་པའི་ཁྱད་པར་ཡོད།

གཞན་ཡང་ཕྱི་དོན་ཁས་ལེན་པ་རྣམས་ཀྱིས་དཔེར་ན། ཤོག་བུའི་ངོས་ལ་ཐལ་ཅོའི་རི་མོ་འབེབས་པའི་ཚེ་རི་མོ་དེ་ཉིད་ཐལ་ཅོའི་ངོས་ནས་ཕར་ཤོག་བུའི་ངོས་ལ་གཏད་པ་ལྟར། སྔོན་འཛིན་མིག་ཤེས་ཀྱིས་སྔོན་པོ་ལ་ལྟ་བའི་ཚེ་དེ་ལ་ཤར་བའི་སྔོན་པོའི་འདྲ་རྣམ་དེ་ཉིད་སྔོན་པོས་ཚུར་གཏད་པར་འདོད་ལ། གལ་ཏེ་འདྲ་རྣམ་དེ་ཉིད་ཕྱི་རོལ་གྱི་ཡུལ་གྱིས་གཏད་པའི་རྣམ་པ་མིན་ན་སྔོན་པོ་མེད་པའི་སར་ཡང་སྔོན་འཛིན་མིག་ཤེས་སྐྱེ་བའི་སྐྱོན་ཡོད་པར་འདོད། ཕྱི་དོན་མི་འདོད་པ་རྣམས་ཀྱིས་མིག་ཤེས་ལ་ཤར་བའི་སྔོན་པོའི་འདྲ་རྣམ་དེ་ཉིད་སྔོན་པོས་ཚུར་གཏད་པ་མ་ཡིན་ཡང་། རྨི་ལམ་དུ་སྔོན་པོ་སྣང་བ་བཞིན་ནང་སེམས་རྒྱུད་ཀྱི་བག་ཆགས་སྨིན་པའི་དབང་གིས་ཤར་བར་འདོད་དོ།།

བྱེ་བྲག་སྨྲ་བ་རྣམས་ཀྱིས་གཟུགས་སོགས་ནི་རྟེན་བཅས་ཀྱི་དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་པས་རྫེན་པར་མཐོང་བ་ཡིན་གྱི། ཡུལ་དང་ཡུལ་ཅན་གྱི་བར་ན་མཚམས་སྦྱོར་བྱེད་ཀྱི་རྣམ་པ་ཞེས་པ་ཞིག་མི་དགོས་པས། དབང་ཤེས་ཀྱིས་ཡུལ་མཐོང་བ་མ་ཡིན་ལ། བུམ་པ་ལྟ་བུ་མཐོང་བའི་ཚེ་གོ་ས་དེར་གནས་པའི་བུམ་པ་རང་མཚན་པ་རྟེན་བཅས་ཀྱི་དབང་པོས་རྫེན་པར་མཐོང་བ་དང་། རྟེན་བཅས་ཀྱི་མིག་དབང་གིས་གཟུགས་མཐོང་བ་ན། མིག་ཤེས་ཀྱིས་ནི་གཟུགས་འཛིན་པའམ་རྣམ་པར་ཤེས་སོ་ཞེས་མཐོང་བ་དང་ཤེས་པ་གཉིས་ལ་ཁྱད་པར་འབྱེད།

མདོ་སྡེ་པས་མཐོང་བ་དང་ཤེས་པ་གཉིས་ལ་ཁྱད་པར་མེད་དེ། གང་གིས་གཟུགས་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་གཟུགས་མཐོང་བའི་ཕྱིར་ཞེས་སོགས་མཐོང་བ་དང་ཤེས་པ་གཉིས་ལ་ཁྱད་པར་མེད་པར་འདོད། བྱེ་སྨྲས། གལ་ཏེ་མདོ་སྡེ་པ་སོགས་ཀྱིས་བཤད་པ་ལྟར་མིག་ཤེས་ཁོ་ནས་གཟུགས་མཐོང་བ་ཡིན་ན། རྣམ་ཤེས་ནི་ཐོགས་མེད་ཡིན་པས། རྩིག་པ་ལ་སོགས་པས་བར་དུ་ཆོད་པའི་གཟུགས་ཀྱང་མཐོང་དགོས་པའི་སྐྱོན་ཡོད་པར་བརྗོད་དེ། ཆོས་མངོན་པ་མཛོད་ལས།

མིག་གིས་གཟུགས་རྣམས་མཐོང་རྟེན་བཅས།།
དེ་ལ་བརྟེན་པའི་རྣམ་ཤེས་མིན།།
གང་ཕྱིར་བར་དུ་ཆོད་པ་ཡི།།
གཟུགས་ནི་མཐོང་བ་མིན་ཕྱིར་ལོ།།[2]

ཞེས་བྱེ་སྨྲའི་འདོད་པ་བཀོད་པ་ལྟར་དང་། མཛོད་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་དོན་གསལ་ལས་ཀྱང་། "རྣམ་པར་ཤེས་པར་སྨྲ་བ་ཁྱེད་ཀྱི་ལྟར་ན་ནི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཐོགས་

པ་མེད་པ་ཡིན་པས་བསྒྲིབས་པ་ལ་ཡང་རྣམ་པར་ཤེས་པ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བ་ཞིག་ན་སྐྱེ་བར་ཡང་མི་འགྱུར་ཏེ། དེ་ལྟ་བས་ན་མིག་གིས་མཐོང་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པས་ནི་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བར་གྲུབ་བོ། །”[3] ཞེས་སོ།།

བྱེ་བྲག་སྨྲ་བས་མིག་ཤེས་ལ་རྒྱལ་ཕྲ་རབ་དང་བསགས་པ་གང་གི་ཡང་རྣམ་པ་མ་ཤར་ཞིང་། མིག་ཤེས་ཀྱིས་རྒྱལ་ཕྲ་རབ་རེ་རེ་ནས་མ་རྟོགས་ཀྱང་། རྒྱལ་ཕྲ་རབ་བསགས་པའི་རགས་པའི་གོང་བུ་དངོས་སུ་རྟོགས་པར་འདོད་དེ། དཔེར་ན། ཐག་རིང་ནས་སྐྲ་དང་བྱེ་མ་ལ་སོགས་པའི་ཉག་མ་རེ་རེ་ནས་ཡན་གར་དུ་གནས་པའི་ཚེ་མི་མཐོང་ཡང་། མང་པོ་ཚོགས་པའི་གོང་བུ་དངོས་སུ་མཐོང་བ་བཞིན་ནོ། །ཞེས་འདོད། དེ་ཡང་སློབ་དཔོན་ཇོ་ཏྭ་རིའི་བདེ་བར་གཤེགས་པའི་གཞུང་རྣམ་པར་འབྱེད་པ་ལས།

རྣམ་པར་ཤེས་པ་དབང་སྐྱེས་བློས། །མངོན་སུམ་དུ་ནི་ཕྲ་བསགས་རིག །
ཁ་ཆེ་བྱེ་བྲག་སྨྲ་བ་ཡི། །གཞུང་འདི་ཡིན་པར་མཁས་རྣམས་བཞེད།།[4] ཅེས་དང་། ཡང་སློབ་དཔོན་དེའི་བདེ་བར་གཤེགས་པའི་གཞུང་རྣམ་པར་འབྱེད་པའི་བཤད་པ་ལས།

འོན་ཏེ་ཇི་ལྟར་མདོ་སྡེ་པ་རྣམས་ཀྱི་རྣམ་པ་དང་བཅས་པའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དོན་ཡུལ་ཅན་ཡིན་པ་དེ་བཞིན་དུ་འདི་དག་གི་ལྟར་ན་ཡང་ཡིན་ནམ། དེ་ལྟ་ནི་མ་ཡིན་གྱི་འོན་ཀྱང་། རྣམ་པ་མེད་པའི་དབང་སྐྱེས་བློས། །རྒྱལ་ཕྲན་བསགས་པ་དངོས་སུ་རིག །དབང་པོ་སྟེ་དབང་བྱེད་པ་རྣམས་ལས་སྐྱེས་པའི་བློ་མངོན་སུམ་ཞེས་བྱ་བའི་བློ་གྲོས་ཡུལ་གྱི་རྣམ་པ་མེད་པས། དེ་དག་གི་བཞིན་རྣམ་པས་བར་དུ་ཆོད་པ་བཏགས་པ་ལྟར་མ་ཡིན་པར་དངོས་སུ་རྒྱལ་

ཕྲན་ཏེ་རྡུལ་ཕྲ་རབ་བསགས་པའི་ཕུང་པོ་རིག་སྟེ་ཤེས་པ་ཡིན་གྱི། གཞན་གྱི་བཞིན་དུ་ཡན་ལག་ཅན་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། རྡུལ་ཕྲ་རབ་རྣམས་ནི་དབང་པོ་ལས་འདས་པ་ཡིན་ན་ཇི་ལྟར་དེ་དག་སྣང་དུ་རུང་ཞེ་ན། དེ་དག་རེ་རེ་བ་ནི་དབང་པོ་ལས་འདས་པ་ཡིན་ལ་རིགས་མཐུན་པ་གཞན་དང་ལྷན་ཅིག་པ་ནི་དབང་པོའི་སྤྱོད་ཡུལ་དུ་གྱུར་པ་ཁོ་ནའོ། །སོ་སོར་སྣང་དུ་མི་རུང་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་དག་འདུས་ཀྱང་སྣང་དུ་མི་རུང་བའི་ངེས་པ་ནི་མེད་དེ། སྐྲ་ལ་སོགས་པ་གྲམ་པ་རྣམས་ཐག་རིང་པོ་ནས་མི་མཐོང་བ་ཡང་། སྦྲམ་པ་དམིགས་པའི་ཕྱིར་རོ།།[5] ཞེས་འབྱུང་།

དེ་ལྟར་བྱེ་བྲག་སྨྲ་བས་དབང་ཤེས་ཀྱིས་ཡུལ་རྟོགས་པའི་ཚེ་རྣམ་པས་བར་མ་ཆོད་པར་རྣམ་མེད་རྗེན་ཆེར་དུ་རྟོགས་པར་འདོད་པ་ལ། མདོ་སྡེ་པ་སོགས་ཀྱིས་དབང་ཤེས་ཡུལ་གྱི་རྣམ་བཅས་སུ་གྲུབ་ན་ངེས་བྲངས་པའི་ཤེས་པ་རྣམས་ཡུལ་གྱི་རྣམ་པ་དང་བཅས་པར་རྟོགས་སླ་བར་བསམས་ནས། གཙོ་བོར་དབང་ཤེས་རྣམ་བཅས་སུ་སྒྲུབ་བོ། །དེ་ཡང་དབང་པོའི་ཤེས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཡུལ་འཛིན་པའི་ཚེ་རྣམ་པ་དང་བཅས་པར་རིག་པ་ཡིན་གྱི། རྣམ་པ་མེད་པར་ཡུལ་ཁོ་རང་གསལ་བར་རིག་ན་ཡུལ་དེ་ཉིད་གསལ་བའི་ངོ་བོར་ཐལ་བར་འགྱུར་བར་བཤད་དོ།།

རྣམ་བཅས་འདོད་མཁན་རྣམས་ཀྱིས་ཤེས་པས་རྣམ་པ་དང་བཅས་ཏེ་ཡུལ་རིག་ཚུལ་ནི། དཔེར་ན། ཤེལ་དག་པ་སྔོན་གྱིས་ཁ་དོག་བསྒྱུར་ཏེ་བལྟས་པའི་ཚེ། སྔོན་དང་ཤེལ་གཉིས་ཀ་མཐོང་བར་འདྲ་ཡང་། ཤེལ་ནི་རང་ངོས་ནས་དང་། སྔོན་ནི་གཟུགས་བརྙན་གྱི་ཚུལ་གྱིས་རིག་པ་ལྟར། དབང་མངོན་ལ་ཡུལ་གྱི་འདྲ་རྣམ་བར་མ་

ཆད་པར་འཆར་ལ། གཟུགས་སྒྲ་སོགས་གཟུགས་བརྙན་གྱི་ཚུལ་དུ་སྣང་བར་མདོ་སྡེ་པ་སོགས་དབང་ཤེས་རྣམ་བཅས་སུ་ཁས་ལེན་མཁན་ཐུན་མོང་གིས་འདོད་ལ། དེ་དག་གིས་མིག་ཤེས་ལ་ཡུལ་གྱི་རྣམ་པ་ཤར་ཞེས་པ་ནི་མིག་ཤེས་ཡུལ་དེ་དང་དེའི་རྣམ་པར་སྐྱེས་པ་ལ་བྱེད་ཅིང་། མིག་ཤེས་ལ་ཤར་བའི་ཡུལ་གྱི་རྣམ་པ་དེ་མིག་ཤེས་ལས་ལོགས་སུ་མེད་པར་འདོད། དེ་ལྟར་ཡང་སློབ་དཔོན་བྱང་ཆུབ་སྙིང་པོའི་ཡེ་ཤེས་སྙིང་པོ་ཀུན་ལས་བཏུས་ཀྱི་བཤད་སྦྱར་ལས།

> དེ་ལྟར་ན་མདོ་སྡེ་པ་འདི་དག་ནི་ཤེལ་དག་པའི་དྭང་གི་ཚོན་གྱི་ཁ་དོག་ཏུ་གྱུར་པ་ལ་སྐྱེས་བུ་ལྟ་བའི་ཚེ་ཤེལ་དང་ཚོན་གང་ཡིན་པ་དེ་གཉིས་དེའི་མིག་གིས་གཟུང་བ་ན་ཤེལ་ཉིད་ནི་མངོན་སུམ་གྱིས་གཟུང་བ་ཡིན་ལ། ཚོན་ནི་གཟུགས་བརྙན་གྱིས་གཟུང་བ་ཡིན་པས་སྐྱེས་བུས་གཟུང་བ་གཉིས་བཟུང་བ་ལྟར་མངོན་སུམ་གྱི་སྣང་བ་འདི་ནི་ཤེས་པ་ཁོ་ནའི་རྣམ་པ་ཡིན་ལ། ཤེས་པ་ཁ་དོག་དང་དབྱིབས་སུ་སྣང་བའི་གཞི་ནི་ལོགས་ཉིད་ན་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཀྱི་ཚོགས་པར་མེད་པ་མ་རིག་པ་དག་གི་ངོ་བོར་འདོད་པས་གཟུང་བ་གཉིས་སུ་སྤྲོའོ། །”[6]
>
> ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ།།

གལ་ཏེ་མདོ་སྡེ་པས་ཤེས་པ་རྣམ་བཅས་སུ་འདོད་ན་སེམས་ཙམ་པ་དང་ཁྱད་པར་ཅི་ཡོད་ཅེ་ན། ཤེས་པ་རྣམ་མེད་བཀག་ནས་རྣམ་བཅས་སུ་འདོད་པ་ལ་མདོ་སེམས་གཉིས་ཁྱད་པར་མེད་ཀྱང་། རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལས་ངོ་བོ་ཐ་དད་པའི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་བསགས་པའི་གོང་བུའི་གཟུགས་ཡོད་མེད་མི་མཐུན་པར་གསུངས་ཏེ། དེ་ཉིད་ལས། “ཤེས་པ་རྣམ་པ་དང་བཅས་པར་སྐྱེ་ན་དེའི་ཚེ་རྣལ་འབྱོར་སྤྱོད་པ་བ་དག་དང་

ཁྱད་པར་ཅི་ཞིག་ཡོད་ཅེ་ན། དེའི་ཁྱད་པར་ཡང་བསགས་པའི་གཟུགས་མེད་མིན་ཞེས་སྨོས་ཏེ། རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལས་གྱུད་ན་རྡུལ་ཕྲ་རབ་བསགས་པ་གོང་བུའི་གཟུགས་མེད་པ་ནི་མིན་ནོ་ཞེས་འདོད་པ་སྟེ།”[7] ཞེས་སོ།།

ཕྱི་དོན་འདོད་པའི་ལུགས་ལ་སྔོན་པོ་དང་སྔོན་འཛིན་མིག་ཤེས་གཉིས་རྫས་ཐ་དད་ཡིན་ཡང་། སྔོན་པོ་དང་སྔོན་པོ་དེས་བཞག་པའི་ཤེས་པའི་བདག་ཉིད་ཀྱི་གཟུགས་བརྙན་ནམ་སྔོན་པོའི་རྣམ་པ་གཉིས་འདྲ་བ་སྟེ་རྒྱུ་འབྲས་ཡིན་པས། སྔོན་པོ་དང་འདྲ་བའི་རྣམ་པར་སྐྱེས་པ་ལ་སྔོན་པོ་སྣང་ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་བཏགས་པ་ལྟར་དོན་ལ་གནས་ཤིང་། དེ་ཙམ་གྱིས་དོན་སྔོན་པོ་དེ་ཚོར་བའམ་མྱོང་བར་ཡང་བཤད་ཚིག་གོ་ཞེས་འདོད་དོ། །དེ་ལྟར་ཡང་སློབ་དཔོན་ཞི་བ་འཚོའི་དབུ་མ་རྒྱན་ལས།

ཤེས་པ་རྣམ་བཅས་ཕྱོགས་ལ་ནི། །དངོས་སུ་དེ་གཉིས་ཐ་དད་ཀྱང་།།
དེ་དང་གཟུགས་བརྙན་འདྲ་བས་ན། །བཏགས་པ་ཙམ་གྱིས་ཚོར་བར་རུང་།།[8]

ཞེས་དང་། ཡང་གཞུང་དེ་ཉིད་ལས།

དོན་གྱི་རྣམ་པས་བསྒྱུར་ལྡན་པའི། །རྣམ་ཤེས་སུ་ཞིག་མི་འདོད་པ།།
དེ་ལ་ཕྱི་རོལ་རིག་པ་ཡི། །རྣམ་པ་འདི་ཡང་ཡོད་མ་ཡིན།།[9]

ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟར་ཕྱི་དོན་ཁས་ལེན་ཕྱིན་ཆད་ངེས་པར་ཕྱི་རོལ་དོན་གྱི་རྣམ་པར་སྐྱེས་པའི་དབང་ཤེས་ཁས་ལེན་དགོས་ལ། དེ་ལྟར་ཁས་མ་བླངས་ན་གང་ཞིག་གསལ་བར་སྣང་བས་ཕྱི་དོན་གསལ་བར་སྣང་བར་འཛོག་པའི་འདྲ་རྣམ་འདི་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པས་ན། ཕྱི་དོན་རིག་པར་འཛོག་པར་རྩོམ་ཡང་། དེ་ལྟ་བུའི་ཕྱི་རོལ་དོན་གྱི་རྣམ་པ་ཞིག་ནི་འཛོག་མི་ནུས་པར་བཤད་ཅིང་། དེ་ནི་སློབ་དཔོན་ཞི་འཚོ་རང་ཉིད་རྣལ་འབྱོར་

སྦྱོད་པའི་དབུ་མ་པ་ཡིན་པས། ཐ་སྙད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་འཇོག་ཚུལ་སེམས་ཙམ་པ་དང་མཐུན་པར་མཛད་པས་དེ་ལྟར་དུ་གསུངས་པར་ཤེས་དགོས་སོ།།

༣ རྣམ་པ་འཆར་ཚུལ་ལ་གཟུང་འཛིན་གྲངས་མཉམ་པ་སོགས་ཀྱི་རྟོད་པ།

གོང་དུ་བཤད་པ་ལྟར་དབང་ཤེས་ཀྱིས་ཡུལ་རྟོགས་པའི་ཚེ་རྣམ་པ་དང་བཅས་པའི་སྒོ་ནས་རྟོགས་པར་འདོད་པ་ལ། ཁ་ཅིག་གིས། འོ་ན་ཚོན་མདངས་སྣ་ཚོགས་ཅན་གྱི་རི་མོ་ཞིག་ལ་ལྟ་བའི་ཚེ། ཡུལ་ཚོན་མདངས་སྣ་ཚོགས་པ་ཇི་སྙེད་ཡོད་པ་དེ་སྙེད་ཀྱི་རྣམ་པ་འབྱུང་དགོས་ལ། དེ་ལྟར་མ་བྱུང་ན་ཡུལ་དེ་དང་མཐུན་པའི་རྣམ་པ་མ་ཤར་བས་ཡུལ་དེ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་རྟོགས་མི་ནུས་ཤིང་། རྣམ་པར་ཤེས་པ་ནི་རྣམ་པ་དང་ངོ་བོ་ཐ་དད་དུ་མི་རུང་བས། རྣམ་པ་སྣ་ཚོགས་པ་དེ་སྙེད་བྱུང་ན་རྣམ་ཤེས་ཀྱང་དེ་སྙེད་འབྱུང་དགོས་སོ་ཞེས་བརྗོད་པ་ལ།

༡ ཤེས་པ་ལ་ཡུལ་གྱི་རྣམ་པ་དུ་མ་ཤར་བ་ན་ཤེས་པ་ཡང་དུ་མར་ཁས་ལེན་པ་གཟུང་འཛིན་གྲངས་མཉམ་པ་དང་། ༢ ཤེས་པ་གཅིག་ལ་རྣམ་པ་ཡང་གཅིག་ཁོ་ན་འཆར་བར་ཁས་ལེན་པ་སྒོ་ང་ཕྱེད་ཚལ་བ་དང་། ༣ ཤེས་པ་གཅིག་ལ་རྣམ་པ་དུ་མ་འཆར་བར་ཁས་ལེན་པ་སྣ་ཚོགས་གཉིས་མེད་པ་བཅས་ལན་འདེབས་ཚུལ་གྱི་སྒོ་ནས་ལུགས་མི་འདྲ་བ་གསུམ་བྱུང་བ་ཞིབ་པར་ལྟ་གྲུབ་ཀྱི་སྐབས་སུ་འཆད་ལ། སྣ་ཚོགས་གཉིས་མེད་པའི་ལུགས་ཀྱི་ཤེས་པ་གཅིག་ལ་རྣམ་པ་དུ་མ་

འཆར་ཚུལ་དེ་དབུ་སེམས་ཀྱི་སློབ་དཔོན་ཕལ་ཆེ་བས་འཐད་ཕྱོགས་སུ་བཞེད་ཅིང་། འདི་ལྟར་ན་ཡུལ་ཁྲ་བོ་ལྟ་བུའི་སྟེང་གི་ཁ་དོག་སྣ་ཚོགས་པ་འཛིན་པའི་མིག་གི་རྣམ་ཤེས་གཉིས་སོགས་མི་དགོས་པར་ཁྲ་འཛིན་མིག་ཤེས་གཅིག་གིས་ཅིག་ཅར་འཛིན་པར་འདོད་དོ།།

༩ སེལ་འཇུག་དང་སྒྲུབ་འཇུག་གི་རྣམ་གཞག

བློ་ཡུལ་ལ་ཇི་ལྟར་འཇུག་པའི་ཚུལ་གྱི་གནད་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་ནི། བློ་ལ་ནང་གསེས་སེལ་བས་ཡུལ་ལ་འཇུག་པ་དང་། སྒྲུབ་པ་སྟེ་དངོས་པོའི་དབང་གིས་ཡུལ་ལ་འཇུག་པའི་རིགས་གཉིས་ཡོད་པ་དང་། དེ་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཤེས་དགོས་པ་དེ་ཡིན་པས། འདིར་ཚུལ་འདི་རགས་ཙམ་བཤད་པར་བྱའོ།།

དེ་ཡང་གོང་དུ་རྟོག་པ་དང་རྟོག་མེད་ཀྱི་ཁྱད་པར་བཤད་པའི་སྐབས་སུ་བཤད་པ་ལྟར། ཡུལ་ལ་སེལ་བས་འཇུག་པའི་རྟོག་པའི་བློ་རྣམས་ནི། ༡ རྒྱུའི་ཁྱད་པར་ཕྱི་རོལ་གྱི་ཡུལ་མདུན་ན་ཡོད་པ་ལྟ་བུའི་དམིགས་རྐྱེན་གྱིས་བསྐྱེད་པ་མ་ཡིན་པར། ནང་གི་བློའི་གོམས་པའམ་བག་ཆགས་ཀྱི་དབང་གིས་བྱུང་བ་དང་། ༢ ཡུལ་གྱི་ཁྱད་པར་དོན་རང་མཚན་བྱེ་བྲག་པ་སྣང་ཡུལ་དུ་བྱེད་པ་ལ་མི་ལྟོས་པར་དོན་སྤྱིའམ་རྟོག་པས་བཅོས་པའི་ཆོས་ཤིག་དངོས་ཡུལ་དུ་བྱེད་པ་དང་། ༣ བྱེད་ལས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཡུལ་དུས་རང་བཞིན་འདྲེས་པར་སྣང་བའི་སྒོ་ནས་ཡུལ་ལ་འཇུག་པར་བྱེད་ཅིང་། དེ་ལྟ་བུའི་བློ་རྣམས་ལ་སེལ་བས་འཇུག་པ་ཞེས་བྱའོ།།

ཡང་སེལ་བས་འཇུག་ཚུལ་ལ། དཔེར་ན་བུམ་འཛིན་རྟོག་པ་ལྟ་བུས་བུམ་པ་མཐོང་བའི་ཚེ་བུམ་པ་དང་ཡུལ་དུས་རང་བཞིན་གཅིག་པའི་བྱས་མི་རྟག་སོགས་ཆ་ཐམས་ཅད་མཐོང་བ་མིན་ཞིང་དེ་དག་གི་ནང་ནས་ཆ་གཅིག་ཙམ་མཐོང་བ་ཡིན། དེ་ཡང་ཡུལ་བུམ་པ་ལྟ་བུ་གཅིག་ལ། རང་གི་ཁྱད་ཆོས་བུམ་པ་བུམ་པ་ཡིན་པ་དང་། མི་རྟག་པ་ཡིན་པ། བྱས་པ་ཡིན་པ། རྫོལ་བྱུང་ཡིན་པ་སོགས་ཁྱད་ཆོས་མཐའ་ཡས་པ་ཡོད་ཀྱང་། བུམ་འཛིན་རྟོག་པ་ཡུལ་བུམ་པ་ལ་འཇུག་པ་ན་བུམ་པ་བུམ་པ་མིན་པ་སེལ་བའི་སྒོ་ནས་འཇུག་པ་ལས། བུམ་པ་རྟག་པ་ཡིན་པ་དང་བུམ་པ་མ་བྱས་པ་ཡིན་པ་སོགས་སེལ་བའི་སྒོ་ནས་བུམ་པ་མི་རྟག་པ་དང་བུམ་པ་བྱས་པ་སོགས་ལ་འཇུག་པ་མིན་པས། བློ་དེ་རང་ཡུལ་ལ་སེལ་བས་འཇུག་པའམ་ཆ་ཤས་སུ་ཕྱེ་ནས་འཇུག་པ་ཞེས་བྱའོ། །ཚུལ་འདི་ནང་པའི་ཚད་མའི་སློབ་དཔོན་ཆེན་པོ་དཔལ་ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པས་གསལ་བར་གསུངས་པ་ཙམ་རྒྱས་པར་བཀོད་ན། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་རང་འགྲེལ་ལས།

རྗེས་སུ་དཔག་པ་ལས་ཀྱང་དངོས། །འཛིན་ན་ཆོས་གཅིག་ངེས་གྱུར་པས།། ཆོས་ཀུན་འཛིན་ཏེ་སེལ་བ་ལ། །ཉེས་པ་འདི་ནི་ཐལ་མི་འགྱུར། །གང་ཞིག་མངོན་སུམ་གྱིས་མཐོང་བ་ལ་ཚད་མ་གཞན་མི་འཇུག་པ་འབའ་ཞིག་ཏུ་མ་ཟད་ཀྱི་གང་གི་ཚེ་རྗེས་སུ་དཔག་པས་ཀྱང་བསྒྲུབས་པས་དངོས་པོ་རྟོགས་པར་བྱེད་ཀྱི་རྣམ་པར་གཅོད་པར་བྱེད་པ་ནི་མ་ཡིན་པ་དེའི་ཚེ། ཆོས་གཅིག་ངེས་ན་དེ་དང་ཐ་མི་དད་པའི་ཕྱིར་ཆོས་ཐམས་ཅད་ངེས་པས་ཚད་མ་གཞན་མི་འཇུག་སྟེ། དེ་ངེས་ན་དེའི་བདག་ཉིད་མ་ངེས་པ་ནི་རིགས་པ་མ་ཡིན་ནོ།། གང་གི་ཚེ་རྗེས་སུ་དཔག་པས་སྒྲོ་འདོགས་པ་རྣམ་པར་གཅོད་པར་བྱེད་པ་

> དེའི་ཚེ་ནི་གཅིག་གིས་སྒྲོ་འདོགས་པ་རྣམ་པར་བཅད་པས་གཞན་རྣམ་པར་བཅད་པ་བྱས་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེའི་དོན་དུ་གཞན་འཇུག་པར་འགྱུར་རོ། །མ་རྟོགས་པ་ངེས་པར་འགྱུར་བ་ནི་ཕྱིན་ཅི་ལོག་སྟོན་དུ་འགྲོ་བ་ཅན་ཁོ་ན་ཡིན་པར་ངེས་པ་མ་ཡིན་ནམ། དཔེར་ན་དུ་བ་གློ་བུར་བ་ལས་མེ་རྟོགས་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། དེ་ལ་ནི་མེ་མ་ཡིན་པར་སྒྲོ་འདོགས་པར་མི་སྲིད་དོ། །དེ་བས་ན་ཐམས་ཅད་ལ་རྣམ་པར་གཅོད་པར་བྱེད་པ་ནི་མ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། འདི་ལ་ཆོས་ཅན་རྟོགས་ན་ཐ་མི་དད་པའི་ཕྱིར་ཐམས་ཅད་རྟོགས་པར་འགྱུར་རོ། །འོན་ཏེ་ཐ་དད་ན་མ་འབྲེལ་པ་ནི་དེ་ལ་རྟོགས་པ་མེད་དོ། །ཞེས་བཤད་ཟིན་ཏོ།། དེའི་ཕྱིར་དེ་ལ་ཡང་དེ་མཐོང་བ་ལ་དེའི་རང་གི་ངོ་བོ་མ་ངེས་པ་ནི་གཞན་ལས་ཤེ་ན། ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཁོ་ན་ལས་ཡིན་ནོ། །དེ་[10]ཡང་ཕྱོགས་དེ་སློ་མེ་དང་ལྡན་པར་འཛིན་པ་དང་བྲལ་བས། དེས་དབེན་པའི་ངོ་བོར་ངེས་པར་བྱེད་པ་ན་ཇི་ལྟར་ཕྱིན་ཅི་ལོག་མ་ཡིན། དེའི་རྣམ་པར་སྒྲོ་འདོགས་པ་དང་ཐེ་ཚོམ་དང་བྲལ་བ་ནི་དེ་རྟོགས་པར་བྱ་བ་ལ་རྟོགས་ཀྱི་རྗེས་སུ་འབྲང་བར་ཡང་མི་བྱེད། དེའི་རྗེས་སུ་འགྲོ་བ་དང་ལྡོག་པ་དག་ལ་གྲུས་པར་ཡང་མི་བྱེད་དོ། །དེ་ཕྱིར་དེ་ལྟར་རྟགས་སེལ་བའི། །ཡུལ་ཅན་ཡིན་པར་རབ་ཏུ་བསྒྲགས། །གཞན་དུ་ཆོས་ཅན་གྲུབ་གྱུར་ན། །དེ་ལས་མ་གྲུབ་གཞན་ཅི་ཡོད། །[11] ཅེས་དང་།

ཡང་དེ་ཉིད་ལས། “ཡང་སྒྲ་དང་རྟགས་དག་གིས་རྣམ་པར་བཅད་པ་རྟོགས་པར་བྱེད་ཀྱི། བསྒྲུབ་པས་དངོས་པོའི་རང་གི་ངོ་བོ་ཁོ་ན་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བ་ཇི་ལྟར་ཤེས་ཤེ་ན། ཚད་མ་གཞན་དང་སྒྲ་གཞན་འཇུག་པའི་ཕྱིར་རོ།”[12] ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།།

རྟོག་མེད་ཀྱི་ཤེས་པ་དབང་པོའི་མངོན་སུམ་ལྟ་བུ་ལ་མཚོན་ན། དཔེར་ན་བུམ་འཛིན་མིག་ཤེས་ལྟ་བུས་བུམ་པ་མཐོང་བའི་ཚེ་བུམ་པ་དང་ཡུལ་དུས་རང་བཞིན་གཅིག་པའི་བྱས་མི་རྟག་སོགས་ཆ་ཐམས་ཅད་དུས་གཅིག་ལ་མཐོང་བར་འཇོག་དགོས་ལ། དེ་ལྟར་མཐོང་བ་ཡང་། བུམ་པ་ཞེས་པའི་བརྡ་དང་། དེ་བུམ་པའོ་སྙམ་པའི་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ལ་མི་ལྟོས་པར། བློ་དེའི་དམིགས་རྐྱེན་ཡུལ་བུམ་པ་དེ་དང་ཐད་ཅིང་། དམིགས་རྐྱེན་དེས་བློ་ལ་ཚུར་རྣམ་པ་གཏད་པའི་སྒོ་ནས་དེའི་སྣང་བ་དེ་དབང་ཤེས་དེར་འཕོས་པ་ལྟ་བུའི་དབང་གིས་ཡིན་ནོ། །དེས་ན་སྒྲུབ་པས་འཇུག་པའི་བློ་རྣམས་ནི། ཡུལ་དུས་རང་བཞིན་གཞན་དང་མ་འདྲེས་པར་ཡུལ་རང་མཚན་བྱེ་བྲག་པ་དེ་ཉིད་ལ་ཇི་ལྟར་གནས་པ་ལྟར་སྣང་བའི་སྒོ་ནས་ཡུལ་དུ་བྱེད་པ་འབའ་ཞིག་ཏུ་ངེས་ཤིང་། དེ་ལྟར་ཡང་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས།

དོན་གྱི་རང་གི་ངོ་བོ་གཅིག །བདག་ཉིད་མངོན་སུམ་ཡིན་པ་ལ།།

ཚད་མ་རྣམས་ཀྱིས་བརྟག་བྱ་གང་། །མ་མཐོང་ཆ་གཞན་ཅི་ཞིག་ཡོད།།[13]

ཅེས་སོགས་གསུངས་པ་ལྟ་བུ། དེ་དག་ཀྱང་གཙོ་ཆེར་རྟོག་མེད་མངོན་སུམ་གྱི་དབང་དུ་བྱས་སོ།།

གཞན་ཡང་། གོང་དུ་རྟོག་པ་དང་རྟོག་མེད་ཀྱི་ཁྱད་པར་བཤད་པའི་སྐབས་སུ་བཤད་ཟིན་པ་ལྟར། བློ་གང་དང་གང་ཡིན་རུང་། ཡུལ་ལ་འཇུག་པའི་ཚེ་རིགས་སམ་སྤྱི་དང་། ཡོན་ཏན་ནམ་ཁྱད་ཆོས། ཐ་དད་དང་ཐ་དད་མ་ཡིན་པ། ཡུལ་དང་དུས་སོགས་ཀྱིས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་ནས་འཇུག་པ་རྣམས་སེལ་བས་འཇུག་པར་འཇོག་དགོས། དེས་ན་དཔལ་ཟླ་བའི་དབུ་མ་ཚིག་གསལ་ལས་ཀྱང་། "དབང་པོའི

རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལྔ་པོ་རྣམས་ བློ་ལྡན་པ་ཉིད་དུ་སྟོན་པར་བྱེད་པ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ”[14] ཞེས་དབང་པོའི་ཤེས་པ་རྣམས་བློ་ལྡན་པ་དང་། དེ་ལ་ལྟོས་ཏེ་རྟོག་པའི་ཤེས་པ་རྣམས་གྲུང་བའི་ཁྱད་པར་གསུངས་སོ།།

དེ་བཞིན་དུ་སེལ་བས་འཇུག་པ་དང་ཡུལ་ལ་ཆ་ཤས་སུ་ཕྱེ་ནས་འཇུག་པ་གོ་དོན་འདྲ་སྟེ། དཔེར་ན། ཤིང་འཛིན་རྟོག་པ་ཡུལ་ཤིང་ལ་འཇུག་པ་ན་ཤིང་གི་ཁྱད་ཆོས་ཤིང་མི་རྟག་པ་དང་། བྱས་པ་སོགས་ཆ་ཤས་གཞན་རྣམས་རང་གི་ཡུལ་དུ་བསལ་ནས་ཡུལ་ཤིང་གི་ལྡོག་པ་གཅིག་པུ་ལ་འཇུག་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། རྟོག་པ་ཡུལ་ལ་འཇུག་པ་ན་ཡུལ་དངོས་པོའི་རྣམ་པ་གཏད་སྟོབས་ཀྱིས་འཇུག་པ་མིན་པར་ཡུལ་ཅན་རང་གི་ངོས་ནས་ཕར་བཙལ་ནས་འཇུག་པ་ཡིན་པས། གང་བཙལ་བའམ་གང་ལ་སེམས་གཏད་པའི་ཆོས་དེ་ལ་འཇུག་གི་དེ་ལས་གཞན་ལ་མི་འཇུག་པ་ནི། དཔེར་ན། བུམ་པ་ལྟ་བུ་ཡིད་ལ་བསམ་པ་ན་བློ་གཅིག་གིས་དུས་གཅིག་ཏུ་བུམ་པའི་མཚུ་དང་། ཞབས། ལྟོ་བ་སོགས་མཐོང་བ་དང་འཛིན་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིད་ལ་འཆར་ཡང་དེ་ནི་བློའི་འཇུག་པ་མྱུར་བའི་དབང་གིས་ཡིན་པ་ལས། རང་གི་རྣམ་རྟོག་ཡུལ་ལ་འཇུག་ཚུལ་ལ་ཞིབ་ཏུ་བརྟགས་པ་ན་བུམ་པའི་མཚུ་ལ་སེམས་གཏོད་པའི་ཚེ་ཞབས་དང་ལྟོ་བ་མི་འཛིན་ལ། ཞབས་ལ་ཡིད་གཏོད་པ་ན་ཞབས་གཅིག་པུ་ལས་གཞན་མི་འཛིན་ཅིང་། ཆ་ཤས་ཚོགས་པའི་བུམ་པ་སྤྱི་ཙམ་པ་ལ་ཡིད་གཏོད་པའི་ཚེ་ཆ་ཤས་རེ་རེ་ནས་མི་འཛིན་པ་ནི་ཤིན་ཏུ་གསལ་བས་རྟོག་པ་ཡུལ་ལ་ཆ་ཤས་སུ་ཕྱེ་ནས་འཇུག་པའམ་སེལ་བའི་སྒོ་ནས་འཇུག་ཚུལ་དེ་ལྟར་ཡིན། དེ་ཡང་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས།

ཆ་ཤས་སྒྲོ་འདོགས་ཧ་ཅེ་སྙེད་པ། །དེ་བསལ་ཕྱིར་ན་ངེས་པ་དང་།།
སྒྲ་ཡང་དེ་སྙེད་ཁོ་ན་ངེས། །དེ་དག་སྤྱོད་ཡུལ་ཐ་དད་ཅན།།[15] ཞེས་སོ།།

རྟོག་མེད་ཀྱི་ཤེས་པ་རྣམས་ནི། དེ་ལས་ལྡོག་སྟེ་རང་ཡུལ་ལ་ཆ་ཤས་སུ་མ་ཕྱེ་བར་འཇུག་པར་བཤད། སྤྱིའི་ཆ་ནས་རྟོག་མེད་ཀྱི་ཤེས་པ་རྣམས་ཡུལ་ལ་འཇུག་པའི་ཚེ་མེ་ལོང་ལ་གཟུགས་བརྙན་འཆར་བ་བཞིན་དུ་ཡུལ་གྱི་རྣམ་པ་ཚུར་གཏད་སྟོབས་ཀྱིས་འཇུག་པ་ལས། ཡུལ་ཅན་རང་གི་ངོས་ནས་ཕར་ཞེན་པའམ་བརྟགས་ནས་འཇུག་པ་མིན་པར། ཡུལ་གང་ལ་འཇུག་ཀྱང་ཡུལ་དེའི་མཐོང་རུང་གི་ཆ་ཤས་སམ་ཡོན་ཏན་མཐའ་དག་ལ་འཇུག་པས་ཆ་ཤས་སུ་མ་ཕྱེ་བར་འཇུག་པ་ཞེས་བྱའོ། ། དེའི་ཕྱིར་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས།

དེ་ཕྱིར་དངོས་པོ་མཐོང་བ་ཡིས། །ཡོན་ཏན་མཐའ་དག་མཐོང་བ་ཉིད།།[16]

ཅེས་སོགས་གསུངས་སོ།།

གཞན་ཡང་བརྡའི་དབང་གིས་འཇུག་པ་ལ་སེལ་འཇུག་ཏུ་འཇོག་སྟེ། སྤྱིར་བརྡ་ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་འདི་ཚད་མའི་གཞུང་རྣམས་ལས། མིང་བརྡ་གཉིས་ཀྱི་ནང་ཚན་གྱི་བརྡ་ཞེས་པ་དང་། དོན་དེ་ལ་བརྡ་སྦྱར་ཞེས་པ་དང་། བརྡའི་དབང་གིས་ཡུལ་ལ་འཇུག་ཅེས་སོགས་སྐབས་མང་པོར་གསུངས་ལ། གཞན་སེལ་བཤད་པའི་སྐབས་སུ་རྟོག་པ་རྣམས་བརྡའི་དབང་གིས་འཇུག་ཅེས་པ་ནི། སྒྲའི་དོན་ཏེ་བརྡ་ལ་བརྟེན་པའི་སྤྱི་ལ་བྱས་ནས། དེ་ལྟ་བུ་བརྒྱུད་ནས་ཡུལ་ལ་ཕར་འཇུག་པའི་བློ་ལ་སེལ་འཇུག་དང་། དེ་ལྟ་མིན་པར་ཡུལ་གྱི་རྣམ་པ་ཚུར་གཏད་སྟོབས་ཀྱིས་འཇུག་པའི་བློ་ལ་སྒྲུབ་འཇུག་ཏུ་འཇོག

དེ་ལྟར་ན་སེལ་འཇུག་དང་སྒྲུབ་འཇུག་གི་ངོ་བོ་ནི། རང་ཡུལ་ལ་ཆ་ཤས་སུ་ཕྱེ་ནས་འཇུག་པ། སེལ་འཇུག་གི་ངོ་བོ་དང་། རང་ཡུལ་ལ་ཆ་ཤས་སུ་མ་ཕྱེ་བར་འཇུག་པ། སྒྲུབ་འཇུག་གི་ངོ་བོ་ཡིན། སྤྱིར་སེལ་འཇུག་ལ་སྒྲ་བློ་གཉིས། སེལ་འཇུག་གི་སྒྲ

ནི། རྫོད་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་ཐམས་ཅད་དང་། སེལ་འཇུག་གི་བློ་ནི། བུམ་འཛིན་རྟོག་པ་ལྟ་བུ། སེལ་འཇུག་ལ་གང་ཟག་འཇོག་མི་འཇོག་གི་འདོད་ཚུལ་གཉིས་ཡོད། སྒྲུབ་འཇུག་གི་བློ་ནི། སྔོན་འཛིན་མིག་ཤེས་ལྟ་བུ། སེལ་འཇུག་གི་བློ་དང་རྟོག་པ་དོན་གཅིག སྒྲུབ་འཇུག་གི་བློ་དང་རྟོག་མེད་ཀྱི་ཤེས་པ་དོན་གཅིག་ཡིན་ནོ།།

མདོར་ན་སྒྲ་རྟོག་སེལ་བས་འཇུག་པ་དང་། གཞན་སེལ་བས་འཇུག་པ། འདོད་པའི་དབང་གིས་འཇུག་པ། བརྡའི་དབང་གིས་འཇུག་པ། དོན་སྤྱིའི་དབང་གིས་འཇུག་པ། དེ་མ་ཡིན་རྣམ་པར་བཅད་པའི་སྒོ་ནས་འཇུག་པ། ཆ་ཤས་སུ་ཕྱེ་ནས་འཇུག་པ་སོགས་དོན་འདྲ་བ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་རང་ཡུལ་ལ་སྒྲུབ་པའི་སྒོ་ནས་འཇུག་པ་དང་། སྒྲུབ་པའི་རྣམ་པས་འཇུག་པ། དངོས་པོའི་དབང་གིས་འཇུག་པ། རང་ཡུལ་ལ་གསལ་སྣང་དང་བཅས་ཏེ་འཇུག་པ། དེ་མ་ཡིན་རྣམ་པར་བཅད་པ་ལ་མི་ལྟོས་པར་འཇུག་པ། ཆ་ཤས་སུ་མ་ཕྱེ་བར་འཇུག་པ་སོགས་ཀྱང་དོན་འདྲའོ། །བུམ་འཛིན་མངོན་སུམ་ལ་བུམ་པའི་སྟེང་གི་བྱས་མི་རྟག་སོགས་ཁྱད་པར་མཐའ་དག་སྣང་ཞིང་འཇུག་ལ། བུམ་འཛིན་རྟོག་པས་ནི་བུམ་པའི་སྟེང་གི་ཁྱད་ཆོས་རྣམས་ལ་སྤྱི་རིས་ཕྱེ་ནས་བུམ་པ་བུམ་མིན་ལས་ལྡོག་པ་ལྟ་བུའི་ཁྱད་པར་གཅིག་ཁོ་ན་ལ་འཇུག་པ་སྟེ། དེ་ལྟ་བུའི་སྒོ་ནས་སེལ་འཇུག་དང་སྒྲུབ་འཇུག་གི་ངོ་བོ་དང་ཁྱད་པར་རྣམས་ཤེས་དགོས་སོ། །དེ་ལྟར་ཡང་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས།

མཐོང་བ་འགའ་ལའང་ཤེས་པ་གང་། །སྤྱི་ཡི་དོན་ཅན་རྣམ་རྟོག་པ།།

གཞན་གྱི་ཆ་སྒྲོ་མ་བཏགས་པ། །དེ་ཙམ་སེལ་བའི་སྤྱོད་ཡུལ་ཅན།།[17]

ཞེས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ལས།

གང་དག་གི་ཚིག་དངོས་པོའི་དབང་། །ལྷུར་བརྗོད་བརྗོད་འདོད་མི་བརྟེན་པ།།[18]
ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།།

ནང་པའི་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་སྒྲ་དང་རྟོག་པ་རྣམས་ཡུལ་ལ་སེལ་བའི་དབང་གིས་འཇུག་པར་བཞེད་པ་འདིས། བརྡ་ཡུལ་ལ་འཇུག་པའི་ཚུལ་དང་འབྲེལ་བའི་གནད་མང་པོ་ཞིག་ལའང་བཤད་པ་ཇི་ལྟར་མཛད་ཚུལ་གོ་ནུས་ཏེ། དཔེར་ན། བ་ལང་དཀར་ཟལ་ཞིག་ལ་གཞི་བྱས་ཏེ། ནོག་དང་ལྐོག་ཤལ་སོགས་འདུས་པའི་གོང་བུ་འདི་བ་ལང་ངོ་ཞེས་བརྡ་བྱས་པ་ལས། ཕྱིས་བ་ལང་ནག་སྐྲུར་མཐོང་བ་ན། འདི་བ་ལང་ངོ་ཞེས་སྤྱི་བློ་དང་གིས་སྐྱེ་བ་འོང་བ་འདི་ཡང་། སྔ་སྙེགས་བྱེ་བྲག་པས་བཤད་པ་ལྟར་གྱི་བ་ལང་དེ་གཉིས་ལ་ཁྱབ་པའི་བ་ལང་ཉིད་ཅེས་པའི་སྤྱི་དོན་གཞན། བ་ལང་གི་བྱེ་བྲག་དེ་གཉིས་ལས་ལོགས་སུ་གྲུབ་པའི་རྟག་པའི་ཆོས་ཤིག་ཡོད་པ་དེའི་དབང་གིས་མིན་པར། དཀར་ཟལ་དང་ནག་སྐྲུར་གཉིས་ལ་དམིགས་ནས་འདྲ་བློ་དང་གིས་སྐྱེ་ནུས་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་དེ་གཉིས་ཀྱིས་བ་ལང་གི་དོན་བྱེད་པར་འདྲ་བ་སྟེ་འབྲས་བུ་འདྲ་བར་སྐྱེད་པའི་དོན་བྱེད་པ་ཞིག་གཞིར་བྱས་ཏེ་བརྡ་སྦྱར་བ་ལས། ཕྱིས་ཅིག་ཤོས་ལ་དམིགས་ནས་འདི་བ་ལང་ངོ་སྙམ་པའི་བློ་སྐྱེ་ནུས་པར་བསྒྲུབས། དེ་ལྟ་ན་ནང་པའི་ཚད་མ་སྨྲ་བ་རྣམས་ཀྱི་ལྟར་ན། སྤྱི་བློ་ཞེས་པ་ནི་ཞིབ་ཏུ་བརྟགས་ན་འདྲ་བློ་ལ་འཇོག་ཅིང་། དེ་ཡང་རིགས་མཐུན་གྱི་ཆོས་ལ་དེ་ལྟ་བུའི་འདྲ་བློ་སྐྱེ་བ་ནི་རང་ཅག་ལ་ལྷན་སྐྱེས་སུ་ཡོད་པའི་བག་ཆགས་ཀྱི་དབང་གིས་ཡིན་ལ། དེ་བཞིན་དུ་བུམ་པ་ཞེས་པའི་བརྡ་དང་། དོན་བུམ་པ་གཉིས་ཏེ། སྒྲ་དང་དོན་གཉིས་ཀྱི་བར་ལ་དོན་སྟེང་ནས་གྲུབ་པའི་འབྲེལ་པ་གཏན་ནས་འཇོག་ཏུ་མེད་ལ། དེ་ལྟ་བུའི་འབྲེལ་པ་ནི་འཇིག

རྟེན་ཐ་སྙད་ཀྱི་དབང་གིས་ཡིན་པས། སྒྲས་དོན་སྟོན་པ་སྨྲ་བ་པོའི་བརྗོད་འདོད་ཀྱི་ཀུན་སློང་ལ་ཤིན་ཏུ་ལྟོས་ཚབས་ཆེ་བར་བཞེད་དོ། །དེ་ལྟར་གཞན་སེལ་དང་བརྡ་ཡུལ་གྱི་རྣམ་གཞག་གི་སྐོར་འདི། ནང་པའི་ཚད་མའི་སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་གླང་དང་ཆོས་གྲགས་གཉིས་ཀྱིས་སྤྱིར་ལྟ་གྲུབ་རིག་པ་དང་། ཁྱད་པར་སྟོན་གྱི་འཕགས་ཡུལ་གྱི་ལྟ་གྲུབ་རིག་པར་བཞག་པའི་མཛད་རྗེས་བླ་ན་མེད་པ་ཞིག་སྟེ་རྒྱས་པར་ལྟ་གྲུབ་ཀྱི་སྐབས་སུ་འཆད་དོ།།

༥ ཡུལ་ལ་འཇུག་ཚུལ་གྱི་རིམ་པ་དང་སྦྱར་ནས་བློ་རིག་བདུན་གྱི་རྣམ་གཞག

དེ་ཡང་གང་ཟག་གཅིག་གིས་ཡུལ་གང་ཡང་རུང་བ་ཞིག་ལ་དཔྱད་པ་བྱེད་ཚུལ་ལྟ་བུར་མཚོན་ནས་བློ་རྣམས་རིམ་གྱིས་ཡུལ་ལ་འཇུག་པའི་ཚུལ་བཤད་པར་བྱ་བ་ལ། སྤྱིར་བློ་རིག་བདུན་དུ་དབྱེ་བ་ནི་གཙོ་བོ་བློ་ཡུལ་ལ་འཇུག་ཚུལ་གྱི་སྒོ་ནས་འཇོག་ཅིང་། དེ་ལྟ་བུའི་དབྱེ་ཚུལ་འདི་བོད་ཀྱི་ཚད་མ་པ་ཆེན་པོ་སློབ་དཔོན་ཕྱྭ་པས་སྲོལ་བཏོད་པར་གྲགས། དེ་ཡང་སློབ་དཔོན་ཕྱྭ་པས་བློ་རིག་བདུན་གྱི་གྲངས་ངེས་སྒྲུབ་པའི་ཚུལ་འདི་ལྟར་གསུངས་ཏེ། སྤྱིར་བློ་ཡུལ་ལ་འཇུག་ཚུལ་ལ་གཉིས་ཏེ། དངོས་འགལ་ལས་ཐ་དད་དུ་མ་ཕྱེད་པར་ཕྱོགས་གཅིག་ཡིན་པར་འཇུག་པ་དང་། ཐ་དད་པར་གནས་པ་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་འཇུག་པ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། ཐེ་ཚོམ་སྟེ་མི་རྟག་པར་རྟོགས་པ་ཉིད་ན་རྟག་པར་ཡང་རྟོགས་པས་དེ་ལས་ཐ་དད་དུ་མ་ཕྱེད་པས་

སོ། །གཉིས་པ་ལ་འང་གཉིས་ཏེ། ཞེན་བྱའི་གནས་ཚུལ་དང་མི་མཐུན་པར་འཇུག་པ་དང་། མཐུན་པར་འཇུག་པ་གཉིས། དང་པོ་ནི་ལོག་ཤེས་སོ། །གཉིས་པ་ལ་འང་ལྡོག་ཟླའི་སྒྲོ་འདོགས་ཀྱི་ཞེན་ཚུལ་ལ་མི་གནོད་པའི་སྒོ་ནས་ཡུལ་ལ་འཇུག་པ་དང་། གནོད་པའི་སྒོ་ནས་ཡུལ་ལ་འཇུག་པ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི་སྣང་ལ་མ་ངེས་པའོ། །གཉིས་པ་ལ་འང་ཡུལ་རྟོགས་ཟིན་པ་ལ་འཇུག་པ་དང་སྔར་མ་རྟོགས་པ་ལ་འཇུག་པ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི་བཅད་ཤེས་སོ། །གཉིས་པ་ལ་འང་རང་གི་མཚན་ཉིད་གསལ་བར་མཐོང་བས་སྒྲོ་འདོགས་པ་ལ་གནོད་པ་དང་། གསལ་བར་མ་མཐོང་བས་གནོད་པ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི་མངོན་སུམ་མོ། །གཉིས་པ་ལ་འང་རྟགས་ཡང་དག་གི་རྗེས་སུ་འབྲངས་པ་དང་མ་འབྲངས་པ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི་རྗེས་དཔག་ཡིན་ལ། གཉིས་པ་ནི་ཡིད་དཔྱོད་ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟ་ན་ཚད་མ་མ་ཡིན་པ་ལྔ་དང་། ཚད་མའི་བློ་གཉིས་ཏེ་དེ་ལྟར་བློ་ཡུལ་ལ་འཇུག་ཚུལ་གྱི་སྒོ་ནས་བདུན་དུ་དབྱེ་བར་གསུངས་སོ།།[19]

དེ་ཡང་གང་ཟག་བྱེ་བྲག་པ་གཅིག་གི་བློ་ལ་ལྟོས་ཏེ། བློ་རྣམས་རིམ་གྱིས་ཡུལ་ལ་འཇུག་པའི་ཚུལ་དང་སྦྱར་ནས་བཤད་ན། དང་པོར་ཡུལ་གྱི་གནས་ཚུལ་ལ་རྨོངས་པའི་མི་ཤེས་པའི་དབང་གིས་སྒྲོ་འདོགས་དང་སྐུར་འདེབས་ཀྱི་ཕྱིན་ཅི་ལོག་གི་བློ་རང་རྒྱུད་ལ་ཡོད་པ་ནི་ལོག་ཤེས་ཡིན་ལ། དེ་ནས་མཐའ་གཅིག་ཏུ་འཛིན་པའི་ལོག་རྟོག་ཤུགས་ཆེ་བ་དག་ཐལ་འགྱུར་གྱིས་བཅོམ་ནས་ཐེ་ཚོམ་གྱི་བློ་སྐྱེད་ཅིང་། དེ་ནས་རྟགས་ཡང་དག་གི་ཚུལ་གསུམ་སོགས་རྒྱུ་མཚན་བསམས་པས་ཐེ་ཚོམ་གྱི་བློ་དེ་ཡང་བཟློག་ནས་ཡིད་དཔྱོད་སྐྱེ་ལ། དེ་ཙམ་གྱིས་ཀྱང་མི་ཚིམ་པར་སོ་སོར་རྟོག་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་ཡང་ཡང་བསམས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་བསླབ་བྱ་ལ་ངེས་པ་བརྟན་

པོ་རྙེད་པའི་རྗེས་དཔག་ཚད་མ་སྐྱེའོ། །དེ་ལྟར་དོན་དེ་ལ་ངེས་པ་རྙེད་པ་ཙམ་གྱིས་ཀྱང་མི་འགྲིག་པར་གོམས་པ་རྒྱུན་བསྲིངས་ཏེ་རང་གི་བློའི་གོམས་གཤིས་ལྟ་བུར་འགྱུར་དགོས་པས། དེ་ལྟར་གོམས་པའི་བློའི་རྒྱུན་དུ་གྱུར་པའི་བཅད་ཤེས་འབྱུང་། རྟགས་ཡང་དག་གི་ཚུལ་གསུམ་འགྲུབ་པའང་མཐར་མངོན་སུམ་ལ་ཐུག་པ་དང་། ཡང་ཚད་མས་ངེས་པ་རྙེད་ནས་གོམས་པའི་བློ་དེ་ཡང་ཡང་གོམས་པས་མཐར་དོན་སྤྱི་དང་མ་འདྲེས་པར་ཡུལ་གསལ་བར་སྣང་བའི་མངོན་སུམ་གྱི་ངོ་བོར་འགྱུར་དགོས་ལ། མངོན་སུམ་དེ་ཡང་རང་ཡུལ་གསལ་བར་སྣང་ཡང་མ་ངེས་པའི་སྣང་ལ་མ་ངེས་པ་ཙམ་གྱིས་མི་འགྲིག་པ་བཅས། ཚེ་ལོང་ཙམ་གྱི་དབང་དུ་བྱས་པའི་གོ་རིམ་དེ་དང་བསྟུན་ནས་བློ་རིག་བདུན་གྱི་རྣམ་གཞག་འཆད་དོ།།[12]

བློ་རིག་བདུན་མཚན་གཞི་བྱེ་བྲག་པ་ཞིག་དང་སྦྱར་ནས་ངོས་བཟུང་ན། དུ་ལྡན་གྱི་ལ་བྱེ་བྲག་པ་ཞིག་གི་སྟེང་དུ་མེ་མེད་སྙམ་པ་ལྟ་བུ་ལོག་ཤེས་དང་། ལ་དེའི་སྟེང་དུ་མེ་ཡོད་དམ་མེད་ཕལ་ཆེར་ཡོད་སྙམ་པ་ལྟ་བུ་ཐེ་ཚོམ། ལའི་སྟེང་དུ་མེ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་ཡོད་སྙམ་ཡང་ཡོད་པར་ངེས་པ་མ་རྙེད་པའི་བློ་ལྟ་བུ་ཡིད་དཔྱོད། དུ་བའི་རྟགས་ལ་བརྟེན་ནས་ལའི་སྟེང་དུ་མེ་ཡོད་པར་ངེས་པའི་བློ་ལྟ་བུ་རྗེས་དཔག དེ་འདྲའི་རྗེས་དཔག་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་ལྟ་བུ་བཅད་ཤེས། ལའི་སྟེང་དུ་མེ་གསལ་བར་རྟོགས་པའི་བློ་ལྟ་བུ་མངོན་སུམ། ལའི་སྟེང་དུ་མེ་གསལ་བར་སྣང་ཡང་མེ་ཡིན་པར་མ་ངེས་པའི་བློ་ལྟ་བུ་སྣང་ལ་མ་ངེས་པའི་བློར་འཇོག་གོ།

12 བློ་རིག་བདུན་གྱི་གོ་རིམ་དེ་ལྟར་བཤད་ན་འཇུག་པ་བདེ་བར་ཡ་གོང་ས་མཆོག་གིས་བཀའ་སྩལ།

༡) ལོག་ཤེས།

ལོག་ཤེས་བཤད་པ་ནི། དེ་ལྟར་བློ་རིག་བདུན་ལས་གང་ཟག་བྱེ་བྲག་པ་ཞིག་གིས་ཡུལ་སྔོག་གྱུར་གྱི་གནས་ཚུལ་ཤེས་པའི་གོ་རིམ་ལྟར་ན། ཡུལ་གྱི་གནས་ཚུལ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་མི་ཤེས་པའི་བློའི་དབང་གིས་ཕྱིན་ཅི་ལོག་པར་ལྟ་བའི་ཚུལ་བཞིན་མ་ཡིན་པའི་ཡིད་བྱེད་འབྱུང་ལ། དེས་ཡིད་དུ་འོང་བ་དང་མི་འོང་སོགས་སུ་ལྷག་པར་སྒྲོ་བཏགས་ནས་ཆགས་སྡང་ཤུགས་ཆེར་སྐྱེད་པར་བྱེད་ཅིང་། ཆགས་སྡང་སོགས་ཀྱི་དབང་གིས་ལུས་ངག་ཡིད་གསུམ་བྱ་སྤྱོད་ངན་པ་ཁོ་ན་ལ་ཞུགས་ནས་རང་གཞན་སྡུག་བསྔལ་ལ་སྦྱོར་བར་བྱེད་པས། ལོག་ཤེས་ཞེས་པ་ཡུལ་ལ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་ཞུགས་པའི་བློ་རྣམས་ནི་ཆགས་སོགས་ཉོན་མོངས་འདྲེན་བྱེད་དང་། མི་འདོད་པའི་སྡུག་བསྔལ་སྐྱེད་པའི་རྒྱུ་དང་རྐྱེན་དུ་འགྱུར་རོ།།

དེས་ན་སྡུག་བསྔལ་སོགས་ཀྱི་ཐོག་མའི་རྒྱུ་བྱེད་པའི་བློ་དེ་འགོག་པའི་ཐབས་སུ་དང་པོར་མི་ཤེས་པའམ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་པའི་བློ་ངོས་བཟུང་ནས་དེ་འགོག་པ་གལ་ཆེ་བས། དེ་ལ་བློ་ཡང་དག་པ་དང་། ཕྱིན་ཅི་ལོག་པའམ་མི་ཤེས་པའི་བློ་དེ་གང་ཡིན་ཞེ་ན། དེ་ནི་བློ་དེ་ལ་རྒྱབ་རྟེན་གྱི་ཚད་མ་ཡོད་མེད་དང་། བློ་དེས་ཡུལ་དེ་ཇི་ལྟར་བཟུང་བ་ལྟར་དོན་ལ་གནས་མི་གནས་ཀྱི་སྒོ་ནས་འབྱེད། དཔེར་ན། ཐག་རིང་པོ་ཞིག་ནས་འོད་ཆེན་པོ་ཞིག་མཐོང་སྟེ། འོད་དེ་དོན་ལ་འཁྲུག་པའི་འོད་ཡིན་ཡང་ཤེལ་སྒོའི་འོད་ཡིན་འདུག་སྙམ་པའི་བློ་ཞིག་སྐྱེས་པ་ཡིན་ན། བློ་དེ་ལོག་ཤེས་ཡིན་ལ། ཉེ་སར་སོང་ནས་བལྟས་པས་སྣང་གྱི་བློ་དེ་དེ་མ་ཐག་འགགས་ནས་འོད་

དེ་འཁྲུག་པའི་འོད་ཡིན་པར་ཤེས་པའི་བློ་སྐྱེས་པ་ན། བློ་དེ་བློ་ཡང་དག་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་འདྲ་བའི་བློ་སྔ་མའི་འཛིན་སྟངས་ཀྱི་ཡུལ་ལ། བློ་ཕྱིས་མས་གནོད་པ་ཞུགས་པས་ན། ཚད་མ་དང་ཚད་མིན་གྱི་ཁྱད་པར་འབྱེད་དོ། །དེ་ཡང་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས།

དེ་དག་གང་ལ་ཚད་མ་ཡོད། །དེ་ནི་གཞན་ལ་གནོད་བྱེད་འགྱུར།།[20]

ཞེས་དང་། སློབ་དཔོན་ཡེ་ཤེས་སྙིང་པོའི་བདེན་པ་གཉིས་རྣམ་པར་འབྱེད་པའི་ཚིག་ལེའུར་བྱས་པ་ལས།

ཚད་མས་གནོད་ན་ཚད་མའི་བདག །ཡིད་བརྟན་དུ་ནི་མི་རུང་འགྱུར།།[21]

ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།།

རང་ཡུལ་གྱི་གཙོ་བོ་ལ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་ཞུགས་པའི་རིག་པ། ལོག་ཤེས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཡིན། དེ་ཡང་ལང་ཀར་གཤེགས་པའི་མདོ་ལས།

ཅི་སྟེ་ཤེས་པས་མི་རྟོགས་ན། །དེ་ནི་ལོག་པའི་ཤེས་པ་ཡིན།།[22]

ཞེས་གསུངས། དེས་ན་ལོག་ཤེས་ནི་ཡོད་པ་ལ་མེད་པར་འཛིན་པ་དང་མེད་པ་ལ་ཡོད་པར་འཛིན་པ། མ་ཡིན་པ་ལ་ཡིན་པར་འཛིན་པ་དང་ཡིན་པ་ལ་མ་ཡིན་པར་འཛིན་པའི་བློ་རྣམས་སོ།།

ལོག་ཤེས་ལ་དབྱེ་ན། རྟོག་པ་ལོག་ཤེས་དང་། རྟོག་མེད་ལོག་ཤེས་གཉིས། མཚན་ཕྱེད་ན་ནམ་ལངས་པར་འཛིན་པའི་རྟོག་པ་དང་། རི་བོང་རྭ་འཛིན་རྟོག་པ་དང་། སྒྲ་རྟག་འཛིན་རྟོག་པ་རྣམས་རྟོག་པ་ལོག་ཤེས་ཡིན། གངས་རི་སྔོན་པོར་སྣང་བའི་མིག་ཤེས་དང་། དུང་དཀར་སེར་པོར་འཛིན་པའི་དབང་ཤེས་དང་། ཟླ་གཅིག་ཟླ་གཉིས་སུ་སྣང་བའི་དབང་ཤེས་དང་། སྨིག་རྒྱུ་ཆུར་འཛིན་གྱི་མིག་ཤེས་དང་། ལྗོན་ཤིང་འགྲོ་བར་སྣང་བའི་དབང་ཤེས་སོགས་ནི་རྟོག་མེད་ལོག་ཤེས་ཡིན་ནོ།།

༣) ཟེ་ཆོམ།

ཟེ་ཆོམ་བཤད་པ་ནི། དེ་ཡང་རང་རྒྱུད་ལ་སྒྲ་རྟག་པར་མཐའ་གཅིག་ཏུ་འཛིན་པའི་ལོག་རྟོག་ཤུགས་ཆེ་བ་ལྟ་བུ་ལ་མཚོན་ན། དེ་ལྟ་བུའི་ལོག་རྟོག་གི་འཛིན་སྟངས་ཀྱི་ཡུལ་ལ་ཚད་མས་གནོད་པ་ཡོད་མེད་བརྟགས་ཤིང་། གཞན་གྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་བཀོད་པ་དང་། སྒྲ་མི་རྟག་པར་བསྟན་པའི་གཞུང་ལ་ཐོས་བསམ་སོགས་བྱས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་སྒྲ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་རྟག་པར་འཛིན་པའི་འཛིན་སྟངས་ལྷོད་དུ་སོང་ནས་སྒྲ་ཕལ་ཆེར་རྟག་པ་ཡིན་ནམ་སྙམ་པའི་དོན་མི་འགྱུར་གྱི་ཟེ་ཆོམ་འབྱུང་བ་དང་། ཡང་སྒྲ་རྟག་འཛིན་གྱི་འཛིན་སྟངས་ལ་གནོད་པ་ཡོད་མེད་རྟག་དཔྱད་ཞིབ་ཏུ་བྱས་པ་ལས། སྒྲ་རྟག་གམ་མི་རྟག་སྙམ་པའི་ཆ་མཉམ་པའི་ཟེ་ཆོམ་འབྱུང་ལ། ཡང་བསྐྱར་དེའི་དོན་ལ་སྔར་ལས་ལྷག་པའི་དཔྱད་པ་ཞིབ་མོར་བྱེད་པ་དང་། གཞན་གྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་བཀོད་པ་སོགས་ཀྱི་ཐབས་ལ་བརྟེན་ནས་སྒྲ་ཕལ་ཆེར་མི་རྟག་གམ་སྙམ་པའི་དོན་འགྱུར་གྱི་ཟེ་ཆོམ་སྐྱེད་པར་བྱེད་དོ།།

ཡུལ་ལ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་མཐའ་གཉིས་སུ་དོགས་པའི་རིག་པ། ཟེ་ཆོམ་གྱི་ངོ་བོ་ཡིན། མཐའ་གཉིས་སུ་དོགས་ཞེས་པའི་མཐའ་གཉིས་ནི་དཔེར་ན་སྒྲ་མི་རྟག་པ་ལྟ་བུ་ལ་མཚོན་ན་མི་རྟག་པ་ཡིན་པའི་མཐའ་དང་། མི་རྟག་པ་མིན་པའི་མཐའ་གཉིས་ལྟ་བུའོ། །དེ་ཡང་གཏན་ལ་དབབ་པ་བསྡུ་བ་ལས། "དེ་ལ་ཟེ་ཆོམ་གང་ཞེ་ན། སེམས་ཀྱི་ཡིད་གཉིས་དང་གཉིས་ཀྱི་དངོས་པོ་དང་མ་ངེས་པ་གང་ཡིན་པའོ། །"[23] ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ།།

ཟེ་ཆོམ་ལ་དབྱེ་ན། ༡ དོན་མི་འགྱུར་གྱི་ཟེ་ཆོམ། ༢ ཆ་མཉམ་པའི་ཟེ་ཆོམ། ༣ དོན་འགྱུར་གྱི་ཟེ་ཆོམ་དང་གསུམ། དང་པོ་ནི། སྒྲ་རྟག་གམ་མི་རྟག་ཐལ་ཆེར་རྟག་གམ་སྙམ་པའི་སེམས་བྱུང་ལྟ་བུ། གཉིས་པ་ནི། སྒྲ་རྟག་གམ་མི་རྟག་ཇི་འདྲ་ཞིག་སྙམ་པའི་སེམས་བྱུང་ལྟ་བུ་དང་། གསུམ་པ་ནི། སྒྲ་རྟག་གམ་མི་རྟག་ཐལ་ཆེར་མི་རྟག་སྙམ་པའི་སེམས་བྱུང་ལྟ་བུའོ།།

༣) ཡིད་དཔྱོད།

ཡིད་དཔྱོད་བཤད་པ་ནི། དེ་ཡང་དཔེར་ན། རང་རྒྱུད་ཀྱི་སྒྲ་མི་རྟག་པ་ཡིན་ནམ་སྙམ་པའི་དོན་འགྱུར་གྱི་ཟེ་ཆོམ་དེ་སྒྲ་མི་རྟག་པར་མཐའ་གཅིག་ཏུ་འཛིན་པའི་བློའི་ངོ་བོར་འགྱུར་ཐབས་སུ། གཞན་གྱིས་རྒྱུ་མཚན་ཡང་དག་བཀོད་པ་དང་། རང་གིས་བསམ་པ་སོགས་ལ་བརྟེན་ནས། སྒྲ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་མི་རྟག་གོ་སྙམ་པའི་ཡིད་དཔྱོད་སྐྱེས་པ་ལྟ་བུ་ཡིན། དེ་ཡང་སྒྲ་མི་རྟག་པར་མཐའ་གཅིག་ཏུ་འཛིན་ཅིང་། ཚད་མས་ངེས་པ་མ་སྐྱེས་པའི་བར་གྱི་སྒྲ་མི་རྟག་པར་དམིགས་པའི་བློ་དེར་ཡིད་དཔྱོད་ཅེས་བརྗོད་པ་ཡིན་ལ། འདི་ནི་གཙོ་བོར་རྒྱུ་མཚན་ལ་བརྟེན་ནས་ལྐོག་གྱུར་ལ་དམིགས་པའི་ཡིད་དཔྱོད་སྐྱེ་ཚུལ་གྱི་རིམ་པའི་དབང་དུ་བྱས་པ་ཡིན་ནོ།།

རང་གི་འཇུག་ཡུལ་གྱི་གཙོ་བོའི་ཆོས་ལ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་ཞེན་ཡང་བཅད་དོན་མ་ཐོབ་པའི་ཞེན་རིག ཡིད་དཔྱོད་ཀྱི་ངོ་བོ་ཡིན། རང་གི་འཇུག་ཡུལ་གྱི་གཙོ་བོའི་ཆོས་ཞེས་པས་ལོག་ཤེས་དང་ཡིད་དཔྱོད་ཀྱི་གཞི་མཐུན་ཡོད་པ་གཅོད། མཐའ་གཅིག་ཏུ་ཞེས་པས་ཟེ་ཆོམ་དང་དེའི་གཞི་མཐུན་ཡོད་པ་གཅོད། ཞེན་ཡང་ཞེས་

པས་མངོན་སུམ་དང་དེའི་གཞི་མཐུན་ཡོད་པ་གཅོད། བཅད་དོན་མ་ཐོབ་ཅེས་པས་བཅད་ཤེས་དང་དེའི་གཞི་མཐུན་ཡོད་པ་དང་རྗེས་དཔག་དང་དེའི་གཞི་མཐུན་ཡོད་པ་རྣམས་གཅོད་དོ། །དེ་ཡང་ཡིད་དཔྱོད་ཅེས་པའི་ཐ་སྙད་སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་གླང་དང་ཆོས་གྲགས་ཀྱི་གཞུང་དུ་དངོས་སུ་མ་བྱུང་ཡང་། སློབ་དཔོན་ཞི་འཚོའི་ཚད་མའི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་བསྡུས་པ་ལས།

གཞན་ནི་སྒྲ་ལས་བྱུང་བ་ཡི། །ཤེས་པས་དོན་རྟོགས་སྒྲ་ལས་བྱུང་།།
དེ་ཡང་བྱེད་པས་མ་བྱས་པའམ། །ཡང་ན་ཡིད་ཆེས་ཚིག་ཡིན་ཟེར།།
འདི་ནི་ལྐོག་ཏུ་གྱུར་པ་ཡི། །ཡུལ་ཅན་ཡིན་ཕྱིར་མངོན་སུམ་མིན།།
རྗེས་དཔག་ཏུ་ཡང་མི་འཐད་དེ། །དེ་ཡི་མཚན་ཉིད་བྲལ་ཕྱིར་རོ།།[24]*

ཞེས་པས་ཡིད་དཔྱོད་དོན་གྱིས་བསྟན་པར་སྣང་ངོ་། །དེ་ཡང་སྤྱིར་གཞུང་འདི་གྲངས་ཅན་པས་མངོན་སུམ་ཚད་མ་དང་རྗེས་དཔག་ཚད་མ་ལས་གཞན་པའི་སྒྲ་བྱུང་ཚད་མ་ཞིག་འདོད་པའི་ཁུངས་ཡིན་ཡང་། རང་ལུགས་ལའང་སྒྲ་ལ་བརྟེན་ནས་ལྐོག་ཏུ་གྱུར་པའི་དོན་འཛིན་པའི་ཤེས་པ་ཞིག་ནི་ཡོད་ལ། དེ་མངོན་རྗེས་གང་རུང་དུ་འཇོག་དཀའ་ཞིང་ཡིད་དཔྱོད་ལས་འོས་མེད་པས། བོད་ཀྱི་མཁས་པའི་གཞུང་ཆེན་མོ་འགའ་ཞིག་ཏུ་ཚད་ཆེན་གྱི་གཞུང་འདི་ཡིད་དཔྱོད་བསྟན་པའི་ཁུངས་སུ་དྲངས་པ་ལྟར་འདིར་དྲངས་པའོ།།[13]

13 ཕྱྭ་པས་ཡིད་དཔྱོད་ཀྱི་བློ་བཞག་པ་ལ་ས་པཎ་གྱིས་ཚད་མ་རིགས་གཏེར་དུ་དགག་པ་མཛད་ཡོད་ལ། རྔོག་ལུགས་ཚད་མ་པ་རྣམས་དང་། རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ཡབ་སྲས་རྗེས་འབྲང་དང་བཅས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ནི་ཡིད་དཔྱོད་ཞལ་གྱིས་བཞེས་སོ།།

ཡིད་དཔྱོད་ལ་དབྱེ་ན། ༡ རྒྱུ་མཚན་མེད་པའི་ཡིད་དཔྱོད། ༢ རྒྱུ་མཚན་དང་འགལ་བའི་ཡིད་དཔྱོད། ༣ རྒྱུ་མཚན་མ་ངེས་པའི་ཡིད་དཔྱོད། ༤ རྒྱུ་མཚན་མ་གྲུབ་པའི་ཡིད་དཔྱོད། ༥ རྒྱུ་མཚན་ཡོད་ཀྱང་གཏན་ལ་མ་ཕབ་པའི་ཡིད་དཔྱོད་དང་ལྔ་བཤད། དང་པོ་ནི། རྒྱུ་མཚན་གང་ཡང་མེད་པར་བུམ་པ་བྱས་པ་ཡིན་སྙམ་པའི་ཡིད་དཔྱོད་ལྟ་བུ། གཉིས་པ་ནི། མ་བྱས་པའི་རྟགས་ལས་བུམ་པ་བྱས་པ་ཡིན་སྙམ་པའི་ཡིད་དཔྱོད་ལྟ་བུ། གསུམ་པ་ནི། གཞལ་བྱའི་རྟགས་ལས་བུམ་པ་བྱས་པ་ཡིན་སྙམ་པའི་ཡིད་དཔྱོད་ལྟ་བུ། བཞི་པ་ནི། མིག་ཤེས་ཀྱི་གཟུང་བྱའི་རྟགས་ལས་བུམ་པ་བྱས་པ་ཡིན་སྙམ་པའི་ཡིད་དཔྱོད་ལྟ་བུ། ལྔ་པ་ནི། སྒྲ་བྱས་པ་དང་བྱས་ན་མི་རྟག་པས་ཁྱབ་པ་མ་ངེས་པར། བྱས་པའི་རྟགས་ལས་སྒྲ་མི་རྟག་པ་ཡིན་སྙམ་པའི་ཡིད་དཔྱོད་ལྟ་བུའོ།།

ཐ་མ་འདིའི་དོན་ནི་བྱས་པ་དེ་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ཡང་འགོད་ཡུལ་གྱི་རྒོལ་བས་སྒྲ་བྱས་པ་དང་བྱས་པ་ཡིན་ན་མི་རྟག་པ་ཡིན་དགོས་ཚུལ་ལ་ངེས་པ་གཏན་ནས་མ་རྙེད་པར་བྱས་པའི་རྟགས་ལས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་འཛིན་པའི་ཡིད་དཔྱོད་ཡིན་པས་དེ་ལྟར་བརྗོད། ཡང་ཡིད་དཔྱོད་ལ་རྒྱུ་མཚན་མེད་པའི་ཡིད་དཔྱོད། རྒྱུ་མཚན་མ་ངེས་པའི་ཡིད་དཔྱོད། རྒྱུ་མཚན་ལྟར་སྣང་ལ་བརྟེན་པའི་ཡིད་དཔྱོད་དང་གསུམ་དུ་འབྱེད་ཚུལ་ཡང་ཡོད།

མདོར་ན་ཕུང་སོགས་མི་རྟག་པ་སོགས་ལ་ཐོས་པའི་ཤེས་རབ་སྐྱེས་ཤིང་། བསམ་བྱུང་གི་ཤེས་རབ་མ་སྐྱེས་པའི་གང་ཟག་གི་རྒྱུད་ཀྱི་ཕུང་སོགས་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་མི་རྟག་པ་ལ་དམིགས་པའི་ཐོས་བྱུང་གི་ཤེས་རབ་དེས་རང་ཡུལ་བདེན་

པ་ལ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་ཞེན་ཡང་ཚད་མའི་ངེས་པ་མ་ཐོབ་པས། དེ་ལྟ་བུའི་བློའི་རིགས་མང་པོ་ཞིག་ཡིད་དཔྱོད་མ་གཏོགས་བློ་རིག་གཞན་དྲུག་གང་དུའང་འཇོག་ཏུ་མེད་དོ།།

༦) རྗེས་དཔག

རྗེས་དཔག་བཤད་པ་ནི། དེ་ཡང་གོང་དུ་བཤད་པའི་སྒྲ་མི་རྟག་པ་ལ་དམིགས་པའི་ཡིད་དཔྱོད་རྒྱུད་ལྡན་གྱི་གང་ཟག་ལྟ་བུས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་ཤེས་འདོད་ཡོད་པར་བརྟེན་དེས་བྱས་ཤེས་བསྙེན་པའི་སྒོ་ནས་དཔྱད་སྒོམ་ཤུགས་དྲག་བྱས་པའི་འབྲས་བུར་སྒྲ་མི་རྟག་པར་རྟོགས་པའི་བསམ་བྱུང་གི་ཚད་མ་ཐོག་མར་སྐྱེས་པ་དེ་ནི་རྗེས་དཔག་ཡིན་ལ། དེ་ལྟ་བུའི་རྗེས་དཔག་ཚད་མ་དེ་ཡང་ཐོག་མ་སྒྲ་འཛིན་ཉན་ཤེས་མངོན་སུམ་ལྟ་བུ་ལ་ཐུག་ཅིང་། མཐའ་མ་སྒྲ་མི་རྟག་པར་རྟོགས་པའི་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་ལ་ཐུག་པ་ཡིན།

རང་གི་རྟེན་རྟགས་ཡང་དག་ལ་བརྟེན་ནས་རང་གི་གཞལ་བྱ་ལྐོག་གྱུར་ལ་མི་བསླུ་བའི་ཞེན་རིག་དེ་རྗེས་དཔག་གི་ངོ་བོ་ཡིན། དེ་ཡང་ཚད་མ་ཀུན་བཏུས་ལས།

རང་དོན་ནི། །ཚུལ་གསུམ་རྟགས་ལས་དོན་མཐོང་བའོ།།[25]

ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ། །རྟགས་མཐོང་ཞིང་འབྲེལ་པ་དྲན་པའི་རྗེས་སུ་བསྒྲུབ་བྱ་དཔག་པས་ན་རྗེས་དཔག་ཅེས་བྱ། རྗེས་དཔག་ལ་གང་དུ་ཚད་མར་སོང་བའི་གཞལ་བྱའི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན། དངོས་སྟོབས་རྗེས་དཔག གྲགས་པའི་རྗེས་དཔག ཡིད་ཆེས་རྗེས་དཔག་དང་གསུམ།

དངོས་སྟོབས་རྗེས་དཔག་ནི། དངོས་སྟོབས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་ལ་བརྟེན་ནས་རང་གི་གཞལ་བྱ་ཅུང་ཟད་ལྐོག་གྱུར་ལ་མི་སླུ་བའི་ཞེན་རིག་དེ་དངོས་སྟོབས་རྗེས་དཔག་གི་ངོ་བོ་ཡིན། དཔེར་ན། སྒྲ་མི་རྟག་པར་རྟོགས་པའི་རྗེས་དཔག་ལྟ་བུ། དེ་ཡང་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས།

རྗེས་དཔག་རང་གི་སྤྱོད་ཡུལ་ལ། །ལུང་ལ་ལྟོས་པ་མེད་པར་བཤད།།[26]

ཅེས་དངོས་སྟོབས་ཀྱི་རྗེས་དཔག་ལུང་ལ་ལྟོས་པ་མེད་པར་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ།།

གྲགས་པའི་རྗེས་དཔག་ནི། གྲགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ལ་བརྟེན་ནས་རང་གི་གཞལ་བྱ་སྒྲ་བྱུང་གྲགས་པ་ལ་མི་སླུ་བའི་ཞེན་རིག་དེ་གྲགས་པའི་རྗེས་དཔག་གི་ངོ་བོ་ཡིན། དཔེར་ན། རི་བོང་ཅན་ལ་ཟླ་བ་ཞེས་པའི་སྒྲས་བརྗོད་རུང་དུ་རྟོགས་པའི་རྗེས་དཔག་ལྟ་བུ། དེ་ཡང་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས།

དེས་ན་རྗེས་སུ་དཔག་པ་ལས། །གྲགས་པ་ཐ་དད་ཡུལ་ཅན་ཉིད།།[27] ཅེས་གསུངས།

ཡིད་ཆེས་རྗེས་དཔག་ནི། ཡིད་ཆེས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་ལ་བརྟེན་ནས་རང་གི་གཞལ་བྱ་ཤིན་ཏུ་ལྐོག་གྱུར་ལ་མི་སླུ་བའི་ཞེན་རིག ཡིད་ཆེས་རྗེས་དཔག་གི་ངོ་བོ་ཡིན། དཔེར་ན། དཔྱད་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ལུང་གི་རྟགས་ལ་བརྟེན་ནས་རང་གི་གཞལ་བྱ་ཤིན་ཏུ་ལྐོག་གྱུར་རྟོགས་པའི་རྗེས་དཔག་ལྟ་བུ། དེ་ལྟར་ཡང་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས།

ཡིད་ཆེས་ཚིག་ནི་མི་སླུ་བའི། །སྤྱི་ལས་རྗེས་སུ་དཔག་པ་ཉིད།།[28]

ཅེས་སོགས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།།

༥) བཅད་ཤེས།

བཅད་ཤེས་བཤད་པ་ནི། སྒྲ་མི་རྟག་པར་རྟོགས་པའི་རྗེས་དཔག་ཚད་མ་རྒྱུད་ལྡན་གྱི་གང་ཟག་ལྟ་བུ་ལ་མཚོན་ན། དེའི་རྒྱུད་ཀྱི་སྒྲ་མི་རྟག་པ་ལ་དམིགས་པའི་ཚད་མའི་རྒྱུན་སྐད་ཅིག་ཕྱི་མ་རྣམས་ནི་བཅད་ཤེས་ཡིན། རང་འདྲེན་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མ་སྔ་མས་རྟོགས་ཟིན་གྱི་དོན་ཚད་མ་སྔ་མའི་སྟོབས་ཀྱིས་སླར་ཡང་རྟོགས་པའི་རིག་པ། བཅད་ཤེས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཡིན།དེ་ཡང་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས།

གཟུང་བ་འཛིན་ཕྱིར་ཀུན་རྫོབ་ནི། །མི་འདོད།[29] ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།། འདིའི་ཚིག་དོན་ཡང་། བློ་ཀུན་རྫོབ་པ་དྲན་པ་བཅད་ཤེས་ནི། རང་འདྲེན་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མ་སྔ་མས་བཟུང་ཞིང་རྟོགས་ཟིན་བྱེད་པ་མ་ཉམས་པའི་དོན་དེ་ཉིད་སླར་ཡང་དྲན་པས་འཛིན་པའི་ཤེས་པ་ཡིན་པས། བཅད་ཤེས་ཡིན་གྱི་ཚད་མ་ཡིན་པར་མི་འདོད་ཅེས་པའོ།།

བཅད་ཤེས་ལ་དབྱེ་ན། མངོན་སུམ་བཅད་ཤེས་དང་། རྟོག་པ་བཅད་ཤེས་གཉིས། མངོན་སུམ་བཅད་ཤེས་ལ། བུམ་འཛིན་མིག་ཤེས་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་ལྟ་བུའི་དབང་མངོན་གྱི་བཅད་ཤེས་དང་། གཞན་སེམས་ཤེས་པའི་མངོན་ཤེས་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་ལྟ་བུའི་ཡིད་མངོན་གྱི་བཅད་ཤེས་གཉིས་ཡོད་ལ། རྟོག་པ་བཅད་ཤེས་ལ་ནི། མངོན་སུམ་གྱིས་དྲངས་པའི་རྟོག་པ་བཅད་ཤེས། རྗེས་དཔག་གིས་དྲངས་པའི་རྟོག་པ་བཅད་ཤེས་གཉིས་ཡོད་དེ། དང་པོ་ནི། སྔོ་འཛིན་དབང་པོའི་མངོན་སུམ་གྱིས་དྲངས་པའི་སྔོན་པོ་ངེས་པའི་ངེས་ཤེས་ལྟ་བུ། གཉིས་པ་ནི། བུམ་པ་མི་རྟག་པར་

རྟོགས་པའི་རྗེས་དཔག་ཚད་མས་དྲངས་པའི་བུམ་པ་མི་རྟག་པར་ངེས་པའི་ངེས་ཤེས་ལྟ་བུའོ། །གོང་དུ་མངོན་སུམ་དང་རྗེས་དཔག་སྐད་ཅིག་ཕྱི་མ་རྣམས་བཅད་ཤེས་སུ་བཤད་པ་ཡང་། གཙོ་བོར་སློབ་དཔོན་ཆོས་མཆོག་གི་ཚད་མ་རྣམ་པར་ངེས་པའི་འགྲེལ་བཤད་ལས། "དང་པོའི་མངོན་སུམ་དང་རྗེས་སུ་དཔག་པའི་སྐད་ཅིག་མ་ཉིད་ཀྱིས་དོན་བྱེད་པར་ནུས་པའི་དངོས་པོའི་རྒྱུན་ངེས་པས་འཇུག་པའི་ཡུལ་དུ་བྱེད་པར་ནུས་པའི་ཕྱིར། དེའི་རྒྱུན་དུ་གྱུར་པ་གྲུབ་པ་དང་བདེ་བ་ཐ་མི་དད་པ་ཕྱི་མ་རྣམས་ཚད་མ་ཡིན་པ་སྤྱངས་པ་ཡིན་ནོ། །"[14] ཞེས་གསུངས་པ་ལ་བརྟེན་པའོ།།[30]

(༨) མངོན་སུམ་བཤད་པ།

མངོན་སུམ་བཤད་པ་ལ། དཔེར་ན། སྒྲ་མི་རྟག་པར་རྟོགས་པའི་བཅད་ཤེས་རྒྱུད་ལྡན་གྱི་གང་ཟག་ལྟ་བུ་ལ་མཚོན་ན། སྒྲ་མི་རྟག་པ་ལ་ཡང་ནས་ཡང་དུ་དཔྱད་པའི་སྒོ་ནས་གོམས་འདྲིས་བསྟེན་ཏེ་སེམས་གནས་དགུ་ལ་སོགས་པ་རིམ་བཞིན་བརྒྱུད་པའི་མཐར་སྒྲ་མི་རྟག་པ་དོན་སྤྱི་དང་མ་འདྲེས་པར་གསལ་བར་རྟོགས་པའི་མངོན་སུམ་གྱི་ཚད་མ་འབྱུང་བ་ཡིན་ལ། དེ་ནི་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་ཡིན་ནོ།།

14 བོད་ཀྱི་ཚད་མ་པའི་ཁྲོད་ནས་ས་པཎ་ཀྱིས་མངོན་སུམ་ལ་ཚད་མས་ཁྱབ་པར་གསུངས་ཏེ། ཚད་མ་རིགས་གཏེར་མངོན་སུམ་ལེའུར། འཁྲུལ་པ་མེད་ཕྱིར་ཚད་མ་ཉིད།། ཅེས་མ་འཁྲུལ་བའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་མངོན་སུམ་ནི་ཚད་མར་སྒྲུབ་པ་དང་། བཅད་ཤེས་ལ་རྟོག་པ་དྲན་ཤེས་ཡིན་དགོས་པར་བཞེད་ཅིང་། མངོན་སུམ་ལ་སྣང་ལ་མ་ངེས་པ་མི་བཞེད། མཁས་གྲུབ་རྗེའི་ཚད་མ་སྡེ་བདུན་གྱི་རྒྱན་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་དུའང་ཚུལ་དེ་ལྟར་འབྱུང་མོད། རྗེ་ལུགས་ཚད་མ་པ་རྣམས་དང་། དགེ་ལྡན་པའི་ཚད་མ་པ་རྒྱལ་ཚབ་རྗེས་འབྲང་དང་བཅས་པས་ནི་མངོན་སུམ་ལ་བཅད་ཤེས་དང་། སྣང་ལ་མ་ངེས་སོགས་ཡོད་པར་བཞེད།

རྟོག་པ་དང་བྲལ་ཞིང་མ་འཁྲུལ་བའི་རིག་པ། མངོན་སུམ་གྱི་ངོ་བོ་ཡིན། དཔེར་ན། བུམ་པ་འཛིན་པའི་མིག་ཤེས་ལྟ་བུ། དེ་ལྟར་ཡང་ཆོས་མངོན་པའི་མདོའི་དོན་ཚད་མ་ཀུན་བཏུས་རང་འགྲེལ་དུ་བཀོད་པ་ལས། "མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་ལྡན་པས་སྔོན་པོ་ཤེས་ཀྱི་སྔོན་པོའོ་སྙམ་དུ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །"[31] ཞེས་གསུངས་ཤིང་། དེ་ཡང་མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་ལྡན་པས་སྔོན་པོ་ཤེས་ཀྱི་ཞེས་པས་མ་འཁྲུལ་བའི་རིག་པ་དེ་བསྟན། སྔོན་པོའོ་སྙམ་དུ་ནི་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་པས་རྟོག་བྲལ་དེ་བསྟན་པས་མངོན་སུམ་གྱི་མཚན་ཉིད་རྫོགས་པར་བསྟན་པ་ཡིན། གཞན་ཡང་ཚད་མ་རིགས་ཐིགས་ལས་ཀྱང་། "དེ་ལ་མངོན་སུམ་ནི་རྟོག་པ་དང་བྲལ་ཞིང་མ་འཁྲུལ་བའོ། །"[32] ཞེས་གསུངས།

རྟོག་བྲལ་ཞེས་པ་ནི། རྟོག་པའི་རང་ལྡོག་དང་བྲལ་བ་དང་རྟོག་པའི་རྗེས་དང་བྲལ་བ་སོགས་ལ་མི་བྱ་བར། སྒྲ་དོན་འདྲེས་རུང་དུ་འཛིན་པའི་ཞེན་རིག་དང་བྲལ་བ་ལ་བྱ་ཞིང་། དེ་ཡང་བློ་རང་ཉིད་སྒྲ་དོན་འདྲེས་རུང་དུ་འཛིན་པའི་ཞེན་རིག་མ་ཡིན་པས་ན་རྟོག་པ་དང་བྲལ་བར་འཇོག་ཚུལ་གོང་དུ་སྨྲས་ཟིན་པ་ལྟར་རོ། །མ་འཁྲུལ་བའི་དོན་ནི་སྣང་ཡུལ་ལ་མ་འཁྲུལ་བ་ལ་བྱའོ། །མངོན་སུམ་གང་དང་བྲལ་རྒྱུའི་རྟོག་པའི་ངོ་བོ་དང་། རྟོག་པའི་བློ་རྣམས་སྒྲ་དོན་དང་བཅས་ཚུལ་སོགས་ནི། གོང་དུ་བློ་ལ་རྟོག་པ་དང་རྟོག་མེད་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་དབྱེ་ཡོད་ཚུལ་བཤད་པའི་ཐད་དུ་བརྗོད་ཟིན་ཏོ།།

མངོན་སུམ་ལ་དབྱེ་ན། དབང་མངོན། ཡིད་མངོན། རང་རིག་མངོན་སུམ། རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་དང་བཞི། རང་གི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་རྐྱེན་དབང་

པོ་གཟུགས་ཅན་པ་ལས་བྱུང་ཞིང་། རྟོག་བྲལ་མ་འཁྲུལ་བའི་རིག་པ། དབང་མངོན་གྱི་ངོ་བོ་དང་། དེ་ལ་དབྱེ་ན། གཟུགས་འཛིན་པའི་དབང་མངོན་ནས་རེག་བྱ་འཛིན་པའི་དབང་མངོན་གྱི་བར་ལྔ་ཡོད།

རང་གི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་རྐྱེན་མིག་དབང་དང་དམིགས་རྐྱེན་གཟུགས་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེས་པའི་རྟོག་པ་དང་བྲལ་ཞིང་མ་འཁྲུལ་བའི་རིག་པ། གཟུགས་འཛིན་དབང་མངོན་གྱི་ངོ་བོ། དེ་ལ་དབྱེ་ན། གཟུགས་འཛིན་དབང་མངོན་དུ་གྱུར་པའི་ཚད་མ། བཅད་ཤེས། སྣང་ལ་མ་ངེས་པའི་བློ་དང་གསུམ། དང་པོ་ནི། གཟུགས་འཛིན་དབང་མངོན་སྐད་ཅིག་དང་པོ་ལྟ་བུ། གཉིས་པ་ནི། གཟུགས་འཛིན་དབང་མངོན་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་ལྟ་བུ། གསུམ་པ་ནི། ངས་གཟུགས་མཐོང་ངམ་མ་མཐོང་སྙམ་པའི་ཐེ་ཚོམ་དངོས་སུ་འདྲེན་པའི་གཟུགས་འཛིན་དབང་མངོན་ལྟ་བུའོ། །དེས་དབང་མངོན་ལྷག་མ་བཞི་ལ་ཡང་རིགས་འགྲེ་བྱའོ།།

ཡིད་མངོན་ནི། རང་གི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་རྐྱེན་དུ་གྱུར་པའི་ཡིད་དབང་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེས་ཤིང་རྟོག་པ་དང་བྲལ་ཞིང་མ་འཁྲུལ་བའི་རིག་པ། ཡིད་མངོན་གྱི་ངོ་བོ་ཡིན། དེ་ཡང་ཚད་མ་ཀུན་བཏུས་རང་འགྲེལ་ལས། "ཡིད་ཀྱང་ཡུལ་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་ལ་དམིགས་ཤིང་ཉམས་སུ་མྱོང་བའི་རྣམ་པས་འཇུག་པ་སྟེ། རྟོག་པ་མེད་པ་འབའ་ཞིག་གོ །"[33] ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། ། སྤྱིར་ཚུར་མཐོང་གི་རྒྱུད་ཀྱི་ཡིད་མངོན་ལ་གང་འཇོག་དང་། ཚུར་མཐོང་གི་ཡིད་མངོན་དེས་ཡུལ་ལ་ངེས་པ་འདྲེན་ནུས་མི་ནུས་སོགས་ལ་སྔོན་གྱི་ནང་པའི་ཚད་མ་པ་རྣམས་བཞེད་པ་མི་མཐུན་པ་ཡོད་ཚུལ་སོགས་ནི་ལྟ་གྲུབ་ཀྱི་སྐབས་སུ་འཆད་དོ།།

རང་རིག་མངོན་སུམ་ནི། འཛིན་རྣམ། རང་རིག་གི་ངོ་བོ་དང་། རྟོག་པ་དང་བྲལ་ཞིང་མ་འཁྲུལ་བའི་འཛིན་རྣམ། རང་རིག་མངོན་སུམ་གྱི་ངོ་བོ་ཡིན། རང་རིག་དང་རང་རིག་མངོན་སུམ་གཉིས་དོན་གཅིག་གོ །རང་རིག་ནི་ཁ་ནང་ཀོ་ནར་ཕྱོགས་པའི་ཤེས་པའོ། །དེ་ཡང་སློབ་དཔོན་ལྷ་དབང་བློའི་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་གྱི་འགྲེལ་པ་ལས། "འོན་ཀྱང་རང་ཉིད་གསལ་བར་བྱེད་པའི་བདག་ཉིད་ཅན་བློ་སྣ་མ་གསལ་བར་བྱེད་པའི་བློ་དེ་ནི་རང་རིག་པར་གྲུབ་པར་འགྱུར་གྱི་ཤེས་པ་གཞན་གྱིས་མྱོང་བ་མ་ཡིན་ནོ། །"[34] ཞེས་སོ། །རང་རིག་གི་རྣམ་གཞག་དང་། ནང་པའི་གྲུབ་མཐའ་ནང་ཁུལ་དུ་རང་ལུགས་ལ་རང་རིག་བཞེད་མི་བཞེད་ཀྱི་ཁྱད་པར་སོགས་ནི་ལྷ་གྲུབ་ཀྱི་སྐབས་སུ་བཤད་པར་བྱའོ།།

རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་ནི། རང་གི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་རྐྱེན་དུ་གྱུར་པའི་ཞི་ལྷག་ཟུང་འབྲེལ་གྱི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་བརྟེན་ནས་བྱུང་ཞིང་། རྟོག་པ་དང་བྲལ་ཞིང་བདེན་པའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་ཡིད་ཀྱི་མངོན་སུམ། རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་གྱི་ངོ་བོ་ཡིན། དེ་ཡང་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས།

རྣལ་འབྱོར་ཤེས་པ་སྔར་བཤད་པ། །དེ་དག་གི་དེ་བསྒོམས་བྱུང་ཡིན།།
རྟོག་པའི་དྲ་བ་རྣམ་བསལ་བས། །གསལ་བ་ཉིད་དུ་སྣང་བ་ཡིན།།[35]

ཞེས་གསུངས། དེ་ཡང་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་དུ་སྔར་ལེའུ་གཉིས་པ་ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུར་བཤད་པའི་རྣལ་འབྱོར་པའི་རྒྱུད་ཀྱི་བདེན་པའི་གནས་ལུགས་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་ཤེས་པ་དེ་དག་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་ཡིན་ཏེ། ཡང་དག་པའི་དོན་ལ་

དམིགས་པའི་ཞི་ལྷག་ཟུང་འབྲེལ་གྱི་ཏིང་ངེ་འཛིན་བསྒོམས་པའི་སྟོབས་ལས་བྱུང་ཞིང་། ཡང་དག་པའི་དོན་ལ་རྟོག་བྲལ་མ་འཁྲུལ་བའི་ཤེས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའོ།།

གོང་གི་མངོན་སུམ་གྱི་ངོ་བོ་དང་དབྱེ་བ་དེ་དག་མདོ་སྡེ་པའི་དབང་དུ་བྱས་ཀྱི། སེམས་ཙམ་པ་དང་རྣལ་འབྱོར་སྤྱོད་པའི་དབུ་མ་པ་རྣམས་ཀྱི་ལུགས་ལ་ནི། རྟོག་པ་དང་བྲལ་ཞིང་གློ་བུར་གྱི་འཁྲུལ་རྒྱུས་འཁྲུལ་པར་མ་བསྐྱེད་པ། མངོན་སུམ་གྱི་ངོ་བོ་དང་། རང་གི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་རྐྱེན་དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་པ་ལས་བྱུང་ཞིང་། རྟོག་པ་དང་བྲལ་ཞིང་བག་ཆགས་བརྟན་བྱུང་གི་རིག་པ། དབང་མངོན་གྱི་ངོ་བོར་འཛོག་པ་སོགས་གཞན་ལའང་སྦྱར་རོ། །དེ་ཡང་སློབ་དཔོན་ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པའི་ཚད་མ་རྣམ་ངེས་ལས། “གཞན་ནི་བག་ཆགས་བརྟན་པའི་ཕྱིར་འཁོར་བ་ཇི་སྲིད་པར་མི་འབྲལ་བར་རྗེས་སུ་འབྲེལ་པ་ནི་ཐ་སྙད་ལ་མི་སླུ་བ་ལ་ལྟོས་ནས་འདིར་ཚད་མ་ཡིན་ནོ། །”[36] ཞེས་གསུངས། རང་རྒྱུ་རིགས་མཐུན་གྱི་བག་ཆགས་སོགས་ཐོག་མ་མེད་པ་ནས་རྒྱུན་གནས་པའི་བག་ཆགས་བརྟན་པོ་སད་པའི་སྟོབས་ལས་བྱུང་བས་བག་ཆགས་བརྟན་བྱུང་ཞེས་བྱ། མངོན་སུམ་ལ་དབྱེ་ན་དབང་པོའི་མངོན་སུམ་སོགས་བཞི་དང་། དབང་པོའི་མངོན་སུམ་ལ་དབྱེ་ན་གཟུགས་འཛིན་པའི་དབང་མངོན་ནས་རེག་བྱ་འཛིན་པའི་དབང་མངོན་གྱི་བར་ལྔ་ཡོད་པ་མདོ་སྡེ་པ་དང་འདྲའོ།།

༧) སྣང་ལ་མ་ངེས་པ་བཤད་པ།

སྣང་ལ་མ་ངེས་པའི་བློ་བཤད་པ་ནི། མདོ་སྡེ་པའི་ལུགས་ལྟར་ན་རང་གི་འཇུག་ཡུལ་དུ་གྱུར་པའི་རང་མཚན་གསལ་བར་སྣང་ཡང་དེ་ལ་ངེས་པ་འདྲེན་མི་ནུས་པའི་རིག་པ། སྣང་ལ་མ་ངེས་པའི་བློའི་ངོ་བོ་ཡིན། རང་གི་འཇུག་ཡུལ་རང་མཚན་གསལ་བར་སྣང་ཡང་མ་ངེས་པས་ན་སྣང་ལ་མ་ངེས་པ་ཞེས་བྱ་སྟེ། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས།

རྣམ་ཤེས་དོན་གཞན་ཆགས་པ་ཡིས། །
ནུས་མེད་དོན་གཞན་མི་འཛིན་ཕྱིར།།[37] ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ།།

སྣང་ལ་མ་ངེས་པའི་བློ་ལ་དབྱེ་ན། རང་རིག་འདོད་པའི་ལུགས་ལྟར་ན་དེར་གྱུར་པའི་དབང་མངོན། ཡིད་མངོན། རང་རིག་དང་གསུམ། དང་པོ་ནི། རྣ་ཤེས་ཀྱིས་སྒྲ་སྙན་པ་ཐོས་པ་ལ་ལྷག་པར་ཆགས་པའི་སྐབས་ཀྱི་གཟུགས་འཛིན་དབང་མངོན་ལྟ་བུ། དེས་སྣ་ཤེས་སོགས་ལ་འང་སྣང་ལ་མ་ངེས་པའི་བློ་འཇོག་ཚུལ་རིགས་འགྲེ་བྱའོ། །གཉིས་པ་ནི། གང་ཟག་ཕལ་པའི་རྒྱུད་ཀྱི་གཟུགས་འཛིན་དབང་མངོན་གྱི་རྗེས་སུ་སྐྱེས་པའི་གཟུགས་འཛིན་ཡིད་མངོན་ལྟ་བུ། གསུམ་པ་ནི། གང་ཟག་ཕལ་པའི་རྒྱུད་ཀྱི་གཟུགས་འཛིན་ཡིད་མངོན་ཉམས་སུ་མྱོང་བའི་རང་རིག་མངོན་སུམ་ལྟ་བུའོ།། །།

སྐབས་བཅུ་གཅིག་པ། བློས་ཡུལ་འཇལ་བའི་ ཐབས་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག

དེ་ལྟར་རྟོག་བཅས་རྟོག་མེད་ཀྱི་བློ་རྣམས་རང་གི་ཡུལ་ལ་འཇུག་པའི་ཚེ་རྣམ་པ་དང་བཅས་པའི་སྒོ་ནས་འཇུག་ཅིང་། དེ་ལ་ཡང་སེལ་བའི་སྒོ་ནས་འཇུག་པ་དང་སྒྲུབ་པའི་སྒོ་ནས་འཇུག་པའི་ཚུལ་སོགས་བཤད་ཟིན་ནས། ད་ནི་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པའི་ཡུལ་ཅན་རྣམས་རང་གི་ཡུལ་ལ་འཇུག་པའི་ཚེ་ཡུལ་གྱི་གནས་ཚུལ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་འཇལ་བའི་ཐབས་ཀྱི་རིམ་པ་གང་དག་ཡོད་ཅེ་ན། འདིར་བློས་ཡུལ་འཇལ་བའི་ཐབས་ལ། ༡ རིགས་པ་བཞིའི་རྣམ་གཞག་དང་། ༢ མཐའ་གཅིག་འཛིན་གྱི་ལོག་རྟོག་སེལ་བའི་ཐབས་ཐལ་འགྱུར་དང་། ༣ མཐའ་གཉིས་འཛིན་གྱི་ཐེ་ཚོམ་སེལ་བྱེད་སྒྲུབ་ངག་དང་། ༤ ཕྱིན་ཅི་ལོག་གི་བློ་དེ་དག་བསལ་ནས་ཡུལ་དེ་དངོས་སུ་ངེས་པར་བྱེད་པའི་གཏན་ཚིགས་དང་། ༥ ཐོས་བསམ་སྒོམ་གསུམ་དང་དཔྱད་འཇོག་གི་སྒོམ་གྱི་རྣམ་གཞག་རྣམས་རིམ་པ་བཞིན་བཤད་པར་བྱའོ།།

༡ ཆོས་ཉིད་ཀྱི་རིགས་པ་སོགས་རིགས་པ་བཞིའི་རྣམ་གཞག

དང་པོ་རིགས་པ་བཞི་བཤད་པ་ལ། དེ་ཡང་གོང་དུ་སྟོན་པ་བཅོམ་ལྡན་ཉིད་ཀྱིས་མདོ་ལས།

བསྲེགས་བཅད་བརྡར་བའི་གསེར་བཞིན་དུ།།

ཞེས་སོགས་བཀའ་སྩལ་པ་དྲངས་ཟིན་པ་ལྟར། སྟོན་པའི་རྗེས་འཇུག་རྣམས་གསུང་རབ་ཀྱི་དོན་ལ་འཇུག་པའི་སྐབས། དད་པ་དང་ཡིད་ཆེས་ཀྱིས་འཇུག་པ་རྒྱལ་འདོན་མི་བྱེད་པར། ཡང་དག་པའི་རིགས་པས་བརྟག་པ་བྱས་ཏེ་ངེས་པ་རྙེད་པའི་སྒོ་ནས་འཇུག་པ་དང་། ཡུལ་དངོས་པོའི་རྣམ་གཞག་གཏན་ལ་འབེབས་དགོས། དེ་ལྟ་བུ་ཡུལ་ལ་དཔྱོད་པའི་ཐབས་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་ནི་ནང་པའི་གཞུང་དུ་རིགས་པ་བཞིར་གྲགས་པ་དེ་ཡིན་པར་དཔལ་ན་ལེནྡྲའི་མཁས་པ་རྣམས་བཞེད་ལ། དེའི་ཚུལ་ནི། དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་ལ་གང་ཡོད་པ་གཞིར་བཞག་ནས་ཆོས་རང་རང་གི་རང་བཞིན་ནམ་ཆོས་ཉིད་གང་ཡིན་པ་དང་། ཆོས་ཉིད་ཀྱི་རིགས་པ་དེ་གཞིར་བྱས་ནས། རང་རང་གི་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་གཤིས་དང་མཐུན་པའི་བྱ་བ་གང་དང་གང་བྱེད་པ་དང་། དེའི་སྟེང་ནས་གཅིག་ལ་གཅིག་ཇི་ལྟར་ལྟོས་པ་སྟེ། རྒྱུ་དང་འབྲས་བུར་འབྲེལ་བ་དང་། ཆ་དང་ཆ་ཅན། བྱ་བྱེད་ལས་གསུམ་སོགས་སུ་འབྲེལ་བའི་ལྟོས་པའི་གཤིས་ལུགས་རྣམས་གྲུབ་ལ། རིགས་པ་དེ་གསུམ་གཞིར་བྱས་ཏེ་དཔྱད་པ་བྱེད་སྐབས། འདི་ཡིན་པས་ན་འདི་ཡིན་དགོས། འདི་ཡོད་པས་ན་འདི་ཡོད་དགོས། འདི་མ་ཡིན་པས་ན་འདི་མ་ཡིན་དགོས། འདི་མེད་པས་ན་འདི་ཡང་མེད་དགོས། ཞེས་པ་ལྟ་བུའི་རྗེས་དཔག་གི་གཏན་ཚིགས་བཀོད་དེ་བསྒྲུབ་བྱའི་དོན་རྣམས་བསྒྲུབ་ཏུ་རུང་བས། ཚུལ་དེ་ལ་འཐད་པའི་རིགས་པ་ཞེས་གསུངས་སོ། །དེས་ན་དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་ཇི་ལྟར་ཡོད་པ་དེའི་སྟེང་ནས། ༡ ཆོས་རང་རང་གི་རང་བཞིན་གང་ཡིན་པ་དང་། ༢ རང་བཞིན་དེའི་སྟེང་ནས་བྱ་བ་གང་དང་གང་བྱེད་པ་དང་། ༣ དེ་ལ་བརྟེན་ནས་གཅིག་ལ་གཅིག་ཇི་ལྟར་ལྟོས་ནས་ཡོད་པ་དང་། ༤ དེ་ལྟར་ལྟོས་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱི་རིགས་པ་སྟེ་རིགས་པ་བཞི་འཇོག་དོན་དེ་ལྟར་རོ།།

དེ་ལྟར་ཡང་སྤྱིར་རིགས་པ་བཞི་པོ་རེ་རེའི་ཐ་སྙད་དང་བཅས་པའི་ངོས་འཛིན་ནི་མདོ་སྡེ་དགོངས་འགྲེལ་དུ། "རིགས་པ་ནི་རྣམ་པ་བཞིར་རིག་པར་བྱ་སྟེ། ལྟོས་པའི་རིགས་པ་དང་། བྱ་བ་བྱེད་པའི་རིགས་པ་དང་། འཐད་པས་སྒྲུབ་པའི་རིགས་པ་དང་། ཆོས་ཉིད་ཀྱི་རིགས་པའོ། །"[1] ཞེས་གསལ་བར་གསུངས་ཤིང་། མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས་ཀྱང་། "ཆོས་ལ་བརྟོན་པ་ཆོས་ལ་རྣམ་པར་དཔྱོད་པ་ན་རིགས་པ་དུ་ཞིག་གིས་རྣམ་པར་དཔྱོད་ཅེ་ན། བཞིས་དཔྱོད་དེ། ལྟོས་པའི་རིགས་པ་དང་། བྱ་བ་བྱེད་པའི་རིགས་པ་དང་། གཏན་ཚིགས་བསྒྲུབ་པའི་རིགས་པ་དང་། ཆོས་ཉིད་ཀྱི་རིགས་པའོ། །"[2] ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟར་རོ། །མདོ་སྡེ་དགོངས་འགྲེལ་ལ་བརྟེན་ནས་རིགས་པ་བཞི་པོ་རེ་རེའི་དོན་ཞིབ་ཏུ་འགྲེལ་བའི་ཚེ། འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་ཀྱི་ཉན་སར། དང་པོ་ལྟོས་པའི་རིགས་པའི་སྐོར་འདི་ལྟར་གསུངས་ཏེ།

དེ་ལ་ལྟོས་པའི་རིགས་པ་གང་ཞེ་ན། ལྟོས་པ་ནི་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། སྐྱེ་བའི་ལྟོས་པ་དང་། གདགས་པའི་ལྟོས་པའོ། །དེ་ལ་སྐྱེ་བའི་ལྟོས་པ་ནི་རྒྱུ་གང་དག་དང་། རྐྱེན་གང་དག་གིས་ཕུང་པོ་རྣམས་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བའི་ཕུང་པོའི་སྐྱེ་བ་དེ་ནི་རྒྱུ་དེ་དག་དང་། རྐྱེན་དེ་དག་ལ་ལྟོས་པ་ཡིན་ནོ། །མིང་གི་ཚོགས་དང་། ཚིག་གི་ཚོགས་དང་། ཡི་གེའི་ཚོགས་གང་དག་གིས་ཕུང་པོ་རྣམས་གདགས་པར་འགྱུར་བའི་ཕུང་པོའི་གདགས་པ་དེ་ནི་མིང་གི་ཚོགས་དང་། ཚིག་གི་ཚོགས་དང་། ཡི་གེའི་ཚོགས་དེ་དག་ལ་ལྟོས་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་ནི་ཕུང་པོ་རྣམས་ཀྱི་སྐྱེ་བའི་ལྟོས་པ་དང་། གདགས་པའི་ལྟོས་པ་ཞེས་བྱའོ། །སྐྱེ་བའི་ལྟོས་པ་གང་ཡིན་པ་དང་། གདགས་པའི་ལྟོས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་ཕུང་པོ་སྐྱེ་བ་དང་། ཕུང་པོར་

> གདགས་པའི་རིགས་པ་དང་། སྦྱོར་བ་དང་ཐབས་ཡིན་པས་ན་དེའི་ཕྱིར་ལྟོས་པའི་རིགས་པ་ཞེས་བྱའོ། །[3] ཞེས་སོ།།

གཉིས་པ་བྱ་བ་བྱེད་པའི་རིགས་པ་ནི། ཉན་ས་ལས།

> བྱ་བ་བྱེད་པའི་རིགས་པ་གང་ཞེ་ན། ཕུང་པོ་རང་གི་རྒྱུ་དང་། རང་གི་རྐྱེན་གྱིས་བསྐྱེད་པ་གང་ཡིན་པ་རྣམས་ནི་རང་གི་བྱ་བ་བྱེད་པ་དེ་དང་དེ་དག་ལ་སྦྱོར་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ཏེ། འདི་ལྟ་སྟེ། དཔེར་ན། མིག་གིས་གཟུགས་རྣམས་ལ་ལྟ་བར་བྱེད་པ་དང་། རྣ་བས་སྒྲ་རྣམས་ཉན་པར་བྱེད་པ་དང་། ཡིད་ཀྱིས་ཆོས་རྣམས་ཤེས་པར་བྱེད་པའི་བར་ལྟ་བུ་དང་། གཟུགས་ཀྱིས་མིག་གི་སྤྱོད་ཡུལ་དུ་གནས་པར་བྱེད་པ་དང་། སྒྲས་རྣ་བའི་སྤྱོད་ཡུལ་དུ་གནས་པར་བྱེད་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཆོས་རྣམས་ཀྱིས་ཡིད་ཀྱི་སྤྱོད་ཡུལ་དུ་གནས་པར་བྱེད་པའི་བར་དག་ལྟ་བུ་དང་། གཞན་ཡང་དེ་ལྟ་བུ་དང་མཐུན་པའི་ཆོས་རྣམས་དེ་དང་དེ་དག་གཅིག་ལ་གཅིག་བྱ་བ་བྱེད་པའི་རིགས་པ་དང་། སྦྱོར་བ་དང་། ཐབས་སུ་གྱུར་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་བྱ་བ་བྱེད་པའི་རིགས་པ་ཞེས་བྱའོ། །[4] ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།།

གསུམ་པ་འཐད་སྒྲུབ་ཀྱི་རིགས་པ་ནི། ཉན་ས་ལས། "འཐད་པ་སྒྲུབ་པའི་རིགས་པ་གང་ཞེ་ན། ཕུང་པོ་རྣམས་མི་རྟག་པའམ། རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བའམ། སྡུག་བསྔལ་བའམ། ཞེས་པ་ནས། དེའི་འཐད་པ་སྒྲུབ་པའི་རིགས་པ་ཞེས་བྱ་བའོ། །"[5] ཞེས་པའི་བར་གསུངས་པ་བཞིན་ནོ།།

བཞི་པ་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་རིགས་པ་ནི། ཉན་ས་ལས།

ཆོས་ཉིད་ཀྱི་རིགས་པ་གང་ཞེ་ན། ཅིའི་ཕྱིར་ཕུང་པོ་རྣམས་དེ་ལྟ་བུར་གྱུར་པ་ཡིན། འཇིག་རྟེན་གནས་པ་དེ་ལྟ་བུར་གྱུར་པ་ཡིན། ཅིའི་ཕྱིར་སའི་མཚན་ཉིད་སྲ་བ་ཡིན། ཆུའི་མཚན་ཉིད་གཤེར་བ་ཡིན། མེའི་མཚན་ཉིད་ཚ་བ་ཡིན། རླུང་གི་མཚན་ཉིད་གཡོ་བ་ཡིན། ཅིའི་ཕྱིར་ཕུང་པོ་རྣམས་མི་རྟག་པ་ཡིན། ཅིའི་ཕྱིར་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ཞི་བ་ཡིན། དེ་བཞིན་དུ་ཅིའི་ཕྱིར་གཟུགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་གཟུགས་སུ་རུང་བ་ཡིན། ཚོར་བའི་མཚན་ཉིད་མྱོང་བ་ཡིན། འདུ་ཤེས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཀུན་ཤེས་པར་བྱེད་པ་ཡིན། འདུ་བྱེད་རྣམས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་མངོན་པར་འདུ་བྱེད་པ་ཡིན། རྣམ་པར་ཤེས་པའི་མཚན་ཉིད་རྣམ་པར་ཤེས་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ཞེ་ན། དེ་ནི་ཆོས་ཉིད་ཡིན་ཏེ། ཆོས་དེ་དག་གི་རང་བཞིན་དེ་ཡིན་ཞིང་། དེ་དག་གི་ངོ་བོ་ཉིད་དེ་ལྟ་བུ་ཡིན་པས་ཆོས་ཉིད་དེ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཉིད་འདིར་རིགས་པ་དང་། སྦྱོར་བ་དང་། ཐབས་ཡིན་ནོ། །དེ་བཞིན་དུ་དེ་ལྟ་བུའམ། གཞན་ནམ། གཞན་དུ་མི་འགྱུར་བ་ནི་སེམས་ལ་གཞག་པར་བྱ་བ་དང་། སེམས་ལ་གོ་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཐམས་ཅད་དུ་ཡང་ཆོས་ཉིད་ཁོ་ན་ལ་བརྟེན་པ་དང་། ཆོས་ཉིད་ཁོ་ནའི་རིགས་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་ནི་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་རིགས་པ་ཞེས་བྱའོ། །[6] ཞེས་གསུངས།

ཆོས་ཉིད་ཀྱི་རིགས་པ་འདི་ལ་ས་སྲ་བ་རླུང་ཡང་བ་ལྟ་བུའི་འཇིག་རྟེན་ན་གྲགས་པའི་ཆོས་ཉིད་དང་། ཐལ་བའི་བློས་བསམ་པར་མི་ནུས་པའི་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པའི་ཆོས་ཉིད་དང་། ཆོས་རྣམས་ཀྱི་གནས་ལུགས་མཐར་ཐུག་ལྟ་བུའི་གནས་

པའི་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་རིགས་པ་དང་གསུམ་ཉན་ས་ལས་གསུངས་ཏེ། དེ་ཉིད་ལས། “དེ་ལ་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་རིགས་པས་ནི། ཆོས་རྣམས་ཀྱི་དེ་ལྟར་གྱུར་པ་ཉིད་དང་། གྲགས་པའི་ཆོས་ཉིད་དང་། བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པའི་ཆོས་ཉིད་དང་། གནས་པའི་ཆོས་ཉིད་ལ་མོས་པར་བྱེད་ཅིང་། སེམས་པར་མི་བྱེད། རྣམ་པར་རྟོག་པར་མི་བྱེད་དེ། དེ་ལྟར་རིགས་པ་ཡོངས་སུ་ཚོལ་བར་བྱེད་དོ། །”[7] ཞེས་འབྱུང་ཞིང་། དེ་ལྟར་ཉན་ས་ལས་རིགས་པ་བཞི་པོ་རྣམས་རེ་རེ་ནས་ཞིབ་པར་གསུངས་སོ།།

དེ་ལྟ་ན་ལྟོས་པའི་རིགས་པ་ཞེས་པ་ནི། འདུས་བྱས་ཀྱི་ཆོས་དཔེར་ན། མྱུ་གུ་ལྟ་བུ་རང་ཉིད་སྐྱེ་བ་རྒྱུ་ས་བོན་སོགས་ལ་ལྟོས་པ་ལྟ་བུ་ནི་སྐྱེ་བའི་ལྟོས་པ་སྟེ། འབྲས་བུའི་ཆོས་རྣམས་རང་རང་གི་རྒྱུ་དང་རྐྱེན་ལ་ལྟོས་པའི་གཤིས་སམ་རང་བཞིན་ལྟ་བུ་དང་། ཡང་ན་གདགས་པའི་ལྟོས་པ་སྟེ། ཆ་དང་ཆ་ཅན་དང་། ཚོགས་པ་དང་ཚོགས་པའི་ཆ་ཤས་སུ་གྱུར་པའི་ཡན་ལག་ལྟ་བུ། དཔེར་ན། བུམ་པ་དང་བུམ་པའི་ཆ་ཤས་སུ་གྱུར་པའི་ཡན་ལག་རྣམས་སམ། དེ་བཞིན་དུ་ཡི་གེ་དང་། མིང་དང་། ཚིག་དང་། བརྗོད་པ་ལྟ་བུ་གཅིག་ལ་གཅིག་བརྟེན་པའི་ལྟོས་པའི་གཤིས་དང་ལྡན་པའི་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་རང་བཞིན་ལ་གོ་དགོས།

བྱ་བ་བྱེད་པའི་རིགས་པ་ཞེས་པ་ནི། རྒྱུ་དང་རྐྱེན་ལས་སྐྱེས་པའི་འདུས་བྱས་རྣམས་ཀྱིས་རང་རང་གི་བྱ་བ་བྱེད་པའི་གཤིས་ཤིག་རང་ཆས་སུ་ཡོད་པ་དེ་ལ་བྱ་སྟེ། དཔེར་ན། མིག་གིས་གཟུགས་ལ་ལྟ་བར་བྱེད་པ་དང་། མེས་སྲེག་པའི་དོན་བྱེད་པ་ནས། རླུང་གིས་སྐྱོད་པའི་བྱ་བ་བྱེད་པ་སོགས་ལ་གོ་དགོས།

འཐད་སྒྲུབ་ཀྱི་རིགས་པ་ནི། གང་བསྒྲུབ་པར་བྱ་བའི་ཕྱོགས་གྲུར་གྱི་དོན་རྒྱུ་འབྲས་ངོ་བོ་སོགས་ལ་དཔྱོད་པ་མངོན་སུམ་ལ་སོགས་པའི་ཚད་མ་གསུམ་དང་མི་འགལ་བར་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པའི་གཏན་ཚིགས་ཡང་དག་སྟེ། བྱས་པ་ལས་མི་རྟག་པ་དང་། དུ་བ་ལས་མེ་ཡོད་པར་སྒྲུབ་པ་ལྟ་བུའོ།།

ཆོས་ཉིད་ཀྱི་རིགས་པ་ཞེས་པ་ནི། དཔེར་ན། མེ་ཚ་བ་ཡིན་པ་དང་། ཆུ་གཤེར་བ་ཡིན་པ། དེ་བཞིན་དུ་ཕུང་སོགས་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་རྒྱུ་རྐྱེན་གྱིས་འདུས་བྱས་པའི་ཆོས་ཅན་ཡིན་པ་སོགས་ནི། ཆོས་དེ་དང་དེ་རྣམས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཡིན་ཞིང་། དེ་རྣམས་ཀྱི་ངོ་བོའང་དེ་ལྟར་དུ་ཆོས་ཉིད་ཀྱིས་གནས་པས། དེ་ལྟ་བུའི་གཤིས་སམ་རང་བཞིན་དེ་ལ་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་རིགས་པ་ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ཡང་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་རིགས་པའི་སྐོར་དུ་བབ་པའི་ཚེ། ཤེས་བྱེད་དམ་གསལ་བཤད་ཀྱི་མཐའ་རྫོགས་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན། ཅིའི་ཕྱིར་མེའི་རང་བཞིན་ཚ་བ་ཡིན་ཞེས་དྲིས་ན། ཚ་བ་མེའི་རང་བཞིན་ཡིན་པ་ནི་ཆོས་ཉིད་ཡིན་ནོ། །ཞེས་དང་། ཡང་གཟུགས་ཅན་རགས་པ་རྣམས་ཅིའི་ཕྱིར་ཐོགས་བཅས་ཡིན། ཤེས་པ་གསལ་རིག་ཅིའི་ཕྱིར་སྟོང་བའི་བདག་ཉིད་ཡིན། ཞེས་སོགས་དྲིས་ནའང་། དེ་རྣམས་ནི་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལས་རྒྱུ་མཚན་གཞན་མེད་དོ།།

༣ མཐའ་གཅིག་འཛིན་གྱི་ལོག་རྟོག་སེལ་བའི་ཐབས་ཐལ་འགྱུར་གྱི་རྣམ་གཞག

༡) སྤྱི་བཤད།

གཉིས་པ་མཐའ་གཅིག་འཛིན་གྱི་ལོག་རྟོག་ཟློག་པའི་ཐབས་ཐལ་འགྱུར་གྱི་རྣམ་གཞག་བཤད་པ་ལ། ཐལ་འགྱུར་ནི། འཕགས་ཡུལ་གྱི་ཚད་མ་པ་རྣམས་རྟོག་གེའི་ཚིག་དོན་བརྒྱད་དམ་བཅུ་དྲུག་ཏུ་བཤད་པའི་ནང་ཚན་སུན་འབྱིན་ཞེས་པ་དེ་ཡིན། དེ་ཡང་སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་གླང་གི་ཚད་མ་རིགས་པར་འཇུག་པའི་སྒོ་ལས།[15]

སྒྲུབ་པ་དང་ནི་སུན་འབྱིན་ཉིད། །ལྟར་སྣང་བཅས་པ་གཞན་རྟོགས་ཕྱིར།།
མངོན་སུམ་དང་ནི་རྗེས་སུ་དཔག །ལྟར་སྣང་བཅས་པ་བདག་རིག་ཕྱིར།།[8]

ཞེས་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་དང་ལྟར་སྣང་། སུན་འབྱིན་ཡང་དག་དང་ལྟར་སྣང་། མངོན་

15 བསྟན་བཅོས་འདི་ཉིད་སྡེ་དགེ་དང་ཅོ་ནེ་བསྟན་འགྱུར་གཉིས་སུ་མི་བཞུགས་ཤིང་། པེ་ཅིན་དང་སྣར་ཐང་བསྟན་འགྱུར་གཉིས་སུ་བཞུགས་པས་འདིར་ཤོག་གྲངས་སོགས་སྣར་ཐང་དང་དཔེ་བསྡུར་མ་ལྟར་འགོད་པར། སྣར་ཐང་། བསྟན། མདོ། ཅེ། ཤོག ༡༨༣ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༤༤༣ བསྟན་འགྱུར་ཁག་ཏུ་ཚད་མའི་བསྟན་བཅོས་རིགས་པ་ལ་འཇུག་པ་ཞེས་པ་ཞིག་འབྱུང་བ་དེར། སྒྲུབ་ནུས་པ་དང་སུན་འབྱིན་ནུས། །ལྟར་སྣང་བཅས་པས་གཞན་གོ་བྱེད། །མངོན་སུམ་དང་ནི་རྗེས་སུ་དཔག །ལྟར་སྣང་བཅས་པས་བདག་རིག་བྱེད། །ཅེས་གོང་དུ་དྲངས་པ་དེ་དང་ཚིག་རིས་ཅུང་འདྲ་བ་འབྱུང་ལ། རྒྱ་ནག་སྐད་ལས་བསྒྱུར་བའི་རིགས་པ་ལ་འཇུག་པ་ཞེས་པའི་བསྟན་བཅོས་འདི་ཉིད་ཕྱོགས་གླང་གི་རིགས་སྐོར་གྲགས་པ་དེ་ཡིན་པར་བཤད་འདུག་པ་འཐད་མིན་བརྟག་ཅིང་། གཞུང་དེའི་རྒྱའི་འགྲེལ་པ་ཞིག་ཏུ་དེ་ཕྱོགས་གླང་གི་སློབ་མ་བདེ་བྱེད་དགའ་བ་སྟེ། ཤངྐར་སྭཱམིན་བྱ་བས་མཛད་པར་ཡང་བཤད་པས་བརྟག་དགོས།

སུམ་ཡང་དག་དང་ལྟར་སྣང་། རྗེས་དཔག་ཡང་དག་དང་ལྟར་བཅས་རྟོག་གེའི་ཚིག་དོན་བརྒྱད་ཀྱི་ངོས་འཛིན་མཛད་ཅིང་། དེ་རྣམས་བསྡུས་ན་རང་གིས་གཞལ་བྱ་ངེས་པའི་ཐབས་དང་། ངེས་ནས་གཞན་གྱིས་ངེས་སུ་འཇུག་པའི་ཐབས་གཉིས་སུ་འདུས་པར་གསུངས། དེ་ཡང་ཕྱོགས་གླང་ངེས་བྱེད་ཀྱི་བློ་སྐྱོན་མེད་རྗེས་དཔག་དང་། མངོན་གྱུར་ངེས་བྱེད་ཀྱི་བློ་སྐྱོན་མེད་མངོན་སུམ་ཚད་མ་ཡིན་པས་མངོན་རྗེས་ཀྱི་ཚད་མ་གཉིས་གསུངས་ལ། བློ་གཞན་གྱི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ན་བསླུ་བར་འགྱུར་བས་གོལ་ས་གཅོད་པའི་ཡན་ལག་ཏུ་མངོན་རྗེས་ལྟར་སྣང་གཉིས་གསུངས་ཤིང་། རང་གིས་ངེས་ནས་གཞན་ལ་རྟོགས་པ་སྐྱེད་པའི་ཡན་ལག་ཏུ་ཡང་དག་དང་ལྟར་སྣང་ཕྱི་མ་བཞི་གསུངས་ཏེ། དེ་ཡང་ཐལ་འགྱུར་གྱིས་ཤེས་བྱའི་གནས་ལ་ལོག་པར་རྟོག་པའི་སྨྲ་ངན་རྣམས་ཚར་གཅོད་ཅིང་། སྒྲུབ་ངག་གིས་གདུལ་བྱ་རྗེས་སུ་འཛིན་པར་བྱེད་ལ། མཐའ་གཅིག་ཏུ་འཛིན་པའི་ལོག་རྟོག་གི་དཔལ་གཞོམ་པའི་ཕྱིར་དུ་སུན་འབྱིན་བསྟན་ལ། མཐའ་གཉིས་སུ་དོགས་པའི་ཐེ་ཚོམ་བསལ་བའི་ཕྱིར་དུ་སྒྲུབ་ངག་གསུངས་ཤིང་། དེ་དག་གི་གོལ་ས་གཅོད་པའི་ཕྱིར་ལྟར་སྣང་གཉིས་གསུངས་སོ།།

ཡང་མགོན་པོ་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཞིབ་མོ་རྣམ་འཐག་ལས་ནི། "ཚད་མ་དང་གཞལ་བྱ་ནི་གཉིས་ཀ་འདྲེས་པ་ཡིན་ནོ། །"[9] ཞེས་སོགས་ཀྱིས་རྟོག་གེའི་ཚིག་དོན་ལ། ༡ ཚད་མ་དང་། ༢ གཞལ་བྱ། ༣ ཐེ་ཚོམ། ༤ དགོས་པ། ༥ དཔེ། ༦ གྲུབ་པའི་མཐའ། ༧ ཡན་ལག ༨ རྟོག་གེ ༩ གཏན་ལ་དབབ་པ། ༡༠ རྩོད་པ། ༡༡ བརྗོད་པ། ༡༢ སུན་ཅི་ཕྱིན་དུ་རྒོལ་བ། ༡༣ གཏན་ཚིགས་ལྟར་སྣང་། ༡༤ ཚིག་དོར། ༡༥ ལྟག་ཆོད། ༡༦ ཚར་གཅད་པའི་གནས་བཅས་བཅུ་དྲུག་གི་ངོས་འཛིན་མཛད་ཡོད།

སྒྲིར་བློ་ལ་ཡུལ་རྟོགས་པའི་བློ་དང་མ་རྟོགས་པའི་བློ་གཉིས། ཕྱི་མ་ལའང་ཡུལ་མ་རྟོགས་པ་ཙམ་དང་། ལོག་པར་རྟོག་པ། ཐེ་ཚོམ་དང་གསུམ། ལོག་པར་རྟོག་པ་ལ། མེད་པ་ལ་ཡོད་པར་ལྟ་བའི་སྒྲོ་འདོགས་དང་། ཡོད་པ་ལ་མེད་པར་ལྟ་བའི་སྐུར་འདེབས་གཉིས། སྒྲོ་འདོགས་ལ་རྒྱུ་མཚན་ནམ་གྲུབ་མཐའི་དབང་གིས་འཛིན་པའི་བློ་ཀུན་བཏགས་དང་། དེ་ལྟར་འཛིན་པ་མ་ཡིན་པའི་བློ་ལྷན་སྐྱེས་གཉིས་ཡོད་པ་ལས། ཐལ་འགྱུར་གྱི་བསལ་བྱའི་ལོག་རྟོག་ནི། གཙོ་བོ་སྒྲོ་འདོགས་ཀུན་བཏགས་དང་སྐུར་འདེབས་རྣམས་ཡིན་ནོ།།

༢) ཐལ་འགྱུར་གྱི་གོ་དོན་དང་དབྱེ་བ།

ཐལ་འགྱུར་ཞེས་པ་ནི། གང་ཟག་འགའ་ཞིག་གིས་གང་ཟག་ཕ་རོལ་པོ་དེས་ཁས་བླངས་པ་ཞིག་རྟགས་སུ་བཀོད་དེ། ཁྱོད་ཀྱི་འདོད་པ་ལྟར་ན་དེ་ལྟར་ཡིན་དགོས་པར་འགྱུར། ཞེས་མི་འདོད་པའི་ཐལ་བ་འཕངས་ནས་ཕ་རོལ་པོའི་དམ་བཅའ་ལྟར་སྣང་ལ་འགལ་བ་བརྗོད་པའི་ངག་ཅིག་ལ་བྱ་སྟེ། དཔེར་ན། ཕ་རོལ་པོས་སྒྲ་རྟག་པར་མཐའ་གཅིག་ཏུ་ཁས་བླངས་པ་ལ། འོ་ན་སྒྲ་ཆོས་ཅན། མ་བྱས་པ་ཡིན་པར་ཐལ། རྟག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བཀོད་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། ཕ་རོལ་པོས་སྒྲ་རྒྱུ་རྐྱེན་གྱིས་བྱས་པ་མངོན་སུམ་དུ་མཐོང་བས་བྱས་པ་ཡིན་པར་ཁས་བླངས་ཤིང་། དེ་ལྟ་ནའང་སྒྲ་དེ་རྟག་པར་ཡང་ཁས་བླངས་པ་ལ། དེ་ལྟར་ན་སྒྲ་དེ་མ་བྱས་པར་ཡང་འགྱུར་རོ། །ཞེས་ཕ་རོལ་པོས་ཁས་བླངས་པའི་དོན་རྟག་པ་རྟགས་སུ་བཀོད་དེ་མི་འདོད་པའི་དོན་སྒྲ་མ་བྱས་

པར་འགྱུར་བའི་ཧ་ཅང་གི་ཐལ་བ་འཕངས་པ་ཡིན་ནོ། །དེས་ན་ཐལ་འགྱུར་ཞེས་པའི་སྒྲ་བཤད་ཀྱང་། ཕ་རོལ་པོའི་ཁས་བླངས་ལ་མི་རིགས་པ་ཐལ་བར་བརྗོད་པའམ་དེ་ལྟར་ཐལ་བར་འགྱུར་ཞེས་བརྗོད་པས་ཐལ་འགྱུར་ཞེས་བྱ།

ཐལ་འགྱུར་གྱི་རྟགས་གསལ་རྩོད་གཞི་སོགས་ངོས་འཛིན་ཚུལ་ནི་གོང་དུའང་བཤད་ཟིན་ལ། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མ་བྱས་པ་ཡིན་པར་ཐལ། རྟག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པའི་ཐལ་འགྱུར་ལྟ་བུ་ལ་མཚོན་ན། སྒྲ་ཐལ་འགྱུར་དེའི་རྩོད་གཞི་དང་། མ་བྱས་པ་ཐལ་འགྱུར་དེའི་གསལ་བའམ་ཐལ་ཆོས། རྟག་པ་ཐལ་འགྱུར་དེའི་རྟགས་ཡིན་ནོ། །རྩོད་གཞི་སྒྲ་དེ་ཐལ་ཆོས་མ་བྱས་པ་ཡིན་པ་ཐལ་འགྱུར་དེའི་དམ་བཅའ་དང་། རྟག་པ་ཡིན་ན་མ་བྱས་པ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པ་དེ་ཐལ་འགྱུར་དེའི་དངོས་ཁྱབ་ཡིན་ལ། ཐལ་ཆོས་མ་བྱས་པའི་ལོག་ཕྱོགས་བྱས་པ་ཐལ་འགྱུར་དེའི་ཆོས་ལོག་དང་། རྟགས་རྟག་པའི་ལོག་ཕྱོགས་མི་རྟག་པ་ཐལ་འགྱུར་དེའི་རྟགས་ལོག་ཡིན་ནོ།།

ཐལ་འགྱུར་གྱི་ལན་འདེབས་ཚུལ་ལ། འདོད། ཅིའི་ཕྱིར། རྟགས་མ་གྲུབ། ཁྱབ་པ་མ་བྱུང་ཞེས་པའི་ལན་འདེབས་ཚུལ་རྣམས་ཡོད་པར་གོང་དུ་བཤད་ཟིན།

ཐལ་འགྱུར་ལ་དབྱེ་ན། ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་དང་། ཐལ་འགྱུར་ལྟར་སྣང་གཉིས། རྟགས་དང་ཁྱབ་པ་ཕ་རོལ་པོའི་བློ་ངོར་གྲུབ་པའི་སྒོ་ནས་ཕ་རོལ་པོ་ལ་མི་འདོད་པའི་ཐལ་བ་འཕེན་ཞིང་། རང་ཉིད་འགོད་པ་སྐབས་སུ་བབ་པའི་གྲོལ་བས་ལན་དོན་མཐུན་མི་ཐེབས་པའི་ཐལ་འགྱུར་དེ་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་གི་ངོ་བོ་ཡིན། དེ་ལྟར་ཡང་སློབ་དཔོན་ཐར་པའི་འབྱུང་གནས་སྦས་པའི་རྟོག་གེའི་སྐད་ལས། “ཐལ་བར་འགྱུར་བ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ཅི་ཞེ་ན། ཚད་མས་གྲུབ་པའི་ཁྱབ་པ་ཅན་གྱི་དོན་གྱིས་

ཕ་རོལ་པོའི་མི་འདོད་པ་འབྱུང་བའི་ཆེད་དུ་ཐལ་བར་བྱེད་པ་ནི་ཐལ་བར་འགྱུར་བ་སྟེ།”[10] ཞེས་འབྱུང་ངོ་།།

ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་ལ་དབྱེ་ན། ༡ སྒྲུབ་བྱེད་འཕེན་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་དང་། ༢ སྒྲུབ་བྱེད་མི་འཕེན་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་གཉིས། བཟློག་དོན་ཚུལ་གསུམ་ཚང་བའི་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག སྒྲུབ་བྱེད་འཕེན་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་གི་ངོ་བོ་ཡིན། དཔེར་ན། སྒྲ་རྟག་པར་ཁས་བླངས་ཤིང་། རྟག་པ་ཡིན་ན་མ་བྱས་པས་ཁྱབ་པ་ཚད་མས་གྲུབ། སྒྲ་བྱས་པར་རྟོགས་པའི་ཕྱི་རྒོལ་ལ་བཀོད་པའི། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མ་བྱས་པར་ཐལ། རྟག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའི་ཐལ་འགྱུར་ལྟ་བུ། ཐལ་འགྱུར་དེས་ཐལ་ཆོས་ཀྱི་ལོག་ཕྱོགས་བྱས་པ་དེ་རྟགས་དང་། རྟགས་ཀྱི་ལོག་ཕྱོགས་མི་རྟག་པ་དེ་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་སུ་བྱས་པའི་སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་པ་ཡིན་ཏེ། བྱས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའི་རྟགས་སྦྱོར་ཡང་དག་གི་ཚུལ་གསུམ་བློའི་ཡུལ་དུ་འཕེན་པས་ན་སྒྲུབ་བྱེད་འཕེན་པ་ཞེས་བརྗོད་པ་ཡིན་ནོ།།

སྒྲུབ་བྱེད་འཕེན་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་ཡིན་ན། རྟགས་ཕ་རོལ་པོས་ཁས་བླངས་པ་དགོས་ཀྱང་ཚད་མས་མ་གྲུབ་པ་ཞིག་དགོས་ཏེ། རྟགས་ཚད་མས་གྲུབ་ན་དེས་འཕངས་པའི་རྟགས་སྦྱོར་གྱི་དམ་བཅའ་ལ་ཚད་མས་བསལ་བ་འབབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཁྱབ་པ་ཚད་མས་གྲུབ་པ་ཞིག་དགོས་ཏེ། ཁྱབ་པ་ཚད་མས་མ་གྲུབ་ན་དེས་འཕངས་པའི་རྟགས་སྦྱོར་གྱི་ལྡོག་ཁྱབ་མི་འགྲུབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །དམ་བཅའ་ལ་ཚད་མས་བསལ་བ་ཞུགས་པ་ཞིག་དགོས་ཏེ། དེ་ལྟར་མ་ཡིན་ན་དེས་འཕངས་པའི་རྟགས་སྦྱོར་གྱི་ཕྱོགས་ཆོས་མི་འགྲུབ་པའི་ཕྱིར་རོ།།

བཟློག་དོན་ཚུལ་གསུམ་མ་ཚང་བའི་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག སྒྲུབ་བྱེད་མི་འཕེན་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་གི་ངོ་བོ་ཡིན། དཔེར་ན། སྒྲ་བྱས་པར་ཚད་མས་གྲུབ་ཅིང་རྟག་པར་ཁས་བླངས་ཀྱིས་གྲུབ་ལ། བྱས་ན་མི་རྟག་པས་ཁྱབ་པ་ཚད་མས་གྲུབ་པའི་གང་ཟག་ལ་བཀོད་པའི་སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་པ་ཡིན་པར་ཐལ། བྱས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའི་ཐལ་འགྱུར་ལྟ་བུ། ཐལ་འགྱུར་དེས་སྒྲུབ་བྱེད་མི་འཕེན་པ་ནི། ཐལ་འགྱུར་དེའི་ཆོས་ལོག་རྟག་པ་རྟགས་དང་། རྟགས་ལོག་མ་བྱས་པ་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་སུ་བྱས་པའི་རྟགས་སྦྱོར་ཡང་དག་མེད་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་ཡིན་ནོ།།

མདོར་ན་སྒྲུབ་བྱེད་འཕེན་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་གི་བྱེད་ལས་ནི། རྟགས་ཕ་རོལ་པོས་ཁས་བླངས་ཤིང་ཁྱབ་པ་ཚད་མས་གྲུབ། དམ་བཅའ་ལ་ཚད་མས་བསལ་བ་འབབ་པའི་ལན་གྱིས་བཟློག་པར་མི་ནུས་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཡིན་པས་ན། དངོས་སུ་རང་གི་བསལ་བྱར་གྱུར་པའི་གཞན་རྒྱུད་ཀྱི་མཐའ་གཅིག་འཛིན་གྱི་ལོག་རྟོག་སེལ་ཞིང་། བརྒྱུད་ནས་སྒྲུབ་བྱེད་ཚུལ་གསུམ་འཕངས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱ་རྟོགས་པའི་ཚད་མ་སྐྱེ་བ་སོགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་གཞན་རྗེས་སུ་འཛིན་པ་ཡིན་ལ། སྒྲུབ་བྱེད་མི་འཕེན་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་གི་བྱེད་ལས་ནི། སྐབས་བབ་ཀྱི་གང་ཟག་ཕ་རོལ་པོ་ལ་ལན་གྱིས་བཟློག་པར་མི་ནུས་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་ཏུ་སོང་བའི་སྒོ་ནས། དངོས་སུ་རང་གི་བསལ་བྱར་གྱུར་པའི་གཞན་རྒྱུད་ཀྱི་མཐའ་གཅིག་འཛིན་གྱི་ལོག་རྟོག་སེལ་བ་ཡིན་ནོ།།

རང་གི་བསལ་བྱར་གྱུར་པའི་མཐའ་གཅིག་འཛིན་གྱི་ལོག་རྟོག་མངོན་གྱུར་པ་མགོ་གནོན་མི་ནུས་པའི་ཐལ་ངག ཐལ་འགྱུར་ལྟར་སྣང་གི་ངོ་བོ་ཡིན། དབྱེ་ན། ༡ སྒྲ་

ཀྱོལ་ཐལ་འགྱུར་འགོད་པ་ལ་མི་མཁས་པའི་དབང་གིས་གསལ་བ་ཙམ་བཀོད་པའི་ཐལ་འགྱུར་དང་། ༢ རྟགས་ཙམ་བཀོད་པའི་ཐལ་འགྱུར་དང་། ༣ རྟགས་གསལ་ཐ་མི་དད་ཀྱི་ཐལ་འགྱུར་རྣམས་ཡོད། དང་པོ་ནི། འདུས་བྱས་ཡིན་པར་ཐལ། ཞེས་པ་ལྟ་བུ། གཉིས་པ་ནི། འདུས་བྱས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ། གསུམ་པ་ནི། བུམ་པ་ཆོས་ཅན། དངོས་པོ་ཡིན་པར་ཐལ། དངོས་པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའི་ཐལ་འགྱུར་ལྟ་བུའོ།།

འཁོར་གསུམ་དངོས་འགལ་བློའི་ཡུལ་དུ་གསལ་བར་སྟོན་པའི་ཆེད་དུ་ཐལ་འགྱུར་འཕངས་ལ། དེ་ཡང་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་འགོད་པ་སྐབས་སུ་བབ་པའི་གང་ཟག་གིས། ཐལ་འགྱུར་དེའི་རྟགས་ཁས་བླངས་ཀྱིས་གྲུབ་པས། རྟགས་མ་གྲུབ། ཅེས་པའི་ལན་འདེབས་མི་ནུས། ཁྱབ་པ་ཚད་མས་གྲུབ་པས། མ་ཁྱབ། ཅེས་པའི་ལན་འདེབས་མི་ནུས། ཆོས་ཅན་དེ་ལོག་ཕྱོགས་སུ་དམ་བཅས་པས། འདོད། ཅེས་པའི་ལན་ཡང་འདེབས་མི་ནུས་པའི་ཕྱིར། ལན་གྱིས་ཟློག་པར་མི་ནུས་ཤིང་། དེ་ལྟར་ལན་གསུམ་པོ་གང་ཡང་མི་ཐེབས་པའི་ཚེ། འཁོར་གསུམ་དངོས་འགལ་དུ་སོང་བ་ཞེས་བརྗོད། དེའི་ཚེ་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་ཡིན། དེ་ལ་ཕ་རོལ་པོས་འཁོར་གསུམ་དངོས་སུ་འགལ་བར་མཐོང་སྟེ་དམ་བཅའ་དོར་བའི་ཚེ། བཀོད་པའི་ཐལ་འགྱུར་དེ་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་ཏུ་སོང་བ་ཞེས་བྱ་ལ། དེའི་ཚེ་བསལ་བྱའི་མཐའ་གཅིག་འཛིན་གྱི་ལོག་རྟོག་ཞིག་ཟིན་པས། སྔར་གྱི་ཐལ་འགྱུར་དེ་གང་ཟག་བྱེ་བྲག་པ་དེ་ལ་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་མིན་པའི་ཁྱད་པར་ཡང་ཤེས་དགོས་སོ།།

༣) ཐལ་འགྱུར་ཁྱབ་པ་སྒོ་བརྒྱད།

ཡང་ཐལ་འགྱུར་གྱི་ཁྱབ་པ་ངེས་ཚུལ་ལ་ཁྱབ་པ་སྒོ་བརྒྱད་བཤད་པ་ཡོད་དེ། རྗེས་སུ་འགྲོ་ལྡོག་ཅེས་པ་ནི། གཏན་ཚིགས་དང་ཐལ་འགྱུར་གཉིས་ཀྱི་རྗེས་སུ་འགྲོ་ལྡོག་གི་ཁྱབ་པ་བདེ་བླག་ཏུ་ངེས་པའི་ཐབས་སུ། ༡ རྗེས་ཁྱབ། ༢ ཐུར་ཁྱབ། ༣ ལྡོག་ཁྱབ། ༤ འགལ་ཁྱབ་བཅས་ལ་རྣལ་མ་བཞི་དང་། ཕྱིན་ཅི་ལོག་བཞི་སྟེ། ༡ རྗེས་ཁྱབ་ཕྱིན་ཅི་ལོག ༢ ཐུར་ཁྱབ་ཕྱིན་ཅི་ལོག ༣ ལྡོག་ཁྱབ་ཕྱིན་ཅི་ལོག ༤ འགལ་ཁྱབ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་བཅས་བསྡོམས་པས་ཁྱབ་པ་སྒོ་བརྒྱད་དོ།།

དེ་ཡང་རྗེས་ཁྱབ་རྣལ་མ་ནི། ༡ ཐལ་འགྱུར་དེའི་རྟགས་དེ་ཡིན་ན་གསལ་བ་དེ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པ་དང་། ༢ རྗེས་ཁྱབ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ནི། ཐལ་འགྱུར་གྱི་རྟགས་དེ་ཡིན་ན་གསལ་བ་དེ་མ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པ་དང་། ༣ ཐུར་ཁྱབ་རྣལ་མ་ནི། ཐལ་འགྱུར་གྱི་གསལ་བ་དེ་ཡིན་ན་རྟགས་དེ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པ་དང་། ༤ ཐུར་ཁྱབ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ནི། ཐལ་འགྱུར་གྱི་གསལ་བ་དེ་ཡིན་ན་རྟགས་དེ་མ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པ་དང་། ༥ ལྡོག་ཁྱབ་རྣལ་མ་ནི། ཐལ་འགྱུར་གྱི་གསལ་བ་དེ་མ་ཡིན་ན་རྟགས་དེ་མ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པ་དང་། ༦ ལྡོག་ཁྱབ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ནི། ཐལ་འགྱུར་གྱི་གསལ་བ་དེ་མ་ཡིན་ན་རྟགས་དེ་མ་ཡིན་པ་མ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པ་དང་། ༧ འགལ་ཁྱབ་རྣལ་མ་ནི། ཐལ་འགྱུར་གྱི་རྟགས་དེ་ཡིན་ན་གསལ་བ་དེ་མ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པ་དང་། ༨ འགལ་ཁྱབ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ནི། ཐལ་འགྱུར་གྱི་རྟགས་དེ་ཡིན་ན་གསལ་བ་དེ་མ་ཡིན་པ་མ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པ་བཅས་ཁྱབ་པ་རྣལ་མ་བཞི་དང་ཕྱིན་ཅི་ལོག་བཞི་སྟེ་བརྒྱད་ཡོད།

ཐལ་འགྱུར་ཁྱབ་པ་སྒོ་བརྒྱད་ངེས་ཚུལ་དཔེར་བརྗོད་དང་བཅས་པའི་རེའུ་མིག

༡ རྗེས་ཁྱབ་རྣལ་མ་ངེས་པ། རྟགས་དེ་ཡིན་ན། གསལ་བ་དེ་ཡིན་པས་ཁྱབ། དཔེ། བུམ་པ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་པ་ཡིན་པར་ཐལ། བྱས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།	༡ རྗེས་ཁྱབ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ངེས་པ། རྟགས་དེ་ཡིན་ན། གསལ་བ་དེ་མ་ཡིན་པས་ཁྱབ། དཔེ། བུམ་པ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་ཡིན་པར་ཐལ། མ་བྱས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
༢ ཐུར་ཁྱབ་རྣལ་མ་ངེས་པ། གསལ་བ་དེ་ཡིན་ན། རྟགས་དེ་ཡིན་པས་ཁྱབ། དཔེ། བུམ་པ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་པ་ཡིན་པར་ཐལ། བྱས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།	༢ ཐུར་ཁྱབ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ངེས་པ། གསལ་བ་དེ་ཡིན་ན། རྟགས་དེ་མ་ཡིན་པས་ཁྱབ། དཔེ། བུམ་པ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་པ་ཡིན་པར་ཐལ། མ་བྱས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
༣ ལྡོག་ཁྱབ་རྣལ་མ་ངེས་པ། ཆོས་ལོག་དེ་ཡིན་ན། རྟགས་ལོག་དེ་ཡིན་པས་ཁྱབ། དཔེ། བུམ་པ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་པ་ཡིན་པར་ཐལ། བྱས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།	༣ ལྡོག་ཁྱབ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ངེས་པ། ཆོས་ལོག་དེ་ཡིན་ན། རྟགས་ལོག་དེ་མ་ཡིན་པས་ཁྱབ། དཔེ། བུམ་པ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་པ་ཡིན་པར་ཐལ། མ་བྱས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
༤ འགལ་ཁྱབ་རྣལ་མ་ངེས་པ། རྟགས་དེ་ཡིན་ན། གསལ་བ་དེ་མ་ཡིན་པས་ཁྱབ། དཔེ། བུམ་པ་ཆོས་ཅན། རྟག་པ་ཡིན་པར་ཐལ། བྱས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།	༤ འགལ་ཁྱབ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ངེས་པ། རྟགས་དེ་ཡིན་ན། གསལ་བ་དེ་མ་ཡིན་པ་མ་ཡིན་པས་ཁྱབ། དཔེ། མི་རྟག་པ་ཆོས་ཅན། རྟག་པ་ཡིན་པར་ཐལ། མ་བྱས་པའི་ཆོས་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

གཞན་ཡང་ཐལ་འགྱུར་ལ་ཁྱབ་པ་དང་རྟགས་གཉིས་ཀ་མ་གྲུབ་པ་དང་། ཁྱབ་པ་ཁོ་ན་མ་གྲུབ་པ་དང་། རྟགས་ཁོ་ན་མ་གྲུབ་པའི་ཐལ་འགྱུར་ལྟར་སྣང་གི་རྣམ་དབྱེ་

དང་། ཁྱབ་པ་དང་རྟགས་གཉིས་ཀ་གྲུབ་པ་ལྟའང་། ནང་གསེས་ཁྱབ་རྟགས་གཉིས་ཀ་ཁས་བླངས་ཀྱིས་གྲུབ་པ་དང་། གཉིས་ཀ་ཚད་མས་གྲུབ་པ། ཁྱབ་པ་ཁས་བླངས་ཀྱིས་གྲུབ་ལ་རྟགས་ཚད་མས་གྲུབ་པ། ཁྱབ་པ་ཚད་མས་གྲུབ་ལ་རྟགས་ཁས་བླངས་ཀྱིས་གྲུབ་པ་སོགས། དེ་དག་རེ་རེ་ལྟའང་ནང་གསེས་རྣམ་དབྱེ་ཡོད་ཚུལ་སོགས་ཐལ་འགྱུར་གྱི་དབྱེ་ཚུལ་མང་དུ་ཡོད་པ་རྣམས་རྒྱས་པར་ཤེས་འདོད་ན་བསྡུས་གྲྭའི་གཞུང་དག་ལས་ཤེས་དགོས་སོ།། [11]

༣ མཐའ་གཉིས་སུ་དོགས་པའི་ཐེ་ཚོམ་སེལ་བའི་ཐབས་ སྒྲུབ་ངག་གི་རྣམ་གཞག

སྒྲུབ་ངག་བཤད་པ་ནི། དེ་ཡང་མཐའ་གཅིག་ཏུ་འཛིན་པའི་ལོག་རྟོག་ཐལ་འགྱུར་གྱིས་བསལ་ནས་མཐའ་གཉིས་སུ་དོགས་པའི་ཐེ་ཚོམ་ཅན་དུ་བྱས་པ་ན། སྒྲུབ་ངག་ལ་བརྟེན་ནས་ཐེ་ཚོམ་སེལ་དགོས་སོ། །སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་དང་། རྟགས་ཚིག་རྣམ་དག གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་རྣམས་དོན་གཅིག་ཡིན་ཞིང་། སྒྲུབ་བྱེད་ཡང་དག་བརྗོད་པའི་ངག་ཡིན་པས་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་དང་། རྟགས་ཡང་དག་གི་ཚུལ་གསུམ་བརྗོད་པའི་ཚིག་ཡིན་པས་རྟགས་ཚིག་རྣམ་དག་དང་། རང་ལས་གཞན་པའི་གང་ཟག་གིས་བསྒྲུབ་བྱ་རྟོགས་པའི་དོན་བྱེད་ཅིང་རང་འབྲས་རྗེས་དཔག་གི་རྒྱུ་ཡིན་པས་

གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་ཅེས་བྱ། དེ་ཡང་སློབ་དཔོན་ཐར་པའི་འབྱུང་གནས་སྦས་པའི་རྟོག་གེའི་སྐད་ལས། "གཞན་གྱི་ཆེད་དུ་གང་ཡིན་པ་དེ་གཞན་དོན་ནོ། །གཞན་དོན་རྗེས་སུ་དཔག་པ་ཚིག་གི་བདག་ཉིད་དེ། ཚུལ་གསུམ་པ་རྟོགས་པར་བྱེད་དུ་འཇུག་པའི་ཚིག་ནི་ཕ་རོལ་པོ་རྟོགས་པར་བྱེད་དུ་འཇུག་ཤེས་པར་བྱེད་དུ་འཇུག་ཅེས་བྱས་ནས་ཚིག་ཀྱང་ཉེ་བར་བཏགས་པ་ལ་རྗེས་སུ་དཔག་པའི་སྒྲས་བརྗོད་དོ། །"[12] ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།།

ཕྱི་རྒོལ་རང་གི་ཚད་མས་མཐོང་བའི་རྟགས་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ་ཕྱི་རྒོལ་ལ་སྒྲ་བློ་དོན་གསུམ་གྱི་སྐྱོན་དང་བྲལ་བར་སྟོན་པའི་ཡན་ལག་གཉིས་ལྡན་གྱི་ངག་རྣམ་དག་དེ། གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ངོ་བོ་ཡིན། ཡན་ལག་གཉིས་ནི་ཁྱབ་པ་བརྗོད་པའི་ཡན་ལག་དང་། ཕྱོགས་ཆོས་བརྗོད་པའི་ཡན་ལག་གཉིས་སོ།།

སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ལ་ཁྱད་ཆོས་བཞི་དང་ལྡན་པ་ཞིག་དགོས་པར་གསུངས་པའི་ཁྱད་ཆོས་བཞི་ནི། ༡ རྒྱུའི་ཁྱད་པར་རང་གི་བསྟན་དོན་རྟོགས་པའི་ཚད་མ་སྔོན་དུ་སོང་བ། ༢ བརྗོད་བྱའི་ཁྱད་པར་རང་གི་བསྟན་བྱར་གྱུར་པའི་ཚུལ་གསུམ་ཆད་ལྷག་མེད་པར་བརྗོད་པ། ༣ ངོ་བོའི་ཁྱད་པར་སྒྲ་བློ་དོན་གསུམ་གྱི་སྐྱོན་དང་བྲལ་བ། ༤ བྱེད་ལས་ཀྱི་ཁྱད་པར་རང་འབྲས་རྗེས་དཔག་སྐྱེད་པར་བྱེད་པ་རྣམས་སོ།།

སྒྲ་བློ་དོན་གསུམ་གྱི་སྐྱོན་ནི། སྒྲུབ་ངག་གིས་ཚུལ་གསུམ་བསྟན་པ་ན་ཚུལ་གསུམ་དོན་ལ་གྲུབ་ཀྱང་རྒོལ་ཕྱི་རྒོལ་གྱི་ཚད་མས་མ་གྲུབ་ན་བློ་སྐྱོན་དང་། ཚུལ་གསུམ་དོན་ལ་ཚད་མས་མ་གྲུབ་ན་དོན་སྐྱོན་དང་། ཚུལ་གསུམ་ལྷག་ཆད་དང་བཅས་

ཏེ་བརྗོད་ན་སྒྲ་སྐྱོན་ཡིན། ངེས་ན་ཚད་མ་ཀུན་བཏུས་ལས།

གཞན་དོན་རྗེས་སུ་དཔག་པ་ནི།།
རང་གིས་མཐོང་དོན་རབ་གསལ་བྱེད།།[13] ཅེས་གསུངས།

དེ་ཡང་རང་གིས་མཐོང་། ཞེས་པས་སྒྲུབ་ངག་གིས་བསྟན་པའི་ཚུལ་གསུམ་དེ་ཕྱི་རྒོལ་གྱིས་ཁས་བླངས་པ་ཙམ་གྱིས་མི་ཆོག་པར་རྒོལ་ཕྱི་རྒོལ་གཉིས་ཀའི་ཚད་མས་ངེས་པ་ཞིག་དགོས་པར་བསྟན། དོན། ཞེས་པས་སྒྲུབ་ངག་གིས་བསྟན་པའི་ཚུལ་གསུམ་དེ་ལུང་ཙམ་གྱིས་བཞག་པས་མི་ཆོག་པར་དོན་ལ་ཚད་མའི་ཡུལ་དུ་གྲུབ་པ་ཞིག་དགོས་པར་བསྟན། རབ་གསལ་བྱེད། ཅེས་པས་ཚུལ་གསུམ་དྲན་པའི་དྲན་ཤེས་སྐྱེ་བའི་ཆེད་དུ་སྒྲུབ་ངག་གིས་ཚུལ་གསུམ་ཕྱི་རྒོལ་གཞན་ལ་སྟོན་པ་ན་ཚུལ་གསུམ་ལས་ལྷག་པ་དང་ཚུལ་གསུམ་མ་ཚང་བའི་སྐྱོན་དང་བྲལ་བ་ཞིག་དགོས་པར་བསྟན། དེ་བཞིན་དུ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས་ཀྱང་།

གཞན་ལ་བསྟན་པར་བྱ་ཉིད་ཕྱིར།།
བདག་མཐོང་མིན་ཡང་གཞན་དག་གིས།།
མཐོང་བ་སྒྲུབ་བྱེད་ཅེས་ཁ་ཅིག །
དེ་སྲུང་ཕྱིར་བདག་མཐོང་བའི་ཚིག །[14]

ཅེས་སོགས་ཀྱིས་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ལ་སྒྲ་བློ་དོན་གསུམ་གྱི་སྐྱོན་དང་བྲལ་དགོས་པ་རྒྱས་པར་བསྟན་ཏོ།།

སྒྲ་སྐྱོན་ཅན་གྱི་སྒྲུབ་ངག་ནི། སྒྲ་ནི་མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་བུམ་པ་བཞིན། བུམ་པ་བྱས་པ་དེ་བཞིན་དུ་སྒྲ་ཡང་བྱས། དེའི་ཕྱིར་སྒྲ་མི་རྟག་ཅེས་

བཀོད་པ་ལྔ་བུ་ལ་ཟེར། དེ་ལྔ་བུ་ནི་ངག་ལྷག་ཆད་ཀྱི་སྐྱོན་དང་བཅས་པའི་སྒྲུབ་ངག་ཡིན། དེ་ཡང་སྒྲུབ་ངག་དེས་བསྒྲུབ་བྱ་སྒྲ་མི་རྟག་པ་དངོས་སུ་བརྗོད་པས་སྒྲ་ལྷག་པའི་སྐྱོན་ཅན་དང་། ཁྱབ་པ་མ་བརྗོད་པས་སྒྲ་ཆད་པའི་སྐྱོན་ཅན་དང་། ཉེར་གཏོད་བུམ་པ་བྱས་པ་དེ་བཞིན་དུ་སྒྲ་ཡང་བྱས་ཞེས་པ་ནི། བྱས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་ཕྱོགས་ཆོས་བརྗོད་པ་དང་ཟློས་ཤིང་། མཇུག་སྡུད་དེའི་ཕྱིར་སྒྲ་མི་རྟག་ཅེས་པ་དམ་བཅའ་སྒྲ་མི་རྟག་སྟེ་ཞེས་པ་དང་ཟློས་པས་སྒྲ་ཟློས་སྐྱོན་ཅན་ཡིན་ཞིང་། དེ་ལྔ་བུ་ལ་ནི་སྒྲུབ་ངག་ཡན་ལག་ལྔ་ལྡན་ཞེས་ཟེར། འདིར་བཀོད་པའི་སྒྲུབ་ངག་ཡན་ལག་ལྔ་ལྡན་ཞེས་པའི་ཡན་ལག་ལྔ་ནི། ༡ དམ་བཅའ་བརྗོད་པའི་ཡན་ལག ༢ ཕྱོགས་ཆོས་བརྗོད་པའི་ཡན་ལག ༣ མཐུན་དཔེ་བརྗོད་པའི་ཡན་ལག ༤ ཉེར་གཏོད་བརྗོད་པའི་ཡན་ལག ༥ མཇུག་སྡུད་བརྗོད་པའི་ཡན་ལག་སྟེ་ལྔ་ལ་བྱའོ། །སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་གླང་ཆོས་གྲགས་གཉིས་ལྟར་ན། སྒྲུབ་ངག་ལ་ཡན་ལག་ལྔ་བྱས་པ་སྐྱོན་ཅན་དང་། སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ལ། ༡ ཁྱབ་པ་བརྗོད་པ་དང་། ༢ ཕྱོགས་ཆོས་བརྗོད་པ་སྟེ། ཡན་ལག་གཉིས་དང་ལྡན་པར་བཞེད།

སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ལ་དབྱེ་ན། ཆོས་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་དང་། ཆོས་མི་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་གཉིས། རྟགས་དེ་སྦྱོར་བ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་ཁོ་ན་ལ་ཡོད་པར་སྒྲ་ཟློ་དོན་གསུམ་གྱི་སྐྱོན་དང་བྲལ་བར་དངོས་སུ་སྟོན་པའི་ཡན་ལག་གཉིས་ལྡན་གྱི་ངག་རྣམ་དག་དེ། དང་པོའི་ངོ་བོ་ཡིན། དཔེར་ན། གང་བྱས་པ་ཡིན་ན་མི་རྟག་པ་ཡིན་པས་ཁྱབ། དཔེར་ན་བུམ་པ་བཞིན། སྒྲ་ཡང་

བྱས་སོ། །ཞེས་པའི་སྒྲུབ་ངག་ལྟ་བུ། དཔེ་དང་རྟགས་གཉིས་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་སུ་འགྲོ་རྒྱུ་དེ་དང་རིགས་མཐུན་པར་དཔེ་བཀོད་པའི་སྒོ་ནས་སྦྱོར་བས་ན། ཆོས་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ཅེས་ཟེར།

རྟགས་དེ་སྦྱོར་བ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མེད་པ་ཁོ་ནར་སྒྲ་བློ་དོན་གསུམ་གྱི་སྐྱོན་དང་བྲལ་བར་དངོས་སུ་སྟོན་པའི་ཡན་ལག་གཉིས་ལྡན་གྱི་ངག་རྣམ་དག་དེ། གཉིས་པའི་ངོ་བོ་ཡིན། དཔེར་ན། གང་རྟག་པ་ཡིན་ན་མ་བྱས་པ་ཡིན་པས་ཁྱབ། དཔེར་ན་འདུས་མ་བྱས་ཀྱི་ནམ་མཁའ་བཞིན། སྒྲ་ནི་བྱས་སོ། །ཞེས་པའི་སྒྲུབ་ངག་ལྟ་བུའོ། །དཔེ་དང་རྟགས་གཉིས་དགག་བྱའི་ཆོས་སུ་འགྲོ་རྒྱུ་དེ་དང་རིགས་མི་མཐུན་པར་དཔེ་བཀོད་པའི་སྒོ་ནས་སྦྱོར་བས་ན། ཆོས་མི་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ཅེས་ཟེར་རོ། །དེ་ཡང་སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་གླང་གི་ཚད་མ་རིགས་པར་འཇུག་པ་ལས། "ཆོས་མཐུན་པའི་དཔེ་ནི་དོན་གང་ཡིན་པ་དེ་ལ་གཏན་ཚིགས་སུ་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་པ་སྟེ། དཔེར་ན་བྱས་པ་དེ་མི་རྟག་པར་མཐོང་སྟེ་བུམ་པ་ལ་སོགས་པ་བཞིན་ནོ། །ཆོས་མི་མཐུན་པའི་དཔེ་ནི་བསྒྲུབ་བྱའི་དོན་མེད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ལ་གཏན་ཚིགས་ཡོད་པ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ་ཞེས་བསྟན་པའོ། །དཔེར་ན་གང་རྟག་པ་དེ་བྱས་པ་མ་ཡིན་པར་མཐོང་སྟེ་ནམ་མཁའ་ལ་སོགས་པ་བཞིན་ནོ། །"[15] ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།།

བྱས་པའི་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཆོས་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ལྟ་བུ་བཀོད་པའི་དགོས་པ་ནི། བྱས་པ་དེ་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་འགལ་རྟགས་ཡིན་ནམ་སྙམ་པའི་དོགས་པ་བཟློག་པའི་ཆེད་དུ་ཡིན་ལ། ཡང་བྱས་པའི་

རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཚོས་མི་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ལྟ་བུ་བཀོད་པའི་དགོས་པ་ནི། བྱས་པ་དེ་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་མ་ངེས་པའི་རྟགས་ཡིན་ནམ་སྙམ་པའི་དོགས་པ་བཟློག་པའི་ཆེད་དུ་ཡིན། དེ་ཡང་ཚད་མ་རྣམ་ངེས་ལས། "རེ་ཞིག་འགལ་བ་དང་མ་ངེས་པའི་གཉེན་པོར་གཉི་ག་བརྗོད་པར་བྱ་བ་གང་ཡིན་པ་འདི་ནི་རིགས་སོ་ཞེས་བཤད་པ་གང་ཡིན་པ་སྟེ།"[16] ཞེས་སོ།།

སྦྱོར་སྒྲུབ་ངག་འགོད་པའི་ཡུལ་དང་དགོས་པ་མི་འདྲ་བ་དུ་མ་ཡོད་པའི་ཚུལ་ནི། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས།

དཔེ་ལ་དེ་ཡི་ངོ་བོ་དང་། །རྒྱུ་དངོས་དེ་དག་མི་ཤེས་ལ།།
སྟོན་ཏེ་མཁས་པ་རྣམས་ལ་ནི། །གཏན་ཚིགས་འབའ་ཞིག་བརྗོད་པར་ཟད།།
དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་འབྲེལ་ཤེས་ན། །གཉིས་ལས་གང་ཡང་རུང་སྨྲས་པས།།
དོན་གྱིས་གོ་བས་ཅིག་ཤོས་ལ། །དྲན་པ་ཡང་དག་སྐྱེ་བར་འགྱུར།།[17]

ཞེས་མཐུན་དཔེའི་སྟེང་དུ་རྟགས་ཆོས་ངོ་བོ་གཅིག་པའི་འབྲེལ་པ་དང་། སྐྱེད་བྱེད་རྒྱུའི་དངོས་པོར་གྱུར་པའི་དེ་བྱུང་འབྲེལ་ཏེ། དེ་ལྟ་བུའི་འབྲེལ་པ་མི་ཤེས་པའི་རྒོལ་བ་རྣམས་ལ་ནི་འབྲེལ་པ་དེ་གཉིས་ཤེས་པའི་ཆེད་དུ་སྒྲུབ་ངག་འགོད་དགོས་པ་དང་། ཁྱབ་པ་དང་འབྲེལ་པ་གཉིས་ལ་མཁས་ཀྱང་ཕྱོགས་ཆོས་མི་ཤེས་པའི་རྒོལ་བ་རྣམས་ལ་ནི། གཏན་ཚིགས་འབའ་ཞིག་གམ་ཕྱོགས་ཆོས་ཁོ་ན་ཤེས་པའི་ཆེད་དུ་སྒྲུབ་ངག་འགོད་དགོས། ཁྱབ་འབྲེལ་གཉིས་དང་ཕྱོགས་ཆོས་ཤེས་ཟིན་ན་དེ་དག་མ་ཤེས་པ་ཤེས་པའི་ཕྱིར་དུ་སྒྲུབ་ངག་འགོད་མི་དགོས་ཀྱང་། ཚུལ་གསུམ་ཅིག

ཅར་དུ་དྲན་པའི་ཆེད་དུ་ཆོས་མཐུན་སྦྱོར་དང་མི་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་གཉིས་པོ་གང་རུང་ཞིག་འགོད་དགོས་པར་གསུངས་སོ། །དེ་ཡང་ཆོས་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་གིས་རྟགས་དེ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་ཁོ་ན་ལ་ཡོད་པར་དངོས་སུ་བསྟན་པས། རྟགས་དེ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མེད་པར་ཤུགས་ལ་གོ་ནུས་ལ། ཆོས་མི་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་གིས་རྟགས་དེ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མེད་པ་ཁོ་ནར་དངོས་སུ་བསྟན་པས། རྟགས་དེ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་ཁོ་ན་ལ་ཡོད་པར་ཤུགས་ལ་གོ་ནུས་པས་ན། རྒོལ་བ་གཅིག་ལ་ཆོས་མཐུན་སྦྱོར་དང་མི་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་གང་རུང་རེ་རེ་བསྟན་པས་ཆོག་གི་གཉིས་ཀ་དངོས་སུ་འགོད་མི་དགོས་པར་གསུངས་སོ།།

མདོར་ན་ཕྱོགས་ཆོས་སྔར་ངེས་ཟིན་མ་བརྗེད་པ་ལ་རྗེས་སུ་འགྲོ་ལྡོག་གི་ཁྱབ་པ་སྒྲུབ་པའི་ཆེད་དུ་ཁྱབ་པ་བརྗོད་པ་དང་། རྗེས་སུ་འགྲོ་ལྡོག་གི་ཁྱབ་པ་ངེས་ཟིན་མ་བརྗེད་པ་ལ་ཕྱོགས་ཆོས་སྒྲུབ་པའི་ཆེད་དུ་ཕྱོགས་ཆོས་བརྗོད་པ་དང་། ཕྱོགས་ཆོས་དང་ཁྱབ་པ་གཉིས་ཀ་ཤེས་ཟིན་མ་བརྗེད་པ་ལ་གཉིས་ཀ་བརྗོད་པ་དང་། སྒྲུབ་ངག་དང་པོར་བཀོད་ནས་ཚུལ་གསུམ་གཞི་ནས་སྒྲུབ་དགོས་པ་རྣམས་ཡོད་ལ། ནམ་ཞིག་ཚུལ་གསུམ་སོ་སོར་ཤེས་པ་དེ་དག་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་དྲན་པར་ནུས་པ་དེ་ཚེ་སྔར་བཀོད་པའི་སྒྲུབ་ངག་དེ་ཉིད་གང་ཟག་དེ་ལ་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ཏུ་སོང་བ་ཡིན་ནོ།།

སྒྲུབ་ངག་གི་བྱེད་ལས་ནི། ཚུལ་གསུམ་ཅིག་ཅར་དུ་དྲན་པའི་ཤེས་པ་བསྐྱེད་པའི་ཆེད་དུ་ཡིན་པ་ཡང་། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས།

ནང་གི་ཡན་ལག་ཉུས་པ་ནི། །ཚུལ་གསུམ་དག་ལ་ཡང་དག་གནས།།
དེ་ལ་དྲན་པ་བསྐྱེད་པ་ནི། །དེ་ཉིད་ཚིག་ལ་ཡང་དག་གནས།།[18]

ཞེས་ནང་གི་ཡན་ལག་བསྒྲུབ་བྱ་དངོས་སུ་བསྒྲུབ་པའི་ནུས་པ་ནི་ཚུལ་གསུམ་གྱི་རྟགས་ལ་ཡང་དག་པར་གནས་ཤིང་། ཚུལ་གསུམ་དེ་ལ་དྲན་པ་དངོས་སུ་བསྐྱེད་པའི་ནུས་པ་ནི་ཚུལ་གསུམ་བརྗོད་པའི་སྒྲུབ་ངག་ལ་ཡང་དག་པར་གནས་པར་གསུངས་སོ།།

༩ སྒྲུབ་ངག་གི་ཤུགས་བསྟན་བསྒྲུབ་བྱའི་རྣམ་གཞག

དེ་ལྟར་སྒྲུབ་ངག་གི་རྣམ་གཞག་ཙམ་ཟད་བཤད་ནས། སྒྲུབ་ངག་གི་ཤུགས་བསྟན་བསྒྲུབ་བྱའི་རང་བཞིན་འཆད་པ་ལ། སྤྱིར་བསྒྲུབ་བྱ་ཞེས་པ་ནི་སྐྱེས་བུ་གང་ཡང་རུང་བ་ཞིག་གིས་དོན་དུ་གཉེར་བྱའམ་དེའི་བྱ་བ་འཇུག་སའི་གཞིའམ་དམིགས་ཡུལ་ལ་བསྒྲུབ་བྱར་བརྗོད་པ་ལྟ་བུ་མང་དུ་ཡོད་ཀྱང་། སྐབས་འདིར་གཏན་ཚིགས་རིག་པའི་གཞུང་ནས་བཤད་པའི་བསྒྲུབ་བྱ་ཞེས་པ་ནི། དཔེར་ན་དུ་བ་ཡོད་པ་རྒྱུ་མཚན་དུ་བཟུང་ནས་ཁྱད་གཞི་དུ་བ་དང་ལྡན་པའི་ལའི་སྟེང་དུ་ཁྱད་ཆོས་མེ་ཡོད་པ་གོ་བར་བྱེད་པའམ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པའི་ཚེ། དུ་བ་དེ་སྒྲུབ་བྱེད་དང་། དུ་ལྡན་ལ་ལ་མེ་ཡོད་པ་དེ། རྟགས་ཀྱིས་བསྒྲུབ་པར་བྱ་བས་ན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན། དེ་ལྟ་བུའི་བསྒྲུབ་བྱ་དེ་ནི། རྒྱུ་མཚན་གྱིས་གོ་བར་བྱ་བས་ན་གོ་བྱ་དང་། རྟགས་ཀྱིས་དཔག་པར་བྱ་བས་ན་རྟགས་ཀྱི་དཔག་བྱ་དང་། ཚུལ་གསུམ་ངེས་པའི་རྗེས་སུ་དཔག་པར་བྱ་བས་ན་རྗེས་སུ་དཔག་བྱ་དང་། རྩོལ་བས་ཐོགས་སུ་བྱས་པས་ན་ཐོགས། རྩོལ་བས་དམ་བཅས་

པས་ན་དམ་བཅའ་ཞེས་བྱ། མེ་ཡོད་པ་ལྟ་བུ་ནི་བསྒྲུབ་བྱ་ལའི་མེ་ཡོད་པའི་ཁྱད་ཆོས་སམ་སྤྱིར་གྱུར་པས་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཞེས་བརྗོད་པ་ཡིན། དུ་བ་དང་ལྡན་པའི་ལ་ལྟ་བུ་ནི། སྔ་རྒོལ་དང་ཕྱི་རྒོལ་གཉིས་ཀྱིས་དེའི་སྟེང་མེ་ཡོད་མེད་རྩོད་པའི་གཞིར་གྱུར་པས་རྩོད་གཞི་དང་། བསྒྲུབ་བྱ་རྟོགས་པའི་རྗེས་དཔག་གིས་དུ་ལྡན་ལ་ལ་མེ་ཡོད་པར་དཔག་པའི་གཞིར་གྱུར་པས་དཔག་གཞི་ཞེས་བརྗོད་ཅིང་། དེ་གཉིས་དོན་གཅིག དེ་དག་ནི་གཏན་ཚིགས་རིག་པའི་གཞུང་ནས་བཤད་པའི་ཐ་སྙད་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་པའོ།།

སྒྲུབ་བྱེད་གང་ཡང་རུང་བ་ཞིག་ལ་བརྟེན་ནས་བློ་ལ་གོ་བར་བྱ་རྒྱུ་ཞིག་ལ་བསྒྲུབ་བྱ་ཞེས་བྱ་ལ། དེ་ལའང་སྒྲ་མི་རྟག་པ་ལྟ་བུའི་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་དང་། སྒྲ་རྟག་པ་ལྟ་བུའི་བསྒྲུབ་བྱ་ལྟར་སྣང་གཉིས་ཡོད། རྒྱུ་མཚན་ནམ་རིགས་པ་ཡང་དག་ལ་བརྟེན་ནས་རྗེས་སུ་དཔག་པའི་ཚད་མས་རྟོགས་པར་བྱ་དགོས་པ་ཞིག་ལ་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་ཅེས་བྱ་ལ། དེ་ལ་ཡང་རང་དོན་སྐབས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་གི་བསྒྲུབ་བྱ་ལྟ་བུ་རང་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་དང་། གཞན་དོན་སྐབས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་གི་བསྒྲུབ་བྱ་ལྟ་བུ་གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་གཉིས་ཡོད་པ་ལས། སྐབས་འདིར་གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་བཤད་པར་བྱ་བ་ལ།

ངོ་བོའི་དོན་སོགས་ཆོས་ལྔ་ཚང་བ། གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་གི་ངོ་བོ་ཡིན། ཆོས་ལྔ་ནི། ༡ ངོ་བོ། ༢ ཁོ་ན། ༣ འདོད་པ། ༤ རང་ཉིད། ༥ མ་བསལ་བ་རྣམས་ཡིན། དེ་ཡང་ངོ་བོ་ཞེས་པས་སྐབས་སུ་བབ་པའི་དོན་དེ་བསྒྲུབ་བྱ་རང་གི་ངོ་བོ་ཡིན་གྱི་ཕྱི་རྒོལ་གྱིས་ཚད་མས་མ་ངེས་པ་ཞིག་ཡིན་དགོས་པར་བསྟན། ཁོ་ན་ཞེས་པས་རྒོལ་བས་དོན་དེ་དཔག་བྱར་འདོད་ཀྱི་སྒྲུབ་བྱེད་དུ་མ་བཟུང་བ་ཞིག་ཡིན་

དགོས་པར་བསྟན། འདོད་པ་ཞེས་པས་དོན་དེ་རྒོལ་བས་ངག་ཏུ་སྨྲས་སམ་མ་སྨྲས་ཀྱང་རུང་རྟགས་དེའི་དཔག་བྱར་འདོད་པ་ཞིག་ཡིན་དགོས་པར་བསྟན། རང་ཉིད་ཅེས་པས་དོན་དེ་སྐབས་ཀྱི་རྒོལ་བ་རང་ཉིད་ཀྱིས་བསྒྲུབ་བྱར་ཁས་བླངས་པ་ཞིག་དགོས་པར་བསྟན། མ་བསལ་བ་ཞེས་པས་ཚད་མས་བསལ་བ་མ་ཞུགས་པ་ཞིག་དགོས་པར་བསྟན་ཏོ། །དེ་ཡང་ཚད་མ་ཀུན་ལས་བཏུས་པ་ལས།

རང་གི་ངོ་བོ་ཉིད་དང་བསྟན། །རང་དང་འདོད་འགྱུར་མ་བསལ་བ།།[19] ཞེས་སོ།།

ཚད་མ་ཀུན་བཏུས་སུ་ཁྱད་ཆོས་དེ་ལྟར་སྨོས་པ་ལ་རྣམ་བཅད་དང་ཡོངས་གཅོད་ཀྱི་དགོས་པ་གཉིས་རེ་ཡོད་དེ། གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཟུར་དུ་ངོ་བོ་ཞེས་སྨོས་པའི་རྣམ་བཅད་ཡོངས་གཅོད་ཀྱི་དགོས་པ་ནི། རྣམ་བཅད་ལ་སྦྱོར་བ་སྐོར་གཅིག་གི་ཕྱི་རྒོལ་ཡང་དག་གིས་གྲུབ་ཟིན་པ་རྣམས་སྦྱོར་བ་སྐོར་གཅིག་པོ་དེའི་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་ཡིན་པ་བཅད་ནས། ཡོངས་གཅོད་ལ་སྦྱོར་བ་སྐོར་གཅིག་གི་གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་ཡིན་ན། སྦྱོར་བ་སྐོར་གཅིག་གི་ཕྱི་རྒོལ་ཡང་དག་གིས་མ་གྲུབ་པ་ཞིག་དགོས་སོ། །ཞེས་ཤེས་པའི་ཆེད་དུ་ཡིན། དེ་ཡང་སློབ་དཔོན་ལྷ་དབང་བློའི་རྣམ་འགྲེལ་གྱི་འགྲེལ་པ་ལས། “རང་གི་ངོ་བོས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་མ་གྲུབ་པར་གཟུང་ངོ་། །”[20] ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ།།

དེའི་ཚིག་ཟུར་དུ་ཁོ་ནའམ་ཉིད་ཅེས་སྨོས་པའི་རྣམ་བཅད་དང་ཡོངས་གཅོད་ཀྱི་དགོས་པ་ནི། རྣམ་བཅད་ལ་སྦྱོར་བ་སྐོར་གཅིག་གི་སྒྲུབ་བྱེད་དུ་འགོད་བཞིན་པའི་རྟགས་དང་དཔེ་མ་གྲུབ་པ་རྣམས་སྦྱོར་བ་སྐོར་གཅིག་གི་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་ཡིན་པ་བཅད་ནས། ཡོངས་གཅོད་ལ་སྦྱོར་བ་སྐོར་གཅིག་གི་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་ཡིན་

ན། དེའི་སྒྲུབ་བྱེད་དུ་འགོད་བཞིན་པ་མ་ཡིན་པ་ཞིག་དགོས་སོ། །ཞེས་ཤེས་པའི་ཆེད་དུ་ཡིན། དེ་ཡང་རྣམ་འགྲེལ་གྱི་འགྲེལ་པ་ལས། "རང་གི་ངོ་བོ་ཁོ་ནས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པ་མ་ཡིན་པའོ། །"[21] ཞེས་སོ།།

དེའི་ཚིག་ཟུར་དུ་འདོད་པ་ཞེས་སྨོས་པའི་རྣམ་བཅད་དང་ཡོངས་གཅོད་ཀྱི་དགོས་པ་ནི། རྣམ་བཅད་ལ་སྒྲོ་བ་སྐྱོར་གཅིག་གི་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་ཡིན་ན་སྒྲོ་བ་སྐྱོར་གཅིག་གི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་གིས་དངོས་སུ་བརྗོད་དགོས་པ་བཅད་ནས། ཡོངས་གཅོད་ལ་བསྒྲུབ་བྱ་དེ་ཉིད་སྒྲུབ་ངག་གིས་ཤུགས་ལ་བརྗོད་པར་གོ་བའི་ཆེད་དུ་ཡིན། དེ་ཡང་རྣམ་འགྲེལ་གྱི་འགྲེལ་པ་དེ་ཉིད་ལས། "འདོད་པའི་སྒྲས་ནི་འདོད་པས་ཡུལ་དུ་བྱས་པའོ། །"[22] ཞེས་གསུངས།

དེའི་ཚིག་ཟུར་དུ་རང་ཉིད་ཅེས་སྨོས་པའི་རྣམ་བཅད་དང་ཡོངས་གཅོད་ཀྱི་དགོས་པ་ནི། རྣམ་བཅད་ལ་རྒོལ་བས་ཁས་བླངས་པའི་ལུང་དོན་མཐའ་དག་སྒྲོ་བ་སྐྱོར་གཅིག་པོ་དེའི་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་ཡིན་པ་བཅད་ནས། ཡོངས་གཅོད་ལ་སྒྲོ་བ་སྐྱོར་གཅིག་གི་གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་ཡིན་ན་སྔ་རྒོལ་གྱིས་བསྒྲུབ་བྱར་ཁས་བླངས་པ་ཞིག་དགོས་སོ། །ཞེས་ཤེས་པའི་ཆེད་དུ་ཡིན། དེ་ཡང་རྣམ་འགྲེལ་གྱི་འགྲེལ་པ་དེ་ཉིད་ལས། "བདག་ཉིད་ཀྱི་སྒྲས་ནི་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པ་འགོད་པར་བྱེད་པའི་ངང་ཚུལ་ཅན་གྱིས་བསྒྲུབ་བྱར་འདོད་པ་གཟུང་ངོ་། །"[23] ཞེས་གསུངས།

དེའི་ཚིག་ཟུར་དུ་མ་བསལ་བ་ཞེས་སྨོས་པའི་རྣམ་བཅད་དང་ཡོངས་གཅོད་ཀྱི་དགོས་པ་ནི། རྣམ་བཅད་ལ་ཚད་མས་བསལ་བ་ཞུགས་ན་གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་ཡིན་པ་བཅད་ནས། ཡོངས་གཅོད་ལ། བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་ཡིན་ན་ཚད་མས་

གྲུབ་པ་ཞིག་དགོས་སོ། །ཞེས་ཤེས་པའི་ཆེད་དུ་ཡིན། དེ་ཡང་རྣམ་འགྲེལ་གྱི་འགྲེལ་པ་དེ་ཉིད་ལས། "མངོན་སུམ་དང་རྗེས་སུ་དཔག་པ་དག་གི་ནི། ཚད་མ་གཉིས་ཀྱིས་གནོད་པ་མེད་པ་ཡིན་ནོ། །"[24] ཞེས་གསུངས།

བསྒྲུབ་བྱ་དེ་ལ་དབྱེ་ན། དངོས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱ་དང་། ཤུགས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱ་གཉིས་སུ་ཡོད། དེ་ཡང་བྱས་པའི་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་སྦྱོར་ལྟ་བུ་ལ་མཚོན་ན། སྒྲ་མི་རྟག་པ་དེ་དངོས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱ་དང་། སྒྲ་རྟག་པ་མ་ཡིན་པ་དེ་ཤུགས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་པ་ལྟ་བུའོ།།

༥ སྒྲུབ་ངག་གི་དངོས་བསྟན་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག

༡) གཏན་ཚིགས་སྤྱིའི་རྣམ་གཞག

སྒྲུབ་ངག་གིས་དངོས་སུ་བསྟན་པའི་གཏན་ཚིགས་བཤད་པ་ནི། གོང་དུ་བཤད་པའི་བསྒྲུབ་བྱ་དེ་ཉིད་ངེས་པར་བྱེད་པའི་ཐབས་དངོས་ནི་གཏན་ཚིགས་ཡིན་ལ། དེ་ནི་ལྐོག་གྱུར་ངེས་བྱེད་ཀྱི་ཐབས་གཅིག་པུ་དེ་ཡིན་པས་གལ་འགངས་ཤིན་ཏུ་ཆེ། དེ་ཡང་མིག་གི་ཤེས་པས་གཟུགས་མཐོང་བ་དང་རྣ་བའི་ཤེས་པས་སྒྲ་ཐོས་པ་ལྟ་བུ་མཐོང་བ་མངོན་གྱུར་རྣམས་རྟོགས་པ་རྒྱུ་མཚན་ལ་བརྟེན་མི་དགོས་ཀྱང་། གཟུགས་མི་རྟག་པ་དང་སྐད་ཅིག་མ་ལྟ་བུ་ལྐོག་གྱུར་གྱི་ཆོས་རྣམས་རྟོགས་པ་ཚུལ་གསུམ་ཚང་བའི་གཏན་ཚིགས་སྐྱོན་མེད་པ་ཞིག་ལ་བརྟེན་དགོས། དེ་ལྟ་བུའི་ཚུལ་

གསུམ་པའི་གཏན་ཚིགས་ཀུང་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས།

ཕྱོགས་ཆོས་དེ་ཆས་ཁྱབ་པ་ཡི། །གཏན་ཚིགས་དེ་ནི་རྣམ་གསུམ་ཉིད།།

མེད་ན་མི་འབྱུང་ངེས་ཕྱིར་རོ། །གཏན་ཚིགས་ལྟར་སྣང་དེ་ལས་གཞན།།[25]

ཞེས་གཏན་ཚིགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་ཚུལ་གསུམ་དང་། ཚུལ་གསུམ་པའི་གཏན་ཚིགས་དེ་ལའང་། མེད་ན་མི་འབྱུང་བའི་འབྲེལ་པ་ལ་གཉིས་སུ་ངེས་པས་ན་རྟགས་ཡང་དག་ལ་གསུམ་དུ་ངེས་པ་དང་། ལོག་ཕྱོགས་གཏན་ཚིགས་ལྟར་སྣང་ཡིན་ཚུལ་སོགས་གཏན་ལ་ཕབ་བོ།།

སྤྱིར་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་རྟགས་ཀྱི་ངོ་བོ་དང་། གཞི་གཅིག་ལ་སྦྱར་ན། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཡིན། རྒྱུ་མཚན་དུ་བཀོད་པ་ལ་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་ཟེར། དཔེར་ན། ལའི་སྟེང་དུ་མེ་ཡོད་པར་སྒྲུབ་པ་ལ་དུ་བ་ཡོད་པ་རྒྱུ་མཚན་དུ་བཀོད་པ་ལྟ་བུ། སྒྲུབ་བྱེད་དང་། རྟགས་དང་། རྒྱུ་མཚན་དང་། གཏན་ཚིགས་དང་། ཤེས་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུ་རྣམས་དོན་གཅིག་ཡིན། རྟགས་ལ་དབྱེ་ན། རྟགས་ཡང་དག་དང་། རྟགས་ལྟར་སྣང་གཉིས། རིགས་པ་ཡང་དག་དང་། གཏན་ཚིགས་ཡང་དག རྟགས་ཡང་དག་རྣམས་དོན་གཅིག་ཡིན། ཚུལ་གསུམ་ཡིན་པ། རྟགས་ཡང་དག་གི་ངོ་བོའོ། །དེ་ཡང་གཞི་ལ་སྦྱར་ན། བྱས་པའི་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཚུལ་གསུམ་ཡིན་པ། བྱས་པའི་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གི་ངོ་བོ་ཡིན། དཔེར་ན། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་པ་ཡིན་ཏེ། བྱས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བཀོད་པའི་ཚེ་ན་བྱས་པ་ལྟ་བུ།

༢) ཚུལ་གསུམ་གྱི་སྐོར།

གཏན་ཚིགས་རིག་པའི་སྐབས་བསྒྲུབ་བྱ་སྒྲུབ་ནུས་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་ལ་ཚུལ་གསུམ་ཚང་དགོས་པས། ཚུལ་གསུམ་ནི། ཚད་མ་རིགས་པར་འཇུག་པའི་སྐོར། "གཏན་ཚིགས་ནི་ཚུལ་གསུམ་མོ། །ཚུལ་གསུམ་པོ་དེ་ཡང་གང་ཞེ་ན། ཕྱོགས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་དང་། མཐུན་པའི་ཕྱོགས་ཉིད་ལ་ཡོད་པར་ངེས་པ་དང་། མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་ལ་མེད་པ་ཉིད་དུ་ངེས་པ་ཡང་ངོ་། །"[26] ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟར། ༡ ཕྱོགས་ཆོས། ༢ རྗེས་ཁྱབ། ༣ ལྡོག་ཁྱབ་དང་གསུམ་མོ། །སྐབས་འགར་དེ་གསུམ་ལ་རིམ་པ་བཞིན་དུ། ཚུལ་དང་པོ་དང་། ཚུལ་གཉིས་པ་དང་། ཚུལ་གསུམ་པའི་ཐ་སྙད་ཀྱང་འདོགས། དེ་ཡང་བྱས་པ་ལྟ་བུ་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཕྱོགས་ཆོས་དང་རྗེས་ཁྱབ་ལྡོག་ཁྱབ་གསུམ་ག་ཡིན་པས། དེ་ལ་སྦྱར་ནས་ཚུལ་གསུམ་སོ་སོའི་ངོ་བོ་རིམ་བཞིན་འཆད་པ་ལ། བྱས་པའི་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཤེས་འདོད་ཆོས་ཅན་སྒྲ་ལ་འགོད་ཚུལ་དང་མཐུན་པར་ཡོད་པ་ཉིད་དུ་ཚད་མས་ངེས་པ་དེ། བྱས་པའི་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཕྱོགས་ཆོས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཡིན། གང་ཟག་དེས་སྒྲ་བྱས་པ་ཡིན་པར་ཚད་མས་ངེས་ནས་སྒྲ་མི་རྟག་པ་ཡིན་མིན་ཐེ་ཚོམ་དང་བཅས་ན་གང་ཟག་དེ་ལ་རྟགས་དེའི་ཕྱོགས་ཆོས་གྲུབ་པ་ཡིན། སྒྲ་དེ་བྱས་པའི་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཤེས་འདོད་ཆོས་ཅན་ཡིན།

ཁྱོད་བྱས་པའི་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་མི་རྟག་པ་དང་འབྲེལ་སྟོབས་ཀྱིས་མཐུན་ཕྱོགས་ཁོ་ན་ལ་འགོད་ཚུལ་དང་མཐུན་པར་

ཡོད་པ་ཉིད་དུ་ཚད་མས་ངེས་པ་དེ། བྱས་པའི་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྗེས་ཁྱབ་ཀྱི་ངོ་བོ་དང་། བྱས་པའི་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་དང་འབྲེལ་སྟོབས་ཀྱིས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་འགོད་ཚུལ་དང་མཐུན་པར་མེད་པ་ཉིད་དུ་ཚད་མས་ངེས་པ་དེ། བྱས་པའི་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ལྡོག་ཁྱབ་ཀྱི་ངོ་བོ་ཡིན། བྱས་པའི་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྗེས་ཁྱབ་གྲུབ་པ་ལ་སྐབས་ཀྱི་ཕྱི་རྒོལ་དེས་བྱས་པ་མི་རྟག་པ་ཁོ་ན་ལ་ཡོད་པ་དང་བྱས་མི་རྟག་གི་འབྲེལ་པ་ཚད་མས་ངེས་པ་ཞིག་དགོས། དེ་བཞིན་བྱས་པའི་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ལྡོག་ཁྱབ་གྲུབ་པ་ལ་བྱས་པ་རྟག་པ་ལ་མེད་པ་དང་བྱས་མི་རྟག་གི་འབྲེལ་པ་ཚད་མས་ངེས་པ་ཞིག་དགོས་སོ།།

རྟགས་དེ་ཉིད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་ཁོ་ན་ལ་རྗེས་སུ་སོང་ན་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལས་ལྡོག་དགོས་པའི་གནད་ཀྱིས་རྗེས་ཁྱབ་དང་ལྡོག་ཁྱབ་གཉིས་དོན་གཅིག་ཅིང་། སྦྱོར་བ་སྐོར་གཅིག་གི་རྗེས་སུ་འགྲོ་ལྡོག་གི་ཁྱབ་པ་དེ་གཉིས་བློ་གཅིག་གིས་དངོས་ཤུགས་ཅི་རིགས་པར་རྟོགས་ནུས་པར་གསུངས། རྗེས་ཁྱབ་དང་ལྡོག་ཁྱབ་གཉིས་གྲུབ་པ་ལ་ཚད་མ་གསུམ་སྔོན་དུ་འགྲོ་དགོས་པར་མ་ཟད། རྟགས་ཆོས་ཀྱི་འབྲེལ་པ་ཡང་ངེས་དགོས།

དེ་ཡང་ཚད་མ་གསུམ་ནི། ༡ དགག་ཆོས་དང་སྒྲུབ་ཆོས་དངོས་འགལ་དུ་ངེས་པའི་ཚད་མ་དང་། ༢ རྟགས་ཀྱི་མཚན་གཞི་ངེས་པའི་ཚད་མ་དང་། ༣ དགག་བྱའི་ཆོས་ལ་རྟགས་འགོག་པའི་ཚད་མ་དང་གསུམ་མོ། །དེ་ཡང་མཚན་གཞི་དང་སྦྱར་ནས་བཤད་ན། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་བུམ་པ་

བཞིན། ཞེས་བྱས་པའི་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཀྱི་རྗེས་ཁྱབ་གྲུབ་པ་ལ་སྔོན་དུ་འགྲོ་དགོས་པའི་ཚད་མ་གསུམ་ནི། རྟགས་དེའི་དགག་བྱའི་ཆོས་རྟག་པ་དང་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་མི་རྟག་པ་གཉིས་དངོས་འགལ་དུ་ངེས་པའི་ཚད་མ་དང་། རྟགས་ཀྱི་མཚན་གཞི་བྱས་པ་ངེས་པའི་ཚད་མ་དང་། དགག་བྱའི་ཆོས་རྟག་པ་ལ་རྟགས་བྱས་པ་འགོག་པའི་ཚད་མ་རྣམས་ཏེ་གཞན་ལ་རིགས་བསྒྲེའོ།།

ཚུལ་གསུམ་སོ་སོའི་ངོ་བོའི་ཟུར་དུ་ངེས་པ་སྨོས་པ་ནི། དཔེར་ན། བྱས་པའི་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པ་ལྟ་བུར་མཚོན་ན། དེའི་ཕྱོགས་ཆོས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཟུར་དུ་ངེས་པ་སྨོས་པས་བྱས་པ་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་མ་གྲུབ་པའི་རྟགས་ཡིན་པ་སེལ། དེའི་རྗེས་ཁྱབ་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཟུར་དུ་ངེས་པ་སྨོས་པས་བྱས་པ་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་འགལ་རྟགས་ཡིན་པ་སེལ། དེའི་ལྡོག་ཁྱབ་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཟུར་དུ་ངེས་པ་སྨོས་པས་བྱས་པ་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་མ་ངེས་པའི་རྟགས་ཡིན་པ་སེལ་ལོ། །དེ་ཡང་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་རང་འགྲེལ་ལས།

གཏན་ཚིགས་ཀྱི་ནི་ཚུལ་གསུམ་ལའང་། །དེ་ཡིས་མ་གྲུབ་བཟློག་དོན་དང་། འཁྲུལ་པ་ཅན་གྱི་གཉེན་པོར་ནི། །ངེས་པ་བརྗོད་པར་མཛད་པ་ཡིན། །འབྲེལ་པ་མེད་པར་ནི་རྗེས་སུ་འགྲོ་བ་དང་ལྡོག་པ་ངེས་པ་མེད་དེ། དེས་ན་དེ་ཉིད་སྟོན་པར་མཛད་པ་ནི་ངེས་པ་བཤད་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལ་རྗེས་སུ་འགྲོ་བ་ངེས་པས་ནི་འགལ་བ་དང་དེའི་ཕྱོགས་དང་མཐུན་པ་རྣམས་བསལ་ལོ། །ལྡོག་པས་ནི་མ་ངེས་པ་དང་དེའི་ཕྱོགས་དང་མཐུན་པ་ལྷག་མ་དང་ལྡན་པ་ལ་སོགས་པའོ། །[27] ཞེས་སོ།།

སྤྱིར་འབྲེལ་པ་གཏན་ལ་ཕབ་པ་ལས་རྟགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་སྐྱོན་མེད་དུ་འཇོག་ཐུབ་པ་ནི། ཁྱབ་བྱ་འདི་ཡོད་ན། ཁྱབ་བྱེད་འདི་ཡོད་དགོས་པ་དང་། ཁྱབ་བྱེད་འདི་མེད་ན། ཁྱབ་བྱ་འདི་མེད་དགོས་པའི་གནད་དང་། དེ་བཞིན་དུ་རྒྱུ་འདི་ལ་བརྟེན་ནས་འབྲས་བུ་འདི་འབྱུང་ཞིང་། རྒྱུ་འདི་མེད་ན་འབྲས་བུ་འདི་མེད་དགོས་ལ། འབྲས་བུ་འདི་ཡོད་ན་རྒྱུ་འདི་ཡོད་དགོས་པའི་ཚུལ་སོགས། བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་དང་མེད་ན་མི་འབྱུང་བའི་འབྲེལ་པ་གྲུབ་པའི་རྟགས་ལ་བརྟེན་ནས་སྒྲུབ་པའི་གནད་ཀྱིས་ཡིན་པ་ནི། དཔེར་ན། ཤར་ཕྱོགས་ཀྱི་དུ་ལྡན་གྱི་ལའི་སྟེང་དུ། དུ་བ་ཡོད་པའི་རྟགས་ལ་བརྟེན་ནས་མེ་ཡོད་པར་དཔོག་ཐུབ་པ་ནི། དུ་བ་མེ་དང་དེ་བྱུང་དུ་འབྲེལ་བའི་དབང་གིས་ཡིན་ལ། དེ་བཞིན་དུ། དཔེར་ན། མེ་མེད་མཚན་མོའི་རྒྱ་མཚོའི་སྟེང་དུ་མེ་མེད་པའི་རྟགས་ལ་བརྟེན་ནས་དུ་བ་མེད་པར་དཔོག་ཐུབ་པ་ནི། མེ་དུ་གཉིས་རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་འབྲེལ་པ་ཡོད་པའི་གནད་ཀྱིས་ཡིན་པ་ལྟ་བུ།

དེ་བཞིན་དུ་ཤ་པ་ཡོད་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ཤིང་ཡོད་པར་སྒྲུབ་པ་དང་། ཤིང་མེད་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ཤ་པ་མེད་པར་སྒྲུབ་ནུས་པའང་། ཤིང་དང་ཤ་པ་གཉིས་བདག་ཉིད་གཅིག་པའི་འབྲེལ་པ་ཡོད་པའི་གནད་ཀྱིས་ཡིན། འབྲེལ་པ་མེད་པར་རྗེས་ཁྱབ་དང་ལྡོག་ཁྱབ་འགྲུབ་མི་ནུས་པ་ནི། དཔེར་ན། མི་དེ་ལ་བ་སྤུགས་ཡོད་པའི་རྟགས་ལས་རྟ་ཡང་ཡོད་པར་སྒྲུབ་མི་ནུས་པ་དང་། ཡང་མི་དེ་ལ་རྟ་མེད་པའི་རྟགས་ལས་བ་སྤུགས་ཀྱང་མེད་པར་སྒྲུབ་མི་ནུས་པ་ནི། བ་སྤུགས་དང་རྟ་གཉིས་ལ་མེད་ན་མི་འབྱུང་བའི་འབྲེལ་པ་མེད་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་ཡིན། དེ་ལྟར་ཡང་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས།

དེ་ལྟ་མིན་ན་གཅིག་ལོག་པས། །ཇི་ལྟར་གཞན་ནི་ལྡོག་པར་འགྱུར།།
མི་ལ་རྟ་མི་བདོག་ཅེས་ཏེ། །ཕྱུགས་ཀྱང་བདོག་པ་མིན་ནམ་ཅི།།
དེ་བཞིན་གཅིག་གཅིག་ཉེ་བའི་ཕྱིར། །ཇི་ལྟ་གཞན་ནི་ཉེ་བར་འགྱུར།།
མི་ལ་ཕྱུགས་ནི་བདོག་ཅེས་ཏེ། །དེ་བཞིན་རྟ་ཡང་བདོག་གམ་ཅི།།[28]

ཞེས་གསུངས་སོ།།

སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་པ་ཡིན་ཏེ། བྱས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པའི་རྟགས་སྦྱོར་དེའི་རྟགས་ཆོས་དོན་གསུམ་གྱི་རེའུ་མིག

ཆོས་ཅན།	བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས།	རྟགས།	བསྒྲུབ་བྱ།
༡ སྒྲ།	༢ མི་རྟག་པ།	༣ བྱས་པ།	༤ སྒྲ་མི་རྟག་པ།

གོང་གི་རྟགས་དེའི་ཕྱོགས་ཆོས་ངེས་པ་ལ་སྒྲ་བྱས་པ་ཡིན་པ་ངེས་དགོས། རྗེས་ཁྱབ་ངེས་པ་ལ་བྱས་པ་མི་རྟག་པ་ཡིན་པ་ངེས་དགོས་ཤིང་། ལྡོག་ཁྱབ་ངེས་པ་ལ་རྟག་པ་བྱས་སྟོང་ཡིན་པ་ངེས་དགོས་པ་མ་ཟད། ཚུལ་ཕྱི་མ་གཉིས་ངེས་པ་ལ་རྟགས་ཆོས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཡང་ངེས་དགོས་སོ།།

༣) རྟགས་ཡང་དག་ལ་ངོ་བོའི་སྒོ་ནས་དབྱེ་བ།

སྤྱིར་རྟགས་ཡང་དག་ལ། ༡ ངོ་བོའི་སྒོ་ནས་འབྲས་རང་མ་དམིགས་པའིརྟགས་ཡང་དག་གསུམ། ༢ བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་སྒོ་ནས་དགག་རྟགས་ཡང་དག་དང་སྒྲུབ་

རྟགས་ཡང་དག་གཉིས། ༣ སྒྲུབ་ཚུལ་གྱི་སྒོ་ནས་ཐ་སྙད་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་དང་དོན་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་གཉིས། ༤ བསྒྲུབ་བྱའི་སྒོ་ནས་དངོས་སྟོབས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག གྲགས་རྟགས་ཡང་དག ཡིད་ཆེས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་དང་གསུམ། ༥ མཐུན་ཕྱོགས་ལ་འཇུག་ཚུལ་གྱི་སྒོ་ནས་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་བྱེད་དུ་འཇུག་པའི་རྟགས་ཡང་དག་དང་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་རྣམ་གཉིས་སུ་འཇུག་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གཉིས། ༦ རྒོལ་བའི་སྒོ་ནས་རང་དོན་སྐབས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་དང་གཞན་དོན་སྐབས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་གཉིས་བཅས་དབྱེ་ཚུལ་དེ་ལྟར་ཡོད་ནའང་། རྟགས་དེ་ཐམས་ཅད་འབྲས་རང་མ་དམིགས་པའི་གཏན་ཚིགས་གསུམ་གྱི་ནང་དུ་འདུ་བ་ནི། སློབ་དཔོན་ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པའི་ཚད་མ་རིགས་ཐིགས་ལས། ”ཚུལ་གསུམ་པོ་དག་ནི་རྟགས་གསུམ་ཁོ་ན་དང་ལྡན་པ་སྟེ། མི་དམིགས་པ་དང་། རང་བཞིན་དང་། འབྲས་བུའོ། །”[29] ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།།

དེ་ཡང་རྟགས་ཡང་དག་གི་རྟགས་ཆོས་ཀྱི་འབྲེལ་པ་ལ་བདག་གཅིག་འབྲེལ་དང་དེ་བྱུང་འབྲེལ་གཉིས་སུ་ངེས་པའི་དབང་གིས་རྟགས་ཡང་དག་ལ་འབྲས་རང་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་གསུམ་དུ་ངེས་པ་ནི། སྤྱིར་རྟགས་ཡང་དག་ཐམས་ཅད་སྒྲུབ་རྟགས་དང་དགག་རྟགས་གཉིས་སུ་འདུས་ཤིང་། དགག་རྟགས་ལ་རྟགས་ཆོས་ཀྱི་འབྲེལ་པ་གང་གྲུབ་ཀྱང་དགག་རྟགས་ཤིག་ཡིན་ཕྱིན་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་སུ་འདུ་ལ། སྒྲུབ་རྟགས་ཀྱི་རྟགས་ཆོས་ཀྱི་འབྲེལ་པ་ལ། དེ་བྱུང་འབྲེལ་དང་བདག་གཅིག་འབྲེལ་གཉིས་སུ་ངེས་པས། འབྲེལ་པ་དང་པོ་གྲུབ་པའི་རྟགས་རྣམས་འབྲས་རྟགས་དང་། གཉིས་པ་གྲུབ་པའི་རྟགས་རྣམས་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་སུ་འདུ་བ་ཡིན་ནོ།།

ག) འབྲས་རྟགས་ཡང་དག

འབྲས་རྟགས་ཡང་དག་བཤད་པ་ནི། འབྲས་བུའི་ཚུལ་གསུམ་ཡིན་པ་འབྲས་རྟགས་ཡང་དག་གི་ངོ་བོ་དང་། གཞི་གཅིག་ལ་སྦྱར་ན། ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་སྒྲུབ་རྟགས་ཡང་དག་གང་ཞིག ཁྱོད་ཀྱི་རྟགས་ཀྱིས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དངོས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་སུ་གཟུང་བྱ་ཡང་ཡིན། ཁྱོད་ཀྱི་རྒྱུ་ཡང་ཡིན་པའི་གཞི་མཐུན་སྲིད་པ་དེ། ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་འབྲས་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པའི་ངོ་བོར་འཇོག དེ་ཡང་སོང་ཚུལ་གྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་དེའི་འབྲས་བུ་རྟགས་སུ་བཀོད་པའི་ཚུལ་གསུམ་ལ་འབྲས་རྟགས་ཡང་དག་ཅེས་བྱ་བ་ནི། དཔེར་ན། དུ་ལྡན་ལའི་སྟེང་དུ་མེ་ཡོད་པར་སྒྲུབ་པ་ལ་དུ་བ་རྟགས་སུ་བཀོད་པའི་ཚེ། དུ་བ་དེ་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་མེའི་འབྲས་བུ་ཡིན་ཞིང་གཞི་ལའི་སྟེང་དུ་མེ་ཡོད་པར་སྒྲུབ་པའི་ཚུལ་གསུམ་ཡིན་པས་ན། འབྲས་བུའི་ཚུལ་གསུམ་ཡིན་པ་ཞེས་བྱའོ།།

འབྲས་རྟགས་ཡང་དག་ལ་དབྱེ་ན། ༡ རྒྱུ་དངོས་སྒྲུབ་ཀྱི་འབྲས་རྟགས་ཡང་དག ༢ རྒྱུ་སྔོན་སོང་སྒྲུབ་ཀྱི་འབྲས་རྟགས་ཡང་དག ༣ རྒྱུ་སྤྱི་སྒྲུབ་ཀྱི་འབྲས་རྟགས་ཡང་དག ༣ རྒྱུའི་ཁྱད་པར་སྒྲུབ་ཀྱི་འབྲས་རྟགས་ཡང་དག ༥ རྒྱུ་ཆོས་རྗེས་དཔོག་གི་འབྲས་རྟགས་ཡང་དག་དང་ལྔ་ཡོད།

དང་པོ་རྒྱུ་དངོས་སྒྲུབ་ཀྱི་འབྲས་རྟགས་ཡང་དག་ནི། དཔེར་ན་ཆོས་བཅུ་པའི་མདོ་ལས།

དུ་བ་ལས་ནི་མེར་ཤེས་ཤིང་། །ཆུ་སྐྱར་ལས་ནི་ཆུར་ཤེས་ལྟར།།[30]

ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། དུ་ལྡན་ལ་ལ་ཆོས་ཅན། མེ་ཡོད་དེ། དུ་བ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་དང་། ཆུ་སྐྱར་དང་ལྡན་པའི་ཤར་ཕྱོགས་ན་ཆོས་ཅན། ཆུ་ཡོད་དེ། ཆུ་བྱ་ཡུན་རིང་དུ་ལྡིང་བའི་ཕྱིར། ཞེས་བཀོད་པའི་ཚེ་ན་དེ་ལྟ་བུ། དེ་ཡང་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས།

ཀྱུ་ལ་རང་བཞིན་ཇི་སྙེད་ཅིག །མེད་ན་མི་འབྱུང་འབྲས་བུ་ནི།།

གཏན་ཚིགས།[31] ཞེས་གསུངས།

གཉིས་པ་རྒྱུ་སྔོན་སོང་སྒྲུབ་ཀྱི་འབྲས་རྟགས་ཡང་དག་ནི། དཔེར་ན། བྱིས་པ་སྐྱེས་མ་ཐག་པའི་རིག་པ་ཆོས་ཅན། རང་རྒྱུ་རིག་པ་སྔ་མ་སྔོན་དུ་སོང་སྟེ། རིག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བཀོད་པའི་ཚེ་ན་དེ་ལྟ་བུ། དེ་ནི་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས།

སྐྱེ་བ་ཡོངས་སུ་ལེན་པ་ན། །འབྱུང་རྩུབ་དབང་པོ་བློ་དག་ནི།།

རང་གི་རིགས་ལ་ལྟོས་མེད་ཅན། །ལུས་ཉིད་འབའ་ཞིག་ལས་སྐྱེ་མིན།།[32]

ཞེས་པས་བསྟན།

གསུམ་པ་རྒྱུ་སྤྱི་སྒྲུབ་ཀྱི་འབྲས་རྟགས་ཡང་དག་ནི། དཔེར་ན། སྡུག་བསྔལ་བའི་ཕུང་པོ་ཆོས་ཅན། རང་རྒྱུ་དང་བཅས་པ་ཡིན་ཏེ། རེས་འགའ་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར། ཞེས་བཀོད་པའི་ཚེ་ན་དེ་ལྟ་བུ། དེ་ཡང་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས།

རེས་འགའ་བ་ཉིད་ཡིན་པས་ན། །སྡུག་བསྔལ་ཉིད་རྒྱུ་བཅས་ཉིད་གྲུབ།།[33]

ཅེས་སོ།།

བཞི་པ་རྒྱུའི་ཁྱད་པར་སྒྲུབ་ཀྱི་འབྲས་རྟགས་ཡང་དག་ནི། གཟུགས་འཛིན་དབང་མངོན་ཆོས་ཅན། རང་གི་བདག་རྐྱེན་དང་དེ་མ་ཐག་རྐྱེན་ལས་གཞན་པའི་

རང་གི་རྐྱེན་ཡོད་དེ། རང་གི་བདག་རྐྱེན་དང་དེ་མ་ཐག་རྐྱེན་ཚང་བ་ཙམ་གྱིས་མི་སྐྱེ་ཞིང་རེས་འགའ་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར། ཞེས་བཀོད་པའི་ཚེ་ན་དེ་ལྟ་བུ། དེ་ཡང་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས།

རྒྱུ་གཞན་དག་ནི་ཡོད་ན་ཡང་། །དབང་པོའི་བློ་རྣམས་མེད་པའི་ཕྱིར། །

ཐ་དད་རྒྱུ་ནི་རྗེས་དཔོག་འགྱུར། །[34] ཞེས་གསུངས།

ལྔ་པ་རྒྱུ་ཆོས་རྗེས་དཔོག་གི་འབྲས་རྟགས་ཡང་དག་ནི། ཁ་ནང་བུ་རམ་གྱི་གོང་བུའི་སྟེང་ན་ཆོས་ཅན། བུ་རམ་གྱི་རོ་སྔ་མས་བུ་རམ་གྱི་གཟུགས་ད་ལྟ་བ་སྐྱེད་པའི་ནུས་པ་ཡོད་དེ། བུ་རམ་གྱི་རོ་ད་ལྟ་བ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བཀོད་པའི་ཚེ་ན་དེ་ལྟ་བུ། དེ་ཡང་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས།

ཚོགས་པ་གཅིག་ལ་རག་ལས་པའི། །གཟུགས་ལ་སོགས་པ་རོས་རྟོགས་པ། །

རྒྱུ་ཆོས་རྗེས་སུ་དཔག་པ་སྟེ། །དུ་བས་བུད་ཤིང་འགྱུར་བ་བཞིན། །[35]

ཞེས་གསུངས། འདིར་རྒྱུ་ནི་རོའི་ཉེར་ལེན་རོ་སྔ་མ་ཡིན་ལ། ཆོས་ནི་རོ་སྔ་མ་དེས་གཟུགས་ཕྱི་མ་སྐྱེད་པའི་ནུས་པ་དེ་ཡིན་ལ། དེ་འདྲའི་ནུས་པ་དེ་ཁ་ནང་བུ་རམ་གོང་བུའི་སྟེང་དུ་ཡོད་པར་སྒྲུབ་པས་རྒྱུ་ཆོས་རྗེས་དཔོག་གི་འབྲས་རྟགས་ཞེས་བྱ། དེ་ཡང་བུ་རམ་གྱི་རོ་སྔ་མས་རོ་ཕྱི་མའི་དངོས་ཀྱི་ཉེར་ལེན་དང་བུ་རམ་གྱི་གཟུགས་ཕྱི་མའི་དངོས་ཀྱི་ལྷན་ཅིག་བྱེད་རྐྱེན་བྱེད་ལ། བུ་རམ་གྱི་གཟུགས་སྔ་མས་བུ་རམ་གྱི་གཟུགས་ཕྱི་མའི་དངོས་ཀྱི་ཉེར་ལེན་དང་བུ་རམ་གྱི་རོ་ཕྱི་མའི་དངོས་ཀྱི་ལྷན་ཅིག་བྱེད་རྐྱེན་བྱེད་པས། བུ་རམ་གྱི་རོ་གཟུགས་གཉིས་དངོས་རྒྱུ་ཚོགས་པ་གཅིག་ལ་རག་ལས་ཀྱི་འབྲེལ་པ་གྲུབ་པ་ཡིན།

སྦྱོར་ཚད་མའི་བསྟན་བཅོས་རྣམས་སུ་འབྲས་རྟགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཞིབ་པའི་ཡན་ལག་ཏུ་མེ་དུའི་རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ངེས་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མ་རྒྱས་པར་གཏན་ལ་ཕབ་པ་ནི། མེ་དུ་ཙམ་རྒྱུ་འབྲས་སུ་ཤེས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་དུ་བསྟན་པ་མ་ཡིན་གྱི། མེ་ལས་དུ་བ་སྐྱེ་བ་དཔེར་བྱས་ནས་ཕྱི་ནང་གི་རྒྱུ་འབྲས་མཐའ་དག་གི་རིམ་པ་ཤེས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་དུ་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ།།

(ཁ) རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག

རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་བཤད་པ་ནི། རང་བཞིན་གྱི་ཚུལ་གསུམ་ཡིན་པ། རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་གི་ངོ་བོ་དང་། གཞི་གཅིག་ལ་སྦྱར་ན། ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་སྒྲུབ་རྟགས་ཡང་དག་གང་ཞིག ཁྱོད་ཀྱི་རྟགས་ཀྱིས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དངོས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་སུ་གཟུང་བྱ་ཡིན་ན། ཁྱོད་དང་བདག་ཉིད་གཅིག་ཡིན་པས་ཁྱབ་པ། ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་གི་ངོ་བོ་ཡིན། དཔེར་ན། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་པ་ཡིན་ཏེ། བྱས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བཀོད་པའི་ཚེ་ན་དེ་ལྟ་བུ། དེ་ཡང་གསེར་མདོག་གི་སྡོན་གྱི་སྦྱོར་བ་ཞེས་བྱ་བའི་མདོ་ལས། "གང་ཅུང་ཟད་སྐྱེ་བའི་ཆོས་དེ་ཐམས་ཅད་ནི། ཡུན་མི་རིང་བ་ཉིད་དུ་འགག་པའི་ཆོས་ཡིན་ནོ། །"[36] ཞེས་དང་། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས།

རང་བཞིན་ཡོད་ཙམ་དང་། །འབྲེལ་པ་ཅན་གྱི་ངོ་བོ་ཡང་།།[37] ཞེས་སོགས་གསུངས།

རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་ལ་དབྱེ་ན། ཁྱད་པར་ལྟོས་པ་བའི་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་དང་། ཁྱད་པར་དག་པ་བའི་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་གཉིས། ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་གང་ཞིག རང་ཞེས་བརྗོད་པའི་སྒྲས་རང་གི་ཁྱད་པར་བྱེད་ཆོས་རང་ཉིད་བྱེད་པ་པོ་འཕེན་པ་ལ་ལྟོས་པ་དེ། ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཁྱད་པར་ལྟོས་པ་བའི་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་གི་ངོ་བོ་དང་། དཔེར་ན། དུང་སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་པ་ཡིན་ཏེ། རྩོལ་བྱུང་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བཀོད་པའི་ཚེ་ན་དེ་ལྟ་བུ།

ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་གང་ཞིག རང་ཞེས་བརྗོད་པའི་སྒྲས་རང་གི་ཁྱད་པར་བྱེད་ཆོས་རང་ཉིད་ཀྱི་བྱེད་པ་པོ་འཕེན་པ་ལ་མི་ལྟོས་པ་དེ། ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཁྱད་པར་དག་པ་བའི་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་གི་ངོ་བོར་འཇོག་ཅིང་། དཔེར་ན། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་པ་ཡིན་ཏེ། དངོས་པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བཀོད་པའི་ཚེ་ན་དེ་ལྟ་བུ། དེ་ཡང་རྩོལ་བྱུང་ཞེས་བརྗོད་པའི་སྒྲས་བྱེད་པ་པོ་སྐྱེས་བུ་འཕེན་ཞིང་། དངོས་པོ་ཞེས་བརྗོད་པའི་སྒྲས་བྱེད་པ་པོ་གང་ཡང་མི་འཕེན་པས་སོ། །དེ་ཡང་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས།

རང་བཞིན་ཁྱད་པར་བྱེ་བྲག་ལ། །ལྟོས་པའམ་འོན་ཏེ་འབའ་ཞིག་པ།།

བསྒྲུབ་བྱ་སྒྲུབ་པའི་ཕྱིར་བརྗོད་དེ། །འདིག་ལ་འབྲས་དང་ཡོད་ཉིད་བཞིན།།[38]

ཞེས་རང་གི་བསྒྲུབ་བྱ་སྒྲུབ་པའི་ཕྱིར་དུ་བརྗོད་པའི་རང་བཞིན་གྱི་གཏན་ཚིགས་ལ། སྒྲ་འདིག་པར་བསྒྲུབ་པ་ལ་འབྲས་བུ་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་བཞིན་དུ། རྟགས་བརྗོད་པའི་སྒྲ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་བྱེད་ཆོས་ཀྱི་བྱེ་བྲག་འཕེན་པ་ལ་ལྟོས་པ་ཁྱད་པར་ལྟོས་པ་བ

དང་། དངོས་པོར་ཡོད་པ་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་བཞིན་དུ། དེ་ལྟར་འཕེན་པ་ལ་མི་ལྟོས་པའི་འབའ་ཞིག་པ་རྣམས་སུ་ཡོད་པར་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།།

ཚད་མའི་བསྟན་བཅོས་རྣམས་སུ་བྱས་པ་རང་གྲུབ་ཙམ་ནས་འཇིག་པ་རང་གི་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་རང་ཆས་སུ་རྗེས་སུ་འབྲེལ་བ་ནི། བྱས་པ་འཇིག་པར་སྐྱེད་པ་ལ་རང་ཉིད་ཡོད་ཙམ་དུ་སྐྱེད་པའི་རྒྱུ་ལས་རྒྱུ་གཞན་མེད་པར། རང་ཉིད་ཡོད་ཙམ་དུ་སྐྱེད་པའི་རྒྱུ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་རང་ཉིད་འཇིག་པའི་ལག་རྗེས་བཞག་པ་ཡིན་པའི་ཚུལ་སོགས་འདུས་བྱས་རྣམས་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པ་དང་། གཞན་སེལ་གྱི་རྣམ་གཞག་རྒྱས་པར་བསྟན་པ་དང་། བདག་གཅིག་འབྲེལ་གྱི་རང་ལྡོག་དོན་ལྡོག་ངོས་གཟུང་བའི་ཕྱིར་དུ་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་རྒྱས་པར་གསུངས། མདོར་ན་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཞེས་པ་ནི་རྟགས་ཆོས་གཉིས་རང་བཞིན་གཅིག་པའི་སྒྲུབ་རྟགས་ཤིག་ལ་ཟེར་རོ།།

ག) མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག

༡) སྤྱི་བཤད།

མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་བཤད་པ་ནི། མ་དམིགས་པའི་ཚུལ་གསུམ་ཡིན་པ། མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གི་ངོ་བོ་དང་། གཞི་གཅིག་ལ་སྦྱར་ན། ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་གང་ཞིག ཁྱོད་ཀྱི་རྟགས་ཀྱིས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དངོས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་སུ་གཟུང་བྱ་ཡང་ཡིན། དགག་པ་ཡང་ཡིན་པའི་གཞི་མཐུན་སྲིད་པ་དེ། ཁྱོད་

དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པའི་ངོ་བོ་ཡིན། དཔེར་ན། མེ་མེད་མཚན་མོའི་རྒྱ་མཚོ་ན་ཆོས་ཅན། དུ་བ་མེད་དེ། མེ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། དེ་ཡང་འཕགས་པ་ཆོས་ཐམས་ཅད་འབྱུང་བ་མེད་པར་བསྟན་པའི་མདོ་ལས། "དོན་གྱི་དབང་དེ་གཟིགས་ནས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་འདི་སྐད་དུ་ཆོས་སྟོན་ཏེ། གང་ཟག་གིས་གང་ཟག་གི་ཚོད་གཟུང་བར་མི་བྱའོ། །གང་ཟག་གིས་གང་ཟག་ལ་ཚོད་བཟུང་ན་རྨ་འབྱུང་བར་འགྱུར་ཏེ། ངའམ་གཞན་ཡང་ང་དང་འདྲ་བ་དག་གིས་གང་ཟག་ལ་ཚོད་གཟུང་ངོ་། །"[39]ཞེས་དང་།

ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས།

དགག་པ་ཉིད་ནི་ཐམས་ཅད་དུ། །མི་དམིགས་པ་ལས་འགྲུབ་པ་ཡིན། །
ཚད་མས་གྲུབ་པར་སྨྲ་རྣམས་ཀྱི། །དོན་གྱི་བཟློག་པ་ཉིད་ལས་ཡིན། །[40]

ཞེས་སོགས་གསུངས།

མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ལ་དབྱེ་ན། མི་སྣང་བ་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་དང་། སྣང་རུང་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གཉིས་ཡོད། དེ་ཡང་དགག་བྱའི་ཆོས་སུ་བཏགས་པའི་དོན་དེ་ཡོད་ཀྱང་སྐབས་ཀྱི་ཕྱི་རྒོལ་ལ་སྣང་དུ་མི་རུང་བས་མི་སྣང་བ་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་དང་། དེ་ཡོད་ན་སྐབས་ཀྱི་ཕྱི་རྒོལ་ལ་སྣང་དུ་རུང་བས་སྣང་རུང་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་སུ་འཇོག་ཅིང་། དེ་གཉིས་རེ་རེ་ལ་ཡང་། དགག་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་འབྲེལ་ཡུལ་བཀག་པ་རྟགས་སུ་སྦྱོར་བ་འབྲེལ་ཟླ་མ་དམིགས་པའི་གཏན་ཚིགས་དང་། དགག་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་འགལ་ཟླ་དམིགས་པ་རྟགས་སུ་སྦྱོར་བ་འགལ་དམིགས་ཀྱི་རྟགས་གཉིས་གཉིས་ཡོད་དོ། །

༣) མི་སྣང་བ་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག

དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཀྱང་ཡིན། ཁྱོད་ཀྱི་རྟགས་ཀྱིས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དགག་བྱའི་ཆོས་སུ་བཏགས་པའི་དོན་དེ་སྤྱིར་ཡོད་ཀྱང་། ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་པ་ལ་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་དུ་སོང་བའི་གང་ཟག་ལ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དགག་བྱའི་ཆོས་སུ་བཏགས་པའི་དོན་བསྐལ་དོན་ཡང་ཡིན་པའི་གཞི་མཐུན་པ་དེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མི་སྣང་བ་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གི་ངོ་བོ་ཡིན། དཔེར་ན། མདུན་གྱི་གཞི་འདིར་ཆོས་ཅན། ཤ་ཟ་བསྐལ་དོན་དུ་སོང་བའི་གང་ཟག་གིས་ཤ་ཟ་ཡོད་ཅེས་དམ་བཅའམི་རིགས་ཏེ། ཤ་ཟ་བསྐལ་དོན་དུ་སོང་བའི་གང་ཟག་གིས་ཤ་ཟ་ཚད་མས་མ་དམིགས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བཀོད་པའི་ཚེ་ན་དེ་ལྟ་བུ། དེ་ཡང་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས།

ཚད་མ་རྣམས་ནི་མི་འཇུག་པ། །མེད་ལ་མི་འཇུག་འབྲས་བུ་ཅན།།[41]

ཞེས་གསུངས།

སྦྱོར་བསྐལ་དོན་ལ་ཡུལ་གྱིས་བསྐལ་བ་དང་། དུས་ཀྱིས་བསྐལ་བ། ངོ་བོས་བསྐལ་བ་སོགས་ཡོད་པ་ལས། འདིར་ནི་ཤ་ཟའི་ངོ་བོ་ཤིན་ཏུ་ཕྲ་བས་གང་ཟག་འགའ་ཞིག་ལ་བསྐལ་དོན་དུ་སོང་སྟེ་ཚད་མས་མ་ངེས་ཤིང་། དེ་འདྲ་བའི་གང་ཟག་དེས་ཤ་ཟ་ཡོད་ཅེས་དམ་བཅའམི་རིགས་པ་དེ་བཞིན་དུ། སྐྱེ་བོ་རང་འགའ་བ་དག་གིས་ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གནས་ལུགས་འདི་དང་འདི་ཡིན་ནོ། །ཞེས་རང་གིས་ཚད་མས་

མ་ངེས་བཞིན་དུ་དམ་བཅའ་བ་མི་རིགས་པ་དང་། གང་ཟག་ཕ་རོལ་པོ་དག་ལ་སྐྱོན་ཡོད་པར་རང་གིས་ཚད་མས་མ་ངེས་བཞིན་དུ་སྐྱོན་འདི་དང་འདི་ལྟ་བུ་དང་བཅས་སོ་ཞེས་པ་ལ་སོགས་པ་རང་གིས་ཚད་མས་མ་མཐོང་བཞིན་དུ་སྒྲོ་སྐུར་བྱ་བར་མི་རིགས་པར་བསྟན་ཏོ།།

༣) སྣང་རུང་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག

དེ་སྐབས་ཀྱི་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཀྱང་ཡིན། དེ་སྐབས་ཀྱི་དགག་བྱའི་ཆོས་སུ་བཏགས་པའི་དོན་དེ་དགག་གཞི་དེའི་སྟེང་དུ་ཡོད་ན་སྐབས་ཀྱི་ཕྱི་རྒོལ་ལ་སྣང་དུ་རུང་བ་དེ། དེ་སྐབས་ཀྱི་སྣང་རུང་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གི་ངོ་བོ་དང་། དབྱེ་ན། ༡ སྣང་རུང་གི་འབྲེལ་ཟླ་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་དང་། ༢ སྣང་རུང་གི་འགལ་ཟླ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གཉིས་ཡོད། དེ་ཡང་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས།

གཏན་ཚིགས་བྱེ་བྲག་ལ་ལྟོས་ནས། །འགའ་ཞིག་མེད་ཤེས་འབྲས་བུ་ཅན།།
འགལ་དང་འབྲས་བུ་དག་གྲུབ་དང་། །རྒྱུ་དང་ངོ་བོ་བལྟར་རུང་བའི།།
བདག་ཉིད་དག་ནི་མ་གྲུབ་པ། །མེད་དོན་ཅན་མི་དམིགས་རྣམ་བཞི།།[42]

ཞེས་སོགས་གསུངས།

སྣང་རུང་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གང་ཞིག དེ་སྐབས་ཀྱི་དགག་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་འབྲེལ་ཟླ་བཀག་པ་རྟགས་སུ་སྦྱར་བ། སྣང་རུང་གི་འབྲེལ་ཟླ་མ་

དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གི་ངོ་བོ་ཡིན། དབྱེ་ན། སྣང་རུང་གི་༡ རྒྱུ་མ་དམིགས་པ། ༢ ཁྱབ་བྱེད་མ་དམིགས་པ། ༣ རང་བཞིན་མ་དམིགས་པ། ༤ དངོས་འབྲས་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་དང་བཞི། དེ་དག་ནི་རིམ་པ་བཞིན་དུ་དགག་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་རྒྱུ་དང་། ཁྱབ་བྱེད་དང་། རང་བཞིན་དང་། དངོས་འབྲས་བཀག་པ་རྟགས་སུ་བཀོད་པའི་སྒོ་ནས་བཞག

དེ་དག་གི་མཚན་གཞི་རིམ་པ་བཞིན། དང་པོ་ནི། མེ་མེད་མཚན་མོའི་རྒྱ་མཚོ་ན་ཆོས་ཅན། དུ་བ་མེད་དེ། མེ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་བཀོད་པའི་ཚེ་ན་མེ་མེད་པ་ལྟ་བུ་ནི། དགག་བྱའི་ཆོས་དུ་བའི་རྒྱུ་མེ་བཀག་པ་རྟགས་སུ་སྦྱར་བའི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པས་སྣང་རུང་གི་རྒྱུ་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཅེས་བྱེར།

གཉིས་པ་ནི། ཤིང་མེད་པའི་བྲག་རྫོང་ན་ཆོས་ཅན། ཤ་པ་མེད་དེ། ཤིང་མེད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་བཀོད་པའི་ཚེ་ན་ཤིང་མེད་པ་ལྟ་བུ་ནི། དགག་བྱའི་ཆོས་ཤ་པའི་ཁྱབ་བྱེད་ཤིང་བཀག་པ་རྟགས་སུ་སྦྱར་བའི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པས་སྣང་རུང་གི་ཁྱབ་བྱེད་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཅེས་བྱེར།

གསུམ་པ་ནི། བུམ་པ་ཚད་མས་མ་དམིགས་པའི་ས་ཕྱོགས་ན་ཆོས་ཅན། བུམ་པ་མེད་དེ། བུམ་པ་ཚད་མས་མ་དམིགས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་བཀོད་པའི་ཚེ་ན་བུམ་པ་ཚད་མས་མ་དམིགས་པ་ལྟ་བུ་ནི། དགག་བྱའི་ཆོས་བུམ་པ་ཡོད་པའི་རང་བཞིན་བུམ་པ་ཚད་མས་དམིགས་པ་བཀག་པ་རྟགས་སུ་སྦྱར་བའི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པས་སྣང་རུང་གི་རང་བཞིན་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཅེས་བྱེར།

བཞི་པ་ནི། དུ་བ་མེད་པའི་ར་སྐོར་ཟླ་གབ་མེད་པ་ན་ཆོས་ཅན། དུ་བའི་དངོས་རྒྱུ་ནུས་པ་ཐོགས་མེད་མེད་དེ། དངོས་འབྲས་དུ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་བཀོད་པའི་ཚེ་ན་དངོས་འབྲས་དུ་བ་མེད་པ་ལྟ་བུ་ནི། དགག་བྱའི་ཆོས་དུ་བའི་དངོས་རྒྱུ་ནུས་པ་ཐོགས་མེད་ཀྱི་དངོས་འབྲས་དུ་བ་བཀག་པ་རྟགས་སུ་སྦྱར་བའི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པས་སྣང་རུང་གི་དངོས་འབྲས་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཅེས་ཟེར།

སྣང་རུང་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གང་ཞིག དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དགག་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་འགལ་ཟླ་དམིགས་པ་རྟགས་སུ་སྦྱར་བ། སྣང་རུང་གི་འགལ་ཟླ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གི་ངོ་བོ་དང་། དབྱེ་ན། ༡ ལྷན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་ལ་བརྟེན་པའི་འགལ་ཟླ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་དང་། ༢ ཕན་ཚུན་སྤང་འགལ་ལ་བརྟེན་པའི་འགལ་ཟླ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གཉིས། དེ་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཡང་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས།

འགལ་དེ་ཆོས་ནི་ཐ་དད་དམ། །ཐ་དད་མེད་ལ་རབ་སྦྱོར་ཏེ།།
ཁ་བ་མེད་པར་སྒྲུབ་པ་ལ། །མེ་དང་སྐྱེ་ལ་ཡོད་གནོད་བཞིན།།[43]

ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལྷན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་ལ་བརྟེན་པའི་འགལ་ཟླ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ན། ཁ་བ་མེད་པར་སྒྲུབ་པ་ལ་མེ་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་ལྟར། རྟགས་དང་དགག་བྱའི་ཆོས་གཉིས་རྫས་ཐ་དད་ཡིན་དགོས་ཤིང་། ཕན་ཚུན་སྤང་འགལ་ལ་བརྟེན་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ན། སྨྱུ་གུ་ལྟ་བུ་སླར་ཡང་སྐྱེ་བ་དགོས་པ་མེད་པར་སྒྲུབ་པ་ལ་སྔར་ནས་ཡོད་པ་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་ལྟར། རྟགས་དང་དགག་བྱའི་ཆོས་གཉིས་རྫས་ཐ་དད་མ་ཡིན་པ་དགོས་པར་གསུངས།

འགལ་ཟླ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གང་ཞིག དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དགག་བྱའི་ཆོས་དང་ལྡན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་ལ་བརྟེན་པའི་སྒོ་ནས་མི་མཐུན་པར་གནས་པ། ལྡན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་ལ་བརྟེན་པའི་འགལ་ཟླ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གི་ངོ་བོ་དང་། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་འགལ་ཟླ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གང་ཞིག དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དགག་བྱའི་ཆོས་དང་ཕན་ཚུན་སྤང་འགལ་ལ་བརྟེན་པའི་སྒོ་ནས་མི་མཐུན་པར་གནས་པ། ཕན་ཚུན་སྤང་འགལ་ལ་བརྟེན་པའི་འགལ་ཟླ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གི་ངོ་བོ་ཡིན།

དང་པོ་འགལ་ཟླ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ལ་དབྱེ་ན། ༡ རྒྱུ་འགལ་དམིགས། ༢ ཁྱབ་བྱེད་འགལ་དམིགས། ༣ རང་བཞིན་འགལ་དམིགས། ༤ འགལ་བའི་འབྲས་བུ་དམིགས་པ། ༥ འབྲས་བུ་འགལ་དམིགས། ༦ རྒྱུ་དང་འགལ་བའི་འབྲས་བུ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་དང་དྲུག་ཡོད། དཔེར་ན། མེ་སྟོབས་ཆེན་པོས་ཁྱབ་པར་གནོན་པའི་ཤར་གྱི་གཞི་ན་ཆོས་ཅན། གྲང་འབྲས་སྤུ་ལོང་བྱེད་རྒྱུན་ཆགས་པ་མེད་དེ། མེ་སྟོབས་ཆེན་པོས་ཁྱབ་པར་གནོན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་བཀོད་པའི་ཚེ་ན་མེ་སྟོབས་ཆེན་པོས་ཁྱབ་པར་གནོན་པ་ལྟ་བུ་ནི་རྒྱུ་འགལ་དམིགས་ཡིན་ལ། མེ་དང་གྲང་རེག་གནོད་བྱ་གནོད་བྱེད་དུ་བསྟན་པ་ན། མེའི་གནོད་བྱ་ལ་གྲང་རེག་གི་རང་བཞིན་དང་། གྲང་རེག་གི་ཁྱབ་བྱ། གྲང་རེག་གི་འབྲས་བུ། གྲང་རེག་གི་རྒྱུ་དང་། གྲང་རེག་གི་གནོད་བྱེད་ལ་མེ་དང་། མེའི་ཁྱབ་བྱ། མེའི་འབྲས་བུ་རྣམས་འཇོག་ལ། གྲང་རེག་གི་རང་བཞིན་ནི་བསིལ་རེག་དང་། ཁྱབ་བྱ་ནི་ཁ་བའི་རེག་པ། འབྲས་བུ་ནི་གྲང་འབྲས་སྤུ་ལོང་བྱེད། རྒྱུ་ནི་གྲང་རེག་གི་དངོས་རྒྱུ་ནུས་པ་ཐོགས་མེད་དོ། །མེའི་ཁྱབ་

བྱ་ནི་ཤར་ཕྱོགས་ཀྱི་མེ་དང་། འབྲས་བུ་ནི་དུ་བ་དྲག་འཕྱུར་བ་ལྟ་བུ་འཇོག་པས་འགལ་ཟླ་དམིགས་པའི་རྟགས་གཞན་རྣམས་ཀྱང་འགོད་ཚུལ་ཤེས་སོ།།

གལ་ཏེ་མེའི་རྒྱུ་དང་འབྲས་བུ་གཉིས་གྲང་རེག་འགོག་པ་ལ་ཉེ་རིང་གི་ཁྱད་པར་མི་འཐད་པས། མེའི་རྒྱུས་ཀྱང་གྲང་རེག་འགོག་ནུས་པར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། མེའི་འབྲས་བུ་དུ་བ་དྲག་འཕྱུར་བས་གྲང་རེག་འགོག་པ་ནི། རང་ཉིད་ཡོད་ཙམ་གྱིས་མིན་ཞིང་མེའི་དྲོད་ཀྱིས་ཁྱབ་པའི་ཡུལ་དང་། དུ་བ་དྲག་ཏུ་འཕྱུར་བཞིན་པའི་དུས་དང་། གྲང་རེག་འགོག་ནུས་ཀྱི་མེ་ལ་མི་འབྲེལ་བའི་གནས་སྐབས་ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་སྒོ་ནས་འགོག་པ་ཡིན་ནོ། །མེའི་རྒྱུས་གྲང་རེག་འགོག་མི་ནུས་པ་ནི། བུད་ཤིང་གིས་གྲང་རེག་འགོག་མི་ནུས་པ་བཞིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཡང་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས།

འགལ་འབྲས་ལ་ཡང་ཡུལ་དང་ནི། །དུས་ལ་སོགས་ལ་ལྟོས་པར་འདོད།།
གཞན་དུ་འབྲེལ་འགྱུར་མི་གྲང་བ། །སྒྲུབ་པ་ལ་ནི་ཐལ་བ་བཞིན།།[44] ཞེས་སོ།།

གཉིས་པ་ཕན་ཚུན་སྤང་འགལ་ལ་བརྟེན་པའི་འགལ་ཟླ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ལ་དབྱེ་ན། ༡ ངེས་པས་ལྟོས་པ་འགོག་པའི་རྟགས་ཡང་དག་དང་། ༢ ལྟོས་པས་ངེས་པ་འགོག་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གཉིས། དེ་གཉིས་ཀྱི་མཚན་གཞི་ནི་རིམ་པ་བཞིན། བུམ་པ་ཆོས་ཅན། རང་ཉིད་འཇིག་པ་རང་ལས་ཕྱིས་འབྱུང་གི་རྒྱུ་རྐྱེན་གཞན་ལ་མི་ལྟོས་ཏེ། རང་གྲུབ་ཙམ་ནས་འཇིག་པར་ངེས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བཀོད་པའི་ཚེ་ན་དེ་ལྟ་བུ་དང་། གོས་དཀར་པོ་ཆོས་ཅན། རང་གྲུབ་ཙམ་ནས་ཚོན་ཅན་དུ་མ་ངེས་ཏེ། རང་ཉིད་ཚོན་ཅན་དུ་འགྱུར་བ་རང་ལས་ཕྱིས་འབྱུང་གི་རྒྱུ་ལ་ལྟོས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བཀོད་པའི་ཚེ་ན་དེ་ལྟ་བུའོ།།

དེ་ལྟར་མི་སྣང་བ་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གིས། ཤེས་འདོད་ཆོས་ཅན་གྱི་སྟེང་དུ་དགག་བྱའི་ཆོས་སུ་བཏགས་པའི་དོན་དེ་ཡོད་ངེས་ཀྱི་ཐ་སྙད་དོན་མཐུན་འགོག་པ་ཙམ་ལས། དགག་བྱའི་ཆོས་སུ་བཏགས་པའི་དོན་དེ་མེད་པར་སྒྲུབ་པ་མིན་ལ། གཞི་དགག་གཞིའི་སྟེང་དུ་དགག་བྱའི་ཆོས་སུ་བཏགས་པའི་དོན་དེ་མེད་པར་སྒྲུབ་པ་ལ་སྣང་རུང་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་དགོས་པའི་ཁྱད་པར་ཤེས་དགོས་སོ། །སྣང་རུང་གི་རྟགས་བཤད་པའི་སྐབས་སུ་མེས་གྲང་རེག་ལ་གནོད་ཚུལ་བསྟན་པ་ནི། བཟོད་པ་བསྒོམས་པས་ཁྲོང་ཁྲོ་ལ་གནོད་པ་དང་། མི་རྟག་པ་རྟོགས་པའི་བློས་རྟག་འཛིན་ལ་གནོད་ཚུལ་སོགས་བློ་ཡང་དག་པས་རང་དང་འཛིན་སྟངས་འགལ་ཟླ་བའི་ཕྱིན་ཅི་ལོག་གི་བློ་ལ་གནོད་ཚུལ་སོགས་ཤེས་པའི་ཆེད་དུ་ཡིན་ནོ།།

༩) རྟགས་ཡང་དག་ལ་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་བ།

རྟགས་ཡང་དག་ལ་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན། ༡ དགག་རྟགས་ཡང་དག་དང་། ༢ སྒྲུབ་རྟགས་ཡང་དག་གཉིས། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ་གང་ཞིག དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དངོས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཡིན་ན་དགག་པ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དགག་རྟགས་ཡང་དག་གི་ངོ་བོ་དང་། དཔེར་ན། སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྟག་པས་སྟོང་སྟེ། བྱས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བཀོད་པའི་ཚེ་ན་བྱས་པ་ལྟ་བུ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ་གང་ཞིག དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དངོས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཡིན་ན་སྒྲུབ་པ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་སྒྲུབ་རྟགས་ཡང་དག་གི་ངོ་བོ་ཡིན། དཔེར་ན། སྒྲ་ཆོས་ཅན། དངོས་པོ་ཡིན་ཏེ། དོན་བྱེད་ནུས་པ་

ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བཀོད་པའི་ཚེ་ན་དོན་བྱེད་ནུས་པ་ལྟ་བུའོ། །མ་དམིགས་པའི་རྟགས་དང་དགག་རྟགས་དོན་གཅིག་ཅིང་། འབྲས་རྟགས་དང་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ལ་སྒྲུབ་རྟགས་ཡིན་དགོས་སོ། །

དེ་ཡང་རྣམ་འགྲེལ་རང་འགྲེལ་ལས། "དེ་ལས་གཉིས་ནི་དངོས་པོ་སྒྲུབ་པ་ཡིན་ལ། གཅིག་ནི་དགག་པའི་གཏན་ཚིགས་ཡིན་ནོ།"[45] ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟར་རོ།།

༥) རྟགས་ཡང་དག་ལ་སྒྲུབ་ཚུལ་གྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་བ།

རྟགས་ཡང་དག་ལ་སྒྲུབ་ཚུལ་གྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན། ༡ ཐ་སྙད་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་དང་། ༢ དོན་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་གཉིས། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ་གང་ཞིག དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དངོས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཡིན་ན་མཚོན་བྱ་ཡིན་པ་ཐ་སྙད་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་གི་ངོ་བོ་དང་། དཔེར་ན། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བཀོད་པའི་ཚེ་ན་བྱས་པ་ལྟ་བུ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ་གང་ཞིག དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དངོས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཡིན་ན་མཚན་ཉིད་ཡིན་པ་དོན་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་གི་ངོ་བོ་ཡིན། དཔེར་ན། སྒྲ་ཆོས་ཅན། སྐད་ཅིག་མ་ཡིན་ཏེ། བྱས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བཀོད་པའི་ཚེ་ན་བྱས་པ་ལྟ་བུའོ། །དེ་ཡང་དང་པོས་ནི་རྩོད་གཞི་སྒྲའི་སྟེང་དུ་སྐད་ཅིག་མའི་མཚོན་བྱའམ་ཐ་སྙད་མི་རྟག་པ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པས་ཐ་སྙད་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་དང་། གཉིས་པས་རྩོད་གཞི་སྒྲའི་སྟེང་དུ་མི་རྟག་པའི་མཚན་ཉིད་དམ་དོན་སྐད་ཅིག་མ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པས་དོན་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཞེས་བྱའོ།།

༦) རྟགས་ཡང་དག་ལ་བསྒྲུབ་བྱའི་སྒོ་ནས་དབྱེ་བ།

རྟགས་ཡང་དག་དེ་ལ་བསྒྲུབ་བྱའི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན། ༡ དངོས་སྟོབས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག ༢ ཡིད་ཆེས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག ༣ གྲགས་རྟགས་ཡང་དག་དང་གསུམ་ཡོད། དེ་ཡང་སྤྱིར་བློའི་ཡུལ་ལ། དངོས་པོའི་དབང་གིས་གྲུབ་པའི་ཡུལ་དང་གྲགས་པའི་དབང་གིས་གྲུབ་པའི་ཡུལ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། དཔེར་ན་ཚ་ཞིང་སྲེག་པ་མེའི་དངོས་པོ་ལ་གནས་པའམ་མེའི་རང་བཞིན་ལ་གནས་པའམ་མེ་ལ་དངོས་གནས་པར་ཡོད་པ་ཡིན་ཞིང་། སུས་རེག་ཀྱང་ཚ་ཞིང་སྲེག་པའི་རྣམ་པ་ལས་གཞན་དུ་མི་འཆར་བས། དེ་ལྟ་བུ་ལ་ནི་དངོས་པོའི་དབང་གིས་གྲུབ་པའི་ཡུལ་ཞེས་བྱ་ལ། གཉིས་པ་ནི། དཔེར་ན། མེ་གཙང་བྱེད་ཡིན་པ་དང་གཙུག་ཕུད་ཅན་ཡིན་པ་དངོས་པོའི་དབང་གིས་གྲུབ་པ་མ་ཡིན་ཞིང་། གཙང་བྱེད་ཅེས་པའི་ཐ་སྙད་ནི་ཕག་པ་དང་། གཙུག་ཕུད་ཅན་ཞེས་པ་ནི་རྨ་བྱ་ལ་ཡང་གྲགས་པས། དེ་ལྟ་བུའི་འཇིག་རྟེན་ན་གྲགས་པའི་དབང་གིས་གྲུབ་པའི་ཡུལ་ལ་སྒྲ་བྱུང་གྲགས་པའམ་གྲགས་པའི་དབང་གིས་གྲུབ་པའི་ཡུལ་ཞེས་བྱའོ།།

གྲགས་པ་དངོས་ནི་ཡུལ་ཅན་ལ་བྱ་ཞིང་། དེ་ལ་རྟོག་པ་དང་རྗོད་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་གཉིས་ཡོད། དེ་གཉིས་རིམ་པ་བཞིན་རི་བོང་ཅན་ལ་ཟླ་བ་ཞེས་པའི་བརྡ་སྦྱོར་འདོད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་པའི་རྟོག་པ་དང་། དེས་ཀུན་ནས་བསླངས་པའི་རི་བོང་ཅན་ལ་ཟླ་བ་ཞེས་པའི་སྒྲ་ལྟ་བུ། གྲགས་ལུགས་ནི། ཐ་སྙད་གདགས་པའི་ཕྱིར་དུ་སྦྱར་མིང་

མེད་པ་ལ་ཐོག་མར་སྐྱེས་བུས་གང་འདོད་འདོད་དུ་མིང་ཞིག་སྦྱར་བ་ལ་བརྟེན་ནས་འཇིག་རྟེན་ན་གྲགས་པ་ལ་བྱ་སྟེ། དཔེར་ན་ལྟོ་ལྡིར་ཞབས་ཞུམ་པའི་གོང་བུ་ལ་འདི་ནི་བུམ་པའོ་ཞེས་ཐོག་མར་བརྡ་སྦྱར་བ་བཞིན་ནོ།།

བསྒྲུབ་བྱ་ཤིན་ཏུ་ལྐོག་གྱུར་ནི་ལུང་དམ་སྐྱེས་བུའི་དག་ཚད་མ་སྒྲུབ་བྱེད་དུ་བྱས་ནས་བསྒྲུབ་དགོས། དེ་ཡང་ཡུལ་དེ་རང་ལ་ལྐོག་ཏུ་གྱུར་པའི་ཚེ་དངོས་སྟོབས་ཀྱི་རིགས་པས་བསྒྲུབ་མི་ནུས་ན་ལུང་འབའ་ཞིག་ལ་བརྟེན་ནས་སྒྲུབ་དགོས་ཤིང་། ལུང་རྟགས་སུ་འགྲོ་ཚུལ་ཡང་ལུང་ཡིན་ཙམ་གྱིས་མི་ཆོག་པར་དཔྱད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ལུང་ཞིག་དགོས་ལ། དེ་ཡང་དཔེར་ན། གསེར་གྱི་སྐྱོན་མངོན་གྱུར་མེ་ལ་བསྲེགས་ནས་ཁ་དོག་སོགས་ལ་བརྟག་པ་ལྟར། ལུང་གང་ཞིག་གི་བརྗོད་བྱ་ལ་མངོན་སུམ་ཚད་མས་དཔྱད་ན་གནོད་པ་མེད་པ་དང་། གསེར་གྱི་སྐྱོན་ཅུང་ཟད་ལྐོག་གྱུར་བཅད་ཅིང་གཏུབས་ནས་ནང་གི་སྐྱོན་ལ་བརྟག་པ་ལྟར། ལུང་གང་གི་བརྗོད་བྱ་ལ་དངོས་སྟོབས་ཚད་མས་དཔྱད་ན་གནོད་པ་མེད་པ་དང་། གསེར་གྱི་སྐྱོན་ཡོན་ཤིན་ཏུ་རྟོགས་དཀའ་བ་བཙར་ནས་བཟང་ངན་བརྟག་པ་ལྟར། ལུང་གང་གི་ཚིག་ལ་སྔ་ཕྱི་དང་དངོས་ཤུགས་འགལ་བ་སོགས་ཀྱིས་གནོད་པ་མེད་པ་སྟེ་དཔྱད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་པ་ན། ལུང་དེ་ཁས་ལེན་པར་འོས་པས་ལུང་ཚད་མར་འགྲོ་ཚུལ་དེར་ཆ་རྐྱེན་མང་པོ་ཞིག་ཚང་དགོས་སོ།།

མདོར་ན་སྐབས་འབབ་ཀྱི་ལུང་དེ། ༡ མཐོང་བ་མངོན་གྱུར་བསྟན་པ་ལ་མངོན་སུམ་གྱི་ཚད་མས་གནོད་པ་མེད་པ་དང་། ༢ ཅུང་ཟད་ལྐོག་གྱུར་གྱི་དོན་བསྟན་པ་ལ་དངོས་པོ་སྟོབས་ཞུགས་ཀྱི་རྗེས་དཔག་ཚད་མས་གནོད་པ་མེད་པ་དང་། ༣ མ་མཐོང་བ་ཤིན་ཏུ་ལྐོག་གྱུར་བསྟན་པ་ལ་ཁས་བླངས་སྔ་ཕྱི་འགལ་བ་དང་དངོས་ཤུགས་འགལ་བ་སོགས་ཀྱིས་གནོད་པ་མེད་པ་སྟེ། དཔྱད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ཚུལ་ནི་དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་ལ་ཟེར་བར་ཚད་མའི་གཞུང་དུ་གསུངས།

དེ་སྐྱོབ་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ་གང་ཞིག དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱ་དངོས་པོའི་སྟོབས་ཀྱིས་གྲུབ་པ། དངོས་སྟོབས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་གི་ངོ་བོ་ཡིན། དཔེར་ན། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་པ་ཡིན་ཏེ། བྱས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་བུམ་པ་བཞིན། ཞེས་བཀོད་པའི་ཚེ་ན་བྱས་པ་ལྟ་བུ། དེ་ཡང་ཆོས་མཆོག་གི་རྣམ་ངེས་ཀྱི་ཊཱི་ཀ་འཐད་ལྡན་ལས། “ཚུལ་གསུམ་པ་ཚད་མས་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་དངོས་པོའི་སྟོབས་ཀྱིས་ཞུགས་པའི་རྟགས་རང་གི་ཡུལ་ལ་འཇུག་པ་ཡིན་གྱི། ལུང་ལ་ནི་གཞན་འགའ་ཡང་དོན་དུ་གཉེར་བ་མེད་དོ། །”[46] ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ།།

དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་གང་ཞིག དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་ན་སྒྲ་བྱུང་གྲགས་པ་ཡིན་དགོས་པ་གྲགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གི་ངོ་བོ་ཡིན། དཔེར་ན། རི་བོང་ཅན་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་ཟླ་བ་ཞེས་པའི་སྒྲས་བརྗོད་དུ་རུང་སྟེ། རྟོག་ཡུལ་ན་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བཀོད་པའི་ཚེ་ན་རྟོག་ཡུལ་ན་ཡོད་པ་ལྟ་བུའོ། །རི་བོང་ཅན་ལ་ཟླ་བ་ཞེས་པའི་སྒྲས་བརྗོད་དུ་རུང་བ་དེ་འདོད་པའམ་གྲགས་པ་ཙམ་གྱིས་བཞག་པ་ཡིན་

གྱི། དངོས་པོའི་སྟོབས་ཀྱིས་གྲུབ་པ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །དེ་ཡང་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས།

སྒྲ་ནི་བརྡ་ལ་བརྟེན་པ་ཅན། །དེ་ཡང་འདོད་ཙམ་བརྟེན་པ་ཡིན།།
སྒྲ་ཡིས་གྲུབ་པ་མི་འགྲུབ་མིན། །དེ་ལྟར་སྒྲ་བྱུང་གྲགས་པ་གསུངས།།
རྗེས་སུ་དཔག་པས་བསྒྲུབ་རྣམས་ལ། །འགལ་བ་འབྲེལ་པ་མེད་པ་ཅན།།
མེད་པར་སྟོན་ཡིན་དེ་ལྟ་བུའི། །གྲགས་པའི་རྗེས་དཔོག་ཡིན་ཕྱིར་རོ།།[47]

ཞེས་གསུངས། རི་བོང་ཅན་ལ་ཟླ་བ་ཞེས་པའི་སྒྲས་བརྗོད་དུ་རུང་བ་བཞིན་དུ་རྣ་བ་ལ་མིག་ཅེས་ཀྱང་བརྗོད་དུ་རུང་སྟེ། སློབ་དཔོན་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པའི་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་བསྡུས་པའི་བཤད་སྦྱར་དུ། “མིང་ངེས་པ་མེད་པས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་དཔེར་ན་འགྲོ་ལྡིང་བ་རྣམས་རྣ་བ་ལ་མིག་ཅེས་ཟེར་བ་དང་། འབྲས་ཆན་ལ་ཆོམ་རཀྵ་ཞེས་ཟེར་བ་དང་། མཚུ་ལ་ཐ་དད་པ་ཞེས་ཟེར་བ་ལྟ་བུའོ། །”[48] ཞེས་བཤད་པ་ལྟ་བུའོ། །གཞན་ཡང་འདོད་རྒྱལ་དུ་རི་བོང་ཅན་ལ་ཟླ་བའི་སྒྲ་སྦྱར་བ་དང་། དྲིའི་བསྟན་བཅོས་ལས་ག་བུར་ལ་ཟླ་བ་ཞེས་པའི་སྒྲ་སྦྱར་བ་དང་། སྨན་གྱི་བསྟན་བཅོས་ལས་དངུལ་ཆུ་ལ་ཟླ་བ་ཞེས་པའི་སྒྲ་སྦྱར་བ་དང་། སྙན་དངགས་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་ལས་གཞོན་ནུ་མའི་གདོང་ལ་ཟླ་བ་ཞེས་པའི་སྒྲ་སྦྱར་བ་ལྟར་ཤེས་བྱ་གང་དང་གང་ཡིན་རུང་། དེ་ཆོས་ཅན་དུ་བཟུང་ནས་ཟླ་བ་ཞེས་པའི་སྒྲས་བརྗོད་རུང་ངོ་།།

དངོས་སྟོབས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་དང་གྲགས་རྟགས་ཡང་དག་གཉིས་ལ་བསྒྲུབ་བྱ་དངོས་པོའི་སྟོབས་ཀྱིས་གྲུབ་པ་དང་། བསྒྲུབ་བྱ་བརྡའི་དབང་གིས་བཞག་པའི་ཁྱད་པར་ཡོད་པར་བཤད་དེ། ཆོས་མཆོག་གི་རྣམ་ངེས་ཊཱི་ཀ་འཐད་ལྡན་ལས།

“གྲགས་པའི་ཡུལ་ནི་བརྡ་ལས་བྱུང་བའི་དོན་ཡིན་ལ། རྗེས་སུ་དཔག་པའི་ཡུལ་ནི་དངོས་པོ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ནི་ཡུལ་གྱི་དབྱེ་བའོ། །”[49] ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ།།

དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ་གང་ཞིག དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱ་ཤེས་ཏུ་ཕྱོག་གྱུར་ཡིན་པ། ཡིད་ཆེས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་གི་ངོ་བོ་ཡིན། དཔེར་ན། སྦྱིན་པས་ལོངས་སྤྱོད་ཁྲིམས་ཀྱིས་བདེ་ཞེས་པའི་ལུང་ཆོས་ཅན། རང་གི་བསྟན་བྱའི་དོན་ལ་མི་བསླུ་བ་ཡིན་ཏེ། དཔྱད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ལུང་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བཀོད་པའི་ཚེ་ན་དཔྱད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ལུང་ལྟ་བུའོ། །དེ་ཡང་བསྒྲུབ་བྱ་སྦྱིན་པ་བཏང་བ་ལས་ལོངས་སྤྱོད་ཀྱི་ཁྱད་པར་སྣ་ཚོགས་འབྱུང་བ་ལྟ་བུ་ཤེས་ཏུ་ཕྱོག་གྱུར་ཡིན་ཞིང་། གང་ཟག་ཕལ་པས་དེ་རྟོགས་པ་ངེས་པར་དཔྱད་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ལུང་ལ་ལྟོས་དགོས་སོ། །དེ་ཡང་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས།

འབྲེལ་པ་དང་ནི་རྗེས་མཐུན་ཐབས། །སྐྱེས་བུའི་དོན་ནི་རྗོད་བྱེད་ངག །[50]

ཅེས་པས་སྐབས་སུ་བབ་པའི་སྦྱོར་བའི་ཆོས་ཅན་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ལས།

མཐོང་དང་མ་མཐོང་དངོས་པོ་ཡི། །དོན་དེ་དག་ལ་མངོན་སུམ་དང་།།
རྗེས་སུ་དཔག་རྣམ་གཉིས་ཀྱིས་ཀྱང་། །གནོད་མེད་འདི་ཡི་མི་བསླུ་བའོ།།[51]

ཞེས་པས་སྦྱོར་བ་དེ་ལྟ་བུའི་རྟགས་ངོས་འཛིན་པར་མཛད་དོ།།

༤) རྟགས་ཡང་དག་ལ་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་འཇུག་ཚུལ་གྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་བ།

རྟགས་ཡང་དག་ལ་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་འཇུག་ཚུལ་གྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན། ༡ མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་བྱེད་དུ་འཇུག་པའི་རྟགས་ཡང་དག་དང་། ༢ མཐུན་ཕྱོགས་ལ་རྣམ་གཉིས་སུ་འཇུག་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གཉིས། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ་གང་ཞིག དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་མཐའ་དག་ལ་འཇུག་པ་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་བྱེད་དུ་འཇུག་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གི་ངོ་བོ་དང་། དཔེར་ན། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བཀོད་པའི་ཚེ་ན་བྱས་པ་ལྟ་བུ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ་གང་ཞིག དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཆ་གཉིས་སུ་འཇུག་པ་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་རྣམ་གཉིས་སུ་འཇུག་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གི་ངོ་བོ་ཡིན། དཔེར་ན། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། རྩོལ་བྱུང་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བཀོད་པའི་ཚེ་ན་རྩོལ་བྱུང་ལྟ་བུའོ། །དེ་ཡང་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་མི་རྟག་པ་ཡིན་ན་བྱས་པ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པས་ན། བྱས་པ་དེ་སྦྱོར་བ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་བྱེད་དུ་འཇུག་པའི་རྟགས་དང་། བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་མི་རྟག་པ་ལ་རྩོལ་བྱུང་ཡིན་ཡིན་མིན་གཉིས་ཡོད་པས། རྩོལ་བྱུང་དེ་སྦྱོར་བ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་རྣམ་གཉིས་སུ་འཇུག་པའི་རྟགས་སུ་འཇོག་པ་ཡིན་ནོ།།

༡) རྟགས་ཡང་དག་ལ་རྩོལ་བའི་སྒོ་ནས་དབྱེ་བ།

རྟགས་ཡང་དག་ལ་རྩོལ་བའི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན། ༡ རང་དོན་སྐབས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་དང་། ༢ གཞན་དོན་སྐབས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་གཉིས། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ་གང་ཞིག ཕྱི་རྩོལ་གྱི་ངོར་མ་བཀོད་པ་རང་དོན་སྐབས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་གི་ངོ་བོ་ཡིན། དེ་ཡང་སྔ་རྩོལ་གཞན་གྱིས་སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་རྟགས་མ་བཀོད་པར། རང་ཉིད་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པ་ཡིན་པའི་རྒྱུ་མཚན་བསམས་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་བྱས་པ་དེ་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་སོང་བ་ལྟ་བུ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ་གང་ཞིག ཕྱི་རྩོལ་གྱི་ངོར་བཀོད་པ། གཞན་དོན་སྐབས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་གི་ངོ་བོ་ཡིན། དེ་ཡང་སྔ་རྩོལ་གཞན་གྱིས་སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་རྟགས་བཀོད་པ་ལ་བརྟེན་ནས་བྱས་པ་དེ་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་སོང་བ་ལྟ་བུ། མདོར་ན་རང་དོན་དང་གཞན་དོན་གྱི་རྟགས་དེ་གཉིས་ནི། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་སོང་བར་འདྲ་བ་ལ། རྟགས་འགོད་པ་པོ་སྔ་རྩོལ་ཡང་དག་ཡོད་མེད་ཀྱི་སྒོ་ནས་ཁྱད་པར་ཕྱེ་བའོ།།

(༥) རྟགས་ཡང་དག་གི་ལྡོག་ཕྱོགས་གཏན་ཚིགས་ལྟར་སྣང་བཤད་པ།

ཀ) སྤྱི་བཤད།

རྟགས་ཡང་དག་གི་གོལ་ས་ཤེས་པའི་ཕྱིར་དུ་གཏན་ཚིགས་ལྟར་སྣང་བཤད་པ་ལ། གོང་དུ་ཚུལ་གསུམ་ཡིན་པ་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་བསྟན་པས། ཚུལ་གསུམ་མིན་པ་རྟགས་ལྟར་སྣང་ཡིན་པ་གོ་ནུས་ལ། དེ་ཡང་སྤྱིར་རྟགས་ལ་ཕྱོགས་ཆོས་གྲུབ་པ་དང་མ་གྲུབ་པ་གཉིས་སུ་ངེས་ཤིང་། གྲུབ་པ་དེ་ལ་ཡང་རྗེས་སུ་འགྲོ་ལྡོག་གི་ཁྱབ་པ་རྣལ་མར་ངེས་པ་དང་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་ངེས་པ་གཉིས་སུ་ངེས་པ་ལས། དང་པོ་རྟགས་ཡང་དག་དང་། གཉིས་པ་དེ་ནི་འགལ་རྟགས་སུ་འགྱུར་ཞིང་། ཁྱབ་པ་རྣལ་མ་དང་ཕྱིན་ཅི་ལོག་གང་ཡང་མ་ངེས་པ་ནི་མ་ངེས་པའི་རྟགས་དང་། ཕྱོགས་ཆོས་མ་གྲུབ་པ་དེ་ནི་མ་གྲུབ་པའི་རྟགས་སུ་འགྱུར་བ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟ་ན། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས།

གཏན་ཚིགས་ལྟར་སྣང་དེ་ལས་གཞན།།[52] ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར།

དེ་སྐབ་ཀྱི་རྟགས་ལྟར་སྣང་གི་ངོ་བོ་ནི། དེ་སྐབ་ཀྱི་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་གང་ཞིག ཚུལ་གསུམ་མ་ཡིན་པའོ། །དབྱེ་ན། ༡ འགལ་བའི་གཏན་ཚིགས། ༢ མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས། ༣ མ་གྲུབ་པའི་གཏན་ཚིགས་དང་གསུམ་ཡོད

ཁ) འགལ་བའི་གཏན་ཚིགས།

འགལ་བའི་གཏན་ཚིགས་བཤད་པ་ནི། དེ་སྐབ་ཀྱི་ཕྱོགས་ཆོས་གྲུབ་ཅིང་

གཙོ་བོར་རྗེས་ཁྱབ་མ་གྲུབ་པའི་སྒོ་ནས། རྟགས་དེ་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་དང་འགལ་བ་ཞིག་ལ་འགལ་རྟགས་ཞེས་བྱ། དེ་ལྟ་ན། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་ཆོས་གང་ཞིག རང་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་དུ་སོང་བའི་གང་ཟག་གིས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྗེས་སུ་འགྲོ་ལྡོག་གི་ཁྱབ་པ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་ངེས་པ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་འགལ་རྟགས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཡིན། དེ་ཡང་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཟུར་དུ། ཕྱོགས་ཆོས། ཞེས་པས་མ་གྲུབ་པའི་རྟགས་ཡིན་པ་གཅོད། རང་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་དུ་སོང་བའི་གང་ཟག་གིས་རྗེས་སུ་འགྲོ་ལྡོག་གི་ཁྱབ་པ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་ངེས་པ། ཞེས་པས་མ་ངེས་པའི་རྟགས་ཡིན་པ་གཅོད་དོ། །དཔེར་ན། སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྟག་པ་ཡིན་ཏེ། བྱས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བཀོད་པའི་ཚེ་ན་བྱས་པ་ལྟ་བུའོ།།

ག) མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས།

མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་བཤད་པ་ནི། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་ཆོས་གྲུབ་ཅིང་གཙོ་བོར་ལྡོག་ཁྱབ་མ་གྲུབ་པའམ་མ་ངེས་པས་མ་ངེས་པའི་རྟགས་ཞེས་བྱ། དེ་ལྟ་ན། རང་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་དུ་སོང་བའི་གང་ཟག་གིས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྗེས་སུ་འགྲོ་ལྡོག་གི་ཁྱབ་པ་རྣལ་མར་ཡང་མ་ངེས་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་ཡང་མ་ངེས་པ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མ་ངེས་པའི་རྟགས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཡིན། དབྱེ་ན། ༡ ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་དང་། ༢ ཐུན་མོང་བའི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་གཉིས། དང་པོ། ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་གང་ཞིག ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་པ་ལ་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་དུ་སོང་བའི་གང་ཟག་གིས། ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡང་ཡོད་པར་མ་ངེས། ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡང་ཡོད་པར་མ་ངེས་པ། ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཐུན་མོང་

མ་ཡིན་པའི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཡིན། དཔེར་ན། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། མཉན་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བཀོད་པའི་ཚེ་ན་མཉན་བྱ་ལྟ་བུའོ། །དེ་ལ་རྟགས་མཉན་བྱ་དེ་མི་མཐུན་ཕྱོགས་རྟག་པ་ལ་ཡོད་པར་མ་ངེས་མོད། མཐུན་ཕྱོགས་མི་རྟག་པ་ལ་ཡོད་པར་མ་ངེས་པ་ཇི་ལྟར་ཡིན་ཞེ་ན། མཉན་བྱ་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་དུ་སོང་བའི་གང་ཟག་དེས། སྒྲ་དང་མཉན་བྱའི་མིང་དོན་གྱི་འབྲེལ་པ་ངེས་ཟིན་པས། རྟགས་མཉན་བྱ་དེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་མི་རྟག་པ་ལ་ཡོད་པར་ངེས་ན། གང་ཟག་དེས་སྒྲ་ཡང་མཐུན་ཕྱོགས་མི་རྟག་པ་ལ་ཡོད་པར་ངེས་དགོས་པས། དེས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་རྟོགས་པར་འགྱུར་བའི་སྐྱོན་དུ་འགྱུར་རོ། །མདོར་ན་རྟགས་མཉན་བྱ་དེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་དང་མི་མཐུན་ཕྱོགས་དང་རྩོད་གཞི་གསུམ་གྱི་ནང་ནས། རྩོད་གཞི་སྒྲ་ལ་ཡོད་པར་ཤེས་ཤིང་། གཞན་གཉིས་ལ་ཡོད་པར་མ་ངེས་པའི་ཆ་ནས་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ཞེས་བྱའོ།།

གཉིས་པ། ཁྱད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་གང་ཞིག ཁྱད་དེ་སྒྲུབ་པ་ལ་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་དུ་སོང་བའི་གང་ཟག་གིས་ཁྱད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་པར་ངེས་པའམ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་པར་ངེས་པ་གང་རུང་ཡིན་པ། ཁྱད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཐུན་མོང་བའི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཡིན། དཔེར་ན། ཤེས་བྱ་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་དུ་སོང་ཞིང་ཤེས་བྱ་དེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་མི་རྟག་པ་ལ་ཡོད་པར་ངེས་ནས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་རྟག་པ་ལ་ཡོད་པར་མ་ངེས་པའི་རྒོལ་བའི་ངོར། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། ཤེས་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བཀོད་པའི་ཚེ་ན་ཤེས་བྱ་ལྟ་བུ། དེ་ཡང་ཤེས་བྱ་དེ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྒོལ་བའི་

ངོར་མཐུན་ཕྱོགས་མི་རྟག་པ་དང་རྩོད་གཞི་སྒྲ་གཉིས་ལ་ཐུན་མོང་དུ་ཡོད་པར་ངེས་པའི་མ་ངེས་པའི་རྟགས་ཡིན་པས་ན། དེ་ལྟ་བུ་ལ་ནི་ཐུན་མོང་བའི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ཞེས་བྱེར།

ཐུན་མོང་བའི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ལ་དབྱེ་ན། ༡ དངོས་ཀྱི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་དང་། ༢ ལྷག་ལྡན་གྱི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་གཉིས། ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་གང་ཞིག ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་པ་ལ་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་དུ་སོང་བའི་གང་ཟག་གིས། ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་དང་། མི་མཐུན་ཕྱོགས་གཉིས་ཀ་ལ་ཡོད་པར་ངེས་པ། ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དངོས་ཀྱི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཡིན། དཔེར་ན། གཞལ་བྱ་དེ་སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་དུ་སོང་ཞིང་རྟག་མི་རྟག་གཉིས་ཀར་ཡོད་པར་ངེས་པའི་གྲོལ་བའི་ངོར། སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྟག་སྟེ། གཞལ་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བཀོད་པའི་ཚེ་ན་གཞལ་བྱ་ལྟ་བུ།

ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཐུན་མོང་བའི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་གང་ཞིག ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་པ་ལ་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་དུ་སོང་བའི་གང་ཟག་གིས། ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་པར་ངེས་ནས། མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་མེད་ཐེ་ཚོམ་ཟ་བ་དང་། ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་པར་ངེས་ནས། མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་མེད་ཐེ་ཚོམ་ཟ་བ་གང་རུང་ཡིན་པ། ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ལྷག་ལྡན་གྱི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཡིན། དེ་སྒྲུབ་པ་ལ་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་དུ་སོང་བའི་གང་ཟག་གིས་རྟགས་དེ་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་མེད་དང་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་མེད་གང་རུང་ལ་ཐེ་ཚོམ་གྱི་ལྷག་མ་དང་ལྡན་པས་ན་ལྷག་ལྡན་ཞེར་རོ། །དེ་ཡང་ཤེས་བྱ་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་

པའི་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་དུ་སོང་ཞིང་། ཞེས་བྱ་དེ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་མི་རྟག་པ་ཙམ་ལ་ཡོད་པར་ངེས་ཤིང་མི་མཐུན་ཕྱོགས་རྟག་པ་ལ་ཡོད་པར་མ་ངེས་པའི་རྒོལ་བའི་ངོར། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། ཞེས་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བཀོད་པའི་ཚེ་ན་ཞེས་བྱ་ལྟ་བུ་ཡང་དག་ལྷག་ལྡན་དང་།

ཡང་ཞེས་བྱ་དེ་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་དུ་སོང་ཞིང་། ཞེས་བྱ་དེ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་རྟག་པ་ཙམ་ལ་ཡོད་པར་ངེས་ཤིང་མཐུན་ཕྱོགས་མི་རྟག་པ་ལ་ཡོད་པར་མ་ངེས་པའི་རྒོལ་བའི་ངོར། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། ཞེས་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བཀོད་པའི་ཚེ་ན་ཞེས་བྱ་ལྟ་བུ་འགལ་བ་ལྷག་ལྡན་ཞེས་བྱའོ།།

ང) མ་གྲུབ་པའི་གཏན་ཚིགས།

མ་གྲུབ་པའི་གཏན་ཚིགས་བཤད་པ་ནི། ཕྱོགས་ཆོས་མ་གྲུབ་པའི་རྟགས་ཡིན་པས་མ་གྲུབ་པའི་གཏན་ཚིགས་ཞེས་བྱ། དེ་ལྟ་ན། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་གང་ཞིག དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་ཆོས་མ་གྲུབ་པ། མ་གྲུབ་པའི་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཡིན། དབྱེ་ན། ༡ དོན་ལ་ལྟོས་ཏེ་མ་གྲུབ་པ། ༢ བློ་ལ་ལྟོས་ཏེ་མ་གྲུབ་པ། ༣ རྒོལ་བ་ལ་ལྟོས་ཏེ་མ་གྲུབ་པའི་གཏན་ཚིགས་དང་གསུམ།

དང་པོ་དོན་ལ་ལྟོས་ཏེ་མ་གྲུབ་པའི་གཏན་ཚིགས་ལའང་ནང་གསེས་དབྱེ་ན་བདུན་དུ་གསུངས་ཏེ། ༡ རྟགས་ཀྱི་ངོ་བོ་མེད་ནས་མ་གྲུབ་པ་ནི། སྐྱེས་བུ་འདི་ཆོས་ཅན། སྡུག་བསྔལ་བ་ཡིན་ཏེ། རི་བོང་གི་རྭས་ཕུག་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བཀོད་པའི་ཚེ་ན་དེ་ལྟ་བུ།

༢ ཆོས་ཅན་གྱི་ངོ་བོ་མེད་ནས་མ་གྲུབ་པ་ནི། རི་བོང་གི་རྭ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བཀོད་པའི་ཚེ་ན་དེ་ལྟ་བུ།

༣ རྟགས་ཆོས་ཐ་དད་མེད་ནས་མ་གྲུབ་པ་ནི། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། མི་རྟག་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བཀོད་པའི་ཚེ་ན་དེ་ལྟ་བུ།

༤ གཞི་རྟགས་ཐ་དད་མེད་ནས་མ་གྲུབ་པ་ནི། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། སྒྲ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བཀོད་པའི་ཚེ་ན་དེ་ལྟ་བུ།

༥ གཞི་ཆོས་ཐ་དད་མེད་ནས་མ་གྲུབ་པ་ནི། སྒྲ་ཆོས་ཅན། སྒྲ་ཡིན་ཏེ། བྱས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བཀོད་པའི་ཚེ་ན་དེ་ལྟ་བུ།

༦ རྟགས་ཆོས་ཅན་གྱི་སྟེང་དུ་འགོད་ཚུལ་དང་མཐུན་པར་མེད་ནས་མ་གྲུབ་པ་ནི། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། མིག་ཤེས་ཀྱི་གཟུང་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བཀོད་པའི་ཚེ་ན་དེ་ལྟ་བུ།

༧ ཆོས་ཅན་གྱི་ཕྱོགས་གཅིག་རྟགས་ལ་མེད་ནས་མ་གྲུབ་པ་ནི། ལྗོན་ཤིང་ཆོས་ཅན། སེམས་ལྡན་ཡིན་ཏེ། མཚན་མོ་ལོ་མ་འཁུམས་ནས་ཉལ་བའི་ཕྱིར། ཞེས་བཀོད་པའི་ཚེ་ན་དེ་ལྟ་བུའོ།།

གཉིས་པ་བློ་ལ་ལྟོས་ཏེ་མ་གྲུབ་པ་ལ་འང་ནང་གསེས་དབྱེ་ན་བཞི་ལས། ༡ རྟགས་ཀྱི་ངོ་བོ་ལ་ཐེ་ཚོམ་ཟ་ནས་མ་གྲུབ་པ་ནི། སྲོག་ཆགས་ཕྲ་མོ་ཚད་མས་མ་ངེས་པའི་གང་ཟག་གི་ངོར། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། སྲོག་ཆགས་ཕྲ་མོའི་ཚད་མའི་གཞལ་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བཀོད་པའི་ཚེ་ན་དེ་ལྟ་བུ།

༢ ཆོས་ཅན་གྱི་ངོ་བོ་ལ་ཟེ་ཚོམ་ཟ་ནས་མ་གྲུབ་པ་ནི། ཤ་ཟ་བསྐལ་དོན་དུ་སོང་བའི་རྒོལ་བའི་ངོར། ཤ་ཟ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བཀོད་པའི་ཚེ་ན་དེ་ལྟ་བུ།

༣ རྟགས་དང་ཆོས་ཅན་གཉིས་ཀ་ལ་ཟེ་ཚོམ་ཟ་ནས་མ་གྲུབ་པ་ནི། རྨ་བྱ་གང་ན་ཡོད་མི་ཤེས་པའི་གང་ཟག་གི་ངོར། རི་སུལ་གསུམ་གྱི་དབུས་མ་ན་ཆོས་ཅན། རྨ་བྱ་ཡོད་དེ། རྨ་བྱས་སྐྲ་སྒྲོག་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བཀོད་པའི་ཚེ་ན་དེ་ལྟ་བུ།

༤ ཤེས་འདོད་ཆོས་ཅན་སྐྱོན་མེད་མེད་ནས་མ་གྲུབ་པ་ནི། སྒྲ་མི་རྟག་པར་གྲུབ་ཟིན་མ་བརྗེད་པའི་རྒོལ་བའི་ངོར། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བཀོད་པའི་ཚེ་ན་དེ་ལྟ་བུའོ།།

གསུམ་པ་རྒོལ་བ་ལ་ལྟོས་ཏེ་མ་གྲུབ་པ་ལ་ནང་གསེས་དབྱེ་ན་གསུམ་ལས། ༡ སྔ་རྒོལ་ལ་ལྟོས་ནས་མ་གྲུབ་པ་ནི། སྒྲ་མི་རྟག་པ་ཚད་མས་མ་གྲུབ་པའི་སྔ་རྒོལ་གྱིས་ཕྱི་རྒོལ་ཞིག་ལ་སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་པ་ཡིན་ཏེ། བྱས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་བཀོད་པའི་ཚེ་ན་དེ་ལྟ་བུ།

༢ ཕྱི་རྒོལ་ལ་ལྟོས་ནས་མ་གྲུབ་པ་ནི། སྔ་རྒོལ་ཡང་དག་གིས་སྒྲ་མི་རྟག་པ་ལ་ཤེས་འདོད་མ་ཞུགས་པའི་ཕྱི་རྒོལ་གྱི་ངོར། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་པ་ཡིན་ཏེ། བྱས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་བཀོད་པའི་ཚེ་ན་དེ་ལྟ་བུ།

༣ རྒོལ་ཕྱི་རྒོལ་གཉིས་ཀ་ལ་ལྟོས་ནས་མ་གྲུབ་པ་ནི། སྒྲ་མི་རྟག་པ་ཚད་མས་མ་གྲུབ་པའི་སྔ་རྒོལ་གྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པ་ལ་ཤེས་འདོད་མ་ཞུགས་པའི་ཕྱི་རྒོལ་གྱི་ངོར། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་པ་ཡིན་ཏེ། བྱས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་བཀོད་པའི་ཚེ་ན་དེ་ལྟ་བུའོ།།

༡༠) གདན་ཚིགས་འཁོར་ལོ།

དེ་ཡང་གདན་ཚིགས་ཀྱི་རབ་དབྱེ་གལ་ཆེ་བ་རྣམས་བློ་ལ་བདེ་བླག་ཏུ་ཤར་བའི་ཆེད་དུ། སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་གླང་གིས་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་གྱི་གདན་ཚིགས་དགུ་ལོགས་སུ་ཕྱེ་ནས་གདན་ལ་འབེབས་པའི་གཞུང་མཛད་ཡོད་པས། འདིར་མདོ་ཙམ་འགོད་པར། ཐོག་མར་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་གྱི་གདན་ཚིགས་དགུ་ངོས་གཟུང་བ་ནི། སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་གླང་གི་གདན་ཚིགས་འཁོར་ལོ་ལས།

གཞལ་བྱ་བྱས་དང་མི་རྟག་དང་། །བྱས་དང་མཉན་བྱ་རྩོལ་བྱུང་དང་། །
མི་རྟག་རྩོལ་བྱུང་ལུས་ཅན་མིན། །[53] ཞེས་གདན་ཚིགས་འཁོར་ལོའི་ནང་གི་གདན་ཚིགས་དགུ་པོ་རེ་རེ་ནས་ངོས་བཟུང་། དེ་ནས།

རྟག་དང་མི་རྟག་རྩོལ་བྱུང་དང་། །རྟག་དང་རྟག་དང་རྟག་པ་དང་། །
རྩོལ་བྱུང་མིན་དང་མི་རྟག་དང་། །རྟག་པ་ལ་ནི་སྒྲུབ་པ་བཀོད། །[54]

ཅེས་གདན་ཚིགས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་དགུ་བསྟན།

དེ་རྗེས།

གདན་ཚིགས་འབྲེལ་འཁོར་རྣམ་དགུ་ཡིས། །དཔེ་ཡི་རྣམ་པ་འདི་ལྟ་སྟེ། །
ནམ་མཁའ་བུམ་དང་བུམ་མཁའ་དང་། །བུམ་པ་གློག་དང་ནམ་མཁའ་བཞིན། །
མཁའ་དང་བུམ་པ་མཁའ་བུམ་དང་། །[55]
མཁའ་དང་བུམ་པ་གློག་བཞིན་དང་། །གློག་དང་ནམ་མཁའ་བུམ་བཞིན་དང་། །

བུམ་དང་སྒྲོག་དང་མཁའ་བཞིན་དང་། །ནམ་མཁའ་རྟུལ་ཕྲན་ལས་བུམ་བཞིན། །[56]

ཞེས་རྟགས་སྦྱོར་དགུ་པོ་རེ་རེའི་མཐུན་པའི་དཔེ་དང་མི་མཐུན་པའི་དཔེ་རྣམས་བསྟན

དེ་ལྟ་ན་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་འཁོར་ལོར་བཀོད་པའི་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་གྱི་གཏན་ཚིགས་དགུ་ནི། སྐབས་འབབ་ཀྱི་རྟགས་དེ་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་འཇུག་ཚུལ་གྱིས་རིགས་གསུམ་སྟེ། མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་བྱེད་དང་། མཐུན་ཕྱོགས་ལ་གཏན་མེད་དང་། མཐུན་ཕྱོགས་ལ་རྣམ་གཉིས་སུ་འཇུག་པའི་རྟགས་གསུམ་དུ་འདུ་ཞིང་། དེ་རེ་རེ་ལའང་ནང་གསེས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་བྱེད་དང་། དེ་ལ་གཏན་མེད། དེ་ལ་རྣམ་གཉིས་བཅས་གསུམ་གསུམ་དུ་ཕྱེས་ཏེ་དགུར་འགྱུར་རོ། །

དེ་ལྟར་དགུ་པོ་དེ་དག་རིམ་པ་བཞིན་བརྗོད་ན། ༡ མཐུན་ཕྱོགས་དང་མི་མཐུན་ཕྱོགས་གཉིས་ཀ་ལ་ཁྱབ་བྱེད་དུ་ཡོད་པ། ༢ མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་བྱེད་དུ་འཇུག་ཅིང་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་གཏན་མེད་པ། ༣ མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་བྱེད་དུ་འཇུག་ཅིང་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་རྣམ་གཉིས་སུ་འཇུག་པ། ༤ མཐུན་ཕྱོགས་ལ་གཏན་མེད་ཅིང་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་བྱེད་དུ་ཡོད་པ། ༥ མཐུན་ཕྱོགས་དང་མི་མཐུན་ཕྱོགས་གཉིས་ཀ་ལ་གཏན་མེད་པ། ༦ མཐུན་ཕྱོགས་ལ་གཏན་མེད་ཅིང་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་རྣམ་གཉིས་སུ་འཇུག་པ། ༧ མཐུན་ཕྱོགས་ལ་རྣམ་གཉིས་སུ་འཇུག་ཅིང་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་བྱེད་དུ་ཡོད་པ། ༨ མཐུན་ཕྱོགས་ལ་རྣམ་གཉིས་སུ་འཇུག་ཅིང་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་གཏན་མེད་པ། ༩ མཐུན་ཕྱོགས་དང་མི་མཐུན་ཕྱོགས་གཉིས་ཀ་ལ་རྣམ་གཉིས་སུ་འཇུག་པ་རྣམས་སོ། །དེ་ཡང་གཏན་ཚིགས་འཁོར་ལོ་ལས།

མཐུན་པའི་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་པ་དང་། །མེད་པ་དེ་བཞིན་གཉིས་ཀ་དང་།།
མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་དེ་བཞིན་ནོ། །གསུམ་ལ་རྣམ་པ་གསུམ་གསུམ་ཏེ།།[57]

ཞེས་སོ།།

དེ་ཡང་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་དེ་ཡིན་ན་རྟགས་དེ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པ་ནི། མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་བྱེད་དང་། བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་དེ་ཡིན་ན་རྟགས་དེ་མ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པ་ནི། མཐུན་ཕྱོགས་ལ་གཏན་མེད་དང་། བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་དེ་ཡིན་ན་རྟགས་དེ་ཡིན་པས་ཀྱང་མ་ཁྱབ་མ་ཡིན་པས་ཀྱང་མ་ཁྱབ་པ་ནི། མཐུན་ཕྱོགས་ལ་རྣམ་གཉིས་སུ་འཇུག་ཚུལ་ཡིན། དེ་བཞིན་དུ་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལའང་དགག་བྱའི་ཆོས་དེ་ཡིན་ན་རྟགས་དེ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པ་ནི། མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་བྱེད་དང་། དགག་བྱའི་ཆོས་དེ་ཡིན་ན་རྟགས་དེ་མ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པ་ནི། མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་གཏན་མེད་དང་། དགག་བྱའི་ཆོས་དེ་ཡིན་ན་རྟགས་དེ་ཡིན་པས་ཀྱང་མ་ཁྱབ་མ་ཡིན་པས་ཀྱང་མ་ཁྱབ་པ་ནི། མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་རྣམ་གཉིས་སུ་འཇུག་ཚུལ་ཡིན་ནོ།།

གཏན་ཚིགས་དགུ་པོ་དེ་དག་ལས་གཉིས་པ་དང་བརྒྱད་པ་རྟགས་ཡང་དག་དང་། བཞི་པ་དང་དྲུག་པ་འགལ་རྟགས། དང་པོ་གསུམ་པ་བདུན་པ་དགུ་པ་རྣམས་ཐུན་མོང་བའི་མ་ངེས་པའི་རྟགས། ལྔ་པ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་རྟགས་ཡིན། དེ་ཡང་གཏན་ཚིགས་འཁོར་ལོ་ལས།

སྟེང་འོག་གཉིས་ལ་ཡང་དག་གོ །ཡོགས་ལ་འགལ་བ་གཉིས་ཡིན་ཏེ།།
ཟུར་བཞི་ཐུན་མོང་མ་ངེས་ཡིན། །[58] དབུས་ན་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའོ།།[59]

ཞེས་གསུངས།

གཏན་ཚིགས་འཁོར་ལོའི་རྟགས་སྦྱོར་རྣམས་ཀྱི་རེའུ་མིག [60]

༡ དངོས་ཀྱི་མ་ངེས་པ། སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྟག་སྟེ། གཞལ་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མཐུན་དཔེ་ནམ་མཁའ། མི་མཐུན་དཔེ་བུམ་པ།	༢ རྟགས་ཡང་དག སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་ཕྱིར། མཐུན་དཔེ་བུམ་པ། མི་མཐུན་དཔེ་ནམ་མཁའ།	༣ དངོས་ཀྱི་མ་ངེས་པ། དུང་སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྩོལ་བྱུང་ཡིན་ཏེ། མི་རྟག་པའི་ཕྱིར། མཐུན་དཔེ་བུམ་པ་དང་། མི་མཐུན་དཔེ་གློག་དང་ནམ་མཁའ།
༤ འགལ་རྟགས། དུང་སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་ཕྱིར། མཐུན་དཔེ་ནམ་མཁའ། མི་མཐུན་དཔེ་བུམ་པ།	༥ ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་མ་ངེས་པ། སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྟག་སྟེ། མཉན་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མཐུན་དཔེ་ནམ་མཁའ། མི་མཐུན་དཔེ་བུམ་པ།	༦ འགལ་རྟགས། དུང་སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྟག་སྟེ། རྩོལ་བྱུང་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མཐུན་དཔེ་ནམ་མཁའ། མི་མཐུན་དཔེ་བུམ་པ་དང་གློག
༧ དངོས་ཀྱི་མ་ངེས་པ། དུང་སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྩོལ་བྱུང་མ་ཡིན་ཏེ། མི་རྟག་པའི་ཕྱིར། མཐུན་དཔེ་གློག་དང་ནམ་མཁའ། མི་མཐུན་དཔེ་བུམ་པ།	༨ རྟགས་ཡང་དག དུང་སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། རྩོལ་བྱུང་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མཐུན་དཔེ་བུམ་པ་དང་གློག མི་མཐུན་དཔེ་ནམ་མཁའ།	༩ དངོས་ཀྱི་མ་ངེས་པ། དུང་སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྟག་སྟེ། རེག་བྱ་ཅན་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མཐུན་དཔེ་མཁའ་དང་རྡུལ་ཕྲན། མི་མཐུན་དཔེ་ལས་དང་བུམ་པ།

གཏན་ཚིགས་དགུ་པོ་དེ་རྣམས་ལས། སྟེང་གི་རེའུ་མིག་དབུས་མར་བཀོད་པའི་གཏན་ཚིགས་དང་། འོག་གི་དབུས་མར་བཀོད་པའི་གཏན་ཚིགས་གཉིས་རྟགས་ཡང་དག་དང་། གཡས་ཕྱོགས་ཀྱི་རེའུ་མིག་དབུས་མ་དང་། གཡོན་ཕྱོགས་ཀྱི་རེའུ་མིག་དབུས་མར་བཀོད་པའི་གཏན་ཚིགས་གཉིས་འགལ་རྟགས་དང་། ཟུར་བཞིའི་

རེའུ་མིག་ཏུ་བཀོད་པའི་གཏན་ཚིགས་བཞི་པོ་རྣམས་ཐུན་མོང་བའི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་དང༌། རེའུ་མིག་དབུས་མར་བཀོད་པའི་གཏན་ཚིགས་དེ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ཡིན་នོ།།

ནམ་མཁའ་སོགས་ཉེར་བཞི་དཔེར་འགོད་ཚུལ་ནི། ནམ་མཁའ་དང་བུམ་པ་གཉིས། སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པ་ལ། གཞལ་བྱ་རྟགས་སུ་བཀོད་པའི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་བྱེད་དང༌། འགལ་བ་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་བྱེད་དུ་འཇུག་པའི་དཔེར་གསུངས་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། ནམ་མཁའ་དེ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་བྱེད་འཇུག་པའི་དཔེ་དང༌། བུམ་པ་དེ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་བྱེད་དུ་འཇུག་པའི་དཔེ་ཡིན་པ་ལ་དགོངས། ནམ་མཁའ་དང་བུམ་པ་གཉིས་མཐུན་དཔེར་འགྱུར་ཚུལ་ཡང༌། ནམ་མཁའ་དེ་གཞལ་བྱ་དང་རྟག་པའི་གཞི་མཐུན་དང༌། བུམ་པ་དེ་གཞལ་བྱ་དང་མི་རྟག་པའི་གཞི་མཐུན་ཡིན་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་སོ། །གཏན་ཚིགས་ཐ་མར་ནམ་མཁའ་དང༌། རྩལ་ཐྲན། ལས། བུམ་པ་བཞི། སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པ་ལ། རེག་བྱ་ཅན་མ་ཡིན་པ་རྟགས་སུ་བཀོད་པའི་མཐུན་ཕྱོགས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་གཉིས་ཀ་ལ་རྣམ་གཉིས་སུ་འཇུག་པའི་དཔེར་བསྟན་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། ནམ་མཁའ་དང་རྩལ་ཐྲན་གཉིས། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་རྣམ་གཉིས་སུ་འཇུག་པ་དང༌། ལས་དང་བུམ་པ་གཉིས། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་རྣམ་གཉིས་སུ་འཇུག་པའི་དཔེ་ཡིན། དེ་དག་ཡིན་ཚུལ་ཡང༌། ནམ་མཁའ་དེ་ཐུ་སྐེགས་བྱེ་བྲག་པའི་ངོར་རྟག་ན་རེག་བྱ་ཅན་ཡིན་པས་མ་ཁྱབ་པའི་དཔེ་དང༌། རྩལ་ཐྲན་དེ་དེའི་ངོར་རྟག་ན་རེག་བྱ་ཅན་མ་ཡིན་པས་མ་ཁྱབ་པའི་དཔེར་འཛོག་པ་ཡིན། ལས་དེ་དེའི་ངོར་མི་རྟག་པ་ཡིན་ན་རེག་བྱ་ཅན

ཡིན་པས་མ་ཁྱབ་པའི་དཔེ་དང་། བུམ་པ་དེ་དེའི་ངོར་མི་རྟག་པ་ཡིན་ན་རེག་བྱ་ཅན་མ་ཡིན་པས་མ་ཁྱབ་པའི་དཔེར་འཇོག་པ་ཡིན། དང་པོ་དང་ཐ་མ་གཉིས་ལ་བཤད་པ་ཇི་བཞིན་བར་པ་རྣམས་ལའང་དཔེའི་འགྲོ་ཚུལ་ཤེས་པར་བྱའོ།།

དེ་ལྟར་ཕྱོགས་གླང་གིས་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་གྱི་གཏན་ཚིགས་དགུ་གསུངས་པའི་དགོས་པ་ནི། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས།

རང་བཞིན་འབྲས་བུ་གྲུབ་དོན་དུ། །གཏན་ཚིགས་གཉིས་དང་ལྡོག་པ་གཉིས།།

རྟོད་ཕྱིར་ཁྱད་པར་སྤྱི་དག་སྟེ། །ལྟག་མ་ལྡོག་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་ཡིན།།[61]

ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟར། འབྲས་རྟགས་དང་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་གཉིས་ཀྱི་རྗེས་སུ་འགྲོ་ལྡོག་གི་མེད་ན་མི་འབྱུང་བའི་འབྲེལ་པ་ནི། འདོད་པ་ཙམ་གྱིས་གྲུབ་པ་མིན་པར་ཤེས་པའི་ཕྱིར་དུ་འབྲས་རང་གི་སྦྱོར་བ་གཉིས་སྨོས་ལ། གལ་ཏེ་རྗེས་སུ་འགྲོ་ལྡོག་འདོད་པ་ཙམ་གྱིས་གྲུབ་ན། འགལ་རྟགས་འདི་གཉིས་ཀྱང་འདོད་པའི་དབང་གིས་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་འགྱུར་དགོས་ནའང་། འདི་གཉིས་ནི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་ཁྱབ་པ་ལ་འགལ་བ་ཡིན་པས། རྗེས་སུ་འགྲོ་ལྡོག་གི་ཁྱབ་པ་ངེས་པ་འབྲེལ་པ་གྲུབ་པ་ལ་རག་ལས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་རྟོགས་པའི་ཕྱིར་དུ་འགལ་རྟགས་གཉིས་སྨོས་ཞེས་གསུངས། འབྲས་རང་གཉིས་ཀྱི་ལྡོག་ཁྱབ་འདོད་པ་ཙམ་གྱིས་མི་འགྲུབ་པར་བསྟན་པའི་ཤུགས་ལ། རྒྱུ་དང་ཁྱབ་བྱེད་མ་དམིགས་པ་གཉིས་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པར་བདེ་བླག་ཏུ་ཤེས་པར་འགྱུར་བས། རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་གཞི་ལ་འབྲས་རང་མ་དམིགས་པ་གསུམ་དུ་གྲངས་ངེས་པར་བསྒྲུབ་པའི་ཆེད་དུ། ལོགས་གཉིས་ཀྱི་འགལ་རྟགས་གཉིས་དང་། སྟེང་འོག་གི་ཡང་དག་གཉིས་ཏེ། ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་བཞི་པོ་དེ་སྨོས་པར་གསུངས།

ལྡོག་ཁྱབ་རྒྱང་པ་ཅན་དང་། རྗེས་འགྲོ་རྒྱང་པ་ཅན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་ཡོད་པ་དགག་པའི་ཆེད་དུ། རྗེས་སུ་འགྲོ་ལྡོག་གི་ཁྱབ་པ་གཉིས་གཅིག་གྲུབ་ན་ཅིག་ཤོས་ཀྱང་གྲུབ་པ་དགོས་པར་བསྒྲུབས་ཤིང་། དེ་ཡང་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་གཞིར་བཟུང་ནས་བསྒྲུབས་པས། རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཚུལ་དེ་ལ་གསུམ་དུ་གྲངས་ངེས་པར་བསྒྲུབ་པའི་ཆེད་དུ་མཉན་བྱ་དང་གཞལ་བྱ་རྟགས་སུ་བཀོད་པའི་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་གཉིས་གསུངས་ཤིང་། དེ་ཡང་ལྡོག་ཁྱབ་རྒྱང་པ་ཅན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་ཡོད་ན། མཉན་བྱ་ཡང་སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་འགྱུར་དགོས་ནའང་། ལྡོག་ཁྱབ་རྒྱང་པ་ཅན་གྱི་གཏན་ཚིགས་ཡང་དག་ཏུ་འདོད་པ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ལྡོག་ཁྱབ་མ་གྲུབ་པ་ནི། མཉན་བྱ་རྟགས་སུ་བཀོད་ནས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པ་དང་མཚུངས་སོ་ཞེས་ཤེས་པའི་ཆེད་དུ་མཉན་བྱ་སྨོས་ལ། རྗེས་འགྲོ་རྒྱང་པ་ཅན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་ཡོད་ན། གཞལ་བྱ་ཡང་སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་འགྱུར་དགོས་ནའང་། རྗེས་འགྲོ་རྒྱང་པ་ཅན་དུ་འདོད་པའི་རྟགས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྗེས་ཁྱབ་མ་གྲུབ་པ་ནི། གཞལ་བྱ་རྟགས་སུ་བཀོད་ནས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པ་དང་མཚུངས་ཞེས་ཤེས་པའི་ཆེད་དུ་གཞལ་བྱ་སྨོས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས།

མཐུན་ཕྱོགས་ལ་རྗེས་སུ་འགྲོ་བ་ཙམ་དང་། རྗེས་འགྲོ་གཙོ་བོར་གྲུབ་པ་ཙམ་དང་། རྗེས་སུ་འགྲོ་ལྡོག་ཆ་མཉམ་པ་ཙམ་གྱིས་བསྒྲུབ་བྱ་གོ་བྱེད་ཡང་དག་ཏུ་མི་རུང་བ་ཤེས་པའི་ཆེད་དུ། སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་གླང་གིས་ཕྱོགས་ཆོས་ལྷག་མ་གསུམ་སྨོས་ལ། དེ་ཡང་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་རྗེས་སུ་འགྲོ་བ་ཙམ་གྱིས་གོ་བྱེད་ཡང་དག་ཏུ་འགྱུར་ན། མི་རྟག་པའང་དུང་སྒྲ་རྩོལ་བྱུང་དུ་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་འགྱུར་བའི་ཉེས་

པ་ཤེས་པའི་ཚེད་དུ། དུང་སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྩོལ་བྱུང་ཡིན་ཏེ། མི་རྟག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་སྨྲས་ལ། རྗེས་འགྲོ་གཙོ་ཆེ་བ་ཙམ་གྱིས་གོ་བྱེད་ཡང་དག་ཏུ་འགྱུར་ན། མི་རྟག་པ་དེའང་དུང་སྒྲ་རྩོལ་མ་བྱུང་དུ་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་འགྱུར་བའི་ཉེས་པ་ཤེས་པའི་ཚེད་དུ། དུང་སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྩོལ་བྱུང་མིན་ཏེ། མི་རྟག་པའི་ཕྱིར། ཞེས་སྨྲས་སོ།། རྗེས་སུ་འགྲོ་ལྡོག་ཆ་མཉམ་པ་ཙམ་གྱིས་གོ་བྱེད་ཡང་དག་ཏུ་འགྱུར་ན། རེག་བྱ་ཅན་མ་ཡིན་པ་དེ་སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་འགྱུར་བའི་སྐྱོན་རྟོགས་པའི་ཚེད་དུ། སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྟག་སྟེ། རེག་བྱ་ཅན་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་སྨྲས་པ་ཡིན་པར་གསུངས་སོ།།

མདོར་ན་རྩོད་གཞིའི་སྟེང་དུ་སྐབས་ཀྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་མཐའ་དག་བཅད་པ་བསྒྲུབ་བྱ་དང་། དེ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་ལ་ཚུལ་གསུམ་དུ་ངེས་པ་དང་། མཚན་ཉིད་དེ་དང་ལྡན་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ལ་འབྲས་རང་མ་དམིགས་པ་གསུམ་དུ་གྲངས་ངེས་པར་བསྟན་པའི་སྒོ་ནས། རྟགས་ཡང་དག་དང་ལྟར་སྣང་གི་སྦྱོར་བའི་དབྱེ་བ་རྟོགས་པའི་ཕྱིར་དུ་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་དགུའི་རབ་དབྱེ་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་བློས་ཡུལ་ལ་འཇུག་པའི་ཐབས་ལས་སྒྲུབ་ངག་དང་དེས་བསྟན་པའི་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་རྣམས་བཤད་ཟིན་ཏོ།།

༨ ཐོས་བསམ་སྒོམ་གསུམ་གྱི་ཤེས་རབ་ཀྱི་འགྲོས།

དེ་ལྟར་རིགས་པ་ཡང་དག་གི་སྒོ་ནས་ཡུལ་ལ་དཔྱད་པས་ཐོས་བསམ་སྒོམ་གསུམ་གྱི་ཤེས་རབ་རྣམས་རིམ་གྱིས་འབྱུང་བར་འགྱུར་ཞིང༌། དེའི་ཚུལ་ནི། རང་གི་བསླབ་བྱའི་དོན་དེ་དང་པོར་གཞན་ལ་ཉན་ནས་ཐོས་པ་ནི་ཐོས་པ་ཙམ་ཡིན་ལ། ཉན་པ་ལྟར་དོན་དེ་ལེགས་པར་གོ་བའི་ཤེས་རབ་ནི། ཐོས་བྱུང་གི་ཤེས་རབ་སྟེ། དེ་ནི་གཞན་སྟོབས་ཀྱིས་སྐྱེའོ། །དེ་ནས་སྔར་ཐོས་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་གོ་བའི་དོན་དེ་རང་གིས་ལུང་དང་རིགས་པས་ལེགས་པར་དཔྱོད་པ་ནི་བསམ་པ་ཡིན་ལ། དཔྱད་པ་ལྟར་ངེས་པའི་ཤེས་རབ་སྐྱེས་པ་ནི། བསམ་བྱུང་གི་ཤེས་རབ་སྟེ། དེ་ནི་རང་སྟོབས་ཀྱིས་སྐྱེའོ། །དེ་ལྟར་ཐོས་བསམ་གྱིས་ངེས་པར་བྱས་པའི་དོན་དེ་བློ་ལ་ཡང་ཡང་འདྲིས་པར་བྱེད་པ་ནི་སྒོམ་པ་སྟེ། དེ་ལྟར་ཡང་ཡང་འདྲིས་པར་བྱས་པའི་སྒོམ་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ནི་སྒོམ་བྱུང་གི་ཤེས་རབ་སྐྱེའོ། །དེ་ལ་རིགས་པས་ཡང་ཡང་དཔྱོད་ཅིང་འདྲིས་པར་བྱེད་པའི་དཔྱད་སྒོམ་དང༌། དེ་ལྟར་མི་དཔྱོད་པར་ཡིད་རྩེ་གཅིག་ཏུ་གནས་པའི་འཇོག་སྒོམ་གཉིས་ཡོད། དེ་ལྟ་བུའི་ཐོས་བསམ་སྒོམ་གསུམ་གྱི་ཤེས་རབ་རྣམས་ནི་བློ་ཡུལ་ལ་ཞུགས་ཏེ་གོང་འཕེལ་དུ་འགྲོ་བའི་ཐབས་ཀྱི་རིམ་པ་གལ་ཆེ་བར་ནང་པའི་གཞུང་རྣམས་སུ་གསུངས་སོ།།

དེ་ལ་ཡང་ཐོག་མར་ཐོས་བྱུང་གི་ཤེས་རབ་སྐྱེ་བ་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བས་དེའི་ཕན་ཡོན་ནི། སློབ་དཔོན་དཔའ་བོའི་སྐྱེས་པའི་རབས་ཀྱི་རྒྱུད་ལས།

ཐོས་པ་གཉི་སྨུག་སྨུན་སེལ་སྒྲོན་མེ་ཡིན།།
རྐུན་པོ་ལ་སོགས་མི་འཕྲོར་ནོར་གྱི་མཆོག །
ཀུན་ཏུ་རྨོངས་པའི་དགྲ་འཇོམས་མཚོན་ཆ་ཡིན།།
ཐབས་ཚུལ་མན་ངག་སྟོན་པའི་གྲོགས་ཀྱི་མཆོག །

ཕོངས་པར་གྱུར་ཀྱང་མི་འགྱུར་མཛའ་བོ་ཡིན།།
གནོད་པ་མེད་པའི་སྨྲ་ངན་ནད་ཀྱི་སྨན།།
ཉེས་པ་ཆེན་པོ་ཡི་ནི་དཔུང་འཇོམས་པ།།
གྲགས་དང་དཔལ་གྱི་གཉེར་གྱི་མཆོག་ཀྱང་ཡིན།།

ཡ་རབས་རྣམས་དང་ཕྲད་ན་སྐྱེས་ཀྱི་མཆོག །
ཚོགས་ཀྱི་ནང་ན་མཁས་པ་མགུ་བར་འགྱུར།།[62]

ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། ཐོས་པ་ནི་གཉི་སྨུག་གི་སྨུན་པ་སེལ་བའི་སྒྲོན་མེ་དང་འདྲ་བ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན། ཡི་གེ་ཀ་ལྟ་བུ་གཅིག་ཙམ་ཤེས་པས་ཀྱང་ཀ་མི་ཤེས་པའི་སྨུན་པ་སངས་ནས་དེ་ཤེས་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་སྣང་བ་གཅིག་སྐྱེས་པ་དང་། དེ་བཞིན་ཀ་མད་སུམ་ཅུ་ཤེས་དུས་དེ་རྣམས་དང་འབྲེལ་བའི་བློའི་སྨུན་པ་རྣམས་སངས་ནས་ཤེས་རབ་ཀྱི་སྣང་བ་སྐྱེས་པ་ལྟ་བུ། དེ་བཞིན་ཐོས་པ་ཇི་ཙམ་བྱས་པ་ཙམ་གྱིས་མ་རིག་པའི་སྨུན་པ་ཇེ་སངས་དང་། ཤེས་རབ་ཀྱི་སྣང་བ་རྒྱ་ཇེ་ཆེར་འགྲོའོ།།

གཞན་ཡང་ཐོས་པ་ནི་རྐུན་པོ་ལ་སོགས་པས་འཕྲོར་མི་ནུས་པས་ནོར་གྱི་མཆོག་ཀྱང་ཡིན་ཏེ། འཇིག་རྟེན་གྱི་ནོར་རྣམས་ལ་ནི་རྐུན་མས་འཕྲོར་བ་དང་། དགྲས་འཕྲོག་པ་སོགས་ཡོད་ཀྱང་ཐོས་པའི་ཡོན་ཏན་ནི་རྐུ་ལ་ཤོར་བ་སོགས་མི་སྲིད་

ལ། རྫོགས་པའི་དགྲ་བོ་འཇོམས་པའི་མཚོན་ཆ་དང་ཡང་འདྲ་ཞིང་། ཐོས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ཉོན་མོངས་པའི་དགྲ་ཐམས་ཅད་རྩད་ནས་འབྱིན་ནུས། རང་ལ་བསླབ་བྱ་མ་ནོར་བ་བྱེད་མཁན་གྱི་གྲོགས་ཀྱི་མཆོག་ཀྱང་ཐོས་པ་ཡིན་ཏེ། བྱ་བ་ཞིག་ལ་འཇུག་རན་པ་ན་བྱ་རུང་མི་རུང་དང་། རུང་བ་བྱེད་ལུགས། མི་རུང་བ་འགོག་ལུགས། ཕན་ཡོན་དང་ཉེས་དམིགས་སོགས་སྐོར་ཐོས་པ་བྱས་པའི་རྐྱེན་གྱིས་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཤེས་འོང་། དེ་བཞིན་དུ་ཐོས་པ་ནི་ཉོན་མོངས་པའི་ནད་ཀྱི་སྨན་དང་། ཉེས་པའི་དགྲ་དཔུང་འཇོམས་པའི་དམག་དཔུང་། སྙན་གྲགས་དང་། དཔལ་དང་། གཏེར་གྱི་མཆོག་ཀྱང་ཡིན་ལ། དམ་པ་རྣམས་ཀྱི་དྲུང་དུ་ལེགས་སྐྱེས་དང་། ཚོགས་ཀྱི་ནང་དུ་མཁས་པ་མགུ་བ་སྐྱེད་པའི་མཆོག་ཀྱང་ཡིན་ནོ།།

ཐོས་བསམ་སྒོམ་གསུམ་གྱི་ངོ་བོ་ནང་པའི་གཞུང་རྣམས་སུ་གསུངས་ཚུལ་ཡང་། གཞན་བཤེས་གཉེན་ནམ་ལུང་ཚད་མ་ལས་སྐྱེས་པའི་ཆོས་རྣམ་པར་འབྱེད་པའི་བློ་དེ་ཐོས་བྱུང་གི་ཤེས་རབ་ཀྱི་ངོ་བོ་དང་། དཔེར་ན། སྒྲ་མི་རྟག་པ་སྟོན་པའི་ལུང་ཐོས་པའམ་བཀླགས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་སྒྲ་མི་རྟག་པ་ལ་སྒྲ་སྤྱིའི་གོ་བ་རྙེད་པའི་ཤེས་རབ་ལྟ་བུ། ཐོས་པའི་དོན་ལ་རིགས་པས་དཔྱད་པ་ལས་ངེས་པ་རྙེད་པའི་བློ་དེ་བསམ་བྱུང་གི་དོན་དང་། དཔེར་ན། སྒྲ་མི་རྟག་པར་རྟོགས་པའི་རྗེས་དཔག་ལྟ་བུ། ཐོས་བསམ་གྱིས་སྒྲོང་བ་ཐོན་པའི་དོན་ལ་དཔྱད་འཇོག་ཅི་རིགས་ཀྱིས་གཞན་དུ་མི་གཡེང་བར་ཡང་ཡང་འདྲིས་པར་བྱེད་པའམ་གོམས་པ་ལས་བྱུང་བའི་ཤིན་སྦྱངས་ཁྱད་པར་ཅན་གྱིས་ཟིན་པའི་བློ་དེ། སྒོམ་བྱུང་གི་དོན་ཡིན་ལ། དཔེར་ན། ཞི་ལྷག་གཉིས་ལྟ་བུ། དེ་ལྟར་ཡང་མཛོད་རང་འགྲེལ་ལས། "ཐོས་པ་ལས་བྱུང་བའི་ཤེས་རབ་ནི་ཡིད་ཆེས་པའི་

ལུང་ཚད་མ་ཉིད་ལས་སྐྱེས་པའི་ངེས་པ་ཡིན་ནོ། །བསམ་པ་ལས་བྱུང་བ་ནི་རིགས་པས་ངེས་པར་བརྟགས་པ་ལས་སྐྱེས་པ་ཡིན་ནོ། །བསྒོམ་པ་ལས་བྱུང་བའི་ཉིང་ངེ་འཛིན་ལས་སྐྱེས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ནི་འདི་དག་གི་མཚན་ཉིད་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་མེད་པར་སྣང་ངོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །"[63] ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ།།

ལུང་དེར་ཞི་གནས་དང་། རབ་ཏུ་འཛིན་པ་དང་། བཏང་སྙོམས་ཀྱི་རྒྱུ་ཞེས་པས་ནི། ལྷག་མཐོང་ཁྱས་ཆེ་ཞིང་ཞི་གནས་ཁྱས་ཆུང་བ་ན་རླུང་ནང་གི་མར་མེ་བཞིན་དུ་སེམས་རབ་ཏུ་གཡོ་བས། བསྒོམ་བྱའི་དོན་གསལ་བར་མི་མཐོང་བ་དེའི་ཚེ་ཞི་གནས་ཀྱི་རྒྱུའམ་མཚན་མ་སེམས་ནང་དུ་སྡུད་པའི་ཐབས་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དང་། སྔ་མ་ལས་བཟློག་པའི་ཚེ་གཉིད་ལོག་པ་བཞིན་དུ་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་གསལ་བར་མི་མཐོང་བས། དེའི་ཚེ་རབ་ཏུ་འཛིན་པའི་མཚན་མ་སེམས་གཟེངས་བསྟོད་པའི་ཐབས་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དང་། གང་གི་ཚེ་ཞི་ལྷག་གཉིས་ཆ་མཉམ་དུ་རང་གི་ངང་གིས་འཇུག་པ་དེའི་ཚེ་བཏང་སྙོམས་ཀྱི་མཚན་མ་ཡིད་ལ་བྱེད་དགོས་པར་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ།།

སྤྱིར་ཐོས་བྱུང་གི་ཤེས་རབ་ཙམ་གྱིས་ལུས་ངག་གི་བྱ་སྤྱོད་ལ་འགྱུར་བ་འགྲོ་བའི་ངེས་པ་མེད་ཅིང་། གཙོ་བོར་བསམ་བྱུང་དང་སྒོམ་བྱུང་གཉིས་དང་། དེའི་ནང་ནས་ཀྱང་སྒོམ་བྱུང་གི་སྦྱོང་བ་ཐོན་པ་ཞིག་བྱུང་ན། རྒྱུན་གྱི་བསམ་པའི་འཕྲེང་སོ་དང་གོམས་གཤིས། ཕྱིའི་ལུས་ངག་གི་བྱ་སྤྱོད་རྣམས་ལ་འགྱུར་ལྡོག་ཆེན་པོ་འགྲོ་ཐུབ། དེས་ན་བསམ་སྒོམ་གཉིས་ནི། ཐོས་པའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་དོན་རྣམས་ཁོང་དུ་ཆུད་པར་བྱས་པའི་སྒོ་ནས་བློ་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པ་རྣམས་གང་ཟག་དེའི་ཤེས་རྒྱུད་དང་འབྲེལ་བར་བྱེད་པའི་ཐབས་ལམ་ཡིན་ལ། དེ་བཞིན་དུ་ཐོས་པའི་གནས་སྐབས

ཀྱི་གོ་རྟོགས་དང་ལུས་ངག་ཡིད་གསུམ་གྱི་ཀུན་སྤྱོད་བར་གྱི་སྦྲེལ་ཐག་ལྟ་བུར་ཡང་འཛོག་དགོས་སོ། །དེ་ལ་སྐྱེས་བུའི་ལུས་ངག་ཡིད་གསུམ་ལེགས་ཕྱོགས་སུ་སྒྱུར་བ་ལ་བསམ་སྒོམ་གཉིས་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བར་བརྟེན། ནང་པའི་གཞུང་དུ་རིགས་པ་རྒྱལ་དུ་འདོན་པའི་བསམ་བྱུང་གི་ཤེས་རབ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་སྒོམ་བྱུང་གི་བློ་སྐྱེད་པའི་ཐབས་སྒོམ་གྱི་རྣམ་གཞག་ཞིབ་ཏུ་གཏན་ལ་འབེབས་པར་མཛད་ཡོད་དོ།།

༧ ཐོས་བསམ་སོགས་ཀྱི་སྐབས་དྲན་པ་དང་ ཤེས་བཞིན་བསྟེན་པ་གལ་ཆེ་ཚུལ།

དེ་ཡང་བླང་དོར་གྱི་དམིགས་རྣམ་མི་བརྗེད་པའི་དྲན་པ་དང་། འཕྲལ་འཕྲལ་དུ་སྒོ་གསུམ་ལ་སོ་སོར་རྟོག་ཅིང་ལེགས་ཉེས་གང་ལ་འཇུག་པ་ཤེས་པར་བྱེད་པའི་ཤེས་བཞིན་གཉིས་ནི་ཤེས་བྱའི་གནས་ལ་ཐོས་པ་སོགས་བྱེད་པའི་གནས་སྐབས་སུ་གལ་ཆེ་བར་མ་ཟད། རྒྱུན་ལྡན་གྱི་འཚོ་བའི་ཁྲོད་དུའང་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བ་ནི། དཔེར་ན་རྒྱུན་དུ་བླང་དོར་གྱི་གནས་རྣམས་མ་འདྲེས་པར་སོ་སོར་ཤེས་པར་བྱས་ཏེ། དྲན་པས་མི་བརྗེད་པར་བཟུང་ཞིང་། སྒོ་གསུམ་གྱི་སྤྱོད་པ་གང་གི་སྐབས་སུའང་། བླང་དོར་གྱི་གནས་དེ་དག་ལས་གང་ལ་འཇུག་པ་དང་གང་ལས་ལྡོག་དགོས་པ་ཤེས་ནས་འདི་དང་འདི་བྱེད་དོ་ཞེས་ཤེས་བཞིན་གྱིས་བྱ་ར་བྱས་ཏེ། དྲན་ཤེས་གཉིས་ཀྱིས་ཟིན་པའི་སྒོ་ནས་ཞུགས་ན་བླང་དོར་མ་ནོར་བ་ཞིག་འབྱུང་། དེ་ལྟ་བུའི་དྲན་ཤེས་སྐྱེ་བ་ལའང་རྟག་ཏུ་བག་ཡོད་བསྟེན་དགོས། བག་ཡོད་ཡོང་བའི་ཆེད་དུ་བག་ཡོད་བསྟེན་

པའི་ཕན་ཡོན་དང་། མ་བསྟེན་པའི་ཉེས་དམིགས་དེ་དག་བསམ་དགོས། དེ་ཡང་ཇི་ལྟར་ཡིན་ཞེ་ན། བག་ཡོད་པ་བྱུང་ན་དྲན་ཤེས་སྐྱེ་ཞིང་། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱོན་ཡོན་ལ་བླང་དོར་མ་ནོར་བ་ཡོང་བ་ཡིན།

དེ་ལྟར་ན་འདིར་ཐོས་བསམ་སོགས་ཀྱི་དུས་སུ་དྲན་པ་དང་ཤེས་བཞིན་བསྟེན་ཚུལ་འཆད་པ་ལ། སེམས་དེ་བྱ་བ་གང་ལ་འཇུག་ནའང་རྩ་བའི་དམིགས་པ་ལས་གཡེང་བར་མི་བྱེད་པའི་ཐབས་ཤིག་དང་། གཡེང་བར་འགྱུར་མི་འགྱུར་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་ཤེས་པ་གཉིས་དགོས་ལ། དེའི་དང་པོ་ནི་དྲན་པ་དང་། གཉིས་པ་ནི་ཤེས་བཞིན་གྱི་བྱེད་ལས་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན་སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱི་མདོ་སྡེའི་རྒྱན་གྱི་བཤད་པ་ལས། "དྲན་པ་དང་ཤེས་བཞིན་ནི་ཉེ་བར་གནོད་པར་བྱེད་པ་སྟེ། གཅིག་གིས་སེམས་དམིགས་པ་ལས་མི་འཕྲོ་བར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་དང་། གཉིས་པས་འཕྲོ་བ་རབ་ཏུ་ཤེས་པའི་ཕྱིར་རོ། །"[64] ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །དྲན་པ་དང་ཤེས་བཞིན་རང་རྒྱུད་ལ་བསྟེན་ན་གཞུང་ལུགས་ལ་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་ཐོས་སོགས་ཀྱིས་འཇུག་པ་དང་། དེའི་དོན་ཤེས་པ་རྣམས་མི་བརྗེད་པར་མ་ཟད་ཡོན་ཏན་ཕུར་མེད་སྐྱེ་ཞིང་སྐྱེས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་གོང་ནས་གོང་དུ་འཕེལ་བར་འགྱུར་ལ། གཞན་ཡང་ལུས་ངག་ཡིད་གསུམ་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཉོན་མོངས་ཀྱི་དབང་དུ་མི་འགྲོའོ། །

དྲན་ཤེས་ཀྱི་རྒྱུན་སྐྱོང་ཐུབ་ན་ཉེས་པས་བརྫི་མི་ནུས་པ་ཡང་མདོ་རྒྱ་ཆེར་རོལ་པ་ལས།

དྲན་པ་ལེགས་པར་ཉེར་བཞག་སྟེ། །ཤེས་རབ་ལེགས་པར་བསྒོམས་བྱས་ནས། །
ཤེས་བཞིན་དུ་ནི་སྤྱོད་པར་བྱ། །བློ་ངན་ཚོད་ཀྱིས་ཅི་བྱར་ཡོད། །[65]

ཅེས་རང་གི་བྱ་བའི་ཡུལ་ཡང་དག་པ་ལ་དམིགས་པའི་དྲན་པ་ཉེ་བར་བཞག་སྟེ། ལེགས་ཉེས་འབྱེད་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་ལེགས་པར་དཔྱད་ཅིང་། དོན་དང་ལྡན་པའི་བྱ་བ་དེར་དམིགས་པ་ལས་གཞན་དུ་གཡེང་མི་གཡེང་ཤེས་བཞིན་གྱི་བྱ་ར་དང་བཅས་པའི་སྒོ་ནས་ཞུགས་ན། བློ་ངན་པ་ལེ་ལོ་དང་རྣམ་གཡེང་ལ་སོགས་པའི་ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་ཀྱིས་གནོད་པ་ཅི་ཡང་བྱར་མི་ནུས་པར་གསུངས། དེ་ལས་བཟློག་སྟེ་དྲན་ཤེས་བག་ཡོད་མ་བསྟེན་ན། ཐོས་བསམ་གྱི་གནས་སྐབས་སུ་རྣམ་གྲངས་མང་པོ་ཤེས་པ་ལྟར་སྣང་ཡང་། ལག་ལེན་དངོས་ལ་ཞུགས་ཚེ་སྔར་སྦྱངས་པ་དག་དྲན་པའི་ཡུལ་དུ་མི་གནས་པ་ནི། དཔེར་ན། བུ་ག་ཅན་གྱི་བུམ་པའི་ནང་དུ་ཆུ་བླུག་པ་བཞིན་ནོ། །དེ་ཡང་སྤྱོད་འཇུག་ལས།

ཤེས་བཞིན་མེད་པའི་སེམས་ལྡན་པའི། །ཐོས་དང་བསམ་དང་བསྒོམས་པ་ཡང་།།
བློ་ཇོལ་བུམ་པའི་ཆུ་བཞིན་དུ། །དྲན་པ་ལ་ནི་དེ་མི་གནས།།[66] ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།།

གཞན་ཡང་དྲན་ཤེས་ཉམས་ན་ཉོན་མོངས་པས་སེམས་དཀྲུག་པར་འགྱུར་ལ། དེ་འདྲ་བའི་གང་ཟག་ཐོས་བསམ་སློབ་གཉེར་སོགས་བྱ་བ་གང་ལ་ཞུགས་ཀྱང་། བྱ་བ་དེ་སྒྲུབ་པའི་ནུས་ཤུགས་ཤིན་ཏུ་ཆུང་བས་ཕན་འབྲས་ཀྱང་རྒྱ་ཆེན་པོ་མི་འབྱུང་སྟེ། དཔེར་ན། ལུས་ཁམས་ནད་ཀྱིས་དཀྲུགས་པའི་མིས་ལས་གང་བྱས་ཀྱང་ནུས་པ་ཆུང་བ་བཞིན་ནོ། །དེ་ཡང་སྤྱོད་འཇུག་ལས།

ནད་ཀྱིས་དཀྲུགས་པའི་མི་དག་ནི། །ལས་རྣམས་ཀུན་ལ་མཐུ་མེད་པ།།
དེ་བཞིན་རྨོངས་པས་སེམས་དཀྲུགས་པ། །ལས་རྣམས་ཀུན་ལ་མཐུ་མེད་དོ།།[67]

ཞེས་གསུངས། མདོར་ན་དྲན་པ་དང་ཤེས་བཞིན་མེད་ན་ཡོན་ཏན་སྔར་ཡོད་ཉམས

ཤིང་། གསར་དུའང་སྐྱེ་བ་མེད་དེ། འཕགས་པ་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱི་བཤེས་སྤྲིངས་ལས།

དྲན་པ་ཉམས་པས་ཆོས་ཀུན་འཇིག་པར་འགྱུར།།[68]

ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།།

དེ་ལྟར་དྲན་པ་དང་ཤེས་བཞིན་བསྟེན་པའི་ཕན་ཡོན་དང་མ་བསྟེན་པའི་ཉེས་སྐྱོན་རྣམས་ཤེས་པར་བྱས་ནས། སྤྱིར་གང་ཟག་ལས་དང་པོ་པས་སེམས་བསྲུང་དགོས་པའི་ཚུལ་ནི། དཔེར་ན། སྐྱེ་བོ་རྒོད་བག་ཅན་ལུས་ངག་ཡིད་གསུམ་མ་བསྡམས་པའི་ཁྲོད་ན་ལུས་ལ་རྨ་ཡོད་པའི་སྐྱེ་བོ་དག་གནས་པ་ན་བསྒྲིམས་ཏེ་རྨ་ལ་བག་ཟོན་བྱེད་པ་བཞིན་དུ། སྐྱེ་བོ་ངན་པ་འདོད་ཆགས་ཞེ་སྡང་སྐྱེ་བའི་རྐྱེན་བྱེད་པའི་ཁྲོད་ན་གནས་པས་ཀྱང་རང་གི་སེམས་ཀྱི་རྨ་འདི་དྲན་པས་སྐབས་བབས་ཀྱི་བླང་དོར་མི་བརྗེད་པར་དྲན་པ་དང་། ཤེས་བཞིན་གྱིས་བྱ་བ་འདི་རིགས་དང་མི་རིགས་ཀྱི་བྱ་ར་བྱས་ནས་རྟག་ཏུ་བསྲུང་དགོས་ཏེ། དེ་ལྟར་མ་བསྲུངས་ན་དེའི་རྐྱེན་གྱིས་ཐོས་བསམ་གནད་དུ་མི་འགྲོ་བ་དང་། རང་གཞན་གྱི་འཕྲལ་ཕུགས་ཀྱི་བདེ་སྐྱིད་སོགས་ཀྱི་རྩ་བ་འཆད་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ཡང་སྤྱོད་འཇུག་ལས།

མ་གྲངས་ཧྲོལ་བའི་ཁྲོད་གནས་ན། །བསྒྲིམས་ཏེ་རྨ་ཡི་བག་བྱེད་བཞིན།།
སྐྱེ་བོ་ངན་ཁྲོད་གནས་པས་ཀྱང་། །སེམས་ཀྱི་རྨ་འདི་རྟག་ཏུ་བསྲུང་།།[69]

ཞེས་གསུངས།

ཡང་དྲན་པ་བསྟེན་ཚུལ་དཔེར་ན། འཇིག་རྟེན་དུ་དགྲ་བོ་དང་གཡུལ་འགྱེད་པའི་དུས་སུ་ལག་ནས་རལ་གྲི་ལྷུང་ན་གཞན་གྱིས་གསོད་ཀྱིས་དོགས་པའི་འཇིགས་པས་ལོང་ཡོད་མི་བྱེད་པར་དེ་མ་ཐག་ཏུ་ལེན་པ་ལྟར། བག་མེད་པ་ལ་སོགས་པའི་ཉོན་

མོང་དང་འཕབ་པའི་ཚེ་ཡང་བླང་དོར་གྱི་འཇུག་ལྡོག་གི་དམིགས་རྣམ་མ་བརྗེད་པའི་དྲན་པ་ཞོར་ན་ལོག་ལམ་དུ་ལྷུང་བའི་འཇིགས་པས་དེ་མ་ཐག་ཏུ་དྲན་པ་བསྟེན་དགོས་པ་ནི། སྤྱོད་འཇུག་ལས།

གཡུལ་དུ་རལ་གྲི་ལྷུང་གྱུར་ན། །འཇིགས་པས་མྱུར་དུ་ལེན་པ་ལྟར།།

དེ་བཞིན་དྲན་པའི་མཚོན་ཤོར་ན། །དམྱལ་བའི་འཇིགས་དྲན་མྱུར་དུ་བླང་།།[70]

ཞེས་སྔོ་དུ་མ་ནས་དྲན་པ་བསྟེན་དགོས་པ་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བར་གསུངས་སོ།།

ཤེས་བཞིན་བསྟེན་ཚུལ་ཡང་སྤྱོད་འཇུག་ལས།

རེ་ཞིག་དང་པོ་འདི་འདྲའི་སེམས། །འདི་ནི་སྐྱོན་བཅས་ཤེས་བྱས་ནས།།

དེ་ཚེ་བདག་གིས་ཤིང་བཞིན་དུ། །ཟུངས་ཐུབ་པར་ནི་གནས་པར་བྱ།།[71]

ཞེས་ལས་གང་དང་གང་ལ་འཇུག་པའི་ཚེ། རེ་ཞིག་དང་པོར་བྱ་བ་དེར་འཇུག་པའི་ཀུན་སློང་དང་། བྱ་བ་དེའི་དགོས་པ། ཚུལ་མཐུན་ཡིན་མིན་སོགས་སོ་སོར་ཤེས་པར་བྱས་ལ། དེའི་ཚེ་ཀུན་སློང་སོགས་སྐྱོན་ཅན་བྱུང་ན་ཤེས་བཞིན་གྱིས་རིག་པར་བྱས་ནས་ཤིང་བཞིན་དུ་སེམས་ཉེས་པས་མི་གཡོ་བར་བརྟན་པར་འཛིན་ཐུབ་པར་བྱ་བ་སྟེ། བྱ་བའི་ཐོག་མར་ཤེས་བཞིན་བསྟེན་ཚུལ་གསུངས། གཞན་ཡང་འགྲོ་འཆག་ཉལ་འདུག་དང་། གཏམ་སྨྲ་བ། བསམ་བློ་གཏོང་བ་སོགས་ཀྱི་སྐབས་ཀུན་ཏུ་དེ་དག་རུང་བ་དང་མི་རུང་བ་གང་ཡིན་དྲན་པས་ཟིན་པར་བྱས་ནས། སྒོ་གསུམ་གྱི་སྤྱོད་པ་རྣམས་དེ་དག་དང་མཐུན་ནམ་མི་མཐུན་ཤེས་བཞིན་གྱིས་ཡང་ནས་ཡང་དུ་བརྟགས་ཏེ་བྱ་ར་བྱེད་པ་སྟེ། ལུས་ངག་ཡིད་གསུམ་བྱ་བ་བྱེད་བཞིན་པའི་དུས་ཀྱི་ཤེས་བཞིན་སྐྱོང་ལུགས་གསུངས་སོ། །དེ་ཡང་སྤྱོད་འཇུག་ལས།

ལུས་དང་སེམས་ཀྱི་གནས་སྐབས་ལ། །ཡང་དང་ཡང་དུ་བརྟག་བྱ་བ།།
དེ་ཉིད་ཁོ་ན་མདོར་ན་ནི། །ཤེས་བཞིན་བསྲུང་བའི་མཚན་ཉིད་དོ།།[72]

ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།།

མདོར་ན་མི་ཤེས་པ་དང་བག་མེད་པ་རྣམ་གཡེང་སོགས་ཀྱི་ཉོན་མོངས་པ་ལས་རྒྱལ་བར་འདོད་པའི་སྐྱེས་བུས་དྲན་པ་དང་ཤེས་བཞིན་ཇི་ལྟར་བསྟེན་སྙམ་ན། སྤྱོད་འཇུག་ལས།

ཡུངས་མར་བཀང་བའི་སྣོད་བཀུར་ལ།།
རལ་གྲི་ཐོགས་པས་དྲུང་བསྡད་དེ།།
བོ་ན་གསོད་བསྡིགས་འཇིགས་པ་ལྟར།།
བརྟུལ་ཞུགས་ཅན་གྱིས་དེ་བཞིན་བསྒྲིམ།།[73]

ཞེས་སྐྱེས་བུ་ཞིག་ལ་རྒྱལ་པོ་གཏུམ་པོས་ཡུངས་མར་གྱིས་བཀང་བའི་སྣོད་ལག་ཏུ་བཀུར་ནས་ལམ་ལ་འགྲོ་དགོས་པའི་བཀའ་བཏང་ཞིང་། རལ་གྲི་ཐོགས་པའི་མི་ཞིག་གིས་དེའི་དྲུང་དུ་བསྡད་དེ་ཡུངས་མར་ཐིགས་པ་གཅིག་ཙམ་ཕྱི་རོལ་ཏུ་བོ་ན་ཡང་དེ་ལྟ་ཉིད་དུ་ཁྱོད་ཀྱི་སྲོག་གཅོད་པར་བྱའོ་ཞེས་སྨྲ་བས་ན། གསོད་པའི་འཇིགས་པས་འབད་རྩོལ་ཤུགས་ཆེན་པོས་སྒྲིམ་པ་བཞིན། ལུས་ངག་ཡིད་གསུམ་གྱི་བྱ་བ་གང་ལ་འཇུག་པའི་ཚེ་ནའང་རུང་མི་རུང་གི་ཚུལ་རྣམས་དྲན་པ་དང་ཤེས་བཞིན་གྱིས་བཟུང་ནས་བསྒྲིམ་དགོས་པ་དཔེ་དང་བཅས་གསུངས། སྐབས་དེར་མི་དེས་གཟབ་ནན་དང་གྲུང་ཤ་དོད་པོ་ཇི་ཙམ་བྱས་ཡོད་པ་ཚོད་དཔག་བྱེད་ཐུབ། དྲན་ཤེས་སོ་སོའི་རྒྱུ་དང་། ངོ་བོ། བྱེད་ལས། དབྱེ་བ་རྣམས་གོང་དུ་སེམས་བྱུང་བཤད་པའི་སྐབས་ལས་ཤེས་པར་བྱའོ།། །།

སྐབས་བཅུ་གཉིས་པ། བློ་སྦྱོང་བའི་ཐབས་སྒོམ་གྱི་རྣམ་གཞག་བཤད་པ།

༡ ཉོན་མོངས་སྐྱེ་བའི་རྒྱུ་དང་རྐྱེན་བཤད་པ།

འཇལ་བྱེད་བློའི་རྣམ་གཞག་དང་། བློ་ཡུལ་ལ་འཇུག་པའི་ཚུལ། བློས་ཡུལ་འཇལ་བའི་ཐབས་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་བསྟན་ཟིན་ནས། ད་ནི་ཡུལ་འཇལ་བའི་བློའི་ནུས་པ་གོང་འཕེལ་དུ་གཏོང་བ་དང་། བློ་ཡུལ་ལ་འཇུག་པའི་ཚེ་དམིགས་པ་ལ་རྩེ་གཅིག་ཏུ་གནས་པ་སོགས་ཀྱི་ཆེད་དུ་བློ་སྦྱོང་བའི་ཐབས་རྣམས་བཤད་པར་བྱའོ། །དེ་ལ་བློ་སྦྱོང་བའི་ཐབས་རྣམས་བསྡུས་ན། ༡ ཆགས་སོགས་ཉོན་མོངས་པ་ལྟ་བུ་གནོད་པའི་རིགས་ཅན་གྱི་བློ་རྣམས་རིམ་གྱིས་ནུས་ཆུང་དུ་བྱས་ཏེ་སྦྱོང་བ་དང་། ༢ བྱམས་སྙིང་རྗེ་དང་ཤེས་རབ་ལྟ་བུའི་ཕན་པའི་རིགས་ཅན་གྱི་བློ་རྣམས་རིམ་གྱིས་གོང་དུ་སྤེལ་ཏེ་གོམས་པར་བྱེད་པའི་ཚུལ་གཉིས་སུ་གནས་པར་བརྗོད་ཆོག དེ་ཡང་གོང་དུ་སེམས་བྱུང་གི་རྣམ་གཞག་བཤད་པའི་སྐབས་སུ། རྩ་ཉོན་དང་ཉེ་ཉོན་གཉིས་སུ་བསྡུས་ཏེ་ངོས་བཟུང་བའི་ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་བློ་རྣམས་གཉེན་པོས་རིམ་གྱིས་བཟློག་པ་ལ། ཉོན་མོངས་དེ་དག་གི་ངོ་བོ་དང་བྱེད་ལས་ཤེས་པ་ཙམ་གྱིས་མི་ཆོག་པར། དེ་དག་སོ་སོ་གང་ལས་སྐྱེ་བའི་རྒྱུ་དང་རྐྱེན་ཡང་ཤེས་པ་གལ་ཆེ་བར་བརྟེན།

 སྟོན་གྱི་ནང་པའི་གཞུང་དུ་མར། ཉོན་མོངས་ཀྱི་རྒྱུ་རྐྱེན་གང་ཡིན་དང་། ཉོན་མོངས་སོ་སོའི་ཉེས་པའམ་སྐྱོན་རྣམས་ཀྱང་རྒྱས་པར་གསུངས་ཡོད་པ་ལས་འདིར་མདོ་ཙམ་བཤད་པར་བྱའོ། །ཕྱིར་སངས་རྒྱས་པའི་གཞུང་རྣམས་ལས་ཉོན་མོངས་སྐྱེ་བའི་རྒྱུ་མང་དུ་གསུངས་ཀྱང་སློབ་དཔོན་ཐོགས་མེད་ཀྱི་རྣལ་འབྱོར་སྤྱོད་པའི་ས་ལས་རྒྱུའི་གཙོ་བོ་དྲུག་གསུངས་པ་འདིར་འགོད་ན། དེ་ཉིད་ལས།

ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་ཀྱི་རྒྱུ་གང་ཞེ་ན། རྒྱུ་ནི་རྣམ་པ་དྲུག་སྟེ། རྟེན་དང་། དམིགས་པ་དང་། འདུ་འཛི་དང་། བཤད་པ་དང་། གོམས་པ་དང་། ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ལས་ཀྱང་ཉོན་མོངས་པ་སྐྱེའོ། །དེ་ལ་རྟེན་ནི་བག་ལ་ཉལ་བ་ལས་སྐྱེ་བ་གང་ཡིན་པའོ། །དེ་ལ་དམིགས་པ་ནི་ཉོན་མོངས་པའི་གནས་ལྟ་བུའི་ཡུལ་སྣང་བར་གྱུར་པ་གང་ཡིན་པའོ། །དེ་ལ་འདུ་འཛི་ནི་སྐྱེས་བུ་དམ་པ་མ་ཡིན་པ་རྣམས་ཀྱི་རྗེས་སུ་སློབ་པ་གང་ཡིན་པའོ། །དེ་ལ་བཤད་པ་ནི་དམ་པའི་ཆོས་མ་ཡིན་པ་ཐོས་པ་གང་ཡིན་པའོ། །དེ་ལ་གོམས་པ་ནི་སྔོན་འདྲིས་པའི་སྟོབས་བསྐྱེད་པ་གང་ཡིན་པའོ། །དེ་ལ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ནི་ཚུལ་བཞིན་མ་ཡིན་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ལས་སྐྱེ་བ་གང་ཡིན་པའོ།། [1]

ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟར། དང་པོ་རྟེན་ནི། ས་བོན་ནམ་བག་ལ་ཉལ་ཏེ་དཔེར་ན་ནད་ཀྱི་ས་བོན་དྭངས་འབྲིན་མ་ཐུབ་ན་ཟས་སྤྱོད་སོགས་ཙུང་ཟད་ཙམ་གྱིས་ནད་སློང་བ་བཞིན། རྐྱེན་དང་ཕྲད་ན་རང་རྒྱུད་ལ་ཉོན་མོངས་སྐྱེ་ཆོག་ཆོག་གི་རྟེན་ནམ་ས་བོན་ཡོད་པ་དེ་ཡིན། གཉིས་པ་དམིགས་པའམ་ཡུལ་ནི། ཡིད་དུ་འོང་བ་དང་ཡིད་དུ་མི་འོང་བ་སོགས་ཏེ། གང་དང་ཕྲད་ན་ཉོན་མོངས་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བའི་དམིགས་པའོ།།

གསུམ་པ་འདུ་འཛི་ནི། དམ་པ་མ་ཡིན་པའི་གྲོགས་ངན་པའི་རྗེས་སུ་སློབ་པའོ།། བཞི་པ་བཤད་པ་ནི། ཆོས་ལོག་པ་དམག་གི་བསྟན་བཅོས་དང་འདོད་པའི་བསྟན་བཅོས་སོགས་ཉན་པའོ། །ལྔ་པ་གོམས་པ་ནི། སྔོན་ཉོན་མོངས་ལ་ཡང་ཡང་འདྲིས་པར་བྱས་པའོ། །དྲུག་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ནི། འདོད་ཆགས་ཀྱི་ཡུལ་དང་། ཞེ་སྡང་གི་ཡུལ་སོགས་ལ་ཡང་ནས་ཡང་དུ་སྒྲོ་བཏགས་ཏེ་ཚུལ་བཞིན་མ་ཡིན་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་སྟེ། འདོད་ཆགས་ཀྱི་དམིགས་ཡུལ་གོས་ལྟ་བུར་མདོག་ལེགས་པ། དབྱིབས་མཛེས་པ། ཐགས་བཟང་བ་སོགས་བསམ་པ་དང་། ཞེ་སྡང་གི་ཡུལ་དགྲ་ལྟ་བུས་རང་ལ་སྐྱོན་ཆད་གནོད་པ་དེ་དང་འདི་བྱས། རྗེས་སུ་ཡང་དེ་དང་འདི་འདྲ་བྱེད་ངེས་སྙམ་པ་སོགས་ཡུལ་ཡིད་དུ་འོང་བ་དང་མི་འོང་བ་ལ་ཡང་ཡང་སེམས་པ་ལྟ་བུའོ།།

ཡང་མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས་ནི། ཉོན་མོངས་པའི་རྒྱུའི་གཙོ་བོ་གསུམ་གསུངས་ཏེ། དེ་ཉིད་ལས། “ཉོན་མོངས་པའི་བག་ལ་ཉལ་མ་སྤངས་པར་གྱུར་པ་དང་། ཉོན་མོངས་པའི་གནས་ཀྱི་ཆོས་ཀུང་སྣང་བར་གྱུར་པ་དང་། དེ་ལ་ཡང་ཚུལ་བཞིན་མ་ཡིན་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ཉེ་བར་གནས་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟ་བུ་ལས་ཉོན་མོངས་པ་འབྱུང་བར་འགྱུར་རོ། །”[2] ཞེས་སོ།།

དེ་དག་ལས་ ༡ ཉོན་མོངས་པའི་བག་ལ་ཉལ་མ་སྤངས་པ་ནི། རྒྱུའི་སྟོབས་ཕྲ་རྒྱས་ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་མ་སྤངས་པའི་དོན་དང་། ༢ ཉོན་མོངས་པའི་གནས་ཀྱི་ཆོས་ཀུང་སྣང་བར་གྱུར་པ་ནི། ཡུལ་གྱི་སྟོབས་དམིགས་རྐྱེན་འདོད་ཆགས་ལ་སོགས་པ་སྐྱེ་བ་དང་མཐུན་པའི་ཡུལ་ཉེ་བར་གནས་པའི་དོན་དང་། ༣ ཚུལ་བཞིན་

མ་ཡིན་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ཉེ་བར་གནས་པ་ནི། སྦྱོར་བའི་སྟོབས་དེ་མ་ཐག་པའི་རྐྱེན་ཚུལ་བཞིན་མ་ཡིན་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ཡོད་པའི་དོན་ནོ། །ཀུན་བཏུས་ནས་གསུངས་པའི་ཚུལ་དེ་དང་མཚུངས་པར་མངོན་པ་མཛོད་རྩ་འགྲེལ་དུའང་འབྱུང་སྟེ། མཛོད་རང་འགྲེལ་ལས།

སྐྱེ་བ་ནི་རྒྱུ་གསུམ་གྱིས་སྐྱེ་སྟེ། ཕྲ་རྒྱས་སྤངས་པ་མ་ཡིན་དང་། །ཡུལ་ནི་ཉེ་བར་གནས་པ་དང་། །ཚུལ་བཞིན་མ་ཡིན་ཡིད་བྱེད་ལས། །ཉོན་མོངས་སྐྱེ་སྟེ། འདི་ལྟ་སྟེ་འདོད་པའི་འདོད་ཆགས་ཀྱི་ཕྲ་རྒྱས་མ་སྤངས་ཤིང་ཡོངས་སུ་མ་ཤེས་པ་ཡིན། འདོད་པའི་འདོད་ཆགས་ཀྱི་ཀུན་ནས་དཀྲིས་པ་དང་། མཐུན་པའི་ཆོས་རྣམས་ཀྱང་སྣང་བར་འགྱུར་བ་ཡིན། དེ་ལ་ཡང་ཚུལ་བཞིན་མ་ཡིན་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟར་ན་འདོད་པའི་འདོད་ཆགས་སྐྱེ་བར་འགྱུར་རོ། །དེ་དག་ནི་གོ་རིམས་བཞིན་དུ་རྒྱུ་དང་ཡུལ་དང་སྦྱོར་བའི་སྟོབས་དག་ཡིན་ཏེ། ཉོན་མོངས་པ་གཞན་ཡང་དེ་བཞིན་དུ་སྐྱེ་བར་རིག་པར་བྱའོ།།[3]

ཞེས་འབྱུང་།

དེ་ལ་སྤྱིར་ཉོན་མོངས་སོགས་ཉེས་སྐྱོན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྩ་བ་མ་རིག་པ་ལ་ཐུག་པ་ཡང་། དབུ་མ་རྩ་བ་ཤེས་རབ་ལས།

ལས་དང་ཉོན་མོངས་རྣམ་རྟོག་ལས། །དེ་དག་སྤྲོས་ལས།[4]

ཞེས་སྡུག་བསྔལ་སྣ་ཚོགས་འདྲེན་པའི་ལས་ནི་ཉོན་མོངས་ལས་འབྱུང་ལ། ཉོན་མོངས་རྣམས་ཀྱང་ཡུལ་ཡིད་དུ་འོང་བ་དང་མི་འོང་བ་སོགས་ལ་གནས་ཚུལ་ལས་ལྷག་པར་ཡིད་ལ་བྱེད་པའི་ཚུལ་མིན་ཡིད་བྱེད་ཀྱི་རྣམ་རྟོག་ལས་འབྱུང་ཞིང་། ཚུལ་

མིན་ཡིད་བྱེད་ཀྱི་རྣམ་རྟོག་དེ་དག་ནི་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་གནས་ལུགས་ལ་རྨོངས་པའི་མ་རིག་པའི་སྟོབས་པ་ཡུན་རིང་པོར་གོམས་པ་ལས་སྐྱེ་བར་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ།།

དེ་ལ་མ་རིག་པ་ཞེས་པ་ནི་དཔེར་ན། མི་མཛའ་བ་དང་རྫུན་ཞེས་པ་ནི། མཛའ་བ་མ་ཡིན་པ་དང་བདེན་པ་མ་ཡིན་པ་ཙམ་ལ་མི་འཇོག་པར། མཛའ་བ་དང་བདེན་པའི་ཕྱོག་ཕྱོགས་ཤིག་ལ་འཇོག་པ་ལྟར། མ་རིག་པ་ཡང་རིག་པ་མེད་པ་ཙམ་དང་རིག་པ་མ་ཡིན་པ་ཙམ་ལ་མི་བྱེད་ཀྱི། རིག་པ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་འགལ་ཟླའི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་སུ་གྱུར་པ་ཞིག་ལ་འཇོག་པ་ནི། ཆོས་མངོན་པ་མཛོད་ལས།

རིག་པའི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཆོས་གཞན།།

མ་རིག་མི་མཛའ་བརྫུན་སོགས་བཞིན།།

ཞེས་པའི་ཐད་ཀྱི་རང་འགྲེལ་ལས།

ཇི་ལྟར་མཛའ་བོ་ཞེས་བཟློག་ན་དེའི་མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་སུ་གྱུར་པ་མི་མཛའ་བ་འགའ་ཞིག་ཡོད་ཀྱི། མཛའ་བོ་ལས་གཞན་པ་གང་ཡིན་པ་ཡང་མ་ཡིན་ལ། མཛའ་བོ་མེད་པ་ཡང་མ་ཡིན་པ་དང་། བདེན་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་བདེན་པའོ། །དེ་མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་སུ་གྱུར་པའི་ཚིག་ནི་མི་བདེན་པ་ཡིན་པ་དང་། ཆོས་མ་ཡིན་པ་དང་། དོན་མ་ཡིན་པ་དང་། བྱ་བ་མ་ཡིན་པ་ལ་སོགས་པ་ཡང་ཆོས་ལ་སོགས་པའི་མི་མཐུན་པར་གྱུར་པ་དེ་བཞིན་དུ་མ་རིག་པ་ཡང་རིག་པའི་མི་མཐུན་པར་གྱུར་པ་ཆོས་གཞན་ཞིག་ཏུ་བལྟ་བར་བྱའོ། །[5] ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།།

སྤྱིར་མ་རིག་པ་ཙམ་ལ་འགྲོ་ལམ་ལྟ་བུའི་ཡུལ་རགས་པ་ལ་རྨོངས་པའི་མ་རིག་པ་དང་། ལས་རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་ཚུལ་ལ་རྨོངས་པ་ལྟ་བུའི་བླང་དོར་གྱི་གནས་ལ་རྨོངས་པ་དང་། བདག་མེད་པ་ལྟ་བུ་ཡུལ་གྱི་གནས་ལུགས་ལ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་རྨོངས་པ་སོགས་ཡོད་ཅིང་། རྨོངས་པ་དེ་དག་གི་གཉེན་པོའང་སྐབས་ཐོབ་ཀྱི་བདེན་པའི་གནས་ཚུལ་རིག་པའི་ཤེས་རབ་འབའ་ཞིག་ཡིན་ནོ།།

མ་རིག་པ་དེ་ཉིད་ཉེས་སྐྱོན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྩ་བ་ཡིན་ཚུལ་ཡང་། འདོད་ཆགས་ལ་སོགས་པའི་ཉོན་མོངས་དང་། སྐྱེ་རྒ་ན་འཆི་ལ་སོགས་པའི་སྐྱོན་རྣམས་མ་ལུས་པ་ནི་མ་རིག་པ་ལས་བྱུང་ལ། དེ་ཡང་དང་པོར་ཡུལ་གྱི་གནས་ལུགས་ལ་རྨོངས་པའི་བདག་འཛིན་མ་རིག་པ་སྐྱེ། མ་རིག་པ་དེས་དོན་གྱི་གནས་ཚུལ་གང་ཡིན་བསྒྲིབས་ཤིང་། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ཚུལ་མིན་ཡིད་བྱེད་ཀྱི་རྣམ་རྟོག་གིས་དགྲ་གཉེན་སོགས་སུ་སྒྲོ་བཏགས་ནས་ཆགས་སྡང་འབྱུང་ངོ་། །ཚུལ་མིན་ཡིད་བྱེད་ཀྱི་རྣམ་རྟོག་ཅེས་པ་ནི། རང་གི་ཡུལ་ལ་དངོས་པོའི་གནས་ཚུལ་དང་མི་མཐུན་པར་ལྷག་པར་སྒྲོ་འདོགས་པའོ། །དཔེར་ན། ཆགས་པ་སྐྱེས་པ་ན་ཆགས་པ་སྐྱེ་ཡུལ་གྱི་མི་དེ་གནས་ཚུལ་ལས་ལྷག་པར་ཆ་ཐམས་ཅད་ནས་བཟང་པོར་མཐོང་བ་དང་། ཞེ་སྡང་སྐྱེས་པ་ན་ཞེ་སྡང་སྐྱེ་ཡུལ་གྱི་མི་དེ་གནས་ཚུལ་ལས་ལྷག་པར་ཆ་ཐམས་ཅད་ནས་ངན་པར་མཐོང་བ་ནི་ཚུལ་མིན་ཡིད་བྱེད་ཀྱི་རྣམ་རྟོག་གིས་སྒྲོ་བཏགས་པས་ཡིན་པ་ལྟ་བུའོ།།

དེས་ན་ཡུལ་ལ་རྨོངས་པའི་མ་རིག་པའི་དབང་གིས་ཚུལ་མིན་ཡིད་བྱེད་ཀྱི་རྣམ་རྟོག་དྲངས་ཤིང་། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ཆགས་སྡང་སྐྱེ་བ་དང་། དེ་ལས་སྡུག་

བསྔལ་སྣ་ཚོགས་པ་རྣམས་འབྱུང་བས་གཏི་མུག་མ་རིག་པ་དེ་ཉིད་ཉོན་མོངས་དང་སྡུག་བསྔལ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྩ་བ་ཡིན་ཞིང་། ཤིང་གི་རྩ་བ་བཅད་ན་ཡལ་ག་དང་ལོ་མ་རྣམས་སྐམ་པར་འགྱུར་བ་ལྟར། མ་རིག་པ་ཟད་ན་ཉོན་མོངས་ཐམས་ཅད་འགག་པར་འགྱུར་བའི་ཚུལ་ནི། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་གསང་བ་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པ་བསྟན་པའི་མདོ་ལས། "ཞི་བའི་བློ་གྲོས་འདི་ལྟ་སྟེ་དཔེར་ན། ཤིང་གི་རྩ་བ་བཅད་ན། ཡལ་ག་དང་ལོ་མ་དང་། ཡལ་ག་ཕྲའུ་ཐམས་ཅད་སྐམ་པར་འགྱུར་རོ། །ཞི་བའི་བློ་གྲོས་དེ་བཞིན་དུ་འཇིག་ཚོགས་ལ་ལྟ་བ་ཉེ་བར་ཞི་ན་ཉོན་མོངས་པ་ཐམས་ཅད་ཉེ་བར་ཞི་བར་འགྱུར་རོ། །"[6] ཞེས་དང་། རྩ་བ་ཤེས་རབ་ལས།

ལས་དང་ཉོན་མོངས་ཟད་པས་ཐར། །ལས་དང་ཉོན་མོངས་རྣམ་རྟོག་ལས། །
དེ་དག་སྤྲོས་ལས་སྤྲོས་པ་ནི། །སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱིས་འགག་པར་འགྱུར། །[7]

ཞེས་དང་། དབུ་མ་བཞི་བརྒྱ་པ་ལས།

ལུས་ལ་ལུས་དབང་ཇི་བཞིན་དུ། །གཏི་མུག་ཀུན་ལ་གནས་གྱུར་ཏེ། །
དེ་ཕྱིར་ཉོན་མོངས་ཐམས་ཅད་ཀྱང་། །གཏི་མུག་བཅོམ་པས་བཅོམ་པར་འགྱུར། །[8]

ཞེས་གསུངས་སོ། །འདིར་གཏི་མུག་ཅེས་གསུངས་པ་བདག་འཛིན་མ་རིག་པ་ལ་གོ་དགོས་ཤིང་། དེ་ནི་ང་ལ་སྙན་པར་སྨྲ་བ་སོགས་ཀྱི་ཚེ་ང་ལ་ལེགས་པར་སྨྲས་སོ་སྙམ་པ་སོགས་ང་ཞེས་པའི་ལིང་ལིང་པོ་ཞིག་བློ་ཕྱོགས་སུ་འཆར་བ་དེ་ཉིད་ལ་ཚུགས་ཐུབ་ཀྱི་བདག་ཏུ་བཟུང་སྟེ་ལོངས་སྤྱོད་པ་པོར་འཛིན། དེ་ཡོད་པས་རང་གཞན་རིས་སུ་བཅད་དེ་རང་ལ་ཆགས་པ་དང་། གཞན་ལ་སྡང་བ་སྐྱེས་ཏེ་ཕན་བཏགས་པ་ལ་འདོད་ཆགས། གནོད་པ་བྱེད་མཁན་ལ་ཁོང་ཁྲོ་དང་། བར་མ་ལ་

གཏི་མུག་སྐྱེ་ལ། དེའི་དབང་གིས་སྒོ་གསུམ་གྱི་ཉེས་སྤྱོད་ཐམས་ཅད་འབྱུང་ཚུལ་ནི། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས།

གང་ཞིག་བདག་མཐོང་དེ་ལ་ནི། །ང་ཞེས་རྟག་ཏུ་ཞེན་པར་འགྱུར།།
ཞེན་པས་བདེ་ལ་སྲེད་འགྱུར་ཏེ། །སྲེད་པས་སྐྱོན་རྣམས་སྒྲིབ་པར་བྱེད།།[9]

ཅེས་དང་།

བདག་ཡོད་ན་ནི་གཞན་དུ་ཤེས། །བདག་གཞན་ཆ་ལས་འཛིན་དང་སྡང་།།
འདི་དག་དང་ནི་ཡོངས་འབྲེལ་ལས། །ཉེས་པ་ཐམས་ཅད་འབྱུང་བར་འགྱུར།།[10]

ཞེས་དང་། དབུ་མ་ལ་འཇུག་པའི་རང་འགྲེལ་ལས།

དེ་ལ་ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་ནི་འདོད་ཆགས་ལ་སོགས་པ་རྣམས་སོ། །སྐྱོན་རྣམས་ནི་སྐྱེ་བ་དང་རྒ་བ་དང་ན་བ་དང་འཆི་བ་དང་མྱ་ངན་ལ་སོགས་པ་དག་གོ །དེ་དག་ནི་མ་ལུས་པར་འཇིག་ཚོགས་ལ་ལྟ་བ་ལས་བྱུང་སྟེ། ཉོན་མོངས་པ་ཐམས་ཅད་ནི་མདོ་ལས། འཇིག་ཚོགས་ལ་ལྟ་བའི་རྩ་བ་ཅན་འཇིག་ཚོགས་ལ་ལྟ་བའི་རྒྱུ་ཅན། འཇིག་ཚོགས་ལ་ལྟ་བའི་ཀུན་འབྱུང་བ་ཅན་དག་གོ་ཞེས་འཇིག་ཚོགས་ལ་ལྟ་བའི་རྒྱུ་ཅན་ཉིད་དུ་གསུངས་ལ་འཇིག་ཚོགས་ལ་ལྟ་བ་མ་སྤངས་པ་རྣམས་ལ་འདུ་བྱེད་མངོན་པར་འགྲུབ་པའི་ཕྱིར་དང་། སྐྱེ་བ་ལ་སོགས་པའི་སྡུག་བསྔལ་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་ན། མ་ལུས་པའི་འཇིག་ཚོགས་ལ་ལྟ་བའི་རྒྱུ་ཅན་ཡིན་ནོ།།[11]

ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟར་རོ།།

གོང་དུ་བཤད་པ་ལྟར་ཆགས་པས་ཡུལ་ཡིད་དུ་འོང་བ་ལ་དམིགས་ནས་ཚད་ལས་འདས་པར་ཡིད་འོང་དུ་ཞེན་པ་དང་། ཞེ་སྡང་གིས་ཡུལ་ཡིད་དུ་མི་འོང་བ་ལ་དམིགས་ནས་ཚད་ལས་འདས་པར་ཡིད་དུ་མི་འོང་བར་ཞེན་པ་ཡིན་ལ། ཆགས་སོགས་སྐྱེ་བ་ན་ཡོངས་སྤྱོད་པ་པོའི་བདག་དང་། ཡོངས་སྤྱོད་བྱའི་ཕུང་པོ་དང་། ཟས་གོས་གནས་མལ་དང་། གཉེན་ཉེ་དུ་སོགས་ལ་དམིགས་ནས་སྐྱེའོ། །སྤྱིར་འདོད་པའམ་འདུན་པ་ལ་གཞན་ཕན་གྱི་བྱ་བ་དོན་གཉེར་གྱི་འདུན་པ་ལྟ་བུའི་བློ་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པ་གཅིག་དང་། ཆགས་ཡུལ་དོན་དུ་གཉེར་བའི་ཕྱིན་ཅི་ལོག་གི་འདོད་པ་ལྟ་བུའི་ཉོན་མོངས་ཡིན་པ་གཉིས་ཡོད། དེ་བཞིན་དུ་མི་འདོད་པ་རྒྱབ་ཀྱིས་ཕྱོགས་པའི་བློ་ལ་ཞེ་སྡང་ལྟ་བུའི་ཉོན་མོངས་ཡིན་པ་གཅིག་དང་། སྡུག་བསྔལ་དང་ཉོན་མོངས་ལ་ཉེས་དམིགས་སུ་མཐོང་ནས་དེ་དག་ལ་མི་འདོད་པའི་བློ་ལྟ་བུ་ཉོན་མོངས་མ་ཡིན་པ་གཉིས་ཡོད་པ་སོགས་ཤེས་དགོས་པ་གལ་ཆེ།

གཞན་ཡང་དབྱིག་གཉེན་གྱིས་མངོན་པ་མཛོད་ལས་མ་རིག་པ་ལས་རྩ་ཉོན་གཞན་དང་ཉེ་ཉོན་རྣམས་སྐྱེ་ཚུལ་གྱི་རྣམ་གཞག་འདི་ལྟར་གསུངས་ཏེ། ཡུལ་གྱི་གནས་ལུགས་ལ་རྨོངས་པ་ལས་ཡུལ་གྱི་གནས་ལུགས་ཡིན་ནམ་མིན་སྙམ་པའི་ཐེ་ཚོམ་དང་། ཐེ་ཚོམ་གྱིས་ལོག་པར་ཐོས་ཤིང་བསམས་པ་ལས་ཡུལ་གྱི་གནས་ལུགས་དེ་དང་དེ་མེད་དོ་ཞེས་ལོག་ལྟ་དང་། ལོག་ལྟ་ལས་ཕུང་སོགས་བདག་དང་བདག་གིར་ལྟ་བའི་འཇིག་ལྟ་དང་། འཇིག་ལྟས་བདག་རྟག་ཆད་དུ་ལྟ་བའི་མཐར་འཛིན་གྱི་ལྟ་བ་དང་། དེ་ལས་མཐར་ལྟས་གང་ལ་མཐར་བཟུང་བ་དེས་དག་པ་དང་གྲོལ་བ་ཐོབ་པར་འགྱུར་བར་ཡིད་ཆེས་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་བརྟུལ་ཞུགས་མཆོག་འཛིན་སྐྱེ་བ་དང་།

ཚུལ་ཁྲིམས་བརྟུལ་ཞུགས་མཆོག་འཛིན་གྱིས་དག་པ་དང་གྲོལ་བ་ཐོབ་པར་འགྱུར་བར་ཡིད་ཆེས་པ་དེ་ལས་ལྟ་བ་མཆོག་འཛིན་སྐྱེ་བ་དང་། ལྟ་བ་མཆོག་འཛིན་ལས་རང་གི་ལྟ་བ་ལ་ཆགས་ཤིང་སེམས་ཁེངས་པའི་ཆགས་པ་དང་ང་རྒྱལ་དང་། གཞན་གྱི་ལྟ་བ་ལ་སྡང་བའི་ཞེ་སྡང་སྐྱེ་སྟེ། ཆོས་མངོན་པ་མཛོད་ལས།

རྨོངས་ལས་ཐེ་ཚོམ་དེ་ནས་ནི། །ལོག་ལྟ་དེ་ནས་འཇིག་ཚོགས་ལྟ།།
དེ་ནས་མཐར་འཛིན་དེ་ནས་ནི། །ཚུལ་ཁྲིམས་མཆོག་འཛིན་དེ་ནས་ལྟ།།
རང་གི་ལྟ་ལ་ང་རྒྱལ་ཆགས། །གཞན་ལ་ཞེ་སྡང་དེ་ལྟར་རིམ།།[12]

ཞེས་གསུངས།

སྔྲིར་བོ་རིམ་འདི་བཞིན་སྐྱེ་བར་མ་ངེས་ཀྱང་ཡུལ་གྱི་གནས་ལུགས་ལ་དམིགས་ནས་ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་གོ་རིམ་འདི་བཞིན་དུ་སྐྱེ་བ་སྲིད་པས་དེའི་དབང་དུ་བྱས་སོ།།

རྒྱ་ཉོན་ལས་ཉེ་ཉོན་སྐྱེ་ཚུལ་ཡང་། འདོད་ཆགས་ལས་ངོ་ཚ་མེད་པ་དང་རྒོད་པ་དང་སེར་སྣ་དང་སྒྱུ་དང་རྒྱགས་པ་རྣམས་འབྱུང་ལ། འཆབ་པ་ནི། ཁ་ཅིག་འདོད་ཆགས་ཀྱིས་བསྐྱེད་པ་དང་། གཞན་དག་ནི་གཏི་མུག་གིས་བསྐྱེད་པ་དང་། ལ་ལས་གཉིས་ཀས་བསྐྱེད་པར་འདོད། མ་རིག་པ་ལས་རྨུགས་པ་དང་ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་གཉིད་དང་ཁྲེལ་མེད། ཐེ་ཚོམ་ལས་མི་དགེ་བའི་འགྱོད་པ། ཁོང་ཁྲོ་ལས་ཁྲོ་བ་དང་ཕྲག་དོག་དང་ཁོན་འཛིན་དང་རྣམ་འཚེ། ལྟ་བ་མཆོག་འཛིན་ལས་འཚིག་པ། ལོག་ལྟ་ལས་གཡོ་རྣམས་འབྱུང་བར་ཆོས་མངོན་པ་མཛོད་དུ།

འདོད་ཆགས་ཀྱིས། །ངོ་ཚ་མེད་རྒོད་སེར་སྣ་བསླང་།།

འཆབ་པ་རྟོད་དོ་མ་རིག་ལས། །རྨུགས་དང་གཉིད་དང་ཁྲེལ་མེད་དོ།།
ཐེ་ཚོམ་ལས་འགྱོད་ཁྲོ་བ་དང་། །ཕྲག་དོག་ཁོང་ཁྲོའི་རྒྱུ་ལས་བྱུང་།།

ཞེས་དང་།

སྒྱུ་དང་རྒྱགས་པ་ནི། །འདོད་ཆགས་ལས་སྐྱེས་ཁོན་འཛིན་དང་།།
རྣམ་འཚེ་ཁོང་ཁྲོ་ལས་སྐྱེས་སོ། །འཚིག་པ་ལྟ་བ་མཆོག་འཛིན་ལས།།
གཡོ་ནི་ལྟ་བས་ཀུན་ནས་བསླང་།།[13] ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ།།

༣ སེམས་བྱུང་རིགས་ཁག་ཅིག་ནང་ཕན་ཚུན་འགལ་ཟླར་འགྱུར་བའི་ཚུལ།

དེ་ལྟར་གོང་དུ་སེམས་བྱུང་ལ་ནང་གསེས་དགེ་མི་དགེ་ལུང་མ་བསྟན་དང་། རྩ་ཉོན་ཉེ་ཉོན་སོགས་རིགས་མི་འདྲ་བ་ཡོད་ཚུལ་དང་། དེ་དག་སོ་སོའི་བྱེད་ལས། དེ་བཞིན་དུ་སེམས་བྱུང་ཉོན་མོངས་ཅན་རྣམས་རྒྱུ་དང་རྐྱེན་གང་ལས་སྐྱེ་བའི་ཚུལ་སོགས་བཤད་ནས། ད་ནི་ཁོང་ཁྲོ་དང་བཟོད་པ་ལྟ་བུའི་སེམས་བྱུང་གི་རིགས་འགའ་ཤས་ཕན་ཚུན་འགལ་ཟླར་ཇི་ལྟར་འགྱུར་བའི་ཚུལ་ཅུང་ཟད་བཤད་པར་བྱའོ། །སྤྱིར་ནང་པའི་གཞུང་ལས་བློ་ནང་ཕན་ཚུན་འགལ་ཟླར་འགྱུར་ཚུལ་འཆད་པའི་ཚེ། ཞེ་སྡང་གི་གཉེན་པོར་བྱམས་པ། གནོད་སེམས་ཀྱི་གཉེན་པོར་སྙིང་རྗེ། ཁོང་ཁྲོའི་གཉེན་པོར་བཟོད་པ། ཕྲག་དོག་གི་གཉེན་པོར་དགའ་བ། འདོད་ཆགས་ཀྱི་གཉེན་པོར་མི་སྡུག་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ། རྣམ་རྟོག་གི་གཉེན་པོར་དབུགས་འབྱུང་རྔུབ་སྒོམ་པ། ང་རྒྱལ་གྱི་

གཉེན་པོར་ཕུང་ཁམས་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་རབ་དབྱེ་བསམ་པ། མི་ཤེས་པའི་གཉེན་པོར་ཐོས་པ་བསྟེན་པ། བྱིང་བའི་གཉེན་པོར་སེམས་གཟེངས་བསྟོད་པ། རྒོད་པའི་གཉེན་པོར་འཆི་བ་མི་རྟག་པ་དང་སྡུག་བསྔལ་སོགས་སེམས་ཞུམ་པ་དང་སྐྱོ་ཤས་དང་ཡིད་འབྱུང་བའི་རྒྱུ་རྣམས་བསམ་པ་སོགས་གཉེན་པོའི་རིགས་ཞིན་ཏུ་མང་པོ་གསུངས་སོ།།

དེ་ལ་སེམས་བྱུང་ནང་ཕན་ཚུན་འགལ་ཟླའམ་གནོད་བྱ་གནོད་བྱེད་དུ་འགྲོ་བའི་ཚུལ་འདི་ནི། གཟུགས་ཅན་གྱི་ཆོས་ལ་དཔེར་བྱས་ནས་བཤད་ན། གནོད་བྱ་གནོད་བྱེད་ལ་ནང་གསེས་ཀྱིས་ཕྱེ་ན། སྣང་བ་དང་མུན་པ་ལྟ་བུ་དང་། ཚ་རེག་དང་གྲང་རེག་ལྟ་བུ་དངོས་སུ་གནོད་བྱ་གནོད་བྱེད་དུ་གྱུར་པའི་རིགས་ཤིག་དང་། ཡང་ཚ་རེག་དང་གྲང་རེག་གི་འབྲས་བུ་སྤུ་ལྡང་བར་བྱེད་པ་ལ་སོགས་པ་ལྟ་བུ་བརྒྱུད་ནས་གནོད་བྱ་གནོད་བྱེད་དུ་གྱུར་པའི་རིགས་ཤིག་བཅས་གཉིས་ཡོད། དེ་ལ་ལྟན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་ཡང་ཟེར། བློའི་རིགས་ལ་དཔེར་ན་སྙིང་རྗེ་དང་ཞེ་སྡང་ལྟ་བུ་འདུན་པའི་རིགས་ཀྱི་གནོད་བྱ་གནོད་བྱེད་དང་། ཤེས་རབ་དང་མ་རིག་པ་ལྟ་བུའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་རིགས་ཀྱི་གནོད་བྱ་གནོད་བྱེད་ཀྱི་ཚུལ་གཉིས་དབྱེ་དགོས།

དེ་ལ་ཐོག་མར་ཤེས་རབ་ཀྱི་རིགས་སུ་གྱུར་པ་རྣམས་ནི། དབུ་མ་བཞི་བརྒྱ་པར།

སྲིད་པའི་ས་བོན་རྣམ་ཤེས་ཏེ། །ཡུལ་རྣམས་དེ་ཡི་སྤྱོད་ཡུལ་ལོ།།

ཡུལ་ལ་བདག་མེད་མཐོང་ནས་ནི། །སྲིད་པའི་ས་བོན་འགག་པར་འགྱུར།།[14]

ཅེས་མ་རིག་པ་དེ་ཉིད་འཛིན་ཚུལ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་མཐོང་བའི་སྒོ་ནས་ལྡོག་དགོས་པར་གསུངས་པ་དང་། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས་ཀྱང་།

ངེས་པ་དང་ནི་སྒྲོ་འདོགས་ཡིད། །གནོད་བྱ་གནོད་བྱེད་ངོ་བོའི་ཕྱིར།།[15]

ཞེས་སྔོན་པོ་ངེས་པའི་ངེས་ཤེས་དང་སྔོན་པོ་སྔོན་པོ་མིན་པར་འཛིན་པའི་སྒྲོ་འདོགས་ལྟ་བུ་འཛིན་སྟངས་དངོས་སུ་འགལ་བའི་སྒོ་ནས་གནོད་བྱ་གནོད་བྱེད་དུ་གསུངས་ལ། ཡང་དེ་ཉིད་ལས།

འདི་ཡུལ་སྲུན་ཕྱུང་མེད་པར་ནི། །དེ་སྤོང་བ་ནི་ནུས་མ་ཡིན།།[16]

ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། གནོད་བྱེད་ཀྱི་བློ་དེས་གང་ལ་དངོས་སུ་གནོད་པའི་ལོག་ཕྱོགས་ཀྱི་བློ་དེའི་འཛིན་སྟངས་སམ་དེའི་ཞེན་ཡུལ་སྲུན་ཕྱུང་བའི་སྒོ་ནས་དེ་ལ་གནོད་པར་བྱེད་དེ། དཔེར་ན་མི་རྟག་པ་ངེས་པའི་བློས་རྟག་འཛིན་གྱི་བློའི་ཞེན་ཡུལ་སྲུན་ཕྱུང་བའི་སྒོ་ནས་དེ་ལ་གནོད་པར་བྱེད་པ་དང་། ཐག་ཁྲ་སྦྲུལ་མ་ཡིན་པར་རྟོགས་པའི་བློས་ཐག་ཁྲ་སྦྲུལ་འཛིན་གྱི་བློའི་ཞེན་ཡུལ་མེད་པར་ངེས་པའི་སྒོ་ནས་དེ་ལ་གནོད་པར་བྱེད་པ་ལྟ་བུའོ།།

དེ་ལྟ་ནའང་དམིགས་པ་གཅིག་ལ་དམིགས་ནས་འཛིན་སྟངས་དངོས་སུ་འགལ་བ་ཙམ་གྱིས་བློ་དེ་གཉིས་གནོད་བྱ་གནོད་བྱེད་དུ་མི་འགྱུར་ཚུལ་ནི། དཔེར་ན་ཡུལ་བྱེ་བྲག་པ་སྐྱེས་བུ་གཅིག་ལ་དམིགས་པའི་འདོད་ཆགས་དང་ཞེ་སྡང་གཉིས་ཡུལ་དེ་ལ་རིམ་པ་བཞིན་རྗེས་སུ་འགྲོ་བ་དང་རྒྱབ་ཀྱིས་ཕྱོགས་པས་འཛིན་སྟངས་འགལ་བར་གྱུར་མོད། བློ་དེ་གཉིས་གནོད་བྱ་གནོད་བྱེད་དུ་མི་འགྱུར་བ་ནི། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས།

འདོད་ཆགས་ཁོང་ཁྲོ་ཕན་ཚུན་དུ། །ཐ་དད་ན་ཡང་གནོད་མ་ཡིན།།[17]

ཞེས་གསུངས་པས་ཤེས་ལ། དེས་ན་འདོད་ཆགས་དང་ཞེ་སྡང་གཉིས་ལྟ་བུ་གཅིག

མངོན་དུ་གྱུར་པས་ཅིག་ཤོས་མངོན་དུ་འགྱུར་མི་ཐུབ་པ་ཡང་དེ་གཉིས་གནོད་བྱ་གནོད་བྱེད་དུ་གྱུར་པའི་སྒོ་ནས་མ་ཡིན་པར། གཅིག་མངོན་དུ་གྱུར་པས་ཅིག་ཤོས་སྐྱེ་བའི་རྐྱེན་མ་ཚང་བ་ཙམ་གྱིས་ཡིན་ནོ།།

བློའི་ནང་གསེས་འདུན་པའི་རིགས་དཔེར་ན་བྱམས་པ་དང་ཞེ་སྡང་ལྟ་བུ་གནོད་བྱ་གནོད་བྱེད་དུ་འགྱུར་བའི་ཚུལ་ནི། དེ་གཉིས་དམིགས་པ་གཅིག་ལ་དམིགས་ནས་རྣམ་པ་དངོས་སུ་འགལ་བའི་སྒོ་ནས་ཡིན་གྱི། བློ་དེ་གཉིས་ཀྱི་འཛིན་སྟངས་དོན་ལ་གནས་མིན་གྱིས་བྱེད་པ་མིན་ནོ། །བྱམས་པ་នི་གཞན་ལ་ཕན་པའི་བསམ་པ་ཅན་དང་ཞེ་སྡང་ནི་གཞན་ལ་གནོད་པའི་བསམ་པ་ཅན་ནོ།།

ཞེ་སྡང་གི་གཉེན་པོ་བཟོད་པ་བསྒོམ་པ་ལྟ་བུ་ལ། དང་པོ་ཉིད་ནས་དངོས་སུ་ཞེ་སྡང་གི་འཛིན་སྟངས་ཀྱི་ཕྱོག་ཕྱོགས་སྟུག་པའི་བློ་སྐྱེད་པའི་སྒོ་ནས་ཐད་ཀར་དེའི་འགལ་ཟླ་མི་བྱེད་ཀྱི། ཐོག་མར་ཞེ་སྡང་གང་ལས་འབྱུང་བའི་རྒྱུ་དང་རྐྱེན་མི་འབྱུང་བའམ། བྱུང་ཡང་དེའི་རྒྱུན་མི་གནས་པར་བྱེད་པའི་ཐབས་བསྒོམ་པའི་སྒོ་ནས་དེའི་གཉེན་པོ་བསྒོམ་པར་གཞུང་ལས་གསུངས་ཏེ། དཔེར་ན། སྤྱོད་འཇུག་ལས།

མི་འདོད་བྱས་དང་འདོད་པ་ཡི། །གེགས་བྱས་པ་ལས་བྱུང་གྱུར་པ།།
ཡིད་མི་བདེ་བའི་ཟས་རྙེད་ནས། །ཞེ་སྡང་བརྟས་ཏེ་བདག་འཇོམས་སོ།།
དེ་ལྟས་བདག་གི་དགྲ་བོ་དེའི། །ཟས་ནི་རྣམ་པར་གཞོམ་པར་བྱ།།[18]

ཞེས་རང་ངམ་རང་གི་གཉེན་ཉེ་དུ་སོགས་ལ་མི་འདོད་པ་བྱས་པ་དང་། འདོད་པའི་གེགས་བྱས་པའི་རྐྱེན་གྱིས་ཡིད་མི་བདེ་བ་སྐྱེ་ཞིང་། དེ་ལྟ་བུའི་ཡིད་མི་བདེ་བ་དེ་

ཟས་ལྟ་བུར་གྱུར་པ་ལས་ཞེ་སྡང་གི་བློ་སྐྱེས་ཏེ་བདག་ཉིད་འཇོམས་པར་འགྱུར་བར་བརྗེན། ནང་གི་དགྲ་བོ་ཞེ་སྡང་དེའི་ཟས་ཡིད་མི་བདེ་བ་དེ་ཉིད་འགོག་དགོས་པར་གསུངས། གཞན་ཡང་སྤྱོད་འཇུག་ཏུ་གནོད་བྱེད་ཀྱི་རང་བཞིན་དང་བྱེད་ལས་ལ་བརྟག་པ་དང་། ལྷག་པར་གནོད་བྱེད་ཀྱིས་བཟོད་པ་སྒོམ་པའི་གྲོགས་བྱེད་ཚུལ་སོགས་ལྡོག་ཕྱོགས་ཀྱི་བློ་ལ་གཉེན་པོ་ཇི་ལྟར་བསྐྱེད་ཚུལ་གསལ་བར་གསུངས་པ་རྣམས་ཡང་ཡང་བསམ་པར་བྱའོ། །དེ་བཞིན་དུ་སྦྱིན་པ་དང་སེར་སྣ། ཚུལ་ཁྲིམས་དང་ཚུལ་འཆལ། བཟོད་པ་དང་ཁོང་ཁྲོ། བརྩོན་འགྲུས་དང་ལེ་ལོ་སོགས་འདྲེན་པའི་རིགས་ཀྱི་གནོད་བྱ་གནོད་བྱེད་གཞན་རྣམས་ཀྱང་ཤེས་དགོས་སོ།།

དེ་ལྟར་ཤེས་རབ་དང་འདྲེན་པའི་ཕྱོགས་ཀྱི་གནོད་བྱ་གནོད་བྱེད་དུ་འགྱུར་བའི་ཚུལ་ལ། ཚ་རེག་ཇི་ཙམ་འཕེལ་བ་ན་དེའི་ཚོད་ཀྱིས་ལྡོག་ཕྱོགས་གྲང་རེག་ཤུགས་ཆུང་དུ་འགྲོ་བ་ལྟར། གཞན་ལ་ཕན་པའི་བསམ་པ་ཇི་ཙམ་འཕེལ་བ་ན་དེའི་ཚོད་ཀྱིས་གཞན་ལ་གནོད་པའི་བསམ་པ་འགྲིབ་པའམ་ཆུང་དུ་འགྲོ་བ་ལྟ་བུ་དང་། ཡང་སྣང་བ་ཤར་བ་དང་དེའི་བསལ་བྱའི་མུན་པ་འགག་པ་དུས་མཉམ་པ་ལྟ་བུའི་གནོད་ཚུལ་གྱི་སྒོ་ནས་གནོད་བྱ་གནོད་བྱེད་དུ་འགྱུར་བ་ཡང་ཡོད།

དེ་ལྟ་ནའང་སྔོན་གྱི་ནང་པའི་སློབ་དཔོན་རྣམས་ཀྱིས་ནི། གོང་དུ་ཉོན་མོངས་ཀྱི་སྡེ་ཚན་དུ་བཤད་པའི་སེམས་བྱུང་གི་བློ་རྣམས། མཐར་གཏུགས་ན་ཡུལ་ལ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་འཛིན་པའི་གཏི་མུག་བདག་འཛིན་ནམ་ང་དང་ང་ཡིར་འཛིན་པའི་འཇིག་ལྟས་གཞི་བྱས་པར་བརྗེན། ཞེ་སྡང་དང་ཕྲག་དོག་ལྟ་བུའི་བློ་རྣམས་ཀྱི་གཉེན་པོར་བྱམས་པ་དང་གཞན་བདེར་དགའ་བའི་བློ་བསྐྱེད་པ་ལས། གང་གི་གཉེན་པོར་བསྒོམས་པའི་

ཞི་སྟོང་དང་ཐུག་དོག་ལྟ་བུ་ཡང་གནས་སྐབས་མགོ་གནོན་པར་བྱེད་ནུས་ཀྱི། གཏན་དུ་སྤོང་མི་ནུས་ལ། ཉོན་མོངས་མཐའ་དག་སྤོང་བྱེད་ཀྱི་གཉེན་པོར་འགྲོ་བ་ལ་ནི། ངེས་པར་དུ་བདག་མེད་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་དགོས་པར་བཞེད་པའི་ཚུལ་ལྟ་གྲུབ་ཀྱི་སྐབས་སུ་འཆད་དོ།།

༣ ལྟ་སྒོམ་སྤྱོད་གསུམ་གྱི་ཚུལ།

སྤྱིར་བློའི་རིགས་རྣམས་རྒྱུ་རྐྱེན་གྱིས་འདུས་བྱས་པའི་ཆོས་ཡིན་པས། རང་ཉིད་གང་ལས་འབྱུང་བའི་རྒྱུ་རྐྱེན་ལ་འཕེལ་འགྲིབ་སོང་ན་དེའི་འབྲས་བུ་ལའང་འཕེལ་འགྲིབ་འགྲོ་བ་དང་། ཇི་ཙམ་གྱིས་གོམས་པ་བསྟེན་ན་དེའི་ཚོད་ཀྱིས་བློ་དེ་སྐྱེ་སླ་བ་དང་རིམ་གྱིས་བློ་དེའི་རྣམ་པ་དེ་རང་ཉིད་ཀྱི་གོམས་གཤིས་ལྟ་བུར་འགྱུར་ལ། ཁྱད་པར་ནང་པའི་གཞུང་དུ་ཐོས་བསམ་སྒོམ་གསུམ་དང་ལྟ་སྒོམ་སྤྱོད་གསུམ་གྱི་སྒོ་ནས་བློ་རིམ་གྱིས་འགྱུར་བ་འགྲོ་ཚུལ་གསུངས་པ་ལས། ཆེད་དུ་བློ་སྦྱངས་པ་ལས་ནང་གི་སེམས་དང་ཕྱིའི་ལུས་ངག་གི་རྣམ་འགྱུར་རམ་སྤྱོད་པ་ལ་འགྱུར་བ་ཇི་ལྟར་འགྲོ་བའི་ཚུལ་རྣམས་ལ་ངེས་པ་རྙེད་ཐུབ།

དེས་ན་ནང་སེམས་ཀྱི་འགྱུར་བ་ལ་བརྟེན་ནས། ཕྱི་ལུས་ངག་གི་ཀུན་སྤྱོད་ལ་འགྱུར་བ་ཇི་ལྟར་ཐེབས་ཚུལ་དང་འབྲེལ་བའི་གནད་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་ནི། ནང་པའི་གཞུང་དུ་ལྟ་སྒོམ་སྤྱོད་གསུམ་གྱི་རྣམ་དབྱེ་མཛད་པ་དེ་ཡིན། དེ་ཡང་ཐོག་མར་རང་ཉིད་ཀྱིས་རང་གཞན་དང་ཕྱི་ནང་གི་ཆོས་ལ་ལྟ་ཚུལ་དང་། དེ་གཞི་ལ་བྱས་པའི་འདུན

པ་དང་སོགས་པ་ཇི་ལྟར་ཡོད་པ་དེས་རང་གཞན་དང་ཕྱི་ནང་གི་ཆོས་དང་འབྲེལ་བ་བྱེད་ཚུལ་ལ་ཤུགས་རྐྱེན་ཤིན་ཏུ་ཆེན་པོ་ཐེབས་ཏེ། ཡུལ་ལ་འདོད་མི་འདོད་ཀྱི་རྣམ་པའི་སྒོ་ནས་ཞུགས་ཏེ་ལུས་ངག་གི་སྤྱོད་པའང་དེའི་རྗེས་སུ་འབྲང་བ་དང་། སེམས་ཀྱི་འཁྱེར་སོ་དང་ལུས་ངག་གི་སྤྱོད་པ་དེ་དག་ལས། རིམ་གྱིས་རང་གི་བློའི་རྒྱུན་གྱི་གཤིས་ཀྱང་དེའི་ཕྱོགས་སུ་འགྱུར་བར་བརྟེན། ཐོག་མར་རང་གི་ལྟ་ཕྱོགས་སྐྱོན་ཅན་རྣམས་ལ་བསྒྱུར་བཅོས་ཀྱིས། དཔྱད་འཇོག་གི་སྒོམ་ལྟ་བུའི་ཐབས་ལམ་ལ་བརྟེན་ནས་ཡང་དག་པའི་ལྟ་ཕྱོགས་སུ་ཆེད་དུ་གོམས་པར་བྱས་པ་ལས། ལུས་ངག་གི་ཀུན་སྤྱོད་རྣམས་ལེགས་ཕྱོགས་སུ་འགྱུར་ཐབས་བྱ་དགོས་པར་གསུངས།

སྤྱིར་སྟོན་གྱི་ནང་པའི་མཁས་པའི་གཞུང་རྣམས་ལས་ཤེས་པ་ནང་པན་ཚུན་འགལ་ཟླ་དང་རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་འབྲེལ་བའི་སྟེང་ནས་བློ་ལ་འགྱུར་བ་འགྲོ་ཚུལ་མང་དུ་གསུངས་པ་ནི། དཔེར་ན། རྒྱལ་སྲས་ཞི་བ་ལྷའི་བསླབ་པ་ཀུན་ལས་བཏུས་པའི་ཚིག་ལེའུར་བྱས་པ་ལས།

དེ་ཡང་རྟག་ཏུ་དྲན་པས་འགྲུབ། །དྲན་པ་ཤིན་ཏུ་གུས་ལས་འབྱུང་།།
གུས་ནི་ཞི་བའི་ཆེ་བ་ཉིད། །ཤེས་པར་གྱུར་ནས་བརྟུན་པས་སྐྱེད།།[19]

ཅེས་ལུས་ངག་གི་ཀུན་སྤྱོད་སྡོམ་པ་སོགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་འགྱུར་བ་འགྲོ་བ་ནི། དྲན་པ་བསྐྱེད་དེ་སྲུང་ཚུལ་དང་། དེ་ལྟ་བུའི་ཀུན་སྤྱོད་ལ་འགྱུར་བ་ཐེབས་ཐུབ་པའི་དྲན་པ་དེ་ཡང་ཤིན་ཏུ་གུས་པ་ལས་འབྱུང་བ་དང་། གུས་པ་དེ་ཡང་སྡུག་བསྔལ་དང་དཀའ་རྙོག་གིས་དབེན་པའི་ཞི་བདེའི་ཕན་ཡོན་ཤེས་པ་ལས་འབྱུང་བ་དང་། དེ་ལྟར་ཞི་བདེའི་ཕན་ཡོན་མཐོང་བ་ལ་བརྟེན་ནས་དེ་ལ་གུས་པ་དང་། གུས་པ་དེས་དྲངས་

པའི་དྲན་པ་བསྐྱེད་ན་སྐབས་ཀྱི་དོན་ལུས་ངག་གི་ཀུན་སྤྱོད་སྡོམ་པའི་བྱ་བ་དེ་སྒྲུབ་པའི་བརྩོན་འགྲུས་དང་གིས་སྐྱེ་བར་གསུངས། འོ་ན་འདིར་གུས་པ་ཞེས་གསུངས་པ་གང་འདྲ་ཞིག་ལ་འཇོག་ཅེ་ན། བསླབ་བཏུས་ལས། "དེ་ལ་གུས་པ་ནི་བྱ་བ་རྣམས་ལ་སྙིང་ནས་མངོན་དུ་ཕྱོགས་པར་ཧེ་ཁྱད་དུ་གསོད་པའི་གཉེན་པོ་ཡིན་ནོ། །"[20] ཞེས་ངོས་འཛིན་གསལ་བར་མཛད་པ་ལྟར་རོ། །གཞན་ཡང་སྤྱོད་འཇུག་ལས།

བླ་མ་དང་ནི་འགྲོགས་པ་ལས།།

ཞེས་སོགས་སྔར་སེམས་བྱུང་འཆད་སྐབས་བཤད་ཟིན་པ་ལྟར། དྲན་པ་སྐྱེ་བའི་རྒྱུ་རྐྱེན་གཞན་ཡང་གསུངས། སྔོན་གྱི་ནང་པའི་སེམས་ཁམས་སྨྲ་བ་རྣམས་ཀྱིས་བློའི་འགྱུར་བའི་སྙིང་ནས་ཕྱིའི་ལུས་ངག་གི་ཀུན་སྤྱོད་ལ་འགྱུར་བ་འགྲོ་ཚུལ་དང་། རྒྱུན་རིང་པོར་འཛགས་པའི་གོམས་གཤིས་རྣམས་ཀྱང་བློ་སྦྱངས་པ་ལས་བསྒྱུར་ཐུབ་པར་བཞེད་པའི་རྒྱུ་མཚན་དང་དགོངས་པ་བཞེས་སའི་གཞི་གང་ཡིན་པ་སོགས་ནི། སློབ་དཔོན་ཞི་བ་ལྷའི་བསླབ་བཏུས་དང་སྤྱོད་འཇུག་གཉིས་སུ་གསལ་བར་བྱུང་བས་འདིར་ཟུར་ཙམ་ལས་མ་སྨོས་སོ།།

ལྟ་སྒོམ་སྤྱོད་གསུམ་ལས། སྤྱིར་སྒོམ་ཞེས་པ་ནི་བསྒོམ་བྱའི་དོན་དེ་ལ་སེམས་ཡང་དང་ཡང་དུ་འདྲིས་པར་བྱེད་པ་ཞིག་ལ་ཟེར། དེ་ཡང་ཚོས་བཤེས་ཀྱི་ཕར་ཕྱིན་འགྲེལ་བཤད་ཚིག་གསལ་ལས། "སྒོམ་པར་བྱེད་པ་ཞེས་བྱ་བའི་ཡིད་དེའི་སྐལ་བ་ཅན་དུ་བྱེད་པའམ་དེའི་དངོས་པོར་བྱེད་པའོ། །"[21] ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །སྒོམ་ལ་ནང་གསེས་རིགས་ཀྱིས་ཕྱེ་ན། ༡ སོ་སོར་རྟོག་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་དཔྱད་ནས་སྒོམ་པའི་དཔྱད་སྒོམ་དང་། ༢ མི་དཔྱོད་པར་དམིགས་པ་ལ་སེམས་རྩེ་གཅིག་

ཏུ་འཛོག་པའི་འཛོག་སྒོམ་གཉིས་ཡོད་ལ། སྤྱིར་ཞི་གནས་འཛོག་སྒོམ་དང་། ལྷག་མཐོང་དཔྱད་སྒོམ་ཡིན་མོད། འཛོག་སྒོམ་ལ་ཞི་གནས་དང་། དཔྱད་སྒོམ་ལ་ལྷག་མཐོང་ཡིན་མི་དགོས་ཤིང་། དཔྱད་སྒོམ་ནི་བསྒོམ་བྱའི་དོན་དེ་ཉིད་ལུང་དང་རིགས་པ་དཔེ་སོགས་མང་པོ་བསམས་ནས་སྒོམ་པ་ལ་བྱེད་པ་སྟེ་འོག་ཏུ་འཆད།

གཞན་ཡང་སྒོམ་ལ། མི་རྟག་པ་དང་སྟོང་ཉིད་སྒོམ་པ་ལྟ་བུ་འཛིན་སྟངས་ཀྱི་ཡུལ་དུ་བྱས་ནས་སྒོམ་པ་དང་། བྱམས་པ་དང་སྙིང་རྗེ་སྒོམ་པ་ལྟ་བུ་ཡུལ་ཅན་གྱི་ངོ་བོར་བསྐྱེད་ནས་སྒོམ་པ་དང་། ས་འོག་མ་པས་ས་གོང་མའི་ཡོན་ཏན་སྒོམ་པ་ལྟ་བུ་རྗེས་མཐུན་གྱི་རྣམ་པས་སམ་མཚན་ཉིད་རྗེས་དཔྱོད་ཀྱིས་སྒོམ་པ་དང་། ཡང་འདུས་བྱས་མི་རྟག་པར་སྒོམ་པ་ལྟ་བུ་དོན་དེ་ཡུལ་དུ་བྱས་ནས་སྒོམ་པའི་དོན་རྣམ་སྒོམ་པ་དང་། སྙིང་རྗེ་སྒོམ་པ་ལྟ་བུ་གང་གིས་སྒོམ་པའི་བློ་དེ་ཉིད་སྙིང་རྗེའི་ངོ་བོར་བསྐྱེད་པར་བྱས་ནས་སྒོམ་པའི་ཤེས་རྣམ་སྒོམ་པ་སོགས་ཡོད།

སྒོམ་གྱི་དམིགས་པ་ལའང་ཉན་ས་ལས། "དེ་ལ་དམིགས་པ་གང་ཞེ་ན། སྨྲས་པ། དམིགས་པའི་དངོས་པོ་ནི་རྣམ་པ་བཞི་སྟེ། བཞི་གང་ཞེ་ན། འདི་ལྟ་སྟེ། ཁྱབ་པའི་དམིགས་པ་དང་། སྤྱད་པ་རྣམ་པར་སྦྱོང་བའི་དམིགས་པ་དང་། མཁས་པའི་དམིགས་པ་དང་། ཉོན་མོངས་པ་རྣམ་པར་སྦྱོང་བའི་དམིགས་པ་པའོ། །"[22] ཞེས་དམིགས་པའི་རིགས་མི་འདྲ་བ་བཞིར་གསུངས་ཏེ་ཞིབ་པར་གཞུང་ཆེན་མོ་དག་ལས་ཤེས་དགོས།

དེ་བཞིན་དུ་གཞུང་དེ་ཉིད་དུ་སྒོམ་པ་པོའི་གང་ཟག་ལའང་། དབང་པོའི་སྒོ་ནས་དབང་པོ་རྣོ་རྟུལ་དང་། ཉོན་ཉོན་མོངས་ལ་སྤྱོད་ཚུལ་གྱི་སྒོ་ནས། ༡ འདོད་ཆགས་ལ་ཤས་ཆེར་སྤྱོད་པ། ༢ ཞེ་སྡང་ལ་ཤས་ཆེར་སྤྱོད་པ། ༣ གཏི་མུག་ལ་ཤས་ཆེར་སྤྱོད་པ། ༤ ང་རྒྱལ་ལ་ཤས་ཆེར་སྤྱོད་པ། ༥ རྣམ་རྟོག་ལ་ཤས་ཆེར་སྤྱོད་པ། ༦ ཆ་མཉམ་པར་སྤྱོད་པ། ༧ ཉོན་མོངས་ཆུང་བའི་རང་བཞིན་ཅན་བཅས་རིགས་བདུན་ཡོད་པ་དང་།[23] ཡང་སྦྱོར་བའི་སྒོ་ནས་དད་པའི་རྗེས་སུ་འབྲང་བ་དང་། གནས་ལུགས་ལ་དཔྱོད་པའི་རིགས་པའི་རྗེས་སུ་འབྲང་བའི་ཆོས་ཀྱི་རྗེས་འབྲང་སོ་སོར་ཡོད་པར་གསུངས་ཤིང་། གང་ཟག་གི་རིགས་མི་འདྲ་བ་དེ་དག་སོ་སོར་སྒོམ་གྱི་དམིགས་པ་མི་འདྲ་བ་ལ་བརྟེན་ན་བློ་ལ་འགྱུར་ཁྱད་ཆེ་བར་འགྲོ་ཚུལ་སོགས་སྒོམ་གྱི་རྣམ་གཞག་ལ། གང་གིས་སྒོམ་པའི་གང་ཟག གང་སྒོམ་པའི་དམིགས་པ། ཇི་ལྟར་སྒོམ་པའི་ཚུལ། བསྒོམས་པས་བློ་རིམ་གྱིས་ཁྱད་པར་དུ་འགྲོ་ཚུལ་སོགས་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པར་སློབ་དཔོན་ཐོགས་མེད་ཀྱི་ཉན་ས་སོགས་དང་། སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱི་མཛོད་རྩ་འགྲེལ། སློབ་དཔོན་ཞི་བ་ལྷའི་བསླབ་བཏུས། སློབ་དཔོན་ཀ་མ་ལ་ཤཱི་ལའི་བསྒོམ་རིམ་སོགས་སུ་འབྱུང་བས་ཞིབ་པར་གཞུང་དེ་རྣམས་ལས་ཤེས་དགོས་ལ། ཙུང་ཟད་ཅིག་འོག་ཏུ་ཞི་གནས་དང་ལྷག་མཐོང་སྒྲུབ་ཚུལ་གྱི་སྐབས་སུའང་འཆད་དོ།།[16]

16 དེང་རབས་ཀྱི་སེམས་ཁམས་རིག་པ་བས་ནི། ཆེན་པོ་ལྔ་ཞེས། མིའི་རྒྱུན་གྱི་གཤིས་ཀ་ལ་རིགས་ལྔའི་རྣམ་དབྱེ་འབྱེད་དེ། ༡ གཤིས་ཀ་ཡངས་པའི་རང་བཞིན་ཅན། (openness) ༢ བག་ཡོད་པའི་རང་བཞིན་ཅན། (conscientiousness) ༣ གཤིས་ཀ་ལྷུག་པའི་རང་བཞིན་ཅན། (extraversion) ༤ གཞན་ལ་མཐུན་པའི་རང་བཞིན་ཅན། (agreeableness) ༥ འཚབ་འཚུབ་ཀྱི་རང་བཞིན་ཅན་ (neuroticism) བཅས་སོ་སོའི་ཁྱད་པར་གང་ཡིན་ཞིབ་ཏུ་བཤད་ཅིང་། དེ་རྣམས་མཐའ་གཅིག་ཏུ་གང་ཟག་རེ་རེའི་གཤིས་ལ་འཇོག་མི་དགོས་པ་དང་། མི་གཅིག་ལའང་རང་བཞིན་དུ་མ་འཛོམས་རུང་བ་སོགས་བཤད།

༩ གང་ཟག་ལ་སྦྱད་པའི་སྒོ་ནས་རིགས་བདུན་དུ་འཛིག་པ།

ཉོན་མོངས་ལ་སྦྱད་པའི་རྟགས་ཀྱི་ཚུལ་མི་འདྲ་བའི་སྒོ་ནས་གང་ཟག་ལ་རིགས་བདུན་གསུངས་པ་རྣམས། སློབ་དཔོན་ཐོགས་མེད་ཀྱི་ཉན་སར་རེ་རེ་ནས་ངོས་འཛིན་གསལ་བར་མཛད་ཅིང་། དེ་དག་སོ་སོའི་རྟགས་ཀྱང་གསལ་བར་གསུངས་པ་འདིར་བསྡུས་ཏེ་འགོད་པ་ལ།

དང་པོ་གང་ཟག་འདོད་ཆགས་ལ་ཤས་ཆེར་སྦྱད་པའི་རྟགས་ལ་གཞུང་དེར། གང་ཟག་དེ་ཆགས་པར་འགྱུར་བའི་དངོས་པོ་ཆུང་དུ་ལའང་འདོད་ཆགས་ཀྱི་ཀུན་ནས་དཀྲིས་པ་ཆེན་པོ་སྐྱེད་པར་བྱེད་ཅིང་། དེ་ལྟར་བསྐྱེད་པའི་འདོད་ཆགས་ཀྱང་ཡུན་རིང་དུ་སེམས་རྒྱུད་ལ་གནས་པ་དང་། རྗེས་སུ་འབྲེལ་བར་འགྱུར་བ་དང་། ཆགས་པར་འགྱུར་བའི་ཆོས་རྣམས་ཀྱིས་ཟིལ་གྱིས་ནོན་པར་འགྱུར་བ་དང་། དབང་པོ་མཉེན་པ་དང་། དབང་པོ་འཇམ་པ་དང་། དབང་པོ་མི་རྩུབ་པ་དང་། གཞན་ལ་ཤིན་ཏུ་ཐོ་འཚམ་པའི་རང་བཞིན་ཅན་མིན་པ་དང་། འབྲལ་བར་དཀའ་བ་དང་། ཡིད་འབྱུང་བར་དཀའ་བ་དང་། དམན་པ་ལ་མོས་པ་དང་། ལས་ཀྱི་མཐའ་དམ་པ་དང་བརྟན་པ་དང་། བརྟུལ་ཞུགས་དམ་པ་དང་བརྟན་པ་དང་། སྒྲོ་རིང་བ་དང་། འཚོག་ཆས་དང་ཡོ་བྱད་ལ་བཀྲམ་པའི་རང་བཞིན་ཅན་ཡིན་ཞིང་། དེ་ལ་གདུ་བ་དང་། ཡིད་བདེ་བ་མང་བ་དང་། ཀུན་དགའ་བ་མང་བ་དང་། ཁྲོ་གཉེར་མེད་པ་དང་། བཞིན་གྱི་མདོག་གསལ་བ་དང་། འཇུམ་པ་སྔར་གཏོང་བ་སོགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་དང་ལྡན་པར་གསུངས། དེ་རྣམས་ནི་ཉན་ས་ལས། "དེ་ལ་གང་ཟག་འདོད་ཆགས་སྦྱད་པའི་རྟགས་རྣམས་གང་ཞེ་ན། འདི་ན་གང་

ཟག་འདོད་ཆགས་སྤྱོད་པ་ནི་ཆགས་པར་འགྱུར་བའི་དངོས་པོ་ཆུང་ངུ་དང་། ངན་པ་ཐམས་ཅད་ལ་ཡང་འདོད་ཆགས་ཀྱི་ཀུན་ནས་དཀྲིས་པ་ཆེན་པོ་སྡུག་པོ་དང་ཆེན་པོ་སྐྱེད་པར་བྱེད་ན། འབྲིང་དང་བཟང་པོ་དག་ལ་ལྟ་སྨོས་ཀྱང་ཅི་དགོས་ཏེ།” ཞེས་པ་ནས། “དེ་ལྟ་བུ་དང་མཐུན་པ་དག་ནི་གང་ཟག་འདོད་ཆགས་ལ་སྤྱོད་པའི་རྟགས་རྣམས་ཡིན་པར་ཤེས་པར་བྱའོ། །”[24] ཞེས་པའི་བར་གསུངས་སོ།།

གཉིས་པ་གང་ཟག་ཞེ་སྡང་ལ་ཤས་ཆེར་སྤྱོད་པའི་རྟགས་ནི། ཁོང་ཁྲོ་བའི་རྒྱུ་མཚན་ཆུང་ངུས་ཀྱང་ཁོང་ཁྲོ་བའི་ཀུན་ནས་དཀྲིས་པ་མང་པོ་སྐྱེ་ཞིང་། སྔར་འདོད་ཆགས་ལ་བཤད་པ་ལྟར། ཀུན་ནས་དཀྲིས་པ་དེ་རྒྱུད་ལ་རྒྱུན་རིང་དུ་གནས་པ་དང་། རྗེས་སུ་འབྲེལ་བར་འགྱུར་བ། ཁོང་ཁྲོའི་རྐྱེན་རྣམས་ཀྱིས་ཚུར་ཐེལ་གྱིས་ནོན་པ་སོགས་དང་། དབང་པོ་མི་མཉེན་པ་དང་། མི་འཛེམ་པ། རྟུབ་པ་སོགས་སྔར་འདོད་ཆགས་ལ་བཤད་པའི་བཟློག་ཕྱོགས་དང་ལྡན་པ་དང་། དེ་བཞིན་འབྲལ་བར་སླ་བ་དང་། ཡིད་འབྱུང་བར་སླ་བ། ཞུ་ཅོར་སྨྲ་བ་དང་། སྤྱི་བརྗོལ་ཆེ་བ་དང་། མི་མོས་པ་མང་བ་དང་། ལས་ཀྱི་མཐའ་དམ་ཞིང་བརྟན་པ་དང་། བརྟུལ་ཞུགས་དམ་ཞིང་བརྟན་པ། ཡིད་མི་བདེ་བ་མང་བ་དང་། འཁྲུག་པ་མང་བ་དང་། བཟོད་པ་མེད་པ་དང་། སྤྲོ་ཐུང་བ་དང་། མི་མཐུན་པའི་རང་བཞིན་ཅན་ཡིན་པ་དང་། ཁྲོ་བ་མང་བ་དང་། བཟློག་དཀའ་བའི་རང་བཞིན་ཅན་དང་། བསམ་པ་ཁྲོ་ཞིང་གཏུམ་པ་དང་། འཚིག་ཅིང་བརླང་པོར་སྨྲ་བ་དང་། དེ་ཅུང་ཟད་ཙམ་ཞིག་སྨྲས་ནའང་ངོར་ཞིང་འཁྲུག་ལ་གནོད་སེམས་སྐྱེད་པ་དང་། གནོད་བཞིན་དུ་གནས་པ་དང་། འཁྲུག་པ་སྐྱེད་པ་དང་། ཁྲོ་གཉེར་དང་ལྡན་པ་དང་། བཞིན་གྱི་མདོག་མི་གསལ་བ་དང་། གཞན་གྱི་འབྱོར་བ་ལ་ཞེ་སྡང་ཞིང་

ཐག་དོག་མང་བ་སོགས་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་དང་མཐུན་པ་ཞིས་ཆེ་བ་རྣམས་སུ་གསུངས། དེ་ཡང་ཉན་ས་ལས། "དེ་ལ་གང་ཟག་ཞེ་སྡང་ལ་སྤྱུད་པའི་རྟགས་རྣམས་གང་ཞེ་ན། འདི་ནི་གང་ཟག་ཞེ་སྡང་སྤྱུད་པ་ནི། ཞེ་སྡང་བར་འགྱུར་བའི་དངོས་པོ་ལ་ཁོང་ཁྲོ་བའི་རྒྱུ་མཚན་ཆུང་ངུས་ཀྱང་ཁོང་ཁྲོ་བའི་ཀུན་ནས་དཀྲིས་པ་སྟུག་པོ་དང་མང་པོ་སྐྱེ་བར་བྱེད་ན། འབྲིང་པོ་དང་ཆེན་པོ་དག་གིས་ལྟ་སྨོས་ཀྱང་ཅི་དགོས་ཏེ།" ཞེས་པ་ནས། "དེ་ལྟ་བུ་དང་མཐུན་པ་དག་ནི་གང་ཟག་ཞེ་སྡང་སྤྱུད་པའི་རྟགས་རྣམས་ཡིན་ནོ། །"[25] ཞེས་པའི་བར་འབྱུང་།

གསུམ་པ་གང་ཟག་གཏི་མུག་ལ་ཤས་ཆེར་སྤྱུད་པའི་རྟགས་ནི། རྨོངས་པར་འགྱུར་བའི་དངོས་པོ་ཆུང་ངུ་ལའང་གཏི་མུག་གི་ཀུན་ནས་དཀྲིས་པ་སྟུག་པོ་མང་པོ་སྐྱེད་པར་བྱེད་ཅིང་། དེ་རྒྱུད་ལ་ཡུན་རིང་དུ་གནས་པ་དང་། ཡུན་རིང་པོར་རྗེས་སུ་འབྲེལ་བར་བྱེད་པ་སོགས་གོང་དུ་ཆགས་སྡང་གཉིས་ཀྱི་ཐད་དུ་བཤད་པ་ལྟར་དང་། གཞན་ཡང་དབང་པོ་མི་སྨྱུར་བ་དང་། དབང་པོ་ བླུན་པ་དང་། དབང་པོ་ཞན་པ་དང་། ལུས་ཀྱི་ལས་ཀྱི་མཐའ་ལྷོད་པ་དང་། ངག་གི་ལས་ཀྱི་མཐའ་ལྷོད་པ་དང་། ཉེས་པར་བསམས་པ་སེམས་པ་དང་། ཉེས་པར་སྨྲ་བ་བརྗོད་པ་དང་། ཉེས་པར་བྱ་བའི་ལས་བྱེད་པ་དང་། ལེ་ལོ་ཆེ་བ་དང་། སྤྲུབ་མི་ཡོད་པ་དང་། སྨྲ་བ་ཞན་པ་དང་། ཡིད་མི་གཞུངས་པ་དང་། བརྗེད་ངས་པ་དང་། ཤེས་བཞིན་དུ་མི་སྤྱོད་པ་དང་། ལོག་པར་འཛིན་པ་དང་། འབྲལ་བར་དཀའ་བ་དང་། ཡིད་འབྱུང་བར་དཀའ་བ་དང་། དམན་པ་ལ་མོས་པ་དང་། གླེན་པ་དང་། དིག་པ་དང་། ལག་པས་བརྡ་བྱེད་པ་དང་། ལེགས་ཉེས་ཀྱི་དོན་ཤེས་མི་ནུས་པ་དང་། རྐྱེན་གྱིས་འཕྲོག་པ་དང་། གཞན་ལ་རག་ལས་

པ་རྣམས་ཡིན་པར་གསུངས། དེ་ཡང་ཉན་ས་ལས། "དེ་ལ་གང་ཟག་གཏི་མུག་སྤྱོད་པའི་རྟགས་རྣམས་གང་ཞེ་ན། འདི་ན་གང་ཟག་གཏི་མུག་སྤྱོད་པ་རྣམས་ནི་རྨོངས་པར་འགྱུར་བའི་དངོས་པོ་ཆུང་ངུ་ལ་ཡང་གཏི་མུག་གི་ཀུན་ནས་དཀྲིས་པ་སྟུག་པོ་དང་མང་པོ་སྐྱེད་པར་བྱེད་ན། འབྲིང་དང་ཆེན་པོ་དག་ལ་ལྟ་སྨོས་ཀྱང་ཅི་དགོས་ཏེ།" ཞེས་པ་ནས། "དེ་ལྟ་བུ་དང་མཐུན་པ་དག་ནི་གང་ཟག་གཏི་མུག་སྤྱོད་པའི་རྟགས་རྣམས་ཡིན་ནོ། །"[26] ཞེས་པའི་བར་འབྱུང་།

བཞི་པ་གང་ཟག་ང་རྒྱལ་ལ་ཤས་ཆེར་སྤྱོད་པའི་རྟགས་ནི། མཐུན་པའི་དངོས་པོ་ཆུང་ངུ་ལའང་ང་རྒྱལ་གྱིས་ཀུན་ནས་དཀྲིས་པ་སྟུག་པོ་དང་མང་པོ་སྐྱེད་པར་བྱེད་ཅིང་། དེ་རྒྱུད་ལ་ཡུན་རིང་དུ་གནས་པ་དང་། ཡུན་རིང་རྗེས་སུ་འབྲེལ་བ་སོགས་གོང་དུ་འདོད་ཆགས་སོགས་ལ་བཤད་པ་ལྟར་དང་། གཞན་ཡང་དབང་པོ་རྒོད་པ་དང་། དབང་པོ་འདམ་བུ་ལྟར་མཐོ་བ་དང་། དབང་པོ་ཁེངས་པ་དང་། ལུས་ཆེར་བརྒྱན་པ་ལ་སྤྱོར་བའི་རྗེས་སུ་བརྩོན་པ་དང་། བཙན་ངག་ཏུ་སྨྲ་ཞིང་མི་འདུད་པ་དང་། ཁེངས་པ་དང་། ལུས་མི་འདུད་པ་དང་། ཐལ་མོ་སྦྱོར་བ་དང་འདུད་པར་བྱེད་པའི་ངང་ཚུལ་ཅན་མ་ཡིན་པ་དང་། བདག་ཉིད་ཀུན་ཏུ་འཛིན་པ་དང་། བདག་ལ་བསྟོད་པ་དང་། གཞན་ལ་སྨོད་པ་དང་། རྙེད་པ་འདོད་པ་དང་། བཀུར་སྟི་འདོད་པ་དང་། གྲགས་པ་འདོད་པ་དང་། ཐམ་ཐོམ་གྱི་སྟོད་དུ་གྱུར་པ་དང་། འབྲལ་བར་དཀའ་བ་དང་། ཡིད་འབྱུང་བར་དཀའ་བ་དང་། རྒྱ་ཆེན་པོ་ལ་མོས་པ་དང་། སྙིང་རྗེ་ཆུང་བ་དང་། བདག་ཏུ་ལྟ་བ་ཤས་ཆེ་བ་དང་། ཁྲོ་གཏུམ་ཆེ་བ་དང་། འཁྲུག་པ་དང་ལྡན་པ་རྣམས་ཡིན་པར་གསུངས། དེ་ཡང་ཉན་ས་ལས། "དེ་ལ་གང་ཟག་ང་རྒྱལ་སྤྱོད་པའི་རྟགས་རྣམས་གང་ཞེ་ན། འདི་ན

གང་ཟག་ང་རྒྱལ་སྤྱད་པ་ནི་ཁེངས་པར་འགྱུར་བ་དང་། མཐུན་པའི་དངོས་པོ་ཆུང་ངུ་ལ་ཡང་ང་རྒྱལ་གྱི་ཀུན་ནས་དཀྲིས་པ་སྟུག་པོ་དང་། མང་པོ་སྐྱེད་པར་བྱེད་ན། འབྲིང་དང་ཆེན་པོ་དག་ལ་ལྟ་སྨོས་ཀྱང་ཅི་དགོས་ཏེ།” ཞེས་པ་ནས། “དེ་ལྟ་བུ་དང་མཐུན་པ་དག་ནི་གང་ཟག་ང་རྒྱལ་སྤྱད་པའི་རྟགས་རྣམས་ཡིན་ནོ། །”[27] ཞེས་པའི་བར་འབྱུང་།

ལྔ་པ་གང་ཟག་རྣམ་རྟོག་ལ་ཤས་ཆེར་སྤྱད་པའི་རྟགས་ནི། རྣམ་པར་རྟོག་པ་དང་མཐུན་པའི་དངོས་པོ་ཆུང་ངུ་ལའང་རྣམ་པར་རྟོག་པའི་ཀུན་ནས་དཀྲིས་པ་སྟུག་པོ་དང་མང་པོ་སྐྱེད་པར་བྱེད་ཅིང་། དེ་ཡང་យུན་རིང་དུ་གནས་པ་དང་། យུན་རིང་དུ་རྗེས་སུ་འབྲེལ་བ་སོགས་འདོད་སྔང་སོགས་ལ་བཤད་པ་ལྟར་ལ། གཞན་ཡང་དབང་པོ་མི་བརྟན་པ་དང་། དབང་པོ་གཡོ་བ་དང་། དབང་པོ་འགྱུར་བ་དང་། དབང་པོ་འཁྲུག་པ་དང་། འབྲལ་བར་དཀའ་བ་དང་། ཡིད་འབྱུང་བར་དཀའ་བ་དང་། སྤྲོས་པ་འདོད་པ་དང་། སྤྲོས་པ་ལ་དགའ་བ་དང་། ཉམ་ཐུར་མང་བ་དང་། ឌེ་ཚོམ་མང་བ་དང་། འདུན་པ་དང་ལྡན་པ་དང་། བརྟུལ་ཞུགས་མི་བརྟན་པ་དང་། བརྟུལ་ཞུགས་མ་ངེས་པ་དང་། ལས་ཀྱི་མཐའ་མི་བརྟན་པ་དང་མ་ངེས་པ་དང་། རྟོགས་པ་མང་བ་དང་། བརྗེད་ངས་པ་དང་། དབེན་པ་ལ་མངོན་པར་མི་དགའ་བ་དང་། རྣམ་པར་གཡེང་བ་མང་བ་དང་། འཇིག་རྟེན་གྱི་སྣ་ཚོགས་པ་དག་ལ་འདུན་པའི་འདོད་ཆགས་རྗེས་སུ་འཇུག་པ་དང་། མཁས་པ་དང་། ལེ་ལོ་མེད་པ་དང་། སྤྲུབ་ཐོད་པ་རྣམས་སུ་གསུངས། དེ་ཡང་ཉན་ས་ལས། “དེ་ལ་གང་ཟག་རྣམ་རྟོག་སྤྱད་པའི་རྟགས་རྣམས་གང་ཞེ་ན། འདི་ན་གང་ཟག་རྣམ་པར་རྟོག་པ་སྤྱོད་པ་ནི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་དང་མཐུན་པའི་དངོས་པོ་ཆུང་ངུ་ལ་ཡང་རྣམ་པར་རྟོག་པའི་ཀུན་ནས་དཀྲིས་པ་སྟུག་པོ་དང་མང་པོ་སྐྱེད་པར་བྱེད་ན།

འབྲིང་དང་ཆེན་པོ་དག་ལ་ལྟ་སློས་ཀྱང་ཅི་དགོས་ཏེ།” ཞེས་པ་ནས། “དེ་ལྟ་བུ་དང་མཐུན་པ་དག་ནི་གང་ཟག་རྣམ་རྟོག་སྤྱོད་པའི་རྟགས་རྣམས་ཡིན་པར་རིག་པར་བྱ་སྟེ།”[28] ཞེས་པའི་བར་འབྱུང་།

 དྲུག་པ་ཆ་མཉམ་པར་སྤྱོད་པ་དང་། བདུན་པ་ཉོན་མོངས་ཆུང་བའི་རིགས་གཉིས་ནི་གོ་སླ་བ་ལ་དགོངས་ནས་ཉན་སར། “ཆ་མཉམ་པར་གྱུར་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་ཆ་མཉམ་པར་སྤྱོད་པའོ། །ཉོན་མོངས་ཆུང་བའི་རང་བཞིན་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི། ཉོན་མོངས་ཆུང་དུ་སྤྱོད་པ་ཡིན་ནོ། །”[29] ཞེས་པ་ཙམ་ལས། གང་ཟག་གི་རིགས་དེ་གཉིས་སོ་སོའི་རྟགས་རྣམས་ལོགས་སུ་མ་གསུངས་སོ།།

མདོར་ན་སྤྱོད་པའི་སྒོ་ནས་གང་ཟག་ལ་རིགས་བདུན་དུ་ཕྱེ་བ་ནི། གཙོ་བོར་བློའི་འཕྲེར་སོ་དང་རྒྱུན་གྱི་གཤིས་རྒྱུད་ཀྱི་སྟེང་ནས་འཇོག་པར་སྣང་སྟེ། དེ་ཡང་གང་ཟག་ལ་རྒྱུན་གྱི་གཤིས་རྒྱུད་ཀྱི་སྟེང་ནས། ༡ ཆགས་པའམ་སྙིང་རྗེ་ཆེ་བའི་རང་བཞིན་ཅན་དང་། ༢ ཡང་གཤིས་རྒྱུད་རྩུབ་ཅིང་རྐྱེན་ཆུང་ངུས་ཀྱང་ཁོང་ཁྲོ་བས་སྡོ་ཐུབ་པའི་རང་བཞིན་ཅན་དང་། ༣ ཡང་ཤེས་པ་རང་བཞིན་གྱིས་བྱིལ་བ་དང་། བརྟེད་ངས་དང་ལེ་ལོའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་རིགས་དང་། ༤ ཡང་ཁེངས་པའི་རང་བཞིན་ཅན། དབང་པོ་རྒོད་པ་དང་། རང་ལྟ་མཆོག་འཛིན་ཅན་གྱི་རིགས་དང་། ༥ ཡང་རྣམ་རྟོག་དང་དོགས་པ་ཤིན་ཏུ་མང་བའི་རང་བཞིན་ཅན་དང་། ༦ དེ་དག་ཆ་མཉམ་པ་ལས། གང་རུང་ཞིག་ཤས་ཆེར་མི་མངོན་པའི་རིགས་དང་། ༧ མཐར་རང་བཞིན་གྱིས་ཉོན་མོངས་ཆུང་བའི་ངང་ཚུལ་ཅན་རྣམས་སུ་ཕྱེ་ནས་རིགས་ཐ་དད་དུ་གསུངས་པར་གྲུབ་བོ།།

༥ སེམས་རྩེ་གཅིག་པའི་ཞི་གནས་སྒྲུབ་པའི་ཚུལ་བཤད་པ།

གོང་དུ་བཤད་པ་ལྟར་སངས་རྒྱས་པའི་གཞུང་རྣམས་སུ་སེམས་ལ་ཕྲ་རགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་མང་དུ་ཕྱེ་སྟེ། འདོད་ཁམས་ཀྱི་སེམས་རགས་པའི་གནས་སྐབས་ལས་འདས་ནས་བསམ་གཏན་དང་གཟུགས་མེད་ཀྱི་སེམས་ཏེ་ཕྲ་བའི་སས་བསྡུས་ཀྱི་སེམས་སྒྲུབ་ཏུ་ཡོད་པར་གསུངས་ལ། དེ་ལྟར་སྒྲུབ་པའང་གཙོ་བོ་དྲན་ཤེས་གཉིས་ཟུང་དུ་འབྲེལ་བའི་ཐབས་ལས་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དམིགས་པ་ལ་ཆེད་དུ་གཏད་པའི་སེམས་རྩེ་གཅིག་པ་བསྒྲུབས་པ་ལས་འབྱུང་བར་གསུངས་ཤིང་། དེ་ཡང་མཐར་གཏུགས་ན་ཞི་གནས་སྒྲུབ་པ་ལ་རག་ལས་པར་ཡང་ནས་ཡང་དུ་གསུངས་པས། འདིར་སེམས་རྩེ་གཅིག་ཏུ་གནས་པའི་ཐབས་ཞི་གནས་ཀྱི་སྐོར་མདོ་ཙམ་བཤད་པ་ལ། སྤྱིར་ཞི་གནས་བསྒྲུབས་པའི་དགོས་པ་ནི། སེམས་ཀྱི་ཡན་དུ་འཕྱོས་པའི་དབང་གིས་ཆགས་སྡང་བསྐྱེད་ནས་སྡུག་བསྔལ་སྣ་ཚོགས་པ་འདྲེན་པ་ཡིན་པས། སེམས་གང་སར་རྒྱུ་ཡན་དུ་འཕྱོས་ནས་ཡོད་པ་འདི་ནང་དུ་བསྡུ་བ་དང་། སེམས་དགེ་བའི་དམིགས་པ་ལ་ཇི་ལྟར་འདོད་འདོད་དུ་བཀོལ་དུ་རུང་བའི་ལས་རུང་སྒྲུབ་པ་སོགས་ཀྱི་ཆེད་དུ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་འཕྲོ་བས་སེམས་གསལ་རིག་གི་ནུས་པ་རྣམས་ཡུལ་སྣ་ཚོགས་སུ་གྲམ་ནས་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་གྲིམ་རྒྱུར་འགོག་རྐྱེན་བཟོ་ཞིང་། ཞི་གནས་གྲུབ་ན་སེམས་ཀྱི་ནུས་པ་རྣམས་གཅིག་ཏུ་འདུས་པ་དང་ཡོན་ཏན་གང་ལ་འཇུག་ཀྱང་། ས་ཚོད་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བས་ཐོག་མར་འདི་བརྟན་པོ་ཞིག་སྒྲུབ་པ་གལ་ཆེ་བར་གསུངས། སེམས་ཀྱི་ནུས་པ་རྩེ་གཅིག་ཏུ་སྒྲིལ་ནུས་ན་སྐབས་བབས་ཀྱི་དམིགས་པའི་ཡུལ་གང་ཡིན་རུང་།

དམིགས་པ་དེར་གཏོད་པའི་སེམས་དེ་ནུས་པ་ཧ་ཅང་ཆེན་པོ་ཡོད། སྤྱིར་སེམས་ནང་དུ་བསྡུ་བ་ཙམ་གཉིད་མཐུག་པོའི་གནས་སྐབས་སུ་ཡང་འབྱུང་བས། དེ་ལྟ་བུ་ལ་ནི་སེམས་ཕྱི་རོལ་ཏུ་མ་གཡེངས་པ་ཙམ་ལས་སེམས་ལ་གསལ་ཆ་དང་ངར་ཆ་གཉིས་ཀ་མེད། དེ་ལས་ལྡོག་སྟེ་ཞི་གནས་བསྒོམས་པ་ལས་བྱུང་བའི་སེམས་ནང་དུ་བསྡུས་པ་ལ་ནི། སེམས་རང་གི་དམིགས་པ་ལ་བརྟན་པོར་གནས་པའི་གནས་ཆ་དང་། ཡུལ་གསལ་བར་སྣང་བའི་གསལ་ཆ་ཆེ་བ། ཤེས་པ་རང་ཉིད་ཀྱི་ཁྱད་པར་ནྲངས་ཤིང་གྲུང་པའི་ངར་ཆ་དང་ལྡན་པ་ཡིན་པས། གཉིད་དང་ཏིང་ངེ་འཛིན་གཉིས་ཀྱི་བྱེད་ལས་སེམས་ནང་དུ་བསྡུས་པར་འདྲ་ན་ཡང་དོན་ལ་ཁྱད་པར་ཤིན་ཏུ་ཆེན་པོ་ཡོད་པར་ཤེས་པར་བྱའོ།།

༡) ཞི་གནས་ཀྱི་ཚོགས་བསྟེན་པ།

ཐོག་མར་སྒོམ་རྒྱག་མཁན་གྱི་སེམས་ནི་ཧ་གོད་ཅིག་དང་འདྲ་ཞིང་། ལྷིང་མ་འཇགས་པ་དང་མ་དུལ་བར་དུ་དུས་ཡུན་བསྲིངས་ནས་གོམས་གཤིས་བསྟེན་དགོས། ངང་རྒྱུད་རིང་པོས་འབད་བརྩོན་བསྟེན་པ་ཁོ་ན་བརྒྱུད་སྒོམ་གྱི་ཁེ་ཕན་ངོ་མ་དེ་ཡོང་ཐུབ། སྤྱིར་བཏང་ཉིན་ཞག་གཅིག་གི་ནང་ནས་ཞོགས་པ་སྔ་པོ་སེམས་ཧ་ཅང་གྲུང་པོ་དང་གསལ་པོ་ཡོད་པས་དུས་དེར་སྒོམ་རྒྱག་རྒྱུ་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ། གལ་ཏེ་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཞོགས་པ་སྔ་པོར་ཉམས་ལེན་ཡག་པོ་ཞིག་བྱེད་དགོས་ན། མཚན་མོ་དུས་ཐོག་ཏུ་ཉལ་རྒྱུ་དང་དགོང་དྲོར་ཟས་ཧ་ཅང་མང་པོ་ཟ་མི་རུང་། ཐོག་མའི་སྐབས་ཐུན་གྲངས་མང་ལ་ཡུན་ཐུང་བ། ཐུན་རེ་རེར་སྐར་མ་བཅུ་ནས་བཅོ་ལྔ་བར་ལྟ་བུ་བྱས་ཀྱང་ཆོག

སྦྱོར་གཞུང་དུ་མ་ལས། ཞི་གནས་སྐྱེ་བའི་རྒྱུ་ཚོགས་མང་དུ་གསུངས་ཀྱང་། རྒྱུའི་གཙོ་བོ་ནི་ཀ་མ་ལ་ཤཱི་ལའི་བསྒོམ་རིམ་བར་པ་ལས། "དེ་ལ་ཞི་གནས་ཀྱི་ཚོགས་གང་ཞེ་ན། མཐུན་པའི་ཡུལ་ན་གནས་པ་དང་། འདོད་པ་ཆུང་བ་དང་། ཆོག་ཤེས་པ་དང་། བྱ་བ་མང་པོ་ཡོངས་སུ་སྤངས་པ་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་རྣམ་པར་དག་པ་དང་། འདོད་པ་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་ཡོངས་སུ་སྤངས་པའོ། །"[30] ཞེས་ཞི་གནས་མ་སྐྱེས་པ་སྐྱེད་པ་དང་། སྐྱེས་ཟིན་མི་ཉམས་པ་དང་གོང་དུ་འཕེལ་བར་བྱེད་པའི་རྒྱུ་ཚོགས་ཀྱི་གནད་རྣམས་བསྡུས་ནས་དྲུག་ཏུ་གསུངས་ལ།

དེ་དག་ལས་ ༡ མཐུན་པའི་ཡུལ་ན་གནས་པ་ནི། ཟས་གོས་སོགས་རྙེད་སླ་བ་དང་། གཅན་གཟན་དང་རྐུན་པོ་སོགས་སྐྱེ་བོ་གཞན་གྱིས་འཚེ་བ་མེད་པས་གནས་བཟང་བ་དང་། ས་ཆུ་འཕྲོད་ཅིང་ནད་མི་བསྐྱེད་པས་ས་བཟང་བ་དང་། ལྟ་སྤྱོད་མཐུན་པའི་གྲོགས་བཟང་བ་དང་། ཉིན་མོ་སྐྱེ་བོ་མང་པོ་མེད་ཅིང་མཚན་མོ་སྒྲ་ཆུང་བས་རྣལ་འབྱོར་བདེ་བ་བཅས་ཁྱད་ཆོས་ལྔ་དང་ལྡན་པའི་ཡུལ་ལ་བྱ་སྟེ། མདོ་སྡེའི་རྒྱན་ལས།

བློ་ལྡན་གང་དུ་སྒྲུབ་པའི་ཡུལ།།
ལེགས་པར་རྙེད་དང་གནས་བཟང་དང་།།
ས་བཟང་བ་དང་གྲོགས་བཟང་དང་།།
རྣལ་འབྱོར་བདེ་བའི་ཡོན་ཏན་ལྡན།།[31]ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།།

༢ འདོད་པ་ཆུང་བ་ནི། ཟས་གོས་སོགས་ཕྱིའི་འདོད་ཡོན་བཟང་པོ་དང་མང་པོ་ལ་ཆགས་པ་མེད་པ་དང་། ༣ ཆོག་ཤེས་པ་ནི། ཟས་གོས་ངན་ངོན་ཙམ་རྙེད་པས་ཆོག་ཤེས་པ་སྟེ། འདོད་ཆུང་ཆོག་ཤེས་བྱེད་པ་ཞིག་མ་བྱུང་ན། འདོད་ཡོན་ལ་

ཆགས་ཏེ་ནོར་རྫས་གསོག་སྡུད་སོགས་ཀྱི་དོན་ལ་གཡེངས་ན་ཏིང་འཛིན་མི་སྐྱེ་བའོ།། ༤ བྱ་བ་མང་པོ་ཡོངས་སུ་སྤངས་པ་ནི། འདུ་འཛི་མ་སྤངས་ན། དོན་མེད་ཀྱི་བྱ་བྱེད་དང་གཏམ་སོགས་ཀྱིས་དུས་འདའ་བར་འགྱུར་བས་དགོས་མེད་ཀྱི་བྱ་བ་རྣམས་སྤོང་བའོ། ། ༥ ཚུལ་ཁྲིམས་རྣམ་པར་དག་པ་ནི། ནང་གི་གཡེང་བ་ཕྲ་མོ་ཞི་བ་ཕྱི་རོལ་གྱི་གཡེང་བ་རགས་པ་སྤོང་བ་ལ་ལྟོས་ཤིང་། རྣམ་རྟོག་རགས་པ་ཤས་ཆེ་ན་སེམས་རྣལ་དུ་མི་གནས་པས་དེ་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱིས་ལུས་ངག་གི་ཉེས་སྤྱོད་བསྡམས་ནས་ཞི་བར་བྱེད་པའོ། ། ༦ འདོད་པ་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་ཡོངས་སུ་སྤངས་པ་ནི། ཕྱིའི་དངོས་པོ་ཡིད་དུ་འོང་མི་འོང་ཐམས་ཅད་ནི་འཇིག་པའི་ཆོས་ཅན་ཡིན་པས་མི་རིང་བར་བདག་དེ་དག་ཐམས་ཅད་དང་ངེས་པར་འབྲལ་བར་འགྱུར་ན་བདག་དེ་ལ་ཅིའི་ཕྱིར་ལྷག་པར་ཆགས་སྙམ་དུ་སྒོམ་པ་སོགས་སོ། །གཞན་ཡང་ཉན་ས་ལས། ཞི་གནས་ཀྱི་ཚོགས་བཅུ་གསུམ་གསུངས་ཏེ་དེར་བལྟ་བར་བྱའོ།།

དེ་ལྟར་གནས་མཚན་ཉིད་ལྡ་ལྡན་སོགས་སུ་ཞི་གནས་ཀྱི་ཚོགས་རྣམས་ཚང་བར་བྱས་ཏེ། སྟན་བདེ་བ་ལ་ལུས་རྣམ་སྣང་གི་ཆོས་བདུན་ལྡན་ནམ་བརྒྱད་ལྡན་གྱིས་འདུག་པར་བྱ། ༡ དེ་ཡང་རྒྱབ་རོས་ཙུང་མཐོ་བ་ཡོད་པའི་གདན་ཞིག་གི་སྟེང་རྐང་པ་ནི་སྐྱིལ་མོ་ཀྲུང་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའམ་སྐྱིལ་ཀྲུང་ཕྱེད་པ་གང་རུང་བྱ་ལ། དེའི་དགོས་པ་དང་རྒྱུ་མཚན་ནི། སྐྱིལ་ཀྲུང་གི་སྤྱོད་ལམ་ལ་ལུས་བསྒྲིམ་དགོས་པས་ལུས་ཤིན་སྦྱངས་སྐྱེ་བ་ལ་ཕན་པ་དང་། དུས་ཡུན་རིང་པོ་འདའ་བར་བྱེད་ནུས་ཤིང་ལུས་མི་ངལ་བ་འོང་། ལག་གཡས་པའི་རྒྱབ་རོས་གཡོན་མའི་ལག་མཐིལ་དུ

བཞག་སྟེ། གྲུ་མོ་གཉིས་ལུས་པོའི་ཕྱོགས་ནས་ཅུང་ཟད་ཕྱིར་ཐོན་པ་ལྟར་བདེ་མོར་བཞག་པ་ན། སྟོང་ཚ་ཞིག་ཐོན་ནས་རླུང་ཡར་མར་འགྲོ་བ་ལ་ཕན།

༢ མིག་ནི་ཧ་ཅང་མི་ཅེར་ཧ་ཅང་མི་འཛུམ་པར་སྣའི་རྩེ་མོར་གཏད། དེ་ཡང་མིག་གིས་སྣ་གཡོག་ཕན་ཚུན་མཐོང་ཙམ་གྱི་ཚོད་དུ་བྱས་ན་བྱིང་རྒོད་གཅོད་སླ་བ་ལ་ཕན་པར་གསུངས། ཡང་མིག་ཧ་ཅང་ཅེར་ན་སེམས་མིག་ཤེས་ཀྱི་དབང་དུ་སོང་སྟེ་གཡེང་བའི་ཉེན་ཆེ་བ་དང་། མིག་བཙུམས་ན་སྣང་བ་དམར་པོ་འཆར་བས་དམིགས་པ་གསལ་བའི་གེགས་བྱེད་ཅིང་གཉིད་དང་རྨུགས་པ་ཡང་འབྱུང་བའི་ཉེན་ཆེ་བར་གསུངས། ༣ ལུས་ནི་ཧ་ཅང་རྒྱབ་ཏུ་མི་དགྱེ་ཧ་ཅང་མདུན་དུ་མི་སྒུར་བར་དྲང་པོར་བསྲངས། དེ་ཡང་ལུས་དགྱེ་སྒུ་འཚམ་པར་དྲང་པོར་བསྲངས་པས་གཉིད་རྨུགས་མི་འབྱུང་བ་ལ་ཕན། ཡང་ལུས་དྲང་ན་རྩ་དྲང་ཞིང་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་རྩར་རྒྱུ་བའི་རླུང་ཡང་དྲང་བས་དེས་སེམས་ལས་སུ་རུང་བ་ལ་ཕན། ༤ ཐྲག་པ་ནི་ཐད་ཀར་མཉམ་པར་འཇོག་ཅིང་། ༥ མགོ་ནི་མི་མཐོ་མི་དམའ་ཞིང་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་མ་ཡོ་བར་གཞག ༦ སོ་དང་མཆུ་ནི་རྒྱུན་ལྡན་ལྟར་རང་བབས་སུ་འཇོག ༧ ལྕེ་ནི་ཡ་སོའི་དྲུང་དུ་སྦྱར། དེ་ཡང་ལྕེ་རྩེ་ཡ་སོའི་དྲུང་དུ་སྦྱར་ན་ཁ་མི་སྐོམ་ཞིང་མཉམ་གཞག་འཐུག་པོའི་སྐབས་ཁ་ཆུ་མི་འཛག་པ་ལ་ཕན།

༡ དབུགས་བགྲང་བ་ནི། དེ་ལྟར་ལུས་རྣམ་སྣང་གི་ཆོས་བརྒྱད་ལྡན་ལྟ་བུ་བསམ་གཏན་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པའི་སྤྱོད་ལམ་གྱིས་འཁོད་དེ་རང་རྒྱུད་ལ་ལེགས་པར་བརྟགས་པ་ན། ཀུན་སློང་ཆགས་སྡང་ལྟ་བུའི་བློ་ངན་པའི་ཕྱོགས་སུ་སོང་འདུག་ན། སྙོམ་ཡང་དག་པ་ཞིག་ཡོང་དཀའ་བས། རེ་ཞིག་ལུང་མ་བསྟན་གྱི་སེམས་སུ་

འགྱུར་བར་བྱ་དགོས། དེ་ཡང་སེམས་ལྟུང་མ་བསྟན་ཞེས་པ་དགེ་བ་དང་མི་དགེ་བ་གང་དུ་ཡང་མ་སོང་བ་སྙམ་བུ་དཀར་པོ་དྲི་མ་མེད་པ་ལྟ་བུ་ལ་ཟེར་བ་ཡིན། དེས་ན་དབུགས་བགྲངས་ནས་སེམས་ལྟུང་མ་བསྟན་དུ་བསྒྱུར་ལུགས་ནི། དབུགས་སྣ་བུག་ནས་སྣྲ་ཅན་དང་། ཤུགས་ཅན་དང་། རྐྱེད་བག་ཅན་སོགས་མ་ཡིན་པར་དལ་བུས་ཕྱིར་གཏོང་ཞིང་ཕར་སོང་ངོ་སྙམ་པ་བྱེད། དེ་བཞིན་དུ་ནང་དུ་རྔུབས་ཤིང་ཚུར་འོངས་སོ་སྙམ་པ་བྱེད། དེས་ལན་གཅིག་སོང་སྙམ་པ་བྱེད། དེ་བཞིན་དུ་གཉིས་ནས་བདུན། དགུ བཅུ་གཅིག བཅོ་ལྔ། ཉེར་གཅིག་སོགས་བགྲང་ཕྲེང་ལ་མི་བགྲང་བར་འགྲོ་འོང་སོགས་སེམས་མ་ཡེངས་པར་བགྲངས་པས། ཆགས་སོགས་ཞི་ནས་སེམས་ལྟུང་མ་བསྟན་དུ་འགྱུར་བར་བཤད།

སེམས་ལྟུང་མ་བསྟན་དུ་གྱུར་ནས་བློ་བཟང་པོ་རྣམས་གསལ་འདེབས་སླ་བ་ནི་དཔེར་ན། དགུན་དུས་གནམ་གཤིས་གྲང་བའི་སྐབས་རང་གི་གདན་གཅིག་ལས་མེད་པའི་སྟེང་དུ་མི་ཞིག་བསྡད་འདུག་པར། ཡོངས་ཞེས་བཙན་ཐབས་སུ་ཐེ་ཙམ་བསྐུལ་ཀྱང་མི་ལང་ན། ཡོངས་ཞེས་མི་བརྗོད་པར་ཕར་ཙམ་ན་ལྷོད་མོ་ཆེན་པོ་ཞིག་འདུག་ཅེས་བརྗོད་ནས་རང་བལྟ་བར་འགྲོ་ཁྱུལ་བྱས་ན་ཁོ་ཡང་ལངས་ནས་འོང་བས། དེ་མ་ཐག་སྟན་གྱི་སྟེང་དུ་རང་བསྡད་ན་སྡོད་ཐུས་པ་བཞིན་སེམས་ལ་ཆགས་སོགས་མངོན་དུ་གྱུར་པའི་སྐབས་ཟུ་ཚུགས་བྱས་ཀྱང་འགོག་དཀའ་ཞིང་། དེ་བས་དབུགས་འགྲོ་འོང་ལ་སེམས་གཏད་ན་དེ་ལ་མགོ་འཁོར་ནས་བློ་ངན་རྣམས་ཞི་ནས་བློ་བཟང་པོ་གསལ་འདེབས་བདེ་བ་ཡིན།

ཡང་རླུང་རོ་དགུ་ཕྱུགས་སུ་བསལ་བ་ནི། སྣ་བུག་གཉིས་ནས་རླུང་ཕྱིར་བུས་པ་དང་མཉམ་དུ་ཆགས་སྡང་དང་གནོད་སེམས་ཀྱིས་མཚོན་པའི་བློ་ངན་ཐམས་ཅད་དུ་བ་ནག་པོའི་རྣམ་པར་ཐོན་ནས་མཁའ་དབྱིངས་སུ་ཡལ་སོང་སྙམ་པ་བྱ། སྣ་བུག་གཡས་པ་ནས་རླུང་ནང་དུ་རྔུབ་པའི་ཚེ་བྱམས་པ་དང་སྙིང་རྗེས་མཚོན་པའི་བློ་བཟང་པོའི་རིགས་ཐམས་ཅད་འོད་དཀར་པོའི་རྣམ་པར་རང་གི་སྙིང་གར་ཐིམ་པས་དགེ་སེམས་ཁྱད་པར་ཅན་མངོན་དུ་གྱུར་སོང་སྙམ་པ་དང་། སྣ་བུག་གཡོན་པ་ནས་རླུང་ཕྱིར་གཏོང་བའི་སྐབས་ཀྱི་དམིགས་པ་སྔར་བཞིན་བྱ། དེ་ལྟར་གཡས་ནས་བརྔུབས་ཏེ་གཡོན་ནས་འབུད་པ་གསུམ། གཡོན་ནས་བརྔུབས་ཏེ་གཡས་ནས་འབུད་པ་གསུམ། གཉིས་ཀ་ནས་བརྔུབས་ཏེ་གཉིས་ཀ་ནས་འབུད་པ་གསུམ་སྟེ་རླུང་རོ་དགུ་ཕྱུགས་སུ་བསལ་བའི་མོས་པ་བྱ་བར་གསུངས་པ་ནི་ཐོགས་འདོན་ཙམ་ལས་ངེས་པར་དགོས་པ་མིན།

སེམས་ཆགས་སོགས་དང་མཚུངས་ལྡན་དུ་མ་སོང་བར་དགེ་སེམས་གསལ་འདེབས་སླ་ན་དབུགས་བགྲང་བ་ངེས་པར་མི་དགོས་པས་ཆོས་བདུན་ནམ་བརྒྱད་ཅེས་གསུངས་པའི་གནད་ཀྱང་དེ་ཡིན།

དེ་ལྟར་ཡང་གསང་བ་འདུས་པའི་བཤད་རྒྱུད་རྡོ་རྗེའི་འཕྲེང་བ་ལས།
སྐྱབ་པོ་བདེ་བའི་སྟན་འདུག་ནས། །མིག་གཉིས་སྣ་རྩེར་གཏད་བྱས་ནས།།
སྣ་ནི་ལྟེ་ཡི་ཚད་དུ་བཞག །ཕྲག་གོང་བསྙམས་ལ་ལྕེ་རྐན་སྦྱར།།
སོ་དང་མཆུ་ནི་བདེ་བར་བཞག །[32] ཅེས་དང་།

ཀ་མ་ལ་ཤཱི་ལའི་བསྒོམ་རིམ་བར་པ་ལས་ཀྱང་།

> སྔོན་ཤིན་ཏུ་འཇམ་པོ་བདེ་བ་ལ་རྗེ་བཙུན་རྣམ་པར་སྣང་མཛད་ཀྱི་སྐྱིལ་མོ་ཀྲུང་ལྟ་བུའམ་སྐྱིལ་མོ་ཀྲུང་ཕྱེད་དུ་ཡང་རུང་སྟེ། མིག་ཧ་ཅང་ཡང་མི་དབྱེ་ཧ་ཅང་ཡང་མི་གཟུམ་པར་སྣའི་རྩེ་མོར་གཏད་ཅིང་། ལུས་ཧ་ཅང་ཡང་མི་སྒུ་ཧ་ཅང་ཡང་མི་དགྱེ་བར་དྲང་པོར་བསྲངས་ལ་དྲན་པ་ནང་དུ་གཞག་སྟེ་འདུག་པར་བྱའོ། །དེ་ནས་ཕྲག་པ་མཉམ་པར་གཞག་ལ་མགོ་མི་མཐོ་མི་དམའ་ཞིང་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་མ་ཡོ་བར་གཞག་སྟེ་སྣ་ནས་ལྟེ་བའི་བར་དྲང་པོར་གཞག་གོ །སོ་དང་མཆུ་ཡང་ཐ་མལ་བར་གཞག་གོ །ལྕེ་ཡང་ཡ་སོའི་དྲུང་དུ་གཞར་རོ། །དབུགས་ཕྱི་ནང་དུ་རྒྱུ་བ་ཡང་སྒྲ་ཅན་དང་། རྔམས་པ་ཅན་དང་། དབུགས་རྔོད་པ་ཅན་དུ་མི་བཏང་གི །ཅི་ནས་ཀྱང་མི་ཚོར་བར་དལ་བུ་དལ་བུས་ལྷུན་གྱིས་གྲུབ་པའི་ཚུལ་གྱིས་དབུགས་ནང་དུ་རྔུབ་པ་དང་ཕྱིར་འབྱུང་བ་དེ་ལྟར་བྱའོ།།[33]

ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།།

༢) ཞི་གནས་ཀྱི་དམིགས་པ།

སྤྱིར་ཞི་གནས་ཀྱི་དམིགས་པ་ལ་མེ་ཏོག་དང་ལྗོན་ཤིང་སོགས་གང་ཡིན་ཡང་རུང་བས་སོ་སོའི་མོས་པ་དང་བསྟུན་ཏེ་གང་བདེ་བྱ་རུང་། དམིགས་རྟེན་ལྷའི་སྐུ་ལྟ་བུ་ལ་བྱེད་ན་རང་གང་ལ་མོས་པའི་ལྷའི་སྐུ་བོངས་ཚོད་མཐེབ་སོར་གྱི་ཚད་ཙམ་པ་ཤིན་ཏུ་ལྷི་བ་འོད་འཕྲོ་ཞིང་གཟི་བརྗིད་དང་ལྡན་པ་ཞིག་རང་གི་མདུན་ནས་

འདོམ་གང་ཙམ་གྱི་སར། མཐོ་དམན་སོ་སོའི་སྨིན་མཚམས་དང་ཐད་ཀར་ཁེལ་སར་བསྒོམ་མོ། །ཡང་ན་སྒོམ་པ་པོ་རང་གི་ཁམས་དང་བསྟུན་ནས་མཐོ་དམན་སོ་སོའི་སྨིན་མཚམས་ཀྱི་ཐད་དམ། སྙིང་གའམ། ལྟེ་བའི་ཐད་སོགས་གང་བདེ་བྱ། སྐུ་དེ་གསལ་བར་དམིགས་ཐུབ་ཆེ་ཕྲན་བུ་ཆུང་ན་སེམས་ཀྱི་འཕང་དམའ་རུ་གཏོང་བ་དང་ནང་དུ་བསྡུ་སླ་བའི་ཁྱད་པར་ཡོད། དེ་ཡང་ཤིན་ཏུ་ལྗི་བ་ཞིག་ཏུ་བསྒོམས་པས་སེམས་མི་འཕྲོ་བ་ལ་ཕན་ཞིང་རྒོད་པ་འགོག་ཐུབ་ཅིང་། འོད་ཟེར་རབ་ཏུ་འཕྲོ་བ་ཞིག་ཏུ་བསྒོམས་ན་བྱིང་བ་འགོག་ནུས་པར་གསུངས།

སྒོམ་པའི་ཆེ་དང་པོ་ནས་དམིགས་པ་གསལ་བོ་ཞིག་ཡོང་དཀའ་བས་དམིགས་རྟེན་དེའི་དབུ་དང་ཕྱག་ཞབས་སོགས་ཆ་ཤས་རགས་པ་ཙམ་ཡིད་དོར་ཤར་བ་ན། དེ་ཉིད་མི་འཆོར་བར་དྲན་པས་འཛིན་དགོས་ཤིང་དྲན་པས་ཡུལ་མི་འཆོར་བ་ཤེས་བཞིན་གྱིས་བྱེད་དགོས། དེ་ལྟར་ཐུན་གྲངས་མང་ལ་ཡུན་ཐུང་བའི་སྒོ་ནས་དམིགས་པའི་རྒྱུན་བསྐྱངས་ན་ནམ་ཞིག་དམིགས་པ་ཇེ་གསལ་ཇེ་གསལ་དུ་འགྲོ་བར་གསུངས། འཛིན་སྟངས་དམ་པས་བྱིང་བ་གཅོད། མ་གཡེངས་པས་རྒོད་པ་གཅོད། གྲངས་མང་བས་ཧིང་ངེ་འཛིན་ལ་སྐྱེད་སྟེར། ཡུན་ཐུང་བས་ཧིང་ངེ་འཛིན་ལ་ཡང་ཡང་འདུག་འདོད་པར་གསུངས། ཞི་གནས་མ་གྲུབ་བར་དུ་དམིགས་རྟེན་ཁ་མ་སྤོས་པར་བསྒོམ་དགོས་པ་ལས་དམིགས་རྟེན་སྤོས་ན་ཞི་གནས་འགྲུབ་པའི་གེགས་སུ་འགྱུར་ཏེ། སློབ་དཔོན་དཔའ་བོའི་ཕར་ཕྱིན་བསྡུས་པ་ལས་ཀྱང་།

དམིགས་པ་གཅིག་ལ་བརྟན་ཚུལ་དུ། །ཡིད་ཀྱི་བསམ་པ་བརྟན་པར་བྱ།།
དམིགས་པ་མང་པོ་བརྒྱུད་པ་ལས།།འདི་ནི་ཉོན་མོངས་འཁྲུགས་པར་འགྱུར།།[34]

ཞེས་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཛོ་བོ་རྗེའི་ལམ་སྒྲོན་ལས།

དམིགས་པ་གང་རུང་གཅིག་ལ་ཡང་། །ཡིད་ནི་དགེ་ལ་གཞག་པར་བྱ།།[35]

ཞེས་གཅིག་ལ་ཞེས་པའི་ངེས་གཟུང་གི་ཚིག་གིས་གསུངས་སོ། །དེས་ན་དང་པོར་དམིགས་པ་གཅིག་ལ་དམིགས་ནས་ཞི་གནས་སྒྲུབ་དགོས་ལ། ཕྱིས་ནི་མང་པོ་ལ་ཡང་དམིགས་རུང་སྟེ། ཀ་མ་ལ་ཤཱི་ལའི་བསྒོམ་རིམ་དང་པོ་ལས། "གང་གི་ཚེ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ཁུགས་པར་གྱུར་པ་དེའི་ཚེ་ཕུང་པོ་དང་ཁམས་ལ་སོགས་པའི་བྱེ་བྲག་གིས་རྒྱས་པར་ཡང་དམིགས་པར་བྱེད་པ་ཁོ་ན་སྟེ། དེ་སྐད་དགོངས་པ་ངེས་པར་འགྲེལ་པ་ལ་སོགས་པ་ལས་ཀྱང་། རྣལ་འབྱོར་པ་རྣམས་ཀྱིས་སྟོང་པ་ཉིད་རྣམ་པ་བཅོ་བརྒྱད་ལ་དམིགས་པ་ལ་སོགས་པའི་བྱེ་བྲག་གིས་དམིགས་པའི་རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་བཀའ་སྩལ་ཏོ། །"[36] ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟར་རོ།།

དེ་ལྟར་ཐོག་མར་སེམས་གང་ལ་འཛིན་པའི་དམིགས་རྟེན་རྙེད་པའི་ཚད་ནི། དཔེར་ན་ལྷའི་སྐུ་དམིགས་རྟེན་དུ་བྱས་ཡོད་ན། དབུ་དང་ཕྱག་གཉིས་དང་སྐུའི་ཁོག་གཞན་དང་ཞབས་གཉིས་རིམ་པ་བཞིན་དུ་ལན་འགའ་ཟུང་གསལ་གདབ་ལ། དེའི་མཐར་སྐུའི་སྤྱི་ཡིད་ལ་བྱས་པ་ན་ཡིད་ངོར་ཡན་ལག་རགས་པ་རྣམས་ཆ་ཕྱེད་ཙམ་ཞིག་འཆར་ཐུབ་པ་བྱུང་ན་འོད་དང་བཅས་པའི་གསལ་པོ་མ་བྱུང་ཡང་དེ་ཙམ་ཞིག་གིས་ཚོག་ཤེས་བྱས་ནས་དེ་ལ་སེམས་གཟུང་དགོས། དེ་ཙམ་གྱིས་ཚོག་ཤེས་བྱས་ནས་སེམས་མི་འཛིན་པར་དེ་ལས་ཀྱང་གསལ་བ་ཞིག་འདོད་ནས་ཡང་ཡང་གསལ་བཏབ་ན་དམིགས་པ་ཅུང་ཟད་གསལ་དུ་འགྲོ་ཡང་སེམས་གནས་ཆའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་མི་རྙེད་པར་མ་ཟད་རྙེད་པའི་གེགས་སུ་འགྱུར་ལ། དམིགས་པ་ཆེར་མི་གསལ་ཡང་ཆ་

ཕྱེད་ཙམ་གྱི་དམིགས་པ་དེ་ཉིད་ལ་སེམས་བཟུང་ན་ཏིང་ངེ་འཛིན་སྨྱུར་དུ་སྐྱེད་ཅིང་། དེ་ནས་གསལ་བ་ལ་བོགས་བཏོན་པས་གསལ་ཆ་བདེ་བླག་ཏུ་འགྲུབ་བོ། །སྐུ་དེའི་ཆ་ཤས་འགའ་ཞིག་ཆེས་གསལ་བར་སྣང་ན་དེ་ལ་གཟུང་། དེ་མི་གསལ་བར་སོང་ན་ཡང་སྤྱི་ལ་གཟུང་ངོ་། །དེའི་ཚེ་སེར་པོ་སྒོམ་འདོད་པ་ལ་དམར་པོ་ཤར་བ་དང་། བཞུགས་པར་སྒོམ་འདོད་པ་ལ་བཞེངས་པར་ཤར་བ་དང་། གཅིག་སྒོམ་འདོད་པ་ལ་གཉིས་ཤར་བ་དང་། ཆེ་བ་སྒོམ་འདོད་པ་ལ་ཤིན་ཏུ་ཆུང་བ་ཤར་བ་སོགས་བྱུང་ན་དེ་དག་གི་རྗེས་སུ་འབྲང་དུ་ཡེ་མི་རུང་བས་རྩ་བའི་དམིགས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཁོ་ན་ལ་དམིགས་རྟེན་བྱ་དགོས་པར་གསུངས་སོ།།

༣) ཞི་གནས་ཀྱི་ངོ་བོ།

ཞི་གནས་ཀྱི་ངོ་བོ་ནི། ཤིན་སྦྱངས་ཁྱད་པར་ཅན་གྱིས་ཟིན་པའི་སྒོ་ནས་རང་གི་དམིགས་པ་ལ་ཇི་ལྟར་འདོད་འདོད་དུ་འཇུག་པའི་སྒོམ་བྱུང་གི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ནོ། །དེ་ཡང་མདོ་སྡེ་དགོངས་འགྲེལ་ལས།

> དེ་གཅིག་པུ་དབེན་པར་འདུག་སྟེ། ནང་དུ་ཡང་དག་བཞག་ནས་ཇི་ལྟར་ལེགས་པར་བསམས་པའི་ཆོས་དེ་དག་ཡིད་ལ་བྱེད་ཅིང་། སེམས་གང་གིས་ཡིད་ལ་བྱེད་པའི་སེམས་དེ་ནང་དུ་རྒྱུན་ཆགས་སུ་ཡིད་ལ་བྱེད་པས་ཡིད་ལ་བྱེད་དོ། །དེ་ལྟར་ཞུགས་ཤིང་དེ་ལ་ལན་མང་དུ་གནས་པ་དེ་ལ་ལུས་ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པ་དང་། སེམས་ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པ་འབྱུང་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་ཞི་གནས་ཞེས་བྱ་སྟེ། དེ་ལྟར་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཞི་གནས་

ཡོངས་སུ་ཚོལ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །[37] ཞེས་གསུངས་སོ།།

ཞི་གནས་ཞེས་པའི་སྒྲ་བཤད་ནི། སེམས་ཕྱི་རོལ་ཏུ་གཡེང་བ་ཞི་ནས་ནང་དུ་དམིགས་པ་ལ་རྩེ་གཅིག་ཏུ་གནས་པས་ན་ཞི་གནས་ཞེས་བྱ། ཤིན་སྦྱངས་ཀྱི་ངོས་འཛིན་དང་དཔྱད་པ་ནི་འོག་ཏུ་འཆད་དོ།།

༤) ཉེས་པ་ལྔའི་གཉེན་པོར་འདུ་བྱེད་བརྒྱད་བསྟེན་ཚུལ།

བྱམས་ཆོས་ཀྱི་གཞུང་དབུས་མཐའ་རྣམ་འབྱེད་ལས་ཞི་གནས་སྒྲུབ་པའི་མན་ངག་ཏུ་ཉེས་པ་ལྔའི་གཉེན་པོར་སྤོང་བའི་འདུ་བྱེད་བརྒྱད་བསྟེན་པའི་སྒོ་ནས་སྒོམ་ཚུལ་གསུངས་ལ། ཚུལ་འདི་འཆད་པ་ལ། དང་པོ་ཉེས་པ་ལྔ་ནི། ༡ ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་ཐོག་མར་སྦྱོར་བའི་དུས་སུ་ཏིང་ངེ་འཛིན་སྒོམ་པ་ལ་འཇུག་མི་འདོད་པ་དང་། ཞུགས་ཀྱང་རྒྱུན་མཐུད་མི་ནུས་པའི་ལེ་ལོ་དང་། ༢ ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་དམིགས་རྟེན་དྲན་པས་ཤོར་བའི་གདམས་ངག་བརྗེད་པ་དང་། ༣ དངོས་གཞིའི་དུས་སུ་དམིགས་རྟེན་དྲན་པས་ཟིན་པ་ན་བྱིང་རྒོད་བྱུང་བ་དང་། ༤ བྱིང་རྒོད་གང་རུང་བྱུང་བའི་ཚེ་གཉེན་པོ་མངོན་པར་འདུ་མི་བྱེད་པ། ༥ བྱིང་རྒོད་མ་བྱུང་བའི་ཚེ་གཉེན་པོ་མངོན་པར་འདུ་བྱེད་པའི་ཉེས་པ་རྣམས་ཡིན། དེ་དག་ཀྱང་དབུས་མཐའ་རྣམ་འབྱེད་ལས།

ཉེས་པ་ལྔ་སྤོང་འདུ་བྱེད་བརྒྱད། །བསྟེན་པའི་རྒྱུ་ལས་བྱུང་བ་འོ།།
ལེ་ལོ་དང་ནི་གདམས་ངག་རྣམས། །བརྗེད་དང་བྱིང་དང་རྒོད་པ་དང་།།
འདུ་མི་བྱེད་དང་འདུ་བྱེད་དེ། །འདི་དག་ཉེས་པ་ལྔར་འདོད་དོ།།[38] ཞེས་སོ།།

གོང་གི་ཤེས་པ་དེ་དག་སྤོང་བའི་གཉེན་པོར་འདུ་བྱེད་བརྒྱད་གསུངས་ཏེ། ལེ་ལོའི་གཉེན་པོ་བཞི་དང་། ཤེས་པ་ལྷག་མ་བཞིའི་གཉེན་པོ་བཞི་བཅས་ཡོད། དེ་ལ་དང་པོ་བཞི་ནི། ༡ ལེ་ལོའི་གཉེན་པོ་དངོས་བརྩོན་འགྲུས་དང་། ༢ དེའི་རྒྱུ་ཏིང་ངེ་འཛིན་དོན་དུ་གཉེར་བའི་འདུན་པ་དང་། ༣ དེའི་རྒྱུ་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་ཡོན་ཏན་མཐོང་བའི་དད་པ་དང་། ༤ བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི་འབྲས་བུ་ཤིན་སྦྱངས་རྣམས་སོ།།

དེ་ཡང་དབུས་མཐའ་རྣམ་འབྱེད་ལས།

གནས་དང་དེ་ལ་གནས་པ་དང་། །རྒྱུ་དང་འབྲས་བུ་ཉིད་དུ་འོ།།[39]

ཞེས་གསུངས། འདིར་གནས་ནི་འདུན་པ་དང་། དེ་ལ་གནས་པ་ནི་བརྩོན་འགྲུས་དང་། དེ་གཉིས་ཀྱི་རྒྱུ་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་ཡོན་ཏན་མཐོང་བའི་དད་པ་དང་། འབྲས་བུ་ཤིན་སྦྱངས་ལ་གོ་དགོས། ཤེས་པ་ལྷག་མ་བཞིའི་གཉེན་པོ་བཞི་ནི། ༡ གདམས་ངག་བརྗེད་པའི་གཉེན་པོར་དམིགས་རྣམ་མི་བརྗེད་པའི་དྲན་པ། ༢ བྱིང་རྒོད་ཀྱི་གཉེན་པོར་བྱིང་རྒོད་བྱུང་བ་ལ་བྱུང་བར་ཤེས་པའི་ཤེས་བཞིན། ༣ བྱིང་རྒོད་བྱུང་བའི་ཚེ་གཉེན་པོ་འདུ་མི་བྱེད་པའི་ཤེས་པའི་གཉེན་པོར་བྱིང་རྒོད་སྤོང་བའི་སེམས་པ། ༤ བྱིང་རྒོད་མ་བྱུང་བའི་ཚེ་གཉེན་པོ་འདུ་བྱེད་པའི་ཤེས་པའི་གཉེན་པོར་འབད་མེད་ལྷུན་གྲུབ་ཏུ་འཇུག་པའི་བཏང་སྙོམས་སྒོམ་པ་རྣམས་སོ། །དེ་ཡང་དབུས་མཐའ་རྣམ་འབྱེད་ལས།

དམིགས་པ་བརྗེད་པར་མ་གྱུར་དང་། །བྱིང་དང་རྒོད་པ་རྟོགས་པ་དང་།།
དེ་སྤོང་མངོན་པར་འདུ་བྱེད་དང་། །ཞི་ཚེ་རྣལ་དུ་འཇུག་པ་འོ།།[40] ཞེས་སོ།།

དེ་ལ་བྱིང་རྒོད་གཉིས་བྱུང་བའི་ཚེ་གཉེན་པོ་འདུ་མི་བྱེད་པ་ཤེས་པ་ཡིན་པས། དེའི་གཉེན་པོར་གཉེན་པོ་མངོན་པར་འདུ་བྱེད་པའི་འདུ་བྱེད་སེམས་པ་བསྟེན་དགོས།

དཔེར་ན། དགྲ་འོང་ངམ་བསམས་པས་ལན་བརྡ་བྱུང་བ་ན་འཐབ་པའི་གྲ་སྒྲིག་བྱེད་པ་ལྟར། བྱིང་རྒོད་འོང་བ་ཤེས་བཞིན་གྱིས་རིག་པའི་ཚེ་ཛེ་མི་སྙམ་པར་མི་འཇོག་པར། དེ་ལ་གཉེན་པོ་འདུ་བྱེད་སེམས་པ་བསྟེན་དགོས། དེ་ཡང་ཤེས་རབ་ཆེ་བས་ནི་བྱིང་རྒོད་མ་འོངས་ཙམ་ནས་ཤེས། འབྲིང་གིས་བྱུང་མ་ཐག་ཤེས། ཐ་མས་བྱུང་ཚར་ནས་ཤེས། བྱིང་རྒོད་དང་བྲལ་བའི་ཚེ་ན་གཉེན་པོ་འདུ་བྱེད་པ་ཉེས་པ་ཡིན། དེ་ལྟར་སྐྱོང་ཚུལ་ལ་མཁས་པར་བྱས་པས་བྱིང་རྒོད་དང་བྲལ་བར་དམིགས་པ་ལ་རྩེ་གཅིག་ཏུ་གནས་པ་དེའི་ཚེ་བྱིང་རྒོད་འོང་མི་འོང་ཤེས་བཞིན་གྱིས་བལྟ་རྟོག་བྱེད་པ་དེས་གནས་ཆ་ལ་གནོད་པས་དེ་མི་བྱེད་པར། དེའི་གཉེན་པོར་འདུ་བྱེད་བཏང་སྙོམས་བསྟེན་དགོས།

བསྒྲུབ་པར་བྱ་བའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་གསལ་ཆའི་ངར་དང་ལྡན་པ་དང་། དམིགས་པ་ལ་རྩེ་གཅིག་ཏུ་གནས་པ་སྟེ་ཁྱད་པར་གཉིས་དང་ལྡན་པ་ཞིག་དགོས་པས། དམིགས་པ་ལ་རྩེ་གཅིག་ཏུ་གནས་པ་ལ་ནི་རྩ་བའི་དམིགས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ལ་གཡེང་བར་མི་བྱེད་པའི་ཐབས་ཤིག་དང་། གཡེངས་མ་གཡེངས་ཤེས་པ་གཉིས་དགོས་པས། དང་པོ་ལ་ནི་དྲན་པ་དང་། གཉིས་པ་ལ་ནི་ཤེས་བཞིན་བསྟེན་དགོས་སོ། །དེ་ཡང་བྱིང་རྒོད་གཉིས་ཤེས་བཞིན་གྱིས་ངོས་ཟིན་པར་བྱས་ནས། དྲན་པས་དམིགས་རྟེན་ཐུ་རེ་བཟུང་སྟེ་བྱིང་རྒོད་འོང་མི་འོང་ཤེས་བཞིན་གྱིས་བྱ་ར་བྱེད། ཤེས་བཞིན་འདི་སྐབས་སྐབས་ལས་རྟག་ཏུ་མི་དགོས། རྟག་ཏུ་དགོས་པ་ནི་དྲན་པ་ཡིན་པར་གསུངས་སོ། །

དྲན་པས་སེམས་དམིགས་པ་ལ་དངོས་སུ་སྐྱོར་ཚུལ་ནི་དམིགས་རྟེན་གསལ་བཏབ་རྗེས་དེ་མ་བརྗེད་པར་སེམས་ཀྱིས་མ་གཡེངས་པར་བཟུང་བའི་འཛིན་སྟངས་ཤུགས་ཅན་ཞིག་བསྐྱེད་ཅིང་། དམིགས་པ་གསར་པ་གང་ལ་ཡང་མི་དབྱོད་པར་སྔར་གསལ་བཏབ་པའི་དམིགས་རྟེན་དེ་ག་རང་ལ་སེམས་ལྷན་ནེར་འཛོག་པའོ། །དེའི་ཕྱིར་སྤྱོད་འཇུག་ལས།

ཀུན་ནས་དྲན་པའི་ཐག་པ་ཡིས། །སེམས་ཀྱི་གླང་པོ་དམ་བཏགས་ན།།
འཇིགས་པ་ཐམས་ཅད་མེད་འགྱུར་ཞིང་། །དགེ་བ་ཐམས་ཅད་ལག་ཏུ་འོང་།།[41]

ཞེས་ཀུན་ནས་དྲན་པའི་ཐག་པ་ཡིས་སེམས་ཀྱི་གླང་ཆེན་སྨྱོས་པ་དགེ་བའི་དམིགས་པ་ལ་དམ་དུ་བཏགས་ན་འཇིགས་པ་ཐམས་ཅད་མེད་པར་འགྱུར་ཞིང་། རང་དང་གཞན་ལ་ཕན་པར་འགྱུར་བའི་དགེ་བ་ཐམས་ཅད་ལག་ཏུ་གཏད་པ་བཞིན་འོང་བར་གསུངས་སོ།།

ཤེས་བཞིན་གྱི་རྒྱུ་ནི། སེམས་ཀྱི་དམིགས་པ་མི་བརྗེད་པའི་དྲན་པ་ཡིན་པར་སྤྱོད་འཇུག་ལས་གསུངས་ཏེ། དེ་ཉིད་ལས།

གང་ཚེ་དྲན་པ་ཡིད་སྒོ་ནས། །བསྲུང་བའི་དོན་དུ་གནས་གྱུར་པ།།
དེ་ཚེ་ཤེས་བཞིན་འོང་འགྱུར་ཞིང་། །སོང་བ་དག་ཀྱང་འོང་བར་འགྱུར།།[42]

ཞེས་དུས་གང་གི་ཚེ་དྲན་པ་ཡིད་ཀྱི་སྒོ་ནས་ཉོན་མོངས་སོགས་ལས་སེམས་བསྲུང་བའི་དོན་དུ་གནས་པར་གྱུར་པ་དེའི་ཚེ། དྲན་པ་དེས་རྒྱུ་བྱས་ནས་བྱ་བ་དང་བྱ་བ་མ་ཡིན་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་ཤེས་པའི་ཤེས་བཞིན་འོང་བར་འགྱུར་ཞིང་། ཤེས་བཞིན་ལན་གཅིག་ཉམས་པ་དག་ཀྱང་སླར་སྐྱེ་བར་གསུངས་སོ།།

ཤེས་བཞིན་གྱི་ངོ་བོ་ནི། རང་རྒྱུད་ཀྱི་ལུས་ངག་ཡིད་གསུམ་བྱ་བ་དང་བྱ་བ་མ་ཡིན་པ་གང་དུ་འཇུག་པ་སོགས་ཡང་དང་ཡང་དུ་བྱ་ར་བྱེད་པའི་ཤེས་རབ་བོ། །དེ་ཡང་སློབ་དཔོན་ཚུལ་ཁྲིམས་བསྐྱངས་ཀྱི་ཕྲན་ཚེགས་འགྲེལ་པ་ལས། "ཤེས་བཞིན་ནི་ཤེས་རབ་ཡིན་ནོ། །"[43] ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།།

ཤེས་བཞིན་གྱི་བྱེད་ལས་ནི། ལུས་ངག་ཡིད་གསུམ་པོ་དེ་བྱ་བ་དང་བྱ་བ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱོགས་ལ་འཇུག་མི་འཇུག་བྱ་ར་བྱེད་པའོ། །དེ་ཡང་མདོ་སྡུད་འདས་ལས། "ཁྱིམ་བདག་གལ་ཏེ་སེམས་མ་བསྲུངས་ན་ལུས་དང་ངག་ཀྱང་བསྲུངས་པར་མི་འགྱུར་གྱི། སེམས་བསྲུངས་ན་ལུས་དང་ངག་ཀྱང་བསྲུངས་པར་འགྱུར་རོ། །"[44] ཞེས་གསུངས། ཤེས་བཞིན་ལ་བྱིང་རྒོད་མ་བྱུང་གོང་ནས་བྱ་ར་བྱེད་མཁན་གྱི་ཤེས་བཞིན་དང་བྱིང་རྒོད་བྱུང་རྗེས་བྱ་ར་བྱེད་མཁན་གྱི་ཤེས་བཞིན་སོགས་ཡོད་པ་ཤེས་དགོས།

ཤེས་བཞིན་གྱི་འབྲས་བུ་ནི། ལུས་ངག་ཡིད་གསུམ་པོ་དེ་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཉོན་མོངས་ཀྱི་དབང་དུ་མི་འགྲོ་བར་ཞི་བར་འགྱུར་བ་དེ་ཡིན་ནོ། །དྲན་པ་དང་ཤེས་བཞིན་བསྟེན་པའི་ཕན་ཡོན་དང་བསྟེན་ཚུལ་ནི་ཙུང་ཟད་རྒྱས་པར་གོང་དུ་བཤད་ཟིན་པ་ལས་ཤེས་སོ།།

༥) འགལ་རྐྱེན་བྱིང་རྒོད་གཉིས་བཤད་པ།

ཏིང་ངེ་འཛིན་སྐྱོན་མེད་རྒྱུད་ལ་སྐྱེ་བའི་འགལ་རྐྱེན་གྱི་གཙོ་བོ་ནི་བྱིང་རྒོད་གཉིས་སུ་གསུངས་པས། དེ་གཉིས་ངོས་ཟིན་པ་གལ་ཆེ་ཞིང་། སེམས་ཀྱི་གནས་ཆ

ལ་སྤྱིར་འགྲོ་བས་ཀྱང་བར་དུ་གཅོད་མོད། རྒྱུན་དུ་འདོད་ཆགས་ཀྱི་ཡུལ་ལ་འགྲོ་བ་ཤས་ཆེ་བའི་དབང་གིས་རྒོད་པ་གཙོ་བོར་གསུངས་སོ། །སེམས་ཀྱི་གསལ་ཆ་ལ་བྱིང་བས་བར་དུ་གཅོད། གསལ་ཆ་མི་འབྱུང་བའི་ཚེ་སྒྲིབ་བྱེད་ཀྱིས་བསྒྲིབས་པ་ལྟར་འགྱུར་བར་གསུངས།

དེ་ལ་བྱིང་བའི་ངོ་བོ་ནི། རྒྱུ་རྨུགས་པ་དང་གཉིད་སོགས་ལུས་སེམས་ལྗི་བའི་གནས་ངན་ལེན་ལས་བྱུང་ཞིང་། སེམས་ལ་གནས་ཆ་ཡོད་ཀྱང་གསལ་ཆའི་ངར་མེད་པའི་མ་བསྒྲིབས་ལུང་མ་བསྟན་དང་དགེ་བ་ཅི་རིགས་སུ་གྱུར་པའི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །དེ་ཡང་ཀ་མ་ལ་ཤཱི་ལའི་བསྒོམ་རིམ་བར་པར། "དེ་ལ་གལ་ཏེ་རྨུགས་པ་དང་གཉིད་ཀྱིས་ནོན་ནས་སེམས་བྱིང་ངམ། བྱིང་དུ་དོགས་པ་མཐོང་བ་དེའི་ཚེ།" ཞེས་དང་། "གང་གི་ཚེ་དམུས་ལོང་ལྟ་བུའམ། མི་མུན་པར་ཞུགས་པ་ལྟ་བུའམ་མིག་བཙུམས་པ་ལྟ་བུར་སེམས་ཀྱིས་དམིགས་པ་ཤིན་ཏུ་གསལ་བར་མི་མཐོང་བ་དེའི་ཚེ་བྱིང་བར་གྱུར་པར་རིག་པར་བྱའོ། །"[45] ཞེས་སོགས་བྱུང་བ་ལྟ་བུ། གལ་ཏེ་སེམས་འགྲོ་བ་དེ་བཀག་ནས་དམིགས་པ་ལ་རྩེ་གཅིག་ཏུ་གནས་ཀྱང་གསལ་ཆ་མེད་ན་ནི། གདན་གྱི་སྟེང་གཉིད་ཁུག་ནས་ཅོག་པུར་བསྡད་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན་པས། སེམས་དེ་ནག་ཐོམ་མེར་གནས་ན་དེ་ནི་རྨུགས་པའི་དབང་དུ་སོང་ཞིང་བྱིང་བའི་རྒྱུ་ཡིན།

རྨུགས་པ་དང་བྱིང་བ་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ནི། རྨུགས་པ་ཞེས་པ་མི་དགེ་བ་དང་སྒྲིབ་ལ་ལུང་མ་བསྟན་གང་རུང་དང་གཏི་མུག་གི་ཆར་གཏོགས་ཤིང་། ཉོན་

མོང་བ་དང་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གྲོགས་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ལུས་སེམས་ལས་སུ་མི་རུང་བ་ཞིག་ཡིན་ལ། བྱིང་བ་ནི་རྨུགས་པ་དང་གཉིད་སོགས་ལ་བརྟེན་ནས་སེམས་ཀྱིས་དམིགས་པ་འཛིན་པའི་འཛིན་སྟངས་ལྷོད་ནས་དམིགས་པ་ཤིན་ཏུ་གསལ་བའམ་དམ་པར་མི་འཛིན་པའི་སེམས་བྱུང་སྟེ། བྱིང་བ་རྨུགས་པའི་འབྲས་བུ་དང་། རྨུགས་པ་བྱིང་བའི་རྒྱུ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཡང་མཛོད་རང་འགྲེལ་ལས། "རྨུགས་པ་གང་ཞེ་ན། ལུས་ལྕི་བ་ཉིད་དང་། སེམས་ལྕི་བ་ཉིད་དང་། ལུས་ལས་སུ་མི་རུང་བ་ཉིད་དང་། སེམས་ལས་སུ་མི་རུང་བ་ཉིད་གང་ཡིན་པའོ། །"[46] ཞེས་དང་། མདོ་སྡེ་དགོངས་འགྲེལ་ལས། "གལ་ཏེ་རྨུགས་པ་དང་གཉིད་ཀྱིས་བྱིང་བའམ། སྙོམས་པར་འཇུག་པའི་རོ་མྱོང་བའམ། སྙོམས་པར་འཇུག་པའི་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་གང་ཡང་རུང་བས་ཉོན་མོངས་པར་གྱུར་ན། དེ་ནི་ནང་དུ་སེམས་རྣམ་པར་གཡེང་བ་ཡིན་ནོ། །"[47] ཞེས་གསུངས།

བྱིང་བ་ལ་ཕྲ་རགས་གཉིས་ལས། བྱིང་བ་རགས་པ་ནི། དམིགས་རྟེན་ལ་སེམས་གནས་ཀྱང་གསལ་ཆ་དང་དྭངས་ཆ་མེད་པ་སྟེ། སེམས་ལ་མུན་པ་བབ་པ་ལྟར་དམིགས་པ་ཆེར་མི་གསལ་བ་ཞིག་ཡིན། དེའི་སྐབས་དྭངས་ཆ་དང་ངར་ཆ་གཉིས་ཀ་མེད། བྱིང་བ་ཕྲ་མོ་ནི། གསལ་ཆ་དྭངས་ཆ་གནས་ཆ་རྣམས་ཡོད་ཀྱང་གསལ་ཆའི་ངར་མེད་པ་ཞིག་ལ་འཛོག་ཅིང་། དེའི་དབང་དུ་སོང་ན་རིག་པ་གླེན་དུ་འགྲོ་བར་གསུངས་སོ།།

ཡང་བྱིང་བ་ལ་ཕྲ་རགས་འབྲིང་གསུམ་དུ་ཕྱེ་ན། དམིགས་རྟེན་དྲན་པས་ཟིན་པ་ན་གནས་ཆ་ཡོད་ཀྱང་དྭངས་ཆ་མེད་པ་ནི་བྱིང་བ་རགས་པ་ཡིན། སེམས་

ལ་གནས་ཆ་དང་དྭངས་ཆ་ཡོད་ཀྱང་ངར་ཆ་མེད་པའི་གནས་སྐབས་བྱིང་བ་འབྲིང་ཡིན། དྭངས་ཆ་དང་ངར་ཆ་གཉིས་ཀ་ཡོད་ནའང་བློའི་འཛིན་སྟངས་འཕང་དམའ་རུ་སོང་ནས་དམིགས་པ་འཛིན་པའི་གྲིམ་ཆ་མེད་ན་བྱིང་བ་ཕྲ་མོ་ཡིན། སྒོམ་རྣམ་དག་སྐྱེ་བའི་གེགས་ཀྱི་གཙོ་བོའང་འདི་ཡིན་པར་གསུངས། དེས་ན་བྱིང་བ་རགས་པའི་སྐབས་སུ་གནས་ཆ་ཡོད་ཀྱང་དྭངས་ཆ་དང་ངར་ཆ་གཉིས་ཀ་མེད་པ་དང་། བྱིང་བ་འབྲིང་གི་སྐབས་སུ་གནས་ཆ་དང་དྭངས་ཆ་ཡོད་ཀྱང་ངར་ཆ་མེད་པ་དང་། བྱིང་བ་ཕྲ་མོའི་སྐབས་སུ་དྭངས་ཆ་དང་ངར་ཆ་གཉིས་ཀ་ཡོད་ནའང་དམིགས་པའི་ངར་ཤེར་ནས་གྲིམ་ཆ་མེད་པ་ཡིན། ངར་ཆ་མེད་པ་ཞེས་པ་ནི་གནས་ཆ་ཡོད་པ་ལ་སེམས་གློད་ཆེ་དྲགས་པས་བྱིང་བའི་དབང་དུ་སོང་བ་ལ་བྱ། འདིའི་སྐབས་སུ་གནས་ཆ་བརྟན་དུ་སོང་ན་བྱིང་བ་ཕྲ་མོར་འགྲོ་བའི་རྒྱུ་བྱེད་པར་གསུངས།

གསལ་ཆའི་ངར་དང་ལྡན་པ་ནི་དམིགས་རྟེན་ལ་སེམས་གྲིམ་སེང་ངེར་གནས་པ་དེ་ཡིན། གསལ་ཆའི་ངར་མེད་པ་ནི་རང་གི་ཡིད་རྩེ་གཅིག་ཏུ་དམིགས་པ་ལ་སྒྲིམ་པ་ལྟར་བྱས་ཀྱང་ཉབ་བེ་ཉོབ་བེ་ལྟ་བུ་ལ་གསུངས། གསལ་ཆ་འདི་ཡུལ་གྱི་གསལ་ཆ་མིན་པར་ཡུལ་ཅན་རང་གི་བློའི་གསལ་ཆ་ལ་བྱེད་དགོས།

བྱིང་བ་ཕྲ་མོ་མི་འབྱུང་བའི་ཐབས་སུ་འཛིན་སྟངས་གྲིམ་པོ་ཞིག་དགོས། འཛིན་སྟངས་ལྷོད་དུ་སོང་ནས་སེམས་ལྷོད་ཤིག་ཙམ་བྱུང་བ་དང་བྱིང་བ་ཕྲ་མོ་སླེབས་པ་ཡིན། བྱིང་བ་ཕྲ་མོ་དང་ཏིང་ངེ་འཛིན་སྐྱོན་མེད་གཉིས་ལ་དྭངས་ཆ་དང་ངར་ཆ་གཉིས་ཀ་ཡོད་པར་འདྲ་ནའང་། དམིགས་པའི་ངར་ཤེར་མ་ཤེར་ཙམ་ལས་ཁྱད་མེད་པས་དེ་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་དབྱེ་དཀའ་བར་གསུངས།

ཉིང་དེ་འཛིན་གྱི་འགལ་རྐྱེན་གཉིས་པ་རྒོད་པ་ནི་འདོད་ཆགས་ཀྱི་ཡུལ་ལ་འཕྲོ་བ་སྟེ། དཔེར་ན། ཟས་ལ་ཆགས་ཏེ་ཟས་ཟ་སྙམ་ནས་དེའི་རྗེས་སུ་འཕྲོ་བ་ལྟ་བུ། དེ་ནི་འཕྲོ་རྒོད་གཉིས་ཀ་ཡིན། རྒོད་པ་ནི་འདོད་ཆགས་ཀྱི་ཆར་གཏོགས་ཤིག་ཡིན་པས། ཉོན་མོངས་གཞན་གྱི་སྒོ་ནས་འཕྲོ་བ་དང་དགེ་བའི་དམིགས་པ་ལ་འཕྲོ་བ་ནི་འཕྲོ་བ་ཡིན་ཡང་རྒོད་པ་མིན། དེས་ན་རྒོད་པ་ལ་འཕྲོ་བ་ཡིན་དགོས་ཀྱང་འཕྲོ་བ་ལ་རྒོད་པ་ཡིན་མི་དགོས་སོ།།

དེ་བཞིན་དུ་རྣམ་གཡེང་དང་རྒོད་པའི་ཁྱད་པར་ཡང་། རྒོད་པ་ནི་ཡུལ་ཡིད་དུ་འོང་བ་ལ་འཕྲོ་ཞིང་འདོད་ཆགས་ཀྱི་ཆར་གཏོགས་པ་ཁོ་ན་ཡིན་ལ། རྣམ་གཡེང་ནི་ཡུལ་སྣ་ཚོགས་ལ་འཕྲོ་ཞིང་དུག་གསུམ་ཅི་རིགས་ཀྱི་ཆར་གཏོགས་སོ།།

འཕྲོ་བ་དང་རྣམ་གཡེང་གི་ཁྱད་པར་ཡང་། འཕྲོ་བ་ནི་སེམས་རྒྱ་ཡན་དུ་འཕྱན་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ཞིང་དེ་ལ་དགེ་མི་དགེ་ལུང་མ་བསྟན་གསུམ་ཡོད། ཉེ་ཉོན་གྱི་རྣམ་གཡེང་ནི་མི་དགེ་བ་ཁོ་ན་ལས་མེད་དོ།།

རྒོད་པ་ལ་ཕྲ་རགས་གཉིས་ཡོད་དེ། དམིགས་རྟེན་ཤོར་ནས་འཕྲོ་བ་ནི་རྒོད་པ་རགས་པ་དང་། དམིགས་པ་མ་ཤོར་བའི་ངང་ནས་འཕྲོ་བ་ནི་རྒོད་པ་ཕྲ་མོ་ཡིན། དེ་ནི་དཔེར་ན། འཁྲུགས་འོག་ནས་ཆུ་རྒྱུག་པ་ལྟར་དམིགས་རྟེན་ཡིད་ཀྱིས་མ་ཤོར་བར་བཟུང་ཡོད་ཀྱང་། སེམས་ཀྱི་ཟུར་གཅིག་ནས་ཕྱི་རོལ་གྱི་ཆོས་ལ་ཡིད་དུ་འོང་བའི་རྣམ་པ་འཆར་ལ་ཁད་ཀྱི་སེམས་བྱུང་གཡེང་བ་ཞིག་སྟེ། དེས་གློ་བུར་དུ་དམིགས་པ་ལས་ཕྱི་རོལ་ཏུ་མི་གཡོ་ཡང་བརྒྱུད་ནས་གཡོ་བའི་བྱ་བ་བྱེད་དོ།།

རྒོད་པའི་དམིགས་པ་ནི། ཡུལ་ཡིད་དུ་འོང་ཞིང་སྡུག་པའོ། །རྣམ་པ་ནི། སེམས་རྣམ་པར་མ་ཞི་ཞིང་ཕྱིར་འཕྲོ་བ་སྟེ་འདོད་ཆགས་ཀྱི་ཆ་ཤས་ཤིག་ཡིན་པས་ཡུལ་ལ་སྲེད་པའི་རྣམ་པས་འཇུག་པའོ།།

བྱེད་ལས་ནི། སེམས་དམིགས་པ་ལ་གནས་པའི་བར་གཅོད་བྱེད་པའོ། །སེམས་ནང་དུ་དམིགས་པ་ལ་བཏགས་པ་ན་གཟུགས་སྒྲ་སོགས་ལ་ཆགས་པའི་རྒོད་པས་དབང་མེད་དུ་ཡུལ་དེ་དག་ལ་སེམས་འདྲེན་ཞིང་གཡེང་བར་བྱེད་དེ། སློབ་དཔོན་ཙནྡྲ་གོ་མིའི་བཤགས་བསྟོད་ལས།

ཇི་ལྟ་ཇི་ལྟར་ཞི་གནས་ལ་དམིགས་ཤིང་།།
དེ་དང་དེར་ཡིད་ཡང་ཡང་གཏད་པ་ན།།
དེ་དང་དེ་ལས་ཉོན་མོངས་ཞགས་པ་ནི།།
ཡུལ་ལ་ཆགས་པའི་ཐག་པས་དབང་མེད་དྲངས།།[48] ཞེས་སོ།།

དེ་ལྟ་ན་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་འགལ་རྐྱེན་བྱིང་རྒོད་གཉིས་སྐྱེ་བའི་རྒྱུ་ནི། རྣལ་འབྱོར་སྤྱོད་པའི་ས་ལས།

བྱིང་བའི་མཚན་མ་གང་ཞེ་ན། དབང་པོའི་སྒོ་མ་བསྡམས་པ་དང་། ཁ་ཟས་ཀྱི་ཚོད་མ་ཟིན་པ་དང་། ནམ་གྱི་ཆ་སྟོད་དང་། ནམ་གྱི་ཆ་སྨད་ལ་མི་ཉལ་བའི་སྦྱོར་བ་ལ་མི་བརྩོན་པ་དང་། ཤེས་བཞིན་མ་ཡིན་པར་གནས་པ་དང་། གཏི་མུག་སྤྱོད་པ་དང་། གཉིད་ཆེ་བ་དང་། ཐབས་མི་ཤེས་པ་དང་། ལེ་ལོ་དང་ལྡན་པའི་འདུན་པ་དང་། བརྩོན་འགྲུས་དང་། སེམས་དང་། དཔྱོད་པ་དང་། ཞི་གནས་ལ་མ་གོམས་པ་དང་། ཞི་གནས་ཡོངས་སུ་བྱང་བར་མ་བྱས་པའི་ཞི་

གནས་ཕྱོགས་གཅིག་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དང་། སེམས་སྨུན་པ་ལྡ་བུར་འདུག་པ་དང་། དམིགས་པ་ལ་གཏོད་པར་མི་དགའ་བའོ།།[49]

ཞེས་གསུངས་ཏེ། འདིར་བྱིང་བའི་མཚན་མ་གསུངས་པ་བྱིང་བའི་རྒྱུ་ལ་གོ་བར་བྱའོ། །ཡང་རྣལ་འབྱོར་སྤྱོད་པའི་ས་ལས།

རྒོད་པའི་མཚན་མ་གང་ཞེ་ན། སྤྱ་མ་བཞིན་དུ་དབང་པོའི་སྒོ་མ་བསྲུངས་པ་ལ་སོགས་པ་བཞི་དང་། འདོད་ཆགས་སྤྱོད་པ་དང་། ཉེ་བར་མ་ཞི་བའི་ཚུལ་ཅན་དང་། སེམས་སྐྱོ་བ་མེད་པ་དང་། ཐབས་མི་ཤེས་པ་དང་། སྤྱ་མ་བཞིན་ཏེ་ཅང་རབ་ཏུ་འཛིན་པ་དང་ལྡན་པའི་འདུན་པ་ལ་སོགས་པ་དང་། བརྩོན་པ་ལ་མ་གོམས་པ་དང་། རབ་ཏུ་འཛིན་པ་ལ་ཡོངས་སུ་བྱང་བར་མ་བྱས་པ་དེའི་ཕྱོགས་གཅིག་བསྒོམ་པ་དང་། ཉེ་དུ་ལ་རྟོག་པ་ལ་སོགས་པ་རྒོད་པ་དང་མཐུན་པའི་ཆོས་གང་ཡང་རུང་བས་སེམས་རྣམ་པར་གཡེངས་པའོ། །[50] ཞེས་གསུངས།

འདིར་ཡང་རྒོད་པའི་མཚན་མ་གསུངས་པ་རྒོད་པའི་རྒྱུ་ལ་གོ་དགོས།

བྱིང་བ་གཅོད་ཐབས་ལ། སྤྱིར་སེམས་འཕང་མཐོ་བས་རྒོད་པ་དང་། དམའ་བས་བྱིང་བ་འོང་བས་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་སྦྱོར་བའི་ཚེ་བྱིང་བ་ཕྲ་མོ་ཞུགས་ན་དེ་ གྲིམ་དུ་བཏང་ནས་བསྒོམ། དེས་མ་སེལ་ན། སེམས་འཕང་མཐོ་རུ་གཏོང་ཐབས་ཞི་གནས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་སོགས་སེམས་དགའ་བོ་ཡོང་བའི་ཡུལ་ལ་བསམས་ནས་སླར་འཇུག་དགོས། དེས་ཀྱང་མ་སེལ་ན་ཐུན་གྲོལ་ནས་ས་ཁད་ཡངས་པོའམ་སྣང་བ་དཀར་སར་འགྲོ་བ་དང་། དེ་

བཞིན་རི་དྭགས་སོགས་ལ་བསྒྲོད་དེ་མིག་གིས་ཐག་རིང་ལ་བལྟ་བ་དང་། མཁའ་རླུང་གཙང་མ་རྔུབ་པ། ཆུ་གྲང་མོས་གདོང་བཀྲུ་བ་སོགས་བྱ་དགོས་པར་གསུངས།

རྒོད་པ་གཅོད་ཐབས་ནི། དམིགས་རྟེན་མ་ཤོར་བའི་ངང་ནས་སེམས་ཡེངས་ན་རྒོད་པ་ཕྲ་མོ་ཡིན་ཞིང་། དེ་འཛིན་སྟངས་དམ་པའི་སྐྱོན་ཡིན་པས་ཅུང་ཟད་ལྷོད་དགོས། ད་དུང་མ་ཆོད་ན་རྒོད་པ་འབྱིང་ཡིན་པས་དམིགས་པ་དེ་བཞག་ནས། རྒོད་པ་ནི་འཕང་མཐོ་བ་དང་གྲིམས་པ་ལས་བྱུང་བས་ན་སེམས་འཕང་དམའ་རུ་གཏོང་ཐབས་མི་རྟག་པ་དང་། སྡུག་བསྔལ་རྣམས་བསམས་པས་སེམས་ཞུམ་པར་བྱས་ནས་སླར་འཛོག་དགོས། དེས་ཀྱང་མ་ཆོད་ན་རྒོད་པ་རགས་པ་ཡིན་པས་རྒོད་པ་བཅན་ཐབས་སུ་གཅོད་པའི་གདམས་ངག་དབུགས་འགྲོ་འོང་ལ་བརྟེན་དགོས་པས། དེ་ལ་དབུགས་ཕར་འགྲོ་བའི་ཚེ་དབུགས་དང་པོ་དེ་ཕར་འགྲོའོ་སྙམ་པ་དང་། ཚུར་རྔུབ་པའི་ཚེ་ཚུར་རྔུབ་པོ་སྙམ་པ་དང་། དེས་ཚར་གཅིག་སོང་སྙམ་པ་སོགས་ཕྲེང་བ་ལ་མ་བགྲངས་པར་སེམས་ཀྱིས་བགྲངས་ན་རྒོད་པ་ཆོད་པ་འོང་། དེས་ཀྱང་མ་ཆོད་ན་རྒོད་པ་ཤིན་ཏུ་རགས་པ་ཞིག་སླེབས་པ་ཡིན་པས་རེ་ཞིག་ཐུན་གྲོལ་ནས་ངལ་བསོས་ཏེ་སླར་འཇུག་དགོས།

སེམས་འཕང་མཐོ་རུ་ཕྱིན་པ་དང་། འཛིན་སྟངས་གྲིམས་ཏེ་གསལ་ཆའི་ངར་ཐོན་པས་བྱིང་བའི་ཉེས་པ་དང་བྲལ་ཡང་། རྒོད་པའི་ཉེན་ཆེ་རུ་འགྲོ དེ་བཞིན་སེམས་ཏ་ཅང་ཞུམ་པ་དང་འཕང་དམའ་རུ་ཕྱིན་པ་དེའི་ཚོད་ཀྱིས་འཕྲོ་རྒོད་ཅུང་དུ་འགྲོ་ཡང་། བྱིང་བའི་ཉེན་ཆེ། སེམས་མ་གཡེངས་པར་འཛིན་སྟངས་གང་གྲིམས་གྲིམས་ཤིག་བྱས་ན། མ་གཡེངས་པས་རྒོད་པ་གཅོད། གྲིམས་པས་བྱིང་བ་གཅོད་

པས་འདི་གནད་ཤིན་ཏུ་ཆེའོ། །དེས་ན་སེམས་འདི་ཙམ་གྲིམས་ན་རྒོད་པ་སྐྱེ་བ་འདུག་སྙམ་པ་ལས་ཙུང་ཟད་གློད། འདི་ཙམ་གློད་ན་བྱིང་བ་ལ་འགྲོ་བར་འདུག་སྙམ་པ་དེ་ལས་ཙུང་ཟད་བསྒྲིམས་ཏེ་སྐྱོང་ཚུལ་ཤིན་ཏུ་མཁས་པ་ཞིག་བྱ་དགོས་པར་གསུངས། དེ་ཡང་གསལ་ཆ་བྱུང་རེས་ཀྱིས་རྒོད་ཟིན་བྱས་ནས་གནས་ཆ་བཙལ། གནས་ཆ་བྱུང་རེས་ཀྱིས་བྱིང་ཟིན་བྱས་ཏེ་གསལ་ཆའི་ངར་བཏོན་ནས་སྐྱོང་མཁས་པ་བྱེད་དགོས། སེམས་འཕང་མཐོ་བ་དང་། གྲིམས་པ། དམ་པ་གསུམ་དོན་གཅིག དམའ་བ་དང་། ལྷོད་པ། ཞུམ་པ་གསུམ་དོན་གཅིག་ཡིན། དེ་ལྟར་བྱིང་རྒོད་བྱུང་བའི་སྐབས་ལ་བྱིང་རྒོད་ངོ་ཤེས་པ་དང་། གཉེན་པོ་བསྟེན་ཚུལ་རྣམས་ཤེས་དགོས་ལ། བྱིང་རྒོད་མ་བྱུང་བའི་སྐབས་ལ་ཤེས་བཞིན་བསྟེན་དྲགས་ན་དམིགས་རྟེན་འཚོར་རྒྱུའི་ཉེན་ཁ་ཡོད་པས། བྱིང་རྒོད་ཀྱི་སྐྱོན་མེད་པའི་སྐབས་ལ་ལྷན་ནེར་སྡོད་པའི་ཐབས་འདི་གཙོ་བོ་ཡིན་ལ། འཇོག་སྒོམ་དུ་མ་ཟད་དཔྱད་སྒོམ་རྣམས་ལའང་བྱིང་རྒོད་གཉིས་དང་བྲལ་བར་བྱས་ལ་བསྐྱང་དགོས་སོ།།

༨) སེམས་གནས་པའི་ཐབས་དགུའི་རྣམ་གཞག

དེ་ལྟར་དྲན་ཤེས་ལེགས་པར་བསྟེན་ནས་སེམས་རྩེ་གཅིག་པ་རིམ་གྱིས་སྒྲུབས་ཏེ་ཞི་གནས་སྒྲུབ་པའི་ཚེ། སེམས་བྱིང་རྒོད་ཀྱི་གཡེང་བ་ལས་རིམ་གྱིས་འགྲུངས་ཏེ་སེམས་ཀྱི་གནས་པ་ཇི་ཆེར་འགྲོ་ཚུལ་ལ། མདོ་སྡེའི་རྒྱན་དང་། ཉན་ས་དང་། མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་སོགས་ལས་སེམས་གནས་དགུ་རིམ་གྱིས་འགྲུབ་པར་

གསུངས། དེ་ལས་དང་པོ་སེམས་ནང་ཉིད་ལ་འཛོག་པ་ནི། ཕྱི་རོལ་གྱི་འདོད་ཡོན་སོགས་ལས་སེམས་ཡང་དག་པར་བསྡུས་ཏེ་སྐབས་ཀྱི་དམིགས་པ་ལ་སེམས་འཛོག་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཅིག་ཡིན་ཏེ། མདོ་སྡེའི་རྒྱན་ལས།

དམིགས་པ་ལ་ནི་སེམས་གཏད་ནས།། [51] ཞེས་གསུངས།

འདིའི་སྐབས་སུ་སེམས་དམིགས་པ་ལ་བཞག་ཙམ་བཞག་ཙམ་ལས་ཡུས་ཆེར་མི་གནས་པས་རྒྱུན་མཐུད་མི་ཐུབ། འདིའི་སྐབས་རྣམ་རྟོག་མང་དུ་འགྲོ་བ་ལྟར་སྣང་ཡང་། རྣམ་རྟོག་མང་དུ་སོང་བ་མིན་པར། རྣམ་རྟོག་ངོས་ཟིན་པའི་ཉམས་ཡིན། སེམས་གནས་དང་པོ་འདི་ནི་སྟོབས་དྲུག་ལས་ཐོས་པ་ལས་གདམས་ངག་གི་དོན་ཐོས་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་འགྲུབ།

གཉིས་པ་རྒྱུན་དུ་འཛོག་པ་ནི། དང་པོར་གཏད་པའི་སེམས་དེ་ཉིད་གཞན་དུ་མི་གཡེང་བར་དམིགས་པ་དེ་ལ་རྒྱུན་དུ་འཛོག་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཅིག་སྟེ། གཞུང་དེ་ཉིད་ལས།

དེའི་རྒྱུན་རྣམ་པར་གཡེང་མི་བྱ།། [52]

ཞེས་གསུངས། འདི་སྟོབས་དྲུག་ལས་བསམ་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་འགྲུབ།

གསུམ་པ་གླན་ཏེ་འཛོག་པ་ནི། བརྗེད་ངས་ཀྱིས་ཡེངས་ཏེ་ཕྱི་རོལ་དུ་གཡེངས་ན་དེ་ཤེས་པར་བྱས་ནས་སླར་ཡང་དམིགས་པ་དེ་ཉིད་ལ་འཛོག་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཅིག་ལ་བྱ། དེ་ཡང་གནས་ཆ་དང་གཡེང་བ་གཉིས་ལས་གཡེང་བ་ཉུང་ཞིང་། གནས་ཆ་མང་བར་འགྱུར་ཏེ་སེམས་དམིགས་པའི་སྟེང་དུ་ཕལ་ཆེར་གནས་ཀྱང་། སྐབས་རེ་སེམས་དམིགས་པ་ལ་མི་གནས་པར་ཕྱིར་འཕྱོ་ན། དེ་མ་ཐག་སླར་དམིགས་རྟེན་དེ་ལ་གླན་ཏེ་འཛོག་པས་དེ་ལྟར་བརྗོད། དེ་ཡང་གོང་དུ་དྲངས་པའི་

ཚིག་དེའི་མཇུག་དེ་མ་ཐག་ཏུ།

རྣམ་གཡེང་མྱུར་དུ་རྟོགས་བྱས་ནས། །དེ་ལ་སླར་ནི་བླན་པར་བྱ།། [53] ཞེས་འབྱུང་།

བཞི་པ་ཉེ་བར་འཇོག་པ་ནི། དྲན་པ་ཤུགས་ཅན་དུ་བསྐྱེད་ནས་དམིགས་རྟེན་ལ་འཇོག་པ་སྟེ། དྲན་པ་སྟོབས་ལྡན་བསྐྱེད་ནས་བྱིང་རྒོད་ཙུང་ཟད་ཡོད་ཀྱང་དྲན་པས་དམིགས་རྟེན་ཤོར་དུ་མི་འཇུག་པར་ནང་དུ་བསྡུ་གང་ཐུབ་བྱེད་པའོ། །དེ་ཡང་མདོ་སྡེའི་རྒྱན་ལས།

བློ་ལྡན་གོང་ནས་གོང་དུ་ཡང་། །སེམས་ནི་ནང་དུ་བསྡུ་བར་བྱ།། [54]

ཞེས་གསུངས། འདི་ནས་དམིགས་རྟེན་ཤོར་མི་སྲིད་པས་སྡུ་མ་གསུམ་ལས་ཁྱད་ཞུགས་པ་ཡིན། སེམས་གནས་གསུམ་པ་དང་བཞི་པ་སྟོབས་དྲུག་ལས་དྲན་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་འགྲུབ།

ལྔ་པ་དུལ་བར་བྱེད་པ་ནི། དེ་ལ་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་ཡོན་ཏན་བསམས་ནས་སེམས་གཟེངས་བསྟོད་པའི་དགའ་བས་ཟིན་པའི་སློ་ནས་བྱིང་བ་ཕྲ་མོ་དེ་འབྱུང་མི་འབྱུང་ཤེས་བཞིན་སྟོབས་ལྡན་གྱི་བྱ་ར་དང་བཅས་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཅིག་སྟེ། མདོ་སྡེའི་རྒྱན་ལས།

དེ་ནས་ཡོན་ཏན་མཐོང་བའི་ཕྱིར། །ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་སེམས་གདུལ་ལོ།། [55]

ཞེས་གསུངས། དེ་ཡང་བཞི་པའི་སྐབས་སེམས་ནང་དུ་བསྡུས་དྲགས་པའི་རྐྱེན་གྱིས་བྱིང་བ་ཕྲ་མོའི་ཉེན་ཡོད་པས་དེ་རིག་པར་བྱེད་པའོ། །འདི་ནས་བྱིང་བ་ཕྲ་མོའི་ཉེན་མ་གཏོགས་རགས་པའི་ཉེན་མེད།

དྲུག་པ་ཞི་བར་བྱེད་པ་ནི། རྣམ་གཡེང་ལ་སྐྱོན་དུ་བལྟས་ནས་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་མི་དགའ་བ་ཞི་བར་བྱེད་པ་སྟེ། འདི་ནི་ལྷོད་པའི་སྐབས་བྱིང་བ་ཕྲ་མོའི་ཉེན་བྱུས་པས་ན་རྒོད་པ་ཕྲ་མོའི་ཉེན་ཡོད་པས་དེ་ཡང་ཤེས་པར་བྱས་ནས་སྤྱོང་བའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཅིག་གོ །དེ་ཡང་མདོ་སྡེའི་རྒྱན་ལས།

རྣམ་གཡེང་ཉེས་པ་མཐོང་བའི་ཕྱིར། །དེ་ལ་མི་དགའ་ཞི་བར་བྱ།།[56]

ཞེས་གསུངས། ལྷོ་པ་དང་དྲུག་པ་གཉིས་སྟོབས་དྲུག་ལས་ཤེས་བཞིན་གྱི་སྟོབས་ཀྱིས་འགྲུབ། འདི་ནས་ཤེས་བཞིན་གྱི་སྟོབས་རྫོགས་པར་གསུངས། འདི་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ནི། ལྷོ་པར་བྱིང་བ་དང་། དྲུག་པར་རྒོད་པ་ཕྲ་མོའི་ཉེན་ཡོད་མེད་ཀྱིས་བྱེད་པ་ཡིན།

བདུན་པ་རྣམ་པར་ཞི་བར་བྱེད་པ་ནི། སྔར་གྱི་ཞི་བར་བྱེད་པའི་སྐབས་ཀྱི་དམིགས་པའི་འཕྲོ་སྐྱོང་ཆེ་འདོད་ཡོན་ལ་ཆགས་པ་དང་ཡིད་མི་བདེ་བ་དང་རྨུགས་པ་དང་གཉིད་སོགས་བྱུང་བ། རིམ་བཞིན་མི་སྡུག་པ་དང་བྱམས་པ་དང་སྣང་བ་སྒོམ་པས་ཞི་བར་བྱེད་ཅིང་། བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི་སྟོབས་ཀྱིས་རྒྱུན་རིང་དུ་བཏང་བའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཅིག་སྟེ། མདོ་སྡེའི་རྒྱན་ལས།

བརྣབ་སེམས་ཡིད་མི་བདེ་ལ་སོགས། །ལངས་པ་དེ་བཞིན་ཞི་བར་བྱ།།[57]

ཞེས་གསུངས། སེམས་གནས་ལྷོ་པ་དང་དྲུག་པའི་སྐབས་སུ། བྱིང་རྒོད་ཀྱིས་ཚུར་གནོད་པའི་དོགས་པ་ཡོད་ལ། བདུན་པའི་སྐབས་འདིར་བྱིང་རྒོད་བྱུང་ཡང་བརྩོན་འགྲུས་ཀྱིས་འགོག་ཐུབ་པས། བྱིང་རྒོད་ཀྱིས་ཚུར་བར་དུ་ཆེར་གཅོད་མི་ནུས་པར་གསུངས།

བརྒྱད་པ་རྩེ་གཅིག་ཏུ་བྱེད་པ་ནི། འབད་མེད་དུ་འཇུག་པའི་ཕྱིར་དུ་འབད་པར་བྱེད་པ་ཞིག་སྟེ། སྔར་གྱི་ཞི་བར་བྱེད་པའི་དམིགས་པའི་རྒྱུན་སྐྱོང་སྐབས། འབད་མེད་དུ་འཇུག་པའི་ཆེད་དུ། སྒོ་གསུམ་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལས་བསྡམས་ཤིང་དྲན་པ་དང་ཤེས་བཞིན་རྩོལ་བས་རྒྱུན་ལྡན་དུ་བསྟེན་ན། བྱིང་རྒོད་སོགས་ཀྱིས་བར་དུ་གཅོད་པ་མེད་པར་དམིགས་པ་ལ་རྩེ་གཅིག་ཏུ་རྒྱུན་ཆགས་སུ་འཇུག་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཅིག་ཡིན། དེ་ཡང་མདོ་སྡེའི་རྒྱན་ལས།

དེ་ནས་སྡོམ་བརྩོན་ཅན་གྱིས་ནི། །སེམས་ལ་མངོན་པར་འདུ་བྱེད་བཅས།།
རང་གི་ངང་གིས་འབྱུང་བ་འཐོབ།།[58] ཅེས་གསུངས།

སེམས་གནས་འདི་དག་གི་སྐབས་སུ། རིམ་བཞིན་དཔེར་ན། དགྲ་བོ་སྟོབས་དང་ལྡན་པ་དང་། སྟོབས་འགའ་ཞིག་ཉམས་པ་དང་། སྟོབས་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་ཉམས་པ་ལྟར། བྱིང་རྒོད་ཀྱི་སྟོབས་རིམ་བཞིན་ཉམས་པ་ཡིན་པས་བརྒྱད་པ་ནས་བཟུང་བྱིང་རྒོད་ཀྱི་གཉེན་པོར་ཤེས་བཞིན་གྱི་རྩོལ་བ་བསྟེན་མི་དགོས་པར་གསུངས། སེམས་གནས་བདུན་པ་དང་བརྒྱད་པ་སྟོབས་དྲུག་ལས་བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི་སྟོབས་ཀྱིས་འགྲུབ།

དགུ་པ་མཉམ་པར་འཇོག་པ་ནི། སྔར་གྱི་རྩེ་གཅིག་ཏུ་བྱེད་པའི་དམིགས་པ་ལ་ཡང་ཡང་འདྲིས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་འབད་རྩོལ་རགས་པ་ལ་མ་ལྟོས་པར་དམིགས་པ་ལ་ཇི་ལྟར་འདོད་འདོད་དུ་མཉམ་པར་འཇོག་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཅིག་སྟེ། མདོ་སྡེའི་རྒྱན་ལས།

དེ་གོམས་པ་ལས་འདུ་མི་བྱེད།།[59] ཅེས་གསུངས། དགུ་པ་འདི་སྟོབས་དྲུག་ལས་ཡོངས་སུ་འདྲིས་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་འགྲུབ་པར་གསུངས། འདྲིས་པའི་སྟོབས་ཞེས་པ་བྱིང་རྒོད་དང་བྲལ་བར་མ་ཟད། བརྩོན་འགྲུས་ཀྱིས་རྩོལ་བ་ཡང་བྱེད་མི་དགོས་པར་རྒྱུན་འཁྱོང་བ་ལ་བྱའོ།།

དེ་ལྟ་བུའི་སེམས་གནས་དགུ་ལ་ཡིད་བྱེད་བཞི་ཡོད་པའི་ཚུལ་ནི། སེམས་གནས་དང་པོ་གཉིས་ཀྱི་དུས་སུ་ནི་འབད་པས་བསྒྲིམ་དགོས་པས་བསྒྲིམས་ཏེ་འཇུག་པ་དང་། དེ་ནས་སེམས་གནས་ལྔའི་སྐབས་སུ་ནི་བྱིང་རྒོད་ཀྱིས་བར་དུ་བཅད་ནས་ཐུན་རིང་པོ་སྐྱོང་མི་ནུས་པས་སྐབས་སུ་ཆད་ཅིང་འཇུག་པ་དང་། དེ་ནས་སེམས་གནས་བརྒྱད་པ་ལ་ནི་བྱིང་རྒོད་ཀྱིས་བར་གཅོད་མི་ནུས་པར་ཐུན་རིང་པོ་སྐྱོང་ཐུབ་པས་སྐབས་སུ་ཆད་པ་མེད་པར་འཇུག་པ་དང་། དེ་ནས་མཐར་སེམས་གནས་དགུ་པ་ལ་ནི་བར་ཡང་མི་འཆད་ཅིང་རྩོལ་བ་ཡང་རྒྱུན་པར་བསྟེན་མི་དགོས་པས་རྩོལ་བ་མེད་པར་འཇུག་པའི་ཡིད་བྱེད་ཡོད་པར་གསུངས་ཏེ། སེམས་གནས་དགུའི་ཚུལ་འདི་ཉན་ས་ལས།

དེ་ལ་སེམས་གནས་པ་དགུ་པོ་དག་ལ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་བཞི་ཡོད་པར་རིག་པར་བྱ་སྟེ། བསྒྲིམས་ཏེ་འཇུག་པ་དང་། སྐབས་སུ་འཆད་ཅིང་འཇུག་པ་དང་། སྐབས་སུ་འཆད་པ་མེད་པར་འཇུག་པ་དང་། རྩོལ་བ་མེད་པར་འཇུག་པའོ། །དེ་ལ་འཛོག་པར་བྱེད་པ་དང་། ཡང་དག་པར་འཛོག་པར་བྱེད་པ་ལ་ནི་བསྒྲིམས་ཏེ་འཇུག་པའི་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ཡོད་དོ། །བསྡུས་ཏེ་འཛོག་པར་བྱེད་པ་དང་། ཉེ་བར་འཛོག་པར་བྱེད་པ་དང་། དུལ་བར་བྱེད་པ་དང་། ཞི་བར་བྱེད་པ་དང་། ཉེ་བར་ཞི་བར་བྱེད་པ་ལ་ནི། སྐབས་སུ་འཆད་ཅིང་འཇུག་པའི་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ཡོད་དོ། །རྒྱུད་གཅིག་ཏུ་བྱེད་པ་ལ་ནི་སྐབས་སུ་འཆད་པ་མེད་པར་འཇུག་པའི་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ཡོད་དོ། །ཏིང་ངེ་འཛིན་དུ་བྱེད་པ་ལ་ནི་རྩོལ་བ་མེད་པར་འཇུག་པའི་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ཡོད་དོ།།[60] ཞེས་གསུངས་སོ།།

ཞི་གནས་ཀྱི་དཔེ་རིས།

༥) བསྒོམས་པས་ཞི་གནས་གྲུབ་ཚུལ།

དེ་ལྟར་སེམས་གནས་པའི་རིམ་པ་དགུ་ལས་ཞི་གནས་དངོས་གྲུབ་ཚུལ་ནི། སྔར་བཤད་པ་དེ་ལྟར་ཏིང་ངེ་འཛིན་སྐྱོང་ཚུལ་ལེགས་པར་ཤེས་ནས་བསྐྱངས་པས་སེམས་གནས་དགུ་རིམ་པ་བཞིན་སྐྱེས་ཏེ་སེམས་གནས་དགུ་པར་བྱིང་རྒོད་ཕྲ་མོ་དང་བྲལ་བར་ཐུན་རིང་པོར་སྐྱོང་ནུས་ཤིང་། དེ་ཡང་དྲན་པ་དང་ཤེས་བཞིན་རྒྱུན་ལྡན་དུ་བསྟེན་པའི་འབད་རྩོལ་ལ་མི་ལྟོས་པའི་ལྷུན་གྲུབ་ཏུ་འཇུག་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཐོབ་ཀྱང་ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པ་མ་ཐོབ་ན་ཞི་གནས་རྗེས་མཐུན་པ་ཡིན་གྱི། ཞི་གནས་དངོས་མིན་ཏེ། མདོ་ཆེན་པོ་སྟོང་པ་ཉིད་ཆེན་པོ་ཞེས་བྱ་བ་ལས།

དགེ་སློང་ཡང་དབེན་པ་ལས་སྐྱེས་པའི་དགའ་བ་དང་བདེ་བས་ལུས་དེ་ཉིད་མངོན་པར་རླན་པར་བྱེད། ཡོངས་སུ་རླན་པར་བྱེད། ཡོངས་སུ་ཚིམ་པར་བྱེད་ཅིང་། ཡོངས་སུ་ཁྱབ་པར་བྱེད་དེ། དེའི་ལུས་ཐམས་ཅད་ལ་འདི་ལྟ་སྟེ། དབེན་པ་ལས་སྐྱེས་པའི་དགའ་བ་དང་བདེ་བས་ཁྱབ་པར་མ་གྱུར་པ་དང་། ཁྱབ་པར་མ་བྱས་པ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མེད་དོ། །ཀུན་དགའ་བོ། དེ་ལྟར་ན། དགེ་སློང་། སེམས་ནང་ཁོ་ནར་འཛོག་པར་བྱེད། ཡང་དག་པར་འཛོག་པར་བྱེད། བསྡུས་ཏེ་འཛོག་པར་བྱེད། ཉེ་བར་འཛོག་པར་བྱེད། དུལ་བར་བྱེད། ཞི་བར་བྱེད། ཉེ་བར་ཞི་བར་བྱེད། རྒྱུད་གཅིག་ཏུ་བྱེད་ཅིང་། ཏིང་ངེ་འཛིན་དུ་བྱེད་པ་ཡིན་ཏེ། [61] ཞེས་དང་།

དེ་བཞིན་དུ་མདོ་སྡེ་དགོངས་འགྲེལ་ལས། "བཅོམ་ལྡན་འདས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེ་ལ་སེམས་ལ་དམིགས་པའི་སེམས་ནང་དུ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ན། ཇི་སྲིད་དུ་ལུས་ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པ་དང་། སེམས་ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པ་མ་ཐོབ་པ་དེའི་བར་དུ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དེ་ལ་ཅི་ཞེས་བགྱི། བྱམས་པ། ཞི་གནས་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། ཞི་གནས་ཀྱི་རྗེས་སུ་མཐུན་པའི་མོས་པ་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་ཡིན་པར་བརྗོད་པར་བྱའོ།།"[62]
ཞེས་དང་།
མདོ་སྡེའི་རྒྱན་ལས།

དེ་ནས་དེ་ཡིས་ལུས་དང་སེམས།།ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པ་ཆེ་ཐོབ་ནས།།
ཡིད་ལ་བྱེད་དང་བཅས་ཤེས་བྱ།།[63] ཞེས་དང་།

བསྒོམ་རིམ་བར་པ་ལས། "དེ་ལྟར་ཞི་གནས་གོམས་པར་བྱས་པ་དེའི་ལུས་ལ་སེམས་ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པར་གྱུར་པ་དང་། ཇི་ལྟར་འདོད་པ་བཞིན་དུ་དམིགས་པ་ལ་སེམས་དབང་དུ་གྱུར་པ་དེའི་ཚེ་དེའི་ཞི་གནས་གྲུབ་པ་ཡིན་པར་རིག་པར་བྱའོ། །"[64] ཞེས་དམིགས་པ་ལ་གནས་པ་ལ་རང་དབང་ཐོབ་པ་དང་ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པ་གཉིས་དགོས་པར་གསུངས་པ་སོགས་གཞུང་དུ་མ་ལས་འབྱུང་བ་ལྟར་རོ།།

འོ་ན་ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པ་ཐོབ་ལུགས་ཇི་ལྟར་ཡིན་ཞེ་ན། དེ་ལ་སྤྱིར་ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པ་ནི། མངོན་པ་ཀུན་ལས་བཏུས་ལས། "ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པ་གང་ཞེ་ན། ལུས་དང་སེམས་ཀྱི་གནས་ངན་ལེན་རྣམས་ཀྱི་རྒྱུན་གཅོད་པའི་ཕྱིར་ལུས་དང་སེམས་ལས་སུ་རུང་བ་ཉིད་དེ་སྒྲིབ་པ་ཐམས་ཅད་སེལ་བའི་ལས་ཅན་ནོ། །"[65] ཞེས་ལུས་དང་སེམས་ཀྱི་གནས་ངན་ལེན་ནི་ལུས་དང་སེམས་དགེ་བའི་བྱ་བ་སྒྲུབ་པ་ལ་ཇི་ལྟར་

འདོད་པ་ལྟར་དུ་བཀོལ་དུ་མི་རུང་བ་ཡིན་ལ། དེའི་གཉེན་པོ་ལུས་དང་སེམས་ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པ་ནི་ལུས་སེམས་ཀྱི་གནས་ངན་ལེན་གཉིས་དང་བྲལ་བས་ལུས་དང་སེམས་དགེ་བའི་བྱ་བ་ལ་བཀོལ་བ་ལ་ཤིན་ཏུ་ལས་སུ་རུང་བར་བྱེད་པའོ།།

ཤིན་སྦྱངས་ལ་དབྱེ་ན། ལུས་ཤིན་སྦྱངས་དང་། སེམས་ཤིན་སྦྱངས་གཉིས། ལུས་ཤིན་སྦྱངས་ནི། ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་མཐུས་ལུས་ལས་སུ་མི་རུང་བའི་སྐྱོན་དང་བྲལ་ནས་ལུས་ཤིང་བལ་ལྟར་ཡང་ཞིང་དགེ་བའི་བྱ་བ་ལ་ཅི་འདོད་དུ་བཀོལ་དུ་རུང་བ་ཞིག་ལ་འཇོག སེམས་ཤིན་སྦྱངས་ནི། ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་མཐུས་སེམས་ཀྱི་གནས་ངན་ལེན་དང་བྲལ་ནས་སེམས་དམིགས་པ་ལ་ཐོགས་པ་མེད་པར་འཇུག་པ་སེམས་ལས་སུ་རུང་བ་ཞིག་ལ་འཇོག དེ་ཡང་སློབ་དཔོན་བློ་བརྟན་གྱི་སུམ་ཅུ་པའི་བཤད་པ་ལས། "དེ་ལ་ལུས་ལས་སུ་རུང་བ་ནི་ལུས་རང་གི་དགོས་པ་རྣམས་ལ་ལྷུང་བ་ཡང་བ་གང་ལས་འབྱུང་བའོ། །སེམས་ལས་སུ་རུང་བ་ནི་ཡང་དག་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ལ་ཞུགས་པའི་སེམས་ཀྱི་སིམ་པ་དང་། ཡང་བའི་རྒྱུ་སེམས་ལས་བྱུང་བ་ཆོས་གཞན་དུ་གྱུར་པ་གང་ཡིན་པ་སྟེ། དེ་དང་ལྡན་ན་དམིགས་པ་ལ་སེམས་ཐོགས་པ་མེད་པར་འཇུག་པས་དེའི་ཕྱིར་སེམས་ལས་སུ་རུང་བ་ཞེས་བྱའོ། །"[66] ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟར་རོ།།

དེ་ལ་ལུས་ཤིན་སྦྱངས་ནི། ལུས་ཀྱི་ནང་གི་རེག་བྱ་ཆེས་ཡིད་དུ་འོང་བ་ཞིག་ཡིན་གྱི་སེམས་བྱུང་ནི་མིན་ཏེ། སུམ་ཅུ་པའི་བཤད་པ་དེ་ཉིད་ལས། "ལུས་ཀྱི་རེག་བྱའི་ཁྱད་པར་དགའ་བས་ཟིན་པ་ལ་ལུས་ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པར་རིག་པར་བྱ་སྟེ། ཡིད་དགའ་ན་ལུས་ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པར་འགྱུར་རོ། །ཞེས་མདོ་ལས་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །"[67] ཞེས་གསུངས། སེམས་ཤིན་སྦྱངས་ནི། དགེ་བ་བཅུའི་ནང་ཚན་གྱི་སེམས་

སྦྱང་ཤིན་སྦྱངས་ལ་བྱའོ། །ཤིན་སྦྱངས་ཁྱད་པར་ཅན་སྐྱེ་བའི་སྔ་ལྟས་ནི། ཏིང་ངེ་འཛིན་སྒོམ་པ་ལ་བརྩོན་བཞིན་པའི་གང་ཟག་དེའི་ཀླད་པ་ལྕི་བེམ་པ་སྣུམ་བྱེད་པ་སྐྱེ་སྟེ། མི་བདེ་བའི་ལྕི་བ་ནི་མ་ཡིན་གྱི། དཔེར་ན། སྐྲ་བཞར་མ་ཐག་པའི་མགོ་དཀྱིལ་དུ་ལག་པ་ཚ་བོས་རེག་པ་ལྟ་བུའི་ལྕི་བེམ་པའི་བདེ་ཉམས་འབྱུང་བ་ལྟ་བུ་ཡིན། དེ་སྐྱེས་མ་ཐག་ཏུ་ཉོན་མོངས་སྤོང་བ་ལ་དགའ་བའི་བར་གཅོད་བྱེད་པའི་སེམས་ཀྱི་གནས་ངན་ལེན་དང་བྲལ་བར་འགྱུར་ཞིང་། དེའི་གཉེན་པོ་སེམས་ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པ་སྔོན་ལ་སྐྱེ་སྟེ། ཉན་ས་ལས།

> ཇི་ཙམ་ན་དེའི་རགས་ཤིང་བརྟག་པར་སླ་བའི་སེམས་རྩེ་གཅིག་པ་ཉིད་དང་སེམས་དང་ལུས་ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པ་ཡང་རིང་པོ་མི་ཐོགས་པར་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བའི་སྔ་ལྟས་སུ་དེའི་སྤྱི་བོ་ལྕི་བར་སྣང་བ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་ཏེ། དེ་ཡང་གནོད་པའི་མཚན་ཉིད་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །དེ་སྐྱེས་མ་ཐག་ཏུ་སྤོང་བ་ལ་དགའ་བའི་བར་གཅོད་བྱེད་པ་ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་ཀྱི་ཕྱོགས་སུ་གྱུར་པ་སེམས་ཀྱི་གནས་ངན་ལེན་གང་ཡིན་པ་དེ་སྤོང་བར་འགྱུར་ཞིང་། དེའི་གཉེན་པོ་སེམས་ལས་སུ་རུང་བ་དང་སེམས་ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པ་ཡང་སྐྱེ་བར་འགྱུར་རོ།།[68] ཞེས་གསུངས།

དེ་ནས་སེམས་ལས་སུ་རུང་བའི་ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པ་དེ་སྐྱེས་པའི་མཐུ་ལ་བརྟེན་ནས་ལུས་ཤིན་སྦྱངས་ཀྱི་རྒྱུར་གྱུར་པའི་རླུང་དེས་ལུས་ལ་ཁྱབ་པ་ན། དེས་ལུས་ཀྱི་གནས་ངན་ལེན་དང་བྲལ་ནས་ལུས་ཤིན་སྦྱངས་སྐྱེ་ཞིང་། ལུས་ཐམས་ཅད་རྒྱས་ནས་ལས་སུ་རུང་བའི་རླུང་གི་མཐུས་གང་བ་བཞིན་དུ་སྣང་བར་འགྱུར་ཏེ། ཉན་ས་ལས། “དེ་སྐྱེས་པས་ལུས་ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པ་སྐྱེ་བ་དང་མཐུན་པ་འབྱུང་བ་ཆེན་པོའི་

རླུང་དག་ལུས་ལ་རྒྱུ་བར་འགྱུར་ཏེ། དེ་དག་ཀྱང་རྒྱུ་བའི་རྒྱུས་ན་སྦྱོང་བ་ལ་དགའ་བའི་བར་གཅོད་བྱེད་པའི་ཉོན་མོངས་པའི་ཕྱོགས་སུ་གྱུར་པ་ལུས་ཀྱི་གནས་ངན་ལེན་གང་ཡིན་པ་དེ་དང་འབྲལ་བར་འགྱུར་ཞིང་། དེའི་གཉེན་པོ་ལུས་ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པས་ལུས་ཐམས་ཅད་རྒྱས་ཏེ་གང་བ་བཞིན་དུ་སྣང་བར་འགྱུར་རོ། །"[69] ཞེས་གསུངས།

དེ་ལྟར་ལུས་ཤིན་སྦྱངས་ཐོབ་ནས་རླུང་གི་མཐུས་ལུས་ལ་བདེ་ཉམས་ཆེན་པོ་སྐྱེས་པ་ལ་ལུས་ཤིན་སྦྱངས་ཀྱི་བདེ་བ་ཟེར། ལུས་ཤིན་སྦྱངས་ཀྱི་བདེ་བ་ཐོབ་པ་ལ་བརྟེན་ནས་སེམས་ལའང་དགའ་བདེའི་ཉམས་ཕུལ་དུ་བྱུང་བ་འབྱུང་བ་ལ་སེམས་ཤིན་སྦྱངས་ཀྱི་བདེ་བ་ཟེར། དེས་ན་ཤིན་སྦྱངས་གཉིས་ཀྱི་ནང་ནས་སེམས་ཤིན་སྦྱངས་སྔོན་ལ་སྐྱེ། བདེ་བ་གཉིས་ཀྱི་ནང་ནས་ལུས་ཤིན་སྦྱངས་ཀྱི་བདེ་བ་སྔོན་ལ་སྐྱེ་བ་ཡིན་པས། ལུས་སེམས་ཤིན་སྦྱངས་དང་ཤིན་སྦྱངས་ཀྱི་བདེ་བ་ལ་ཁྱད་འབྱེད་དགོས་སོ། །དེ་ལྟར་ལུས་ཤིན་སྦྱངས་ཐོག་མར་སྐྱེས་པའི་ཚེ་ན་རླུང་གི་མཐུས་ལུས་ལ་བདེ་བའི་ཉམས་ཆེན་པོ་སྐྱེས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་སེམས་ལ་ཡང་དགའ་བདེའི་ཉམས་ཆེས་ཕུལ་དུ་བྱུང་བ་འབྱུང་བར་འགྱུར་ཞིང་། དེའི་རྗེས་སུ་ཤིན་སྦྱངས་ཐོག་མར་སྐྱེས་པའི་ཤུགས་དེ་རིམ་གྱིས་ཆུང་དུ་འགྲོ་སྟེ། དེ་ཡང་ཤིན་སྦྱངས་ཟད་ནས་འགྲོ་བ་མིན་གྱི། རགས་པ་དེས་སེམས་ཧ་ཅང་གཡོ་བས་དེ་ལོག་ནས་གྲིབ་མ་ལྟར་སྲབ་པའི་ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པ་མི་གཡོ་བ་ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་མཐུན་པ་འབྱུང་བ་ཡིན་ནོ། །སེམས་དགའ་ཡལ་ཡལ་བ་དེ་ཡང་ལོག་ནས། སེམས་དམིགས་པ་ལ་བརྟན་པར་གནས་ཤིང་དགའ་བ་ཆེན་པོས་བསྐྱོད་པའི་མ་ཞི་བ་དང་བྲལ་བའི་ཞི་གནས་ཐོབ་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཡང་ཉན་ས་ལས།

དང་པོར་དེ་སྐྱེས་པར་གྱུར་པ་དེའི་ཚེ་ན་སེམས་དགའ་བ་དང་། སེམས་ཤིན་ཏུ་ཉམས་བདེ་བ་དང་། སེམས་མཆོག་ཏུ་དགའ་བ་དང་ལྡན་པ་ལ་དམིགས་པ་དང་། མངོན་པར་དགའ་བ་དང་བཅས་པ་ཡང་སྣང་བར་འགྱུར་རོ། །དེའི་འོག་ཏུ་ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པའི་ཤུགས་དང་པོ་སྐྱེས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཁད་ཀྱིས་ཁད་ཀྱིས་ཤིན་ཏུ་ཐྲ་བར་འགྱུར་ཞིང་། ལུས་ལ་ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པ་གྲིབ་མ་ལྟ་བུ་དང་ལྡན་པར་འགྱུར་རོ། །སེམས་དགའ་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཡང་སྤོང་བར་འགྱུར་ཞིང་སེམས་ཞི་གནས་ཀྱིས་ཉེ་བར་བརྟན་ཞིང་རབ་ཏུ་ཞི་བའི་རྣམ་པས་དམིགས་པ་ལ་འཇུག་པར་འགྱུར་རོ། །དེའི་འོག་ཏུ་རྣལ་འབྱོར་པ་ལས་དང་པོ་པ་དེ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དང་བཅས་པ་ཡིན་ཏེ། ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དང་བཅས་པ་ཞེས་བྱ་བའི་གྲངས་སུ་འགྲོའོ། །[70]

ཞེས་གསལ་བར་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །དེ་ལྟར་ན་སྔར་བཤད་པའི་ཚོགས་ལ་གནས་པར་བྱས་ནས་ཏིང་ངེ་འཛིན་སྒྲུབ་པའི་བརྩོན་འགྲུས་རྒྱུན་ལྡན་དུ་བསྐྱེད་ན་ཞི་གནས་འགྲུབ་ཀྱི། ལན་རེ་རེ་གཉིས་གཉིས་ཙམ་བསྒྲུབས་ནས་སླར་ཡང་སྦྱོར་བ་དོར་ན་མི་འགྲུབ་པར་གསུངས་ཏེ། སློབ་དཔོན་དཔའ་བོའི་ཕར་ཕྱིན་བསྡུས་པ་ལས།

རྒྱུན་མི་འཆད་པའི་རྣལ་འབྱོར་གྱིས། །བསམ་གཏན་སྒྲུབ་ལ་བརྩོན་པར་བྱ། །
ཡང་དང་ཡང་ཞིང་ངལ་བསོ་ན། །གཙུབས་པས་མེ་ཕྱིན་མི་འགྱུར་ཏེ། །
རྣལ་འབྱོར་ཚུལ་ལའང་དེ་བཞིན་དུ། །ཁྱད་པར་མ་ཐོབ་གཏང་མི་བྱ། །[71]

ཞེས་སོ། །

༨ སོ་སོར་རྟོག་པའི་ལྷག་མཐོང་སྒྲུབ་ཚུལ་བཤད་པ།

སྤྱིར་ལྷག་མཐོང་ཐོབ་པ་ལ་ཞི་གནས་ཐོབ་པ་སྔོན་དུ་འགྲོ་དགོས་པའི་ཚུལ་ནི། སྤྱོད་འཇུག་ལས།

ཞི་གནས་རབ་ཏུ་ལྡན་པའི་ལྷག་མཐོང་གིས།།
ཉོན་མོངས་རྣམ་པར་འཇོམས་པར་ཤེས་བྱས་ནས།།
ཐོག་མར་ཞི་གནས་བཙལ་བྱ།[72] ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།།

ལྷག་མཐོང་གི་ངོ་བོ་ནི། ཞི་གནས་ཀྱི་ངང་ནས་རང་གི་དམིགས་པ་ལ་དཔྱད་སྟོབས་ཀྱིས་དྲངས་པའི་ཤིན་སྦྱངས་ཀྱི་བདེ་བས་ཟིན་པའི་སྒོ་ནས་རང་ཡུལ་ལ་སོ་སོར་དཕྱོད་པར་བྱེད་པའི་ཤེས་རབ་ལ་འཇོག་ཅིང་། སྒྲ་བཤད་ནི། ཞི་གནས་ལས་ལྷག་པར་ཏེ་ཁྱད་པར་མཐོང་བས་ན་ལྷག་མཐོང་ཞེས་བྱ་སྟེ། ལྷག་ཚུལ་ཡང་ཞི་གནས་ཀྱི་སྐབས་ཀྱི་མ་དཔྱད་པ་ལས་ལྷག་མཐོང་གིས་དཔྱད་ན་དོན་དེ་གསལ་བར་འཆར་ནུས་པ་ཡིན་ནོ།།

བསྒོམས་པས་ལྷག་མཐོང་གྲུབ་པའི་ཚུལ་ནི། ཞི་གནས་ཀྱི་ངང་ནས་རང་གི་དམིགས་པ་ལ་སོ་སོར་རྟོག་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་དཔྱད་ནས་སྒོམ་པའི་ཚེ། དཔྱད་སྟོབས་ཀྱིས་དྲངས་པའི་ཤིན་སྦྱངས་ཀྱི་བདེ་བ་ནམ་སྐྱེས་པ་ན་ལྷག་མཐོང་མཚན་ཉིད་པ་ཐོབ་པར་འཇོག དེ་ཡང་སོ་སོར་རྟོག་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་དཔྱད་ནས་སྒོམ་པ་ན། སྔར་བཤད་པའི་ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པ་དེ་མ་སྐྱེས་ཙམ་ཆད་དུ་ལྷག་མཐོང་རྗེས་མཐུན་པ་ཡིན་ལ། ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པ་དེ་སྐྱེས་པ་ནས་ལྷག་མཐོང་མཚན་ཉིད་པ་ཡིན་ཏེ། ཤིན་

སྦྱངས་ཀྱི་ངོ་བོ་དང་སྐྱེ་ལུགས་ནི་སྔར་བཤད་པ་ལྟར་རོ། །འདི་ཡང་སྔར་ཞི་གནས་གྲུབ་པ་མ་ཉམས་པར་ཡོད་པ་དེས་དྲངས་པའི་ཤིན་སྦྱངས་ཀྱང་ཡོད་པས་ན། སྤྱིར་ཤིན་སྦྱངས་ཡོད་པ་ཙམ་མིན་ནོ། །འོ་ན་གང་ཡིན་སྙམ་ན། དཔྱད་སྒོམ་བྱས་པ་དེའི་རང་སྟོབས་ཀྱིས་ཤིན་སྦྱངས་འདྲེན་ཐུབ་པ་ན་དེ་ནས་ལྷག་མཐོང་དུ་འགྱུར་རོ། །དེ་ནི་ཇི་སྙེད་པ་ལ་དམིགས་པ་དང་ཇི་ལྟ་བ་ལ་དམིགས་པའི་ལྷག་མཐོང་གཉིས་ཀ་ལ་འདྲ་བ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཡང་མདོ་སྡེ་དགོངས་འགྲེལ་ལས།

> བཅོམ་ལྡན་འདས། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེ་ཇི་སྲིད་དུ་ལུས་དང་སེམས་ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པ་མ་ཐོབ་པ་དེའི་བར་དུ་ཇི་ལྟར་ལེགས་པར་བསམས་པའི་ཆོས་དེ་དག་ནང་དུ་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་སྤྱོད་ཡུལ་གཟུགས་བརྙན་དུ་ཡིད་ལ་བྱེད་པའི་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དེ་ལ་ཅི་ཞེས་བགྱི། བྱམས་པ། ལྷག་མཐོང་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། ལྷག་མཐོང་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པའི་མོས་པ་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་ཡིན་པར་བརྗོད་པར་བྱའོ།།[73] ཞེས་དང་།

ཀཱ་མ་ལ་ཤཱི་ལའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་བསྒོམ་པའི་མན་ངག་ལས་ཀྱང་།

> ལུས་དང་སེམས་ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པ་ཐོབ་པ་ཡིན་ལ་དེ་ཉིད་ལ་གནས་ཏེ། ཇི་ལྟར་བསམས་པ་དེ་ཉིད་ཀྱི་དོན་ནང་གི་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་གཟུགས་བརྙན་གྱི་སྤྱོད་ཡུལ་ལ་ལྷག་པར་མོས་པས་སོ་སོར་བརྟག་པར་བྱ་སྟེ། ཇི་སྲིད་དུ་ལུས་དང་སེམས་ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པ་མ་སྐྱེས་པ་དེ་སྲིད་དུ་ནི་ལྷག་མཐོང་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པ་ཡིན་ལ། གང་གི་ཚེ་སྐྱེས་པ་དེའི་ཚེ་ལྷག་མཐོང་ཡིན་ནོ།།[74]

ཞེས་གསུངས་སོ།།

དེ་ཡང་ཞི་ལྷག་གཉིས་ཀ་བསྒོམ་དགོས་པ་དཔེ་དང་བཅས་པ་བསྒོམ་རིམ་བར་པར་འདི་ལྟར་གསུངས་ཏེ།

ཞི་གནས་དང་བྲལ་བའི་ལྷག་མཐོང་འབའ་ཞིག་གིས་ནི་རྣལ་འབྱོར་པའི་སེམས་ཡུལ་རྣམས་ལ་རྣམ་པར་གཡེང་བར་འགྱུར་གྱི། རླུང་གི་ནང་ན་འདུག་པའི་མར་མེ་བཞིན་དུ་བརྟན་པར་མི་འགྱུར་རོ། །དེ་བས་ན་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་སྣང་བ་ཤིན་ཏུ་གསལ་བར་མི་འབྱུང་སྟེ། དེ་ལྟ་བས་ན་གཉིས་ཀ་དང་འདྲ་བར་བསྟེན་པར་བྱའོ། །ཞེས་སོགས་དང་། ཞི་གནས་ཀྱི་སྟོབས་ཀྱིས་ནི་མར་མེ་རླུང་མེད་པར་བཞག་པ་བཞིན་དུ་རྣམ་པར་རྟོག་པའི་རླུང་རྣམས་ཀྱིས་སེམས་གཡོ་བར་མི་འགྱུར་རོ། །ལྷག་མཐོང་གིས་ནི་ལྟ་བ་ངན་པའི་དྲ་བ་མཐའ་དག་སྤངས་པས་གཞན་དག་གིས་མི་ཕྱེད་དེ། ཟླ་བ་སྒྲོན་མེའི་མདོ་ལས། ཇི་སྐད་དུ། ཞི་གནས་སྟོབས་ཀྱིས་གཡོ་བ་མེད་པར་འགྱུར། །ལྷག་མཐོང་གིས་ནི་རི་དང་འདྲ་བར་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ། །[75] ཞེས་སོ།།

སྤྱིར་ཞི་ལྷག་གཉིས་ཉིང་ངེ་འཛིན་ཀུན་གྱི་སྤྱད་བྱེད་དུ་གསུངས་ལ། དེ་ཡང་དཔེར་ན། ཤིང་སྡོང་ལ་ཡལ་འདབ་ལོ་འབྲས་སོགས་མཐའ་ཡས་པ་ཡོད་ཀྱང་དེ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གནད་ཤིང་སྡོང་གི་རྩ་བར་འདུས་པ་ལྟར། སྒོམ་གྱི་རིགས་ཇི་སྙེད་ཅིག་ཡོད་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་བསྡུས་ན། བསྒོམ་བྱའི་དོན་དེ་ཉིད་ལུང་དང་རིགས་པ་དང་དཔེ་སོགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་བསམས་ཏེ་དཔྱད་ནས་སྒོམ་པའི་དཔྱད་སྒོམ་དང་། ཡང་ན་མི་དཔྱོད་པར་སེམས་དམིགས་པ་ལ་རྩེ་གཅིག་ཏུ་ལྷན་ནེར་འཛོག་པའི་འཛོག

སྒོམ་གྱི་རིགས་གཉིས་སུ་འདུ་ཞིང་། དེ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་དཔྱད་སྒོམ་རྣམས་ལྷག་མཐོང་གི་སྒོམ་དང་། གཉིས་པ་འཇོག་སྒོམ་རྣམས་ཞི་གནས་ཀྱི་སྒོམ་གྱི་རིགས་སུ་གཏོགས་སོ། །དེ་ཡང་བསྒོམ་རིམ་ཐ་མ་ལས། “དེ་ལ་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཐ་དད་པ་ཚད་མེད་པ་དཔག་ཏུ་མེད་པ་ལ་སོགས་པ་བསྟན་དུ་ཟིན་ཀྱང་། ཞི་གནས་དང་ལྷག་མཐོང་གཉིས་ཀྱིས་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཐམས་ཅད་ལ་ཁྱབ་པས་ན། ཞི་གནས་དང་ལྷག་མཐོང་ཟུང་དུ་འབྲེལ་བར་འཇུག་པའི་ལམ་དེ་ཉིད་བརྗོད་པར་བྱའོ། །”[76] ཞེས་དང་། སློབ་དཔོན་བི་མ་ལ་མི་ཏྲའི་རིམ་གྱིས་འཇུག་པའི་བསྒོམ་དོན་ལས་ཀྱང་། “དེ་གཉིས་ཀྱིས་[77] ཏིང་ངེ་འཛིན་ཐམས་ཅད་བསྡུས་པའི་ཕྱིར་རྣལ་འབྱོར་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་དུས་ཐམས་ཅད་དུ་ངེས་པར་ཞི་གནས་དང་ལྷག་མཐོང་བསྟེན་པར་བྱ་སྟེ།”[78] ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ།།

༧ དཔྱད་སྒོམ་གལ་ཆེ་བའི་ཚུལ།

སྤྱིར་ཐོས་པ་ཇི་ཙམ་མང་བ་དེ་ཙམ་དུ་དེ་ལས་བྱུང་བའི་ཤེས་རབ་མང་ལ། དེ་མང་བ་ཙམ་དུ་དེ་ལས་བྱུང་བའི་བསམ་བྱུང་གི་ཤེས་རབ་མང་བ་དང་། དེ་ཇི་ཙམ་མང་བ་བཞིན་དུ་སྒོམ་པས་ཉམས་སུ་ལེན་པ་མང་ལ། དེ་ལ་ཡང་སྐྱོན་འགོག་པ་དང་ཡོན་ཏན་སྒྲུབ་པའི་ཚུལ་ཡང་མང་བས། སྒོམ་བྱེད་པ་ལ་ཐོས་བསམ་གལ་ཆེ་བར་གསུང་རབ་དགོངས་འགྲེལ་དང་བཅས་པ་ནས་གསུངས་སོ། །དེ་ལྟར་ཡང་འཕགས་པ་ཚངས་པ་ཁྱད་པར་སེམས་ཀྱིས་ཞུས་པའི་མདོ་ལས། “དེ་དག་ཆོས་ལ་ཚུལ་བཞིན་དུ་སོ་སོར་

རྟོག་པའི་སྐད་དུ་བློ་གྲོས་དང་ལྡན་པར་འགྱུར་རོ། །”[79] ཞེས་དང་། བསྒོམ་རིམ་ཐ་མ་ལས། “ཡང་ཐོས་པ་དང་བསམ་པ་ལས་བྱུང་བའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་རྟོགས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཉིད་བསྒོམ་པ་ལས་བྱུང་བའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་བསྒོམ་པར་བྱའི། གཞན་དུ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། རྟ་དཀྲུས་ཀྱི་ས་བསྟན་ནས་རྒྱུག་པ་བཞིན་ནོ། །དེ་ལྟ་བས་ན་ཡང་དག་པར་སོ་སོར་བརྟག་པར་བྱའོ། །”[80] ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།།

སོ་སོར་རྟོག་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་དབྱད་སྒོམ་མི་བྱེད་པར་ཡིད་བྱེད་བཀག་ཙམ་གྱིས་འགྲིག་པར་བཟུང་ན། ཡང་དག་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་རྒྱ་བ་སྤང་བར་འགྱུར་བའི་ཚུལ་ནི་བསྒོམ་རིམ་ཐ་མ་ལས། “འདི་ལྟར་ཅི་ཡང་མི་བསམ་མོ་ཞེས་སྨྲ་བ་ནི་ཡང་དག་པར་སོ་སོར་རྟོག་པའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཤེས་རབ་སྤངས་པར་འགྱུར་རོ། །ཡང་དག་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་རྒྱ་བ་ནི་ཡང་དག་པར་སོ་སོར་རྟོག་པ་ཡིན་པས་ན་དེ་སྤངས་ན་རྒྱ་བ་བཅད་པའི་ཕྱིར་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ཤེས་རབ་སྤངས་པར་འགྱུར་རོ། །”[81] ཞེས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ལས། “ཡིད་ལ་བྱེད་པ་མི་འཇུག་ན་ནི་དེའི་ཚེ་ཤིན་ཏུ་རྨོངས་པ་ཡིན་པས་དེ་རྣལ་འབྱོར་པར་ཇི་ལྟར་འགྱུར། ཡང་དག་པར་སོ་སོར་རྟོག་པ་མེད་པར་དེ་ལ་དྲན་པ་མེད་པ་དང་། ཡིད་ལ་བྱེད་པ་མེད་པ་གོམས་པར་བྱས་པས་གླེན་པ་ཉིད་གོམས་པར་བྱས་པ་ཡིན་ནོ། །དེའི་ཕྱིར་ཡང་དག་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་སྣང་བ་རྒྱང་རིང་དུ་བསྲིངས་པར་འགྱུར་རོ། །”[82] ཞེས་གསུངས་སོ།།

དེ་ལྟར་ན་སོ་སོར་རྟོག་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་ཡང་དང་ཡང་དུ་དབྱད་སྒོམ་བྱེད་པའི་སྒོ་ནས་ཉོན་མོངས་པའི་བློ་རྣམས་ལ་ཁ་གཏད་གཅིག་དགོས་ཀྱི། ཉོན་མོངས་པའི་ཉེས་དམིགས་སེམས་པ་སོགས་དཔྱད་པ་ཅི་ཡང་མི་བྱེད་པར་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་

ཐམས་ཅད་བཀག་པ་ཙམ་གྱིས་ཉོན་མོངས་ཟློག་མི་ནུས་པ་ནི། དཔེར་ན། གཡུལ་སར་དགྲ་ཕམ་པར་བྱེད་པ་ལ་དགྲ་ལ་ཁ་གཏད་གཙོག་དགོས་ཀྱི། མི་སྡར་མ་བཞིན་མིག་བཙུམས་ནས་བསྡད་པས་དགྲ་འཇོམས་མི་ནུས་པ་བཞིན་ཡིན་པའི་ཚུལ་ནི། འཕགས་པ་འཇམ་དཔལ་རྣམ་པར་རོལ་པའི་མདོ་ལས། "འཇམ་དཔལ་གྱིས་སྨྲས་པ། བུ་མོ་ཇི་ལྟར་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་གཡུལ་ལས་རྣམ་པར་རྒྱལ་བ་ཡིན། བུ་མོས་སྨྲས་པ། འཇམ་དཔལ་གང་ཆོས་ཐམས་ཅད་ལ་རྣམ་པར་འབྱེད་ཀྱང་མི་དམིགས་པ་ལགས་སོ། །"[83] ཞེས་དང་། བསྒོམ་རིམ་ཐ་མ་ལས། "དེ་ལྟ་བས་ན་རྣལ་འབྱོར་པས་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་མིག་བྱེ་ལ་ཤེས་རབ་ཀྱི་མཚོན་གྱིས་ཉོན་མོངས་པའི་དགྲ་རྣམས་ཕམ་པར་བྱ་སྟེ། འཇིགས་པ་མེད་པར་གནས་པའི་ཕྱིར་མི་སྡར་མ་བཞིན་དུ་མིག་འཛུམས་པར་མི་བྱའོ། །"[84] ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ།།

སྒོམ་གྱི་སྐབས་སུ་དཔྱད་འཇོག་གང་བསྟེན་དགོས་པ་ནི་བསྒོམ་བྱའི་དོན་དང་། དམིགས་པ་དང་། སེམས་ཀྱི་གནས་སྐབས་སོགས་ལ་བསྟུན་དགོས་ཏེ། དཔེར་ན་བཤེས་གཉེན་ལ་དད་པ་སྒོམ་པ་དང་། སྙིང་རྗེ་དང་བརྩོན་པ་སྒོམ་པ་ལྟ་བུ་ལ་ནི། སྔོན་དུ་དཔྱད་སྒོམ་གཙོ་ཆེ་མོད། དཔྱད་སྒོམ་གྱི་མཐར་ཡིད་འགྱུར་གྱི་མྱོང་བ་ཐོན་སྐབས་མི་དཔྱོད་པར་ལྷན་ནེར་འཇོག་དགོས་ཤིང་། དེ་བཞིན་འཆི་བ་མི་རྟག་པའི་ཚུལ་ལུང་དང་རིགས་པས་ཡང་ཡང་དཔྱོད་པ་ཙམ་བྱེད་ཅིང་སེམས་པའི་ཚེ་དཔྱད་སྒོམ་གཙོ་ཆེ་ཡང་། དཔྱད་མཐར་ངེས་པ་རྙེད་ན་འཆི་བ་མི་རྟག་པ་ཉིད་དོ་ཞེས་རྩེ་གཅིག་ཏུ་སེམས་པ་ལ་འཇོག་སྒོམ་གཙོ་ཆེའོ། །དེས་ན་འཆི་བ་མི་རྟག་པ་སྒོམ་པ་གཅིག་ཉིད་ལའང་དཔྱད་སྒོམ་དང་འཇོག་སྒོམ་གཉིས་ཀ་འོང་བ་ཡིན་ནོ།།

དཔྱད་འཇོག་གི་སྒོམ་གཉིས་ཇི་ལྟར་བྱ་ཚུལ་དང་། དེ་ལའང་ཐོས་བསམ་སྒོམ་གསུམ་ཚང་དགོས་ཚུལ་དང་། དཔྱད་འཇོག་གཉིས་སྤེལ་ནས་བློ་སྦྱོང་དགོས་པ་སོགས་གཞུང་དུ་མར་གསུངས་པའི་ཚུལ་ནི། མདོ་སྡེའི་རྒྱན་ལས།

འདི་ན་དང་པོར་ཐོས་ལ་བརྟེན་ནས་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་འབྱུང་།།
ཚུལ་བཞིན་ཡིད་ལ་བྱེད་ལས་ཡང་དག་དོན་ཡུལ་ཡེ་ཤེས་འབྱུང་།།[85] ཞེས་དང་།

དེ་བཞིན་དུ་བསྒོམ་རིམ་ཐ་མ་ལས། "ཡང་ཐོས་པ་དང་བསམ་པ་ལས་བྱུང་བའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་རྟོགས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཉིད་བསྒོམ་པ་ལས་བྱུང་བའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་བསྒོམ་པར་བྱའི། གཞན་དུ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། རྟ་དཀྱུས་ཀྱི་ས་བསྟན་ནས་རྒྱུག་པ་བཞིན་ནོ། །དེ་ལྟ་བས་ན་ཡང་དག་པར་སོ་སོར་བརྟག་པར་བྱའོ། །"[86] ཞེས་དང་། བི་མ་ལ་མི་ཏྲའི་རིམ་གྱིས་འཇུག་པའི་བསྒོམ་དོན་ལས།

> ཡང་གང་གི་ཚེ་ལྷག་མཐོང་བསྒོམས་པས་ཤེས་རབ་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བར་གྱུར་པ་དེའི་ཚེ་ཞི་གནས་ཆུང་བའི་ཕྱིར། མར་མེ་རླུང་ལ་བཞག་པ་བཞིན་དུ་སེམས་གཡོ་བས་དེ་ཁོ་ན་ཤིན་ཏུ་གསལ་བར་མི་མཐོང་བར་འགྱུར་ཏེ། དེའི་ཕྱིར་དེའི་ཚེ་ཞི་གནས་བསྒོམ་པར་བྱའོ། །ཞི་གནས་ཀྱི་ཤས་ཆེ་ན་ཡང་གཉིད་ཀྱིས་ལོག་པ་བཞིན་དུ་དེ་ཁོ་ན་ཤིན་ཏུ་གསལ་བར་མཐོང་བར་མི་འགྱུར་ཏེ། དེ་ལྟ་བས་ན་དེའི་ཚེ་ཡང་ཤེས་རབ་བསྒོམ་པར་བྱའོ།།[87] ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ།།

དེ་ལྟར་དཔྱད་སྒོམ་དང་འཇོག་སྒོམ་གཉིས་ཀ་གལ་ཆེ་ཚུལ་དང་། དེ་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་དང་སོ་སོའི་ཐུན་མིན་གྱི་ལག་རྗེས། དཔྱད་འཇོག་གི་སྒོམ་སྐྱོང་ཚུལ་སོགས་རྒྱས་པར་ནི་སློབ་དཔོན་ཀ་མ་ལ་ཤཱི་ལའི་བསྒོམ་རིམ་དུ་བྱུང་བས། འདིར་

ཅུང་ཟད་ཅིག་བཀོད་ན། བསྒོམ་རིམ་བར་པ་ལས།

འཕགས་པ་དཀོན་མཆོག་སྤྲིན་ལས་ཀྱང་བཀའ་སྩལ་ཏེ།[88] དེ་ལྟར་སྐྱོན་ལ་མཁས་པ་དེས་སྤྲོས་པ་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་སྟོང་པ་ཉིད་བསྒོམ་པ་ལ་རྣལ་འབྱོར་དུ་བྱེད་དོ། །དེ་སྟོང་པ་ཉིད་ལ་བསྒོམ་པ་མང་བས་གནས་གང་དང་གང་དུ། སེམས་འཕྲོ་ཞིང་སེམས་མངོན་པར་དགའ་བའི་གནས་དེ་དང་དེ་དག་གི་ངོ་བོ་ཉིད་ཡོངས་སུ་བཙལ་ན་སྟོང་པར་རྟོགས་སོ། །སེམས་གང་ཡིན་པ་དེ་ཡང་བརྟགས་ན་སྟོང་པར་རྟོགས་སོ། །སེམས་གང་གིས་རྟོགས་པ་དེ་ཡང་ངོ་བོ་ཉིད་ཀུན་ཏུ་བཙལ་ན་སྟོང་པར་རྟོགས་ཏེ། དེ་དེ་ལྟར་རྟོགས་པས་མཚན་མ་མེད་པའི་རྣལ་འབྱོར་ལ་འཇུག་གོ་ཞེས་འབྱུང་ངོ་། །འདིས་ནི་ཡོངས་སུ་རྟོག་པ་སྔོན་དུ་གཏོང་བ་ཉིད་མཚན་མ་མེད་པ་ཉིད་ལ་འཇུག་པར་བསྟན་ཏེ། ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ཡོངས་སུ་སྤོང་བ་ཙམ་དང་ཤེས་རབ་ཀྱིས་དངོས་པོའི་ངོ་བོ་ཉིད་མི་དཔྱོད་པར་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པ་ཉིད་དུ་འཇུག་མི་སྲིད་པར་ཤིན་ཏུ་གསལ་བར་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །[89] ཞེས་དང་།

ཡང་བསྒོམ་རིམ་དང་པོ་ལས།

དེ་ལྟ་བས་ན་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་ལག་གིས་སེམས་གཟུང་སྟེ་ཤིན་ཏུ་ཚ་ཐྲ་བའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་མཚོན་གྱིས་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་ལོག་པར་རྣམ་པར་རྟོག་པའི་ས་བོན་གྱི་ཟུག་རྩ་སེམས་དེ་ལ་ཡོད་པ་བསལ་བར་བྱའོ། །དེ་ལྟར་བྱས་ན་རྩ་བ་ནས་བྱུང་བའི་ཤིང་དག་ས་ལས་མི་སྐྱེ་བ་བཞིན་དུ་རྩ་བ་མེད་པས་ན་ལོག་པར་རྣམ་པར་རྟོག་པའི་སེམས་ཀྱང་སྐྱེ་བར་མི་འགྱུར་རོ། །དེ་

བས་ན་སྒྲིབ་པ་སྤོང་བའི་ཕྱིར་ཞི་གནས་དང་ལྷག་མཐོང་ཟུང་དུ་འབྲེལ་བར་འཇུག་པའི་ལམ་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བཀའ་སྩལ་ཏེ། དེ་གཉིས་ནི་ཡང་དག་པའི་ཡེ་ཤེས་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་རྒྱུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་སྐད་དུ། ཚུལ་ཁྲིམས་ལ་ནི་གནས་ནས་ཏིང་ངེ་འཛིན་འཐོབ་སྟེ། །ཏིང་ངེ་འཛིན་ཐོབ་ནས་ཀྱང་ཤེས་རབ་སྒོམ་པར་བྱེད། །ཤེས་རབ་ཀྱིས་ནི་ཡེ་ཤེས་རྣམ་པར་དག་པ་འཐོབ། །ཡེ་ཤེས་རྣམ་པར་དག་པས་ཚུལ་ཁྲིམས་ཕུན་སུམ་ཚོགས། །ཞེས་བཀའ་སྩལ་ཏོ། །འདི་ལྟར་གང་གི་ཚེ་ཞི་གནས་ཀྱིས་དམིགས་པ་ལ་སེམས་བརྟན་པར་བྱས་པ་དེའི་ཚེ་ཤེས་རབ་ཀྱིས་རབ་ཏུ་བརྟགས་ན་ཡང་དག་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་སྣང་བ་འབྱུང་སྟེ། དེའི་ཚེ་སྣང་བ་བྱུང་བས་མུན་པ་བསལ་བ་བཞིན་དུ་སྒྲིབ་པ་འབྱུང་ངོ་། །དེ་གཉིས་ཀ་ཡང་མིག་དང་སྣང་བ་བཞིན་དུ་ཡང་དག་པའི་ཡེ་ཤེས་འབྱུང་བ་ལ་ཕན་ཚུན་མཐུན་པར་གནས་པ་ཡིན་གྱི། སྣང་བ་དང་མུན་པ་བཞིན་དུ་མི་མཐུན་པ་མ་ཡིན་ནོ། །ཏིང་ངེ་འཛིན་ནི་མུན་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་མ་ཡིན་ཏེ། ཅི་ཞེ་ན། སེམས་རྩེ་གཅིག་པའི་མཚན་ཉིད་དོ། །དེ་ནི་མཉམ་པར་བཞག་ན་ཡང་དག་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་རབ་ཏུ་ཤེས་སོ་ཞེས་བཀའ་སྩལ་པའི་ཕྱིར་དེ་ཤེས་རབ་དང་ཤིན་ཏུ་མཐུན་པ་ཡིན་གྱི། མི་མཐུན་པ་མ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟ་བས་ན་མཉམ་པར་གཞག་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་བརྟགས་ན་ཆོས་ཐམས་ཅད་མི་དམིགས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཉིད་མི་དམིགས་པའི་དམ་པའོ། །རྣལ་འབྱོར་པ་རྣམས་ཀྱི་ཞི་གནས་སྐབས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་དེ་འདྲ་བ་དེ་ནི་ལྷུན་གྱིས་གྲུབ་པ་ཡིན་ཏེ། དེའི་ཕ་རོལ་ཏུ་བལྟ་བར་བྱ་བ་གཞན་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞི་བ་ནི་ཡོད་

པ་དང་མེད་པ་ལ་སོགས་པ་རྣམ་པར་རྟོག་པའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་སྤྲོས་པ་ཐམས་ཅད་ཉེ་བར་ཞི་བའི་ཕྱིར་རོ། །འདི་ལྟར་གང་གི་ཚེ་རྣལ་འབྱོར་པས་ཤེས་རབ་ཀྱིས་བརྟགས་ན་དངོས་པོའི་ངོ་བོ་ཉིད་གང་ཡང་མི་དམིགས་པ་དེའི་ཚེ་དེ་ལ་དངོས་པོར་རྣམ་པར་རྟོག་པ་མི་འབྱུང་བ་ཉིད་དོ། །དངོས་པོ་མེད་པ་རྣམ་པར་རྟོག་པ་ཡང་དེ་ལ་མེད་པ་ཉིད་དོ། །[90] ཞེས་སོགས་སོ།།

མདོར་ན་དཔྱད་སྒོམ་དགོས་པའི་ཚེ་དཔྱད་སྒོམ། འཇོག་སྒོམ་དགོས་པའི་ཚེ་འཇོག་སྒོམ། དཔྱད་འཇོག་སྤེལ་མ་དགོས་པ་ལ་དེ་བཞིན་བྱེད་ཚུལ། ཏིང་ངེ་འཛིན་སྐྱོན་མེད་སྒྲུབ་ཚུལ་གྱི་མན་ངག་མདོའི་དོན་བྱམས་ཆོས་དང་། ས་སྡེ། བསྒོམ་རིམ་སོགས་ཀྱིས་རྒྱས་པར་བཀྲལ་བ་ལྟར། ཞི་ལྷག་སོ་སོའི་ངོ་བོ་དང་། དམིགས་རྟེན་གྱི་ཁྱད་པར། དཔྱད་སྒོམ་དང་འཇོག་སྒོམ་གྱི་རྣམ་དབྱེ། སེམས་གནས་པའི་ཐབས་དགུ་དང་སྤོང་བའི་འདུ་བྱེད་བརྒྱད་དང་ལྡན་པར་བྱས་ནས་བསྒོམས་པས་ཞི་ལྷག་གྲུབ་ཚུལ། བྱིང་རྒོད་ཐ་རགས་ཀྱི་ངོས་འཛིན་དང་། བྱིང་རྨུགས་ཀྱི་ཁྱད་པར། དེ་བཞིན་འཕྲོ་རྒོད་ཀྱི་ཁྱད་པར། དེ་དག་གཉེན་པོ་གང་གིས་ཇི་ལྟར་སེལ་ཚུལ། དྲན་ཤེས་བཞིན་གཉིས་ཀྱི་ངོས་འཛིན་དང་ཁྱད་པར། དེ་གཉིས་སྐབས་གང་དུ་བསྟེན་ཚུལ། ལས་དང་པོ་བས་ཏིང་ངེ་འཛིན་གསར་དུ་སྒྲུབ་པའི་ཚེ་གནས་ཚ་ཙམ་གྱིས་མི་ཚོག་པར་གསལ་བའི་ངར་དང་ལྡན་པ་དགོས་ཚུལ་སོགས་མདོ་ཙམ་བཤད་ཟིན་ཅིང་། དེ་ལྟར་སྔར་བཤད་པ་འདི་དག་ནི་རགས་པ་ཙམ་ཡིན་གྱི། སྒོམ་པའི་སྐབས་ཀྱི་ཕྲ་མོའི་སྐྱོན་ཡོན་རྣམས་ནི་བཤེས་གཉེན་མཁས་པ་དག་ལ་བརྟེན་ཏེ། རང་གིས་ཀྱང་བསྒོམས་ནས་ཤེས་པར་བྱ་དགོས་པས་རྒྱས་པར་མ་སྤྲོས་སོ།།

༤ དྲན་པ་ཉེར་བཞག་སྒོམ་ཚུལ།

དེ་ལྟར་གོང་དུ་བློ་སྦྱོང་བའི་ཐབས་དཔྱད་འཇོག་གི་སྒོམ་གྱི་ཚུལ་བཤད་ནས། འདིར་དཔེ་མཚོན་གྱི་ཚུལ་དུ་ནང་པ་སངས་རྒྱས་པའི་གཞུང་རྣམས་སུ་སྐབས་མང་པོར། ལུས་སོགས་ལ་གཙང་བདེ་རྟག་བདག་ཏུ་འཛིན་པའི་བློ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་བཞིའི་ཞེན་པ་འགོག་པའི་ཆེད་དུ། དྲན་པ་ཉེར་གཞག་བཞི་སྒོམ་པར་གསུངས་པ་མདོ་ཙམ་འཆད་པར། ཐོག་མར་དྲན་པ་ཉེར་བཞག་གི་མདོ་ལ། འཕགས་པ་གནས་བརྟན་པའི་མདོ་ལུང་རིང་པོ་སྡེ་དྷི་ག་ནི་ཀཱ་ཡར་དྲན་པ་ཉེ་བར་བཞག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ་ཞེས་པ་གཞུང་རྒྱས་པ་ཞིག་དང་། ལུང་བར་མ་སྡེ་མ་ཛྷི་མ་ནི་ཀཱ་ཡར་དྲན་པ་ཉེ་བར་བཞག་པའི་མདོ་ཞེས་པ་ཞིག་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ལུང་ཡང་དག་ལྡན་པ་སྡེ་སཾ་ཡུཏྟ་ནི་ཀཱ་ཡ་དང་། གཅིག་ལས་འཕྲོས་པའི་ལུང་སྡེ་ཨངྒུ་ཏྟར་ནི་ཀཱ་ཡ་སོགས་སུའང་དྲན་པ་ཉེར་བཞག་བསྒོམ་ཚུལ་འབྱུང་ཡོད་མོད། གྲགས་ཆེ་བ་ནི་ལུང་བར་མར་བཞུགས་པའི་དྲན་པ་ཉེར་བཞག་གི་མདོ་དེ་ཡིན། གནས་བརྟན་པའི་ལུང་གྲགས་ཅན་ལ། གོང་དུ་སྨོས་པ་བཞིའི་སྟེང་ལུང་ཕྲན་ཚེགས་བསྡུན་པས་ལྔ་ཡོད་པ་ལས། ཕྲན་ཚེགས་མ་གཏོགས་ལུང་རིང་པོ་དང་བར་མ་སོགས་ནི་བོད་སྐད་དུ་མ་བསྒྱུར་བས་རང་རེའི་བཀའ་འགྱུར་དུ་མི་བཞུགས། དེ་ཡང་ལུང་རིང་པོ་དང་། ལུང་བར་མར་བཞུགས་པའི་དྲན་པ་ཉེར་བཞག་གི་མདོ་གཉིས་ཀྱི་གླེང་གཞི་ལྟར་ན། མདོ་དེ་གཉིས་ཀུ་རུའི་ཡུལ་དུ་བཀའ་སྩལ་བར་གསལ། དེ་ཡང་ལུང་བར་མའི་དྲན་པ་ཉེ་བར་བཞག་པའི་མདོར་འདི་སྐད་དུ།

དགེ་སློང་དག་འདི་ནི་སེམས་ཅན་རྣམས་དག་པར་བྱེད་པ་དང་། མྱ་ངན་དང་སྨྲེ་ངག་བཟློག་པར་བྱེད་པ་དང་། སྡུག་བསྔལ་དང་ཡིད་མི་བདེ་བ་ཞི་བར་བྱེད་པ། བདེན་པ་སྟེ་འགོག་པ་འཐོབ་པར་བྱེད་པའི་ལམ་དངོས་ཡིན་ནོ། །དེ་གང་ཞེ་ན། དྲན་པ་ཉེ་བར་བཞག་པ་བཞི་ཡིན་ནོ། །བཞི་པོ་ནི་འདི་ལྟ་སྟེ། དགེ་སློང་དག་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་ཡུལ་ལ་མངོན་པར་འཛིན་པ་དང་ཡིད་མི་བདེ་བ་མེད་པར་རྟུན་ཞིང་དྲན་པ་དང་ཤེས་བཞིན་དང་བཅས་ཏེ་ལུས་ལ་ལུས་ཀྱི་རྗེས་སུ་ལྟ་ཞིང་གནས་པར་བྱའོ། །མངོན་པར་འཛིན་པ་དང་ཡིད་མི་བདེ་བ་མེད་པར་རྟུན་ཞིང་དྲན་པ་དང་ཤེས་བཞིན་དང་བཅས་ཏེ་ཚོར་བ་ལ་ཚོར་བའི་རྗེས་སུ་ལྟ་ཞིང་གནས་པར་བྱའོ། །མངོན་པར་འཛིན་པ་དང་ཡིད་མི་བདེ་བ་མེད་པར་རྟུན་ཞིང་དྲན་པ་དང་ཤེས་བཞིན་དང་བཅས་ཏེ་སེམས་ལ་སེམས་ཀྱི་རྗེས་སུ་ལྟ་ཞིང་གནས་པར་བྱའོ། །མངོན་པར་འཛིན་པ་དང་ཡིད་མི་བདེ་བ་མེད་པར་རྟུན་ཞིང་དྲན་པ་དང་ཤེས་བཞིན་དང་བཅས་ཆོས་ལ་ཆོས་ཀྱི་རྗེས་སུ་ལྟ་ཞིང་གནས་པར་བྱའོ། །[17]

ཞེས་མདོར་བསྟན་ཏེ།[91] རྒྱས་བཤད་དུ་རིམ་པ་བཞིན་ལུས་དྲན་པ་ཉེར་བཞག་ལ། ཐོག་མར་དབུགས་འབྱུང་རྔུབ་ཀྱི་སྒོ་ནས་དྲན་པ་བསྐྱེད་ཚུལ། དེ་ནས་ཕྱི་ནང་གི་ལུས་ཀྱི་ཆ་ཤས་སོ་སོར་དམིགས་ཏེ་ལུས་སྐྱེ་འཇིག་ཅན་དུ་རིག་པ་དང་། དེ་ནས་སྤྱོད་ལམ་རྣམ་བཞིར་ཤེས་བཞིན་དུ་འཇུག་པ་དང་། མཐར་ལུས་མི་གཙང་བའི་རྫས་སུ་རིག་

17 པ་ལིའི་སྐད་དུ་བཞུགས་པ། ལུང་བར་མ། སྡེ་ཚན་དང་པོ་ལས་དྲན་པ་ཉེར་བཞག་གི་མདོ། ཤོག ༡༩༥ འདིར་བཀོད་པའི་མདོ་ལུང་རྣམས་དབྱིན་འགྱུར་ལས་བོད་སྐད་དུ་ཕབ།

པ་དང་། ལུས་འབྱུང་བཞི་འདུས་པའི་གོང་བུར་རིག་པ་དང་། ལུས་བམ་པ་དང་རུལ་པ་ལ་སོགས་པ་འཆི་བའི་མཚན་མ་དགུའི་སྒོ་ནས་མི་རྟག་པར་བསྒོམ་པ་སོགས་བཀའ་སྩལ། མཐའ་སྦྱོམ་དུ།

འདི་ལྟ་བུར། རབ་ཏུ་བྱུང་བ་ནང་གི་ལུས་ལ་ལུས་ཀྱི་རྗེས་སུ་ལྟ་ཞིང་གནས་ལ། ཕྱི་རོལ་གྱི་ལུས་ལ་ལུས་ཀྱི་རྗེས་སུ་ལྟ་ཞིང་གནས་པ་དང་། ཕྱི་དང་ནང་གཉིས་ཀའི་ལུས་ལ་ལུས་ཀྱི་རྗེས་སུ་ལྟ་ཞིང་གནས་སོ། །ཡང་ལུས་སྐྱེ་བ་དང་འཇིག་པའི་རྗེས་སུ་ལྟ་ཞིང་གནས་པ་དང་། ལུས་ཞིག་པའི་རྗེས་སུ་ལྟ་ཞིང་གནས་པ་དང་། ཡང་ལུས་སྐྱེ་ཞིང་འཇིག་པ་དང་། ཞིག་པའི་རྗེས་སུ་ལྟ་ཞིང་གནས་པར་བྱའོ། །ཡང་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་དེས་ཤེས་བཞིན་དང་དྲན་པ་ཙམ་སྐྱེ་བའི་རྟེན་དུ་འདི་ནི་ལུས་སོ་ཞེས་པའི་འདུ་ཤེས་ཙམ་ཞིག་སྐྱེད་པར་བྱེད་དོ། །དེ་ལྟ་བུར་རང་དབང་བར་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཆོས་གང་ལའང་ཞེན་པ་མེད་པར་གནས་པར་བྱེད་དོ། །འདི་ཡང་རབ་ཏུ་བྱུང་བས་ལུས་ལ་ལུས་སུ་དྲན་པ་ཉེ་བར་བཞག་པ་ཡིན་ནོ། །[92] ཞེས་སོགས་གསུངས།

མདོ་དེར་དེ་ནས་ཚོར་བ་ལ་བདེ་སྡུག་བཏང་སྙོམས་གསུམ་དང་། ཡང་འཇིག་རྟེན་དང་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ཚོར་བ་བདེ་བ་དང་། འཇིག་རྟེན་པའི་ཚོར་བ་སྡུག་བསྔལ། འདས་མ་འདས་གཉིས་ཀྱི་ཚོར་བ་བཏང་སྙོམས་བཅས་སོ་སོར་དམིགས་ཏེ་ཚོར་བ་དྲན་པ་ཉེར་བཞག་བསྒོམ་ཚུལ་དང་། སེམས་ལ་ནི། དུག་གསུམ་རེ་རེ་དང་བཅས་པའི་སེམས་དང་། དེ་གསུམ་སོ་སོ་དང་བྲལ་བའི་སེམས་བཅས་དྲུག་གི་སྟེང་། སེམས་ཀུན་ཏུ་བསྡུས་པ་དང་། རྣམ་པར་གཡེངས་པ་དང་། ཉེ་བར་ཞི་བ་དང་། ཉེ་བར་ཞི་བ་མ་ཡིན་པ་དང་། འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པ་དང་། འཇིག་རྟེན་ལས་མ་

འདས་པ་དང་། མཉམ་པར་བཞག་པ་དང་། མཉམ་པར་མ་བཞག་པ་དང་། རྣམ་པར་གྲོལ་བ་དང་། རྣམ་པར་མ་གྲོལ་བའི་སེམས་བཅས་སེམས་རྣམ་པ་བཅུ་དྲུག་ལ་སྦྱར་ཏེ་སེམས་ལ་དམིགས་ཏེ་དྲན་པ་ཉེར་བཞག་སྒོམ་ཚུལ་གསུངས།[93*]

དེ་ནས་ཆོས་ལ་རིམ་པ་བཞིན། ༡ འདོད་པ་ལ་འདུན་པ་དང་། ༢ ཞེ་སྡང་། ༣ གཉིད་རྨུགས་གཉིས། ༤ རྒོད་འགྱོད་གཉིས། ༥ ཐེ་ཚོམ་བཅས་སྒྲིབ་པ་ལྔ་དང་། ཕུང་པོ་ལྔ། སྐྱེ་མཆེད་དྲུག བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཡན་ལག་བདུན། བདེན་པ་བཞི་བཅས་རེ་རེར་སྦྱར་ཏེ་སྒོམ་ཚུལ་བཀའ་སྩལ། མཇུག་ཏུ་དྲན་པ་ཉེར་བཞག་བཞི་བསྒོམས་པའི་ཕན་ཡོན་བཅས་རེ་ཞིག་རྫོགས་པར་མཛད་འདུག འདིར་རྒྱ་ཆེའི་མདོ་འདི་ཉིད་ངོ་སྤྲོད་ཀྱི་ཚུལ་གྱིས་དོན་བསྡུ་ཙམ་ཞིག་བཀོད།

ད་ནི་དྲན་པ་ཉེར་གཞག་གི་སྐོར་གཙོ་བོར་མངོན་པ་གོང་འོག་ལས་འབྱུང་བ་བཞིན་ཙུང་ཟད་འཆད་པ་ལ། འཕགས་པ་ཆོས་མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས།[18] “དྲན་པ་ཉེ་བར་གཞག་པ་རྣམས་ནི། དམིགས་པ་དང་། ངོ་བོ་ཉིད་དང་། གྲོགས་དང་། བསྒོམ་པ་དང་། བསྒོམས་པའི་འབྲས་བུར་རིག་པར་བྱའོ། །”[94] ཞེས་སོགས་ཀྱི་སྐབས་སུ་གསུངས་པ་ལྟར་དོན་ཚན་ལྔས་བརྗོད་པར་བྱའོ།།

18 སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། ཛི། ཉན་ཐོས་ཀྱི་ས། བམ་པོ་བཅུ་གཅིག་པ། ཤོག ༡༠༤ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༣ ཤོག ༢༨༥ ནང་། སེམས་འདོད་ཆགས་དང་བཅས་པ་དང་། འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ་དང་། ཞེ་སྡང་དང་བཅས་པ་དང་། ཞེ་སྡང་དང་བྲལ་བ་སོགས་སེམས་རྣམ་པ་ཉི་ཤུ་ལ་དམིགས་ཏེ་སེམས་དྲན་པ་ཉེར་བཞག་བསྒོམ་ཚུལ་གསུངས།

དང་པོ་དྲན་པ་ཉེར་བཞག་གི་དམིགས་པ་ལ་བཞི་ཡོད་དེ། མདོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས། "དྲན་པ་ཉེ་བར་གཞག་པ་རྣམས་ཀྱི་དམིགས་པ་གང་ཞེ་ན། ལུས་དང་། ཚོར་བ་དང་། སེམས་དང་། ཆོས་སོ། །"[95] ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་དམིགས་པའི་སྒོ་ནས་ལུས་སོགས་བཞིར་བཞག་པ་ཡང་སེམས་ཅན་ཐ་མལ་པ་རྣམས་ཀྱིས། ༡ ལུས་མི་སྡུག་པ་ལ་སྡུག་པར་འདུ་ཤེས་པ་དང་། ༢ ཚོར་བ་སྡུག་བསྔལ་བ་ལ་བདེ་བར་འདུ་ཤེས་པ་དང་། ༣ སེམས་མི་རྟག་པ་ལ་རྟག་པར་འདུ་ཤེས་པ་དང་། ༤ ཆོས་བདག་མེད་པ་ལ་བདག་ཏུ་འདུ་ཤེས་པ་རྣམས་བཟློག་པའི་ཆེད་དུ་ཡིན་ནོ། །དེ་ཡང་གཙུག་ན་རིན་པོ་ཆེས་ཞུས་པའི་མདོ་ལས།

དྲན་པ་ཉེ་བར་གཞག་པ་བཞི་པོ་དེ་དག་ལ་གནས་པ་དེ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་བཞི་རབ་ཏུ་སྤོང་སྟེ། བཞི་གང་ཞེ་ན། འདི་ལྟ་སྟེ། ལུས་ལ་ལུས་ཀྱི་རྗེས་སུ་ལྟ་ཞིང་གནས་པས་མི་སྡུག་པ་ལ་སྡུག་པར་འདུ་ཤེས་པའི་ཕྱིན་ཅི་ལོག་རབ་ཏུ་སྤོང་ངོ་། །ཚོར་བ་རྣམས་ལ་ཚོར་བའི་རྗེས་སུ་ལྟ་ཞིང་གནས་པས་སྡུག་བསྔལ་བ་ལ་བདེ་བར་འདུ་ཤེས་པའི་ཕྱིན་ཅི་ལོག་རབ་ཏུ་སྤོང་ངོ་། །སེམས་ལ་སེམས་ཀྱི་རྗེས་སུ་ལྟ་ཞིང་གནས་པས་མི་རྟག་པ་ལ་རྟག་པར་འདུ་ཤེས་པའི་ཕྱིན་ཅི་ལོག་རབ་ཏུ་སྤོང་ངོ་། །ཆོས་རྣམས་ལ་ཆོས་ཀྱི་རྗེས་སུ་ལྟ་ཞིང་གནས་པས་བདག་མེད་པ་ལ་བདག་ཏུ་འདུ་ཤེས་པའི་ཕྱིན་ཅི་ལོག་རབ་ཏུ་སྤོང་ངོ་། །དེ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་མེད་པས་ཡང་དག་པ་ཉིད་སྒྲུབ་བོ། །[96] ཞེས་སོ།།

གཉིས་པ་དྲན་པ་ཉེར་བཞག་གི་ངོ་བོ་ནི། དམིགས་པ་ལུས་ཚོར་སེམས་ཆོས་བཞི་པོ་གང་ཡང་རུང་བ་ལ་དམིགས་ནས་ལུས་མི་གཙང་བ་སོགས་རང་གི་

མཚན་ཉིད་དང་མི་རྟག་པ་ལྟ་བུ་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་གཉིས་སུ་བརྟག་ཅིང་དཔྱོད་པར་བྱེད་པའི་དྲན་པ་དང་ཤེས་རབ་གང་རུང་གིས་བསྡུས་པ་ཞིག་ལ་འཇོག དེ་ཡང་ཀུན་བཏུས་ལས། "ངོ་བོ་ཉིད་གང་ཞེ་ན། ཤེས་རབ་དང་དྲན་པའོ། །"[97] ཞེས་དང་། ཆོས་མངོན་པ་མཛོད་ལས།

ལུས་ཚོར་སེམས་དང་ཆོས་རྣམས་ལ།།
མཚན་ཉིད་གཉིས་སུ་ཡོངས་བརྟགས་པས།།
ཤེས་རབ་ཐོས་སོགས་ལས་བྱུང་བའོ།།[98] ཞེས་གསུངས་སོ།།

དྲན་པ་ཉེར་བཞག་ཅེས་པའི་སྒྲ་དོན་ནི། བྱེ་སྨྲ་རྣམས་ཤིང་གཤགས་པའི་བར་དུ་ཁྲིའུ་བཙུག་ནས་འཛིན་པ་ལྟར་དྲན་པས་དམིགས་རྣམ་མ་བརྗེད་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་ཤེས་རབ་ཡུལ་ལ་འཇུག་པས་ན་དེ་ལྟར་བརྗོད་པར་འདོད་ཀྱང་། སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱིས་ཤེས་རབ་ཀྱིས་དང་པོར་དམིགས་ཡུལ་སོ་སོར་ཕྱེ་བ་དེའི་རྗེས་སུ་དྲན་པས་དེ་འཛིན་པས་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཡུལ་ལ་དྲན་པ་ཉེ་བར་བཞག་པས་ན་དེ་སྐད་ཅེས་བྱ་བར་གསུངས་ཏེ། མཛོད་རང་འགྲེལ་ལས། "ཅིའི་ཕྱིར་ཤེས་རབ་ལ་དྲན་པ་ཉེ་བར་གཞག་པ་ཞེས་བཤད་ཅེ་ན། བྱེ་བྲག་ཏུ་སྨྲ་བ་རྣམས་ན་རེ་དྲན་པ་ཤས་ཆེ་བའི་ཕྱིར་ཏེ། ཤིང་གཤགས་པའི་ཁྲིའུ་དག་གིས་འཛིན་པ་ལྟར་དྲན་པའི་སྟོབས་བསྐྱེད་པས་འཇུག་པ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་ཞེས་བྱ་བའི་ཐ་ཚིག་གོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །འདི་ལྟར་ནི་རུང་སྟེ། འདིས་དྲན་པ་ཉེ་བར་འཇོག་པས་ན་དྲན་པ་ཉེ་བར་གཞག་པ་ནི་ཤེས་རབ་ཡིན་ཏེ།"[99] ཞེས་འབྱུང་།

གསུམ་པ་དྲན་པ་ཉེར་བཞག་གི་གྲོགས་ནི། ལུས་དྲན་པ་ཉེར་བཞག་སོགས་བཞི་པོ་གང་རུང་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་སེམས་སེམས་བྱུང་རྣམས་སོ། །དེ་ལྟར་

ཡང་ཀུན་བཏུས་ལས། "གྲོགས་གང་ཞེ་ན། དེ་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་སེམས་དང་སེམས་ལས་བྱུང་བའི་ཆོས་རྣམས་སོ། །"[100] ཞེས་གསུངས།

བཞི་པ་བསྒོམ་པ་བཤད་པ་ནི། ལུས་དྲན་པ་ཉེར་བཞག་སྒོམ་ཚུལ་ལ། རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་སྒོམ་ཚུལ་དང་། སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་སྒོམ་ཚུལ་གཉིས་ཡོད་ཅིང་། རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་སྒོམ་ཚུལ་ནི། ལུས་མི་གཙང་བ། ཚོར་བ་སྡུག་བསྔལ་བ། སེམས་སྐད་ཅིག་གིས་སྐྱེ་འཇིག་བྱེད་པ། ཁོང་ཁྲོ་སོགས་ཉོན་མོངས་ཀྱི་ཆོས་སྤང་བྱ་དང་བཟོད་པ་སོགས་རྣམ་བྱང་གི་ཆོས་བླང་བྱར་ཤེས་ནས་སྒོམ་པར་བྱེད།

སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་སྒོམ་ཚུལ་ནི། འདུས་བྱས་ཐམས་ཅད་ནི་མི་རྟག་པ། ཟག་བཅས་ཐམས་ཅད་ནི་སྡུག་བསྔལ་བའོ་སྙམ་དུ་སྒོམ་པར་བྱེད་དོ། །དེ་ཡང་འདུལ་བ་གཞུང་དམ་པ་ལས། གནས་ཁང་དུ་ཞུགས་ཏེ་སྟན་ཐིང་ལ་སྐྱིལ་མོ་ཀྲུང་ཆོས་ཏེ་ལུས་དྲང་པོར་སྲོང་ལ་དྲན་པ་མདུན་དུ་བཞག་སྟེ་རིགས་པར་བྱ་བ་བརྒྱད་ལ་སྤང་བར་བྱའོ། །དེ་ནི་འདི་ལྟ་སྟེ། ནད་དོ། །སྐྲན་ནོ། །མཆོན་ནོ། །དུག་གོ །མི་རྟག་པའོ། །སྡུག་བསྔལ་བའོ། །སྟོང་པ་ཉིད་དོ། །བདག་མེད་པའོ་སྙམ་དུ་སེམས་ཏེ་འདུག་ལ།"[101] ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུ། དེ་ཡང་ལུས་འདི་སྡུག་བསྔལ་གྱི་ངོ་བོ་ཡིན་པས་ནད་ལྟ་བུ་དང་། སྡུག་བསྔལ་དྲག་པོའི་ནད་ཡིན་པས་སྐྲན་ལྟ་བུ། སྡུག་བསྔལ་དངོས་སུ་སྐྱེད་པས་མཆོན་ཆ་ལྟ་བུ། སྡུག་བསྔལ་བརྒྱུད་ནས་སྐྱེད་པས་དུག་ལྟ་བུ། སྐད་ཅིག་རེ་རེ་ཞིང་འཇིག་པས་མི་རྟག་པ། ལས་ཉོན་གྱི་ཟག་པ་དང་བཅས་པས་སྡུག་བསྔལ་བ། བདག་གི་བར་མ་གྲུབ་པས་སྟོང་པ་ཉིད། བདག་ཏུ་མ་གྲུབ་པས་བདག་མེད་པའོ་ཞེས་བརྟགས་ནས་སྒོམ་པའོ།།

འདོད་ཆགས་ཤས་ཆེ་བའི་གཉེན་པོར་ནི། མོས་པ་ཡིད་བྱེད་ཀྱི་ཚུལ་གྱིས་ལུས་ཀྱི་ཁ་དོག་སོགས་མི་སྡུག་པར་བསྒོམ་དགོས་ཤིང་མི་སྡུག་པ་དེ་སྒོམ་པའི་བློ་ནི་མ་ཆགས་པའི་རང་བཞིན་ཡིན་ཞིང་དེས་ནི་ལུས་ཀྱི་ཁ་དོག་དང་། ལུས་ཀྱི་དབྱིབས་དང་། ལུས་ཀྱི་རེག་བྱ་དང་། ལུས་ཀྱི་བསྙེན་བཀུར་སོགས་ལ་ཆགས་པའི་གཉེན་པོ་བྱེད་དོ། །དེ་ཡང་ལུས་ཀྱི་ཁ་དོག་སོགས་ལ་ཆགས་པའི་འདོད་ཆགས་སོགས་རིགས་བཞི་ལས་ལུས་ཀྱི་ཁ་དོག་ལ་ཆགས་པའི་གཉེན་པོར་ནི། ཆགས་ཡུལ་གྱི་ལུས་རྣམ་པར་སྔོས་པ་དང་། ལུས་རྣམ་པར་རྣག་པ་དང་། ལུས་རྣམ་པར་དམར་བ་སོགས་ལ་དམིགས་ནས་ལུས་མི་སྡུག་པའི་འདུ་ཤེས་སྒོམ་པར་བྱེད་དོ།།

ལུས་ཀྱི་དབྱིབས་ལ་ཆགས་པའི་གཉེན་པོར་ནི། ཆགས་ཡུལ་གྱི་ལུས་རྣམ་པར་ཟོས་པ་དང་། ལུས་རྣམ་པར་འཐོར་བ་གཉིས་ལ་དམིགས་ནས་ལུས་མི་སྡུག་པའི་འདུ་ཤེས་སྒོམ་པར་བྱེད་དོ། །ཆགས་ཡུལ་གྱི་ལུས་ཀྱི་རེག་བྱ་ལ་ཆགས་པའི་གཉེན་པོར་ནི། ལུས་རྣམ་པར་འབུས་གཞིགས་པ་དང་། ལུས་རྒྱུས་པས་སྦྲེལ་བའི་ཀེང་རུས་གཉིས་ལ་དམིགས་ནས་ལུས་མི་སྡུག་པའི་འདུ་ཤེས་སྒོམ་པར་བྱེད་དོ། །ལུས་ཀྱི་བསྙེན་བཀུར་ལ་ཆགས་པའི་གཉེན་པོར་ནི། ཤི་བའི་རོ་གཡོ་བ་མེད་པ་ལ་དམིགས་ནས་ལུས་མི་སྡུག་པའི་འདུ་ཤེས་སྒོམ་པར་བྱེད་དོ། །དེ་ལྟར་ཡང་ཁྲི་བརྒྱད་སྟོང་པ་ལས།

> རབ་འབྱོར་གཞན་ཡང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་གང་གི་ཚེ། དུར་ཁྲོད་ན་གནས་པ་ན། དུར་ཁྲོད་དུ་བོར་བའི་གཟུགས་སྣ་ཚོགས་ཤི་ནས་ཞག་གཅིག་ལོན་པའམ། ཤི་ནས་ཞག་གཉིས་ལོན་པའམ། ཤི་ནས་

ཞག་གསུམ་ལོན་པའམ། ཤི་ནས་ཞག་བཞི་ལོན་པའམ། ཤི་ནས་ཞག་ལྔ་ལོན་པའམ། རྣམ་པར་བམ་པའམ། རྣམ་པར་སྔོས་པའམ། རྣམ་པར་རུལ་བའམ། རྣམ་པར་འབུས་གཞིགས་པ་དག་མཐོང་བ་ན། དེ་ལུས་འདི་ཡང་འདི་ལྟ་བུའི་ཆོས་ཅན་དང་། འདི་ལྟ་བུའི་རང་བཞིན་ཅན་ཡིན་ཏེ། ཆོས་ཉིད་དེ་དང་མ་བྲལ་བ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་ལུས་འདི་ཉིད་ཀྱང་ཚུལ་དེ་དང་སྦྱོར་བར་བྱེད་དོ། །རབ་འབྱོར་དེ་ལྟར་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྟུན་པ་ཤེས་བཞིན་ཅན། དྲན་པ་དང་ལྡན་པས་འཇིག་རྟེན་ལ་བརྣབ་སེམས་དང་། ཡིད་མི་བདེ་བ་རྣམ་པར་བསལ་ནས། ལུས་ལ་ལུས་ཀྱི་རྗེས་སུ་ལྟ་ཞིང་གནས་སོ། །རབ་འབྱོར་གཞན་ཡང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་གང་གི་ཚེ། དུར་ཁྲོད་དུ་མི་རོ་བོར་བ། ཤི་ནས་ཞག་དྲུག་ལོན་པའམ། ཤི་ནས་ཞག་བདུན་ལོན་པའམ། བྱ་རོག་རྣམས་ཟ་ཞིང་འདུག་པའམ། གོ་བོ་དང་། ཆུན་ལག་དང་། བྱ་རྒོད་དང་། སྐྱུགས་ཟ་དང་། སྤྱང་ཀི་དང་། ཤ་དང་། ཕྱི་དག་གམ། སྲོག་ཆགས་ཀྱི་རིགས་གང་ཡང་རུང་བ་རྣམ་པ་སྣ་ཚོགས་དག་ཟ་ཞིང་འདུག་པ་དག་མཐོང་བ་ན་དེ་ལུས་འདི་ཡང་འདི་ལྟ་བུའི་ཆོས་ཅན་དང་། འདི་ལྟ་བུའི་རང་བཞིན་ཅན་ཡིན་ཏེ། ཆོས་ཉིད་དེ་དང་མ་བྲལ་བའོ། །[102] ཞེས་གསུངས་སོ།།

ཆོས་མངོན་པ་མཛོད་ལས་ནི།

རུས་པ་རྒྱ་མཚོའི་བར་དུ་ནི། །སྤྲོ་ཞིང་སྡུད་པས་ལས་དང་པོ།།
ཀང་རུས་ནས་ནི་ཐོད་ཕྱེད་བར། །བཏང་བས་སྦྱང་བ་བྱས་པར་བཤད།།

སླིན་མའི་བར་དུ་སེམས་འཛིན་པས། །ཡིད་ལ་བྱེད་པ་རྫོགས་པ་ཡིན།། [103]

ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། ལུས་ལ་ཀེང་རུས་སུ་སྒྲོ་བཏགས་ནས་མོས་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་པའི་མི་སྡུག་པ་སྒོམ་པའི་ཚུལ་ལ་ལས་དང་པོ་པའི་རྣལ་འབྱོར་སྒོམ་ཚུལ་དང་། ཡོངས་སུ་སྦྱང་བ་བྱས་པའི་རྣལ་འབྱོར་སྒོམ་ཚུལ། ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའི་རྣལ་འབྱོར་སྒོམ་ཚུལ་ཏེ་རྣམ་པ་གསུམ་དུ་བཤད་དོ། །དེ་ཡང་དང་པོར་རང་གི་རྐང་པའི་མཐེ་བོའམ་དཔྲལ་བ་ལ་སོགས་པ་གང་ཡང་རུང་བར་སེམས་གཏད་དེ་ཤ་རུལ་ཞིང་མྱགས་ནས་རུས་པ་ཀེང་རུས་ལྟར་དཀར་ལྷག་གེར་ཡོད་པར་མོས། དེ་རྗེས་རིམ་གྱིས་རང་གི་ལུས་རིལ་པོ་ཀེང་རུས་སུ་མོས། དེ་རྗེས་གནས་ཁང་དང་། མཐར་རྒྱ་མཚོའི་བར་དུ་ཀེང་རུས་ཀྱིས་ཁྱབ་པར་མོས། དམིགས་པ་ཆུང་སྡུད་པ་ན་ཕྱི་ནས་རིམ་གྱིས་བསྡུས་ཏེ་རང་གི་ལུས་གཅིག་པུ་ཀེང་རུས་སུ་མོས་ནས་ཚུལ་དེ་ལྟར་ཡང་ཡང་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ནི་ལས་དང་པོ་པའི་རྣལ་འབྱོར་སྒོམ་ཚུལ་ལོ།།

ཡང་ཕར་ཀེང་རུས་ཀྱིས་ཁྱབ་པར་མོས་པ་ན་སྔར་བཞིན་དང་དམིགས་པ་ཆུང་སྡུད་པ་ན་རང་གི་རྐང་པ་རུས་པར་མོས་པ་བོར་ནས་རྐང་པ་ལས་གཞན་པའི་རང་གི་ལུས་ལྷག་མ་རུས་པར་མོས་ཏེ་དེ་ལ་སེམས་གཏོད་པ་དང་། དེ་རྗེས་རིམ་གྱིས་ལུས་ཕྱེད་རུས་པར་མོས་ནས་དེ་ལ་སེམས་གཏོད། དེ་རྗེས་ཕྱེད་པའི་ཕྱེད་ཀྱི་བར་རུས་པར་མོས་ནས་དེ་ལ་སེམས་གཏོད་པ་ནི་ཡོངས་སུ་སྦྱང་བ་བྱས་པའི་རྣལ་འབྱོར་སྒོམ་ཚུལ་ལོ། །ཡང་ཕར་ཀེང་རུས་ཀྱིས་ཁྱབ་པར་མོས་པ་ན་སྔར་བཞིན་དང་དམིགས་པ་ཆུང་སྡུད་པ་ན་རང་གི་ལུས་ལྷག་མ་རུས་པར་མོས་ནས་དེ་

ལ་སེམས་གཏོད་པ་ཡང་བོར་ནས་རང་གི་སྙིན་མ་གཉིས་ཀྱི་བར་དུ་ཐུས་པ་མཐེ་བོའི་ཁྱོན་ཙམ་ལ་སེམས་གཏོད་པ་ནི་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའི་རྣལ་འབྱོར་སྒོམ་ཚུལ་ལོ།།

དེ་ལྟར་ན་ལུས་ཀྱི་ཁ་དོག་ལ་ཆགས་པའི་གཉེན་པོར་ཆགས་ཡུལ་གྱི་ལུས་རྣམ་པར་སྔོས་པ་སོགས་ལ་དམིགས་ནས་ལུས་མི་སྡུག་པའི་འདུ་ཤེས་སྒོམ་པ་གསུམ་དང་། ལུས་ཀྱི་དབྱིབས་ལ་ཆགས་པའི་གཉེན་པོར་ཆགས་ཡུལ་གྱི་ལུས་རྣམ་པར་ཐོར་བ་སོགས་གཉིས་ལ་དམིགས་ནས་ལུས་མི་སྡུག་པའི་འདུ་ཤེས་སྒོམ་པ་གཉིས། ལུས་ཀྱི་རེག་བྱ་ལ་ཆགས་པའི་གཉེན་པོར་ལུས་རྣམ་པར་འབུས་གཞིགས་པ་སོགས་གཉིས་ལ་དམིགས་ནས་ལུས་མི་སྡུག་པའི་འདུ་ཤེས་སྒོམ་པ་གཉིས། ལུས་ཀྱི་བསྙེན་བཀུར་ལ་ཆགས་པའི་གཉེན་པོར་ཤི་བའི་རོ་གཡོ་བ་མེད་པ་ལ་དམིགས་ནས་ལུས་མི་སྡུག་པའི་འདུ་ཤེས་སྒོམ་པ་གཅིག ལུས་ཀྱི་ཁ་དོག་སོགས་ཆ་ཐམས་ཅད་ལ་ཆགས་པའི་གཉེན་པོར་ལུས་ཀེང་རུས་སུ་མོས་ནས་སྒོམ་པ་གཅིག་སྟེ་ལུས་མི་སྡུག་པ་སྒོམ་པའི་བློ་དགུའོ། །ཀེང་རུས་ལ་ཁ་དོག་སོགས་ཆགས་པའི་གཞི་རྣམ་པ་བཞིའི་གང་ཡང་མེད་པས་གཉེན་པོ་དེ་དག་ལས་ཀེང་རུས་ལ་དམིགས་ནས་སྒོམ་པ་ནི་ལུས་ཀྱི་ཁ་དོག་ལ་ཆགས་པ་སོགས་བཞི་ཀའི་གཉེན་པོར་སྒོམ་པར་བྱར་རུང་ངོ་། །མི་སྡུག་པ་སྒོམ་པའི་བློ་འདི་ནི་ཆགས་པའི་གཞི་ཞིག་ལ་སྒྲོ་བཏགས་ནས་མོས་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ཡིན་ཞིང་གཟུགས་ཕུང་གི་ཕྱོགས་གཅིག་ཁ་དོག་དང་དབྱིབས་ཉེ་ཚེ་བ་ལ་དམིགས་པའི་ཕྱིར་ཉོན་མོངས་པའི་མགོ་རྣམ་པར་གནོན་པ་ཙམ་གྱི་སྲུན་འབྱིན་པའི་གཉེན་པོ་ཡིན་གྱི་གཏན་ནས་སྤོང་བའི་གཉེན་པོ་ནི་མ་ཡིན་ནོ།།

རྣམ་རྟོག་ཤས་ཆེ་བའི་གཉེན་པོར་ནི། རང་གི་དབུགས་ནང་དུ་རྔུབ་པ་དང་ཕྱིར་འབྱུང་བ་བགྲངས་ནས་དྲན་པ་རྩེ་གཅིག་པའི་སྒོ་ནས་དེར་འཇུག་ཅིང་གཡེང་བ་མེད་པར་བསྒོམ་མོ། །དབུགས་རྔུབ་འབྱུང་དེ་སྒོམ་ཚུལ་ལ་མངོན་པ་མཛོད་ལས་དྲུག་ཏུ་གསུངས་ཏེ།

༡ རང་ཉིད་ཀྱི་ལུས་འདུག་སྟངས་ཆོས་བདུན་དང་ལྡན་པར་བྱས་ཏེ་དབུགས་ནང་དུ་རྔུབ་པ་དང་ཕྱིར་འབྱུང་བ་གཉིས་ལ་སེམས་གཏད་ནས་དྲན་པ་རྩེ་གཅིག་པའི་ངང་ནས་རྔུབ་འབྱུང་གཉིས་ལ་ཁུགས་པ་གཅིག་ཏུ་བྱས་པའི་གཅིག་ནས་བཅུ་པའི་བར་ཡིད་ཀྱིས་འཚོལ་ལྷག་ཆད་གསུམ་དང་བྲལ་བར་རྩི་བ་ནི་བགྲང་བ་དང་། བཅུ་པོ་དེ་ལས་ཉུངས་ན་བྱིང་བ་དང་མངས་ན་རྒོད་པ་འབྱུང་ཉེན་ཆེ་ཞིང་ཁུགས་པ་གཉིས་གཅིག་ཏུ་བརྩིས་ན་ཆད་སྐྱོན་དང་། ཡང་ཁུགས་པ་གཅིག་གཉིས་སུ་བྱས་ན་ལྷག་སྐྱོན། ཡང་རྔུབ་པ་ལ་འབྱུང་བ་དང་འབྱུང་བ་ལ་རྔུབ་པར་བཟུང་ན་འཚོལ་བའི་སྐྱོན་ཡོད།

༢ ཡང་དབུགས་ནང་དུ་འཇུག་པའི་ཚེ་སྣོག་མ་དང་སྙིང་ག་དང་ལྟེ་བ་དང་རྐེད་པ་དང་བརླ་དང་བྱིན་པ་དང་རྐང་མཐིལ་དང་ས་ལ་སྟོབས་ཆེ་ན་འདོམ་གང་དང་སྟོབས་ཆུང་ན་མཐོ་གང་གི་བར་དུ་རིམ་གྱིས་འཇུག་པ་དང་། ཕྱིར་འབྱུང་བའི་ཚེ་རྐང་པའི་མཐིལ་ནས་བཟུང་རིམ་གྱིས་སྣའི་བུ་ག་ནས་སྟོབས་ཆེ་ན་འདོམ་གང་དང་སྟོབས་ཆུང་ན་མཐོ་གང་གི་བར་དུ་འབྱུང་བ་ལ་སེམས་མི་གཡེང་བར་རྩེ་གཅིག་ཏུ་ལྟ་བ་ནི་རྗེས་སུ་འགྲོ་བ་དང་། ༣ ཡང་དབུགས་དེ་ཉིད་སྣ་རྩེ་ནས་རྐང་མཐིལ་གྱི་བར་དུ་ཕྲེང་ཐག་ལྟར་གནས་པ་ལ་སེམས་མི་གཡེང་བར་རྩེ་གཅིག་ཏུ་ལྟ་ཞིང་ལུས་ལ་ཕན་གནོད་དང་གྲང་དྲོ་གང་བྱེད་ལ་རྟོག་པ་ནི་འཇོག་པ་དང་། ༤ ཡང་དབུགས་རྔུབ་འབྱུང་འདི་

དག་ལྷུང་ཙམ་མ་ཡིན་པར་འབྱུང་བ་དང་འབྱུང་གྱུར་གྱི་གཟུགས་རྫས་བརྒྱད་ཀྱི་རང་བཞིན་ཡིན་ཞིང་། དེ་ལ་བརྟེན་པའི་སེམས་སེམས་བྱུང་དང་བཅས་ན་ཕུང་པོ་ལྔ་དང་ལྡན་ནོ་སྙམ་དུ་རྩེ་གཅིག་ཏུ་ལྟ་ཞིང་རྟོག་པ་ནི་ཉེ་བར་རྟོག་པ་དང་། ༥ ཡང་དེ་ནས་ལྷུང་ལ་དམིགས་པའི་བློ་བསྒྱུར་ཏེ་དྲན་པ་རྩེ་གཅིག་པའི་ངང་ནས་དགེ་བ་གོང་འཕེལ་དུ་སྦྱོང་བ་ནི་བསྒྱུར་བ་དང་། ༦ ཡང་དེ་ལས་ཀྱང་དྲན་པ་རྩེ་གཅིག་པའི་ངང་ནས་དགེ་བ་གོང་འཕེལ་དུ་སྦྱོང་བ་ནི་ཡོངས་སུ་དག་པའོ། །དེ་ཡང་མཛོད་རང་འགྲེལ་ལས།

དབུགས་རྔུབ་དབུགས་འབྱུང་དྲན་པ་ནི། །བགྲང་དང་རྗེས་འགྲོ་འཇོག་པ་དང་།།
རྟོག་པ་དང་ནི་བསྒྱུར་བ་དང་། །ཡོངས་[104]དག་རྣམ་པ་དྲུག་ཏུ་འདོད།།[105]

ཅེས་སོ།།

དེ་ལ་དབུགས་རྔུབ་པ་དང་འབྱུང་བ་རྗེས་སུ་དྲན་པ་ནི་ཁ་ནང་དུ་བལྟས་ཤིང་དམིགས་པ་གཅིག་ལ་འཇུག་པ་དང་དམིགས་གཞིའི་དབུགས་ལ་ཡང་ཁ་དོག་དང་དབྱིབས་སྣ་ཚོགས་པ་མེད་པས་རྣམ་རྟོག་གི་གཉེན་པོ་བྱེད་ནུས་ལ། གཞན་མི་སྡུག་པ་སྒོམ་པའི་བློ་ནི་དམིགས་པ་ཁ་དོག་སོགས་སྣ་ཚོགས་ལ་འཇུག་ཅིང་ཁ་ཕྱིར་བལྟས་པ་དང་རྣམ་རྟོག་འདྲེན་པས་རྣམ་རྟོག་གི་གཉེན་པོ་བྱེད་མི་ནུས་པའི་ཚུལ་ནི། མཛོད་རང་འགྲེལ་ལས། “གང་ཞིག་རྣམ་པར་རྟོག་པ་སྤྱོད་པ་དེ་ནི་དབུགས་རྔུབ་པ་དང་འབྱུང་བ་དྲན་པས་འཇུག་གོ །”[106] ཞེས་གསུངས་སོ།།

ཚོར་བ་དྲན་པ་ཉེར་བཞག་སྒོམ་ཚུལ་ནི། ཚོར་བ་བདེ་བ་ལས་དངོས་སུ་འདོད་སྲེད་དང་ཚོར་བ་སྡུག་བསྔལ་ལས་འཇིག་སྲེད་སྐྱེ་ཞིང་བརྒྱུད་ནས་སྡུག་བསྔལ་སྐྱེ་བ་སོགས་ཚོར་བའི་ཉེས་དམིགས་མཐོང་བའི་ཆེད་དུ་རང་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་གཉིས་ལ་བརྟགས་ཏེ་བསྒོམ་མོ། །དེ་ཡང་འཕགས་པ་གཙུག་ན་རིན་པོ་ཆེས་ཞུས་པའི་མདོ་ལས།

དེ་བདེ་བའི་ཚོར་བ་ལ་རྗེས་སུ་ཆགས་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། རྗེས་སུ་ཆགས་པ་ལེགས་པར་འཇོམས་པར་ཡང་བྱེད་དོ། །དེ་སྡུག་བསྔལ་གྱི་ཚོར་བ་ལ་ཁོང་ཁྲོ་བར་ཡང་མི་འགྱུར་ཏེ། ཁོང་ཁྲོ་བ་ལེགས་པར་འཇོམས་པར་ཡང་བྱེད་དོ། །སྡུག་བསྔལ་ཡང་མ་ཡིན་བདེ་བ་ཡང་མ་ཡིན་པའི་ཚོར་བ་ལ་མ་རིག་པ་དང་ལྡན་པར་མི་འགྱུར་ཏེ་མ་རིག་པ་ལེགས་པར་འཇོམས་པར་བྱེད་དོ། །དེས་ཚོར་བ་གང་ཅི་མྱོང་བ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱང་མི་རྟག་པར་ཤེས་ཤིང་མྱོང་བར་བྱེད་དོ། །སྡུག་བསྔལ་དུ་ཤེས་ཤིང་མྱོང་བར་བྱེད་དོ། །བདག་མེད་པར་ཤེས་ཤིང་མྱོང་བར་བྱེད་དོ། །དེ་བདེ་བའི་ཚོར་བ་ལ་ནི་མི་རྟག་པར་ཤེས་པར་འགྱུར་རོ། །སྡུག་བསྔལ་གྱི་ཚོར་བ་ལ་ནི་ཟུག་རྔུར་ཤེས་པར་འགྱུར་རོ། །སྡུག་བསྔལ་ཡང་མ་ཡིན་བདེ་བ་ཡང་མ་ཡིན་པའི་ཚོར་བ་ལ་ནི་ཞི་བར་ཤེས་པར་འགྱུར་རོ། །དེ་ལྟར་ན་གང་བདེ་བ་དེ་ནི་མི་རྟག་པའོ། །གང་སྡུག་བསྔལ་བ་དེ་ནི་སྡུག་བསྔལ་བ་ཉིད་དོ།། གང་བདེ་བ་ཡང་མ་ཡིན་སྡུག་བསྔལ་བ་ཡང་མ་ཡིན་པ་དེ་ནི་བདག་མེད་པའོ།།[107] ཞེས་དང་།

ཡང་ཆོས་མངོན་པ་མཛོད་ལས།

ཚོར་བའི་དབང་གིས་འཆིང་བ་གསུམ།།[108] ཞེས་གསུངས་སོ།།

སེམས་དྲན་པ་ཉེར་བཞག་སྒོམ་ཚུལ་ནི། སེམས་ནི་སྐད་ཅིག་སྐད་ཅིག་ལ་འཇིག་པ་དང་བརྟན་དུ་མེད་པ་ཐོགས་པ་མེད་ཅིང་རང་བཞིན་གྱིས་འོད་གསལ་བ་རྒྱུན་གྱི་ཆ་ནས་གཏན་དུ་རྒྱུན་མ་ཆད་པར་གནས་པ་སོགས་སུ་བརྟགས་ནས་སེམས་

ཀྱི་ངོ་བོ་ལ་དཔྱོད་པར་བྱེད་དེ། འོད་སྲུང་གིས་ཞུས་པའི་ལེའུ་ལས། “འོད་སྲུངས་སེམས་ནི་འབབ་ཆུའི་རྒྱུན་དང་མཚུངས་ཏེ་མི་གནས་པ་སྐྱེས་ནས་འཇིག་ཅིང་འཇུག་པའོ། །འོད་སྲུངས་སེམས་ནི་རླུང་དང་མཚུངས་ཏེ་རིང་དུ་འགྲོ་ཞིང་གཟུང་དུ་མེད་པར་རྒྱུ་བའོ། །འོད་སྲུངས་སེམས་ནི་མར་མེའི་འོད་འཕྲོ་བ་དང་མཚུངས་ཏེ་རྒྱུ་དང་རྐྱེན་ལས་བྱུང་བའོ། །”[109] ཞེས་གསུངས། ཡང་དེ་བཞིན་དུ་སེམས་ཀྱི་བྱེད་ལས་དང་། ཉོན་མོངས་པའི་དབང་དུ་གྱུར་པའི་ཉེས་དམིགས་དང་། འབྲས་བུ་སོགས་རང་དང་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་གཉིས་ལ་ཐོས་བསམ་སོགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་བརྟགས་ཤིང་དཔྱོད་པར་བྱེད་དོ། །དེ་ཡང་འོད་སྲུང་གིས་ཞུས་པའི་ལེའུ་དེ་ཉིད་ལས།

> འོད་སྲུངས་སེམས་ནི་སྡུག་བསྔལ་ཐམས་ཅད་བསྐྱེད་པའི་ཕྱིར་མི་མཛའ་བ་དང་མཚུངས་སོ། །འོད་སྲུངས་སེམས་ནི་དགེ་བའི་རྩ་བ་ཐམས་ཅད་འཇིག་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་བྱེ་མའི་ཁང་པ་དང་མཚུངས་སོ། །འོད་སྲུངས་སེམས་ནི་མི་རྟག་པ་ལ་རྟག་པར་འདུ་ཤེས་པའི་ཕྱིར་ཟིལ་པ་དང་མཚུངས་སོ། །འོད་སྲུངས་སེམས་ནི་སྡུག་བསྔལ་ལ་བདེ་བར་འདུ་ཤེས་པའི་ཕྱིར་ཉའི་མཆིལ་པ་དང་མཚུངས་སོ། །འོད་སྲུངས་སེམས་ནི་བདག་མེད་པ་ལ་བདག་ཏུ་འདུ་ཤེས་པའི་ཕྱིར་རྨི་ལམ་དང་མཚུངས་སོ། །འོད་སྲུངས་སེམས་ནི་མི་གཙང་བ་ལ་གཙང་བར་འདུ་ཤེས་པའི་ཕྱིར་སྦྲང་མ་སྔོན་པོ་དང་མཚུངས་སོ། །འོད་སྲུངས་སེམས་ནི་གནོད་པ་རྣམ་པ་མང་པོ་བྱེད་པས་ཕྱིར་གཤོལ་བ་དང་མཚུངས་སོ།།[110]

ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ།།

ཆོས་དྲན་པ་ཉེར་བཞག་སྒོམ་ཚུལ་ནི། ཆོས་ཏེ་ཚོར་བ་མ་གཏོགས་པའི་སེམས་བྱུང་དང་ལྡན་མིན་འདུ་བྱེད་རྣམས་ལས། བྱམས་སྙིང་རྗེ་ལྟ་བུའི་བཟང་པོའི་ཡོན་ཏན་གྱི་རིགས་རྣམས་ཉམས་སུ་བླང་བྱ་དང་ཆགས་སྡང་ལྟ་བུའི་ཉེས་པའི་རིགས་རྣམས་དོར་བྱར་ཐོས་སོགས་ཀྱིས་བརྟགས་ནས་དཔྱོད་པར་བྱེད་དོ། །དེ་ཡང་འཕགས་པ་གཙུག་ན་རིན་པོ་ཆེས་ཞུས་པའི་མདོ་ལས།

ཆོས་རྣམས་ལ་ཆོས་ཀྱི་རྗེས་སུ་ལྟ་བའི་དྲན་པ་ཉེ་བར་གཞག་པ་ལ་གནས་ཤིང་བྱང་ཆུབ་ཏུ་སྒྲུབ་པའི་ཆོས་གང་ཡིན་པ་དེ་དག་སྒོམ་ལ། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆོས་གང་ཡིན་པ་དེ་དག་སྤོང་ཡང་དགེ་བའི་ཆོས་མངོན་པར་འདུ་བྱེད་པས་རྟག་པར་ལྟ་བར་ཡང་མི་ལྟུང་། མི་དགེ་བའི་ཆོས་སྤོང་ཡང་ཆད་པར་ལྟ་བར་ཡང་མི་ལྟུང་སྟེ། གང་ལ་ཆད་པ་མེད་ཅིང་རྟག་པ་མེད་པ་དེ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་རྟག་པ་དང་ཆད་པ་ཡོངས་སུ་སྤངས་པའི་དབུ་མའི་ལམ་མོ། །[111] ཞེས་གསུངས་སོ།།

མདོར་ན་ལུས་གཙང་བར་འཛིན་པའི་གཉེན་པོར་ཕྱི་ནང་གི་ལུས་རང་གི་མཚན་ཉིད་མི་གཙང་བར་རྟོག་པའི་དྲན་ཤེས་དང་། ཟག་བཅས་ཀྱི་ཚོར་བ་བདེ་བར་འཛིན་པའི་གཉེན་པོར་ཕྱི་ནང་གི་ཚོར་བ་སྡུག་བསྔལ་དུ་རྟོག་པའི་དྲན་ཤེས། སེམས་རྟག་པར་འཛིན་པའི་གཉེན་པོར་ཕྱི་ནང་གི་སེམས་སྐད་ཅིག་མར་རྟོག་པའི་དྲན་ཤེས། ཆོས་བདག་ཏུ་འཛིན་པའི་གཉེན་པོར་ཕྱི་ནང་གི་ཆོས་ཀུན་བདག་མེད་པར་རྟོག་པའི་དྲན་ཤེས། ཞེ་སྡང་ལ་ཤས་ཆེར་སྤྱོད་པའི་གཉེན་པོར་བྱམས་པ། སྒྲིབ་པས་

ཤེས་ཚེར་ཐིབས་པའི་གཉེན་པོར་རྟེན་འབྲེལ། ང་རྒྱལ་ཤས་ཆེ་བའི་གཉེན་པོར་ཁམས་ཀྱི་རབ་དབྱེ་བསྒོམ་དགོས་སོ།།

ལུས་མི་གཙང་བ་སོགས་སྒོམ་པའི་སྐབས་སུ་ལེ་ལོ་ལ་སོགས་པའི་ཉེས་པ་རྣམས་ཀྱི་གཉེན་པོར་འདུན་པ་ལ་སོགས་པའི་གཉེན་པོ་བསྟེན་དགོས་ཚུལ་ནི། མངོན་པ་ཀུན་ལས་བཏུས་པར།

ཡང་བསྒོམ་པ་ནི་འདུན་པ་དང༌། བརྩོན་འགྲུས་དང༌། རྩོལ་བ་དང༌། སྤྲོ་བ་དང༌། མ་ཐན་པ་དང༌། ཕྱིར་ནུར་བ་མེད་པ་དང༌། དྲན་པ་དང༌། ཤེས་བཞིན་དང༌། བག་ཡོད་པའོ། །ཡིད་ལ་མི་བྱེད་པ་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པའི་གཉེན་པོར་འདུན་པ་བསྒོམ་མོ། །ལེ་ལོ་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པའི་གཉེན་པོར་བརྩོན་འགྲུས་རྩོམ་མོ། །བྱིང་བ་དང་རྒོད་པ་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པའི་གཉེན་པོར་རྩོལ་བ་བསྒོམ་མོ། །སེམས་ཞུམ་པ་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པའི་གཉེན་པོར་སྤྲོ་བ་བསྒོམ་མོ། །གནོད་པས་ཡོངས་སུ་སྐྱོ་བ་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པའི་གཉེན་པོར་མ་ཐན་པ་བསྒོམ་མོ། །ཅུང་ཟད་ཙམ་གྱིས་ཆོག་པར་འཛིན་པ་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པའི་གཉེན་པོར་ཕྱིར་ནུར་བ་མེད་པ་བསྒོམ་མོ། །གདམས་ངག་བརྗེད་པ་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པའི་གཉེན་པོར་དྲན་པ་བསྒོམ་མོ། །ལྟུང་བས་ཡིད་ལ་གཅགས་པ་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པའི་གཉེན་པོར་ཤེས་བཞིན་བསྒོམ་མོ། །བརྩོན་པ་འདོར་བ་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པའི་གཉེན་པོར་བག་ཡོད་པ་བསྒོམ་མོ།།[112] ཞེས་གསུངས་སོ།།

ལྔ་པ་ལུས་མི་རྟག་པ་སོགས་སུ་བསྒོམས་པའི་འབྲས་བུ་ནི། གཙུག་ན་རིན་པོ་ཆེས་ཞུས་པའི་མདོ་ལས།

དེ་ལ་མི་རྟག་པའི་རྣམ་པ་གང་ཞེ་ན། ཀྱེ་མ་ལུས་འདི་ནི་མི་རྟག་པའི་རྣམ་པ་སྟེ། རིང་པོར་མི་གནས་པ། ཐ་མར་འཆི་བ་ཡིན་པར་ཤེས་ནས། ལུས་ཀྱི་ཕྱིར་མི་མཐུན་པའི་འཚོ་བ་མི་སྤྱོད་ཅིང་སྙིང་པོ་ཉིད་ལེན་ཏོ། །དེ་སྙིང་པོ་གསུམ་ལེན་ཏེ། གསུམ་གང་ཞེ་ན། ལུས་ཀྱི་སྙིང་པོ་དང་། ལོངས་སྤྱོད་ཀྱི་སྙིང་པོ་དང་། འཚོ་བའི་སྙིང་པོ་དང་གསུམ་མོ། །དེ་ལུས་མི་རྟག་གོ་སྙམ་ནས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་བྲན་དང་སློབ་མར་ཁས་བླངས་ཏེ། ཅི་བྱའོ་ཅོག་ལ་འབད་པ་ཡིན། ལུས་མི་རྟག་གོ་སྙམ་ནས་ལུས་ཀྱི་ཉེས་པ་ཡོན་པོ་དང་། གཡོ་དང་། ཚུལ་འཆོས་པ་ཐམས་ཅད་མི་བྱེད་དོ། །ལུས་མི་རྟག་གོ་སྙམ་ནས་སྲོག་ལ་བབ་མི་རྟོན་པར་འགྱུར་ཏེ། སྲོག་གི་ཕྱིར་ཡང་སྡིག་པ་མི་བྱེད་དོ། །ལུས་མི་རྟག་གོ་སྙམ་ནས་ལོངས་སྤྱོད་ལ་སྲེད་ཅིང་ཆགས་པར་མི་བྱེད་དེ། བདོག་པ་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་གཏོང་བ་ཡིན་ནོ།། [113]

ཞེས་གསུངས།

ཡང་ཆོས་མངོན་པ་ཀུན་ལས་བཏུས་པའི་བཤད་པ་ལས། "འབྲས་བུ་ནི་གོ་རིམས་བཞིན་དུ་དྲན་པ་ཉེ་བར་གཞག་པ་རྣམས་ལ་གཙང་བ་དང་། བདེ་བ་དང་། རྟག་པ་དང་། བདག་ཏུ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་སྤང་བ་སྟེ།"[114] ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་ལྟར། དྲན་པ་ཉེར་བཞག་དེ་རྣམས་བསྒོམས་པས་ལུས་གཙང་བ་དང་། ཚོར་བ་བདེ་བ་དང་། སེམས་རྟག་པ་དང་། ཆོས་རང་རྐྱ་བའི་བདག་ཏུ་ཞེན་པའི་བློ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་པ་རྣམས་མི་འབྱུང་བ་ཡིན་ནོ།།

༩ ཞར་བྱུང་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཆོས་བརྒྱད་མགོ་སྙོམས་བྱེད་ཚུལ།

སངས་རྒྱས་པའི་གཞུང་རྣམས་ལས་བློ་སྦྱོང་བའི་ཐབས་མང་དུ་གསུངས་པ་ལས་བློ་ལ་འགྱུར་བ་འགྲོ་བའི་ཐབས་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་ནི། འཇིག་རྟེན་ཆོས་བརྒྱད་མགོ་སྙོམས་བྱེད་ཚུལ་དེ་ཡིན། དེ་ཡང་སྤྱིར་མི་ཕལ་མོ་ཆེ་ནི། རང་ལ་བསྟོད་ཅིང་གཞན་ལ་སྨོད་པ་དང་། མཐོ་བ་ལ་ཕྲག་དོག མཉམ་པ་ལ་འགྲན་སེམས། དམའ་བ་ལ་ང་རྒྱལ། བསྟོད་ན་དྲེགས་པ། མི་སྙན་པ་བརྗོད་ན་ཁོང་ཁྲོ་སྐྱེ་ཞིང་། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་སྡུག་བསྔལ་སྣ་ཚོགས་བྱུང་དང་འབྱུང་བཞིན་ཡོད། དེས་ན་རང་སེམས་དེ་ལྟ་བུའི་ཆགས་སྡང་གི་དབང་དུ་མ་སོང་བ་ཞིག་དང་། དེ་དག་གི་དབང་དུ་སོང་བའི་མི་རྣམས་དང་མཉམ་དུ་མི་འགྲོགས་པར་རྒྱང་རིང་ཙམ་བྱ་དགོས་པ་ནི། སྤྱོད་འཇུག་ལས།

མཐོ་ལ་ཕྲག་དོག་མཉམ་དང་འགྲན། །དམའ་ལ་ང་རྒྱལ་བསྟོད་ན་དྲེགས།།
མི་སྙན་བརྗོད་ན་ཁོང་ཁྲོ་སྐྱེ། །ནམ་ཞིག་བྱིས་ལས་ཕན་པ་ཐོབ།།
བྱིས་དང་འགྲོགས་ན་བྱིས་པ་ལ། །བདག་བསྟོད་གཞན་ལ་སྨོད་པ་དང་།།
འཁོར་བར་དགའ་བའི་གཏམ་ལ་སོགས། །མི་དགེ་ཅིས་ཀྱང་ངེས་པར་འབྱུང་།།[115]

ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།།

འཇིག་རྟེན་ཆོས་བརྒྱད་ནི། འཕགས་པ་རིན་པོ་ཆེའི་ཕྲེང་བའི་མདོ་ལས། "འཇིག་རྟེན་གྱི་ཆོས་བརྒྱད་པོ་རྙེད་པ་དང་མ་རྙེད་པ་དང་། གྲགས་པ་དང་མ་གྲགས་པ་དང་། བདེ་བ་དང་སྡུག་བསྔལ་བ་དང་། བསྟོད་པ་དང་སྨད་པ།"[116] ཞེས་

གསུངས་པ་ལྟར་རང་རྒྱུད་ཀྱི་བློ་བཟང་ཕྱོགས་སུ་གོང་འཕེལ་དུ་འགྲོ་བའི་གེགས་སུ་འཇིག་རྟེན་རང་ག་བ་དང་མཐུན་པའི་ཆོས་བརྒྱད་གསུངས་པ་རྣམས་ནི། ༡ རྙེད་པ་སྟེ་ཟས་གོས་གནས་མལ་སོགས་ལ་དམིགས་པའི་དགའ་བ་དང་། ༢ མ་རྙེད་པ་ཟས་གོས་སོགས་ལག་ཏུ་མ་ཡོང་བ་ལ་དམིགས་པའི་མི་དགའ་བ། ༣ གྲགས་པ་གཏམ་སྙན་པ་ལ་དམིགས་པའི་དགའ་བ། ༤ མ་གྲགས་པ་གཏམ་མི་སྙན་པ་ལ་དམིགས་པའི་མི་དགའ་བ། ༥ ཚོར་བ་བདེ་བ་ལ་དམིགས་པའི་དགའ་བ། ༦ ཚོར་བ་སྡུག་བསྔལ་བ་ལ་དམིགས་པའི་མི་དགའ་བ། ༧ ངོར་བསྟོད་པ་ལ་དམིགས་པའི་དགའ་བ། ༨ སྨད་པ་ལ་དམིགས་པའི་མི་དགའ་བ་སྟེ་བརྒྱད་དོ། །སློབ་དཔོན་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱི་བཤེས་པའི་སྤྲིངས་ཡིག་ལས།

འཇིག་རྟེན་མཁྱེན་པ་རྙེད་དང་མ་རྙེད་དང་།།
བདེ་དང་མི་བདེ་སྙན་དང་མི་སྙན་དང་།།
བསྟོད་སྨད་ཅེས་བགྱི་འཇིག་རྟེན་ཆོས་བརྒྱད་པོ།།
བདག་གི་ཡིད་ཡུལ་མིན་པར་མགོ་སྙོམས་མཛོད།།[117]

ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཆོས་བརྒྱད་པོ་འདི་རྣམས་མགོ་སྙོམས་བྱེད་ཅེས་པ་ནི་རང་གི་སེམས་དེ་དག་གི་དབང་དུ་མ་བཏང་བར་བཏང་སྙོམས་སུ་བྱ་བ་ལ་ཟེར་ཞིང་། དེ་ཡང་དགའ་བ་བཞི་དང་མི་དགའ་བ་བཞིའི་ཉེས་དམིགས་དང་གཉེན་པོ་ལེགས་པར་ཤེས་པ་ལ་རག་ལས་པས། དེ་དག་གི་ཉེས་དམིགས་དང་གཉེན་པོ་གཉིས་སྤྱོད་འཇུག་སོགས་ལས་གསུངས་པའི་ཚུལ་སྐབས་སུ་གང་འོས་རེ་བདམས་ཏེ་རིམ་བཞིན་མདོར་བསྡུས་ཙམ་བཤད་པར་བྱའོ།།

སྙིང་པ་ཟས་གོས་སོགས་ལ་ཧ་ཅང་དགའ་བ་མགོ་སྙོམས་བྱེད་ཚུལ་ནི། རང་ཅག་སྔ་ཡིན་ཡང་གལ་ཏེ་རང་གི་སེམས་སྙིང་པ་ཟས་གོས་སོགས་ལ་ཧ་ཅང་དགའ་བའི་གཞན་དབང་དུ་སོང་བའི་ཚེ། རང་ཉིད་ཀྱིས་བློ་ཁ་ནང་དུ་བསྐོར་ནས་འདི་ལྟར་བསམ་སྟེ། ཉིན་ཞིག་བློ་ངན་འདིའི་དབང་གིས་དཀའ་སྡུག་ལ་མ་འཛེམས་པར་ཟས་གོས་སོགས་ཀྱི་ཆེད་དུ་འབད་པ་ཆེན་པོ་བྱས་ནས་གལ་ཏེ་མཐར་དེ་དག་ལ་བདེ་བར་ལོངས་སུ་སྤྱོད་པ་ཞིག་བྱུང་ཡང་ནམ་ཞིག་དབང་མེད་དུ་འཆི་བའི་ཚེ་ སྔར་གྱི་ཟས་གོས་སོགས་དང་དེ་རྣམས་ལ་སྤྱད་པའི་བདེ་བ་གཉིས་ཀ་དྲན་པའི་ཡུལ་ཙམ་ལས་ཕྱིར་ལག་ཏུ་འོང་བ་མེད་པ་ནི། དཔེར་ན་རྨི་ལམ་ཐུན་གཅིག་ལ་ལྷའི་ཟས་གོས་སོགས་ལ་ལོངས་སྤྱད་སྤྱད་ནས་སླར་གཉིད་སད་པ་དང་འདྲ་བ་དང་། ཡང་ཟས་གོས་སོགས་འཚོལ་སྒྲུབ་དང་འགེབས་སྲུང་གི་སྡུག་བསྔལ་ལས་ཐར་པའི་སྐབས་མེད་ཅིང་། ནམ་ཞིག་དེ་དག་གི་ཆེད་དུ་མི་འབྲེལ་མེད་གཞན་དག་ལྟ་ཅི་སྨོས། ཕ་ན་རང་གི་དྲིན་ཅན་ཕ་མ་གསོད་པ་ལ་ཡང་ཡ་ང་བ་མེད་པར་འགྱུར་བ་ཞིག་འོང་མི་སྲིད་པ་མིན་པའི་ཚུལ་ཞིབ་ཏུ་བསམ་དགོས་ཚུལ་ནི། སྤྱོད་འཇུག་ལས།

རྨི་ལམ་ལོ་བརྒྱར་བདེ་སྤྱོད་ནས། །སད་པར་གྱུར་པ་གང་ཡིན་དང་།།
གཞན་ཞིག་ཡུད་ཙམ་བདེ་སྤྱོད་ནས། །སད་པར་གྱུར་པ་གང་ཡིན་པ།།
སད་པ་དེ་དག་གཉིས་ཀ་འང་། །བདེ་བ་དེ་ནི་ཕྱིར་འོང་མེད།།
ཚེ་རིང་ཚེ་ཐུང་གཉིས་ཀ་ཡང་། །འཆི་བའི་དུས་ན་དེ་འདྲར་ཟད།།[118] ཅེས་དང་།

ཡང་དེ་ཉིད་ལས།

ནོར་ལ་ཆགས་པས་གཡེངས་པར་གྱུར་པ་རྣམས།།
སྲིད་པའི་སྡུག་བསྔལ་ལས་གྲོལ་སྐབས་མེད་དོ།།[119] ཞེས་དང་།

ཡང་དེ་ཉིད་ལས།

གང་ཞིག་ཁེ་དང་རིམ་གྲོའི་ཕྱིར། །ཕ་དང་མ་ཡང་གསོད་བྱེད་ཅིང་། །[120]

ཞེས་གསུངས། དེས་ན་མཐོ་དཔོན་པོ་དང་དམའ་སྲུང་པོ་སུ་ཡིན་ཡང་རང་ཚོད་མ་ཟིན་པར་ཟས་གོས་སོགས་ལ་ཧ་ཅང་དགའ་བའི་དབང་དུ་སོང་ན། ཁེ་བཟང་མེད་པར་མ་ཟད་དེ་ལས་བཟློག་སྟེ་སྐྱོན་མང་པོ་ཞིག་གི་སྣ་འདྲེན་པས་དེའི་གཉེན་པོར་རང་ཉིད་ལ་ཟས་གོས་སོགས་མཐའ་གཉིས་སུ་མ་ལྷུང་བ་ཞིག་གིས་ཚོག་པར་འཛིན་པའི་ཚོག་ཤེས་བསྟེན་དགོས་ལ། དེ་ལྟ་བུའི་ཚོག་ཤེས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་དེས་རང་གི་སེམས་ལ་བདེ་བ་སྟེར་བར་མ་ཟད་དེ་ནི་འཛམ་གླིང་འདིའི་ཐོག་གི་རྣམ་དཔྱོད་དང་ལྡན་པ་སུས་ཀྱང་རབ་ཏུ་རྟེད་དཀའ་བ་ཞིག་ཡིན་ཚུལ་དང་། ཡང་ཟས་གོས་ལོངས་སྤྱོད་སོགས་འཚོལ་བ་ལ་བདེ་བ་མེད་ཅིང་དེ་དག་བསྲུང་བའི་ཆེད་དུ་ཡང་སྡུག་བསྔལ་དུ་མ་མྱོང་བར་འགྱུར་བས་ལེགས་ཉེས་བླང་དོར་ལ་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ལོངས་སྤྱོད་ལ་ལྷག་པར་ཆགས་པ་སྤངས་ཏེ། གཉེན་པོ་ལོངས་སྤྱོད་སོགས་རན་པ་ཞིག་གིས་ཚོག་པར་འཛིན་པའི་ཚོག་ཤེས་བསྐྱེད་དགོས་པའི་ཚུལ་རྒྱུད་དང་འབྲེལ་ངེས་སུ་བསམ་དགོས་པའི་ཚུལ་ནི། སྤྱོད་འཇུག་ལས།

ཚོག་ཤེས་བདེ་སྤྱོད་གང་ཡིན་པ། །དབང་པོས་ཀྱང་ནི་དེ་རྙེད་དཀའ། །[121]

ཞེས་དང་། འཕགས་པ་ཁྱིམ་བདག་དཔལ་བྱིན་གྱིས་ཞུས་པའི་མདོ་ལས།

ནོར་ཚོལ་བ་ལ་བདེ་བ་ག་ལ་ཡོད། །
བསྲུང་བའི་ཕྱིར་ཡང་སྡུག་བསྔལ་མྱོང་བར་འགྱུར། །
དེ་ཕྱིར་མཁས་པས་ཆགས་པ་ཡོངས་སྤངས་ལ། །
ངན་དོན་ཅམ་གྱིས་ཚོག་ཤེས་ཐོབ་པར་བྱོས། །[122] ཞེས་གསུངས་སོ། །

མ་རྙེད་པ་ཟས་གོས་སོགས་ལག་ཏུ་མ་ཡོང་བ་ལ་མི་དགའ་བ་མགོ་སྙོམས་བྱེད་ཚུལ་ནི། ཡང་ད་ལྟ་དཔལ་འབྱོར་དང་ཚན་རིག་ལག་རྩལ་སོགས་གང་ཅིའི་ཐད་ནས་སྔར་ལས་ཡར་རྒྱས་སུ་སོང་བའི་སྤྱི་ཚོགས་འདིའི་ནང་དུ་ཟས་གོས་སོགས་འཛོམས་པོ་མེད་པའི་མི་ལ་མིའི་ཚེ་མཐོང་མི་འཛོག་ཅིང་བརྙས་སྨོད་བྱེད་ལ། དེ་དག་འཛོམས་མཁན་ལ་མཐོང་ཆེ་ཞིང་ངོར་བསྟོད་པ་མང་བས་རང་ཅག་སུ་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ཡང་མ་རྙེད་པ་ཟས་གོས་སོགས་ལག་ཏུ་མ་ཡོང་བ་ལ་ཤིན་ཏུ་མི་དགའ་བ་བྱེད་ངེས་སོ་སྙམ་ན། བསམ་ཚུལ་འདིའི་གཉེན་པོར་སྤྱིར་འཇིག་རྟེན་འདིའི་སྟེང་གི་བསྟོད་སྨད་བྱ་ཡུལ་ལ་ངེས་པ་མ་མཆིས་པས་དབུལ་པོར་མ་ཟད་ཕྱུག་པོ་ལ་ཡང་སྨོད་པ་བྱེད་པ་སྦྱོང་བས་གྲུབ་ལ། ཅི་བྱས་ཀྱང་མཉམ་དུ་ཡུན་རིང་འགྲོགས་པར་དཀའ་བའི་རང་བཞིན་དན་པ་ཅན་གྱི་ཐ་མལ་པ་ཞིག་ལ་བརྟེན་ནས་རང་ཉིད་ལ་དགའ་བ་སྐྱེ་དཀའ་བའི་ཚུལ་ཡང་ཡང་བསམས་ནས་མི་དགའ་བ་ཞི་བར་བྱེད་དགོས་པའི་ཚུལ་ནི། སྤྱོད་འཇུག་ལས།

སེམས་ཅན་རྙེད་པ་མེད་ལ་སྨོད། །རྙེད་པ་ཅན་ལ་མི་སྙན་བརྗོད།།
རང་བཞིན་འགྲོགས་དཀའ་དེ་དག་གིས། །དགའ་བ་ཇི་ལྟར་སྐྱེ་བར་འགྱུར།།[123]

ཞེས་གསུངས་སོ།།

གྲགས་པ་གཏམ་སྙན་པ་ལ་ཏ་ཅང་དགའ་བ་མགོ་སྙོམས་བྱེད་ཚུལ་ནི། ཡང་རང་གི་སེམས་ལ་བདག་པོ་རྒྱག་མ་ཐུབ་པར་གྲགས་པ་གཏམ་སྙན་པ་ལ་ཏ་ཅང་དགའ་བའི་གཞན་དབང་དུ་གྱུར་པའི་ཚེ། བློ་ཁ་ནང་དུ་བཀུག་སྟེ། བློ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་འདིའི་རྐྱེན་གྱིས་ནམ་ཞིག་རང་ཉིད་གཏོང་ཕོད་ཅན་དུ་ཀུན་ལ་གྲགས་པའི་ཆེད་དུ་རང་གི་རྒྱུ་ནོར་རྫོགས་རྫོགས་བར་དུ་གཏོང་བར་འགྱུར་ཞིང་། དཔའ་བོར་གྲགས་པའི་དོན་

དུ་རང་ཉིད་ཀྱིས་རང་ཉིད་ཀྱི་གཅེས་པའི་སྲོག་ཀྱང་གཏོང་བར་འགྱུར་བར་ཐེ་ཚོམ་མེད། དེས་ན་རང་ཉིད་ཆགས་སའི་སྙན་གྲགས་ཀྱི་ཚིག་སྙམ་པོ་འདིས་སྡུག་བསྔལ་ལས་བདེ་བ་མི་སྐྱེད་ཅིང་། ད་དུང་རང་ཉིད་ཤི་བའི་ཚེ་ན་དེས་ནི་སུ་ལ་ཡང་བདེ་བ་མི་སྐྱེད་པའི་ཚུལ་དང་། ཡང་རང་ཉིད་དགའ་སའི་གཏམ་སྙན་པ་དང་ཚིག་འཇམ་པ་ལ་ཡང་རང་ཉིད་ལ་ཕན་ཐོགས་ཡོད་མེད་དང་བདེན་པའི་དོན་ཅན་ཡིན་མིན་གཡོ་སྒྱུས་ཀུན་ནས་བསླངས་མ་བསླངས་སོགས་ཅི་རིགས་ཡོད་པས། རང་ཉིད་ཀྱིས་བཟང་ངན་གང་ཡིན་བརྟག་པ་ཙམ་ཡང་མ་བྱས་པར་མཐའ་གཅིག་ཏུ་དེ་ལ་དགའ་མི་རུང་བའི་ཚུལ་རྣམས་ཞིབ་ཏུ་བསམ་དགོས་པའི་ཚུལ་ཡང་སྤྱོད་འཇུག་ལས།

གྲགས་པའི་དོན་དུ་ནོར་ཤོར་ཅིང་། །བདག་ཉིད་ཀྱང་ནི་གསོད་བྱེད་ན།།
ཚིག་འབྲུ་རྣམས་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་བྱ། །ཤི་ན་[124]དེས་ཀོ་སུ་ལ་བདེ།།[125]

ཞེས་དང་། སློབ་དཔོན་མ་ཏྲི་ཙེ་ཊས་མཛད་པའི་རྒྱལ་པོ་ཀ་ནིས་ཀའི་སྤྲིངས་ཡིག་ལས།[19]

ཚིག་སྙན་ཕན་པ་མ་ལགས་དང་། །འཇམ་ཡང་བདེན་པ་མ་ལགས་པ།།
དམ་པ་མ་ཡིན་རྣམས་ཀྱི་ཚིག །ཁྱོད་ཀྱི་ཐུགས་ལ་མ་བཟུང་ཞིག །[126]

ཅེས་གསུངས་སོ།།

མ་གྲགས་པ་གཏམ་མི་སྙན་པ་ལ་རབ་ཏུ་མི་དགའ་བ་མགོ་སྙོམས་བྱེད་ཚུལ་ནི། ཡང་རང་གི་སེམས་མ་གྲགས་པ་གཏམ་མི་སྙན་པ་ལ་ཧ་ཅང་མི་དགའ་བའི་དབང་དུ་སོང་བའི་ཚེ། བློ་ཞིབ་མོའི་སྒོ་ནས་དེད་ཀྱི་ལུས་ངག་ཡིད་གསུམ་གྱི་སྤྱོད་པ་ཕ་རོལ་

19 མ་ཏྲི་ཙེ་ཊ་ནི་རྟ་དབྱངས་ཀྱི་མཚན་གྱི་རྣམ་གྲངས།

པོ་དང་མ་མཐུན་པའི་དབང་གིས་དེང་ཁོ་རང་གིས་བདག་ལ་མི་སྙན་པ་རྗོད་ཀྱིན་འདུག་ཀྱང་། མི་སྙན་པའི་ཚིག་སྐམ་པོ་དེས་བདག་གི་ལུས་ཀྱི་ཆ་ཤས་ཙམ་ལ་ཡང་སྤུར་ཡང་མ་གནོད་ལ་ཕྱིས་ཀྱང་གནོད་པར་མི་འགྱུར་ན། རང་གི་སེམས་བཏང་སྙོམས་སུ་མ་གནས་པར་ཁྲོ་བའི་གཞན་དབང་དུ་གཏོང་བའི་རྒྱུ་མཚན་མེད་ཚུལ་དང་། ཡང་རང་ཉིད་མི་དགའ་སའི་ཚིག་མི་སྙན་པ་ལ་ཡང་ཕན་སེམས་ཀྱིས་ཀུན་ནས་བསླངས་པ་དང་དོན་ཇི་བཞིན་དུ་ལག་ལེན་བྱས་ན་གནས་སྐབས་ཞི་འཇམ་དང་མཐར་ཐུག་བདེ་བ་ཐོབ་པའང་ཡོད་པས། དོན་ལེགས་ཉེས་གང་ཡིན་ཐེ་ཚོམ་ཙམ་ཡང་མ་སྐྱེས་པར་གཏམ་མི་སྙན་པ་ཙམ་རྒྱུ་མཚན་དུ་བྱས་ནས་མཐའ་གཅིག་ཏུ་མི་དགའ་བ་བྱེད་མི་འོས་པའི་ཚུལ་ཞིབ་ཏུ་བསམ་དགོས་པ་ཡང་སྤྱོད་འཇུག་ལས།

མི་སྙན་པ་ཡི་ཚིག་དེ་ཡིས། །ལུས་ལ་གནོད་པར་མི་འགྱུར་ན།།

སེམས་ཁྱོད་ཅིའི་ཕྱིར་རབ་ཏུ་ཁྲོ།།”[127] ཞེས་དང་།

རྒྱལ་པོ་ཀ་ནིས་ཀའི་སྤྲིངས་ཡིག་ལས།

གྲོགས་པོ་ཕན་པར་འདོད་པའི་ཚིག །མི་སྙན་ཡང་ནི་ཕན་པ་དང་།།

འཇམ་དང་བདེ་བ་ལགས་པ་དག །ཐུགས་ལ་བཞག་པར་མཛད་དུ་གསོལ།།[128]

ཞེས་གསུངས་པ་བཞིན་ནོ།།

ཚོར་བ་བདེ་བ་ལ་ཧ་ཅང་དགའ་བ་མགོ་སྙོམས་བྱེད་ཚུལ་ནི། ཡང་རང་གི་སེམས་ཚོར་བ་བདེ་བ་ལ་ཧ་ཅང་དགའ་བའི་གཞན་དབང་དུ་སོང་བའི་ཚེ། བསམ་བློ་ཞིབ་ཏུ་བཏང་ནས་ང་རང་གིས་སྡུག་བསྔལ་མི་འདོད་ཅིང་བདེ་བ་ཁོ་ན་འདོད་ན་ནི་འདོད་པ་ཙམ་གྱིས་མི་ཆོག་པར་དེ་སྐྱེ་བའི་ཐབས་བསམ་དགོས་ལ། དེ་ཡང་ཐབས་

གང་རུང་རུང་གིས་མི་ཚོག་པར་གང་མཇེས་ཀྱི་རྒྱན་དང་གང་ཞིམ་གྱི་ཟས་ཆང་སོགས་འབད་པས་བཙལ་ནས་བསྟེན་དགོས་ཚུལ་དང་། ཡང་བདེ་བའི་དོན་དུ་སྡུག་འཚོ་བ་དང་ཞིང་འདེབས་པ་ཚོང་རྒྱག་པ་སོགས་མདོར་ན་བདེ་བའི་དོན་དུ་ལས་ཅི་བྱས་ཀྱང་དེ་དག་མཐའ་གཅིག་ཏུ་བདེ་བའི་ཐབས་སུ་འགྱུར་མི་འགྱུར་མི་ཤེས་པའི་ཚུལ་ཡང་ཡང་བསམ་དགོས་པ་ཡང་སྤྱོད་འཇུག་ལས།

ཡིད་བདེ་འབའ་ཞིག་འདོད་ན་ནི།།རྒྱན་སོགས་ཆང་ཡང་བསྟེན་དགོས་སོ།།[129]

ཞེས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ལས།

བདེ་བའི་དོན་དུ་ལས་བྱས་ཀྱང་། །བདེ་འགྱུར་མི་འགྱུར་གཏོལ་མེད་ཀྱི།།[130]

ཞེས་གསུངས་སོ།།

ཚོར་བ་སྡུག་བསྔལ་བ་ལ་ཀུན་ནས་མི་དགའ་བ་མགོ་སྙོམས་བྱེད་ཚུལ་ནི། ཡང་རང་གི་སེམས་ཚོར་བ་སྡུག་བསྔལ་བ་ལ་ཀུན་ནས་མི་དགའ་བའི་དབང་དུ་སོང་བའི་ཚེ། རང་གི་སེམས་རང་གི་རྒྱུད་ཐོག་ཏུ་བསྒྲེར་ནས་རང་ཉིད་མི་དགའ་བ་སྐྱེ་སའི་ཡུལ་སྡུག་བསྔལ་དེ་གལ་ཏེ་ཕྱིར་བཅོས་སུ་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་ན་ནི་བཅོས་ཚོག་པས་དེ་ལ་མི་དགའ་བར་བྱ་མི་དགོས་ལ། གལ་ཏེ་ཡུལ་སྡུག་བསྔལ་དེ་ཐབས་གང་གིས་ཀྱང་བཅོས་སུ་མེད་ན་ནི་དེ་ལ་མི་དགའ་བ་བྱས་ཀྱང་ཅི་ཡང་མི་ཕན་པའི་ཚུལ་བསམ་དགོས་པ་ཡང་སྤྱོད་འཇུག་ལས།

གལ་ཏེ་བཅོས་སུ་ཡོད་ན་ནི། །དེ་ལ་མི་དགར་ཅི་ཞིག་ཡོད།།

གལ་ཏེ་བཅོས་སུ་མེད་ན་ནི། །དེ་ལ་མི་དགའ་བྱས་ཅི་ཕན།།[131]

ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།།

ངོར་བསྟོད་པ་ལ་ཏུ་ཙང་དགའ་བ་མགོ་སྙོམས་བྱེད་ཚུལ་ནི། ཡང་རང་ཉིད་ཀྱི་སེམས་ངོར་བསྟོད་པ་ལ་ཏུ་ཙང་དགའ་བའི་དབང་དུ་སོང་བའི་ཚེ། རང་གི་སེམས་ནང་དུ་བཙན་གྱིས་བཟུང་ནས་གཞན་གྱི་ངོར་བསྟོད་པ་འདིས་ནི་བདག་གི་བསོད་ནམས་ཆེར་མི་གཏོང་ལ་ཚེ་རིང་དུ་ཡང་གཏོང་བར་མི་འགྱུར་ཞིང་། སྟོབས་ཆེ་བར་ཡང་མི་བྱེད་ལ་ནད་མེད་པར་ཡང་མི་བྱེད་ཅིང་། ལུས་བདེ་བར་ཡང་བྱེད་པར་མི་འགྱུར་ལ། ཁ་ཙམ་ཚིག་ཙམ་དུ་མ་སོང་བར་བདག་གིས་གང་རང་དོན་དུ་འགྱུར་བ་དང་གང་རང་དོན་དུ་མི་འགྱུར་བའི་ཚུལ་ཞིབ་ཏུ་དཔྱོད་ཤེས་ན་ངོར་བསྟོད་པ་དེ་ལ་རང་དོན་ཅི་ཡང་མེད་པའི་ཚུལ་དང་། ཡང་ཚེ་འདིའི་ངོར་བསྟོད་སོགས་ཀྱི་ཁེ་བཟང་ཚུད་དུ་ཙམ་གྱིས་ཀྱང་རང་གི་སེམས་བསླུས་ཤིང་། འདི་སྣང་གི་བླང་དོར་རགས་པ་ཙམ་ལ་ཡང་རྨོངས་ཏེ་ལག་ལེན་གོ་བཟློག་ཏུ་བྱེད་པའི་སྐྱེ་བོ་ཤེས་རབ་འཆལ་བ་རྣམས་བསྟོད་སོགས་དེ་དག་ཁོ་ན་དོན་དུ་གཉེར་བས་ནམ་ཞིག་སེམས་གཡེང་བ་དང་དེའི་དབང་གིས་དྲན་པ་ཡང་མི་བརྟན་པར་འགྱུར་བའི་ཚུལ་རྣམས་ཡང་ཡང་བསམ་དགོས་པའི་ཚུལ་སྤྱོད་འཇུག་ལས།

བསྟོད་དང་གྲགས་པའི་རིམ་གྲོས་ནི།།
བསོད་ནམས་མི་འགྱུར་ཚེར་མི་འགྱུར།།
བདག་སྟོབས་མི་འགྱུར་ནད་མེད་མིན།།
ལུས་བདེ་བར་ཡང་མི་འགྱུར་རོ།།
བདག་ནི་རང་དོན་ཤེས་གྱུར་ན།།
དེ་ལ་རང་དོན་ཅི་ཞིག་ཡོད།།[132] ཅེས་དང་།

ཤྲཱི་ཛ་ག་ཏ་མི་ཏྲ་ཨ་ནནྡས་མཛད་པའི་རྒྱལ་པོ་ཟླ་བའི་སྤྲིངས་ཡིག་ལས།

ཚེ་འདི་བསྟོད་བདེ་རྙེད་གྲགས་ཀྱི[133]།།
གཟི་བརྗིད་འོད་ཀྱིས་སྙིང་བྲིད་པ།།
འཚལ་རྣམས་དེ་དོན་གཉེར་བ་ཡིས།།
སེམས་གཡེངས་ནས་ནི་དྲན་མ་མཆིས།།[134] ཞེས་སོ།།

སྨད་པ་ལ་ལྷག་པར་མི་དགའ་བ་མགོ་སྙོམས་བྱེད་ཚུལ་ནི། ཡང་རང་གི་སེམས་ཕྱོག་ཏུ་སྨད་པ་ལ་ལྷག་པར་མི་དགའ་བའི་དབང་དུ་སོང་བའི་ཚེ། རང་གི་སེམས་འདོད་མི་འདོད་ཀྱི་དབང་དུ་མ་བཏང་བར་འཇིག་རྟེན་དུ་སྐྱེ་བོ་གཅིག་ཀྱང་མ་ལུས་པས་བསྟོད་པའི་གང་ཟག་ཅིག་ནི་ནམ་ཡང་མི་སྲིད་ཅིང་། མ་མཐའ་ཡང་རང་ཉིད་ཀྱི་གཉེན་དང་གྲོགས་པོ་རྣམས་ཀྱིས་བདག་ལ་ཡོན་ཏན་དམིགས་བསལ་བ་ཞིག་མ་མཐོང་ཡང་རྐྱེན་ཙུང་ཟད་ཙམ་གྱིས་ངོར་བསྟོད་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད་པས་སེམས་ཅན་གཅིག་ཀྱང་མ་ལུས་པས་བདག་ལ་མི་སྨོད་པས་དགའ་བ་སྐྱེ་ཚོག་ལ། བསམ་ཚུལ་མི་མཐུན་པ་རེ་ཟུང་གིས་བདག་ལ་སྨད་པས་བདག་མི་དགའ་བར་བྱ་མི་འོས་པའི་ཚུལ་དང་། ཡང་རང་ཉིད་མི་དགའ་སའི་སྨད་པ་ལ་ཡང་མཁས་པ་དང་གླེན་པོས་སྨད་པ་གཉིས་ཡོད་ཅིང་མཁས་པས་སྨད་པ་ལ་རྒྱུ་མཚན་ཞིག་ཡོད་ངེས་པས་རང་ལ་སྨད་པ་ཡིན་ནོ་ཅོག་ལ་རྒྱུ་མཚན་དང་ལྡན་མི་ལྡན་ཟེ་ཚོམ་ཙམ་ཡང་མ་བཟོས་པར་མཐའ་གཅིག་ཏུ་མི་དགའ་བ་བྱེད་མི་འོས་པའི་ཚུལ་བསམ་དགོས་ཏེ། སྤྱོད་འཇུག་ལས།

བདག་ལ་སྨོད་པ་གཞན་ཡོད་ན། །བསྟོད་པས་བདག་དགར་ཅི་ཞིག་ཡོད།།
བདག་ལ་བསྟོད་པ་གཞན་ཡོད་ན། །སྨད་པས་མི་དགར་ཅི་ཞིག་ཡོད།།[135]

ཅེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ།།

༡༠ བློ་ལ་འགྱུར་བ་འགྲོ་བའི་ཤེས་བྱེད།

དེ་ལྟར་གོང་དུ་བཤད་པ་ལྟར་ཐོས་བསམ་སྒོམ་གསུམ་སོགས་བསྟེན་པ་ལས་བློ་ལ་འགྱུར་བ་འགྲོ་བའི་ཚུལ་ལ། ནང་པ་སངས་རྒྱས་པའི་གཞུང་རྣམས་ལས་ནང་གི་ཤེས་རབ་དང་སྙིང་རྗེ་སོགས་ཡིད་བློ་ལ་བརྟེན་པའི་ཡོན་ཏན་རྣམས་ཀྱི་འཕེལ་འགྲིབ་ནི། ལུས་འཕེལ་འགྲིབ་ལ་མི་ལྟོས་པར་གཙོ་བོ་ཡིད་བློ་གོམས་པའི་རྗེས་སུ་འགྲོ་བར་གསུངས་ཏེ། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས།

ལུས་ཀྱི་ཕུལ་བྱུང་འགྲིབ་མེད་པར། །བློ་ཡི་བྱེད་པའི་ཁྱད་པར་གྱིས།།

ཤེས་རབ་ལ་སོགས་ཕུལ་བྱུང་དང་། །འགྲིབ་པ་དག་ཏུ་འགྱུར་བ་ཡིན།།[136]

ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟར་ཡིན་ལ། རྟེད་འགྲན་པས་མཆོང་རྒྱལ་སྦྱངས་ཏེ་ཚད་མཐོན་པོར་སོན་ཐུབ་པ་དང་། རྒྱུག་རྒྱལ་སྦྱངས་ཏེ་ཤིན་ཏུ་མགྱོགས་པོར་རྒྱུག་ནུས་པ་ལྟ་བུ་སྦྱངས་ཤིང་གོམས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་གོང་འཕེལ་དུ་འགྲོ་བ་ནི་ སྤྱིར་ལུས་ལ་བརྟེན་པའི་ཡོན་ཏན་གྱི་སྙེང་དུའང་ཡོད་མོད། དེ་ལྟ་ནའང་ལུས་ལ་བརྟེན་པའི་ཡོན་ཏན་རྣམས་ཚད་ངེས་པ་ཅན་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། རྒྱལ་གྱི་ཚད་ཇི་ཙམ་མཐོན་པོར་སོན་ནའང་མཆོང་རྒྱུག་སོགས་ལ་གནས་སྐབས་རེ་རེ་ནས་རྩོལ་བ་རེ་བསྟེན་དགོས་པས་མཐའ་མེད་དུ་འཕེལ་མི་ནུས་ལ། ཡང་ཆུའི་ཚ་བ་ལྟ་བུ་རྟེན་མི་བརྟན་པ་ཡིན་པས་ཆུ་ཇི་ཙམ་བསྐོལ་ཀྱང་མཐར་སྐམ་འགྲོ་བ་ལས་མེའི་ངོ་བོར་འགྱུར་མི་སྲིད་ཀྱང་། དེ་ལས་ལྡོག་སྟེ་སེམས་ལ་བརྟེན་པའི་ཡོན་ཏན་བརྩེ་བ་དང་ཤེས་རབ་སོགས་གཉེན་པོའི་ཕྱོགས་རྣམས་གོམས་པར་བྱས་ན་སེམས་རྒྱུད་ལ་རང་གི་ངང་གིས་འཇུག་པར

འགྱུར་ཞིང་། བློ་དེ་དག་གི་རིགས་འདྲ་ཕྱི་མ་བསྐྱེད་པ་ལ་ལུས་ལ་བརྟེན་པའི་ཡོན་ཏན་མཚོང་བ་ལྟར་འབད་རྩོལ་བསྐྱར་མ་མི་དགོས་པར་འབད་རྩོལ་གཅིག་ལས་ཀྱང་རིགས་འདྲ་དུ་མ་རྒྱུན་ལྡན་དུ་སྐྱེ་བ་ཡོད། དཔེར་ན། མེས་བུད་ཤིང་སྲེག་པའི་ཚེ་བུད་ཤིང་ཐལ་བར་མ་སོང་གི་བར་དུ་རང་གི་ངང་གིས་འཇུག་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་གསེར་གཡའ་ཅན་དཙུལ་ཆུས་རང་གི་ངང་གིས་དག་སྦྱོང་བྱེད་པ་བཞིན་ནོ།།

གཞན་ཡང་སེམས་རྒྱུད་ཀྱི་ཡོན་ཏན་དེ་དག་སེམས་གསལ་རིག་ཙམ་གྱི་རྗས་སུ་སྐྱེས་པའི་ཡོན་ཏན་ཡིན་པས། ཆུའི་ཚ་བ་ལྟར་རྟེན་མི་བརྟན་པ་མ་ཡིན་པར་རྟེན་གྱི་ཆ་ནས་ཀྱང་ཚད་ངེས་མེད་དུ་འཕེལ་ནུས་པ་སོགས། ལུས་དང་སེམས་ལ་བརྟེན་པའི་ཡོན་ཏན་གཉིས་ལ་གོང་འཕེལ་དུ་འགྲོ་བའི་ཚད་མཐོ་དམན་ལ་ཁྱད་པར་ཤིན་ཏུ་ཆེན་པོ་ཡོད། དེའི་ཕྱིར་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས།

སེམས་ལ་བརྩེ་སོགས་གོམས་སྐྱེ་བ། །རང་གི་ངང་གིས་འཇུག་འགྱུར་ཏེ།།
མེ་ལ་སོགས་པས་ཤིང་དག་དང་། །དཙུལ་ཆུ་དང་ནི་གསེར་སོགས་སོགས་བཞིན།།
དེ་ཕྱིར་དེ་དག་ལས་སྐྱེས་ཏེ། །ངོ་བོ་ཉིད་སྐྱེས་ཡོན་ཏན་ཡིན།།
དེས་ན་རྩོལ་བ་ཕྱི་མ་དང་། །ཕྱི་མ་ཁྱད་པར་བྱེད་པ་ཡིན།།
གང་ཕྱིར་རིགས་མཐུན་སྔ་མ་ཡི། །ས་བོན་ལས་ནི་འཕེལ་བ་ཅན།།
བརྩེ་བ་ལ་སོགས་བློ་དེ་དག །གོམས་པར་གྱུར་ན་གང་ལ་གནས།།
དེ་ལྟར་མཆོངས་ཉིད་ལ་མཆོངས་མིན། །དེ་རྒྱུ་སྟོབས་དང་འབད་རྩོལ་དག །
ནུས་པ་ངེས་པ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར། །མཆོངས་པ་ངེས་པའི་བདག་ཉིད་ཡིན།། [137]

ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ།།

དེ་ལྟ་ནའང་ནང་སེམས་ལ་འགྱུར་བ་འགྲོ་བ་ནི། དཔེར་ན་ཁང་པའི་ནང་གི་ཡོ་བྱད་རྣམས་གོ་ས་བརྗེ་བ་ལྟ་བུ་ཕྱིའི་ཁོར་ཡུག་གི་དངོས་པོ་ལ་འགྱུར་བ་གཏོང་བ་ལྟར་མིན་གྱི། རང་དང་གཞན་དང་ཕྱིའི་ཡུལ་ལ་ལྟ་ཕྱོགས་དང་། རྒྱུན་གྱི་བསམ་པའི་འཁྱེར་སོ། སྤྱོད་ཚོར་གྱི་གོམས་གཤིས། མངོན་འདོད་ཀྱི་འདུན་པ་སོགས་ལ་འགྱུར་བ་འགྲོ་བའི་སྒོ་ནས་ཡོང་དགོས་པས། ནང་པའི་གཞུང་དུ་བློ་སྦྱོང་བའི་ཐབས་ཚུལ་ཞིན་ཏུ་རྒྱས་པར་གསུངས་པའང་གནད་འདི་དག་ལ་ཐུག གཞན་ཡང་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་བློ་སྦྱོང་གི་གཞུང་ནས་འབྱུང་བ་ལྟར། ལེ་ལན་ཐམས་ཅད་མཐར་ཐུག་བདག་གཅེས་འཛིན་གྱི་སྟེང་དུ་འབབ་པར་སེམས་པ་དང་། འགྲོ་བ་ཀུན་ལ་དྲིན་གྱི་བདག་ཉིད་དུ་བལྟས་ཏེ་གཅེས་པར་འཛིན་པ་དང་། འཕྲལ་ལ་གང་ཐུག་བློ་སྦྱོང་བའི་ལམ་དུ་འཁྱེར་བ་དང་། རྐྱེན་ངན་གང་དང་ཐད་ཀྱང་བློ་སྦྱོང་བའི་གྲོགས་སུ་འཁྱེར་བ་དང་། ཕྱི་ནང་གི་ཡུལ་ཀུན་ལ་བདེན་པར་འཛིན་པའི་ཞེན་པ་ལྡོད་པ་སོགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་ཉིན་རེའི་མི་ཚེ་སྐྱེལ་ནུས་ན། མི་དེ་སྐྱིད་པའི་སྐྱིད་འགོ་ཚུགས་པ་ཡིན། ཞེས་དམ་པ་གོང་མའི་གསུང་རྒྱུན་དུ་ཡོད་པ་བཞིན། མཐར་གཏུགས་ན་བདེ་སྐྱིད་བྱ་བ་འདི་གཙོ་བོ་སེམས་ཀྱི་ཁྱད་པར་གྱི་སྟེང་ནས་འཛོག་དགོས་པར་གྲུབ་བོ།།

འོ་ན་ཉོན་མོངས་སོགས་བློ་ངན་པའི་རིགས་རྣམས་རྩ་བ་ནས་སྤོང་ཐུབ་པའམ། ཡང་ན་མགོ་གནོན་ནུས་པ་ཙམ་ཞིག་ཡིན་ཞེ་ན། སངས་རྒྱས་པའི་གཞུང་རྣམས་ལས་ཆགས་སོགས་ཉེས་པ་རྣམས་གནས་སྐབས་མགོ་གནོན་ནུས་པ་ཙམ་དུ་མ་ཟད། རྩ་བ་ནས་སྤོང་ནུས་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་མང་དུ་གསུངས་ཏེ། དཔེར་ན་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས།

འགྲིབ་དང་ཕྱུལ་བྱུང་བརྟེན་པ་ཀུན། །མི་མཐུན་ཕྱོགས་དང་བཅས་ཉིད་ཕྱིར།།

དེ་གོམས་པ་ལས་བདག་འགྱུར་བས། །ཡ་ལ་ཟག་པ་ཟད་པར་འགྱུར།།[138]

ཞེས་སྐྱེས་བུ་གང་ཞིག་ལ་བདག་མེད་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་འཕེལ་ན་ཉེས་པ་ཆགས་སོགས་རྣམས་འགྲིབ་པ་དང་། ཉེས་པ་ཆགས་སོགས་རྣམས་འགྲིབ་ན་བདག་མེད་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་ཕྱུལ་དུ་བྱུང་བ་ལ་བརྟེན་པའི་སྒོ་ནས་ཆགས་སོགས་ལ་གནོད་བྱེད་ཤེས་རབ་དང་བཅས་པ་ཉིད་ཡིན་པས་ན། བདག་མེད་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་དེ་ཡང་ཡང་གོམས་པ་ལས་བློ་དེའི་བདག་ཉིད་དུ་འགྱུར་བ་ཡོད་ལ། དེས་ན་གང་ཟག་ལ་ལ་ཟག་པ་ཉོན་མོངས་སོགས་རྩ་བ་ནས་ཟད་པ་ཡོད་པར་གསུངས།

གཞན་ཡང་སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་ནི་འོད་གསལ་བ་ཡིན་པས་སེམས་ཀྱི་དོན་དམ་པའི་རང་བཞིན་བདེན་པར་གྲུབ་པས་སྟོང་པ་དེ་ཉིད་དྲི་མས་མ་བསླད་པར་མ་ཟད། སེམས་གསལ་ཙམ་རིག་ཙམ་གྱི་རང་བཞིན་ལའང་དྲི་མས་བསླད་པ་དང་བྲལ་ཞིང་། དྲི་མ་རྣམས་ནི་གློ་བུར་བ་དང་། སེལ་རྒྱུ་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་ཚུལ་གོང་དུ་ཤེས་པའི་ངོ་བོ་སྦྱོར་བཤད་པའི་སྐབས་སུ་བཤད་པ་ལྟར་ཡིན་ལ། ཞེ་སྡང་ལྟ་བུའི་ཉོན་མོངས་དེ་སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་ལ་ཞུགས་ཡོད་ན་དེ་སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་དང་འབྲལ་མི་རུང་དུ་གྱུར་པ་ཡིན་པས། སེམས་དེ་གྲུབ་ཙམ་ནས་གཏན་དུ་སྡང་བའི་རྣམ་པ་ཅན་ཞིག་ཡིན་དགོས་ན་ཡང་། དེ་འདྲ་མིན་པ་ནི་མྱོང་བས་གྲུབ་བོ། །རྐྱེན་ཞིག་དང་ཕྲད་པའི་སྐབས་སུ་ཁོང་ཁྲོ་སྐྱེ་མོད། རྐྱེན་དང་མ་ཕྲད་པའི་སྐབས་ལ་ཁོང་ཁྲོའི་སེམས་མི་སྐྱེ། འདིས་ཞེ་སྡང་སོགས་ཉོན་མོངས་ཀྱི་རིགས་རྣམས་སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་ལ་མ་ཞུགས་ཤིང་། གཉེན་པོའི་སྟོབས་ཀྱིས་སེམས་དང་འབྲལ་རུང་ཡིན་པར་དགོས་

ཐུབ། དཔེར་ན། འཕྲུལ་ཆུ་ཞིག་དཀྲུགས་པས་རྙོག་མ་ཅན་དུ་གྱུར་ན་ཡང་། ཆུ་དེའི་རང་བཞིན་དེ་ཉིད་རྙོག་མ་མིན་ཞིང་། རིམ་གྱིས་འདམ་རྙོག་རྣམས་མར་བབས་ན་ཆུ་དྭངས་པར་འགྱུར་བ་བཞིན་ནོ། །སློབ་དཔོན་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཆོས་དབྱིངས་བསྟོད་པ་ལས་ཀྱང་།

ཇི་ལྟར་མེ་ཡིས་དག་པའི་གོས། །སྣ་ཚོགས་དྲི་མས་དྲི་མ་ཅན།།

ཇི་ལྟར་མེ་ཡི་ནང་བཅུག་ན། །དྲི་མ་འཚིག་འགྱུར་གོས་མིན་ལྟར།།

དེ་བཞིན་འོད་གསལ་བ་ཡི་སེམས། །འདོད་ཆགས་ལ་སོགས་དྲི་མ་ཅན།།

ཡེ་ཤེས་མེ་ཡིས་ཉོན་མོངས་བསྲེག །དེ་ཉིད་འོད་གསལ་མ་ཡིན་ནོ།།[139]

ཞེས་རྡོ་རྒྱུས་ལས་གྲུབ་པའི་གོས་མི་གཙང་བས་གོས་པ་མེའི་ནང་དུ་བཅུག་པ་ན། མི་གཙང་བའི་དྲི་མ་མེས་ཚིག་ཀྱང་གོས་མི་འཚིག་པ་བཞིན་དུ་རང་བཞིན་འོད་གསལ་བའི་སེམས་ཀྱི་དྲི་མ་ཆགས་སྡང་སོགས་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པའི་བློས་བཅོམ་པ་ན་དྲི་མ་མེད་པར་གྱུར་པ་ཡིན་གྱི། འོད་གསལ་བའི་སེམས་མེད་པར་མི་འགྱུར་བར་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ།།

ཡང་ཉེས་པ་མཐའ་དག་གི་རྩ་བ་གཏི་མུག་བདེན་འཛིན་དེ་ཉིད་འཛིན་ཕྱོགས་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་གྱུར་པའི་ལོག་ཤེས་ཡིན་པ་དང་། དེའི་འཛིན་ཕྱོགས་ལ་ཚད་མའི་རྒྱབ་རྟེན་མེད་ཅིང་། དེའི་ལྡོག་ཕྱོགས་བདེན་མེད་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་མཚོན་པའི་བློ་བཟང་པོའི་རིགས་རྣམས་རྒྱབ་རྟེན་ཚད་མ་དང་བཅས་པས་རྒྱུན་བསྲིངས་ཏེ་གོམས་ན། སེམས་སྟེང་གི་དྲི་མ་ཟད་རུང་ཡིན་པར་གསུངས་སོ། །མདོར་ན་སྤྱོད་འཇུག་ལས།

གོམས་ཏེ་[140]སླ་བར་མི་འགྱུར་བའི། །དངོས་དེ་གང་ཡང་ཡོད་མ་ཡིན།།[141]

ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་གོང་དུ་བཤད་པའི་བློ་ངན་པའི་རིགས་ཀྱི་ཉེས་དམིགས་བསམ་

པའི་སྒོ་ནས་བློ་ངན་དེ་ངོ་འཕྲོད་པ་དང་། བློ་བཟང་པོའི་རིགས་རྣམས་ཞེས་པར་བྱས་ཏེ། གོམས་འདྲིས་ཡང་ཡང་བསྐྱེན་པའི་སྟོབས་དང་། རྒྱབ་རྟེན་ཡོད་པ་དང་། སེམས་ལ་བརྟེན་པའི་ཡོན་ཏན་ཡིན་པ་དང་། འདུས་བྱས་ཀྱི་ངང་ཚུལ་སོ་ན་མི་གནས་པ་ཡིན་ཚུལ་བསམས་ཏེ་བློ་བཟང་པོའི་རིགས་རྣམས་གོང་འཕེལ་དུ་སོང་བ་ན། བློ་ངན་པའི་རིགས་རྣམས་ཉུས་ཆུང་དུ་འགྲོ་བ་ནི་ཚ་རེག་སྟོབས་ཆེ་རུ་སོང་བ་ན་གྲང་རེག་ཉུས་ཆུང་དུ་འགྲོ་བ་བཞིན་ནོ།།

དེ་ལྟར་གོང་དུ་བཤད་པ་ལྟར་མི་ཤེས་པའི་རྨོངས་པ་དང་། ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་རྟོག་པའི་རྨོངས་པ་ལས་ཚུལ་མིན་ཡིད་བྱེད་ཀྱི་རྣམ་རྟོག་སྐྱེ་ཚུལ་དང་། དེ་ལས་ཆགས་སྡང་སྐྱེ་ཚུལ། ཆགས་སྡང་ལས་ང་རྒྱལ་དང་ཕྲག་དོག་སོགས་སེམས་མ་ཞི་བར་བྱེད་པའི་བློའི་རིགས་རྣམས་ཇི་ལྟར་སྐྱེ་བ་དང་། དེ་བཞིན་འདོད་ཆགས་ལས་བྱུང་བའི་རྒོད་པ་དང་། སེམས་ཕྱི་རོལ་ཏུ་དབང་མེད་དུ་གཡེང་བའི་རྣམ་གཡེང་དང་། སེམས་ཀྱིས་ཡུལ་དམ་པོར་འཛིན་པའི་ནུས་པ་ཞོར་བའི་བྱིང་བ་དང་། ལུས་སེམས་ལས་སུ་མི་རུང་བར་བྱེད་ཅིང་སེམས་མུན་པར་ཞུགས་པ་ལྟ་བུའི་དམིགས་པ་མི་གསལ་བའི་རྨུགས་པ་སོགས་དང་། དེ་དག་གི་བཟློག་ཕྱོགས་ཡུལ་གྱི་ཁྱད་པར་མ་འདྲེས་པར་འབྱེད་པའི་ནུས་པ་ཟབ་པའི་ཤེས་རབ་དང་། བྱམས་པ་དང་། བརྩེ་བ་དང་། བཟོད་པ་དང་། སྤོབས་པ་དང་། དྲན་ཤེས་བཞིན་རྣམས་སྐྱེད་སྲིང་བྱས་ཏེ་སེམས་དམིགས་པ་ལ་རྩེ་གཅིག་ཏུ་གཏད་དེ་ཡུལ་ལ་རྒྱུན་ཆགས་པར་གནས་པའི་ནུས་པ་གོང་མཐོར་འཕེལ་བའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་སོགས་སེམས་ལ་བརྟེན་པའི་ཡོན་ཏན་རྣམས་བྱུང་ཚུལ། བློ་བུར་གྱི་དྲི་མ་སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་ལ་ཞུགས་མེད་པས་སེམས་ཀྱི་

ངོ་བོ་འོད་གསལ་བ་དང་། གསལ་རིག་གི་རིགས་རྒྱུན་ལ་ཐོག་མཐའ་མེད་པས་རྒྱུན་བརྟན་ཞིང་། གོམས་ཤིན་འབད་བརྩོན་བསྐྱར་མ་ལ་མི་ལྟོས་པས་སེམས་ལ་བརྟེན་པའི་ཡོན་ཏན་མཐའ་མེད་དུ་འཕེལ་ཚུལ། སེམས་བྱུང་ནང་ཕན་ཚུན་འགལ་ཟླའི་གནད་ལས་བློ་ཅིག་ཤོས་ཀྱི་སྟོབས་བསྐྱེད་དེ་བློ་གཞན་དེའི་ནུས་པ་ཇི་ལྟར་འགོག་པའི་རིམ་པ་སོགས་ནང་པའི་གཞུང་དུ་རྒྱས་པར་གསུངས་པའི་ཚུལ་བཤད་ཟིན་ཏོ།།

༡༡ ཡུལ་འཇལ་བ་པོའི་བདག་གམ་གང་ཟག་བཤད་དེ་མཇུག་བསྡུ་བ།

དེ་ལྟར་འཕགས་ཡུལ་གྱི་ནང་པའི་སློབ་དཔོན་ཆེན་པོ་དག་གི་གཞུང་ནས་བྱུང་བའི་གཞི་དངོས་པོའི་རྣམ་གཞག་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་བཏུས་པ་ལ་དོན་ཚན་ཆེ་ཁག་ལྔར་བྱས་ཏེ། དང་པོ་ཤེས་བྱ་ཡུལ་གྱི་རྣམ་གཞག་དང་འབྲེལ་བའི་གནས་རྣམས་པོད་དང་པོར་བཤད་ཅིང་། འདིར་གོང་དུ་གཉིས་པ་ཡུལ་ཅན་བློའི་རྣམ་གཞག་དང་། གསུམ་པ་བློ་ཡུལ་ལ་འཇུག་པའི་ཚུལ་དང་། བཞི་པ་དེ་ལྟར་འཇུག་པའི་ཐབས་འཕྲོས་དོན་དང་བཅས་པ་བཤད་ཟིན་ནས། ད་ནི་ལྔ་པ་ཡུལ་འཇལ་བ་པོའི་གང་ཟག་མདོ་ཙམ་བཤད་པ་ལ།

དེ་ཡང་སྔོན་གྱི་འཕགས་ཡུལ་གྱི་རིགས་པ་སྨྲ་བ་རྣམས་བློས་ཡུལ་འཇལ་བའི་སྐབས་དང་། བདེ་སྡུག་སོགས་ཀྱི་ཚོར་བ་མྱོང་བའི་སྐབས་སུ། དེ་ལྟར་འཇལ་

བ་པོ་དང་སྤྱོད་བ་པོ་བདག་གམ་གང་ཟག་ཅེས་པ་དོན་གཞན་ཞིག་ཡོད་མེད་དང་། དེ་བཞིན་དུ་རང་ཅག་ལ་ལྡན་སྐྱེས་ཀྱི་ཚུལ་དུ་ངོ་སྣམ་པའི་བློ་དང་གིས་སྐྱེ་བ་སྤྱོད་བས་གྲུབ་པས། དེ་ལྟ་བུའི་དམིགས་ཡུལ་གྱི་ང་ཞེས་པ་དེ་གང་ཡིན་མིན་སོགས་ལ་རྟོག་དཔྱོད་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པར་མཛད་ཡོད་པས་དེ་དག་ཞིབ་པར་ལྟ་གྲུབ་ཀྱི་སྐབས་སུ་བརྗོད་པར་བྱ།

དེ་ལ་སྤྱིར་བདེ་སྡུག་སྤྱོད་མཁན་གྱི་གང་ཟག་ཞིག་ནི་འཇོག་དགོས་ལ། དེ་ལྟ་བུའི་གང་ཟག་གམ་བདག་དེ་ལུས་སེམས་གང་རུང་ཡིན་ནམ་དེ་ལས་གཞན་ཞིག་ཡིན་ཞེ་ན། བློ་ལྷན་སྐྱེས་ལ་སྣང་བ་ལྟར་ངས་མེ་ཏོག་འདི་མཐོང་བྱུང་ཞེས་བརྗོད་སྐབས་མཐོང་བྱེད་མིག་གི་ཤེས་པ་ཡིན་ཡང་། སོ་སོའི་བློ་ལ་ངས་མཐོང་བྱུང་བསམ་པ་དང་། དེ་བཞིན་ལུས་ན་བ་ན་ངན་བྱུང་སྣམ་པ་དང་། སེམས་མ་སྐྱིད་པ་ན་ང་སྐྱིད་པོ་མི་འདུག་ཅེས་ཟེར་ཡང་ལུས་དང་སེམས་གཉིས་ང་ཡིན་པའི་འདུ་ཤེས་མི་འཆར། དེ་བཞིན་ངའི་ལུས་དང་། ངའི་སེམས་ཞེས་བརྗོད་སྐབས་ལུས་དང་སེམས་ལ་བདག་པོ་རྒྱག་མཁན་དང་། ལུས་དང་སེམས་ལ་དབང་སྒྱུར་མཁན་གྱི་ང་ཞིག་ཟུར་དུ་ཡོད་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་བློ་ལ་འཆར་བ་ལྟར། ཕྱོན་གྱི་ཕྱི་རོལ་པས་བདག་ཕུང་ངོ་བོ་ཐ་དད་དུ་འདོད་པ་དང་། ནང་པ་སངས་རྒྱས་པས་བདག་གམ་གང་ཟག་ཅེས་པ་ནི་ལུས་སེམས་གཉིས་ཚོགས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་བཏགས་པས་ཕུང་པོ་དང་ངོ་བོ་གཅིག་ཏུ་འདོད།

འོ་ན་བདག་ཅེས་པ་གང་ཞིག་ཡིན་ནམ་ཞེས་པར། ནང་པ་མ་གཏོགས་པའི་ཆོས་ལུགས་ཕལ་མོ་ཆེས་བདག་གི་ངོ་བོ་རྟག་གཅིག་རང་དབང་ཅན་དུ་གྲུབ་པར་འདོད་པ་དང་། ནང་པ་སངས་རྒྱས་པས་རྟག་གཅིག་རང་དབང་ཅན་གྱི་བདག་མེད་ཀྱང་ཕུང་

པོ་ལ་བརྟེན་ནས་གྲུབ་པའི་བདག་ཙམ་ཞིག་འདོད། དེ་ཡང་ཉན་ཐོས་ཀྱི་སྡེ་སྣོད་ལས།[20]

ཇི་ལྟར་ཡན་ལག་ཚོགས་རྣམས་ལ།།
བརྟེན་ནས་ཤིང་རྟར[142]བརྗོད་པ་ལྟར།།
དེ་བཞིན་ཕུང་པོ་རྣམས་བརྟེན་ནས།།
ཀུན་རྫོབ་སེམས་ཅན་ཞེས་བྱ་འོ།།[143]*

ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟར། ཤིང་རྟའི་ཡན་ལག་ཚོགས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ཤིང་རྟ་ཞེས་འདོགས་ཀྱི། ཤིང་རྟའི་ངོ་བོ་འཛིན་པ་ལ་དེའི་ཡན་ལག་ཚོགས་པ་ལས་དོན་གཞན་ཞིག་མི་དགོས་པ་བཞིན་དུ། བདག་གམ་གང་ཟག་ཅེས་པའང་གདགས་གཞི་ཕུང་པོ་ལ་བརྟེན་ནས་འཛིན་པ་ཙམ་ལས། གདགས་གཞིའི་ཕུང་པོ་ལས་ལོགས་པའི་དོན་གཞན་ཞིག་མི་དགོས་པར་གསུངས།

དེ་ལྟར་ནའང་ནང་པའི་གཞུང་དུ་བདག་མེད་ཅེས་གསུངས་པ་ཕུང་པོ་ལས་དོན་གཞན་པའི་རང་རྐྱ་བའི་བདག་དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་མེད་པ་ལ་ཟེར་བ་ཡིན་གྱི། སྤྱིར་བདེ་སྡུག་མྱོང་བ་པོ་དང་། འགྲོ་བ་དང་འོང་བ་སོགས་ཀྱི་ཐ་སྙད་འཇུག་པའི་བྱེད་པ་པོའི་བདག་མེད་པར་འདོད་པ་མིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ལུས་སེམས་ཀྱི་ཕུང་པོ་ལས་དོན་གཞན་པའི་ལུས་སེམས་ཀྱི་བདག་པོའམ་ལུས་སེམས་ལ་དབང་སྒྱུར་བ་པོ་བདག་

20 ལུང་འདི་དཔལ་ལྡན་ཟླ་བའི་འཇུག་འགྲེལ་དུ། ཉན་ཐོས་ཀྱི་སྡེ་སྣོད་ལས། ཞེས་དྲངས་པ་ལས་མདོའི་མཚན་མ་འཁོད། སྡེ་དགེ བསྟན། དབུ་མ། འ། ཤོག ༢༥༨བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༠ ཤོག ༧༥༣ མདོ་འདི་ཚིག་ཇི་བཞིན་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་གནས་བརྟན་པའི་མདོ་སཾ་ཡུ་ཏྟ་ནི་ཀཱ་ཡའི་གླེགས་བམ་དང་པོའི་ནང་། ཐེ་རཱི་སཾ་ཡུ་ཏྟ་ཞེས་པའི་ནང་བཞུགས། སཾ་ཡུ་ཏྟ་ནི་ཀཱ་ཡ། དབྱིན་འགྱུར། པོད་དང་པོ། ཤོག ༢༢༥

རང་དབང་བ་ཞིག་མེད་ན། དུས་སྔ་ཕྱིའི་སྐྱོང་བ་རྣམས་ང་གཅིག་གིས་སྐྱོང་བར་ཇི་ལྟར་འཛོག་པ་དང་། སྔར་གྱི་སྐྱོང་བ་ཕྱིས་ངས་མཐོང་ངས་བྱས་ཞེས་སོགས་ངས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་ནས་ཇི་ལྟར་དྲན་པ་སྐྱེ་བ་དང་། གང་ཟག་ཤེས་རྒྱུད་ཐ་དད་པ་ལུས་ཐ་དད་པ་འབའ་ཞིག་གི་སྟེང་ནས་འཛོག་མིན་སོགས་དོགས་པའི་གནས་མང་པོ་ཡོད་པ་རྣམས་ནི་ལྟ་གྲུབ་ཀྱི་སྐབས་སུ་དཔྱད་པར་བྱའོ།།

འོ་ན་དེ་ལྟ་བུའི་གང་ཟག་གམ་བདག་དེ་ལ་ཐོག་མ་ཡོད་དམ་མེད་ཅེ་ན། འཇིག་རྟེན་བཀོད་པ་པོ་འདོད་པ་རྣམས་ཀྱིས་བདག་ལ་ཐོག་མ་ཡོད་པར་འདོད་པ་དང་། འཇིག་རྟེན་བཀོད་པ་པོ་མི་འདོད་པར་སྣོད་བཅུད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་རྣམས་རང་རང་གི་རྒྱུ་དང་རྐྱེན་ཙམ་ལ་བརྟེན་ནས་བྱུང་བར་འདོད་པའི་ནང་པ་སངས་རྒྱས་པ་ལྟ་བུ་ནི། བདག་ཕུང་པོ་ལ་བརྟེན་ནས་བཏགས་པ་ཡིན་པས་གདགས་གཞི་ཕུང་པོ་ལ་ཐོག་མ་ཡོད་མེད་ཀྱིས་བདག་ལ་ཐོག་མ་ཡོད་མེད་འབྱེད་དགོས་ཤིང་། གང་ཟག་གི་གདགས་གཞི་ཕུང་པོ་ལྔ་ལས་གཙོ་བོ་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་ཕུང་པོ་ལྟ་བུ་ལ་མཚོན་ན། རྣམ་ཤེས་སམ་ཤེས་པ་ཞེས་བརྗོད་སྐབས་ཁ་དོག་དང་དབྱིབས་སོགས་གཟུགས་ཅན་དུ་མེད་པར་ནང་སྐྱོང་ཙམ་གྱི་བདག་ཉིད་ཅན་ཞིག་ཡིན། སྐྱོང་ཙམ་གྱི་བདག་ཉིད་ཡིན་པའི་ཆོས་ཀྱི་ཉེར་ལེན་གྱི་རྒྱུ་དེ་རང་དང་རིགས་མཐུན་པ་ཞིག་དགོས་པ་ལས་དེའི་ཉེར་ལེན་ལ་གཟུགས་ཅན་གྱི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་རྣམས་འཛོག་མི་ཐུབ། ཤེས་པ་སྤྱི་དང་ཁྱད་པར་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ། དེའི་ནང་ནས་ཀྱང་ཡིད་ཤེས་ཕྲ་མོ་རྣམས་ཀྱི་རྒྱུན་ཤེས་པ་སྔ་མ་སྔ་མ་ཡར་དེད་ན་ཐོག་མའི་མཐའ་མེད་ཚུལ་གོང་དུ་ཤེས་པའི་རྐྱེན་གྱི་རྣམ་གཞག་བཤད་པ་ལས་འཕྲོས་ཏེ་སྐྱེ་བ་སྔ་ཕྱིའི་རྣམ་གཞག་མདོ་ཙམ་བརྗོད་པའི་སྐབས་སུ་

བཤད་ཟིན་པ་ལྟར། ཤེས་པ་ལ་ཐོག་མ་འཛོག་མི་ནུས་པས་ཤེས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་བཏགས་པའི་བདག་ལའང་ཐོག་མ་འཛོག་མི་ནུས་པར་བཞེད།

བདག་ལ་མཐའ་མ་ཡོད་མེད་ནི། ཆོས་བརྒྱུད་རྣམས་ཀྱིས་འདོད་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་ཡོད་ཅིང་། ནང་པ་སངས་རྒྱས་པ་ལའང་ནང་གསེས་བདག་ལ་མཐའ་མ་ཡོད་པར་འདོད་མཁན་ཡོད་ལ། ཐེག་ཆེན་གྱི་གྲུབ་མཐའ་སྨྲ་བས་ནི་ཤེས་པ་ལ་ཐོག་མཐའ་མེད་པས་བདག་ལའང་ཐོག་མ་དང་མཐའ་མ་མེད་པར་བཞེད་དོ།།

གང་ཟག་གི་ངོ་བོ་ནི། ཕུང་པོ་ལྔ་པོ་གང་རུང་ལ་བརྟེན་ནས་བཏགས་པའི་སྐྱེས་བུ་ཞིག་ལ་འཛོག་ཅིང་། སྤྱིར་བདག་དང་། ང་དང་། གང་ཟག་གསུམ་དོན་གཅིག་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་སུ་འཛོག

ལྷས་སྦྱིན་ལྟ་བུའི་གང་ཟག་གཅིག་གི་རྒྱུད་ལ་ང་གཅིག་ལས་མེད་ཀྱང་ངའི་ཆ་ཤས་དུ་མ་འཛོག་རུང་སྟེ། དཔེར་ན། དགེ་སློང་ལྷས་སྦྱིན་གྱི་རྒྱུད་ལ་མི་ཡིན་པའི་ཆ་དང་། སྐྱེས་པ་ཡིན་པའི་ཆ་དང་། དགེ་སློང་ཡིན་པའི་ཆ་སོགས་སོ་སོར་དམིགས་ནས་ངའོ་སྙམ་པ་བྱུང་བས། ངའི་ཆ་ཤས་དུ་མ་ཡོད་པ་བཞིན། གང་ཟག་གཞན་རྣམས་ལ་ཡང་ངའི་ཆ་ཤས་དུ་མ་འཛོག་དགོས། དེ་ཡང་གཙོ་བོར་མིའི་ལུས་རྟེན་གྱིས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་ཕུང་པོའི་ཚོགས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་མི་དང་། དུད་འགྲོའི་ལུས་རྟེན་གྱིས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་ཕུང་པོའི་ཚོགས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་དུད་འགྲོ། མི་ལའང་ཕོ་དང་མོ། ཆེན་པོ་དང་ཆུང་བ། མཁས་པ་དང་གླུན་པོ་སོགས་གང་ཚོགས་རྒྱུའི་ཕུང་པོའི་ཁྱད་པར་མི་འདྲ་བ་སོ་སོའི་སྒོ་ནས་འཛོག་དགོས་སོ།།

བདག་གམ་གང་ཟག་གི་རྣམ་གྲངས་ལ། བློ་གྲོས་མི་ཟད་པས་བསྟན་པའི་མདོ་ལས།

> མདོ་སྡེ་གང་དག་བདག་དང་། སེམས་ཅན་དང་། སྲོག་དང་། གསོ་བ་དང་། སྐྱེས་བུ་དང་། གང་ཟག་དང་། ཤེད་ལས་སྐྱེས་དང་། ཤེད་བུ་དང་། བྱེད་པ་པོ་དང་། ཚོར་བ་པོ་དང་། སྒྲ་རྣམ་པ་སྣ་ཚོགས་སུ་བཤད་པ་དང་། བདག་པོ་མེད་པ་ལ་བདག་པོ་དང་བཅས་པར་བསྟན་པ་དེ་དག་ནི་དྲང་བའི་དོན་ཅེས་བྱའོ། །[144] ཞེས་གསུངས་ཤིང་།

དེ་དག་གི་གོ་དོན་ཡང་། རྣམ་གྲངས་བསྡུ་བ་ལས། བདག་ནི་ཉེ་བར་ལེན་པའི་ཕུང་པོ་ལྔ་རྣམས་ལ་བདག་དང་བདག་གིར་ལྟ་བ་ཀུན་ཏུ་སྤྱོད་པའོ། །སེམས་ཅན་ནི་ཡོད་པའི་ཆོས་དེ་དག་ཡང་དག་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་མ་ཤེས་པ་དང་དེ་དག་ལ་ཆགས་པའོ། །ཤེད་ལས་སྐྱེས་པ་ནི་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པའོ། །ཤེད་བུ་ནི་ང་རྒྱལ་ལ་བརྟེན་ནས་མཐོ་དམན་དུ་འགྱུར་བའོ། །གསོ་བ་ནི་ཡང་འབྱུང་བ་པའི་སྲིད་པའི་ལམ་གྱིས་རྒྱས་པར་བྱས་པའོ། །སྐྱེས་བུ་ནི་སྐྱེས་བུའི་རྩལ་བྱེད་པའོ། །གང་ཟག་ནི་ཡང་དང་ཡང་དུ་འགྲོ་བ་ལ་ངོམས་པར་དང་ཚོག་མི་ཤེས་པའོ། །སྲོག་ནི་ཚེ་དང་ལྡན་ཅིག་གསོན་ཞིང་གནས་པའོ། །སྐྱེ་བ་པོ་ནི་སྐྱེ་བ་ལ་སོགས་པའི་ཆོས་སོ། །[145]

ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །ཕྱི་ནང་གི་གྲུབ་མཐའ་སྨྲ་བ་རྣམས་ཀྱི་བདག་འདོད་ཚུལ་དང་དེའི་སྒྲུབ་བྱེད་སོགས་རྒྱས་པར་ལྟ་གྲུབ་ཀྱི་སྐབས་སུ་འཆད་པར་འགྱུར་རོ།།

དེ་ལྟར་རྒྱལ་བའི་བཀའ་དང་དང་ཁྱད་པར་སྔོན་གྱི་འཕགས་ཡུལ་གྱི་ནང་པའི་རིགས་པ་སྨྲ་བ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་བོད་སྐད་དུ་འགྱུར་བ་ཇི་སྙེད་ཅིག་བཞུགས་པ་རྣམས་ལས། གཞི་དངོས་པོའི་རྣམ་གཞག་དང་། ཟབ་མོ་ལྟ་གྲུབ་ཀྱི་གནད་སྟོན་པའི་ཆ་ཤས་གལ་ཆེ་བའི་རིགས་མང་པོ་ཞིག་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་བཏུས་ཤིང་། དེ་རྣམས་གོ་རིམ་དམིགས་བསལ་ཅན་དུ་བསྒྲིགས་ཏེ་འགྲེལ་བརྗོད་དང་འབྲེལ་རྩོམ་སྒྲིག་བྱས་པ། འཕགས་ཡུལ་གྱི་ནང་པའི་གཞུང་ལས་བྱུང་བའི་ཚན་རིག་དང་ལྟ་གྲུབ་ཀུན་ལས་བཏུས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ལས་གཞི་དངོས་པོའི་རྣམ་གཞག་གམ་ཚན་རིག་གི་སྐོར་རེ་ཞིག་རྫོགས་སོ།། ||

ཀ༽ ཆོས་སྒྲིག་པའི་མཚན།

སྐབས་བདུན་པའི་མཚན།

1. སྡེ་དགེ བཀའ། འདུལ་བ། ཅ། བམ་པོ་གཉིས་པ། ཤོག ༢༠ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༥ ཤོག ༩༤
2. སྡེ་དགེ བཀའ། མདོ་སྡེ། ས། སོ་གཅིག་པ་སེམས་ཀྱི་ཚོམས། ཀློག ༡ ཤོག ༢༩༣ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༢ ཤོག ༦༨༡
3. སྡེ་དགེ བསྟན། དབུ་མ། ཡ། ལེའུ་ལྔ་པ། ཀློག ༦ ཤོག ༡༠ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༡ ཤོག ༤༧༠
4. ཕྱུང་འདི་འཕགས་པ་གནས་བརྟན་པའི་མདོ་ཨཱརྱ་སྠ་ཝི་ར་ནི་ཀཱ་ཡ་སྡེ་གཅིག་ལས་འཕྲོས་པའི་
མདོ། ལེའུ་དང་པོ་གཅིག་གི་རྣམ་གྲངས་ཀྱི་ནང་དུ་འབྱུང་།
5. སྡེ་དགེ བཀའ། བརྒྱད་སྟོང་པ། ཀ ལེའུ་དང་པོ། ཤོག ༣ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༣༣ ཤོག ༦
6. སྡེ་དགེ བཀའ། མདོ་སྡེ། ཅ། བམ་པོ་དགུ་པ། ཤོག ༡༨༦ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༤ ཤོག ༩༥༧
7. སྡེ་དགེར་འདི་ནི་ཞེས་འབྱུང་ཡང་། སྣར་ཐང་དང་པེ་ཅིན་དཔར་མར་འདི་ན་ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟར་བཅོས།
8. སྡེ་དགེ བཀའ། མདོ་སྡེ། ཟ། ཤོག ༢༥༡ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༦ ཤོག ༦༤༠
9. སྡེ་དགེ བཀའ། མདོ་སྡེ། ག བམ་པོ་གཉིས་པ། ཤོག ༢༤༠ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༧༦༢
10. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། ཞི། སྐབས་དང་པོ། ཀློག ༣༠ ཤོག ༥༦ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༠ ཤོག ༤༣༨
11. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། ཞི། སྐབས་དང་པོ། ཀློག ༦༩ ཤོག ༥༧ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༠ ཤོག ༤༩༡
12. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ། ཀློག ༢༡༠ ཤོག ༡༡༥ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༤༧ ཤོག ༥༡༤
13. གོང་མཚུངས། མངོན་སུམ་ལེའུ། ཀློག ༩༨༡ ཤོག ༡༣༦ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༤༧ ཤོག ༥༦༨
14. སྡེ་དགེ བཀའ། དཀོན་བརྩེགས། ཁ ལེའུ་བརྒྱད་པ། ཤོག ༡༩༣ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༠ ཤོག ༣༤༨

15. སྡེ་དགེ བཀའ། མདོ་སྡེ། ཛ། བམ་པོ་དང་པོ། ཤོག ༡༢༩ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ།༦༣ ཤོག ༣༤༩

16. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི། ཀུན་ལས་བཏུས་པ་དང་པོ། ཤོག ༥༣ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༦ ཤོག ༡༣༧

17. སྡེ་དགེ བཀའ། མདོ་སྡེ། ཙ། ལེའུ་བརྒྱད་པ། ཤོག ༡༦༢ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༤༩ ཤོག ༤༠༠

18. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི། བམ་པོ་དང་པོ། ཤོག ༥ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༦ ཤོག ༡༡

19. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ། གློག ༢༠༨ ཤོག ༡༡༥ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༥༡༨

20. སྡེ་དགེ བསྟན། དབུ་མ། ས། གློག ༡༦ ཤོག ༥༣ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༢ ཤོག ༨༩༦

21. སྡེ་དགེ བསྟན། དབུ་མ། ས། ཤོག ༦༠ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༢ ཤོག ༩༡༦

22. སྡེ་དགེ བསྟན། དབུ་མ། ས། བམ་པོ་དང་པོ། ཤོག ༩༤ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༢ ཤོག ༡༠༠༧

23. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ། ལེའུ་དང་པོ། གློག ༤-༦ཤོག ༡ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༣

24. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ། ལེའུ་དང་པོ། ཤོག ༡༥ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༦༠

25. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ། མངོན་སུམ་ལེའུ། ཤོག ༡༥༤ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༦༡༩

26. སྡེ་དགེ བཀའ། མདོ་སྡེ། ཙ། ལེའུ་ལྔ་པ། ཤོག ༡༢ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༤༩ ཤོག ༢༩

27. མདོ་ལུང་འདི་ཡོངས་སུ་གྲགས་མོད། མདོ་གང་ལས་ཡིན་ཚད་མའི་གཞུང་རྣམས་སུ་ངོས་འཛིན་མཛད་པ་མ་མཐོང་།

28. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ། ལེའུ་དང་པོ། ཤོག ༡༥༨ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༦༢༨

29. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ། མངོན་སུམ་ལེའུ། གློག ༢༤༣ ཤོག ༡༢༧ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༥༤༧

30. སྡེ་དགེ བསྟན། མངོན་པ། ཀུ གནས་གཉིས་པ། ཤོག ༩༩ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༩ ཤོག ༢༤༥

31. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ། ཤོག ༢༤༣ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༨༤༤

32. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ། མངོན་སུམ་ལེའུ། གློག ༤༦༡ ཤོག ༡༣༦ དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༥༦༧

33. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཙེ། ཤློཀ ༦ ཤོག ༤༦ ན། དཔེ་བསྐྲུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༨༣༡
སྡེ་དགེར་དེར་ཞེས་འབྱུང་ཡང་པེ་སྣར་གཉིས་དང་རང་འགྲེལ་དུ་དེ་ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟར་བཅོས།

34. གོང་མཚུངས། ཤློཀ ༧ ཤོག ༤༦ ན། དཔེ་བསྐྲུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༨༣༡

35. སྡེ་དགེ བསྟན། དབུ་མ། ཚ། རབ་བྱེད་བདུན་པ། ཤློཀ ༡༠ ཤོག ༤ བ།
དཔེ་བསྐྲུར་མ། དེབ། ༥༧ ཤོག ༧༩༤

36. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཙེ། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ། ཤློཀ ༡༦༦ ཤོག ༡༡༣ བ།
དཔེ་བསྐྲུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༥༡༥

37. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཞེ། ཤོག ༢༨༩ ན། དཔེ་བསྐྲུར་མ། དེབ། ༡༠༦ ཤོག ༦༧༦

38. སྡེ་དགེ བསྟན། མངོན་པ། ཀུ གནས་གཉིས་པ། ཤློཀ ༣༣ ཤོག ༥ ན། དཔེ་བསྐྲུར་མ། དེབ༧༩ ཤོག ༡༡

39. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། ཡི། ལེའུ་དང་པོ། ཤློཀ ༩ ཤོག ༨༠ ན།
དཔེ་བསྐྲུར་མ། དེབ། ༧༠ ཤོག ༩༠༣

40. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཙེ། ལེའུ་དང་པོ། ཤློཀ ༣ ཤོག ༡ ན། དཔེ་བསྐྲུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༣

41. སྡེ་དགེ བཀའ། མདོ་སྡེ། ཙ། ལེའུ་དྲུག་པ། ཤོག ༡༨༥ ན། དཔེ་བསྐྲུར་མ། དེབ། ༨༩ ཤོག ༣༥༤

42. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཙེ། མངོན་སུམ་ལེའུ། ཤློཀ ༢༤༣ ཤོག ༡༢༩ ན།
དཔེ་བསྐྲུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༥༥༡

43. གོང་མཚུངས། ཤློཀ ༢༩༩ ཤོག ༡༣༠ ན། དཔེ་བསྐྲུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༥༥༢

44. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཙེ། ལེའུ་དང་པོ། ཤོག ༡༥༨ བ། དཔེ་བསྐྲུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༦༡༩

45. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཙེ། ལེའུ་དང་པོ། ཤོག ༡༥༥ ན། དཔེ་བསྐྲུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༦༢༠

46. གོང་མཚུངས། ཤོག ༡༥༥ བ། དཔེ་བསྐྲུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༦༢༡

47. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཙེ། མངོན་སུམ་ལེའུ། ཤློཀ ༢༤༧ ཤོག ༡༢༩ བ།
དཔེ་བསྐྲུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༥༥༡

48. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཙེ། ལེའུ་དང་པོ། ཤོག ༡༥༨ བ། དཔེ་བསྐྲུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༦༡༩

49. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཙེ། ལེའུ་དང་པོ། ཤོག ༡༥ ན། དཔེ་བསྐྲུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༥༩

50. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཙེ། མངོན་སུམ་ལེའུ། ཤློཀ ༢༩༠-༩༡ ཤོག ༡༢༩ བ།

དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༥༥༢

51. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ། ལེའུ་དང་པོ། ཤོག ༢༣༡ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༤༡༢

52. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ། ཤློཀ ༡ ཤོག ༡༠༧ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༥༠༠

53. གོང་མཚུངས། ཤློཀ ༥ ཤོག ༡༠༧ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༥༠༠

54. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ། ལེའུ་དང་པོ། ཤོག ༡༥༢ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༦༡༨

55. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ། ལེའུ་དང་པོ། ཤོག ༢༣༡ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༤༡༢

56. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། ཤི། བམ་པོ་བཅུ་བདུན་པ། ཤོག ༡༩༡ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༢ ཤོག ༡༡༢༨

57. སྡེ་དགེ བསྟན། དབུ་མ། ས། ཤློཀ ༨༨ ཤོག ༥༨ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༢ ཤོག ༤༩༩

58. སྡེ་དགེ བཀའ། མདོ་སྡེ། ཏ། ལེའུ་གཉིས་པ། ཤོག ༩༡ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༨༩ ཤོག ༢༢༦

59. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ། ལེའུ་དང་པོ། ཤློཀ ༧ ཤོག ༢ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༨

སྐབས་བརྒྱད་པའི་མཆན།

1. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། ཕི། ལེའུ་དང་པོ། ཤློཀ ༩ ཤོག ༤༠ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༠ ཤོག ༩༠༣
2. སྡེ་དགེ བསྟན། མངོན་པ། གྲུ གནས་གཉིས་པ། ཤོག ༡༣༩ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༨༠ ཤོག ༣༠༩
3. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། ཚི། གཉིས་པ་ཡིད་ཀྱི་ས། ཤོག ༣༠ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༢ ཤོག ༧༤༠
4. མདོ་ལུང་འདི་ཤིན་ཏུ་གྲགས་ཆེ་མོད། མདོ་གང་ལས་ཡིན་ངོས་འཛིན་གཞུང་གང་དུའང་མཛད་པ་མ་མཐོང་། །
5. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ། མངོན་སུམ་ལེའུ། ཤློཀ ༡༧༨ ཤོག ༡༣༥ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༥༤༢
6. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། བི། ལེའུ་དང་པོའི་འགྲེལ་པ། ཤོག ༣ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༡ ཤོག ༧
7. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། བི། ལེའུ་དང་པོའི་འགྲེལ་བཤད། ཤོག ༢༠༤ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༡ ཤོག ༥༣༡
8. སྡེ་དགེ བསྟན། མངོན་པ། ཀུ གནས་གཉིས་པ། ཤློཀ ༣༤ ཤོག ༥ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༩ ཤོག ༡༡
9. སྡེ་དགེ བསྟན། མངོན་པ། ཁུ། གནས་གཉིས་པ། ཤོག ༡༤༩ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༨༡ ཤོག ༣༧༧
10. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི། ཀུན་ལས་བཏུས་དང་པོ། ཤོག ༧༢ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༦ ཤོག ༡༨༣

11. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། ཡི། ཀུན་ལས་བཏུས་དང་པོ། ཤོག ༡༢༦ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༢༦ ཤོག ༡༩༡༠

12. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། ཞི། བམ་པོ་བདུན་པ། ཤོག ༦༠ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༢༩ ཤོག ༡༩༡

13. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། བི། ལེའུ་དང་པོའི་འགྲེལ་བཤད། ཤོག ༣༠༩ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༢༡ ཤོག ༥༣༣

14. སྡེ་དགེ བསྟན། མངོན་པ། ཀུ གནས་གཉིས་པ། ཀློག ༢༣ ཤོག ༩ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༢༩ ཤོག ༡༠

15. འདིར་སེམས་བྱུང་ང་གཅིག་གི་ངོས་འཛིན་གྱི་ཐད་དུ། སྤོམ་ལ། ཞེས་སོགས་དྲངས་པའི་ཚིགས་བཅད་
རྣམས་ཡོངས་འཛིན་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཚན་གྱི་སེམས་དང་སེམས་བྱུང་གི་སྡོམ་ཚིག་ལས་བཀོད།

16. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི། ཀུན་ལས་བཏུས་དང་པོ། ཤོག ༩༥ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༢༦ ཤོག ༡༡༨

17. སྡེ་དགེ བསྟན། དབུ་མ། ཚ། རབ་བྱེད་དྲུག་པ། ཀློག ༡༠ ཤོག ༢ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༥༢ ཤོག ༢༩༦

18. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི། ཀུན་ལས་བཏུས་དང་པོ། ཤོག ༩༥ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༢༦ ཤོག ༡༡༩

19. གོང་མཚུངས། ཤོག ༩༨ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༢༦ ཤོག ༡༣༥

20. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། ཞི། བམ་པོ་བདུན་པ། ཤོག ༥༩ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༢༩ ཤོག ༡༩༠

21. སྡེ་དགེ བསྟན། མངོན་པ། ཀུ གནས་བཞི་པ། ཀློག ༡ ཤོག ༡༠ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༢༩ ཤོག ༣༩

22. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི། ཀུན་ལས་བཏུས་དང་པོ། ཤོག ༩༨ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༢༦ ཤོག ༡༣༥

23. གོང་མཚུངས། ཤོག ༩༨ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༢༦ ཤོག ༡༣༥

24. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། འི། ཤོག ༢༢ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༢༥ ཤོག ༣༡༠

25. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། ཞི། བམ་པོ་བདུན་པ། ཤོག ༥༤ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༨ ཤོག ༡༣༤

26. གོང་མཚུངས། ཤོག ༥༩ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༨ ཤོག ༡༨༠

27. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི། ཀུན་ལས་བཏུས་དང་པོ། ཤོག ༨༤ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༦ ཤོག ༡༣༦

28. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། ཞི། ཤོག ༥༩ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༨ ཤོག ༡༨༠

29. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི། ཀུན་ལས་བཏུས་དང་པོ། ཤོག ༨༤ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༦ ཤོག ༡༣༦

30. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། ཞི། བམ་པོ་བདུན་པ། ཤོག ༥༩ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༨ ཤོག ༡༨༠

31. སྡེ་དགེ བསྟན། དབུ་མ། ཁ། ཀློག ༤ ཤོག ༢ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༦ ཤོག ༡༠༠༦

32. སྡེ་དགེ བསྟན། དབུ་མ། ལ། ལེའུ་ལྔ་པ། ཀློག ༣༠ ཤོག ༡༡ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༡ ཤོག ༩༧༢

33. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི། ཀུན་ལས་བཏུས་དང་པོ། ཤོག ༨༤ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༦ ཤོག ༡༣༦

34. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། ཞི། བམ་པོ་བདུན་པ། ཤོག ༥༩ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༨ ཤོག ༡༨༠

35. སྡེ་དགེ བསྟན། དབུ་མ། ལ། ལེའུ་ལྔ་པ། ཀློག ༢༣ ཤོག ༡༡ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༡ ཤོག ༩༧༢

36. སྡེ་དགེ བཀའ། མདོ་སྡེ། པ། བམ་པོ་བདུན་པ། ཤོག ༣༡༣ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༥༧ ཤོག ༤༠༥

37. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། ཡི། ལེའུ་བཅུ་བདུན་པ། ཀློག ༣༥ ཤོག ༢༢ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༠ ཤོག ༤༥༢

38. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི། ཀུན་ལས་བཏུས་དང་པོ། ཤོག ༨༤ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༦ ཤོག ༡༣༦

39. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། ཞི། བམ་པོ་བདུན་པ། ཤོག ༥༩ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༨ ཤོག ༡༨༠

40. སྡེ་དགེ བཀའ། མདོ་སྡེ། ဂ། ལེའུ་བཅུ་གཅིག་པ། ཤོག ༡༥༤ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༥༣ ཤོག༣༥༣

41. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། ཡི། སྐབས་ལྔ་པ། ཤློཀ ༦ ཤོག ༧༢ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༠ ཤོག ༩༧༦

42. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི། ཀུན་ལས་བཏུས་དང་པོ། ཤོག ༨༡ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༦ ཤོག ༡༢༦

43. སྡེ་དགེ བསྟན། མངོན་པ། ཀུ གནས་དང་པོ། ཤོག ༢༧ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༩ ཤོག ༦༧

44. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། ཡི། ཆོས་ཚོལ་བའི་སྐབས། ཤོག ༡༦༨ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༠ ཤོག ༡༢༢༠

45. སྡེ་དགེ བཀའ། མདོ་སྡེ། པ། ལེའུ་གཉིས་པ། ཤོག ༩༢ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༥༧ ཤོག ༢༨༨

46. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི། ཀུན་ལས་བཏུས་དང་པོ། ཤོག ༨༡ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༦ ཤོག ༡༢༦

47. གོང་མཚུངས། ཤོག ༨༡ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༦ ཤོག ༡༢༦

48. གོང་མཚུངས། ཤོག ༨༡ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༦ ཤོག ༡༢༦

49. གོང་མཚུངས། ཤོག ༨༡ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༦ ཤོག ༡༢༦

50. གོང་མཚུངས། ཤོག ༨༡ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༦ ཤོག ༡༢༦

51. གོང་མཚུངས། ཤོག ༨༡ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༦ ཤོག ༡༢༦

52. གོང་མཚུངས། ཤོག ༨༩ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༦ ཤོག ༡༢༧

53. གོང་མཚུངས། ཤོག ༨༩ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༦ ཤོག ༡༢༧

54. གོང་མཚུངས། ཤོག ༨༩ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༦ ཤོག ༡༢༧

55. གོང་མཚུངས། ཤོག ༨༩ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༦ ཤོག ༡༢༧

56. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། ཛི། བམ་པོ་བཅུ་བཞི་པ། ཤོག ༡༨༨ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༣ ཤོག ༣༥༦

57. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི། ཀུན་ལས་བཏུས་དང་པོ། ཤོག ༨༩ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༦ ཤོག ༡༢༧

58. སྡེ་དགེ བསྟན། དབུ་མ། ལ། ལེའུ་བརྒྱད་པ། ཤློཀ ༩༥ ཤོག ༢༧ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༡ ཤོག ༡༠༠༤

59. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ། ཤློཀ ༢༢༡ ཤོག ༡༡༦ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༥༢༠

60. སྡེ་དགེ བསྟན། དབུ་མ། ལ། ལེའུ་བརྒྱད་པ། ཤློཀ ༡༢༩ ཤོག ༢༤ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ།༦༡ ཤོག ༡༠༡༡

61. སྡེ་དགེ བཀའ། མདོ་སྡེ། ན། ལེའུ་གཉིས་པ། ཤོག ༡༡༩ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༥༦ ཤོག༣༡༡

62. སྡེ་དགེ བཀའ། མདོ་སྡེ། མ། བམ་པོ་བཞི་པ། ཤོག ༡༣༡ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༠ ཤོག ༣༢༩

63. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། སི། ཤོག ༥༦ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༧ ཤོག ༤༠༩

64. སྡེ་དགེ བཀའ། མདོ་སྡེ། ཀ ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་ཉེར་གཉིས་པ། ཤོག ༧༣ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༤ ཤོག ༡༦༤

65. སྡེ་དགེ བསྟན། དབུ་མ། འ། སེམས་བསྐྱེད་གསུམ་པ། ཤློཀ ༨ ཤོག ༢༠༣ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༠ ཤོག ༥༡༧

66. སྡེ་དགེ བསྟན། དབུ་མ། ཚ། རབ་ཏུ་བྱེད་པ་ལྔ་པ། ཤློཀ ༩ ཤོག ༦ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༥༧ ཤོག ༧༩༣

67. སྡེ་དགེ བསྟན། དབུ་མ། ཡ། རབ་ཏུ་བྱེད་པ་ལྔ་པའི་འགྲེལ་པ། ༩༦ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༠ ཤོག ༡༡༦༣

68. སྡེ་དགེར་ཉེས་ཞེས་འབྱུང་ཡང་པེ་ཅིན་དང་སྣར་ཐང་དཔར་མར་ཉིས་ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟར་བཅོས།

69. སྡེ་དགེ བསྟན། དབུ་མ། ཡ། ལེའུ་དྲུག་པ། ཤླཽཀ ༩༡ ཤོག ༡༦ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༡ ཤོག ༤༨༣

70. གོང་མཚུངས། ཤླཽཀ ༣༤-༩༠ ཤོག ༡༦ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༡ ཤོག ༤༨༣

71. སྡེ་དགེ བཀའ། མདོ་སྡེ། ཁ། བམ་པོ་གཉིས་པ། ཤོག ༢༣༡ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༦ ཤོག ༦༢༨

72. སྡེ་དགེ བསྟན། དབུ་མ། འ། སེམ་བསྐྱེད་དྲུག་པ། ཤླཽཀ ༢༠༥ ཤོག ༢༡༩ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༠ ཤོག ༥༩༢

73. སྡེ་དགེ བསྟན། དབུ་མ། ཡ། ལེའུ་དྲུག་པ། ཤོག ༡༡༢ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༡ ཤོག ༡༢༡༨

74. སྡེ་དགེ བསྟན། དབུ་མ། ཡ། ལེའུ་དྲུག་པ། ཤླཽཀ ༡༠ ཤོག ༡༥ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༡ ཤོག ༤༨༡

75. སྡེ་དགེ བཀའ། མདོ་སྡེ། པ། བམ་པོ་གཉིས་པ། ཤོག ༡༥༤ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༥༧ ཤོག ༩༡༨

76. སྡེ་དགེ བཀའ། མདོ་སྡེ། ཤ ཤོག ༩༥ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༡ ཤོག ༡༠༩

77. སྡེ་དགེ བསྟན། དབུ་མ། ཡ། ལེའུ་དྲུག་པ། ཤླཽཀ ༢ ཤོག ༡༩ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༡ ཤོག ༤༨༠

78. སྡེ་དགེ བསྟན། དབུ་མ། འ། སེམས་བསྐྱེད་གསུམ་པ། ཤླཽཀ ༨ ཤོག ༢༠༣ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༠ ཤོག ༥༡༧

79. སྡེ་དགེ བསྟན། དབུ་མ། ཡ། ལེའུ་ལྔ་པ། ཤླཽཀ ༡༢-༡༣ ཤོག ༡༠ བ། ༦༡
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ཤོག ༤༧༡

80. སྡེ་དགེ བཀའ། མདོ་སྡེ། ན། ལེའུ་གཉིས་པ། བམ་པོ་བཞི་པ། ཤོག ༡༡༤ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༥༦ ཤོག ༣༡༡

81. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། ཝི། ཀུན་ནས་བཏུས་དང་པོ། ཤོག ༡༢༦ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༦ ཤོག ༡༢༨༦

82. སྡེ་དགེ བསྟན། མངོན་པ། ཁུ། གནས་བརྒྱད་པ། ཤོག ༧༧ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༩ ཤོག ༨༦༦

83. སྡེ་དགེ བཀའ། ཉི་ཁྲི། ཁ། ལེའུ་སོ་བརྒྱད་པ། ཤོག ༣༤༨ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༢༧ ཤོག ༧༩༣

84. སྡེ་དགེ བཀའ། མདོ་སྡེ། ཀ ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་ཉེར་གཉིས་པ། ཤོག ༥༠ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༡ ཤོག ༡༡༦

85. སྡེ་དགེ བཀའ། མདོ་སྡེ། ད། ལེའུ་སོ་བརྒྱད་པ། ཤོག ༡༥༠ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༥༥ ཤོག ༣༦༡

86. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི། ཀུན་ལས་བཏུས་གཉིས་པ། ཤོག ༧༨ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༦ ཤོག ༡༩༩

87. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། ལི། ཀུན་ལས་བཏུས་གཉིས་པ། ཤོག ༡༨༧ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༦ ཤོག ༡༤༣༨

88. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི། ཀུན་ལས་བཏུས་དང་པོ། ཤོག ༤༩ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༦ ཤོག ༡༢༧

89. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི། ཀུན་ལས་བཏུས་དང་པོ། ཤོག ༤༩ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༦ ཤོག ༡༢༧

90. སྡེ་དགེ བསྟན། སྐྱེས་རབས། གེ ལེའུ་ལྔ་པ། ཤློཀ ༣༡ ཤོག ༡༢༣ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༦ ཤོག ༣༢༧

91. སྡེ་དགེ བཀའ། མདོ་སྡེ། ཀ ཤོག ༤༤ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༡ ཤོག ༡༠༣

92. སྡེ་དགེ བསྟན། དབུ་མ། ཡ། ལེའུ་དྲུག་པ། ཤློཀ ༣-༦ ཤོག ༡༤ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༡ ཤོག ༩༨༠

93. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི། ཀུན་ལས་བཏུས་དང་པོ། ཤོག ༤༩ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༦ ཤོག ༡༢༨

94. སྡེ་དགེ བསྟན། སྐྱེས་རབས། གེ ལེའུ་ལྔ་པ། ཤློཀ ༡༢ ཤོག ༡༢༢ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༦ ཤོག ༣༢༦

95. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི། ཀུན་ལས་བཏུས་དང་པོ། ཤོག ༤༩ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༦ ཤོག ༡༢༨

96. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། ཞི། གནས་དང་གནས་མ་ཡིན་པ་ལ་མཁས་པ། ཤོག ༡༤ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༤ ཤོག ༢༠༡

97. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ། ཤླཽཀ ༢༡༥ ཤོག ༡༡༥ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༥༡༩

98. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ། རང་དོན་ལེའུ། ཤླཽཀ ༢༢༤ ཤོག ༡༠༣ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༤༡༩

99. སྡེ་དགེ བསྟན། དབུ་མ། ཝ། སེམས་བསྐྱེད་དྲུག་པ། ཤླཽཀ ༡༢༠ ཤོག ༢༡༠ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༠ ཤོག ༥༣༢

100. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི། ཀུན་ལས་བཏུས་དང་པོ། ཤོག ༤༩ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༦ ཤོག ༡༢༨

101. གོང་མཚུངས། ཤོག ༤༩ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༦ ཤོག ༡༢༨

102. གོང་མཚུངས། ཤོག ༤༩ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༦ ཤོག ༡༢༨

103. གོང་མཚུངས། ཤོག ༤༩ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༦ ཤོག ༡༢༩

104. གོང་མཚུངས། ཤོག ༤༩ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༦ཤོག ༡༢༨

105. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི། ཀུན་ལས་བཏུས་དང་པོ། ཤོག ༤༩ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༦ ཤོག ༡༢༨

106. གོང་མཚུངས། ཤོག ༥༠ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༦ཤོག ༡༣༠

107. གོང་མཚུངས། ཤོག ༥༠ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༦ཤོག ༡༣༠

108. གོང་མཚུངས། ཤོག ༥༠ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༦ཤོག ༡༣༠

109. གོང་མཚུངས། ཤོག ༥༠ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༦ ཤོག ༡༣༡

110. གོང་མཚུངས། ཤོག ༥༠ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༦ ཤོག ༡༣༡

111. གོང་མཚུངས། ཤོག ༥༠ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༦ ཤོག ༡༣༡

112. གོང་མཚུངས། ཤོག ༥༠ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༦ ཤོག ༡༣༡

113. གོང་མཚུངས། ཤོག ༥༠ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༦ ཤོག ༡༣༡

114. གོང་མཚུངས། ཤོག ༥༡ ན། དཔེ་བསྒྱུར་མ། དེབ། ༢༦ ཤོག ༡༣༡

115. སྡེ་དགེ བཀའ། དཀོན་བརྩེགས། ཅ། ལེའུ་ཉེར་ལྔ་པ། ཤོག ༡༩༩ བ།
དཔེ་བསྒྱུར་མ། དེབ། ༩༣ ཤོག ༣༤༤

116. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི། ཀུན་ལས་བཏུས་དང་པོ། ཤོག ༥༡ ན།
དཔེ་བསྒྱུར་མ། དེབ། ༢༦ ཤོག ༡༣༢

117. གོང་མཚུངས། ཤོག ༥༡ ན། དཔེ་བསྒྱུར་མ། དེབ། ༢༦ ཤོག ༡༣༢

118. གོང་མཚུངས། ཤོག ༥༡ ན། དཔེ་བསྒྱུར་མ། དེབ། ༢༦ ཤོག ༡༣༢

119. གོང་མཚུངས། ཤོག ༥༡ ན། དཔེ་བསྒྱུར་མ། དེབ། ༢༦ ཤོག ༡༣༢

120. གོང་མཚུངས། ཤོག ༥༡ ན། དཔེ་བསྒྱུར་མ། དེབ། ༢༦ ཤོག ༡༣༢

121. གོང་མཚུངས། ཤོག ༥༡ ན། དཔེ་བསྒྱུར་མ། དེབ། ༢༦ ཤོག ༡༣༢

122. སྡེ་དགེ བཀའ། མདོ་སྡེ། ཡ། བམ་པོ་བཞི་པ། ཤོག ༡༢༨ ན། དཔེ་བསྒྱུར་མ། དེབ། ༦༨ ཤོག ༣༩༠

123. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི། ཀུན་ལས་བཏུས་དང་པོ། ཤོག ༥༡ ན།
དཔེ་བསྒྱུར་མ། དེབ། ༢༦ ཤོག ༡༣༢

124. སྡེ་དགེ བསྟན། དབུ་མ། ལ། ལེའུ་བདུན་པ། ཀློག ༢ ཤོག ༢༠ ན།
དཔེ་བསྒྱུར་མ། དེབ། ༦༡ ཤོག ༤༤༢

125. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི། ཀུན་ལས་བཏུས་དང་པོ། ཤོག ༥༡ ན།
དཔེ་བསྒྱུར་མ། དེབ། ༢༦ ཤོག ༡༣༢

126. གོང་མཚུངས། ཤོག ༥༡ ན། དཔེ་བསྒྱུར་མ། དེབ། ༢༦ ཤོག ༡༣༣

127. གོང་མཚུངས། ཤོག ༥༡ བ། དཔེ་བསྒྱུར་མ། དེབ། ༢༦ ཤོག ༡༣༣

128. གོང་མཚུངས། ཤོག ༥༡ བ། དཔེ་བསྒྱུར་མ། དེབ། ༢༦ ཤོག ༡༣༣

129. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི། ཀུན་ལས་བཏུས་གཉིས་པ། ཤོག ༢༤ ན།
དཔེ་བསྒྱུར་མ། དེབ། ༢༦ ཤོག ༡༤༤

130. སྔེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི། ཀུན་ལས་བཏུས་དང་པོ། ཤོག ༥༡ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༢༦ ཤོག ༡༣༩

131. སྔེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། ཡི། ཤོག ༢ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༢༦ ཤོག ༨༢༡

132. སྔེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི། ཀུན་ལས་བཏུས་དང་པོ། ཤོག ༥༢ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༢༦ ཤོག ༡༣༩

133. སྔེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། ཡི། ཤོག ༥ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༢༦ ཤོག ༨༢༢

134. སྔེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི། ཀུན་ལས་བཏུས་དང་པོ། ཤོག ༥༢ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༢༦ ཤོག ༡༣༩

135. སྔེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། ཆི། གཉིས་པ་ཡིད་ཀྱི་ས། ཤོག ༥ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༢༢ ཤོག ༦༥༡

136. སྔེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། ཤི ཤོག ༡༢ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༢༢ ཤོག ༣༥

137. སྔེ་དགེ བསྟན། མངོན་པ། ཀུ གནས་གཉིས་པ། གླེགས ༢༣ ཤོག ༩ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༢༨ ཤོག ༡༠

138. སྔེ་དགེ བསྟན། མངོན་པ། ཀུ གནས་གཉིས་པ། གླེགས ༢༩ ཤོག ༩ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༢༨ ཤོག ༡༠

139. སྔེ་དགེ བསྟན། མངོན་པ། ཀུ གནས་གཉིས་པ། ཤོག ༦༩ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༢༨ ཤོག ༡༦༡

140. སྔེ་དགེ བསྟན། མངོན་པ། ཀུ གནས་གཉིས་པ། གླེགས ༢༥ ཤོག ༥ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༢༨ ཤོག ༡༠

141. གོང་མཚུངས། གླེགས ༢༦ ཤོག ༥ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༢༨ ཤོག ༡༠

142. གོང་མཚུངས། གླེགས ༢༦ ཤོག ༥ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༢༨ ཤོག ༡༠

143. སྔེ་དགེ བསྟན། མངོན་པ། ཀུ གནས་གཉིས་པ། གླེགས ༣༢ ཤོག ༥ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༢༨ ཤོག ༡༡

144. སྔེ་དགེ བསྟན། མངོན་པ། ཀུ གནས་གཉིས་པ། གླེགས ༢༢ ཤོག ༥ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༢༨ ཤོག ༡༠

145. སྡེ་དགེ བསྟན། མངོན་པ། ཅུ། གནས་གཉིས་པའི་འགྲེལ་བཤད། ཤོག ༡༨༡ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༤༡ ཤོག ༣༥༥

146. སྡེ་དགེ བསྟན། མངོན་པ། ཀུ གནས་གཉིས་པ། ཤློཀ ༣༣ ཤོག ༥ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༩ ཤོག ༡༡

147. སྡེ་དགེ བསྟན། མངོན་པ། ངུ། གནས་ལྔ་པ། ཤོག ༡༣༥ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༤༠ ཤོག ༡༡༦༠

148. རྒྱ་གར་གྱི་ལྟ་གྲུབ་རིག་པའི་སྣེ་མང་ཚིག་མཛོད། དེབ། ༧ ཤོག ༡༡༥

149. རྒྱ་གར་གྱི་ལྟ་གྲུབ་རིག་པའི་སྣེ་མང་ཚིག་མཛོད། དེབ། ༧ ཤོག ༣༨༧
ནས་ ༣༥༠ བར་ཆོས་ཀྱི་ཕུང་པོའི་སྐབས་དང་པོའི་སྙིང་དོན་ཞིག་བྱུང་བ་ལས་བཏུས།

150. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། ཟི། བསྡུ་བ་གཉིས་པ། ཤོག ༡༩༣ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༨ ཤོག ༡༢༢༨

151. གོང་མཚུངས། བསྡུ་བ་དང་པོ། ཤོག ༡༧༥ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༨ ཤོག ༡༡༧༩

152. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། ཞི། བམ་པོ་ཉེར་གཉིས་པ། ཤོག ༡༩༩ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༨ ཤོག ༨༤༢

153. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། སི། ཤོག ༦༩ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༧ ཤོག ༤༨༢

154. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། ཞི། ཤོག ༦༠ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༨ ཤོག ༡༨༣

155. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། ཞི། ཤོག ༦༢ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༨ ཤོག ༡༨༧

156. གོང་མཚུངས། ཤོག ༦༥ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༨ ཤོག ༡༥༨

157. སྡེ་དགེ བསྟན། མངོན་པ། ཀུ གནས་བརྒྱད་པ། ཤློཀ ༢༩ ཤོག ༢༨ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༩ ཤོག ༥༧

158. སེམས་བྱུང་རྫས་བཏགས་སུ་འཇོག་ཚུལ་སྐོར་གྱི་དོགས་དཔྱོད་འདི། མཆིམས་འཇམ་པའི་
དབྱངས་ཀྱི་མཛོད་འགྲེལ་མངོན་པའི་རྒྱན་དུ་འབྱུང་བ་ལྟར་བཀོད་ཡོད།
མཛོད་འགྲེལ་མངོན་པའི་རྒྱན། བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་གཅེས་བཏུས། པོད་ཕྲེང་། ༢༣ ཤོག ༡༡༦

159. སྡེ་དགེ བཀའ། མདོ་སྡེ། ཡ། བམ་པོ་བཅུ་དགུ་པ། ཤོག ༣༠༢ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༤ ཤོག ༧༣༦

160. གོང་མཚུངས། བམ་པོ་བཞི་པ། ཤོག ༡༢༩ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༤ ཤོག ༣༨༣

161. གོང་མཚུངས། ར། བམ་པོ་ཞེ་གཅིག་པ། ཤོག ༢༨༨ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༩ ཤོག ༥༧༥

162. གོང་མཚུངས། བམ་པོ་ཞེ་གཅིག་པ། ཤོག ༢༨༥ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༩ ཤོག ༥༧༦

163. སྡེ་དགེ བཀའ། མདོ་སྡེ། ར། བམ་པོ་ཞེ་གཅིག་པ། ཤོག ༢༨༥ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༩ ཤོག ༥༧༦

164. གོང་མཚུངས། ཤོག ༢༨༥ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༩ ཤོག ༥༧༧

165. གོང་མཚུངས། ཤོག ༢༨༥ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༩ ཤོག ༥༧༥

166. གོང་མཚུངས། ཤོག ༢༨༧ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༩ ཤོག ༥༤༢

167. གོང་མཚུངས། ཤོག ༢༨༧ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༩ ཤོག ༥༤༢

168. གོང་མཚུངས། ཤོག ༢༨༥ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༩ ཤོག ༥༤༢

169. གོང་མཚུངས། ཤོག ༢༨༨ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༩ ཤོག ༥༧༣

170. བོད་འགྱུར་ལྷ་ས་མཐོ་སློབ་ཁང་ནས་པར་དུ་བཏབ་པ། དེབ། སྟོད་ཆ། ཤོག ༡༡༢

171. གོང་མཚུངས། དེབ། སྟོད་ཆ། ཤོག ༡༧༤

172. གོང་མཚུངས། དེབ། སྟོད་ཆ། ཤོག ༡༡༦

173. གོང་མཚུངས། དེབ། སྟོད་ཆ། ཤོག ༡༡༧

174. གོང་མཚུངས། དེབ། སྟོད་ཆ། ཤོག ༡༣༧

175. གོང་མཚུངས། དེབ། སྟོད་ཆ། ཤོག ༡༥༣

176. གོང་མཚུངས། དེབ། སྟོད་ཆ། ཤོག ༡༧༡

177. གོང་མཚུངས། དེབ། སྟོད་ཆ། ཤོག ༡༧༨

178. སྡེ་དགེ བསྟན། སྐྱེས་རབས། གེ ལེའུ་ལྔ་པ། ཀླྀག ༢ ཤོག ༡༢༢ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༦ ཤོག ༣༢༥

179. ཆོས་ཡང་དག་པར་བསྡུས་པའི་གཞུང་འདི་བསྟན་འགྱུར་ཁྲོད་དུ་མི་བཞུགས་ཤིང་། དུས་
ཕྱིས་ལེགས་སྦྱར་ནས་དབྱིན་ཡིག་དང་བོད་ཡིག་ཐོག་བསྒྱུར་འདུག

180. སྡེ་དགེ བསྟན། དབུ་མ། ཡ། ཤོག ༢༤༥ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༠ ཤོག ༡༥༤༩

181. གོང་མཚུངས། ཤོག ༢༥༥ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༠ ཤོག ༡༥༧༣

182. གོང་མཚུངས། ཤོག ༢༥༥ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༠ ཤོག ༡༥༧༣

183. གོང་མཚུངས། ཤོག ༢༥༥ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༠ ཤོག ༡༥༧༤

184. གོང་མཚུངས། ཤོག ༢༥༦ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༠ ཤོག ༡༥༧༥

185. གོང་མཚུངས། ཤོག ༢༥༦ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༠ ཤོག ༡༥༧༥

186. གོང་མཚུངས། ཤོག ༢༥༦ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༠ ཤོག ༡༥༧༥

187. གོང་མཚུངས། ཤོག ༢༥༦ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༠ ཤོག ༡༥༧༦

188. གོང་མཚུངས། ཤོག ༢༥༦ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༠ ཤོག ༡༥༧༦

189. གོང་མཚུངས། ཤོག ༢༥༩ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༠ ཤོག ༡༥༨༢

190. གོང་མཚུངས། ཤོག ༢༥༩ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༠ ཤོག ༡༥༨༢

191. གོང་མཚུངས། ཤོག ༢༦༡ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༠ ཤོག ༡༥༨༨

192. གོང་མཚུངས། ཤོག ༢༦༢ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༠ ཤོག ༡༥༩༠

193. གོང་མཚུངས། ཤོག ༢༦༣ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༠ ཤོག ༡༥༩༡

194. གོང་མཚུངས། ཤོག ༢༦༣ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༠ ཤོག ༡༥༩༢

195. གོང་མཚུངས། ཤོག ༢༦༣ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༠ ཤོག ༡༥༩༢

196. གོང་མཚུངས། ཤོག ༢༦༣ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༠ ཤོག ༡༥༩༢

197. གོང་མཚུངས། ཤོག ༢༦༣ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༠ ཤོག ༡༥༩༣

198. གོང་མཚུངས། ཤོག ༢༦༤ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༠ ཤོག ༡༥༩༤

199. གོང་མཚུངས། ཤོག ༢༦༤ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༠ ཤོག ༡༥༩༤

200. གོང་མཚུངས། ཤོག ༢༦༥ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༠ ཤོག ༡༥༩༧

སྐབས་དགུ་པའི་མཆན།

1. སྡེ་དགེ བསྟན། མངོན་པ། ཅུ། གནས་ལྔ་པ། ཤོག ༡༢༩ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༠ ཤོག ༡༡༨༢
2. སྡེ་དགེ བསྟན། མངོན་པ། ཇུ། གནས་དང་པོ། ཤོག ༥༡ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༡ ཤོག ༡༣༦
3. སྡེ་དགེ བསྟན། མངོན་པ། ཇུ། གནས་གསུམ་པ། ཤོག ༣༢༢ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༡ ཤོག ༦༡༡
4. སྡེ་དགེ བསྟན། མངོན་པ། གུ གནས་དང་པོ། ཤོག ༣༩ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༠ ཤོག ༩༣
5. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། ཟི། བམ་པོ་སོ་གསུམ་པ། ཤོག ༦ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༢༨ ཤོག ༢༥༦
6. སྡེ་དགེ བསྟན། མངོན་པ། ཀུ གནས་གསུམ་པ། ཤློག ༨༣ ཤོག ༦ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༢༩ ཤོག ༡༦
7. སྡེ་དགེ བསྟན། མངོན་པ། ཀུ གནས་གཉིས་པ། ཤོག ༦༠ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༢༩ ཤོག ༡༥༠
8. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། ཚི། ས་གཉིས་པ། ཤོག ༦ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༢༣ ཤོག ༦༦༢
9. སྡེ་དགེ བསྟན། མངོན་པ། ཁུ། གནས་བརྒྱད་པ། ཤོག ༢༩ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༢༩ ཤོག ༦༢༡
10. སྡེ་དགེ བསྟན། རྒྱུད་འགྲེལ། ཞི། ཤློག ༣ ཤོག ༣༢༦ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༣༦ ཤོག ༡༢ ༨༢

11. སྡེ་དགེ བསྟན། རྒྱུད་འགྲེལ། ངི་། རིམ་པ་དང་པོ། ཤློཀ ༣ ཤོག ༨༥ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༡༤ ཤོག ༡༣༩

12. སྡེ་དགེ བསྟན། རྒྱུད་འགྲེལ། ངི་། ལེའུ་བཞི་པ། ཤོག ༢༩ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༡༤ ཤོག ༣༡༥

13. གོང་མཚུངས། ལེའུ་བཞི་པ། ཤོག ༢༩ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༡༤ ཤོག ༣༡༦

14. སྡེ་དགེ བཀའ། རྒྱུད། ཅ། ལེའུ་རེ་བརྒྱད་པ། ཤློཀ ༦༩-༢༠ ཤོག ༣༢༦ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༤༡ ཤོག ༩༡༥

15. སྡེ་དགེ བསྟན། རྒྱུད་འགྲེལ། ངི་། ལེའུ་གསུམ་པ། ཤོག ༢༠ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༡༤ ཤོག ༡༩༥

16. སྡེ་དགེ བསྟན། རྒྱུད་འགྲེལ། ཅི། རིམ་པ་དང་པོའི་བཤད་པ། ཤོག ༣༡༡ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༡༤ ཤོག ༡༣༣༣

17. སྡེ་དགེ བསྟན། རྒྱུད་འགྲེལ། ངི་། རིམ་པ་གཉིས་པ། ཤློཀ ༢--༡༡ ཤོག ༨༤ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༡༤ ཤོག ༡༣༢

18. གོང་མཚུངས། རིམ་པ་གཉིས་པ། ཤློཀ ༡༦--༣༠ ཤོག ༨༤ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༡༤ ཤོག ༡༣༢

19. གོང་མཚུངས། རིམ་པ་གཉིས་པ། ཤློཀ ༣༨--༣༥ ཤོག ༨༩ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༡༤ ཤོག ༡༣༤

20. སྡེ་དགེ བསྟན། རྒྱུད་འགྲེལ། ངི་། རིམ་པ་གཉིས་པ། ཤློཀ ༣༡ ཤོག ༨༩ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༡༤ ཤོག ༡༣༩

21. སྡེ་དགེ བསྟན། རྒྱུད་འགྲེལ། ངི་། ལེའུ་བཞི་པ། ཤོག ༢༢ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༡༤ ཤོག ༣༡༢

22. གོང་མཚུངས། ལེའུ་བཞི་པ། ཤོག ༢༢ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༡༤ ཤོག ༣༡༢

23. སྡེ་དགེ བསྟན། རྒྱུད་འགྲེལ། ངི་། ལེའུ་བཞི་པ། ཤོག ༢༤ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༡༤ ཤོག ༣༡༣

24. སྡེ་དགེ བསྟན། རྒྱུད་འགྲེལ། ཌི་། ཤློཀ ༢༠-༢༡ ཤོག ༡༡༢ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༡༤ ཤོག ༣༠༤

25. སྡེ་དགེ བཀའ། རྒྱུད། ཙ། ལེའུ་དང་པོ། ཤློཀ ༡༤ ཤོག ༢༧༤ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ།༤༡ ཤོག ༩༨༩

26. སྡེ་དགེ བསྟན། རྒྱུད་འགྲེལ། ད། མདོར་བསྡུས་དང་པོ། ཤོག ༣༢ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦ ཤོག ༧༥༧

27. སྡེ་དགེ བཀའ། རྒྱུད། ཙ། ཤོག ༡༥༨ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༤༡ ཤོག ༥༩༩

28. སྡེ་དགེ བསྟན། རྒྱུད་འགྲེལ། ཌི་། རིམ་པར་ཕྱེ་བ་བཞི་པ། ཤོག ༡༣༠ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༡༤ ཤོག ༣༥༤

29. གོང་མཚུངས། ཤོག ༡༣༠ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༡༤ ཤོག ༣༥༩

30. གོང་མཚུངས། ཤོག ༡༣༠ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༡༤ ཤོག ༣༥༩

31. གོང་མཚུངས། ཤོག ༡༣༠ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༡༤ ཤོག ༣༥༩

32. སྡེ་དགེ བཀའ། རྒྱུད། ཙ། ཤོག ༢༤༢ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༤༡ ཤོག ༩༦༣

33. སྡེ་དགེ བསྟན། རྒྱུད་འགྲེལ། དི། ཤོག ༡༥ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༢༡ ཤོག ༤༦༡

སྐབས་བཅུ་པའི་མཆན།

1. བོད་ཀྱི་ཚད་མ་པའི་ཁྲོད་ནས་ས་པཎ་རྗེས་འབྲང་དང་བཅས་པ་རྣམས་བློ་ལ་ཞུགས་ཡུལ་གྱི་རྣམ་གཞག་མི་མཛད་ལ། སློབ་དཔོན་ཕྱྭ་པ་དང་། བཅོམ་ལྡན་རིག་རལ། རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ཡབ་སྲས་སོགས་ཀྱིས་གཙོ་བོར་སློབ་དཔོན་ཆོས་མཆོག་དང་། ཞི་འཚོ་ཡབ་སྲས་སོགས་འཕགས་ཡུལ་གྱི་ཚད་མ་པ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱི་དགོངས་པ་བླངས་ཏེ་བློ་ལ་ཞུགས་རྟོགས་ཡོད་པར་བཞེད་དོ།།

2. སྡེ་དགེ བསྟན། མངོན་པ། ཀུ གནས་དང་པོ། ཤློཀ ༤༢ ཤོག ༣ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༩ ཤོག ༧

3. སྡེ་དགེ བསྟན། མངོན་པ། གུ གནས་དང་པོ། ཤོག ༧༤ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༨༠ ཤོག ༡༧༧

4. སྡེ་དགེ བསྟན། དབུ་མ། ཨ། ཤློཀ ༢ ཤོག ༧ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༣ ཤོག ༨༨༤

5. སྡེ་དགེ བསྟན། དབུ་མ། ཨ། ཤོག ༣༨ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༣ ཤོག ༩༦༡

6. སྡེ་དགེ བསྟན། དབུ་མ། ཚ། ཤོག ༤༢ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༥༧ ཤོག ༨༩༡

7. གོང་མཚུངས། ཤོག ༤༢ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༥༧ ཤོག ༨༩༢

8. སྡེ་དགེ བསྟན། དབུ་མ། ས། ཤློཀ ༡༩ ཤོག ༥༣ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༢ ཤོག ༨༩༧

9. གོང་མཚུངས། ཤློཀ ༢༠ ཤོག ༥༣ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༢ ཤོག ༨༩༧

10. སྡེ་དགེར་ད་ཡང་ཞེས་འབྱུང་ཡང་པེ་སྣར་གཉིས་སུ་དེ་ཡང་ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟར་བཅོས།

11. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ། ལེའུ་དང་པོའི་བཤད་པ། ཤོག ༢༧༥ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༩༣༤

12. གོང་མཚུངས། ཤོག ༢༧༥ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༩༣༢

13. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ། རང་དོན་ལེའུ། ཤློཀ ༤༣ ཤོག ༩༦ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༤༧༣

14. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ལ། རབ་བྱེད་དང་པོའི་འགྲེལ་པ། ཤོག ༢༥ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༠ ཤོག ༥༩

15. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཙེ། རང་དོན་ལེའུ། ཤློཀ ༥༠ ཤོག ༩༦ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༤༧༤

16. གོང་མཚུངས། ཤློཀ ༤༥ ཤོག ༩༦ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༤༧༣

17. གོང་མཚུངས། ཤློཀ ༤༨ ཤོག ༩༦ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༤༧༤

18. གོང་མཚུངས། ཤློཀ ༦༥ ཤོག ༩༦ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༤༧༥

19. སྦྱ་པའི་ཚད་མ་ཡིད་ཀྱི་སྨུན་སེལ། ཤོག ༧ ཐད་དུ་གཟིགས།

20. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཙེ། གཞན་དོན་ལེའུ། ཤློཀ ༩༩ ཤོག ༡༤༣ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༥༨༣

21. སྡེ་དགེ བསྟན། དབུ་མ། ས། ཤློཀ ༢༨ ཤོག ༢ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༢ ཤོག ༧༥༧

22. སྡེ་དགེ བཀའ། མདོ་སྡེ། ཙ། བམ་པོ་དྲུག་པ། ཤོག ༢༥༤ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༤༩ ཤོག ༦༥༤

23. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། ཞི། བམ་པོ་བཅུ་གཅིག་པ། ཤོག ༡༡༠ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༤ ཤོག ༢༦༤

24. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཟེ། ཉེར་གསུམ་པ་ཚད་མ་གཞན་བརྟག་པའི་ལེའུ། ཤློཀ ༣-༤ ཤོག ༥༤ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༡༠༧ ཤོག ༡༣༥

25. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཙེ། ལེའུ་གཉིས་པ། ཤློཀ ༡ ཤོག ༤ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༨

26. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཙེ། གཞན་དོན་ལེའུ། ཤློཀ ༤༨ ཤོག ༡༤༡ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༥༧༨

27. གོང་མཚུངས། ཤློཀ ༡༡༨ ཤོག ༡༤༤ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༥༨༥

28. གོང་མཚུངས། རང་དོན་ལེའུ། ཤློཀ ༢༡༤ ཤོག ༡༠༢ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༤༨༨

29. གོང་མཚུངས། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ། ཤློཀ ༣ ཤོག ༡༠༧ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༤༧ ཤོག ༥༠༠

30. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཛེ། ལེའུ་དང་པོ། ཤོག ༤ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༡༠༩ ཤོག ༧༧༤

31. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ། ལེའུ་དང་པོ། ཤོག ༡༥ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༤༧ ཤོག ༦༠

32. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ། ལེའུ་དང་པོ། ཤོག ༢༣༡ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༤༧ ཤོག ༨༡༢

33. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ། ལེའུ་དང་པོ། ཤོག ༡༥ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༤༧ ཤོག ༦༠

34. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཆེ། མངོན་སུམ་ལེའུ། ཤོག ༢༥༩ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༤༨ ཤོག ༦༡༨

35. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ། མངོན་སུམ་ལེའུ། ཤློཀ ༢༨༡ ཤོག ༡༢༤ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༤༧ ཤོག ༥༥༡

36. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ། ལེའུ་དང་པོ། ཤོག ༡༦༧ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༤༧ ཤོག ༦༩༨

37. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ། ཤློཀ ༡༡༣ ཤོག ༡༡༡ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༤༧ ཤོག ༥༡༠

སྐབས་བཅུ་གཅིག་པའི་མཆན།

1. སྡེ་དགེ བཀའ། མདོ་སྡེ། ཙ། ལེའུ་བཅུ་པ། ཤོག ༥༡ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༤ ཤོག ༡༡༤
2. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི། ཀུན་ལས་བཏུས་གསུམ་པ། ཤོག ༡༠༣ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༨ ཤོག ༢༥༦
3. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། ཛི། རྣལ་འབྱོར་གྱི་གནས་དང་པོ། བམ་པོ་དྲུག་པ། ཤོག ༥༧ བ། དཔེ་སྡུར་མ། དེབ། ༧༣ ཤོག ༡༣༦
4. གོང་མཚུངས། ཤོག ༥༧ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༣ ཤོག ༡༣༤
5. གོང་མཚུངས། ཤོག ༥༦ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༣ ཤོག ༡༣༤
6. གོང་མཚུངས། ཤོག ༥༦ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༣ ཤོག ༡༩༠
7. གོང་མཚུངས། རྣལ་འབྱོར་གྱི་གནས་གསུམ་པ། བམ་པོ་བཅུ་གསུམ་པ། ཤོག ༡༣༥ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༣ ཤོག ༣༣༡
8. བསྟན་བཅོས་འདི་ཉིད་སྡེ་དགེ་དང་ཅོ་ནེ་བསྟན་འགྱུར་གཉིས་སུ་མི་བཞུགས་ཤིང་། པེ་ཅིན་དང་སྣར་ཐང་བསྟན་འགྱུར་གཉིས་སུ་བཞུགས་པས་འདིར་ཤོག་གྲངས་སོགས་སྣར་ཐང་དང་དཔེ་བསྡུར་མ་ལྟར་འགོད་པར། སྣར་ཐང་། བསྟན། མདོ། ཙེ། ཤོག ༡༦༣ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༤༧ ཤོག ༩༩༣
9. སྡེ་དགེ བསྟན། དབུ་མ། ཙ། ཤོག ༢༢ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༥༧ ཤོག ༥༤
10. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཞེ། གཞན་གྱི་རྗེས་སུ་དཔག་པ་ཡོངས་སུ་བཅད་པ། ཤོག ༣༥༦ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༡༠༨ ཤོག ༤༦༨
11. བསྡུས་གྲྭའི་གཞུང་གྲགས་ཆེ་ཤིང་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པ་ནི། འཇམ་དབྱངས་ཕྱོགས་ལྷ་འོད་ཟེར་གྱི་ར་སྟོད་བསྡུར་གྲྭར་གྲགས་པ་དེ་ཡིན།
12. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཞེ། ཤོག ༣༩༨ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༡༠༨ ཤོག ༤༥༦

13. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ། ལེའུ་གསུམ་པ། ཤློཀ ༡ ཤོག ༦ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༤༧ ཤོག ༡༣

14. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ། གཞན་དོན་ལེའུ། ཤློཀ ༡ ཤོག ༡༣༩ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༤༧ ཤོག ༥༧༨

15. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ། ཤོག ༡༩ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༤༧ ཤོག ༨༥༨

16. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ། ལེའུ་གཉིས་པ། ཤོག ༡༡༨ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༤༧ ཤོག ༦༡༡

17. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ། རང་དོན་ལེའུ། ཤློཀ ༢༧-༣༡ ཤོག ༤༥ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༤༧ ཤོག ༨༧༢

18. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ། གཞན་དོན་ལེའུ། ཤློཀ ༣༠ ཤོག ༡༨༠ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༤༧ ཤོག ༥༧༦

19. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ། ལེའུ་གསུམ་པ། ཤོག ༦ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༤༧ ཤོག ༡༣

20. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཆེ། ལེའུ་བཞི་པ། ཤོག ༢༧༥ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༤༡ ཤོག ༦༦༡

21. གོང་མཚུངས། ཤོག ༢༧༥ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༤༡ ཤོག ༦༦༡

22. གོང་མཚུངས། ཤོག ༢༧༥ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༤༡ ཤོག ༦༦༡

23. གོང་མཚུངས། ཤོག ༢༧༥ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༤༡ ཤོག ༦༦༡

24. གོང་མཚུངས། ཤོག ༢༡༦ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༤༡ ཤོག ༦༦༩

25. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ། རང་དོན་ལེའུ། ཤློཀ ༡ ཤོག ༤༨ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༤༧ ཤོག ༨༦༩

26. སྣར་ཐང་། བསྟན། མདོ་སྡེ། ཅེ། ལེའུ་དང་པོ། ཤོག ༡༡༣ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༤༧ ཤོག ༨༨༣

27. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ། ལེའུ་དང་པོ། ཤོག ༢༦༦ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༤༧ ཤོག ༤༡༣

28. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། རང་དོན་ལེའུ། གླེགས ༢༤-༣༥ ཤོག ༩༥ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༤༧༡

29. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ། ལེའུ་གཉིས་པ། ཤོག ༢༣༢ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༨༡༣

30. སྡེ་དགེ བཀའ། དཀོན་བརྩེགས། ཁ། བམ་པོ་དང་པོ། ཤོག ༡༦༧ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༤༠ ཤོག ༤༦༩

31. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ། རང་དོན་ལེའུ། གླེགས ༢ ཤོག ༩༤ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༤༦༩

32. གོང་མཚུངས། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ། གླེགས ༣༦ ཤོག ༡༠༨ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༥༠༣

33. གོང་མཚུངས། གླེགས ༡༨༡ ཤོག ༡༡༤ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༥༡༦

34. གོང་མཚུངས། མངོན་སུམ་ལེའུ། གླེགས ༣༩༡-༩༢ ཤོག ༡༣༣ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༥༦༠

35. གོང་མཚུངས། རང་དོན་ལེའུ། གླེགས ༩ ཤོག ༩༥ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༤༧༠

36. སྡེ་དགེ བཀའ། མདོ་སྡེ། ཨཿ ཤོག ༥༣ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༦ ཤོག ༡༥༡

37. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ། རང་དོན་ལེའུ། གླེགས ༢ ཤོག ༩༤ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༤༧༠

38. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ། རང་དོན་ལེའུ། གླེགས ༡༨༦ ཤོག ༡༠༡ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༤༨༦

39. སྡེ་དགེ བཀའ། མདོ་སྡེ། མ། བམ་པོ་དང་པོ། ཤོག ༢༧༥ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༠ ཤོག ༧༣༤

40. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ། མངོན་སུམ་ལེའུ། གླེགས ༡༥ ཤོག ༡༢༡ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༥༣༣

41. གོང་མཚུངས། རང་དོན་ལེའུ། ཤླཽཀ ༣ ཤོག ༩༤ ན། དགེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༤༧༠

42. གོང་མཚུངས། རང་དོན་ལེའུ། ཤླཽཀ ༣-༤ ཤོག ༩༤ ན། དགེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༤༧༠

43. གོང་མཚུངས། མངོན་སུམ་ལེའུ། ཤླཽཀ ༩༥ ཤོག ༡༢༢ ན། དགེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༥༣༤

44. གོང་མཚུངས། རང་དོན་ལེའུ། ཤླཽཀ ༦ ཤོག ༩༤ ན། དགེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༤༧༠

45. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ། ལེའུ་དང་པོ། ཤོག ༢༦༢ ན། དགེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༩༠༢

46. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཚེ། ལེའུ་དང་པོ། ཤོག ༢༩ བ། དགེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༡༠༤ ཤོག ༦༧

47. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ། གཞན་དོན་ལེའུ། ཤླཽཀ ༡༡༦-༡༡༧ ཤོག ༡༤༣ བ།
དགེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༥༨༤

48. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི། བམ་པོ་གསུམ་པ། ཤོག ༢༣༠ བ།
དགེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༦ ཤོག ༦༠༠

49. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཚེ། ལེའུ་དང་པོ། ཤོག ༦༠ བ། དགེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༡༠༤ ཤོག ༡༤༣

50. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ། རང་དོན་ལེའུ། ཤླཽཀ ༢༡༥ ཤོག ༡༠༢ བ།
དགེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༤༨༨

51. གོང་མཚུངས། ཤླཽཀ ༢༡༦ ཤོག ༡༠༢ བ། དགེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༤༨༨

52. གོང་མཚུངས། རང་དོན་ལེའུ། ཤླཽཀ ༡ ཤོག ༡ ན། དགེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༤༦༩

53. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ། ཤླཽཀ ༥ ཤོག ༩༣ ན། དགེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༤༦༥

54. གོང་མཚུངས། ཤླཽཀ ༥ ཤོག ༩༣ ན། དགེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༤༦༦

55. ཚིག་རྐང་འདི་སྡེ་དགེ་དཔར་མར་མི་སྣང་བས་སྣར་ཐང་བསྟན་འགྱུར་ནས་བསྣན།

56. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ། ཤླཽཀ ༩-༡༡ཤོག ༩༣ ན། དགེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༤༦༦

57. གོང་མཚུངས། ཤླཽཀ ༣-༤ ཤོག ༩༣ ན། དགེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༤༦༥

58. སྡེ་དགེར་བཞིན་ཞེས་འབྱུང་ཡང་པེ་སྣར་གཉིས་ཀར་ཡིན་ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟར་བཅོས།

59. གོང་མཚུངས། ཤླཽཀ ༤-༥ ཤོག ༩༣ ན། དགེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༤༦༥

60. ཕྱོགས་ཆོས་འཁོར་ལོའི་བསྟན་བཅོས་ལ་ཨ་ལག་ཁ་བསྟན་དར་ལྷ་རམས་པའི་འགྲེལ་པ་ཞིག་ཏུ་ལེགས་པ་རིན་ཆེན་སྒྲོན་མེ་བྱ་བ་ཞིག་ཡོད་ཅིང་། དེའི་ནང་རེའུ་མིག་ལ་ཧེ་ལྷར་གནས་ཚུལ་གྱི་འཁོར་ལོ། མཐུན་དཔེ་དང་མི་མཐུན་དཔེའི་འཁོར་ལོ། རེའུ་མིག་ཏུ་དགོད་བྱའི་འཁོར་ལོ་བཅས། འཁོར་ལོ་གསུམ་བཀོད་ཡོད་པ་དེར་གཟིགས་འཚལ།

61. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ། གཞན་དོན་ལེའུ། ཀློག ༡༩༦ ཤོག ༡༨༧ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༥༩༢

62. སྡེ་དགེ བསྟན། སྐྱེས་རབས། ཧུ། སྐྱེས་རབས་སོ་གཅིག་པ། ཤོག ༡༢༢ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༨ ཤོག ༢༩༢

63. སྡེ་དགེ བསྟན། མངོན་པ། ཁུ། གནས་དྲུག་པ། ཤོག ༤ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༩ ཤོག ༦༩༧

64. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། ཞི། ལེའུ་བཅུ་དགུ་པའི་འགྲེལ་བཤད། ཤོག ༢༢༧ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༠ ཤོག ༡༣༧༡

65. སྡེ་དགེ བཀའ། མདོ་སྡེ། ཁ། ལེའུ་བཅོ་བརྒྱད་པ། ཤོག ༡༢༩ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༨༦ ཤོག ༣༡༣

66. སྡེ་དགེ བསྟན། དབུ་མ། ཡ། ལེའུ་ལྔ་པ། ཀློག ༢༥ ཤོག ༡༡ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༡ ཤོག ༩༧༢

67. གོང་མཚུངས། ཀློག ༢༨ ཤོག ༡༡ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༡ ཤོག ༩༧༢

68. སྡེ་དགེ བསྟན། སྤྲིངས་ཡིག ངེ་། ཀློག ༥༨ ཤོག ༨༣ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༡ ཤོག ༦༧༥

69. སྡེ་དགེ བསྟན། དབུ་མ། ཡ། ལེའུ་ལྔ་པ། ཀློག ༡༩ ཤོག ༡༡ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༡ ཤོག ༩༧༡

70. གོང་མཚུངས། ལེའུ་བདུན་པ། ཀློག ༦༩ ཤོག ༢༣ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༡ ཤོག ༩༩༩

71. གོང་མཚུངས། ལེའུ་ལྔ་པ། ཀློག ༣༨ ཤོག ༡༡ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༡ ཤོག ༩༧༣

72. གོང་མཚུངས། ལེའུ་ལྔ་པ། ཀློག ༡༠༤ ཤོག ༡༨ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༡ ཤོག ༩༧༩

73. གོང་མཚུངས། ལེའུ་བདུན་པ། ཀློག ༧༡ ཤོག ༢༣ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༡ ཤོག ༩༩༩

སྐབས་བཅུ་གཉིས་པའི་མཆན།

1. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། ཆི། བམ་པོ་བདུན་པ། ཤོག ༤༣ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༢ ཤོག ༤༧༠
2. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི། ཀུན་ལས་བཏུས་གཉིས་པ། ཤོག ༧༤ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༦ ཤོག ༡༩༩
3. སྡེ་དགེ བསྟན། མངོན་པ། ཀུ གནས་ལྔ་པ། ཤོག ༢༨༦ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༩ ཤོག ༦༠༣
4. སྡེ་དགེ བསྟན། དབུ་མ། ཙ། རབ་བྱེད་བཅོ་བརྒྱད་པ། ཀློག ༥ ཤོག ༡༡ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༥༧ ཤོག ༢༦
5. སྡེ་དགེ བསྟན། མངོན་པ། ཀུ གནས་གསུམ་པ། ཤོག ༡༣༡ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༩ ཤོག ༣༢༨
6. སྡེ་དགེ བཀའ། དཀོན་བརྩེགས། ཀ ལེའུ་བཅོ་ལྔ་པ། ཤོག ༡༦༡ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༣༩ ཤོག ༨༣༩
7. སྡེ་དགེ བསྟན། དབུ་མ། ཙ། རབ་བྱེད་བཅོ་བརྒྱད་པ། ཀློག ༥ ཤོག ༡༡ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༥༧ ཤོག ༢༦
8. སྡེ་དགེ བསྟན། དབུ་མ། ཚ། རབ་ཏུ་བྱེད་པ་དྲུག་པ། ཀློག ༡༠ ཤོག ༧ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༥༧ ཤོག ༧༩༦
9. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ། ཀློག ༢༡༩ ཤོག ༡༡༥ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༥༡༩
10. གོང་མཚུངས། ཀློག ༢༢༡ ཤོག ༡༡༦ ན དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༧ ཤོག ༥༢༠
11. སྡེ་དགེ བསྟན། དབུ་མ། འ། སེམས་བསྐྱེད་དྲུག་པ། ཤོག ༢༩༢ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༠ ཤོག ༧༧༨
12. སྡེ་དགེ བསྟན། མངོན་པ། ཀུ གནས་ལྔ་པ། ཀློག ༣༢-༣༣ ཤོག ༡༧ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༩ ཤོག ༣༩

13. སྡེ་དགེ བསྟན། མངོན་པ། ཀུ གནས་ལྔ་པ། ཁྲི་ ༤༨-༥༡ ཤོག ༡༢ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༢༩ ཤོག ༤༠

14. སྡེ་དགེ བསྟན། དབུ་མ། ཚ། རབ་བྱེད་བཅུ་བཞི་པ། ཁྲི་ ༣༥ ཤོག ༡༦ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༥༢ ཤོག ༨༡༥

15. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ། རང་དོན་ལེའུ། ཁྲི་ ༤༩ ཤོག ༩༦ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༢ ཤོག ༤༢༤

16. གོང་མཚུངས། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ། ཁྲི་ ༣༡༧ ཤོག ༡༡༦ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩ ཤོག ༥༣༠

17. གོང་མཚུངས། ཁྲི་ ༣༡༧ ཤོག ༡༡༥ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༢ ཤོག ༥༡༩

18. སྡེ་དགེ བསྟན། དབུ་མ། ཡ། ལེའུ་དྲུག་པ། ཁྲི་ ༢-༨ ཤོག ༡༤ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༡ ཤོག ༩༨༠

19. སྡེ་དགེ བསྟན། དབུ་མ། ཁི། ཁྲི་ ༢ ཤོག ༣ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༤ ཤོག ༡༠༠༦

20. སྡེ་དགེ བསྟན། དབུ་མ། ཁི། ལེའུ་དྲུག་པ། ཤོག ༦༨ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༤ ཤོག ༡༡༦༥

21. སྡེ་དགེ བསྟན། ཤེར་ཕྱིན། ཀ། སྐབས་དྲུག་པ། ཤོག ༨༥ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༥༣ ཤོག ༩༠༢

22. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། ཇི བམ་པོ་བདུན་པ། ཤོག ༢༥ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༢༧ ཤོག ༡༨༧

23. དེང་རབས་ཀྱི་སེམས་ཁམས་རིག་པ་བས་ནི། ཆེན་པོ་ལྔ་ཞེས། མིའི་རྒྱུན་གྱི་གཞིས་ཀ་ལ་རིགས་
ལྔའི་རྣམ་དབྱེ་འབྱེད།

24. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། ཇི། བམ་པོ་བདུན་པ། ཤོག ༢༡ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༢༧ ཤོག ༡༢༧

25. གོང་མཚུངས། བམ་པོ་བདུན་པ། ཤོག ༢༡ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༢༧ ཤོག ༡༢༨

26. གོང་མཚུངས། བམ་པོ་བདུན་པ། ཤོག ༢༣ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༢༧ ཤོག ༡༢༥

27. གོང་མཚུངས། བམ་པོ་བདུན་པ། ཤོག ༢༣ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༢༧ ཤོག ༡༢༦

28. གོང་མཚུངས། བམ་པོ་བདུན་པ། ཤོག ༢༣ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༢༧ ཤོག ༡༢༢

29. གོང་མཚུངས། བམ་པོ་བདུན་པ། ཤོག ༧༡ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༣ ཤོག ༡༧༣

30. སྡེ་དགེ བསྟན། དབུ་མ། གི ཤོག ༨༥ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༨ ཤོག ༡༢༩

31. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། ཤི། ལེའུ་བཅུ་བཞི་པ། ཤླཽཀ ༧-༩ ཤོག ༡༧ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༠ ཤོག ༩༨༢

32. སྡེ་དགེ བཀའ། རྒྱུད། ཙ། ལེའུ་དྲུག་པ། ཤླཽཀ ༥༣-༥༨ཤོག ༢༡༩ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༣༤ ཤོག ༨༣༤

33. སྡེ་དགེ བསྟན། དབུ་མ། གི ཤོག ༨༦ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༨ ཤོག ༡༣༡

34. སྡེ་དགེ བསྟན། དབུ་མ། ཁི། བསམ་གཏན་ལེའུ། ཤླཽཀ ༡༢ ཤོག ༢༣༤ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༨ ཤོག ༡༦༡༠

35. སྡེ་དགེ བསྟན། དབུ་མ། ཁི། ཤླཽཀ ༨༣ ཤོག ༢༨༠ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༨ ཤོག ༡༦༨༥

36. སྡེ་དགེ བསྟན། དབུ་མ། གི ཤོག ༣༡ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༨ ཤོག ༥༥

37. སྡེ་དགེ བཀའ། མདོ་སྡེ། ཙ། ལེའུ་བརྒྱད་པ། ཤོག ༢༦ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༨༩ ཤོག ༦༡

38. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། ཤི། ལེའུ་བཞི་པ། ཤླཽཀ ༣-༨ ཤོག ༨༣ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༠ ཤོག ༤༠༩

39. གོང་མཚུངས། ཤླཽཀ ༥ ཤོག ༨༣ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༠ ཤོག ༤༠༤

40. གོང་མཚུངས། ཤླཽཀ ༧ ཤོག ༨༣ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༠ ཤོག ༤༠༤

41. སྡེ་དགེ བསྟན། དབུ་མ། ཡ། ལེའུ་ལྔ་པ། ཤླཽཀ ༣ ཤོག ༡༠ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༡ ཤོག ༤༧༠

42. གོང་མཚུངས། ཤླཽཀ ༣༣ ཤོག ༡༡ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༡ ཤོག ༤༧༣

43. སྡེ་དགེ བསྟན། འདུལ་བ། ཐུ། སྒོ་བརྒྱད་པ། ཤོག ༡༧༠ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༥༥ ཤོག ༨༠༤

44. སྡེ་དགེ བཀའ། མདོ་སྡེ། ཉ། ལེའུ་བདུན་པ། ཤོག ༢༧༢ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༥༢ ཤོག ༦༢༢

45. སྡེ་དགེ བསྟན། དབུ་མ། གི ཤོག ༨༧ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༨ ཤོག ༡༣༨

46. སྡེ་དགེ བསྟན། མངོན་པ། ཀུ གནས་གཉིས་པ། ཤོག ༦༥ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༩ ཤོག ༡༦༨

47. སྡེ་དགེ བཀའ། མདོ་སྡེ། ཙ། ལེའུ་བརྒྱད་པ། ཤོག ༣༥ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༨༩ ཤོག ༤༣

48. སྡེ་དགེ བསྟན། བསྟོད་ཚོགས། ཀ ཤློཀ ༣༠ ཤོག ༢༠༥ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༡ ཤོག ༦༠༧

49. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། ཚི། ཤོག ༡༣༨ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༢ ཤོག ༩༩༠

50. གོང་མཚུངས། ཤོག ༡༣༨ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༢ ཤོག ༩༩༠

51. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། ཡི། ལེའུ་བཅོ་ལྔ། ཤློཀ ༡༡ ཤོག ༡༩ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༠ ཤོག ༤༨༥

52. གོང་མཚུངས། ཤློཀ ༡༡ ཤོག ༡༩ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༠ ཤོག ༤༨༥

53. གོང་མཚུངས། ཤློཀ ༡༡ ཤོག ༡༩ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༠ ཤོག ༤༨༥

54. གོང་མཚུངས། ཤློཀ ༡༢ ཤོག ༡༩ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༠ ཤོག ༤༨༥

55. གོང་མཚུངས། ཤློཀ ༡༢ ཤོག ༡༩ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༠ ཤོག ༤༨༥

56. གོང་མཚུངས། ཤློཀ ༡༣ ཤོག ༡༩ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༠ ཤོག ༤༨༥

57. གོང་མཚུངས། ཤློཀ ༡༣ ཤོག ༡༩ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༠ ཤོག ༤༨༥

58. གོང་མཚུངས། ཤློཀ ༡༨ ཤོག ༡༩ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༠ ཤོག ༤༨༥

59. གོང་མཚུངས། ཤློཀ ༡༨ ཤོག ༡༩ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༠ ཤོག ༤༨༥

60. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། ཛི། རྣལ་འབྱོར་གྱི་གནས་གསུམ་པ། ཤོག ༡༣༣ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༣ ཤོག ༣༢༤

61. སྡེ་དགེ བཀའ། མདོ་སྡེ། ཤ ཤོག ༢༥༥ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༡ ཤོག ༦༤༡

62. སྡེ་དགེ བཀའ། མདོ་སྡེ། ཙ། ལེའུ་བརྒྱད་པ། ཤོག ༢༦ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༨༩ ཤོག ༦༡

63. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། ཡི། ལེའུ་བཅོ་ལྔ། ཤློཀ ༡༥ ཤོག ༡༩ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༠ ཤོག ༤༨༥

64. སྡེ་དགེ བསྟན། དབུ་མ། གི ཤོག ༨༡ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༨ ཤོག ༡༣༨

65. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི། ཀུན་ལས་བཏུས་དང་པོ། ཤོག ༨༩ ན། དེབ། ༧༦
དཔེ་བསྡུར་མ། ཤོག ༡༢༧

66. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། ཤི ཤོག ༡༥༦ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༧ ཤོག ༨༡༨

67. གོང་མཚུངས། ཤོག ༡༥༦ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༧ ཤོག ༨༡༨
68. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། ཇི། རྣལ་འབྱོར་གྱི་གནས་གསུམ་པ། ཤོག ༡༦༣ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༣ ཤོག ༨༠༣
69. གོང་མཚུངས། ཤོག ༡༦༣ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༣ ཤོག ༨༠༣
70. གོང་མཚུངས། ཤོག ༡༦༣ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༣ ཤོག ༨༠༨
71. སྡེ་དགེ བསྟན། དབུ་མ། ཁི། བསམ་གཏན་གྱི་ཕར་ཕྱིན་གྱི་ལེའུ། ཤློཀ ༡༠-༡༡ ཤོག ༢༢༩ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༨ ཤོག ༡༦༡༠
72. སྡེ་དགེ བསྟན། དབུ་མ། ལ། ལེའུ་བརྒྱད་པ། ཤློཀ ༨ ཤོག ༢༣ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༡ ཤོག ༡༠༠༠
73. སྡེ་དགེ བཀའ། མདོ་སྡེ། ཙ། ལེའུ་བརྒྱད་པ། ཤོག ༢༦ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༨༩ ཤོག ༦༢
74. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། ཧི། ཤོག ༡༢༤ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༤ ཤོག ༣༣༩
75. སྡེ་དགེ བསྟན། དབུ་མ། གི ཤོག ༨༥ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༨ ཤོག ༡༢༧
76. གོང་མཚུངས། ཤོག ༥༥ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༨ ཤོག ༡༥༤
77. སྡེ་དགེར་ཉིད་ཀྱིས་ཞེས་འབྱུང་ཡང་པེ་སྣར་གཉིས་ཀར་གཉིས་ཀྱིས་ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟར་བཅོས།
78. སྡེ་དགེ བསྟན། དབུ་མ། གི ཤོག ༣༨༣ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༨ ཤོག ༩༦༣
79. སྡེ་དགེ བཀའ། མདོ་སྡེ། བ། ཤོག ༨༢ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༥༩ ཤོག ༡༠༤
80. སྡེ་དགེ བསྟན། དབུ་མ། གི ཤོག ༦༨ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༨ ཤོག ༡༧༤
81. གོང་མཚུངས། ཤོག ༦༡ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༨ ཤོག ༡༧༢
82. གོང་མཚུངས། ཤོག ༦༢ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༨ ཤོག ༡༧༨
83. སྡེ་དགེ བཀའ། མདོ་སྡེ། ཁ། བམ་པོ་གཉིས་པ། ཤོག ༢༣༡ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༨༦ ཤོག ༦༢༨
84. སྡེ་དགེ བསྟན། དབུ་མ། གི ཤོག ༦༣ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༨ ཤོག ༡༧༦
85. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། ཕི། ལེའུ་གཉིས་པ། ཤློཀ ༡༠ ཤོག ༢ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༠ ཤོག ༤༠༧

86. སྡེ་དགེ བསྟན། དབུ་མ། གི ཤོག ༦༤ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༤ ཤོག ༡༧༨

87. སྡེ་དགེ བསྟན། དབུ་མ། གི ཤོག ༣༥༠ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༤ ཤོག ༩༧༨

88. སྡེ་དགེར་ཏོ་ཞེས་འབྱུང་ཡང་པེ་སྣར་གཉིས་ཀར་ཏེ་ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟར་བཅོས།

89. སྡེ་དགེ བསྟན། དབུ་མ། གི ཤོག ༤༩ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༤ ཤོག ༡༣༩

90. སྡེ་དགེ བསྟན། དབུ་མ། གི ཤོག ༣༤ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༤ ཤོག ༩༦

91. པ་ལིའི་སྐད་དུ་བཞུགས་པ། ལུང་བར་མ། སྡེ་ཚན་དང་པོ་ལས་དྲན་པ་ཉེར་བཞག་གི་མདོ། ཤོག ༡༤༥ འདིར་བཀོད་པའི་མདོ་ལུང་རྣམས་དབྱིན་འགྱུར་ལས་གླང་རི་བ་ཐུབ་བསྟན་སྨིན་པ་ལགས་ཀྱིས་བོད་སྐད་དུ་ཕབ།

92. གོང་མཚུངས། དྲན་པ་ཉེར་བཞག་གི་མདོ། ཤོག ༡༤༩

93. གོང་མཚུངས། དྲན་པ་ཉེར་གཞག་གི་མདོ། ཤོག ༡༤༩

94. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི། ཀུན་ལས་བཏུས་གཉིས་པ། ཤོག ༩༦ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༦ ཤོག ༢༤༢

95. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི། ཀུན་ལས་བཏུས་གཉིས་པ། ཤོག ༩༦ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༦ ཤོག ༢༤༢

96. སྡེ་དགེ བཀའ། དཀོན་བརྩེགས། ཚ། བམ་པོ་གཉིས་པ། ཤོག ༢༣༠ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༤༤ ཤོག ༦༣༨

97. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི། ཀུན་ལས་བཏུས་གཉིས་པ། ཤོག ༩༦ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༦ ཤོག ༢༤༢

98. སྡེ་དགེ བསྟན། མངོན་པ། ཀུ གནས་དྲུག་པ། ཤློཀ ༡༤ ཤོག ༡༩ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༩ ཤོག ༤༤

99. སྡེ་དགེ བསྟན། མངོན་པ། ཁུ། གནས་དྲུག་པ། ཤོག ༡༢ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༩ ཤོག ༧༠༧

100. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི། ཀུན་ལས་བཏུས་གཉིས་པ། ཤོག ༩༦ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༦ ཤོག ༢༤༤

101. སྡེ་དགེ བཀའ། འདུལ་བ། པ། བམ་པོ་ང་གཅིག་པ། ཤོག ༢༩༠ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༡༣ ཤོག ༦༤༡

102. སྡེ་དགེ བཀའ། ཁྲི་བརྒྱད་སྟོང་པ། ཀ ལེའུ་བཅུ་དྲུག་པ། ཤོག ༡༥༧ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༢༩ ཤོག ༣༧༧

103. སྡེ་དགེ བསྟན། མངོན་པ། ཀུ གནས་དྲུག་པ། ཤློཀ ༡༠-༡༡ཤོག ༡༩ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༩ ཤོག ༨༣

104. སྡེ་དགེར་ཡང་ཞེས་འབྱུང་མོད་པེ་སྣར་གཉིས་ཀར་ཡོངས་ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟར་བཅོས།

105. སྡེ་དགེ བསྟན། མངོན་པ། ཁུ། གནས་དྲུག་པ། ཤོག ༡༡ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༩ ཤོག ༧༠༥

106. གོང་མཚུངས། ཤོག ༩ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༩ ཤོག ༧༠༠

107. སྡེ་དགེ བཀའ། དཀོན་བརྩེགས། ཆ། བམ་པོ་གཉིས་པ། ཤོག ༢༢༦ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༨༨ ཤོག ༦༢༧

108. སྡེ་དགེ བསྟན། མངོན་པ། ཀུ གནས་ལྔ་པ། ཤློཀ ༨༥ ཤོག ༡༧ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༩ ཤོག ༨༠

109. སྡེ་དགེ བཀའ། དཀོན་བརྩེགས། ཆ། བམ་པོ་གཉིས་པ། ཤོག ༡༣༩ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༨༨ ཤོག ༣༧༤

110. གོང་མཚུངས། ཤོག ༡༣༩ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༨༨ ཤོག ༣༧༩

111. སྡེ་དགེ བཀའ། དཀོན་བརྩེགས། ཆ། བམ་པོ་གཉིས་པ། ཤོག ༢༢༩ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༨༨ ཤོག ༦༣༥

112. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། རི། ཀུན་ལས་བཏུས་གཉིས་པ། ཤོག ༩༦ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༦ ཤོག ༢༨༣

113. སྡེ་དགེ བཀའ། དཀོན་བརྩེགས། ཆ། བམ་པོ་གཉིས་པ། ཤོག ༢༢༨ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༨༨ ཤོག ༦༢༣

114. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། ལི། ཤོག ༦༢ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༦ ཤོག ༡༡༠༤

115. སྡེ་དགེ བསྟན། དབུ་མ། ལ། ལེའུ་བརྒྱད་པ། ཤློཀ ༡༢ ཤོག ༢༣ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༡ ཤོག ༡༠༠༡

116. སྡེ་དགེ བཀའ། དཀོན་བརྩེགས། ཚ། ལེའུ་དང་པོ། ཤོག ༡༥༣ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༩ ཤོག ༩༢༤

117. སྡེ་དགེ བསྟན། སྤྲིངས་ཡིག ངེ་། ཤློཀ ༢༦ ཤོག ༩༢ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༨ ཤོག ༨༧༢

118. སྡེ་དགེ བསྟན། དབུ་མ། ཡ། ལེའུ་དྲུག་པ། ཤློཀ ༥༧ ཤོག ༡༨ བ། ༨༡
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ཤོག ༦༤༥

119. གོང་མཚུངས། ལེའུ་བརྒྱད་པ། ཤློཀ ༧༦ ཤོག ༢༨ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༨༡ ཤོག ༡༠༠༧

120. གོང་མཚུངས། ལེའུ་བརྒྱད་པ། ཤློཀ ༡༢༣ ཤོག ༢༤ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༨༡ ཤོག ༡༠༡༡

121. གོང་མཚུངས། ལེའུ་བརྒྱད་པ། ཤློཀ ༤༤ ཤོག ༢༧ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༨༡ ཤོག ༡༠༠༤

122. སྡེ་དགེ བཀའ། དཀོན་བརྩེགས། ཅ། ཤོག ༢༠༠ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩༣ ཤོག ༥༨༧

123. སྡེ་དགེ བསྟན། དབུ་མ། ཡ། ལེའུ་བརྒྱད་པ། ཤློཀ ༢༣ ཤོག ༢༩ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༨༡ ཤོག ༡༠༠༢

124. སྡེ་དགེར་ཤ་ནི་ཞེས་འབྱུང་ཡང་པེ་སྣར་གཉིས་ཀར་ཤི་ན་ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟར་བཅོས།

125. གོང་མཚུངས། ལེའུ་དྲུག་པ། ཤློཀ ༦༢ ཤོག ༡༤ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༨༡ ཤོག ༦༤༤

126. སྡེ་དགེ བསྟན། སྤྲིངས་ཡིག ངེ་། ཤློཀ ༢༩ ཤོག ༥༩ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༨ ཤོག ༧༠༦
མ་ཧི་ཙིཏྲ་ནི་ཧ་དབྱངས་ཀྱི་མཚན་གྱི་རྣམ་གྲངས།

127. སྡེ་དགེ བསྟན། དབུ་མ། ཡ། ལེའུ་དྲུག་པ། ཤློཀ ༥༣ ཤོག ༡༨ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༨༡ ཤོག ༦༤༩

128. སྡེ་དགེ བསྟན། སྤྲིངས་ཡིག ངེ་། ཤློཀ ༢༢ ཤོག ༥༩ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༨ཤོག ༧༠༦

129. སྡེ་དགེ བསྟན། དབུ་མ། ཡ། ལེའུ་དྲུག་པ། ཤློཀ ༦༡ ཤོག ༡༤ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༨༡ ཤོག ༦༤༤

130. གོང་མཚུངས། ལེའུ་བདུན་པ། ཤློཀ ༨༩ ཤོག ༢༢ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༨༡ ཤོག ༦༦༤

131. གོང་མཚུངས། ལེའུ་དྲུག་པ། ཤློཀ ༡༠ ཤོག ༡༥ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༨༡ ཤོག ༦༤༡

132. གོང་མཚུངས། ལེའུ་དྲུག་པ། ཤློཀ ༦༡-༦༢ ཤོག ༡༤ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༨༡ ཤོག ༦༤༤

133. སྡེ་དགེར་ཀྱིས་ཞེས་འབྱུང་ཡང་པེ་སྣར་གཉིས་ཀར་ཀྱི་ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟར་བཅོས།

134. སྡེ་དགེ བསྟན། སྤྲིངས་ཡིག ངེ། ཤློ་ཀ ༣༠ ཤོག ༧༢ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༤༦ ཤོག ༧༦༧

135. སྡེ་དགེ བསྟན། དབུ་མ། ཡ། ལེའུ་བརྒྱད་པ། ཤློ་ཀ ༢༡ ཤོག ༢༩ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༡ ཤོག ༡༠༠༡

136. སྡེ་དགེ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ། ཤློ་ཀ ༧༩ ཤོག ༡༡༠ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༤༧ ཤོག ༥༠༦

137. གོང་མཚུངས། ཤློ་ཀ ༡༢༥-༡༢༨ ཤོག ༡༡༢ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༤༧ ཤོག ༥༡༡

138. གོང་མཚུངས། རང་དོན་ལེའུ། ཤློ་ཀ ༢༢༡ ཤོག ༡༠༣ ན། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༤༧ ཤོག ༩༨༤

139. སྡེ་དགེ བསྟན། བསྟོད་ཚོགས། ཀ ཤློ་ཀ ༢༠-༢༡ ཤོག ༦༩ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༡ ཤོག ༡༨༠

140. སྡེ་དགེར་ནི་ཞེས་འབྱུང་ཡང་པེ་སྣར་གཉིས་ཀར་དེ་ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟར་བཅོས།

141. སྡེ་དགེ བསྟན། དབུ་མ། ཡ། ལེའུ་དྲུག་པ། ཤློ་ཀ ༡༩ ཤོག ༡༥ ན།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༡ ཤོག ༤༨༡

142. སྡེ་དགེར་ཏུ་ཞེས་འབྱུང་ཡང་པེ་སྣར་གཉིས་ཀར་ཏུར་ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟར་བཅོས།

143. སྡེ་དགེ བསྟན། དབུ་མ། འ། ཤོག ༢༤༦ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༠ ཤོག ༧༤༢
མདོ་འདི་ཚིག་ཇི་བཞིན་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་གནས་བརྟན་པའི་མདོ་སཾ་ཡུ་ཏྟ་ནི་ཀཱ་ཡའི་གླེགས་བམ་དང་
པོའི་ནང་། ཧྲིཀླུནི་སཾ་ཡུ་ཏྟ་ཞེས་པའི་ནང་བཞུགས། སཾ་ཡུ་ཏྟ་ནི་ཀཱ་ཡ། དབྱིན་འགྱུར། པོད་དང་
པོ། ཤོག ༢༢༤

144. སྡེ་དགེ བཀའ། མདོ་སྡེ། མ། བམ་པོ་དྲུག་པ། ཤོག ༡༥༠ བ།
དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༦༠ ཤོག ༣༧༥

145. སྡེ་དགེ བསྟན། སེམས་ཙམ། འི། ཤོག ༣༡ བ། དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༧༥ ཤོག ༨༡

ཁ༽ ལུང་འདྲེན་ཕྱག་དཔེའི་མཚན་གཞུང་།

༡ བཀའ་འགྱུར།

ཁྱིམ་བདག་དཔལ་སྦྱིན་གྱིས་ཞུས་པའི་མདོ། སྡེ་དགེ ༧༣ དཀོན་བརྩེགས། ཅ།

རྒྱ་ཆེར་རོལ་པའི་མདོ། སྡེ་དགེ ༩༥ མདོ་སྡེ། ཁ།

དགོངས་པ་ངེས་པར་འགྲེལ་བའི་མདོ། སྡེ་དགེ ༡༠༦ མདོ་སྡེ། ཅ།

ཚད་དུ་བརྗོད་པའི་ཚོམས། སྡེ་དགེ ༣༢༦ མདོ་སྡེ། ས།

ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཀྱི་རང་བཞིན་དབྱེར་མེད་པ་བསྟན་པའི་ལེའུ། སྡེ་དགེ ༥༡ དཀོན་བརྩེགས། ཁ།

སོ་སོ་ཐར་པའི་མདོ། སྡེ་དགེ ༥ འདུལ་བ། ཅ།

ཆོས་བཅུ་པའི་མདོ། སྡེ་དགེ ༥༣ དཀོན་བརྩེགས། ཁ།

ཆོས་ཐམས་ཅད་འབྱུང་བ་མེད་པར་བསྟན་པའི་མདོ། སྡེ་དགེ ༡༨༠ མདོ་སྡེ། མ།

འཇམ་དཔལ་རྣམ་པར་རོལ་པའི་མདོ། སྡེ་དགེ ༩༦ མདོ་སྡེ། ཁ།

མཉམ་པ་ཉིད་རྣམ་པར་སྤྲོས་པ་མདོ་ཏིང་ངེ་འཛིན་རྒྱལ་པོ། སྡེ་དགེ ༡༢༧ མདོ་སྡེ། ད།

སྟོང་པ་ཉིད་ཆེན་པོའི་མདོ། སྡེ་དགེ ༢༩༡ མདོ་སྡེ། ཤ

དམ་པའི་ཆོས་དྲན་པ་ཉེར་བཞག སྡེ་དགེ ༢༨༧ མདོ་སྡེ། ཡ། ར། ཤ

དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྙིང་པོའི་མདོ། སྡེ་དགེ ༢༥༨ མདོ་སྡེ། ཟ།

དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོ་ངེས་པར་བསྟན་པའི་མདོ། སྡེ་དགེ ༡༤༧ མདོ་སྡེ། པ།

དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་གསང་བ་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པ་བསྟན་པའི་མདོ། སྡེ་དགེ ༤༧ དཀོན་བརྩེགས། ཀ

འདུལ་བ་གཞུང་དམ་པ། སྡེ་དགེ ༧ འདུལ་བ། པ།

འདུལ་བ་སོ་སོར་ཐར་པའི་མདོ། སྡེ་དགེ ༣ འདུལ་བ། ཅ།

ནམ་མཁའ་མཛོད་ཀྱིས་ཞུས་པ། སྡེ་དགེ ༡༩༡ མདོ་སྡེ། པ།

ནམ་གྲུས་ཞུས་པའི་མདོ་ཉན་སར་དྲངས་པ། སྡེ་དགེ ༤༠༣༦ སེམས་ཙམ། ཐྱི།

བྱང་སེམས་ཀྱི་སྤྱོད་ཡུལ་གྱི་ཐབས་ཀྱི་ཡུལ་ལ་རྣམ་པར་འཕྲུལ་པ་བསྟན་པ། སྡེ་དགེ ༡༩༦ མདོ་སྡེ། པ།

བློ་གྲོས་མི་ཟད་པས་བསྟན་པ། སྡེ་དགེ ༡༧༥ མདོ་སྡེ། མ།

མྱང་འདས་ཀྱི་མདོ། སྡེ་དགེ ༡༡༩ མདོ་སྡེ། ཉ། ཏ།

བསོད་ནམས་ཐམས་ཅད་བསྡུས་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་མདོ། སྡེ་དགེ ༡༣༣ མདོ་སྡེ། ན།

གཙུག་ན་རིན་པོ་ཆེས་ཞུས་པའི་མདོ། སྡེ་དགེ ༤༡ དཀོན་བརྩེགས། ཚ།

ཚངས་པ་ཁྱད་པར་སེམས་ཀྱིས་ཞུས་པའི་མདོ། སྡེ་དགེ ༡༦༠ མདོ་སྡེ། བ།

ཟླ་བ་སྒྲོན་མེའི་མདོ་བསྒོམ་རིམ་བར་པར་དྲངས་པ། སྡེ་དགེ ༣༩༡༦ དབུ་མ། ཀི

རིན་པོ་ཆེའི་ཕུང་པོའི་མདོ། སྡེ་དགེ ༡༡ དཀོན་བརྩེགས། ཚ།

ལང་ཀར་གཤེགས་པའི་མདོ། སྡེ་དགེ ༡༠༧ མདོ་སྡེ། ཅ།

ཤེར་ཕྱིན་ཁྲི་བརྒྱད་སྟོང་པ། སྡེ་དགེ ༡༠ ཁྲི་བརྒྱད་སྟོང་པ། ཀ

ཤེར་ཕྱིན་བརྒྱད་སྟོང་པ། སྡེ་དགེ ༡༢ བརྒྱད་སྟོང་པ། ཀ

ཤེར་ཕྱིན་ཉི་ཁྲི། སྡེ་དགེ ༩ ཉི་ཁྲི། ཀ ཁ།

སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡུལ་ལ་འཇུག་པའི་ཡེ་ཤེས་སྣང་བའི་རྒྱན། སྡེ་དགེ ༡༠༠ མདོ་སྡེ།ག

སུམ་ཅུ་རྩ་གསུམ་པའི་ལེའུ། སྡེ་དགེ ༢༢༣ མདོ་སྡེ། ཛ།

གསང་འདུས་རྒྱུད་ཕྱི་མ། སྡེ་དགེ ༤༤༣ རྒྱུད། ཅ།

གསང་འདུས་བཤད་རྒྱུད་རྡོ་རྗེ་ཕྲེང་བ། སྡེ་དགེ ༤༤༥ རྒྱུད། ཅ།

གསང་འདུས་བཤད་རྒྱུད་ཡེ་ཤེས་རྡོ་རྗེ་ཀུན་ལས་བཏུས། སྡེ་དགེ ༤༤༧ རྒྱུད། ཅ།

གསང་འདུས་བཤད་རྒྱུད་ལྷ་མོ་བཞིས་ཞུས། སྡེ་དགེ ༤༤༦ རྒྱུད། ཅ།

གསེར་མདོག་གི་སྔོན་གྱི་སྦྱོར་བ་ཞེས་བྱ་བའི་མདོ། སྡེ་དགེ ༣༥༠ མདོ་སྡེ། ཨཿ

ལྷག་པའི་བསམ་པ་བསྐུལ་བའི་མདོ། སྡེ་དགེ ༦༩ དཀོན་བརྩེགས། ཅ།

༣ བསྟན་འགྱུར།

སློབ་དཔོན་ཀ་མ་ལ་ཤཱི་ལ། (དུས་རབས་བརྒྱད་པ།) བསྒོམ་རིམ་དང་པོ། སྡེ་དགེ ༣༩༧༥ དབུ་མ། ཀི

----------------- བསྒོམ་རིམ་བར་པ། སྡེ་དགེ ༣༩༧༨ དབུ་མ། ཀི

----------------- དབུ་མ་རྒྱན་གྱི་དཀའ་འགྲེལ། སྡེ་དགེ ༣༡༡༨ དབུ་མ། སཱ

འཕགས་པ་ཀླུ་སྒྲུབ། (སྟོན་པ་འདས་ནས་ལོ་བཞི་བརྒྱའི་དུས་སུ་བྱོན་པའམ། ཡང་ན་དུས་རབས་གཉིས་པའི་ནང་བྱོན་པར་འདོད་ཚུལ་གཉིས་སྣང་།) རྩ་བ་ཤེས་རབ། སྡེ་དགེ ༣༡༢༩ དབུ་མ། ཙ།

----------------- རིན་ཆེན་ཕྲེང་བ། སྡེ་དགེ ༤༧༥༡ སྐྱེས་རབས། གེ

----------------- བཤེས་པའི་སྤྲིངས་ཡིག སྡེ་དགེ ༤༧༡༢ སྤྲིངས་ཡིག ངེ་།

----------------- ཆོས་དབྱིངས་བསྟོད་པ། སྡེ་དགེ ༧༧༧༡ བསྟོད་ཚོགས། ཀ

----------------- རིམ་པ་ལྔ་པ། སྡེ་དགེ ༧༡༠༣ རྒྱུད་འགྲེལ། ངི་།

སློབ་དཔོན་ཀླུའི་བློའམ་ཀླུའི་བྱང་ཆུབ། འདུས་པའི་སྒྲུབ་ཐབས་རྣམ་པར་གཞག་པའི་རིམ་པ།

སྡེ་དགེ ༧༡༠༩ རྒྱུད་འགྲེལ། ངི

----------------- རིམ་ལྔའི་དོན་གསལ་བྱེད། སྡེ་དགེ ༧༡༣༣ རྒྱུདའགྲེལ། ཅི།

སློབ་དཔོན་གང་བ་སྤེལ་བ། (དུས་རབས་བརྒྱད་པ་ཡས་མས།) མཛོད་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་མཚན་ཉིད་

རྗེས་འབྲང་། སྡེ་དགེ ༤༠༩༣ མངོན་པ། ཅུ

སློབ་དཔོན་རྒྱལ་བའི་སྲས་གྲགས་པའི་བཤེས་གཉེན།(དུས་རབས་བརྒྱད་པ་ཡས་མས།) མངོན་པ་

ཀུན་ལས་བཏུས་པའི་རྣམ་པར་བཤད་པ། སྡེ་དགེ ༤༠༥༩ སེམས་ཙམ། ལི།

----------------- མཛོད་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་དོན་གསལ། སྡེ་དགེ ༤༠༩༣ མངོན་པ། གུ

སློབ་དཔོན་ཆོས་ཀྱི་བཤེས་གཉེན། (དུས་རབས་དགུ་པ་ཡས་མས།) ཕར་ཕྱིན་གྱི་འགྲེལ་བཤད་ཚིག་

གསལ། སྡེ་དགེ ༣༦༩༨ ཤེར་ཕྱིན། ཉ།

སློབ་དཔོན་ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པ། (དུས་རབས་བདུན་པ།) ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། སྡེ་དགེ ༤༢༡༠ ཚད་མ། ཅེ།

------------------ ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་རང་འགྲེལ། སྡེ་དགེ ༤༢༡༦ ཚད་མ། ཅེ།

------------------ ཚད་མ་རྣམ་ངེས། སྡེ་དགེ ༤༢༡༡ ཚད་མ། ཅེ།

------------------ ཚད་མ་རིགས་ཐིགས། སྡེ་དགེ ༤༢༡༢ ཚད་མ། ཅེ།

------------------ གཏན་ཚིགས་ཐིགས་པ། སྡེ་དགེ ༤༢༡༣ ཚད་མ། ཅེ།

སློབ་དཔོན་ཆོས་མཆོག (དུས་རབས་བརྒྱད་པ་ཡས་མས།) ཚད་མ་རྣམ་ངེས་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་འཐད་ལྡན། སྡེ་དགེ ༤༢༢༩ ཚད་མ། ཛེ།

སློབ་དཔོན་ཐར་པའི་འབྱུང་གནས་སྦས་པ། རྟོག་གེའི་སྐད། སྡེ་དགེ ༤༢༦༤ ཚད་མ། ཞེ།

སློབ་དཔོན་ཐོགས་མེད། (དུས་རབས་བཞི་པ།) རྣལ་འབྱོར་སྤྱོད་པའི་ས། སྡེ་དགེ ༤༠༣༥ སེམས་ཙམ། ཚི།

------------------ རྣམ་པར་གཏན་ལ་དབབ་པ་བསྡུ་བ། སྡེ་དགེ ༤༠༣༨ སེམས་ཙམ། ཞི། ཟི།

------------------ གཞི་བསྡུ་བ། སྡེ་དགེ ༤༠༣༩ སེམས་ཙམ། ཟི།

------------------ རྣམ་གྲངས་བསྡུ་བ། སྡེ་དགེ ༤༠༤༢ སེམས་ཙམ། འི།

------------------ ཆོས་མངོན་པ་ཀུན་ལས་བཏུས། སྡེ་དགེ ༤༠༤༩ སེམས་ཙམ། རི།

------------------ བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ས། སྡེ་དགེ ༤༠༣༧ སེམས་ཙམ། ཝི།

------------------ ཐེག་པ་ཆེན་པོ་བསྡུས་པ། སྡེ་དགེ ༤༠༤༨ སེམས་ཙམ། རི།

དཔལ་ན་རོ་པ། (དུས་རབས་བཅུ་པ།) རིམ་ལྔ་བསྡུས་པ་གསལ་བ། སྡེ་དགེ ༢༣༣༣ རྒྱུད་འགྲེལ། ཞི།

རིགས་ལྡན་པདྨ་དཀར་པོ། དུས་འཁོར་འགྲེལ་ཆེན་དྲི་མེད་འོད། སྡེ་དགེ ༣༤༧ རྒྱུད་འགྲེལ། ཐ།

སློབ་དཔོན་དཔའ་བོ། (དུས་རབས་གཉིས་པ་ཡས་མས།) ཕར་ཕྱིན་བསྡུས་པ། སྡེ་དགེ ༣༩༤༤ དབུ་མ། ཁི།

------------------ སྐྱེས་པའི་རབས་ཀྱི་རྒྱུད། སྡེ་དགེ ༤༡༥༠ སྐྱེས་རབས། ཧུ།

སློབ་དཔོན་སྤྱན་རས་གཟིགས་བརྟུལ་ཞུགས། ཤེས་རབ་སྒྲོན་མའི་འགྲེལ་བཤད། སྡེ་དགེ ༣༨༥༩ དབུ་མ། ཝ།

སློབ་དཔོན་འཕགས་པ་ལྷ། (དུས་རབས་གཉིས་པ།) དབུ་མ་བཞི་བརྒྱ་པ། སྡེ་དགེ ༣༨༤༦ དབུ་མ། ཚ།

------------------ སྤྱོད་པ་བསྡུས་པའི་སྒྲོན་མ། སྡེ་དགེ ༡༨༠༣ རྒྱུད་འགྲེལ། ངི་།

-----------------བདག་བྱིན་གྱིས་བརླབ་པའི་རིམ་པ། སྡེ་དགེ ༡༨༠༥ རྒྱུད་འགྲེལ། ངི་།

སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་ཀྱི་གླང་པོ། (དུས་རབས་ལྔ་པ།) ཚད་མ་ཀུན་བཏུས། སྡེ་དགེ ༤༢༠༣ ཚད་མ། ཅེ།

-----------------ཚད་མ་ཀུན་བཏུས་རང་འགྲེལ། སྡེ་དགེ ༤༢༠༤ ཚད་མ། ཅེ།

-----------------དམིགས་བརྟག་རྩ་བ། སྡེ་དགེ ༤༢༠༥ ཚད་མ། ཅེ།

-----------------ཚད་མ་རིགས་པ་ལ་འཇུག་པ། སྡེ་དགེ ༤༢༠༨ ཚད་མ། ཅེ།

-----------------གཏན་ཚིགས་འཁོར་ལོ། སྡེ་དགེ ༤༢༠༩ ཚད་མ། ཅེ།

-----------------ཚད་མ་རིགས་པ་ལ་འཇུག་པའི་སྒོ། སྣར་ཐང་དཔར་མ།

སློབ་དཔོན་ཙཎྜ་ཀ་རི། དབུ་མ་རིན་པོ་ཆེའི་སྒྲོན་བ། སྡེ་དགེ ༣༩༠༡ དབུ་མ། ཨ།

སློབ་དཔོན་བི་མ་ལ་མི་ཏྲ། (དུས་རབས་བརྒྱད་པ།) རིམ་གྱིས་འཇུག་པའི་བསྒོམ་དོན། སྡེ་དགེ ༣༩༣༨ དབུ་མ། ཀི

སློབ་དཔོན་བྱང་ཆུབ་བཟང་པོ། (དུས་རབས་བརྒྱད་པ་ཡས་མས།) ཡེ་ཤེས་སྙིང་པོ་ཀུན་ལས་བཏུས་པའི་བཤད་སྦྱར། སྡེ་དགེ ༣༨༥༢ དབུ་མ། ཚ།

འཕགས་པ་བྱམས་པ། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་མདོ་སྡེའི་རྒྱན། སྡེ་དགེ ༤༠༢༠ སེམས་ཙམ། ཕི།

-----------------དབུས་མཐའ་རྣམ་འབྱེད། སྡེ་དགེ ༤༠༢༡ སེམས་ཙམ། ཕི།

-----------------ཐེག་པ་ཆེན་པོ་རྒྱུད་བླ་མ། སྡེ་དགེ ༤༠༢༤ སེམས་ཙམ། ཕི།

སློབ་དཔོན་བློ་གྲོས་བརྟན་པ། (དུས་རབས་དྲུག་པ་ཡས་མས།) དབུས་མཐའི་འགྲེལ་བཤད། སྡེ་དགེ ༤༠༣༢ སེམས་ཙམ། བི།

སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན། (དུས་རབས་བཞི་པ།) ཆོས་མངོན་པ་མཛོད། སྡེ་དགེ ༤༠༨༩ མངོན་པ། ཀུ

----------------- ཆོས་མངོན་པ་མཛོད་ཀྱི་རང་འགྲེལ། སྡེ་དགེ ༤༠༩༠ མངོན་པ། ཀུ ཁུ།

----------------- ཕུང་པོ་ལྔའི་རབ་བྱེད། སྡེ་དགེ ༤༠༥༩ སེམས་ཙམ། ཤི

----------------- རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བའི་རྣམ་པར་དབྱེ་བ་བཤད་པ། སྡེ་དགེ ༣༩༩༥ མདོ་འགྲེལ། ཆི།

----------------- མདོ་སྡེའི་རྒྱན་གྱི་བཤད་པ། སྡེ་དགེ ༤༠༢༦ སེམས་ཙམ། ཕི།

------------------ དབུས་མཐའི་འགྲེལ་པ། སྡེ་དགེ ༤༠༢༧ སེམས་ཙམ། བི།

སློབ་དཔོན་མ་ཏྲི་ཙེ་ཊ། (དུས་རབས་གཉིས་པ་ཡས་མས།) རྒྱལ་པོ་ཀ་ནིས་ཀའི་སྤྲིངས་ཡིག

སྡེ་དགེ ༤༡༨༤ སྤྲིངས་ཡིག ངེ་།

སློབ་དཔོན་ཙནྡྲ་གོ་མི། (དུས་རབས་བདུན་པ།) བཤགས་བསྟོད། སྡེ་དགེ ༡༡༥༡ བསྟོད་ཚོགས། ཀ

སློབ་དཔོན་ཚུལ་ཁྲིམས་བསྐྱངས། ཐུན་ཚེགས་འགྲེལ་པ། སྡེ་དགེ ༤༡༡༥ འདུལ་བ། ཛུ།

སློབ་དཔོན་ཛེ་ན་མི་ཏྲ། (དུས་རབས་བརྒྱད་པ།) རྣལ་འབྱོར་སྤྱོད་པའི་ས་རྣམ་པར་བཤད་པ།

སྡེ་དགེ ༤༠༤༤ སེམས་ཙམ། འི།

སློབ་དཔོན་ཛེ་ཏཱ་རི། (དུས་རབས་བཅུ་པ།) བདེ་བར་གཤེགས་པའི་གཞུང་རྣམ་པར་འབྱེད་པ།

སྡེ་དགེ ༣༨༩༩ དབུ་མ། ཨ།

------------------ བདེ་བར་གཤེགས་པའི་གཞུང་རྣམ་པར་འབྱེད་པའི་བཤད་པ།

སྡེ་དགེ ༣༩༠༠ དབུ་མ། ཨ།

ཀོ་རི་ཡའི་སློབ་དཔོན་ཝེན་ཚིག (དུས་རབས་བདུན་པ།) དགོངས་འགྲེལ་གྱི་མདོའི་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ།

སྡེ་དགེ ༤༠༡༦ མདོ་སྡེ། ཐི།

རྒྱལ་སྲས་ཞི་བ་ལྷ། (དུས་རབས་བརྒྱད་པ།) བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱོད་པ་ལ་འཇུག་པ།

སྡེ་དགེ ༣༨༧༡ དབུ་མ། ལ།

------------------ བསླབ་པ་ཀུན་ལས་བཏུས་པའི་ཚིག་ལེའུར་བྱས་པ། སྡེ་དགེ ༣༩༣༩ དབུ་མ། ཁི།

------------------ བསླབ་པ་ཀུན་ལས་བཏུས་པ། སྡེ་དགེ ༣༩༤༠ དབུ་མ། ཁི།

མཁན་ཆེན་ཞི་བ་འཚོ། (དུས་རབས་བརྒྱད་པ།) དེ་ཁོ་ན་ཉིད་བསྡུས་པ། སྡེ་དགེ ༤༢༦༦ བསྟན། ཚད་མ། ཟེ།

------------------ དབུ་མ་རྒྱན། སྡེ་དགེ ༣༨༨༤ དབུ་མ། ས།

------------------ དབུ་མ་རྒྱན་གྱི་རང་འགྲེལ། སྡེ་དགེ ༣༨༨༥ དབུ་མ། ས།

སློབ་དཔོན་ཟླ་བ་གྲགས་པ། (དུས་རབས་བདུན་པ།) དབུ་མ་ལ་འཇུག་པ། སྡེ་དགེ ༡༨༦༡ དབུ་མ། འ།

------------------ དབུ་མ་ལ་འཇུག་པའི་རང་འགྲེལ། སྡེ་དགེ ༣༨༦༢ དབུ་མ། འ།

----------------- དབུ་མ་རྩ་བའི་འགྲེལ་པ་ཚིག་གསལ། སྡེ་དགེ ༡༨༦༠ དབུ་མ། འ།

----------------- བཞི་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་པ། སྡེ་དགེ ༣༨༦༥ དབུ་མ། ཡ།

----------------- ཕུང་པོ་ལྔའི་རབ་ཏུ་བྱེད་པ། སྡེ་དགེ ༣༨༦༦ དབུ་མ། ཡ།

སློབ་དཔོན་ཡེ་ཤེས་སྙིང་པོ། (དུས་རབས་བརྒྱད་པ་ཡས་མས།) བདེན་པ་གཉིས་རྣམ་པར་འབྱེད་པའི་

ཚིག་ལེའུར་བྱས་པ། སྡེ་དགེ ༣༨༨༡ དབུ་མ། ས།

སློབ་དཔོན་ཤཱནྟི་པའམ་རིན་ཆེན་འབྱུང་གནས་ཞི་བ། ཤེར་ཕྱིན་བསྒོམ་པའི་མན་ངག

སྡེ་དགེ ༤༠༧༦ སེམས་ཙམ། ཧི།

སློབ་དཔོན་ལེགས་ལྡན་འབྱེད། (དུས་རབས་དྲུག་པ།) དབུ་མ་སྙིང་པོ། སྡེ་དགེ ༣༨༥༥ དབུ་མ། ཛ།

----------------- འགྲེལ་པ་རྟོག་གེ་འབར་བ། སྡེ་དགེ ༣༨༥༦ དབུ་མ། ཛ།

----------------- རྩ་ཤེའི་འགྲེལ་པ་ཤེས་རབ་སྒྲོན་མ། སྡེ་དགེ ༣༨༥༣ དབུ་མ། ཚ།

སློབ་དཔོན་ཤེས་རབ་འབྱུང་གནས་བློ་གྲོས། (དུས་རབས་བཅུ་གཅིག་པ།) བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སྤྱོད་པ་ལ་འཇུག་

པའི་དཀའ་འགྲེལ། སྡེ་དགེ ༣༨༧༢ དབུ་མ། ལ།

སློབ་དཔོན་ཕྱཱི་ཛ་ག་ཏ་མི་ཏྲ་ཨ་ནནྡ། (དུས་རབས་བཅུ་གཉིས་པ་ཡས་མས།) རྒྱལ་པོ་ཟླ་བའི་སྤྲིངས་

ཡིག སྡེ་དགེ ༤༡༨༩ སྤྲིངས་ཡིག ངེ་།

སློབ་དཔོན་སའི་རྒྱ་ལག ཕུང་པོ་ལྔའི་བཤད་པ། སྡེ་དགེ ༤༠༦༨ སེམས་ཙམ། སི།

སློབ་དཔོན་སངས་རྒྱས་ཡེ་ཤེས། རིམ་པ་གཉིས་ཀྱི་དེ་ཉིད་བསྒོམ་པ་ཞེས་བྱ་བའི་ཞལ་ལུང་།

སྡེ་དགེ ༡༨༥༣ རྒྱུད་འགྲེལ། དི།

སློབ་དཔོན་ལྷ་དབང་བློ། (དུས་རབས་བདུན་པ།) རྣམ་འགྲེལ་གྱི་དཀའ་འགྲེལ། སྡེ་དགེ ༤༢༡༧ ཚད་མ། ཆེ།

ཨ་ཏི་ཤ་དཱི་པཾ་ཀ་ར་ཤྲཱི་ཛྙཱ་ན། (དུས་རབས་བཅུ་པ།) བྱང་ཆུབ་ལམ་སྒྲོན། སྡེ་དགེ ༣༩༤༧ དབུ་མ། ཁི།

འདིར་བཀའ་བསྟན་དུ་བཞུགས་པའི་གཞུང་རྣམས་ལ། སྡེ་དགེའི་ཨང་གྲངས་བཏབ་པ་ནི། ཉི་ཧོང་ཐོ་ཧོ་ཀུ་མཐོ་སློབ་ནས་པར་དུ་བཏབ་པའི་སྡེ་དགེ་བཀའ་འགྱུར་དང་བསྟན་འགྱུར་གྱི་དཀར་ཆག་ཏུ་ཆོས་ཚན་རེ་རེ་ནས་ཨང་གྲངས་གཏན་འབེབས་བྱས་པ་དེ་གཞིར་བཟུང་ཡིན།

༣ གཞུང་གཞན།

དྲན་པ་ཉེར་བཞག་གི་མདོ། ས་ཧྲི་མ་ཏི་ཀཱ་ཡ་སྟེ། འཕགས་པ་གནས་བརྟན་པའི་ལུང་བར་མར་བཞུགས། ཨཱ་ཧྲུ་ཏྲ་ར་ནི་ཀཱ་ཡ་སྟེ། གཅིག་ལས་འཕྲོས་པ་འཕགས་པ་གནས་བརྟན་པའི་ལུང་།

དགེ་སློང་མ་ལ་བརྟེན་པའི་ཡང་དག་ལྡན་པའི་མདོ། སཾ་ཡུ་ཏྟ་ནི་ཀཱ་ཡ་སྟེ། འཕགས་པ་གནས་བརྟན་པའི་མདོ་ཡང་དག་ལྡན་པར་བཞུགས།

ཆོས་ཀྱི་ཚིགས་སུ་བཅད་པའི་མདོ། པ་ལིའི་སྐད་ལས་དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་གྱིས་བསྒྱུར་བ། དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་གྱི་གསུང་འབུམ། དེབ། ༨

ཆོས་མངོན་པ་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པ་ཆེན་པོ། རྒྱའི་ལོ་ཙཱ་བ་བློ་བཟང་ཆོས་འཕགས་སམ་ཐུ་ཙུན་གྱིས ༡༩༨༥--༡༩༨༩ བར་རྒྱ་ཡིག་ནས་བསྒྱུར། དཀའ་ལྡན་པོ་བྲང་དཔེ་མཛོད་ཀྱི་བྲིས་མ། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པའི་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་ནས་དཔར་བཀྲུས་ཀྱིས་ ༢༠༡༡ ལོར་པར་དུ་བཏབ།

གནས་བརྟན་པའི་སློབ་དཔོན་མ་འགགས་པ། ཆོས་མངོན་པ་བསྡུས་པ། སྡོད་ཚ། པ་ལིའི་སྐད་ལས་སེམས་དཔའ་རྡོ་རྗེས་བསྒྱུར་བ་ ༡༩༥༥ ལོར་ལྷཱ་ཊ་མཐོ་སློབ་ཁང་ནས་པར་དུ་བཏབ།

ཕྱ་པ་ཆོས་ཀྱི་སེང་གེ (༡༡༠༩ - ༡༡༦༩) ཚད་མ་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ། བཀའ་གདམས་གསུང་འབུམ་ཕྱོགས་བསྒྲིགས་ཐེངས་དང་པོ། གླེགས་བམ་དགུ་པ། སི་ཁྲོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་ནས། དཔེ་སྙིང་བྲིས་མ་ལ་དཔར་བཀྲུས་ཀྱིས་ ༢༠༠༦ ལོར་པར་དུ་བཏབ།

ཡོངས་འཛིན་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཚན། (༡༧༡༣- ༡༧༩༣) སེམས་དང་སེམས་བྱུང་གི་སྡོམ་ཚིག བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་གཅེས་བཏུས་པོད་ཕྲེང་། ༢༢ མངོན་པ་གོང་མ་དང་འབྲེལ་བའི་སེམས་ཁམས་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་ཞེས་པའི་ནང་དུ་བཞུགས།

པར་བྱང་སྨོན་ཚིག

རྣམ་གྲོལ་ཞི་བའི་རྒྱ་མཚོར་རོ་གཅིག་ཏུ།།
གཞོལ་བའི་མཐའ་ཡས་ཆོས་ཚུལ་དལ་འབབ་རླུང་།།
ཚིག་གི་གཟེགས་མ་རེས་ཀྱང་དུག་གསུམ་གྱི།།
དྲི་མ་ཡོངས་འབྱྲུད་ལེགས་བཤད་བདུད་རྩི་འདི།།
པར་དུ་བསྒྲུབ་པའི་རྣམ་དཀར་ཕུང་པོའི་མཐུས།།
ཡང་དག་ཆོས་ཀྱི་སྒོ་མོ་སྟོང་ཕྲག་བརྒྱ།།
གདངས་ཏེ་རྒྱུད་ལྡའི་འགྲོ་བ་མ་ལུས་པ།།
ངེས་ལེགས་ནོར་བུའི་མཛོད་ལ་དབང་འབྱོར་ཤོག །

ཅེས་པ་འདི་ཡང་དེང་དུས་ཡིད་སྨྲབས་ཀྱིས་རྒྱུད་བརླམས་པའི་ཀླུ་གློའི་སྡིག་སྤྱོད་མི་བཟད་པས་གངས་ལྗོངས་ཆོས་ལྡན་གྱི་ཞིང་དུ་ཐུབ་པའི་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་ཉིན་མོའི་སྣང་བ་ལྟར་འབར་བ་དེ་ནི་མིང་གི་ལྷག་མ་ཙམ་དུ་ཉམས་ཉེས་པར་བྱས། ཕྱོགས་དང་ཕྱོགས་ན་རྡུལ་ཕྲན་མཚོན་ཆ་སོགས་གདུག་པའི་གནོད་འཚེ་གྱ་གྱུའི་སྤྱོར་བ་ནི་ཉིན་རེ་བཞིན་དུ་དར་བ་སོགས་སྒོ་ཀུན་ནས་ལྔ་བདོའི་རྒྱུད་ཚོགས་མཚོ་ལྟར་བརྗོལ་བ་འདི་དག་ལྷག་མེད་དུ་ཞི་ཞིང་། བྱང་ཕྱོགས་བོད་ཁ་བ་ཅན་དུ་བསྟན་པའི་མེ་རོ་སླར་ཡང་སྦར་བཞིན་གསོས་ཏེ་རྒྱ་གར་འཕགས་པའི་ལྗོངས་འདིར་ཡང་ཐུབ་པའི་བཞེད་དགོངས་དྲི་མ་མེད་པ་དར་རྒྱས་སུ་འཕེལ་བ་དང་། འཛམ་གླིང་ཡངས་པའི་ཁྲོན་ལ་འཚེ་མེད་ཞི་བའི་ལམ་སྟོན། རྣམ་འདྲེན་ཤཱཀྱ་སེང྄ྒེའི་རིང་ལུགས་སྒོ་ཀུན་ནས་རྒྱས་པ་སོགས་འཐྲལ་ཡུན་ལེགས་ཚོགས་དུ་མའི་ཆེད་དུ་དམིགས། ནང་བསྟན་གྲུབ་མཐའ་རིས་མེད་ཀྱི་གསུང་རབ་པར་དུ་བསྒྲུབ་དང་བསྒྲུབ་འགྱུར་གང་ལའང་སྦྱར་ཆོག་པའི་དགེ་བསྔོའི་སྨོན་ཚིག་ཏུ་ཤཱཀྱའི་དགེ་སློང་ཆོས་སྨྲ་བ་ངག་དབང་བློ་བཟང་བསྟན་འཛིན་རྒྱ་མཚོས་སྦྱར་བའོ།། དགེའོ།། །།

རྩོམ་སྒྲིག་འགན་འཛིན་ཚོགས་ཆུང་གི་ཚོགས་གཙོ།
རྣམ་གྲྭ་མཁན་པོ་སེར་བྱེས་ཁྲིམ་ཐོག་རིན་པོ་ཆེ།

རྩོམ་སྒྲིག་སྤྱི་ཁྱབ་སློབ་སྟོན་པ།
གླང་རི་བ་ཐུབ་བསྟན་སྒྲིན་པ།

རྩོམ་སྒྲིག་འགན་འཛིན་ཚོགས་མི།
སེར་སྨད་དགེ་བཤེས་ཡང་སྙིང་རིན་པོ་ཆེ།
བློ་གླིང་དགེ་བཤེས་ཐུབ་བསྟན་དཔལ་བཟང་།
རྣམ་གྲྭ་དགེ་སློང་ཐུབ་བསྟན་ཡར་འཕེལ།

ཀུན་བཏུས་རྩོམ་སྒྲིག་པ།
ཤར་རྩེ་དགེ་བཤེས་བྱང་ཆུབ་སངས་རྒྱས།
བློ་གླིང་དགེ་བཤེས་ངག་དབང་སངས་རྒྱས།
བྱང་རྩེ་དགེ་བཤེས་དཔྱི་ས་དྲུང་ཆེན་སྤྲུལ་སྐུ།
སྒོ་མང་དགེ་བཤེས་བློ་བཟང་མཁས་མཆོག

དེབ་གཟུགས་བཀོད་སྒྲིག་པ།
རྣམ་གྲྭ་ཐུབ་བསྟན་ཡར་འཕེལ།

ནང་པའི་ཚན་རིག་དང་ལྟ་གྲུབ་ཀུན་བཏུས།
པོད་གཉིས་པ།

གཞི་དངོས་པོའི་རྣམ་གཞག་གམ་ཚན་རིག
སྐད་ཆ།

བརྗོད་བྱ། ཡུལ་ཅན་བློའི་རྣམ་གཞག་དང་།
བློ་ཡུལ་ལ་འཇུག་པའི་ཚུལ་དང་ཐབས་སོགས།

ཀུན་བཏུས་ཆོས་སྒྲིག་ཚོགས་ཆུང་ནས་ཆོས་སྒྲིག་ཞུས།
དགའ་ལྡན་ཕོ་བྲང་ནས་པར་དུ་བསྐྲུན།
ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༨ ལ་ལྡི་ལིར་དཔར་ཐེངས་དང་པོ་བཏབ།
ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༨ ལ་ལྡི་ལིར་དཔར་ཐེངས་གཉིས་པ་བཏབ།

༄༅། །ནམཿསམནྟབུདྡྷཱནཱཾ། ཨཙིནྟཱདྦྷུཏརཱུཔིཎཱཾ། ཨོཾཏཱརེསྭཱཧཱ། །
ཡི་གེ་ཉི་ཤུ་རྩ་དྲུག་པ་འདི་དཔེ་ཆའི་ནང་དུ་བཞུགས་ཚེ་འགོམ་ཡུག་གི་ཉེས་པ་
མི་འབྱུང་བར་འཇམ་དཔལ་རྩ་རྒྱུད་ལས་གསུངས་སོ།།

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༨ ལོར་ལྷོ་ཡིར་ཐེངས་དང་པོར་པར་སྐྲུན་བྱས་པའི་ནང་པའི་ཚན་རིག་དང་ལྟ་གྲུབ་ཀུན་བཏུས་པོད་དང་པོ་དང་གཉིས་པ་གཉིས་ཀྱི་ནོར་བཅོས་རེའུ་མིག

ཤོག	ཐྲེང་།	ནོར།	བཅོས།
སྔོན་གླེང་།			
༧	༥	ཆེ་དྲག	ཆེ་དྲགས།
༧	༡༩	གྱུར་བཞིན།	འགྱུར་བཞིན།
༡༣	༡༦	དངོས་པའི།	དངོས་པོའི།
༡༥	༣	བྱ་བ་འབྲས་བུ།	བྱེད་པ་འབྲས་བུ།
༡༥	༡༣	ལྷན་སྐྱེས།	ལྷན་ཅིག་སྐྱེས།
༣༠	༩	འཇུག་བའི།	འཇུག་པའི།
༣༨	༧	གཞག་ཞིག	གཞག་ཅིག
སངས་རྒྱས་པའི་རིང་ལུགས་དང་། དེང་རབས་ཚན་རིག་བར་གྱི་འབྲེལ་བའི་སྐོར།			
༨༩	༦	སྔོན་གླེང་།	x
སྐབས་དང་པོ།			
༥༤	༡༨	འབེབས་ན།	ཕབ་ན།
༦༥	༡༠	དཔགས་ནུས།	དཔག་ནུས།
༦༥	༡༡	དཔགས་མི་ནུས།	དཔག་མི་ནུས།
༦༥	༡༢	གཞན་གྱིས།	གཞན་གྱི།
༤༡	༡༡	བོད་པ་མ་ཡིན་པས།	བོད་པ་ཡིན་པས།
སྐབས་གཉིས་པ།			
༡༤༡	མཚན།	མཚན་ཉིད་ལ་བཏགས་ཡོད།	མཚོན་བྱ་ལ་བཏགས་ཡོད།
༡༤༡	མཚན།	མཚོན་བྱ་ལ་རྟས་ཡོད།	མཚན་ཉིད་ལ་རྟས་ཡོད།
༡༤༥	༡༡	བུམ།	བུམ་པ།
༡༩༧	༡༦	གཅིག་ཤོས།	ཅིག་ཤོས།
༡༩༧	༡༦	བཅད་དགོས།	གཅོད་དགོས།
སྐབས་གསུམ་པ།			
༢༢༡	༧	གོང་དུ་བཤད་པ་ལྟར།	x
སྐབས་དྲུག་པ།			
༣༩༧	༡༡	གསུན་དུ།	གསུམ་དུ།
༨༠༠	༨	ལྟེ་བ་གྲུ་གསུམ་པ།	ལྟེ་བ་ཟླུམ་པོ།
༨༠༠	༡༠	ལྟེ་བ་ཟླུམ་པོ།	ལྟེ་བ་གྲུ་གསུམ་པ།
སྐབས་བདུན་པ།			
༢༡	མཚན།	དེ་གཞིགས།	བདེ་གཤེགས།

ཤོག	ཕྲེང་།	ནོར།	བཅོས།
སྐབས་བརྒྱད་པ།			
༩༡	༡༩	གཟུང་ཚེ།	བཟུང་ཚེ།
༩༥	༥	སྡུག་བསྔལ།	སྡུག་བསྔལ།
༡༠༠	༡༠	མི་འབྲུགས།	མི་འབྲུག
༡༠༡	༡༩	བྱས་པས།	བྱེད་པས།
༡༤༠	༡༥	ས་པ།	ས་མང་།
སྐབས་བཅུ་པ།			
༢༣༡	༢	མཐོང་བའི།	འཛིན་པའི།
༢༣༡	༥	ཡུལ་གྱི་རྣམ་པ།	ཡུལ་གཟུགས་སོགས།
སྐབས་བཅུ་གཅིག			
༢༦༦	༡༩	པ་ཏེ།	པ་སྟེ།
༢༧༩	༡༧	རྟགས་དེ་མ་ཡིན་ན།	རྟགས་དེ་ཡིན་ན།
༢༨༠	རེའུ་མིག་ཏུ།	བུམ་པ་ཆོས།	བུམ་པ་ཆོས་ཅན།
༢༨༠	རེའུ་མིག་མཐའ་མར།	མ་བྱས་པ།	མ་བྱས་པའི་ཆོས།
༢༨༡	༣	ཁས་བླངས་ཀྱིས་གྲུབ་པ།	ཁས་བླངས་ཀྱིས་གྲུབ་ལ།
༢༩༥	༢	བྱས་པ་དེ།	x
༢༩༥	༡༦	དགག་ཕྱོགས་དང་སྒྲུབ་ཕྱོགས།	དགག་ཆོས་དང་སྒྲུབ་ཆོས།
སྐབས་བཅུ་གཉིས་པ།			
༣༧༨	༡༡	གནམ་གཞི།	གནམ་གཞིས།
༤༢༢	༡༡	འཕགས་པ་ཆོས་མངོན་པ།	ཆོས་མངོན་པ།
༤༣༡	༡༤	འཇིགས་སྲིད།	འཇིག་སྲིད།
༤༥༥	༦	ཡན་ཚོགས།	ཡན་ལག་ཚོགས།
༤༥༥	༨	འདོགས་གཞི།	གདགས་གཞི།
༤༥༧	༣	རྣམས་ཀྱིས།	རྣམས་ཀྱི།
༤༥༧	༡༤	འཇོད་དགོས།	འཇོག་དགོས།
སྐབས་བརྒྱད་པའི་མཆན།			
༤༧༣	༡༩	ཤོག ༥༡ ན།	ཤོག ༥༡ བ།
ལུང་འདྲེན་ཕྱག་དཔེའི་མཚན་གཞུང་།			
༤༩༨	༨	ཆོས་ཀྱི་ཚིགས་སུ་བཅད་པ།	སོ་སོར་ཐར་པའི་མདོ།
གོང་གསལ་ཀུ་རུ་ཁའི་རྟགས་ཅན་གསུམ་པོ་ཚིག་ལྷག་ཡིན། ཀུན་བཏུས་རྩོམ་སྒྲིག་པས། 2014-9-5			